

سہ ماہی پبلسنگز نو دور

پابندہ گان

پروفیسر زمان

سہ ماہی پبلسنگز نو دور

دہلی

قاروق پبلسنگز

کرہورہ بہ کوردی

منتدی اقرأ الثقافی

www.iqra.ahlamontada.com

بۆدابهزاندنی چۆرهما کتیب:سەردانی: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

لتحميل انواع الكتب راجع: (مُنْتَدَى إِقْرَأِ الثَّقَافِي)

پدای دانیود کتایهای مختلف مراجعه: (منتدی اقرا الثقافی)

www.iqra.ahlamontada.com

www.iqra.ahlamontada.com

للكتب (کوردی ، عربی ، فارسی)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پاشبندہ کان

سەرجەمی یە پامە کانی نوور

۵

پاشەبەندەکان

بەدیعو زەمان

سە عیدی نووری

دایناو

فاروق رەسوول یە حیا

کردوو بە کوردی

Nawrasi, Said

نورسی، سعید، ۱۸۷۳ - ۱۹۶۰ م.

پاشیه‌نده کان / بدیع الزمان سعیدی نورسی؛ وه‌رگیر فاروق رسول یحیی. -- تهران: احسان، ۱۳۸۷.

ISBN: 978-964-356-660-9

[۱۰۱۰] ص.

فهرست‌نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابخانه: به صورت زیرنویس.

۱. اسلام -- تجدید حیات فکری. الف. یحیی، فاروق رسول، ۱۹۵۰ - م. مترجم.
ب. عنوان.

۲۹۷/۴۸ BP۲۳۳/۷/۹۲

۱۳۸۷

۸۳-۱۵۱۷۷

کتابخانه ملی ایران

پاشیه‌نده کان

بدیع الزمان سعید نورسی	◆ مؤلف:
فاروق رسول یحیی	◆ مترجم:
نشر احسان	◆ ناشر:
۲۰۰۰ نسخه	◆ تیراژ:
اول - ۱۳۸۷	◆ نوبت چاپ:
جایخانه مهارت	◆ چاپ:

ISBN: 978-964-356-660-9

شابک: ۹-۶۶۰-۳۵۶-۹۶۴-۹۷۸

تهران: خ انقلاب - خ صلی علیشاه - کرجه نورسی، بلاک ۲۶، تلفن ۷۷۵۳۷۶۵۵

تهران: خ انقلاب - خ روبروی دانشگاه تهران، مجتمع فروزنده، واحد ۳۰۶، تلفن ۶۶۵۳۲۰۲

بە ناوی خوای بەخشندە و مېھرەبان

پاشبەندە کان چىن؟

بە پېنورسى:

مامۇستا ئىحسان قاسم صالحى
وەرگىرى سەرجمى پەيامە كانى نوور
بۇ زمانى عەرەبى

الحمد لله والصلاة والسلام على رسول الله ومن والاہ. وبعد:

لاى خوینەرى بەرپىز ئاشکراپە کە مەبەست لە (پاشبەند) ئەو کورتە باس و نامىلکانەپە کە دواى تەواو بوونى دانانى کتیبىک دە کرین بە پاشکۆى ئەو کتیبە. بەلام نووسینی ئەم پاشبەندانەى بەردەستمان بەو جزوہ نى یە، بەلکو ھاوکات بووہ لە گەل دانانى (پەيامە کانى نوور) دا، ھەر لە سەرەتای دەستکردنى مامۇستا نوورسى بە نووسینیان لە "بارلا" سالى ۱۹۲۷ ز ھەتا کۆچى مالتاوايى لەم دنیایە و رۆشتنى بەرەو ئامیزى سۆزى خوای مېھرەبان لە سالى (۱۹۶۰ ز) دا.

ئەم پاشبەندانە کۆمەلە نامەپە کن لە نیوان مامۇستا نوورسى و یە کەم دەستەى قوتابیانیدا، کە بە شیوہە کى گشتى مۆرکى رینمایى و ئامۆزگارىیان پئوہیە و، گرنگیى "پەيامە کانى نوور" و رېيازىان لە مەپ بانگەوازی خەلکى ئەم چەرخە بۇ لاى خوای گەورە پوون دە کەنەوہ. ھەرۆهک چەندین نامەى دۆستانەشیان ئاویتە

بووہ کہ قوتایانی مامۆستا نوورسی له لایەن خۆیانەوہ رادەى دەستکەوتى "گیانی" و سوودی "زیری" یان له پەمامە کانی نوور دەر دەبێن و، لەوہ دەدوین کہ چۆن ئەم پەيامانە رەوتى ژيانى ئەوانى گۆرپوہ و چەندین ئاسۆى زانینی فراوانى له بەردەمدا والا کردوون..

جگە لەمانە، چەند بێر و ئەندیشەىە کى له خوگرتووه که هاتوونەتە دلى مامۆستا نوورسى یەوہ، ئەویش بەو پەرى راستى و دلسۆزى بۆ قوتایانی دەر پەریوہ. سەر بارى کۆمەلێک رینمایى و نامۆزگارى بۆ راستکردنەوہى هەلسو کەوت و، چۆن بیتی رەفتار لە گەل کەسانى تردا و، هاندانیان بۆ بە دەستەینانى ئیمانى قوول و کارى بەردەوام و پەییوەندى توندو توول و پابەند بوون بە قورئان و سوننەتەوہ. هاوکات لە گەل جەختى ئەواو لە سەر خواپەرستى و، بارگاوى کردنى دل و دەروون بە دوعا و یادى خواى گەورە و، تیفکەینى ئیمانى و، داواى لیبوردنى بەردەوام لە حوزوورى خواى گەورەدا و، دەستى کۆلەوارى و دەستەوسانى له بەردەمدا و.. و اتاکانى تری هاوونەى ئەمانە، که جینى بايەخ پیدانى هەموو بانگەواز کارنیکە بۆ لای خواى گەورە، تەنەت تویشووى هەموو موسلمانیکیشە.

(پاشبەندە كان) سى كىبى جیا جیا و سەر بە خوون، که بریتىن له:

پاشبەندى بارلا.. پاشبەندى قەستەمۆنى.. پاشبەندى ئەمیر داغ.

له راستیدا ئەم پاشبەندانە هەنگار بە هەنگاو پىنکەهاتوون و، دواتر نامە و وەلامە كان پىنکەوہ خەرکراو نەتەوہ، پاشان خراو نەتەوہ بەردەستى مامۆستا نوورسى. ئەویش ئەوانەى لى هەلپژاردوون که بۆ بلاو کردنەوہ دەست بەن.

ئىجا هەرىەك لەم سى پاشبەندە قۇناغىكى ژيانى مامۆستا نوورسى پروون دە کاتەوہ، له هەمان کاتیشدا دەورانىكى جیا و سەر بەخۆى مێژووى بانگەوازی پەيامە کانى نوور له تور کىا، هەر له سەردەتای سەر هەلدا. انیەوہ، دەر دەخات. دەبى ئەویش بزانی که هەرىەك لەو دەوران و قۇناغانە بە ئەزموونىكى دژوار و پالفتە کردنىكى ئیمانى ورد بۆ کارگزارانى بواری ئیمان و بانگەوازی قورئان، دەست

پن ده كات، له گرتن و به ئاواره كردن و نهفي و نه شكه نجه و ئازاردان.. ئنجا قوناغينكي تر و، پاشان قوناغينكي تر..

بۇ نموونه:

(پاشبهندي بارلا): ئو نامانهي له خۇگرتووه كه له سهره تاي په ههنده بووني مامۇستا نوورسى بۇ "بارلا" له سالي ۱۹۲۷ز و نيسته جي كردني زۇره مليني له وي، نووسران.. تا ئو ده مه ي كه سالي ۱۹۳۵ز له گه ل قوتايانيدا بران بۇ دادگاي گه وري جهز له شاري "ئەسكى شەھر" و به بهنديخانەي ئه وي سپيران.

(پاشبهندي قهسته موني) ش: ئو نامانهي نيوان مامۇستا نوورسى و قوتاياني ئه وي له خۇگرتووه كه دواي به سهر بردني ماوه ي حوكمه كه ي له بهنديخانەي "ئەسكى شەھر" و نهفي كردني بۇ "قهسته موني" له سالي ۱۹۳۶ز و نيسته جي كردني زۇره مليني له وي، ده گرته وه.. هه تا بردني خۇي و قوتاياني نوور بۇ دادگاي "ده نيزلي" له سالي ۱۹۴۴ز دا.

(پاشبهندي ئەمير داغ) يش دوو به شه:

به شي به كه ميان: ئو نامانهي مامۇستا نوورسين كه دواي ده رچووني برياري پن تاواني له دادگاي "ده نيزلي" سالي ۱۹۴۴ز و نيسته جي كردني زۇره مليني له شاري "ئەمير داغ" نووسيوني. ئەم به شه به ته و او بووني سالي ۱۹۴۷ز كۆتايي پن ديت، كه له و بهرواره دا بران بۇ بهنديخانە ترسنا كه كه ي "ئافيوون".

به شي دوو هه ميشي: له سالي (۱۹۴۸ز) يه وه ده ست پن ده كات، واته دواي ئازاد بووني مامۇستا نوورسى و قوتاياني له بهنديخانەي "ئافيوون" و گه رانه وه ي بۇ ئەمير داغ و نيسته جي كردني زۇره مليني له وي هه تا كۆچي دوايي.

ئەم به شەميان نامه كاني تري مامۇستا نوورسي تيدا يه كه له ماوه ي بيست مانگي به ند بووني له بهنديخانەي "ئافيوون" بۇ قوتاياني نووسيوه و، ئەوانه ش كه ماوه ي مانه وه ي دوو مانگي له "ئەسكى شەھر" و، سني مانگي مانه وه ي له ئەسته مبول (بۇ

دوو جار: ۱۹۵۲-۱۹۵۳ز) نووسیونی کاتی که رۆشت بۆ ئەستەمبوول لە بەر ئەو داوایە لە سەر پەيامی (رەبەری لاوان) لەو ئی لە سەری تۆمار کرابوو.

بەلام ئەو نامە بە نر خانە ی تر که مامۆستا نوورسی لە بەندیخانە کانی (ئەسکی شەهر و دەنیزلی و ئافیوون) دا نووسیونی، ئەو لە سەر حەز و خواستی خۆی خراوەتە ناوەندی کۆمەڵە پەيامی (تیشکە کان) هوه.

شایانی باسە ئەم پاشبەندانە مۆر کینکی تاییبە تیبی بانگەوازیان لە خۆ گرتوو لە مەر ئاراستە کردنی گوشتار بۆ خۆشەویستان و پشتگیرانی ئاین، تەنانت نەیارانیشی و، هاندانی هەموویان بۆ بەرگری کردن لە ئیسلام و باوەر و میژوووە کە ی، لە بەرامبەر ئەو بارودۆخە نامۆ و دژواری که خەلکانی کۆمەڵگای تورکیا پروو بە پرووی بوو بوونەوه و، لە ئاسایی ترین چەمکی تیگەیشەن لە ئایینی ئیسلام بێ بەش کرابوون، لە قۆناغێکدا که هیچ کارێکی توندوتۆڵ و پینکۆپینک بۆ خزمەتی ئیسلام لە گۆرپیدا نەبوو که ئەرکی هەلگرتنی ئەمانەت و پینمای پۆلە کانی نەتەوه بگریتە ئەستۆ.

جا بۆ ئەوهی خۆینەری بەرپێز لە بەروبوومە شیرینە کانی ئەم پاشبەندانە بەهرەمەند بییت، ئەو لە خوارەوه دا هیلە سەرەکی یە کانی بارودۆخی ئەو سەردەمە و پەنگ و روخساری بەرجەستە ی هەریەک لەو قۆناغانە دەخەینە بەر دەستی، بۆ ئەوهی بە تەواوی شیوهی ئەو سەردەمانە ی لە لا پروون بییتەوه و، هەر بۆ خۆی لە گرنگی ئەو شتانە تیگات که مامۆستا نوورسی لە "پاشبەندە کان" دا لییان داوه.

ولاتی تورکیا لە ماوه یەدا (۱۹۲۵-۱۹۵۰ز) لە تاریکاییە کی پەشی ستم و زۆرداری و دوژمناییە تیبی ئاشکرای ئاییندا دەژیا؛ دەستەلاتداری ئەو دەمە دەیانویست گەل و نەتەوه لە بیرو باوەرە کە ی دابپرن..

ئەوه بوو بلاو بوونەوه ی قورئانیان قەدەغە کرد و، خۆیندنگا ئایینی یە کانیان داخست و، بە چەند پروویانوییه کی جۆراو جۆر پینی ئەنجامدانی فەرزێ حەجیان لە موسلمانان گرت و، بانگ و نوێژ و قامەت و وتاری هەینیان لە سەر شیوه

شهرعی په که ی خوئی نه هیشت و گزوری یان به زمانی تورکی و، پو شاکي
 نه وروپایی و سفووری ئافره تیان به زوره ملیتی به سهر خه لکیدا سه پاند و، پیتی
 ئیسلامی نووسینیان گزوری به لاتینی و، له بریی پوژانی ههینی پوژی په ک
 شه مه یان به پشووی هفته به سهر جه ماوهر دا سه پاند و، یاسا کانی نه وروپایان خسته
 جینی نه حکامه کانی شهرعی ئیسلام و، له سهر انسه ری ولاتدا چه ندین دادگایان بو
 پیاده کردنی نه و یاسایانه دامه زرانده که تۆقاندن و ترس و له رزیان خسته بووه دلی
 جه ماوهر وه و، سیداره کانیاں له هه موو شوینیکدا بو زانایان و هه موو نه و که سانه
 دانا که ره خنه یان به رامبه ر ده سته لاتداران له زار ده ر بچوایه! له لایه کی تریشه وه
 بانگه شه بو "نه ته وایه تیی تورک" ده کرا و لافی باشی و جیا وازی نه ته وه ی تورک
 له چاو نه ته وه کانی تر لیتی ده درا و، سهر کرده کانیاں تاراده ی "خوایه تیی" په نا به
 خوا ته قدیس ده کران و، فه لسه فه ی ماددی و، ئینکاری بوونی به دیهینهر و پوژی
 دوایی له قوتابخانه کاندایا به دهرس ده و تریاوه و، گیانی سهر سوورمان به رامبه ر
 شارستانی تیی نه وروپا تاراده ی توانه وه له ناو خه لکیدا بره وی پنی ده درا.

له بهر نه و بارودوخانه بووه که هه ردوو قوئاغی "بارلا" و "قه سته مونی" به تایه تی
 (۱۹۲۷-۱۹۴۴ ز) هه روه ها "نه میر داغ" یش، له مینووی بانگه وازی په یامه کانی
 نووردا، پتر به وه له قوئاغه کانی تر جیا ده بنه وه که کاری ته و او په نهان و
 دامه زرانندی هیمناهی پنی ده نگگی له خو گرتوه. ها وده له گه ل جه خت کردنه وه
 له سهر توندوتۆل دارشتنی بناغه و په روه رده ی چه ندین قوتایی له سهر ئیخلاسی
 ته و او ته ی و، توانه وه له کار و خزمه ت و، وه فای بینگه رده و، شهیدا بوونیان بو
 بانگه وازه که یان و، په یوه ندیی تۆکمه و نه پچراویان پنی یه وه و، هیممه ت به رزی یان
 له پیناوی بلاو کردنه وه ی په یامه کانی نووردا که ته فسیری قورئانی پیرۆزن و،
 هه ولی بنی و چانیان له دامه زرانندی راستی په کانی ئیمان له دل و ده روونی
 خه لکیدایا و، دوور خسته وه ی گو مانه کان لییان ..

روودانی همموو ئەمانه لهو ماوه‌یه‌دا بوو که به دژوارترین قۆناغی میژووی تورکیا داده‌نریت، چونکه جه‌نگیکی بێ ئامانی در‌ندانه له دژی ئیسلام له ناو‌خۆدا ساز‌کرا‌بوو که پۆژ له دوا‌ی پۆژ پهره‌ی ده‌سه‌ند، سه‌رباری گه‌رو‌گرفته‌کانی "دوو‌هه‌م جه‌نگی جیهانی" که هاوکات بوو له‌گه‌ل قۆناغی قه‌سته‌مۆنیدا و، بر‌ستی و هه‌زاری و ترس و له‌رزى ده‌رخواردی خه‌لکی دا، هه‌رچه‌نده‌ش تورکیا لهو جه‌نگه‌دا به بێ لایه‌نی ما‌بووه‌وه.

ئهم وشکه سالی و که‌شه تاریکانه هه‌ر مایه‌وه هه‌تا خوا‌ی گه‌وره چه‌ند قوتایی‌یه‌کی چاپوک و لیهاتووی له ده‌سته‌ی به‌که‌می قوتاییانی نوور هینایه مه‌یدان که قۆلی لێ‌په‌ریان بۆ کاری سه‌روم‌پ و مه‌ردانه لێ هه‌لمالی، لهو قوتاییانه‌ی که دلانیان به ئیمان هات‌بووه جۆش و، گیانیان ته‌پ و پاراو بوو به خۆشه‌ویستی خوا‌ی گه‌وره و پێغه‌مبه‌ری ئازیز ﷺ و، سنگ و ده‌روونیشیان له خۆشه‌ویستی بانگه‌وازی ئیمان و قورئاندا به راده‌یه‌ک قۆلپێ ده‌دا که هی وایان تێدا بوو به درێژایی شه‌وه‌تا پۆژ ده‌بووه‌وه - دوور له چاودێران - به‌ناو چۆلایی هه‌رد و چیا‌کاندا ده‌پۆشت تا‌کو بگاته گون‌دیککی تر و له‌وئێ‌یه‌مێک بگه‌یه‌نێته ده‌ستی ئهو که‌سه‌ی که به ده‌ست ده‌بنووسێته‌وه و له به‌ری ده‌گرێته‌وه!

به درێژایی همموو ئهو سالانه مامۆستا نوورسی به نه‌هینی له نامه گۆرپه‌وه‌ی به‌رده‌وامدا بووه له‌گه‌ل قوتاییانی، هه‌رچه‌نده لێ‌یان‌ه‌وه دوور بووه و گه‌لێ‌ی چاودێری ورد و به‌رده‌وامیشی له‌سه‌ر دانراوه. ده‌بینیت لهو نامانه‌دا ئامۆژگاری یه‌ک له دوا‌ی یه‌کیان ده‌کات بۆ کار و کۆشش له پیناوی قورئاندا، هاو‌ده‌م له‌گه‌ل هه‌زه‌ر و وریایی زۆر و، پابه‌ند بوون به ته‌قوا و زوهد و قه‌ناعه‌ت و غیره‌ت له‌سه‌ر ئیمان، همموو ئەمانه‌ش له ناوه‌ندی ته‌وا‌زوع و خۆنه‌ویستی ته‌وا‌وه‌تی و، لێ‌په‌رانی یه‌که‌جاریدا بۆ بانگه‌وازی ئیمان و قورئان.

یه‌کێک لهو شتانه‌ی سه‌رنج راده‌کێشیت ئه‌وه‌یه که مامۆستا نوورسی له ناوه‌ندی نامه‌کانی خۆی له‌م پاشبه‌نده‌دا هه‌ندێ‌ی نامه‌ی قوتاییانیشی داناوه، که له

بارەى جۆش و كولى "دل و دەروون" و رېژنەى "گيان" و توينشووە كانى لەمەر "ژىرى" يەوە دەدوین كە لە دەمى خویندەنەوەى پەيامە كانى نوور لە خویناندا ھەستیان پى کردووە و، ھەتا زیاتر خویندبیتیانەوە پتر ھزر و دەروونى ئەوانى لە خلتە و گومانە كان پالآتووە و، بەرەو دەستگرتنى زیاتر بە قورئان و سوننەتەوە بردوونى و، ھانى داون كە بە ھەز و تاسە و خۆشەويستى يەوە بۆ بەرز راگرتنى ئایىنى ئىسلام تىبکۆشن. جا نامە كانى ئەو بەرپزانە پىزانين و ھەفادارىيان دەردەخات بەرامبەر بەو چا كە يەى كە پەيامە كانى نوور پىشكەشى کردوون.

بەلام لە (پاشبەندى ئەمیر داغ) دا ھەست بە ھەندى ئالوگۆر و جياوازی دە كەين، چونكە لە دواى سالى (۱۹۵۰ ز) يەوە ئازادى بە كى رېژىمى بۆ موسلمانان پەخسا. بۆيە لەم پاشبەندە دا ھەندى پىوەر و تەرازووى سياسى و دەستوورى كۆمەلايەتى دەبينين، بە تايبەت لە بەشى دوو ھەمیدا. ھەر ھەك چەندىن نامەى لەخۆ گرتووە كە ئاراستەى كار بە دەستانى ولات كراون، ھەر لە بەرپۆە بەرى ئاسايشى پاريز گاوە بۆ بەرپۆە بەرى ئاسايشى گشتى و دادگای تەمىز و دادگایى تر و سەرۆك وەزيران و سەرۆك كۆماريش، تەنانەت بۆ دەروەى ولات تا دەگاتە وەلامنامەى پاپاى فاتيكان. ھاو دەم لە گەل بەرپەرچدانەوەى رۆژنامە بە كرى گىراوە كاندا لەوانەى كە ھانى كار بە دەستانيان لە دژى موسلمانان دەدا و ئاشوويان دەنايەوە و پروپاگەندەيان دەخستە ناو ھەندە كانەوە.

ئىجا لە بەر ئەو ھەى مامۆستا نوورسى لەو نامە بە كجار زۆرانەى نىوان خۆى و قوتاياندا تەنھا ئەوانەى بۆ ئەم پاشبەندە ھەلبژاردووە كە بۆ بلاو كەردنەوە دەست بەدەن، ئىمەش لە دەمى وەر گىرانی ئەم پاشبەندە ھەلبژاردانەى مامۆستا نوور سىدا ئەوانەمان بۆ وەر گىران ھەلبژارد كە لە بواری رېنمايى و بەرچاو رۆشنيدا كارىگەرىيان ھەيە و، شىوازە كانى بانگەواز لە قۆناغە جياجيا كاندا دەردەخەن، يان شىوازی كار و مامەتە لە گەل ھەموو بەش و چىنىكى دۆستان و نەياراندا پروون دە كەنەوە، ياخود چەندىن پەند و ئامۆزگارى و دانايى و دەستوور و پىوەر و

تەرازووی راست و دروستیان لەخۆ گرتوو، و، ھەموو خاوەن بانگەوازێك پێویستی پێیان دەبێت. چونکە کاروبارە کانی بانگەواز، بە ھەموو خۆشی و ناخۆشی یەکیە، لە ھەموو کات و شوێنێکدا دووپات دەبنەو. بۆیە ئەم نامانە بە چەند نمونە یەکی سەرکەوتوانە و زیندوو دادەنرێن لە بواری بانگەوازی ئیمان و قورئاندا، و، ناگرێ پشنگوئی بخزێن و سوودیان لێ وەر نەگیرێت.

ھەر لەبەر گرنگی ئەم پاشبەندانە یە کە مامۆستا نوورسی لە ناوەندی "پەيامە کانی نوور" دا جینی بۆ داناون، و، ناوی: "مەکتووبی بیست و ھەتەم" ی کۆمەڵە پەيامی (مەکتووبات) ی لێ ناون.

ئەو ی لێرە دا جینی تێبینی یە ئەو یە کە:

ھەر کە سێک "بابەتە ئیمانی یە کان" ی پەيامە کانی نوور بە وردی و سەرنجدانەو دەخوینێتەو، زەینی خاوین دەبیتەو و گیانی دەگەشتەو و ئیمانە کەشی پوخت و پالفتە دەبیت و بە پلە کانی ئیماندا سەردە کەوێت.. ئەو کە سەش کە بەردەوام "بەرگری" یە کان دەخوینێتەو، کە ھەر لە ناوەندی پەيامە کاندان، ھیندە پرچەك دەبیت کە بتوانیت لە بەرامبەر شەیتانە کانی جینسی و ئینسدا بەرگری لە بانگەوازی کە ی بەکات.. ھەر کە سێکیش بە وردی لە "پاشبەندە کان" بکۆلێتەو، سەر جەم ھەلسو کەوت و بارودۆخ و تێروانینە کانی بۆ پرووداوە کان یە کاویەك دەبن لە گەل دیدی قورئانیانە ی پەيامە کانی نووردا!

ئێر لەم پێیەو ھەست و نەستە کانی ژیری فراوان دەبن و تێگەشتنە کانی شی رووناك دەبنەو، و، دل و ھەست و سۆزە کانی شی دینە جۆش و لە ئیمان پر دەبن و بێنە کانی ھەتا دوور بەر دە کەن.. ئنجا - بە پشٹیوانیی خوا ی گەورە - ھەوا و ئارەزوو کان لە پێ نایترازێن.

پیمان باشە لێرە دا دەقی ئەو نامە یە مامۆستا نوورسی بۆ یە کێك لە قوتایانی پشینی بھینن کە تیا دا گرنگی ئەم پاشبەندانە دەخاتە روو، تا کو بیکەمین بە دوا قومی بۆ میسکی ئەم پشە کی یە.

ئەو تا مامۇستا نورسى لەو نامەيەدا كە بۇ "خەسرە" نى نووسىو، دەفەر موئى: ئەم پەيامە (واتە مەكتوبى بىست و جەوتەم - پاشبهنده كان) ئەنجومە نىكى نوورانى گەورەيە و قوتايانى بەرئىزى قورئانى پىرۇز و انە كانى تىدا دەخوينىن و، لە نيوان خۇياندا ئەو بىر و پايانە ئالوگۇر پىن دە كەن كە تايبەتن بە ئيمانەو، لە و اتاكانيان دە كۆلنەو..

كە واتە ئەم پەيامە ھەيوان و حوجرەي قوتابخانەيە كى مەزن و بەرئىزى ئەوتۇيە كە ھەلگىرانى قورئانى پىرۇز بىرۇرا و بۇچونە كانى خۇيانى تىدا دەگۇرنەو، ھەرەيە كان لەو و انەيە دەدوئى كە لە قورئانى پىرۇزەو بە ھەرەمەندى بوو.

ھەرۇھا - ئەم پەيامە - وە كو خانوويە كى مەزن و بە وينەي پىشانگايە كى فراوان و ايە بۇ فرۇشتنى پەيامە كان، كە سندووقى گەوھەرە كانى گەنجينەي خاوينى قورئانن و، ھەر قوتايى يەك ئەو گەوھەرەنە دەخاتە پىش چاوى كىپاران كە لەو گەنجينە بەنرخەو بەدەستى ھىناون.

دەسا ئافەرىن و "بارك الله" بۇ ئىو، ئەي خەسرەوى برام - كە ئەو مەنزىل و پىشانگايە تان بە جوانترىن ئارايشت پازاندووەتەو.

بۇ زياتر پىرۇنكر دىنەو ئەو ھەش دەئىين كە بە مەبەستى ئاسانكارى بۇ خوينەرى بەرئىز لە سەرەتاي ھەموو يە كىك لە نامە كاندا ناو نىشانىكىمان لە نيوان دوو كە وانەدا داناوە كە لە دەقە تور كى يە كەدا نەبوو.

لە خواي گەورە داواكارىن كە نيازى جوان و تىگەيشتى پاست و پاستىمان لە گوفتار و كىرداردا پىن بىەخشىت.

وصل اللهم على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه وسلم.

پاشبندی

بارلا

پيشه کی

پنج هؤکار هه ن که بؤچوونه کانی "خلووصی" (۱) و "صهبری" (۲) سه بارهت پهيامه کانی نور - که له نامه کاناندا نووسیویانن - له نیوان پهيامه کانی نوردا بلاو بکرینهوه:

یه که میان: غیرهت و لیپرانی "خلووصی" گرنگترین هؤکاری نووسینی دوا پهيامه کانی کتیبی "وته کان" و زؤریه ی "مه کتوبات" بوون. ئنجا تاسه مه ندیی گهرمو گوری هه تقولای ناخی دلی "صهبری" ش بوو به هؤی نووسینی مه کتوبی "نؤزده هم" که سی په کی "مه کتوبات" پیکده هینیت.

هؤکاری دوو هم: هم دوو برا به ریزه نه یانده زانی هم بر گانه ی نامه کانیا ن بلاوده کرینهوه. هم نه زانینه شیان هؤ کاریک بوو بؤ هوه ی که سه نعه تسازی و مه رای توخنی نووسینه کانیا ن نه که ویت و له و پیری "ئیکخلاص" دا بیست و پله کانی

(۱) "خلووصی یه حیا گیل" به کیکه له قوتاییانی دیرینی مامؤستا نورسی له "بارلا" که هوه ده مه له فسه ر بووه له پله ی نه قیدا. هه ر پرسیارکی بیوایه سه بارهت باه ته ئیمانی په کان ده یساردن بؤ مامؤستا نورسی، هه ویش وه لایمی بؤ ده نورسی په وه. باشان به رینمای مامؤستا خؤی هم وه لامانه کؤ کرانه وه و ناو نران: "مه کتوبات". ناو براو له سالی (۱۹۸۶ ز) و له تمه نی نه وه دویه ک سالیدا کؤچی دوا یی کرد. خوالئی خؤش بیست. (وه ر گپ)

(۲) (۱۸۹۳-۱۹۵۴ ز) زانایه کی به رز و به ریز و، پش نویژی مز گهوتی گوندی "به دره" ی نریکی بارلا بووه. هه ر په یامیکی نوروی له لایه ن مامؤستا وه به ده ست ده گه بیست په کسه ر له به ری ده نورسی په وه و به په نامه کی و له رینگای چه ند قوتایی په کی گور جو گزلی نور وه ده یساردن بؤ "حافظ علی" و برایانی له قوتاییانی نور له وایش ده یان نووسی په وه و به نه یینی به سه ر تاسه مه ندانی په یامه کاندا دابه شیان ده کردن. (وه ر گپ)

چیز وەر گرتی هەست و گیانیان بەرامبەر پەیامەکان دەر بپریت و، لە هەمان کاتدا شەوق و تاسەیان بۆ راستی یەکانی ئیمان بختە روو. لەبەر ئەوە، ریزلینان و دەرپرینی سەر سوورمانیان بەرامبەر بە پەیامەکان وەك ئەو پیاوە لگوتن (تقریظ) ه تاساییانە نین کە بۆ کتیبی تر دەنووسرین، بەلکو هەست دەرپرینیکی خاوینە و، ئەو راستی یانە دەر دەخەن کە لە پەیامەکاندا دیویانە و چەشتویانە.

هۆکاری سێ هەم: ئەم دوانە لە قوتایی یە راستەقینە و هاوێلە راست و جەدی یە کاغمان و، سێ تاییە تکاری قوتایی نوور و کارگوزاریان لە پیناوی قورئاندا تێدا یە، کە تاییە تکاری "قوتایی" و "برا" و "هاوێل" ن. تەنانەت لەم سێ سیفەتەدا پیش هەموو کەسیکیان داو تەووە. ئەو سێ سیفەتەش ئەمانە ی خوارە وەن:

تاییە تکاری یە کەم: هەردوو کیان هەموو ئەو پەیامانە ی نوور دە گرنە خۆیان کە بە هی من دادە نرین، وەك بلیتی ئەوان خاوەنی راستەقینە یان بن. چونکە هەر و تە یەك لە "وتەکان" کە دەنووسریت، ئەوان بە چەشنیکی بیگەرد تامی دە چیژن، دە لیتی خۆیان نوو سیویانە و دایان ناو، بۆ یە شو کوانە ی خوا ی لە سەر پیشکەش دە کەن. ئەم دوانە وە کویە ک گیان وان لە دوو جەستەدا و، میراتگری راستەقینە ی مەعنەوی من.

تاییە تکاری دوو هەم: هەردوو کیان لەو باوەرەدان کە مەزنترین و بە نرختین ئامانجی ژبانیان خزمەت کردنی قورئانی پیرۆزە لە ریی ئەو وتانە ی پەیامەکانی نوورە وە، هەست دە کەن کە خزمەتگوزاری ئیمان گرن گرتین حەقیقەتی ژبانی دنیان و مەزنترین ئەرکی ئەستۆی سروشتیانە لەم دنیا یەدا.

تاییە تکاری سێ هەم: هەردوو کیان - وەك من - پە ی بە زامە کانیان دە بەن و وەك منیش بەو دەرمانانە سارپێژیان دە کەن کە لە دەرمانخانە ی قورئانی پیرۆزە وە هینا و من و، لە پیشدا لە سەر خۆم تاقیم کردوونە تەووە. ئیجالی هەمان کاتدا هەردوو کیان خاوەنی غیرە تیکی گەلسن بەرزن بۆ پاراستنی ئیمانی ئیمانداران. لەبەر ئەوە، شەفەقە تیکی زیادیان تێدا یە بۆ سارپێژ کردنی ئەو زامانە ی ئیمانداران کە بەهۆی گومان و دوودلی یە کانه وە لە دل و دەروویاندا دروست بوون.

ھوکاری چوارہم: "خلووصی" وہ کو تاقانہ کوپری معنہوی من و چہشنی "عہلدورپہرہمان"ی برازام وایہ^(۱) کہ مایہی دلنہوایی و شادمانیم و میراتگری راستہقینہم بوو، ھەر وک چاوه پروانی ٹهوی لئی دہ کرا کہ زیرہ کی و وریایہ کی نوورانی بیئ. بہلام کہ کۆچی دواپی کرد "خلووصی" شوینی ٹهوی گرتہوہ، چونکہ بہ راستی و دروستی ٹهو خزمہتگوزاری یانہ ٹہنجام دہدات کہ من لہو خوا لینخۆشبوہ چاوه پروانم دہ کرد.

کہ ماوہیہ کی زۆر لہ پینش دیتنی "خلووصی" خہریکی نووسینی "وتہ کان" بووم، وام ھست دہ کرد کہ سینکی معنہوی خاوهن کارمہندی بہ کی سہربازی لہ بہرامہرمہوہیہ و قسہ و گوفتارہ کانی ناراستہ دہ کہم، بۆیہ زۆریہی نمونہ کاتم بہینی ٹہر کی سہرشان و پیناز و فرمانہریی ٹهو ھینراون و باس کراون. بہو واتاہی کہ خوای گہورہ ٹهو کہ سہی کردبوو بہ قوتایی و یارمہ تیدہرم لہ خزمہتی قورٹان و ٹیماندا. منیش - بیئ ھیچ ھست و شعور و مہبہستیک - ٹهو کہ سہم وک قسہ بۆ کراو (مخاطب) ی خۆم دانا و پینش ٹهوی بیبینم و دہرسی بیئ بلیم لہ "وتہ کان" دا پروی گوفتارہ کاتم ناراستہ کردا

سہبارہت بہ "صہبری" شہوہ، ٹهوا نیشانہیہ کی جودا کہ رہوہی سروشتیی ھییہ کہ لہ منیشدا ھییہ و تاییہ تہ بہ منہوہ و جگہ لہو لہ ھیچ کہ سینکی تری ٹهو شوینانہدا نہم دیوہ کہ تیایاندا گہراوم^(۲). نجا ٹهویش پتر لہ سیلہی رپہجم، ھست بہ پیوہندی خزمایہتی دہ کات لہ گہل مندا و، لہ بہر ٹهوی تازہ کی لہ خہوی بیئ ناگایی بیدار بوو تہوہ، چاوه پروانی خزمہتیکی کہ مم لئی دہ کرد بتوانیت ٹہنجامی بدات، کہ چی پینش ھموان کہو تہوہ! ٹہمش ٹامازہیہ کہ بۆ ٹهوی کہ "صہبری"

(۱) ناوی "عہلدورپہرہمانی کوپری عہلدوللا" بہ و برازای مامۆستا نورسیہ. لہ سالی ۱۹۰۳ از لہ گوندی "نورس" لہ دایک بووہ و، لہ سالی ۱۹۲۸ زیشدا لہ گوندی "زولفہزل" ی نزیککی ٹہنقرہ کۆچی دواپی کردوہ، خوالئی خۆش بیئ. ژہاننامہیہ کی مامۆستا نورسی نووسیوہ کہ ھر لہ سہرہتای ژہان و لہدایکپوونی مامۆستاوہ تا سالی ۱۹۱۸ از باسی ژہانی ٹهوی تیندا کردوہ و، لہ کینیکدا کہ لہ ہستہموول چاپی کردبوو، بلاوی کردموہ. (وہر گپ)

(۲) ٹهو نیشانہیہ بریتی بہ لہ پیوہلکانی پہنجہ گہورہی پنی بہوہی تہنیشتیہوہ. (وہر گپ)

خولوووصیی دووههم و دهستیشانکراوی ئەم خزمهتیه و خواوهندی گهورهی بهتوانا ئەم ئەرکه گرنگی خستووته ئەستوی و کردووپهتی به قوتایی و هاوڕێمان له خزمهتی قورئاندا.

هۆکاری پێنجهم: هەرگیز سهبارهت به خۆم به مهدهح و ستایش و دهبرپینی سهرسوورپمان و پێزلینان، پازی نیم. چونکه زیانی زۆرم لێ دیوه. هەر له بهر ئەوهیه که زۆر به توندی نهفهرتی لێ ده کهم و له دهستی ههڵدینم، تهناهت خۆمی لێ دهپاریزم، نهبادا ئەم پێزنان و سهرسوورپمانه بینه مایهی شانازی و لهخۆ بایی بوون..

بهلام لهو پرووهوه که من "بانگهوازکار" و "خزمهتگوزاری قورئانی پیروز"م، ئەوا ئەو چهشنه پێزلینانه بۆ من ناگهڕێتمهوه، بهلکو بۆ "وته" نورانییهکان، تهناهت بۆ راستییهکانی ئیمان و نهینییهکانی قورئان ده گهڕێتمهوه. له بهر ئەوه و، له گۆشهی "شوکرانه پێزی"یهوه بۆ خوای گهوره - نهک شانازی و لهخۆ بایی بوون - بهم جۆره پێزلینانه پازی دههم.

جاله بهر ئەوهی که ئەم دوو کهسه زیاتر له چاو کهسانی تر لهم راستییه تیگهیشتون، ئەوا نووسینی پێزلینان و سهرسوورپمان له پهيامهکانی نوور - به هاندانی و یژدان و بێ ئەوهی ههست بکهن که نووسینهکانیان بلاو ده کرێنهوه - ئاوێتهی پهيامهکان بوون و له نیوانیاندا بلاو کرانهوه.

له خوای گهوره داواکارین که هاووێنهیان زۆر بکات و، بۆ کاری خیر و چاکه کاری سهریان بجات و، له سههر راسته شهقامی ئیمان نهیانتر ازینیت.. ئامین.

اللهم وفقنا وإياهما وأمثالهما من إخواننا لخدمة القرآن والإيمان كما تحب وترضى، بحق من أنزلت عليه القرآن، عليه أفضل الصلاة وأتم التسليمات ما اختلف الملوان وما دار القمران.

سهعیدی نوورسی

مه کتووبی بیست و جهو ته م

و

پاشکۆ کانی

ئهم مه کتووبه بریتی به لهو بر گه ی پینز و ستایشانه ی نامه تایبه تی به کانی "خلووصی"، که به که م که سه "وته کان" ی نووری ئاراسته کراوه.

به شی دووه می ئهم مه کتووبی بیست و جهو ته م، واته پاشکۆ که ی، چه ند بر گه یه کی نامه کانی "سه بری" ن که "خلووصی" ی دووه مه و، لهو بر گانه دا پینز و سه رسوورمانی خۆی سه باره ت به "په یامه کانی نوور" ده رپریوه^(۱).

(۱) پاشبهندی بارلا و پاشکۆ کانی به شینکی مه کتووبی بیست و جهو ته م. ئهم مه کتووبه - له دواییدا - به تهواوی ئاماده کرا بهوه ی که هر سه پاشبهنده که ی خرا نه سه ر: پاشبهندی بارلا و، پاشبهندی قه ستمزنی و، پاشبهندی ئهمیر داغ. (دانه ر)

(ئەركى سەرشانى بانگەواز كار كۆتايى بى نايەت)

"بەرگەي يە كەم بە پىنوو سى خلووصى"

بسم الله الرحمن الرحيم

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بعدد ذرات الكائنات أبداً دائماً

ئەي مامۇستاي بەرپىزم!

من لەم مەرفۇھە كاملانە نىم كە لەم دەمەي ھەزارى و بىن نرخیي خۇيان لە بەردەم
خوای گەورەدا دەپىنن ھەست بە شادمانى و خۇشى دە كەن. نەخىر.. بەلكو من
لەم جۆرە كەسانەم كە دەيانەوئىت خۇيان لە راستىدا چۆنن ھەر و ھەيش لە پىش
چاودا دەربكەون.

من پەر بە دل بەختەو ھەرى ئاور لىدانەو ھەي پەر لوتف و مەرحەمەتى جەنابىم كە بە:
"قوتايىم.. برام.. برازام" لە گەلم دەدوئىت و پرووى گوفتارم ئاراستە دە كەيت.
بە راستى - ئەي مامۇستاي ئازىزم! - من لە پرووى مەعنەو يەو ھە لە دۇخىكى
يە كجار نزمدا م و گەلىنى پىويستم بە دوعا و نزاى بەرپىزتانه.

ويستى خوای گەورە و ابوو كە ھەندى بريسكانەو ھەي نوورى قورئانى پىرۇز
- كە نوورى راستەقىنەيە - بۇ گەروى مەرفۇھى ئەم سەردەمە بە چەشنىكى ھىندە
پروون و ئاشكرا بجزىنە پىش چاودا كە تەننەت پرواتە ناو چاودە كوئىرە كانى
گومرايانىشەو ھە. ئىجما مامۇستاي بەرپىزىشمان بوو بە ھۆكارى ئەنجامدان و
پاگەياندى ئەم ئەر كە گىرنگە..

ئالەم پىنگايەو ھە بەھۆى لوتف و چاكە و چاودىرىي خوای گەورەو ھە، ئەم
قوتايى يە ھىچ و بە "نەبوو" حساب بوو ھەي خۇتەن ئەركىكى جوزئىي خراو ھە
ئەستۇ لە خزمەتى مامۇستا كەيدا، كە بە راستى و دروستى ئەركى خزمەتگوزارىي
قورئانى پىرۇز ئەنجام دەدات.

لەبەر ئەو ھە، ھەر چەندە لە شوكرانى خوای گەورەدا بەردەوام م، ھىشتا لە
ئاستى ئەو نىعمەتە مەزنى كە پىنى بەخشىوم ئەو شوكرانىيەم بە كەم دادەنرىت.

که‌واته من به ئەندازه‌ی گەردیلەیه‌ کیش مافی شانازی دەرپرینم لەم خزمەتەدا نی‌یه، بەلکو داوای لیبوردن دە‌کەم لە‌سەر ئەو هە‌له و گونا‌هانەم که لە‌وانە‌یه لە‌ دە‌می بە‌جیهێنانی خزمەتگوزاری‌یه‌ کائەدا دوو‌چاریان بوو‌بیتم.

مامۆستای بە‌رێزم! لە‌ دوا‌هە‌مین دوو نامە‌تاندا گە‌لێ سۆرون لە‌‌سەر وە‌لامدانە‌وه‌ی پرسیارێک که پیشتر فەر‌موو‌بوو‌تان..

دە‌لێم: بە‌سەر‌چاو. بە‌لام بە‌رامبەر بە‌م پرسیارە‌ سه‌خته، جگە‌ لە‌ هانا بردن بۆ‌ چاودیری‌ی خوای گە‌وره‌ و.. دە‌ستگیر کردن لە‌ سۆز و کەرەمی خوا‌وه‌ند و.. یارمە‌تی وەر‌گرتن نه‌بیت لە‌ رۆ‌حانییه‌تی پێ‌غه‌مبە‌ری خۆ‌شه‌ویست ﷺ هیچی تر شک‌ نابە‌م. چونکه‌ من لە‌‌وپە‌ری دە‌سته‌وسانی و هە‌زاریدام.

جا بۆ‌ ئە‌وه‌ی وە‌لامە‌ کە‌م لە‌ گە‌ل‌ حە‌ق و پ‌راستیدا یه‌ کا‌ویە‌ک دەر‌بجیت، دە‌لێم: بێ‌ گومان "وتە‌" پ‌رۆ‌زه‌ کان، که‌ بریس‌کانه‌وه‌ی نووری قورئانی پ‌رۆ‌زن، هەر‌چە‌ند بە‌هزی شی‌وازه‌ بە‌رز و بلنده‌ که‌یانە‌وه‌ لە‌ هە‌ندی شۆیندا پ‌نویستیان بە‌ روونکردنە‌وه‌ و لێ‌کدانە‌وه‌ هە‌یه، بە‌لام - بە‌ گشتی - هیچ که‌موکۆری‌یه‌ کیان تێ‌دا نی‌یه‌ و، گشت توێژ و چینیکی خە‌لکی دە‌توانن بە‌شی خۆیان لێ‌ی بە‌هەر‌ه‌وه‌ر ببن و سوودی لێ‌ وەر‌بگرن. بە‌لگە‌ش لە‌‌سەر پ‌راستی ئە‌م بۆ‌چوون و قە‌ناعە‌تە‌مان ئە‌وه‌یه‌ که‌ تا ئێ‌ستا هیچ که‌سێک پ‌ه‌خنە‌ی لێ‌ نه‌گرتوون، بە‌لکو گشت مە‌شرە‌ب و رێ‌بازە‌ کان پ‌ه‌زامة‌ندی‌یان لە‌ ئاستدا دەر‌پ‌رێ‌وه‌ و، مۆ‌لحیدانیش لە‌ بە‌رامبەر‌یانە‌وه‌ کە‌ر و لال‌ ما‌ونه‌تە‌وه‌.

وا لە‌ خوارە‌وه‌دا بە‌پێ‌ی بیر و بۆ‌چوونی خۆ‌م ئە‌و بە‌لگانه‌ دە‌نووسم که‌ دە‌یسە‌لمێ‌نن ئە‌رکی سەر‌شانی بە‌رێزتان تە‌واو نه‌بوو‌ه:

یه‌ کە‌م:

ئە‌و کارە‌ی خرا‌وه‌تە‌ ئە‌ستۆ‌ی زانایانە‌وه‌ بریتی‌یه‌ لە‌ ئاشکرا کردنی "حە‌ق" و بێ‌ دە‌نگ نه‌بوون لە‌ ناحە‌قی لە‌ دە‌می بلا‌وبوونە‌وه‌ و پ‌ه‌رە‌سه‌ندنێ بێ‌دە‌تە‌ کائەدا، هەر‌وه‌ک لە‌ فەر‌مووده‌ی پ‌رۆ‌زدا هەر‌ه‌شە‌ی سزای خوای گە‌وره‌ کرا‌وه‌ لە‌و که‌سه‌ی که‌ لە‌ ئاستی ئاشکرا کردنی "حە‌ق" دا بێ‌ دە‌نگ دە‌بیت.

دووهم:

ئیمه شوین پین هه لگرتنی پینغه مبه‌رمان ﷺ خراوه‌ته ئه‌ستۆ. جا ئه‌نجامدانی ئه‌م
ئه‌ر که گرنگه پینووستی یه که هه‌تا کۆتایی ته‌مه‌ن به‌رده‌وامه.

سێهم:

راپه‌راندنی ئه‌م خزمه‌ته به‌را و بۆچوونی جه‌نابتانه‌وه نه‌به‌ستراوه، به‌لکو ئه‌م
خزمه‌ته ئه‌ر کینکه ئیوه‌ی تیدا خراوه‌ته کار و هه‌رگیز ده‌ستی ئیوه‌ی تیدا نی‌یه. بۆیه
من له قه‌ناعه‌تینکی وه‌ها ته‌واو دام که ئه‌گه‌ر ئه‌رکی سه‌رشانی مامۆستای به‌پرزیم
ته‌واو بیه‌ت خوای گه‌وره ئیله‌های دلی ده‌کات که ته‌واو بووه، هه‌روه‌ک
راگه‌یه‌نه‌ری قورئانی پیرۆز: خۆشه‌ویستی په‌روه‌ردگاری جه‌هانیان محهمدی
پینغه‌مبه‌ر و سه‌روه‌رمان ﷺ به‌ئایه‌تی: ﴿الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ﴾ (المائدة: ۳)
هه‌والی ته‌واو بوونی ئه‌رکی پینغه‌مبه‌ریتیی پین راگه‌یه‌نرا.

چوارهم:

ئاراسته نه‌کردنی په‌خه‌ تا ئیستا له "وته‌کان" ئه‌وه ناگه‌یه‌نیت که ئه‌م باره‌ تا
دوایی هه‌ر وا ده‌مینیته‌وه. نه‌خیر.. ئیوه - ئه‌ی مامۆستای به‌پرزیم! - هه‌تاله ژیاندا
ماهین ئه‌رکی وه‌لامدانه‌وه‌ی ئه‌و هه‌رشانه‌تان له ئه‌ستۆدایه که له‌وانه‌یه بکرینه سه‌ر
"وته‌کان".

پینجه‌م:

پینم وایه ئیوه وه‌لامی ئه‌و په‌رسیارانه پشتگویی ناخه‌ن که سه‌باره‌ت به
پروونکردنه‌وه‌ی "وته‌کان" له لایه‌ن ئه‌و که‌سانه‌ی په‌یوه‌ندی‌یان پینانه‌وه هه‌یه،
ئاراسته‌ت ده‌کرین. خۆ ئه‌گه‌ر هه‌چ هۆکارینکی تری جگه‌ له‌مه‌ له‌ گۆریندا نه‌بین،
ئه‌وا هه‌ر ئه‌م هۆکاره سه‌روزیاده بۆ ئه‌وه‌ی که نه‌توانن دنیا فه‌رامۆش بکه‌ن،
هه‌رچه‌نده‌ش خۆتان واتان پین باش بیت.

شه‌شم:

ئه‌و که‌سانه‌ی له‌به‌ر خوای گه‌وره تۆیان خۆش ده‌وینت، گه‌لی په‌رسیارت له
باره‌ی هه‌ندی لایه‌نی نووسینه به‌نرخه‌ کانت و پروونکردنه‌وه به‌رزه‌کانی کۆره

زانستی یە کانت ئاراستە دە کەن، خۆ ھەموو ئەو پوونکردنەوانەش لە "وتە کان" دا
بلاو نە کراوە تەو. ئەمەش بە لگە یە کێ بێ گومانە دەری دە خات کە ئەرکی
سەر شانتان ھیشتا تەواو نە بوو و خزمەتگوزاری ئیمانیش کۆتایی بێ نەھاتوو.

وا چەند شتیک بۆ بەرپزتان دەخەمە روو:

لەو کاتانەدا کە خوا ی گەورە دەرفەتم بۆ دە پە خسینیت "وتە کان" ی نوور بۆ
برایانم بھۆنمەو، ھەست و نەستە کاتم جۆش دەخۆن. جا ھیوادارم بواریم بدەن کە
بیاخەمە پیش چاوی بەرپزتان:

یە کەم: ھەر کە پینووس بە دەستەو دە گرم تا کو ئەو ھەستە جۆش خوار دووانەم
بۆ ئیوہی مامۆستای بەرپزیم بنووسم، ھەست بە فراوان بوونیک دە کەم لە "گیان" ی
خۆمدا، بە رادە یە کە لەو دەمانەدا - بە بێ ویست و ئیختیاری خۆم -
پینووسە کەم ئەو ھەست و نەستانە دەردە پزیت!

دوو ھەم: بیرم کردەو لەوہی کە ئە گەر ھەموو کە سینک بیەو پت دوورە پەریزی
بگرت و لە سووچینکی تاریکدا گۆشە گیر بیت، تا کو لە دەستی فرۆفیلی دەروونی
بەدخوازی - دوژمنی ھەرە مەزنی خۆی - قوتار بیت و، لە فیلی شەیتانە کانی
جیننی و ئینس خۆی پزگار بکات و پرواتە ناو گۆشە ی فرامۆشی یوہ و، بەو
جۆرە گشت ئەو بارودۆخە ناھەموار و سەختانە پشتگویی بخات کە بەسەر جیھانی
ئیسلامدا ھاتوون بە رادە یە کە ھیچ کە سینک سوودی بۆ کەسی تر نەماوہ..

گەر ھەموو کە سینک بەم جۆرە خۆی بکیشینتە دواوہ، ئەوا بپاری بیت لە کاتینکی
ئاوادا، من ھەر بھینمەو و ئەم راستی یانە بە برایانی ئایینم پابگە یە نم، تا کو خوا ی
گەورە بە فەزڵ و بەخشش و شکۆمەندیی خۆی پەفتار و مامەلەم لە گەلدا بکات.
جا من وام پنی باش و بەسوودە کە لەو چەشنە کاتانەدا ئاوپ لە خودی خۆم
نەدەمەو و ھەر بیر ی لنی نە کە مەوہ. ئایا حیکمەت لەمەدا چی یە؟

سئەم: بۆچی ھەردوو ناوی: "الرحمن والرحیم" پۆشتوونەتە ناو
"بەسەلە" وە؟ ئایا ئەم دوو ناوہ لە مەزنترین پلە ی ناوہ جوانە کاندان؟ یا خود
ھۆکار و حیکمەتینکی تر لە ئارادا ھە یە؟

ئەم پرسیارەم لە دەمی نووسینی ئەم نامەیه بە زەیندا هات^(۱).

مامۆستای ئازیز و بەرپۆرم!

نەك تەنھا ئێمە، بەلكو سەرجهمی جیهانی ئیسلامی پێویستی بە بوونی ئێوێه. چونكە بە فەزڵ و بەخششی خوای گەورە ئێوێ بوون بە هۆکاری سەرھەلدانی ئەو "وتە" بەرزانییە كە لە نووری قورئانی پیرۆزەوێ هەلقولاون و بڕیسكاوئەتەوێ .. هیز و پیز بە ئیمانی ئیمانداران دەدەن و .. بێ ئاگایان بە خەبەر دەھێنن و .. بۆ مەبەستی پێنمایی گومراییان پێی راست پێشان دەدەن و .. فەیلەسوفەكانیش دەمكوت و گرفتاری سەرسامی و حەپەسان دەكەن.

لە خوای پەروردگاری میسرەبان دەپارێمەوێ كە درێژە بە لەشساغی و تەندروستی مامۆستای بەرپۆرمان بدات و، بۆ ئەتەوێ پێغەمبەری خوێشەوێست ﷺ بیهێنێت.

آمین بحرمۃ سید المرسلین

خەلووسی

(خوای گەورە ویستی لەسەر هەر شتێك بوو، ئەنجامی دەدات)

پشت بە خوای گەورە، هەر لە یەكەم شەوی گەیشتم بە ئێرە دەستم داوێتە خوێندەوێ "پەيامە كانی نوور" بۆ میوانەكانم لە نیوان نوێزی شیوان و خەوتاندا، لەو ژوورە ی كە باوكم بۆ میوان تەرخانی كردووە.

مامۆستای خوێشەوێستم!

هەرۆك زووتر عەرزەم كردن، لەو باوهرەدام كە من بۆ یەك ئامانج دەژێم، ئەویش یارمەتیدانیکی جووژییە بۆ بەجێهێنانی ئەركی گەنگی سەرشارنی مامۆستای بەرپۆرم كە بانگهێشتی خەلكی یە بۆ لای قورئانی پیرۆز. واتە من تەنھا بۆ خەزمەتیکی جووژی دەژێم لە پێناوی قورئانی پیرۆزدا ..

(۱) لە مەكتووبی هەشتەمدا وەلامی ئەم پرسیارانە دراوێتەوێ. (وەرگێڕ)

له‌بەر ئه‌وه، تکای تایبه‌تیم له‌بەر پێزان ئه‌وه‌یه که هه‌تا له‌وئ ماون له‌و پێژنه و پیت و به‌ره که‌تانه‌ی قورئان بێ به‌ش نه‌یم که له‌ پیناوی بلاو کردنه‌وه‌ی راستی‌یه‌کانی ئیمان و ئیسلامدا له‌ قورئانی پیرۆز ده‌ری ده‌هینن و لینی به‌هره‌مه‌ند ده‌بن. پشت به‌ خوا و به‌ دوعای به‌رپێزان له‌مه‌ولا خوای گه‌وره‌ ده‌مگه‌یه‌نیه‌ ئه‌و ئاکامه‌ی که ئاوانه‌ و ئومیده‌وارم پینی بگه‌م له‌ هه‌ول و ته‌قالامدا بۆ په‌یامه‌کانی نوور، تاکو منیش وه‌کو "عه‌بدوپرهمان"ی خوا لیخۆشبووم لێ پیت و، تا دوا هه‌ناسه‌ی ژیاام ئیمان و پشتگیری خاوه‌ندم ده‌ستگیر بپیت و، شوین پینی پیغه‌مبه‌ری مایه‌ی شانازیی هه‌موو جیهان چه‌زهرتی "محمد المصطفیٰ ﷺ" هه‌لبگرم و، به‌خته‌وه‌ریی هه‌میشه‌یی شاد بپیم و، جینگه‌دار و هاوسنی مامۆستای به‌رپێزم!

سه‌رداری بوونه‌وه‌ران پیغه‌مبه‌ری ئازیزمان چه‌زهرتی محمد ﷺ هۆی راگه‌یانندی قورئانی پیرۆز بوو به‌ سه‌رجه‌می ئاده‌میزاد. ئیوش - ئه‌ی مامۆستای به‌رپێزم! - له‌م سه‌رده‌مه‌دا و به‌ ناوی خوای گه‌وره‌وه، له‌ پێژنه‌ی ئه‌و قورئانه پیرۆزه‌وه و له‌ رینی په‌یامه‌کانی نووره‌وه - هه‌ر چه‌نده‌ش دانراوی خۆتانن - پرووی گوفتار ئاراسته‌ی مرۆفی بێ ئاگای ئه‌م سه‌رده‌م و پۆزگاره‌ ده‌که‌ن.

له‌بەر ئه‌وه، من له‌و باوه‌رده‌م ئه‌و په‌روه‌ردگاره‌ دانا و میهره‌بانیه‌ی که ئیوه‌ی له‌م بواره‌دا خستوه‌ته‌ کار، هه‌ر گیز نایه‌تیت ئه‌و نوورانه‌ فه‌رامۆش و پینی شیل بکرن، به‌لکو له‌ نیوان که‌سانی و افانیدا که هه‌ر هه‌یج حساینکیان بۆ ناکریت، چه‌ندین کس به‌ چه‌نده‌ها په‌له‌ی جیا جیا ده‌نیریت که ئه‌و نوورانه‌ بگرنه‌ ئه‌ستۆیان و بیانپاریزن و رایان بگه‌یه‌نن و بلاویان بکه‌نه‌وه.

خلووصی

* * *

(داخوازی‌یه‌کانی رزگار کردنی ئیمان)

به‌لێ، سوپاس بۆ خوا، من رینگایه‌کی راست و به‌رزم گرتوه‌ته‌به‌ر که ئایینی ئیسلامه‌ و.. سه‌رچاوه‌یه‌ کم هه‌یه‌ لینی هه‌لده‌گۆزم که مه‌شره‌بی "کۆله‌واری" و

"هه‌زاری" یه له به‌رده‌م میهره‌بانیی خوای گه‌وره‌دا و.. دوای پشهوایه‌کی مه‌زن که‌وتووم که پیغه‌مبه‌ری نازیزمان سه‌رداری پیغه‌مبه‌رانه ﷺ و.. رینمایی له رابه‌ریکی گه‌وره وه‌رده‌گرم که قورئانی پیروزه و.. رینبازینکی وه‌ها به‌نرخم گرتووه‌ته به‌ر که چه‌شنی سه‌ربازی ئیشکگری سنووری ئیسلام (مُرابط)، له یه‌ک خووله‌کدا ده‌مگه‌یه‌نیته پله‌ی "ویلایه‌ت". چونکه ماموستاکه‌م من وه‌موو مرؤفینکی ژیری تیگه‌یاندووو که ئه‌م سه‌رده‌مه سه‌رده‌می ده‌رباز کردنی ئیماننه‌ک هی گرتنه‌به‌ری رینی ته‌سه‌ووف. ئه‌وه‌تا ده‌لیت:

(مافی ته‌واو به‌ پینج فه‌رزه‌کانی نویژی رۆژانه‌ت بده‌و، زیکره‌کانی دوایان بخوینه‌و، شوین سونه‌تی پیروز بکه‌وه‌و، له‌حه‌وت گوناغه‌گه‌وره‌کان دووره‌په‌ریز به‌).

منیش به‌ سه‌رجه‌می "گیان" و "دل" ی خۆم به‌گویم کردو، به‌ده‌م
ئامۆزگاری‌یه‌که‌یه‌وه‌پۆشتم و، وتم:
"به‌لنی ئه‌ی ماموستای به‌ریزم!"

ئهم "به‌لنی" یه‌شم چ بۆ ئهم وانیه‌و چ بۆ وانه‌کانی تروت که له‌په‌یامه‌کانی نووره‌وه‌وه‌رمگرتوون.. "به‌لنی" م بۆ ئه‌و راستی‌یانه‌وت که ماموستا له‌نووری قورئانی پیروزه‌وه‌هه‌لی گۆزیون و منیش پر به‌دل ته‌سدیقم کردوون.
جا ئیتر وشه‌ی "ماموستا" م له‌گفتوگۆدا بۆ ئه‌و که‌سه‌به‌کاره‌ینا که ئهم وانه‌ی حه‌قیقه‌ته‌ی دادام، ئه‌و وشه‌یه‌ی که له‌سه‌رانسه‌ری ژیاغدا جگه‌له‌و بۆ که‌سی ترم به‌کار نه‌هیناوه‌. له‌مه‌شدا پینکاومه‌و به‌هه‌له‌دا نه‌چووم!

خلووصی

* * *

(ده‌بی گوی بیست بۆ وانیه‌ی په‌یامه‌کان بدۆزمه‌وه‌)
به‌فه‌زلی خوای گه‌وره‌دیاریی مانگی په‌مه‌زان، واته: "هه‌لویستی یه‌که‌می و ته‌ی سی و دووه‌م" م به‌ته‌واوی نووسی‌یه‌وه‌. خۆ ئه‌گه‌ر خوای گه‌وره‌پشتگیرم بیست ته‌وا له‌و ماوه‌یه‌ی ده‌ستیشانتان کردوو په‌یامه‌کانی تریش ده‌نوسمه‌وه‌.

ئەم وتە بەرز و بەنرخ و نورانی یانە شایانی ئەوەن بە جوانترین خەت، تەنانەت بە ئاوی زېر بنووسرینەو. کەچی ئەم کۆلەوارە دەیان نووسیتەووە کە دەستخەت و نووسینی مەگەر هیندەیی بخوینریتەووە دەنا جوانی یان تیدا نی یە، تەنانەت هەلەش لە نووسینە کانیدا دەکات. جا نووسینەووەی ئەم پەيامە بەنرخانە لە لایەن کەسیکی کۆلەواری وەك منەو، هاتم دەدات پتر سوپاس و شوکرانەم بۆ خواى گەورە زیاد بکەم.

لەبەر ئەوەی کە لەمەولا بە جەستە دوور دەم لە ئاوپلیدانەووەی پەر سۆز و میهرەبانیتان و، لەو سلاووە گەرموگورانەى کە بە هەموو پینگایەك دەیان نیرن و، لە فەرمانە کانتان کە وەك روونکردنەووە و لیکدانەووە و پاشکۆ و پەراویز وان بۆ پەيامە کانی نوور.. ئەوا گەلنى ئازار دەچێژم..

بەلام نابیت بەم جۆرە بێر بکەمەو، بەلکو دەلیم: لە هەر شوینیکدام هەول دەدەم کەسانیک بدۆزمەووە گووى بۆ ئەو دەرسانە رابگرن کە بەرپزتان لە ژنر چاودیریى خواى گەورەدا دەیانلینەو، بێ ئەوەی لە رینی بلاوکردنەووەى حەقیقەتدا ئاوپر لە کۆلەواری و هەزارى خۆم بدەمەو. بەلنى، دەبیت، بە فەزلى خواى گەورە و پاشان بە بەرە کەتى دوعا و نزاى ئیو، لە دەرگانەى هەموو هۆکارىك بدەم. هەر تەنها بەمە دلدانەووە و دلنەوایی خۆم دەکەم.

لەگەل ئەمەشدا، من لە روویەکی ترەووە خەفەتبارم، چونکە کارمەندى و فەرمانبەرىیەکانى دنیام تا رادەیهك رینی سەرقال بوونم بە "وتەکان" وەلسى دەگریت، ئەو وتە نورانی یانەى کە فیترەتم پینان دەحەوینەووە و کەمەندکیشى راستىیەکانیان دەم. بەلام چارنى یە، هەر رۆژنىك لە تەمەن دەپروات بە شیوہیەکی ئاشکراتر رووی بى کەلك و فانىی دنیام لى دەرە کەووت و خەفەت بۆ ئەو کاتانەى پشووێ ژیانم دەخۆم کە لە پیناوی ژیانى هەمیشەبیدا بە کارم نەهیناون.

لەبەر ئەو، خەمى زۆر بۆ لیکداپرانى روالەتیمان ناخۆم، بە تابیەت دواى ئەو مژدەبەى کە مامۆستای خۆشەویستم لە دوا وانەیدا بۆم - بە دلنایىیەکی تەواو -

سه‌بارت به تام و چیرۆی هه‌میشه‌یی ئه‌و دنیا رایگه‌یاند که: به چه‌ندین پله‌ی له‌ژماره‌به‌ده‌ر له‌ سه‌رووی تام و له‌زه‌ته‌کانی ئه‌م ژیانه‌ فانی‌یه‌ی ئیره‌وه‌یه.

خلووصی

* * *

(له‌نگه‌رگرتن له‌ که‌ناری نارامی و ناسابشدا)

ئهو کتێبه‌ - وه‌ک هاووینه‌کانی - نووسراویکی پرووناک و پر له‌ دانسته‌و، پشت به‌خوا ده‌ییت به‌ ده‌رمان و مه‌له‌مینکی ساپنژکاری شیفا به‌خش بۆ ده‌ردینکی کۆمه‌لایه‌تی که‌ نه‌ته‌وه‌ی پینغه‌مبه‌ر ﷺ پێوه‌ی ده‌تلینه‌وه.

هه‌روه‌ک خۆتان فه‌رمووتان: کتێبی "وته‌کان"م - که‌ راسته‌وخۆ له‌ نووری قورئانی پیرۆزه‌وه‌ هه‌لگۆزران - پيشانی (فلان کەس) دا و چه‌ند وته‌یه‌کم بۆ خوینده‌وه‌، ئه‌ویش ته‌سدیقی کردن. له‌مه‌ولاش هه‌ر کاتێ ده‌رفه‌تم بۆ پره‌خسیت هه‌ر بۆی ده‌خوینمه‌وه.

من له‌ شوکرانه‌ی ئه‌و نيعمه‌ته‌ زۆره‌ له‌ ژماره‌ به‌ده‌رانه‌ی که‌ خوای گه‌وره‌ پینی به‌خشیوم کۆله‌وار و ده‌سته‌وسام، چونکه‌ له‌ کاتێکدا که‌ من گه‌رۆده‌ی گوناه‌ و تاوان بووبوم، ئیره‌ - ئه‌ی مامۆستای به‌رپزم! - به‌ ئیزنی خوای گه‌وره‌ و به‌هۆی "وته‌کان" هه‌و له‌ تاریکی‌یه‌وه‌ به‌ره‌ و پرووناکی ده‌رتان هینام.

له‌ کاتێکدا که‌ ته‌مه‌نی پینشووم له‌ سۆراخی دۆزینه‌وه‌ی راستیدا به‌سه‌ر ده‌برد، پینج سال له‌مه‌وبه‌ر قه‌ده‌ری خوای گه‌وره‌ منی لاواز و گوناه‌باری به‌ره‌و ته‌ریقه‌تی نه‌قشه‌ندی دایه‌به‌ر، ئه‌و ته‌ریقه‌ته‌ی که‌ پرووی له‌ "شیخ محمه‌دی کوفره‌وی"یه^(۱) و، ئه‌ویش له‌ شاه‌ی نه‌قشه‌ندی وه‌رگرتوه‌^(۲). به‌لام پاش ماوه‌یه‌ک و دوای

(۱) زانایه‌کی مه‌زن و پیاوچاکێکی ناوداری کوردستانی باکووره‌. خه‌لکی گوندی "کوفره‌"ی سه‌ر به‌ پارێزگای "سبع‌ده". دواتر له‌ "به‌تلیس" نیشته‌جێ بووه‌ تا کۆچی دوایی له‌ سالی (۱۸۷۹ز-۱۳۱۳ک).

(وه‌رگێڕ)

(۲) شاه‌ی نه‌قشه‌ند ناوی (عه‌مه‌دی کورێ عه‌مه‌د)ه‌ و ناسراوه‌ به‌ (خواجه‌ عه‌مه‌د به‌هالسه‌ددین) و

سهره لئانی تاریکی په کی کتوپړی به سهر دلدا، پښم لئ گيرا و، له ناوه نندی رینگایه کی تاریک و هه لته و در کاویدا هم بڼی ده سته لاته ده تلایه وه. ئا له م کاته دا، به موی نووری "وته کان" هوه که له لایه ن جه ناباته هوه دانراوه، له و تاریکی و گیزاوه خنکینه رانه رزگار بووم و، به ره و پروناکی و به خته وه ری.. به ره و که ناری بڼی وه بی، په ریمه وه و له ننگه رم گرت.

که واته:

الحمد لله.. هذا من فضل ربي!

ئپوه فهر مووتان: هم کات و سهرده مه سهرده می رزگار کردنی ئیمانیه.. به لئ ماموستای به ریزم! فهر مایشته که تان له سهر چاو و سهرمانه.

خلووصی

* * *

(گرنگی خویندنه وهی په یامی: موعجیزاتی نه حمده دی)

هم په یامه (مه کتویی نۆزده هم) موعجیزه مدز نه کانی پیغه مبه ری ئازیز و خو شه ویستی ﷺ گرتو وه ته خو. ناردنیشی - به تاییه تی - بز من، ژیانیکی نوینی تیدا بوو ژانده وه. جگه له وهی که خویندنه وه شی سهرجه می هه ست و سۆزه کاتم ده وروژنیئت و، به خو پر فرمیسکی گهر مو گورم بڼی هه لده پریژنیت.

خلووصی

* * *

دامه زرنه ری (تهریقته تی نقشبهندي) به. له مانگی موچه رپه می سالی ۷۱۷ک له گوندی (قه صری عاریفان) ی نزیکی (بوخارا) که پښی ده و ترتیت: (قه صری هیندوان) له دایک بووه و له (سه مهر قه ند) خویندو ویه تی و چهن دین شوینی تر گه پراوه و بههره مهندي دهرس و په روه رده ی گه لئ زانا و پیاو باشی سهرده می خوی بووه، پاشان گه پراوه ته وه بز بوخارا و له تمه نی هه زده سالی دا ژنی هیناوه. دوو جاریش حه جی کردووه و تا کۆتایی ژهانی له بوخارا دا ماوه ته وه و، هه ره لویش (تهریقته تی نقشبهندي) ی دامه زرانندووه. له بهرواری (شوی دوو شه مه ۳/ په بیعی په کم ۷۹۱ک) و له سهره تایی تمه نی حه فنا و چوار سالی دا کۆچی دواپی کردووه و له گونده که ی خوی (قه صری عاریفان) ته سپارده ی خاک کراوه. چهن د بهره میکی دوا ی خوی به جڼی هینشتوره، وه ک: (رسالة الواردات)، (الأوراد البهائية)، (حیاتنامه)، (دلیل العاشقین). (وه رگیز)

(چهند رابهرینکی مه‌عنه‌وی)

"برگه‌یه‌ک له‌نامه‌یه‌کی عه‌بدوله‌جیدی برام"^(۱)
 ده‌سته‌کانتان ماچ ده‌که‌م و ئومیده‌واری دو‌عا و نزا‌ت‌ام. نووسراوه‌تازه‌که‌ت‌ام به‌
 ده‌ست‌گه‌یشت‌که‌له‌مه‌ولا ده‌ییت‌به‌مامۆستا و رابهرینکی به‌رز و به‌توانا بۆ
 عه‌بدوله‌جیدی کۆله‌وار و ده‌سته‌وسان‌که‌وازی له‌دنیا هیناوه.
 به‌م‌مش‌مژده‌به‌خۆم ده‌ده‌م و دلنه‌وایی خۆم ده‌که‌م و ده‌لیم: گهر مامۆستایه‌کم
 له‌ده‌ست‌چووینت‌پوو به‌پوو قسم‌له‌گه‌ل بکات، ئەوا چهن‌دین‌رابهر و مامۆستای
 مه‌عنه‌ویی زۆر و زه‌به‌نده‌م ده‌ست‌که‌وتوو.
 به‌راستی ئەم‌په‌یامانه‌چهند نووسراوینکی نوورانیی وه‌هان‌که‌مرۆف بۆرینی
 راست‌پینمایی ده‌که‌ن. ده‌ک‌خواتان‌لێ‌رازی‌ییت.
 عه‌بدوله‌جید

* * *

(پله‌کانی خۆشویستن له‌پیناوی خوا‌ی‌گه‌وره‌ده‌)
 به‌لێ، دوو‌لایه‌ن‌ه‌ن‌که‌دلنه‌وایی خۆمیان‌پێ‌ده‌که‌م:
 په‌که‌م: هاوده‌میمان‌پنکه‌وه‌به‌چه‌شنیکی مه‌عنه‌وی و له‌پێی "وته" پیرۆزه‌کانه‌وه
 که‌له‌بهر‌ده‌ستماندان.
 دووه‌م: باوه‌رمان‌به‌وه‌ی‌که‌خۆشه‌ویستی‌نیوانمان - به‌فه‌زلی خوا‌ی
 گه‌وره - له‌پله‌ی: "الحب فی‌الله‌دایه!
 له‌سه‌ر‌بناغه‌ی‌ئه‌مه، مه‌زن‌ترین‌دیاری‌که‌چ‌ئه‌م‌پروچ‌سبه‌ینێ‌پنشه‌کشی
 به‌رپۆرتانی‌بکه‌م‌بریتی‌په‌له‌وه‌ی‌که‌ئه‌و‌وانه‌ئیمان‌یا‌نه‌ی‌ئیه‌فیرتان‌کردین‌له‌بری

(۱) بچوو‌کترینی‌براکانی‌مامۆستا‌نوورسی‌په. به‌شنیکی‌له‌په‌یامه‌کانی‌نوور‌کردوو‌به‌عه‌ره‌یی، هه‌روه‌ک
 "إشارات الإعجاز" و "الثنوي العربي النوري" یشی‌کردوو‌به‌تورکی. له‌پنشه‌دا‌مامۆستای‌زمانی‌عه‌ره‌یی‌و،
 پاشان‌موفتی‌و، ئه‌ج‌مامۆستای‌زانسته‌ئیسلا‌می‌په‌کان‌بووه‌له‌په‌یمانگای‌بالای‌شاری‌"قونیا". له‌سالی
 ۱۹۶۷‌از‌له‌ته‌مه‌نی‌هه‌شتا‌و‌سنی‌سالی‌دا‌کۆچی‌دوایی‌کردوو. خوا‌لێ‌خۆش‌ییت. (وه‌ر‌گێڕ)

خۆتان و به گویره‌ی توانا، به ئیماندارانی رابگه‌یه‌م و، ئهم خۆشه‌ویستی‌یه
 راسته‌قینه‌یه‌ش که خوای گه‌وره پنی به‌خشیوین، تا ته‌به‌د و هه‌تا هه‌تایه هه‌تی
 بگرم و پاریزگاری لئی بکه‌م.

جا به‌رامبه‌ر به‌مه، له ده‌ر گانه‌ی په‌روه‌ردگاری به‌خشنده‌ی میهره‌بان که "أحسن
 الخالقین وأکرم الأکرمین وأرحم الراحمین" ده‌پارێمه‌وه که به‌ ئه‌نجامه‌ کانی ئهم
 خۆشه‌ویستی‌یه شاد و به‌هره‌مندمان بکات، ئه‌وانه‌ی که له "هه‌لوئستی سنی‌هه‌می
 وته‌ی سی و دووهم" دا‌پوون کراونه‌ته‌وه.

من و "سه‌یید حه‌قی" که له پنی "ئیمانی ته‌حقیقی" دا به‌یه‌ک گه‌یشتووین،
 به‌پارمان داوه‌ رینازی حه‌ق و راستگویی و ئیخلاص بگرینه‌به‌ر.

خلووصی

* * *

(نووره‌کان فه‌رامۆش نا‌کرتین)

ئهو وتانه‌ی که وه‌ک ئه‌مانه‌تیک به‌ من سپێرراون، پڕ به‌ دل ئومیده‌وارم که به
 ئیزنی خوای گه‌وره و به‌ره‌ که‌تی دوعای به‌رینزان به‌ گونیی که‌سانی قه‌درزان و نرخ
 شناسیاندا بده‌م و رایان بگه‌یه‌م.

ئهی مامۆستای به‌رینزم! دلنیا بن که ئهم نوورانه هه‌رگیز پشتگویی نا‌خرین و
 فه‌رامۆش نا‌کرتین، چونکه ئهو به‌دیهینه‌ره به‌خشنده و میهره‌بانه‌ی که له رینگای
 خزمه‌تگوزاره‌که‌ی قورئانه‌وه خستنیه به‌رچاوی جیهان، هه‌ر ئه‌ویش ده‌یانپارێزیت،
 ته‌نانه‌ت به‌ که‌سانیکه‌ی ده‌سته‌وسان و کۆله‌واری وه‌ک ئیحه و ئه‌وانه‌ش که هه‌ر به
 خه‌یالدا نایه‌ن.

من له‌و قه‌ناعه‌ته‌دام که هه‌ر کات خزمه‌تگوزارانی قورئان بلین: به‌هۆی هه‌ول و
 کۆششی خۆمانه‌وه ئهم به‌هره‌یه‌مان به‌ده‌ست هیناوه، هه‌ر له‌و ده‌مه‌دا خوای گه‌وره
 ئهو خزمه‌ته‌ له‌وان ده‌سینیته‌وه و به‌ که‌سانیکه‌ی تری ده‌سپێریت که‌شایانی بن، با له
 رواله‌تیشدا لاواز دیار بن و به‌ شایسته‌ی ئهو خزمه‌ته‌ مه‌ز نه‌ ده‌رنه‌ که‌ون.

له‌بەر ئەوه، تگا له براییانی ئەوێم دە‌کەم:
 بە‌په‌یوه‌ندی‌یه‌کی پتەو په‌یوه‌ستی په‌یامه‌کانی نوور ببن و خۆیانی پینوه گری
 بدهن.

خلووصی

* * *

(کاته‌ پیرۆزه‌ کان)

له‌و کاتانه‌دا که به‌ چاودێری و توانا و لوتفی خوای په‌روه‌ردگار ده‌توانم
 خه‌ریکی خۆیندنه‌وه‌ی په‌یام و نووسراوه‌کانی نوور بيم و، بیاننووسمه‌وه‌ و، بلاویان
 بکه‌مه‌وه‌ و به‌پیی توانا به‌ خه‌لکیان رابگه‌یه‌نم و، ئەم چه‌شنه‌ کاره‌ پر له‌ خه‌یر و
 چا‌کانه‌ ئەنجام بدهم، ئا‌له‌و ده‌رفه‌تانه‌دا که بۆ سوودی خه‌لکی ده‌یانقۆزمه‌وه‌،
 هه‌ست ده‌کەم منی هه‌زار په‌که‌م که‌سم که سوودیان لێ وەرده‌گرم و لێیان
 به‌هره‌مه‌ند ده‌م.

له‌بەر ئەوه، پینم وایه‌ ئەو کاتانەم گه‌لێ پیرۆزن و، که‌ ته‌واو ده‌بن و به‌سه‌ر ده‌چن
 گه‌لێ خه‌میان بۆ ده‌خۆم و ئازاری جو‌داییان ده‌چێژم و، له‌ ناخی دل‌مه‌وه‌
 ئا‌وا ته‌خ‌وازم که هه‌میشه‌ له‌ سایه‌ی ئەو ساتانه‌دا بچینه‌وه‌ و هه‌رگیز کۆتاییان پنی
 نه‌په‌ت.

به‌لام چار چی‌یه‌؟ ته‌نها ئەوه‌نده‌م له‌ توانادایه‌ که له‌و کاته‌ سوودمه‌ندانه‌ی ئا‌وا به‌
 خه‌یرایی تێپه‌ر ده‌بن زه‌ینی خۆم خا‌وین بکه‌مه‌وه‌ و په‌روه‌و نووره‌کان خۆم رابگرم.
 چونکه‌ له‌و ده‌مانه‌دا خۆم له‌ به‌رامبه‌ر چه‌ند په‌یامینکی وه‌ها ده‌بینمه‌وه‌ که له‌
 مو‌عجیزاتی قورئانی پیرۆز ده‌دوین و، هه‌ست ده‌کەم له‌ قوتابخانه‌ی مامۆستای
 ئازیزم و له‌ باخچه‌ (روضه‌)ی خا‌وینی سه‌رداری گه‌ردوون پینغه‌مه‌ری ئازیزماندا ﷺ
 ناماده‌م و، له‌ کۆتاییه‌دا هه‌ست ده‌کەم که بۆ حوزووری خا‌وه‌ندی خا‌وین له‌
 جی و شوین به‌رز ده‌بمه‌وه‌!

له بهر ئهم هۆيه، ئومیده وارم که ئهو دەم و ساتانهی تیاپاندا خهريکی پهيامه کانی
نوور نام، له سهه ژيانم حساب نه کرين!

خلووصی

* * *

(پهنجهره کانی نوور)

حهفتهی پيشوو "پاشکۆی به کهم و دووهه می مه کتووی بیست و چواره م"
به سهه دوو کۆمه لدا - به جیا جیا - خوینده وه، گوئی بیستان له سهه سوورماندا
وه که مه ستیان لسی هات و، منی هه ژاریش بهر تیشکی نووری ئیعه جازی قورئان
که وتم و، له ده می خویندنه وه دا پروونا کترینی ئهو پهيامانه موتالا ده کهم که له
"وته کان" و "مه کتووبات"ی نووردا دره خشانترین پهيامن.

هه مپۆی ههینی وتهی یازدهه م و سیازدهه مم بۆ "کاک فهتھی"ی هاوسیمان
خوینده وه.

له و کاتانه دا که ده رفه تم بۆ ده په خسیت خۆم له کار و سهه رقالیی دنیا
بکیشمه وه، خیرا ده پۆمه بهر پهنجهره کراوه کانی نوور (وته کان) و، خۆراکی
مهعنه ویی گیانی خۆمیان لسی وه ده گرم و، ههول ده ده م که سینک بدۆزمه وه تا کو
بهویشی را بگه یه نم.

خلووصی

* * *

(پهيامه کان پتووستی به کانی سهه ده م جی به جی ده کهن)

به دلێکی شادمانه وه مه کتووی بیست و شه شه مم به ده ست گه شت و، زۆر به
وردی و له سهه خۆیی و بهو په پری تاسه مه ندی و له زهت و خۆشه ویستی و شه وه قه وه
چه نده ها جار خویندنه وه. له کۆتاییدا له دهه گانهی ئهو پهروه ده گاره به دیهینه ر و

میهره‌بانده‌لا لامه‌وه که ده‌فرموی: ﴿قُلْ مَا يَعْجُبُكُمْ رَبِّي لَوْلَا دُعَاؤُكُمْ﴾ (الفرقان: ۷۷) و، له‌ده‌می‌کۆله‌واری و هه‌ژاری‌یه‌کی ته‌واودا و به‌تاسه و شه‌وقی‌کی گه‌رموگۆر و ئیخلاص و نیازی‌خاوین و به‌زمانی‌په‌یوه‌ندیی به‌ندایه‌تیم‌به‌و خواوه‌نده‌وه، لئی پارامه‌وه که له‌سه‌رجه‌می‌خزمه‌ته‌ماددی و مه‌عنه‌وی و ئاشکرا و په‌نهان و دنیا و قیامه‌تی‌یه‌پر ئیخلاص و بینگه‌رده‌کاتاندا سه‌رتان‌بخات و، به‌روونی و ئاشکرایه‌ته‌و نوورانه‌به‌ناو ته‌هلی ئیمان و قورئاندا بلاو بکاته‌وه و، به‌لوتف و که‌رمی‌فراوانی، لای‌خۆی‌تۆماریان‌بکات و، له‌هه‌ردوو دنیا‌دا عیززه‌ت و سه‌ربه‌رزی به‌مامۆستای‌به‌رئیزیشان‌به‌خشیت.

ئومیده‌وارم‌ئهم‌نزایه‌م‌بکه‌ویته‌به‌ر‌نووری‌ئایه‌تی:

﴿أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ﴾ (غافر: ۶۰).

مامۆستای‌به‌رئیزم!

ئایا‌ئه‌و‌شته‌ی‌له‌ئیمه‌وه‌چاوه‌روانی‌ده‌که‌یت‌هه‌ر‌دوعا‌و‌پاران‌ه‌وه‌نی‌یه‌!؟

ئهم‌هه‌ژاره‌به‌تاقیرک‌دنه‌وه‌ی‌خۆی‌دنیایه‌کی‌ته‌واوی‌بۆ‌دروست‌بووه‌که‌ئایه‌تی‌په‌رۆزی: ﴿وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَزَهَقَ الْبَاطِلُ﴾ (الإسراء: ۸۱) دارای‌گه‌لنی‌موعجیزه‌ی‌نهم‌و‌هه‌میشه‌یه. ئه‌وه‌به‌و‌خوای‌گه‌وره‌بۆ‌ی‌په‌خساندم‌که‌ئه‌و‌په‌یامانه‌ی‌ئهم‌جاره‌بۆت‌ناردم، بۆ‌چه‌نده‌ها‌تاقم‌و‌کۆمه‌لی‌جیا‌جیا‌و‌جۆرا‌و‌جۆریان‌بخۆینمه‌وه‌که‌هه‌ندیکیان‌زانایانیشیان‌له‌نیواندا‌بوون.

هه‌ره‌موویان‌پێز‌و‌سه‌رسوورمانی‌مه‌زنی‌خۆیان‌له‌ئاستیاندا‌نواندا!

من‌پێم‌وايه‌که‌هه‌رچی‌یه‌ك‌له‌کۆمه‌له‌په‌یامه‌کانی‌"وته‌کان"‌و‌"مه‌کتوبات‌ی"‌نووردا‌هه‌ن، بۆ‌په‌یوستی‌یه‌کانی‌ئهم‌سه‌رده‌مه‌ن‌و، ده‌توانن‌قه‌ناعه‌ت‌به‌سه‌رجه‌م‌ده‌سته‌و‌چینه‌کانی‌ئایینداران‌به‌خشن، به‌لکو‌مولحیدانیش‌ده‌مکوت‌بکه‌ن، به‌مه‌رجی‌له‌عیناد‌و‌سه‌رسه‌ختیدا‌به‌ته‌واوی‌پۆ‌نه‌چوو‌بن. له‌گه‌ل‌ئه‌مه‌شدا، به‌دووری‌نازانم‌که‌سانی‌دوو‌چار‌بووی‌خۆشه‌ویستی‌ئه‌و‌دنیایه‌ی‌که‌خه‌لکی‌بۆ

سوود و بهرزه‌هندی و هه‌له‌په کردن بۆ ژیان هان ده‌دات و، گرفتاری‌بووانی کوفر و سهرسه‌ختی و بئێ ئاگایی و ته‌مه‌لی و شیرک و گومرایی و ئەم چه‌شنه گونا‌هانه.. به دووری نازانم که چاویان له ئاستی ئەو نووران‌ه‌دا بنوو‌قینن و ئینکاری و نه‌فامی و شینتی به‌رام‌به‌ر به‌و حه‌ق و پراستی‌یانه بنوینن که به‌ چاوه‌یانینن.

به‌و واتایه‌ی که ئەم میوا‌نخانه‌یه‌ی خوای گه‌وره‌ له‌و جووره‌ ئازه‌لانه خالی نی‌یه که له‌ رو‌خساری ئاده‌میزادان!

بئێ گومان گه‌ر خوای گه‌وره که‌سانیک‌ی وای بناردایه که ئەم نووران‌ه‌یان بلا‌و بک‌ردایه‌ته‌وه، ئەوا ئەو و‌رینه و گه‌لخۆیانه پ‌تر ده‌که‌وته‌ روو.

خلووسی

* * *

(پله‌کانی سهرسوورپ‌مان و ر‌یزنان له‌ په‌یامه‌کان)

"ئهم‌مه‌ش بر‌گه‌یه که له‌ نووسینی عه‌بدو‌لمه‌جیدی برام"

ئهم په‌یامانه له‌ لایه‌ن بازرگان و کاسبکاران و سهرجه‌م چین و تو‌یژه‌کانی کۆمه‌له‌وه ر‌یز و سهرسوورپ‌مانیان به‌ده‌ست هیناوه و، هه‌ر که‌سێک ده‌یانینیت سهری لییان سوور ده‌مینیت، چونکه بواری په‌خه‌یان بۆ ک‌س نه‌هیشتوو‌ه‌ته‌وه. به‌لام پله‌کانی سهرسوورپ‌مان و ر‌یز ده‌رپ‌ین به‌پینی په‌ی بردن و تینگه‌یشتن ده‌گۆریت و جیا‌واز ده‌رده‌چیت.

هم‌موو که‌سێک ده‌توانیت به‌ ئەندازه‌ی پله‌ی تینگه‌یشتنی لییان، نرخیان بزانت و ر‌یزیان ل‌ی بنیت.

عه‌بدو‌لمه‌جید

* * *

(دوا نامه بۆ مامی به‌ریز)

نامه‌کهی "عه‌بلدورپره‌حمان"ی برارام که له پیش
"خلووصی" دا قوتاییم بوو، له ته‌مه‌نی بیست و شمش سالی‌دا
وه‌فاتی کردو، دوو مانگ پیش کۆچی دوا‌یی نووسیبوه‌تی:

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

ده‌سته پیرۆزه کانت ماچ ده‌که‌م و تکاکاری نزا خاوینه کانتانم.
له رینی به‌ریز کاک "ته‌حسین" هوه هه‌والی سه‌لامه‌تیتانم له گه‌ل په‌یامی "وته‌ی
ده‌هه‌م" دا به‌ده‌ست گه‌یشت، نه‌و وته‌یه‌ی که مرۆف بۆ لای خیر و رینی راست
رینمایه‌ی ده‌کات. پیزانین و سوپاسی زۆری خۆمتان پینشکمش ده‌که‌م.
هه‌رچه‌ند په‌شیمانم له‌وه‌ی که بی فرمانیم کردن و لیتان جیا بوومه‌وه و له‌م
پرووه شایانی هه‌موو گله‌یه‌که‌م، به‌لام ده‌بی بزانی که نه‌م لیکدا‌په‌رانه به
ویست و ته‌قدیری خوای گه‌وره پرووی داوه و خیری هه‌ردوولامانی تیدا بووه.
جا به‌م لیک جیا بوونه‌وه‌یه‌ی که به‌نه‌زانی من پرووی دا، سووچ و گونا‌هینکم
هاته‌ ته‌ستۆ و له‌ نه‌نجامی نه‌وه‌شدا سزا درام. به‌لام پشت به‌خوا له‌مه‌ولا کارئ
ناکه‌م له‌سه‌ری سزا بدریم. بۆیه داوای لیبووردنتان له‌ی ده‌که‌م و ئومیده‌واری
دوعاتانم.

مامی تازیم!

وا نه‌مه‌ی خواره‌وه‌شتان بۆ پروون ده‌که‌مه‌وه:

به‌فه‌زلی خوای گه‌وره و به‌چاودیری و هیممه‌ت و غیره‌تی ئیوه، خۆم له
هه‌موو کردار و په‌فتاریک پاراستوه که زیان به‌دوارپۆرم بگه‌یه‌نیت. پشت به‌خوا
هه‌ر وه‌هاش ده‌مینمه‌وه. هه‌رچه‌ند من گه‌لی ده‌ردیسه‌ری بی نرخیی دنیا و تالی و

شیرینی و خۆشی و ناخۆشی زۆرم چهشت و ههموویانم بهسهربردن. له گهڵ ئەوه شدا، هیچ کاتێک ئەووم له یاد نهچوو که ههموو ئەوانه تهواو دهبن و تیا دهچن و بێ ئهبنجامن و تهپ و تۆزی دهم بان و، زانیومه که ئەو خیر و لهزهت و خۆشی یانهی دنیا که بۆ خوای گهوره و له پیناوی ئەودا نین ئهبنجامی ناههمواریان ههیه، که نابووتی و سزای سهختی خواوهنده. بهلام ئەو ئهرك و ماندوویی و تازارانەیی که له پیناوی خوای گهوره و فرمانه مهزانه کانیدا دینه پینی مرۆف، ئهبنجامه کانیا ن چه نندین لهزهت و پاداشتی ههمیشهیه.

جا له بهر ئەوهی من لهو باوه په دا بووم و بهو جوژه بیرم ده کردهوه، ئەوا به فهزلی خوای گهوره خۆم له ههموو کردارێکی خراپ و نارهوا پاراستوه. ئەم ههست و پهروه دههیش ئهبنجامی ماندووبوونی ئیوهن له پینگه یاندن و پهروه دهی مندا. له بهر ئەوهی من ئەم راستی په ئاوا به روونی ده بینم، ئەوا له پیناوی خوای گهوره دا ئارام له سه ر گشت ئەو تازار و په ژارانه ده گرم که پینانهوه ده تلیمهوه.

ئێستاش ئەی مامی تازیز و مامۆستای به توانام!

موجاهه دهی دهروونی به دخوازم و ملنه دانم بۆ ئاره زووه به دئه بنجام و تازار به خشه کانی، ناچاری ژنه پینانیا ن کردم. ئێستا به فهزلی لوتف و میهر و که ره می خوای گهوره له ههموو روویه که وه حه ساومه ته وه، چونکه بۆ ئەوهی هیچ قسه یه کی نابه جێ نه بیستم و تووشی په فتاری نارهوا نه م تیکه لاوی بی خه لکی ناکه م و کاته کانی دوا ی دهوامی په سمیم له ماله وه به شو کرانه بژیری خوای گهوره به سه ر ده به م.

له کو تاید ا - ئەی مامی تازیزم! - مامۆستا و رابه ری هه ره مه زنی من ئەو هه ست و نه سه یه که به هۆی ئەم ئایه ته په رۆزه وه له مندا ده هه ژیت:

﴿أَلْيَوْمَ نَخْتِمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (یس: ۶۵).

به لێ، هه ر ئەم ئایه ته بوو که له خهوی بێ ئاگی بی بیداری کردمه وه و، پاش پینمایه کانی جه نابتان، پینی تاوان و کرداری چه په ل و خراپی لێ گرتم. لهو

باوه‌پردهام که ئەو پرۆژه گەلێ نزیکه^(١) و دو‌عای بەردەوام ئەم نزیایه‌یه که: "اللهم لا تخرجنا من الدنيا إلا مع الشهادة والإيمان" و، ئەو ئیمانەش که بپروام لەسەری دامەزراره‌ بریتی‌یه لەه‌وه‌ی که^(٢): "آمنت بالله وملائكته وكتبه ورسله واليوم الآخر وبالقدر خيره وشره من الله تعالى والبعث بعد الموت حق. أشهد أن لا إله إلا الله وأشهد أن محمداً عبده ورسوله"^(٣).

برازاتان

عه‌بدو‌رپه‌حمان

* * *

واته "وته‌ی ده‌هم" بۆ ئەو وه‌ك رابه‌ریكی راسته‌قینه‌ی لینه‌ات که راسته‌وه‌خۆ "عه‌بدو‌رپه‌حمان" ی بۆ پله‌ی "ویلایه‌ت" به‌رز کرده‌وه‌ و، زمانی به‌م سنی که‌رامه‌ته‌ خسته‌ گوفتار.. هه‌شت سال پێش ئیستا به‌جینی هیشتم.. به‌لام توانیی وته‌ی ده‌همی ده‌ست بکه‌ویت و، وه‌ك خۆی له‌ سه‌ره‌تای نامه‌که‌یدا ده‌لیت، سوودی زۆری پێ گه‌یاند و خۆی له‌و گونا‌هانه‌ پێ پاك کرده‌وه‌ که له‌ ماوه‌ی هه‌شت سالی رابوردو‌دا که‌له‌ که‌ بووبوون.

له‌ شوێنیکێ تری نامه‌که‌یدا - که‌ پێچرایه‌وه‌ و نه‌هینرا - له‌ بواری ده‌ر‌خستنی شوق و خۆشه‌ویستیدا بۆ "وته‌ی ده‌هم" ده‌لیت:

"گشت ئەو وتانەم بۆ بنیره‌ که‌ داتاون، تا‌کو‌چ به‌ ده‌ستی خۆم و چ به‌ ده‌ستی که‌سانی تریه‌کی سی دانەیان له‌به‌ر بنوسینه‌وه‌، بۆ ئەوه‌ی بلاو بینه‌وه‌ و نه‌فه‌وتین". به‌م جۆره‌، میراتگریکی پالموانی وه‌ك ئەم قاره‌مانەم له‌ده‌ست ده‌ر‌چوو.. ده‌سا "فاتیحه" بۆ پڕۆجانه‌تی.

سه‌عیدی نوورسی

(١) شایانی سه‌رنجده‌نه: هه‌والی مردنی خۆی راده‌گه‌یه‌نیت! (دانه‌ر)

(٢) راپده‌گه‌یه‌نیت که‌ به‌ ئیمان‌ه‌وه‌ کۆچ ده‌کات. (دانه‌ر)

(٣) باسکردنی ئەو وشه‌ ئیمانی‌یانه‌ی که‌ مرۆف له‌ سه‌ره‌مه‌رگدا ده‌یانلێت له‌ دو‌انامه‌که‌یدا، ئاماژه‌یه‌ بۆ ئەوه‌ی که‌ به‌ قاره‌مانی‌یه‌کی ناوازه‌ و پێ وینه‌ ئیمانه‌که‌ی له‌ده‌ست ئەم دنیایه‌ ده‌رباز کردووه‌ و، هه‌ر ئاواش دنیا به‌جینی ده‌هیلێت. (دانه‌ر)

پاشکوی

مه کتووی بیست و حوتهم

(چیژی کۆلهواری و ههزاری)

"پرگهیه که به پینوسی خلوصی"
هموو ئیمانداریک، هه که سهو به پینی پلهی چیژی و تیگه یشتنی خۆی، له پرنی
به سیره تی ئیمانه که یه وه پهی بهو شتانه ده بات که له راستیدا "جوان" ن. به لام ئهو
چیژی و له زه تهی که له "کۆلهواری" و "ههزاری" دان و، ئهو به رزی یهش که
"شه فقهت" و "بیر کردنه وه" به ره میان ده هینن، هینده بلند و به رزن که له گه ل هیچ
شتیکی تر دا به راورد نا کرین.

له پهروه ردگاری میهره بان و به خشنده ده لایمه وه که ئهم ئه نجامه به رز و
بلنده مان پیشان بدات. واته بینینی ئهو پارچه ئه لماسانهی که ئیوه له گه نجینهی
تایه تیی قورئانی پیروزه وه ده ریان ده هینن و پاشان به ده سته واژه و دارشتنی به رزی
خۆتان ده ریان ده پرن، بۆ زۆر که سی خاوه ن به سیره ت ئاسان بکات و .. مه ست و
بی ئاگیانیش بیدار بکاته وه و .. سه رسام و سه رگه ردا نانی ش رزگار بکات و ..
خۆشی بخاته ناو دلی ئیماندارانه وه و .. مولحیدان و کافران و موشریکانیش به یینته
ناو باز نهی حق و راستی و ژیری و ویژدانه وه.

ئهی مامۆستای به پرنم!

جه نابتان تا چه نده شو کرانه بژیری زیاتر پیشکه شی خوای گه وهی به توانا
بکه ن، هه ره له جینی خۆیدا یه!

چونکه خوای گه وه یاریده ده ره و پشتیوانتان بووه که له پرنی "ده سته و سانی" و
"ههزاری" یه وه له ده رگای کۆشک و ته لاری قورئانی پیروژ را بووه ستن و، له
گه نجینه تایه تی یه که یدا یه که له دوا ی یه کی ئهو گه وه ره و مرواری یانه ده ره بینن که
نه به چاو بیسراون و نه گوینی هیچ که سینکیش بیستوونی، به لام ئیوه ده یان بینن و

مۆلەت دەدرېن كه دهريان بهېتن و، له پېشدا خۆتان تاوتوييان ده كه ن و تياياندا راده مين، ئنجا ده لېن:

(خەلكينه پروانن كه چۆن خواي گه وره ي به خشنده ده رگاكاني ميوانخانه كه ي خۆي بۆ خستوونه ته سەرپشت و، به ميهره بانى به گشتى به كه شى جيهانه كاني دروست كر دووه و، به دانستى خۆشى ئىوه ي به ديھيناوه و بۆ ئەم جيهانه ي ناردوون..

جا په روه ر دگارى هموو جيهانه كان: ههزار و سئ سەد سال پېش ئىستاله رېنى پېغه مېهره خۆشه ويسته كه يوه ﷺ حيكمه تى به ديھينان و، ئامانجى هاتنتان بۆ ئيره و، ئەو ئەر كەش كه خراوه ته ئەستۆتان و، سەرجه مى كارمەندى و خزمەتگوزارى به كاني به ندايه تى و، شتاني هاوچه شنى ئەمانه ي بۆ پروون كر دوونه ته وه.. و اميش له لايه نى خۆمه وه ئەو فرمانه به رز و برپاره پىرۆزه تان به زمانى خۆتان و به چه شنى كه بتوانن لىيان تىگه ن، پنى راده گه يه نم.. ده فه رموون گوئىيان لى رابگرن. ئەگەر ئىوه ژير و هۆشمەند و خاوه ن دل و به سىره ت و داراي هەست و شعور و په وشت و په فتارى مرۆفانه بن، ئەواله "راستى" تىده گەن و ده گەر پىنه وه بۆ ناو باز نه ي ئيمان).

به لى مامۆستاي به رپىزم!

ئىوه ته نها ئەم فرمانانه راده گه يه نن و، ئىمەش سوپاس بۆ خوا به پىنى توانا و له نزىكه وه گوئى بىستى ئەو فرمانانه بووين و كه سانى ترىشمان بۆ بىنين و پيشاندانيان هان داوه. چونكه ئىوه ئەو پارچه ئەلماسانه تان پېش چاو خستين و له بى ئاگايى بىدارتان كر دىنه وه و، راستىتان تىگه ياندين و، بوون به هۆكارىكى خىر تاكو ئىمەش رېنى راستى و دروستى بلۆزىنه وه و پىنى ئاشنا بىين. ده سا خواي گه وره - هه تا هه تا يه - لىت رازى بىت.

ئىمه هه رچه نده هىشتا له شه ر و زىانى ده روونى به دخواز و فرۆفيل و داوه كاني شه يتانه كاني جىنىنى و ئىنس رزگارمان نه بووه، به لام كاتى لىده برپىن بۆ كار و كۆشش له بوارى ئەم خزمه ته قورئانى به خاوينه دا، هەست به چىز و له زه ت

ده كهين. خو ئه گەر له م كارهدا قسوور و ناته و اويمان هه ييت و نه مانتوانايييت له ئاستى شايسته يي ئهم خزمه ته مه زنه دا كار بكهين، ئه واهينده مان به سه كه - سوپاس بو خوا - كاري تيدا ده كهين. دياره پاداشتي كرداره كانيش به پيئي نياز ه كانه.

خلووصى

* * *

(له باره ي و ته ي بيست و يه كه مه وه)

برگه يه كه له نامه كه ي "صه برى" كه له ده مي نوو سينه وه ي و ته ي به كه م و، بيست و يه كه م و، بيست و دوو هه مدا نوو سيويه تي.

گشت په يامه كانى نوور، به ئكو هه موو يه كيكيان، ته نانه ت هه ر يه ك له باس و بابه ته كانيان، گه لى كيشه و گيرو گرتى زور و زه به بنده چاره سه ر ده كه ن و، له و باوه ر ه شدام كه ئهم ديار ده يه شتيكى بينراو و سه لى نراوه. له به ر ئه وه، هه ر كه سينك ييه وي ت له ده ر ياي ئهم رووناكي يانه نزيك بيته وه، ئه واه و ته ي "يه كه م و بيست و يه كه م و بيست و دوو هه م" سه روز يادن بو لابر دنى نه خو شى يه كانى "دل" ي و رووناك كردنه وه ي "گيان" ي و شادمانى و دلخوشى پي به خشينى، هه ر چه بنده ش هينشا ده ستى به په يامه كانى ترى - جگه له مانه - نه گه يشتييت.

چونكه وهك زانراوه:

"وته ي يه كه م": كليلى ته و حيده و..

كه رتى يه كه مي و ته ي بيست و يه كه ميش: پليكانه يه كه به ره و به هشت و.. كه رتى دوو هه ميشى: ده رمانخانه يه كي پي وينه يه له رووى ساپيژ كردنى زامه كانى دلى مرؤفه وه، به چه شنينك كه له رپى ئيكسيري ده رمان و چاره سه ره كانيه وه سه رجه مي ئه و وه سه سه انه سه ر كوت ده كات كه به ده گمه ن مرؤف پزگارى ده ييت لىيان. كه واته ئهم كه رته ي دوو هه مي و ته كه رينگايه كي پزگار بوونى ئه و توپه كه مرؤف ده گه يه نيته لىوار و كه نارى پزگارى و سه لامه تىي هه ميشه يي،

بههوی ئەو پڕژنه بهردهوام و پرووناکی یه نه کوژاوه و ههتا هه تایانیهی قورئانی پڕۆزهوه که ئاراستهیی دل و رۆحی مرۆفی ده کات..

بهلام "وتهی بیست و دووههه" بیروباوه له دلدا داده مه زینیت و، له پێی بهلگه و بریسکانهوه بێ وینه کانیهوه توندوتۆلی و هیز و پیز به "ئیمان" ده دات.

صهبری

* * *

(په یامه کان چون ده خویندرینهوه؟)

ئه مه بر گهیه کی نامه کهی کاک "ره ئهغهت" ه^(۱).

"وته کان" تان گه لێ بهرز و بلندن و، پینگای راست پیشانی سه رگهردان و سه رسامان ده ده ن و، ده بی زور به وردی و سه رنجدان و هاو ده م له گه ل شیکر د نه وهی فیکری و به گه ر خستنی ژیری، بخویندرینه وه. چونکه ئەو بهلگه عه قلی و ته رازووه مه نئقی یانهی که ئیوه له و تانه دا ده یانخه نه روو هه روه ک چیژیکه به تام و لهزه تیان تیدا یه، سه رسوورمانی مرۆفیش به راده یه ک ده و روو ژینن که هه تا زیاتر بیاخویندینه وه تاسه ی بۆ خویندنه وه یه کی تر زیاد ده بیست و، هه ست به تام و لهزه تیکه مه عه نوی نه براوه ده کات و، هینده هۆگریان ده بیست که ناتوانیت ده ستیان لێ هه ل بگریت.

بۆیه ته نه ا یه ک خویندنه وه به ش ناکات، به لکو ده بی به به رده و امی بخویندرینه وه.

ره ئهغهت

(۱) ره ئهغهت باروودچی (۱۸۸۶-۱۹۷۵ ز) عه میلێکی خانه نشینه و له بارلادا په یوه ندییهی به ماموستا نوورسی یه وه هه بووه و، له به ندیخانه کانی "له سکی شه هر سالی ۱۹۳۵" و "ده نیزی ۱۹۴۳" و "نافیوون ۱۹۴۸" له گه ل ماموستا نوورسیدا به ند کراوه. له وانه و ته وه و فیکر کاری قورئانی پڕۆزدا گه لێ شار هزا بووه. پاشان له مزگه وتیکه ئه سه مه برولدا و تا کاتی له دنیا ده رچوونی پینشنیژ بووه. خوای گه ره لێ خوش بیست. (وه ر گبێ)

پاشكۆي دووهەم

ئەمەي خوارەو ھەست و نەستی "بەكر ئاغا"ی برای
قیامەتیمە، كە لە دەمی خویندەنەو ەي و تە كاندا ئەو ھەست و
نەستانەي ھاتوونەتە جۆش. ھەر ئەم براكیش بوو بەھۆی
بێدار کردنەو ەي خەلکی "ئیسپارتە" و پراكیشانی سەرنجیان بۆ
لای نھینی یەکانی قورئان و، بەم خزمەتەشی ئەرکی چەند
زانایەکی مەزنی راپەراند، ھەرچەندەش بۆ خۆی نەخویندەوارە!

(کلیلی پروناکی یەکان)

بۆ جەنایی مامۆستای بەرپۆرم!

گەورەم! پێش ھەموو شتێك بەو پەری ریز و پیزانینەو ە دەستە پیرۆزە کانت ماچ
دەكەم و، لە ھەموو کاتێكدا ئەو دوعا خاوین و بێگەردانەت بۆ دەكەم كە بەسەر
زماندا دین، ھەر وەك تەكام وایە ئیو ەش دوعامان بۆ بفرمۆن.

گەورەم! لە جەنابتان شاراو ە نی یە كە ئەم قوتایی و براكیشتان كە سێکی نەزان و
نەخویندەوارە، بەلام بە سایەي خواو ە گوئی بۆ خویندەنەو ەي ھەموو پەيامە بی
وینە و نایابە کانتان گرتو ە.

جا ھەر وەك ناگۆنجی پروناکی خۆر بە ھیچ شتێك دا پۆشریت، ناتوانریت ئەم
پەيامە نوورانی یانەي ئیو ەش لە پێش چاوی خەلکیدا دا پۆشرین و ھەلبەگێرین..
ھیچ گریمانێك بۆ ئەمە لە كایەدا نی یە.

لە دەمی گوئی راکرتندا لە پەيامە کان، چاودیری "دل"ی خۆم کرد و
حالتەکانی "گیان"ی خۆم پشکنی.. بینیم: كە فو كۆلێکی گەورە لە
"گیان" مەو ە و، جۆش و خرۆشێکی مەزنیش لە "دل" مەو ە ھەلدەقولتین و، تەنانەت
ھانیشم دەدەن كە - بی ئەو ەي خۆم ھەست بەكەم - كاریك بۆ خزمەتی ئیمان
ئەبجام بەم، وەك بلئی بانگم دەكات و پیم دەلێت: ھەلسە.. خیرا كە!

جاله‌و کاته‌دا که چاودیزیی ئهم حالته‌سه ره‌هلداوه‌ی ناو رۆحی خۆم
ده‌کرد، ئهو کلیلانهم بینی که ئهم په‌یامه‌ نوورانی‌یانه‌ پیش‌چاویان‌ خستم. وه‌ک بلیی
پیم‌را گه‌یه‌نراییت به‌م کلیلانه‌ ئهو ده‌رگایانه‌ بکه‌مه‌وه‌ که پنیوسن‌ بکرنه‌وه‌. وه‌ک
ئهو‌هی فه‌رمانم‌ پنی‌ دراییت‌ به‌ دوا‌ی برایی‌ی نوورمدا‌ بگه‌رنیم‌ و رپژنه‌ی ئهو
رووناکی‌یانه‌ به‌ که‌سانی‌ شایانی‌ خۆیان‌ بگه‌یه‌نم. ته‌نانه‌ت ئه‌رکی‌ بلا‌و‌کردنه‌وه‌ی
ئهو‌رووناکی‌یانه‌م - که‌ له‌و په‌یامانه‌وه‌ تیشک‌ ده‌ده‌ن - به‌ کاری‌ سه‌رشانی‌ خۆم
دانا.

ئنج‌ا دوا‌ی وه‌رگرتنی‌ کلیله‌کان‌ له‌و نوور‌ و رووناکی‌یانه‌ و، بۆ‌مه‌به‌ستی
له‌ کارخستنی‌ ده‌ستی‌ مولحیده‌ خیانه‌تکاره‌کان‌، به‌ دوا‌ی ئهو‌ براییانه‌مدا‌ گه‌رام‌ و،
سوپاس‌ بۆ‌ خوا‌ دۆزیمنه‌وه‌ و، ئهو‌ رووناکی‌ و نوورانهم‌ پنی‌ سپاردن‌ که‌ پاسپارده‌ و
ئهمانه‌تی‌ خوا‌ی گه‌وره‌ و پیغه‌مبه‌ره‌ خۆشه‌ویسته‌که‌ی ئه‌ون ﷺ. ده‌ساله‌ سه‌ره‌تا‌ و
کۆتاییدا‌ حه‌مد و سه‌نا‌ و سوپاس‌ بۆ‌ خوا‌ی گه‌وره‌ له‌سه‌ر ئهم‌ سه‌رکه‌وتنه‌ی که‌ له‌م
کاره‌دا‌ پنی‌ به‌خشین.

بی‌هیچ‌ گومانیک‌ هه‌ر که‌سینک‌ - به‌ مه‌رجی‌ مرۆفی‌ راسته‌قینه‌ییت، ته‌نانه‌ت
په‌یوه‌ندی‌یه‌کی‌ که‌میشی‌ به‌ مرۆفایه‌تی‌یه‌وه‌ بییت - گه‌ر نووسراوه‌ به‌نرخه‌ کانتان
بخوینیته‌وه‌، ده‌رواته‌ ناو‌ بازنه‌ی ئیمان‌ه‌وه‌. ده‌نا‌ ده‌بی‌ واز‌ له‌ مرۆفیتی‌ خۆی‌ به‌ییت و
بلیت: من‌ مرۆف‌ نیم!

هه‌ریه‌ک‌ له‌م‌ نووسراوانه‌ له‌ خۆیاندا‌ وه‌ک‌ "فاتیح" یك‌ وان‌ و - پشت‌ به‌ خوا - له‌
سه‌رانسه‌ری‌ زه‌ویدا‌ ده‌رگای‌ دله‌کان‌ ده‌که‌نه‌وه‌. له‌ خوا‌ی گه‌وره‌ ده‌پارینه‌وه‌ که‌ له‌
دوارۆژدا‌ پاداشتی‌ ئهم‌ کاره‌ بدرینه‌وه‌. ئامین.

جاریکی‌ تر - گه‌وره‌م! - ده‌سته‌ پیرۆزه‌ کانتان‌ ماچ‌ ده‌که‌مه‌وه‌ و تکی‌ای‌ دوعای
خیرتان‌ لێ‌ ده‌که‌م.

به‌کر ئه‌مروللا‌ ئوغلو

له‌ شاری‌ "عادل‌ جه‌واز" و

له‌ نه‌وه‌ی‌ عه‌بدولجه‌لیل

(هيو و ناواتيك بۆ تينگه يشتن له بهيامه كان)

پرگهيه كى خهسره وه^(۱)

تا ئيستا هيچ دانراوينكى وهك ئهو "وته" جوان و بهرزانهم نهديوه. هيوادارم كه خواى گهوره - پاش دوعا و نزاى بهريزتان - يارمه تيم بدات كه بگمه ئهو پرژهى بتوانم له ههموويان تى بگم، چونكه ههموو كه سينك بۆى ناربه خسينت كه له گشت و اتاكانيان تى بگات.

حمد و سوپاسى نه پراوهم پيشكش به خواى گهوره له سهر ئه وهى كه جه نابتان بوارتان دام ئهو وتانه بنوسمه وه.

خهسره وه

* * *

(له بارهى پهيامى موعجيزاتى نه حمه دى به وه)

ئهمهى خواره وه پرگهيه كى "حافظ زوهديى
بچكوله" يه.

به فهزلى خواى گهوره توانيم دوو بهروبووميش له بهره نوورانى يه كانى باخ و ييستانى نوور بكمه وه، به لام له دهر پرينى تام و له زه تى يى وينه ي ئهو بهروبوومانه دا دهسته وساتم.

من ههر گيز له تامى خويندنه وهى "مه كتووبى نۆز ده هم" تير نام كه ده مگه به نيته

(۱) خهسره وه سالى ۱۸۹۹ له ئيسپارته له دايك بووه و سالى ۱۹۷۷ يش له تهسته مبول كۆچى دواى كردوه. له پيشه نكي ئهو كه سانه وه بووه كه له ناخۆشترين و سهخت ترين بارودؤ خدا سهدان پهياميان نووسيه ته وه و بلاويان كردوه ته وه. زۆربه ي ژبانه ي خۆى له گه ل مامۆستا كهيدا له بهنديخانه كانى "لهسكى شهر" و "ده نيزلى" و "تافيرون" دا به سهر بردوه و، به فرمان و پينمايى مامۆستا نوورسيش موصحفينكى بۆ دهر خستنى ليمجازى له مهربتموافوقى جوانى "له فظى جه لاله" ي ناو بهك به به كى لاپه ره كانى قورئانى پيرۆز، نووسيه ته وه. خواى گهوره لى خوش بيت. (وه رگير)

ټاسټی چه شتنی شهره فی ټاماده بوون له کورپی نه به ویی پیروزی پیغه مبری ټاخر
زهمان ﷺ و دانیشن له مه جلیسی پر به خته وه ریی ټو دا.

پینووسه کم گه لئی کورت و ده سته و سان و ناته و او له ده برینسی رینزو
سهر سوور پامم بهرامبر به "په یامه کانی نور" به گشتی. له خوای گه وره ی
به خشنده ده پارنمه وه که له چه شتنی هه موو به رو بوومه پینگه یشتووه کانی باخ و
بیستانی نور دا یارمه تیم بدات، وه ک ټوه ی که برا خو شو ویسته کامم ده یچیژن.

حافظ زوهدی بجووک

* * *

(نوروی میعراج)

پر گه یه کی ټهو "زه کائی" یه زیره که یه که پشت به خوا
ده بیټ به خه سره وی دوو ههم و صه بری بجوکه له.

ټه مرؤ خوای گه وره بو خویندنه وه ی ټهو کتیبه مه زنه یارمه تی دام، به لام
پینووسه کم یه کجار ده سته و سانه له ده برینسی مه و دای ټهو خو شحالی و
به خته وه ری یه ی که دوا ی خویندنه وه ی ته و اوی "په یامی میعراج" هه ستم پی کرد.
له گه ل ټهو شدا هه ول ده دم له رسته یه کی پوخت و کورتدا ټهو هه ست و نه ستانم
پیش چاو بخم که له خویندنه وه ی ټهم په یامه وه سهریان هه لدا.

کاتی په یامی میعراجم ده خویندنه وه، رووناکی یه کم بینی که دلی مرؤفی پر له
نور ده کردو، له ناوه ندی رینبازه سهر لئی شیوینه کانی ده ریای ژیاندا رینگای
سه لامه تی و بی وه یی روژشن ده کرده وه و، مرؤفی ده گه یانده ټهو ده ری
مه عنه وی یه ی که به ره و به خته وه ری هه می شه یی ده روات و خوړ ده بیته وه.

به لئی، ټهو راستی یه زور و زه به ندانه ی که به به لگه گومان پره کان چه سپاون و له
یه ک به یه کی نمونه کانی ټهو کتیبه دا هینراون، له بهر چاو ماندا ژیان ده که نه وه به بهر
سهرده می به خته وه ری باشترین سده و زه مه نی روودانی موعجیزه کاند، که
ژیانیکه هه ر ته نها یاد کردنه وه ی - به ټه ندیشه - گیانه کاغمان له نور و رووناکی پر

ده کات و به شادمانی و دلخوښی ده پښه ملینیت، به تاییهت لهو کاتانه دا که له بیرنکه وه بز بیرنکی تر ده یگوږزته وه. کتیبی "میعراج" گرفتاری حاله تی سر سوورمان و چه په سانی کردم. پښم وایه له هموو کاتیکدا سه روزیادی نه وه یه که بزچوون و قسه و گوفتاره کانی شهیدایانی فلسفه په وچه ل بکاته وه، تنانه ت به لگه کان و شیوازه کانی چه سپاندن لهو په یامه دا هینده به هیژن که هانی نه وانه بدات ئیفلاس و نابووتی خوږیان رابگه یه نن!

کتیبی "میعراج" په راوړنکی میژوویي به نرخه و، نهو راستی یانه ی ئوسوولی عه قیده و باوه ده چه سپینیت که تنانه ت له لای نه هلی ئیمانیش په نهان و شارراوه و، به شیوازیکی ژیره کی و مه نتیقنکی هینده ساغ و ته و او ده یانچه سپینیت که مروئی به ویزدانی بنی لایه ن ده توانیت بیانبینیت و په یان پنی بیات.

نهو فه یله سووفه ی که نوقمی بنی ئاگایه و، ته سلیمی گومرایسی بووه و، ده شیه ویت له شوینکی بهرز و له بهرچاوی خه لکیدا به ژیر و خاوه ن فام ده ر بکه ویت، له بهرامبر نهو کتیبه په نگینه وه به وینه ی نهو پادشا له سر ته خت ل ابراهه ده رده که ویت که هموو روتبه و نیشانه کانی لنی دامالرابیت و، نه میش وه که نهو بز هه تاهه تایی نا ئومیدی به سر دا زال ده بیت! به لام نهو فه یله سووفه ی که خاوه ن ئیدراک و په ی پنی بردنه، به خویندنه وه ی نهو کتیبه و له بهرامبر نهو راستی یانه وه، هموو کۆت و زنجیره کانی فلسفه به لایه وه وردوخاش ده بن و، په که له دوا ی په کی کۆت و زنجیری نهو په خنه و ئیعتیرازانه شی ده شکین که بیری نهو یان که له پچه کردبوو. نهو کاته ش په ی به وه ده بات که لاف و ده عواکانی به تالن و، په کسر له بهر دم مه زنیته ی به دیه پنه ری به توانادا سر ده باته سوژده ی ریژلینان و شکۆمه ندی و، داوای لیبور دن له خوای گوره ده کات.

زه کانی

(رېنگايه كى هاوراز)

برگه يه كى "دكتور"ه

من نووسراوه به نرخه كاتنان ده خوئيمه وه و دهرهت و ههل بؤ هم مه به ستمش
ده قوزمه وه، هر چه ندهش ناتوانم په ي به هموو و اتاكانيان بيم. چونكه
نووسراوه كاتنان چهند سهواينچينكى ره ننگين و رينمايى به رزن.
هم نووسينانه - به راستى - به سهر هموو هست و نهسته كاغدا زال بوون و
چيزه كانيشيان ميان پابه ندى خويان كردوه. پشت به خوا به دريژايى ژيان و تا
ناو گوريش نهو چيزانه هر ده مينن.

ماموستاى به ريزم!

"وته كان" تان تالو گورپى راسته قينه يان له بيرى تاينى مندا نه نجام داوه و، به ره و
رېنگايه كى خو شه ويست و دلخوشكهر يان داومه ته بهر. ئيستا من به وينه ي پرواينى
پزيشكه كانى تر ناروا نمه ژيان!

دكتور يووسف كه مال^(۱)

* * *

(سى كه سايه تى)

هم برگه دريژانمش هي كاك "خلووصى"ن

باسمه سبحانه

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته بعدد المَلَك والانس والجان

ماموستاى تازيزم!

(۱) دكتور يووسف كه مال (۱۹۰۰ز) له "تولو بورلو"ى سهر به پاريزگاي ئيسپارته له دايك
بووه و، سهرؤكى پزيشكه كانى نه خوشخانه ي ئيسپارته بووه و، جار به جاريش له "بارلا" تاماده ي
وانه كانى ماموستا نورسى ده بوو. له سالى (۱۹۶۹ز) دا كوچى دوايى كردوه. خواي گموره ليني
خوش يئت. (وهر گتير)

به‌هۆی هاتنی مه‌سه‌له‌ی چواره‌می مه‌کتوبی بیست و هه‌شتم که چوار رۆژ
پیش ئیستا پیم گه‌یشت و، مه‌سه‌له‌ی دووهم و سنی هه‌میشی که دوینی گه‌یشتنه
ده‌ستم، خۆم به‌بخته‌هر ده‌زام.

یه‌که‌م: تکام وایه‌ پیم پی‌ بدنه‌ن شتی‌ک له‌ باره‌ی ئاور لیدانه‌وه‌ی پر له
مه‌رحمه‌ت و ئه‌و ریزلینانه‌ مه‌زنه‌وه‌ بنوسم که برای به‌رێزم کاک "سه‌بری"
سه‌بارت به‌ که‌سی کۆله‌واری من ده‌ری بریوه‌ و، له‌ ته‌وازوع و خۆنه‌ویستی
له‌را ده‌به‌ده‌ری خۆیه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ی گرتوه‌. ئه‌ویش به‌م جۆره‌ی خواره‌وه‌:
ئهم برا پر قسووره‌تان دلۆینکی له‌ ده‌ریای سیفه‌ته‌کانی مامۆستا ئازیزه‌ که‌ی
خۆی تیدا‌یه‌. و‌اله‌ پروانگه‌ی ئهم رسته‌یه‌وه‌ حاله‌تی خۆمتان پیش چاو ده‌خه‌م.
یه‌که‌میان:

به‌هۆی لوتقی به‌دیپنه‌ری میهره‌بانه‌وه‌، هه‌ر له‌ منالیمه‌وه‌ من به‌ دوای
"راستی" دا‌گه‌راوم و تاسه‌مه‌ندی "راستی قورئانی مه‌زن" بووم. سوپاس بۆ خوا که
له‌ قه‌زای "ئه‌گریدر" و له‌و کتیبه‌دا که‌ ناوی "وته‌کان"ه‌ و مامۆستای به‌رێزم
دایناوه‌، ئه‌و شتم دۆزی‌یه‌وه‌ که‌ به‌ شوینیدا ده‌گه‌رام و بۆی عه‌ودال بووم! چونکه
ئهم کتیبه‌ منی له‌ گه‌روگرفت و گه‌یژاوه‌کانی ژیان رزگار کرد و گه‌یاندیه‌ که‌نار و
لیواری سه‌لامه‌تی و، له‌ هه‌لدیر و تاریکایه‌کان ده‌ربازی کردم و منی گه‌یاند
به‌بخته‌وه‌ری و پرووناکی‌یه‌کان. له‌ ئه‌نجامی ئه‌مه‌شه‌وه‌ خۆشه‌ویستی‌یه‌کی گه‌وره‌ و
نه‌گۆری له‌ رۆح و هه‌ست و هه‌ناومدا به‌رامبه‌ر بلا‌و که‌ره‌وه‌ی ئهم پرووناکی‌یانه‌ی
قورئان دامه‌زراند که‌ منیان - به‌ ئیزنی خوا - له‌ بی‌ ئاگایی رزگار کرد و، خۆیشی
به‌ که‌سانی تری را‌گه‌یاندوون و پینمایی خه‌لکیی بۆ لا‌ کردوون. هه‌ر له‌و ساته‌وه‌
هه‌ستم به‌ په‌یوه‌ندی‌یه‌کی به‌هیز و توندوتۆل کردوه‌ له‌ ئاستیدا. که‌واته‌ سه‌ده‌هزار
هه‌زار جار سوپاس و ستایش بۆ خوای گه‌وره‌.

من هه‌رکات به‌و پرووناکی‌یانه‌وه‌ سه‌رقال ده‌م، هه‌ست به‌ شه‌وقیکی به‌خوهره‌م و
چیژینکی ناسکی ئه‌وتۆ ده‌که‌م که‌ به‌ چه‌ندین په‌له‌ی زۆر له‌ سه‌رووی هه‌موو چیژ و
له‌زه‌ته‌کانی دنیاوه‌ن.

دووهمیان:

ئەوێی که "بەندایەتی" داخواریەتی و ئەو دەرسانەش که ئەم پرووناکی یانە دەیانلێنەو، تێم دەگەینن که: بزائەم هەرچی قسوور و هەلە و گوناھباریم هەن هەموویان هی دەروونی بەدخواری خۆم، بەلام هەست دەکەم که هەرچی چاکە و پەوشت و پەفتاری بەرز هەن هەموویان هی فەزڵ و چاکە کاریی خوای گەورەن. لەبەر ئەو، لە پیناوی خواوەنددا و بۆ دەربڕینی شوکرانەم لە بەردەم خوای گەورەدا لەسەر ئەم حال و بارەیی که تیایدا: پەر بە دل حەز دەکەم راپەرێمە ناو مەیدانی کاری خزمەتگوزاریی نوور و قورئانی پیروژ. بەلام لەبەر ئەوێی لە بلاو کردنەویاندا سەرکەوتن بەدەست ناهینم ئەوا خەم و ئازارم بەسەردا زال دەبێت، چونکە ناگەنە ناو دەستی سەرانسەری ئیمانداران.

حالتی سێهەم و کەسایەتی راستەقینەم:

من لە پیناساندنی ئەم کەسایەتی بەمدا شەرمەزاری دەمگرێت. بۆیە لە خوای گەورە دەپارێمەو که خۆم و برائەت لە شەر و خراپەیی دەروونی بەدخواز و فرۆفیلی شەیتانەکانی جینی و ئینس پارێزێت و، ناوئۆمید و گوپرامان نەکات. برا بەرێزە کائەم! بی هیچ گومانیک ئەو مرۆفە بەرز و بەرێزانەیی که برا و قوتاییی مامۆستا کەمن، حالتی یەکەم و دووهم لە رۆحی خۆیاندا هەست پێ دەکەن. کەواتە ئەو کەسانەیی که تەنھا بۆ یەک جاریش هاتنە ناو ئەم رینگایەو - پشت بە خوا - وەک ئەم کۆلەوارە لە بەردەم دەروونی بەدخواریان و شەیتانەکانیاندا شکست ناهینن و، بە رێزەیی سەرکەوتنیان بەسەر دەروون و شەیتانەکانیاندا، تەوفیق و یارمەتی خوا، هەست و نەست و لەتائیفە کانیشیان دەکرێنەو و دەپشکوین، چونکە لەتائیفی مرۆف بە تاییەت لە ئیمانداراندا سنووریکیان نییە. پرووتیکردنی پەر سۆز و میهری مامۆستای بەرێزم لەم قوتایییە تەقسیربارەیی خۆی، نمونە و بەلگەیی پلەیی شەفەقەتە فراوانە کەییەتی سەبارەت بە خەلکی، بە تاییەت ئیمانداران، بە تاییەت تر کەسیکی وەک من که لەوپەری پیوستیدایە بەو شەفەقەتە.

به بوختی:

بهرامبەر بهو ئاورلیدانهوه و خوش باوه‌ری به زیاد له پنیوسته‌ی که برای به‌پرز و موته‌وازیع "کاک سه‌بری" سه‌بارت به من ده‌ری پریوو، ده‌لیم: من به‌نده‌یه‌کی گونا‌هکاری ته‌فسیرباری کۆله‌وار و هه‌ژاریکی ده‌ست به‌تالی نابوتم و، به‌کیکم نه‌ته‌وه‌که‌ی حه‌زرتی محمەد ﷺ و، گه‌لنی پنیوستیم به‌دوعا و نرای ئیوه‌یه.

گه‌وره‌ترین ئاوات و به‌رزترین ئه‌و نیازانه‌ی له‌خوا‌ی گه‌وره‌یان داوا ده‌که‌م بریتی به‌له‌وه‌ی که‌منی کۆله‌واری هه‌ژار بیم به‌یارمه‌تیده‌ری خزمه‌تگوزار و بانگه‌واز کاره‌که‌ی قورئان له‌خزمه‌ته‌خاوینه‌که‌یدا، که‌بریتی به‌له‌خزمه‌تگوزاری قورئان و ئیمان و، له‌ده‌ره‌ینانی مرواریی راستی به‌کانی ئه‌و قورئانه‌و، را‌گه‌یان‌دنیان.

جا له‌به‌ر ئه‌م نیازه‌به‌رزه‌و، له‌خوله‌کانه‌دا که‌به‌م رووناکی یانه‌وه‌سه‌رقال ده‌م و هه‌ست به‌به‌خته‌وه‌ری ده‌که‌م، چه‌ند وشه‌یه‌ک دینه‌ناو دل‌م و سه‌ر نووکی قه‌لمه‌که‌مه‌وه، بی ئه‌وه‌ی خۆم بیرم لنی کردیته‌وه، یان له‌حساب‌دا بووین. جا ئه‌م زانین و ناسینه‌هی من نین، به‌لکو تایه‌تن به‌و رووناکی یانه‌ی که‌له‌نووره‌کانی قورئانی پیرۆزه‌وه‌ده‌بریسکینه‌وه.

له‌به‌ر ئه‌وه، مامۆستای راسته‌قینه‌ته‌نها هه‌ر قورئانی پیرۆزه.

مامۆستای به‌پزیشمان شایان‌ترین که‌سه‌که‌ئه‌و قورئانه‌پیرۆزه‌بناسینت و را‌یبه‌گه‌یه‌نیت و به‌ده‌رس ییلته‌وه.

که‌واته - برا به‌پزیه‌کاتم! - ده‌بی ئیمه‌ئهم ده‌رفه‌ته‌بقۆزینه‌وه‌و، ئه‌و گه‌وه‌ره‌گرانه‌ها و به‌نرخانه‌بک‌پین و، له‌دل و میشکی خۆماندا بیان نه‌خشینین، چونکه‌ئهم رووناکی یانه‌ده‌بن به‌مایه‌ی دلنه‌وایی و دل‌دانه‌وه‌مان له‌هه‌ردوو دنیا‌دا.. هه‌روه‌ها ده‌بی به‌پنی توانامان بۆ بلاو کردنه‌وه‌یان تیبکۆشین و، له‌هه‌ر کاریگه‌ریکی ده‌ره‌کی، که‌بینه‌رینان، بیان‌پارێزین.

ومن الله التوفیق.

خلووصی

(په‌يامه‌کان ده‌بن به سرودى سهرزازه‌کان)

"بر گه‌يه‌کى ئه‌و کاک سوله‌يمانیه^(۱) که به وه‌فادارى‌يه‌کى
بينگه‌رد ماوه‌ى شمش سالى ره‌به‌ق له‌ کاروباره‌کامدا يارمه‌تیی
دام و، توورپه‌یى منى نه‌وروژاند که مرؤفیکى به‌ سروشت
توورپه‌م و، به‌ به‌رده‌وامى ئه‌رکى نووسینه‌وه‌ى ره‌شنووسه‌کانى
راپه‌راند."

به‌رپیز.. گه‌وره‌م!

پیشه‌کى ده‌سته‌کانتان ماچ ده‌کهم و ئومیده‌وارى دوعاتانم.

من که "سوله‌يمان"ى قوتایی و برا و يارمه‌تیده‌رتانم له‌ کاره‌کانتاندا، په‌يام له
دواى په‌يامى ئه‌و رووناكى و نوورانهم خویندووه‌ته‌وه که جه‌نابتان تا ئیستا
داتان‌ناون و، له‌ هم‌مو‌يه‌کيکیاندا هینده‌ رووناکیی دره‌خشانم بینوه که وه‌کو
خزرى رووناک وان و سوودیکى په‌کجار زۆرم لى به‌ده‌ست هیناون. چونکه ئه‌و
نوورانه‌رپى دوارؤزیان پيشان دام و بۆیان رووناک کردمه‌وه و، گه‌لنى شتى له‌مه‌ر
ئهم رینگه‌يان تینگه‌ياندم که پيشتر نه‌مده‌زانين.

ده‌سا خواى گه‌وره‌ ليتان رازى بیست و، داواى لیبوردينش له‌ ئیوه‌ى به‌رپیز
ده‌کهم که من له‌ سوپاسى ئیوه‌دا ده‌سته‌وسانم.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ى من ناتوانم له‌ "ده‌روون"ى خۆمدا نمونه‌ به‌و رووناکی‌يانه
به‌هینمه‌وه، ئه‌وا ده‌ستم له‌ داوینى "گیان"م گير کرد و ئه‌ویش به‌م شیوه‌یه‌ى خواره‌وه
هه‌ست و نه‌سته‌کانى "دل"ى منى ده‌ربرى که پيشکه‌شتانى ده‌کهم. تکام وایه له
به‌رپیزتان که له‌ ناتاه‌واوى و هه‌له‌کانم ببورن:

به‌رپیز و گه‌وره‌م!

(۱) ئهم سوله‌يمان به: سوله‌يمان کاروانچى به‌ناوبانگه‌ و، له‌ پيشه‌نگى خزمه‌تگوزارانى ئيمان و
نمونه‌ى به‌رجه‌سته‌ى راستى و وه‌فا و ئیخلاص بووه. سالى ۱۹۶۵ز کۆچى دواى کردووه. خوالیى
خۆش بیست. (وه‌رگير)

ئەمۇ تام چىزۇ و بەختەۋەرىيانەنى كە لە دەرگىلى پەيامە كانى نوردا بينومىن لە
 دىزىلى زىاندا ھەرگىز ھاۋىنەپىئام نەدىۋە. چۈنكە دۋاى داۋەرىيە وپزىدانىيە كانى
 خۇم بە دىنبايەۋە تىگەپىشىم لەۋەى كە:

ھەمۇۋە يە كىك لەۋ پەيامانە تەفسىرىكى قورئانى پىرۇزە و، خۇپىندەۋە شىيان
 مەنھەمىكى خاۋەن كارىگەرىيى خىرا و دەرمانىكى سوود بەخشى زامە
 مەنھەمىۋە كانى ھەمۇۋە ئەۋ كەسانەيە كە لەسەر شىۋە و پوخسارى مرۇفدان و لە
 مرۇفايەتى بىئ بەشن. من بە سەلىقەى بچووك و لاۋازى خۇم ھەستەم بەمە
 كىر دوۋە و، لەۋ باۋەپەشدام كە پۇزۇگار نىرخى ئەم پەيامانە پىز دەردەخات و، دەبن
 بە سىروودىك لەسەر زارە كاندا و، بە خۇرھەلات و خۇرئاۋادا بلاۋ دەبنەۋە و،
 پىشت بە خوا بۇ ئەۋرۋاپاشى پۈۋن دە كەنەۋە كە چۇن ئايىنى ئىسلام نورىكى
 دىرەخشانى خۋايە.

جارىكى تر دەستە كاتتان ماچ دە كەمەۋە و، ئومىدەۋارى دوعا خاۋىنە كانى
 ئىۋەى گەۋرە و بەپىزىم.

قوتايى خۇتان

سولەپىمان

* * *

(ماھىيەتى پاشكۆكان)

بۇ براى بەختەۋەرم كاك خەسرەۋا

ئەم پەيامە (ۋاتە مەكتۈبىيىست و ھەۋتەم - پاشبەندە كان) ئەنجۈمەنىكى
 نورانىي گەۋرەيە و قوتايىنى بەپىزى قورئانى پىرۇز و انە كانى تىدا دەخۇپىن و، لە
 نىۋان خۇياندا ئەۋ بىر و رايانە ئالوگۇز پى دە كەن كە تايىبەتن بە ئىمانەۋە و، لە
 ۋاتاكانيان دە كۆلنەۋە.. كەۋاتە ئەم پەيامە ھەيۋان و ھوجرەى قوتابخانەپەكى
 مەزىن و بەرزى ئەۋتۈپە كە ھەلگىرانى قورئانى پىرۇز بىرۋا و بۇچۈنە كانى خۇيانى

تیدا ده گۆر نهوه و، ههریه که یان لهو وانه ده دوی که له قورئانی پیروزه وه بههره‌مندی بووه.

ههروه‌ها - ئەم په‌یامه - وه کو خانویه کی مه‌زن و به وینه‌ی پشانگایه کی فراوان وایه بۆ فرۆشتنی په‌یامه کان، که سنوووقی گه‌وه‌ره‌کانی گه‌نجینه‌ی خاوینی قورئانن و، ههر قوتایی یه‌ک ئەو گه‌وه‌ره‌انه ده‌خاته پینش چاوی کرپاران که لهو گه‌نجینه به‌نرخه‌وه به‌ده‌ستی هیناون.

ده‌سا ئافه‌رین و "بارک الله" بۆ ئیوه - ئەی خه‌سه‌روی برام - که ئەو مه‌نزله و پشانگایه‌تان به جوانترین ئارایشته رازاندوووه‌ته‌وه.

سه‌عیدی نوورسی

* * *

(من به دواى نووریکدا ده‌گه‌رام)

ئەم بر گه‌یه هی عه‌قیدی خوالیخۆشبوو کاک "عاصم" ه^(۱).

هیچ نرخیك نی‌یه شایانی به‌های ئەم په‌یامه پیروزانه بێت که پێیان ده‌وتریت: "وته‌کان" چونکه له به‌لگه و ته‌رازوووه‌کانی قورئانی پیروزه‌وه سه‌رچاوه‌یان گرتوووه. زۆر له میژره به دواى پووناکی یه‌کی وه‌ک ئەمه‌دا ده‌گه‌رام. سوپاس و

(۱) "عه‌قید عاصم" له سالی (۱۸۷۷ ز) له شاری "ئیزمیت" له‌دایک بووه و، به‌رۆتبه‌ی سه‌ربازی یه‌وه له ته‌رابلوسی لیبیا و له شام و چهند شارێکی تورکیادا کاری کردوووه. سالی (۱۹۳۵ ز) لهو کاته‌دا که له دادگا لیکۆلینه‌وه‌ی له‌گه‌لدا ده‌کرا گیانی سپاردوووه.

مامۆستا نوورسی له باره‌یه‌وه ده‌تیت: کاتێ لیکۆلینه‌وه‌یان له‌گه‌ل به‌رپێز "عه‌قید عاصم" دا کرد بیری کرده‌وه له‌وه‌ی که ئەگه‌ر بێت و راستی بلیت زیان به مامۆستاکی ده‌گات. ئەگه‌ر درویش له‌زاری ده‌ربچیت ئەوا پله به‌ر راستگۆیی و راسته‌وه‌ی یه‌کی ده‌که‌وێت که نزیکه‌ی چل سالی ره‌به‌قی خزمه‌تی سه‌ربازی به سه‌ر به‌رزی و که‌رامه‌ته‌وه پاراستوووه‌تی. بۆیه وتی: "خوایه گیان! گیام بکێشه".

ئهمه‌ی وت و، دواى ده‌خوله‌ک گیانی سپارد و، بوو به شه‌هیدی ئیستیقامه‌ت و راستگۆیی!

(وه‌رگێڕ)

پیزانین بۆ خوای گه‌وره که به نيعمهت و که‌رمی خوئی ئەم وتانهی پئی به‌خشیم.
زمان و پینووسه کهم ده‌سته‌وسانن له ده‌رپرینی ئەو هه‌ست و سۆزانهی له دلمدا
هه‌ن به‌رامبه‌ریان.

عاصم

* * *

(سيفه‌تی ده‌لال)

برگه‌یه که به پینووسی "سه‌بری"

به‌لنی، ده‌پئی دان به‌م راستی‌یه‌دا بنریت:

گه‌نجینهی گه‌وه‌ر و مرواری‌یه‌کان چه‌نده‌ش پر و به‌نرخ بی‌ت، هیشتا هه‌ر ده‌بئی
ده‌لال و فرۆشپاره‌که‌یان شاره‌زای ئوسوولی کپین و فرۆشتن بی‌ت! ده‌نا گه‌ر له‌و
توانا و شاره‌زاییه‌ بئی به‌مش بی‌ت، ئەوا هه‌موو گه‌نجینه‌ به‌نرخه‌کانی و که‌ره‌سه
به‌هاده‌ره‌کانی ناویان له پینش چاوی خه‌لکیدا ده‌شاررینه‌وه. واته‌ ریزی شایانی لسی
نه‌ناون!

له‌سه‌ر ئەم بناغه‌یه‌ ده‌لیم:

ئەو که‌سه‌ی که به‌ شیوه‌یه‌کی خاوین و بینگه‌رد و ته‌نها له‌به‌ر په‌زنامه‌ندی خوای
گه‌وره‌ راستی‌یه‌کانی قورئان پینش چاوی هه‌موو خه‌لکی ده‌خات و، نه‌ک شەش
سال به‌لکو چل ساله‌ له‌ ناوه‌ندی ئەم بارودۆخه‌ شله‌زاوه‌ پر له‌ ئالوگۆزه‌دا
خه‌لکی‌یان بۆ لا بانگ ده‌کات و، له‌و کاته‌وه‌ ئەم فه‌رمانه‌ په‌روه‌ردگاری‌یه‌ مه‌زن و
بانگه‌ بلنده‌ به‌ گوئی ئەه‌لی ئیسلامدا ده‌دات که‌ ده‌فه‌رموی:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ

أَلِيمٍ﴾ (الصف: ۱۰) ..

ئەو که‌سه، نه‌ته‌وه‌ی چه‌زه‌تی عه‌مه‌دی ﷺ خستوو‌ته‌ باری شوکرانه‌یه‌کی
گه‌وره‌وه‌ بۆ خواوه‌ند، له‌سه‌ر ئەو رووناکی‌یانه‌ی ئیمان که‌ پینشکه‌شی
موحتاجانیانی کردوو‌ه!

سه‌بری

باشکۆی سئی ههمی مه کتووبی بیست و حهوتهم

بر گهیه کی سعید

بسم الله الرحمن الرحيم

(ئهمی خوارهوه دهقی نامهیه که بۆ پزیشکیک که گه لئی تاسمه نندی په یامه کانی نور بووه، دواى ئه وهی که له ئه بنجامی خویندنه وهی زۆری ئه وه په یامانه وه بیدار بوونه وهیه کی رۆحی تیدا دروست بووه.. هه چهندهش په یوه نندی ئه م نامهیه بهم باشکۆیه وه په یوه نندییه کی لاوازه، به لام با بیست به بر گهیه کی نیوان بر گه کانی بر ایام).

سلاو ئه ی هاو رپئی دلسوز و ئه ی پزیشکی به خته وهری ئازیز که په یی به دهستنیشان کردنی نه خوشی خوی بردوه!
ئه وه بیدار بوونه وه رۆحییه ی که نامه که تان دهری ده خات، شایانی پرۆزبایی لیکردنه.

برام! بزانه که: "ژیان" به نرخترین شتی ناو جیهانی بوونه وه رانه. هه رشتیکیش خزمه تی "ژیان" بکات به رزترین ئه رکی سه رشانه و هه ولدانیش بۆ به کاره یانی ژیا نی له ناو چووی فانی له پناوی ژیا نیکی هه می شه ییدا به نرخترین فه رمانبه رداریی ژیا نه.

بیشزانه که پوخته و گرنگی ته واوی "ژیان" له وه دایه که "تۆ" و بنه ما و سه ره تای گه شه کردنی ژیا نیکی نه مری هه می شه یی بیت. به راده یه ک که بۆ چوونی

پىنچەوانەي ئەمە، واتە تەرخان كىردنى ھەموو خەم و بىر و زانىنىڭ بۇ ئەم ژيانە لەناوچوۋەي دىنيا، تىڭداينىكى تەواۋەتتى ژيانى ھەمىشەيە، شىتى و نەفامىيە كى ۋەك ئەۋە ۋايە كە: يە كىڭ "خۇر" يىكى ھەمىشەيى بە بىرىسكانەۋەيە كى كىۋېرى بىگۆرپتەۋە.

پزىشكانى بىي ئاگا لە دۋارۋۇز و نوقم بوۋانى ناۋ لىتاۋى ماددە گەرى، لە پروانگەي راستىيەۋە، لە ھەرچى كەسە نەخۇشترن! بەلام ئەگەر ئەوانە بتوانن چارەسەرى ئىمانى و دەرمانە دژ بە ژەھرە كان لە دەرمانخانەي قورئانى پىرۋۇز ۋەربىگرن و بە چەند ژەمىڭ بە كارى بەيىنن، ئەۋا جگە لەۋەي كە زامە مەۋفانە و نەخۇشىيە تايىبەتتىيە كانى خۇيانى پىي چارەسەر دە كەن، دەشېن بە ھۆي سارپىژ كىردنى تىڭراي زامە كانى مەۋفايەتتى بە گىشتى.

لە خۋاي گەۋرە دەپارپىمەۋە ئەم بىداربوۋنەۋە رۇحىيەتان بىكات بە مەلھەمىكى شىفابەخشىيە زامە كانى خۇت و، نەۋنەيە كى زىندوۋ و خاۋىن و رچەشكىن لە بەردەم پزىشكانى تىردا و بىكات بە دەرمانى دەردى ئەۋانىش.

لاتان ئاشكرايە كە دلدانەۋە و دلدنەۋايى نەخۇشىكى ناۋمىد لە ھەموو تروسكايە كى ھىۋاي ژيان چەندە كارىكى گىرنگە، كاتى ۋا دەبى ئەم دلدانەۋەيە بۇ ئەۋ جۆرە نەخۇشانە لە ھەزار دەرمان و چارەسەر سوۋد بەخىشتر دەبىت. بەلام پزىشكى نوقم بوۋى ناۋ سىروشتى دل رەق و لىتاۋى ماددە گەرى، ناۋمىدىيە دلتەزىنە كەي ئەۋ ھەزارانە پىژ دە كەن، بە رادەيەك كە ژيان لە بەرچاۋى ئەۋاندا بە تارىكستانىكى رەش پىشان دەدەن. بەلام پىشت بە خۋا ئەم راپەرىن و بىداربوۋنەۋە رۇحىيەي تۆ دەبىن بە مايەي دلدنەۋايى و دلدانەۋەي ئەۋ ھەزارانە و كەسانى تىرى ھاۋچەشنيان ۋ، دەتكات بە پزىشكىكى راستەقىنەي ئەۋتۆ كە پروۋناكى ئاراستەي دلان بىكەيت و شادمانىش بە دەروۋنى خەلكى بىەخىشيت!

ۋەك ئاشكرايە تەمەن يە كىجار كورنە و ئەركە پىۋىستە كانى سەرشانىش گەلىنى زۆرن. كەۋاتە ئەركە كانمان لە چاۋ كاتە كانماندا گەلىنى زۆر و زىياترن. جا ئەگەر تۆش - ۋەك من - زانىارىيە كانى ناۋ مىشكىت بىشكىت و لىيان ورد بىتەۋە،

ده بېنيت ههندي لهو زانيارى يانه بې كهلك و بې سوودن و وه كو خو له مېش وان.
من بمش به حالى خوم هم چه شنه پشكنين و لېكده انه وه و ته ته له كردنم نه بجم
داوه و، گه لې زانيارى بې سوود و بې بايه خم بؤ ده ر كه وتووه.

به لې، بېويست ده كات مرؤف به دواى چاره سهر و هو كارېكدا بگه رېت تاكو
بتوانيت لهو زانيارى به زانستى و فله سفى يانه بكات به چه ند زانيارى به كى
سوود به خش و پرووناك و پرووناكېده ر و زيندوو و تهر و پاراو و بهرهم به خش.
برام! توش وه كو من بلاليره وه و له خواى داناي شكومه ند بپاريره وه كه
بېر كرده وه كانت بؤ خوى و له پېناوى خويدا پالفته و خاوين بكات و، ناگر
به ربدا ته هو ليژنه داره، تاكو هو زانينه زانستى به بې سوودانه بهم ناگره پرووناك
بېنه وه و بگوررېن به چه ند زانستېكى به نرخى خواناسى.

هاورپى زيره كم!

له دلوه گه لې ناره زوومه ندم كه سانى هاووپنه ي "خلووصى" له زانايانى
تاسه مند و تامه زرؤى نووره كانى ئيمان و نهينى به كانى قورئان، ده ر بېر نه مه يدان.
جا له بهر هو هوى كتيبى "وته كان" ده توانيت له گه ل و بېژدان و دل و ده رووتندا
بدويت، هو نهك هه ر ته نها به نامه به كى تا به تى له منه وه بؤ تو، به لكو هه موو
وته به ك له و ته كانى هو كتيب به نامه به كى ناراسته كراو دابنى له كه سېكى
بانگه واز كارى قورئان و رېنمايى كه رى خه لكى به وه بؤ لاي هو قورئانه پېرؤزه.
ههروه ها به په چه ته به كى ده ر ماڅخانه كه ي قورئانى حه كيمى وه ر بگره. هو كاته بهم
كارهت و دووراو دوور كورپنكى فراوانى خاوين و دانېشتنېكى پېرؤزى رووبه روو
ساز ده كه يت!

تؤ له نامه نوو سېندا بؤ من هه ر كات بته وېت سهر به ستيت، به لام تكام وايه له
وه لام نه دانه وه ي دلگران نه بيت! چونكه من له ميژه له سهر نه نوو سېنى نامه
- مه گه ر به ده گه من - راهاتووم، ته نانهت و اسنى ساله له بهك وه لام زياترم بؤ
برا كه م نه نوو سيوه، هه ر چه ندهش هو نامه ي زورم بؤ ده نيريت.

سه عېدى نوورسى

(په يامه كان نوقمى ده رىاي نوورىان كردين)

بر گه يه كى خه سره و

مامؤستاي به ريز و خو شه ويستم!

په يامه كه تان روونا كىي ماددى و معنه وى يان پنى به خشين و، بؤ لاي چهنه
ريزنه و بهر كه تىكى بلنډى له وتويان بردين كه ده ستي كه سيان پنى ناگات و،
نوقمى ده رىاي نوورىان كردين. سو پاسىكى پنى كوتايى بؤ خواى گه وره كه له رپنى
جه نابتانه وه ثم شه ره فمه نډى به مه زنه مان به ده ست هينا و له سر مژده دانسى
به ريزيشتان به و پشتگىرى و سر كه وتنه ي كه له له نجامى خزمه تگوزارى قورمانى
پروزه وه له روژانى ئايينده دا دينه دى.

ئه ي مامؤستاي ئازيزم! من هميشه دوعاى ئه وه تان بؤ ده كه م كه خواى گه وره
نيعمه ت و پاداشتيكمان پنى به خشيت كه هيچ چاويك نه بديينت و به هيچ گوى به ك
نه يستر ايئت و به ئه نډيشه و برى كه سيشدا نه هاتيئت!

مامؤستاي به ريزم!

زور زور يادتان ده كه م، به لام خيانه تكاره له رپنى ترازوه كان له هممو لايه كه وه
ريمان لى ده گرن و ناهيلن به خزمه تان شاد بين، ئه ممش گه لى ئازارم ده ر خوارده
ده دات. بارودؤخى كاتى ئيستامان دلمان له خه م و په ژاره پر ده كات، به لام هيچ
چاره و ده سته لاتيكمان نى به.

هر مرؤفيك ئه و په يامانه ي نوورى به ده ست بگات كه ريزنه ي
روونا كى به كانن، په يوه نډى به كى پته ويان له گه لدا ده به ستيئت. كه واته ثم په يامانه
له ناو كه سانى موشتاق و شايانى خوياندا ده ستاوده ستيان پنى ده كرئت.
الحمد لله.. هذا من فضل ربّي.

خه سره و

(په‌يامه کان بئ‌ئاگايان ره واندوو ته‌وه)

مامؤستای به‌رئزم!

په‌يامه كه‌تان، كه به پرووناكى و ريزنه‌ى قورئانى پيرؤز دانراوه و ده‌ئيبى ئاوينه‌ى نووره‌كانى ئه‌و قورئانه‌يه، به‌لگه‌يه‌كى سه‌روزيا ده له‌سه‌ر به‌رزيبى پله‌ى مامؤستايه‌تبتان. چونكه - ئه‌ى مامؤستاي ئازيزا - ئه‌م په‌يامانه سه‌رانسه‌رى ئه‌و تاريخايبان په‌وانده‌وه كه به‌سه‌ر موسلمانانه‌وه په‌له سه‌ورينكى ره‌شيان پئكه‌ينابوو، هه‌روه‌ها په‌رده‌كانى له‌خوا بئ‌ئاگايان دراند كه به‌سه‌ر خه‌لكيدا دادرا بوونه‌وه و، به‌فه‌زلى خواى گه‌وره چه‌ندين راستيبى دره‌خشان و بريسكاوه‌يان له‌زير ئه‌و په‌رده چلكن و چه‌په‌لانه‌وه بؤ خه‌لكى ده‌رخست.

پشت به‌خوا هيممه‌ت و عه‌زمى مه‌حكهم و، توندوتؤلى و، هه‌ول و كؤزشى به‌رده‌وامتان بئ‌سوود و بئ‌به‌رهم نايبت. چونكه جه‌نابتان - ئه‌ى مامؤستاي به‌رئزم! - سه‌رچاوه‌يه‌كى به‌خوڤى ئاوى ژيانتان له‌ناو جه‌رگه‌ى ئه‌نادؤلدا ته‌قاندوو ته‌وه^(۱).

جا سه‌رچاوه و كانگاى به‌رده‌وامى ئه‌و په‌يامانه ته‌نها ده‌رياي قورئانى پيرؤزه. پشت به‌خوا كاتئ كه له‌م خانه‌ى تافىكر دنه‌وه‌يه‌وه به‌ره‌و خانه‌ى به‌خته‌وه‌رى كوچ ده‌كه‌ن، ئه‌و كئيبه به‌نرخانه به‌رده‌وامى به‌ژيانتان ده‌به‌خشن و ناوتان به‌نهمرى ده‌هه‌يلنه‌وه. ده‌سا خو‌شبه‌ختى بؤ قوتايى به‌به‌خته‌وه‌ره‌كانت كه تو خو‌شت ده‌وين و ئه‌وانيش رينزى شايبان له‌و كانياوه به‌خوڤه‌مه‌ده‌گرن كه جه‌نابتان ته‌قاندوو تانه‌ته‌وه و، به‌پاگه‌ياندن و پئناساندن ئه‌و سه‌رچاوه‌يه به‌رگرى و پاريزگارى لئ ده‌كه‌ن و، گه‌ر پئويستيش بكات به‌هه‌زاران گياني خوڤيان بريا ره‌كانى ئه‌و چاوه‌يه به‌گونى خه‌لكيدا ده‌ده‌ن.

(۱) گه‌ر من ته‌نها به‌ك له‌هه‌زاري ئه‌و پاداشت و شه‌ره‌فه‌ندى به‌م بيبت كه ئي‌وه له‌كار و كؤزشى نئوان ئه‌م خزمه‌ته به‌رزهدا ته‌سه‌ورى ده‌كه‌ن، ئه‌وا شوكرانه‌ى زؤرم پئشكش به‌خواى گه‌وره ده‌كه‌م له‌سه‌ر ئه‌م به‌شه. به‌لام خاوه‌نى فه‌زل و جواميرى، كه‌سانى وه‌ك ئي‌وه كه له‌م خزمه‌ته‌دا يارمه‌تيم ده‌ده‌ن و به‌قه‌لمه ته‌لماسى به‌كانيان له‌م پئناوه‌دا تئده‌كؤشن. (دانهر)

ده سا ئه‌ي مامۆستاي ئازيزم! چاوه كانت پروون! دئنيابه ئه‌و مه‌رده جواميرانه
 همرگيز كارينكي ئه‌وتويان لئى ناوه‌شيتته‌وه كه له دواړوژدا دلگرانت بكه‌ن.
 قوتايي يه كانت به هه‌موو روچ و هه‌ناوي خوځيانه‌وه منه‌تبار و سوپاسگوزاري
 فه‌زل و چاكه‌ي به‌پريزتانن، له‌وه‌دا كه به‌پريزتان گه‌لئى كليلى نه‌يني يه‌كاني
 قورئانتان داوه‌ته ده‌ستيان.

به‌لئى، ئه‌و پريونه و پرووناكي يانه‌ي كه جه‌نابتان له‌مرؤدا بلاويان ده‌كه‌نه‌وه،
 دلخوشي يه‌كي له‌پراده‌به‌ده‌ر به‌مرؤفه‌ راسته‌قينه‌كان ده‌به‌خشن، چونكه
 هه‌نگاوه‌كاني كار كردنيان فير ده‌كات سه‌باره‌ت به‌ئهر كه سه‌ره‌كي يه‌كاني ژيانيان
 لهم سه‌ر زه‌وي يه‌دا.

پشت به‌خواه‌هول و كووشش و خزمه‌تگوزاري يه‌كانتان لاي خواي گه‌وره
 گيرا ده‌بيت و، فيداكاري يه‌كانيشتان تابلي گه‌وره و مه‌زنن.

مامۆستاي به‌پريزم!

ده‌با به‌ره‌مه‌ مه‌زنه‌كانتان هه‌ر بلاو بينه‌وه و بگه‌نه‌ئاسۆي ئاسمانه‌كان و
 زمانه‌كانيشيان بي بكه‌ويته‌گو^(۱).

ئه‌و كاره‌ دنيايانه‌ي كه هه‌يچ به‌شيني ئاينيان پئوه‌ني يه‌ و له‌ناو خه‌لكيدا
 به‌گشتي ده‌ستيان به‌بلاو بوونه‌وه كردووه و تاريكيي "بئى ئاگايى" غافلان و
 "مه‌ستي" يان پتر زياد ده‌كات، ته‌نانه‌ت خوځيان له‌خوځياندا بريتين له‌"مه‌ستي"،

(۱) من به‌شداري ئه‌م برايم ناكم له‌مه‌ست و نه‌ستانه‌يدا، ئيمه‌ په‌زامه‌نلئى خوامان سه‌روزياده.
 چونكه ئه‌گه‌ر په‌زامه‌نلئى خوامان له‌گه‌لدا بيت ئه‌وا هه‌موو شتيكمان له‌گه‌لدايه، ده‌نا هه‌موو دنيا
 هه‌يچ سوودينكي تيدا نئيه. قه‌درزاني و پريزاني خه‌لكي سه‌باره‌ت به‌م چه‌شنه‌كاره و هه‌ر كارينكي
 تري سه‌ر به‌قيامت، گه‌ر بين به‌هۆ و عيلله‌تي ئه‌و كارانه‌ ئه‌وا پاداشته‌كانيان به‌تال ده‌كه‌نه‌وه، و گه‌ر
 نه‌رجيحه‌ر بن ئه‌وا ئيخلاسي كاره‌كه‌ ده‌شيوينن، و گه‌ر هانده‌ريش بن ئه‌وا خاويني كاره‌كه‌ ناهيلن!
 به‌لام گه‌ر خواي گه‌وره، وه‌ك نيشانه‌يك له‌سه‌ر قه‌بول بووني ئه‌و كاره و به‌بئى داواكاري مرؤف،
 هه‌ر شتيكي له‌م پرووه‌به‌بنده‌كه‌ي به‌خشي، ئه‌وا شتيكي باشه، به‌مه‌رجئى له‌پيناوي
 پروونكرده‌وه‌ي كارگه‌ري ئه‌و كرده‌وه‌يه يان ئه‌و زانسته‌له‌خه‌لكيدا، به‌كار به‌پريئت. وه‌ك ئه‌م ئايه‌ته
 پروزه‌ئامازه‌ي بۆ ده‌كات: ﴿وَاجْعَلْ لِي لِسَانَ صِدْقٍ فِي الْآخِرِينَ﴾ (الشعراء: ۸۴). (دانه‌ر)

مه گهر به كتيبه به نرخه كاني ئيوه و رينمايه راست و دروسته كانتان، دهنه ناتوانرئيت به هيچ شتيك لا بئرئين و بره وينه وه.

ئوه تا به چهندين به لگه ي ژيري و مه نتيقي چه سپاوه كه ده ولته مولخیده كان ناگه نه ئاستي مروفايه تي و له توانايندا ني به بگن هه تا له سهر ئه و حاله يان بن و، له ئه بجمدا گرفتاري پرووخان و دارپمان ده بن.

كتيبه به نرخه كانتان گشتي و بهرز و بلندن و، سيفه ته كاني "گيان" ه بهرزه كه ت ده رده خهن.

مامؤستاي خو شه ويستم!

به ته واري دلنيا بن له وه ي كه هه ول و كو ششه كانتان جينگاي خو يان ده گرن و، هه رگيز بي ئه بجم ده ر ناچن و، ده سته زور و زه به نده كان ده يانگر نه وه و، تا ئه به د ده يانپاريزن و، مولخيداني ئه مرؤش له سنووري خو ياندا راده گرن و، له وانه شه نووري ئيمان يان بي به خشن. ئايا ئه مه هيو و ئاواتي ئيوه ني به؟ ئايا كار و ئامانجنتان برئيتي ني به له بيدار كردنه وه ي خه لكي و رينماييان بو لاي ئيمان؟

ئوه ئه ديپانه ي كه به پاشماوه ي سه رخواني فهيله سووفه كان پهروه رده بوون و له ئه ده ب بي به شن، به حه مئى ئه ده بي راسته قينه له په يامه كاني ئيوه دا ده دوز نه وه و ئه م كاره له راستيدا ديته دي. ئيوه ش له لايه ني خو تانه وه و به ئه بجماداني ئه م ئه ركه تان خزمه تي مه زن و شايسته ي "ئيمان" به ته واري جئي به جئي ده كهن. ئه م نه ته وه و نيشتمانه هه تا هه تا به هه ر قه رزار و منه تباري ئيوه يه و هه رگيز ناتوانرئيت مافي شاياني خو تان بي به خشن، چونكه ئه م نه ته وه يه له توانيدا ني به پاداشتي خزمه ته بهرز و بلنده كانتان بداته وه، به لكو هه ر ته نها خو اي گه و ره پاداشتي شاياني ئه و خزمه تگوزاري يانه ت ده داته وه. ده سا خو اي گه و ره له دنيا و قيامه تدا له ئيوه ش و له خزمه تگوزاره گونا هباره كاني وه ك ئيمه ش رازي بيئت.

زه كي

هاورئي قوتايي به ديئرئنه كه ي په يامه كاني نوور:

لوتفيي خوا ليخو شبرو

(په‌یامه‌کان خوینه‌رانیان له هه‌ست و نه‌سته نزمه‌کان دوور ده‌خه‌نه‌وه)

برگه‌یه‌کی "کاک عاصم"

باسمه‌سبحانه

له هه‌موو خوله‌کیکی ته‌مه‌غدا حممد و سوپاسی نه‌براوه و بئێ کۆتایی پیشککش
به‌خاوه‌ن توانستی په‌ها و پادشای ته‌زهل و ته‌به‌د و خواوه‌ندی حه‌یی و قه‌ییووم
ده‌که‌م له‌سه‌ر ته‌وه‌ی که‌له‌ ده‌ریای که‌ره‌می فراوانی خو‌یه‌وه‌ نیعمه‌تی: "مامۆستای
به‌رێز" می به‌م هه‌زاره‌ به‌خشی. خۆ هه‌تا حممد و سوپاسی زیاتر پیشککش به‌خوای
گه‌وره‌ بکه‌م هه‌شتا هه‌ر ناتوانم مافی ته‌م قه‌رزهی به‌سه‌ر مه‌وه‌یه‌ بیده‌مه‌وه. که‌واته:
"له‌ حمد و المته‌.. هذا من فضل ربی".

منی هه‌ژاری نو‌ق‌می گونا‌ه‌باری، به‌په‌نی خواستی سروشتی به‌شه‌ریم و به
درێزایی ژیا‌نی سی و چوار ساله‌ی سه‌ربازیم، زریانی گونا‌ه‌له‌ هه‌موو لایه‌که‌وه
به‌سه‌رمدا هه‌لی کردو، شه‌پۆله‌کانی گونا‌ه‌باریش منیان به‌م لا و ته‌ولادا
هاو‌یشت و، له‌م پرۆه‌وه‌ ژیا‌نی ئایینی و قیامه‌تیم به‌کجار هه‌ژار مایه‌وه‌ و، ژیا‌نم به‌م
چه‌شنه‌ برده‌ سه‌ر که‌ په‌رده‌ی بئێ ناگایی به‌رچاوی دا‌پۆشیبووم. وا ئیستا ده‌زانیم چیم
نه‌ده‌ست ده‌رچووه‌ و ئاخ‌ی په‌شیمان‌ی‌ان بۆ هه‌لده‌کیشم، ته‌نانه‌ت بۆ ته‌و‌ش‌تانه‌ی
ژیا‌نی رابوردووشم ده‌گریم که‌ له‌وه‌و‌په‌ش منیان ده‌خسته‌ پینکه‌نین! ته‌م ته‌نجامه‌ش
هی چا‌وپینکه‌وتنی به‌رپزتان و په‌یامه‌ به‌نرخه‌کانتان بوو. ده‌سا هه‌زار حممد و سوپاس
بۆ خوای گه‌وره‌ له‌سه‌ر ته‌م چاکه‌ و به‌خششه‌ مه‌زن و گه‌شتی‌یه‌ی.

چوار سال پیش ئیستا و له‌ ده‌می هاتمه‌دا بۆ بوردوور و له‌ په‌نی برای به‌رپزمان
شێخ محمه‌د ته‌فه‌ندی‌یه‌وه‌ به‌فه‌زلی خوای گه‌وره‌ نامه‌ گۆرپه‌نه‌وه‌م له‌گه‌ل به‌رپزتاندا
ده‌ستی بئێ کرد. ته‌م په‌یامانه‌ چه‌ند کلێلێکی ته‌وتویان دا‌یه‌ ده‌ستی ته‌م هه‌زاره‌ که
پروناکی‌یه‌کان دا‌ده‌ گیرسێن و، سه‌رتاپا دانایین و، گیرو‌گرفته‌کان چاره‌سه‌ر
ده‌که‌ن و، مه‌ته‌ل و گری‌ کویزه‌ی بوونه‌وه‌رانیش شی ده‌که‌نه‌وه‌.

به‌لێ، ناتوانرێت به‌های ته‌م کلێلانه‌ به‌هیچ نرخێک ده‌ستنیشان بکری‌ت. چونکه
له‌ گه‌وه‌ر و ته‌لماس گه‌لسێ به‌نرخ‌ترن، ته‌نانه‌ت قه‌له‌م و زمانم ده‌سته‌وسانن له‌

پښاساندن و دهر برېښي ههست و نهستي دل و دهر وونم بهرامبر بهو پهيامانه، بويه پښم باشتره که به کول هوارى و دهستهوسانى خؤمهوه بسرهوښم.

وهسفى من له كوئى و هم پهيامانهش له كوئى که گه بچينه كانى شهريعهتى خاوين و، حهقيهتى راست و، ناسينى خواى گهورهيان لهخؤ گرتووه؟ تهنانهت ههريهك لهو پهيامانه لهوانى تر پروناكتر و درهخشانتره! به تاييهت پهيامى "ئيعجازى قورئان" که تيشكى نووره كانى لى پهخش دهپيتهوه. له راستيدا هم پهيامانه باخچىكه پهنگينى نهوتون که خوشى و شادمانى به دهروروبهريان دهبهخشن و، چهندين گولتى ناسك و نوازهى وههايان له تاميز گرتووه که مرؤف سهرسامه بؤنى كاميان بكات و كاميان لى بکاتهوه تاكو سهرسامى نه مينيت و به كامى دل تينويتى دلى خؤى بشكينيت، بويه چارهيه كى ترى له بهردهمدانى به جگه لهوهى که له هر ههرويان پښكهوه چهپکه گولتىكى نورانى پښكهنيت.

هم پهيامه پيرؤزانه خوښهيران و نووسهران و گوئى بيستانيان له باخ و گولتزارى نووردا نوقمى دهرىاي نوور ده كهن و، هاودهم له گهل مهستى سهرسوورمان و ريزليناندا، بؤ بير كردهوه و تيرامان هانيان دهدهن و، مرؤف بؤ چهنده منزلهگايه كى هينده بلنده بهن که گهلى دوور و بهرزن له ئاستى سهرجه مى رهوشته نزم و چهپهله كانهوه و، دهر وونى بهدخوازي مرؤف لهناو ده بهن.

بهلى، دهتوانم بليم: هم پهيامه نورانى يانه باخچهيه كى بههشن، بهلام هزاران داخ بؤ نهو بهدبهختانهى که ناتوان بهرچنى بهشى خؤيان لهم باخچه بؤن خؤشه بکهن. گهلى هيوادارم که هم ئيلهامه پهروهرد گارى به بگاته دهستى نهوانيش تاكو بتوانن خهوى بنى ئاگايان بگورن به بيندارى و وريابى، وهك نهوهى له كؤتابى "وتهى بيست و سى هم" دايه.

له خواى گهوره و بهتوانا و "واجب الوجود" دهلاليمهوه که ئيماندارانى به كئاپهريست بخاته سهراستى و دروستى و، به كردهوش لى دهپاريمهوه که ههموو نهو پهيامانهى له بهردهستمدان له رؤزانى ههينيدا بياننوسمهوه و له خوښندهوه شياندا دهستاودهستيان پښ بکهم که ههندي جار خوښندهوهيان تا ئيواره

بهردهوام دهبيت، بهشكو به فزلى خواى گهوره مافى بهندايه تيمان بؤ ئهو خوايه
 نهنجام بدهين. له خواى گهورهش ده پارينهوه كه ههتا زهوى ده مينيتهوه ته مهنى
 ماموستاشمان بهردهوام بكات و ههر رابهري پهيامه كانى نوور يئت و پرئيمايى
 خهلكىيان بؤ لا بكات و كاروبارى بانگهوازى نوور له تهستؤ بگرئت. ئهم
 ئوعايش قهرزيكه له تهستؤى ههمووماندا بهرامبهر به ماموستا.

ئيمه ههموومان - خؤم و خيزانه كهه - له دواى ههموو نووژنيكهوه بهم دوعايه له
 دهر گانهى خواى گهوره دا ده لالينهوه.

عاصم

* * *

(ئهو دهر گايهم دؤزى يهوه كه بؤى ده گهرام)

بهر گهيه كى "بابا جان هه مهده عهلى" به

ئهى ماموستاي بهرئيز و ئهى ئهو كه سهى كه له گياني خؤم بهلامهوه ئازيز و
 بهنر خريت!

من به تهواوى دهستهوسانم لهوه دا كه مافى رهوا و شايان به ئهر كى "قوتاييتى"
 بدهم و، ناتوانم خزمه تيكى راسته قينه پيشكش به "پهيامه كانى نوور" بكهه. چونكه
 ههر كاتيك بير له وههيز و توانا و نهئنى و رووناكى يانه ده كه مهوه كه له پهيامه كانى
 نووره وه دهر ده كهون، له هؤشى خؤم ده چم!

كهواته من ناتوانم بؤ ئهم چه شنه لوتكه بهرزانه سهر بكهوم، بهلام پشت به خوا و
 بهينى توانا ههول دهدهم سوود لهم پهيامانه وه بهر بگرم كه نهينى به كانى قورئان
 دهر ده خه و بهلامهوه ههزاران جار له گهوه ره بهنرخه كان به هادارتر و بهنر خترن.
 ئهمهش فزؤل و چا كه به كى خواى گهوره به به سهر بهنده ئيمانداره كانيه وه. له مهولا
 به شيكى شهوه كانم به نووره كانى ئهو پهيامانه رووناك ده كه مهوه، چونكه به رؤژدا
 نه بهر سهر قالم به داخوازى به كانى زيان و گوزه رانهوه بواريكى ئهو توتم له بهر
 ده ستدا نى به.

ههركاتيگ ٺه و پروناكي يانه دهنو سعهوه، له دلي خوځمدا ههست به شادمانی و خوځشحالی په كي له و په پري شيريني و تام و چيژدا ده كم.

بهلني، من له پيشكش كردني شوكرانه بزيړمدا بو خواي گهوره و به توانا كه ٺم هه موو نيعمه ته زورانه ي پي به خشيوين، دهسته و سام.

كاتي وا هه به له بهرامبر ٺم پروناكي په مهنانه وه "ويست" ي خوځم له دهست ده دم. چونكه ههركاتي بير له و رپوژگارانه ي ژيانم ده كمه وه كه به غه فلهت به سهر چوون، خه م و خه فلهت دام ده گريته وه. به لام له و كاته وه كه ٺم نورانه م دهست كه و تروه، بو دواړوژ ده پروانم و به دلنيكي گه شه وه پنده كه نم و دلخوشي پروم تيده كات. پازده سال بوو من چاوه پني ٺم خزمه ته مهنه ي قورٺانم ده كرد، چونكه هه موو جوړه خوځشي و له زه تيكي ژياني دنيا م جهشت، به لام هيج كاميان ٺه و ٺاره زوه قووله بو ٺه به د موشتاقه ي منيان تير نه ده كرد. وا ٺيستا خوړاكي ته واوي ٺه و ٺاره زوه م و دلنيابي ته واوم به دهست هينا.. فالحمد لله اولاً و آخراً.

بهلني، "دهروون" م تا ٺيستا به چند چيژنيكي روا ته تبي دنيا خه له تا و له خشته چوو، تا ٺه و چيژانه منيان گه يانده ده رگاكاني به نديخانه ي سامناكي دواړوژ.

"دهروون" م تا ٺيستا ههرك سواي م لم بووه و هه وا و ٺاره زوه كاني خوځي له سهر ٺه سټوم داناه. به لام وا ٺيستا - شوكر و سوپاس بو خواي گهوره - خواوه ند به نه يني په كاني قورٺاني پيروژ و له رني ماموستا سه عيده وه فريام كهوت و به هانامه وه هات و، به فهزلي خواي گهوره له چلك و چه په لي په كاني ٺه و "نه فسه ٺه ماره" په رزگارم بوو.

بهلني، به دريژايي ٺه و پازده ساله له گه لني ده رگاي زورم دا و، به دواي ٺه و پينگايه دا ده گه رام كه مرزف ده گه به نيته "راستي". به لام ده ستم له زور به يان داشورد، چونكه ٺارايشتي ژياني دنيا م تيده ده بيني! به لام ٺيستا - سوپاس بو خوا - ٺه و ده رگايه م دوزي يه وه كه به راستي ده مويست و به شو نيديدا ده گه رام.

له خواي گهوره ده پاريمه وه كه بمخاته ريزي خزمه تگوزاراني ٺه و ده رگايه و، به ده وام بوو نيشم له سهر ٺم خزمه ته به رزه پي به خشيت.

مه گهر تهنها به "نه زاني" دهنا هر گيز ناتوانرنت ئينكاريي مهوداي ئمو سووده
مهنانه بكرنت و چاويان له ئاستدا بنوقيرنت كه "په يامه كاني نور" پيشكه شيان
ده كهن، له پرووي بلاو كردنه وه ي راستي به كاني ئيمان و، رهواندنه وه ي
تاريكاييه كاني ئهم چهرخه تاريك و نووته كه وه.

لئنهم ارفع الغشاوة عن ابصارنا وأرنا الحق حقا وارزقنا اتباعه.

باباجان محمد عهلي

* * *

(نايا شتيكت له دلدا هه لگرتوه)؟

ئهم نامه به به بۆنه ي پرسيارنيكه وه نووسرا كه له مهسه له يه كي بچوو كدا بهم
جزره هاتبوو:

"نايا شتيكت له دلي خۆتدا هه لگرتوه"؟

ئهي مامۆستاي بهرپيز و به توانام!

تۆ له هه موو ژيانم به نرخريت و، هه موو كات و ساتيك ئاماده م بۆ جي به جي
كردني هه ر فه رمانيك له فه رمانه كانت ژياني خۆم به خت بكه م!
به لتي، هه ر گيز دوودل نيم له به خشيئي ئهم ديار ي به مه زنه ي "ژيان" له پيناوي
به روه ر دگاري مه زندا كه هه ر خۆي ئهو نيعمه ته ي به خشيوه.

ئهي مامۆستاي بهرپيزم!

ئيمه له هه موو كاتي كدا ئاماده ين كه نيعمه تي ژيان - كه ئه مانه تيكه و نازانين چ
كاتيك لي مان ده سينرته وه - به نيعمه ت به خشه راسته قينه كه ي پيشكesh بكه ين.
من له هه موو كاتي كدا و يي هيج دوودلي به ك و بۆ مه به ستي جي به جي كردني ئهم
فه رمانه ي خواي گه و ره، ئاماده م. جه نايشتان له به ر ئه وه ي فه رمانه كاني ئهو
به روه ر دگاره مه زنه راده گه ينن، ئه و ا گو فتاره شيرينه كانتان هه روه ك حه ق و
به وايه، سۆز و ميهره بانبيشه له هه مان كاتدا.

پاشان گهرهه! پهله نزمه كانى درهخت دهقرتيرين و دهپررين تاكو قهدى درهخته كه بهرز بيتهوه و له زيندهوهره زيانبهخشه كان پاريزريت. تير تهو په لانه به هيچ جورنك مافى رهخه گرتيان لهو كاره نى يه. چونكه نه گهر ههروا بمانايه تهوه لهوانه يه زيندهوهرينكى زيانبهخش بيپريايه و په گه كانى برزينايه و به تهواوى له ناو بچو و نايه.

مامؤستاي به توانام!

بى هيچ زياده رهوى يه كه ده ليم:

باوه پرم وايه كه هيچ كه سيك نى يه وه كو من نوقمى گوناھ و تاوانبارى بوويت. تهنانت ههندي جار "دهروون" يشم قهناعه تى بهمه كردوه. تنجانك هه تا نهژنو و پشت و لامل و سهرشام، بهلكو هه له پاژنه ي پيمه وه تا ده گاته تهوقى سهرم، تهنانت تا ده گاته قوولايى ناخى و جوووم، هه هه مووى نوقمى چلكاوى تهو تاوان و گوناھان يه.

جاله و كاته دا كه برزين و گه نيوى له هه موو و جووومدا ده ستي پنى كرد، جه نابتان - به ئيزنى خوا و به وينه ي خضر و لوقمانى حه كيم، درووديان له سهر ييت - دهستان دايه چاره سهر كردم و، مه له همى شيفابه خشى ده رمانخانه كه ي قورئانى پيروزتان له سهر برين و زامه بون كردوه كام دانا. واته: ئيوه هوكارى به خشينى تهو زيانان كه شايانى تهو يه پنى بو تريت: "زيان"!

كه واته هه رگيز كارينكى زيرانه نى يه كه له پيناوى به خشه رى تهو زيانه دا و بز تهو كه سمش كه هوكارى تهو پى به خشينه مه زنه بووه، "زيان" بهخت نه كريت.

به لى، ده بى نه خوش بزانيت كه پيوستى به نه شته رگه رى هه يه و، قهرزاري شوكر و سوپاسى تهو كه سه يه كه به شهو و به رۇژ چاو ديپى چاره سهر كردنى ده كات. تهنانت قهرزاري شوكرانه بزيرى و حمد و سه نايه كى بى سنورى تهو دانا و زانا بى وينه يه كه تهو ده رمانه ي له ده رمانخانه ي قورئانه پيروزه كه يه وه به خشيوه.

بهلام نهی مامۆستای بهرپیزم!

من گه‌لنی دلگرانی نهوم که هم قهرزه‌ی نه‌ستۆم نه‌داوه‌ته‌وه. ده‌سه‌ه‌تاهه‌تایه
خوای گه‌وره‌ لیت رازی بیت، نه‌ی مامۆستا بهرپیزه‌ کهم!

حافظ عه‌لی^(۱)

* * *

(پایه‌کانی ئیمان له‌ په‌یامه‌کاندا)

هم ئاسه‌واره‌ نوورانی‌پانه‌ له‌ لایه‌که‌وه‌ شیوازی "ته‌رغیب" و له‌ لایه‌کی‌ ته‌روه‌
شیوازی "ته‌رهیب" به‌کار ده‌هینن. واته‌ "ته‌رغیب" و "ته‌رهیب" یان پینکه‌وه‌ تیدا‌یه‌.
گومانیش له‌وه‌دا‌نی‌یه‌ که‌ هه‌ر‌یه‌ کیک‌ له‌م دوو‌هۆ‌کاره‌ کاریگه‌ری‌ گرنگ‌ له‌
مرۆفدا‌ به‌جی‌ ده‌هیلیت. جا‌ په‌یامه‌کان‌ له‌ رووناکی‌ هم‌ راستی‌یه‌دا‌ نه‌هلی
قورئان و قوتایانی‌ به‌خه‌به‌ر ده‌هینن و، شمش‌ بناغه‌یان‌ ده‌خه‌نه‌ پینش‌ چاو‌ تا‌کو‌ له‌
خشته‌ نه‌برین و نه‌خه‌له‌تین:

۱ - له‌ بریی "خۆ‌شو‌یستی‌ پله‌ و پایه"، هه‌ولدان‌ له‌ پیناوی "په‌زامه‌ندی‌ خوا"
نه‌ دلی‌ مرۆفدا‌ داده‌نین، که‌ نه‌م‌مش‌ له‌ "باوه‌‌په‌بونه‌وه‌ به‌ خوای‌ گه‌وره‌" سه‌ر‌چاوه‌
ده‌گریت.

۲ - له‌ بریی "ترس" و دوو‌چار‌ بوونی‌ مرۆف‌ به‌ وه‌هم‌ و گومانه‌کان، "باوه‌‌په‌
قه‌ده‌ر" له‌ دلیدا‌ داده‌نین.

۳ - له‌ بریی هه‌له‌په‌ و ته‌ماع، نه‌و‌ ئیمان‌ له‌ دلی‌ مرۆفدا‌ داده‌مه‌زرینن‌ که‌: هه‌ر
ته‌نها‌ خوای‌ گه‌وره‌‌په‌زیده‌ر و به‌هیز و به‌توانایه‌.

۴ - له‌ بریی هه‌ست و نه‌سته‌کانی‌ ده‌مار‌گیری، باوه‌‌په‌ پینغه‌مبه‌ره‌ به‌رپیزه‌کان
- دروودی‌ خویان‌ له‌ سه‌ر‌ بیت - له‌ پینشه‌نگیا‌نه‌وه‌ پینغه‌مبه‌ری‌ سه‌ر‌دارمان‌ ﷺ له‌

(۱) "حافظ عه‌لی" له‌ پینشه‌نگی‌ قوتایی‌ په‌ دهرینه‌کانی‌ مامۆستا‌ نوورسی‌یه‌ و، به‌هۆی‌ نه‌و‌ خه‌ت‌ خۆشی‌ و
هیممه‌ت‌ به‌رزایی‌یه‌ی‌ که‌ خوای‌ گه‌وره‌ پینی‌ به‌خشیبوو‌ له‌ نووسینه‌وه‌ی‌ په‌یامه‌کاندا‌ گه‌لنی‌ چوست‌ و
چالاک‌ بووه‌. سالی‌ ۱۹۴۴ له‌ به‌ندیخانه‌ی‌ ده‌نیزلی‌ له‌ ته‌مه‌نی‌ ۴۶ سالی‌دا‌ ژه‌ه‌ری‌ ده‌ر‌خوارد‌ دراوه‌ و
شه‌ید‌ کراوه‌. خوای‌ گه‌وره‌‌نوقمی‌ میه‌ره‌بانی‌ فراوانی‌ خۆی‌ بکات. ئامین. (وه‌ر‌گێن)

دلى مرؤفدا داده نين كه بۇ همموو گرؤى جيننى و ئاده ميزاد ره وانه كراوه. ئەمەش جى به جى كردنى فەرمانى ئەم ئايەتە پىرؤزانەمان بۇ دەهينىتە دى:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ (الحجرات: ۱۰) ..

﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا﴾ (آل عمران: ۱۰۳).

۵ - لە برى خۆويستى و خۆشويستى زات، فيرمان دەكەن كه دان بە دەستەوسانى و ناتەواويى خۆماندا بنين، هاو دەم لە گەل پەى بردنكى تەواوتى بەوى كه ئيمە ئەنجامدانى ئەركى خزمەت و كار كردنمان بۇ قورئانى پىرؤز خراوتە ئەستۆ لە رنى بلاو كردنەوه و پاراستنى ئەو پەيامانەى كه لە قورئانەوه پالئوراوان، بە بى چاوهروان كردنى هاتنەدىي ئەنجامەكانى ئەو كار و خزمەتە. واتە دەستبەرداربوون - تارادەيهك - لە هاندەرە مرؤيه كان و چاوكردن لەو مەلائيكة تانەى كه لە رىيانەوه كتيب و صوحوفە ئاسمانىيە كان ره وانه كراون. ئيتز بەم شيوه پايەى "ئيمان بە مەلائيكةت" دەهينىتە دى.

۶ - لە برى تەمبەلى و پالدانەوه و حەوانەوه، خىرايى و چوست و چالاكى لە مرؤفدا داده نين بۇ كارى خزمەت بەو قورئانەى كه همموو سەعاتىكى هاوتاي رؤزىك خواپەستىيە.

هەر وەها ئەم پەيامانە بە جؤزىك چاومان دەكەنەوه كه رىزى شايان لە "كات" بگرين و بە توندى هؤگرى كارى "خزمەت بە قورئان" بين، پيش ئەوهى ئەم كارە خاوينەمان لە دەست دەربچيت. هاو دەم لە گەل چاوكردنەوه و بيندارى بؤ تىگەيشەن لە كاروبار و رووداوه كان. واتە: زانينى نرخى "ژيان" پيش ئەوهى "مردن" لە پر يەخەمان پى بگرين.

ئيتز بەم جؤرە، ئەى مامؤستاي بەتوانام! ئيوە بە: دەلالەت و، هئما و، ئامازە و، راشكاوى، خەلكى بؤ لاى "باوهر بە دوارؤز" رينمايى دەكەن.

خواى گەورە ليتان رازى بيت و، نەتەوهى پىغەمبەرىش ﷺ لە گومرايى دەرباز بكات و، لە هەول و جيهاده بينگەرەدە كەتاند، كه بؤ بانگهيشتى خەلكى بؤ لاى قورئان ئەنجامى دەدەن، سەرتان بخات.

آمين.. آمين.. بجرمة سيد المرسلين و بجرمة القرآن المبين.

به‌شی جه‌وته‌می مه‌کتوویی بیست و نزه‌مم بۆ به‌پرز عه‌بدولمه‌جیدی براتان نارد. له‌وه‌لامیدا وتی:

(جگه‌ له‌خلووصی و عه‌بدولمه‌جید بۆ که‌سی تر دروست نی‌یه‌ سه‌یری ئه‌و کیژۆله‌ جوانه‌ی زاده‌ی بیری کاکه‌م بکات! ته‌نانه‌ت مه‌حره‌مه‌کانیش له‌مه‌دا وه‌ک یانی وان. پیم باشه‌ نامه‌یه‌ک بۆ کاکم بنووسیت که: چوونه‌ ده‌ره‌وه‌ی ئه‌م کیژۆله‌ جوانه‌ هیچ سوودینکی تیندا نی‌یه‌، به‌لکو له‌وانه‌یه‌ گه‌لنی زیانی گه‌وره‌شی لنی بیته‌وه‌. توورپه‌ی و زوو هه‌لچوونی "سه‌عیدی کۆن" له‌ "سه‌عیدی نوئی" شدا هه‌ر ماوه‌. به‌پیی خواستی پریناز و مه‌شره‌به‌که‌ی ده‌بی سه‌عیدی نوئی کاتی له‌گه‌ل خه‌لکیدا به‌زایه‌ نه‌دات. به‌هه‌ر حال، پاریزگار هه‌ر خوای گه‌وره‌یه‌).

منیش له‌ لایه‌نی خۆمه‌وه‌ به‌مه‌ی خواره‌وه‌ وه‌لامم دایه‌وه‌:

به‌لنی، ئه‌م راپه‌ت سه‌باره‌ت به‌ ئیمه‌وه‌ راسته‌، به‌لام پیم وانیه‌ سه‌باره‌ت به‌ مامۆستای به‌رپزیشمانه‌وه‌، که‌ پشتی له‌ دنیا هه‌لکردوو و به‌ راستی و دروستی ئه‌ر که‌ که‌ی سه‌رشانی راپه‌راندوو، راست بی‌ت! چونکه‌ ئه‌و که‌سه‌ی که‌ له‌م کاره‌ مه‌ز نه‌دا خستوو به‌تیه‌ کار، بی هیچ گومانیکیش ده‌پیاریزیت.

قه‌ناعه‌تینکی ته‌واوم به‌وه‌ هه‌یه‌ که‌ مامۆستا پشت له‌ ئیمه‌ش هه‌لده‌ کات گه‌ر پمیه‌ندی‌یه‌ کاغان به‌ په‌یامه‌کانی نووره‌وه‌ پپچرین.

به‌لنی، نیگه‌رانی و دلته‌پینی برای نازیزمان راسته‌ و له‌جینی خۆیدا به‌ ئه‌گه‌ر رواله‌تی شتان ره‌چاو بکړین. به‌لام بی به‌ش کردنی ئه‌و که‌سه‌ که‌مانه‌ی که‌ پمیه‌ندی‌یان به‌ په‌یامه‌کانی نووره‌وه‌ هه‌یه‌ له‌م راستی‌یانه‌ و شارده‌وه‌ی ئه‌م ئاسه‌واره‌ به‌رزانه‌ لییان، به‌ کارینکی دروست نازانم، به‌لکو پینچه‌وانه‌ی بناغه‌ی په‌یامه‌کانی نووره‌. خۆ هه‌ر ته‌نها خوای گه‌وره‌ باشترین پاریزه‌ره‌ و له‌ هه‌موو خاوه‌ن به‌زه‌یه‌ک به‌سۆزتره‌ و هه‌ر ئه‌ویش پشتگیر و یارمه‌تیده‌رمانه‌. ئه‌ر کی سه‌رشانی ئیمه‌ ته‌نها: ره‌وانده‌وه‌ی گومانه‌کان و پووچه‌ل کردنه‌وه‌ی فرۆفیله‌کان و پابه‌ند بوونه‌ به‌ نیازی خاوین و هه‌ست و شعوری بیگه‌رد و شه‌وقی گه‌رم و گوره‌وه‌ له‌ هه‌ول و

تیکۆشانه‌کانماندا بۆ مه‌به‌ستی پشتگیری ئه‌و کاره‌ی که مامۆستای به‌رێزمان ئالاکه‌ی هه‌لکهدوووه‌.

سلاو له‌ هه‌موو برایانمان ده‌که‌ین، هاو‌ده‌م له‌ گه‌ل‌ دوعای سه‌رکه‌وتن و پراستی و دروستی له‌ هه‌لئۆیسته‌کانماندا. هه‌روه‌ک تکام وایه‌ له‌ به‌رێزتان که دوعام بۆ بفرموون و چاو له‌ هه‌له‌ کاتم پێوشن و قوتایی‌یه‌ راسته‌ که‌تان له‌ دوعا‌کانماندا بێ به‌ش نه‌که‌ن.

الباقي الحب في الله
خلووصی

* * *

(هۆی ناردنه‌وه‌ی دیاری‌یه‌ک)

"نامه‌یه‌ که له‌ باره‌ی ناردنه‌وه‌ی دیاری‌یه‌ی براهه‌که‌وه‌ نووسرا که وه‌ک "خلووصی" به‌لامه‌وه‌ نازیزه‌ و، له‌سه‌ر پرای براهه‌ خراپه‌ ناو بپه‌رگه‌ کانی خۆپانه‌وه‌".

باسمه‌ سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾
السلام علیکم ورحمة‌ الله وبرکاته

بۆ هه‌ردوو براهه‌ی قیامه‌تی و نازیز و به‌وه‌فام: کاک حاجی نوح و مه‌لاحه‌مید! گه‌لێ هۆکاری زۆره‌ن که پنی دیاری وه‌رگرتنم پنی ناده‌ن، گرنه‌که‌که‌یانتان بۆ باس ده‌که‌م که بریتی‌یه‌ له‌وه‌ی: "وه‌رگرتنی دیاری" په‌یوه‌ندی بینگه‌رد و گه‌رموگه‌ری نیوان من و قوتاییانی نوور ده‌شپۆینیت. سه‌ره‌پرای ئه‌وه‌ی که من، به‌هۆی قه‌ناعه‌ت و به‌ره‌که‌ت و لانه‌دانم له‌ ده‌ست پنه‌وگرتن، تا ئه‌و پراده‌یه‌ ده‌ستکورت و موحتاج نیم که وه‌ری بگرم. به‌لکه‌ هه‌ر ناتوانم ده‌سته‌ کاتم بۆ مائی دنیا درێژ بکه‌م و کاریکه‌ له‌ توانا و ویستی خۆم به‌ده‌ره‌.

واله‌ نیوان هۆکاره‌ زۆره‌ کانی ئه‌مه‌دا یه‌ک هۆکاری ورد باس ده‌که‌م:

هاورپی یه کی دلسۆز که بازرگان و کاسبکاره، ئەندازەیهک "چا"ی له گەل
خۆیدا بۆ هینابووم که بایی سی قورش دەبوو، بەلام من لیم وەر نه گرت.

وتی:

مامۆستای بەرپۆزم! نا ئومیدم مه که و دەست به پرومەوه مەنی، چونکه له
ئەستەمبوولهوه بۆم هیناویت!

منیش لیم وەر گرت، بەلام به دوو قات نرخه کهیم بێ دا!

وتی:

مامۆستا! بۆچی ئەم جۆره مامەلهیه ده کهیت و چ حیکمه تیکي تیدا به؟

وتم:

تا کو نرخي ئەو دەر سهی که تۆ له منی وەر ده گرت و هیندهی ئەلماس به نرخ و
به هاداره دانه بهزینمه ئاستی ورده شووشه بێ نرخه کان. واته: من له بهر سوودی تۆ
واز له سوودی تاییه تیی خۆم ده هینم!

به ئی، ئەو دەر سهی "پراستی" یه که له مامۆستایهک وهری بگریست بۆ
به ده ستهینانی خاشاکی دنیا دانه بهزیت و، پئی بۆ تەماع و زه لیلی نه ترازیت و، له
بهرامبهر خزمه تگوزاری یه کانی له پیناوی حەق و پراستیدا داوای هیچ شتی که
نه کات و، ناچاری مه رایی کەس نه بێت، بئی گومان ئەو دەر سه، به وینهی
"ئەلماس" به هادار و به نرخ ده بێت.

بەلام ئەو دەر سهی که له مامۆستایهک وەر گیراینت ناچاری وەر گرتنی خیر و
سه ده قه و مه رایی بوو بێت بۆ ده وله مه ندان و، عزیزه تی زانستی خۆی له پیناوی
سەرنج پراکیشانی خه لکیدا داناینت و، له بهردهم ئەوانه دا ریا و مه رایی بنوینیت که
خیری پئی ده به خشن و، بهم کاره شی بواری به خۆی داینت به رو بوومه کانی
ئەو دنیای له م دنیا وەر بگریست.. نرخي ئەو دەر سه، تا ئاستی ورده شووشه
داده بهزیته خواره وه.

(ههستی بێگهر د و خاوتنی برابانه)

بۆ برابری ئازیز و بهوه‌فا و راستگۆ و چالاکم و، هاوڕێم له خزمه‌تگوزاری
قورئاندا: به‌رێز کاک "ره‌ئفه‌ت"!

ئه‌و کاره‌ی که له بواری خزمه‌تی قورئاندا ئه‌نجامی ده‌ده‌یت، کارێکی سه‌رتاپا
په‌روه. خوای گه‌وره له‌وه‌و و ته‌قالایه‌دا پشتیوانان بێت و شه‌وقی زیاترتان بۆ
کار و خزمه‌ت پێ به‌خشیت، پێ ئه‌وه‌ی دوو چاری سستی و بێزاری بێن.
ئه‌م ئه‌رکه‌ی ئیستاتان له "نوسینه‌وه‌ی ده‌ستی په‌یامه‌کان" گه‌لێ گه‌نگه‌ره،
به‌لام واز له‌ویش مه‌هینن.

وا ده‌ستوورێکمان له‌ باره‌ی "برایه‌تی" په‌وه بۆ روون ده‌که‌مه‌وه، که ده‌بێ به
گه‌رمی و لیبرانه‌وه ره‌فتاری پێ بکه‌ن..

ژيان ئه‌نجامی "یه‌که‌وون" و "یه‌که‌تی" په. جا ئه‌گه‌ر ئه‌وه په‌که‌تی په‌ی که له ئاستی
تیکه‌لی و ئاوێته‌بووندا په‌ له‌ده‌ست به‌چیت، ئه‌وا ژبانی مه‌عنه‌ویش ده‌روات و
نامینیت.

ئایه‌تی په‌روه‌زی: ﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَعَشَلُوا وَتَذَهَّبَ رِيحُكُمْ﴾ (الأنفال: ۴۶) ئاماژه به‌وه
ده‌دات که: هه‌ر کات په‌شتگیری و هاو‌په‌یوه‌ندی نێوان برابان تیکه‌چوو، ئه‌وا
"کۆمه‌ل" یش چه‌ژی خۆی له‌ده‌ست ده‌دات.

ئیه‌وه ده‌زانن که هه‌ر کات سنی دانه ئه‌لف به‌ جیا جیا بنوو سه‌رین نه‌رخیان هه‌ر سنی
دانه ده‌بیت، به‌لام گه‌ر به‌ په‌شتگیری ژماره‌ی کۆ بینه‌وه ئه‌وا نه‌رخیان ده‌گاته سه‌د و
یازده. به‌ هه‌مان جه‌ور گه‌ر چه‌ند که‌سێکی وه‌ک ئیه‌وه له‌ خزمه‌تگوزارانی چه‌قدا
هه‌ریه‌که‌یان به‌ جیا جیا کاره‌کانی ئه‌نجام بدات و با په‌خ به‌ دابه‌شکردنی کار له
نێوان خۆیاندا نه‌ده‌ن، ئه‌وا هیژ و توانایان هه‌ر ته‌نها هی سنی چه‌وار که‌س ده‌بیت،
به‌لام گه‌ر به‌ برایه‌تی راسته‌قینه و په‌شتگیری په‌ که‌تری تیکه‌وشن و هه‌ریه‌که‌یان
شانازی به‌ فه‌زلی ئه‌وانی تره‌وه بکات تا به‌هۆی نه‌ینی "توانه‌وه له‌ برایه‌تیدا" (الفناء
في الأخوة) وایان لێ بێت که هه‌ر په‌که‌یان بریتی بێت له‌وی تریان.. ئه‌وا نه‌رخ
ئه‌وه چه‌وار که‌سه وه‌ک هی چه‌وار سه‌د که‌سی لێ دیت!

برام! ئیوه وهك دینه مؤکانی کاره بایهك وان که پرووناکی نهك تهنها به "ئیسپارته" بهلکو به ولاتینکی گهوره بدات. خو چهرخه کانی مه کینمش ناچارن هاو کار و تهواو کهری یه کتر بن. چونکه هه ریهك لهو چهرخانه نهك هه دژایه تی و بیزاری یان بهرام بهر بهوانی تر تیدا نی یه، بهلکو حهوانه وه شیان لهو هیزه گهوره یه وه به دهست دههینن که هی چهرخه کانی ترن، چونکه ئه رکی سه رشانن له سه ر سووک ده کهن. ئه وه که سانه ی ئه رکی خزمه تگوزاری ئیمان و قورئان له سه ر شانیان هه لده گرن، که وه کو گه نجینه یه کی گهوره و بهرزی حهق و راستی وایه، هه ر کات چهند شان و بازوویه کی به هیژ و هاو کار به چینه ریزیانه وه و گه نجینه مه زنه که یان له گه لدا هه لگرت، ده یئت به مایه ی شانازی یان، ههروهك سوپاسی بهروه رد گاریشی له سه ر ده کهن.

که واته وریابن! هه ر گیز ده ر گای ره خنه له نیوانتانداندا نه خنه سه ر پشت. ئه وه شتانه ی که له دهروه ی ریزه که تانداندا شایانی ره خنه ن، گه لئی زورن. جا ههروهك من شانازی به تاییه تکاری یه کانی ئیوه وه ده کهم و، حهوانه وه و دلنه واییم لهو تاییه تکاری یانه ی ئیوه دا به دهست دههینن که خو م لییان بن به شم و به هی خو میان داده نیم، ده بی ئیوهش به هه مان جۆر به روانه تاییه تکاری یه کانی بریانتان و هه ریه که تان فەزل و چاکه ی ئهوانی تر بلاو بکاته وه.

به شایانی ده زانم که ئیوهش له وه ههسته بریانه بینگه رده ی برای به ریزمان "حافظ عهلی" ناگادار بکه موه که بهرام بهر برایه کمان ده ری پری له نوو سینه وه ی دهستی په یامه کانداندا ده بووه رکه بهری..

واله خواره وه ده یگیز مه وه بو تان:

"حافظ عهلی" هات بو لام و، پیم وت:

خه تی "فلانه برا" له خه تی تو خو شتره و کار و چالاکیشی له هی تو زیاتره!
بینیم "حافظ عهلی" له ناخی دلوه - به ئیخلاس و بینگهردی - شانازی به سه ر کهوتنی ئه وه برایه وه ده کات به سه ریدا، ته نانه ت له زه تیشی له م هه واله

چەشت و دلی پنی کرایه‌وه، چونکه ئەو براهه توانیویه‌تی خوشه‌ویستی و مه‌دح و سه‌نای مامۆستاکی به‌ده‌ست به‌ینیت!

که به وردی سه‌رنجی دلی "حافظ‌عه‌لی" م‌دا و بۆم پروانی، زانیم ئەم گوفتاره‌ی هەرگیز ده‌ستکرد و مه‌راینی نی‌یه، به‌لکو تیگه‌یشتم که هه‌ستیکی بینگه‌رد و خاوینه‌! منیش پر به دل گه‌لنی شو کرانه‌ی خوای گه‌وره‌م کرد له‌سه‌ر ئەوه‌ی که له‌ناو برایانماندا که‌سینکی و اه‌یه‌ ئەم هه‌ست و سۆزه به‌رزهی تیدا بیت. پشت به‌ خوا ئەم هه‌سته گه‌لنی خزمه‌ت ئەه‌نجام ده‌دات. سوپاس بۆ خوای گه‌وره‌ ورده‌ ورده‌ ئەم هه‌ست و سۆزه برایانه‌یه له‌ناو ریزی برایانی ئەم ناوچه‌یه‌ماندا بلاو بووه‌ته‌وه.

سه‌عیدی نوورسی

* * *

(له‌ خویندنه‌وه‌ی په‌یامه‌کان تیر ناچم)

مامۆستای به‌رێزم!

ئەم "هیمما" یانه^(۱) چەند ئاسه‌وارینکی ناوازه و نا‌ئاسایین و، سه‌رسوورمانی مرۆف ده‌ووروژینن. چونکه چەندین چێژی نه‌پراوه و هه‌ست و نه‌ستی به‌رز و ناسک به‌ خوینداریان، له‌ شه‌یدایانی زانست، ده‌به‌خشن. من به‌ش به‌ حالی خۆم سه‌رله‌نوئی ژیانم به‌م هه‌ست و نه‌سته به‌رزانه تازه بووه‌وه - گه‌ر خوای گه‌وره له‌سه‌ر ئەم ژیانه نوئی‌یه به‌ دامه‌زراوی عمانه‌یلێته‌وه - به‌ راده‌یه‌ک که هیوای ته‌مه‌ن درێژی له‌ خوای گه‌وره ده‌خوازم! ئەمه‌شت به‌لاوه سه‌یر نه‌بیت، چونکه له‌ خویندنه‌وه‌یان هەرگیز تیر نام و، تا بیاخوینمه‌وه وه‌ک ئەوه وایه‌ پێشتر نه‌م خویندینته‌وه و، وه‌کو که‌سێک وام کتیبیکێ تازه بخوینته‌وه. بۆیه به‌ چێژینکی مه‌عنه‌ویی بێ سنوور و چه‌زینکی رۆحیی بێ کۆتایی ده‌یاخوینمه‌وه.

(۱) هه‌شت هیمماکان: په‌یامیکه ته‌وافوقه ناسکه‌کانی ناوه جوانه‌کانی خوای گه‌وره له‌ قورئانی په‌رۆزدا و، نه‌ینی پیت و وشه‌کانی باس ده‌کات. (وه‌رگێر)

ئەم ديار دەيمش چ لە "وتەكان" دا و چ لە "مەكتوبات" دا و چ لە "هېماكان" دا
 وە كۆيەك وايە و لە ھەمووياندا يەكسانە. پېنم وايە وەسفى دەراسايى ئەم پەيامانە
 ەم خالە وردەدا كۆ دەيئەوہ. لە كاتىكدا كە مرؤف گەر تەنھا يەك جار كئيبى تر
 بچوئىئەوہ ئىتر ەزى خوئىندەوہ يەكى ترى تىدا ناورووژىت.

بەلئى، ھەتا زياتر ئەم نوورە قورئانى يانە بچوئىئەوہ، ناتوانم دەست بە پرووى
 ەمز و تامەزرؤوبى خوئىندەوہ يەكى تريانەوہ بئىم، بە تايبەت "هېماكان" چۈنكە
 منيان نوقمى سەر سوورمان و كەمەند كئيشى خۇيان كرووہ. لەبەر ئەوہ، يەكسەر
 نە دواى خوئىندەوہ يەيامە كە دەستم بە نووسىنەوہ ي كرا

رەنقەت

* * *

(تاقانە دلئەوايى من)

مامؤستاي ئازيز و ميھرە بانم!

جەنابتان دەتانەوئىت ئەم قوتايى يەكۆلەوارە ي خۆتان - كە لە پىناوى خوادا
 ئىوہ ي خۆش دەوئىت - بىدار بکەنەوہ و، بە ھەموو شىوہ يەك و لە پئى ھۆكارى
 جزرا و جۆرەوہ بۆ پئىنمايى كردنى تىدە كۆشن و، چەندىن وانە ي مەعنەويى يەكجار
 بەرزى پئى دەئىئەوہ. بەلام من ناتوانم لە پئىئە ي ئەم دەرسانە بەھرە مەند بىم وەك
 ئەوہ ي كە ئەو برا ئازيز و بەرپزانەم لىيان سوود مەند دەبسن كە لەخزمەتتاندا
 دادەنئىشن و شەرەف مەندى ھاوئىئى و نزيك بوونى ماددى و مەعنەوين لىتانەوہ
 نەوانە ي كە بە پشتىوانى بەدبەيئەرى گەورە و مەزن ھەنگاوى راستيان لە خزمەتى
 قورئانى پىرۇزدا ناوہ.

من ھۆكارى ئەمە دەگىر مەوہ بۆ گوناھبارىم و، زياد بوونى ھەلە و گوناھە كانم و،
 كاريگەرى دەور و بەر و پروداوہ كان لە سەرم، كە دەبن بە تەگەرە لە پئى كارى
 نوورانيدا.. ھەر وەك گەلئى جار دەگىر مەوہ بۆ ھىرشە كانى دەروونى بەدخوازم و
 شەيتانە كانى جىئنى و ئىنس. ئاليرەوہ ھەست بە بەدبەختى خۆم دەكەم.

بهلنى، من سهره پراى ئه مه، ههست بهو نيعمه ته له ژماره نه هاتوو انهش ده كه م كه به ده ستم هينان و نه متوانيوه - به داخه وه - شوكرانه يان له سهر پيشكهش بكه م. له كاتيكدا كه هه موو رۆژنيك و هه موو كاتزميرنيك ته نانه ت هه موو خولهك و چركه يهك كه به سهر ده چيئت بيدارم ده كاته وه و كۆتايى هاتنى ئه م ژيانه فاني به م و كۆچى دواييم له م دنيا ته مه ن كور ته ياد ده خاته وه. كه چى سهر بارى ئه مهش ناتوانم ده ست له داوينى دنيا به ربه م! تا قانه دلنه وايى من ته نها په يوه ندى توند و تۆلمه به قورئانى پيرۆزه وه و، ئيمانى دامه زراومه به ئايىنى پرووناك و پيغه مبه رى خۆشه ويست ﷺ و ئه و شه ريعه ته خاوينه ي كه له گه ل خۆيدا هيناويه تى و، په يوه ندى به هيزيشمه به مامۆستا خۆشه ويسته كه مه وه. هيوادارم ئه م نوقم بووه ي ناو تاوان و گوناها باري له دوعا خاوينه كاننان بى بهش نه كه ن.

خلووصى

* * *

(له باره ي په يوه ندى به كانى نيوان مامۆستا و قوتايانى)

بۆ بريايم: خه سه ره و، لوتفى، روشدى!

وا له خواره وه دا و به جۆرنيك كه سوودى بۆ ئيوه تيدا بيت، پرا و بۆچوونى خۆمتان سه باره ت به په يوه ندى به كانى نيوان "مامۆستا" و "قوتايان" و "هاورپياني دهرس" بۆ باس ده كه م:

برايانم! ئيوه له پرويه كه وه و به راده يهك كه له سه رووى سنوور و تواناي خۆمه وه بيت: قوتايى من و.. له لايه كى تريشه وه هاورپيمن له دهرسدا.. ههروهك له لايه كى تره وه ياريده دهر و هاورپياني شوورا و پرس و پراى من.

برا ئازيزه كانم! مامۆستا كه تان له هه له پاريزراو (معصوم) نى به. به ئكو هه له له وه دايه كه له و باوه رده دا بن تووشى هه له نا بيت.. به لام هه رگيز سيونكى گه نيو زيان له باخه كه ي نادات و، دراويكى ساخته و قه لبيش له ناو گه نجينه به كدا ترخى گه نجينه كه ناشكيني ت.

جاله بهر ئه‌وهی "خراپه" به یهك دانه و، "چاكه"ش به ده هیندهی خۆی داده‌نریت، ئه‌وا ویزدان داخوازی ئه‌وهیه كه:

ساف و خاوینیی دله كان هه‌ر گیز به‌رامبه‌ر كرده‌وه چاكه كان لیل نه‌ كریت و ره‌خنه‌یان لئی نه‌ گریت، گه‌ر گوناھێك یان هه‌له‌یه‌ك له‌ خاوه‌نی ئه‌و كرده‌وه چاكانه‌وه بینرا.

ئنجال به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌و مه‌سه‌لانه‌ی كه‌ تاییه‌تن به‌ "راستی‌یه‌ كانه‌وه" هه‌روه‌ها "مه‌سه‌له‌ گشتی‌یه‌ كان" و "دریژه‌ پندانیان" به‌ شیوه‌یه‌ كی گشتی، له‌ بابته‌ی "سانیحاتی ئیله‌مامی" ن، ئه‌وا به‌ چه‌ند مه‌سه‌له‌یه‌ كی یه‌قینی داده‌نرین و هیچ ره‌خنه‌یه‌ كیان ئاراسته‌ ناكریت.

سه‌بارت به‌ راوه‌ر گرتن و پرس و پاشم پیتان له‌ باره‌ی ئه‌و مه‌سه‌لانه، ئه‌وا له‌ پرووی جۆری وه‌ر گرتنی ئه‌و مه‌سه‌لانه‌یه‌ له‌ لایه‌نتانه‌وه، نه‌ك له‌و پرووه‌وه كه‌ ئایا حق و حقیقه‌تن یان نا؟ چونكه‌ هه‌ر گیز من دوودل نیم له‌وه‌دا كه‌ "حقیقه‌ت" ن! جا ئه‌و ئاماژانه‌ی كه‌ تاییه‌تن به‌ په‌یوه‌ندلی نیوان ته‌وافوقه‌ كان - له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی چه‌ند سانیحاتیکی ئیله‌مامین - ئه‌وا به‌ شیوه‌یه‌ كی ره‌ها و پوخت و هه‌مه‌كی دینه‌ ناو دله‌وه. كه‌چی هه‌ندێ جار زه‌ینی كه‌م و كۆتام ده‌شیوێت و به‌ هه‌له‌دا ده‌چیت، له‌مه‌شه‌وه‌ دریژه‌پندان و لق لئی بوونه‌وه‌ كانی ئه‌م شیوه‌ ره‌ها و پوخت و هه‌مه‌كی‌یه، به‌ ناتواوی ده‌مینه‌وه. جا دووچار بووم به‌ هه‌له‌ له‌م چه‌شنه‌ دریژه‌ پندانه‌ هه‌ر گیز زیان به‌ بابته‌ بناغه‌یه‌ كه‌ و ئه‌وه‌ش كه‌ له‌ حوكمی موته‌لقدایه، ناگه‌یه‌نیت.

ئنجال به‌ر ئه‌وه‌ی خۆم به‌ باشی ناتوانم بنوسم و، نووسه‌روه‌شم به‌ هه‌میشه‌ و به‌رده‌وامی له‌ لای خۆم بۆ نا‌ره‌خسیت، ئه‌وا گوزارشت و ده‌رپینه‌ كان به‌ پوختی و له‌ شیوه‌ی تییینیدا ده‌مینه‌وه‌ و لئی تیگه‌یشتیان قورس ده‌بیت.

ئه‌ی برایان و هاو‌پێیانی ده‌رسم!

ئه‌وه‌ بزانیان كه‌ من گه‌لێ دلخۆش ده‌م گه‌ر هه‌ر هه‌له‌یه‌ كتان لئی بینیم به‌ راشكاوی ئاگادارم بكه‌نه‌وه. ته‌نانه‌ت گه‌ر به‌ توند و تیژی‌یه‌وه‌ ئه‌و هه‌له‌یه‌شم پێ بلین، ده‌لیم: خواتان لئی رازی بیت. چونكه‌ نابێ له‌ ئاستی "حق" دا بایه‌خ به‌ هیچ

شتینکی تر بدریت. من بۆ قبول کردنی هر پراستی‌یه‌ک نامادم که "حق" به پیوستی دابنیت. خو ته‌گه‌ر ته‌و پراستی‌یه نه‌زام و شاره‌زای نهم هر که پیم و ترا - با پنج‌هوانه‌ی ده‌روونی به‌دخوازیشم ییت - به بنی موناقه‌شه، له‌سه‌ر چاو و سه‌رمی داده‌نیم.

باش بزانی کار کردن بۆ "ئیمان"، به تاییه‌ت له‌م کاته‌دا، گه‌لنی مه‌زن و گرنگه. بۆیه ناییت ئیوه‌ نهم کۆله‌ قورسه‌ بجه‌نه‌ ته‌ستۆی که‌سینکی لاوازی وه‌ک من که‌ بیری دوو‌چاری شپرسی و په‌رت‌ه‌وازی‌یه‌ی بووه. به‌لکو ده‌ییت به‌پینی توانا ئیوه‌ش یارمه‌تی‌یه‌ی بدن.

به‌لنی راسته، کاتی حه‌قیقه‌ته‌ پوخت و په‌هاکان دین و ده‌رده‌ که‌ون ئیمه‌ ده‌بین به‌ هۆکاری پ‌واله‌تی‌یان، به‌لام پ‌نک‌خستن و وینه‌ کیشانیان ته‌رکی سه‌رشانی برا به‌توانا کاتمن. هه‌ندئ جاریش من له‌ بریی ته‌وان خۆم له‌و درێژه‌ پ‌ندان و پ‌نک‌خستنه‌دا هه‌لده‌قورتنیم و له‌ ته‌نجامی ته‌مه‌شدا ناته‌واو ده‌رده‌چن.

ده‌زانی که‌ "بنی ناگایی" زیاتر له‌ وه‌رزی هاویندا زال ده‌ییت و خو‌ی ده‌سه‌پنیت، چونکه‌ زۆر که‌سی هاو‌پ‌یمان له‌ وانه‌کان سارد ده‌بنه‌وه و ناچار ده‌بن کاره‌کانیان رابووه‌ستین و، ناتوان به‌ لپ‌ران و گه‌رمو‌گوری‌یه‌وه‌ خو‌یان به‌ پراستی‌یه‌ کانه‌وه‌ سه‌رقال بکه‌ن.

برایانم! ئیمه‌ له‌م کاته‌دا و له‌ به‌رده‌م "گوم‌پ‌ایی" و "بنی ناگایی" دا گه‌لنی پیوستمان به‌ "هیزی مه‌عه‌نوی" هه‌یه. به‌ داخه‌وه‌ من له‌ پرووی که‌سی خۆمه‌وه‌ لاواز و هه‌زارم و که‌رامه‌تینکی ده‌راسام نی‌یه‌ که‌ ته‌م پراستی‌یا نه‌یان پ‌ی بجه‌سپینم و، خاوه‌نی هیممه‌تینکی قودسی ته‌وتۆش نیم که‌ دل‌ه‌ کانی پ‌ی رابکیشم و، زیره‌کی‌یه‌کی بلندیش شک نابهم که‌ ژیری‌یه‌ کانی پ‌ی ملکه‌ج بکه‌م. به‌لکو وه‌ک خزمه‌تکارینکی ده‌روازه‌ گه‌ر و ام له‌ به‌رده‌م دیوانی قورئانی پ‌رۆزدا.

براتان

سه‌عیدی نوورسی

(پرسیارنیک له باره‌ی رۆحه‌وه)

بۆ كاك خلووصی نووسراوه

باسمه سبحانه

پرسیار: بۆچی ئیمامی غزالی فرموویهتی:

"به‌دییه‌نانی یه کهم جار به ته‌واوی جیاوازه له به‌دییه‌نانی دووهم؟"

وه‌لام:

قسه‌که‌ی "حوججه‌تولکلیسلام ئیمامی غزالی" که وتویهتی: به‌دییه‌نانی یه کهم جار ته‌واو جیاوازه له هی دووهم، له پرووی شیوه و چۆنیتی یه‌وه‌یه، نه‌ک له پرووی ماهیه‌ت و ره‌گه‌زه‌وه. چونکه گهر وانه‌بیت ئه‌وا و ته‌که‌ی پینچه‌وانه‌ی واتای راشکاوی گه‌لنی ئایه‌تی پیرۆز دهرده‌چیت وه‌ک:

﴿يُخَيِّ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَكَذَلِكَ تُخْرَجُونَ﴾ (الروم: ۱۹) ..

﴿وَهُوَ الَّذِي يَبْدَأُ الْخَلْقَ ثُمَّ يُعِيدُهُ﴾ (الروم: ۲۷).

پاشان ئهم وتیه ئاماژه‌یه بۆ ئه‌وه‌ی که شتانی سهر به دواپۆژ له پرووی پله‌وپایه‌یانه‌وه گه‌لنی به‌رز و بلندن.. پاشان ئاماژه‌یه که له لایه‌ن ئیمامی غزالی یه‌وه بۆ ئه‌وه‌ی که حه‌شری جیسمانی له گه‌ل حه‌شری رۆحانیدا به یه که‌وه ده‌بیت، وه‌ک چاولینکه‌ری و موسایه‌ره کردنیک بۆ هه‌ندئێ له "باتینی" یه‌کان.

پرسیار: سه‌عدی تەفتازانی^(۱) دوا‌ی ئه‌وه‌ی که "رۆح" ی کردووه به دوو به‌شه‌وه

(۱) تەفتازانی: ناوی "مسه‌عودی کوپری عومهری کوپری عه‌بلوللا" یه. سالی ۷۱۲ک (یان ۷۲۷) له تەفتازانی سهر به خۆراسان له دایک بووه و، له سه‌مه‌رقه‌نلش سالی (۷۹۳ک) کۆچی دوا‌یی کردووه. له زانسته‌کانی زمانی عه‌ره‌یی و مه‌تیق و که‌لام و به‌لاغه‌دا پینشه‌وا‌ی زانایانی رۆژگاری خۆی بووه. دوا‌ی ئاوابوونی خۆری زانسته ئیسلامی یه‌کان له ته‌نجامی هیرش و په‌لاماره‌کانی مه‌غۆلدا ئهم زانایه‌ هه‌ولتی دا له‌و زانستانه‌ زینلوو بکاته‌وه و گه‌لنی کتییی سه‌رچاوه‌یی گرنگیشی بۆ ئهم مه‌به‌سته‌ دانا. ته‌نانه‌ت به سنووری نیوان زانایانی پینشین و دوا‌ین داده‌نریت. ئهمش ناوی هه‌ندیکه له کتییه‌کانی: (تسه‌ذیب المنطق، شرح المقاصد، شرح العقائد النسفیة، المطول، مختصر المعانی، التلویح فی کشف حقائق التتقیح). تائیس‌تاش هه‌ندئێ له‌م کتییانه له قوتابخانه‌کانی کوردستان و زانکۆکانی چه‌شنی زانکۆی ئه‌زه‌ریشدا به دهرس ده‌خوینرین. (وه‌رگێڕ)

یه کینکیان: رُوحی ئاده‌میزادانه و ئه‌وی تریان رُوحی ئازهلانه، وتوویه‌تی: (ته‌نھا رُوحه ئازهلانه‌ک‌یه که دوو چاری مردن ده‌بیت. به‌لام رُوحه ئاده‌میزادانه‌که "به‌دیھاتوو" نی‌یه و هیچ په‌یوه‌ندی و هۆکارێک له نیوان خوا و ئه‌ودا نی‌یه، چونکه له خۆیدا سه‌ر به‌خۆیه و به‌جه‌سته‌وه به‌ند نی‌یه).

بۆچی وای وتوو و پروونکردنه‌وه‌ی ئه‌م قسه‌یه چی‌یه؟
وه‌لام:

سه‌عدی ته‌فتازانی که ده‌لێت: (رُوحه ئاده‌میزادانه‌که به‌دیھاتوو نی‌یه) مه‌به‌ستی ئه‌وه‌یه که "ماهییه‌تی رُوح" بریتی‌یه له یاسایه‌کی "ئهمری" ی زیندوو و، ئاوینه‌یه‌کی خاوه‌ن هه‌ست و نه‌ست بۆ ناوی جوانی "الحی" ی خوا ی گه‌وره و، جیلوه‌یه‌کی خاوه‌ن جه‌وه‌هر له دره‌وشانه‌وه‌کانی ژبانی سه‌رمه‌دی. که ئه‌مه‌ش ناوه‌رۆکی ئه‌م ئایه‌ته پیرۆزیه‌که ده‌فه‌رمویت: ﴿قُلِ الرُّوحُ مِنْ أَمْرِ رَبِّي﴾ (الإسراء: ۸۵). له‌به‌ر ئه‌وه، رُوح "مه‌جعوول" ه و، له‌و پرووه‌وه پتی ناوتریت: "مه‌خلووق".

سه‌عد له "مه‌قاصید" و شه‌رحه‌که‌یدا، وه‌کو هه‌موو زانا لیکۆله‌ره‌کانی تری ئیسلام راسته‌وراست له‌گه‌ل ده‌قی ئایه‌ت و فه‌رمووده‌ پیرۆزه‌کاندا وتوویه‌تی: "ئهو یاسای ئه‌مره‌ بوونیککی ده‌ره‌کیی له‌به‌ر کراوه، که‌واته وه‌ک هه‌موو به‌دیھاتوویه‌کی تر به‌دیھاتوو و تازه‌په‌یدا‌بووه". هه‌روه‌ها هه‌موو ئاسه‌واره‌کانی تری شایه‌تن له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که باوه‌ری به "ئه‌زه‌لییه‌تی رُوح" نه‌بووه.

سه‌باره‌ت به‌وه‌ش که وتوویه‌تی: "رُوح هیچ په‌یوه‌ندی‌یه‌کی له نیوان خۆی و خوادا نی‌یه" ئه‌وا ئاماژه‌یه بۆ به‌ر په‌رچدانه‌وه‌ی رپه‌وینکی هه‌له و نا‌په‌وای وه‌ک "خلوول". چونکه رُوحی ئازهلانه‌کانش به‌هه‌مان جۆر باقی‌یه و له‌رۆژی قیامه‌تدا ته‌نھا جه‌سته‌کانیان فانی ده‌بیت و له‌ناو ده‌چیت. له‌کاتی‌کدا که "مردن" فه‌نا و نه‌مان نی‌یه، به‌لکو پچرانی په‌یوه‌ندی‌یه.

ئه‌وه‌ش که وتوویه‌تی: "هیچ هۆکارێک له نیوان خۆی و خوادا نی‌یه" ئاماژه‌یه بۆ به‌دیھتانی راسته‌وخۆی "رُوح" له‌لایه‌ن خواوه‌نده‌وه، بێ ئه‌وه‌ی ناوه‌نده هۆکاره‌کان له‌کایه‌دا بووبن، وه‌ک له‌مونا‌جاته‌که‌ی حه‌زه‌تی عی‌زرائی‌لدا

- درودی له سهر ینت - دهرده کهوینت که له باره ی گیان کیشانه وه له گهل
خوای گهوره دا کردوویه تی.

سه بارهت بهوش که وتوویه تی: "رؤح له خؤیدا سهر به خؤیه" نهوا مه بهسته که ی
له وه دایه که "جهسته" پالی به "رؤح" وه داوه و به رؤحه وه راگیر بووه، که چی
رؤح پالی به جهسته وه نه داوه و سهر به خؤیه، وه که له "چه سپاندنی مانه وه ی رؤح" دا
باس کراوه. جا هرکات که "جهسته" تیکده چیت "رؤح" پتر سهر به ست ده ینت و
وه که مه لایکه ت به تاسماندا ده فریت. نه مهش تامازه به بو بهر بهر چدانه وه ی
رپر هویکی ههله و نار هوا.

سه عیدی نورسی

* * *

(نهو په یوه نندی بهی که کات و شوین ناتوان سنووری بو دابنن)

گوفتارنیکه ناراسته ی کاک خلوصی کراوه

به ناوی نهو که سه ی که:

﴿تَسْبِحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ
بِحَمْدِهِ﴾ (الإسراء: ۴۴).

وعلیکم السلام ورحمة الله وبرکاته بعدد عاشرات دقائق عمرکم، عمرکم الله
بالسلامة والعافية.

برای تازیزم! نامه که تان تازاری دام. به لام بیرم له راستی به که کرده وه و به کسه ر
تازاره کهم نه ما. راستی به کهش نه مه ی خواره وه به:

پشت به خوا نهو په یوه نندی بهی که به به که وه ده مانبه ستیته وه و برابه تی به که ی
نیوانمان خاوینه و له پیناوی خوادایه. له بهر نه وه، کات و شوین ناتوان سنووریا
بو دابنن. که واته هه موو شاره که و سهر انسه ر ولات و ته نانه ت سهر تاسه ری گوی
زه وی و به لکو هه موو دنیا و ته نانه ت هه موو جیهانی وجودیش سه باره ت به دوو

برای راسته‌قینه‌وه وه کویه‌ك کۆر و مه‌جلیس وایه و، لیک‌چران و جودایی له‌م چه‌شنه هاوړی‌یه‌تی و برابه‌تی‌یه‌دا نی‌یه، به‌لکو سهرتا‌پا و یصال و به‌یه‌ك شادبوونه. ئیمه کارمان به‌سهر ته‌وه که‌سانه‌وه نی‌یه که‌هاوړی‌یه‌تی فانی و مه‌جازیی دنیا‌یه‌کی خستون، با‌ئوان خۆیان بیر له‌ جودایی خۆیان بکه‌نه‌وه، ئیمه جودایی له‌ رینازماندا نی‌یه. تۆ له‌ هر جینگایه‌ کدا بییت ده‌توانیت له‌ رینی "وته‌کان" ی به‌رده‌سته‌وه گفتو‌گۆ له‌ گه‌ل ته‌م برابه‌تدا بکه‌یت، منیش هر کات. مه‌وینت ده‌توانم له‌ ته‌نیشتی خۆمه‌وه بتبینم که‌ پیکه‌وه ده‌ستمان پرووه و خوای گه‌وره‌ی میهره‌بان به‌رز کردووه‌ته‌وه.

ته‌ گهر "قه‌ده‌ر" ی خوای گه‌وره‌ بۆ جینگایه‌ کی تری نارذیت، ته‌وا به‌ که‌مالی په‌زامه‌ندی‌یه‌وه جله‌وی کاری خۆتی پنی بسپیره، چونکه‌ خیر له‌وه‌دایه‌ که‌ خوا هه‌لی بیژیریت! له‌وانه‌یه‌ جینگاکانی تر پیوستیان به‌ خاوه‌ن دلیکی ساغ و خاوه‌ن ژیری‌یه‌کی رینک و په‌وانی وه‌ك ئیوه‌ بییت که‌ وانهی ئیمانی ته‌حقیقی به‌ خه‌لکی بلنیه‌وه. سوپاس بۆ خواله‌ "ته‌گری‌دیر" دا خزمه‌تیکه‌ گه‌وره‌ت بۆ ئیمان پشک‌کش کرد.

برای تازیم!

بن گومان سه‌رقالی‌یه‌کانی به‌هار و هاوین و کورتیی شو‌گار و به‌سه‌رچوونی سنی مانگه‌ که، جگه‌ له‌وه‌ش که‌ زۆرینه‌ی برایانم به‌شی کاره‌کانی خۆیان وه‌رگرتووه‌ و، چه‌ندین هۆکاری تر، هه‌ندی سستی ده‌خه‌نه‌ ده‌سه‌کانی زستانه‌وه. به‌لام ته‌وه‌ سستی و که‌مه‌ترخه‌می‌یه‌ی که‌ له‌وه‌ هۆکارانه‌وه په‌یدا ده‌بن ناییت ئیوه‌ش بگریته‌وه، چونکه‌ ته‌وه‌ ده‌سه‌نه‌ چه‌ند زانستیکی ئیمانین و هینده‌ به‌س نی‌یه‌ که‌ مرۆف ته‌نهما خزی گویی لییان بییت. ته‌مه‌ سه‌ره‌پرای ته‌وه‌ی که‌ ئیوه‌ هه‌میشه‌ یه‌ك دوو برای راسته‌قینه‌ بۆ خۆتان ده‌دۆز نه‌وه. پاشان بیشزانن که‌ ته‌وانه‌ی گویی بیستی ته‌وه‌ ده‌سه‌نه‌ ده‌بن ته‌نهما مرۆف نین، به‌لکو خوای گه‌وره‌ گه‌لی به‌دیها‌تووی خاوه‌ن هه‌ست و شعووری هه‌یه‌ که‌ له‌زه‌تیکه‌ی زۆر له‌ بیستی راسته‌ی به‌کانی ئیمان ده‌چیزن. که‌واته‌ ئیوه‌ گه‌لی هاوړی و گویی بیستی زۆرتان له‌م جزره‌ هه‌یه.

هەروەها كۆر و ھاومە جلیسی ئیمانی وەك ئەمانە - كە بیر كەردنەوی تێداپە -
ئارایشت و گەشی و مایە شاناژی بە بۆ گۆی زەوی، ئەوە تا یەكێك ئاماژە ی بۆ
ئەمە كەردوو و وتووێتی:

آسمان رشك برد بەر زمین كە دارد
يك دو كس يك دو نفس بەر خدا برنشینند

بەو واتایە:

ئاسمانە كان خۆزگە بە زەوی دەخوازن، لەبەر ئەوەی یەك دوو كەسی ئەوتۆی
تێداپە كە بە خاوینی و بیگەردی لەبەر خوای گەورە یەك دوو خولەك بە زیكرو
تێفكرینەو پێكەو دادەنیشن و، هەر یەكەیان ئاسەوارە جوانە كانی میهرەبانی
پەروەردگارە مەزنە كە و سنەتە رازاوە پەر لە دانستە كە ی بۆ ئەوی تەرپوون
دەكاتەو و، بەم جۆرە پەروەردگاری خۆی خۆش دەوێت و، لای ھاوڕێكەشی
خۆشەویستی دەكات. هەروەها بیر لە ئاسەوارە كانی دەكاتەو و ھاوڕێكەشی
دەخاتە ئەو بیر كەردنەوێ.

پاشان زانست دوو بەشە:

جۆرێکیان: یەك دوو جار سەروزیادە كە بیزانیت و لێی تێ بفریت..

ئەوی تریان: وەك نان و ئاو وایە، مەرۆف لە ھەموو كاتێكدا پێویستی پێی
دەبێت و بیری لێ دەكاتەو. كەواتە ناتوانیت بێت: لێی تێگەیشتم و
سەروزیادە. جا "زانستە كانی ئیمان" لەم بەشەن و، زۆر بەی "وتەكان" ی
بەردەستیشت - پشت بە خوا - بەر ئەم بەشە دەكەون.

سەعیدی نورسی

چەند مەسەلە و بابەتیکى ھەمەرەنگ

□ مەسەلەى يەكەم:

پرسیار:

حیکمەتى زۆرى "سلاواتدان" لەسەر پىڭمبەر ﷺ چى يە و، چ نەينى يەك لەو شدا ھەيە كە ھاو دەم لە گەل سلاواتدا "سەلام" یشى ئاراستە دە كریت؟
وہلام:

سلاواتدانى تەنھا - بە بى سەلام - لەسەر پىڭمبەر ﷺ رىڭگای گەيشتنە بە "حەقىقەت".

خۆ ھەر چەندە پىڭمبەر ﷺ بە ھەر مەندى ئەو پەرى مېھرە بانىي خواو ەند بوو، لە گەل ئەو شدا پىوئىستىي خۆى بۆ ئەو پەرى سلاوات لەسەردانى لە لایەن نەتەو كە يەو، دەر پىو. چونكە پىڭمبەرى خۆ شەوئىست ﷺ پەيوەندى بە ئازارە كانى سەر جەمى نەتەو كەى و بە شىكيشى لە بەختەو ەرى يە كانى ئەواندا ھەيە. جا لە بەر ئەو ەى پەيوەندى بە بەختەو ەرى ھەموو كە سانى نەتەو كە يەو ھەيە كە لە ئايندە يە كى بى سنوورى تا ئەبەد خا يەندا گرفتارى چەندىن بارودۆخى يەك لە دوای يەك و نە پراو ە دەبن، ئەوا پىوئىستىي خۆى بەو پەرى سلاواتدانى ئەوان دەر خستوو ە.

باشان پىڭمبەرى ئازىز ﷺ ھەروەك "بەندە" يە، لە ھەمان كاتدا "پىڭمبەر" یشە. بۆ يە لە رووى "بەندا يەتى" يە كە يەو پىوئىستى بە سلاوات دەيىت، لە رووى "پىڭمبەر ا يەتى" يە كە شىو ە پىوئىستى بە سەلام لى كەردن دەيىت. چونكە "بەندا يەتى" لە مەخلووقەو ە رووى لە خالىقە، ھەتا پلەى مەجبور بىيەت و

ميهره بانى به دهست دهينيت، جا "سلاواتدان" هم و اتايه ده گهيه نيت. به لام
 "ينغه مبهرايه تي" ناردني كه سينكه له لايهن خاليقه وه بؤ لاي مه خلوق، بؤيه
 داخوازي سه لامه تيبى نيرراوه كه يه و ملكه چ بووني خهلكي يه بؤي و قبول
 كردني كاره كه يه تهستويه تي و سه ركه وتنيه تي له رايبى كردني هر كه كه يه
 سه رشانيدا. وشه ي "سه لام" يش هموو هم و اتايانه ده گهيه نيت.

پاشان ئيمه كه ده ئين: "سيدنا" مه به ستمان پني تهويه كه:

ته ي په روه ردگار! ميه ر و سؤز و به زه ييت به سه رؤ كه كه ماندا يته وه كه
 ينغه مبهري تويه بؤ لاي ئيمه و نيرراوي ئيمه شه بؤ ديواني حوزو وري شكؤ مهندتان،
 تاكو تهو ميه ره بانى يه ئيمه ش بگريته وه.

اللهم صلّ وسلم على سيدنا محمد عبدك ورسولك وعلى آله وصحبه أجمعين.

* * *

□ مه سه له ي دو وه هم:

وه لامينكي كورته بؤ پرسيارينكي دوور و دريؤي يه كيك له برايانمان.

ته گهر ده ئييت:

هم "سروش" ه چي يه كه گو مپرايان و بين ئاگاياني بؤ خليسكاوه و له پري يه وه
 دوو چاري كوفر و پينه زاني بوون و به ره و "اسفل سافلين" به ربوونه ته وه، دواي
 ته وه ي كه له وه و پيش له پله ي "احسن تقويم" دا بوون؟

له وه لامدا ده ئين:

تهو شته ي تهوان پني ده ئين: "سروش" له راستيدا شه ريعه ته فيطري يه
 گه و ره كه ي خواوه ننده، كه برتي يه له "كؤي ياساكاني عاده تي خواي گه و ره" كه
 ريسا و رينكوپنكيي كاره خوايه كان ده رده خه ن.

ئاشكرايه كه "ياساكان" چه نده شتيكي "ئيعتباري" ن و ته نها خواهني "بووني

زانستي" ن، نهك "بووني ده ره كي".

به‌لام "بني ناگایی" و "گومرای" نه‌وانی گه‌یاندووه‌ته نه‌وی که هیچ شتیك له باره‌ی نووسهر و نه‌خشه کیشه نه‌زله‌ی به‌که‌ی نه‌و یاسا فطری‌یانه‌وه نه‌زان! بویه پیان وایه که نه‌و کتیه و نووسینه‌که‌ی نه‌و کتیه‌ش خودی نووسره‌که‌یه و.. نه‌خشه‌که‌ش خودی نه‌خش ریژه‌که‌یه و.. یاسا‌که‌ش توانسته و.. راسته‌که‌ش سه‌رچاوه‌یه و.. ریسا‌که‌ش رینکخه‌ری ریسا‌یه و.. سنعه‌ته‌که‌ش سنعه‌تکاره!

هه‌روه‌ها نه‌گه‌ر مرؤفینکی نه‌زان، که له‌وه‌وپیش ژبانی کۆمه‌لایه‌تی نه‌دیبیت، پرواته ناو سه‌رباز‌گه‌یه‌کی مه‌زن و جه‌وجوله‌رینک و به‌رده‌وامه‌کانی سوپا بیینیت، که به‌ینی چه‌ند ریسا‌یه‌کی مه‌عنه‌وی نه‌نجامی ده‌دن، پی و ده‌بیت نه‌و سه‌ربازانه به چه‌ند په‌تینکی ماددی‌یه‌وه به‌سراونه‌ته‌وه.. یان گه‌ر نه‌و که‌سه‌ پرواته ناو مز‌گه‌وتینکی گه‌وره و هه‌لسو‌که‌وته جوان و رینکه‌کانی موسلمانان له‌ نوپزی "جه‌ماعه‌ت" یان "جه‌ژن" دا بیینیت، له‌ نه‌ندیشه‌ی خۆیدا پی و ده‌بیت که نوپز‌خوینانی مز‌گه‌وت به چه‌ند په‌تینکی ماددی‌یه‌وه په‌یوه‌ستن..

به‌هه‌مان جه‌ر گوم‌رایانیش - که له‌م نه‌زانه‌گه‌لی نه‌زان‌ترن - کاتنی دینه‌ ناو نه‌م گه‌ردوونه‌ی که سه‌رباز‌گه‌یه‌کی مه‌زنی نه‌و پادشایه‌ی نه‌زل و نه‌به‌ده که خاوه‌نی سه‌ربازه‌کانی ئاسمانه‌کان و زه‌وی‌یه.. یان کاتنی دینه‌ ناو نه‌م جه‌هانوه که خۆی له خۆیدا مز‌گه‌وتینکی گه‌وره‌ی په‌رستراوی نه‌زله‌ی‌یه.. ده‌چن یاسا و ریسا‌کانی نه‌و پادشایه به "سروش" ناو ده‌به‌ن و، له‌و نه‌ندیشه‌یه‌دان که شه‌ریعه‌ته مه‌زنه‌ پر له‌ حیکمه‌ته نه‌براه‌ه‌کانی نه‌و پادشایه وه‌ك "هیز" یان "ماده" یه‌کی که‌ر و کاس و، کوپر و، تیکه‌ل و پیکه‌ل و ابیت!

بی‌گومان هه‌رگیز به‌م جه‌وره که‌سه ناوتریت: "مرؤف" ته‌نانه‌ت پینشی ناوتریت: "ئاژه‌لینکی وه‌حشی" ! چونکه نه‌و شته‌ی له‌ نه‌ندیشه‌ی خۆیدا به "سروش" ی داناهه، ناچاری ده‌کات که "زانستیکی گشتگیر" و "توانا" و "هیز" یکی نه‌وتۆ به‌هه‌موو "هۆکار" و "گه‌ردیله" یه‌که به‌خشیت که هه‌موو یه‌کینکیان بتوانن سه‌رجه‌می بوونه‌وه‌ران به‌دی‌به‌ینن، ته‌نانه‌ت ده‌بیت هه‌موو

سيفته كانى خواوهندى "واجب الوجود" به هموو "گهرديله" و "هۆكار" يئك
به خشيت و پنى رهوا بينيت!

خۆ ئه ممش مه حالئىكى له وپه پرى گومر ايدايه، به لكو ورتنه به كه له گه لخرى و
گومر ايه وه سهرى هه لداوه.

"وته كان" و چهند په يامىكى تر له سهد و يهك شويندا چه مكى سروشتيان به
ته واوه تى كوشتروه و له ناويان داوه. ههروهها وتهى بيست و دووه ميش ئهم
مه سه له بهى به چه شنىكى بن گومان چه سپاندوه.

به بوختى:

"وته كان" به جۆرنكى گومان بر چه سپاندوويانه كه ئهو كه سهى "سروشت" به
"خوا" داده نيئت، ده بن به ناچارى و له ئه بنجامى ئينكارى بوونى خواى تاك و ته نيا
باوه بر چه ندين خواى ده ست هه لبه ستى ئه نديشه يى و له ژماره به در به نيئت! ئه مه
سه ره پراى ئه وهى كه ده بنى بۆ مه به ستى رينكخستنى كاروبارى گهردوون هه ريهك
لهو خوايانه تواناي به سهر هموو شتىكدا بشكىت و، دژى هموو خواكانى تر
بينت و له هه مان كاتدا له وانيش بچيت! له كاتىكدا كه ته نانه ت به ئه ندازهى باله
ميشيكيش جىي "هاوبهش" له هيج شتىكى ئهم گهردوونه دا نايته وه، هه ر له باله
ميشيكه وه تا ده گاته كۆمه لهى خۆر، چ جاي ئه وهى بتوانيت خۆى له كاروبارى
خواى گهوره دا هه لبقور تينيت!

به لى، ئايه تى پىروژى: ﴿لَوْ كَانَ فِيهِمَا آلِهَةٌ إِلَّا اللَّهُ لَفَسَدَتَا فَسُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ
الْعَرْشِ عَمَّا يَصِفُونَ﴾ (الانباء: ۲۲) به چهنده ها به لگه ي به هيز و گومان بر، بناغه ي
شيرك و هاوبه شايه تى هه لده ته كينيت.

□ مه سه لهى سى هم:

"كوفر" تۆوى دۆزه خىكى معنه وى به و، به ره كه شى - وهك له وتهى دووه هم و
هه شتمه و وته كانى تر دا چه سپاوه - دۆزه خىكى ماددى به.

جا ھەر وەك كوفر ھۆى چوونە دۆزەخى كافرانە، ھۆى بوونى دۆزەخىشە.
چونكە ھەر وەك ئەگەر فەرمانپەر واپەكى بچووك كە خاوەنى عىززەتتىكى كەم و
غىرەتتىكى بچووك و شكۆزەكى ئاسايى بىت و، كەسىكى خراپكارىش سىنگى لىنى
دەرپەرپىنىت و پىنى بلىت: تۆ ھەرگىز ناتوانىت من سزا بدەيت. ئەوا بىن ھىچ
گومانىك ئەو فەرمانپەر واپە گەر پىشتەر بەندىخانەشى نەبوويت، ھەر بە تايبەتكارى
بەندىخانەيك بۆ ئەو خراپكارە دروست دەكات و دەبھاوتە ناوى!

باباى كافرىش بە ئىنكارى كىردنى بوونى دۆزەخ، پادشاىك بە درۇ دەخاتەو
كە خاوەنى ئەوپەرى عىززەت و غىرەت و شكۆمەندىيە و، تۆمەتى "دروژنى" و
"كۆلەوارى" دەداتە پال كەسىك كە تواناى رەھاي ھەيە. كەواتە ھەر بە
كافر بوونەكەى بە توندى خۆى لە قەرەى عىززەتى ئەو دەدات و، تانەش ئاراستەى
شكۆمەندىيە ئەو دەكات.

بىن گومان ئەگەر ھىچ ھۆكارىكى تر بۆ بوونى دۆزەخ لە كايەدا نەبىت - كە
ئەمەش گرېمانىكى مەحالە - ئەوا خواى گەورە دۆزەخ بۆ ئەو كافرە دروست
دەكات و دەبھاوتە ناوى، لەبەر ئەو ھى كوفرەكەى تا ئەم رادەيە بەدرۇخستتەو ھى
خواى گەورەى تىدايە و، كۆلەوارى و بىن دەستەلاتى دەداتە پالى.

* * *

□ مەسەلەى چوارەم:

ئەگەر دەلتىت:

بۆچى كافر و گومرايان لەم دىنايەدا بەسەر ئەھلى ھىدايەتدا سەردە كەون؟

لە وەلامدا دەلتىن:

چونكە ئەو لايەنە ناسك(لطائف) و توانا و لىھاتنانەى مرؤف كە بۆ كرىنى
ئەلماسى ئەبەدى پىنى بەخىشراون، گەلخۆبى كوفر و مەستىي گومرايى و سەرسامبى

بني ئاگايى دەيانگۆرن بە چەند وردە شووشەيەكى بىي نرخی و چەند كولوويهكى بەفر كە خيړا لەناو دەچن. بىي گومان ئەو شووشە شكاوہ بىي گيانانە، لەبەر ئەوہى بە نرخی ئەلماس كپرارون، بەلای كپيارە كەيانەوہ وەك باشترين شووشە و جوانترين بىي گيانيان لىي دىت!
دەگپرنەوہ كە:

جارنيكيان دەولەمەنديكي بازارگاني گەوہەر ژيرىي خۆي لەدەست داوہ. ئنجا كە رۆشتووہ بۆ بازار ھەر پارچە شووشەيەكى بىي نرخی بەرچاو كەوتووہ پىنج لىرەي زىپرى پىي داوہ! كە خەلكى ئەمەيان لىي بىي، ھەرچى وردە شووشەيان لەلابوو پىيان فرۆشت و بەسەر ئەودا ساغيان كردوہ! تەنانەت منالە كانيش دەپۆشتن كولووي بەفريان لە بەرامبەر لىرەي زىپرەوہ پىي دەفرۆشت.

ھەر وەھا جارنيكيان پادشايبەك لە حاالى "مەستى" دا رۆشتووہ ناو كۆمەلنيكي منالانەوہ و پىي وا بووبوو كە ئەو منالانە وەزير و فەرماندە كانى ئەون، بۆيە فەرمانە پادشايبە كانى خۆي بۆ دەر كردن. منالە كانيش گەلنى بەمە دلخۆش بوون و ئەويش بە گوپراپەلنى بە كەي ئەوان خۆشحاالىي بەدەست ھىنا!

ھەر بەم جۆرەش: "كوفر" گەلخۆيە و.. "گومراپىي" مەستىيە و.. "بىي ئاگايى" ش سەرسامىيە! بە رادەيەك ئەو كەسەي كە پىيانەوہ گىرۆدە دەبىت، لە برىي شتانى "باقى" شمەكى "فانى" دە كپىت. ھەر ئەمەش نەپىيى ھەست تىژىي گومراپانە، ئەو تە دەبىت: سەرسەختى و ھەلپە و ھەسوودى و ھەست و نەستى لەم چەشنەيان تىدا بەھىز دەبىت، بە رادەيەك كە ھىي وايان تىدايە سالىكي رەبەق سەرسەختى لە شتىكدا دەنوئىت كە شايانى بايەخ پىدانى يەك خولە كيش نىيە!

بەلنى، بەھۆي گەلخۆي كوفر و مەستىي گومراپىي و سەرسامىي بىي ئاگايەوہ: ئەو لاينە ناسكەي مەروڤ، كە بە سەروشت بۆ ئەبەد و ھەتاھەتايى بەدى ھاتووہ، لە ئاستى بەرزى خۆي بەردەبىتەوہ و لە برىي شتانى "باقى" دەست بە شتى "فانى" يەوہ دەگرىت و نرخیكي گران و زۆرىشان لە بەرامبەرەوہ دەدات.

ییمانداریش هه‌ندی جار دوو چاری نه‌خۆشی‌یه‌کی ده‌مار یان نه‌خۆشی‌یه‌کی دل ده‌بیت و، ئەویش وه‌کو گوم‌پرایان بایه‌خ به‌شتانیک ده‌دات که شایانی بایه‌خ پێدان نین. به‌لام زوو به‌هه‌له‌ی خۆی ده‌زانیت و له‌سه‌ری به‌رده‌وام ناییت، به‌لکو ده‌گه‌رپته‌وه و داوای لیبور دن له‌په‌روه‌ر دگاری ده‌کات.

* * *

□ مه‌سه‌له‌ی شه‌شم (که مه‌سه‌له‌یه‌کی بچوو‌که):

"په‌يامه‌کان" که بریتین له‌سی و سنی "وته" و سی و سنی "مه‌کتوب" و سی و یه‌که "بریسکه" و سیازده "تیشک"، له‌به‌ر ئه‌وه ناو‌نراون به‌"په‌يامه‌کانی نوور" چونکه وشه‌ی "نوور" له‌هه‌موو شوینیکدا و به‌دریژایی ژیا‌م پروو به‌رووم بوو ته‌وه، که ئه‌مانه هه‌ندیکیانن:

گونده‌که‌م ناوی "نوورس"ه..

دایکی خوالیخۆشبووم ناوی "نووریه"یه..

مامۆستا که‌م له‌ته‌ریقه‌تی نه‌قشبه‌ندی‌دا ناوی "سه‌یید نوور محمه‌د"ه..

یه‌کیک له‌مامۆستا که‌م له‌ته‌ریقه‌تی قادی‌دا ناوی "نوره‌ددین"ه..

یه‌کیک له‌مامۆستا که‌م له‌قورئاندا ناوی "نووری"یه..

زۆر به‌ی ئه‌و قوتایانه‌ی له‌گه‌لمدا ده‌مینه‌وه ناوی "نور"یان پێوه‌یه..

زۆر به‌ی ئه‌و شته‌ی کتێبه‌که‌م پروون و پرووناک ده‌کاته‌وه، ئه‌وه‌نه‌هینانه‌وه

نوورانی‌یه‌کانن..

ئه‌وه‌یه‌که‌م ئایه‌ته‌ی قورئانی پیرۆز که "ژی‌ری" و "دل"م پرووناک ده‌کاته‌وه و

"بیر"یشم به‌خۆیه‌وه سه‌رقال ده‌کات، بریتی‌یه‌له‌ئایه‌تی:

﴿اللَّهُ نُورُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ مِثْلُ نُورِهِ كَمِشْكُوتٍ﴾ (النور: ۳۵)..

زۆر به‌ی جار گه‌رو گه‌رفته‌که‌م له‌باره‌ی حه‌قیقه‌ته‌خوایه‌که‌نه‌وه ناوی جوانی

"النور"ی خوای گه‌وره‌بۆم شی ده‌کاته‌وه..

تَنجَا لَه بَهْرِ تِهْوَهی زُورِ مَوْشْتَاقی قورْئَاثِمِ و خَزْمَه تَه کَه شِم تَه نَهَا بُو قورْئَاثِه، تِهْوَا
 پِشْمَهْوَایِ تَا بیه تِیم حَه زَرَه تِی "عِثْمَان ذَو النورِین" ه، خَوَایِ لَی رَا زِی بَیْتِ ا
 اللّهُم یا نور النور، ویا منور النور، ویا مَصور النور، ویا مَقدَر النور، ویا مَدبِر
 النور، ویا خَالِق النور، ویا نوراً قَبْلَ کُلِّ نور، ویا نوراً بَعْدَ کُلِّ نور، ویا نوراً فَوْقَ کُلِّ
 نور، ویا نوراً لَیْسَ مِثْلَه نور. سَبْحَانَکَ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْأَمَانُ الْأَمَانُ أَجْرُنَا (وَأَجِرْ عَلَیْنَا)
 مِنَ النَّارِ.. وَأَدْخِلْنَا (وَأَدْخِلْ عَلَیْنَا) الْجَنَّةَ مَعَ الْأَبْرَارِ.. وَنُورْ قُلُوبَنَا وَقَلْبَهُ، وَقَبُورَنَا وَقَبْرِه
 بِأَنْوَارِ الْإِيمَانِ وَالْقُرْآنِ. یا رَحِیمُ یا غَفَّارُ! وَصَلِّ عَلَی مُحَمَّدِ الْمُخْتَارِ وَآلِهِ الْأَطْهَارِ وَصَحْبِهِ
 الْأَخْیَارِ. آمِین.. آمِین.. آمِین..

سه عیدی نورسی

* * *

(وهلامی پرسیاریک له باره ی بهرگ تیگرتنی ددانوه)

وهلامی پرسیاریکی "خلووصی بهگ"

به پوختی یهك دوو مهسهلهی شهرعیت بُو باس ده کم:
 ئاو له دهم وهردان (المضمضة) له ده ستئویژدا سوننه ته نهك فهرز، بهلام له غوسلدا
 فهرزه و ناییت ناو دهم - با که میکیشی بیت - نه شورریت. بویه زانایان پر کیشیی
 دهر کردنی فهتوایه کی ئهوتویان نه کردوه که بهرگ تیگرتنی ددان (دانی ئالتوون)
 به کاریکی دروست دابنیت.

ئیمامی ئه بوو حه نیفه و محمهد - خوایان لئی رازی بیت - فهتوایان داوه که
 دروسته دان له ئالتوون و زیو دروست بکریت به مهرجنی بهرگ تیگرتنیکی
 بهردهوام نه بیت. بهلام ئهم مهسهلهی بهرگ تیگرتنه هینده بلاوه که شیوهی
 به لایه کی گشتی (البلی العامة) ی گرتووه ته خو و ناتوانریت لا بپریت.

وا من ئهم خالهی خواره و هم کتوپر به دلدا هات:

هه رگیز له توانا و سنووری مندا نی یه ده ست له کار و ئهر کی موخته هیده کان

وهر بدهم، به‌لام هه‌رچه‌نده‌ش پیم خوش نی‌یه "گشتی بوونی به‌لا" به "زه‌رووره‌ت" دابنریت، له‌گه‌ل ته‌وه‌شدا ده‌لیم:

گه‌ر پزیشکیکی شاره‌زا و ئاییندار وه‌سیه‌ت و ئامۆژگاریی نه‌خۆشیک بکات که به‌رگ له‌دانه‌کانی بگریت، ته‌وا دان له‌وه‌ده‌ده‌چیت که به "پرواله‌تی" ده‌م دابنریت و وه‌ک "ناوه‌وه" ی ده‌می لێ دیت. ته‌وه‌کاته‌ش نه‌شۆردنی دان غوسله‌که به‌تال ناکاته‌وه، چونکه به‌رگه‌که‌ی ده‌شۆریت که جینگه‌ی دانه‌که‌ی گرتوه‌ته‌وه. جا هه‌روه‌ک به‌پیی شەرع ده‌کریت به‌رگی سه‌ر برین و زام له‌بری خودی زامه‌که‌و له‌به‌ر تووش نه‌بوونی ته‌وه‌ زامه‌ به‌هیچ زیانیک، بشۆریت.. به‌هه‌مان جۆر شۆردنی ته‌م به‌رگه‌ جینگه‌ر و دامه‌زراوش - له‌سه‌ر بناغه‌ی پئویستی - جیی شۆردنی دانه‌که ده‌گرته‌وه‌ و غوسله‌که به‌تال نایته‌وه. والعم عند الله.

جا له‌به‌ر ته‌وه‌ی ته‌م پوخسه‌ت و بواردانه‌ له‌سه‌ر بناغه‌ی "پئویستی" دراوه، ته‌وا بئ گومان که‌سیک بۆ جوانی دانه‌کانی پڕ بکاته‌وه‌ یان به‌رگیان تی بگریت سوود له‌م پوخسه‌ته‌ وه‌رناگریت! چونکه گه‌ر بی‌ت و به‌ ئیختیاری هه‌له‌ی خۆی ته‌م کاره‌ی کردیته‌ ته‌وا له‌ حاله‌تی زه‌رووره‌تیشدا ته‌م کاره‌ی بۆ دروست نی‌یه، به‌لام گه‌ر به‌پیی زانیی خۆی ته‌وه‌ ناچاره‌ی به‌ی بۆ په‌یدا بوویته‌، ته‌وا له‌به‌ر زه‌رووره‌ت دروسته‌.

سه‌عیدی نوورسی

(له‌ باره‌ی په‌یامی هه‌شروه‌وه‌)

سه‌رنجی سێ هه‌می مه‌سه‌له‌ی هه‌شتمی مه‌کتوبی

بیست و هه‌شتم

بسم الله الرحمن الرحيم

السلام عليكم وعلى والديكم وعلى إخوانكم وعلى رفقاتكم في درس القرآن

برای تازیم!

یه کهم: ږا که تانم زور ږی خوښ بوو که بۆ چوونه که ی "عه بدولمه جید" تان به لاره په سندنه ی په له وه دا که - له سهر بناغهی حه زهرنکی نابه جی - باسی سنی همی مه کتووی بیست و شه شم به پیویست نازانیت!

ده بی بزاین که ئیمه به هره مهندي نهینیی ئایه تی پیروزی: ﴿مِلَّةَ اِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا﴾ ین که نامازه بۆ ئه وه ده کات ئیمه شوین پی ئه وه حه زره تی ئیرا هیمه مان - دروودی له سهر بی - هه لگر تووه که سنا و ستایشی قورئانی له م ئایه ته پیروزه دا به ده ست هیناوه:

﴿وَكَيْفَ اَخَافُ مَا اَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ اَلْكُمْ اَشْرَكْتُمْ بِاللّٰهِ﴾ (الانعام: ۸۱).

دووه م: "عه بدولمه جید" نوو سبویه تی:

موفتی شاریک - که خه لکی ئه و شاره به گشتی دۆ ستایه تی یان له گه ل مندا هیه - به ږوانینیکی ساکار و ږیوارانه چهنډ ږه خنه یه کی لاوازی ئاراسته ی لق و به شه کانی وته ی ده هم کردووه.

وه لاهه کانی "عه بدولمه جید" بۆ ئه و موفتی یه - له دوو شویندا نه بی - سه روزیادن. چونکه ئه ویش سه بارت به و ږر سیاره ساکاره وه له دوو شویندا وه لامیکی ساکار و ساده ی داوه ته وه!

یه کهم: ئه و مروقه به ږیزه و توویه تی: "ږاستی یه کانی وته ی ده هم بۆ که سانی سه رسخت و ئینکار ده ست نادات، چونکه له سهر بناغهی سیفته ته کانی خواوه ند و ناوه جوانه کانی ډار ږراون". عه بدولمه جیدیش له وه لامدا و توویه تی: (له چوار نامازه کانی پیش ږاستی یه کاندایه مونکیره کانی هیناوه ته سه ر دان نان به ئیماندا، ئنجا ږاستی یه کانی هیناوه).

وه لامی ږاسته قینه ئه مه ی خواوه وه یه:

هه موو یه کیک له و ږاستی یانه ی وته ی ده هم له یه ک کاتدا سنی شت ده چه سپینیت: بوونی خواوه ندي "واجب الوجود" و.. ناوه کانی و.. سیفته ته کانی. ئنجا مه سه له ی حه شر له سهر ئه و شته بنه ږه تی یانه بنیات ده نیت و ده یچه سپینیت.

تير هموو كه سيك، هر له سر سهخت ترين مونكيره وه تا دامه زراوترين تيماندار، ده توانيت به شي خزي له هموو به كيكی ئه و راستی يانه وه بگریت. چونكه ئه و راستی يانه سهرنجه كان بۆ لای بوونه وهران و ئاسهواره كان راده كیشن و ده لاین: چند كارنكي رينكوپنك له م بوونه وهرانه دا به دی ده كريت.. كاری رينكوپنكيش هر گيز بی بکه ناييت، كه واته بکه رينكيان ههيه. ماده م ئه م بکه رهش كاره كانی به رينكوپنكي و ريسا ئه نجام ده دات، ئه و ده بی "دانا" و "داد گهر" ييت. خو ماده م دانايه ئه و كاری بيهووده و هه ره مه كي ناكات. ئنجا ماده م كاره كانی به داد گهري جتي به جتي ده كات ئه و مافه كان به زايه نادات.. كه واته ده بی مه حشر و داد گايه كي به كجار گه ره به رپا بييت.

راستی يه كانی و ته ی ده هم به م چه شنه ده رۆن و پۆشاکي ئه م شيوه زنجيره ييه ده پۆشن و، هه ر سنی ده عوا كه به يه كه وه ده چه سپینن. به لام له بهر ئه وه ی به پوختی هینراون، ئه و اروائینی سهر پي بی و ساكارانه ناتوانيت له يه كيان جيا بکاته وه. ده بی بيشز انين كه هه ريه ك له و راستی يانه له چه ند په يامینكي تر و له وه ته كاندا به روونكر دئه وه يه كي تير و ته سه ل دريژه يان پي دراوه. دوو هم وه لامی ناته و او ی عه بدوله جيد:

عه بدوله جيد به هه له دا چوره كه موسايه ره ی هه له كه ی ئه و به ريزه ی كر دووه و سه لماندوو يه تي. چونكه له په راويزی و ته ی ده هه مدا نه و تراوه: ئيسي ئه عزه م ته نها بریتی يه له پله ی هه ره مه زنی هموو ناوئيك. به لكو له زۆر شویندا و توومانه: حه شر له "ئيسي ئه عزه م" و "پله ی هه ره مه زنی هموو به كيكی ناوه كان" وه ده رده كه ویت. جا هه روه ك په يامه كه ئيسي ئه عزه می سه لماندوو ده ريشی خستوه كه هموو به كيكی ناوه جوانه كانيش پله يه كي هه ره مه زيان هه يه به چه شنیک كه پينغه مبهري سهر دار و مه زغان ﷺ به هموو ئه م پلانه به ره مه مند بووه و، حه شری هه ره مه زنيش رووی له هموو يانه.

بۆ نمونه:

ناوی "الخالق" گهلنی پلهی ههیه، ههر لهو پلهیهوه که خالیق و بهدیپهنهری منه تاده گاته ئهو پله تهواو مهنه نای که خالیق و بهدیپهنهری ههموو شتیکه.

ئهو بهرپزهی که دوو چاری گومان بووه، وتوویهتی:

"برونی پلهیه کی ههره مهن بۆ ههموو ناویک له ناوه جوانه کان، له قسهی فهیله سووفه صوفییه کانه". مه بهستیشی لهم وتیهدا بهرپهر چدانه وهی ئهو بۆ چوونهیه..

که چی "ئیسیمی ئه عزم" له لای ئیمامی ئه بووحنیفه و ئیمامی غه زالی و جهلاله ددینی سیوتی و ئیمامی ره بیانی و شیخی گهیلانی و لیکۆلهره صددیقه کانی هاوچه شنیان، ده گۆریت و ئهو ناوهی به لای یه کینکیانه وه ئیسیمی ئه عزمه جیا به له وهی که به لای ئهوانی تره وه به ئیسیمی ئه عزمه دانراوه. ئه وه تا ئیمامی ئه عزمه - ئه بووحنیفه - فهرموویهتی: بریتییه له "العدل، الحکم". ئهوانی تریش به ههمان جزو، بۆ چوونی جیای خۆیان ههیه.

به ههر حال، ئهم ئه ندازه یه سه روزیاده بۆ ئهم مه سه لهیه.

ره خنه کانی ئهو بهرپزه له سنی پرووه وه منه تباریان کردم:

یه که میان: ئهو بهرپزه له گهل ویست و نیازی ره خنه گرتندا که چی تیایدا دهسته و سان ماوه. ئهمهش ده ری ده خات که راستییه کانی "وتهی ده ههم" خۆیان بۆ ره خنه نادهن به دهسته وه، مه گهر ره خنه یه ک که ئاراستهی ههندی دهسته وازهی بابه ته فهرعییه کانی بکریت.

دوو ههمیان: له خوا ی گهوره ده پارینه وه که ئهو ره خنه ده برینانه هیممه تی عه بدوله جیدی وریا و به غیره ت بچوولینیت، تا کو بینت به هاوڕینی چالاک و وریای خلوصی و شایانی هاوڕینییه تییه ئهو.

سنی ههمیان: دیاره ئهو بهرپزه حه زی له په یامه کانه بۆیه ره خنه ده گرت، چونکه گهر که سیک حه ز و ره غبه تی له شتیگ نه بینت بایه خی بئ نادات. له بهر ئه وه، پشت به خوا له داها توودا سوودی تهواو له په یامه کان وه رده گرت.

ده توانن ئهم سهرنجه به باشى كورت بكنه وه و، هاو دهه له گهل سلاو و مهمنوونيمدا، بۆ ئهو بهرئزهى بنيرن.

براتان

سه عيىدى نوورسى

* * *

(خزمه تگوزارى كه سه چاوهروان كراوه كه)

بۆ براى قيامه تى و ئازا و به غيره تم و، هاو پريم له خزمه تگوزارى قورئاندا:
سه برى يه كه م و خلوووصى دووهه م!
پيروزبايتان لى ده كه م له سه ر ئه وهى كه به باشى و جوانى له "مه كسووبى
بيستم" تينگه يشتون و به خه تىكى جوانيش نووسيو تانه ته وه.
له نامه كه تاندا نووسيو تانه كه:

حه ز ده كه ن وانى زانستى كه لامم له لا بخوينن.

برام! ئيوه ئيستا به كردار ئهو ده رسم له لا ده خوينن! چونكه ئهو وتانهى كه
نووسيو تانه ته وه، چه ند وانيه كى نوورانى و دره خشانى زانستى كه لامى
راسته قينهن.

چه ند زانايه كى توئزه رى وهك "ئيمامى ره بىانى" فهرموويانه:

له ئاخىر زه ماندا يه كييك ديت كه به روونكر دنه وه يه كى ئاشكرا و بهر زتر له
هه موو نوو سراوه كانى ئه هلى كه شف و ته ريقه ته سوڤى يه كان، سه رجه مى مه سه له
ئيمانى يه كانى زانستى كه لامى له مه ر "ئه هلى حه ق" روون ده كاته وه و، ده بيت
به هۆى بلاو بوونه وهى ئهو نوورانه.

ته نانه ت ئيمامى ره بىانى پىي و ابووه كه خۆى ئهو كه سه يه!

به لام ئهم برا كوئله وار و هه ژاره ت، كه به هيج شتىك ناوانا برىت، ناتوانم لافى
ئهو لى بده م كه من ئهو كه سه چاوهروان كراوه م، كه ئه مه هه زار جار له

سەرۆوی سنووری منهوهیه. چونکه له هیچ روویه کهوه شایانی ئەوه نیم بێم بهو کهسه..

بهلام دهتوانم بلیم:

بیم وایه من خزمهتگوزاری ئەو کهسه چاوه‌پروان کراوم و پری و شوینی هاتی بۆ ئاماده ده کهم و، سەربازیکم له پێشهنگی سوپاکهیدا. هەر له‌بەر ئەوه‌شه که ههستان بهو "بۆن"ه خۆشه سەرسوور هینه لهو شته نووسراوانه کردبوو.

سه‌عیدی نوورسی

* * *

(له باره‌ی ته‌وافوقه‌کانی قورئانی پیرۆزه‌وه)

باسمه سبحانه

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته بعدد حروف القرآن وأسرارها

ئە‌ی ئەو که‌سانه‌ی که له‌م خانه‌فانی‌یه‌دا مایه‌ی دلنه‌واییمن و له‌م لانه‌ی نامۆیه‌شدا بوون به‌هاوده‌مم و به‌شهووق و حەز و تاسه‌مه‌ندی خۆتان هاتم ده‌ده‌ن که له‌ نه‌ینی‌یه‌کانی قورئان بدویم!

ئە‌ی براهانی زیره‌ک و خاوه‌ن فیراسه‌تم که‌ رووی گو‌فتاری خۆمتان ئاراسته‌ ده‌که‌م!

وا "پیرستی پشته‌کانی قورئان"م بۆ ناردن که به‌خه‌تی خۆم نووسیومه‌ته‌وه و هه‌له‌کانیشم راست نه‌کردوه‌ته‌وه، تا‌کو بۆ ماوه‌ی چه‌ند خوله‌کیک سه‌یری بکه‌ن و تی‌یگه‌ن که‌ ئه‌گه‌ر من به‌و خه‌ته‌ ناخۆش و ناته‌واوه‌ی خۆم هه‌ر کاریک بکه‌م چه‌نده‌ شه‌رز و هه‌لبه‌زپ‌کاوه‌ده‌رده‌چیت و، بۆ ئەوه‌ی هه‌ستیش بکه‌ن که‌ چه‌نده‌ قه‌لمه‌ به‌نرخه‌کانی ئیوه‌م به‌لاوه‌ گرنگه‌!

به‌لام ئیوه‌ نه‌ک چه‌ند خوله‌کیکی که‌م، به‌لکه‌و چه‌ند سه‌عاتیک‌ی دوور و درێژ سه‌رنجتان له‌و پیرسته‌ داوه‌ و چه‌ند رۆژیک‌یش سه‌رقالی نووسینه‌وه‌ی بوون. له‌مه‌وه

بۆم دەر کهوت که ئیوه بایه‌خیکی زۆر بهو پیرسته ده‌دهن. له‌بەر ئه‌وه خودی لیسته‌که‌تان - دوا‌ی پاک‌نوس کردنی - بۆ ده‌نیرم و ده‌توانن له‌به‌ری بنووسنه‌وه. به‌لام بزانی که ئهم پیرسته به شیوه‌یه‌کی "ته‌قیری" نووسراوه، تا‌کو بی‌ت به سه‌رچاوه‌یه‌کی "کاتی". چونکه من بهم خه‌ته ناخۆشه‌ی خۆم و له‌ ماوه‌ی نۆ سه‌عاتدا نووسیم و له‌ نووسینی به‌شیکشیدا پشتم بهو زانیاری‌یانه به‌ستوه که زووتر له‌بهرم کردوون و به‌شه‌که‌ی تیشیم له‌سه‌ر بناغه‌ی دوو پیوه‌ر نووسیه‌وه. پاش ئه‌مه زانیم که ته‌فسیریک له‌م باره‌یه‌وه هه‌یه^(۱). ئیتر ئه‌و ته‌فسیره‌مان هه‌نا و له‌ گه‌ل لیسته‌که‌ی خۆماندا به‌راوردمان کرد. بینیمان زۆرینه‌ی هه‌ردوو لایان وه‌کو به‌ک وان، مه‌گه‌ر له‌ چه‌ند کۆمه‌لنکی که‌م و له‌ نزیکه‌ی پازده شوینی جوزئیدا جیاوازی‌یان بی‌ت..

له‌ دوا‌ی لیکۆلینه‌وه بۆمان دەر کهوت که ئه‌و جیاوازی‌یانه‌یان ئه‌نجامی هه‌له‌کانی چاپی له‌مه‌ر ئه‌و ته‌فسیره‌ن، یان هه‌له‌ی نووسه‌رانی ده‌ست نووسه‌کانن. بۆیه له‌ دوو سنی شویندا ده‌ست نووسه‌که‌ی خۆمان راست کرده‌وه، که‌چی دوا‌یی بۆمان دەر کهوت که له‌و راستکردنه‌وه‌یه‌دا به‌هه‌له‌دا چووین و، ئیتر قه‌له‌می ئالوگۆرمان نه‌برده لیسته‌که‌ی لای خۆمان و، پیمان وابوو ته‌فسیره‌که‌ له‌ ئه‌نجامی هه‌له‌کانی چاپه‌وه پینوستی به‌ راستکردنه‌وه هه‌یه. به‌لام پرکیشیم نه‌کرد راستی بکه‌مه‌وه، چونکه خاوه‌نه‌که‌ی ورده‌کاریکی مه‌زنه‌ و، چاپخانه‌که‌ش له‌ مزگه‌وتی ئه‌زه‌روه‌ه نزیکه‌ و، چه‌ند که‌سیکیش له‌ زانیانی ئه‌زه‌ر سه‌ر په‌رشتیاری چاپه‌که‌ی بوون.

وا خودی ته‌فسیره‌که‌تان له‌ گه‌ل پیرسته پاک‌نوسه‌که‌دا بۆ ده‌نیرم، تا‌کو سه‌یریان بکه‌ن و بیانخویننه‌وه. به‌لام هه‌ولتی په‌خه‌ لینگرتنی مه‌ده‌ن، چونکه لیسته‌که‌ی من "ته‌قیری" یه‌ نه‌ک "ته‌حقیقی"، سه‌باره‌ت به‌ ته‌فسیره‌که‌ش ئه‌وا زۆربه‌ی جار پشت به

(۱) مه‌به‌ست بونی کتییی: (المقیاس فی تفسیر ابن عباس) ه‌که‌ دانراوی فه‌یرووز ئابادی خاوه‌نی (قاموس الحیط) ه. (وه‌رگێر)

رېوايه ته كان ده به ستيټ. پاشان ههندي سووره تي مه ككي چهنه نايه تيكي مه هني يان تيډايه و له وانويه نووسر نه و نايه تانه ي له گه لدا نه ژماردين.

بۇ نمونه و تويه تي:

ژماره ي پته كاني سووره ي "العلق" سه د و نه وهنده پته. مه به ستيشي نيوه ي به كه مي سووره ته كه به كه به كه م جار نازل بووه و، له مه شدا پينكاويه تي. به لام من پشتم به و شتانه به ست كه پيشتر له به رم كردبوون و له و شوينه دا كه نه و نفسي ره راستي پينكاوه من به هه لدا چووم، چونكه هه موو سووره ته كه م به ته و اوي ره چاو كردبوو.

پاشان "نهيني ته و افوقه كان" بايه خ به كۆمه له گشتي و هه مه كي به كان ده دات، كه و اته پپرسته ته قريبي به كه سه روزيادي ئيمه به. ئنجا نه و ته و افوقانه ي كه له سي سه رنجه كه ي سه باره ت به دوعاي "كنز العرش"^(۱) باس كراون، به گؤراني كه رته كان نه وان ناگؤررين، ته نانه ت به گؤراني كۆمه له گه و ره كانيش نه و ته و افوقانه تيگ ناچن.

بۇ نمونه: سووره ي "الكهف" له گه ل سي و نو سووره تي تر دا له ژماره ي "هه زار" دا به كه ده گرنه وه. جا نه گه ر به كه دوو سووره تيان نه و ژماره ي هه زاره ي تيډا نه يټت، ته و افوقه كه تيگ ناچټت.. هه و ره ها به م جو ره ..

هه ر چهنه ده كه رته كان چهندين نهيني يان تيډايه، به لام تا ئيستا به رووني ده ر گاي نه و نهيني يانه مان لي نه كراوه ته وه. له خوي گه و ره داواكارين نه و ده ر گايه مان لي بكاته وه. نه و كاته ش پپرسته كه شيوه ي ته حقيقي خوي وه رده گرنت.

سه عيډي نوورسي

(۱) "كنز العرش" دوعايه كي دوور و دريژه و له پيشدا به سه مه و ئنجا سه ره تاي به كه له دوي به كي سووره ته كاني قورئان ده كات به تكا كار و، پاشان به كه به به كي پته كاني قورئان، له گه ل ناوه ي ناني ژماره ي نه و پيشانه له قورئاني پرؤزدا. (وه ر گيپ)

(په پيامه کان له زانسته نيماني په کانن)

په که م:

نهم په پيامه - و ته ی ده هم - هینستا پله و پایه ی شایانی خزی نه دراوه تی. من هر
خوم نریکه ی په نجا جار خویندو و مه ته وه و، له هموو خویندنه وه په کدا تامیکی نویم
چه شتو وه و، ههستم کردو وه که پیوستم به خویندنه وه په کی نوی تر هه په! که چی
هه ندی کهس په پی بهم گرنگی به نه بردو وه و به چاوی په پيامه زانستی په کانی تر
ده پروانیته نهم چه شنه په پيامانه و، ته نها په ک جار ده یخوینیته وه و جار یکی تر به سهری
ناکاته وه. له راستیدا نهم په پيامه په کی که له و زانسته نيماني یانه ی که پیوستی
مرؤف پیان وه ک خوار دنی نان وایه، پیوستی په کی رؤژانه یه و هه میشه نوی و
دو و پات ده بیته وه.

سه عیدی نورسی

* * *

(به خته وه ری من بنده به دو عا کانی نیو وه)

بر که په کی ناموی "مه سعود" ه

کاتی له بهر پرونا کی مانگه شه ودا داسم ده وه شانده و دروینه ی جوم ده کرد و،
کمش و هه وای هیمنه کمش هه ست و نهستی مرؤفیان ده بو و ژانده وه، به نائومیدی په وه
بیرم له حالی خوم کرده وه که وای نوقمی نهم پرونا کی په بووم، که چی دروینه
کوتایی پی نایه ت و، له نووسینه وه ی "په پيامه کانی نور" بی بمش ده م! په کسر
هه وه به دلدا هات - ناشزانم له بی نا گایه وه یه، یان له جوری هه و شتانه ن که له
ناسوی دلدا هه لدین - که له بهر خومه وه بلیم:

هه ی خوی په روه دگارم! من ناوم "مه سعود" ه که چی مه سعود (واته
به خته وه) نیم، هه و هت له کاردا زور ماندوو بووم و که چی هر به خته وه وریش
نه بووم! نهمم وت و دهستم دایه وه دروینه. پاش ما وه یه کی کهم خوم لنی که وت و
په کی که له خوندای پی و تم:

"چمکی کهواکه‌ی مامۆستا به‌رمه‌ده، چونکه ههر ئه‌وه ده‌تکات به‌بخته‌وه‌ر!"
که بیدار بوومه‌وه، مانگ له‌ ئاوا بووندا بوو. یه‌کسه‌ر وتم: خوايه گيان!
مبووره. من داواي به‌بخته‌وه‌ریی دنيا نه‌کردوه.

جا ئه‌ی مامۆستای به‌رێزم!

وا ئه‌وه‌م به‌گویندا درا که به‌بخته‌وه‌ریی دواپۆژم به‌دوعای جه‌نابتان دینه‌دی.
بۆیه‌ تکای دوعاتان لێ ده‌که‌م و، هاو‌ده‌م له‌ گه‌ل ده‌ربرینی رێزمدا، ده‌ست و
قاچه‌کانیشت ماچ ده‌که‌م، ئه‌ی مامۆستای گه‌وره‌م!

مه‌سه‌وود

* * *

(په‌یامه‌کان رابه‌رن)

نامه‌که‌ی "موزه‌ینه" یه‌که‌یه‌ که‌یه‌ کینکه‌ له‌ خوشکانی دواپۆژمان و
قوتایی‌یه‌ که‌ی په‌یامه‌کانی نووره

مامۆستای به‌رێزم!

چاوه‌کانم که‌نوقمی ئازاری ئه‌م دنیا فانی‌یه‌ن، له‌ ناخی دل و رۆحه‌وه‌ په‌یوه‌ستی
"وته" کاریگه‌ر و "په‌یام" ه‌شیفا‌به‌خشه‌ کانتان بوون و، ههر جارێک ده‌یانخوینمه‌وه
تیده‌گه‌م که‌ ئه‌و په‌یامانه‌ چ رابه‌ریکن! به‌را‌ده‌یه‌ک که‌ له‌ وه‌سفیاندا ده‌سته‌وسانم.
به‌لێ، "وته‌کان" تان ئه‌و تاریکی و بێ‌ئاگایی و سته‌مانه‌ ده‌رپه‌ویننه‌وه‌ و له‌ناویان
ده‌به‌ن که‌ له‌م زه‌مانه‌دا په‌رده‌ تاریکه‌کانی خۆیان به‌سه‌ر دنیا‌دا داداوه‌ته‌وه.

ئایا چ ژیری‌یه‌ک هه‌یه‌ که‌ راستی و دره‌خشانیی نووره‌کان بیه‌نیت، به‌لام داوا
ئه‌وه‌ خۆی به‌هاوینته‌ ناو تاریکاییه‌وه‌ و چاو له‌و راستی‌یه‌ بنوو‌قینیت؟!
به‌فه‌زلی خوا، من له‌و پۆژه‌وه‌ که‌ ئه‌م "به‌بخته‌وه‌ری" یه‌م به‌ده‌ست هیناوه‌، خۆم
ناهاومه‌ تاریکی و - پشت به‌خوا - جارێکی تر ناگه‌رپیمه‌وه‌ بۆ ناو "به‌دبه‌ختی".

مامۆستای به‌رێزم! من - وه‌کو هه‌موو خوشکانی ترم - له‌ خویندنی
راسته‌وخۆی ده‌رس له‌ خزمه‌تی جه‌نابتاندا بێ‌به‌شم. به‌لام که‌ هه‌موو هه‌فته‌یه‌ک یان

هموو مانگنی جارنك - دوور له ئاماده بوونی خوٲان - گوی لهو و ته بهرزانه تان راده گرم، واههست ده کم که راسته و خوٲو درستان له خزمه تدا ده خوینم. له پیشدا جه نابتان و ئنجا ئیمهش له پشتی سه رتانه وه، هه میشه له ده رگانه ی خواوهندی به توانادا بۆ سه لامه تی موسلمانان ده لالینه وه و، داوای لئ ده کهین که حالی من و حالی هه موومان له "تاریکی" یه وه بگۆریت بۆ "رووناکی" و، نیعمه تی فزل و چاکه ی خوٲمان پنی به خشیت.

مامۆستای به ریزم!

"زمان" و "کۆله واری" و "ناه واری" م بواری ئه وم نادهن که درێژه به قسه کانم بدهم و له سه ریان به رده وام م. بۆیه دان به که موکوورپی و قسووری خوٲمدا ده نیم. له خوای گه وه ده پارینه وه که: به کاریگه ری په یامه کان و رینمایی و ته کانتان رۆژنیکمان بۆ به ئینته پیش که تیایدا بتوانین له وه له سوکوت و بارودۆخانه رزگارمان ببیت که به پنی ویست و ئیختیاری خوٲمان دوو چاریان بووین، وه ک برای موسته قیم و خواوهن ته قوامان کاک "لوتفی" رزگاری بوو لییان.

وته ی حه فده هه م و مه کتویی هه ژده هه م و بیستم و په یامی به نوور دره خشاوی "په ئه ره کان" مان له لایه ن برای به ریزمان کاک "زه کائی" یه وه به ده ست گه یشته و، ده ستمان دایه خویندنه وه یان.

هه میشه مامۆستا راسته قینه که مان - که قورئانی پیروژه - به ده سته وه یه و ده یخویننه وه.

موزهینه

(خویندنه وه ی په یامه کان په رستشیککی فیکری به)

برای ئازیزم کاک ره ئه فته!

به سوپاس و خوٲشحالی یه وه نامه که تانم له گه ل ئه و کتیه دا که نارد بووتان، به ده ست گه یشته. له رینی ئه و نامه یه وه "گیان" ی یه کنی له قوتایانم که "خلووصی" یه و له ناخه وه خوٲم ده ویت، له ئیوه شدا هه ست پنی کرد. بۆیه به

"قوتابی یەکی نوور" قبولم کردیت، نەك هەر قوتابی یەکی تازە، بەلكو قوتابی یەکی دیرینی وە کو خلووصی!

تایبەتکاری قوتابی بریتی یە لەو هی که:

کاری خزمەت بەم پەيامە دانراوانە بە چەشنیک بختە ئەستۆی خۆی که وەك خۆی خاوەنیان ییت و داینایین و نووسیبیتتی و، هەر بەو پێ یەش هەولی گەرموگور بەدات بۆ بلاو کردنەویان و گەیانندیان بە کەسانی شایانی خۆیان. خەتە کەتان جوانە و دەست خۆشیتان لێ دە کەم.

گەر بواری کاتتان لە بەردەمدایە ئەوا بەشینکی پەيامە کان بنووسەرەو و، بەشینکی تریشیان چەند قوتابی یەکی تری جیددی و لێپراوی وەك خەسرەو دەیاننووسنەو. ئیو لەوانی وەر دەگرن و دەینووسنەو و هاو بەشی کارەکانیان دەبن.

چەند سالتیکە چاوەڕوانی ئەو بووم که چەند قوتابی یەکی چوست و چالاک لە "ئیسپارتە" دا سەر هەلبەن.

سوپاس بۆ خوای گەرە که لە گەل ئیو دا چەند کەسینکی تر پەیدا بوون. یەك "قوتابی" لە سەد "هاورپی" باشترە.

ئەو نوورە قورئانی یانە کی پێیان دەوتریت: "وتەکان" لە جۆری ئەو پەرستشە فیکری یەن که بە گەرەترین پەرستش دادەنریت.

ئەرکی گەرە و گرنگ لەم کاتە دا بریتی یە لە "خزمەتی ئیمان" چونکە ئەم خزمەتە کللی بەختەوهری هەمیشە یە.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعیدی نوورسی

(له باره‌ی ئیسمی ئەعزەمه‌وه)

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

برای ئازیز و به‌وه‌فام: كاك ره ئه‌فتا!

وهك من ئومئدم ده‌كرد لێنان، ئیوه به‌ دوای په‌یامه‌ كاندا ده‌گه‌رێن و ده‌یانوو سنه‌وه. ده‌سا خوا پیت و به‌ره‌كەت به‌ كار و كۆششتان بیه‌خشیت! هه‌ولێکی كه‌می كه‌سانی وه‌ك ئیوه به‌ زۆر داده‌نریت، چونكه‌ له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی خه‌لكی متمانه‌یان پیتانه، ئه‌وا ده‌بنه‌ پێشه‌نگی كه‌سانێکی زۆر.

ئهم ولاتی غه‌ریبی‌یهم له‌ به‌رچاودا وه‌كو نیشتمانی ئه‌سلیی خۆم لێ هاتوه‌، چونكه‌ چه‌ند براهه‌کی چوست و چالاکی گه‌رموگۆری وه‌ك ئیوه‌م تیدا دۆزیوه‌ته‌وه. ته‌نانه‌ت نیشتمانه‌ ئه‌سلی‌یه‌که‌ی خۆمی له‌ بیر بردوو مه‌ته‌وه.

له‌ دوای قورئانی پیرۆز، كان و سه‌رچاوه‌ی به‌رزیی هه‌ر کتیبیک له‌وه‌دایه‌ که گوفتاری ئه‌و کتیبه‌ ئاراسته‌ی كه‌سانیک کرا بێت به‌ ته‌واوه‌تی لینی تێ بگه‌ن و، به‌ گه‌رموگۆری و لێپه‌رانه‌وه‌ موشتاق و تاسه‌مه‌ندی بن. خۆ ئه‌گه‌ر ئیوه‌ له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که‌ متان دۆزیوه‌ته‌وه‌ یه‌ك جار سوپاسی خوا بکه‌ن، من هه‌زار جار سوپاسی ده‌که‌م له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که‌ ئیوه‌م دۆزیوه‌ته‌وه‌!

له‌ نامه‌ کانتاندا پرسیارتان له‌ باره‌ی ئیسمی ئەعزەمه‌وه‌ کردبوو.

هه‌روه‌ك "ئه‌جه‌ل" له‌ ته‌مه‌ندا و "شه‌وی قه‌در" له‌ مانگی ره‌مه‌زанда شارراوه‌ و په‌نه‌ان، "ئیسمی ئەعزەم" یش له‌ نیوان ناوه‌ جوانه‌ كاندا په‌نه‌انه‌ و، گه‌لێ حیکمه‌تیش له‌م په‌نه‌انی‌یه‌یدا هه‌یه‌.

من پێم وایه‌ ئیسمی ئەعزەمی راسته‌قینه‌ په‌نه‌انه‌ و ته‌نها كه‌سانی "خه‌واص" ئاگادار ده‌کړین له‌ باره‌یه‌وه‌. به‌لام هه‌موو یه‌ کێك له‌ ناوه‌ جوانه‌ کانی خوای گه‌وره‌ پله‌یه‌کی هه‌ره‌ مەزنی هه‌یه‌ که‌ وه‌ك ئیسمی ئەعزەم وایه‌.

جياوازيي ئهولياكانيش له دۆزينهوه و دهستنيشان كردنى ئىسمى ئهعهزه مدالهم نهينى به وردهوه سهرچاوهى گرتوه. ئهوه تا ئىسمى ئهعهزه م به لاي ئيمامى عهلى بهوه - خواى لى رازى بيت - شمش ناوه، وهك لهو پارچه شيعره رهجه زهيدا هاتوه كه له كتيبي "مجموعه الأحزاب" دا^(۱) بلاو كراوه تهوه.

تايبه تكارى به كاني ئهوه ئىسمى ئهعهزه مهى كه ئيمامى عهلى باسى كردوه و ئهوه شمش ناوهش كه دهورهى ئىسمى ئهعهزه ميان داوه، ئيمامى غهزالى له كتيبي "جنته الأسماء" دا ليكي داونه تهوه. ئهوه شمش ناوهش برىتين له: "فرد، حي، قيوم، حكم، عدل، قدوس".

الباقي هو الباقي

براتان

سه عىدى نوورسى

* * *

(من زانستم له رۆحى خۆمدا ده نوورسى بهوه)

سى هم:

داواى نامه به كتان به خهتى خۆم لى كردبووم!

ده گپ نهوه: جار نيكيان به كه سىكى بى لچ و ليويان وت:

فو له چرا كه بكه و بيكوژينه ره وه!

وتى:

داواى شتىكى به كجار قورستان لى كردووم كه له توانمدا نى به!

به لى، خواى گوره خهت خۆشيبى بى نه به خشيوم، به راده بهك كه له نوورسىنى

تهنها بهك دپريش بيزار ده م و وهك كارىكى قورس و ايه به لامه وه.

(۱) "مجموعه الأحزاب" كتيبيكه "شيخ محمد ضياءه ددين گموشخانمى" دوعا مهئسووره كاني پيشهوايان و قوتبه كان و ئهوليا مهزنه كاني به سى بهرگ تيدا كۆر دووه تهوه و سالى ۱۳۱۱ك به خهتى دهست له ئهستمبرول چاپ كراوه و له پراويزه كه شيدا هه ندئى لهو دوعا يانه ليك دراونه تهوه. (وه رگيز)

جاران له‌بەر خۆمه‌وه بۆ بیر کردنه‌وه - نه‌ك سكالآ - ده‌م وت:

ئه‌ی خوای په‌روه‌ردگار! هه‌ر چه‌نده‌ پێویستم به‌ خه‌ت هه‌یه و خه‌زیشم له‌ شیعرو هۆنراوه‌یه، که‌چی ئه‌م دوو نیعمه‌ته‌ت پێ نه‌به‌خشیوم!

پاشان له‌ دواییدا به‌ ته‌واوه‌تی بۆم ده‌رکه‌وت که‌ خوای گه‌وره‌ خه‌ت و شیعری پێ نه‌به‌خشیوم چا‌که‌یه‌کی په‌که‌جار گه‌وره‌یه. چونکه‌ یارمه‌تی و هاو‌کاریی "پاله‌وانانی نووسین"ی وه‌ك ئێوه‌ پێویستی من به‌ خه‌ت و نووسین ناهێلنه‌وه. خۆ ئه‌گه‌ر بمتوانیایه‌ به‌ جوانی بنووسم و خه‌تم خۆش بوایه، ئه‌و مه‌سه‌لانه‌ له‌ دلمدا جینگێر نه‌ده‌بوون. چونکه‌ پێشتر من ده‌ستم به‌ خویندنی هه‌ر زانستیک کردییت، له‌بەر ئه‌وه‌ی له‌ خه‌تی خۆش پێ به‌ش بووم، له‌پێشدا له‌ناو رۆحمدا ده‌منووسی‌یه‌وه، که‌واته‌ ئه‌و توانا و قایلییه‌ته‌ سه‌باره‌ت به‌ من نیعمه‌تیکی گه‌وره‌ بوو.

هه‌رچی شیعریشه‌ ئه‌وا هه‌ر چه‌ند هۆیه‌کی گرنگی گوزارشت و ده‌رپه‌ینه، به‌لام "ئه‌ندیشه‌" حو‌کمی خۆی تێدا رایی ده‌کات و ئاویته‌ی "راستی" ده‌ییت تیایدا و شیوه‌که‌ی ده‌شیوینیته‌ و، هه‌ندی جاریش راستی‌یه‌کانی تێدا تینکه‌ل و پینکه‌ل ده‌بن. جا‌قه‌ده‌ری خوای گه‌وره‌، به‌ فه‌زل و چا‌ودێری خۆی، ده‌رگای شیعری له‌ به‌رده‌م ئێمه‌دا نه‌کرده‌وه، چونکه‌ ئه‌وه‌مان بۆ ته‌قدیر کرابوو له‌ داها‌توودا خه‌مه‌تی ئه‌و قورئانه‌ پێرۆزه‌ بکه‌ین که‌ "حق"ی بینگه‌رد و "حه‌قیقه‌ت"ی پوخت و بی‌گومانه‌. ئایه‌تی پێرۆزی: ﴿وَمَا عَلَّمْنَاهُ الشُّعْرَ﴾ (یس: ۶۹) ڕووی له‌م واتایه‌یه.

پشت به‌ خوا چه‌ند دێرێک له‌بەر ئێوه‌ ده‌نووسم.

الباقی هو الباقی

براتان

سه‌عیدی نوورسی

(هۆی دهسیک)

ئەى براى ئازيز و ورده كار و قيامه تيم و، هاوړنم له خزمه تى قورئاندا!
يه كه م:

له نامه كه تاندا پرسيو تانه:

بۆچى نامه كام به ئايه تى پيرو زى: ﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

(الإسراء: ٤٤) دهست پى ده كه م؟

وه لام:

حيكمه تى ئەمه برى تى يه له وهى كه:

يه كه م دهر گاي گه بچينه خاوينه كاني قورئانى پيرو زى كه لىم كرانه وه، هى ئەم
ئايه ته پيرو زه بوو. واته حه قيقه تى ئەم ئايه ته يه كه م دانه ي حه قيقه ته بهرزه كاني
قورئانى پيرو زى بوو كه لىم دهر كه وتن. هەر ئەم حه قيقه تمش زور به ي په يامه كاني
گرته وه.

حيكمه تى كى تر برى تى يه له وهى:

ئەو مامۆستا بهر پزانەم كه جى متمانە و بروامن، نامه كانيان به و ئايه ته دهست
پى كردوو.

ههروهها له نامه كه تاندا له باره ي حهوت گونا هه گه وه كانه وه پرسى ارتان
كردبوو. ده لىم:

گونا هه گه وه كان گه لى زورن، به لام له هه موويان گه وه تر ئەو گونا هه و
تاوانانەن كه پىيان ده وترى ت: "الموبقات السبع" كه ئەمانەن: قه تل، زينا، عه ره ق
خواردنه وه، سه رپى چى كردن له دايك و باوك - واته برى نى سيله ي په حم - قومار،
شايه تى درؤ، پشتگى رى كردن له و بى ده تانه ي كه زيان به ئايين ده گه به نن.

الباقى هو الباقى

براتان

سه عى دى نوورسى

(په‌يامه کان قووت و خؤراکن)

۱۴/شوال/۱۳۵۲

کانوونی دووهمه/۱۹۳۴^(۱)

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بؤ برای قیامه‌تی و نازیز و ورده کارم کاک ره‌ئفعت!

ئه‌ی هاورنی بیریار و عهودالی حه‌قیقه‌تم!

یه‌که‌م:

له‌نامه‌که‌تاندا ده‌لین: هه‌تا زیاتر پی‌وه‌ر و ته‌رازووه‌کانی په‌يامه‌کانی نوور
بخوینینه‌وه، پتر سوودیان لئی وهرده‌گرین.

به‌لئی برام! ئه‌و په‌يامانه‌ قووت و خؤراکن، چونکه‌له‌قورئانی پی‌رژه‌وه
هه‌لگؤزراون. جا هه‌روه‌ک مرؤف رؤژانه‌هه‌ست ده‌کات پی‌ویستی به‌خؤراکه، به
هه‌مان جؤر هه‌ستیش به‌پی‌ویستی ناخی خؤی ده‌کات بؤ ئه‌م خؤراکه‌رؤحانی‌یه.
بؤیه‌که‌سینکی وه‌ک ئیوه‌که‌گیانی له‌سه‌ر په‌يامه‌کان و الا بیئت و دلئی پییان گوشاد
بوویئت، له‌خویندنه‌وه‌ی ئه‌و په‌يامانه‌ بیزار نایئت. چونکه‌ئه‌م په‌يامانه‌ وه‌ک
نامیلکه‌ی تر له‌جؤری "میوه" نین تا مرؤف لییان بی تاقت بیئت، به‌لکو قووت و
خؤراکن و، هه‌میشه‌ پی‌ویستن.

الباقی هو الباقی

براتان

سه‌عیدی نوورسی

* * *

(۱) میژووی گه‌یشتنی نامه‌که‌به‌به‌ده‌ستی کاک ره‌ئفعت.

(له باره‌ی تا قمی "زهیدی" یهوه)

۵/شوبات/۱۹۳۴

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

برای تازیز و بهوفا و ورده کار و موشتاقم کاک ره نفهت!

دووهههه: پرسیاره که تان له باره‌ی "ئیمام زهید" هوه^(۱)، که ئیمامی ئه هلی یههههه، گرنگی و یومنی تیدایه. به لام له کاتیکه بی یومن و به ره که تدا گه یشت! چونکه بارودوخ بوار نادات و زهینم له کار وه ستاوه و... و... هتد. له گهل ئه وه شدا ده لئیم:

"ئیمام زهید" یه کیکه له ساداته مهز نه کان و پیشه وایانی ئالی بهیت و، ههر ئه ویش بوو که شیعه زور رۆچووه کان (غلاة) ی دهر کرد و بیی وتن:

برۆن ئیوه "رافزی" نا ههروهک به خو بهری کردن له ههزرتی ئه بووبه کر و عومر - خویان لئی رازی بیست - قایل نی یه، به لکو دان به خه لافه ته که یاندا ده نیست و ریزیان لئی ده گریت. ئنجا شوینکه وتووایشی رینکرتینی تا قمه کانی شیعه ن و نزیکرتینیان له ئه هلی سونه ته وه و، سیفه تی ئینصاف و زوو قبول کردنی حه قیان تیدایه.

پشت به خوا زهیدی یه کان له ئاینده دا خویان له ئه هلی سونهت و جهاماعت جیا ناکه نه وه و دهرۆنه ناویان و تیکه لیان ده بن.

(۱) ناوی: زهیدی کوپی عملی کوپی ههزرتی حسهینی کوپی ههزرتی عملی به و له نیوان ساله کانی (۷۹-۱۲۲ک) دا زیاره. بیی دهوتریت: "زهیدی شهید". ئیمامی ئه بوو حه نیفه له باره یه وه فرموویه تی: "له زهمان و رۆزگاری ئه ودا که سم نه دیوه له حازروه لامیدا له و چاپو کتر بیست و گوفتاریشی له هی ئه و ره وانر بیست و له ویش شاره زاتر بیست له فیههدا". چل ههزار که سی خه لکی کووفه له سه ر بانگه وازی کیتاب و سونهت به یهه تیان بی دا، پاشان پشتیان بهر دا و چهنه جه نگیلک رووبه رووی هه لگیر سا که به شهید بوونی ئه م کۆتاییان پی هات. به پوختی له "الأعلام" هوه. ههروهها پروانه: "البدایة والنهاية" لابن کثیر ۳۲۹/۹. (وه رگێڕ)

ئەم زەمانەى دواىى گەلىنى پشپوى بە خۆپەووە دەبىنىت و، فیتنەى ئاخىر زەمانىش سەرھەلدانى چەندىن شتى سەىر و سەر سوورھىنەر بە گونى هەستى مرؤفدا دەدات. سلاو لە هەموو ئەوانە دە کەم کە پەپەندىيان بە پەيامە کانى نوورەو هەپە.

الباقى هو الباقى

براتان

سەعیدى نوورسى

* * *

(دەتوانن لە کۆرى سەعیددا دابنىشن)

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

دوو هەم: ...

پیشتر پیم وتن:

"کەس"ى من (سەعید) خاوەنى هەىچ گەنگى بەك نى، تە پىتان خۆش پىت لە گەلى دابنىشن و گەتو گۆى لە گەلدا بەکن.

بەلام ئەو سەعیدەى کە "مامۆستا" تانە دەتوانن بە کردنەو هى هەر کام لە پەيامە کان، لە گەلدا دابنىشن و بەشدارى گەتو گۆ بن لە گەلدا.

خۆ ئەو سەعیدەش کە "برای قىامەتى" تانە، بەيانى و ئىوارە لە دوعا و پارانەو هە کانى لە دەر گانەى خواى گەورەدا لە گەلتانداپە.

کاک "سزائى" هەر کاتى بپەوت دەتوانىت سەعیدى مامۆستا و برای خۆى

بىنىت.

به لآم "كس"ی سه عید، هر كس بیینیت په شیمان ده بیته وه! به پنی ئه وه پهنده
به ناوبانگهی كه ده ئیت:

"تسمع بالمعیدی خیر من أن تراه"^(۱)

چونكه له بهر خۆپه وه ده ئیت: خۆزگا چاوم پنی نه كه وتایه و، وه كو ته پل وایه،
هر تنها له دووره وه دهنگی خۆشه!

الباقي هو الباقي

براتان

سه عیدی نوورسی

* * *

(له بارهی "ئالی عه‌باء"هوه)

۴/نیسان/۱۹۳۴ چوارشهمه

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

برای تازیز و بهوه‌فا و ورده‌كار و بایه‌خده‌رم كاك په ئه‌فت!

پرسیاره‌كه‌ی ئه‌م جاره‌تان دوو رووی تێدایه ..

یه كه‌میان:

رووی "ئالی عه‌با"یه كه نه‌پنی‌یه كه و، من شایانی ئه‌و نه‌پنی‌یه نیم تا وه‌لامی ئه‌و
پرسیاره‌تان بده‌مه‌وه. یان هه‌موو نه‌پنی‌یه‌ك ناكریت به نووسین ده‌ربهریت. چونكه
یه كێك له دره‌وشانه‌وه‌كانی "حه‌قیقه‌تی محمه‌دی" له "ئالی عه‌باء"دا درده‌كه‌ویت.

(۱) په‌نلێکی نوعمانی کوری موزیره كه له‌م سه‌رچاوانه‌دا هاتوه: مجمع الأمثال للميداني (۶۵۵)

۱/۱۷۸، جمهرة الأمثال للعسكري ۱/۲۶۶، المستقصى للزحشري ۱/۱۴۸، لسان العرب لابن

منظور مادة (معد). (وه‌رگێی)

رووی دووهمی پروالتهی پرسیاره که ناشکرایه و له کتیبه کانی فهرموده‌دا وه که
صه‌حیحی موسلیم^(۱) به‌گیرانه‌وهی حه‌زرتی عایشه - خوای لئی رازی بیټ
- به‌م جوړه‌ی خواره‌وه ریوایه‌ت کراوه:

به‌یانی‌یه کیان پیغه‌مبه‌ر ﷺ له مال روژسته دهره‌وه و عه‌بایه کی خوری‌ی ره‌شی
چنراوی دابوو به‌شانیدا و، ئنجا حه‌سه‌نی کوری‌ی عه‌لی هات و پیغه‌مبه‌ر ﷺ خسته‌یه
ژیر عه‌باکه‌وه، ئنجا حه‌سه‌ین هات و ئه‌ویشی خسته‌ی ژیر عه‌باکه‌وه، ئنجا فاتیمه
هات و هه‌ر خسته‌یه ژیر عه‌باکه‌وه، پاشان عه‌لی هات و ئه‌ویشی خسته‌ی ژیر
عه‌باکه‌وه، ئنجا فهرمووی:

﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا﴾

(الأحزاب: ۳۳).

چه‌ند حه‌دیسینی تری وه که ئه‌مه له باره‌ی "ئالی عه‌باء" وه^(۲) به‌چه‌ند
ریوایه‌تینی جیاجیا له شمش کتیبه صه‌حیحه کانی حه‌دیسدا ریوایه‌ت کراون.
زاتیک بزومه‌ستی چاکبونه‌وه له نه‌خوشی و به‌ده‌سته‌ینانی شه‌فاعه‌ت
فهرموویته‌ی:

لي خمسة أظفي بها نار الرباء الحاطمة المصطفى المرتضى وابناها وفاطمة

(۱) صحیح مسلم (۲۴۲۴)، فضائل الصحابة ۶۱. له ده‌قی فهرموده‌که‌دا ده‌فهرمویت: "وعليه مرط
مرجل"، له ریوایه‌تینی تردا: "مرجل". گهر "مرجل" بیټ واته پو‌شاکه‌کی به‌ری وینه‌ی باری
حوشزی له‌سه‌ر نه‌خشا‌بوو. گهر "مرجل" یش بیټ، واته وینه‌ی قازان و مه‌بجالی له‌سه‌ر نه‌خشی‌نرا‌بوو،
بروانه: "مسلم بشرح النووي" ۱۹۴/۸. (وه‌ر‌گیر)

(۲) وللحديث طرق كثيرة. انظر المسند ۴۸، ۱۰۷، ۲۹۲/۶، ۲۹۶، ۲۹۸، ۳۰۴
والبخاري في التاريخ الكبير ۶۹/۲/۱ والحاكم ۱۴۷/۳ والترمذي وأحمد في فضائل الصحابة برقم
۱۱۴۹، ۱۱۴۹، ۱۴۰۴، ۱۱۷۰، ۱۳۹۲ وذكر الهيثمي في المجمع ۱۶۶/۹ والسيوطي في الدر المنثور
۱۹۸/۵ له طرق كثيرة مع مخرجها عن عدد من الصحابة رضي الله عنهم. أخرج الطبراني في
الأوسط عن علي أنه دخل على النبي ﷺ وقد بسط شملة فجلس عليها هو وعلي وفاطمة والحسن
والحسين، ثم أخذ النبي بمجامعه فعد عليهم ثم قال: "اللهم ارض عنهم كما أنا عنهم راض". قال
الهيثمي (۱۶۹/۹): رجاله رجال الصحيح غير عبيد بن طفيل وهو ثقة، كنيته أبو سيدان اهـ. عن
حياة الصحابة ۱۰۵/۴.

ئىستا هر ئم ئەندازەبەم لە وەلامەكەت نووسی، دلگران مەبە.
سەلام لە يەك بە يەكی ئەوانە دەكەم كە لە نامەكەتاندان ناوت هینابوون و دوغای
خیریان بۆ دەكەم.

الباقي هو الباقي
براتان
سەعیدی نوورسی

* * *

(پیرۆزبایی بە بۆنەى لەدايك بوونی كیژۆلەيەك)

چوارشەممە ۹/مایدس/۱۹۳۴

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾
السلام علیکم ورحمة الله وبركاته

برای ئازیز و بەو هفا و ورده كارم كاك ره ئهفتا!
یه كەم:

لەدايك بوونی منالەكەتان لى پیرۆز بىت و خوا بىكات بە ماىەى خىر. پشت بە
خوا رىژنەيەكى نوورەكانى ئەم ئايەتە پیرۆزە بەدەست دەهينيت كە دەفەرموى:
﴿وَلَيْسَ الذَّكْرُ كَالْأُنثَى﴾ (آل عمران: ۳۶).

چونكە ئەو دوو كیژۆلەيەى كە خواى گەورە بە ئیووە و كاك عاصمى بەخشی
زیاتر دەتانكات بە شایانى پیرۆزبایی لى كردن، لەبەر ئەوەى گرنگترین بناغەكانى
مەشرەبى ئیمە بریتىیە لە "شەفەقەت" خۆ كچانىش، كە دروستكر اوینكى
خۆشەویستن، پالەوانى سۆز و شەفەقەتن. من لەو باوەرەدام كە لەم رۆژگارەدا
مەترسى منالى نیرینە زیاترە لە هی مینە.

له خواى گهوره ده پاپرئمه وه كه ئهم كپژوله به بكات به مايهى هاوده مى و دلنه و ايتان و، وهك مهلايكه تىكى بچوو كى لى بكات كه به ناو ماله كه تاندا بگهرت! پئم باشزه له برى: "رهنگى گول" ناوى بنين "زهينه ب".
دووهم:

ئوهى كه تز و كاك شهرىف له بارهى په يامى (حيكمه تى: اعود بالله) و نهينى به كانى: بسم الله) وه نووسيو تانه، زور كورت و پوخته و، نازانريت ئايا ته قدير و ريزلينا نه يان ره خنه گرته! له كاتى كدا من چه ندين جار دوو پاتم كردوو ته وه كه هموو كه سينك پيوستى به تىگه يشتى هموو مه سه له به كى هموو په يامى نى به، به لكو چه ندى لى تىگه يشت سه روز ياديه تى.
سى هم:

"جيهانى مىسال" ناوه ندى كه له نيوان "جيهانى رۆح" و "جيهانى بينراو" دا و له ههردوو كيان ده چىت، هه ربه كه له روويه كه وه. چونكه روويه كى دهروا ئىته ئهويان و رووه كهى ترىشى دهروا ئىته ئه ميان. بۆ نمونه: وینه مىسالى به كهت له ناو ئاوينده له جهستت ده چىت و له هه مان كاتيشدا وهك رۆحت نيان و ناسكه.

ئهو جيهانه - جيهانى مىسال - به وینهى بنى گومانيى جيهانى بينراو و جيهانى گيانه كان^(۱) چه سپاوه و، شوينى ناوده ر كردنى شتانى نامۆ و سهير و سه رسوور هينهر و جىگاي گه شتو گوزارى ئه هلى و يلايه ته.

جا ههروهك هيزى "ئهنديشه" لهم مرؤفه دا هه به، كه جيهانىكى بچوو كه، "جيهانى مىسال" يش لهم جيهانه دا هه به، كه مرؤفنىكى گهوره به و، ئه ر كه كهى ئهو ئهنديشه به لهم مرؤفه گهوره به دا راده پهرينيت و، جيهانىكه به حهقيقهت و جودى هه به. چونكه ههروهك هيزى "بهر كرنه وه" ي مرؤف هه والى "له وحى

(۱) بوونى "جيهانى مىسال" سه بارهت به من شتىكى بينراوه و به وینهى به لگه نه ويستى "جيهانى بينراو" بنى گومانه. ته نانهت: خهونى راست و، كه شفى راستى بنى گومان و، وینه دهه كهوتنه كان له شته روونه كاندا، سى په بجهه رن كه لهم جيهانه وه به سه ر ئهو جيهانه دا دهروانن، به چه شنىك كه چه ند لايه نىكى ئهو جيهانه پيشانى كه سانى عوام و هموو خه لكى دهه دن. (دانه)

مەحفووظ "ی جیهانی گهوره راده گه یه نیت، به هه مان جوړ هیزی "ته ندیشه" ش
هه والی جیهانی میسال راده گه یه نیت.

الباقي هو الباقي
بر اتان
سه عیدی نوورسی

* * *

(هه ده له تائفه که)

چوار شه مه ۲۰ / حزیران / ۱۹۳۶

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

برای تازیز و بهوفا و بایه خدهرم کاک ره ئفمت!

له نامه که تاندا له باره ی ده دانه له تائفه کانه وه پرسیار تان کردو وه. من ئیستا
خه ریکی وانه و تنه وه ی ته ریفه تی سو فی نیم. زانایانی لیکۆله ری ته ریفه تی
نه قشبه ندی چه ند کتیب و ئاسه وارنکیان له باره ی ئه وه دانه له تائفه وه هیه.
ئه رکی ئیستای سه رشانمان ده ره ئینانی نه ئینی په کانی قورئانی پیروزه، نه ک نه قل
کردنی ئه وه مه سه له و بابه تانه ی که له ناو کتیبه کاندا هه ن. دلگران مه بن له وه ی که
ناتوانم بابه ته که ت به دریزی بو باس بکه م. له گه ل ئه وه شدا ده ئیم:

ده دانه له تائفه کان به لای ئیمامی ره بیانی یه وه - خوای لی رازی بیت - بریتین
له: "قلوب، رۆح، سپر، خه فی و ئه خفا" ههروه که هه موو په کیک له چوار
توخمه که ی ناو مرو فیش له تیفه یه کیان هیه که له گه ل ئه وه توخمه دا شیابو بن. ههروه که
به پوختی سه بهارت بهرزبوونه وه ی په که به په کی ئه وه له تیفانه و حالیان له هه موو
پله کانی سه میر و سلوو کدا، دوا وه.

من پښم وايه ماهييه تي گشتيي مرؤف و، توانا و ليها تنه كاني له مهر ژيان له ودا
گه لني لايه ني ناسكيان تيدايه، به لام ده دانه يان ناوبانگي در كر دووه.
دانا يان و زانا ياني رواله ت بينيش نهو ده له تائيفه يان - به شيويه كي تر -
كر دووه به بناغيه ك بؤ دانسته كه يان، وهك پښج ههسته ناشكر او پښج ههسته
په نهانه كان، به وينه ي چهنه په بنجره و نمونيه كي نهو ده له تائيفانه.
وهك لاي عامه ي خه لكي باوه: ده له تائيفه كاني مرؤف په يوه ندي يان بهو ده
دانه يه ي لاي نه هلي ته سه ووفه وه هه يه. بؤ نمونه: گهر ويجدان و، ده ماره كان و،
ههست و، ژيري و، ثاره زوو و، هيزي شه هوي و، هيزي توورپه ي و، له تائيفه كاني
هاوچه شنيان بخرينه سهر: قلب و، رؤح و، سيرر، نهوا ده له تائيفه كان له
شيويه كي تر دا در ده كون.

جگه له مانه ي كه باس كران گه لني له تائيفي تر هه ن، وهك: سائيقه و شائيقه و
ههستي پښ روودان. خو گهر راستيي نه م مه سه له يه بنووسم، دريژه ده كيشيت.
بؤيه له بهر كه ميي كاته كه مان ناچار بووم له كور تيدا بيپر مه وه.

الباقي هو الباقي

براتان

سه عيدي نورسي

* * *

(واتاي حهرفي و واتاي نيسي)

به لام پر سياري دووهه متان:

گهر سهيري ثاوينه ت كرد، يه كه م جار مادده شووشه كه ي ده بينيت، پاشان
وينه كه ي ناوي له پله ي دووهه مدا ديت به لام نه گهر مه بهست له سهير كردني
ثاوينه كه: بينيني وينه كه ي ناوي بيت، نهوا يه كسهر نهو وينه يه ت به پرووني بؤ
درده كه ويت هه تا وات لي ده كات بلبيت: "فتبارك الله احسن الخالقين" ميتر بينيني
شووشه ي ثاوينه كه ده كه ويته پله ي دووهه م.

سهیر کردنی یه کهم به واتای "ئیسمی" یه. واته شووشه‌ی ئاوینه که مه‌به‌سته و، وینه‌ی ئه‌و که سمش که تیایدا دهرده که ویت واتایه کی "حهرفی" یه و مه‌به‌ست نی‌یه. به‌لام سهیر کردنی دووهم راسته‌وخو بینینی که سه‌که‌ی مه‌به‌سته، که واته بینینی ئه‌و "واتای ئیسمی" یه و، هی شووشه کهیش "واتای حهرفی" یه.

بهم پی‌یه، له کتیبه‌کانی "نه‌حوو" دا پیناسه‌ی "ئیسیم" به: (واتای سه‌ره‌خو بو خوی به‌ده‌سته‌وه ده‌دات) و، هی "حهرف" یش به: (واتای غه‌یری خوی ده‌گه‌یه‌نیت) کراوه.

سه‌یر کردنی قورئان بو بوونه‌وه‌ران وایه، که هم‌موویان به "حهرف" ته‌ماشا ده‌کات که واتای غه‌یری خویان ده‌گه‌یه‌نن، به‌و واتایه‌ی که: دره‌وشانه‌وه‌ی ناوه جوانه‌کان و سیفته‌ه مه‌زنه‌کانی به‌دیهینه‌ری مه‌زن به‌سه‌ر بوونه‌وه‌رانه‌وه دهرده‌پرن. به‌لام زۆربه‌ی روانینه‌کانی فه‌لسه‌فه‌ی مردووی ماددی بو بوونه‌وه‌ران سه‌یر کردنی "ئیسمی" یه. ئیتر بهم بو‌چوونه، پینی فه‌لسه‌فه‌ی ماددی بو ناو زۆنگاوی سروشت ده‌خلیسکیت.

الباقي هو الباقي

بر اتان

سه‌عیدی نوورسی

* * *

(موسلمانی بین ئیمان و ئیمانداری ناموسلمان)

چوارشه‌مه ۲۷/حوزه‌یران/۱۹۳۴

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

بو برای ئازیز و پرسیار که‌ر و پو‌چوو له باس و لی‌کۆلینه‌وه‌دا: کاک په‌ئفت!

زیره کی‌یه له‌پراده‌به‌ده‌ره‌که‌ت و تیبینی‌یه ورده‌کانت هاتم ده‌ده‌ن که زوربه‌ی
پرسیاره‌کانتان به‌کورتی وه‌لام بده‌مه‌وه..
که‌واته دل‌گران مه‌بن.
خۆ هه‌رچه‌نده‌هه‌ز ده‌که‌م له‌گه‌لتاندا بدوینم، به‌لام که‌میی کات بو‌ارمان
نادات.

واتای: موسلمانن بئ ئیمان و ئیماندارن ناموسلمان نه‌مه‌ی خواره‌وه‌یه:
له‌سه‌ره‌تای سه‌رده‌می سه‌ره‌ستیدا^(۱) چه‌ند که‌سینکی مولحیدم له‌ناوه‌ندی
ئیتیحادی‌یه‌کاندا ده‌بینی که‌ده‌یان وت:
ئایینی ئیسلام و شه‌ریعتی محمه‌دی چه‌ندین یاسا و ده‌ستووری‌یه‌که‌جار
به‌نرخ و گشتی و سوو‌دبه‌خشیان تیدا‌یه‌که‌شایانی جئ‌به‌جئ کردن له‌کۆمه‌لگای
ئاده‌میزاد به‌تایبه‌ت له‌سیاسه‌تی عوسمانیدا.

واته: به‌هموو هیزنکیانه‌وه‌لایه‌نی شه‌ریعتی محمه‌دی‌یان ده‌گرت.
جا‌ئه‌وان له‌م خاله‌دا موسلمانن. واته: هه‌رچه‌ند بئ ئیمانن، به‌لام لایه‌نی
حه‌قیان گرتوووه‌ و جئ‌به‌جئ ده‌که‌ن. به‌و واتایه‌ی که‌شایسته‌ی ئه‌وه‌ن پێیان
بو‌تریت: موسلمانن بئ ئیمان!

به‌لام ئیستا که‌سی وا‌هه‌یه‌له‌خۆیدا خۆی به‌ئیماندار ده‌زانیت و باوه‌ری به
خوا و پیغه‌مبه‌ر ﷺ و رۆژی دوا‌یی هه‌یه، که‌چی به‌ناوی "مه‌ده‌نییه‌ت" هوه‌ده‌چیت
پشتگیری له‌و ته‌وژمانه‌ ده‌کات که‌دژی شه‌ریعتن و له‌گه‌ل بیانی‌یه‌کاندا رێک و
هاو‌بیرو‌ران! جا‌له‌به‌ر ئه‌وه‌ی یاسا‌کانی شه‌ریعتی ئه‌مه‌دی جئ‌به‌جئ ناکات
- که‌حه‌ق و حه‌قیقه‌تن - و، به‌چه‌شنیکی راسته‌قینه‌لایه‌نی ئه‌و یاسایانه‌نا‌گرت،
ئه‌وا ده‌بیت به‌ئیماندارنکی ناموسلمان!

ده‌توانرن بو‌تریت:

(۱) واته: سه‌رده‌می دووه‌م جاری پرا‌گه‌باندنی ده‌ستور که‌بئ ده‌وتریت "مه‌شرووتیه‌تی دووه‌م"
که‌سالی ۱۹۰۸ز له‌لایه‌نی سولتان عه‌بدو‌لحه‌میدی دووه‌مه‌وه‌پرا‌گه‌نه‌را. (وه‌رگێز)

ههروهك ئىسلامى بىن ئيمان نايىت به مايهى رزگار بون، به هه مان جؤر ئيمانى
بىن ئىسلاميش - كه له سهر بناغهى زانين بىت - خؤى راناگرىت و رزگاريش بؤ
مرؤف به ده ست ناهيىت.

پرسيارى دووهه متان:

ئهجهلى موبره م و موعه للهق، به تهعبيرىكى تر برىتين لهو ئهجهلهى كه كاتى بؤ
ديارى كراوه و ئهوش كه كاتى بؤ ديارى نه كراوه، وهك خؤتان دهزانن و
ئاگادارن.

الباقى هو الباقى

براتان

سه عيىدى نوورسى

* * *

(فيقهى نه كبه ر و مهسه له فدرعى به كان)

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

براى ئازيز و بهوه فا و ورده كارم كاك ره ئهفتا

باشترين و ئاسانترين وهلام كه پوخسه تى شرعىي تىدا ره چاو كرايىت
وهلامه كهى ئيوه به. چونكه "شهرحى مولتهقا"ى "داماد" و "مرقاة الفلاح" ده ئين:

بهك كهفارهت سه روزيادى دوو مانگى ره مهزانه. كه واته كهفاره تيك بؤ چهند
رووداوينكى جياجيا به سه، چونكه رووداوه كان تيهه لكيشى به كترين. ئه و دوو
كتيبه و توويانه: ئه م بؤ چوونه سه حيه.

له گؤشهى روانيى حه قيقه تيشه وه:

ئەم مەسەلە بە عەزیمەت و روخسەتی تێدا بە. عەزیمەتە کە بریتی بە لەو هی کە هەموو پەرمەزانیك کە فارەتی سەر بە خۆی بییت، گەر ئەو کەسە لە توانیدا بییت. هەرچی پرووی روخسەتە کە شە ئەوا بە پینی خواستی "تیهەلکیش بوونە کە": یەك کە فارەت فەرزە بۆ چەند مانگینکی پەرمەزان و ئیتر کە فارەتە پەرش و بلاوێ کانی تر لە پلە "موسەحەب" دان، هەر وەها لە بەر ئەو هوش کە هەردوو واتای "سزادان" و "بەندایەتی" لەم کە فارەتە دا پەچاوە کراون. کەواتە جگە لە هۆکاری تیهەلکیش بوون، لە بەر کۆبوونەوی ئەم دوو واتایەش لە کە فارەتە کە دا بۆ هی پەرمەزانە کانی تر زۆری لێ ناکریت.

ئیمە سەرقالی بناغە کانی ئیمانین کە بییان دەوتریت: "فیقهی ئە کبەر". بۆیە ئیستا زەینم بە شیوێهێ کە جیددی پروو ناکاتە نەقل کردنی وردە کاری مەسەلە فەرعی بە کان و گەڕانەوێ بۆ سەرچاوە کانی موحەتەیدان. جگە لەو هی کە دەسزانی من کتیبە سەرچاوەییە کاتم لە لا دەست ناکەویت و کاتینکی ئەوتۆشم بۆ سەرلیدان و خویندەنەویان بە دەستەوێ نی. سەرباری هەموو ئەمانەش زانایانی ئیسلام بە چەندین وردە کاری راست و دروست ئەم مەسەلە و بابەتەنەویان خستووێتە بەر باس و لیکۆلینەو، بە پادەییە کە ئەوتۆ کە هیچ پینوستی بە کیان بۆ ورد کردنەوێ و قوول بوونەوێ تر لە بابەتە فەرعی بە کاندانە هیشتووێتەو. خۆ ئەگەر لەم پرووێ هەستم بە پینوستی راستەقینە بکرایە، ئەوا بۆ ئەم چەشنە مەسەلە و بابەتەنە سەردانی سەرچاوە بەنرخە کانی موحەتەیدانم دە کرد و بۆم پروون دە کردیتەو. لەوانەییە هیشتا کاتی سەرقال بوون بەم چەشنە راستی یانە نەهاتییت.

الباقی هو الباقی

براتان

سەعییدی نوورسی

(مەسلەھەت كە تايەتە بە "دەست پتوہ گرتن" ەوہ)

ئەي ئادەمىزاد و ئەي نەفسى خۇيشم!

بە دلتىياپەوہ بزائە كە:

جەستە و ئەندامە كانت و "بوون" و سەرۋەت و سامان و ئازەلە كانت كە نىعمەتن و خوای گەورە بە تۆي بەخشيون، ەەرگىز بۇ ئەوہ نەپەخشيون كە بە مولكى خۇتياں بزائيت، بەلكو بۇ ئەوہ بە مالتىكى موباح بن لە بەردەستدا. واتە بۇيە مولكى خۇي خستوۋەتە ژىر دەستەلاتى تۆۋە و بۇي موباح كروويت تاكو سووديان لى بىينيت، نەك بۇ ئەوہى بتكات بە مولكدار و خاۋەنيان.. چونكە كەسكى وەك تۆ كە لە بەرپۆە بردنى "گەدە" يدا دەستەوسان يىت - كە ئاسانزىن و ئاشكراترين كارى بەرپۆە بردنە و لە ناۋەندى ئىختيار و ەست و شعورداپە - چون دەتوانىت بىيت بە خاۋەنى "چاۋ" و "گوئى" و ەستيارە كانى ھاۋچەشنيان كە خوازيار و داۋاكارى بەرپۆە بردنىكن لە دەرەوہى بازنى ئىختيار و ەست و شعورى مرؤفدا!

جا مادەم ژيان و داخوازىيە كانى بۇ "ئىباحە" بە مرؤف بەخشرابن نەك بۇ "مولكدارى" ئەۋا تەنھا دەپن بەپى دەستورى "ئىباحە" رەفتار بكەيت. واتە بە وىنەى خانەخوئى كە بوارى سوود ەەرگرتن بە ميوانە كانى دەدات لەو شتانەى كە لە بەردەمياندا دايئاۋە، بىن ئەوہى بيانكات بە مولكيان. چونكە دەستورى "ئىباحە" و "ميواندارى" رەفتار و ەلسو كەوتە بەو كردارانەى كە لە چوارچىۋەى رەزامەندىي خانەخوئدان.

كەۋاتە نايىت ئىسراف لەو شتانەدا بكات كە بە ئىباحە خراۋنەتە بەردەستى، يان لىيان بپەخشىت بە كەسكى تر و، رەفتارى سەر بەخۇ و گالتە جارىيان تىدا بكات، يان بە زايەيان بدات! چونكە گەر بكرانايە بە مولكى، ئەو كاتە دەيتوانى بەپى حەز و ئارەزوۋە كانى خۇي ەلسو كەوتى تىدا بكردناپە!

ەەر بە ەمان جۇر، دروست نىيە مرؤف خۇي بكوژىت و كۆتايى بەو ژيانەى بەپىت كە خوای گەورە بە "ئىباحە" پىي بەخشيۋە. ەروەك بوارى ئەوہت

نه دراوه تی که "چاو"ی خۆت به جۆرنیکی مهعنهوی ده‌ر بهینیت، واته به روانین بۆ ئه‌و شته حهرامانه‌ی که خواوه‌نی چاره که پینی رازی نی‌یه، به کاری بهینیت. به ههمان جۆر بوار نه‌دراوه "گۆی" و "زمان" و "لووت" و هه‌ست و کۆته‌ندامه‌کانی هاوچه‌شنیان له واتا و ناوه‌رۆکدا بکۆژرین. به‌و واتایه‌ی له حهرامدا بخرینه کار. که‌واته ده‌بی به‌پینی شه‌ریعه‌تی خانه‌خوئی و میوانداری خواوه‌ن که‌ره‌م و به‌خشنده هه‌لسوکه‌وت و ره‌فتار له هه‌موو نیعمه‌ته‌کانی دنیا‌دا بکریت.

سه‌عیدی نوورسی

* * *

(دوا ناگادار کردنه‌وه (ئاندار) بۆ موفتی ئه‌گریدر)

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی به‌رپزتان هاوڕێ‌یه‌کی کۆن و هاوه‌لمن له زانستدا، وا گه‌فتو گۆیه‌کتان له‌گه‌لدا ده‌که‌م:

من هه‌والی گرفت و موسیبه‌تینکی ئایینی گه‌وره‌ت بێن راده‌گه‌یه‌نم که په‌یوه‌ندی به هه‌ردوو کمانه‌وه هه‌یه. ده‌سا با پینکه‌وه بۆ لا‌بردن و نه‌هیشتنی تیبکۆشین، که بریتی به‌ له‌مه‌ی خواره‌وه:

له‌و کاته‌دا که ده‌بوو به‌رپزتان له هه‌موو که‌سیک زیاتر بایه‌خ و پشتگیریتان بۆ ئه‌و کاری "خزمه‌ت به‌ قورمان و ئیمان"ه‌ی ئیمه‌ ده‌ر به‌رپایه‌ و، له‌ پێش هه‌موو که‌سینکه‌وه به‌رگیریتان لێ بکردینایه، که‌چی - به‌ داخه‌وه - ده‌بینین به‌ روانینکی هینده‌ سارده‌وه بۆمان ده‌روانن که گیانی مونا‌فیس‌ی له‌ خۆدا هه‌لگرتوو، ته‌نانه‌ت له‌به‌ر چه‌ند هۆیه‌کی نه‌زانراو هه‌لو‌یستی نه‌یار و لایه‌نی به‌رامبه‌رتان لێ گرتووین، به‌لکو هه‌لو‌یشتان داوه کۆره‌که‌تان به‌ به‌رپوه‌به‌ری ئه‌م گونده^(۱) دایه‌زینن و پاشان

(۱) مه‌به‌ست له "کۆره‌که‌ی موفتی": ئه‌و که‌سه‌یه که مامۆستا نوورسی له مه‌کتوبی بیست و شه‌شهمدا (مه‌کتوبات لا‌په‌ره ۵۶۵) به‌ ناوی "که‌سی دووه‌م" ناوی ده‌بات. (وه‌رگێن)

پشتگىر و ھاۋرىنى بۇ بدۇز نەۋە، ھەتا كار گەيشتە رادەيە كى ئەوتۇ كە ھەركات بىرم لە ماھىيەتە كەي دە كىردەۋە، لە برىي ئىۋە تەزۋو بە جەستەمدا دەھات! چۈنكە ئىۋە بە پىنى دەستورى: "السبب كالفاعل" ھۆكار و بەرپىسى ئەو گوناھ و تاوانانەن كە لەم حالەتەۋە سەرھەلئەدەن.

جا ھەرۋەك "زەھر" تەنھا بە ناولىنان ناگۇرپىت بە "دەرمان" .. بە ھەمان جۇر، دۇزىنەۋەي ھەر ناۋىكىش بۇ بارودۇخە كانى ئەو دەستەيەي كە گىانى زەندەقەيان لەخۇدا ھەشار داۋە و رى بۇ ئىلحاد خۇش دە كەن، ھىچ لە كارە كە ناگۇرپىت و، ھەر ناۋىكى ۋەك: "نىشتامنى لاۋ" يان "نىشتام پەرۋەرە پىرۋزە كان" لى بىنن و اتاكەي ھەر يە كسانە و ناگۇرپىت. چۈنكە ئەو دەستە و تاقانەي كە لە شۈپنە كانى تر دا ھەن و بە چەند ناۋىكى ۋەك: "رېنكخراۋە كانى لاۋان" و "ئەنجۋمەنى تور كە نەتەۋەيە كان" و "يانەي نۇنخۋازى" و ناۋە كانى تىرى ھاۋچەشنىان ناۋىراۋن، دە گۇنچى لە چەند شىكل و شىۋەيە كى تر دا دەرىكەون و ھىچ زىيانكىشىان نەيىت.

بەلام ھەۋلى سەرۋمپى ئەم دەستەيەي كە لەم گۈندەدان لە دۇى ئىمە، تەنھا ھەر لە پىناۋى زەندەقە و ئىلحاددايە، چۈنكە ئىمە بە بەردەۋامى و ماۋەي ھەشت سالا تەنھا لە خزمەتى ئىمان و راستىيە كانى ئايىنداين.

بى گومان كىردارە كانى ئەم دەستەيەي كە لە دۇى ئىمە تىدە كۇشىت و بە پىنچەۋانەي ئوسۋولى ئايىنەۋە كار دە كات، ھەر لە پىناۋى "ئىلحاد" دا دەيىت. تەنناتە سەرى ئەم كارانە لە خزمەتى "كوفر" و "زەندەقە" ۋە دەردە چىت.

ئەمەيە ئەنجامى كار و تىكۇشانە كانىان! ئىتر تۇچ پىنى بزانىت و چ پىنى نەزانىت! چۈنكە بۇ ھەموۋ لايەك پۈۋن بۈۋەتەۋە كە من ھىچ پەيۋەندىيە كەم بە تەۋزۋە سىياسىيە كانەۋە نىيە و، ئىمە تەنھا بە "راستىيە كانى ئىمان" ۋە سەرقالىن.

ھەر كەسىك ئىستا لە دۇى ئىمە رەفتار دە كات، با و نەزانىت كارە كەي "لە پىناۋى ھكۈومەت" دايە، چۈنكە رىيازى ئىمە رىيازىكى سىياسى نىيە .. ھەرۋەك ئەو رەفتارەي لە پىناۋى "بىدعەتە تازە پەيداۋە كان" ىشدا نىيە، چۈنكە ئەو

كارەى كە ئىمەى بە پراستى بەخۆپەوہ سەرقال كىردوہ: بناغە كانى ئىمان و قورئانن.. ھەر وھا لە پىناوى "فەرمانە پەسەمى بە كانى فەرماندەى كاروبارى ئايىنى" شدا نى، چەنكە خۇخەرىك كىردن بە پەخنە گرتن لە فەرمانە كانى ئەو فەرمانگەپە و نەپارى كىردنى، كارى ئىمە نى. چەنكە گەر پىنەوہ خەرىك بىين ھىچ بواریكمان بۇ پاپەراندنى كارە خاوپنە كەمان بۇ نامىنئەوہ. بۇپە ئىمە بەم كارەوہ خۇمان سەرقال ناكەين و بۇ كەسانى تىرى بەجنى دەھىلئىن، تەنانت بەپىنى توانا ھەول دەدەپن كە خۇمان لە قەرەى ئەو فەرمانانە نەدەپن.

لەبەر ئەوہ، ھەر كەسنىك رىبازى دژاپە تىمان لە بەرامبەرەوہ بگىرت و دەستدرىژمان بكاتە سەر، ئەو ئەم دەستدرىژى بە - ھەر ناوئىكىشى لىن نراپىت - بە خىزمەتى زەندەقە و ئىلھاد دادەنرىت. چەنكە بە درىژاپى ھەشت سال ئەم گەندە بوو بە خولگەى تەوژمىكى ئىمانى.

ئاللىرەوہ پىوئىستە كە بزائىن ئەم بارودۇخە دروست كراوہ گەلى گىرنگە و پەپەندىپ بە ھەردو لمانەوہ ھەپە، لە پرووى كار و پلەى كۆمەلاپە تىتان و مەنسە بە كەتەنەوہ (كە مەنسەپى فەتواپە) و دەستەلاتتان لەم ناوچانەدا و، يارمە تىدانى كۆرە كەتان كە ھى سۆزى زىاد لە پىوئىستانە بۇ منالە كاتتان.

مانەوہى من لىرە ھەمىشەپى نى بە بەلكو كاتى بە و، منىش لە چاك كىردنى ئەو بارودۇخە بەرپرس نىم، بەلكو دە كرىن تارادەپەك خۇم لەو بەرپرسى بە قوتار بكەم، بەلام لەبەر ئەوہى جەنابتان ھۆكار و خالى سەرە كىپى ئەم كىشەپەن، ئەو چاك كىردنى ئەو ئەنجامە ترسناكانەى كە لەم بارودۇخەوہ سەر ھەلدەدەن پىش ھەموو كەسنىك لە ئەستۆى ئىوہداپە، تاكو ئەو بارودۇخە لە تۆمارى كىردەوہ كانى سەر بە دوارۇژتاندا تۆمار نە كىرت. يان ھەول بەدەن كۆرە كەتان لەم گەندە بكشىننەوہ.

سەعیدى نوورسى

پاشبندی

دست‌مونی

(هاوہ لیتی نہہلی حہقیقت)

بہ ناوی ئو کہ سہی کہ:

﴿تَسْبِحُ لَهُ السَّمَاوَاتُ السَّبْعُ وَالْأَرْضُ وَمَنْ فِيهِنَّ وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾ (الإسراء: ٤٤).

السلام علیکم ورحمة اللہ وبرکاتہ بعدد حروف رسائل النور المكتوبة والمقروءة والمتملة في الهواء إلى يوم القيامة. آمین.

ئہی براییانی ئازیز و بہوہفا و پیرۆزم و، ہاورپییانی بہہیز و دلسۆزم لہ خزمہ تکرردن بہ ئیمان و قورئان!

سویاس و ستایشی بن پایان بۆ خوای گہورہ کہ ئاواتہ کہی منی لہ "پہیامی پیران" و ئیددیعا کہمی لہ "پہیامی بہرگری بہ کان" دا بہ ئیوہ ہیئایہ دی.

بہلئی، بہ ئەندازہی ژمارہی گہردیلہ کان لہ ئەزلہوہ تا ئەبەد سویاس بۆ خوای گہورہ کہ (سی) کہسی، بہلکو (سەد و سی) کہسی، تەنانەت (ہزار و سەد و سی) ہاووینہی "عہ بدورپہ حمان" ی لہ ئیوہ بہ پہیامہ کانی نوور بہخشی، کہ ہدریہ کہیان لہ بہرامبەر ہزار کہسہوہیہ!

ہەرچەندہ بۆ ئو براییانہم دەرپوانم کہ بەردہوام بۆ خزمەت لہ گہلمدان و لہ خەیاڵم دەرناچن، دەیانبینم وە کو ئیوہ بہو پەری چوست و چالاکی یەوہ بۆ کاری پہیامہ کانی نوور تێدە کوژن و دەیانگرنہ ئەستۆ و، پارێزگاریان لێ دە کەن و، یەک لہ دوای یەک بہ یە کتریی دەسپێرن و، بہ شوین حەقیقەتدا دە گہرین و، ریزی شایان لہ ہەموو شتێک دە گرن.. کہ لہ شوینی خۆمەوہ دەبینم بہو جۆرہ ئیخلاسیان لہ ہی من زیاترہ و لہ منیش زیاتر گہرموگور و چوست و چالاکترن لہ خزمەت بہ ئیمان و قورئان.. ئەوا بہ شادمانی و خۆشحالی یەکی تەواوہتی و کەمالی دنیایییوہ چاوہروانی ئەجەل و مردن و گۆرہ کہی خۆم دە کەم.

براییانم! من لہ پئی نامہ کانتانہوہ و لہ ناوہندی خزمەتہ بہنرخہ کانتانہوہ - کہ ہەرگیز لہ یادم دەرناچن - ہەرچی رۆژہ چەندین جار دەتانیینم و، بہم کارانہشتان

شعوق و تاسمه‌ندیم تیر ده‌بیت و دلنیایی به‌ده‌ست ده‌هینم. ئیو‌ش به‌همان جور ده‌توانن له‌رینی په‌یامه‌کانه‌وه‌گفتو‌گۆ و دانیشن له‌گه‌ل ئهم برا لاوازه‌تاندا ساز بکه‌ن. چونکه‌کات و شوین‌رئی له‌گفتو‌گۆی نیوان ئه‌هلی حه‌قیقه‌ت ناگرن، ته‌نانه‌ت گه‌ر په‌کینکیان له‌خۆره‌ه‌لات و ئه‌وی تریان له‌خۆرئاوا و په‌کینکیان له‌دنیا و ئه‌وی تریشیان له‌به‌رزه‌خدا بی‌ت. چونکه‌په‌یوه‌ندی ئیمانی و قورئانیی نیوانیان وه‌ک رادیویه‌کی معنه‌وی وایه، ده‌توانن له‌و رئی‌یه‌وه‌گفتو‌گۆ له‌گه‌ل په‌کتریدا بکه‌ن.

له‌لایه‌ن خاوه‌ن قه‌لمه‌ ئه‌لماسی په‌کانه‌وه‌پرسیارنیکم ئاراسته‌کراوه. من ئیستا وه‌لامه‌که‌یم له‌لانی‌یه. خۆه‌رکات ئه‌و وه‌لامه‌م شک‌برد، پشت به‌خوا ده‌گاته‌ده‌ستان.

تکام وایه‌پروشدی و په‌ئفه‌ت و سوله‌یمان و ئه‌و برا به‌رێزانه‌ی تریشم که‌ ناگونجی ناویان به‌ینم، له‌وه‌دلگران نه‌بن که‌ ناتوانم به‌تایبه‌تی و له‌رینی نامه‌وه‌ له‌گه‌لیان بدوینم.

ئیمه‌به‌رێزه‌ی مه‌زنی و گرنگی خزمه‌ته‌که‌مان و، به‌ئندازه‌ی هیز و فروفیله‌ شه‌یتانی په‌کانی نه‌یارانی ئهم خزمه‌ته‌، ناچارین هه‌زه‌ر و خۆپاریزی بکه‌ین.

ئومیده‌واری دو‌عاکانتان

سه‌عیدی نوورسی

(کات و سه‌رده‌می کۆمه‌ل)

باسمه‌سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته بعدد‌عاشرات‌دقائق‌ایام‌الفراق.

برا‌تازیزه‌به‌وه‌فاکام و هاو‌رئی به‌هیز و وریاکام له‌خزمه‌تی قورئان و ئیماندا! ئهم سه‌رده‌مه‌کاتی کاری به‌کۆمه‌له. نرخ و بایه‌خ به‌پنی که‌سیتی معنه‌وی کۆمه‌ل ده‌بن.. ده‌بی‌ت ماهیه‌تی ماددی و فانیی تا‌ک بایه‌خی بی‌نه‌دریت، به‌تایبه‌تی

که‌سینکی بیچاره و لاوازی وه‌ک من که خاوه‌نی هیچ توانا و هیژ و ده‌سته‌لاتیک نی‌یه. چونکه ته‌گهر هزار نه‌وه‌نده‌ی خۆی زیاتر بایه‌خی پنی بدریت و، هزاران "ره‌تل"^(۱) بخریته سهرشانی - که ته‌نهایه‌ک ره‌تلیشی پنی هه‌لناگیریت - نه‌وا بنی هیچ گومانیک له‌ ژیر ته‌م کۆله‌ قورسه‌دا ده‌پلیشیته‌وه.

سویاس بۆ خوا "په‌یامه‌کانی نوور" به‌ چه‌ندین تاقیکردنه‌وه‌ی زۆر و پروودای جۆراو جۆر ته‌نانه‌ت بۆ مرۆفه‌ نایینا‌کانیشیان ده‌ر خستوه‌وه که موعجیزه‌یه‌کی قورئانیی نه‌وتۆن ته‌م چه‌رخه‌ و ته‌نانه‌ت چه‌رخه‌ که‌ی دوا‌ی ته‌م‌ش پرووناک ده‌که‌نه‌وه. که‌واته‌ چه‌نده‌ مه‌دح و سه‌نای له‌پرا‌ده‌به‌ده‌ری ته‌م په‌یامانه‌ بکه‌ن شایانی خۆیانه. به‌لام من خۆم به‌ شایسته‌ی یه‌ک له‌ هزاری نه‌و بش و بایه‌خه‌ نازاتم که‌ ئیوه‌ بۆ منی داده‌نین، به‌لکو من به‌ ناوی په‌یامه‌کانی نووره‌وه، که‌ نیعمه‌تیک‌ی مه‌زنی خواوه‌ندی به‌خشنده‌ن، هه‌تا هه‌تایه‌ شانازی به‌ هه‌ول و تیکۆشانی ئیوه‌ی ئازیزه‌وه ده‌که‌م له‌ کاره‌ مه‌زنه‌ کاتان و به‌شداریی گه‌رمو‌گور‌تان له‌ گه‌ل قوتابی‌یه نه‌جیبه‌کانی نه‌و په‌یامانه‌دا.

شینخی گه‌یلانی و ئیمامی غه‌زالی و ئیمامی ره‌بیانی و مه‌ردانی گه‌وره‌ی هاوچه‌شنیان، به‌ که‌سایه‌تی‌یه‌ به‌هیژ و خزمه‌تگوزاری‌یه‌ مه‌زن و پرنماییه‌ راست و دروست و به‌رهمه‌ به‌نرخه‌کانی خۆیان، ته‌سدیقی نه‌و فه‌رموده‌ پیرۆزه‌یان کردوه‌وه که‌ ده‌فه‌رمویی: "علماء أمّی کانبیاء بئنی اسرائیل"^(۲). جا له‌ به‌ر نه‌وه‌ی نه‌و سه‌رده‌مانه‌ی پینشو - له‌ پروویه‌ که‌وه - چه‌رخه‌ هه‌لکه‌وتوانی شاره‌زا بووه، نه‌وا په‌روه‌دگاری دانا که‌سانی وه‌ک نه‌و مرۆفه‌ هه‌لکه‌وتوه‌ ناوازه‌ و زیره‌ که‌ پایه‌ بلندنه‌ی بۆ فریاگوزاری نه‌ته‌وه‌ی ئیسلام ناردوه‌وه.

به‌لام ئیستا له‌م چه‌رخه‌دا و له‌ پیناوی ته‌نجامدانی نه‌و ته‌ر که‌ مه‌زنه‌دا خوا‌ی گه‌وره‌ "په‌یامه‌کانی نوور"ی - که‌ له‌ حوکمی که‌سی مه‌عنه‌ویدان - و

(۱) ره‌تل و ره‌تل: بریتی‌یه‌ له‌ ۲۵۶۴ گم. (وه‌رگێڕ)

(۲) قال السخاوی فی المقاصد: قال شیخنا یعنی ابن حجر: لا أصل له، قال: وقال النجم: ومن نقله جازماً بانه‌ حدیث مرفوع الفخر الرازی وموفق الدین بن قدامة وأشار إلى الأخذ بمعناه التفاسیر السیوطی فی الخصائص. (باختصار عن كشف الحفاء ۶۴/۲) (وانظر تذكرة الموضوعات ص ۲۰). (وه‌رگێڕ)

قوتایی‌یه کانیسی - که به‌هزی نهینی هاوپه‌یوه‌ندی و پشتگیری نیوانیان له
حوکمی تاقانه‌یه کی ناوازه‌دان - بۆ ئەم چەرخە ناردووە که "چەرخێ کۆمەل"ە و،
به چەندین بارودۆخی ئالتۆز و حاله‌تی سامناک گەمارۆ دراوه.

جالەسەر بناغە‌ی ئەم نهینی‌یه وردە: ئەرکی سەرشانی سەربازیکی وەك من
تەنها لەو‌ه‌دایە که لە مەقامی موشیریتی پر لە کاری قورسدا، پۆلی پێشەنگ بینم.
سلاو لە هەموو بایانم دە‌کەم، بە تاییه‌ت لە یەك بە یەکی تاییه‌تمە‌نده‌کان. هەر
لە‌بەر ئەوانی ئازیز و پیرۆزه که هاو‌ده‌م لە گەل‌ دو‌عا کاتدا بۆ که‌سو‌کار و خەلکی
گۆ‌نده‌کەم، هەمیشە دو‌عا بۆ که‌سو‌کار و خەلکی گۆ‌نده‌کانی ئەوانیش دە‌کەم و،
لە گەل‌ خۆ‌مدا دە‌یانکە‌مه بە‌شداری دە‌سکە‌وتە مە‌عنه‌وی‌یه‌کە‌م.

(چارە‌سەر و حیکمەتی وە‌سوه‌سە‌کان)

بیرایانی ئازیز و گیانفیدا و بە‌وه‌فام!

لە‌بەر ئەو‌ه‌ی گۆ‌شارینکی توند و چاودێری‌یه‌کی بە‌رده‌وامم لە‌سەر دانراوه و بە
تەواو‌ه‌تی لە خەلکی دایان ب‌پیوم، نە‌متوانی نامە‌تان بۆ بنێرم.

سوپاسی بێ کۆتایی بۆ بە‌دیه‌ینه‌ری میهره‌بانم که نێ‌عمە‌تی صە‌بر و ئارامینکی
گە‌وره‌ی بێ بە‌خشیم، بە‌را‌ده‌یه‌ك که نیازە چە‌پە‌له‌کیان سە‌ری نە‌گرت و شکستی
هینا.

هە‌موو مانگینکی ئێ‌رە‌م که بە‌ دا‌بران و دووری لە ئێ‌وه‌ لێ‌م دە‌گۆ‌زە‌ریت، وە‌کو
سالتینکی زیندانی تە‌نهایی وایە. بە‌لام بە‌ چاودێری‌ی خ‌وای گە‌وره‌، بە‌ره‌کە‌تی دو‌عا
خا‌وینە‌ کانتان هە‌موو پ‌رۆژینکی ژیا‌می وە‌کو یە‌ك مانگی تە‌مە‌نی بە‌خته‌وه‌ری بۆ
گۆ‌رپیوم.

کە‌واتە‌ خە‌می حال و حە‌وانە‌وه‌ی متان نە‌بیت، سۆز و بە‌زه‌ییە‌کانی میهره‌بانایی
خا‌و‌ه‌ند هەر بە‌رده‌وامن.

برام صە‌بری! بە‌ صە‌بر و ئارام بە‌ و، بایە‌خ بە‌و نە‌خۆ‌شی‌یه‌ت مە‌ده‌ که لە
دە‌مار‌گرژی و وە‌ه‌مه‌وه‌ پە‌یدا بو‌وه. باش بزانه که هیچ زیان و مە‌ترسی‌یه‌کی بە

دواوہ نی، لہ گہل ٺہوہ شدا من ہر دعای شیفاتان بڑوہ کہم۔ چونکہ گہر خہیال و ختوورہ کان بین کہلک و خراب بن، ہیچ زیانیکیان نابیت۔ ٺہوہ تا ہر وہک وینہی شتی پس لہ ناو ٺاویئہ دا پس نی یہ و وینہی مار بہ کہ سہوہ نادات و وینہی ناگریش ہیچ شتیک ناسووتینیت، بہ ہمان جؤر ٺہو خہیال و ختوورہ چہ پهل و ناشیرین و کوفری یانہش کہ بہ بی رہ زامہندی مرؤف بہ ٺہندی شہیدا دین و بہ بی ویست و ئیختیاری خویشی لہ سہر ٺاویئہی دل و ٺہندی شہیدا دہرہ کہون، ہیچ زیانیکیان نی یہ۔ چونکہ لہ زانستی ٺوسوولدا بریار دراوہ کہ: "تہ سہوور کردنی کوفر" بہ "کوفر" دانانریت و "جویندان" یش لہ ٺہندی شہیدا بہ "جوین" لہ قہلم نادریت۔

بہ لام خہیال و ختوورہ باشہ کان - لہ بہر ٺہوہی نوورانین - ٺہوا تہ سہوور و یاد کردنہوہ یان لہ ٺہندی شہیدا بہ کرداری چاک دادہ نریت، چونکہ وینہی شتی نوورانی لہ ناو ٺاویئہ دا نوور و پروناکی دہہ خشیت، کہواتہ وینہی شتہ نوورانی یہ کہ لہ ناو ٺاویئہ دا ہمان تاییہ تکاری نوورانی خودی ٺہو شتہی ہئیہ۔ کہ چی وینہی شتی چر، لہ بہر ٺہوہی مردوویہ کی بین ژیانہ، ٺہوا کاریگری نی یہ! سہبارہت بہ ئیش و ٺازارہ پڑھی یہ کانیش، ٺہوا چہند قامچی و شوولینکی پہرورہ دگارین کہ مرؤف لہ سہر ٺارامگرتن رادہ ہینن و، بڑوہ موحاہدہش ہانی دہدہن۔ چونکہ "دانایی" داخوازی ٺہوہ یہ کہ مرؤف دوو چاری "ٺاومیدی" نہیبت و لہ ہمان کاتیشدا ہر لہ ناوہندی "دلنایی" و ٺہمیندا نہمینتہوہ۔ بہ لکو ہاودہم لہ گہل شوکر و خؤراگریدا، ہمیشہ ہاوسہنگی نیوان ترس و ٺومید (الخوف والرجاء) رابگریت۔

ہر لہ بہر ٺہوہ، دہستوورینکی بہ ناوبانگ لای ٺہہلی حہقیقت ہئیہ کہ دلہیت:

(خولگی بہرزبونہوہ و پیشکوتن سہبارہت بہ کہسانی ییدارہوہ:
سہرہلدانی حالتی دلتنگی و دلکرانہوہ (القبض و البسط) یہ لہ رینی
درہوشانہوہی ہردو ناوی "الجلال" و "الجمال" ی خواہی گہورہوہ)۔

برام صه برى!

له نهنجامى جى به جى كردنى ئهركى ئىمامهت له مزگهوته كه دا هيچ زيانىك له
پهيامه كانى نوور ناكه وىت، لهم كاته دا به نييهتى روخسهت بيكه و سلى لىنى
مه كهره وه.

برايانم!

ورىا بن و رىا بن! مونافىقان گه لى زورن. له زارتان دهر نه چىت كه لىزه وه
پهيامه كاتنان بۆ دىت، بۆ ئه وهى خزمهتى پهيامه كانى نوور دوو چارى هيچ زيانىك
نه يىت.

گه لى حه قىقهتى گرنگ به دلدا هاتن، به لام نه مانتوانى بيان نووسىن و به داخه وه
له ده ستمان دهر چوون. من لىزه دا ته نيام و به ته وا وهتى له خه لكى دا براوم.

* * *

(كام پهيام باشزه)?

برايانى ئازىز و به وه فا و خو به ختكارم! ئهى هاوړىيانى چوست و چالاك و
دامه زراو و خور اكرم له خزمهتى قورئان و ئىماندا!
لهم دنيا په دا ههر ئىوه ما په دى دلنه واى و خه مپه وىتى منن. به راستى ههر چى
هيو و ئاواتى گه وروم پىشان هه بوو هه مو وىانتان هىنا په دى. ده سا خواى گه ورو
هه تاهه تا په لىتان رازى بىت. ئامىن.

ئو په يامانهى كه بۆتان ناردين - به تا بيهت وتهى ده هم - گه لى سوودى
زورىان بۆ ئىزه تىدا بوو. خو ئه گه له تو انامدا بىوا په له به رامبه ر هه موو په ر په كى
ئو په يامه وه ديارى به كى به نر خم پى ده به خشىن!

جا له بهر ئه وهى له مپزه ئه م په يامانه م نه دپوه، ئه وا ههر كاميان ده خو ئىمه وه له بهر
خو م وه ده لىم: ئه م هىان باشزه. پاشان كه په كىكى ترىان ده خو ئىمه وه ده لىم:
ئه م هىان جوانزه! به م جزره په يام له دواى په يام ههر په كه يانم له وانى تر پى باشزه! تا
له نا وه ندى ئه م سه رسامى به مدا قه ناعه تى ته واوم بۆ په يدا بوو كه به شه كانى

په‌یامه‌کانی نوور فه‌زلیان به‌سهر یه‌کتردا نادریت، چونکه ههریه‌که‌یان له‌شوین و رینی خۆیدا پۆلی سه‌رۆکایه‌تی ده‌بینیت. ئەمه‌شتان به‌لاوه سه‌یر نه‌بیت، چونکه ئەم په‌یامانه موعجیزه‌یه‌کی قورئانیی ئەوتۆن که ئەم چه‌رخه‌ پرووناک ده‌که‌نه‌وه.

کۆمه‌له‌ی کاملی سه‌رجه‌می په‌یامه‌کانی نوور - که رابه‌رینکی زانستی معنه‌وی گرنگی ئەم چه‌رخه‌ن - به‌وینه‌ی که‌سایه‌تی‌یه‌ هه‌لکه‌وتوو مه‌زنه‌کان دارای که‌رامه‌تن. ئەم که‌رامه‌تانه‌ش به‌چه‌شنینکن که‌چ له‌گه‌ل ئەو په‌یامانه‌ و‌چ له‌گه‌ل راستی زانستیدا ده‌گونجین و شیاویانن. ئەوه‌تا به‌چه‌ند چه‌رینکی زۆر ئەم که‌رامه‌تانه‌ ده‌رده‌که‌ون، به‌تایبه‌ت له‌ده‌رخسەن و بلا‌بوونه‌وی راستی‌یه‌کانی ئیماندا. وه‌ک سنی که‌رامه‌ته‌ تاشکراکه‌ی په‌یامی موعجیزاتی ئەحمەدی و که‌رامه‌تی وته‌ی ده‌هم و وته‌ی بیست و نۆه‌م و په‌یامی "الآیة الکبری" (۱) و که‌رامه‌ته‌ زۆره‌کانی په‌یامه‌کانی تر. چونکه ههریه‌که‌یان که‌رامه‌تی تایبه‌ت به‌خۆیان هه‌یه و به‌چه‌ند نیشانه‌ و پرووداویکی زۆر ده‌رده‌که‌ون. ته‌نانه‌ت چه‌ند پرووداویکی زۆر و زه‌به‌نده‌ قه‌ناعه‌تینکی ته‌واوی دوور له‌گومانیان پئی به‌خشیم که‌ سه‌رجه‌می ته‌واوه‌تی په‌یامه‌کانی نوور وه‌ک مورشیدینکی معنه‌وی وان بۆ ده‌رباز کردنی ئیمانی قوتایی‌یه‌کانی له‌سه‌ره‌مه‌رگدا.

من به‌چاوی خۆم بینیم و قه‌ناعه‌تم کرد که "الحزب الأكبر النوري" (۲) ته‌نها نمونه‌یه‌که‌ بۆ ئەو واتایه‌ی که‌ له‌م فه‌رموو ده‌ پیرۆزه‌دایه: "تفکر ساعة خیر من عبادة سنة" (۳). بۆیه‌ بیریام دا هاو ده‌م له‌گه‌ل "الحزب الأعظم القرآني" (۴) بینیرم بۆتان.

(۱) تیشکی چه‌وته‌می کۆمه‌له‌ په‌یامه‌کانی (تیشکه‌کان)ه. جگه‌ له‌وه‌ش، به‌سه‌ر به‌خۆیی به‌ناوی (بینینه‌کانی گه‌شتیارنک) بلا‌ومان کردوه‌ته‌وه. (وه‌رگێڕ)

(۲) چه‌ند بیر کردنه‌وه و تێریمانینکی فیکری‌یه‌ که‌ مامۆستا نوورسی به‌زمانی عه‌ره‌یی له‌شیوه‌ی مونا‌جاتدا نووسیه‌تی. (وه‌رگێڕ)

(۳) قال الحافظ العراقي في تخريج الإحياء ۵۸/۱: حديث: تفكر ساعة خير من عبادة سنة: ابن حبان كتاب العظمة من حديث أبي هريرة بلفظ ستين سنة باسناد ضعيف ومن طريقه ابن الجوزي في الموضوعات ورواه أبو المنصور الديلمي في مسند الفردوس من حديث أنس بلفظ ثمانين سنة وإسناده ضعيف جداً، ورواه أبو الشيخ من قول ابن عباس بلفظ: خير من قيام ليلة. إهـ. وانظر كشف الخفاء ۳۱۰/۱ والأحاديث المشكّلة ص ۱۱۳.

(۴) کۆمه‌له‌ ئایه‌تینکی هه‌لێزاردی قورئانی پیرۆزن که‌ له‌ رینی بیر کردنه‌وه و تێریمانیه‌وه له‌ده‌روون و ئاسۆکان، بیر کردنه‌وه‌ی ئیمانی له‌مرزفادا قوول ده‌که‌نه‌وه. (وه‌رگێڕ)

به لآم ئه مەى دوایان له بهر ئه وهى دوور و درێزه، ئه وا نهمتوانى داوا له كه سینك بكه م بۆم بنوسیتته وه. كاتێكیش كه ویستم "الحزب الأكبر" وهربگیژم، بیرم له برایانى وهك ئیوه كرده وه كه پنیستیان به وهر گیژرانی نییه، بۆیه ههر به شیوه عه ره بییه كه ی بۆتان ده نیژم.

پوخته ی مه قامی یه كه می "الآیه الكبری" كه زووتر بۆم ناردن، بناغه ی ئه م "الحزب الأكبر" هیه. چونكه كاتێ به بنی ئیختیارى خۆم هه ندی برگه و رسته ی بچووك خرا نه سه ر ئه و پوخته یه، یه كسه ر شیوه یه كى تری له خۆ گرت و فراوان بوو، ئنجا وه كو ئایه تولكو بر اش به لگه كانى ته وحید له ناویدا دره خشانى یان به ده ست هینا و واتای زیاتریان له خۆ گرت و خۆشحالی یه كى گه و ره یان به رۆح و دل و فیکرم به خشی، به راده یه ك كه هه ر كات له ده می بیژاری و ماندوویدا به تیژامان و بیرلینكردنه وه "الحزب الأكبر" ده خوینمه وه هه ست به چیژنیکى ناسك و شهوقینكى گه و ره ده كه م.

(ژیری و دل پینكه وه ن له په یامه كانى نووردا)

ئه م بر گه یه م له وه لآمی پر سیاریكدا نووسیوه، له وانیه باسکردنی سوودی بۆ ئیوه ش تیندا بیئت.

چه ند كه سینك له وانیه ی كه به زۆری كتیبه كانى ئه ولیا و زانایانیا ن خویندبو وه وه، ئه م پر سیاره یان لى كردم:

بۆچی خوینهری په یامه كانى نوور زۆر زیاتر له خوینهری ئه و كتیبانه ئیمان و ملکه چی له دلی خۆیدا ده بینیت و هه ست به شهوقینكى به رده وام و چیژنیکى نوئ ده كات؟

وه لآم:

به شینكى كتیبه دانرا وه كانى زانایانى پشین و زۆر به ی كتیبه كۆنه كانى ئه ولیا پیاوچا كه كان، له "به رو بووم" و "ئه بنامه كانى ئیمان" و رپژنه و به ره كه تی "ناسینی خوا" ده دوین. چونكه له چه ر خه كانى ئه و اندا له بهر ئه وه ی بناغه كانى ئیمان قایم و

دامه زراو بوون، ئەوا بەر بەرە کانی ئاشکرا و هیرشی بی پەردە و انە کراوه که ره گ و ریشهی ئیمان دەر بهینیت.

بهلام ئیستا هیرشیکه به کۆمهلی رینکویینک و سهختی ئەوتۆ کراوه ته سه ر پایه و بناغه کانی ئیمان که زۆر بهی ئەو کتیب و په یامه پینشووانه ی که تنه ا له گه ل که سانی ئیماندار و مرۆفه تایه تمه نده کاندای دهوان، ناتوانن بهر بهستی ئەم تهوژمه بههیز و سامناکه ی ئەم پرۆژگاره بکه ن و بهر ه نگاری بینه وه.

"په یامه کانی نوور" له بهر ئەوه ی موعجیزه یه که معنه ویی قورئانی پیرۆزن، پایه و بناغه کانی ئیمان رزگار ده کهن. ئەم هه ش نه ک هه ر تنه ا به سوود هه ر گرتن له ئیمانی ره گدا کو تاه ی دامه زراو که زووتر له ناو دلدا بووه، به لکو به چه سپاندن و دامه زراندن و پارێزگاری لیکردنی ئەو ئیمانه له ناو دلاندا و رزگار کردنی له دهستی شوبهه و گومانه کان، به چه ندین به لگه ی دهره خشان و زۆر. ئەم کاره ی په یامه کانی نوور له راده یه کدایه که هه ر که سینک به وردی سه رنجیان لێ بدات، بریار ده دات که به وینه ی "پنویستی نان و ده رمان" ئەم په یامانه ش بز ئەم چه رچه پنویستن.

کتیبه دانراوه کانی پینشو و به مرۆف ده لێن:

بیه به وهلی .. به پله و مه قامه کاندای سه ربکه وه .. بینه .. پرووناکیی رپژنه ی پیت و بهر ه که ته کان به ده ست بهینه .

بهلام په یامه کانی نوور ده لێن:

هه ر که سینک هه یه ت بیه .. به لام چاو بکه ره وه و پروانه و راستی بینه و ئیمانه که ت رزگار بکه، که کلیلی "به خته وه ریی هه میشه ی" یه! په یامه کانی نوور له پینشدا هه ولی ئەوه ده ده ن قه ناعت به ده روونی دانره که یان بیه خشن، ئنجا له گه ل که سانی تر دا ده دوین. له بهر ئەوه، ئەو وانیه ی که به ته واه ی قه ناعتی به ده روونی به دخوازی دانه ریان به خشی و توانیی وه سه وه سه کانی به یه کجاری نه هیلنیت، بی هه یچ گومانیک وانیه کی هینه به هیز و بنگه رده که به

ته‌نھا خۆی ده‌توانیت بییت به به‌ر به‌ست له‌ پرووی ته‌وژمی گو‌م‌رایی سه‌رده‌مدا، که به‌هۆی پینکها‌ته و رینکخراوه به‌ کۆمه‌له‌ کانیه‌وه شیوه‌ی "که‌سیتی‌یه‌ کی‌ مه‌عنه‌وی"ی وه‌ر گرتوه، ته‌نانه‌ت ئەم په‌یامانه‌ ده‌توانن به‌ره‌نگاری ئەم گو‌م‌راییه‌ بینه‌وه و به‌ سه‌ریشیدا سه‌ر بکه‌ون.

پاشان په‌یامه‌ کان وه‌ک دانراوانی زانایانی تر نین؛ ته‌نھا به‌پینی هه‌نگاوانان و به‌لنگه‌ و بۆروانینه‌ کانی "ژی‌ری" رینی خۆیان بپرن.. وه‌ک ئەولیا سو‌فی‌یه‌ کانیش نا‌که‌ن؛ ته‌نھا به‌ چینی و که‌شفه‌ کانی "دل" بچوولین. به‌لکو به‌ یه‌ کگرتن و تینکه‌ل کردنی هه‌نگاوه‌ کانی "دل و ژیری" و یارمه‌تیدانی "گیان" و "لایه‌نه‌ ناسکه‌ کان"ی تری مرۆف، هه‌نگاو ده‌نین. به‌مه‌ش ده‌ گه‌نه‌ چله‌پۆبه‌ی سه‌ر به‌رزی و پله‌یه‌ کی هینده‌ بلند که‌ پروانینی فه‌لسه‌فه‌ی هی‌رشکاری پین ناگات، چ‌جای ئەوه‌ی به‌ هه‌نگاوانان پینی بگات! ئیتر له‌م ریی‌یه‌وه‌ نووره‌ کانی راستی‌یه‌ کانی ئیمان، ته‌نانه‌ت به‌ چاوه‌ کو‌یره‌ داپۆشراوه‌ کانی ئەو فه‌لسه‌فه‌ هی‌رش به‌ره‌ش ده‌ گه‌یه‌نن.

* * *

(حیکمه‌تی دووپات بوونه‌وه‌ کان)

برا ئازیز و وه‌فاداره‌ راسته‌قینه‌ کام!

ئیه‌ مایه‌ی "دلنه‌وایی" و "خۆشحالی"ی منن له‌م دنیا‌یه‌دا. گه‌ر ئیه‌ نه‌بوونایه‌ نه‌مه‌ده‌توانی به‌ درێژایی چوار سال ئەم ئەشکه‌نجه‌ و ئازاره‌ هه‌لبگرم. که‌واته‌ دامه‌زراوی و خۆراگری ئیه‌، ئارام و خۆراگری‌یه‌ کی زۆریان له‌ به‌رامبه‌ر ئەم ئازاره‌وه‌ پین به‌خشیم.

ئەم خالانه‌ی خواره‌وه‌م پینکه‌وه‌ و به‌ شیوه‌یه‌ کی کتوپر به‌ دلدا هاتن:

یه‌ که‌میان:

برایانم! من پینم وایه‌ ئەم بوومه‌له‌رزیه‌ موعجیزه‌یه‌ کی قورئانی و هه‌ کوله‌ت بوونی مانگ وایه‌، سه‌ر سه‌خت‌ترین که‌سی ملنه‌ده‌ری هینایه‌ ناو‌حاله‌تی ته‌س‌دیقه‌وه‌!

دووهه ميان:

هەر له كۆنوه تا ئىستا هيچ كۆمه لىكى ترى وهك "قوتايانى نور" نه بووه كه به گهرمى و چوست و چالاكى تىكۆ شايىن و چهندين خزمه تى گه وره يان له رنى راستى و حه قيه تدا پىشكesh كردىت و، له گه ل ئه وه شدا به چهنه ماندو بوونىكى كه له گىرو گرفته كان رزگاريان بوويت. له كاتىكدا ئه وه كه سانهى كه هيندهى بهك له دهى خزمه ته ئيمانى و قورئانى به كانى ئىمه يان پىشكesh كردوه، چهندين ئه وه ندهى گىرو گرفت و ئازاره كانى ئىمه يان هاتووه ته رنى واته له حاله تىكى ئه وتۆ دايه كه هه ميشه بۆ شوكر و سوپاسى خواى گه وره هايمان ده دات.

سىهه ميان:

ئه وه په يامانه م خوئنده وه كه بۆ مان نىر رابوون، بينىم به پى خواستى جى و شوئنه كان هه ندى "راستى" دووپات بوونه ته وه و، ئه م دووپات بوونه وه يش له وه مه سه لانه دا ويست و ئىختيارى منيان تىدا نه بووه، ته نانه ت حه زىشم پى نه كردوون. به م "له بير چوونه وه" يش كه تووشى بووم هه ندىك دلته نگ بووم، به لام كتوپر ئه م بىدار كردنه وه به ئاراستهى دل م كرا، كه پى و م: "سه رى كۆتايى وتهى نۆزده هه م بكه".

منىش كه سه رىم كرد، بينىم له حىكمه ته جوانه كانى دووپات بوونه وه كانى قورئانى پىرۆز ده دوئت.

جا هه ر خودى ئه م حىكمه تانه له ته فسیره راسته قينه كهى قورئانى پىرۆزىشدا - كه "په يامه كانى نور" ه - ده ر كه وتوونه ته وه و، بينىم ئه وه دووپات بوونه وانه به ته واوى له گه ل ئه وه دانايانده ده گونجىن و به كاويهك ده رده چن، ته نانه ت گه لى پىوئستيشن.

پاشان بهك به به كى: "لوتفى" و "عه بدورپه حمان" و "عه لى به بچكۆله" به ناوى هه مووتانه وه داوايان لى كردووم كه برىسكهى عه ره بى بىست و نۆهه م لىك به ده مه وه و وه رى بگىر م بۆ زمانى تور كى. به لام من كاتىكى هينده فراوام بۆ ئه م كاره به ده سه وه نى به و بارو دۆخى ئىستاشم بوارى ئه وه م نادات. پشت به خواله داها تودا قوتايى به كى تر له قوتايانى نور ئه وه ئه ر كه ئه نجام ده دات.

پرسیار:

بۆچی بوومه‌لرزه‌ی زه‌وی "رووسیا" ناگرته‌وه، به‌لکو، تهنه‌ها... دووچاره‌ی ده‌بن؟
وه‌لام:

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی کافر بوون و سووکایه‌تی به‌ ئایینیکی هه‌له‌شاهه‌ی ده‌ستکاری کراو، جیاپه‌ له‌ سووکایه‌تی کردن به‌ ئایینیکی حه‌قی هه‌تاهه‌تایی. چونکه‌ ئه‌مه‌یان تووره‌یی زه‌وی ده‌ورووژینیت و له‌رزه‌ی پێ ده‌خات.

* * *

(په‌یامه‌کان به‌ خۆیان بلاو ده‌بنه‌وه)

باسمه‌ سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة‌ الله وبرکاته

برا ئازیزه‌ دامه‌زراوه‌ خۆبه‌ختکاره‌ به‌وه‌فاکام!

یه‌که‌م:

په‌روژبایی جه‌ژنی داهاتووتان له‌ ده‌که‌م و، له‌ میه‌ره‌بانی و سۆزی خوا‌ی گه‌وره‌ی میه‌ره‌بان ده‌پارتمه‌وه‌ که‌ نزا و لالانه‌وه‌ی برا خاوین و په‌روژه‌کام له‌ نیوه‌ و به‌ره‌به‌یانی ئه‌وه‌ شه‌وه‌ په‌روژانه‌دا که‌ به‌ سویندی: ﴿وَالْفَجْرِ ﴿۱﴾ وَلِیَالِ عَشْرِ ﴿۲﴾ نرخی و به‌هایان چه‌سپاوه‌، بۆ منیش و هه‌موو ئه‌هلی ئیمان، به‌ تاییه‌ت ئه‌وانه‌ی دو‌عاکانیان کردوه‌، بکات به‌ مایه‌ی به‌ره‌که‌ت و خیر و رووناکی.

.....

سی‌هه‌م:

هه‌ست ده‌که‌م "خلووصی" دلته‌نگی و نیگه‌رانی‌یه‌کی هه‌یه‌.. با نیگه‌ران نه‌ینت. چونکه‌ قوتاییانی په‌یامه‌کانی نوور له‌ ژێر پارێزگاری میه‌ره‌بانی و چاودێری خوا‌ی گه‌وره‌دان. خۆ ماده‌م گه‌روگرفته‌کانی دنیا پاداشتی دوا‌پوژ

دەستی مرۆف دەخەن و خۆیشیان فانی و پێیوار و لەناوچوون، ئەوا دەبێت لە بەرامبەر ئەو گێر و گەرفتانەوه مرۆف خۆراگر و دامەزراو بێت و، لە ناوەندی شوکرانەدا صەبر و ئارامی بێت و دان بەخۆدا بگرت.

ئێوە هەمووتان و هەروەها "خلووصی" ش لەناو دوعاکاغدان و، لە دەستکەوتە مەعنەوی یەکاغدا بەشدارن.

چوارەم:

"پەيامەکانی نوور" هەر بەخۆیان و لە ژێر چاودێری قورئانی پیرۆز و پارێزگاری پەروەردگادا بلاو دەبنەوه و، پتر لە نەهینی و پەنھانیدا پێژنە و پروناکی یان زیاد دەکات.

برایانم! هیوام وایە کە تا ئیستا چۆن بوون، لەمەولاش هەر بە هەمان جۆر بەر بەستی ئەو پرووداوانە بکەن کە لەرزە بە پڕۆژگار دەخەن.

با هەمیشە دەستورمان بریتی بێت لە: "من آمَنَ بالقدرِ أَمِنَ مِنَ الكدرِ".

* * *

(دەرمانی موقەددەس)

برا تازیزە کانم!

منیش لە لایەنی خۆمەوه و لە بەرامبەر پیرۆزباییە کە تانەوه پیرۆزبایی جەژنتان لێ دەکەم.

هەوالی تەندروستی و جەوانەوهی متان پرسی بوو..

سوپاسی بێ پایان بۆ بەدیهینەری بەخشندەم. چونکە "ئیمان"ی هینا بە هانامەوه، کە دەرمانیکی خاوین و موقەددەسی هەموو دەردنیکە و.. چارەسەری و دەرمانی "پازی بوون بە قەزا"شی فریاخستم، کە لە ئیمان بە قەدەرەوه سەرچاوهی گرتوو..

ئەمەش هانی دام کە لە ناوەندی "صەبر و ئارامگرتن"دا "شوکرانە بژی" پێشکەش بکەم، هەرچەندە زستانی ئێرە زۆر ساردە، بە تاییەت ژوورە کەمی من و، جگە لەوهی کە لە سێ پروووه بێزاری غەریبی دەورەمی داوم و، هەر سێ

نه‌خۆشی‌یه‌ عه‌سه‌بی‌یه‌ کانی‌ش‌ دنیا‌یان‌ لێ‌ هێنا‌وه‌ ته‌وه‌ یه‌ك‌ و، به‌ ته‌نیا‌یی‌ و له‌ خه‌لك‌دا‌ پرا‌نی‌کی‌ ته‌وا‌وه‌ تیدا‌ دانرا‌وم‌ و، گێر‌ۆ‌ده‌ی‌ چه‌ندین‌ گێر‌ و گرت‌ و ته‌نگ‌ و چه‌له‌مه‌ی‌ له‌ توانا‌به‌ ده‌ریشم‌.

* * *

(ئه‌وانه‌ی‌ په‌یامه‌ کان‌ بلا‌ و ده‌ که‌نه‌وه‌)

برا‌ ئازیز‌ و به‌وه‌فا‌ و بێ‌نگه‌رده‌ کاخ‌!

من‌ سوپاسی‌ بێ‌ کۆتایی‌ پێش‌که‌شی‌ په‌روه‌ردگاری‌ میه‌ره‌باخ‌ ده‌ که‌م‌ که‌ له‌ مه‌ردانی‌ وه‌ك‌ ئێ‌وه‌ چه‌ندین‌ که‌سی‌ ئه‌وتۆ‌ی‌ به‌دی‌ هێنا‌وه‌ په‌یامه‌ کان‌ بلا‌ و ده‌ که‌نه‌وه‌ و ده‌یان‌پاریزن‌ و ده‌بن‌ به‌ خا‌وه‌نیان‌ و، کۆلی‌ قورسی‌ که‌سین‌کی‌ لا‌واز‌ و بێ‌ توانای‌ وه‌ك‌ منی‌ سووك‌ کرد‌.

* * *

(قبوول‌ نه‌کردنی‌ زیاده‌ره‌وی‌)

.....

هه‌رگیز‌ نا‌کریت‌ ئه‌و‌ گو‌مان‌ باشی‌یه‌ له‌ پرا‌ده‌به‌ ده‌ره‌ی‌ به‌رامبه‌ر‌ به‌ من‌ ده‌رده‌په‌ریت‌ و ئه‌و‌ پایه‌ و گرن‌گی‌ یم‌ش‌ که‌ هه‌زار‌ جار‌ له‌ سه‌رووی‌ پله‌ی‌ خۆمه‌وه‌یه‌ و بۆ‌ من‌ داده‌نریت‌، قبوول‌ بکریت‌. مه‌گه‌ر‌ به‌ نا‌وی‌ "په‌یامه‌ کانی‌ نوور‌" و خزمه‌ت‌گوزاری‌یه‌ کانیانه‌وه‌ بێت‌ و، له‌ و په‌روه‌وه‌ که‌ بانگه‌هێشت‌ و پینمای‌ی‌ خه‌لكی‌ بۆ‌لای‌ گه‌وه‌ره‌ کانی‌ قورئانی‌ په‌رۆز‌ ده‌ که‌ن‌.

به‌لێ‌، من‌ هه‌رگیز‌ مافی‌ ئه‌وه‌م‌ نی‌یه‌ له‌ په‌رووی‌ "که‌س‌" ی‌ بێ‌ با‌یه‌خی‌ خۆمه‌وه‌ ئه‌م‌ چه‌شنه‌ گو‌مان‌ باشی‌یا‌نه‌ قبوول‌ بکه‌م‌.

* * *

(سه‌ده‌قه‌ به‌لا‌ ده‌ گێر‌په‌ته‌ دا‌وا‌ه‌)

برایانی‌ ئازیز‌ و په‌ریز‌ و دامه‌زرا‌وم‌!

کارین‌کی‌ زۆر‌ جو‌انتان‌ ئه‌نجام‌ دا‌وه‌ که‌ له‌ شی‌وه‌ی‌ دا‌به‌ش‌کردنی‌ کار‌ له‌ نی‌وانتان‌دا‌ نووسینه‌وه‌ی‌ پێرسته‌ که‌تان‌ خست‌وه‌ ته‌ ئه‌ستۆ‌ی‌ که‌سی‌ مه‌عنه‌ویی‌ خۆتان‌. به‌م‌

کاره شتان مامۆستایه کی راسته قینه و همیشه می تان بۆ خۆتان دۆزی یه وه. جا ئهم مامۆستا مه عنوی یه، زۆر لهم برا کۆله واره تان باشتره و، ته نانه ت ههچ پیوستی یه کی تر تان بهم نامینیت.

برایاتم!

کاتن کیه ئیوه بۆ سه ربازی بران و، خهمم بۆ خواردن و، سه یرنکی رووداوه کانی رۆژگارم کرد، ئهمه ی خواره وه م به دلدا هات:

شارستانیتی ئه وروپا که له سه ر چه ند بناغه یه کی گهنده ل دامه زراوه و به وینه ی کاروون که وتی: ﴿إِنَّمَا أُوتِيْتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ عِنْدِي﴾ (القصص: ۷۸) ئه ویش پنی وایه که هه رچی چاکه یه کی پنی به خشراوه له لایه ن خۆیه وه به ده ستی هیناوه و، سوپاسی ئه و پهروه دگاره ی له سه ر ناکات که به فهزل و که ره می خۆی ئه و چاکه کاری یانه ی پنی به خشیوه و.. تایی ته رازووی خراپه کانی له چاو تایی چاکه کانی دا به راده یه ک قورس بووه که به هۆی بیری چه په لئێ ماددی یه وه بۆ ناو چال و چۆلی "شیرک" به ربووه ته وه..

ئهم شارستانیتی یه، زلله یه کی ئاسمانی هینده به هیزی لئێ درا، که داها تی پیشکه وتن و به رزبوو نه وه ی سه دان سالی له ناو بر د و کردی به سوو ته مه نی! چونکه له بهر ئه وه ی ئهم حکوومه ته ئه وروپایه سه تمکارانه سوو کایه تی یان به جیهانی ئیسلامی و مه لبه ندی خه لافه ت کرد و په یمانی سیفه ریان^(۱) به سه ردا سه پاند، ئه و ئه و زلله ئاسمانی یه زیانیکی سه خت و تیکشکانیکی هه مه کیی ئه و تو ی به سه ریاندا هینا که ناتوان له و سزا سه خته دۆزه خ ئاسایه ی ئهم دنیایه ده ر بچن، به لکو هه ر تیایدا هه لده قه رچین و هاواری داد و فریادیان لئێ به رز ده بیته وه! به لئێ، ئهم تیکشکانه یان تۆله ی ئه و سوو کایه تی پنی کرد نه یه!

(۱) په یمانیکه به زیانی ده ولته تی عوسمانی که سالی ۱۹۲۰ز ده ولته ته هاو په یمانه کان سه پاندیان به سه ریدا و، وه ک ته سلیم بوونیکه ده ولته تی عوسمانی وایه بۆ ئه وان، چونکه به پنی ئه و په یمان نامه یه هه موو گه رووه ئاوی یه کانی ده ولته تی عوسمانی خرا نه ژیر چاودیری لیژنه یه کی نیۆده ولته تی و لایه نه ئابووری یه کانی شی به هاو په یمانه کان سه پیرا که به رپۆیه ی به ن! جگه له مانه ش له و به ندانه ی تر که مانی عوسمانی یه کانی به زۆره ملئێ تیدا پنی شیل کرابووا (وه رگێر - له چا به عه ره یی یه که وه).

چهنده كه سىنكى به پرىزى ئىره به و پهرى دنيا يسه وه پىيان وايه كه هردو پاريز گاي ئيسپارته و قهسته مؤنى - كه دوو مه لهندى بلاو بوونه وهى په يامه كانى نوورن - له چاو پاريز گاي كانى تر دا له كاره ساته ئاسمانى په كان پاريز راون.

هوكارى ئه مەش ئه و ئيمانه ته حقيقى و هيزى باوه و ئايينه په كه "په يامه كانى نوور" به خوئنه رانيانى ده به خشن. چونكه ئه م چه شنه به لا و كاره ساته ئاسمانى يانه له ئه نجامى چهنده گونا هيكه وه داده بارين كه به هوى لاوازي ئيمانسه وه پر وه ده دن. ئه وه تا به فهرمووده ي پرورز چه سپاره كه: "سه ده قه به لا ده گيرپته دواوه"^(۱). ئه وه هيزه ئيمانى يهش به پى پله ي خوى، ئه و كاره ساتانه دوور ده خاتسه وه و به ره و دوا ده يانگيرپته وه.

(سه عىدى سه عىد!)

ئەى سه عىد! "سه عىد" (واته: خاك) به، له خوئنه ويستى په كى ره ها و فه نابه كى ته واودا به.. به په كجاره كى ده ست له خوويستى خوئ هه لى بگره، بۆ ئه وهى پروونى "په يامه كانى نوور" لىل نه بيت و كارى گهرى يان له ده روونه كاندا كه م نه كه پته وه!

(دوو مه سه له)

برا يانم! له م پرورانه دا دوو مه سه له م به دلدا هات، په كى كيان تايبه ته به "قوتايى يانى نوور" و ئه وى تر يشيان تايبه ته به "ئه هلى دنيا" وه. وا له بهر گرنگى يان هردو و كيان ده نوو سم بۆتان:

(۱) "صدقة السر تطفى غضب الرب". رواه الطبراني في الصغير، وروى الترمذي عن أنس مرفوعاً: أن الصدقة تطفى غضب الرب وتدفع ميتة السوء. وقال الترمذي: حسن غريب وصححه ابن حبان. وعند الطبراني: الصدقة تسد سبعين باباً من السوء. ورواه الخطيب بلفظ: الصدقة تمنع سبعين نوعاً من أنواع البلاء أهما الجذام والبرص (كشفت الخفاء ۱۵۹۳ باختصار). (وه رگير)

□ مەسەلەى يە كەم: (دوو نىشانە بۇ عاقىبەت خىرى)

چەند ئاماژە يە كى بەرز و بەھىز لە "تىشكى يە كەم" دا ھەيە لە بارەى ئەوەى كە قوتايى يە راستە بەو ھەفاكانى نور بە عاقىبەت خىرى دەپۇنە ناو گۆرە كانيان و لە ئەھلى بەھەشت دەبن.

ماو ھەك بوو چاوەروانى بەلگە يە كى بەھىزى وا بووم كە پشتى ئەم مەسەلە يە كجار گەورە و مژدە ھەرە مەزنە بگریت. وا سوپاس بۇ خوا دوو نىشانە - پىنكەو - بۇ ئەمە ھاتنە دلەمەو:
 نىشانەى يە كەم:

لىكۆلەران و ئەھلى كەشف دەلین: ھەتا ئىمانى تەحقىقى لە "علم اليقين" ھوە بۇ "حق اليقين" سەر بکەوئیت، دوو چارى "سەلب بوون" نايئیت. ھەر ھوھا وتوويانە: لە دەمى سەر مەرگى مرؤفدا شەيتان ھەر ھىندەى پى دە كرئیت كە تەنھا گومان و ھەسو ھەسە كانى خۆى بەاويئە ناو "زىرى" ى مرؤفەو ھە. بەلام خۆ ئەم جۆرە ئىمانە تەحقىقى يە تەنھا بە سنوورى "زىرى" يەو ھە راناو ھەستىت و، دەپرات بۇ: دل و رۇح و سىرپر و لە تائىفە كانى تر و، بە رادە يە كى ھىندە بەھىز لەو لايەنە ناسكانەدا جىنگىر دەپئت كە ھەرگىز دەستى شەيتانى پى ناگات. كەواتە ئىمانى ئەو جۆرە كەسانە - پشت بە خوا - لە تياچوون و فەوتان پارىزراو ھە.

يە كىك لە رىنگاكانى گەپشەن بەم ئىمانە تەحقىقى يە برىتى يە لەو ھى كە مرؤف بە ويلايەتى تەواو ھەتى و كەشف و شەھود بگات بە "ھەقىقەت". كە ئەمەش رىنى ئىمانى شەھودى يە و، تايبەتە بە كەسانى ھەرە "خەواص" ھو ھە.

بەلام رىنى دوو ھەم برىتى يە لەو ھى مرؤف بە "زانستىكى يەقىنى" ى ئەوتۆ كە گەپشەتتە پەلەى "بەلگە نەويستى" و ھىزى پەلەى "حق اليقين" تەسلىقى راستى يە كانى ئىمان بگات. ئەمەش بەھۆى رىژنەى بەرە كەتى يە كىك لە نەھنى يە كانى سەروشى خواى گەورە لە پرووى "ئىمان بە غەيب" ھو ھە، بە بەلگە ھىنانەو ھى شىوازى قورئان كە "دل" و "زىرى" ى پىنكەو تىدا تىكەل دەبن..

جا ٺم پڙييهي دووهم، بناغه و هوين و گيان و كاڪلهي "پيامه كاني نور" ه. بهٺي، قوتايي به تايه ٺمنده كاني پيامه كاني نور ٺم راستي به دهينن. ته نانهت گهر كه ساني تريس به چاوي ويژدانه وه پروانن دهينن كه پيامه كاني نور مه حاليي پڙنگا پڙجه وانه كاني راستي به كاني ٺيمانين دهر خستوه و، به بهلگه پروانين كردوه ته وه كه ٺو پڙنگا يانه هينده به ٺال و مه حالن كه هر گيز ناكريت بگيرينه بهر.

نيشانهي دووهم:

گه ٺي دوعاي بينگهر د و گيرا به بهرده وامي بو ٺوه ده كرين كه قوتايي به راسته كاني پيامه كاني نور عاقبته خيري يان پي به خشريت و ٺيماني كامل به ده ست بهينن. ٺم دوعا يانهش هينده زورن كه "زيري" هيچ بواريك بو قبولن نه بوني هيچ كام لهو دوعا يانه شك نابات.

بو نمونه:

به كيك له خزمه تگوزاران و قوتاياني نور له ماوهي بيست و چوار سه عاتدا سه جار دوعا بو عاقبته خيري قوتاياني نور و به ده ستهيناني به خته و هري هميشه يان ده كات و، له نيوان ٺو دوعا يانه شيدا هر چي پڙوه به لاي كه مه وه سي جار دوعا يان بو ده كات كه ٺيمانين سه لامته بيت و، ٺيمانين به خير كوتايي پي بيت و، به ٺيمانه وه پڙونه ناو گڙهه كانين. ٺم دوعا يانه شي له ناوه ندي زور بهي هه ل و مهر جه كاني قبولن و گيرا بوني دوعا دايه.

پاشان كڙي ٺو دوعا يانهي كه له لايه ن خودي ٺو قوتايانه وه بهرز ده كڙيه وه كه لهم زه مانهدا و له هه موو لايه كه وه له سه ر ٺيمانه كه يان هير شي زوريان ده كڙيه سه ر، كه هه ريه كه يان به زمانه بينگهر د و خاويته كانين بو سه لامته يي ٺيماني خويان و برايانيان ده يكه ن، هينده به هينن كه ميه ره بانيي فراواني خواوه ندي ميه ره بان و دانسته ره ها كه ي ده ست به پرويانه وه نانين و نايانگيرنه دواوه. ته نانهت گهر وا گريمان بگريته كه هه موو ٺو دوعا يانه ده ستيان به پرووه وه بنريته و

تهنها يهك دانهيان قيوول بيبت، ئەوا سەروزيادي ئەو يه كه هەموو يه كيئك له قوتاياني نوور به ئيماني سەلامەتەوہ پرواتە ناو گۆرەوہ، چونكە هەر دوعا يهك كه له لايەن ئەوانەوہ دە كریت پرووی له هەموويانە.

□ مەسەلەي دوو هەم: (حیکمەتی شکست هینانی دەولەتی عوسمانی)

لەم کاتەي ئیستادا بەشیک له وەلامە کەي سەعیدی کۆن دەر کەوت كه به ناوی ئەم چەر خەوہ وەلامی پرسیارینکی ئەنجومەنە میسالی یه رۆحانی یه کەي پنی دایەوہ، كه له نیوان خۆیاندا پرس و پا و گفتو گۆیان لەسەر چارەنوسی جیهانی ئیسلامی دە گۆری یەوہ و، له باسی "گفتو گۆرەك له خەونیکدا" بلاو کراوہ تەوہ و، بەشیکە له کتیبی "سنووحات" كه بیست سال پیش ئیستا له چاپ دراوہ.

ئەو ئەنجومەنە مەعنەوی یه لەو کاتەدا لییان پرسیم:

حیکمەتی شکستی دەولەتی عوسمانی لەم جەنگەدا چی یه كه به شکست هینانی

ئەلمان کۆتایی پنی هات؟

سەعیدی کۆن له وەلامدا وتی:

گەر لەم جەنگەدا سەربکەوتینایە ئەوا - وەك دوای حەوت سال دەر کەوت - له پیناوی شارستانییتی ئەوروپادا گەلنی موقەددەساتی ئایینمان لە دەست دەدا و.. ئەو رژیمنی كه له ئەنادۆلدا جی بە جی دە كریت، به زۆرە ملتی و به کار هینانی هیز و بەوپەری ئاسانی و به ناوی شارستانییتی ئەوروپاوه بەسەر جیهانی ئیسلامیشدا به تایبەت هەردوو حەرەمی شەریفدا دەسەپنرا! بۆیه قەدەری خواي گەورە به فەزلی چاودیری خزی و بۆ پارێزگاری ئەو شوینە پرۆزانە بواری دا كه ئیمە لەم جەنگەدا شکست بهینین!

دوای تپەربوونی بیست سالی تەواو بەسەر ئەم وەلامەدا، به شوو پرسیارینکی

وەك ئەو گفتو گۆ ناوبراو هیان ئاراستە کردم و، وتیان:

له کاتیکدا كه سەرچاوه یه کي گەورە بۆ سەر کەوتینکی سیاسی له ناوهندە

جیهانی یه کاندایا له بەر دەستدا بوو، كه بریتی یه له سیاسەتی "مانەوہ له بنی

لايه‌نيدا" و ده‌توانرا له‌م رڤي‌يه‌وه مولكي له‌ده‌ستچوو بگيرڤينه‌وه و ميسر و هيند رزگار بكه‌ين و بزيه‌كگرتن له‌گه‌ل خزماندا رايان بگيشين. كه‌چي ئەم سەرچاوه‌يه‌مان له‌ده‌ست دا..

جا ئايا ج حيكمه‌تيك له‌وه‌دا هه‌يه كه ئەم سەرچاوه‌ مه‌زنه نه‌كه‌وته به‌رچاوي ئەو كه‌سه زيره‌ك و مرؤفه بليمه‌تانه و، رڤنگايه‌كي زيان به‌خشيان گرته‌به‌ر و، پشتي دوژمنيكي گومان لڤنكر اوي بڤي سەر و بڤي بڤوا پڤي نه‌كر اوي بڤي سوودي وه‌ك ئينگليزيان گرت^(۱)؟

ئەم پرسیارەم لڤي كرا و، وه‌لامه‌كه‌شي - كه له لايه‌نيكي مه‌عنه‌وي‌يه‌وه هاته دلمه‌وه - به‌م جۆره‌ي خواره‌وه بوو:

ئەو وه‌لامه‌ي كه بيست سال پڤش ئڤستا بڤ پرسیاريكي مه‌عنه‌وي دامه‌وه، كتومت وه‌لامي ئەم پرسیاره‌شه. واته:

گه‌ر پشتي لايه‌نه سەر كه‌وتوو كه بگيرڤت، ئەوا ئەو رڤيمه‌ي كه لڤره‌دا پياده ده‌كرڤت، به‌سەر جيهاني ئيسلامي و شوڤنه پيروزه كانيشدا و به‌ ناوي مه‌ده‌نييه‌تي ده‌ني و له‌ ناوه‌ندي مه‌ستبي سەر كه‌وتندا و بڤي هيج به‌ر گري‌يه‌كي ئەوتۆ، جڤي به‌جڤي ده‌كرا و ده‌سه‌پتڤرا!

كه‌واته له‌به‌ر سه‌لامه‌تي سڤي سه‌د و په‌نجا مليۆن موسلمان، ئەم هه‌له‌ ئاشكرا و پروونه‌يان نه‌بڤني و، به‌ وڤنه‌ي كوڤر ره‌فتاريان كرد.

* * *

(چه‌ند نه‌نجاميكي دنيايي له‌ كاري خزمه‌تگوزاري په‌يامي نووردا)

برا ئازيز و راسته‌كام!

پيروزيبايي جه‌زنتان لڤي ده‌كه‌م و.. خزمه‌ته مه‌زنه كاتنام له‌به‌رچاوه. له‌ خوا ده‌پارڤمه‌وه كه سهرتان بڤات تيايدا. هه‌روه‌ك سوپاسي بڤي كو٤تايي بڤو به‌ديه‌پنه‌ري

(۱) ئەو كاته حكومه‌تي تور كيا له‌ ژڤر په‌رده‌ي بڤي لايه‌نيدا لايه‌ني ئينگليزي گرت و، ماوه‌به‌كي كه‌ميش پڤش كو٤تايي هاتڤي جه‌نگ به‌ كرده‌وه ئەم لايه‌نگري‌يه‌ي ده‌رخست و جه‌نگي له‌ دڤي ئەلمان راگه‌ياندا. (وه‌ر گڤڤ)

مېھرەبانم لەسەر ئەوھى كە برايانى دامەزراوى خۆبەختكارى وەك ئىوھى كردووه بە خاوەن و بلاو كەرەوھى "پەيامەكانى نوور". ھەر كاتىك ئىسۆھ دىنەوھە يادم، "گيان"م خۆشحال و "دل"ىشم شادمان دەيىت و، خەم بۆ لەدنيا دەرچوونم ناخۆم، بەلكو وەك ھاوړىيەك دەروانمە "مردن". چونكە بە مانەوھى ئىسۆھ ژيانى من بەردەوام دەيىت. لەبەر ئەوھ، بەبى ھىچ نىگەرانىيەك، چاوەرپنى ئەجەلى خۆم دەكەم!

دەساخواى گەورە بۆ ھەتاھەتايى لىتان رازى يىت. ئامىن. ئامىن. ھەروەك زۆربەى قوتايىيە كارگوزارەكانى "پەيامەكانى نوور" ھەست بە جۆرە كەرەمەت و ئىكرامىكى خوايى دەكەن، ئەم برا كۆلەوارەشتان لەبەر ئەوھى زۆر پىويستى بەو كەرەمەت و ئىكرامانەيە، ھەست بە زۆربەى جۆرەكانيان دەكات.

قوتاييانى نوورى ئەم ناچانە بە سويندخواردنەوھ دەلین:

ھەركات بە خزمەتگوزارىي نوورەوھ سەرقال بىين: رۆزيمان فراوان و دلمان گوشاد دەيىت و خۆشى و شادمانى ھەموو گيانمان دەگرىتەوھ. منيش بە تەواوھتى لە خۆمدا ھەست بەمە دەكەم، بە رادەيەكى ئەوتۆ كە دەروونى بەدخواز و شەيتانەكەشم بە سەرسامىيەوھ لە بەردەم ئەم راستىيە بەلگەنەويستەدا بى دەنگ دەبن!

(دوعاى گشتى)

بزائن كە من وا ماوھى سالىكە خيزان و منال و دايك و باوكى ئەو قوتاييانەى نوور دەخەمە ناو دوعاكانمەوھ كە بە پەيامەكانى نوورەوھ سەرقالن. چونكە ھەندىك لەوانە بە خۆيان و خيزان و منال و گشت پەيوەندىيەكانيانەوھ ھاتوونەتە ناو بازنەى خزمەتگوزارىي نوورەوھ!

(به‌سوودترین کار لهم کاته‌ی نیستادا)

مه‌ده‌نییه‌تی ده‌نی - که سوو کایه‌تی به ئیسلام ده‌کرد - داد‌گه‌ریی خواوه‌ند
 ئازاریکی مه‌عه‌وی هینده‌سه‌ختی هینایه‌رینی که خسته‌یه‌پله‌ی نرمی درنده
 نه‌زانه‌کانه‌وه! چونکه‌ئو ترس و له‌رزه‌به‌رده‌وامه‌ی که تیایدا ژیان، هه‌موو چیژ و
 له‌زه‌تینکی سه‌د سالی شارستانیتی ئه‌وروپا و ئینگلیزی له‌ناو دا و، مه‌ستی
 پیشکوه‌تن و خو‌سه‌پاندنی ئه‌وانی به‌سه‌ر خه‌لکیدا، لنی زپاندن! ئه‌وه‌بوو داد‌گه‌ریی
 خواوه‌ند ئه‌و ترسه‌سامناکه‌ی ده‌رخواردان و بۆمباکانی ترس و سام و دلته‌پنی و
 نیگه‌رانیی به‌سه‌ردا ته‌قاندنه‌وه^(۱)!

پیوست‌ترین و به‌سوودترین و شایانترین کار و ئه‌رك لهم کاته‌دا: "رزگار
 کردنی ئیمان"ه...

به‌لنی، ئیمانی هه‌ر تا که که‌سینک بگریه‌ت له‌راستیدا کلیل و پروناکی‌یه‌بۆ
 جیهانیکی هه‌میشه‌یی فراوانتر لهم دنیا‌یه. له‌به‌ر ئه‌وه، هه‌ر که‌سینک ئیمان‌که‌ی
 که‌وتیته‌مه‌ترسیی تیاچوونه‌وه، په‌یامه‌کانی نوور ده‌رۆن به‌هانایه‌وه و مولکینکی له
 گۆی زه‌وی مه‌زنتری ده‌ست ده‌خه‌ن و ده‌سته‌لاتی به‌سوودتر و ده‌سکه‌وت و
 فتوحاتی گه‌وره‌تری پنی ده‌به‌خشن.

* * *

(ئهرکی سه‌رشانی ئه‌و که‌سه‌ی په‌یوه‌ندیی به‌په‌یامه‌کانی نووره‌وه کردوه)
 ئه‌مه‌ی خواره‌وه که‌رامه‌تینکی "په‌یامه‌کانی نوور" ده‌رده‌خات که‌له‌ده‌می
 نووسینه‌وه‌یان، له‌ده‌ورو به‌ری خو‌ماندا پرووی داوه:

قوتایی‌یه‌کی نووری پیری به‌ویقار و چوست و چالاک له‌کاره‌که‌یدا، خه‌ریکی
 نووسینه‌وه‌ی "په‌یامی پیران" بوو. کاتی گه‌یشه‌ته‌کۆتایی ئومیدی یازده‌هه‌م و له
 شوینی باسکردنی وه‌فاتی "عه‌بدوورپه‌حمان"ی خوا لیخۆشبوودا، قه‌لمه‌که‌ی "لا‌إله

(۱) مه‌به‌ست پروداوه ترسناکه‌کانی جه‌نگی جیهانیی دووه‌مه. (وه‌رگیز)

إلا هو"ی نووسی و، خۆیشی به زمان وتی: "لا إله إلا الله" و، ئیتر لاپه‌ره‌ی ژبانی خۆی به چاکی و عاقیبهت خیری کۆتایی پین هینا و گیانی سپاردا به‌مه‌ش ته‌سدیقی ئه‌و مزگینیی به‌ئاماژه‌یه‌ی قورئانی پیروزی کرد که: "قوتاییانی نوور" ژبانیان به عاقیبهت خیری کۆتایی پین دیت و به‌ئیمان‌ه‌وه‌ ده‌رۆنه‌ ناو گۆره‌کانیان. ده‌سا ره‌حمه‌تی فراوانی خوای لنی بیت.

بیدار کردنه‌وه‌یه‌کی گرنگ بۆ برایی قیامه‌تیم!

ئهم بیدار کردنه‌وه‌یه‌ دوو ماده‌ی له‌خۆ گرتوه‌:

یه‌ که‌میان:

گرنگترین ئه‌رکی سه‌رشانی ئه‌و که‌سه‌ی په‌یوه‌ندی به‌ په‌یامه‌کانی نووره‌وه‌ کردوه‌ بریتی به‌ له‌: نووسینه‌وه‌یان و، هاندان و بانگه‌پشتی خه‌لکیش بۆ ئهم نووسینه‌وه‌یه‌ و، پشت گرتنی بلاوبونه‌وه‌یان. چونکه‌ ئه‌و که‌سه‌ی که‌ ده‌یان‌نووسینه‌وه‌یان داوا له‌ یه‌کیکی تر ده‌کات بیان‌نووسینه‌وه‌ و ده‌یانگه‌یه‌نیه‌ ده‌ستی، ناو‌نیشانی "قوتایی په‌یامه‌کانی نوور" به‌ده‌ست ده‌هینیت و، له‌م ری‌یه‌وه‌ به‌شیک له‌ ده‌ستکه‌وته‌ مه‌عنه‌وی به‌کاتم و ئه‌و دوعا و لالانه‌وه‌ باشانه‌می ده‌ست ده‌که‌وینت که‌ له‌ ماوه‌ی بیست و چوار سه‌عاتدا سه‌د جار به‌ئکو زیاتریش پشکه‌شی خوای گه‌وره‌یان ده‌کهم. جگه‌ له‌مه‌ش به‌شیک له‌ ده‌ستکه‌وته‌ مه‌عنه‌وی به‌کانی هه‌زاران برای دلسۆزم و دوعا خاوینه‌کانیان به‌ده‌ست ده‌هینیت.

سه‌رباری ئه‌مانش، ئه‌و که‌سه‌، به‌ نووسینه‌وه‌ی په‌یامه‌کان، له‌ چوار پوه‌وه‌ چوار جۆری عیباده‌تی گیرای ده‌ست ده‌که‌وینت. چونکه‌: ئیمان‌ه‌که‌ی خۆی به‌هین ده‌کات و.. تپده‌کۆشیت ئیمانی که‌سانی تریش له‌ تیاچوون پاریزیت و.. ئه‌و بیر کردنه‌وه‌ ئیمانی به‌ی ده‌ستگیر ده‌بیت که‌ هه‌ندی جار سه‌عاتیکه‌ی وه‌ک سالیکی عیباده‌ت وایه‌ - وه‌ک له‌ فه‌رموده‌دا هاتوه‌ - و خه‌لکی تریش بۆ ئهم بیر و تپرامانه‌ هان ده‌دات و.. به‌ یارمه‌تیدانی مامۆستا که‌ی هاوبه‌شی کرداره‌ چاکه‌کانی ئه‌و مامۆستایه‌ی ده‌بیت که‌ خه‌تی ناخۆشه‌ و گیرۆده‌ی بارودۆخه‌ سه‌خت و دژواره‌کان بووه‌.

به‌لنی، ده‌توانیت تم چه‌شنه سووده مه‌زنانه به‌ده‌ست به‌ینیت.
 سویند به‌خوا! هر که‌سیک په‌یامیکی بچووک به‌ تیگه‌یشتنه‌وه بۆ خۆی
 بنووسیتنه‌وه، وه‌کو ئه‌وه وایه دیاری‌یه‌کی گه‌وره‌ی پینشک‌ش کردیتم. ته‌نانه‌ت
 هم‌مو لا‌په‌ره‌یه‌کی ئه‌و نووسینه‌وه‌یه هینده منه‌تبارم ده‌کات وه‌ک ئه‌وه‌ی که
 هۆقه‌یه‌ک^(۱) شه‌کرم به‌ دیاری بۆ هاتینت!
 مادده‌ی دووهم:

به‌داخه‌وه دوژمنانی له‌ پری ترازای "په‌یامه‌کانی نوور" له‌ جیننی و ئینس، که‌ نه
 ئیمان ده‌هینن و نه‌ جینی پروا و متمانه‌شن، له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی نه‌یانتوانی به‌ره‌نگاری قه‌لا
 پۆلایینه‌ قائمه‌کانی "په‌یامه‌کانی نوور" و به‌لگه‌ به‌هیزه‌کانیان - که‌ وه‌ک شمشیری
 ئه‌لماس وان - بینه‌وه، ده‌یانه‌ویت ئیستا به‌ چه‌ندین فرۆفیلی یه‌ کجار په‌نه‌ان و
 هۆکاری شاراره‌وه ده‌سته چه‌په‌له‌ شه‌یتان ئاسا‌کانی خۆیان له‌ په‌یامه‌کانی نوور
 بووه‌شینن. ئه‌مش له‌ پینی نانه‌وه‌ی ساردوسپری و خاو‌کردنه‌وه‌ی هیممه‌تی
 نووسه‌روه‌کان و هاندانیان بۆ وازه‌یتان له‌ نووسینه‌وه‌ی په‌یامه‌کان، بی ئه‌وه‌ی به
 خۆیان بزانی! له‌ کاتیکدا که‌ نووسه‌روه‌کان - به‌ تایه‌ت لی‌ره - ژماره‌یان یه‌ کجار
 که‌مه و گه‌لنی پیوستیشن بۆ په‌یامه‌کان و، له‌م ده‌مه‌دا که‌ چاو‌دیری ئه‌و دوژمنانه‌ی
 خۆیان مه‌لاس داوه‌ له‌ توندی و زیادبووندایه به‌سه‌رمانه‌وه. جا له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی به‌شیک
 له‌ قوتایان توانای خۆراگرتیان نی‌یه، ئه‌وا تا راده‌یه‌ک تم شاره‌ له‌م نوورانه‌ بی‌به‌ش
 ده‌که‌ن.

هر که‌سیک - له‌ مه‌شره‌بی حه‌قیقه‌تدا - حه‌زی له‌ چاو‌پینکه‌وتن و
 گفتوگۆ‌کردن و دانیشه‌نه‌ له‌ گه‌ل مندا، هر په‌یامیک بکاته‌وه و بیخوینیتنه‌وه ئه‌وا
 نه‌ک که‌سی من، به‌لکو چاو‌پینکه‌وتنی له‌ گه‌ل ماموستا که‌یدا ساز کردوه که
 خزمه‌تگوزاری قورئانی پیرۆزه‌ و، ده‌توانیت به‌ چیژنکی بینگه‌رد وانه‌یه‌کی له
 "راستی‌یه‌کانی ئیمان" له‌ لا‌ بخوینیت.

(۱) هۆقه‌یان هۆقه: کیشیکه‌ سنی‌یان چوار کیلۆ. پروانه‌ فه‌ره‌نگی هه‌نانه‌ بزرنه‌. (وه‌ر گێڤ)

(دوو مەسەلەى ورد)

وا دوو مەسەلەى وردتان بۆ دەنوسم كە لە بیدار كردهوئەیه كى مەعنهوى یەوہ لییان ناگادار كراومەتەوہ:

□ مەسەلەى یەكەم: (ئەنجامى ساویلکەى موسلمانان)

لەو بیدار كردهوئەیه دا دوو هۆى تايبەتى بۆ گىرا نەبوونى ئەو دوعا زۆرانە دەستىشان كراوہ كە پەمەزانى رابوردوو بۆ رزگار بوون و سەلامەتى ئەهلى سوننەت و جماعەت دەكران:

هۆكارى یەكەم:

تايبەتكارى ئەم چەرخە سەیرە: ساویلکەى و خۆش باوہ پى لەرادە بە دەرى موسلمانانە و، چاوپۆشى يانە لە چەندەها تاوانى گەورەى چەندىن تاوانبارى سامناك! ئەو تا گەر یە كىكیان كردهوئەیه كى چاك بە خراپكارىكەوہ بىنىت كە هەزاران كرداری خراپى ئەنجام داينت و دەستدریژى بۆ سەر مافە ماددى و مەعنهوى یەكەانى هەزاران كەس كردهوت، دەچىت - لەبەر ئەو تاكە چاكە یە - لایەنى ئەو ستمكارە دەگرىت!

ئىتر بەم شىوہ، گو مەربان و ستمكاران، هەر چەندە ژمارەى خۆيان یە كجار كەمە، كەچى بە هۆى پشتگىرى كەسانى ساویلکەوہ لییان زۆرىنەى خەلكى بۆ خۆيان پىكەهین!

لەبەر ئەمە، قەدەرى خۆای گەورە ئەو موسیبه تە گشتى یە دەبارىنىت كە لەسەر بناغەى هەلەى زۆرىنە بنیات نراوہ و داباریوہ. تەنانەت ئەم كارەیان یارمەتى درىزەپىندان و بەردەوامى و توندوتیژى ئەو موسیبه تەمش دەدات، تا وایان لى دىت كە خۆشيان بە دەمى خۆيان بلین:

(ئىمە شایانى ئەم موسیبه تەین!)

بەلین، ئەو كەسەى كە نرخی ئەلماسى وەك "لىمان" و "ئاخیرەت" بزانیت و، پاشان فەزلى وردە شووشەى وەك "دنيا" و "سامان" یان بەسەردا بدات، گەر لەبەر زەرورەتىكى بىن گومان و قەتەى بىت، ئەو روخسەتى شەرىعى بە دەستەوہ یە.

به لآم گهر هم فه زلدانهی له بهر "پنویستی به کی ساده" یان "ترسیکی جوزئی" یان بؤ
 "ههوا و ئاره زوو" یان له بهر "تهماع" ینگ بیټ، ههوا به نه زانی و گه لحوئی زیانیکی
 ههوتوی بؤ خوی هه لبار دووه که شایانی هه وه به زللهی ته منی کردنی لئی بدریټ.

پاشان لیبوردن و چاوپوشی مرؤف له تاوانه کان کاتیک ده بیټ که هه
 چاوپوشی به له مافه کانی خوی بیټ. واته گهر ده ستریزئی کرایه سهر مافه کانی
 ده توانیټ له ده ستریزئی کار خوش بیټ و چاوپوشی لئی بکات. به لآم مافی هه وهی
 نی به چاو لهو تاوانبار و سته مکارانه بیوشیټ که مافی کهسانی تریان پیشیل و
 زهوت کردوه. چونکه بهم رهفتارهی ده بیټ به هاو کاریان له ستمه کانیاندا!

هوکاری دووه هم: رینگهی نووسینی نه درا.

□ مهسهلهی دووه هم: (تهئولی مژدهیهک)

برایانم!

ههر چه ندرستی و دروستی ههو لیکدانه وه و تهئویلانه دهر کهوتن که له
 بهندیخانهی "ههسکی شههر" له سهر ریوایه ته کانی سه بارهت به رووداوه کانی
 قیامت نووسران، به لآم له بهر هه وهی زانیان و ئیمانداران لهو تهئویلانه بیټ ناگا
 بوون و نه یانبینی بوو، ههوا به پنویستم زانی دهست به نووسینی روونکردنه وهیهک
 بکه له بارهی خزیان و حیکمه ته که یانه وه، نزیککی دوو لاپه ره شم له سهر نووسی.
 به لآم دواوی هه وه پهردهم له بهر ده مدا دادرایه وه و باسه که دوا کهوت!

له ماوهی هم پینج ساله دا شمش جار ویستوومه بینووسم، ههر جار نیکیش که
 ههولئی نووسینیم داوه سهر نه کهوتووم تیایدا! به لآم هه وه به دلدا هات که
 رووداویکی تایبته به خۆم باس بکه، که به یه کیټک له لقه کانی هه وه مهسهلهیه
 داده نریټ. هه ویش بریتی به له مهی خواره وه:

جاران به هیوایه کی توند و تۆل و باوه رینکی به هیزه وه مژدهم به خه لکی ده دا که
 نوور و رووناکی یهک له ئایینه و پرژانی داهاتوودا ده بینم! هم مژدهیه شم بؤیه
 ده داننټ تا کو هه ناو میدی به له سهر ههلی ئیمان لایبهم که له سهره تای سهردهمی
 "سهر بهستی" و ماوهیه کی زوریش پینش سهره لدانی "په یامه کانی نوور" خه لکی

گىرۇدەي بوبوبون. تەنانەت پىش "سەردەمى سەربەستى" ش ئەم مژدەيەم بە قوتابى يەكەن دەدا.

ئىنجا وەك لە "سەنۇحات" دا نووسراو، وەك ئەوئەش كە "سەبدورپەرحەمان" لە مېزورى ژياندا نووسىويەتى، تەنھا بەھۆى بىسكەنەوئەى ئەو مژدەيە بوو كە خۇم لە بەردەم رووداوە سامناكە كاندا پىن رادە گىرا. ئەو كاتە منىش - وەكو خەلكى تر - پىم وابوو ئەو نوورە لە بازىيەكى گەورە و فراوانى جىھانى سىياسەت و ژيانى كۆمەلەيە تىبى ئىسلامىدا دەردە كەوئەت. كەچى رووداوە كانى جىھان ئەم بۇچوونەى ميان نەھىنايەدى و، لەو ھىوا و مژدە خۇشەى ئايندەش ئائومىدىيان دە كردم!

كۆپرە ختورەيەك بە دلەدا ھات كە دلنىيەى و قەناعەتى تەواويان بە جۆرىكى پى گومان پى بەخشىم، چونكە لەو ختورەيەدا پىم و ترا:

تەئويلى ئەو مژدە و ھەوالانەى كە لە مېژە لە بارەى بىنىنى رووناكى يەكەو بە خەلكىت رادە گەياند و خۇيشت پەيوەندى يەكى گەموگورپ لە گەلدا بەستىبو، تەنانەت ھەمىشە دووپات دە كەردەو. ھەروەھا لىكەدانەوئەى ئەو مژدەيە سەبارەت بە ئىو و سەبارەت بە جىھانى ئىسلامىيەش لە رووى ئىمانەو، بىرىيە لە: "پەيامە كانى نوور" ! چونكە رووناكى يەكى ئەوتۆن كە بەشى زۆرى بايەخى تۆيان گرتووە و، رووناكى و پىشەكى و مژدەش بۇ ئەو ھالەتە پر لە بەختەوئەرى و ئايندەرىيانەى كە لە ئەندىشەى خۇتدا پىت و ابوو لە بازىيەكى فراوان و لە جىھانى سىياسەتدا دىنە دى. تۆ ئەو كاتە ئەم نوورەى ئىستات بەم بەختەوئەرىيەى ئايندە تەسەوور دە كرد، بۇيە لە دەرگەى سىياسەتدا بۇى دە گەرايت!

بەئى، تۆ بە "ھەستى پىش روودان" و سى سال پىش ئىستا ھەستت بەمە كرد، بەلام وەكو كەسىك و ابووت كە لە پىشتى پەردەيەكى سوورەو سەيرى شوئىنىكى رەش بىكات و تۆش رەنگە كەت بە سوور دەبىنى. كەواتە ئەو نوورەى كە بىنىت راست و دروستە، بەلام بە ھەلە لىكت داىەو، و، فىتنەى سىياسەت بە ھەلەيدا بىردىت!

(نہر کی پہیامہ کانی نور)

پہیامہ کانی نور سر گہرمی تہ عمیری پروو خانکاری یہ ہندہ کی یہ کان نین و، خانوویہ کی بچووی کی پرووخواو ناوہ دان نا کہ نہوہ، بہ لکو لہ گہل نہوہ شدا چہ ندین کاولکاری گشتی و ہمہ کی بنیات دہ نینہوہ و، قہ لایہ کی مہزنی نہو تو ش تہ عمیر دہ کھن کہ نہو ہندہ مہزنہ ہر تہ نہا ہر دہ کانی بہ قہ بارہی چیا کانن و، قہ لایہ کہ لہ ہموو لایہ کہوہ دہ و راندہ وری ئیسلامی داوہ و لہ نامیزی گرتوہ۔ ہم پہیامانہ تہ نہا بؤ چاکسازبی دل و دہروونیکی تاییہت تینا کوشن، بہ لکو لہ گہل نہوہ شدا ئیعجازی قورٹانیان ہدہ ستہوہ گرتوہ و (دل و دہروونی گشتی) و (بیری گشتی) تیمار و سارپڑ دہ کھن، کہ بہو ہؤ کارہ ٹیکدہ رانہ زامدار کراون ماوہی ہزار سالہ کہ لہ کہ و نامادہ دہ کرین۔۔ ہروہا ہم پہیامانہ بؤ چارہ سہری (ویژدان و ہناوی گشتی) لئی دہ پرین کہ لہ نہ بنجانی تیکشکانی بناغہ و پیرپہ و دروشہ کانی ئیسلامہوہ - کہ پالپشتیکی مہزنی ہموانن بہ تاییہت ہی عوامی ئیمانداران - پرووی لہ خراپکاری کردوہ۔۔

بہ لئی، ہم پہیامانہ بؤ نہوہ تیدہ کوشن کہ نہو زامہ قوول و فراوانانہ، بہ دہرمانہ کانی ئیعجازی قورٹان و ئیمان تیمار بکھن۔

جالہ بہردہم ہم ہموو کاولکاری یہ گشتی و سامناک و، درز و کہ لینہ فراوان و، زامہ بہ سو و قوولانہ دا، پیویستہ چہ ندین بہ لگہی بہ ہیزی گومان پر و، چہک و کہرہ سہی نامادہ کراوی بہ توانا تا پلہی: "حق الیقین" و بہ ہیز بہ نہندازہی ہیز و دامہ زراوی چیاکان بن و، چہ ندین دہرمانی تاقیکراوہی نہو تو ش نامادہ کراہن کہ لہ ہزار و یہک دہرمانی دژہ ژہرہ کان پتر تاییہ تکاربیان بیئت و وہک چہ ندین چارہ سہری لہ ژمارہ نہ ہاتوو و ابن۔

نہمہیہ نہر کی سہر شانی پہیامہ کانی نور۔۔ نہو پہیامانہی کہ لہ ئیعجازی معنہوی قورٹانی پررژوہوہ ہلقلولون۔ جالہو کاتہ دا کہ "پہیامہ کانی نور" ہم نہر کہی سہر شانیان بہ تہواوی جئی بہ جئی دہ کھن، لہ ہمان کاتدا بہرہ مہندی

ئه‌وه‌یشن که چه‌ندین پله‌ی له‌سنووربه‌ده‌ری ئیمان ئاشکرا ده‌که‌ن و، سه‌رچاره‌ی به‌رز بوونه‌وه و سه‌رکه‌وتن به‌ پله‌ بلند و به‌رزه‌ بی کۆتاییه‌کانی ئیماندا.
به‌م جۆره، گه‌فتوگۆیه‌کی دوور و درێژم له‌سه‌ر ئه‌م شیوه‌یه‌ به‌ ته‌واوی بیست که بۆم کورت کردنه‌وه و، بۆ ئه‌مه‌ش زۆر سوپاسی خوام کرد.
به‌ بۆنه‌ی ئه‌م رووداوه، به‌سه‌ره‌اتینکشان بۆ ده‌گێرمه‌وه که ئه‌م رۆژانه به‌ دل‌مدا هات:

کاتی که له‌ کۆتایی زیکره‌کانی دوا‌ی نوێژدا سی و سێ جار وشه‌ی ته‌وحید (لا إله إلا الله)م دووپات ده‌کرده‌وه، ئه‌م خاتیره‌یهم به‌ دل‌دا هات:
ئه‌و بیر کردنه‌وه‌یه‌ی که له‌ فه‌رمووده‌ی پیروزی: "تفکّر ساعة خیر من عبادة سنة"دا باس کراوه، له‌ په‌یامه‌کانی نووردا هه‌یه. که‌واته‌ هه‌ول‌ بده‌ بیدۆزیته‌وه و ده‌ست خۆتی بچنیت.

* * *

(ئه‌نجامی بایه‌خ‌دان به‌ ده‌نگ و باسه‌ سیاسی‌یه‌کان)

(وه‌لامینکی مامۆستایه‌ بۆ پرسیارینکی ئه‌مین و فه‌یزی)

پرسیار:

جه‌نابتان له‌ وه‌لامه‌که‌تاندا باسی ئه‌وه‌تان کردوه که هه‌رکه‌سێک به‌ گرنگی‌یه‌وه به‌ دوا‌ی هه‌وائی ئه‌و رووداوانه‌دا بگه‌رپیت که له‌ ناوه‌نده‌ سیاسی‌یه زۆر و زه‌به‌نده‌کاندا روو ده‌ده‌ن، له‌ رووی ئه‌رکه‌کانی سه‌رشانیه‌وه له‌ بازنه‌ بچوو که تایبه‌تی‌یه‌کاندا، تووشی زیان ده‌ییت.
تکایه‌ ئه‌مه‌مان بۆ روون بکه‌نه‌وه.

مامۆستامان ده‌ییت:

وه‌لام:

(به‌ئێ، هه‌رکس له‌م کاته‌دا بایه‌خ به‌م مملانی‌یانیه‌ی گۆی زه‌وی بدات و، له‌ رێی رادیۆوه به‌ گه‌رموگۆری به‌ دوا‌ی هه‌واله‌کانیاندا بگه‌رپیت، تووشی گه‌لنی

زیانی ماددی و معنوی ده‌بیت. چونکه "عقل"ی خۆی پهرته‌وازه ده‌کات و له گیان و ناوه‌رۆکدا ده‌بیت به‌که‌سینکی "گیز و گهلخو" .. یان "دل"ی پهرته‌وازه ده‌بیت و له گیان و ناوه‌رۆکدا ده‌بیت به "مولحیدینکی کافر" .. یان "بیر"ی پهرته‌وازه ده‌بیت و له گیان و ناوه‌رۆکدا ده‌بیت به‌که‌سینکی "بیانی"!

به‌ئێ، پیاوینکی عه‌وامی خاوه‌ن ته‌قوا و ئایینم بینی - هه‌روه‌ها په‌کینکی تریش که خۆی به‌ته‌هلی زانست له‌ قه‌لم ده‌دا - له‌ ئه‌نجامی بایه‌خدانی زۆریه‌وه به‌و شتانه‌ی که په‌یوه‌ندیی پیانه‌وه‌نی، خه‌فته‌ی زۆری تا پاره‌ی گریان بۆ شکستی کافرینکی دوژمنی دیرینه‌ی ئیسلام خوارد و، له‌ هه‌مان کاتیشدا له‌ پاره‌به‌ده‌ر دلخۆش بوو به‌ پاشه‌کشینی کۆمه‌لینکی سه‌یدی ئالی به‌یت له‌ به‌رده‌م کافرینکی سه‌سه‌ختا!

ئایا ئه‌مه سه‌یرترین نمونه‌ی شیتی و پهرته‌وازه‌ بوونی "ژیری" نی‌یه که مرۆفینکی عه‌وام عقلی خۆی پابه‌ندی بازنه‌ی فراوانی سیاسه‌ت بکات و، له‌ ئه‌نجامدا فه‌زلی کافرینکی دوژمنی سه‌سه‌ختی ئیسلام به‌سه‌ر سه‌ییدینکی موجه‌یدی ئالی به‌یتدا بدات؟!

به‌ئێ، مه‌سه‌له‌ سیاسی‌یه‌کان تا پاره‌یه‌ک په‌یوه‌ندی‌یان به‌ کاری کارمه‌ندانی فه‌رمانگه‌کانی: کاروباری ده‌ره‌وه و ئه‌رکانی جه‌نگ له‌ناو سوپادا و سه‌رکرده و به‌رپه‌سه‌کانه‌وه هه‌یه.

به‌لام سه‌رقاڵ کردن و وروژاندنی عه‌وامینکی ساویلکه به‌مه‌سه‌لانه و، دوور خسته‌وه‌ی له‌ ئه‌رکه‌ پێوسته‌کانی سه‌باره‌ت به‌ کاروباره‌ رۆحی و ئایینی‌یه‌کانی، ته‌نانه‌ت کاروباره‌ که‌سی‌یه‌کانی خۆیشی و، پنداویستی‌یه‌کانی مال و خه‌یزان و گونده‌که‌ی .. پاشان تووش کردنی ئه‌م مرۆفه - له‌ ئه‌نجامی ئه‌م چه‌ز و خۆ تیه‌لقورتانه‌وه - به‌ ده‌رده‌کانی: "به‌ره‌لایی گیان" و "چه‌نه‌بازی ژیری" و "بێ چیرۆی و بێ هه‌یزی دل" له‌ به‌رامبه‌ر راستی‌یه‌کانی ئیمان و ئیسلامه‌وه ..

هه‌روه‌ها وروژاندنی ئه‌و جووره‌ که‌سانه به‌و بایه‌خ پێدانه‌ نزمانه‌ی که له‌ ناوه‌رۆکدا - وه‌ک رینگا خۆش کردنیک بۆ ئیلحاد - دلانیان ده‌مرئیت و، هانیان

دهدات بۆ گۆئی راگرتن له رادیۆ له بواری چهند کاروباریکی سیاسی ئەوتۆدا که هیچ په‌یوه‌ندی به‌کیان به‌وانه‌وه نی‌یه..

هموو ئەمانه، زیانیکی له راده‌به‌ده‌ری ئەوتۆ له ژبانی کۆمه‌لایه‌تی ئیسلامی ده‌ده‌ن که مروف هر کات بیر له ئەنجامه ترسناکه کانیان ده‌کاته‌وه ته‌زووی پیندا دینت و مووه‌کانی جه‌سته‌شی راست ده‌بنه‌وه!

به‌لنی، هموو مروؤفیک په‌یوه‌ندی به‌نیشتمان و نه‌ته‌وه و حکومه‌ته‌که‌ی خۆیه‌وه هه‌یه. به‌لام کاریکی گه‌لنی هه‌له‌یه که - به‌چاولینکه‌ری چهند ته‌وژمینکی کاتی - سووده‌کانی نه‌ته‌وه و به‌رژه‌وه‌ندی نیشتمان و حکومه‌ت بکرنن به‌شونکه‌وته‌ی سیاسه‌تیکی کاتی هه‌ندئ کس، یاخود وا بزانیته‌وه سوود و به‌رژه‌وه‌ندی‌یانه له‌و شونکه‌وته‌دا بیته.. ئەمه‌ جگه‌ له‌وه‌ی که ئە گهر به‌شی هه‌موو که‌سینک له‌و گیانه‌ نیشتمانی و نه‌ته‌وه‌یه‌دا و، ئەر که‌کانی سه‌رشانی سه‌باره‌ت به‌م دوانه (به‌ک) به‌ش بیته، ئەوا له‌ به‌رامبه‌ر "ئه‌ر که‌کانی دڵ" و "کاره‌ گرنکه‌کانی" گیان" و "پینداویستی‌یه‌کانی سه‌رشانی" له‌ پرووی که‌سی و ئایینی و مال و خیزان و پرووه‌کانی تره‌وه، (بیست) به‌لکو (سه‌د) به‌شه..

که‌واته به‌ختکردنی ئەم په‌یوه‌ندی‌یه‌ گرنگ و یه‌ کجار پنیستانه‌ له‌ پیناوی ئەو "یه‌ک" به‌شه‌ پنیست نه‌بووه‌ی له‌مه‌ر ته‌وژمه‌ سیاسی‌یه‌کان، که‌ هیچ په‌یوه‌ندی‌یه‌کیان به‌مه‌وه نی‌یه.. ده‌لیم: ئە گهر ئەمه‌ شینی نه‌بیته، ده‌ینی چی بیته؟!

ئهمه‌ وه‌لامه‌ که‌ی مامۆستامان بوو، که‌ به‌ په‌له‌ بۆی وتین و، ئیمه‌ش زۆر به‌ خیرایی نووسیمانوه. تکایه‌ چاو له‌ قسوورمان پپۆشن.

به‌لنی، ئیمه‌ش له‌ لایه‌نی خۆمانه‌وه‌ پشته‌ ئهم وتانه‌ی مامۆستا ده‌گرین. چونکه‌ ئەو قسانه‌ی مامۆستامان به‌ به‌رجه‌سته‌یی له‌ خۆمان و هاوڕی‌یاتماندا بینیه‌وه. ته‌نانه‌ت هه‌ندیکیان نوێزی جه‌ماعه‌تی - له‌وانه‌یه‌ هه‌ر له‌ بناغه‌دا نوێژی - له‌به‌ر گۆئی راگرتن له‌ رادیۆ واز لنی هیناوه، که‌ په‌خشی هه‌واله‌کانی له‌ کاتی نوێژدايه. به‌

پادهیهك كه ئەو كه‌سه له ئەنجامی بایه‌خدانی زۆر و خۆهه‌لقور تاندنی له‌پراده‌به‌ده‌ری له‌هه‌وای زانیی ئەم جه‌نگه‌دا (كه‌ زلله‌یه‌كی توندی به‌ك له‌ دوا‌ی یه‌كه‌ له‌ سه‌رو‌گو‌یلا‌کی شار‌ستانی‌تی ئیستا و هه‌رزه‌یی و نه‌فامی و گو‌م‌رایه‌كه‌ی و، سزای سوو‌كایه‌تی كرد‌نیه‌تی به‌ ئایینی ئیسلام) هه‌روه‌ها له‌ ئەنجامی چه‌ز و هه‌له‌په‌ی له‌پراده‌به‌ده‌ری ئەو كه‌سه به‌و كاروباره‌ سیاسی‌یانه‌ی كه‌ له‌ ناوه‌نده‌ زۆره‌ كانیدا پوو ده‌ده‌ن و، په‌فتار كرد‌نی له‌ كاروباره‌ كانیدا به‌و رینمایانه‌ی كه‌ له‌ پادیۆوه‌ له‌ لایه‌ن كه‌سانیه‌كه‌وه‌ بلاو ده‌ك‌رینه‌وه‌ كه‌ ده‌روونیان ژه‌هراوی و ژیریشیان سه‌رگه‌ردان بووه‌..

بئ‌ گو‌مان ئەم په‌فتاره‌، زیانیکی گه‌وره‌ له‌ كاره‌ خاوینه‌ پیرۆزه‌كه‌ی ئەو كه‌سه ده‌دات.

له‌ قوتایانی نوور
فه‌یزی

له‌ قوتایانی نوور
ئهمین

* * *

(تیکچوون و پيس بوونی كەش و هه‌وای مه‌عنه‌وی)

دوا‌ی ته‌واو بوونی مانگه‌ موچه‌په‌مه‌كان، چ له‌ خۆم و چ له‌ قوتایانی نووری نزیکه‌ی ئیره‌دا، ماندوو بوون و سستیم له‌ شه‌وق و خزمه‌تدا ده‌بینی. به‌ پوونیش هۆی ئەمه‌م نه‌ده‌زانی. وا ئیستا ده‌زاتم ئەوه‌ی كه‌ من به‌ گو‌مانی خۆم به‌هۆی ئەمه‌م دانابوو، ده‌ر كه‌وت گو‌مان نی‌یه‌، به‌لكو هۆی راسته‌قینه‌یه‌. كه‌ ئەمه‌ی خواره‌وه‌یه‌: هه‌روه‌ك هه‌وا ئەگه‌ر پيس بیئت، کاریگه‌ریی خرابی ده‌بیئت، به‌ هه‌مان جو‌ر ئەگه‌ر هه‌وای مه‌عنه‌ویش، به‌ جو‌ریکی مه‌عنه‌وی چه‌په‌ل بیئت، ئەوا کاریگه‌ریی خرابی خۆی له‌ هه‌موو كه‌سێكدا و هه‌ر كه‌سه‌ش به‌پنی لینه‌اتن و ئاماده‌یی خۆی، به‌جێ ده‌هیلئیت.

تیکۆشان و لیپرانی ئیمانداران به‌ گشتی له‌م سێ مانگه‌دا بو ده‌ستخستن و قازانجی بازرگانیه‌ی دوا‌پو‌ژ، هه‌وای مه‌عنه‌ویی جیهانی ئیسلامی جوان و پا‌ك‌ژ

دە كات، بە رادەيەك كە دەتوانرئىت بەرامبەر بەم دەردوبەلا و گىچەل و كۆسپە سامناكانەى بەرەو پرووى جىھانى ئىسلام دەبنەو موسلمانان خۇيان رابگرن و بەرگرى بكن، بە چەشنىك كە ھەموو ئىماندارىك بەپىنى پلەى ئىمانى خۇى لەو ھەوا خاوين و بىگەرد و جوانە، سوودمەند دەبىت.

بەلام لە دواى بەسەرچوونى مانگە پىرۇزە كان، بارودۇخى بازارى قىامەتى ئالوگۇرپى بەسەردا دىت و، دەرگاكانى بازارى دىبابى دە كرېنەو. ئىتر ھىممەت و تەقالا و ھەولە كانىش ھەندى گۇرانكارىيان بەسەردا دىت. چونكە ھەلمە كان كە لە كاروبارە نزمە كانەو بەرز دەبنەو ئەو ھەوايە ژەھرراوى دە كەن و، جوانى و خاوينى بە كەى تىك دەدەن، ئىتر ھەموو ئىماندارىك لە شوپىنى خۇيدا - ھەر كەسەو بەپىنى پلەى خۇى - زىيانى پىن دە گات.

چارەسەرى ئەم دەردە و رزگار بوون لىنى لەو ەدايە كە:

بە پروانگەى "پەيامە كانى نوور" بۇ ھەموو شتىك پروانرئىت. واتە ھەتا گىروگرفت زىاتر بىت، بە لىپرانىكى پتر و شەوقىكى گەورە ترەو ھەول و كۇشش لە زىادبووندا بىت. چونكە ساردبوونەو ەى كەسانى تر و دەست ھەلگرتىيان لە خزمەتگوزارى، ھۇيە كە بۇ بزواندىنى ھىممەت و غىرەتى غىرەتەندان و جوولاندنى شەوقيان. چونكە ناچار دەبىت ھەندى ئەركى سەرشانى ئەوانى ترىش ھەلبگرىت، بەلكو ھىچ چارىكى تر نى بە و دەبىت ئەو ئەر كە بختە ئەستوى خۇى.

(گوناهە كان لە ئاخىر زەماندا)

ئەمەى خوارەو ە مەسەلەيە كە كتوپرى ھىنرايە دلەمەو:

ھەندى رىوايەت ھەن لە بارەى گەورەيى و سامناكىي گوناھى مرۇف لە ئاخىر زەماندا.. كە بىرم لى دە كرنەو، دەموت: ئايا دە گونجى مرۇفىك ھەزاران ئەو ەندەى يەك كەس گوناھ و تاوانى لى بوو شىتەو! دەپن ئەم گوناھە نەزانراوانە

چى بن تا خۆيان له قهرى بوونه وهران بدن و توورپه يى گهردون بورووژنين،
تهنانهت بين بههزى بهرپابوونى قيامت و پرووخانى دنيا بهسهرباندا؟
كه چى وا به چاوى خۆمان لهم رۆزگارهى ئىستادا هۆكاره زۆر و زه بهنده كانى
ئهممان بينى!

بۆ نمونه:

بهم ئاميرى راديۆيهى بهردهستم ههندي له پرووه زۆره كانى تيگه يشتين. چونكه
"يهك كس" به تنها "يهك وشه" كه "يهك جار" له راديۆوه له زارى دهرده چيئت،
دوو چارى "يهك مليون گوناھ" ده بيئت و، مليونهها گوى بيستيش به و گوناھانهوه
ده گليئيئت!

به ئنى، ئاميرى راديۆ به يهك زمان قسه ده كات، به لام به يهك جار سه دان ههزار
وشه ده خاته ناو شه پۆله كانى ههواوه. جا له كاتيكد ا كه ده بوو ئهم ئاميره - كه
نيعمه تيكي گه وره ي خوايه - سه رجهم گه رديله كانى ههواى به همد و سه نا و
شوكرى خواى گه وره پر بگردايه، كه چى هه رزه يي ئه بنجامى گومرايى مرؤف به
پنجه وانهى شوكر و همده وه ئهم ئاميره به كار ده هينيئت. گومان له وه شدا نى به كه
له سه ر ئهم كارهى سزا ده دريئت.

به ئنى، مه ده نيبه تى ده نى و سته مكار له ئه بنجامى پى نه زانينى چا كه كارى به كانى
خواوه ند به سه ريه وه و ناشكورى كردنى له به رامبه ر نيعمه تى كاره ده راسا
شارستانى به كانه وه، سزا درا. ئه وه بوو ئه و كاره ده راسا يانه ي به راده يهك له
كاو لكارى و پروو خاندندا به كار هينا كه به ته وا وه تى به خته وه رى ژيانى
نه هيشت و، كه سانى سه ر چله پۆبه ي شارستانى تيبى هينا به پله به كى نزم له هى
درنده گومراكان و، نازارى دۆزه خى - پيش ئه وه ي پرۆنه ناوى - هه ر له دنيا دا
ده ر خواردى خه لكى دا.

به ئنى، له و پرووه كه ئاميرى "راديۆ" نيعمه تيكي هه مه كى خواى گه وره يه،
داخوازى شوكرانه يه كى هه مه كى به. ئهم شوكره هه مه كى يهش تنها به وه ده بيئت كه

بەردەوام خويندنى قورئانى پىرۇزى پىن بلاو بىكرىتەو، تاكو بە يەك جار بدىرىت بە گوينى ئەو خەلكانەى ئىستادا كە گوفتارى ئەزەلىي بەدېھنەرى ئاسمانە كان و زەوىيان ئاراستە كراو. ئەو كاتەش رادىئو وەك قورئان خوينىكى ئەوتۇى لى دىت كە ھەزاران ھەزار زمانى بىت! بەم كارەش ئەركى شوكر و سوپاس بۇ خىواى گەورە جى بە جى دە كات و لە ھەمان كاتدا "بەردەوامى" ش بەو نىعمەتە بە خىراو ھەدات.

* * *

(ئايا لە بەر كىردنى قورئان باشتە يان نووسىنەو ھى پەيامە كان)؟!

برا ئازىزە بەو ھاكام!

چالاكى و ماندووبوونە كاتتان، كە زۇر لە ھىوا و چاوە پروانى من زىاترن، تا كۆتايى ژيانم دەمخەنە شوكر و سوپاسىكى بىن كۆتايىمەو بە خىواى گەورە. لە نامە كەى ئەم جارە تاندا پىر سيارىك ھەبە دەئىت:

كام لەم دوانە باشتە: لە بەر كىردنى قورئان، يان نووسىنەو ھى پەيامە كانى نوور؟! وەلامى ئەم پىر سيارەتان زۇر ئاشكرايە. چونكە گەورەترىن پلە و پاىە لە گەردووندا و لە ھەموو سەردەمىكدا ھەر ھى قورئانى پىرۇزە و، خويندەنەو و لە بەر كىردىشى لە ھەموو كارىكى تر باشتە و لە پىشتە. ئەو تا ھەموو پىتىكى قورئان لە (دە) پاداشتەو تا (ھەزاران) پاداشتى ھەبە.

جا لە بەر ئەو ھى "پەيامە كانى نوور" ىش بىرىتىن لە بەلگەى پراستى بە ئىمانى بە كانى قورئانى پىرۇز و، ھۆكارن بۇ لە بەر كىردن و خويندەنەو ھى و، تەفسىر و لىكەدەو ھى پراستى بە كانى ئەو قورئانە پىرۇزەن، ئەو دەبى شەن بە شانى لە بەر كىردنى قورئانى پىرۇز ھەولىش بۇ خىزمەتى ئەو پەيامانە بدىرىت.

* * *

(راستگردنه‌وی شه‌فه‌قه‌تیکی زیاد له پتویست)

ئهمه‌ی خواره‌وه حه‌قه‌تیکه هۆش و ژیری ده‌هینیته‌وه به بهر ئه‌وه که‌سانه‌ی که له‌بهر سۆزی له‌پراده‌به‌ده‌ریان شوین پربازه‌کانی بیدعه‌ت و گو‌م‌پ‌راییی که‌وتوون! له‌بهر ئه‌وه‌ی شه‌فه‌قه‌تی مرۆف یه‌کینکه له‌دره‌وشانه‌وه‌کانی میه‌ره‌بانیی په‌روه‌دگار، ئه‌وا ناییت مرۆف پله‌ی میه‌ره‌بانیی خواوه‌ند بشکینیت و بیه‌ویت له‌میه‌ره‌بانیی پیغه‌مبه‌ری "رحمة للعالمین ﷺ" زیاتر هه‌نگاو بنیت! چونکه گهر له‌م هه‌ست و سۆزه‌دا زیاده‌په‌وی بکات، ئه‌وا هه‌ر گیز به‌شه‌فه‌قه‌ت دانانریت، به‌لکو نه‌خۆشی‌یه‌که "گیان" و "دل" دوو‌چاری ده‌بن و، سه‌ری له‌گو‌م‌پ‌راییی و ئیلحاده‌وه ده‌رده‌چیت!

بۆ نمونه:

ته‌ئویل کردنی سزای کافر و مونا‌فیکان له‌دۆزه‌خدا و، ئه‌نجامه‌کانی جیهاد و، رووداوه‌کانی هاوچه‌شنیان، که به‌هۆی ته‌سکی شه‌فه‌قه‌تی مرۆف و جینی نه‌بوونه‌وه‌ی ئه‌م شتانه‌ تیایدا، ته‌ئویل ده‌کرین.. له‌راستیدا ئینکاری کردن و به‌درۆخستنه‌وه‌یه بۆ به‌شیکێ زۆری ده‌قه‌کانی قورئانی په‌رۆز و ئایینه‌ ئاسمانی‌یه‌کان. هه‌روه‌ک له‌هه‌مان کاتدا سته‌م و بی سۆزی‌یه‌کی له‌وپه‌ری ناره‌وا‌ییدا‌یه. چونکه پاراستن و به‌زه‌یی هاته‌نه‌وه به‌و ئازه‌له‌ درنده‌انی که گیانه‌وه‌ره به‌ری و داماوه‌کان له‌ت و په‌ت ده‌کن، سته‌میکێ گه‌وره‌یه له‌مافی ئه‌و ئازه‌له‌ به‌سته‌زمانانه، هه‌روه‌ک خۆی له‌خۆیدا کاریکێ درنده‌انی ئه‌نجامی بی وپژدانی‌یه.

که‌واته‌ پشتگیری و به‌زه‌یی هاته‌نه‌وه به‌و سته‌مکارانه‌ی که ژبانی هه‌تاهه‌تایی هه‌زاران موسلمانان له‌ناو ده‌ده‌ن و، به‌هاندانی خه‌لک‌پیش بۆ گونا‌ه و تاوان، سه‌دان ئیماندار به‌ره‌و به‌ده‌ئنجامی و عاقیبه‌ت شه‌پری ده‌به‌ن.. هه‌روه‌ها دوعای سۆز و به‌زه‌یی کردن بۆ ئه‌و کافر و مونا‌فیکانه تا‌کو له‌سزای سه‌خت پزگاریان بێت.. بی گومان ئه‌م په‌فتاره، سته‌میکێ گه‌وره و غه‌دریکێ نابه‌جینی به‌رامبه‌ر به‌و ئیمانداره‌ سته‌م لیکراوانه!

"په يامه كانى نور" به چه شنيكى بى گومان چه سپاندوويانه كه:
 "كوفر و گومرپايى" سوو كايه تى كردنيكى گه وره و ستمينكى له راده به دهره له
 بوونه وهران و، هژ كارنيكه بۆ هه لگرتنى ميهره بانى و دابارينى به لا و موسييه ته كان.
 ته نانه ت ههندي رپوايه ت ههن له سهر ئه وهى كه ماسى په كانى بنكى ده ريش له تاو
 ستمى خراپكاران كه هه وانوه يان لى زپاندوون، سكالآ بۆ لاي خوا ده بن!
 له بهر ئه وه، سۆز و به زه يى نواندن بۆ "كافر" كه له دۆزه خدا چه ندين جۆر
 ئازار و ئه شكه بجه ده دريت، به زه يى نه هاتنه وه ده گه يه ني ت به و بى تاوانه
 له ژماره به دهرانه ي كه شايانترى ميهر و سۆز و به زه يين! ته نانه ت ئه و كه سه ي كه
 به زه يى به كافر كه دا ديت ه وه، به زه يى به واندا نايه ته وه و ستمينكى ئاشكرايان لى
 ده كات!

جگه له مه، شتيكى تريش هه يه.. كه بري تى په له وهى:

كاتى به لا ديت بۆ كه سانى شايان، به رى و بى تاوانه كانيشى پئوه گيرۆده ده بن.
 له و كاتانه شدا ناگو بچى جيا بكرينه وه و بى سۆزى له گه ل ئه واندا نه كر يت. به لام
 له گه ل ئه وه شدا ميهره بانى په كى په نهان به تايه ت بۆ ئه و بى تاوانه ستم لى كراوانه
 هه يه كه له ئه بجمى ئه و به لايه ي بۆ تاوانكاران نازل بووه ئه وانيش زيانيان لى
 كه وتروه.

له په كه م جهنگى جيهانيدا ماوه يه كه خه م و ئازارى زۆرم بۆ ئه و ستم و
 كوشتارانه ده خوارد كه دوژمنان ده يانه ينا به سهر موسلمانان، به تايه ت منال و
 خيزانه كانياندا و، له بهر ئه و سۆز و شه فه قه ته له راده به دهر و به زه ييه زياده ش كه له
 سروشتى مندا هه يه گه لى زياتر له تواناي خۆم ئازارم ده چه شت و خه مم بۆ
 ده خواردن.

ههر ئه و كاته ئه م و اتايه ي خواره وه بۆ دلم هات:

ئه و كوژراوه به رى و بى تاوانانه: "شه هيد" و ده چه نه پله ي ئه و ليا و
 پياو چاكانه وه. ههروه كه ژيانه فاني په كه يان بۆ ده گوڤر يت به ژيانى كى باقى و، مال و

سامانه تیاچووه کانیشیان حوکمی "صدهقه" یان ده‌بیت و ده‌بن به چهند مال و سامانیکی نه‌پراوه و همیشه‌یی. تهنات گهر ئه‌و ستم لیکراوانه کافریش بن، ئه‌وا له گه‌نجینه‌ی میهره‌بانیی خواوه‌نده‌وه سه‌بارهت به‌وان و له به‌رام‌به‌ر ئه‌و گه‌و گرفتانه‌ی که له دنیا‌دا دوو چاری بوون، گه‌لسی پاداشت ده‌درینه‌وه، به راده‌یه‌ک که: گهر په‌رده‌ی غه‌یب لا بدریت، ئه‌وا ده‌رده‌که‌ویت که ئه‌و "میهره‌بانی" یه‌ی ده‌ستیان ده‌که‌ویت له راده‌یه‌ک‌دایه که شوکر و سوپاس بۆ خوای گه‌وره‌ده‌ر بېرن.

ئیتر که ئه‌مم زانی، قه‌ناعه‌تینکی ته‌واوم پی کردو، به‌فه‌زلی خواله‌و نازاره توندوتیژه‌ده‌رباز بووم که ئه‌نجامی شه‌فه‌قه‌تی له‌را‌ده‌به‌ده‌رم بوو.

* * *

(روانینیک به‌په‌یامی "مونا‌زه‌رات" دا)

دوای تیپه‌ر‌بوونی سی و پینج سال به‌سه‌ر دانانی په‌یامی "مونا‌زه‌رات" دا، چاوینکم پیندا خشانده‌وه. بینیم ئه‌م په‌یامه و دانراوه‌کانی تری "سه‌عیدی کۆن" هه‌ندئ شتی نادروست و هه‌له‌ی سووکه‌له‌یان تیدا‌یه. چونکه ئه‌و به‌ره‌مانه له‌ حاله‌تینکی رۆحیی ئه‌وتۆ‌دا نووسرا‌بوون که ئالو‌گۆ‌ره‌ سیاسی‌یه‌که^(۱) و چهند کاریگه‌ریکی ده‌ره‌کی و هه‌ندئ هۆکاری له‌مه‌ر ده‌ورو‌به‌ر پینکیان هینابوو.

وا من ئیستا به‌هه‌موو توانایه‌کم داوای لی‌بو‌ردن له‌خوای گه‌وره‌ده‌که‌م له‌سه‌ر ئه‌و قسوور و نات‌ه‌واوی‌یان‌ه‌م و، له‌میهره‌بان‌یه‌که‌شی ئومیده‌وارم چاو له‌وه‌لان‌ه‌م بپۆشیت که به‌مه‌به‌ست و نیازینکی جوان و، بۆ‌ره‌واندن‌ه‌وه‌ی نائومیدی ئیمانداران، دوو چاریان بووم.

(۱) مه‌به‌ست را‌گه‌یان‌دنی "مه‌شرووتیه‌تی دوو‌هه‌م" ه‌له‌ده‌وله‌تی عوسمانیدا، که بریتی‌یه‌له‌ به‌رپۆه‌بردنی ولات له‌لایه‌ن ئه‌نجومه‌نیک‌یه‌ره‌له‌مانی و ده‌ستور‌ه‌وه، که وه‌زاره‌ت له‌به‌رده‌م ئه‌و ئه‌نجومه‌نه‌دا به‌رپرس ده‌بیت، له‌سه‌ر شیواری رۆژمه‌کانی خۆرتا‌وا. (وه‌رگێڕ)

به ره مه کانی "سه عیدی کۆن" - وهك ئەم په یامه - دوو بناغهی گرنه گ به سه ریاندا زالن. ئەو دوو بناغهی ههش حهقیقه تن. به لآم ههروهك كه شفی ئەولیاكان پیوستیان به تهو یله و خهونه راسته کانیش پیوستیان به تهعبیره، ئەو حهقیقه تهش كه "سه عیدی کۆن" له پنی ههستی پش پروودانهوه ههستی پنی کرد، ئەویش به هه مان جوړ پیوستی به لیکدانهوه و تهعبیره، به لآم تهعبیریکی ورد. كه چی له بهر ئەوهی به بی هیچ لیکدانهوه و تهعبیریك ههوالی ئەو پرووداوهی راگه یاند و، ئەو دوو حهقیقه تهی دهخسته پروو، ئەوا هه نندی ناتهواوی و شتی پینچهوانه ی واقع له ههواله كه یدا دهر كهوت. (دوو بناغه كهش ئەمانه ن):

بناغهی په كه م:

بریتی په لهو مژده خۆشهی كه ئەو دهمه دهیدا به ئیمانداران سه بارهت به سه ره لسانی نوورنك له ئایینه دا، تاكو نائومیدیان له سه ره له بگریت و بی هیوایی له دلایندا لایبات ..

چونكه به ههستیکی پش پروودان په بی بهوه بردبوو كه "په یامه کانی نوور" ئیمانی زۆر كس له ئیمانداران ده پارێزن و له پرۆژگارنکی سهخت و گێژه لوو كاویدا پشتیان ده گرن. به لآم له ناوهندی ئەو پرووداوه سیاسی یانهی كه له گه له ئەو ئالو گۆرهدا پهیدا بوو بوون بۆ ئەو نوورهی پروانی و، وستی بی هیچ تهعبیر و لیکدانهوه یهك به سه ره واقعی حالدا بیشکینیتهوه و، پنی وابوو ئەو نووره له جیهانی سیاست و بواری هیز و مهیدانیکی فراواندا دهرده كهویت!

كهواته ههسته كهی راست بوو، به لآم به تهواوهتی له لیکدانهوه و تهعبیری ئەو مژده یه دا سه ره كهوتنی به دهست نه هینا!

بناغهی دوو هه م:

"سه عیدی کۆن" به وینه ی چهند كه سینك له سیاسهت مه دارانی بلیمهت و ئەدیانی وریا و زیرهك، زووتر ههستی کردبوو كه "ئیهستبداد" یکی سامناك بۆ ئەم نه تهوه یه بهرپوهیه، بۆیه هه موویان به رهنگاری بوونهوه. به لآم ئەم ههسته پش وهخته پیوستی

به لینگدانه‌وه بوو. چونکه ئەوان هیرشيان بۆ سەر سینهرینکی لاوازی شتیک برد که بینبوویان و له "ئیسبداد" دا هەر تهنه ناوه که‌ی پنی برا بوو، به‌لام هی چەندین ئیسبدادی تر بوو که دوا‌ی ماوه‌یه کی دریزخایه‌ن هاته گۆرئی و، هەر ئەو کاته ترس و سامی هاویشتبوو دلی ئەمانه‌وه.

که‌واته ئامانجه که‌یان راست بوو، به‌لام نیشانه که‌یان نه‌پینکابو!

سه‌عیدی کۆن "یش - به‌هه‌مان جۆر - کاتی خۆی هه‌ستی به‌م ئیسبباده ترسناکه کردبوو، هه‌روه‌ک له هه‌ندئ به‌ره‌می ئەو کاته‌یدا به‌روونی هیرشی بردووته‌سه‌ر و، پنی وابوو که‌ته‌نها "مه‌شرووتیه‌تی شه‌رعی" هۆی رزگاربوونه له‌و ئیسبباده سامناکانه. بۆیه تیده‌کۆشا که‌به "سه‌ره‌ستی شه‌رعی" و "شوورا" و له‌ چوارچیه‌وه‌ی "ئه‌حکامه‌کانی قورئان" دا پشتی ئەو مه‌شرووتیه‌ته‌ شه‌رعی‌یه بگرت، به‌و هیوایه‌ی که‌ ئەو گرفت و موسیبه‌ته‌یان پنی بگپرته‌ دواوه.

به‌لنی، رۆژگار ده‌ری‌خست که‌ ده‌وله‌تیک به‌هه‌لگری بانگه‌وازی "نازادی" ناو ده‌بریت، ماوه‌ی سنی سه‌د ساڵ به‌سنی سه‌د که‌سی کارمه‌ندی سته‌مکار و خۆسه‌پینی خۆی، سنی سه‌د ملیۆن که‌سی له‌هیندی‌یه‌کان به‌کۆت و زنجیره‌وه‌ چه‌وسانده‌وه‌ و، هیچ بواریکی نه‌دان که‌ بچوولینه‌وه‌ و، به‌سه‌خت‌ترین شیوه‌ی سته‌می درنده‌انه‌ یاسای خۆی به‌سه‌ردا سه‌پاندن و، له‌سه‌ر تاوانی یه‌ک که‌سی تاوانبار هه‌زاران بچی تاوانیان تیوه‌ ده‌تلاند. ئنجا ناوی "دادگری" و "سه‌قامگیر کردنی یاسا" یان له‌م سته‌میان ناو، به‌م کاره‌شيان هه‌موو جیهانیان خه‌له‌تانده‌ و به‌ئاگری ئەم سته‌مه‌ ئەوانیشیان سووتاندا! جا ئەم ده‌وله‌ته‌، ئیستا بووه‌ به‌پیشه‌نگینکی چاولینکراو بۆ ئەو ئیسبباده‌ی که‌ له‌ ئاینده‌دا هات!

په‌یامی "موناژه‌رات" چه‌ند تیبینی و کورته‌ په‌راویزینکی تیندایه‌ که‌ له‌ شیوه‌ی نوکه‌ و قسه‌ی نه‌سته‌قدا له‌ گه‌ل قوتابی‌یه‌ وریا و قسه‌خۆش و زیره‌که‌کانی ئەو کاته‌یدا کراون، چونکه‌ کاروبار و پروداوه‌کانی به‌ شیوازی ده‌رس و پینمایی بۆ روون کردوونه‌ته‌وه‌.

پاشان پوخته و گیان و بناغهی ئەم په‌یامی موناژه‌راته بریتی‌یه له راستیی دامه‌زراندنی "قوتابخانه‌ی زه‌ه‌راء" که له کۆتاییه‌که‌یدا باسی هاتوه. که ئەویش - له راستیدا - بریتی‌یه له و لانکه‌ی له ئایینه‌دا سه‌ره‌لدانی "په‌یامه‌کانی نوور" ده‌بینیت. ئەوه‌بوو به‌ بێ ویستی خۆی به‌ره‌و دامه‌زراندنی ئەو قوتابخانه‌یه‌ ده‌رایه‌ به‌ر و، به‌ هه‌ستیکی پیش‌روودان له‌ شیوه‌یه‌کی ماددیدا به‌ دوا‌ی ئەو راستی‌یه‌ نوورانی‌یه‌دا ده‌گه‌را، ته‌نانه‌ت پرووه‌ ماددی‌یه‌ که‌شی ده‌ر که‌وت، چونکه‌ سولتان ره‌شاد نۆزده‌هه‌زار لیره‌ی زیرپینی بۆ دامه‌زراندنی ئەو قوتابخانه‌یه‌ به‌خشی و، بناغه‌کانی ئەو قوتابخانه‌یه‌ دامه‌زران و به‌رز کرانه‌وه، به‌لام هه‌لگیرسانی جه‌نگی به‌که‌می جیهانی رینی له‌ ته‌واو کردنی ئەو پروژه‌یه‌ گرت.

پاشان دوا‌ی نزیکه‌ی شەش سال‌ پ‌رۆشتم بۆ نه‌قهره‌ و له‌ پیناوی جی‌به‌جی کردنی ئەو راستی‌یه‌دا هه‌وله‌کانی خۆم خسته‌وه‌ گه‌ر. ئەوه‌بوو له‌ کۆی دووسه‌د ئەندامی په‌رله‌ماندا سه‌د و شه‌ست و سێ ئەندام ره‌زامه‌ندی‌یان له‌سه‌ر ئەوه‌ نواند که‌ پازده‌هه‌زار لیره‌ی وه‌ره‌قی بۆ بنیاتنانی قوتابخانه‌که‌مان تایه‌ت بکرنیت. به‌لام هه‌زار هه‌زار داخ و ئەسه‌ف بۆ ئەوه‌ی که‌ هه‌موو قوتابخانه‌ ئایینی‌یه‌کان داخ‌ران و، منیش ئیتر نه‌متوانی له‌گه‌ل ئەواندا خۆم بگوجینیم و، دیسانه‌وه‌ پروژه‌که‌ دواکه‌وته‌وه‌.

به‌لام میه‌ره‌بانیی فراوانی خوا‌ی گه‌وره‌ی به‌توانا تایه‌تکاری‌یه‌ مه‌عنه‌وی‌یه‌کان و کاکله‌ و جه‌وه‌ه‌ری ئەو قوتابخانه‌یه‌ی له‌ "ئیسپارته‌"دا دامه‌زراند و، "په‌یامه‌کانی نوور"ی هینایه‌ و جوود. پشت به‌ خوا "قوتاییانی نوور" پرووه‌ ماددی‌یه‌ که‌ی ئەو راستی‌یه‌ش ده‌هیننه‌دی و دایده‌مه‌زرینن.

هه‌رچه‌ند ئەو کاته "سه‌عیدی کۆن" زۆر به‌ توندو‌تیژی له‌ دژی رینک‌خراوی "ئیتیحاد و ته‌ره‌قی" راوه‌ستا، به‌لام لایه‌نی حکومه‌ته‌که‌ی، به‌ تایه‌ت سوپاکه‌ی، گرتن. ئەوه‌بوو هه‌لو‌نستی رینز و سه‌رسوورمان و گوپ‌رایه‌لیی له‌ به‌رامبه‌ره‌وه‌ نواندن. ئەمه‌ش هی ئەوه‌بوو که‌ به‌ هه‌ستی پیش‌روودان په‌یی به‌وه‌ بردبوو که‌ ئەو

ده‌سته و تا قمه سهربازی و کۆمه‌له میلی‌یانه، دواى جهوت سال، یه‌ك ملیژن شهیدیان له نیواندا په‌یدا ده‌ییت، که له پله‌ی ئه‌ولیادان. بۆیه به بنی و یست و ئیختیاری خۆی، دواى چوار سال لایه‌نی گرتن، که ئه‌مه‌ش پینچه‌وانه‌ی مه‌شره‌بی خۆی بوو. به‌لام هر که جه‌نگی یه‌که‌می جیهانی به‌رپا سوو، هه‌موو ئه‌وانی راته‌کاندو، رۆژ و که‌ره‌ی پی‌رۆز و به‌نرخ‌ی له‌و ماسته‌ جیا کرده‌وه و، پاشماوه‌که‌ی کرد به‌ دۆیه‌کی بنی نرخ. ئیتر "سه‌عیدی نوئ" ده‌ستی دایه‌ جیهاده‌که‌ی خۆی و به‌ پینچه‌وانه‌ی سه‌عیدی کۆنه‌وه‌ ره‌فتاری نواند.

* * *

(له‌ باره‌ی کتیبه‌کانی تروه‌ه)

بۆ برا "تایبه‌تمه‌نده‌کان" م له‌ قوتابیانى په‌یامه‌کانى نوور، که‌ خاوه‌ن و میراتگری ئه‌و په‌یامانه‌ن!
بۆ برائیانى "ئه‌رکان" که‌ بناغه‌ی په‌یامه‌کانى نوورن و که‌سانى تایبه‌تى نیوان تایبه‌تمه‌نده‌کانن!

به‌ بۆنه‌ی به‌سه‌ره‌اتیکه‌وه‌ که‌ له‌م رۆژانه‌دا پرووی داوه‌، ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌تان بۆ ده‌گیرمه‌وه‌:

ئه‌و پینووستی‌یه‌ی که‌ خه‌لکی به‌ "راستی‌یه‌کانى ئیسلام" هه‌یانه‌، په‌یامه‌کانى نوور به‌ ته‌واوی پری ده‌که‌نه‌وه‌ و هه‌یچ پینووستی‌یه‌ك به‌ سه‌رلیدانى کتیبى تر ناهه‌یلنه‌وه‌.
به‌ چه‌ندین ته‌زموونى زۆر و بنی گومان ده‌ر که‌وتوو که‌ کورت‌ترین و ئاسانه‌ترین رى بۆ پشنگیری هه‌زی ئیمان و پرزگار کردنى و گۆرینی به‌ "ئیمانى ته‌حقیقى" له‌ په‌یامه‌کانى نووردایه‌.. چونکه‌ په‌یامه‌کانى نوور له‌ بری پازده‌ سال، به‌ پازده‌ حه‌فته‌ ئه‌و رینگایه‌ ده‌برن و، مرۆف له‌ ماوه‌یه‌دا ده‌گه‌یه‌نه‌ ئیمانى راسته‌قینه‌.

به‌ئى، له‌ کاتیکدا که‌ ئه‌م برا هه‌زاره‌تان بیست سال پینش ئیستا له‌ راده‌به‌ده‌ر هه‌زی له‌ خویندنه‌وه‌ی کتیب ده‌کرد و ته‌نانه‌ت جارى وا هه‌بوو له‌ ته‌نها یه‌ك رۆژدا یه‌ك به‌رگ کتیبى ده‌خویندنه‌وه‌ و لیشى تیده‌گه‌یشت، که‌چه‌ی وا نزیکه‌ی بیست

ساله قورئانی پیروز و په یامه کانی نور - که ریژنه ی قورئانن - پیوستیی ئهویان
ته نانهت به یه ک دانه کتییی تریش نه هیشتووه ته وه و هیچ کتیییکم لای خۆم گل
نه داوه ته وه.

سه ره رای ئه وهش که باسه کانی په یامه کانی نور له باره ی گه لئی حه قیقه تی
جۆراو جۆره وه ده دوین، که چی واماوه ی بیست ساله له کاتی دانانیا ندا پیوستم
به سه رلیدان و سه یر کردنی هیچ کتیییک نه بووه!
بئی گومان ئیوهش به هه مان جۆر پیوستان به هیچ کتیییکی تر نی یه و، بیست
ئه وه نده ی من زیاتر په یامه کانی نور تان لئی سه روزیاده.

پاشان له بهر ئه وه ی من هه تا ئیستاش پشتم به ئیوه به ستووه، ئه وا ئاور له غه یری
ئیوه ناده مه وه و خۆم به که سانی تره وه سه رقائ ناکه م. ده بئی ئیوهش بره و و متمان ه تان
به په یامه کانی نور بیست. ته نانهت له م کاته دا ئه مه له هه موو شتیکی تر
پیوست تره.

پاشان له بهر امه یر جیاوازی ری باز و مه شره بی کتیبه کانی هه ندی له نو سه ره
تازه کانی ئه م رۆژ گاره و خۆ گونجاندنیان له گه ل بیده ته کاندا، یه کی ک له ئه ر که
گرنگه کانی "په یامه کانی نور" پاراستنی پست و خه تی قورئانی پیروزه، جگه له
پارێز گاری کردنی "پاراستی یه کانی ئیمان" یش له بهر امه یر زه نده قه و ئیلحاده وه.

یه کی ک له قوتایی یه تایبه ئه نده کام، هه ر چه نده خۆی وانه ی پسته کانی قورئان
ده ئیته وه، که چی له بهر ئاره زوویه کی نه زانراو، چه ند کتیییکی له وانه کپیوو که
هه ندی له زانایان - له ژیر په رده ی زانسته ئایینی یه کاندا - بۆ وه شانندی زلله ی
به هیز له پست و خه تی قورئان به کاری ده هیزن. یه کسه ر بئی ئه وه ی به م کاره بزائم و
له و کاته دا که له سه ر چیا که بووم ههستم به دلگه رانی و تووره بوون کرد بهر امه یر
به و قوتایی یه تایبه ئه نده نام!

پاشان ئاگادارم کردنه وه، ئه وانیش به فه زلی خوای گه وره بیدار بوونه وه. له
خوا ده پارێینه وه که به ته واوی له و کاره هه له یه رز گاریان بووینت.

برايانم!

رڀيازي ٿيڻه: بهرگري به، نهڪ ده سٽريڙي.. ٿاوه دان ڪردنه وه به، نهڪ
 ڪاولڪاري. خڙشمان: مهڪرومين، نهڪ حاڪم. جا ٿوانه ي که ده سٽريڙيمان
 ده که نه سر هيئده زورن له ژماره نايه ن. بين گومان چند حقيقيه تيڪي گرنگ له
 رڀيازه ڪاني ٿواندا هه به که - له راستيدا - ڪالا و تفاق ي ٿيڻه ن. ٿوان بڙ
 بلاو بوونه وي ٿو راستي يانه پڙيستيان به ٿيڻه ني به، چونکه هه زاران که سيان
 هه به که ده ياغونيننه وه و بلاويان ده که نه وه. جا گهر ٿيڻه هه وٿي يارمه تيدانيان
 بده بين ٿوا ٿر که ڪاني سرشاني خڙمان په ڪي ده که وٿ و، ده بين به هڙي
 له ده سٽداني ٿو بناغه و راستي به بهرزانه ي که ده بين پاريزگاري بڪرين و هي په ڪ به
 په ڪي ده سٽه و تاقمه جيا جيا ڪانن.

بڙ نمونه:

له ژير په رده ي هه ندي روخسه تي شه رعيدا و به بيانوي پروداوه ڪاني
 رڙڙگار، چند ڪٽيڻيڪ دانراون که پڙنگا بڙ جوڙه دوژمنايه تي ڪردنيڪي
 پياوچاڪان خوش ده ڪهن. که چي ٿر ڪي بنه رهي په يامه ڪاني نوور پاراستي
 بناغه ڪاني ٿو ويلايه ته به که له ناوه ندي راستي په ڪاني ٿيسلامدا هه نگاو ده نيٽ و
 له سر بناغه ي ته قوا بنيات نراوه. هه روه ها برتي په له ده سٽگرتن به عه زمهت و
 بناغه ڪاني سونه تي خاويني پيغهمبر ﷺ و، بناغه گرنگ و ورده ڪاني تري
 هاوچه شنيان. که واته ناڪري به بيانوي "زه رورهت" و "پروداوه ڪاني رڙڙگار"
 واز له و بناغانه بهيڙيٽ.

(لیکداندہوی فہر موودہیہ کی موتہ شایبہ)

لہبر ٹوہوی واتا راستہ قینہ کانی چہند فہر موودہیہ کی صہحیح کہ تاییہ تن بہ ہاتنہ خوارہوی ہرزہ تی عیسا - دروودی خوی لہسر بیٹ - لہ ٹاخر زہماندا و کوشتنی دہ جال بہ دہستی ٹو، پروون نین، ٹوہا بہ شیک لہ زانا پروالہت بیہ کان پرووی پروالہ تی ٹو فہر موودہ و ریوایہ تانہ یان و ہر گرتوہ و، لہ ٹہنجامی ٹہمہدا یان کہوتوونہ تہ ناو گومانہوہ، یان ٹینکاری صہحیح بوونی ٹو فہر موودانہ یان راگہ یاندوہ، یاخود واتایہ کی خورافیہ وک چاوہ پروان کردنی شیوہیہ کی مہحالیان بہ ہردا پویشیوہ! دیارہ بہم کارہ شیان زیان بہ عوامی موسلمانان دہ گہینہ نن۔ ہر وک مولخیدانیش برہو بہ بلاوہوونہوی ٹہم چہشنہ فہر موودانہ دہدن کہ بہ پروالہت لہ ژیری یہوہ دوورن۔ لہمہ شوہ ہیڑش دہ بہنہ سہر راستی یہ کانی ٹیسلام و گالتہ و سووکایہ تی یان پین دہ کن۔

بہ لام پہیامہ کانی نور - بہ ریژنہی بہرہ کہ تی قورٹانی پیروژ - لیکداندہوی و تہ ٹویلہ راستہ قینہ کانی ٹو فہر موودہ موتہ شایبہانہ یان پینش چاو خستوہ۔

وا ٹیستا بہمہی خوارہوہ یہک نمونہ دہہینینہوہ:

ریوایہ ٹیک ہبہ ٹوہ دہ گہینہ بیٹ کہ ہرزہ تی عیسا - دروودی خوی لہسر بیٹ - کہ دہچی بہ گژ دہ جالدا و، لہ کاتی کوشتنیدا بہ یہک تہ کان دہ گہز بہرز دہ بیٹہوہ تاکو بتوانیٹ بہ شمشیر لہ ٹہژنوی دہ جال بدات!

بہو واتایہی کہ جہستہی دہ جال تا ٹوہ رادہیہ لہ جہستہی ہرزہ تی عیسا - دروودی خوی لہسر بیٹ - گہورہ ترہ۔

بہ پینی ٹم واتایہ، دہین دریزی دہ جال دہ ہیندہ، بہ لکو بیست ہیندہی دریزی ہرزہ تی عیسا بیٹ!

واتای پروالہ تی ٹم ریوایہ تہ بہ تہواوی پیچہوانہی حیکمہ تی تاقیکردنہوی بہندہ کان و تہ کلیفی خواوہندہ لییان، ہر وک لہ گہل یاسای عادہ تی خوی گہورہ لہ گرووی مروفا، یہک ناگریتہوہ۔

که چچی تهنانهت لهم پرۆزگارهدا یه کیك له واتا زۆره کانی ئەم ریوایهت و
 فهرمووده‌یه به چه شنیك دهر کهوت که ئەو زهن‌دیقانه دهمکوت بکات که - خوا
 په‌نامان بدات - به خورافه‌تیان ده‌زانی و، له هه‌مان کاتدا ئەو زانا رواله‌ت بینانه‌ش
 به‌خه‌به‌ر بینتی که له‌و باوه‌په‌دا بوون واتا رواله‌تی‌یه که خودی حه‌قیقه‌تی
 ریوایه‌ته‌که‌یه و، هه‌تا ئیستاش چاوه‌پروانی هاتنه‌دی رواله‌تی ئەو فهرمووده‌یه‌ن!
 هه‌ر چه‌نده‌ش به‌شیک له‌ راستی‌یه‌ کانی ئەو فهرمووده‌یان به‌ چاوی خۆیان بینی!

به‌لنی، تهنانهت لهم پرۆزگارهدا یه کیك له‌و واتا زۆرانه‌ی هاتنه‌دی که سه‌رتاپا
 حه‌قیقه‌ته‌ و له‌ گه‌ل واقیعدا به‌ ته‌واوی ده‌ست له‌ ملان و گونج‌اوه، که بریتی‌یه
 له‌مه‌ی خواره‌وه:

حکوومه‌تیك که بۆ بلاو‌کردنه‌وه‌ی ئایینی عیسایی و پاراستنی نه‌ریته
 به‌رده‌وامه‌ کانی ئەو ئایینه‌هه‌ول ده‌دات، حکوومه‌تیکی تر شه‌ری له‌ گه‌لدا ده‌کات
 که له‌ به‌ر سوود و به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌ نزم و چه‌په‌له‌ کانی خۆی، به‌ شیوه‌یه‌کی ره‌سمی
 یارمه‌تی و هاو‌کاری‌یه‌ کانی بۆ ئیلحاد و به‌لشه‌فیک^(۱) راده‌گه‌یه‌نیت و تهنانهت
 پرۆپاگه‌نده‌شیان بۆ ده‌کات. هه‌روه‌ها حکوومه‌تیکی تریش که له‌ به‌ر به‌رژه‌وه‌ندی‌یه
 نزمه‌ بی‌که‌لکه‌ کانی، ده‌چینت له‌ ناوه‌ندی موسلمانان و ئاسیادا به‌ گشتی تۆوی
 ئیلحاد ده‌چینی و په‌یمان له‌ گه‌ل چهند حکوومه‌تیکی فیلبازی گه‌وره‌دا ده‌به‌ستیت..
 جا ئە‌گه‌ر هه‌ریه‌ک له‌ که‌سی معنه‌ویی حکوومه‌تی‌یه‌ که‌م و که‌سی معنه‌ویی
 حکوومه‌ته‌ هاو‌په‌یمان و لایه‌نگه‌ کانی ئیلحاد به‌رجه‌سته‌ ببن، ئە‌وا له‌ سنی پرۆوه‌وه
 یه‌ کیك له‌ واتا زۆر و زه‌به‌نده‌ کانی ئەم فهرمووده‌یه‌ لهم پرۆزگارهدا ده‌رده‌که‌وینت.
 خۆ ئە‌گه‌ر له‌ ئە‌نجامی جه‌نگه‌وه‌ حکوومه‌ته‌ زاله‌ که‌ سه‌ر که‌وتنی به‌ده‌ست هینا، ئە‌وا
 ئەم واتا "ئاماژه‌یی" یه‌ بۆ په‌لی واتای سه‌ریح به‌رز ده‌بیته‌وه. گه‌ر به‌ ته‌واوه‌تیش
 سه‌ر که‌وتن به‌ده‌ست نه‌هینیت، ئە‌وا ئەم واتایه‌ هه‌ر واتایه‌کی ئاماژه‌یی گونج‌او
 ده‌بییت:

(۱) به‌لشه‌فیک: ئایدۆلۆژیای شیوعی‌یه‌ کانی پرۆوسیا بووه. (وه‌رگێز)

○ پرووی به کم:

بریتی به لهو کۆمه له پړوحانی بهی که ده ستیان به ئایینی راسته قینهی عیساییه وه گرتووه و، ده سته و کۆمه ئیکیان له بهرامبه ره وه یه که به ره و به ئیلحاد ده دن. جا نه گهر نهو دوو کۆمه له هه ریه که بیان له شیوهی مرؤفیکدا بهرجه سته ببن، نهوا کۆمه لی به کم هیشتا هیندهی منالیک نابن له بهردهم که سینکدا که بالای هیندهی مناره بهک بیت!

○ پرووی دوو ههم:

حکومه تیک که دانیشتووانی سه د ملیۆن که سن، به ره سمی پرایده گه به نیت که من ئیلحاد له ناو ده بهم و ئیسلام و موسلمانان ده پارنۆم، له گه ل حکومه تیکدا ده جه نگیت که حوکمی چوار سه د ملیۆن که س ده کات و له گه ل چین و نه مریکادا هاو په یمانه، واته به چوار سه د ملیۆن که سه وه ده جه نگیت و به ئاشکرا له گه ل به لشفی به کاندا هاو په یمانه. جا نه گهر جه نگاوه رانی حکومته تی به کم که گورزی جه رگپر لهو هاو په یمانانه ده سه ره وینن، له که سینکی معنه ویدا ده ر بکه ون و، مولحیدان و هاو په یمانه کانیشیان له که سینکی معنه ویی تر دا بهرجه سته ببن، نهوا شیوهی مرؤفیکدی بچووک ده ببنریت له بهرامبه ر مرؤفیکدی تر وه که بالای هیندهی مناره بهک بهرز بیت.

له ریوایه تیکدا نه وهش هاتووه که ده جال حوکمی دنیا ده کات. جا نه م ریوایه ته نه وه ده گه به نیت که زۆرینهی خه لکی لایه نی ده گرن، وه ک ئیستا له پینش چاودایه.

○ پرووی سی ههم:

حکومه تیک که پرووبه ری خا که که ی هیندهی پرووبه ری نه وروپا ناییت - که بچووکترینی چوار کیشوهره کانه - به سه ر که وتنه وه له گه ل ده وله تیکدا ده جه نگیت که به سه ر زۆر بهی شوینه کانی جیهان له ئاسیا و ئه فریقا و نه مریکا و ئوستورالیادا خۆی سه پاندووه و، حکومته تی به کم له بهرامبه ر ته وژمه ئیلحادی به دیکتاتۆری به کانه وه پالی به ئایینه وه داوه و هاو په یمانه له گه ل ده وله تیکدا که

ئیددیعیای وه کالەت و بریکاری حەزرەتی عیسا دە کات و، بە پەرەشووت بەسەر ئەو تەوژمە ئیلحادییەدا دادەبەزن. جا ئەگەر هەردوو لایان بە وینەیی مرۆڤێک شیوەیان بکیشریت، وه کو رۆژنامە کان وینەیی کاریکاتییریان بۆ دەر خستی هیزی دەولەت و پلەیی حکومەتەکان دە کیشا، ئەوایە کێک لە واتا زۆرە کانی ئەم فەرموودە پیروژە بە تەواوی لەسەر رۆژنامەیی زەوی و لاپەرەیی ئەم چەر خەدا دەردە کەوینت.

تەنانەت یە کێک لە واتا ئاماژەییە کانی فەرموودەیی نازل بوونی کەسی حەزرەتی عیسا - دروودی خوای لەسەر بیئت - لە ئاسمانە کانهوه، ئەو هی:

تاقمێک، کە نوینەری حەزرەتی عیسان و ریبازە کەیی ئەو دە گرن، لە فرۆکە کانهوه بە پەرەشووت وەك بە لایە کێ ئاسمانی بەسەر دوژمنانیاندا و لە پشتیانەوه و بە شیوەییە کە تا ئیستا کەس نەییستوو و نەیدیوه، دادەبارین. ئەمەش و اتای ماددی نازل بوونی حەزرەتی عیسا - دروودی خوای لەسەر بیئت - دەردەخات.

بەلێ، و اتای دابەزینی حەزرەتی عیسا - دروودی خوای لەسەر بیئت - کە لە فەرموودەیی پیروژەوه وەردە گیریت، بە جۆرنیکی بێ گومان چەسپاوه، بەلام و اتا ئاماژەییە کەیی هەر وەك بە ئیجاز ئاماژە بۆ ئەم راستی بە دە کات، لە هەمان کاتدا ئاماژەیی بۆ گەلنی و اتای تریش تیدا یە.

کاتی لەبەر وەلامی پرسیار و جەختی "فیزی" و "ئەمین" و بۆر زگار کردنی ئیمانی هەندی لە عوامە لاوازه کان دەستم دایە نووسینی چەند دێرێک لەم مەسەلەییە، بەبێ ویستی خۆم نووسینە کە درێژەیی کیشا و حیکمەتی ئەمەشمان نەزانی. ئنجا بە بێ دەستکاری و وەك خۆی هیشتمانەوه، نەبادا حیکمەتیکی تیدا بیئت. داوای لیبور دنیستان لێ دە کەین کە کاتیکێ فراوانمان بۆ پاکژ و پێداچوونەوهی ئەم باسە بە دەستەوه نەبوو، بۆیە بە ئالتوزی مایەوه.

(هاورپی به‌تی پال‌هوانان)

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته بعدد حروف القرآن

برا نازیز و هاورپی راسته‌کاتم!

له خوای گه‌وره ده‌پارنمه‌وه که پیت و به‌ره که‌ت بخاته ناوتانه‌وه و به‌خته‌وه‌ریتان
بین به‌خشیت.

هه‌ولی گه‌رموگور و چالاکیی به‌رده‌وامتان، شه‌وق و هیممه‌ته‌کان لی‌ره و له
شوینه‌کانی تریشدا ده‌ورووژینن. سوپاسی بین کۆتایی بۆ خوای گه‌وره، که رۆژ له
دوای رۆژ فتووحاتی په‌یامه‌کانی نوور له زیادبووندایه و، ئیمانداران په‌ی به‌زام و
برینه‌کانی خۆیان ده‌بن و به "په‌یامه‌کانی نوور" تیماریان ده‌کن.

سوپاس بۆ خوا، له‌م رۆژ‌گاره‌دا ئه‌و قوتاییانه‌ی نوور که له ناوه‌ندی سونه‌تی
خاوندان ئیمانی کاملیان به‌ده‌ست هیناوه، رینبازینکی ئه‌وتۆیان گرتووه‌ته به‌ر که
سه‌رنجی ئه‌ولیا و مورشیده‌کان راده‌کیشیت. بۆیه ئه‌و رابه‌ر و مورشیده
راسته‌قینانه‌ی که له هه‌موو سه‌رده‌مینکدا په‌یدا ده‌بن، بی هیچ گومانیک، هه‌ول
ده‌ده‌ن قوتاییانی نوور رابکیشنه‌ناو ریزه‌کانی خۆیانه‌وه، چونکه گه‌ر مورشیدیک
بتوانیت په‌ک قوتاییی نوور ده‌ستی خۆی بخات، ئه‌وا له جینی بیست موریددا
دایده‌نیت!

وا له خواره‌وه‌دا ئه‌و راستی‌یه‌تان بۆ ده‌نیرم که له باره‌ی گه‌روگرفته‌کانی
خزمه‌تی په‌یامه‌کانی نوور و، ئه‌و موجه‌ده‌ و خۆبه‌خشینه‌یه که له‌م رینگایه‌دا هه‌یه
له به‌رامبه‌ر چیژ و کیشه‌کانی ویلایه‌ته‌وه و، بۆ "فه‌یزی" م‌روون کردووه‌ته‌وه. وا بۆ
ئۆه‌شی ده‌نیرم، به‌لکو سوودیک‌ی بۆ ئه‌و ناوچانه‌ش تیدا بیت.

سلاوم به‌ په‌ک به‌ په‌کی برایانم بگه‌یه‌نن.

برام "فهیزی"!

ته گهر ده تهویت له پالهلوانه كانی پاریز گای "ئیسپارته" بجیت، تهوا ده یت له هه موو شتیكددا وهك تهوان وابیت..

له به ندیخانهدا شیخیکی مهزن و رابه رینکی گهوره و كه سیتی به کی خاوه ن جازیبیه تمان له تهولیاپانی تهریقته تی نه قشبه ندی - خوا لینی خوش یت - له گهلدا بوو. تهم شیخه بۆ ماوهی چوار مانگ له گهل نزیکه ی شهست قوتایی نووردا دانیشته و تیکهلان بوو، ههروهك گهلنی قسه و وتوویزی لیزانانه ی بۆ کردن تاكو هانیان بدات برۆنه ناو تهریقته وهه. به لام تهنها په کینکیان نه یت - تهویش به شیوهی به کی کاتی - نه یتوانی كه سیان رابکیشیته لای خوی!

تهوان هه رچهند ده یانزانی تهو كه سه وهلی و پیاوچا كه، له گهل تهوه شدا ههچ پیوستی به کیان پی نه بوو، چونكه تهو خزمه تگوزاری به ئیمانی بهی كه په یامه كانی نوور پشكه شی کردبوون و ئاسوده بیان تیدا به دهست هینابوو، سه روزیادیان بوو. تهو پالهلوانانه به دلی بیدار و به سیره تی بینهری خویان له م راستی بهی خواره وه تیگه یشتبوون:

خزمه تگوزاری په یامه كانی نوور بریتی به له: "رزگار کردنی ئیمان". به لام تهریقته و مه شیخهت "پله كانی ویلایهت" دهستی مرؤف ده خهن..

ئاشکراپه كه رزگار کردنی ئیمانی كه سینك گهلنی گرنگتر و پاداشته كه شی په كجار زۆرتره له بهرز کردنه وهی (ده ئیماندار) بۆ پلهی "ویلایهت". چونكه ئیمان به خته وهری هه میشه یی دهستی مرؤف ده خات و مولکینکی له زهوی فراوانتری بۆ به دهست ده هینیت، به لام ویلایهت به هه شتی ئیماندار فراوانتر و گه شاهه تر ده کات. جا ههروهك به خشین پلهی "پادشایی" به مرؤفینکی ئاسایی گهوره تره له بهرز کردنه وهی (ده سه رباز) بۆ پلهی "فه رمانده"، پاداشتی رزگار کردنی ئیمانی مرؤفینکیش به هه مان جوړه؛ گهلنی مه نتره له وهی (ده كهس) بگه په نرینه پلهی تهولیا و پیاوچا كان.

"دل"ی برایی "ئیسپارته" ت به گشتی ئەم نهینی بهیان بینیبوو، هەر چه ندهش
 "عهقل"ی هه ندىنکیان نهیدیوو..

له بهر ئەوه، هاوڕێ به تیبی که سینکی لاوازی گونا بهاری وه ک منیان گه لئی پنی
 با شتر بوو له هاوڕێ به تیبی چه نده ها ئەولیا ی گه وره گه وره، ته نانه ت له
 هاوڕێ به تیبی موجته هیدانیش، گهر له م سهر ده مه دا بین.

جا له م روانگه یه وه و له سهر بناغه ی ئەم راستی به:
 ئە گهر قوتینک له ئەولیا کان، یان شینخیکی گه وره ی وه کو "گه یلانی" بیت بو
 ئەم شاره و پیت بلتی: "له ماوه ی (ده رۆژدا) ده تگه یه ننه پله ی ویلا یه ت" .. تۆیش
 شوینی بکهویت و واز له "په یامه کانی نوور" بهینیت، ئەوا ناتوانی بیت به هاوه لئ
 پاله وانه کانی "ئیسپارته"!

* * *

(ته راز وویه کی ورد له ناو گفتو گو یه کدا)

"ئەم گفتو گۆ یه م به دلدا هات و، بز راست کرد نه وه ی ئەم زیاده ره وه ی به
 نووسیم که هه ندى ئیرایم له قوتایانی نوور به رامبه ر من هه یانه، تاکو ئەو
 گو مان باشی (حسن الظن) به له راده به ده ر میان رینک بکریته وه".

نزیکه ی په نجا سال پینش ئیستا ئەم گفتو گۆ یه ی خواره وه له نیوان من و کا که
 مه لا عه بدو للامدا - خوا لئی خوش بیت - رووی دا. وا بو ئیوه شی ده گیر مه وه:
 کاکی خوا لیخوش بووم په کینک بوو له موریده تابه م نه نده کانی "شینخی
 ضیائه ددین - قُدس سرّه"^(۱) که په کینکه له ئەولیا و پیاو چا که کان.

(۱) په کینکه له ئەولیا و پیاو چا کان. ناوی: شینخ "ضیائه ددین عه بدو رره حمان تاغ" ه، و، به "سهیدا"
 به ناو بانگه و، خه لکی گوندى "نوورشین" ی نزیک مه لبه ندى پاریز گای "مووش" ی کوردستانی زینر
 ده سه لاتی تور کیا به. له جیهادی جهنگی به که می جیهانیدا قۆلینکی له ده ست داوه و، سولتان ره شاد
 مه دالیابه ک و قۆلینکی ده ستردی پنی به خشووه. پاشان له جیهادی جهنگه کانی سه ره خوینی و لاتدا
 (که له پیناوی وه ده ر نانی داگیر که ران به رپا کرابوو) به شداری کردوه. (وه ر گیر)

وہك ئاشكرايە سۆفییانی تەریقەت خۆشەویستی لە پرا دە بەدەر و زیادە پەوی لە گومان باشیدا بە مور شیدە کەیان بە شتیکی ئاسایی دەزانن، بەلکو پینشی رازین. لە بەر ئەو، رۆژنکیان کاکم پینی وتم:

- شیخی "ضیائەددین" زانیاری یەکی یە کجار فراوانی هەیه و، بە چەشنی "قوتبی ئەزەم" ئاگاداری هەموو ئەو شتانە یە کە لە بوونە وەردا پروو دە دەن!
ئنجا گەلنی نمونە ی لە سەر پایە بلندی و کارە لە عادەت بەدەرە کانی ئەو بۆ گێر امەو، بۆ ئەو ی هاتم بدات منیش پەیوە ندیی لە گەلدا بیەستم!
بەلام من پینم وت:

- کاکمی بەرپزم! تۆ زیاد لە پینوست رۆدە چیت.. گەر پروو بە پرووی شیخی "ضیائەددین" خۆیشی بیەو لە زۆر مەسە لەدا بە بەلگە دە بیە ستمەو. ئەو هوش بزانه تۆ - وەك من - بە خۆشەویستی راستەقینە ئەوت خۆش ناوێت، چونکە تۆ ئەو "ضیائەددین" ئەت خۆش دەوێت کە لە زەینی خۆتدا بە شیوە ی قوتبێکی ئەزەم و ئاگادار بە هەموو شتی کە لە بوونە وەردا ئە ندیشەت پیشان تی دەدات! کەواتە تۆ بەم ناو نیشان و سیفە تەو پە یوە ندیت لە گەل بە ستوو و خۆشت دەوێت. خۆ ئە گەر پەردە لە پرووی لابریت و حەقیقە تی دەربکەوێت، ئەو خۆشەویستی یەت نامینیت، هیچ نەین کەم دە بیتەو!

بەلام من - ئە ی کاکمی بەرپزم! - ئەو مرۆفە پیاو چاک و وەلی یە موبارە کەم وەك تۆ خۆش دەوێت، تەنانەت ریزی شایانیشی لێ دە گرم، چونکە:
رابعینکی مەزنی ئیماندارانە و، لە سەر رینی حەقیقە تی شوینکە و تە ی سوننە تی پیرۆزی پینغە مبرە ﷺ. جا ئیتر پلە ی راستەقینە ی ئەو هەر چی یەك بییت با بییت، من ئامادە م گیانی خۆم بۆ ئەو خزمە تگوزاری یە بە خشم کە ئەو پینشکە شی ئیمانی دە کات. خۆ ئە گەر پەردە لە پرووی پلە ی راستەقینە ی لابریت، من پشتی لێ هەلناکەم و وازی لێ ناھینم و پلە ی خۆشەویستی یە کە شم بۆی دانا بە زیت، بەلکو پتر پە یوە ندیی لە گەلدا پتەو دە کە مەو و زیاتر ریزی دە گرم و خۆشم دەوێت.

کەواتە - کاکى بەرپۆم! - من "ضیائەددین"م خۆش دەوینت بەو جۆرەى کە
هەیه و لەسەر ئەو حەقیقەتەى کە تیایدايە. بەلام تۆ ئەو "ضیائەددین"ەت خۆش
دەوینت کە لە ئەندێشەتدايە^(۱)!

جالەبەر ئەوێ کاکى خوالینخۆشبووم بە راستى زانایە کى "بەویژدان" بوو،
پراکەى منى پەسەند کرد و پەزەمانەندى لە بەرامبەرەو دەربەرى و وەرى گرت و
پێزى لى نا.

دەسا برايام! ئەى ئەو بەختەوەرانی کە خۆتان لە پیناوی خوادا بەخت دەکەن!
هەرچەند زیادەپەویتان لە گومانى باشدا بە من زیاتان پى ناگەيەنیت، بەلام
کەسانى وەك ئیوێ عەودالى راستى و حەقیقەت بین کاتى بۆ هەر کەسێک دەپروانن
دەيیت لە گۆشەى خزمەتیوێ بۆ قورئان و رادەى ئەنجامدانى ئەركى سەرشانىوێ
بەرامبەر قورئان، بۆى پروانن. خۆ ئەگەر پەردە لە پرووى "راستى"ى منى سەرتاپا
خلتانى ناو چلکى قسوور هەلبماری، ئەوا بەزەيى تان بە حالدا دەهاتەوێ و
خەمتان بۆ دەخواردم. بەلام لەو خۆشەويستى برايتى یە کە یەکی خستووین
دووستان ناخەمەوێ. ئنجا بۆ ئەوێ لى پەشیمان نەبنەوێ، ئەوا خۆتان بەو
پلەوپایانەوێ مەبەستن کە بە تەسەوورى خۆتان بۆ منى دادەنێن و لە توانا و
سنوورى من گەلێ بەدەرن، چونکە من جگە لە براى کى ئیوێ هێچى تر نیىم و،
لافى رابەرى و رى نوین و مامۆستایەتى لى نادەم. تەنها هاورپى یە کى ئیوێم لە
وەرگرتن و خویندنى وانەى ئیماندا. کەواتە چاوەروانى هیممەت و یارمەتى مەبن
لە من، بەلکو من موحتاجى یارمەتى و هیممەتى ئیوێم و، تکاکارم دوغای پەر
شەفەقەت بۆ تەقسیرە کاتم بەکن.

خوای گەورە بە چاکە کارى و فەزلى خۆى نیعمەتیکی بە هەموومان
بەخشىوێ و، لە خاوینترین و پیرۆزترین و مەزنین و سوودمەنترین خزمەتگوزاریدا

(۱) چونکە لە بەرامبەر خۆشەويستى یە کە تەوێ نرخیکی زۆر گرانت دەوینت، ئەوێم لە بەرامبەر ئەو
خۆشەويستى یەوێ بىر لە شتیکی سەد قاتى ئەو نرخی دەکەیتەوێ، لە کاتیکیدا کە مەزنین خۆشەويستى
لە بەرامبەر پلە و پایەى راستەقینەى ئەو زاتەوێ هیشتا هەر بە کەم دادەنریت. (دانەر)

بۆ ئیمانداران خستووینیه‌ته کار، که خزمه‌تی قورئانی پیروزه و، به‌پنی کار دابه‌ش کردنی نیوانمان بۆ ئه‌و خزمه‌ته هانی داوین. که‌واته رینمایی و مامۆستایی که‌سی معنه‌وی که له نهینیی برایه‌تی و یه کیتیمانوه په‌یدا بووه، سه‌روز یادمانه.

جا ماده‌م خزمه‌تی ئیمان و قورئان له هه‌موو خزمه‌تینکی تری ئه‌م چه‌رخه به‌رزتره..

ماده‌م "چۆنیتی" له "چه‌ندایه‌تی" باشتره..

ماده‌م ته‌وزمه سیاسی‌یه هه‌میشه بگۆره‌کان و، رووداوه کاتی و له‌ناوچووه کانی‌ش له به‌رده‌م خزمه‌ته به‌رده‌وام و دامه‌زراوه کانی ئیماندا هه‌یج بایه‌خینکیان نی‌یه، ته‌نانه‌ت هه‌ر ناشگه‌نه پله‌یه‌کی ئه‌وتۆ که له گه‌لیدا به‌راورد بکړین و، ناگونجین بێن به ته‌وه‌ره‌ی ئه‌و خزمه‌ته..

ئه‌وا ده‌بی‌ت:

به‌و پله نوورانی‌یه‌ی که خواوه‌ندی مه‌زن و په‌روه‌ردگارمان له نووری قورئانی پیروزه‌وه پنی به‌خشیوین، رازی و دلنیا بێن.

ده‌سا برا خۆشه‌ویسته‌کاتم!

دامه‌زراوی.. دامه‌زراوی!! وه‌فاداری.. وه‌فاداری!!

ده‌بێ ئیمه‌ ته‌نها له په‌یوه‌ندی و پشتگیری یه‌کتا و هه‌ولداندا بۆ ده‌ستخستنی برایه‌تی و ئیخلاسی راسته‌قینه رۆبجین و، ئه‌م رۆچوونه‌ش بکه‌ین به‌ پنی‌یه‌ک بۆ به‌رزی و بلندیمان. له بریی ئه‌وه‌ی زیاده‌ره‌وی بنوینین له گومانی باش به‌یه‌کتا و چاوگێران بۆ چه‌شنه‌ پله و پایه‌یه‌ک که له سنووری خۆمان به‌رزتر بی‌ت.

* * *

(هه‌ندیک له کار و ئه‌رکه‌کانی چه‌زه‌تی مه‌هدی)

برایانی تازیم!

به‌مه‌به‌ستی ته‌واو کردنی ئه‌و وه‌لامه‌ی که پشتر بۆم نووسین سه‌باره‌ت به‌ گومان باشیی ئیوه، که هه‌لقولای و وه‌فای خاوین و بێگه‌ردتانه به‌رامبه‌ر به‌من و، زۆر له

سەرۋى سنوورى خۇمەۋە دەرتان بېيىۋو، دوو پۇژ لەمەۋبەر ئەم دوو بېرگەيەي
خوارەۋەم نووسى..

ۋەلامەكەي حەفتەي پېشوو، كە تارادەيەك ئەو گومان باشى يەي ئىۋەي زامدار
كرد كە لە نامە كەتاندا دەيىنرا ۋ ئەنجامى ۋەفای بېنگەرد ۋ هېممەتى بەرزتان بوو،
حېكمەتە كەي ئەمەي خوارەۋەيە:

لەم چەرخەدا چەند تەۋژمىكى هېندە بەهيز هەن كە بەسەر هەموو شتىكدا
زالن و، ھەر شتىك بېتە بەردەستيان لە پىناۋى خۇياندا بە كارى دەهېنن، ۋەك
ئەۋەي مولكى خۇيان بېت.. جا ئەگەر بە راستى ئەو كەسە چاۋە پروانكراۋە لەم
چەرخەدا بېت، ئەۋا من پىم وايە ئامانجە كەي دە گۆرېت و، خۇي لەۋ كەش و
بارودۇخانەي جىھانى سىياسەت دادەمالىت، تاكو ھەۋل و كۆششە كانى
پاريزىت و نەھىلىت ئەۋ تەۋژمانە بۇ خۇيان زەۋتى بكن!

پاشان سى مەسەلە لە گۆرېدا ھەيە:

ژيان.. شەرىعت.. ئيمان.

"مەسەلەي ئيمان" لە پروانگەي حەقىقەتەۋە گرنگىزىن و گەۋرەترىنى ئەم سى
مەسەلەيە. كەچى لە بەرچاۋى خەلكىدا بە گشتى و لە ناۋەندى داخۋازى يە كانى
بارودۇخى جىھاندا: "ژيان" و "شەرىعت" گرنگىزىنى ئەۋ مەسەلانە!

جا لە بەر ئەۋەي گۆرېنى بارودۇخە كانى ھەر سى مەسەلە كە پىنكەۋە ۋ بە يەك
جار لە سەرانسەرى زەۋيدا، ھەرگىز لە گەل ئەۋ ياسا ۋ سوننەتەي خۋاي گەۋرەدا
ناگۇنجىت كە لە رەۋتى ژيانى گروى مۇفدا دەست بە كارە، ئەۋا گەر ئەۋ كەسە
چاۋە پروانكراۋە لە كاتى ئىستادا ھەبېت، گرنگىزىن و گەۋرەترىنى ئەۋ مەسەلانە
دە كات بە بناغەي كارە كانى، نەك مەسەلە كانى تر، تاكو لە پىش چاۋى زۆرىنى
خەلكىدا خاۋىنى ۋ بېنگەردىي خزمەتى "ئيمان" لە دەست نەچىت و لە ژىرىي
عەۋامە كاندا - كە لەۋانەيە بە ئاسانى لە خشتە بېرىن - ئەۋ راستى يە جىگىر بىكرىت
كە: ئەم خزمەتە ھەرگىز ئامراز و ھۆكارىك نى يە بۇ ھېچ ئامانجىكى تر.

پاشان واماوهى بىست سالە پاچى كاولكردن و پروخاندن كهوتووته كارپ و،
توندوتيزترينى جزره كانى ستم و خوسه پانندن بۆ تىكدانى خوورپه وشت
به كارده هينيت. تهنانت متمانە و وهفادارى به راده يەك نەماوه و لەناوچووه كه له
نيوان ده كەس بەلكو بىست كه سدا باوه پ و متمانە به يەك كەس ناكريت!

جالە بەرامبەر ئەم حالەتانهى كه مرؤف سەرسام دە كەن، پئويست به:
دامەزراوى يەكى گەوره و، توندوتۆلى و بەتيني يەكى تەواوهتى و، وهفایەكى
يىگەرد و، غيرەتيك بۆ ئىسلام دەكات كه له سەرووى هەموو شتىكهوه بىست، دەنا
"خزمەتى ئيمان" نەزۆك و بى ئەنجام و تهنانت زيانەخش دەردەچيت!
به و اتايەى كه: خاوينترين و بەرزترين و گەرمترين و لەپيشترينى ئەو خزمەتانه
كه شايانى سەركهوتن بىست، ئەو خزمەتە بەرزەيه كه قوتاييانى پەيامە كانى نوور
ئەنجامى دەدەن.

به هەر حال.. ئەم ئەندازەيه لەم كاتەدا بۆ ئەم مەسەلەيه سەروزياده.

(خەتمەى به كۆمەل)

برا نازيزه به وه فاكاتم!

يه كەم: پيرۆزبایی شەوى "بەرات" و مانگی پەمەزانی داهاوتوتان لى دە كەم و،
له خواى گەوره دەپارنەموه كه پاداشتى شەوى "قەدر" له خيىرى هەزار مانگ زياتر
بۆ ئيمه و ئيوه له تۆمارى كردهوه كاغاندا بنوسيت.

بپارمان داوه كه هەتا جەژن ئەم دوعايه بليينهوه:

"اللهم اجعل ليلة القدر في رمضاننا هذا خيراً من ألف شهر لنا ولطلبه رسائل النور
الصادقين".

جزمه كانى دوو خەتمەى به كۆمەلى قورئانى پيرۆزسان دابەش كرد بەسەر
قوتاييانى نوورى "خەواص" دا، تاكو هەريه كەيان هەموو رۆژيك جزمه تايبه ته كەى

خزی بخوینیت و، بهم جزره هه موو رۆژینکی مانگی په مه زانی پیرۆز له کۆرینکی معنه ویی به کجار فراواندا، که ههردوو پارێزگای "ئیسپارته" و "قهسته مونی" بگریتهوه، دوو خه تمهی قورئانی پیرۆز بگریته که "قوتایانی په یامه کانی نوور" له ناوه راستی ئهو دوو مه جلیسه دان و هه ریه که یان بهو نیازه ده بخوینیت که هه موو قوتایانی تری له گه لدا به. له خوای گه و ره داوا کارین له مه دا سه رمان بجات.

* * *

(به شداری له کاره کانی سه ر به دوا رۆژدا)

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته بقدر حاصل ضرب عاشرات دقائق

لیلة القدر فی حروف القرآن

برا ئازیز و به وه فاکتم!

به کم:

په به گیان و هه ناوی خووم پیرۆزبایی هاتنی مانگی په مه زانی پیرۆزتان لێ ده کم و، له خوا وهندی میهره بان ده لایمه وه که هه موو دوعا کانی ئهم مانگه پیرۆزه تان لێ وه بگریته.

دووه هم:

مانگی په مه زانی ئه مسال سه باره ت به جیهانی ئیسلامی - به گشتی - گرنگی به کی زۆری هه به، هه روه ها سه باره ت به قوتایانی نووریش، به پنی ناوه رۆکی ده ستووری "به شداری له کرداره کانی سه ر به دوا رۆژدا" که ده ستوورینکی به نه رته تی به له نیوان قوتایانی په یامه کانی نووردا. چونکه چ میهره بانینی خوای گه و ره و چ ئهو ده ستووره ش خوازیاری تو مار کردنی سه رجه م

كرده وه چا كه كانى هموو يه كينكى قوتايانن له دهفتري كرده وه چا كه كانى برايانيدا. له بهر نه وه، هر كه سينك به راستى و ئيخلاسه وه پرواته ناو بازنه ي پيامه كانى نور، دهستكهوتى له رووى چا كه كارى يه وه گه لى گه و ره و گشتى ده بىنت، چونكه هر يه كه يان هزاران به شى له و كرده وه چا كه انده هه يه.

له خواى گه و ره ده پارئينه وه كه ئهم هاو به شى يه مان له كرده وه ي چا كدا، به وينه ي هاو به شى مال و سامانى دنيا - به لام به بى لهت بوون - لى قبول بكات و، به ته و اوى و به وينه ي رۇشتنى پرووناكىي چرايهك بو ناو هزاران ئاوينه، چا كه ي هر براييك پرواته ناو دهفتري چا كه كارى هموو يه كنى له برايانى. به و واتايه ي كه ته گه ريهك كس له قوتايى يه راسته كانى "پيامه كانى نور" حه قيقه تى شه و ي "قه در" به ده ست به بىنت و بتوانىت پله ي به رزى مانگى په مه زانى ده ست بكه وىنت، نه و ا هيوايه كى گه و ره مان به ميهره بانى فراوانى خواى گه و ره هه يه كه نه و ده ستكه و ته بكات به مولك و ده ستكه و تى هموو قوتايى يه راسته كان.

* * *

(ئافره تان له رپى خزمه تگوزارى نوردا)

بو برايانى ئازيز و به و هفا و قاره مان و پيروزم!

يه كه م:

هموو يه كينك له برا تاييه ئمه نده كانمان له مانگه پيروزه ي په مه زاندا وهك نه و مه لائيكه تانه وايه كه چل هزار زمانيان هه يه. واته چل هزار زمانى معنه وى به ژماره ي برايانى هه يه! ئهمه ش به بى ده ستوره به رته يه كه مان كه ده ستورى به شدارى كردنه له كاره كانى سر به دوا رۇژدا. له بهر نه وه، ئوميدىكى زورمان به ميهره بانى خواى گه و ره هه يه كه به ژماره ي نه و زمانانه سه رجه مى نه و دوعايانه گيرا بكات كه له مانگه پيروزه دا كردو يانه يان ده يكه ن. ده سا ئهم مانگى په مه زانته تان لى پيروز بىنت كه ئهم ديارى يه به نرخه ي له گه ل خودا هينا وه.

دوره‌هم:

ده‌بوو وه‌لامی نامه‌کانی ئەم جارەتان (که زۆر و، کاریگەر و، دلخۆشکەر و، مژده‌ده‌ر بوون) کتییکی ته‌واوته‌ی و گه‌وره‌ بوایه! به‌لام که‌م وه‌ختی رینی ئەمه‌ی لێ گرتین .. له‌ وه‌لامه‌ کورته‌که‌یان دلگران مه‌بن.

هه‌زار هه‌زار جار سوپاس بۆ خوای گه‌وره‌ که خوشکان و دایکانی پیروزی ئەو گونده - گوندی ساو -^(۱) په‌یامه‌کانی نووریان ناسیوه و پینزی شایانیان لێ گرتوه. فیداکاریی ئەو ئافره‌ته‌ ئازیز و خوشکه‌ دل‌سۆزانه‌ی ئاخیره‌تم له‌ بلاو کردنه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نووردا، فرمیسکی دلخۆشیی به‌ چاوی من و هه‌موو برایانیشدا هینا!

ئاشکرایه‌ گرنگترین بناغه‌ی رینبازی په‌یامه‌کانی نوور بریتی‌یه‌ له‌ "شه‌فه‌قه‌ت". جا له‌ به‌ر ئەوه‌ی ئافره‌تان سه‌رچاوه‌ و کانگای شه‌فه‌قه‌تن، ئەوا ماوه‌یه‌ که‌ چاوه‌ پرواتم جیهانی ئافره‌تان ناوه‌رۆکی "په‌یامه‌کانی نوور" تینگه‌ن. سوپاس بۆ خوا خوشکانی ده‌ورو به‌رمان له‌ پیاوان زیاتر به‌ شه‌وق و کارامه‌یی و گه‌رموگوری‌یه‌وه‌ لیره‌ کار ده‌که‌ن و، به‌مه‌ش چه‌سپاندیان که‌ ئەمانه‌ی ئیره‌ خوشکانی پیروزی ئەوانه‌ی گوندی "ساو"ن. ئەم دوو دیارده‌یه‌ گه‌شینیی ئەوه‌م ده‌ده‌نتی که‌ په‌یامه‌کانی نوور به‌ دره‌خشانی ده‌رۆنه‌ ناو دلی ئەو ئافره‌تانه‌ی که‌ کانگای شه‌فه‌قه‌تن.

پاشان شوانه‌ ئازاکانی گوندی "ساو"یش که‌ په‌یامه‌کانی نوور له‌ هه‌گبه‌ کانیاندا هه‌لده‌گرن، تاکو به‌ ده‌ستی نووسه‌ره‌وه‌ کانیاں بگه‌یه‌نن، کتومت وه‌ک خوشکانی ئەوی خۆبه‌ختکاری و قاره‌مانیتی‌یه‌کی ئەوتۆیان نواندوه‌ که‌ هه‌ممه‌ت و شه‌وق لهم ناوچانه‌شدا ده‌رووژینیت.

پیمان خۆشه‌ ناوی ئەو شوان و خوشکه‌ به‌رپزانه‌ بزانیان، تاکو به‌ ناوه‌کانی خۆیان برۆنه‌ ناوه‌ندی قوتایی‌یه‌ تایبه‌تمه‌نده‌ کانه‌وه‌.

(۱) گوندی "ساو" نزیکه‌ له‌ "بارلا" که‌ مامۆستا نوورسی له‌وی نه‌فی بووه. سه‌رانسه‌ری خه‌لکی ئەم گونده‌ به‌ پیر و لاو، ژن و پیاوانه‌وه‌، له‌ رینی نووسینه‌وه‌ و بلاو کردنه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نووره‌وه‌، سه‌رگه‌رمی خه‌زمنی ئیمان بوون. (وه‌رگێڕ)

• (دوو پرووداوی پر له پەند)

برا ئازیز و به‌وه‌فاکاتم!

دوو پرووداوی خۆشتان بۆ ده‌گێرمه‌وه که پەند و مژده‌یان تێداپه:

● په‌که‌میان: (پرووبه‌روو بوونه‌وه‌ی گونا‌هه‌ هێرش به‌ره‌کان)

بێدار کردنه‌وه‌یه‌کی مژده‌هێنهره و له‌ ئەندێشه‌یه‌کی نائومیدی به‌خشه‌وه‌ سه‌ری هه‌لداوه‌. چونکه‌ لهم‌ پرۆژانه‌دا ئەم‌ه‌ی خواره‌وه‌م به‌ دلدا هات که:

که‌ سیڤ تیکه‌لی ژبانی کۆمه‌لایه‌تی بییت، کاتی توخنی هه‌ر شتیک ده‌که‌ویت زۆربه‌ی جار هه‌زاران گونا‌ه‌ پرووبه‌رووی ده‌بنه‌وه‌، چونکه‌ گونا‌هه‌کان له‌ هه‌موو لایه‌که‌وه‌ ده‌ورانه‌ووری مرۆفیان داوه‌. جا ئایا چۆن په‌رستش و ته‌قوای تایه‌تیی مرۆف ده‌توانن له‌ به‌رامبه‌ر ئەم هه‌موو گونا‌هانه‌وه‌ رابوه‌ستن؟

به‌ بێر کردنه‌وه‌ی نائومیدانه‌ سه‌رنج‌م لهم‌ مه‌سه‌له‌یه‌ دا. چونکه‌ بێرم له‌ حاالی ئەو قوتایانه‌ی "په‌یامه‌کانی نوور" کرده‌وه‌ که تیکه‌لی ژبانی کۆمه‌لایه‌تی بوون و، له‌ هه‌مان کاتیشدا چه‌ند ئاماژه‌یه‌کی قورئانی پێرۆز و مزگینیی په‌کانی ئیمامی عه‌لی و شیخی گه‌یلانیم هاته‌وه‌ یاد سه‌باره‌ت به‌وه‌ی قوتایانی په‌یامه‌کانی نوور - پشت به‌ خوا - رزگاریان ده‌بییت و له‌ به‌خته‌وه‌رانی دوا‌پرۆژ ده‌بن..

له‌ دلای خۆمه‌وه‌ وتم:

چۆن قوتایی په‌یامه‌کانی نوور ده‌توانییت به‌ یه‌ك زمان پرووبه‌رووی هێرشی چه‌ندین گونا‌ه‌ بووه‌ستییت که له‌ هه‌زار لاره‌ ده‌کرێته‌ سه‌ری و، چۆن بتوانییت به‌سه‌ریاندا سه‌رکه‌ویت و رزگاری بییت لێیان؟

یه‌که‌م جار ئەم تێرمانه‌ دوو‌چاری سه‌رسامیی کردم. به‌لام‌ دوایی به‌رامبه‌ر به‌و سه‌رسامیی په‌ ئەم‌ه‌ی خواره‌وه‌م به‌ دلدا هات:

به‌پێی ده‌ستووری بنه‌ره‌تیی: "به‌شداري له‌ کاره‌کانی سه‌ر به‌ دوا‌پرۆژدا" که قوتایی په‌ راسته‌قیقه‌ و راسته‌کانی په‌یامه‌کانی نوور له‌ نیوان خۆیاندا کاری پێ ده‌که‌ن و.. به‌هۆی نه‌هێنی پشتگیری و هاوپه‌یوه‌ندیی خاوینی نیوانیان، هه‌موو په‌کێک له‌ قوتایی په‌ یه‌نگه‌رد و راسته‌کان، نه‌ک ته‌نها به‌ یه‌ك زمان، به‌لکه‌ به‌

ئەندازەى زمانى ھەموو برايانى، ئەرکى خواپەرستى ئەنجام دەدات و بە ئەندازەى ئەو زمانانەش داواى لىخۆشبوون لە خواى گەورە دەکات و، بە ھەزاران ھەزار زمانى خواپەرست و دەم بە "ئىستىغفار" ڕووبەرۆوى ئەو گوناھانە دەپیتەوہ کہ لە ھەزار شوینەوہ ھیرشى بۆ دەبەن.

قوتابى يەكى راستەقینە و بىگەرد و خواوەن تەقوا، کہ بە وینەى ئەو مەلائیکەتانەى بە چل ھەزار زمان تەسبیحاتى خوا دەکەن، ئەویش بە چل ھەزار زمانى برايانى پەرستشى بۆ خواى گەورە دەردەپریت، پشت بە خوا ئەم قوتابى يە، ڕزگارى دەبیت و، دەپرواتە ڕیزى بەختەورائەوہ و، بە وەفادارى بىگەرد و بەپى پلەى خۆى و بە ئەندازەى کردارى خاوين و گەرموگورى لە بازەى پەيامەکانى نووردا و، پابەند بوونى بە تەقوا و، دوورەپەریزی لە گوناھە گەورەکان، دەبیت بە خاوەنى پەرستشیکى بەرزى گشتى!

جا بۆ ئەوہى ئەم قازانجە گەورەى لە دەست نەدات، دەبى بەوپەرى لىپرانەوہ لە تەقوا و ئىخلاص و وەفادا ڕۆبچیت و تىبکۆشیت.

● دوو ھەمیان: (جوبە کەى مەولانا خالید)^(۱)

یە کەم:

کاتى کہ تەمەنم چوار دە سالان بوو چەند ڕىنگرىنگ بوون بە ھۆى ئەوہى کہ ھىچ مامۆستايەک مێزەرم بۆ نەپىنچیتەوہ و جوبەم لەبەر نەکات، وەک نىشانەيەک لەسەر

(۱) مەولانا خالید کورپى لە ھەمدى کورپى ھەسەنە و لە تیرەى جافى میکابلى يە و لە سالى ۱۱۹۳ک لە شارۆچکەى قەرەداخى سەر بە پارێزگای سلیمانى لە کوردستانى باشوور لە دایک بوو و لە سالى ۱۲۴۲ک لە شام بە نەخۆشى تاعوون کۆچى دواى کردووە. لە زانست و تەقوادا يە کەمى چەرخ و ڕۆژگارى خۆى بوو و، تەریقەتى نەقشەبەندىشى لە شىخ عەبدوللای دىبەلەوى وەرگرتووە. مەولانا نوێکار (مەجدد)ى سەر دەمى خۆى بوو و چەندین زانای گەورە لە خزمەتیدا بڕوانامەى زانستىيان وەرگرتووە و چەندەھا ئەولیاى لەسەر دەستیدا پىنگەشتوون. ئەم جوبە يەمش کہ لێرەدا ناوى ھاتووە لە قوتابى يە کى مەولاناوہ بە میراتى بۆ "ئاسیا خانم" ماوہ تەوہ کہ ئەویش لە ڕبى بە کێک لە قوتابىيانى نوورەوہ ناردووبەتى بۆ مامۆستا نوورسى و، مامۆستاش تا کۆتایى تەمەنى خۆى پارێزگارى لى کردووە و، ئىستا لە لایەن قوتابىيانەوہ لە شارى نوورفەى کوردستانى سەر بە تورکیا پارێزراوہ. (وەرگێت)

به‌لگه‌نامه‌ی زانستی، که جاران وهك نهریتیک له‌ئاهه‌نگی وه‌رگرتنی ئیجازه‌ی زانستیدا باو بوو. چونکه له‌بهر کردنی جوبیه، که پۆشاک‌ی زانایان و کهسانی ته‌من گه‌وره‌یه، له‌گه‌ل ته‌مهنی بچووکی ئه‌و کاته‌ی مندا نه‌ده‌گوبجا.

دووهم:

زانایانی ئه‌و کات و سه‌رده‌مه، له‌ به‌رامبه‌ر منه‌وه یان له‌ هه‌لوئستی مونا‌فیسدا بوون، یان به‌ ته‌واوی ته‌سلیم بووبوون. بۆیه نه‌یان‌توانی وهك مامۆستا له‌ به‌رامبه‌ر مه‌وه خۆیان بنوینن. پاشان له‌بهر ئه‌وه‌ی که چه‌ند ئه‌ولیا‌یه‌کی مه‌زن کۆچی مالتاوا‌ییان له‌م دنیا‌یه کردبوو ئه‌وا کس ئه‌و شایسته‌یه‌ی له‌ خۆیدا نه‌ده‌بینی جوبیه‌م له‌بهر بکات و می‌زهرم بۆ بی‌چیتنه‌وه. چونکه په‌نجا سال پێش ئیستا من مافی ئه‌وه‌م هه‌بوو که ئه‌م نیشانه‌ پ‌رواله‌تی‌یه‌ی به‌لگه‌نامه و ئیجازه وه‌رگرتن به‌ده‌ست به‌ینم، که بریتی‌یه له‌وه‌ی جوبیه‌ پۆشم و ده‌ستی یه‌کیک له‌ مامۆستایان ماچ بکهم و به‌ مامۆستای خۆمی دا‌بینم..

به‌لام ئیستا پێشکمه‌ش کردن و ناردنی جوبیه‌که‌ی "مه‌ولانا خالیدی نه‌قشه‌ندی" له‌گه‌ل می‌زه‌ره‌که‌یدا له‌ دووری سه‌د ساله‌وه و به‌ شینوازیکی ته‌واو نامۆ له‌م ساله‌دا بۆ من، تا‌کو بی‌پۆشم.. ئه‌م کاره به‌ چه‌ند نیشانه‌یه‌ك قه‌ناعه‌تیان پێ به‌خشیم که له‌به‌ری بکهم. وامن ئه‌م جوبیه‌ پ‌رۆزه‌ی مه‌ولانا خالید - قُدس سِرُه - له‌بهر ده‌که‌م که ته‌مهنی سه‌د ساله‌و، سه‌دان هه‌زار شوکر و سوپاس له‌سه‌ر ئه‌مه‌ پێشکمه‌شی په‌روه‌ر دگارم ده‌که‌م^(۱).

* * *

(دوو مه‌سه‌له‌ که هاتنه‌ دل‌مه‌وه)

له‌م پ‌رۆزانه‌دا دوو مه‌سه‌له‌ی ورد هاتنه‌ دل‌مه‌وه و نه‌متوانی بیان نووسم، به‌لام دوا‌ی ئه‌وه‌ی که ئه‌و ده‌رفه‌ته‌م له‌ده‌ست چوو، واته‌نهما "ئاماژه" بۆ ئه‌و راستی‌یه گ‌رنگانه‌ ده‌که‌م:

(۱) ئه‌م ئه‌مانه‌ته‌ پ‌رۆزه‌م له‌ به‌رپ‌رێز خوشکه "ئاسیا" وه‌رگرت که قوتابی‌یه‌کی به‌رپ‌رێزی په‌یامه‌کانی نوورو، خوشکی ئاخیره‌مانه. (دانه‌ر)

◆ یه کهمیان: (بۆ ئەو کهسه‌ی که تمبه‌لی له زیکره‌کانی نوێژدا ده‌کات) له‌به‌ر ئەوه‌ی یه‌کنی له‌ برابریانان تمبه‌لی و که‌مه‌ترخه‌می له‌ ته‌سبیحاتی دوا‌ی نوێژدا ده‌کرد، پێم وت:

زیکره‌کانی دوا‌ی نوێژ سوننه‌تیکی خاوینی پیغه‌مبه‌ر ﷺ و .. ته‌ریقه‌تیکی پیروزی محمه‌دی ﷺ و .. ویردی ویلایه‌تی ئەحمه‌دین ﷺ. له‌به‌ر ئەمه، ئەو ویردانه‌ له‌م گۆشه‌یه‌وه‌ گه‌لنی گرن‌گن.

پاشان حه‌قیقه‌تی ئەم قسه‌یه‌م به‌مه‌ی خواره‌وه‌ روون کرده‌وه:
هه‌روه‌ک ویلایه‌تی ئەحمه‌دی - که‌ بووه‌ به‌ پرسیاله‌ت - له‌ سه‌رووی هه‌موو ویلایه‌ته‌کانه‌وه‌یه، ته‌ریقه‌تی ئەو ویلایه‌ته‌کو‌برایه‌ و ویرده‌کانی‌شی که‌ له‌ دوا‌ی نوێژدا ده‌خویندرین - به‌ هه‌مان پله - له‌ سه‌رووی گشت ته‌ریقه‌ت و ویرده‌کانی تروه‌ن.

پاشان ئەم نه‌ینی‌یه‌م به‌م جو‌ره‌ی خواره‌وه‌ لی‌ تاشکرا بوو:
هه‌روه‌ک هه‌موو یه‌کی‌ک له‌ زیکره‌خوینانی ئەلقه‌ی زیکر، یان خه‌مه‌ی زیکری ناو مزگه‌وت، هه‌ست به‌ پیوه‌ندی‌یه‌کی رۆحیی پیوه‌ستده‌ر ده‌کات له‌ نیوان خو‌ی و هاره‌له‌کانیدا و، تی‌کرا هه‌مووشیان پیکه‌وه‌ په‌ی به‌ حاله‌تیکی نوورانی ده‌به‌ن له‌ خو‌یاندا ..

به‌ هه‌مان جو‌ر، مرۆفی دڵ‌بیداری‌ش که‌ هه‌موو جارێک له‌ دوا‌ی نوێژدا ده‌لێ:
"سبحان الله .. سبحان الله .. سبحان الله" له‌ ناخی رۆحی خو‌یدا هه‌ست به‌ هاو‌به‌شایه‌تی ده‌کات له‌ ئەلقه‌یه‌کی زیکری سه‌د ملیۆن که‌سیدا. وه‌ک بلی‌ی پیغه‌مبه‌ری خو‌شه‌ویست ﷺ سه‌رئەلقه‌ی ئەو کو‌پری زیکره‌ فراوانه‌ بی‌نت و، ئەمیش له‌وئ‌ی دانیشتی‌ت و ئەو زیکره‌ی له‌ خزمه‌تدا دووپات بکاته‌وه!

ئا به‌م چه‌شنه‌ هه‌ست و نه‌ستانه‌ی که‌ پرن له‌ سۆزی مه‌زنی و سام و شکۆ و به‌رزایه‌تی، مرۆفی ئیماندار هه‌موو جارێ له‌ پاش خویندنی نوێژه‌کانی "سبحان الله .. سبحان الله" ش ده‌لێته‌وه‌.

پاشان که به فرمانیکی معنهویی ئهو سهرئه‌لقه به‌ریزه ﷺ ئیماندار - جار له
 دوای جار - "الحمد لله.. الحمد لله" ده‌لئته‌وه، بیر له مه‌زنیی ئهو وشه‌ی "الحمد
 لله" یه ده‌کاته‌وه که له سنگ و زاری سه‌د ملیۆن زیکر خوینی دووپات که‌ره‌وه‌ی
 وشه‌ی: "الحمد لله" وه له‌و ئه‌لقه فراوانه‌دا ده‌رده‌چیت! ئیتر که ئه‌مه ده‌بینیت، پر به
 دل به‌شداری بیان ده‌کات و هاو‌ده‌م له‌گه‌لیاندا ده‌لئیت:

"الحمد لله.. الحمد لله!"

هه‌ر به‌م جزره له‌گه‌ل وشه‌ی "الله اکبر" و "لا إله الا الله" ش‌دا، که ئه‌وانیش
 سی و سنی جار دووپات ده‌بنه‌وه.. ئنجا زیکره که کۆتایی بی دئیت.

پاش ته‌واو بوونی ئهم ویردانه، هه‌ر به‌و هه‌سته ناسک و، تیرامان و سه‌رنجدانه
 به‌پیزه‌وه له و اتا‌کانیان، مرۆفی زیکر خوین و برایی، گشت ئهو و اتایانه‌ی که له‌و
 زیکرانه‌دا بوون له‌گه‌ل خۆیاندا هه‌لده‌گرن و پروو له سه‌رئه‌لقه‌ی ئهو زیکره ده‌کن
 (که پئغه‌مبه‌ری خۆشه‌ویسته ﷺ) و پر به‌ دل پینی ده‌لئین:

أَلْفُ أَلْفِ صَلَاةٍ وَأَلْفُ أَلْفِ سَلَامٍ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ!

به‌لئین، ئاوا هه‌ستم کرد و تیگه‌یشتم و، ته‌نانه‌ت به‌ ئه‌ندیشه‌ ئاوا بینیم. له‌به‌ر
 ئه‌وه، ده‌لئیم:

زیکره‌کانی پاش نوێز گرنگی به‌کی گه‌لئێ مه‌زنیان هه‌یه.

◆ مه‌سه‌له‌ی دووهم: (بۆچی فه‌زلی دنیا به‌سه‌ر دوا‌پۆژدا ده‌درئیت؟)

تایبه‌تکاریی ئهم چه‌رخه سه‌یره له‌وه‌دایه که و‌اله مرۆف ده‌کات به‌ ئاگاداری و
 هه‌ست و زانیی خۆی فه‌زلی ژیا‌نی فانیی دنیا به‌سه‌ر ژیا‌نی باقیی ئهو دنیا‌دا بدات!
 ته‌نانه‌ت به‌ زانیه‌وه فه‌زلی شووشه‌ی قاییلی "شکان" به‌سه‌ر ئه‌لماسی قاییلی
 "مانه‌وه" دا به‌ راده‌یه‌ک ده‌درئیت وه‌ک ئه‌وه‌ی که ئهم کاره یاسا و ده‌ستووریک
 گشتی بی‌ت!

پیشتر ئهم دیارده‌یه زۆر سه‌رسامی کردبووم. به‌لام لهم پۆژانه‌دا ئه‌مه‌ی
 خواره‌وه‌م به‌ دلدا هینرا:

ھەرۈەك ئەندامىكى جەستەى مرۇف گەر تووشى ئازارنىك بىنت ھەموو ئەندامە كانى ترى جەستەى بەو ئازارەو ھەبەن و، واز لە ھەندى ئەركى سەرشانىان دەھىنن... بە ھەمان جۇر، ئامىرى ھەلپە و ھەناسە پركى بۇ ژيان و، پاراستن و، لەزەت لى بردن و، خۇشويستنى ئەم ژيانەش، كە ئامىرنىكە لە سروشتى مرۇفدا دانراو، لەم چەرخەى خۇماندا زامدار كراو و لايەنە ناسكە كانى ترى مرۇفى لەبەر چەند ھۇكارنىكى زۇر، بەخۇبەو سەرقال كەدوو و دەبەوئە ئەو لايەنە ناسكانە ئەر كە راستەقىنە كەى سەرشانىان - لەبەر ئەو - لە بىر بېچتەو.

خۇ ئەگەر ئاھەنگىكى سەرنج پراكىشى پەر لە مەستى و ھەرزەبى ساز بىكرىت، ئەو جازىبىيەتى ئەو ئاھەنگە، ئافرەتە رەفتار پاكە داپۇشراو كەن و ئەوانەش كە پلەى بەرزىان ھەبە - بە وىنەى منالان و كەسانى بى ئىشوكار - بۇ لاي خۇى كىش دە كات و، ھەموويان دەرۇن و ئەركى راستەقىنەى سەرشانىان واز لى دەھىنن!

بە ھەمان جۇر، ژيانى مرۇفایەتتى ئەم چەرخەش، بە تايبەتى ژيانى كۆمە لايەتى، شىوہەكى ترسناكى لەخۇ گرتوو، كە جازىبىيەتتىكى تىدايە و ھالەتتىكى ئازار بەخشى پىوہەبە، كەچى لە گەل ئەو شەدا ھەز و سەرنجە كەن دەور و ژىنىت. ئەمەش لە رادەبە كدايە كە "ژىرى" و "دل" و لايەنە ناسكە بەرزە كانى ترى مرۇف دە كات بە شوپىنكەوتەى "دەروونى بەدخواز" و، بە وىنەى پەپوولە بە دەورى ئاگرى ئەو فىتتەبەدا ھەلى دەسوورپىنىت، تا بە تەواوى دەبىخاتە ناوى!

بەلنى، لە ھالەتى "ناچارى" دا شەرخ "پوخسەت" دەدات كە بە شىوہەبەكى كاتى فەزلى پاراستنى ژيانى دنيا بەسەر ھەندى كاروبارى قىامەتيدا بىدرىت. بەلام نايى ئەمە ھەرگىز لەسەر بناغەى زىانىك بىت كە بە دلنىبى مرۇف لەناو نەبات، يان تەنھا لەبەر پىنداويستى بەك بىت. چۈنكە پوخسەتتى شەرى لەمانەدا نى بە.

كەچى ئەم چەرخە بە رادەبەك خۇشويستنى ژيانى دنياى لە دەمارە كانى مرۇفدا جىگىر كەدوو كە ھەندى كەس واز لە چەند كاروبارىكى ئايىنى بە كجار بەنرخى

وه كو ئه‌لماس ده‌هينيت، له‌به‌ر پينويستى‌يه‌كى بچوو‌كى بين نرځ، يان له‌به‌ر ئه‌وه‌ى زيانكيكى ئاسايى دنياى لى نه‌كه‌ويت!

به‌لى، ئه‌م چه‌رخه‌ى كه‌ له‌ ئه‌نجامى ئيسرافى هميشه زيادبووى خه‌لكه‌كه‌ى و، چاو‌ديرى نه‌كردنى ده‌ست پينه‌گرتن و، په‌ره‌سه‌ندنى بى قه‌ناعه‌تى و هه‌له‌په‌ى له‌پراډه‌به‌ده‌ره‌وه، به‌ره‌كه‌تى له‌سه‌ر هه‌لگيراه و.. هه‌ژارى و موحتاجى و نه‌بوونى و خه‌مى گوزه‌رانى تيدا زياد بووه و، ئه‌مانه‌ش چه‌ندنين زامى قووليان له‌ ناخى ئاواته‌كانى مرؤفدا بؤ گوزه‌ران و پاراستنى ژيان دروست كردووه و.. داخوازي‌يه‌كه‌ى ئه‌م ژيانه‌ سه‌خته‌ش كه‌لى لى و په‌لى لى بووه‌ته‌وه و.. سه‌ربارى ئه‌مانه‌ش، گو‌مرايان هه‌ر به‌رده‌وامن له‌ سه‌رنج راكيشانى خه‌لكى بؤلاى ژيانى دنيا..

هموو ئه‌مانه، زامه‌كه‌ى مرؤفيان به‌پراډه‌يه‌كه‌ قوول كردووه كه‌ مرؤف فه‌زلى نزم‌رين پينويستى ژيانى دنيا به‌سه‌ر مه‌سه‌له‌يه‌كى گه‌وره‌ى ئيماندا ده‌دات!

به‌لى، له‌ به‌رامبه‌ر ئه‌م نه‌خوشى‌يه‌ سامناك و سه‌رسوورپه‌ينه‌ى ئه‌م چه‌رخه‌ سه‌يره‌وه، هه‌ر ته‌نها "په‌يامه‌كانى نوور" تواناى خؤراگرى يان هه‌يه‌كه‌ ده‌رمانه‌كانى قورئانى پيروژ بلاو ده‌كه‌نه‌وه، له‌وانه‌ى كه‌ چاره‌سه‌رى كارىگه‌رن له‌ دژى ژه‌ره‌كانى ئه‌م زام و نه‌خوشى‌يه.

هه‌روه‌ها كه‌س به‌ره‌نگارى ئه‌م ده‌رده‌ سه‌خته‌ى پى ناكريت، مه‌گه‌ر قوتايى‌يه‌ به‌هيز و دامه‌زراوه‌كانى په‌يامه‌كانى نوور كه‌ له‌رزه‌يان پى ناكه‌ويت و، تابلىنى خاوين و، راست و، خؤبه‌ختكارن.

له‌به‌ر ئه‌وه، ده‌بى خيرا بكرى بؤ چوونه‌ ناو بازنه‌ى نوور و ده‌ست‌پينه‌گرتنى به‌ كه‌مالى وه‌فا و دامه‌زراوى و ئىخلاص و گه‌رموگوپى و باوه‌ر و متمانه‌وه، تاكو مرؤف له‌ ئاسه‌واره‌كانى ئه‌م نه‌خوشى‌يه‌ سه‌رسوورپه‌ينه‌ سامناكه‌ پزگار بكرى. هاوكات له‌ گه‌ل دو‌عاى خيرا، سلاو له‌ يه‌كه‌ به‌ يه‌كى هموو برايان ده‌كه‌م.

برايمان!

چالاکى و کارامهئى و دامه زراويتان وهک زهمبهله کى بزوينه رى بازنهئى پهمه کانى نوور و ايه، چونکه تهنانهت ليرهش و له گه لئى شوئىنى تيريشدا بؤ کار و جموجوول هانمان ده دات. ده سا هه تاهه تايه خواى گه وره ليتان رازى بيئت. ثامين. ثامين. هزار هزار جار ثامين.

* * *

(نازار له ناو چيژه روالتهئى يه كاندا)

به بۆنهئى ئەو نامه يهئى كه چهنه رۆژيک پيش ئيستا له بارهئى زال بوونى ژيانى دنيايى به سه ر ژيانى ئاييندا بۆم نووسين، واتايه كى هينده ورد له دلهدا ده ر كهوت كه له وانه يه ده ر بپرينى له تواناي قه له مدا نه بيئت، به لام وا به و په رى بوختى ئامازهئى بۆ ده كه م:

بينيم ئەو شتهئى كه گومرايانى ئەم چهرخه سهيره ده خه له تينيت و وپرو مه ستيان ده كات: ئەو له زه ته روالتهئى يه يه كه له چهنه بارودؤخىكى "فانى" يه وه ده يچيژن و له راستى و ناوه رۆكدا له و په رى نازاردايه. له هه مان كاتدا - به راده يه ك كه ناتوانم ده رى بپرم - هه ستم به وهش كرد كه ئيمانداران و ئەهلى هيدايت هه ر له هه مان شوئىنى ئەو كاروبار و دؤخه فانى يانه دا، تام و له زه تيكي به رز و بلند ده چيژن!
ئوه تا پهمه كانى نوور له چهندين شوئىندا سه لماندوو يانه كه: جگه له حال و كاتى "ئىستا" هه موو شتيكى تر سه بارهت به گومرايان له دؤخى "نه بوو" دايه. بۆيه هه موو شتيك سه بارهت به وان په ر له نازارى جودايى. به لام "رابوردوو" و "داهاتوو" و هه رچى يه كيان تىدايه سه بارهت به ئيمانداران داراي و جوود و پرووناكين.

به چاوى خۆم بينيم كه حال و بارودؤخه كاتى يه له ناو چووه كانى ئەهلى دنيا له ناوه ندى تاريخستانى فه ناى موته قدا نو قمى نه مان و "عه ده م" ده بن. كه چى سه بارهت به ئيمانداران ئەو حال و بارودؤخه خانه خاوه نى "جوود" ن. چونكه كاتى كه به سه رته و په ژاره وه يادى ئەو بارودؤخه كاتى يانه م كرده وه كه به سه رمدا

تیپه‌ریون و چیژ و گرنگی‌یان له خۆدا هه‌لگرتیوو، هه‌ستم به شوق و تاسه‌مندی ده‌کرد بۆیان..

به‌لام هه‌ر هینده‌ی ئه‌موم به زه‌یندا هات که ئه‌و بارودۆخه‌ خۆش و به‌له‌زه‌تانه‌ له رابوردوودا گرفتاری فه‌نا و نه‌مان بوون، یه‌کسه‌ر نووری ئیمان یادی خسته‌مه‌وه که ئه‌وانه هه‌ر چه‌ند فه‌نای رواله‌تی‌یان به‌سه‌ردا هاتوو، به‌لام له چه‌ند رپویه‌ که‌وه به‌قا و مانه‌وه‌یان به‌ده‌ست هیناوه. چونکه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌و حاله‌ت و بارودۆخانه چه‌ند دره‌وشانه‌ویه‌کی ناوی جوانی "الباقی"ی خوای گه‌وره‌ن، ئه‌وا له بازنه‌ی زانستی خوای گه‌وره‌ و تابلۆ پارێزراره‌ کان و تابلۆ میسالی‌یه‌کاندا ماونه‌ته‌وه. چونکه ئه‌و په‌یوه‌ندی‌یانه‌ی که به‌و حال و بارودۆخانه‌مان ده‌به‌سته‌ته‌وه، نووری ئیمان "مانه‌وه" و "بوون"یکیان پێی ده‌به‌خشیت که له سه‌رووی "کات"ه‌ویه‌ و، ده‌توانیت له چه‌ند رپویه‌کی زۆره‌وه - که ده‌لێی چه‌ند سینه‌مایه‌کی مه‌عنه‌ویی زۆر و زه‌بنده‌ن - ئه‌و بارودۆخانه‌ بیه‌نیت، ته‌نانه‌ت ده‌شتوانیت برۆیته‌ ناویانه‌وه. ئیتر له‌به‌ر خۆمه‌وه وتم:

"ماده‌م خوای گه‌وره‌ هه‌یه و مه‌وجوده، ئه‌وا هه‌موو شتیکی تریش هه‌یه".
جا ئه‌م و ته‌یه‌ی سه‌ره‌وه که وه‌ک په‌ندیکی لێ هات، راستی و کاکله‌ی ئه‌مه‌ی
خواره‌وه ده‌نوینیت:

"من کان لله تعالی کان له کل شیء. ومن لم یکن له کان علیه کل شیء، فکل شیء معدوم له".

به‌و واتایه‌ی که:

ئه‌وانه‌ی فه‌زلی کیشی یه‌ک دره‌م له‌زه‌تی پر له‌نازار و چه‌سه‌ره‌ت و تاریکی، به‌سه‌ر چه‌ندین قات له‌زه‌تی بێ نازار - له هه‌مان شویندا - ده‌ده‌ن، بێ گومان ئه‌و که‌سانه - به پێچه‌وانه‌ی خواست و نیازه‌کانیان - رپووبه‌رووی نازار له شوینی له‌زه‌تدا ده‌بنه‌وه!

(خزمه‌تگوزاری نیمان له سه‌رووی همموو شتیکه‌وه‌یه)

خزمه‌تی نیمان، به‌لای قوتایی‌یه راسته‌قینه‌کانی په‌یامه‌کانی نووره‌وه، له سه‌رووی همموو شتیکه‌وه‌یه. ته‌نانه‌ت گهر پله‌ی "قوتیییه‌ت" یشیان پتی بدریت هینشتا هه‌ر خزمه‌تی نیمانیان پین باشتره، له‌به‌ر پاریز‌گاری کردنی ئیخلاسه‌که‌یان. کار و فرمانی ئیمه‌ی قوتاییانی په‌یامه‌کانی نوور، خزمه‌ت کردنی قورئان و نیمانه و، خۆ‌هه‌لنه‌قورتاندنه له کاروباری خوای گه‌وره‌دا و، بنیات‌نه‌نانی خزمه‌تگوزاری‌یه‌که‌گمانه له‌سه‌ر ئه‌و شتانه‌ی "تاقیکردنه‌وه" بگه‌یه‌نن. سه‌ره‌پرای ئه‌وه‌ش که ئیمه‌ بایه‌خ به "چۆنیتی" ده‌ده‌ین نه‌ک "چه‌ندایه‌تی".

چه‌ندین هۆ‌کاری سامناک هه‌ن که هه‌ر له‌کۆنه‌وه بوون به‌هۆی تیکچوون و دو‌اکه‌وتنی ره‌وشت و، پین‌خشتن و فه‌زلدانی ژییانی دنیا به‌سه‌ر قیامه‌ت له‌هه‌موو شتی‌کدا. جا له‌نیوان ئه‌م چه‌شنه بارودۆ‌خه‌ی ده‌وروبه‌ردا، ئه‌و فتووحاته‌ی که تا ئیستا "په‌یامه‌کانی نوور" به‌ده‌ستی هیناون و ده‌یان‌هینیت و، شکاندنی هیرشی گومرایی و، پزگار کردنی نیمانی سه‌دان هه‌زار که‌سی کلۆل و، په‌روه‌ده کردنی سه‌دان به‌لکو هه‌زاران نیمان‌داری راسته‌قینه، که هه‌ریه‌که‌یان به‌رامبه‌ر به‌سه‌د هه‌زاری که‌سانی ترن..

هه‌موو ئه‌مانه، تا ئیستا - پشت به‌خو‌اله‌ناینده‌شدا - به‌چه‌شنیکی بی‌گومان و به‌چه‌ندین پرو‌داوی راسته‌قینه‌هه‌والی هه‌والده‌ری راستگۆیان ﷺ چه‌سه‌پاند و، به‌کرده‌وه ته‌سدیقیان کرد^(۱).

که ئه‌مه‌ش به‌را‌ده‌یه‌ک له‌ناو ده‌ماره‌کاندا پشکی دا‌کو‌تاوه‌که - پشت به‌خو‌ا - هیچ هیزیک ناتوانیت له‌سنگی ئه‌نادۆلدا ده‌ری به‌ینیت. تا - به‌ئیزی خو‌ا - له‌ئاخ‌زه‌ماندا خاوه‌نه راسته‌قینه‌کانی خۆیان له‌بازنه‌به‌رینه‌که‌دا، واته: چه‌زره‌تی مه‌هدی و قوتاییانی، دین و فراوانی به‌و بازنه‌یه‌ده‌دن و، تۆوه‌چینراوه‌کان گول‌ده‌گرن.

(۱) لاما‌زه‌به‌بۆ‌فه‌رمووده‌ی: "لا یزال طائفة من امتی ظاهرین علی الحق". (وه‌رگیز)

ئەو کاتە ئیتمەش لە گۆرە کانمانەووە بۆ ئەو دەپەنە دەروانین و سوپاسی
پەروردگارمان دەکەین!

(داوی ئایینداران)

ئەم چەرخی سەیرە ی که قورسایه کی زۆری خستوو ته ئەستۆی مرۆف بەو ی
که داخوازی یه کانی ژیا نی له سەر زیاد کردوو و سەرچاوه که شی لێ هیناوه ته وه
یه که .. له پنی چاولیکه ری به کتروه شتانی ناپیوستی هیناوه ته ئاستی شتی
پنیست و .. ئەم خه لکه ی و ا پرا هیناوه به توندی دهست به و خووانه وه بگرن که
له واندا په گی داکوتاه، به راده یه که که ژیا ن و گوزه رانی دنیا ی کردوو به و په ری
ئامانج و مه بهست و، ئاواتی هه ره به رزی مرۆف له هه موو کاتی کدا ..

ئەم چەرخی سەیرە .. بەم چەشنە کارانە ی که باس کران، پەردە ی بە سەر پووی
ژیا نی ئایینی و قیامە تی و هه می شه ییدا هیناوه، هه یج نه یی ئاستی ئەو ژیا نه ی هیناوه
پله ی دوو هه م یان سێ هه م له به رچاوی مرۆفدا . له به ر ئەوه و له سزای ئەم
هه له یه دا، زله یه کی ئەوه نده توندو تیژی له مرۆف وه شاندا که دنیا که ی بۆ گۆری
به دۆزه خینکی ئەو تو هه ر گیز ئارامی له سەر نه گیریت!

ئایینداره کانی ش - به هه مان جۆر - دوو چاری هه مان ده رد و داو ده بن و،
هه یانه هه ر به خۆشی نازانی ت که بووه به ته له وه!

بۆ نموونه:

چهند که سیکم دی ئاره زوو مه ندی ئایین بوون و چه زیان ده کرد فه رمانه کانی
جی به جی بکه ن، تا کو له کاروبار و ژیا نی دنیا یاندا سه رکه وتوو بن!! ته نانه ت ه ی
وایان تیدا بوو که له به ر که شف و که رامه ت ته ر یقه تی سۆفی ده ویست! واته
ئاره زووی دوا رۆژی ده کرد به پلێکانه بۆ ده ستخستی کاروبار و شه کی دنیا یی!
ئەو که سه به خۆشی نازانی ت که سووده دنیا ییه کانی سه ر به راستی یه کانی
ئایین - ئەو راستی یانه ی که بناغه ی به خته وه ری ئەو دنیا ن - بۆ ئەوه ن که شه وق و

زەوق و ئارەزوومەندى بە مرۆف بېخىشەن، ئەودىيائى لەچاۋ ئەم دىيالا لە خۇشەويست بىكەن. دەنا ئەگەر ئەو سوودانە بىگەنە پلەي: "هۆي سەرەكى" بۇ ئەنجامدانى كىردارى خىير، ئەوا ئەو كىردارە بەتال دەكاتەو، ھىچ نەيىت ئىخلاسى كەي تىك دەشكىنىت و پادا شتە كەي لەدەست دەدات.

باشترىن شتىك كە بە تاقىكرەنەو چەسپايىت و مرۆف لە ستەمى ئەم چەرخە نەخۇشە غەددار و شووم و تارىكە پىزگار بىكات، ئەو پووناكى يەيە كە لە "پەيامە كانى نوور" ەو دەدرەوشىنەو، بەو تەرازوو كارىيە ورد و بەراوردە راستانەي كە تىياندەيە. چىل ھەزار كەس شايتەي لەسەر پاستىي ئەمە دەدەن. واتە: ئەوانەي نىزىكى بازىيەي "پەيامە كانى نوور" ن، گەر نەچنە ناويەو، ئىحتىمالىكى بەھىز ھەيە كە تىياچىن!

بەئى، ئەم چەرخە موسلمانە كانىشى ھىندە گىرغىتار كىردوۋە كە بە زانىن و ئارەزوى خۇيان ژىياني دىيانيان لە ھى قىيامەت پىن خۇشترە و، بەسەر ئەودىيادا پىشى دەخەن! ەك ئەم ئايەتە پىرۇزە ئامازەي بۇ دەكات كە دەفەرمۇي:

﴿يَسْتَحْيُونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ (ابراھىم: ۳).

(چارەنووسى كافرانى بىن تاوان لە بەلا و كارەساتە كاندا)

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

ئەو كارەسات و بىسىتى و قات و قىرىيەي كە لەم زستانە سەختەدا و لە ئەنجامى ئەم بەلا بەشەرىيەو (جەنگى دووھەمى جىھانى) كەنەفتان و ھەژارانى بىن نەواي پىنە گىرۇدە بوون، كارىگەرىيەكى توندوتىژى لە ھەست و نەستە كاندا بەجى ھىشت كە زياد لە پىويست پەروشى و سۆز و بەزەييان لەخۇ گرتوۋە. بەلام كىوپر بۇ ئەمەي خوارەو ەيىدار كرامەو:

ئەم گىر و گىر فەتەنە و كارەساتە كانى ھەوچە شىنان، جۆرە بەزەبى و پاداشتىكىيان تەنەتە بۆ كافرانىش تېدايە، بە رادەبەك كە ئەم موسىبەتە لەسەر شانيان سووك دە كات و سەبارەت بەوان ئاسان دەبىت.

ئەم بىدار كۆرەنەوئەبە بوو بە مەلھەمىكى شىفابەخش بۆ ئازارى بەزەبە كاتم سەبارەت بە منالان و خىزانە كانى ئەوروپا و پرووسيا، ھەرچەندەش چەند مانگىكە ھىچ شتىكەم سەبارەت بە دنيا و ھەوالى جەنگ لە كەس و ھەرنە گرتووە. بەلنى، ئەوانەى كارەساتى مەزنى ئەم تاوانەى ستمكارانىان بەسەردا شكايەو، گەر منال بن ھەتا تەمەنى پازدە سالى، ئەوالە حوكمى "شەھىد" دان، سەر بە ھەر ئايىنىك بىن. ديارە ئەم پاداشتە مەزەنى كە چاوەرئىيانە و بۆيان دانراو، سەختى موسىبەتە كەيان لە سەر شان سووك دە كات.

سەبارەت بەوانەش كە لە تەمەنى پازدە سالى بەرەو ژوورن، گەر بى تاوان و بەرى و ستم لىكراو بن، پاداشتىكى ھىندە گەورەيان ھەبە كە لەوانەبە لە دۆزەخ رزگاربان بكات. چونكە ئايىن - بە تايبەت ئىسلام - لە ئاخىر زەماندا بە پەردەى گوئى بىن نەدان دادە پۆشرىت و، ئايىنى راستەقىنەى حەزرتى عىساش - دروودى خواى لەسەر بىت - لە ئاخىر زەماندا شان بە شانى ئىسلام فەرمانرەوا دەبىت. كەواتە دەتوانرىت بە بى ھىچ گومانىك بوترىت: ئەم نەصرانى بە ستم لىكراوانەى كە بۆ لاى حەزرتى عىسا - دروودى لەسەر بىت - نىسبەت دەدرىن و لە تارىكەستانىكى ھەك ھى تارىكى قۇناغى "فەترەت" دا دەژىن، ھەرچى كارەسات و تياچوونىكى ئاوايان تووش دەبىت - سەبارەت بەوان - ھەك جۆرە شەھىدى بەك دەبىت. بە تايبەت كەسانى پىر و گىر فەتار و ھەزار و كەنەفتانى بىچارە و دامار، كە لە ژىر زولم و زورى ستمكارە خۆسەپنە كاندا گىرۆدەى كارەساتە كان دەبن. لە لاىەن حەقىقەتەو ھە پىم راگەبەنرا كە:

ئەم كارەساتانە سەبارەت بەوان دەبىت بەھۆى سىپنەو ھى ئەم گوناھانەى كە لە ئەنجامى ھەرزەبى مەدەنىيەت و پىنەزانى و ناشكورىي نىعمەتە كان و گومرپايسى و

كافر بونى فەلسەفەو دوو چارى بون. كهواته ئەو كارەساتانە سەد ئەوئەندەى ژيان بۇ ئەوان قازانجىزە.

لەمەشەو دلدانەووم لە بەرامبەر ئەو ئازارە سەختەو دەست كەوت كە لە بەزەى و سۆزى زىاد لە پىويست و لەرادە بەدەر مەو سەرچاوەى گرتىو. بۇيە شوكر و سوپاسى نەپراووم پىشكەشى خواى گەورە كرد.

خۇ ئەو سەتمەكارە نزم و بى نر خانەى شەيتانە كانى "جىنى" و "ئىنس" يش كە بۇ مەبەستى بەدەستەيتانى سوودە كەسى يە كانى خۇيان ئاگرى ئەو ئاشووب و كارەساتانە دادە گىر سىنن، ئەوانە بە تەواوى شايانى ئەو ئازارە ئاپروو بەرەن. كهواتە كارەساتە كان سەبارەت بەوان دادگەرى يە كى پروون و بىن گومانى پەروەردگارە.

بەلام ئەگەر گىرژدەبووان بەو كارەساتانە لەو جۆرە كەسانە بىن كە بە خىرايى بۇ فرىاگوزارى سەتم لىكر اووان رادە پەرن و لە پىناوى هىنانەدى حەوانەوەى گروى مرؤف و پاراستنى بناغە كانى ئايىن و موقەدە ساتى ئاسمانى و مافە كانى مرؤفايە تىدا تىدە كۆشن، ئەوا ئەنجامى مەعەنەوى و قىامەتتى ئەو خۇبەخت كردنەيان هىندە گەورە يە كە ئەو كارەساتانە سەبارەت بەوان مايەى شەرەف و شانازى دەيىت، تەننەت لە بەرچاوياندا خۇشەويستى دەكات.

(كار كردن بۇ بناغە كانى ئىسلام لە هەموو شتىك لە پىشترە)

براىنام! لەم رۆژانەدا دوو نامەم بە قوتايى يە ئازىزە كاغدا سەبارەت بە "هەشت هىماكان" بۇ شوئىنىك نارد، بەلام رىنگا گىرا و پەوانەى ئەوئى نەكران. منىش بە وردى جارىكى تر ئەو دوو نامەيم خوئىندەو.

لە بىرى خۇم پەرسى:

بۇچى پەردە بەسەر پرووى ئەم رىيازەدا دراىەو كە - بە حسايى ئەبجەدى و جەفر - تەوافوق و چىژ و جوانى و بايەخ و نەرمونىيان تىدايە و، لە بىرى ئەو بەرەو گرتەبەرى رىنگايە كى تر ئاراستە كراين و خراينە كار؟

كتوپر ئەمەى خوارەو ەيترايە دلەمەو:

خۇ سەرقال كوردن بەو رېيازەو ە دەرگاي ئەو نەينى يە غەيبى يە داخراوانە دە كاتەو، زيان بە كار و كۆششمان بۇ بناغە كانى ئىسلام دە گەيە نىت. چونكە ئەم "كار" ە گەلىنى لەو "رېياز" ە بە نرڭ و بە ھاترە و، تەو رەي ژيانى گشتى يە و، جىنى پتويستى ھەموانىش بۇ كارى لەمەر بناغە كانى ئىسلام پەر دە كاتەو و، خزمە تىكە بە گەنجىنەي راستى يە كانى ئيمان ئەنجام دە درىت و سوودمەند بوونە لىنى. لەبەر ئەو، بۇ گرتنە بەرى ئەم رىيە دراينە بەر، چونكە ازەيتان لەم رىيە و سەرقال بوون بەو رېيازەي تر مرزۇف بەرەو ئەو دە بات كە مەزنىترىن و گەرەترىن ئامانجە كان - كە راستى يە كانى ئيمانە - بخاتە پلەيە كى ترى دوو ھەمەو.

(راستى يە كانى ئيمان يە كەم ئامانجىن)

برا ئازىزە بەو ەفاكانم!

بە بۇنەي ئەو ەي كە يە كىك لە برايانى راست و وردە كارمان لەم رۇژانەدا - لەبەر گوئى نەدانى خۇي بە ەزەر و وريايى - زللەيە كى سو كەلەي تەمبى لىنى درا و.. بە بۇنەي پرىسيارە كەي ئەمىن و فەيزى يەو ە كە لەو ە سەرسام مابوون من لە ماو ەي ئەم چوار مانگەدا، ھەر چەند بە ئەندازەي ەزاران كەس پەيوەندىم بە ھەوالە كانى جىھانەو ە ھەيە، كە چى ەزم نەبوو ەو ەي ھىچ ھەوالىكى جىھان و سىياسەت و جەنگ بىيستم، تەنانەت ھەر بايە خىشىم پىن نەداو ە..

بە بۇنەي ھەموو ئەمانەو ە، بە پىويستم زانى، با بە شىو ەيە كى جوزئىش يىت، لە راستى يەك بدوئىم كە زۇر جار لىنى دوام و روونم كىردوو ەتەو ە، كە ئەمەى خوارەو ەيە:

لە كاتىكدا كە دەبوو لەم سەردەم و رۇژگارەدا "راستى يە كانى ئيمان" يە كەمىن و لە پىشتىرئىن ئامانج بوونايە و، شتانى ترىش لە پلەي دوو ھەم و سى ھەم و

چوارمه‌دا دابترانایه.. لهو کاته‌دا که ده‌بوو خزمه‌ت کردنی راستی‌یه‌کانی ئیمان به "په‌یامه‌کانی نوور" گرنگترین کار و ټه‌رک و جینی بایه‌خ و حه‌ز و ئامانجی سه‌ره‌بخۆ بوایه.. که‌چی حاله‌ته‌کانی جیهانی ئیستا، به‌تایبه‌ت ژبانی دنیا و، له‌ویشدا به‌تایبه‌ت ژبانی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسی و، به‌تایبه‌ت تر ده‌نگوباسی جه‌نگی جیهانی، که‌دره‌وشانه‌وه‌یه‌کی غه‌زه‌بی خوایه و، وه‌ک سزایه‌ک بۆ گو‌م‌پ‌ایی و هه‌رزه‌یی شارستانی ئیستا نارده‌وه‌تی و، که‌خه‌لکی به‌لای خۆیدا کیش ده‌کات و، په‌گ و ده‌ماره‌کان به‌را‌ده‌یه‌ک ده‌و‌رو‌و‌ژینیت که‌ده‌پ‌واته‌ ناو ناخی دله‌وه و، له‌بری راستی‌یه‌به‌رزه سو‌ود‌به‌خشه‌کانی ئیمان، حه‌ز و ئاره‌زووه‌بئی که‌لک و زیانبه‌خشه‌کانی تیندا جی ده‌کاته‌وه..

له‌م چه‌رخه‌شوومه‌دا که‌هه‌تا ئیستاش خه‌لکی به‌م شتانه‌وه‌ده‌خافلینیت و به‌بیره‌کانی خۆی تا ئیستاش ته‌لقیحیان ده‌کات، به‌را‌ده‌یه‌ک که‌زانیانی ده‌ره‌وه‌ی بازنه‌ی په‌یامه‌کانی نوور، ته‌نانه‌ت هه‌ندی کس له‌ئه‌ولیاکانیش به‌هۆی په‌یوه‌ندی بوونیان به‌و ژبانه‌سی و کۆمه‌لایه‌تی‌یه‌وه، لافاوی ئه‌و ته‌وژمانه‌پ‌ایه‌لیون و حوکمی راستی‌یه‌کانی ئیمانیه‌ته‌پله‌ی دووه‌م و سنی هه‌م و، ئه‌و مو‌نافیقانه‌یان خۆش ده‌وینت که‌له‌گه‌لیاندا هه‌لگری هه‌مان بیه‌ر و بۆچوون و، دوژمنایه‌تی ئه‌و که‌سانه‌ده‌که‌ن که‌له‌ئه‌هلی حه‌قیقه‌ت و ته‌نانه‌ت ئه‌هلی ویلایه‌تیش و پ‌ایان له‌گه‌ل ئه‌ماندا جیاوازه، به‌لکو په‌خه‌شیان لێ ده‌گرن. ئه‌مه‌ش له‌را‌ده‌یه‌کدایه‌که‌هه‌ست و شعوره‌ئایینی‌یه‌کانیان کردوه‌به‌شوینکه‌وته‌ی ئه‌و ته‌وژمه‌سیاسی‌یانه..

له‌م چه‌رخه‌دا و له‌به‌رامبه‌ر ئه‌م تیاچوونه‌سه‌یر و سه‌رسوورپه‌ینانه‌ی که‌ئه‌م سه‌رده‌م و پ‌وژگاره‌له‌گه‌ل خۆیدا هیناوی، خزمه‌تی په‌یامه‌کانی نوور و، سه‌رقال بووم پ‌یانه‌وه‌به‌را‌ده‌یه‌ک ئه‌و ته‌وژمه‌سیاسی‌یانه‌ی ئیستای له‌پ‌یش چاو خستووم که‌له‌ماوه‌ی ئه‌م چوار مانگه‌دا بایه‌خم به‌ده‌نگوباسی ئه‌م جه‌نگه‌نه‌داوه و، هیه‌چ هه‌والتیکیشم له‌باره‌یه‌وه‌نه‌پرسیوه!

پاشان قوتابی‌یه تایبه‌نده‌کانی په‌یامه‌کانی نورور له‌و کاته‌دا که سه‌رگه‌رمی بلاو کرده‌وه‌ی راستی‌یه به‌نرخه‌کانی ئیمانن، نایی به‌سه‌یر کردنی یاریی شه‌تره‌نجی سته‌مکاران، له‌ئه‌رکی موقه‌ده‌ده‌سی خۆیان سست بینه‌وه‌و، خاوینبی زه‌ین و بیری خۆیانی پی لیل بکه‌ن. چونکه‌ خوا‌ی گه‌وره‌ نورور و ئه‌رکی نوروانیی به‌ ئیمه‌ به‌خشیوه‌و، چه‌ند گه‌مه‌ و گالته‌یه‌کی تاریک و زالمانه‌شی به‌وان داوه‌.

جاله‌ کاتیکدا که‌ ئه‌وان بیژ له‌ ئیمه‌ ده‌که‌نه‌وه‌و، ده‌ستی یارمه‌تیمان بۆ راناکیشن و، حزریان له‌ پرووناکی‌یه‌ به‌رزه‌کانی لای ئیمه‌ نی‌یه‌، کاریکی گه‌لنی هه‌له‌یه‌ که‌ ئیمه‌ له‌سه‌ر حسابی ئه‌رکه‌ خاوین و پرووناکه‌که‌ی سه‌رشانمان دا‌یبه‌زینه‌ ئاستی سه‌یر کردنی یاری‌یه‌ تاریکه‌کانی ئه‌وان. که‌واته‌ چیژه‌ معنه‌وه‌ی‌یه‌ کان و نووره‌کانی ئیمان له‌ناو باز نه‌که‌ماندا سه‌روزیا‌دی ئیمه‌یه‌.

سلاومان بۆ یه‌که‌ به‌یه‌کی هه‌موو برایان و، پی‌رۆزبایی جه‌ژنیان لی‌ ده‌که‌ین.

الباقی هو الباقی

سه‌عی‌دی نوورسی

(پێوستی به‌ په‌یامه‌کانی نورور)

ده‌ست پێکردنی ئه‌و پیره‌ دلپاک و نه‌خوینده‌وارانه‌ به‌ نووسینه‌وه‌ی په‌یامه‌کان له‌ دوا‌ی ته‌مه‌نی چل سالی^(۱) و، پێشخستی ئه‌م کاره‌یان به‌سه‌ر هه‌موو شتیکی تر‌دا، له‌پینا‌وی خزمه‌تی په‌یامه‌کانی نوروردا.. هه‌روه‌ها ده‌رس خویندنی مناله‌ پاک و بی‌ گونا‌هه‌کان لای په‌یامه‌کانی نورور و، نووسینه‌وه‌ی په‌یامه‌کان له‌ لایه‌ن ئه‌وانه‌وه‌..

ئهم هه‌وله‌ گه‌رمو‌گه‌ره‌ی که‌ ئه‌وان له‌م پ‌رۆزگاره‌ و له‌م پینا‌وه‌دا ده‌یده‌ن، به‌ پروونی ده‌ری ده‌خات که‌ په‌یامه‌کانی نورور هینده‌ چیژی معنه‌وه‌ی و پرووناکیی

(۱) له‌وانه‌به‌ مه‌به‌ست ئه‌وه‌ بێت که‌ له‌و ته‌مه‌نه‌دا و به‌ نیازی نووسینه‌وه‌ی په‌یامه‌کان فیری نووسین و خویندنه‌وه‌ بووین، هه‌روه‌که‌ هه‌نلیک‌شیا‌ن به‌و نه‌خوینده‌وه‌رای‌یه‌ ده‌چرون به‌ وینه‌ی کیشانی نه‌خش و نیگار و له‌به‌ر گرتنه‌وه‌ی وینه‌کان له‌به‌ر په‌یامه‌کانیا‌ن ده‌گرتنه‌وه‌! (وه‌رگێی)

پراكىشەريان تىدايە كە سەر جەمى ئەو ھۆكارانەي لە قوتابخانە كاندا بۆ ھاندانى قوتايان لە سەر خويندەنەو و نووسىن بە كار دەھىنرېن، لە بەرامبەر ئەو چىژ و دلخۆشى و شادمانى يەو دەستەوسان. مېنىن كە پەيامە كانى نوور بە خوينەرانى خۇيانى دەبەخشن و، لە رادەيە كى ئەوتۇدايە كە ئەو پىر و منالانە بخاتە ئەم كارە گەرموگور و چالاكى يە سەر و مېرەو!

ھەر و ھا ئەم حالەتە ئەو دەردەخات كە:

پەيامە كانى نوور پەگ و پىشكى خۇيان بە جۆرىك داكوتارە كە - بە فەزلى خوا - ھىچ شتىك نەتوانىت دەريان بەھىنىت و پشت بەخواتا نەوە كانى ئايىندەش ھەر دەمىننەو.

ھەولدىنى ئەو پىرە نەخويندەوارانە لە بازنەي پەيامە كانى نووردا بە وىنەي ھەولتى ئەو قوتايى بە منالە بەرى و بىنگەردانە و بەشىك لە شوانە كان، بە تايبەت لەم رۆژگارە و لەم بارودۇخە سەختەدا و، پىشخستى ئەم كارەيان بەسەر ھەموو شتىكى تردا، بۇمان دەردەخات كە:

پىويستى خەلكى ئەم زەمان و رۆژگارە بە "پەيامە كانى نوور" گەلى زياترە لە پىويستىيان بە "نان" بە رادەيەك كە جوتيار و شوانە كانىش پىيان وايە: راستى يە كانى پەيامە كانى نوور لە پىويستى يە ناچارى يە كانى دنيا گەلى پىويست ترن.

(بەخششى پەيامە كانى نوور بە قوتايانى)

ئەمەي خوارەو پراستى يە كە بۆ برايانى "قەستەمۆنى" م نووسرا. وا بۆ ئىوھشى دەنېرم بەلكو سوودى لى وەر بىگرن:

ئەو نرخ و بەھايەي كە پەيامە كانى نوور لە بەرامبەر دەسكەوتە يە كجار مەزن و ئەنجامە گەورە كانيانەو لە قوتايى يە پراست و دامەزراوە كانى دەخوازن، برىتى يە لە: وەفای بىگەردى تەواوتى و، دامەزراوى توندوتۇل و نەجوولوى ھەمىشەي.

به‌لئی، ئەو ئیمانە تەحقیقی‌یه‌ی که به پازده سال ئنجا دەتوانرێ بەدەست بهێنرێت، پەیمامە‌کانی نوور به پازده‌هفته و سه‌بارەت به هەندئێ که‌سیش به پازده رۆژ دەستی قوتاییانی دەخەن. بیست ههزار کەس به ئەزموونی تایه‌تیی ماوه‌ی بیست سالی خۆیان، شایه‌تی له‌سه‌ر ئەم راستی‌یه‌ ده‌ده‌ن..

هه‌روه‌ها پەیمامە‌کانی نوور پاداشتی هه‌زاران دوعای خاوینی گه‌را به هه‌موو یه‌کی قوتاییان ده‌به‌خشن، له‌و دوعایانه‌ی که هه‌موو رۆژێک به‌سه‌ر زمانێ سه‌رجه‌می قوتاییانه‌ی هه‌ن..

هه‌روه‌ها به‌پێی ده‌ستووری "به‌شداری له‌کاره‌ قیامه‌تی‌یه‌کان" دا، پاداشتی هه‌موو ئەو کرده‌وه‌ چاکانه‌یان پێ ده‌به‌خشیت که هه‌زاران پیاوچاک و خاوه‌ن تەقوا ئەنجامیان داوون..

به‌لگه‌ش له‌سه‌ر ئەوه‌ی که هه‌موو قوتایی‌یه‌کی راسته‌قینه‌ی راست و دامه‌زراو له‌ پرووی کاره‌وه، له‌ حوکمی هه‌زاران که‌سدایه، سێ هه‌واله‌ که‌رامه‌تداره‌کانی ئیمامی عه‌لی و که‌رامه‌ته‌ غه‌یبی‌یه‌کانه‌تی، خوا ئیسی پازی بیست.. هه‌روه‌ها مژده و مزگینی‌یه‌کانی شیخی گه‌یلانی‌یه‌ (قدس سره‌)^(۱) و رێزنانه‌تی له‌ کارگوزاران.. هه‌روه‌ها ئاماژه‌کانی قورئانی پیرۆزه که ئاماژه‌ ده‌کەن بۆ ئەوه‌ی قوتایی‌یه‌ خاوین و یه‌گه‌رده‌کان ته‌هلێ به‌هه‌شت و به‌خته‌وه‌ری ده‌بن..

(۱) شیخ‌عبدولقادر گه‌یلانی له‌ سالی (۱۳۷۰هـ) کۆچی هاتووته‌ دنیاوه و له‌ نه‌وه‌ی حه‌زه‌تی حه‌سه‌نه. بۆ خویندن پۆیشتووه‌ بۆ به‌غدا و سه‌رجه‌می زانسته‌ ئیسلامی‌یه‌کانی ئەو پۆزگاره‌ی لای زانیانی پایه‌به‌رزی به‌غدا، خویندووه. به‌کیکه‌ له‌ گه‌وره‌ خزمه‌تگوزارانی ئایینی ئیسلام و، چه‌نده‌ها کەس له‌ گاور و جووله‌ که‌کان له‌ خزمه‌تیدا موسلمان بوون و هه‌زاران موسلمانیش له‌سه‌ر ده‌ستیدا تۆبه‌یان کردووه و ده‌سته‌رداری کرده‌وه‌ خراپه‌کان بوون. چه‌ند کتییکی له‌ دوا‌ی خۆی به‌جێ هێشتووه‌ وه‌ک (الغیبه) و (فتوح الغیب) و (الفتح الربانی). له‌ سالی (۱۳۶۱هـ) دا کۆچی دوا‌یی کردووه و له‌ قوتابخانه‌که‌ی خۆی له‌ به‌غدا نێژراوه. بۆ مه‌به‌ستی ناسینی پایه‌به‌رزی ئەم مه‌رده‌ مزنه و ئاشنا بوون به‌ پۆلی کاریگه‌ری له‌ میژوو ئیسلامدا، خویندووه‌ به‌رێز ره‌وانه‌ی ئەو فه‌سلانه‌ ده‌که‌ین که مامۆستای میژوونوسی هاوچه‌رخ (أبو الحسن الندوی) - خوا ئی خۆش بیست - له‌ به‌رگی‌یه‌که‌می: (رجال الفكر والدعوة في الإسلام) دا تۆماری کردوون. هه‌روه‌ها کتیی: (هکذا ظهر جیل صلاح الدین وهکذا عادت القدس) نووسراوی: (د. ماجد عرسان الکیلانی) به‌ تایه‌ت (الفصل الحادي عشر: مدارس الإصلاح والتجديد، المدرسة القادرية). (وه‌رگه‌ی)

جا ئەم مژدە و ئاماژانە، بەلگەيە كى گەلىنى بەھيژن. بەلىنى، دەسكەوتىكى وەك ئەمە - بىن ھىچ گومانىك - شايانى ئەو بەھا و نرخە بەرزەيە.

مادەم حەقىقەت ئەمەيە، ئەوا دەبىن كەسانى نزيكى بازنىە پەيامە كانى نور لە زانايان و تەرىقەتداران و خاوەن مەشرەبە سۆفىيە كان، پۈزۈنە ناو تەوژمى پەيامە كانى نورەو، تاكو بە سەرمایە كەي پىشووويان يارمەتتى ئەم تەوژمە بدەن و، بۇ فراوان كردنى بازنىە كەي تىبىكۆشن و، شەوق و ھاندان بە دەروونى قوتايىيە كانى بىەخشن و، خۇپەرستىيە كانيان كە وەك قالبە سەھۆل وايە، لەناو حەوزى ئاوى سەلسەبىلى كۆمەلدا بتوئىننەو، تاكو ھەموو حەوزە كەوسەرىيە كە بىيئت بەھى خۇيان..

دەنا ھەر كەسىك پىيازىكى تازە و جيا و، پىنگايە كى تر بگىرتتە بەر - بىن ئەوھى بە خۇي بزائىت - زيان لەم پىنگا قورئانى و راستە شەقامە دەدات، ھەر وەك زيان بە خۇيشى دە گەيەنىت. تەنانەت بىن ئەوھى بە خۇي بزائىت كارە كەي جۆرە يارمەتتىيەك دەبىيئت بۇ زەندەقە و ئىلحاد.

دەسا برايائم!

ورىا بىن.. وريا بىن. ئەم تەوژمە دىبايەنە، بە تايبەت سىياسىيە كانيان، بە تايبەت تر ئەو تەوژمانەيان كە سەرنجە كان بۇ دەرەوھە پادە كىشەن، بەرەو پارچە پارچەيى و شىپزەيى پاتان نەمالن. چونكە پەفتارى لەو جۆرە لە بەردەم دەستە و تاقمە گو مپرا كاندا لاواز و دەستەوسانتان دە كات..

ورىابن حوكمى ئەم دەستورەي شەيتان - خوا پەنامان بدات - كە دەلئىت: "الھب فى السىياسة و البغض فى السىياسة" لە برىي دەستورى پەحمانيى: "الھب فى اللھ و البغض فى اللھ"^(۱) لە ئىوھدا رايى نەبىت. چونكە ئەو كاتە دەبنە دوژمنى برايە كى خۇتان كە لە راستىدا وە كۆمەلايىكەت وايە و، خۇشەويستىش بۇ ھاورىيە كتان

(۱) صحيح البخارى ۸/۱ و صحيح مسلم برقم ۳۷، ۳۸ ابو داود كتاب ۳۹ باب ۲؛ مسند ابن

له سياسته تدا دهنونين كه به وينه‌ي شهيتانه و، له ستمه كه‌ي رازي دهن و، له ناوهرؤكدا دهن به به شداري تاوانه كه‌ي!

ده ساوريا بن.. وريا بن.. گرفتاري ئهم دهرده نهن!

به لئ، سياسته‌ي ئيستا "دلان" تيك ده دات و "گيان" هه ستياره كانيش ده خاته نه شكه بجه و ئازاره وه. كه واته هه ركه سينك "سهلامه تبي دل" و "حه وانه وه‌ي گيان" ي ده ويئت با واز له سياسته به نيئت!

هموو مروفيك لهم كاته‌ي ئيستا و له سه رتاسه‌ري گزي زه وييدا يان به "دل" يان به "گيان" يان به "زيري" يان به "جهسته" گرفتاري به شينكي ئهم موسيبه ته‌ي ئيستا به و ئازاري پيوه ده چيويئت، به تايبهت گو مړا و بي ئاگيان. چونكه ئه وان له ميه ره بانبي گشتي و دانستي كاملي خواي گه وه بي ئاگان..

جا ئه وان له رووي مروفايه ته‌ي يان و پميه ندي به كانيان به هاوپره گه‌زي خويانه وه، سه رباري ئازاره كانی خويان، به سؤي ئه و ئازاره سه خت و سامنا كانه شه وه ده تلينه وه كه گرؤي مروفي ئهم سه رده مه پيوه‌ي گيرؤده بووه. چونكه ئه وان وازيان له ئه ركه راسته قينه كانی سه رشانيان و كاروباره پيوسته كانی خويان هيناوه و، به حه ز و تاسه مه ندي به وه گوئ يان له و مملانئ سياسي و كاروباره ئافاقي و پرووداوه دهره كي يانه گرتوه كه له دهره وه‌ي باز نه‌ي تواناي ئه و اندايه و خوياني تيدا هه لده قورتينن. تاله ئه نجامدا "گيان" ه كانی خويان سه رگه ردان و "زيري" به كانيشيان دوو چاري چه نه بازي كردوه و، به پي ده ستووري "الراضي بالضرر لا ينظر له" خويان خستوه ته دوخيكي ئه وتؤ كه هيج كه سينك به زه يي پيياندا نه يه ته وه و خه ميان بؤ نه خوات. چونكه ئهم ده ستوره ئه وه ده گه يه نيئت كه هه ركه سينك به زياني خوي رازي بيئت، شاياني ئه وه نايبئت كه به چاوي سؤز و به زه ييه وه سه ير بكرئيت. ئه وانيش به هه مان جؤرن، چونكه هه ر خويان بوون به هؤي دابارينئ ئه و به لايه به سه ريانه وه.

من پيم وايه له ناوه ندي ئهم كاره ساته گه وه و ئاگره سووتينه رانه‌ي كه له گزي زه وييدا كه وتوره ته وه، هيج كه سينك ناتوانئيت پاريز گاري له "سهلامه تبي

دل" و "حهوانه‌ي گيان"ي خۆي بکات، مه گهر که ساني ئيماندار و ئه هلي تهوه ککول و په زاي راسته قينه. له ناو ئه وانيشدا ئه وه که سانه‌ي که به وه فاداري به که ته و اهوتي و راسته قينه وه پړوشتوونه ته ناو بازنه‌ي خزمه تي په يامه کاني نووره وه. ئه وان له و چه شنه کاره ساتانه دا زياتر پاريزراو ده بن له چاو که ساني تر، ئه وه تا له بهر ئه وه‌ي به چاويلکه‌ي نوراني و انه کاني ئيماني راسته قينه - که له په يامه کاني نووره وه و هريان گرتوه - بۆ هه موو شتيگ ده پروانن، ئه وا ئاسه وار و پوخته و پروي ميه ره باني خواي گه ره و که مالي دانايي و جوانيي داد گه ري به که‌ي له هه موو پروداوينگ و هه موو شتيگدا ده بينن!

له بهر ئه وه، به رازي بووني ملکه چي و ته سلیم بوونه وه بۆ فرمانه کاني خواي گه ره پرويه پروي سه رجه مي ئه و گه رو گه رتانه ده بنه وه که بریتين له کاروباره په ره ورد گاري به کاني خواهنه له ناو گه رۆي مرۆفدا. هه ره وه ک سۆز و شه فه قه تي خۆيان به سه ر ميه ره باني خواي گه ره دا پيش ناخه ن و، ئيتر سزاي سه خت و ئازار ده ر خوار دي خۆيان ناده ن.

جا له سه ر ئه م بناغه يه، ئه وه که سانه‌ي که ده يانه وي ت هه ر له م ژيانه دا - چ جاي ژياني ئه و دنيا - تامي له زه ت و به خته وه ري بچيژن، ده توان ئه و چيژه يان له ده ر سه ئيماني و قورئاني به کاني په يامه کاني نووردا ده ست بکه وي ت. ئه مانه‌ي خواره وه ش دوو بي دار کردنه وه ن که ئه م پړۆژانه له دوو بيه ريئانه وه دا هاتنه دلّه وه:

يه که م:

ئه و خوشکانه م وه بيه ره اته وه که له م شاره دا په يوه ندي يان به په يامه کاني نووره وه کردوه، بينيم ئه وان له ئافره تاني تر ناچن و، هينده دامه زراون که هيج شتيگ نايان بزويئيت. کتوپر فه رموده‌ي "عليکم بدين العجائز"^(۱) هاته دلّمه وه. واته له ئاخه ر زه ماندا چاو له دينداريي خاوين و بيه رباوه ري دامه زراوي بيه رنه نان بکه ن.

(۱) رواه الدليمي من حديث ابن عمر بلفظ: "إذا كان آخر الزمان واختلف الأهواء فعليكم بدين البادية والنساء" وسنده واه. برواته: (الدرر المنثرة للسيوطي).

به‌لئی، ژنانی به‌تمه‌ن له‌بهر ئه‌وه‌ی لاوازن و خواوه‌نی هه‌ستی ناسک و سۆز و به‌زه‌یین، زۆر زیاتر له‌که‌سانی تر پێویستیان به‌و دلدانه‌وه و نورانه‌هیه‌ که‌ له‌ ئاییندا هه‌ن و شه‌فه‌قیان لئی ده‌چۆرئیت و، به‌و ئاوێرانه‌وه‌ په‌همانی‌یه‌ش که‌ میهره‌بانایی لئی ده‌تکئیت و به‌ خالیکی پشت پێ به‌ستن و یارمه‌تی لئی وه‌رگرتن داده‌نرئیت. که‌ هه‌موو ئه‌مانه‌ش له‌ "ئاین" دا هه‌ن.

جا له‌بهر ئه‌وه‌ی "دامه‌زراویی ته‌واوه‌تی" یه‌کێکه‌ له‌ داخوازی‌یه‌کانی سروشتی ئه‌وان، ئه‌وا په‌یامه‌کانی نوور که‌ به‌ ته‌واوه‌تی له‌م رۆژگارهدا پێداویستی‌یه‌کانی ئه‌وان دابین ده‌که‌ن، له‌ هه‌موو شتیکی زیاتر له‌ "دل"ی ئه‌واندا جیگیر ده‌بن و، حه‌وانه‌وه‌ به‌ "رۆح"یان ده‌به‌خشن.

بیتار کردنه‌وه‌ی دووهم:

له‌م رۆژانه‌دا چه‌ند که‌سیکی جیا جیا هاتن بۆلام. یه‌که‌م جار وام زانی به‌ نیازی ئیشوکاری سه‌ر به‌ ئاخیره‌ت هاتوون. که‌چی دوایی تیگه‌شتم که‌ هاتنه‌که‌یان بۆ راپوێژ و پرس و راگۆرینه‌وه‌ و دو‌عای سه‌رکه‌وته‌ له‌ کاروباری بازرگانیدا.. یان بۆ لابردنی بێ بره‌ویی کاروکه‌سابه‌تیان و رزگاربوونیان له‌ زهره‌ر و زیان، سه‌رم لئی ده‌ده‌ن!

بیرم کرده‌وه‌ له‌وه‌ی که‌ ئایا چی له‌مانه‌ بکه‌م و چیان پێ بلێم؟

یه‌که‌سه‌ر ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌ به‌ دلداهات:

تۆیش به‌ هه‌مان جۆر گیژ و ده‌به‌نگ مه‌به‌ و، به‌ گه‌لخۆیی مه‌دوئ و، له‌و گیژی و وری‌یه‌ی خۆیاندا میان هیله‌ره‌وه‌! چونکه‌ ئه‌و که‌سه‌ی که‌ ئه‌رکی ئاماده‌ کردنی ده‌رمانی دژ به‌ ژه‌هری ماره‌کانی خراپته‌ ئه‌ستۆ و، خه‌ریکی دوورخستنه‌وه‌ی ئه‌و ژه‌هرانه‌ بێت له‌ خه‌لکی، گه‌ر کار و ئه‌رکی خۆی واز لئی به‌هینیت و به‌جیت یارمه‌تی که‌سیک بدات که‌ هه‌رچه‌ند له‌ناو ماره‌کاندا یه‌ که‌چی له‌ خه‌می هیرشی میشه‌کاندا یه‌ له‌سه‌ری و له‌مه‌شدا یارمه‌تیده‌ری زۆری هه‌یه‌.. بێ گومان مرۆفینکی گه‌لخۆیه‌ و، ئه‌و که‌سه‌ش به‌و حاله‌وه‌ په‌نا به‌م ده‌بات به‌ ده‌به‌نگ داده‌نرئیت و، هه‌ر گه‌فوگۆیه‌ کیش که‌ له‌ نیوانیاندا روو بدات گیژی و وری ده‌گه‌یه‌نیت.

به لئی، زیانه کهم و کاتی به کانی ژیانی کورت و فانیی دنیا، له چاو ژیانی
همیشهیی نهودنیادا، وه کو گه ستنی میئن وایه له بهرام بهر زیانه کانی ژیانی نهو دنیا
که وه کو پیوه دانی مار وان!

(شمش مهسه لهی جیاجیا که هی شمش کهسن)

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته بعدد کلمات القرآن و حروفه

برایانی تازیز و بهوفا و بهرینزم!

نهی برایانی بههیز و چالاک و دامه زراوم له خزمه تی قورئاندا!

شمش کس - که به که میان نه حمه دی دارتاش و دوا هه مینیان منم - هه
به که بیان به جیا و له سه ر بناغهی بیدار کردنه وه به کی معنه هوی، بوون به مایه و
خولگهی سه ره هلدانی چهند مهسه له به که.

□ به کهم:

نه حمه دی دارتاش، که قوتایی به کی کارامه و چالاکیی په یام و قوتابخانهی
نووره، له نامه که پیدا ده لئیت:

منالیک ته مهنی ده سالانه، له گوندیکه وه که دوو پرۆزه ریی دووره، هاتووه و
وازی له گوند و مال و حالی خۆی هیناوه و، بز نوو سینه وهی په یامه کانی نوور
لیپراوه، هه رچه ندهش له وه و پیش هیچی نه نوو سیوه! جا هه روه که ته مه که رامه تیکی
په یامه کانی نووره، له هه مان کاتدا گولیکیی دهه راسای ناسکی قوتابخانه
نوورانی به که به تی.

ئیمش ده لئین:

ههروهك پشكوتنى چهند گولتيكى جوان له زستانىكى ماددىي سهختدا به كارىكى ده‌راساي توانستى خواوه‌ند داده‌نرئت.. به هه‌مان جؤر پشكوتنى هه‌زار گولتى ناسك و جوان و به‌روبوومى به‌ههشت له دره‌ختى "ساو" دا - واته گوندى ساو - له‌م زستانه‌معه‌نوى به سامناكه‌ي ئه‌م چهرخه‌دا، بئى گومان موعجيزه‌به‌كى ميه‌ره‌بانى و كه‌رامه‌تيكى چاودئيرى په‌روه‌دگار به‌ ئه‌م شاره‌ و، ريزلينانىكى ده‌راساي خوايه‌ بؤ قوتاييانى نوورا!

به‌ئى، ئيمه‌ باوه‌رمان وايه‌ و، به‌ نزا و لالانه‌وه‌شه‌وه شوكر و سوپاسمان پئشكه‌شى خواي گه‌وره‌ ده‌كه‌ين.

هه‌روه‌ها ئه‌حمه‌دى دارتاش له نامه‌كه‌يدا ده‌ئيت:

قوتايى به‌ چالاكه‌ كانى گونده‌كه‌مان، به‌ چالاكى و لئيرانيان، قوتاييانى گيانفيداى قوتابخانه‌ شه‌رى به‌ كانى پئشووانمان ياد ده‌خه‌نه‌وه. كه‌ ئه‌م‌ش دلخؤشى به‌كى له‌راده‌به‌ده‌رى به‌ ئيمه‌ و قوتاييانى نوور به‌خشيوه.

خوشكان و كچه‌ قوتاييانى قوتابخانه‌ي نوور كارىكى گه‌ئى جوان ده‌كه‌ن كه‌ به‌ زيكر و وي‌رده‌ قورئانى به‌ كانيان و دوعا كردنيان بؤ نووسه‌روه‌ خاوه‌ن قه‌لمه‌كان، يارمه‌تیی معنه‌وى يان ده‌ده‌ن. كه‌ ئه‌م‌ش ده‌بئت به‌ رينمايه‌ك بؤ ئافره‌تانى ئه‌م ناوچانه‌ش. ده‌سا خواي گه‌وره‌ هه‌تاه‌تايه‌ له‌و نووسه‌روه‌وانه‌ و، له‌و خوشكانه‌ و، له‌ هه‌موو قوتاييانى ئه‌و قوتابخانه‌يه‌ و، له‌ مامؤستاكه‌شيان رازى بئت.

□ كه‌سى دووه‌م و مه‌سه‌له‌كه‌ي:

رؤژنيكان به‌ كئيك له‌ قوتايى به‌ لاوه‌ كانى نوور كه‌ قورئانى په‌رؤزيان له‌به‌ره‌، پئى وتم، وه‌ك زؤر كه‌سى ترئش كه‌ دووچارى هه‌مان حااله‌ت ده‌بن:

- رؤژ له‌ دواي رؤژ نه‌خؤشى له‌بهرچوونه‌وه‌م په‌ره‌ ده‌سئيت، چى بكه‌م؟
وتم:

هه‌تا ده‌توانيت به‌ "نه‌زه‌رى حه‌رام" مه‌روانه‌. چونكه‌ وه‌ك له‌ ئيمامى شافيعى به‌وه - خواي لئى رازى بئت - ده‌گئپ نه‌وه‌ فه‌رموويه‌تى:

"روانینی حرام لہ بیر چرونہوی لئی دہ کہو پتہوہ"^(۱).

بہ لئی، ہہ تا پروانینی حرام لہ ناو موسلماناندا لہ زیادہ بوندا بیئت، ئەوا نارہ زووہ کانی دہروونیان پتر ہئلدہ چیت و، لہوہ شوہ ئیسراف و زیادہ پرهوی پەرہ دە سینیت، بہ رادہ یەک کہ مروّف ناچار دە بیئت لہ ماوہی یەک حەفتەدا چەندین جار خۆی بشوات. دیارہ ئەمەش - وەک لہ زانستی پزیشکیدا زانراوہ - توانای لہ بەر کردنی ئەو مروّفہ بەرہو لاوازی دە بات.

ئەو هۆبەش کہ نەخۆشیی لہ بیر چرونہوی بہو چەشنە گشتی یە پەرہ پئی داوہ: زۆری و پەرہ سەندنی پرووتیی ئافرەتانە لہم سەردەمەدا، بە تاییەت لہ ناوچە گەر مەسیرە کاندا. چونکہ ئەم کارە بووہ بەھۆی زۆربوونی پروانینی حرام، کہ ئیسراف و زیادہ پرهوی بەرھەم دەھینیت. ئەمەش لہ رادہ یەکی وەھادایە کہ ھەموو کەسێک و، ھەر کەسەش بە رادہی گێرژدە بوونی بہو نەخۆشی یە، سکالای لہ بیر چرونہوی لئی دە بیستیت کہ دوو چاری بووہ.

لەوانە یە تەئویلی لایە نینکی ئەو فەرموودە پیروزی کہ مەترسیی لابرەدی قورئان لہ سنگی خەلکی ئاخەر زەماندا رادە گە یە نیت، بە زیادہ بوونی ئەم نەخۆشی یە بیئەدی.

واتە: ئەم نەخۆشی یە پتر پەرہ دە سینیت ھەتا ریی دہ گریت لہوہی قورئانی پیروز لہ بەر بکریت. ئەو کاتەش تەئویلی فەرموودە کہ دیتەدی.

ولا يعلم الغیب الاّ الله.

□ کەسی سی ھەم و مەسەلە کە ی:

ئەمەیان کە سیکە پە یوہ ندی یە کی توندوتۆلی لہ گە ئماندا ھە یە و، زۆربە ی جار سکالایە کی تال دەر دە بریت و، داوای یار مەتی دہ کات و، دە ئیت:

(۱) لەوانە یە مەبەست لہم شیعەرە ی ئیمامی شافیعی بیئت کہ دە فەر مویت:

شکوت إلى وکیع سوء حفظي فأرشدني إلى ترك المعاصي

وأخبرني بأن العلم نور ونور الله لا يهدى لعاصي

بروانە: ص ۵۴ دیوان الإمام الشافعي، جمع محمد عفيف الزعبي. نشر دار النور - بیروت. (وەر گێی)

"له‌توانامدا نی‌یه بيم به پياوی راسته‌قینه.. به‌لکو پوژ له دواي پوژ بئ كه‌لك و خراب و پرسوا دهم و، ناتوانم ئه‌نجامي خزمه‌ته معنه‌وی‌یه‌كامم ببينم!"
ئيمش پئی ده‌لئين:

ئهم دنيايه خانهي كار و هه‌ولدانه و، جيئي پاداشت وه‌ر گرتن ني‌يه. كه‌واته پاداشت و به‌روبووم و نووره‌كاني كرداره چاكه‌كان له به‌رزه‌خ و ئاخيره‌تدا به‌ مرؤف ده‌به‌خشرين. دياره هه‌ولتي راكيشان و به‌ده‌ستهيناني ئهو به‌ربوومه نه‌براوانه له‌م دنيا فاني‌يه‌دا، ئه‌وه ده‌گه‌يه‌ني‌ت كه‌ مرؤف دوا‌پوژي خوي بكات به‌ شوينكه‌وته‌ي ئهم دنيايه‌ي! ئهو كاتم ئيخلاسي كرده‌وه چاكه‌كاني زامدار ده‌بي‌ت و رووناكي‌يه‌كه‌ي له‌ده‌ست ده‌چي‌ت.

به‌لئ، ويستني ئهو به‌روبومانه نابئ ته‌نانه‌ت به‌ نيازي دلشدا بين، به‌لكو شوكرانه‌يان له‌سه‌ر پيشكمش ده‌كرئت، ئه‌گه‌ر بۆ هاندان له‌ دنيا‌دا به‌ مرؤف به‌خشان.

به‌لئ، وه‌ك له‌ چهند په‌يامينكدا وتراوه:

ئهم سه‌رده‌مه، خۆشه‌ويستتي ژياني دنياي له‌ مرؤفدا به‌ توندي داكو‌تاوه و به‌ ناو ده‌ماره‌كانيدا گي‌راويه‌تي و، مرؤفي هاوچه‌رخي به‌ چهندين بريني قوول زامدار كردوه، به‌ راده‌يه‌ك كه‌ ده‌بينيت پيرنكي به‌ته‌مه‌ن و مرؤفيكي زانا و پياوچاكيكي خاوه‌ن ته‌قوا، له‌به‌ر ئه‌وه‌ي كه‌ پيش هه‌موو شتيك فه‌رماني چيژه‌كاني ژياني دنيا به‌سه‌رياندا زاله، ده‌چن له‌م دنيا‌دا داواي چيژه‌كاني ژياني ئهو دنيايان ده‌كن!

□ چواره‌م:

يه‌كينكه‌ په‌يوه‌نديي له‌گه‌لماندا هه‌يه و، به‌ وينهي زور كه‌سي تر، سكاالا بۆ نه‌ماني ئهو چيژ و شه‌وقانه‌ي ده‌رده‌پري كه‌ زووتر له‌ ويره‌كانيدا هه‌ستي پئي كردوون كاتني كه‌ پابه‌ندي ته‌ريقه‌تي سو‌في بووه، كه‌چي ئيستا "دلشه‌نگي" و "خه‌و" ي به‌سه‌ردا زال ده‌بن!

پيمان وت:

ههروهك "ههوا" كاتنى كه پيس ده‌بیت و تىك ده‌چیت هه‌ناسه‌ی مرۆفى پى تنگ ده‌بیت، به تاييهت ئه‌و كه‌سانه‌ی كه حه‌ساسيهت له سنگياندا هه‌به..

"هه‌واى مه‌عه‌وى" ش هه‌ندى جار كه تىك ده‌چیت و پيس ده‌بیت به هه‌مان جزه‌! به تاييهت له مرۆفى ئه‌م سه‌رده‌مه‌دا كه له كاروباره مه‌عه‌وى‌یه‌كان دوور كه‌وتونه‌ته‌وه.. به تاييهت تر له‌و ولاتانه‌دا كه به‌ره‌لا كردنى هه‌وا و ئاره‌زووى ده‌روونيان تىدا بلاوه.. نه‌خوازه‌لا دواى سنى مانگه موحه‌ره‌م و سنى مانگه پىروژه‌كان، كه به‌هۆى يىدارى جيهانى ئىسلام و پروو كردنى خه‌لكى به‌گشتى له خواى گه‌وره هه‌واى مه‌عه‌وى‌يان تىدا پاكژ و پالفته ده‌بیت. به‌لام به ته‌واوبوونى ئه‌و مانگه پىروژانه و وه‌ستانى ئه‌و پرووتىكرده گشتى‌یه‌ى خه‌لكى بۆ خواوه‌ند، گو‌مپرايه‌یه‌كان ده‌رفه‌تيان بۆ ده‌ره‌خسیت كه له ژىر پاله‌په‌ستۆكانى زستان و شكستى خۆسه‌پاندنى ژيانى دنيا و ئاره‌زووه ده‌روونى‌یه‌كاندا، كار بكه‌نه سه‌ر تىكدان و پيس كردنى هه‌واى مه‌عه‌وى. له ئه‌نجامى ئه‌مه‌شدا وه‌نه‌وز و خه‌و، له برى شه‌وق و زه‌وق، به‌سه‌ر مرۆفدا زال ده‌بن له كاتى خویندنى و پرده‌خاوينه‌كاندا و، له ده‌مى كز بوونى شه‌وقى دوا‌پوژ لای ئيماندارانى موسلمان، به تاييهت به هاتنى به‌هار و ده‌ره‌كه‌وتنى ژيانى دنيا.

به‌لام به‌پى ناوه‌روكى: "خير الأعمال أحزها"^(۱) (واته: باشترین كار به‌هیزترینانه) ئه‌و كرده‌وه چاك و كاروباره قیامه‌تى‌یانه‌ی كه له گه‌ل گىروگرفت و موسیبه‌ته‌كاندا هاوده‌من - هه‌رچه‌نده‌ش هه‌ست به‌چىزىان نه‌كریت - پاداشتیان گه‌لى به‌رز و زیاتره. كه‌واته ده‌بى مرۆف له‌به‌ر هه‌واى زیادبوونى پاداشته‌كه‌ی، له ناوه‌ندی ئه‌و ته‌نگانه و گىروگرفتانه‌دا، به شادمانى‌یه‌وه شوكرانه‌ی خۆى پىشكش به خواى گه‌وره بكات و هه‌میشه خۆراگر و به‌ئارام بىت.

(۱) ذكر في اللآلئ عقبة أن مسلماً روى في صحيحه قول عائشة: إنما أحرك على قدر نصبك وهو في نهاية ابن الأثير مروى عن ابن عباس بلفظ سنل رسول الله ﷺ: أي الاعمال أفضل؟ قال: أحزها. (أقواها وأشدها) (باختصار عن كشف الخفاء ٤٥٩). (وهو كبرى)

□ پینجهم:

یه کیلک له قوتایانی نوور (زیاد بوونی خهم و خهفته تی ژیان) دههینیتهوه به بیانوو
 بۆ ههول نه دانی له خزمه تی "په یامه کانی نوور" دا!
 ئیمهش پیمان وت:

له بهر ئه وهی تو کار بۆ "په یامه کانی نوور" ناکهیت، ئه وا خهم و خهفته تی
 گوزه رانت له سهر زیاد بووه! چونکه هه موو قوتایی به کی ئه م ناو چانه - منیش وهک
 ئه وان - دان به وه دا ده نین که:

هه رکات هه ول بۆ په یامه کانی نوور بدهین و له و پیناوه دا تیبکو شین، ئاسانی له
 ژیان و گوزه راندا و خو شحالی و شادمانی له دلماندا هه ست پین ده که پین!
 □ شه شهم:

ئهم سه عیده لاوازه یه. چونکه ئه و رینز و خو شه ویستی و هاوده می یه ی که
 خه لکی له ده ره وهی باز نه ی په یامه کانی نوور دا چه زیان لییه تی و به دوایدا
 ده گه رین، هینده به لامه وه قورس و قه به و ئازار به خشن که به ته واوی لییان بیزارم.
 پیم وایه تایبه ئه ندی یه به رزه کانی په یامه کانی نوور و په وشته یه کجار
 پینشکه و تو وه کانی که سی مه عه ویی قوتایانی - که چه ند و اتایه کی گه وه ی
 هینده ی چیا کانن - گه ر بخرینه ئه ستوی که سینکی لاوازی کۆله واری وه کومن،
 که له راده به ده ر پینی کۆله واری گرتو وه ته بهر، له ژیریدا ده پلایشیته وه و لییان
 بیزار و دلته نگ ده بیت.
 به لئ، به م جۆره تینگه یشتم.

برای ئومیده واری دوعا و

موشتاقی بینستان

سه عیدی نوورسی

(تاکه چاره‌سه‌ر په‌یامه‌کانی نووره)

برا ئازیز و به‌وه‌فاکام!

هه‌رگیز له‌م ده‌ستدریژی و په‌لاماره‌نوئی‌یه‌ی که هینرایه‌ریمان، دل‌گران مه‌بن.
چونکه په‌یامه‌کانی نوور له‌ ژیر چاودیری خوای گه‌وره‌دان.

ئه‌وه‌ش بزانی که به‌ چهنده‌ها تاقیکردنه‌وه‌ چه‌سپاوه‌ و ده‌ر که‌وتوه‌ که تا ئیستا
رووی نه‌داوه‌ تاقمینیکی کارگوزار بووین و له‌ چهنده‌ها خزمه‌تی مه‌زندا
تیکۆشاین، که‌چی وه‌ کو ئیمه‌ به‌ چهند گه‌روگرفتینیکی که‌م رزگاریان بووینت!
ئیوه‌ش و ئه‌وانیش باش بزانی که هه‌روه‌ك "سه‌ده‌قه" به‌لا و گرفته‌کان ده‌باته
دواوه‌، په‌یامه‌کانی نووریش - به‌هه‌مان جۆر - هۆی دوورخسته‌وه‌ و لا‌بردنی
به‌لا و گرفته‌ ئاسمانی‌یه‌کانن له‌سه‌ر ئه‌نادۆل، به‌ تاییه‌ت ئیسپارته‌ و قه‌سته‌مۆنی.

به‌ئێ، په‌یامه‌کانی نوور به‌ وینه‌ی که‌شتیی نوح - دروودی خوای له‌سه‌ر
بیت - وان، چونکه‌ به‌ کینن له‌ هۆکاره‌کانی رزگار بوونی خه‌لکی سه‌ر ئه‌م
زه‌وی‌یه‌ له‌ سزا و به‌لا له‌ناوده‌ره‌کانی گۆی زه‌وی، به‌ راده‌یه‌ك که ئه‌نادۆلی وه‌ کو
چیای جوودی لێ کردوه‌! چونکه‌ ئه‌و سنوور شکاندن و له‌پێ لادانه‌ی که
ئه‌نجامی لاوازی ئیمان، موسیبه‌ت و گه‌روگرفتی گشتی به‌سه‌ر زۆرینه‌ی خه‌لکیدا
ده‌بارینت.

جا په‌یامه‌کانی نوور که ئیمان له‌ناو دلاندا به‌هیز ده‌که‌ن، بوون به‌ هۆکاریك له
خزمه‌تی میهره‌بانیی خواوه‌نددا که ئه‌و موسیبه‌ت و به‌لا گشتی‌یه‌ی له‌ ده‌ره‌وه‌ی
بازنه‌ که‌یدایه‌، له‌سه‌ر خه‌لکی هه‌لبگریت.

که‌واته‌ ده‌بێ ئه‌وانه‌ (واته‌ ئه‌هلی دنیا و خه‌لکی ئه‌نادۆل) به‌ نیازی خراب
توخنێ "په‌یامه‌کانی نوور" نه‌که‌ون، با خۆیشیان نه‌رۆشینه‌ ناو بازنه‌ که‌یان‌ه‌وه‌! ده‌نا
گه‌ر خۆیان له‌ قه‌ره‌ی ئه‌و په‌یامانه‌ به‌ن و ده‌ستدریژیان بکه‌نه‌ سه‌ر، ده‌بێ بیر له‌و
ئاگر و تۆفان و بلا‌بوونه‌وه‌ی تاعوونه‌ش بکه‌نه‌وه‌ که له‌م نزیکانه‌دا چاوه‌پروان
ده‌کرین. ده‌با بگه‌رینه‌وه‌ بۆ لای هۆش و ژیری خۆیان!

جالەبەر ئەوۋى كە ئىمە دەست لە دىياكەيان وەرنادەين، ئەوالە كاتى دەستدريژىي ئەواندا، كە تا ئەم رادەيە و بىن هىچ بەھانە و ھۆيەك دەيگەنە سەر ئاخىرەتقان، گرىمانىكى بەھىز بۇ داھارىنى بەلا و موسىبەتە كان لە ئارادايە.

دەسا با ئەھلى سىياسەت - ھەر چەندە ئىمە هىچ پەيوەندى بە كمان پىيانەوہ نىيە - بەوپەرى بىن گومانىيەوہ بزانتن كە تاكە چارەسەرى ئازاوە و تىرۇر و دارمان و دواكەوتنى سامناك بۇ نەتەوہى ئەم ولاتە و لەم چەرخەدا تەنھا بناغە كانى پەيامە كانى نوورە.

با ئەو كەسە بەرى و بىن گوناھانە و مامۇستاكەشيان كە لە ئەنجامى ئەم پرووداوەدا دووچارى ئەشكەنجە و ئازار بوون، باش بزانتن كە ھەر كەسىك لە باروودۇخىكى سەخت و دژواردا ئىشك(رباط) بگرتت، پاداشتى سالتىكى پەرسشى دەست دە كەوتت و، سەعاتىكى بىر كەرنەوہى ئىمانىي راستەقىنەش لە حوكمى سالتىكى پەرسش و گوپراپەلەيدايە.

لە خواي گەورە دەپارنىنەوہ كە ئازار و ئەشكەنجە كانى ئەوان، ئەم پاداشتەمان دەست بجات.

لەبەر ئەوہ، دەبىن ئەو برايانە لە برىي نىگەرانى و ئازار، بە خۇشحالى و شادمانىيەوہ پرووبەرووى ئەم چەشنە پرووداوانە بىنەوہ.

* * *

(ئەم خزمەتەمان بۇ رزگارىي رىسا و ناسايش تىدە كۆشيت)

كارمەندىكى بەرپرس كە پەيوەندىي بە ئىمە و بە سىياسەتەوہ ھەيە و، گەلىن سەرقالى چاودىرى كەرنى ئىمەيە، ھات بۇ لام و منىش پىم و ت:

ماوہى ھەژدە سالە سەردانى ئىوہم نە كەردووە و تەنانت يەك دانە پۇژنامەشم نەخويندووەتەوہ. ئنجا وا ھەشت مانگە تەنھا بۇيەك جاريش لە بارەى پرووداوە كانى جىھانەوہ هىچ شتىكم لە كەس نەپرسىوہ و، گوئىم لە پادىئوش

نە گرتووھە کە سێ ساڵە لیڤرەو دە بیسترتیت و بەرگۆی دە کەوئیت. ھەموو ئەمانەش، لە بەر ئەوێھە کە ھیچ زیانیکی مەعنەوی لە خزمەتە بەرزە کەمان نە کەوئیت. ھۆکاری ئەمەش بریتی بە لەوێ کە:

خزمەتی ئیمان و حەقیقەتە کانی لە ھەموو شتیکی ناو گەردوون گەورە ترن و، نابن بە ئامراز بۆ ھیچ شتیک. لە بەر ئەو، خزمەتی قورئانی پیرۆز بە ھیچ جۆریک ریئمان پێ نادات خۆمان لە قەرەی سیاسەت بدەین. چونکە:

بێ ئاگایان و گومرایانی ئەم پۆزگەر، کە لە پیناوی بە دەستھێنانی شەکی قەلبی دنیا دا ئایینە کەیان دەفرۆشن و، ئەلماسی بە نرخ و بەھادار بە پارچە شووشە شکار دە گۆرئەو، ھەول دەدەن ئەو خزمەتە ئیمانی بەو تۆمەتبار بکەن کە ئامرازیکە بە دەست چەند تەوژمیک بەھیزی دەرەوێ و لاتەو. تاکو لە شان و شکۆی بەرزێ ئەو خزمەتە دا بگرن.

جا ئێوێ ئەھلی سیاسەت و حکوومەت ھەرگیز لە سەر بناغەیی دوو دلی و گومان خۆتان بە ئێمەو سەرقال مە کەن، بە لکو دە بێ کۆسپە کائان لە پیندا نەھیلن و پینگامان لە بەردەمدا بۆ ئاسان بکەن. چونکە خزمەتگوزاری بە کە ئێمە ئاسایش و رێز و میھرەبانی دادەمەزرینیت و، بۆ رزگاری و پشتگیری پینسا و ئاسایش و دەر باز کردنی ژبانی کۆمەلایەتی لە بەربادی و تۆقاندن و تیروز تێدە کۆشینت. کەواتە ئەم خزمەتە ئێمە پایە کانی کارمەندی بە راستەقینە کە ئێو جینگیر و بەھیز دە کات و پشتی دە گریت.

(لە بارەیی بەرھەمە کانی سەعیدی کۆن و نوێ)

لەم پۆزاندەدا پروانیمە ئەو پەیمانەیی کە "صەلاحەددین" لە ئەستەمبوولەو ھینابوونی و، بریتین لە: "حَبَّة، قَطْرَةٌ، شِمَّة، حَبَاب" و، پەیمانە عەرەبی بە کانی تری ھاوچەشنیان.

بينيم ٺهو ڀر استي يانهى كه سه عيڊى نوي له گه شته قهلبى به كهيدا ڀر استه وخو
بينوي، له ڀر استيدا وهك ناوك وان بؤ ڀه يامه كانى نور.

جا ٺهم ڀه يامانه - "شعلة" و "زهرة" نه بئى - هه موويان چهند به شينكى عه ره بئى
ڀه يامه كانى نورن، به لام ٺه وهنده هه به ڀر استى به كانيان به چهند ده سته واژه به كى
پوخت و به زمانى عه ره بئى ٺيدا باس كراوه، چونكه ڀر ووى گوفتاريان ڀر استه وخو له
دهروونى خو مه و له ده مى نوو سينياندا جگه له خو م ٺاور له كه سى تر نه دراوه ته وه.
له كاتى خو يشيدا به كه به به كى "شيخ الإسلام" و ٺه ندامانى "دار الحكمة
الإسلامية" و گوره زانايانى ٺه سته ميوول به ڀيز و سه رسوورمانه وه ٺهو ڀه يامانه يان
هه لسه نگانده.

جا له بهر ٺه وهى ٺهم ڀه يامانه له به ره مه كانى سه عيڊى نوين، ٺه وا به چهند
به شينكى ڀه يامه كانى نور داده نرين.

سه بارهت به به ره مه كانى سه عيڊى كو نيشه وه "إشارات الإعجاز" ڀله و
شوئينكى گرنكى له نيوانياندا گرتوه.

ڀه يامى "چهند ڀر يسكانه وه بهك" يش كه له نيوان هه ردو هيلالى ڀه مه زاندا
هه ردو سه عيڊ به شدارى يان له دانانيدا كرد و به بئى ويستى خو م شيوه به كى
چه شنى هونراوهى له خو گرت، ده توانرين ٺه ويش ڀرواته ناو ڀه يامه كانى نور وه.
به لام به داخه وه نه متوانى ته نها به كه نو سخه شم لى ده ست بكه وئت، چونكه له بهر
ٺه وهى ڀره وئكى زورى هه بوو، هه موو نو سخه چاپكراوه كانى ته واو بوون.

ههروهه سه عيڊى كو ن ناميلكهى "قزل إيجاز" يشى له زانستى مه نتيقدا هه به كه
ڀالئوراوى ناميلكهى چاپ نه كراوى "تعليقات" ه، ڀه يامئكى هئنده ناوازه به له
زانستى مه نتيقدا كه زانايانى گوره و به توانا سه رسامى و بايه خ و سه رسوورمانى
خويان له باره وه ده رڀرى.

به شايانى ٺه وهم زانى كه سه رنجى زانايانى ناو قوتاييانى نوروى بؤ لا
ڀر ابكيشم و، مه وداى ڀه يوه نديشى به ڀه يامه كانى نور وه ده رنجم، به لام گه لى

قووله و، له گه‌ل ئه‌وه شدا له‌م رۆژانه‌دا چهند وانیه‌کم له‌و نامیلکه‌یه به "فهیزی" وتوه. له‌وانیه له رۆژانی دها‌توودا و بۆ سوود گه‌یاندن به که‌سانیکێ تر "فهیزی" ئه‌و وانیه به زمانی تورکی بنووسیته‌وه.

* * *

(رۆلێ برسیتی له فیتنه‌ی ئاخ‌ر زه‌ماندا)

برایانی ئازیز و به‌وه‌فا و دامه‌زراو و میراتگرانی راسته‌قینه‌م! له‌م رۆژانه‌دا و به‌ ناوی قوتاییانی په‌یامه‌کانی نووره‌وه پرسیارنیکێ معنه‌وی یی له‌وه‌په‌ری گرنگی و شه‌رزیم به‌ دلدا هی‌نرا، پاشان هه‌ستم کرد زمانی حالی زۆربه‌ی قوتاییانی نووریش هه‌مان پرسیار دهرده‌پریت.

کتو‌پر وه‌لامینکم بۆ ئه‌و پرسیاره به‌ دلدا هات و، به‌ سه‌رزاره‌کی بۆ فه‌یزیم باس کرد. ئه‌ویش وتی:

با به‌ پوختی بینوسین.

پرسیاره که‌ نهمه‌ی خواره‌وه بوو:

له‌ ریوایه‌ته‌کانه‌وه وا دهرده‌که‌ویت که "برسینی" رۆلنیکێ گرنگ له‌م فیتنه‌ی ئاخ‌ر زه‌مانه‌دا ده‌بینیت و، گو‌م‌پرایانیش هه‌ول ده‌ده‌ن له‌ پنی برسی کردنی خه‌لکێ یه‌وه ئیمانداره‌ لاواز و برسی‌یه‌کان به‌ راده‌یه‌ک له‌ داخوازی‌یه‌کانی خه‌م و خه‌فته‌ی ژیان و گوزه‌راندا نو‌قم بکه‌ن که‌ هه‌ست و نه‌سته‌ ئایینی‌یه‌کانیان له‌ بیر به‌نه‌وه، یان دایان به‌زیننه‌ پله‌ی دووهم و سێهم!

جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئیمانداران و بی‌تاوانان، له‌ رووی قه‌ده‌ری خواوه‌نده‌وه له‌ هه‌موو شتیکدا ته‌نانه‌ت له‌ ئازار و سزای قاتی و گرانی‌شدا، پرویه‌کی میه‌ره‌بانی و دادگه‌ری خواوه‌ند ئاو‌رپان لێ ده‌داته‌وه.. ئه‌وا ده‌بی "میه‌ره‌بانی" و "دادگه‌ری" له‌م گه‌روگرفته‌ی ئیستادا به‌ چ شی‌وه‌یه‌ک بی‌ت و، له‌ چ پرویه‌که‌وه ئیمانداران - به‌ تایه‌ت قوتاییانی نوور - سه‌باره‌ت به‌ ئیمان و دوا‌رۆژه‌وه سوود له‌م موسیبه‌ته‌ بین و، به‌ چ په‌فتار و مامه‌له‌یه‌ک رووبه‌رووی بینه‌وه؟

وه لآم:

گرنگ‌ترین هۆکاری ئەم موسیبه‌ته بریتی‌یه له‌و سه‌رپینچی و ملنه‌دانه‌ی که ئەنجامی کوفری نیعمه‌ت و ناشکوری و رینز لێ نه‌نانی شایانی به‌خششه‌کانی خوای گه‌وره‌یه. بۆیه "دادگه‌ری دانا" بۆ ئەوه‌ی چیرۆی راسته‌قینه‌ی نیعمه‌ته‌کانی خۆی به‌تایبه‌ت خۆراکه‌کان و به‌تایبه‌ت ئەوانه‌یان که تایبه‌تن به‌ژيانه‌وه و نه‌خوازه‌لا نیعمه‌تی هه‌ره‌ گه‌وره‌ی "نان" پيشانی خه‌لکی بدات و گرنگی گه‌وره و پله‌ی به‌رزى له‌خانه‌ی نیعمه‌ته‌کاندا پيش‌چاو بخات، ئەوا له‌به‌ر دانستی خۆی خه‌لکی به‌ره‌و شوکری راسته‌قینه‌ ده‌داته به‌ر و، ئەم گرفته‌ بۆ ئەو که‌سانه‌ ده‌نیریت که شوکرانه‌ی په‌روه‌ردگاریان ناکه‌ن و، بايه‌خ به‌ وه‌رزشی تايینی مانگی په‌مه‌زان ناده‌ن. که‌واته‌ دادگه‌ریی خواوه‌ند سه‌رتاپا داناییه.

ئه‌رکی سه‌رشانی ئیمانداران و ئەه‌لی حه‌قیقه‌تیش به‌تایبه‌ت قوتایانی په‌يامه‌کانی نوور له‌م کاتانه‌دا، له‌وه‌دایه‌ که‌ هه‌ول‌ بدنه‌ن وه‌ك هۆکارێکی په‌نا بردن بۆ خوای گه‌وره‌ و، په‌شیمان بوونه‌وه‌ له‌ گونا‌هه‌کان و، ملکه‌چ بوون بۆ فه‌رمانه‌کانی خواوه‌ند بۆ ئەم به‌لای برستی‌یه‌ پروانن، به‌ وینه‌ی ئەو برستی‌یه‌ی که‌ مرۆف له‌ ده‌می ئەنجامدانی وه‌رزشی تايینی مانگی په‌مه‌زاندا دووچارى ده‌بیت.. هه‌روه‌ها ده‌بیت نه‌هیلن به‌ بیانووی "زه‌رووره‌ت" ده‌رگاله‌ به‌رده‌م سوآل و دزی و بێ سه‌روبه‌ریی بخزیته‌ سه‌رپشت و، هه‌ول‌ بدريت "زه‌کات" به‌وه‌ه‌زاره‌ برسی‌یانه‌ بدريت که‌ هه‌ندئێ له‌ ده‌وله‌مه‌ندان و مووچه‌خۆران به‌زه‌بیان به‌ حالیاندا نایه‌ته‌وه، ئیتر گوی له‌ په‌يامه‌کانی نوور رابگرن و، به‌هۆی هه‌ست کردنیان به‌م برستی‌یه‌ ناچارى‌یه‌ی خۆیان به‌زه‌بیان به‌ حالى ئەوانیشدا بێته‌وه..

هه‌روه‌ها لاوان هه‌ول‌ بدنه‌ن ئەو رووداوه‌ له‌ سوود و به‌رژه‌وه‌ندى خۆیاندا - نه‌ك وه‌ك به‌لایه‌ك له‌سه‌ر خۆیان - به‌کار به‌ینن. ئەم‌ه‌ش به‌وه‌ ده‌بیت که‌ به‌ رینمایى په‌يامه‌کانی نوور هه‌نگاو بنین و، به‌ وینه‌ی که‌سانی به‌غیره‌ت سوودیان لێ وه‌ر‌بگرن. چونکه‌ گرفت و موسیبه‌ته‌کان سنوورێك بۆ سه‌رکه‌شیی ده‌روونیان

دادەنن و، دەبن بە بەر بەست لە نىوان ئەوان و چىژ و ئارەزوو بە بى نر خە كانى دەروونياندا. ئىتر دەپۇنە ساپەى گوپراپەلى و كردهوى چاكەو و، تارادەپە كىش لە گوناھ و رەفتارى ناپەسەند دە كشىنە دواو، دواى ئەوئەى كە ماوئەك بە خۇراكە خۇش و بەلەزەتە كان دەروونى خۇيان لە پى ترازاند و، فام و ژىرىيان لە دەست دا و، بەرەو سەرىنچى و ھەوا و ئارەزوو نزمە كان داپانە بەر..

ھەر وھا دەپى كەسانى خاوەن پەرسش و كردهوى چاك بە وئەى وەرزشىكى شەرى پىرواننە ئەم بەلایەى كە دوو چارى بوون، بە تايبەت لەم كاتەدا كە زۇربەى خەلكى بە برسیتى پەو دەتلىنەو و، بە چەشنىكى ھىندە ئالتۇزىش مال و سامانى حەرام و خەلال تىكەن بە پە كتر بوون كە مەحالە لە پە كتر جىا بەرئەو و، وە كو مالى شوبهە لىكر اوپان لىن ھاتوو و، بەو ئەندازە پىوئەستەى گوزەرانى گشتىي خەلك - كە لە ناوەرۆكدا ھەموان تىايدا بەشدارن - قەناعەت بەكەن تاكو پىيان خەلال بىت و، بەم كارەشيان - لە برىي سكالاً دەرپىن - بە رازى بوونەو پىشوازى لە قەدەرى خواى گەورە بەكەن.

سلاو بۇ ھەموو برايان دەنیرم، بە تايبەت خاوەن بەلا و گىرۆدەبووان و، دوعاى سەلامەتتىيان لای خواى گەورە بۇ دە كەم.

* * *

(پەپوئەندى كەردن بە پەيامە كانى نوورەو)

واعىزىكى بە ناوبانگ لە ئەستەمبوولەو ھاتبوو بۇ سەردانم، كەچى نەپتوانى مەبىنىت و گەپراپەو.

وا ئەمەى خوارەو وئەى نامەپە كە كە بۇ پە كىكىان نىرراو. لەوانەپە كەسانىك بىن - وەك ئەم - پىوئەستىان بەم گوفتارە بىت:

ئەو قوتايانەى نوور كە سەردانى ئەستەمبووليان كەردبوو، ھەوالى ھىممەت و چالاكى و ئامۇزگارى پە كارىگەرە كانى ئىوئەيان پى گەياندىن و، پىر بە دل

پنخۆش‌حالتن که سینیکی بینگه‌رد و دلسۆزی دامه‌زرایی وه‌ك ئیوه‌ له‌ناو بازنه‌ی په‌یامه‌کانی نووردا ببینن. هه‌روه‌ك خۆیشم له‌ ناخه‌وه‌ پیم خۆشه‌ جه‌نابتان له‌ ناوه‌ندی بازنه‌ی په‌یامه‌کانی نووردا ببینم.

ده‌زانن که دوو پیتی ئه‌لف گه‌ر به‌ جیا جیا بنوسرین، نرخیان ته‌نها دوو ده‌بیت. به‌لام گه‌ر شان به‌ شانی به‌ك و له‌سه‌ر به‌ك هیل به‌ك بگرن، نرخیان ده‌بیت به‌ یازده. که‌واته‌ ئه‌و خزمه‌ته‌ ئیمانی‌یه‌ی که‌ به‌پزتان به‌ ئامۆژگاری‌یه‌ راست و دروست و کاریگه‌ره‌ کانتان ئاماده‌ی ده‌ که‌ن، ئه‌ گه‌ر هه‌ر ئاوا به‌ ته‌نیا بمیته‌وه، گه‌لنی دژواره‌ بتوانیت به‌ره‌نگاری هیرشه‌یه‌ که‌گرتوه‌کانی کاتی ئیستا بکات. به‌لام گه‌ر په‌یوه‌ندی به‌ خزمه‌تی په‌یامه‌کانی نووره‌وه‌ بکات ئه‌وا - به‌ وینه‌ی دوو ئه‌لفه‌ که‌ - نرخیه‌ که‌ی ده‌بیت به‌ "یازده" به‌لکو "هه‌زار و سه‌د و یازده" و، هیریشی هه‌ر له‌و ئه‌ندازه‌به‌دا ده‌بیت و، به‌ره‌نگاری گومراییه‌کانی به‌رامبه‌ری ده‌بیتوه‌ که‌ په‌کیان گرتوه‌.

* * *

(که‌سی مه‌عنه‌وی)

ئهم سه‌رده‌مه‌ سه‌باره‌ت به‌ شوینکه‌وتووایی پینگای راستی، سه‌رده‌می کۆمه‌له‌ و، هه‌رگیز هی که‌سیتی تاک و ده‌رخستی خۆویستی و له‌خۆبایی بوون نی‌یه‌. چونکه‌ ته‌نها ئه‌و که‌سیتی په‌ معنه‌وی‌یه‌ی کۆمه‌له‌ که‌ به‌سه‌ر هه‌موو شتیکدا زال ده‌بیت و، به‌رامبه‌ر گه‌رده‌لوول و زریانه‌کان راده‌وه‌ستیت. که‌واته‌ بۆ ئه‌وه‌ی چه‌وزینکی مه‌زن دروست بکرت، ده‌بیت "تاک" که‌سیتی و خۆویستی و له‌خۆبایی بوونی خۆی، که‌ وه‌ك شه‌خته‌ سه‌هۆلینکی ره‌ق و ته‌ق وایه‌، به‌هاوینته‌ ناو ئه‌و چه‌وزه‌وه‌ و له‌ویدا بیتوینته‌وه‌. ده‌نا به‌ دلنایی ئه‌و شه‌خته‌ سه‌هۆله‌ ده‌توینته‌وه‌ و به‌فپۆ ده‌روات و، له‌ هه‌مان کاتیشدا ده‌رفه‌ت و سوود وه‌رگرتیشی له‌و چه‌وزه‌ له‌کیس ده‌چیت!

گه‌لنی جینی سه‌رسووهرمان و مایه‌ی خه‌فه‌ته‌ که‌ شوینکه‌وتووایی حه‌ق و راستی به‌ هۆی جیاوازی ئیوانیان ئه‌و هیزه‌ هه‌ره‌ مه‌زنه‌ له‌ کیسی خۆیان ده‌ده‌ن که‌ له‌

یه کگر تندایه. که چی گومر ایان و دوورپووان له نیوان خۆیاندا له سهر ئهوه هیزه
گرنگه یه کده گرن، ههر چه‌ندهش ئهم کاره پینچه‌وانه‌ی مه‌شره‌بی ئه‌وانه. ئیتر له‌م
ری‌یه‌وه به‌سهر ریژه‌ی له‌سه‌دا نه‌وه‌دی ئه‌هلی حه‌قیقه‌تدا سه‌رده‌که‌ون. له‌کاتی‌کدا
که‌خۆیان له‌سه‌دا ده‌زیاتر نابن!

* * *

(نازایه‌تی خۆبه‌ختکاران)

برا ئازیز و وه‌فاداره‌کام!

ده‌خوله‌ک پینش ئیستا، دوو که‌سی نه‌خوینده‌وار به‌نازایه‌تی و جوامیری‌یه‌وه
هاتن بۆ لام، که‌یه‌کیکیان ئه‌وی تری هینابووه‌ ناو باز نه‌ی په‌یامه‌کانی نووره‌وه!
منیش پینم وتن:

ئهو ئه‌نجامه‌مه‌زنانه‌ی که‌ئهم باز نه‌یه‌ ده‌یانبه‌خشیت له‌به‌رامبه‌ره‌وه‌ داوای
"وه‌فایه‌کی نه‌جوول" و "دامه‌زراوی‌یه‌کی نه‌گۆر" ده‌که‌ن. چونکه‌ بناغه‌ی ئه‌وه
خزمه‌ته‌ی نوور که‌قاره‌مانانی ئیسپارته‌ پینش چاوی ده‌خهن: "وه‌فای ده‌راسا" و
"توندوتۆلی" و "دامه‌زراوی" ی له‌راده‌به‌ده‌ریانه‌. هه‌روه‌ک "هیزی ئیمان" و
"په‌وشتی ئیخلاص" یش هۆی ئهم توندوتۆلی و دامه‌زراوی‌یه‌ی ئه‌وانه‌ و، هۆکاری
دووهمه‌میش "نازایه‌تی سروشتی" یه!

هه‌روه‌ها پینم وتن:

ئیه‌ به‌نازایه‌تی و مه‌ردایه‌تی ناسراون، ته‌نانه‌ت هه‌ندی جار بۆ شتانی بی‌نرخ‌ی
دنیا‌یش قاره‌مانیتی و گیانفیدایی ده‌نوینن. بی‌گومان له‌خزمه‌تی به‌رزی
په‌یامه‌کانی نووردا و له‌به‌رامبه‌ر ئه‌نجامه‌قیامه‌تی‌یه‌کانیه‌وه‌ که‌به‌هیچ نرخ‌یکی دنیا
به‌هایان بۆ دانانریت، ئیه‌ هه‌ر به‌همان جوور "وه‌فا" ی خۆتان ده‌پاریزن و
"توندوتۆلی" و "دامه‌زراوی" ی مه‌ردانی به‌غیره‌ت و "نازایه‌تی" ی خۆبه‌ختکارانی
گیانفیدای تیدا ده‌نوینن.

ئهمم پینم وتن و، ئه‌وانیش په‌سه‌ندیان کرد و پینی رازی بوون.

* * *

(بۆچی وهك كه سىكى سياسه‌مه‌دار بۆت ده‌روانن)؟

"ئەمەى خوارەوه وه‌لامى پرسىارىكى ئەو قوتايانەى نووره كه
 بەرده‌وام له خزمەت مامۆستادان و له ئىش و كارە كانيدا يارمەتیی
 دەدەن".

پرسىار:

ئیمە زۆر له مێژە له كاروبارە كاتناندا يارمەتیتان دەدەین و، لەم ماوه‌یه‌شدا نەمان
 بىنپوه كه بايەخ بە دنیا بدەن و پرواننە ژيانى كۆمە‌لايه‌تى و رامىارى. چونكه ئەو
 كارەى كه بە تەواوى ئىپوى بە خۆيه‌وه سەرقال كردووە بریتى‌يه له وانه‌كانى
 "ئيمان" و "ئاخيره‌ت". زانیويشمانە كه ماوه‌ى هەژدە سالە ئىپوه لەسەر ئەم
 حالەن..

ئىتر لەبەر چى ئىپوهیان بەرەو دادگا دايه‌بەر و.. بە بى هیچ پىوستى و
 داخواز نىكىش خەلكيان له ئىسپار تەدا ورووژانند و.. نەيانتوانى له سەد كه‌سى
 هاو‌پیتاندا هیچ پەيوەندى يەك بە دنیا و سياسه‌تەوه بدۆزنەوه، مەگەر بەهانه‌يه‌كى
 لاواز كه دواى لىكۆلینەوه‌ى چوار مانگ دۆزى يانەوه و، هەتاهە تایشە خۆيان و
 دادگا كه‌يانى پى شەرمەزار دەيىت و.. ئنجا له نىوان سەد كه‌سدا تەنها حوكمى
 چەند مانگى كيان بەسەر چەند كه‌سىكى كه‌مدا سەپانند.. پاشان وا شەش سال
 زیاتریشە ئىپوه له ژىر چاودىرى پۆلىسدان و، بەهۆى پەنجەرە كانى ژووره كه‌تەوه
 بەرده‌وام هەموو حالە تىكت له پىش چاوى پاسگادا ديارە و.. تا دوو سى مانگ
 پىش ئىستاش بە ئاشكرا و پەنهانى چاودىريان لەسەر دانابوویت و.. چەندىن
 جارىش ژووره كه‌تیا پشكنپوه، تاكو هاو‌پىانت لى بته كىننەوه..

جا ئايا بۆچى تا ئەم راده‌يه وهك سياسه‌مه‌دارىكى بەتواناى گىره‌شپوین بۆت
 ده‌روانن؟ ئیمە هەر وهك ئازار بۆ ئەم حالەت دەچىژىن لىيشى سەرسامین. خۆ هەر
 تەنها چەند مانگى كه‌ دەتوانىت بە ئازادى سەرداتان بكرىت، چونكه پىشتر بە
 پەنهانى و ترس و لەرزەوه دەهاتىن بۆ لات؟

تکایە ئەم مەسەلە یە پروون بکەنەو.

وہلام:

منیش وەك ئیوہ، بەلكو زیاتریش، سەرسام ماوم و سەرم لەمە سوورپماوہ!
وہلامی پروونی ئەم پرسیارەتان لە بریسکە ییست و حەوتەمدایە کە بەرگری
بەردەم دادگایە، ھەر وەك لە مەکتووبی شازدەھەمیشدا ئەم وەلامە دراوہتەو.

وا ئیستا بە پوختی دوو بناغە پروون دە کەمەو:

■ بناغە یە کەم:

یە کیک لە داخوازی یە کانی ئەرکی سەرشانی بەرپرسیانی رینسا و بەرپوہ بردنی
ولات و پۆلیسی ئاسایش: پاراستنی رینبازە کە ی ئیمە یە و ھاندانی خەلکە بۆ ئەوہ ی
یگر نەبەر. نەك ئەوہ ی بکەونە و ھەم و گومان و دوودلی یەوہ. چونکە بەردی
بناغە ی کارمەندی و ئەرکی سەرشانیان بریتی یە لە: "رینز" و "بەزەبی" و "زانینی
حەلال و حەرام" و "سەقامگیر کردنی رینسا و ئاسایشی ژبانی کۆمەلایەتی" بە
دەستوورە کانی: "گوپرایەلی" و "پابەندی" و "ملکەچی".

خۆ پەیمامە کانی نووریش کە دەروانە ژبانی کۆمەلایەتی ھەموو ئەم بناغانە
دەھیننەدی. ھەر وەك لە راستیشدا ئەنجامی ئەمە دەر کەوتوہ.

جا لەبەر ئەوہ ی گرنگترین مەتبەندە کانی پەیمامە کانی نوور ھەردوو پاریز گای
"ئیسپارتە" و "قەستەمۆنی" ن، ئەوا گەر ئەفسەرائی ئاسایش بە ویزدانەوہ ورد
بینەوہ و لە چار پاریز گاکانی تردا لە بارودۆخی ئاسایشی ئەم دوو پاریز گایە
بکۆلنەوہ، بێ ھیچ گومانیک یارمەتی پەیمامە کانی نوور بۆ ئەوان و ئەرکە کە ی
سەرشانیان - کە راگیر کردنی ئاسایشە - بە ئاشکرا دەبینن.

پاشان سەرباری زۆری قوتاییانی پەیمامە کانی نوور و سەرەرای ئەوہش کە تا ئەم
رادە یە ھیز و حەقیان بە دەستەوہ یە، کەچی بە ھیچ شیوہ یەك خزیان لە قەرە ی
تیکدانانی ئاسایش و رینسای دەولت نەداوہ، تەنانت ھەزار کەس لەوان ھیندە ی دە
کەسی تر دەستیان لە ژبانی کۆمەلایەتی وەر نەداوہ. ئەمەش دەرەنجامیکە
ھەر کەسیك دلێ نەشیوا ییت بە ئاشکرا دەیبینت.

حېكمەتى ئەم مەسەلەيش برىتىيە لەمەى خوارەوہ:
 "ئيمان" و "شەرىعت" و "ژيان" سى مەسەلەى گەورەى جىھانى ئىسلامى و
 مەزھابەتەن.

گەورەترىنى ئەم سىانەش: راستىيە كانى ئيمانە.

جالەبەر ئەوہى ئەو راستىيانەى ئيمان و قورئان نەبن بە ئامراز و داردەستى
 تەوژم و ھىزە كانى تر.. ھەرۋەھا بۇ ئەوہى بوار نەدرىت شان و شەكۈزى
 راستىيە كانى قورئان - كە وەك ئەلماس بەنرخن - بەھىترىنە خوار بۇ ئاستى پارچە
 شووشەى شكاو.. ھەرۋەھا بۇ ئەوہى خزمەتگوزارىيى خاوينى "پزگار كەردنى
 ئيمان" بە تەواوتى بەجى بەھىترىت.. لەبەر ھەموو ئەمانە، قوتايىيە تايبەتمەند و
 راستە كانى پەيامە كانى نور بە ھەموو ھىز و توانايە كيانەوہ لە سىاسەت ھەلدەن و
 دوورەپەرىزى و نەفرىنى لى دەكەن.

تەنانەت ئەم براپەتان - وەك خۇتان ئاگادارن - ھەژدە سالە بۇ تەنھايەك
 جارىش سەرم لە حكومەت نەداوہ، تاكو خۇم لە قەرەى سىاسەت و ژيانى
 كۆمەلايەتى نەدەم، ھەرچەندەش پىويستەم پىيەتى. لەم نۆ مانگەى راپوردووشدا
 تەنھا بۇ يەك جارىش پرسىيارم لە بارەى پشيووى و ئاشووبە كانى گۆزى زەوى لە
 كەس نە كەردووە، حەزم لە زانىنى نەبووہ و، نەم وىستووہ قسە و باسى لە بارەوہ
 بىكەم. بە رادەيەك كە تا ئىستا نازام جەنگ تەواو بووہ يان نا؟ لايەنە شەركەرە كان
 جگە لە ئىنگلىز و ئەلمان كىيى ترن؟ ئىوہ خۇتان باشتر ئەمە دەزانن.

ئىنجا ئىوہى ھاوپرى و ھاوہلم دەزانن كە تەنھا دوو جار نەبىت گۆنم بۇ رادىو
 نەگرتووہ و پرسىيارم لە بارەوہ نە كەردووە، ھەرچەندەش سى سالە دەنگى دەگاتە
 گۆنمان و لە ژوورە كەمەوہ دەبىستىت، كە ئامىرنىكە خەلكىيى دووچارى
 چەنەبازى و سەرسامى و بىن ئاگايى كەردووە.

جالەو كەسانەى كە دەست دەھىننە پنى خزمەت و رىيازى ئەم پىاوہى كە تا
 ئەم رادەيە پەيوەندىيى بەم بارودۇخانەوہ نىيە و ھەر بۇيشيان ناروانىت، پاشان

روروزاندنى گومان لىنى و چاودىزى دانان لەسەرى و تەنگ پى ھەلچىنى، دەبى چەندە لە وىژدانەو دەور بن؟ دوورتىن كەس لە وىژدانەو دەن دەنئىت.

■ مەسەلەى دووھەم:

برايائم!

دەزانن كە ئىمە - بەپىي رېيازە كەمان - چۆن لە ژەھرى كوشندە خۇمان دەپارىزىن، بە ھەمان جۇر لە "خۇپەرسى" و "لەخۇبايى بوون" و "خۇشويستى زات" و ھەولدان بۇ ئەو "پلە و پايانە" ش كە لە ژىر پەردەى ناوبانگدان، ھەلدىن و بە تەواوى لەو شتانە دوورەپەرىزى دە كەين كە ئەو ھالەتانەيان لەخۇگر تىت.

بۇ نمونە: بە درىزايى ھەوت سالى لىزە بە چاوى خۇتان بىنيتان و بە لىكۆلئىنەو كانىشتان لە ماوھى بىست سالىدا بۇتان دەر كەوتوو كە من نامەويت رىز و پلەوپايە بۇ كەسى خۇم بەدەست بەيىم و، بە توندى رۇشتووم بە گۇتاندا و، بىزار دەم لىتان گەر پلەيە كى زياتر لە سنوورى خۇم بۇ دابىن. من جگە لە سىفەتى قوتايى پەيامە كانى نور - كە موعجىزەى مەعنەوى قورئانى ھە كىمن لەم رۇزگارەدا - ھىچ سىفەتئىكى تر قبول ناكەم و، سوپاس بۇ خواى گەورە بەوپەرى ملكەچى و سەلماننەو پەيوەندىم تەنھا بەو پەيامانەو ھە.

لەبەر ئەو، دروست بوونى گومان و دوودلى لە زەينى كار بەدەستانى ھكۆومەت و كارگېرانى دەولەت و بەرپەرسانى ئاسايشدا سەبارەت بە كەسانىك كە تا ئەم رادەيە خۇيان لە خۇپەرسى و لە خۇبايى بوون و رىپاكارىي ژىر پەردەى ناوبانگ پاراستوو و، ئەم دوورەپەرىزى بەش دەستوورى ژيانانە.. دروست بوونى ئەم جۇرە گومان و دوودلى يانە ھىندە كارىكى نابەجئى و بئى نرخە كە تەنانەت كە سانى گىژ و دەبەنگىش رادەى پى نرخى بە كەى دەزانن!

سەعیدى نورسى

(سەر كهوتنى پهيامه كانى نور)

برايانى تازيز و بهوفاف و دامه زراوم!

دهر چوونى برپارى بى تاوانى گيرۆده بووان له داد گاو، كه به سەر كهوتنىكى
مهعنهوى داده نريت بۆيان، نهك هەر تهنها ئيمه بهلكو سەرجه مى ئيماندارانى ئهم
ولاتهى دلخۆش و شادمان كرد. چونكه ئهم برپارى بى تاوانى به بوارى ياساى بۆ
بلاو بوونهوى "پهيامه كانى نور" رهخساند. ئيمه تا ئىستا له ترسى دهست
به سەر اگرتنى پهيامه كان ناچار ده بووين هميشه له وريايى و حهزه ردا بين و، له
ماوهى ئهم ههژده سالى رابوردودا، به تايهت ئهم شمش سالى ئيره، گهلى
گير و گرتنى زورمان هاته رى له شار دنهوى پهيامه كاندا و، هموو شمان هميشه له
دلته بى و خه مى پهيامه كاندا بووين.

ده سا به ئه ندازهى ژمارهى پته كانى پهيامه كانى نور شوكر و سوپاس بۆ خواى
گهوره، چونكه سەر كهوتنى مهعنهوى ئهم جارهى پهيامه كان و، دراندن و لادانى
په ده كانى ستهم و تاريكى له لايه ن ئهم پهيامانه وه به ماندوو بوونىكى كه م، پنگاى
بۆ چه ندين فتوحاتى فراوان و پاداشتى گهوره كرده وه. ئه وه بو ماوهى ئهم دوو
مانگهى به ندبوونمان بوو به هۆى بلاو بوونهوى پهيامه كانى نور به شيوه كى تر و
له فراوانترين باز نه دا، وهك ئه وهى كه له به نديخانه دا رووى دا.

برايانم!

پيرو زباى تان لى ده كه م، به تايهت له گيرۆده بووان، له ناو ئه وانيشدا به تايهت
له حافظ محمد و، پيان ده ليين:

سوپاس بۆ خوا له سەر سه لامه تى همووتان.

ئهو داد گايهى كه سهد كهسى بۆ ماوهى سهد رۆژ له سهر يهك پهيام كه پهيامى
"پۆشته بى" به خسته به نديخانه وه، ئهم جاره نهيتوانى ته نانهت يهك كه سيش بۆ ماوهى
يهك رۆژ به ند بكات كه سهدان پهيامى وهك ئه وهيان پى بووا ئه ممش ئه نجامى
ئىخلاسى ناوازه و، توندوتوليبى نه جوول و، پهيوه ندى به هيزى نيوانتان بوو.

ئەمەشمان هیندە بە بێن گومانی بۆ چەسپاوە کە هیچ شوبهە و دوودلی یە کمان
تیایدا نەماوە.

دەسا هەتا هەتایە خواتان لێ رازی بێت. ئامین.

* * *

(خۆ تیکەل کردیان لە گەل قوتابیانی نووردا)

برایانی ئازیز و بەو هەفام!

پێرۆزبایی هاتنی سێ مانگە پێرۆزە کە تان لێ دە کەم کە زیاتر لە هەشتا سالی
ئەمەنی مەعنەوێتان دەست دەخات. بە تاییەت شەو تاییەتە کان.

تەبیریە بووتان لە دادگا و سەر کەوتنی مەعنەوێتان بە سەریاندا، سەتەمکارانی
دوو چاری سەرسامی کرد!

ئەم جارە لێرە پلانە کە ی خۆیان گۆرپووە و ازیان لە هێرشێ دوژمنانە هیناوە.
چونکە خەریکن بە ناوی هاوڕێیەتی یەو دەپۆنە ناو قوتابی یە تاییەتە کانی
پەیامە کانی نوورەو، تاکو لە خزمەتی "پەیامە کانی نوور" دوایان بچن و، دەچن
سەر قالی و ئەرکی کارمەندی یان بۆ دەدۆزنەو، یان مووچە کە یان بەرز
دە کەنەو، دەیانگۆنێز نەو بۆ چەندین کارمەندی تر، یاخود سەر قالیی تریان بۆ
دەپەخسین!

گەلێ رووداوی وە ک ئەمانە لێرە پووی داو. وای دياره ئەم دەست هینانە پێ یە
- لە پوویە کەو - زیانی زیاتر بێت لە دوژمنایەتی پراستەو خۆی پێشوویان.

* * *

(پەیامە کان بە پیتی لاتینی)

پەیامینکی کاریگەر لە پەیامە کانی نوور لێرە پۆشته ناو قوتابخانە ی ئامادە ییەو!
چونکە بەهزی ئیزنیکی مەعنەوی روخسەتمان دا کە بە ئامیزی چاپکەر و بە پیتی
لاتینی بنووسریتەو. پەیامە کەش لەمانە ی خوارەو پێکھاتووە:

ههلوئىستى يه كهمى وتەى سى و دوو ههم.. دوو ناوى "العدل" و "الحكم"ى بريسكهى سى ههم.. پهيامى سروشت تا كۆتاييه كهى.. معقامى يه كهمى پهيامى "الآية الكبرى" تا پلهى ههژده ههم، جگه له دوو پلهى "وهجى" و "ئيلهام". جا ئيوهش ئهم چوار پارچهيهى پهيامه كان بكهن به يهك بهرگ و، به پيشه نوئيهه كان بينووسنهوه و، به وينهى بۆمبايه كى مهزن به سهر و پرووى ئههلى ئيلحاددا بيتهقيننهوه.

له بهر ئهوهى ئهمسال له موپهري په ككهوتهيهى و لاوازى و پيريدام، ئهوا تكا له برا لاوه كانم ده كهم كه به دوعا كانيان لهم سى مانگه پيرۆزه دا يارمه تيبى معنهويم بهن. سلاوم به ههموو يه كينكى برايان بگهيهنن و، منيش دوعاى سهلامه تيبى ههر دوو دنيايان بۆ ده كهم.

سه عىدى نوورسى

* * *

(تهقوا و كردهوى چاك)

برا ئازيز و بهوه فاكتم!

لهم رۆژانه دا بىرم له: بناغه كانى "تهقوا" و "كردهوى چاك" كردهوه، كه له روانگهى قورئانهوه دواى "ئيمان" به دوو بناغهى يه كجار مهزن داده نرين. "تهقوا" برىتى به له: وازهينان له حهرام و دووره پهرىزى له گوناھ و تاوان. "كردهوى چاك" يش برىتى به له: جنى به جنى كردنى ئهو شتانهى له لايهنى خواى گهورهوه فرمان دراوه به جنى بهينرين، به مه بهستى دهستكهوتنى خيىر و پاداشتى باش.

جالهم سهردهمه دا كه به بۆنهى وروژاندنى حهز و خواسته كانى دهروونى به دخواز و پهت بچراندنى ئاره زوو كانه وه، كارولكارى: "پهوشتى و گيانى" پهريان سه ندووه، "تهقوا" ده بىت به بناغهيه كى گهلى مهزن، تمنانهت به بهردى ههموو بناغهيهك و، له ههموو شتىك باشتر و مهزنتر داده نرين. چونكه "تهقوا" - له

خۆیدا - دوور خستنه‌وه‌ی خراپ‌کاری‌یه و ازهینانه له تاوانه گه‌وره‌کان. ئەو ده‌ستووره‌ش که ده‌لیت: "دوور خستنه‌وه‌ی خراپ‌کاری له نزیک خستنه‌وه‌ی شتی سوودمه‌ند باشه" ده‌ستووریکه له هه‌موو کاتی‌کدا ره‌فتاری پێ ده‌کریت.

ئنجا له‌بهر ئەوه‌ی له‌م کاته‌دا ئەو ته‌وژمه‌ وێران‌کارانه له‌ په‌ره‌سه‌ندن‌دان که "گیان" و "په‌وشتی مرۆف" تیک‌ده‌شکینن، ئەوا "ته‌قوا" بووه به‌ بناغه‌یه‌کی گه‌لنی مه‌زن و به‌ره‌ستی‌کی یه‌ کجار گه‌وره‌ بۆ به‌ره‌لست کردن له‌م کاول‌کاری‌یه سامناکه.

جا ئەو که‌سه‌ی که‌ فه‌رزه‌کانی به‌جێ ده‌هێنیت و نارووات به‌ لای تاوانی گه‌وره‌دا، به‌ ئیزنی خوا، رزگاری ده‌ییت. چونکه به‌جیه‌ینانی کرده‌وه‌یه‌کی خاوی‌ن و بینگه‌رد، له‌ ناوه‌ندی ئەم هه‌موو تاوانه‌ گه‌وران‌یه‌ی ده‌وروو به‌ردا، یه‌ کجار ده‌گه‌مه‌نه.

"کرده‌وه‌ی چاک" با که‌میش ییت، له‌ نێوان ئەم مه‌رجه‌ گران و بارودۆخه‌ سه‌خته‌دا به‌ زۆر داده‌نریت. ئنجا هه‌ر له‌ ناو "ته‌قوا" دا "کرده‌وه‌ی چاک" یش هه‌یه‌! چونکه ازهینان له‌ حه‌رام و اجبه، پاداشتی به‌جیه‌ینانی و اجبیش گه‌لنی له‌ هی سونه‌ته‌کان زیاتره.

جا دووره‌په‌ریزی له‌ ته‌نها یه‌ک دانه‌ گونا‌ه، له‌ گه‌ل به‌جیه‌ینانی کرده‌وه‌یه‌کی که‌م، ئا له‌م چه‌شنه‌ کاتانه‌دا که‌ تاوان و گونا‌ه له‌ هه‌موو لایه‌ که‌وه‌ هه‌رش بۆ مرۆف ده‌هینن، وه‌ک ازهینان وایه‌ له‌ سه‌دان گونا‌ه (که‌ له‌و ته‌نها گونا‌ه‌وه‌ په‌یدا ده‌بوون گه‌ر بکرایه) و، وه‌ک جێ به‌جێ کردنی سه‌دان واجب وایه.

ئهم خاله‌ شایانی بایه‌خ پێدانه‌ و، به‌: "نیه‌تی خاوی‌ن و، ته‌قوا و، مه‌به‌ستی هه‌له‌اتن له‌ گونا‌ه‌باری" نه‌ییت، به‌ده‌ست نایه‌ت. مرۆف له‌م رووه‌وه‌ ده‌توانیت پاداشتی چه‌ندین کرده‌وه‌ی چاکی ده‌ست بکه‌ویت که‌ تیاياندا ماندوو نه‌بووه.

گرنگ‌ترین ئه‌رکێ له‌م کاته‌دا ده‌که‌ویت‌ه‌ ئه‌ستۆی قوتایانی نوور و خزمه‌تگوزارانی قورئانه‌وه، ئەوه‌یه‌ که‌:

"تهقوا" بکهن به بناغهی هممو کرداره کانیان و، له بهردهم تموژم و لیشاوی کاولکاری سامناک و هیرشبر و، له بهرامبر ئەو گوناھ و تاوانانەئە ئابلوقەیان داون، بهینی "تهقوا" ههنگاو بنین، چونکه مرؤف له هممو خوله کینکی ئەم چهشنه ژیانە کۆمه لایهتی یانەئە ئیستادا پروو بهرووی سەدان گوناھ دەبیتەوه. خۆ بئ هیچ گومانیک تهنهئا تهقوایه له رپنی مرؤفدا که هینده پاداشتی بۆ دهسته بهر بکات وهک ئەوهی سەدان کردهوهی چاکی بهجئ هیناییت، چونکه به بۆنەئە "تهقوا" وه لهو سەدان حەرام و گوناھانە دووره پەریزی ده کات.

شتینکی ئاشکرایه که: بیست کەس ناتوانن له بیست رۆژدا کۆشکیک بنیات بنین، کهچی یهک کەس ده توانیت له یهک رۆژدا بیرووخینیت! له بهر ئەوه، ده بیست له بهرامبر ئەو کەسهی که سەرگه رمی کاولکاری یه "پهوشتی و گیانی" یه کانه، بیست کەس هه بن ئەو لایه نانه بنیات بنین و ئاوه دانیان بکه نه وه.. کهچی ئیمه پینچه وانەئە ئەمه ده بینین؛ ئەوه تا هه زاران کاولکار تهنهئا یهک بنیاتنەر و ئاوه دانکه ریان له بهرامبر هه وه، ئەویش "په یامه کانی نوور" ه.

کهواته بهرگری کردنی خزمه تگوزارانی قورئان، به تهنهئا خۆیان، له بهرامبر ئەو کاولکاری یه سامنا کانه وه، له راستیدا، کارینکی ئائاسایه. خۆ ئەگەر ئەو دوو هیزه بهرامبره له یهک ئاستدا بوونایه، ئەوا شتی له عادهت به دهه ری زیاتر و فتوحاتی گه لئ مەز نەرت له بنیاتنان و ئاوه دان کردنه وهی "گیانی و پهوشتی" دا ده بینن.

با تهنهئا یهک نمونه له سه ر ئەمه بهینینه وه:

گهوره ترین بهردی بناغهی ژیانی کۆمه لایه تی ئەوه یه که: "بچووک ریزی گهوره بگریت و، گهوره ش بهزهیی به بچوو کدا بیته وه". کهچی ده بینن ئەم بناغیه له زۆر لاوه درز و که لینی تی کهوتوه. تهنانهت ئیستا له ئەنجامی تیکچوونی ئەم بناغیه، چهنده ها هه والی یه کجار دلتەزین و پروودای تهواو ناهه موار بهرامبر باوکان و دایکان، ده بیستین.

بهلام به فەزلی خوای گهوره، په یامه قورئانی یه کان برۆنه هر جینگایهك، بهرەنگاری کاولکاری ده بنهوه و نایهتن ئەم بناغه کۆمه لایهتی یه پرووخت، به لکو ههولی چاك کردنهوه شی دههەن.

ههروهك به پرووخانی بهر بهسته كهی "زولقهر نهین" یه ئجوج و مه ئجوج دهست دههەنه خراپکاری له پرووی زهویدا، به هه مان جوړ له ئەنجامی جینی لهق بوونی بهر بهستی مهزنی قورئانیشدا كه شه ریهتی خاوین و بینگهردی حهز رتهی محمهده ﷺ خراپکاری گه لینی زیاتر له وهی یه ئجوج و مه ئجوج له وشكایی و ده ریاکانی سه ر پرووی زهویدا بلاو بووه تهوه، كه به تاریکایی تۆقاندن و ئاژاوه چوار دهوری جیهانی داگرتوه و، چهندهها ستهم و ئیلحادی له پراده به ده ریش سه ر انسه ری ژیان و رهوشتی مرؤفیان دا پۆشیوه.

كهواته جیهادی مهعنهویی قوتاییانی سوور كه بهرەنگاری لافاوی ئەم تهوژمه راماله ر و سهختهی پئی ده كهن، به ئیزنی خوا، به جیهادیکی ئەوتۆ بۆیان ده نوو سرنیت كه پاداشتی گهوره و زۆریان دهست بخات، چونكه تروو سكا ییهك له جیهادی هاوه له بهر پژه كان، كه له سه ر كرده وهی كه م پاداشتی زۆریان ده دریته وه، ئیكه لئ جیهادی ئەمان بروه.

ده سا برا ئازیزه كام!

گهوره ترین هیزی ئیمه، له م کاته پر له تنگانه و له بهردهم ئەم پرووداوه مهزنانه دا، دوا ی هیزی "ئیخلاص"، بریتی یه له هیزی: "به شداری كردن له و کردارانهدا كه به نیازی پاداشتی دوا رۆژ ئەنجام ده درین!" چونكه به م به شداری یه هه موو یه کینکی ئیوه چه نندین كرده وهی چاك له ده فته ری چا كه کاری یه كانی بر ایانیدا ده نوو سیئت، ههروهك به زمانیشی هیز و یار مه تی و پشتگیری بۆ قه لا و سه نگه ر و سپیره كانی "تهقوا" ده نیریت، به تایبهت ئەم برا هه ژاره ی خۆتان كه له هه موو لایه كه وه هی رشی سه خت و نا ئامانی له سه ره، چونكه له م سنی مانگه پیرو ز و رۆژه به به ره كه تانه دا زۆر پیویستی به یار مه تی ئیوه یه.

ئەمەش لە ئێوه بە دوور نازانم، چونکە ئێوه شایانی ئەم هەولەن و پالەوانی
و هەفادارن و بەزەبیتان بە حالی ئەم برابەتاندا دیتەوه.

وا من بە هەموو جەستە و زمانم و لە قوولایی و ناخی دلمەوه داوای ئەم
یارمەتیدانە مەعنەوی یەتان لێ دەکەم و، لە لایەنی خۆشیمەوه لە دوعا و
چاکە کاری یە مەعنەوی یە کائەدا قوتاییان هاوبەش دەکەم، تەنانەت هەندێ جار لە
ماوێ یەك پڕۆژدا سەد جار زیاتر بە ناوی "قوتاییانی نوور" ناوتان دەهینم و
دوعاتان بۆ دەکەم، بە مەرجی دەستبەردار نەبوون لە "ئیمان" و "وفا" کە
دەستووری بەشداری یە لە کردەوه کانی سەر بە دوا پڕۆژدا.

* * *

(بوار نەدان بە خۆهەلقور تاندنی دەروون)

برایانی تازیز و بەوه فام!

بە بۆنە هاتنی هیزیکێ سوپا دوینی بۆ ئەم ناوچانە، ئەمێن پێی وتم: "پەيوەندیی
پرووسیا بە قەفقاسەوه پچرا". لە کاتیکدا کە من نەمەزانی و حەزیشم نەدە کرد کە
بزانم پرووسە کان هەر لە جەنگدا بەردەوامن. بۆیە قسە کەم پێی بپێی! بەلام "دل" م
بایەخیکێ بە باسە کە دا!

ئەمپڕۆش کە لە نوێژدا بووم و، لە ویردە کانی دواشیدا، بە شێوه یە کێ مەعنەوی
ئەمە ی خوارەوه هاتە دلمەوه:

لە ئەنجامدا یە کێک لە تەوژمە کانی جەنگ لەم مەملانێ یە ی ئێستای گۆی
زەویدا، چ بیانەوێت و چ نەیانەوێت، مەیلی بە لای ئیسلام و قورئان و پەيامە کانی
نوور و رێبازە کە ی ئێمە دا دەینت. کەواتە دەبێ لەم گۆشە یەوه سەیری ئەم
مەملانێ یە بکریت..

خۆ هەر چەندە ئەو هۆکارانە ی کە لە دوو نامە کە ی پێشوو دا بۆ سەیر نە کردنی
ئەم مەملانێ یە نووسیمان، سەروزیادی "دل" و "زیری" ن، کە چی حەزی "دەروون"
بۆ زانینی پرووداوه کان تیر ناکەن..

هەر له‌و زیکراندا ئه‌وه‌م به‌ دلدا هات که:
هۆی گرنگی ئه‌مه:

بیدار بوونه‌وی هه‌ستی پشت گرتنی لایه‌نیکه کاتی سهری رووداوه‌کان ده‌کریت. چونکه‌ پروانینی که‌سی "لایه‌نگر" تاوانه‌کانی ئه‌و لایه‌نه‌ نایینیت که‌ مهیلی به‌ لایدایه‌ و، به‌ سته‌مه‌ که‌ی رازی ده‌بیت و، ته‌نانه‌ت له‌ دلیشه‌وه‌ پینی خو‌ش ده‌بیت! له‌ کاتیکدا که‌ هه‌روه‌ک رازی بوون به‌ کوفر له‌ ناوه‌رۆکدا "کوفر"ه، رازی بوونیش به‌ سته‌م - به‌ هه‌مان جۆر - سته‌مه‌ و به‌ سته‌م داده‌نریت.

خۆ بێ گومان ئه‌م ملامانی‌یه‌ی ئینستای گۆی زه‌وی هینده‌ سته‌م و کاو‌لکاریی ئه‌وتۆی له‌ خۆدا هه‌لگر توه‌ که‌ ئاسمانه‌کان له‌ تاو‌گه‌وره‌یی ئه‌و سته‌مانه‌ فرمیسک هه‌لده‌رین! له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی مافی زۆر که‌سی به‌ری و بێ تاوان و سته‌م لیکراو له‌م ناوه‌نده‌دا تیا ده‌چیت. چونکه‌ ده‌ستووری سته‌مکارانه‌ی مه‌ده‌نییه‌تی ده‌نی که‌ له‌م بو‌ارانه‌دا پیاده‌ ده‌کریت بریتی‌یه‌ له‌ به‌ختکردن و قوربانی دان به‌ "تاک" له‌ پیناوی "کۆمه‌ل" دا و، ئاو‌رپه‌دانه‌وه‌ له‌ مافه‌ جوزه‌یی‌یه‌کان له‌ پیناوی سه‌لامه‌تییه‌ نه‌ته‌وه‌دا!

ئه‌م ده‌ستوره‌، ده‌رگای له‌ سه‌ر چه‌ندین سته‌می چه‌په‌ل و ناشیرینی ئه‌وتۆ خستوه‌ته‌ سه‌رپشت که‌ سه‌ده‌کانی پینشو و هاوشیوه‌ی سته‌می وایان به‌ خۆیا‌نه‌وه‌ نه‌دیوه‌. به‌لام داد‌گه‌ریی راسته‌قینه‌ی قورئانی پی‌رۆز هه‌رگیز مافی "تاک" له‌ به‌ر پارێزگاری کردنی "کۆمه‌ل" به‌خت ناکات. به‌لکو حه‌ق هه‌ر حه‌قه‌ به‌ لایه‌وه‌، چ زۆر بیت و چ که‌م.

یاسای ئاسمانی و داد‌گه‌ریی راسته‌قینه‌ ئه‌مه‌یه‌.

له‌ به‌ر ئه‌وه‌، هه‌ر که‌سیک وه‌ک قوتاییانی په‌یامه‌کانی نوور به‌ خزمه‌تی راستی‌یه‌کانی قورئانه‌وه‌ سه‌رقال بیت، گه‌ر هه‌یچ پینووستی‌یه‌کی ناچاره‌کیی بۆ نه‌یه‌ته‌ پینش، ئه‌وا هه‌ر ته‌نها له‌ به‌ر تیرکردنی خولیا و چه‌زی خۆه‌لقورتاندن و بێ ئه‌وه‌ش هه‌یچ سوودیکیان ده‌ستگیر ببیت، بۆ ئه‌و کاروبارانه‌ ناروانن. ته‌نانه‌ت هه‌ر خۆ سه‌رقال کردنی فیکری و به‌ دوادا گه‌رانی هه‌واله‌کانی ئه‌و ته‌وژمه‌ش، به‌ هیوای ئه‌وه‌ی له‌ ئه‌نجامدا خزمه‌تی ئیسلام و قورئان بکات، هه‌رگیز شایانی ئه‌وان

نی‌یه! چونکه ئەو ئەنجامه نەهاتوو تە دی. کەواتە هیچ پێویستی یەك بۆ پشتگیری
ستەمی کاولکاریی ئەوانە شك نابەن.

بەم جۆرە "دەررون" یش تیگەشت و، شوین "دل" و "زیری" کەوت و
دەستبەرداری خۆهەلقور تاندن بوو!
بەلێ.. بەم جۆرە تیگەیشتم.

مەسەلە ی دوو هەم:

سەر کەوتنی پەیامە کانی نوور لە ئیسپارتەدا هیندە ناکاو بوو کە زەندیقە کانی
سەر سام کرد! لەبەر ئەو، یە کیک لەو زەندیقە سەر سەختانە ی کە گیانی چەپەل و
بیر و بۆچوونە کانی کەسە مردوو لە ناوچوو کەیان هەلگرتوو، بە مەبەستی
شاردنەوی شکستە کەیان، بە پەنھانی و لە کتیبێکدا کە بلایوی کردوو تەو،
هێرشێ بردوو تە سەر قورئانی پێرۆز و پێغەمبەری ئیسلام ﷺ.

ئەم کەسەش - کە بە موسلمان ناو دەبریت - لە کتیبە کەیدا چەند وشە یەکی
بیزلینکراوی نەشیاری بە کار هیناوە، وەك ئەو ی لەو مونا زەر یەدا بە کار هاتوو
کە لە گەل شەیتان و دەستە و تاقمە کەیدا ئەنجام درا. چونکە هاوچەشنە کانی خۆی،
لە جوولە کە و فەیلە سووف و زەندیقە مولحید و سەر سەختە کانی ئەوروپا، لە دێر
زەمانەو تائێستا هەرچی بوختان و درۆ و دەلەسە یە کەیان سەبارەت بە قورئانی
پێرۆز و پێغەمبەری خۆشەویستەو ﷺ رێکخستوو، چوو هەموو ئەوانە ی لە
کتیبە کەیدا کۆ کردوو تەو!

جا ئەم زەندیقە فیلبازە، بە مەبەستی ئەو ی کە ئەم قسانە بدات بە گۆنی
موسلمانانی ساویلکە و کەسانی بێ ئاگا لە پەیامە کانی نوور و بیانخاتە پێش
چاویان، بە فیل و ساخته کاری رینگایەکی لە نووسینە کەیدا گرتوو تەبەر کە زۆر بە
وردی و شارەزایی و، بە شیۆه یەك کە گرهوی لە شەیتانیش بردوو تەو،
ئیلحاد و بێ پرواییە کە ی خۆی شار دوو تەو!

گەلێ تازار و خەفەتم بۆ ئەمە خوارد.

برای بەرێزمان کاک صەبری لە نامە کەیدا دەلێت:

ئەو فیل و تەلە کە و "داو" انە ی کە مولحیدە سەرسەختە کان لە بەرامبەر تەوژمی پەیمامە کانی نوورەووە سازیان دە کەن، گەلسی لە تانوپۆی جالجالۆ کە لاواز ترن. چونکە ئەو پەردانە ی شەیتان کە خۆیانی لە پشتەووە دەشارنەووە هیندە لاوازن کە هەرگیز توانای بەرگری یان نی یە و لە بەردەم پەیمامە کانی نووردا شەرو شیتال دەبن. نووسینە کە ی ئەو زەندیقە سەرسەخت و گیانە چەپەلە ی پیاووە مردووە کە، بە روالەت لە بەرژەووە نەدی نەتەوایە تیبی تور کە. کەچی لە راستیدا کتیبە کە ی بۆ ئەووە بلاو کردووە تەووە کە لە شان و شکۆ ی گەوورە و پلە ی بەرز ی قورئانی پیرۆز و پیغمبەری خۆشەووست ﷺ کەم بکاتەووە. بەلام بەم کارە ی سەری خۆ ی لە بەرد داو! هەرگیز ئەو نووسینە ی هینستا وە ک تانوپۆ ی جالجالۆ کەش نابێت لە بەرامبەر مووعجیزاتی قورئان و مووعجیزاتی ئەحمەدی یەووە، بەلکۆ یە کسەر دەتوێتەووە و لەناو دەچێت.

بەلام هەزار داخ و مخابن کە زیانیکی زۆر بەو کەسانە دە گە یە نیت "پەیمامە کانی نوور" یان نەدیووە، هەر وە ک ئەوانەش کە دیویانە حەزی خۆ هەلقور تاندن دەیان بزوینیت و دەلێن: با بزاین چیی تێدا یە؟ ئیتر لەم رێ یەووە خاوینبی دلی خۆیان لیل دە کەن، یان بەلای کەمەووە دە یخەنە دوو دلی و گومانەووە.

پیویستە قوتایانی پەیمامە کانی نوور لە بەرامبەر ئەم جۆرە شتانەووە وریابن و، زیاتر چالاک ی بنوینن. چونکە خۆ خەریک کردن بە شتی بێ کەلکەووە ئەویش کارینکی بێ کەلک و بیهوودە یە. بۆ یە ئەم مەسەلە یەم بە پوختی بۆ کورت کردنەووە. کەواتە هەرگیز بایەخی بێ مەدەن و، سەرنجی حەزی خەلکییشی بۆ لا مەوور و ژینن. با بیشزانریت کە جگە لە ناوہ پیرۆزە کان و واتای هەندێ ئایەتی پیرۆز، سەرتاپای کتیبە کە ی بێ نرخ و بەهایە. ئنجا بۆ ئەووش کە بزائن ئەو کەسە تا چ رادە یە ک سنووری خۆ ی شکاندووە، ئەو لە روانگە ی ئەم نمونە یی خوارەووە بۆ ی پروانن:

گهر كه سىنكى گىڙ و گهلخو له دووره وه سهىرى كۆرپكى يه كجار دوور بركات كه گهلنى زاناي ورده كارى پسپۆر لهوى له كتيپىك ورد ببنه وه و لىنى بكوئنه وه و له خزمهت مامۆستايه كى بهتوانادا دهرس بخوينسن. ئهم گهلخويسش له دووره وه برپارى خوئى به رهخنه گرتن له زانايانى ئاماده بووى ئهو كۆره ده بركات، ئهوا ئهم رهخنه و برپارهئى له "ورپنه" زياتر هيچ ناوئىكى ترى لى نائىت.

اللهم احفظ اهل الإيمان وطلاب رسائل النور من أمثال هؤلاء. آمين.

سه عىدى نوورسى

* * *

(به دوعا و نزاكانتان يارمه تيمان بدهن)

برايانى ئازيز و به وه فام!

دواى ئه وهئى كه خۆراگرى ناوازه و ئىخلاسى ته واوه تىئى ئىوه سه ركه وتنى به ده ست هئنا و، موسيبه ته كمش برايه دواوه و نه ما، ئه هلى دنيا پلانى پرو به پرو بوونه وه يان گۆرپوه. چونكه به فروفيللى زهنديقه كان هئزه ماددى و معنه وهئى به كانى خۆيان له م ناوچانه دا و به په نه هانى به رامبه ر به ئيمه كو كردوه ته وه و، زۆر به وردى ده جوولئى و، به ساخته كارى و شه يتان ئاسا ههول ده دن هئزى راسته قينهئى قوتاييانى په يامه كانى نوور تىك بدهن كه برىتى به له "پشتگىرى" و "په يوه ندى توندوتول" ئى نئوانيان. كه واته هه ر له و كاته دا كه په يامه كانيان دا به وه ده ستى خۆتان، كه چى به فىل و ته له كه بازى، پيلانى په نه هان و نووتان له دژ ده سازئىن!

خۆ هه ر چه ند ئيمه له راستيدا لقىكئىن له ئىوه، كه چى ئه وان به بناغه و مه لبه ندلمان له قه لهم ده دن، بۆيه به شىوه يه كى چروپر فروفيله كانيان به سه ر ئيمه دا جئى به جئى ده كه ن. به لام پاريزه رى راسته قينه هه ر ته نها خوا وه ندى په ره رد گارى هه موو جيهانه كانه. پشت به خوا ناتوانن هيچ زيانئىكمان پئى بگه يه نن. ده بئى

ئۈمەش - بىرايىم! - بە دوغا خاۋىن و بىگەردە كانتان لە رۆژ و شەۋە كانى ئەم مانگە پىرۇزانەدا، يارمەتىمان بەدەن.

لىرە شتىك نى يە شايانى باس بىت.. بەلام ئۈمە و رىيا بن و، ھەتا دەتوانن خۇتان پىارىزن.

* * *

(وتووئۆتك لە گەل كۆمەلئك لاودا)

رۆژنىكىان كۆمەلئك لاۋى جواڭخاس و ورىا و زىرەك ھاتن بۇ لام و، داۋاى چەند رېنمەيى و بىدار كەردنەۋەيە كى بەھىز و باشى و ايان لى كەردم كە بىپارىزىت لە پزىسكى شەپ و ئازاۋەي داخاۋازى يە كانى ژيان و ھەرەتى لاۋى و ھەوا و ئارەزۋى دەورۋەر.

مىش بەو چەشەنە ۋە لامەي كە دامەۋە بۇ ئەوانەي داۋاى يارمەتىيان لە پەيامە كانى نوور كەرد، ۋە لامى ئەم لاۋانەشم و داۋەۋە و تم:

باش بزىان ئەم بەھارەي تەمەن و جوانى يەي ژىانتان كە ئىستا لەزەتى لى دەچىزن، بى ھىچ گومانئك دەپرات و نامىنىت. جا ئەگەر خۇتان لە چوارچىۋەي سنوورە كانى شەرعدا نەھىلنەۋە و لەو سنوورانە دەرىچن، ئەوا لاۋى يە كەتان زاۋە دەبىت و بە خۇرابى لە كىستان دەچىت و، چ لە دنيا و چ لە گۆر و چ لە قىامەتدا ئەۋەندە گىروگرفتەن دەھىنىتە پى كە لەو تام و لەزەتەي لاۋى و تەمەنى دنىاتان گەلى زۆر و زىاتر بىت.

بەلام ئەگەر بەھارى لاۋىتان لە: دەروون پاكى و پارىزگارىي شەرەف و گونپراپەلىيى خوادا بىردەسەر، بەۋەي كە خۇتان بە پەروەردەي ئىسلام پىنگەپاند و بەمەش شوكرانەي ئەو نىعمەتى لاۋى و گەنجى يەتان دەرىپى كە خواۋەند پىنى بەخشىون، ئەوا كاكلە و ناۋەرۇكى ئەو سەردەمى لاۋى يەتان دەمىنىتەۋە و بەردەوام دەبىت و، دەبى بە ھۆبەك بۇ دەستكەوتنى لاۋى يەكى ھەمىشەي لە بەھەشتى نەمرى و ھەتاھەتايىدا.

"ژیان" گەر له "ئیمان" به‌تال بیئت، یان به‌هۆی زۆریسی گونا‌هاو سه‌رینچی کردنه‌وه له فهرمانه‌کانی خ‌وای گه‌وره، کاریگه‌ریی ئیمانی تیندا نه‌ماینت، ئەوا له گه‌ل تام و له‌زه‌ته‌ پ‌رواله‌تی و کم‌خایه‌ن و کورته‌کانیدا، چه‌ندین ئەوه‌نده‌ی ئەو تام و له‌زه‌تانه‌ خه‌م و خه‌فته و ئازار ده‌رخ‌واردی مرۆف ده‌دات. چونکه له‌به‌ر ئەوه‌ی مرۆف بیر و ژیریسی دراوه‌تی، ئەوا په‌یوه‌ندی‌یه‌کی سه‌روشتیی به‌تینی له‌گه‌ل رابوردوو و داهاتوودا هه‌یه، سه‌ره‌پای کاتی ئیستای. ئەم په‌یوه‌ندی‌یه‌ی ئەو له‌گه‌ل ئەو کاتانه‌دا ئەوه‌نده به‌تینه که ده‌توانیت تامی له‌زه‌ته‌کانی ئەو سه‌رده‌مانه و ئازاره‌کانیان بچیزیت، به‌پنجه‌وانه‌ی ئاژه‌ل که خه‌م و په‌زاره‌کانی رابوردوو و مه‌ترسی‌یه‌ چاوه‌پ‌روان کراوه‌کانی داهاتووش، له‌زه‌ته‌کانی کاتی ئیستای لئ ناشیونین و تیکی ناده‌ن، چونکه بیر کردنه‌وه‌ی نه‌دراوه‌تی.

له‌به‌ر ئەوه‌یه که ئەو مرۆفه‌ی که وتوو‌ته شیوی گوم‌پ‌راییی و، بئ ئاگایش به‌ ته‌واوی هه‌ر شه‌شده‌ری لئ گرتوو، خه‌فته‌ته‌کانی کاتی رابوردووی و دلته‌پئ و نیگه‌رانی‌یه‌کانیشی بۆ داهاتووی، تامی له‌زه‌ته‌کانی ئیستای ناهیلن و ژیانی به‌ خه‌م و ئازار و خه‌یال لئ ده‌شیونین، به‌تایه‌ت له‌زه‌ته‌ نا‌په‌واکان که وه‌ک هه‌نگوینی ژه‌ه‌راوی وان.

واته له‌ پ‌رووی چه‌شتنی تام و له‌زه‌ته‌کانی ژیانی دنیاوه، مرۆف سه‌د په‌له له‌ خ‌وار ئاژه‌له‌وه‌یه، ته‌نانه‌ت "ژیان" و "بوون" و "جیهان"ی گوم‌پ‌را و بئ ئاگایان ته‌نها ئەمرۆ و کاتی ئیستایانه. چونکه کاته به‌سه‌رچوو‌ه‌کان و هه‌رچی‌یه‌کیان تیندا‌یه، به‌ حوکمی گوم‌پ‌راییه‌کیان، "نه‌بوو" و "مردوو". ئیتر له‌ویوه‌هه‌موو جۆره تاریکی‌یه‌کیان بۆ دیت و تیایدا ده‌تلینه‌وه.. کاته‌کانی داهاتووی سه‌باره‌ت به‌وان، به‌هه‌مان جۆر "نه‌بوون" و "بوون"یان نی‌یه، چونکه ئەوان باوه‌ریان به‌ "غه‌یب" نی‌یه، که‌واته ئەو جو‌داییه هه‌میشه‌ییانه‌ی که ته‌واو نابن و له‌بن نایه‌ن، ژیانی ئەوانه به‌چه‌ندین تاریکیی پ‌ه‌ش پ‌ر ده‌کات، ماده‌م خ‌اوه‌نی عه‌قل و ژیری بن و، له‌گه‌ل ئەوه‌شدا ئینکاریی حه‌شر و زیندوو‌بوونه‌وه بکه‌ن.

به لآم نه گهر "ئيمان" بيئت به "زيان" ي زيان و تيشكي خۆي بهاويته ناو زيانهوه،
 نهوا هموو كاته كانى "پرابوردوو" و "داهاتوو" پرووناك ده بنهوه و "مانهوه" يان
 دهست ده كهويت و، له گۆشه ي ئيمانهوه چهندين تام و چيژى معنهوى و بهرز و
 پرووناكى "بوون" و "مانهوه" به "دل" و "گيان" ي مروفي ئيماندار ده بهخشن.

ئهم راستى به، له ئومىدى حهوتهمى "پهيامى پيران" دا به تهواوى پروون
 كراوه تهوه، با سهير بكرىت.

زيان ئاوايه.. جا نه گهر ده تانهويت تامى زيان بچيژن، نهوا زيانتان به "ئيمان"
 بزيه نن و، به نه بجماندانى فهرزه كان بپرازينهوه و، به دووره پهريژى كردنيستان له
 بين فهرمانى خواوه ند بپيارين.

پراستى ئهو "مردنه" ش كه مردوان هه رچى پۆژه له هه رچى شوينه سامناكى و
 مه تر سى به كانيمان پيشان ده ده ن، و اله نمونه به كدا پيش چاوى ده خه م، وهك بۆ
 چهن د لاويكى ترى وهك ئيوهم پروون كرده وه:

وا دابنين ليژه دا چهندين سينداره دانراون و له ته نيشتى ئهو سيندارانه شه وه
 فهرمانگه به كه هيه به خششى زۆر و گه وه ره گه وه ره ي تندا دابهش ده كرىت به سه ر
 به خته وه راندا..

ئيمه ش كه ده كه سين ليژه دا، بمانه ويته و نه مانه ويته، بۆ ئه وي بانگ ده كرين.
 به لآم له بهر ئه وه ي كاتى بانگ كردنمان نازانين، نهوا هموو خوله كيك چاوه پروانين
 پيمان بلين:

(وه ره پريارى له سينداره دانته وه ربگره و به سينداره كه تدا سه ربكه وه)!

يان بلين:

(وه ره بليتيك وه ربگره كه بۆت ده رچووه و قازانجى مليۆنه ها ليره ي زيپنى لى

به ده ست ده هينيت)!

له م كاته دا كه ئيمه پراوه ستاوين و له چاوه پروانيدانين، لاي ده رگا كه وه دوو

كس پهيدا بوون:

به كئيكيان:

ئافره تئكى جوانى نيمچه رووتى گالته چى به، پارچه يهك شيرينى به ده سته وه
گرتوه و ده يهوى پئشكه شى ئيمه ي بكات، به روالهت له وه ده چيټ خوش و به تام
بيټ، به لام له راستيدا زه هراوى به..

ئهوى تريان:

پياوينكى به ويقارى و ريباه، نه فيلبازه و نه ئه وه ندهش بيټ ئه زمونه كه بخه له تي.
له دواى ئه وه ئافره ته وه هات و، وتى: من مه ته لئكى سهر و وانه يه كى پر له پهندم بؤ
هيناون. ئه گهر ئه م وانه يه بخوينسن و له وه شيرينى به نه خؤن، ئه وه له وه په تي قه نارانه
رزگار تان ده بيټ و، به م مه ته له بليتى ئه وه به خشش و خه لاته به نرخه تان ده ست
ده كه ويټ. ئه وه تا ئيه به چاوى خؤتان ده بينن كه ههر كه سيك له وه شيرينى به
بخوات تا سه رده كه ويټه سهر قه ناره كه ي به سكي شه وه ده تلي ته وه.

ئه وانesh كه بليته كه يان بؤ ده رچو وه، ههر چه ند له ئيمه وه ديارين و به روالهت
وا دياره به قه ناره كاندا سه رده كه ون، به لام زياتر له مليؤ نه ها شا يهت هه والمان پئى
ده دن كه ئه وان له سي داره نه درا ون، به لكو دارى سي داره كانيان به وي نه ي پلي كانه
به كار هينا وه و به ئاسانى پيا ياندا سه ر كه وتو ون بؤ ئه وه فه رمان گه يه ي كه
به خششه كانى تي دا دابesh ده كر يټ.

فه رمو ون له په نجه ره كانه وه برون، با به چاوى خؤتان بينن كه چؤن گه و ره
لي پر سرا وان و سه ر په رشتيارانى دابesh كر دنى ئه وه به خششانه پر به دم ده لين:
(خا وه نانى ئه وه مه ته له سهر و سه رسو وره ينه ره، بليته كه يان بؤ ده رچو وه. ئه مه
به و په رى دل نيا يه وه بز انن، هه ر وه ك به بيننى يه قينى ئه وان ه تان بينى كه به
سي داره كاندا سه ر كه وتن و، هيج گومان يكتان له مه دا نه بيټ، چونكه وهك خؤرى
ني وه رؤ شتيكى ئاشكرا و رو ونه).

به م جؤ ره و به چه شنى ئه م نمو ونه يه:

تام و له زه ته حه رام و نار هه وا كانى "لاوى" وهك هه نگو ينى زه هراوى وان..

مردنیش لای ئەو کەسەى کە بلیتی ئیمانی ون کردووہ - ئەو بلیتەى کە بەختەوہریی ھەمیشەیی بۆ خواوہنە کەى دەباتەوہ - وەك سێدارە وایە و، ئەو کەسە ھەمیشە چاوہروانی جەللادی "مردن"ە، کە لەبەر نەزانراویى کاتە کەى دەگوئجی ھەموو چاو تروو کاندنیک نامادە بێت، تا کو بێ جیاوازی لە نیوان پیر و لاودا ملان پەڕینیت و بیانخاتە ناو چالی گۆرەوہ، ئەو گۆرەى کە بە روالت دەرگای تاریکی ھەمیشەییە.

بەلام ئە گەر "لاو" پشٹی لەو تام و لەزەتە حەرامە ھەلکرد کە وەك ھەنگوینی ژەرەوای وایە و، ھەولێ دا ئەو مەتەلە قورئانییەى دەست بکەوێت کە بریتی یە لە (ئیمان و بەجێھێنانی فەرزەکان) ئەوا سەد و بیست و چوار ھەزار پێغەمبەری راستگۆ - دروودیان لەسەر بێت - و چەندین ئەولیا و پیاوچاک و زانای خواناسی لەژمارەبەدەر، ھەموویان بە یەك دەنگ و بە پێشاندانی شوێنەواری ھەوآل و مژدە کەیان، مزگینیی دەدەنێ کە: ئیماندار بلیتکی وای بۆ دەردەچێت بەختەوہریی ھەمیشەیی دەست دەخات.

پوختەى ئەم قسانە ئەو یە کە:

بێ ھیچ گومانیک "لاوی" دەروات و نامینیت. جا ئە گەر لە پیناوی قۆزتنەوہى تام و لەزەت و کەیف و شادیی ھەلەشەیی و لەخۆبایی بووندا بەسەرچوو بێت، ئەوا ھەزاران بەلا و نازاری پڕ ئیش بۆ ئەو مەرۆفە بەجی دەھیلنیت، چ لە دنیا و چ لە قیامەتدا.

ئە گەر دەتانەوێت تێبگن لەوہى کە ئەم حالەتەى ئەو چەشنە لاوانەى تێدان، لەبەر ھەلسو کەوتی ھەلەشە و زیادەپەرەوى و تووشبوونیان بە چەندین نەخۆشیی دەروونی، زۆر بەی جار دەیانگەییە نیتە خەستەخانەکان..

یان گەر دەتانەوێت بزائن ئەو حالەى ئەوان، بەھۆی لەخۆبایی بوون و ھەوا و ئارەزوویانەوہ، دەیانگەییە نیتە بەندیخانەکان و ئەو مەلەبەندانەى کە بە چاوی سووک سەیری مەرۆفیان تێدا دەکرێت..

یان بههۆی ئەو دلتەنگی و دەروون تەسکی بەی که له ئەنجامی ئازار و نیگەرانی بە معنەوی و دەروونی بە کانهوه دوو چاری دەبن، بۆ مه‌ها و مه‌یخانه کان ده‌یانبه‌ن..

به‌لێ، ئە گەر ده‌تانه‌وێت له‌م ئەنجامانه دلتیانبن، ئەوا پرسیار له‌ خه‌سته‌خانه و به‌ندیخانه و گۆرپه‌خانه کان بکه‌ن! بێ گومان ئەو کاته له‌سه‌ر زمانی حالی خه‌سته‌خانه کانهوه گۆرپه‌خانه له‌ ئاخ و داخی چه‌ندین نه‌خۆشی وه‌ها ده‌بێ که نه‌خۆشی به‌کانیان له‌ ئاره‌زووبازی و زیاده‌په‌ویی لاوانه‌وه په‌یدا بوون..

هه‌روه‌ها له‌ به‌ندیخانه کانیشه‌وه ئاهوناڵه‌ی خه‌م و ده‌نگی په‌شیمانی و هه‌نسکی هه‌سه‌ره‌ت ده‌بیسێن که له‌ زاری ئەو لاوانه‌وه ده‌رده‌چن دوا‌ی هه‌له‌شه‌یی و له‌خۆبایی بوونیان که‌وتبوون و، ئیستا له‌ ئەنجامی پشتگۆی خه‌سێن و سنوور شکاندنی فه‌رمانه‌کانی شه‌رع، زلله‌ی ته‌می کردنیان لێ دراوه. ئەو کاته ئەوه‌ش ده‌زانن که زۆربه‌ی ئەو شتانه‌ی مایه‌ی ئازاری گۆرپه‌ن - ئەو گۆرپه‌ی که جیهانیکی به‌رزه‌خیی ئەوتۆیه له‌به‌ر زۆریی ئەوانه‌ی تێی ده‌چن هه‌میشه‌ ده‌رگا‌کانی له‌ کردنه‌وه و داخه‌ستندان - هه‌لسوکه‌وته هه‌له و خراپه‌کانن که ئەو مرۆفه له‌ سالانی لاویدا دوو چاریان بووه، وه‌ک به‌ بینه‌ی ئەوانه‌ی گۆرپه‌یان بۆ که‌شف ده‌ییت و به‌ شایه‌تی هه‌موو زانیان و ئەهلی حه‌قیقه‌ت چه‌سپاوه..

یان گەر هه‌ز ده‌که‌ن له‌وه دلتیا بن، فه‌رموون پرسیار له‌ "پیران" و "بیماران" بکه‌ن که زۆریه‌ی چین و توێژه‌کانی ئاده‌میزاد پینکه‌هینن. گەر پرسیاریان لێ بکه‌ن، ئەوا له‌ زۆریه‌ی ئەوانه‌وه ده‌بیسێن که ده‌لێن:

(داخی به‌ جهرگم بۆ ئەو ته‌مه‌نه‌ی له‌ ده‌ستمان ده‌رچوو! به‌هاری لاویمان له‌ چه‌ندین شتی بێ نر‌خدا به‌زایه‌ دا، ته‌نانه‌ت له‌ چه‌ندین شتی زیانه‌خشا له‌ده‌ستمان چوو. نه‌که‌ن چاو له‌ ئیمه‌ بکه‌ن و شوین پیمان هه‌لبگرن)!

چونکه‌ ئەو که‌سه‌ی که له‌ پیناوی ئەوه‌ی پینج یان ده‌ سالی ته‌مه‌نی لاوی به‌ چه‌ندین چێژی حه‌رام بیاته‌ سه‌ر، ساله‌های سالی ژبانی دنیای به‌ خه‌م و خه‌فه‌ت

لى پروات و، پاشان لە دۆزەخيشدا سزا بچيژيئت.. ئەو كەسە، شايانى بەزەبى
 پىداھاتنەو نى، ھەرچەندەش لە حالتيكى ئەو ەندە سەختدايە كە لە ھەموو
 كەسيك زياتر بەزەبى مرؤف دەبزوينيئت، چونكە ئەگەر كەسيك بە رەزامەندىي
 خۆى زيانى بۆ خۆى ھەلئېژارد و پىنى خۆش بوو، شايستەى ئەو نى يە مرؤف بەزەبى
 پىدا بيشەو و بە چاوى مېھرەبانى يەو بەزى پروانيئت، بەپىي ئەو دەستورە
 حە كيمەى كە دەليئت:

"الراضي بالضرر لا يُنظر له!"

لە خوا داواكارم ئيمە و ئيوەش لە فيتنە و ئاشووبى لەخستەبەرى ئەم كات و
 سەردەمە پياريزيئت و، لە شەر و خراپە كارى رزگارمان بكات. ئامين.

* * *

(راستى يەك كە دەمكوتى رەخنە و ئيعتيرازە كان دەكات)

برايانى ئازيز و بەو ەفا.. قوتايانى پەيامە كانى نوورم!

ناچار بووم راستى يەك بئەمە روو تاكو ئەو رەخنە و بيانوانە بنەپر بكات كە
 زيان بە قوتايى يە لاوازە كانى پەيامە كانى نوور دەگەيەنن، وەك رەخنە چاوەروان
 نە كراوە كەى ئەو زاتە.

جارينكى تر ئەو دەووبات دە كەمەو كە بە يە كيك لەوانەم وت:

گەلنى جيى داخ و سەرسوورمان و سەرسامى يە كە ئەھلى حەقيقەت ئەو ەيزە
 دەراسايە لە دەست خۆيان دەدەن كە لە ئيتيفاق و يە كگرتندا ەيە و، لە ئەنجامدا
 شكست دەھينن.. كەچى دووروووان و گوومرايان - بە پىنچەوانەى
 مەشرەبە كەيان - لە نيوان خۆياندا يە كدە گرن، تاكو ئەو ەيزە گرنگەى كە لە
 يە كگرتندا ەيە دەستى خۆيانى بئەن!

خۆ ھەرچەند ئەوان ژمارەيان لە سەدا (دە) زياتر ناييئت، كەچى بەم يە كگرتنەى

نيوانيان بەسەر لە سەدا نەو ەدى ئەھلى حەقيقەتدا زال دەبن!

له هموو شتيك زياتر ئەمەي خوارەوہ سەرسامی و سەرسوورمانی مەرۆف دەورووژنیت:

له کاتیکدا که ئیمە چاوەروانی یارمەتی و هاندانی گەورە بووین له لایەن ئەو کەسانەو، چونکە له پرووی ئیسلامەتی و پێياز و جێبەجێ کردنی ئەرکی ئایینی یەوہ ئەم یارمەتیدانە ئەرکینکە و له ئەستۆیاندا یە.. کەچی دەستی یارمەتیمان بۆ درێژ ناکەن، تەنانت ئەو زاتە - لەسەر بناغەي تیگەیشتیکی هەلەي خۆی - پەخنەي له چەند پروونکردنەو یەك گرتووہ کە تاییەتن بە راستی یە کەوہ و، لە شپۆہەکی وەهاشدا کە سارد و سەری بخاتە نیوان قوتاییانی پەيامە کانی نوورەوہ و، لەمەشدا پشتی بە پلەوپایە و پڕی و شوینی کۆمەلایەتی گرنگی خۆی بەستووہ. من نازانم پەخنەي له چ مەسەلەيەك گرتووہ و ئەو مەسەلەيش تاییەتە بە چ ئایەتیکەوہ. لەوانەيە هی مەسەلەيەکی پەيامی "ئاماژە کانی قورئان" ییت کە پێی دەوتریت: تیشکی یە کەم و، وەك پەيامینکی یە کجار تاییەتی و نەهینی لەناو قوتاییاندا دەستاو دەستی پێ دەکەین.

وا ئەم برا کۆلەوارەتان ئەمەي خوارەوہ بۆ ئەو هاوڕێی بەرپزە دیرینە و، بۆ زانایان و، بۆ ئیوہش، دەخاتە پروو:

ئەو بەلگە راستەقینە و مەنتیقی یە زۆرانەي کە تاییەتن بە راستی یە کانی ئیمان و، سەعیدی نوئی بە رێژنە و بەرە کەتی قورئانی پیرۆز دەیانەینیتەوہ، نەك هەر تەنها زانایانی ئیسلام ناچار ی تەسلیم بوون و سەلماندن دەکەن، بەلکو مل بە سەرسەختترین فەیلە سووفە ملنەدەرە کانی ئەوروپاش دادەنەوین.

قورئانی پیرۆز و، ئیعبازە مەزنە کەي و، خواستی پەوانبێژی یە دەراساکەي ئەم قورئانەي کە بریتی یە له زمانی غەیب، داخوازی ئەوہن کە چەندین هیما و ئاماژەیان سەبارەت بە سەرنج پراکیشانی خەلکی بۆلای "پەيامە کانی نوور" تیدا ییت، کە موعجیزەي مەعنەویی قورئانن لەم سەردەم و پڕۆژگارەدا. وەك هەوالدانە کانی ئیمامی عەلی - خوای لێ رازی ییت - و شیخی گەیلانی - قەس

سره - که به شیوازی هینما و ئاماژه له باره‌ی گرنگی و به‌های "په‌یامه‌کانی نووره" هوه رایان گه‌یاندوووه.

به‌ئنی، له به‌ندیخانه‌که‌ی ئه‌سکی شه‌هر و له کاتینکدا که ئیمه زۆر پنیوستان به دلدانه‌وه‌یه‌کی قودسی بوو، ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌م به دلداهات که له خۆم پرسی:
تۆ چه‌ند شایه‌تیکی نیوان قسه و گوفتاره‌کانی ئه‌ولیا پیشینه‌کان له‌سه‌ر
"ئه‌حه‌ققیه‌ت" و "قبوول بوون" ی په‌یامه‌کانی نوور ده‌هینیه‌وه. که‌چی به‌پنی
ناوه‌رۆکی ئایه‌تی پیروزی: ﴿وَلَا رَطْبٌ وَلَا يَابِسٌ إِلَّا فِي كِتَابٍ مُّبِينٍ﴾ (الأنعام: ۵۹)
خواه‌نی گوفتار له‌م مه‌سه‌له‌یه‌دا قورئانی پیروزه..

جا ئایا قورئانی پیروز له په‌یامه‌کانی نوور پازی‌یه؟ ئایا چون ده‌روانیه‌ته‌م
په‌یامانه؟

پروبه‌پرووی ئه‌م پرسیاره سه‌یره بوومه‌وه و، په‌نام بۆ قورئانی پیروز برد و، داوای
یارمه‌تیم لێ کرد. یه‌کسه‌ر له ماوه‌ی یه‌ک کاتز می‌ردا هه‌ستم کرد که:
"په‌یامه‌کانی نوور" تاکینکه له ناوه‌ندی ئه‌و و اتا ئاماژه‌یه‌یه هه‌مه‌کی‌یه‌ی که
ئه‌ویش یه‌کیک له‌ چینه‌کانی ئه‌و لق و په‌لانه ده‌نوئینیت که له واتای راشکاوی
سی و سنی ئایه‌تی پیروزی قورئاندا هه‌ن. هه‌روه‌ک نیشانه‌یه‌کی به‌هیزیشم ده‌ست
که‌وت له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که په‌یامه‌کانی نوور ئه‌و واتایه‌ ده‌یانگریته‌وه و تاییه‌ته
به‌وانه‌وه. چونکه به‌شیککی ئه‌م نیشانه‌یه‌م تا راده‌یه‌ک به‌روونی و به‌شه‌که‌ی تریشیم
به‌کورتی و پوختی بینی. ئیتر هیچ شوبه‌ه و گومان و دوودلی و وه‌سوه‌سه‌یه‌کم له‌و
قه‌ناعه‌ته‌مدا نه‌ما. بۆیه ئه‌و قه‌ناعه‌ته‌ بێ گومان‌ه‌ی خۆم نووسی و، دام به‌ برا
تایه‌مه‌نده‌کام، به‌و مه‌رجه‌ی به‌ نه‌ینی هه‌لی بگریت. ئه‌مه‌ش به‌ نیازی پارێزگاری
کردنی "ئیمان" ی ئیمانداران به‌ په‌یامه‌کانی نوور.

ئیمه له‌و په‌یامه‌دا نه‌مان وتوو و واتای راشکاوی ئایه‌ته پیروزه که ئه‌مه‌یه، هه‌تا
زانایان بلین: "ئیه نظر!" هه‌روه‌ها نه‌شمان وتوو: هه‌مه‌کی بوونی واتا ئاماژه‌یه‌یه که
بریتی‌یه له‌مه. به‌لکو ده‌لین:

له ژير و اتای پراشكاوى ثابته پيروزه كه دا چهند چينيكي جياجياى "واتا" ههيه. يه كيڤك لهم چينانه و اتای هينما و ئاماژههيه. ئنجا ئهم و اتا ئاماژههيهش خوى له خويدا ههمه كى (كلبي)يه و، له هه موو چهر خيڤدا چهند و اتايه كى هه نده كى (جزئي)ى ههيه. جا په يامه كانى نوور لهم چهر خه دا يه كيڤكه له دانه دانه و تاك تاكه جوزئى يه كانى هه مه كيتيى چيني ئهو و اتا ئاماژههيه.

ئنجا هر له كۆنوه ده ستوورى "حسابى ئه بجهدى و جهفر" له نيوان زانا ياندا بۆ دۆزينه وهى نيشانه و به لگه كان كارى پنى كراوه. جا ئهم جوزه حساب و ليڤدا نه وهيه هه رگيز ثابته پيروزه كه و اتا پراشكاوه كهى زامدار ناكات. به لكو هه ندى جار هۆيهك ده نيئت بۆ ده ر خستى ئيعجازى قورئان و مه زنيى ره و انيژى يه كهى.

كه واته له رووى پراستى يه وه هيج ره خه يهك له سه ر ئهم ئاماژه غه يي يانه له گۆر يندا نى يه. چونكه ئهو كه سهى كه نه توانيئت ئينكارى ئهو ورده كارى و لنى ده ر هينانه له ژماره به ده رانهى ئه هلى حه قيهت بكات كه له ئاماژه نه پراوه و بئى سنووره كانى قورئان ده ريان هيناون، ده بئى ئينكارى ئه مهش نه كات، به لكو هه ر ناشتوانيئت بيكات.

ئنجا به سه ير زانيى ئهو ره خه گر ههش كه به دوورى زانيوه ئهم كتيبه به نر خه - په يامه كانى نوور - له پياوئيكى ئاسايى بين بايه خه وه سه ره له بادت، جئى سه رنجه! چونكه ئه گه ر بئى له گه وره يى توانستى خوا بگردايه ته وه كه ده ر ختيكى گه وره و به رز له تۆويكى بچوو كى سنو به ر به دى ده هينيئت، ئه و بئى گو مان ناچار ده بوو قبوولى ئه وهش بكات كه ده ر كه وتنى ئهم به ر هه مه له م كات و رۆز گاره دا و له سه ر ده ستى كه سينكدا كه له ده سه و سانيى ره ها و هه ژاريى ره هادايه و له راده به ده ر مو حتا جه، به لگه يه كه له سه ر ميهره بانىى فراوانى خواى گه وره!

وامن چ ئيوه و چ ئهو كه سانهش كه ره خه له تايه تكارى و شه ر هفنى به رزى په يامه كانى نوور ده گرن، دلنيا ده كه مه وه كه:

ئەم ئاماژە و ھەوآل و ھیما ئاماژەییانەى ئەولیاکان، ھەردەم بەرەو شوکر و سوپاسى خواى گەورە و داواى لىخۆشبوون لە گوناھە کاتم منیان بردووہ و، ھىچ کات و ھىچ خولە کىنكى ژيانم ئاسەوارىنكى ئەوتۆيان لە مندا بەجى نەھىشتووہ کہ بگۆنجى بىت بە مایەى "شانازى" و "لەخۆ بايى بوون" و "خۆپەرستى دەروونى بەدخواز"م. ئەمەشم بە ھەموو لایەنە وردەکانى ژيانى خۆم چەسپاندووہ کہ بىست سالتە لە پىش چاوتاندايە.

جگە لەم پراستى بەش، مەزۇف ھىچ کات لە "قسوور" و "لەبىرچوونەوہ" و "سەھوو" بەدەر نى بە. کەواتە گەلى گوناھى زۆرم ھەن کہ خۆم پىيان نازاتم، لەوانى بە "بىر"م لە شتىکدا خۆى ھەلقور تاندىت و چەند ھەلەبە کى لە پەيامە کاندە دروست کردىت..

بەلام ئايا بۆچى ئەم پەخنە گرە گۆى بە گۆرپىنى پىتە قورئانى بە پاك و پىرۆزە کان نادات کہ بۆ چەند پىتىكى ناتەواو گۆرراون و، تەر جەمەبە کى دەستکردى قەلەم تىراوى تەحرىف کراوى پەر لە تەئولى خراپ و ناتەواوى گومرايانى بۆ دانراوہ کہ واتا پراشکاوہ کانى قورئانى پىرۆز دەرووشىنىت؟؟

بۆچى گۆى بەمە نادات و دەچى روانىنى خۆى لەسەر کہ سىنكى لاوازى ستم لىکراو چر دە کاتەوہ کہ سەرنجىكى ئىعجازى قورئانى پروون کردووہ تەوہ تاکو ئىمانى برايانى خۆى پى بەھىز بکات؟ ئەوہ تا بە جۆرىک ئەو پەخنەبەش دە گرىت کہ ساردوسپرى و سستى لە خزمەتى ئىماندا بنىتەوہ. لە کاتىکدا کہ خالى پەخنە کەشى بە جۆرىكى وەھابە ھەرگىز ناگۆنجىت کہ سىک کىشى گەردىلەبەک وىزدانى تىدا بىت بەجى پەخنەى بزانىت!

ھەروەھا ئەمەش جى سەرسامى و مایەى سەرسوورمانمە کہ:

ئەو پەخنە گرە بەرپزە قوتابى "شىخ فەھىم"ە کہ بە کىنکە لە مامۆستا بەتوانا کاتم لە زنجىرەى زانستىدا، کہ ئەو مامۆستايەش بە کىنکە لە قوتابىانى ئىمامى پەبىيانى - خواى لى پازى بىت - و، پەيوەندى بە کى توندوتۆلى لە گەلدا ھەبە. کەواتە

ده‌بوو ټوو به‌رېزه زياتر له همموو كه‌سېكي تر به همموو هېزيكېه‌وه بؤ يارمه‌تيدانم تېبكو شايه و ټاورې له گونا‌هه‌كانم و ژيانې تېهه‌لكېش و په‌شېوي رابوردووم و هه‌لچوون و توورپه‌يېم، نه‌دايه‌ته‌وه. كه‌چې - به‌ داخه‌وه - ټم ره‌خنه‌يه‌ي - وه‌ك يېستوومانه - ساردوسپې لاي هه‌ندې هاورپې لاوازاندا به‌جې هېشتووه و شتيكي شېوه به‌لگه‌شي داوه به‌ ده‌ستي گومراپانه‌وه.

ټېمه چاوه‌رواني ټوه‌ين له‌و زاته به‌رېزه كه ټم تېنگه‌يشتنه هه‌لمه‌يه‌ي خوې چاره‌سهر بكات و، هه‌ول بډات سه‌رله‌نوې بنياتي بنېته‌وه، هه‌روه‌ك هيوامان وايه كه به‌ دوعا و ټاموژگاري په‌ ره‌وان و كارېگه‌ره‌كاني يارمه‌تېمان بډات. جگه له‌وش، ټمه‌ي خواره‌وه پېش چاو ده‌خه‌م:

ټوو بانگه‌وازه حق و په‌كجار به‌هېزانه‌ي كه مليونه‌ها ټيماندار له ژېر سايه‌ي ټالاكه‌يدا كوږوونه‌ته‌وه، له‌وانه‌ي كه هه‌رچنده‌مه‌شرب و مه‌زه‌ب و ته‌ريقه‌تيان له په‌كتر جياوازه، كه‌چې له‌گه‌ل ټوه‌شدا بؤ هه‌موو خوږه‌خت كردنيك ټاماده و له‌سه‌رپېن.. له‌م كاته‌دا وا ده‌رده‌كه‌ويت كه هه‌موو ټوو بانگه‌وازانه به‌رامبه‌ر ده‌ست وه‌شاندي سخته و توندوتېژي گومراپې به‌ پاشه‌كشي به‌ره‌و دواوه گه‌راپنه‌وه و پالېان داينته‌وه..

كه‌چې هه‌ر له‌م كاته دژواره‌دا "په‌يامه‌كاني نوور" نه‌گه‌رانه دواوه، به‌لكو به‌ره‌نگاري سه‌رجه‌مي ټوو هېرشانه بوونه‌وه و، هه‌موو ټهر كېنكيان خسته ټه‌ستوي خوږيان و رپې ټيمانيان برې و پېش هه‌موانېش كه‌وته‌وه.

له‌به‌ر ټوه، ناكړيت داناني ټم په‌يامانه بډرېته پال پياوېكي كوږه‌واري نېمچه خوږنده‌وار كه ټمه‌ني له نيوان په‌هنده‌يي و به‌نديخانه و چاودېرې ده‌سته‌لاتدارې ده‌ولته‌دا بردووته سه‌ر و، به‌چه‌ندين پروپاگه‌نده‌ي ژه‌هراوي و نيازي چه‌په‌ل خه‌لكي لې دوور خراوه‌ته‌وه..

هه‌رگېز ناگوښي پياوي وا خاوه‌ني ټم په‌يامانه يټ و، نايت بؤ خوې شانازي‌يان پېوه ده‌ر بېرېت. چونكه له‌زيره‌كي و كارامه‌يي خوږه‌وه هه‌لنه‌قولاون،

به لکويه کيکن له موعجيزاتي قورئان و چاکه يه کن له چاکه کاري يه کاني
ميهره بانبي خواي گه وره، تنها نه وهنده هديه که نم پياوه و هه زاران له
هاورئ ياني ده ستيان بؤ وهر گرتني نه و ديار يه به نرخه پراکيشاوه، به لام نه و بؤ
بلاو کر دنه و هيان هه لئير اوره.

باشترين به لگمش نه و هيه که: نم په يامانه هي و ايان هيه له شمش سه عاتدا و، هي
تريان له دوو سه عاتدا و، هه نديکيان له يه که سه عاتدا و، هه نديکي تريشيان له (ده)
ده قيقه دا نوو سراون!

وا من سوئندتان بؤ ده خؤم که نه گهر ئيستا زيره کي و تواناي ياد و بيري
سه عيدي کؤنشم بيوايه، نه مده تواني به (ده سه عات) نه و په يامه بنووسم که به (ده
ده قيقه) نوو سرا و، نه مده تواني به (دوو رؤژ) نه و هه شيان بنووسم که له (يه که
سه عات) دا نوو سرا.

نه و هتا نه و په يامه ي که له باره ي چيه تبي "من" (خودي مرؤف)^(۱) ده دويت و له
ماوه ي (شمش سه عات) دا نوو سراوه، هه رگيز ناگونجي نه له لايه ن منه وه و نه له
لايه ن فهيله سووف و نوو سه ره بليمه ته کانيشه وه به (شمش رؤژ) بنووسريت.

که واته ئيمه هه رچهنه خؤمان موفليسين و داراي هيچ شتيک نيين، به لام
خز مه تگوزار و ده لالين له پيشانگاي به نرخترين گه وهر و مرواريدا.

له خواي گه وره ي به خشنده ده پارينه وه که به چاکه کاري و به خشنده يي خؤي
ئيمه و هه موو قوتاي ياني په يامه کاني نوور به ئيخلاسي ته و او هتي يه وه له م خز مه ته دا
سهر بخات.

تامين.

* * *

(۱) مبهست (وته ي سي هم) ه له کتبي (وته کان). (وه رگيز)

(كورتە پروونكر دنهويهك له باره‌ى ئيعجازى قورئان)^(۱)

له خهونىكدا كه له موهوبەر ديومه، خۆم له ژېر چىاى "ئارارات" دا بينى. كتوپر لهو خهوندا چياكه تهقى يهوه و بهردى گهوره گهوره‌ى به ئندازه‌ى شاخه كانى بۆ هموو جى به كى دنيا هه لدا و، جيهانى به تهواوى په شو كاند و خستيه له رزه وه..

كتوپر پساويك له تهنىستمه وه راوهستا و پىنى وتم: چى له باره‌ى جۆره كانى ئيعجازى قورئانه وه ده زانيت به پوختى و كورتى پروونيان بكه ره وه.

هيشتا له خهونه كه مدا بووم بىرم له تهعبيره كه‌ى كرده وه و، وتم:

تهقىنه وه‌ى ئهم چىايه نمونه يه كه بۆ ئه و ئالو گۆرانه‌ى كه به سهر گروى ئاده ميزاددا دين و، بىن هيج گومانى كيش رينمايى قورئانى پرووز به به رزى و بلندى بالى به سهر ئه و ئالو گۆره دا راده كيشيت و، رۆژنىك دىته پيش كه ئيعجازى قورئانى تيدا پروون ده كرېته وه.

بۆيه وه لامى ئه و پياوهم دا يه وه و وتم:

ئيعجازى قورئان له حهوت سهرچاوه‌ى هه مه كه‌ى يه وه ده رده كه ويئت و له حهوت ماك (عنصر) پىنكدىت.

(۱) تىبىنى وه رگېر:

مامۆستا نورسى له ناوه ندى "پاشبهندى قه ستمۆنى" دا سى پارچه‌ى په يامى "چه ند بريسكانهويهك" ى داناه كه برىتى له: (هموو ئازارىك له گومرايدايه.. كورته باسىك له باره‌ى ئيعجازى قورئانه وه.. دوو به لگه‌ى مەزنى ته وحيد). ئه مش به پىنى ئه و ده ستوره‌ى كه له "مه سنه ويى نوورى" له كۆتايى په يامى "دلۆيىك له ده رباى ته وحيد" دا باسى كرده وه. ئه وه تا له ويى ده لىت:

"... چونكه من قورئان به سهرچاوه‌ى هموو رىژنه و به ره كه تىك ده بينم. خۆ هه رچى جوانيى حه قيقه ته كان له به ره مه كاغدا هه يه، ته نها له رىژنه‌ى قورئانى پرووزه وه يه. هه ر له بهر ئه مه يه كه دلەم رازى نايت هيج به ره مه يىكم پوختيه كى له باره‌ى تاييه تكارى يه كانى ئيعجازى قورئانه وه تيدا نه ييت."

جا له بهر ئه وه‌ى په يامى "چه ند بريسكانهويهك" له كۆتايى كۆمه له په يامى "برىسكه كان" دا بلاو كراوه ته وه، ئه و الير هه دا هه ر ته نها يه كىك له و سى پارچه يه ده هينىن، كه برىتى يه له: "كورته پروونكر دنهويهك له باره‌ى ئيعجازى قورئان". خۆ هه ر كه سىك له خوڻنه رانى به رىز ئاره زوى له خوڻنده وه‌ى هموو يه تى، با به ر مويت ئه و دوو پارچه يه تىر له شوڻى ناو بر او دا سه ير بكات.

(وه رگېرى چاهه عه ره يى به كه)

□ سەرچاۋەى يەكەم:

رەۋاننىي زىمانى قورئان لە پاراۋى (فەصاحت)ى لەفزە كەيەۋە پەيدا دەيىت، چونكە بريسكەى بەيانى "لەفز" لە رەۋاننىي ھۆنن و، رەۋاننىيى مانا و، ناۋازەيى و اتاكان و، بەرزىي ناۋەرۆك و، بى ھاۋتايى شىۋازە كانەۋە، سەر ھەلدەدات.. ئىتر ئەتېكەل كەردنى ھەموو ئەمانە و لە ناۋەندى يە كىك لە جۆرىكى ئىعجازى وادا كە مرۆف ھەرگىز لە دووپات كەردنەۋەى بىزار نايىت نەخشونىگارىكى "بەيانى"ى سەر سوورھىن و زىمانپاراۋى يەكى ناۋازە پەيدا دەيىت.

□ ماكى دووھەم:

برىتى يە لە ھەۋالدانە ئاسمانى يە كان سەبارەت بە راستى يە پەنھانە كانى گەردوون و نەينى يە غەيبى يە كانى لەمەر حەقىقەتە خۋايىيە كان. چونكە گەنجىنەى زانستى شتانى غەيبى و پەنھان لە: كارو بارە غەيبى يە كانى ناۋ دووتونى "پاۋردو" و، بارودۇخە شارراۋە نەھاتوۋە كانى "داھاتو" پىنكەيت. جا قورئانى پىرۆز لەم پروۋە زىمانى "جىھانى غەيب"ە كە بە ھىما لە بارەى پاىە كانى ئىمانەۋە لە گەل "جىھانى بىنراۋ" دا دەدوئەت و، مەبەستىشى لىرەدا رە گەزى مرۆفە. خۇ ئەمەش جۆرىكە لە بريسكانەۋە يەكى نوراننى ئىعجازى قورئان.

□ سەرچاۋەى سىھەم:

برىتى يە لەۋەى كە قورئانى پىرۆز لە پىنج لاۋە، واتە لە: (لەفز و، واتا و، ئەحكام و، زانست و، ئامانجە كانى) دا جامىيەتتىكى دەراساى تىدايە.

لەفزە كەى:

گەلنى گرېمانى فراۋان و پروۋى زۆر و زەبەندەى لەخۇ گرتوۋە، بە جۆرىك كە ھەموو يەكىنى لەم پروۋانە بەلاى رەۋاننىيى يەۋە جوانە و، زانستى زىمانى عەرەبىش بەلايەۋە پەسەندە و، شايسەتى نەينى تەشربىشە.

سەبارەت بە واتا كەشى:

ئەۋ بەيانە خاۋەن ئىعجازەى قورئان سەرجمى مەشرەبە كانى ئەۋليا و، چىزە كانى خواناسان و، رېرەۋە كانى سالىكان و، رېنگا كانى زانايانى كەلام و،

رېبازه كانى دانايانى گرتووتهوه، تهنانت همموريانى لهخو گرتووه. نهوه تا دهلالهته كانى داراى شمولىيستن و اتاكانيشى تابلىنى بهربلاون.

ئاي نم مهيدانه چهنده فراوانه، نه گهر لهم په نجرهيهوه بوى بروانيت!
گشتگيرى نه حكامه كانى:

نهوه تا نم شهر يعته خاوينه لهو قورئانه پيروزه وهر گيراوه. چونكه شينوازي پروونكر دنهوه كانى: سر جهم دهستوره كانى بهخته وه ريبى دنيا و قيامت و، هؤكاره كانى ئاسايش و دنيايى و، وابهسته كانى ژيانى كؤمه لايهتى و، هؤكاره كانى پهروه رده و، حهقيقهته كانى سر جهم حالهته كانى، لهخو گرتووه.

گشتگيرى زانسته كهى:

زانسته گهر دوونى په كان و زانسته خواييه كان، به چهند پلهيهك و له ريبى چهند بهلگه و هيما و ئامازهيه كهوه، لهناو شووراي سوورهته كانى قورئاندا دانراون.

سه بارهت به مه بهست و ئامانجه كانيش:

نهوه تا به: هاوسهنگى و، بهردهوامى و، په كاويهك بوون و، په كخستنى ئامانج و مه بهسته كان، چاوديرى په كى تهواوى دهستوره كانى سروشتى كردووه. بهممش هاوسهنگى خؤى پاراستووه.

بهم جزره، قورئانى پيروز جاميعيهتى ئاشكراى خؤى له:

هممه لايهنگيرى وشه و، فراوانى و اتا و، گشتگيرى نه حكام و، سهرتاسه ريبى زانست و، هاوسهنگى ئامانجه كاندا.. دهر خستووه.

□ ماكى چوارهم:

بريتى په لهوهى كه: به نه ندازهى پلهى تينگه بشتنى همموو چهر خيگ و، ئاستى نه ده بى گشت چينيك و، به گويرهى توانا و پلهى ليهانتى پهك به په كيان، نوورانيبى خؤى په خشاندووه.. نهوه تا دهر گاي قورئان بؤ سر جهم چينه كانى گشت چهر خيگ له سهر پشته، به رادهيهك كه دهلىنى نهو گوفتاره په حمانى په بؤ همموو شوين و كاتيك به راسته وخؤ و تايهتى نازل بووه!

خۇ تا پۇز گارىش پىر بىنىت قورئانى پىرۇز زىياتر لاو دەبىتەو و ھىماكانى پىر ئاشكرا دەبن، چونكە ئەو وتارخوینە ئىلاھىيە - واتە قورئان - پەردەى سروشت و ھۆكارە كان دەدرىنىت و، ھەموو كات لە ھەموو ئايەتیکدا نوورى يەكتابى دەتەقینىتەو و، ئالای شاپەتیدانى "تەوچىد" لەسەر "غەیب" لەم "جىھانى بىنراو" دەدا.. ھەلدە كات.

"بەرزى گوفتارى قورئان" سەرنجى مرۇف پادە كىشىت و بۇ تىرئامان و بىر كەرنەو و بانگەپىشتى دە كات. چونكە قورئانى پىرۇز زمانى جىھانى غەیبە كە راستەوخۇ لە گەل جىھانى بىنراودا دەدوئیت.

لەم ماكەو دە گەپنە ئەو ئەنجامەى كە:

لاوئىتى دەراساى قورئان گىشتى و ھەمەلايەنە و، ھاوپرازى و ھاودەمى يە كەشى كەردووپەتى بە خۇشەوئىستى جىنىنى و ئادەمىزاد. ئەمەش لە پىنى دابەزاندنى شىوازى تىنگەياندەنە كانىو و بۇ ئاستى زىرىى مرۇف كە پىنى دەوترىت:

"التنزلات الإلهية الى عقول البشر" كە شىوازە جۇراو جۇرە كانى قورئانە. بۇ ئەو ھى زەپنە كان رابەپنىت و ھاودەمى و ھاوپرازىيان لە گەل ئەو ئاستانەدا بۇ دەستەبەر بىكات.

□ سەرچاوەى پىنجەم:

ھەوالدانە كانى قورئان لە شىوازىكى ناوازەى تۆكەم و پىر واتادان و، خالە بنچىنەمىيە كانى ھەوالە پاستە كان و ھەك شاپەتیکى بىنەرى ئامادەى پروداو و كان دە گىرپىتەو و، لەم پىرپەو مرۇفیان لى ئاگادار دە كاتەو.

ئەو شتانەش كە دەيانگىرپىتەو برىتىن لە: ھەوالە كانى پىشىنان و، حالەتە كانى بەرە كانى ئابندە و، نەپنى يە كانى بەھەشت و دۆزەخ و، پاستى يە كانى جىھانى غەیب و نەپنى يە كانى جىھانى بىنراو و، نەپنى يە خوايسە كان و، پەپوئەندى يە گەردوونى يە كان. ھەموو ئەم ھەوالانەش قورئانى پىرۇز بە چاودەيانىنىت ئىنجا راپاندە گەپەنىت، بە پادەبەك كە واقىع و مەنتىق ھەرگىز ناتوانىت بە درۇيان

بخاتمه و پووجه‌لیان بکاتمه، با خۆیسی نه‌توانیت هه‌ستیان پنی بکات و په‌ی بیات
پنیان!

هه‌ر قورئانه که جینی بروای زانای شاره‌زای کتیبه‌ ئاسمانی‌یه‌ کان ییت، چونکه
له‌ شویننه‌ کانی په‌ کگرته‌وه‌ی ئەو کتیبانه‌ له‌ گه‌ل قورئانی پیروزدا، راستیی قورئان
ده‌سه‌لمینتی .. له‌ وانه‌شدا که یه‌ک ناگرته‌وه‌، له‌ پرووی قورئانه‌وه‌ هه‌له‌ کانی ئەو
کتیبانه‌ راست ده‌کاتمه‌!

به‌ راستی ئەمه‌ موعجیزه‌ی رۆژگاره‌، که ئەم کاروبار و شته‌ نه‌قلی‌یانه‌ له‌
"نه‌خوینده‌وار" یکه‌وه‌ ده‌ربجیت!

□ ماکی شه‌شه‌م:

قورئانی پیروز دامه‌زرینه‌ر و له‌خۆگری ئایینی ئیسلامه‌. ئە‌گه‌ر هه‌موو کات و
شوینیک پشکنیت، نه‌ له‌ "رابوردوو" نه‌ له‌ "داهاتوو" دا ئایینیکی وه‌ک ئیسلام
نادۆزیته‌وه‌.

قورئانی پیروز ئەو پراگیر که‌ره‌ به‌تین و به‌هیزه‌یه‌ که‌ خوای گه‌وره‌ گۆی زه‌ویی
پنی پراگیر کردوه‌، تا‌کو له‌ ته‌وه‌ره‌ ده‌ر نه‌جیت و پۆژانه‌ و سالانه‌ هه‌لی
ده‌سوورپنیت و ده‌بخولینیته‌وه‌ و به‌رپۆه‌ی ده‌بات. قورئانی پیروز قورسایی و یقاری
خۆی له‌سه‌ر گۆی زه‌ویدا داناهه‌ و جله‌وی زه‌ویی به‌ ده‌سته‌وه‌ گرتوه‌وه‌ و بواری
ملنه‌دان و سه‌رپنجیی بۆ نه‌هیشتوه‌ته‌وه‌.

□ سه‌رچاوه‌ی حه‌وته‌م:

ئەو شمش نووره‌ی که‌ له‌ رپۆنه‌ی ئەم شمش سه‌رچاوه‌یه‌وه‌ هه‌لقولاون، تیکه‌لی
یه‌ کتری ده‌بن و تیشکی جوانی‌یه‌کی ناوازه‌ په‌خش ده‌که‌ن و حه‌دسیکی زیه‌نی‌یان
لنی په‌یدا ده‌بیت که‌ هۆکارینکی نوورانی‌یه‌ و، له‌مه‌شه‌وه‌ چیۆنیک سه‌ره‌ه‌لده‌دات
که‌ به‌ هۆیه‌وه‌ په‌ی به‌ ئیعبجاز ده‌بریت. ئەو چیژه‌ی که‌ زامان له‌ ئاستیدا هینده
کۆله‌واره‌ ناتوانیت ده‌ری‌به‌ریت و، به‌ریش هینده‌ کورته‌ که‌ ناتوانیت به‌ داوینیی
بگات. به‌لنی، ئەو ئەستیرانه‌ی ئاسمان به‌ چاو ده‌بینرین به‌لام به‌ ده‌ست ناگیرین!

قورئانى پىرۇز خۇي لە خۇيدا بەلگەي ئىعجازە، چونكە وا سىازدە سەدەي رەبەقە لە لايە كەمە دوزمىنانى قورئان گىيانى بەر بەرە كانى و بەرەنگار بوونە وەيان بەرامبەر بە قورئان ھەلگرتووە و، لە لايە كى تىریشەووە دۆست و خۇشەويستانى گىيانى چاولىكەرى و تاسەمەندىيان بۇ شوين پى ھەلگرتنى قورئانى پىرۇز تىندا پەيدا بووہ..

لە ئەنجامى ئەم دوو ئارەزوو توند و بەتىنەشەووە مليۇنەھا كىتب بە زمانى عەرەبى نووسراون، جا ئەگەر ئەو مليۇنان كىتبە لە گەل قورئانى پىرۇزدا بەراورد بكرىن ئەوا ھەر كەسىك دەيانىنىت يان دەيانىستىت، تەناتە عەوامترىن كەسىش، چ جاى مرۇفى زىرە كى دانا، دەلتىت:

ئەو كىتبانە بەشەرىن و ئەم قورئانەش ئاسمانىيە!

بى ھىچ گومانىكىش بەرپار دەدات كە ھىچ كام لەو كىتبانە لە قورئان ناچن و ھەرگىز ناگەنە ئاستى..

جا يان قورئان لە خوار ھەمرويانەووە، كە ئەمەش بە ئاشكرا گرىمانىكى مەھال و بەتالە، يان گرىمانە كەى ترە كە برىتىيە لەوہى:

قورئان لە سەرروى ھەمرويانەووە!

لە درىژايى ئەم ماوہ زۆرەدا قورئانى پىرۇز دەرگاكانى خۇي بۇ مرۇف خستووەتە سەر لا و ناوەرۇك و بابەتەكانى خۇيشى پىش چاوخستوون و، گىيان و زەينەكانى ئەوانىشى بۇ لاي خۇي بانگ كردووە. كەچى لە گەل ئەوہشدا گروى مرۇف نەيانتوانى بەرەنگارى قورئان بىنەووە و ھەرگىز ناشتوانن، چونكە كاتى تاقىكردنەووە دوايى ھات!

قورئانى پىرۇز لە گەل كىتبەكانى ترەدا بەراورد ناكرىت و ھەرگىز لەوان ناچىت.

چونكە - لەبەر ھىكەتىكى پەرورەدگارى - ئەم قورئانە پىرۇزە بەش بەش و جار جار لە ماوہى بىست و ئەوہندە سالدا نازل بووہ و، ھەر جارەي چەند

هؤكارينكى جياجيا بؤ نازل بوونى هاتوروته كايهوه و، بؤ وه لامدانهوهى چهند پرسيارينكى دووپات بووى جؤراو جؤر و، بؤ روونكر دنهوهى برىارى چهندين رووداوى جيا جيا و، له چهند كاتينكى جياواز و جؤراو جؤر و چهند حاله تينكى وهر گرتنى له يهك نه چوودا و، بؤ تينگه ياندى چهند قسه بؤ كراونكى جؤراو جؤر و له يه كتر دوور و، بؤ چهندهها تامانجى رينمايى يهك له دواى يه كى جياجيا.. نازل بووه.

ويړاى هم هموو بناغه جياوازانه و يهك نه بوونى كاته كانى نازل بوونى قورئان، كه چى له رووى ره وانبيژى و وه لام و گوفتاره كانيهوه، كه مالى ره وانى و رينكى و له گهل يهك گونجان و پشتگيرى يه كترى، له خؤيدا دهر خستوه. نه وه تازانستى "بهيان" و "معانى" ت له بهره ستدايه، فرموى له چاويلكهى هم دوانهوه سهيرى نهو لايه نه ناوبراوانهى قورئان بكه.

هروهها قورئانى پيرؤز "تايه تكارى" يه كى تيدايه كه له هيچ قسه و گوفتارينكى تردانى يه:

چونكه هدر گوفتارينك له هدر كه سينك بيستيت نهوا له ناو نهو قسه يه دايان له پشتيهوه خاوه نه كهى ده بينيت، چونكه شينوازى گوفتار ئاوينهى مرؤفه.

ده سا ئهى مرؤفه پرسيار كره كهى جيهانى ميسال!

تؤ داواى روونكر دنهوهى ئيعجاز ت لى كردم، وا منيش ئاماژه م بؤ كرد. خؤ نه گهر داواى دريژه پيدانى باسى ئيعجاز ده كهيت، نهوا له سنور و تواناى مندانى يه، چونكه ئايا مينش ده توانيت هموو ئاسمانه كان بينيت!؟

كئيبى (اشارات الاعجاز) له ناو چل جؤردا تنها روونكر دنهوهى يهك جؤر ئيعجازى گرتنه ستؤ، كه چى هينشتا سه د لاپه رهى نهو تفسيره مافى تهواوى به روونكر دنهوهى يهك جؤرى ئيعجاز نه داوه.

له بهر نهوه، من داواى دريژه ي روونكر دنهوهى "ئيعجاز" ت لى ده كم، چونكه خواى گهوره پيژى لى ناويت و پيژنه يه كى ئيلهاماتى رؤحى پى به خشويت!

كۆتايە دەستى:

"ئەدەب"ى غەربى ھەۋەسبازى ھەۋاكارى "دەھاء"دار

ناگاتە ئاستى:

"ئەدەب"ى ھەر ئەبەدىي: قورئانى رووناكبارى شىفاكارى "ھودا"دار!^(۱)

چونكى ئەو ھالەتەي كە چىڭىزى بەرز و بلندى "مروڧانى كامىل" تىر و دلتىيا دەكات، دلى ئەو چەشەنە كەسانەي پىن خۇش و شادمان نايىت كە پابەندى ھەۋا و ئارەزووى منالانە و ھەلگىرى خوو و پەفتارى ھەرزە و نەفامانن!
جالەسەر بناغەي ئەم "دانايى" يە:

ھەر "چىڭىڭ"ى نزم و ھەرزە ئاسا، كە لەناو زەلكاوى ھەۋەسبازى و ھەۋا و ئارەزووى "دەرۋون"دا گەشەي سەندىيىت، بە تامى چىڭۋە كانى "گىيان" ئاشنانى يە و بە كامى دىل ھەزىيان لىن ناكات!

كەۋاتە ئەدەبى ئىستاكەي مروڧايەتى، كە داچۇراوى ئەدەبى ئەۋرۇپايە و، لە دەلاقەي ھەل و مەرچى "رۇمان" ھە ئەدەب ھەلدەسەنگىيىت، لە بەرامبەر يىنىنى وردە كارى يە نىان و بلندە كانى قورئاندا كوئىر و كۆلەۋارە .. لە ئاستى چەشتىنى ئەو وردە كارى و چىڭۋە بەرزانەشدا پىن توانا و دەستەۋسانە. لەبەر ئەۋە، ھەرگىز ئەو ئەدەبە يىانى يە ناتوانىت پىۋەرە كانى خۇي بىكات بە سەنگى مەھكەك بۇ ھەلسەنگاندنى قورئانى پىرۇزا!

ئىنجا "ئەدەب" لە سىن مەيداندا ھەلدەسورپىت و لىيان لا نادات:

مەيدانى ھەماسەت و جوامىرى ..

مەيدانى عىشقى و جوانى ..

مەيدانى وىنە كىشانى واقىع و پراستى.

ھەرچى ئەدەبى يىانى يە:

(۱) بۇ دارپشتنەۋەي كوردىي ئەم پىرگەبەي ناۋنشانى باسە كە، زىياتر دەقە توركى يە كە پەچاۋ كراۋە تا ۋەرگىرراۋە عەرەبى يە كە. (ۋەرگىر)

❖ له مهیدانی "حه‌ماسه‌ت" دا:

عهودالی "راستی" نی‌یه.. به‌لکو له رڼی هه‌لنان و پندا هه‌لگوتنی سته‌م و له سنوور ده‌رچوونه کانی سته‌مکارانه‌وه، هه‌رده‌م شه‌یدا بوونی به‌ده‌سته‌ینانی "هه‌یز" به‌ گوڼی هه‌ستی مرؤفدا ده‌چرینه‌یت و، عهودالی "زال بوون" و "به‌هه‌یز نازینی" ده‌کات..

❖ له مهیدانی "عیشق و جوانی" شدا:

ئاشنای عیشقی حه‌قیقی نی‌یه.. به‌لکو جی بۆ چه‌شتنی چینه‌زی هه‌وا و ئاره‌زوویه‌کی شه‌هوانیی به‌ ته‌وژم له‌ ده‌روونه‌کاندا، ده‌کاته‌وه.

❖ له مهیدانی "وینه‌کیشانی راستی و واقع" یشدا:

له‌و گۆشه‌یه‌وه ناروانیته بوونه‌هه‌ران که ده‌ری بخات: ئەو بوونه‌هه‌رانه‌ سنه‌ته‌ی خوای گه‌وره و به‌دیها‌تووی میه‌ره‌بانیی ئەون. به‌لکو هه‌موو توانا و بایه‌خینکی ده‌ترنجینه‌ته گۆشه‌ی "سروش‌ت" و وینه‌ی راستی‌یه‌کان له‌و پروانگه‌یه‌وه ده‌کیشینه‌یت، بی‌ئوه‌ی بتوانیته‌ خۆی له‌و گۆشه‌ نیگایه‌ ده‌رباز بکات. له‌به‌ر ئه‌وه، هه‌ینه‌ده عیشقی سروشت و به‌خوا دانانی مادده‌ به‌گوڼی مرؤفدا ده‌دات تا له‌ ناخی دلدا جی‌یان ده‌کاته‌وه. ئەو کاته‌ش مرؤف به‌ئاسانی له‌و گه‌یژاوه‌ پزگاری نایته.

پاشان ئەو ئه‌ده‌به‌ بیانی‌یه‌ی که ئاویته‌ی هه‌رزه‌یه‌یه، هه‌چ سوودیک به‌و نیگه‌رانی و شله‌ژاوی‌یه‌ی "گیان"ی مرؤف نابه‌خشیته‌ که ئه‌نجام و به‌روبوومی گومرایه‌یه. به‌لکو به‌ پروالته‌ هه‌منی ده‌کاته‌وه و به‌ په‌نامه‌ کیش پتر گه‌شه‌ی پنی ده‌سه‌ینه‌یت! پینشی وایه‌ که رینگه‌ چاره‌یه‌کی بۆ ئەو گه‌روگرفته‌ دۆزیوه‌ته‌وه و له‌و گومانه‌شدا‌یه که تا که چاره‌سه‌ر بیته. ئەویش بریتی‌یه‌ له‌و داستان و رۆمانانه‌ی پینشکه‌شیان ده‌کات. خۆ ئه‌گه‌ر سه‌رنج له‌مانه‌ش بده‌یت، ده‌بینیته:

له‌ رڼی کتیه‌وه ده‌یانخاته‌ روو.. که زیندوویه‌کی مردووه!

یان له‌ رڼی سینه‌ماوه.. که چهند مردوویه‌کی بزۆکن..

یاخود شانۆ.. که تارماییه‌کانی تیدا ده‌ژینه‌وه و به‌ په‌له و په‌که له‌ دوا‌ی په‌که له‌و

گۆزستانه‌ فراوانه‌وه دینه‌ده‌ر که ناوی "رابوردووی لئی نراوه!"

ئەمەيە جۆرە كانى رۇمانى ئەو ئەدەبە..

ئىز مردوو چۆن دەتوانىت ژيان بېخىشيت؟!

ئەو ئەدەبە بيانى يە، بىن هيچ شەرم و پروويەك، زمانىكى درۆزنى لە دەمى مرۇفدا جىگىر كىرە، چاوينكى فاسق و لە رى تراز اويشى لە پوخسارىدا داناو و، كراسى ئافرەتە سەما كەرىكى بىن ئاپرۇوشى بە بەرى دنيا پۇشيوە!

ئايا ئەم ئەدەبە لە كوئى "جوانىي پەتى (موجەرپەد)" دەناسىت و چۆن پىنى ئاشنا دەيىت؟!

تەنانت گەر يىهويىت "خۆر" پىشانى خوينەرە كەى بدات، ئەوا ئافرەتە ئە كەرىكى لە شولار جوانى سوورباوى قۇزەردى ياد دەخاتەو.

ئەو ئەدەبە بيانى يە بە روالەت دەليىت:

(ھەرزەيى ئەنجامە كەى ناھەموارە و شايستەى مرۇف نى يە) جگە لەمە، ئەنجامە زىانبەخشە كانىشى دەخاتە روو..

بەلام وىنەى ئەو "ھەرزەيى" يە بە شيوەيەك دە كىشيت كە ليك بە دەماندا دەھىنىتە خوارى و، جەلەوى "ژىرى" يە كان لە دەستى خاوەنە كانيان دەترازىنىت و، ھىندەش ئاگر لە ھەوا و ھەمەس و ئارەزووە كان بەردەدات و دەيانورروژىنىت تا بە جارى پەتيان بىن دەبچرىت و ھانىيان دەدات ملکہ چى هيچ شتىكى تر نەبن! بەلام ھەر چى ئەدەبى قورئانى پىرۇزە:

ھەوا و ئارەزووى مەنگ و بىن دەنگى مرۇف ناشلەقىنىت و ھەرگىز نايورروژىنىت، بەلكو ھەستى خۇشويستنى "راستى" و عەودال بوون بە دواى "ھەقىقەت" دا بە مرۇف دەبەخىشيت.. شەيداي جوانىي پەتیی دەكات.. تامى عىشقى "جوانى" و تاسەمەندىي خۇشويستنى "راستى" ى پىن دەچىزىت.. ھەرگىز خوينەرانى ناخەلەتىنىت.

ئەدەبى قورئان لە گۆشەى سىروشتەو ناپرواينتە بوونەو ھەران. بەلكو بە سەنەتىكى خوايى و جى دەستىكى مېھرەبانىي خاوەندىيان دەيىنىت و دەيانخاتە روو، بىن ئەو ھى ژىرىي ھىچ كەسىك گىرقتارى سەرگەردانى بكات.

لەبەر ئەو، ئەم ئەدەبەي قورئان:

نووری "ناسینی بەدیھینەر" بە گوینی مرؤفدا دەدات و.. نیشانە کانی ئەو بەدیھینەرەش لە ھەموو شتیکدا ئاشکرا دەکات.

ئەنجا ھەردوو ئەدەبە کە "خەم" یکی کاریگەر لە ناخی مرؤفدا بەجی دەھیلن، بەلام ھیچ کام لەو خەمانە لەبەك ناچن؛ چونکە:

ئەو خەمەي ئەدەبی خۆرئاوا لە دلدا بەجی دەھیلنیت، چەشنی پەژارەي کەسێکی خەفەتبارە.. خەمیک لە: نەمانی خۆشەویستان و، لەدەستچوونی خاوەن و، نەبوونی پەنا و پشتیوانەو ھەلداو.

ئەو ئەدەبە ھەرگیز ناتوانیت خەمیکي بەرز و بلند و شیاو بە مرؤف بێخشی، چونکە ئیلھام وەرگرتنی ھەست و نەستی ئەدیب لە "سروشت" یکی کەرۆکاس و "ھیز" یکی چەواشە و کتوکۆنەر، ئازار و پەژارەبەکی و ھا دەھاوێتە ناو ئەدەبە کەبەو کە جیھانی لە بەرچاودا دەکات بە ماتەمینگایەکی سەرتاسەری و، مرؤفیش دەخاتە ناوەندی بێگانە و کەسانیکي نامۆ، بێ ئەو ھەي پارێزگار و پشت و پەنا و خاوەنیکي بۆ فەراھەم بەینیت!

بەم چەشنە، مرؤف لە ماتەمینی بەکی بەردەوامدا دەھیلنیتەو، چرای ئاواتە کانی قوولایی ناخیشی - بەک لە دواي بەک - لێ دەکوژنیتەو! تالە ئەنجامدا ئەم ھەستە ئازار بەخش و پەژارە بەسۆیە بەسەر مرؤفدا زال دەبیت و، ھەنگاو بە ھەنگاو بەرەو گوپرایي و ئیلحاد و ئینکاری "بوون" ی بەدیھینەری مەزنی دەبات. ھیندەش لە پێ دەپێژنیت کە گەپانەو ھەي بۆ سەر پراستە شەقام گەلێ دژوار و دەگەمەن دەبیت و، لەوانەش ھەر ھەولێک لەم پیناوەدا بدریت بێ ئاکام دەر بچیت!

بەلام ئەدەبی قورئانی پیرۆز:

"خەم" یکی بەرز و بلند و ناسک بە مرؤف بەخشی، خەمی عاشقان نەک ھەي پەژارەي ھەتیوان.. خەمیک کە لە جودایی خۆشەویستانەو ھەلقولاو، نەک لە تیاچوون و نەمانیان..

لەو گۆشەییە دەروانیته بوونەوهران کە ھەر ھەموویان سنەتەتی خوای گەورەیی بینەر و میھرەبانن، نەك لە گۆشەیی "سروشت"ی کتو کوێرەو. تەنانەت ھیندە سروشت فەرماوۆش دەکات کە ھەر لێشی نادوێت! بەلکو "توانستی خاوەن دانست" و "چاودیزی گشتیی خاوەند" روون دەکاتەو، لە بریی ئەو "ھیز"ە کتو کوێرەیی کە ئەدەیی بیانی ئیلھامی لێ وەر دەگرت.

لە گۆشە نیگای ئەدەیی قورئانەو بوونەوهران شیوہی ماتەمینگایەکی سەرانسەری و سامناک ناگرنە خۆیان. بەلکو بوونەوهران لە بەرچاوی ئەو ئەدەبەدا دەبن بە کۆر و کۆمەلێکی خۆشەویستی یە کتری. چونکە ھاودەنگی و بەدەم یە کەوہ چوونی بەشەکانی بوونەوهران لە ھەموو گۆشەییەکی گەردووندا دەبینرێت و لە گشت لایە کیشیدا ھاودەمی و خۆشەویستی یە کتری تێدا بەرچاوی دەکەوێت و، لیلی و دلتنگی تێدا بەدی ناگرێت.

خەم و پەژارەیی عاشقانە، ئاواہ..

مرۆف لە ناوہندی کۆرێکی ئاوەھادا، ئیلھامی ھەستیکی بەرز و بالا وەر دەگرت، نەك پەژارە و خەمێک کە پتر دلانی پێ تەنگ و تار دەبن! ھەردوو ئەدەبە کە "شەوق و شادی" بە مرۆف دەبەخشن..

بەلام ئەو شەوق و تاسەمەندییە ئەدەبە بیانییە کە پێی دەدات، ھوا و ئارەزووہەکانی دەبزوینێت و، دەرگای بۆ ھەوہ سبازی "دەررون" لێ دەخاتە سەر پشت. پێ ئەوہی ھێچ چەشنە خۆشی و شادمانی یە ک بە "گیان"ی بیەخشیت! ھەرچی ئەو شەوق و تاسەمەندی یەشە کە قورئانی پیرۆز دەبیەخشیت، گشت گۆشە و کەنارەکانی "گیان"ی مرۆف بۆی دەلەریتەوہ و گیانی ئەو بەرەو بەرزاییەکان سەردەخات!

ھەر لەسەر بناغەیی ئەم نھینی یەشە کە:

شەریعەت "نەھی"ی لە "لەھوو" (کاری گالتە و گەپ) و ھەر شتێک کردوہ کە مرۆف بەرەو لەھوو بیات. ئەوہ تا ھەندێ ئامراز "لەھوو"ی حەرام کردوہ و، ھەندیکێ تریشیانی بە موباح داناوہ..

بهو واتايهي كه:

هر ئامرازنيك كاريگهريي خهم و شهوقيني قورئاني يانهي به جي دههيشت،
زياني ني به..

بهلام گهر كاريگهريي خهم و پهزارهي ههتيوانهي له مرؤفدا جي دههيشت و،
شهوقي ههوا و ئاره زووي "دهروون" ي لهودا دهرووژاندا، ئهوا به كارهيناني ئهوا
ئامرازه به "حهرام" داده نرئيت.

ئهم حاله تمش له به كيكهوه بو به كيني تر ده گورئيت و.. ههموو خهلكي، لهم
ههست و نهسته دا، به كسان نين.

* * *

(دهستكهوتي معنهوي به كؤمهل)

باسمه سبحانه

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

برا ئازيز و بهو وفا كاتم!

بهلگهي بي گومان له سهر ئهوهي كه ههموو قوتايي به كي راستي "پهيامه كاني
نوور" ئهوه دهسكهوته دهه راسايه به دههست دههينئيت كه له نهينئي "شهوي قهدر" هوه
سهر چاوهي گرتووه و، مرؤف لهو رئي بهوه ههشتا و سني سالي ته مهنيني معنهوي
دهستگير دهينت.. ههروهها ئهوهش كه له نهينئي ئيخلاس و پشتگيري به كتر و
به شداري له كردهوه كاني سهر به دوارؤژدا سهر چاوهي گرتووه و له نيوان
قوتاياني پهيامه كاني نووردا كاري بين ده كرئيت، ئه مهي خوارهويه:

گره مانيني بههيز ههيه بو ئهوهي كه نهك ههر ته نها بهك دواننيك يان ده كس و
بيست كس، بهلكو سهدان كه سي ناوباز نهي نوور، كه چل ههزار ته نانهت سهد
ههزار ئيمانداري راسته قينه و بينگه ردي له خو گرتووه، ئهوه دهستكهوته دهه راسا و
مهز نه يان دههست بكهوئيت.

جا ئيمه و ئيهوش له رئي نهينئي "ئيخلاس" و بهيني دهستوري "به شداري
كردن له كاروباره كاني سهر به دوارؤژ" دا، پيكهوه روو ده كهينه حقيقي تي "شهوي

قدر" و خوْمان وا داده نیین که له ناوه نندی همموو بر ایانمانداین و هر یه که مان به ناوی هممووانه وه و به شیوازی کۆ (جمع) لهم مانگه پیروزه دا بلین:

"أجرنا.. إرحمنا.. واغفرلنا.. ووقفنا.. واهدنا.. واجعل ليلة القدر في هذا الشهر - شهر رمضان - خيراً في حقنا من ألف شهر" ..

له ناوه نندی راناوی "نا"ی همموو یه کیکی دوعا کانی شدا نییه تی همموو بر ایانمانی لئی بهینین. دهینی ئیوه بهو نیاز و نییه ته خاوینه تان یارمه تی تاییه تی هم برا لاوازه تان بدن له ئه ر که قورسه که ی سهرشانیدا.

* * *

(بۆچی ههر تهنها به پیامه کانی نووره وه خه ریک ده بین)

برایانی نازیز و به وه فام!

لهم مانگه پیروزه ی ره مه زاندا که زۆر پیوستم به وه هیه دنیا له بیری خوْم بیمه وه و سهیری کاروباره ئافاقی یه دهره کی یه کان نه که م، که چی به داخه وه هه ندی جار ناچار یان کردم بۆ ئه و کاروبارانه پرواتم. له خوا ی گه و ره داوا کارم که هم روانینه مان به جوْره په رستشیک بۆ بنووسیت، چونکه نیازمان خزمه تی ئیمانه.

به لئی، ههروهک دهست دههیننه رینی ئیوه، به هه مان جوْر و به چه ندین شیوازی جیا جیاش کاریک ده که ن که ههست بکهین دهست دههیننه رینی ئیمهش. به لام سوپاس بۆ خوا ئه نجامی دهستدریزی یه که یان پیچه وانه ی ئامانجه که یان دهره ده چیت و یارمه تی فتوحاتی پیامه کانی نوور ده دات!

کاک "نه زیف"، که قوتایی یه کی قاره مانه، ده لیت: په خنه و ئیعتیازی مه لاکه ی ئهسته مبول بوو به هزیهک بۆ فتوحات و دره خشانیی زیاتری پیامه کانی نوورا ههروهک له هه ر شوینیکدا که دهستدریزی ده که نه سه ر ئیشوکاره بچوو که کانی شمان، هه مان ئه نجامی ده بیست. به لام ئیستا بۆ مه بهستی ترساندنی هه ندی زانای لاواز و ئه هلی ته سه ووف و سارد کردنه و هیان له پیامه کانی نوور، هۆیه کیان دۆزیه ته وه که به خه یالدا نایهت و، ده لین:

"سه‌عید" هیچ کتیبنیکی تر لای خوی گل ناداته‌وه! واته‌ئو کتیبانه‌ی به‌دل نی‌یه‌و، ته‌نانه‌ت‌ه‌زیش له‌ کتیبه‌کانی ئیمامی غه‌زالی^(۱) ناکات و کتیبه‌کانی ئه‌و لای خوی دانانیت!

بهم قسه‌ سیر و سه‌رسوور هینه‌ر و نابه‌جی‌یانه، زه‌ینی خه‌لکی لیل ده‌کهن. ده‌بی بیشرانین که‌ هه‌ر ته‌نها زه‌ندیق و مولحیده‌کانن بره‌و بهم چه‌شنه‌ پر و پاگه‌ندانه‌ ده‌ده‌ن، به‌لام هه‌ندئێ زانای ساویلکه‌ و ئه‌هلی ته‌سه‌ووف ده‌کهن به‌ دارده‌ست و هۆی بلاو کرده‌وه‌یان.

ئیمش له‌ به‌رامبه‌ر ئه‌مه‌وه‌ ده‌لین:

حاشا.. سه‌د جار حاشا.. ئه‌رکی سه‌رشانی په‌یامه‌کانی نوور و قوتایانی بریتی‌یه‌ له‌ پاریزگاری کردنی رپیازی مامۆستا که‌یان که‌ "حوججه‌توله‌ئیسلام ئیمامی غه‌زالی" یه‌و، به‌رگری لیکردن و ده‌رباز کردنی ته‌تی له‌ هیرشی گو‌م‌رایان، تا ئه‌و ته‌ندازه‌یه‌ی که‌ له‌ توانایاندا‌یه. ئنجا ئیمامی غه‌زالی تاقانه‌ مامۆستامه‌ که‌ به‌ ئیمامی عه‌لی‌یه‌وه‌ - خوالئی رازی بی‌ت - په‌یوه‌ستم ده‌کات.

(۱) ئیمامی غه‌زالی (۴۵۰ - ۵۰۵ هـ) یه‌کینه‌ له‌ گه‌وره‌ مه‌ردانی ئیسلام و، ناوی ئه‌به‌و حامید عه‌مه‌دی کورێ عه‌مه‌دی کورێ عه‌مه‌دی غه‌زالی‌یه. که‌له‌ زانای زانسته‌کانی فقهی شافعی و که‌لام بووه‌و، به‌ فه‌له‌سووف و زاهید و چاکسازنکی ئایینی و کۆمه‌لایه‌تی و خاوه‌ن په‌یامیکی رۆحی داده‌نریت که‌ جی ده‌ستی له‌ ژبانی ئیسلامیدا هه‌ر له‌ سه‌رده‌مه‌که‌ی خۆیه‌وه‌ هه‌تا ئیستا ئاشکرا و نمایانه. له‌ شاری "تروس" ی سه‌ر به‌ خۆراسان له‌ دایک بووه‌و، پاش ته‌واو کردنی خویندن له‌ زانسته‌کانی که‌لام و فه‌لسه‌فه‌ به‌ تابه‌ت هی ئیبن سینا و فارابی، هه‌روه‌ها له‌ زانسته‌کانی ده‌سته‌ی باتینی کۆلیبه‌ته‌وه، به‌لام هیچ کام له‌وانه‌ نه‌یان‌توانیوه‌ پێویستی ژیری ئه‌و به‌ یه‌قین و دلنایایی تیر بکه‌ن و ره‌زامه‌ندی چه‌ز و خواستی دلشی له‌ به‌ده‌سته‌نانی به‌خته‌وه‌ریدا ده‌سته‌به‌ر بکه‌ن، هه‌تا خۆی به‌ رپیازنکی جیاواز له‌ هه‌موو نه‌وانه‌ توانیوه‌تی به‌و ئامانجه‌ بگات و، دوا‌یی هه‌ر خۆی له‌ کتیبی (المنقذ من الضلال) دا ئه‌و گه‌شته‌ فیکری و رۆحی‌یه‌ی تۆمار کردووه‌. ماوه‌یه‌که‌ له‌ قوتابخانه‌ی نزامی‌یه‌ی به‌غدا (که‌ گه‌وره‌ترین زانکۆی ئه‌و سه‌رده‌مه‌ بووه‌) سه‌رگه‌رمی وانه‌ و ته‌سه‌وه‌ بووه‌، پاشان سه‌ردانی زۆر شاری وه‌که‌ ده‌مشق و به‌ته‌وله‌قلیس و قاهره‌ و ئه‌سکه‌نده‌ریه‌ و مه‌که‌ و مه‌دینه‌ی کردووه‌. گه‌لێ به‌ره‌می دوا‌ی خۆی به‌جی هیشتووه‌ که‌ ئه‌مه‌ ناوی هه‌ندیکیان: "إحياء علوم الدين"، "تَهْهَاتُ الفلاسفة"، "المنقذ من الضلال"، "الأربعين في اصول الدين". پێم خۆشه‌ خوینیه‌ی به‌رپز بۆ زیاده‌ شاره‌زه‌بوون له‌ ژبان و رۆلی گرتگی ئه‌م مه‌رده‌ ناوازه‌یه‌ به‌رگی په‌که‌می کتیبی (رجال الفكر والدعوة في الإسلام) ی خوالیحۆشبوو (سه‌یید ئه‌بو‌لحه‌سه‌نی نه‌ده‌وی) و، (هه‌کذا ظهر جيل صلاح الدين) ی (د. ماجد الگیلانی) (به‌ تابه‌تی: الفصل العاشر) بخوینیه‌وه‌. (وه‌رگێڕ)

ئەو ھەندە ھەيە كە ھېرشى زەندىقە كانى سەردەمى ئەوان ھېندە سامناك نەبوو كە لەرزە بە پايە كانى ئىسلام بخات، بۆيە ئەو چە كانەى كە زانا لىكۆلەرە مەزنىە كان و موجتەھىدە گەورە كان بە پىنى چەر خە كانيان لە مونا زەرە و تويۇزە زانستى و ئايىنى يە كانياندا بە كارىان دەھىنا، ھەروەك بە خىرايى لەم سەردەمەدا بەدەست ناهىرنىن، لە ھەمان كاتىشدا دوزمناى سەرسەختى ئەم پۇزگارە بە تەواوى سەركوت ناكەن..

بەلام پەيامە كانى نوور، بە ئىلھام وەر گرتىيان لە "قورئانى پىرۇز" ھو، چەند چە كىكى نوئىيان دوزىو تەوہ كە دەتوانرىت بە خىرايى بەدەست بەھىرنىن و، لە ھەمان كاتىشدا ھېندە بەھىز و كارىگەرن كە دوزم تەفروتونا دە كەن. بۆيە سەر لە كارگەى چە كە كانى ئەو مەردە ھەلكەوتووە بەرز و پىرۇزانە نادرىت. چونكە قورئانى پىرۇز كە سەرجاوە و كانى و مەر جەع و مامۇستاي ئەو زانا بەرزانەيە، بوو بە مامۇستايە كى تەواو تىش بۇ پەيامە كانى نوور.

جگە لەمانەش، ئىمە ھېندە كاغان بە دەستەو نى يە و خۇشمان لاوازىن و، بوارى ئەو ھەمان بۇ ناپەخسىت كە سوود لەو بەرھەمە نوورانى يانە وەر بگرىن. ئنجا سەدان ھېندەى كە سانى وەك قوتايانى پەيامە كانى نوور خەلكانى تر ھەن كە بەو كىتبانەوہ سەرقالئ و، ئىمە ئەو ئەر كەمان بۇ ئەوان بەجى ھىشتووہ. دەنا ئىمە ھەرگىزاو ھەرگىز بەو شىوازە ناروانىنە ئەو كىتبانە. بەلكو بە ئەندازەى خۇشويستنى گىيانى خۇمان بەرھەمە خاوين و پىرۇزە كانى مامۇستا پايدارە كاغان خۇش دەوئىت. بەلام ھەرىەك لە ئىمە يەك مېشك و يەك دەست و يەك زامغان ھەيە و، ھەزاران دەستدرىزى كەرىشمان لە بەرامبەرەو ھەيە و، كاتىكى يە كجار كەم و تەسكىشمان لە بەردەستدايە. خۇ مادەم دواھەمىن چە كى ئۆتوماتىكىمان لە بەردەم خۇماندا دوزىو تەوہ - كە بەلگە كانى پەيامە كانى نوورە - ئەوا ناچار بووين كە ئەو چە كە سەروزيادمان يىت و دەستى لى گىر بگەين.

(هاندەری رپاکاری و رپاگران لینی)

برایانی تازیز و بینگەرد و دلسۆزم!

ئەي ھاوڕێیانی راستەقینە و چوست و چالاکم لە خزمەتی قورئاندا!
بەبۆنەي بلاو بوونەوێ پەيامی "ئەخلاص" لە دەورو بەری خۆمان و لە پارێزگای
ئەيسپار تەشدا، بەبۆنەي ڕوودانی دوو سووکەتە ڕووداو، خاتەرەيەکی بەهێز هاتە
دەلمەو. وائێستا سێ خال دەنووسرین کە تايبەتن بە "رپا" وە:

● يە کەميان:

"رپا" ھەرگیز توخنی فەرز و واجب و شەعائیرە کانی ئیسلام و شوینکەوتنی
سوننەتی خاوینی پینغەمبەر ﷺ و دوورەپەریزی لە حەرام، ناکەوینت. چونکە
ھەرگیز دەرختنی ئەم کارانە بە رپا دانانریت. مەگەر کە سێک سروشتی لەسەر
رپاکاری دامەزرابن و ئیمانە کەشی زۆر لاواز بێت. تەنانەت ئاشکرا کردنی ئەو
پەرستشانی کە پەيوەندیان بە شەعائیرە کانی ئیسلامەو ھەيە لە شاردنەو ھیان
گەلنی پاداشتی زیاتری ھەيە، وەك "حوججەتولئیسلام ئیمامی غەزالی، خوا لینی
رازی بێت" ڕوونی کردووەتەو.

خۆ ھەرچەندە شاردنەو ھەي سوننەتە "نەوافیلە کان" گەلنی پاداشتی زۆرە، بەلام
ئەو نەوافیلانەي کە پەيوەندیان بە شەعائیرە کانی ئیسلامەو ھەيە، بە تايبەت لەم
چەشنە کاتانەي کە بیدعەتە کان پەرەیان سەندووە، ئاشکرا کردنی ئەو تەقوایەش
کە بریتی یە لە واز ھینان و دەستبەردار بوون لە حەرام لە ناو ھەندێ ئەم ھەموو گوناھە
گەورە و زۆر و بلاوانەدا.. ھەموو ئەمانە، ئاشکرا کردنیان زۆر لە شاردنەو ھیان
پاداشتی زیاتری ھەيە، چ جایی ئەو ھەي بە "رپا" دا بنرین.

● خالی دوو ھەم:

چەند ھۆکاریکی زۆر ھەن کە مەروڤ بەرەو رپاکاری دەدەنە بەر. لەوانە:

◆ ھۆکاری یە کەم: لاوازی ئیمانە..

ئەو کەسەي کە بێر لە خواي گەورە نە کاتەو، "ھۆکارە کان" دەپەرستیت و، بە
حەزی خۆدەرختن لە پینش چاوی خەلکید، خۆي دەخاتە دۆخی رپا کردنەو.

"قوتايىانى پەيامە كانى نور" لە پرووى بەندا يەتە يەو، نرخ و گرنگى نە بۇ ھۆكارە كان و نە بۇ خەلكى دانانين، تاكو لە پەرسشە كانياندا نيازىان دەر خستى يىت لە پىش چاوى خەلكيدا و، لەم رى يەو، گرفتارى رىا نابن. چونكە وانە يە كى ئيمانى و راستە قىنە ي بەھىز لە پەيامە كانى نور و ھەردە گرن.

◆ ھۆكارى دوو ھەم: ھەلپە و تەماعكارى، لە گۆشە ي ھەژارى و لاوازى يەو، مرؤف ھان دەدەن كە سەرنجى خەلكى بۇ لای خۆى رابكيشينت و بکەوینتە ناو چەند بارودۇخىكى پر لە تە كەللوفى ئەوتۇ كە رىاكارى و خۆ دەر خستى پىنۆە ديار يىت.

جالە بەر ئەو ھى قوتايىانى نور لە ئەنجامى شويىنكەوتنى رينمايى و دەر سە كانى پەيامە كانى نور (چەشنى: دەست پىنۆە گرتن (ئىقتىصاد) و، قەناعەت و، پشت بە خوا بەسەن و، رازى بوون بەو بەشە ي كە خواى گەورە داويەتتى) عىززەتتى ئيمانى بەدەست دەھىنن، ئەوا پشت بە خوا ئەم عىززەتە نايەلئىت خەرىكى لە خۇر رازى بوون و رىاكارى بىن و، لە پىناوى بەرژەو ھەندى يە كانى دنيا دەست لە كارى خۇيان ھەلبىگرن.

◆ ھۆكارى سى ھەم: ھەلپە و ھەول بۇ ناوبانگ و، حەز كەردن لە پلەو پايە و، سەر كەوتن بەسەر ھاو ھەلاندا و، ھاو چەشنى ئەمانە لەو جۆرە ھەست و نەستانە.. ھەر و ھا خۇپىشاندان لە شىو ھە كى جوانى بەرزدا و، چوونە سەر تەرزى كەسانى مەزن كە ئەم شايستە ي نە يىت و، رابكيشانى سەرنج و روانين و سەرسوورمانى خەلكى بە چەشنى كە لە سەرووى توانا و لە دەر ھەو ھى سنوورى خۇيەو ھە بن، ئەمانە و ھاو چەشنىان لە جۆرە كانى تە كەللوف لە ھەلسو كەوتدا، تىكرا مرؤف دوو چارى رىاكارى دە كەن.

بەلام لە بەر ئەو ھى قوتايىانى نور "من" يان نەھىشتو ھە و كەردوويانە بە "ئىمە" واتە: وازىان لە خۇويستى ھىناو ھە و چوونە تە ناو بازنە ي كە سىتتى مەعنەو يى كۆمەلەو ھە و، بە ناوى ئەو كە سىتتى يەو لە ھەموو كارى كىياندا تىدە كۆشن و، لە برى ئەو ھى بلىن: "من"، دەلئىن: "ئىمە" و.. بە وینە ي ئەو ھى شويىنكەوتووانى تەرىقەت بە ھۆكارە كانى: كوشتنى "دەر وونى بەدخواز" و جى بە جى كەردنى دەستوورە كانى

"الفناء في الشيخ" و "الفناء في الرسول" له دست پياكارى خۇيان رزگار كرد، ئەو يەككى تىرىش لەو ھۆكارانە: "الفناء في الإخوان" ە. واتە تۈاندنەو ەي كەسئىتى تاكە لەناو ھەوزى كەسئىتى مەئەو ەي براياندا و بنیاتنانى ھەموو ئىش و كارىكىەتى لەسەر ئەم بناغەيە.. جا ھەر ەك ئەھلى ھەقىقەت بەو ھۆكارە ناوبراوانە لە گۆبەندى پياكارى رزگارىان بوو، پىشت بە خوا قوتايىانى نوورىش بەم نەينى يە رزگارىان دەبىت لىنى.

● خالى سى ھەم:

ئەو تەرز و بارودۇخە بەرز و بلندانەي كە ئەنجامدانى ئەركى ئايىنى و شىرىن كردنى ئايىن لە بەرچاوى خەلكىدا داخووزيانن، ھەرگىز بە پياكارى و لەخۇ پرازى بوون دانانرىن، مەگەر كەسئىك ئەنجامدانى ئەو ئەركە بۇ خۇوىستى و مەبەستى "كەسى" ى خۇى بە كاربەينىت.

بۇ نمونە:

پىشئوئىزى مزگەوت بە دەنگى بەرز نوئىز و زىكرە كان دەخوئىنىت، ئەمەش بەشېكە لە ئەركى ئايىنى سەرشانى و پىاي تىندا نى يە. بەلام گەر بىەوئىت ئەو زىكرانە بە گونى كەسانى تر دا بدات، ئەو لە بەر ئەو ەي ئەم كارە بە يە كىك لە ئەركە كانى سەرشانى دانانرىت، لەوانە يە پىاي تىكەل بىتت. كەواتە گەر دەنگ بە خوئىندەو ەي ئەو زىكرانە بەرز نە كاتەو پاداشتى گەلنى زىاترە لەو ەي كە بە دەنگى بەرز بىاخوئىنىت.

لەبەر ئەمەي كە باس كرا، قوتايى يە راستەقىنە كانى نوور لە كاتى ئەنجامدانى ئەركى بلاو كەردنەو ەي ھۆشيارىي ئايىنى و بەجىھىنانى پەرسشە كانياندا بەپى سوننەتى پىرۇزى پىغەمبەر ﷺ و، دەست گرتىيان بە تەقواو كە دوورە پەرىزى يە لە گوناھە گەورە كان.. ئالەم كاتانەدا، ئەوان بە "كار پى سپىرراو" دادەنرىن لە پىناوى خزمەتى قورئاندا، ئىمەش لە خواي گەورە دەپارپىنەو كە پياكارى ئاوتەي كارە كانيان نەبىت. مەگەر كەسئىك بۇ ئامانچىكى ترى جگە لە خزمەتى قورئان رۇشتىتە بازەنى پەيامە كانى نوورەو ە.

(له باره‌ی ئهر که کانی حه‌زهره‌تی مه‌هدی‌یه‌وه)

... ئهو که سه‌ی که نه‌ته‌وه‌ی ئیسلام چاره‌روانه‌تی و له ئاخ‌زه‌ماندا دیت، سنی ئهر کی گرنگی له نه‌ستزدایه. گرنگترین و مه‌زنترینی ئهم سنی ئهر کهش بریتی‌یه له "بلاو کردنه‌وه‌ی ئیمانی ته‌حقیقی" و "رزگار کردنی ئیمان" له ده‌ست گومرایی..

ئهر کی دووه‌میشی بریتی‌یه له جی‌به‌جی کردنی "شهریعه‌تی خاوین و پیروزی ئیسلام". جا له کاتی‌کدا که ئهر کی یه‌که‌م پشت به هیزی ماددی نابه‌ستیت، به‌لکو پالپشته‌که‌ی ته‌نها هیزیکی مه‌عه‌وه‌ی یه‌که‌م له "ئیخلاس" و "وه‌فا" و "هیزی باوه‌ر" پینکه‌هاتوه، که چی ئهم ئهر که‌ی دووه‌م پینوستی به هیزیکی ماددی هینه‌ده‌مه‌زن هه‌یه که مایه‌ی ترس بیت بۆ دوژمنانی و ده‌سته‌لاتیکی به‌تواناشی هه‌بیت تا بتوانیت ئهم شهریعه‌ته‌ خاوینه جی‌به‌جی بکات.

ئهر کی سنی ههم بریتی‌یه له خزمه‌تی ئیسلام له رپی "پراگه‌یاندن و دامه‌زراندنی خه‌لافه‌تی ئیسلامی" یه‌وه. ئهمه‌ش به پشت به‌سێن ده‌بیت به یه‌کیتی موسلمانان و رینکه‌هوتن له گه‌ل نه‌صرانی‌یه‌ رۆحانی‌یه‌کاندا که له پیناوی خزمه‌تی ئیماندا پال به موسلمانانه‌وه‌ ده‌ه‌ن. ئهم کارمه‌ندی و ئهر که به‌هۆی ده‌سته‌لاتیکی مه‌زن و هیزیکی گه‌وره و ملیۆنه‌ها گیانفیدای خۆبه‌ختکه‌روه‌وه‌ ده‌توانیت جی‌به‌جی بکرت.

ئهر کی یه‌که‌م به‌چه‌ندین پله‌ی زۆر له هی دووه‌م و سنی ههم به‌رز و بلندتره، به‌لام ئهم دوانه‌ی تر، له‌به‌ر ئهو جازیه‌یه‌ی که تیاپاندایه، له پینش چاوی خه‌لکید، به تایه‌ت چینی عوام، دره‌خشانتر و فراوانتر ده‌رده‌که‌ون!

پوخته‌ی ئهم قسانه:

به‌کارهینانی ناوی "مه‌هدی" بۆ ههر که سیک له‌م سه‌رده‌مه‌دا، یه‌که‌سه‌ر ههر سنی کارمه‌ندی‌یه‌که‌ پینکه‌وه به‌زه‌ینی مرۆفدا ده‌هینیت و، له‌مه‌ش‌وه‌ه‌له‌پروو ده‌دات و، له‌وانه‌شه ئیخلاسی مرۆفی پین زامدار ببیت و، تاراده‌یه‌کیش هیز و تینی "پراستی‌یه‌کان" به‌لای چینی عوامه‌وه‌ لاواز ده‌بیت و، ئهو پراستی‌یه‌یه‌قیینی یانه‌ش که له‌سه‌ر بناغه‌ی به‌لگه‌ دامه‌زراون له‌به‌رچاویاندا وه‌ک "ظه‌ننی غالیب" ی کیشه

قبوول کراره کانی لئی دیت. ئەو کاتەش ئیماندارە سەرسامە کان ناتوانن بە تەواوی سەرکەوتن بەسەر گومرایی و زەنده‌قەوی سەرکەشدا بەدەست بەینن و، ئەهلی سیاسەتیش ترس و گومان دەرووژینن و، هەندیکیش لە زانیان دەست دەدەنە رەخنە و ئیعتراز گرتن.

* * *

(وەلامی نامەیه‌ک)

ئەمە‌ی خوارە‌و‌ه‌ بۆ راستکردنە‌و‌ی گومان باشی‌یه‌کی زیاد‌لە پێویست نووسرا‌و‌ه‌، کە زانی‌یه‌کی گە‌و‌رە و بە‌رێز بە‌رامبەر مامۆستا دە‌ری ب‌رێ‌و‌ه‌. وادە‌بێ‌رێ‌ن بۆ‌تان، بە‌ل‌کو سوودی بۆ ئێ‌و‌ش تێ‌دا بێ‌ت.

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته بعدد عاشرات دقائق شهر رمضان.

بۆ ب‌رای تازیز و پ‌است‌گ‌و و بە‌رێزمان مامۆستا حی‌شمە‌ت! بە‌رێز و سە‌رسو‌ورمان‌و‌ه‌ نامە‌کی ئێ‌و‌ی بە‌رێزمان لە‌ بارە‌ی "موجە‌ددید"‌و‌ه‌ خوێ‌ندە‌و‌ه‌ و، بۆ مامۆستای بە‌رێزیشمان باس کرد. ئە‌و‌یش فەر‌مو‌وی:

(بە‌لێ، ئە‌م چە‌رخە پێ‌ویستی بە‌ موجە‌ددیدی‌کی لێ‌ها‌ت‌و‌ی بە‌توانا هە‌یه‌، تا‌کو نوێ‌ کردنە‌و‌ی کاروباری ئاین و ئیمان و.. ژیا‌نی کۆ‌مە‌لایە‌تی و شە‌ریعە‌ت و.. مافە‌ گشتی‌یه‌ کانی سیاسە‌تی ئیسلامی ب‌گ‌ری‌تە‌ ئە‌ستۆ.

بە‌لام گ‌رنگ‌ترینی ئە‌و ئە‌رکانە‌ بریتی‌یه‌ لە‌ نوێ‌ کردنە‌و‌ه‌ لە‌ بواری پارێز‌گاریی "پ‌استی‌یه‌ کانی ئیمان"‌دا. چون‌کە ئە‌م کارە‌ گە‌و‌رە‌ترینی ئە‌و سێ ئە‌رکە‌یه‌. بۆ‌یه‌ بازە‌نە‌ کانی "شە‌ریعە‌ت" و "ژیا‌نی کۆ‌مە‌لایە‌تی و سیاسی" لە‌ چا‌و‌بازنە‌ی "ئیمان"‌دا دە‌کە‌و‌نە‌ پ‌له‌ی دوو‌هە‌م و سێ‌هە‌م و چوارە‌مە‌و‌ه‌.

ئێ‌جا ئە‌و گ‌رنگی‌یه‌ لە‌پ‌ارە‌بە‌دەرە‌ش کە‌ لە‌ فەر‌مو‌ودە‌ی پ‌ی‌رۆ‌زدا بە‌ نوێ‌ کردنە‌و‌ی ئاین درا‌و‌ه‌، تە‌نها لە‌ پ‌رووی نوێ‌ کردنە‌و‌ی پ‌استی‌یه‌ کانی ئیمان‌و‌ه‌یه‌. بە‌لام لە‌بەر ئە‌و‌ی بیری زۆ‌رینە‌ی خە‌ل‌کی و ئە‌و کە‌سانە‌ش کە‌ با‌یه‌خی خۆ‌یان ت‌ر‌نجاند‌و‌و‌تە‌

ژياني دنيا، يەكەم شت پرووى لە ژياني كۆمەلايەتتې ئىسلامى و سىياسەتى ئايىنى يە، كە لە بەر جازىبە و سامى دەستەلات و فەرمانزەوايى، لە بەر چاودا گرنگتر و فراوانتر لە چاوشتى تر دا دەردە كەون، ئەوا بەو چاويلكەيە و لەو گۆشە يەو دەروانته كاروبارە كان و لە پرووناكيى ئەو شدا ليكيان دەدەنەو.

باشان كۆبۈرۈنەوئى ئەم سى ئەر كە پىنكەوئە لە تەنھا كە سىك يان تەنھا يەك كۆمەلى ئەم چەرخەدا و بە شىوئە يە كى تەواو كامىل و بى ئەوئى هېچ كاميان پرى لەوانى تر بگرىت، كارىكى تەواو دوورە و تەنانەت مەحالىشە. بەلكو ئەم ئەر كانە پىنكەوئە تەنھا لە "خودى حەزەرتى مەھدى" دا كۆ دەبنەوئە كە نوپنەرى كۆمەلى نوورانيى ئالى بەيت و كەسى مەعنىويى كۆمەلە كە يانە لە ئاخىر زەماندا.

سوپاسى بىن كۆتايى بۇ خواى گەورە كە راستى و كەسى مەعنىويى قوتايىانى پەيامە كانى نوورى لەم چەرخەدا خستە كار بۇ راپەراندنى ئەر كى نوپكارى لە پرووى پاراستنى "پراستى يە كانى ئيمان" ەو. وا ماوئى بىست سائە لە پرى بلاو كراوئە كارىگەرە كانىوئە، كە دلان فەتخ دە كەن، ئەم ئەر كە خاوين و پىروژە رادە پەپىنن و، دەين بە بەر بەستى هيرش و پەلامارە كانى گومرايى و زەندە قەى بەھىز و سامناك و، ئيمانى سەدان ەزار كەسى ئيماندار دە پارىزن. كە ئەمەش زياتر لە چل ەزار كەس شايبەتتې لە سەر دەدات).

ھەر وھا مامۇستامان دە فەرموئىت:

(نايىت چا و بېر نە كەسى لاواز و كۆلەوارى خۆم و، ئەم كۆلە قورسەى كە ھەزاران پلە لە سەر ووى تواناى خۆمەوئە، مەخەنە ئەستۆم).

ھەر وەك بە تايبەتتى سەلامتان بۇ دە نىرئىت و، ئىمەش لە لايەنى خۆمانەوئە سلاوى تايبەتيمان بۇ خۆتان و ھەموو ئەو كە سانە ئاراستە دە كەين كە لەوئى پەيوئەندى يان بە پەيامە كانى نوورەوئە ھەيە.

لە قوتايىانى پەيامە كانى نوور:

ئەمىن، فەيزى، كامىل

(دهستی قه‌دهر و دهستی مرؤف له رووداوه كاندا)
 به كينك له دهستوره بنه‌رته‌يه كاني "په‌يامه كاني نور" نه‌ويه كه:
 هممو رووداوينك "دهستی مرؤف" و "دهستی قه‌دهر" ي پي‌كه‌وه تيدايه. به لام
 مرؤف ستم ده كات، چونكه بؤ هؤ كاره پو‌الته‌يه كه ده‌پوانيت. كه چي قه‌دهر
 داد‌گه‌ره، چونكه هؤ كاره په‌نهانه كه‌ي نه‌و موسي‌به‌ته ده‌بينت!
 به چه‌نده‌ها تاقيكر دنه‌وه چه‌سپاوه كه دهستی چاوديري و مي‌هه‌ره‌باني خواي
 گه‌وره له هممو نه‌و موسي‌به‌ت و گيرو گرفتانه‌دا هه‌بووه كه تا ئينستا هاتوونه‌ته پيني
 په‌يامه كاني نور.

* * *

(فه‌تواي "امين الفتوي")

به‌ريز "عه‌لي ره‌زا" كه گه‌وره‌ترين زاناي نه‌سته‌مبووله و له هممو شيان زياتر له
 شت ده كوژيته‌وه و زور كاتيش مه‌نسه‌بي "مفّي الأنام" ي گرتووه‌ته نه‌ستو، "امين
 الفتوي" ي پيشووه.. دواي نه‌وه‌ي تيشكي به كه‌مي خوينده‌وه، كه چه‌ند نامازه‌يه كي
 قورثاني له‌خز گرتووه، ئايه‌تولكوبرا و چه‌ند په‌ياميني تري وه‌ك نه‌مانه‌شي بيني،
 به "حافظ ئه‌مين" ي وت، كه به كينكه له قوتايي به به‌توانا كاني په‌يامه كاني نور:
 (به‌ديعوززه‌مان له‌م رؤژ‌گاره‌دا گه‌وره‌ترين خزمه‌تي پيشكش به ئاييني ئيسلام
 كردووه، كتيبه‌ كانشي تابلتي راست و دروسن و، هيچ كه‌سيكي تر له‌م چه‌شنه
 رؤژ‌گاره وشك و برنگه‌دا دانان و بلاو كردنه‌وه‌ي به‌ره‌مي واي له توانادا نه‌بووه.
 چونكه پشتي له دنيا هه‌لكردووه و وازي لئ هيناوه، له هممو روويه كه‌وه
 شاياني پيرؤزبائي لئ كردنه، په‌يامه كاني نوريش نوي كه‌ره‌وه‌ي ئايين. له خواي
 گه‌وره ده‌پارينه‌وه بؤ كاري خير پشتگير و پشتيواني بيت. ئامين).
 هه‌روه‌ك داكو كيي له ريش نه‌هيشته‌وه‌ي هه‌ندليك كردووه، به‌سه‌ره‌اته كه‌ي
 "سلطان العلماء" ي هيناوه‌ته‌وه كه به كينكه له باپيراني جه‌لاله‌دديني رومي. پاشان
 وتوويه‌تي:
 (بي گومان "به‌ديعوززه‌مان" يش ئيجتبه‌اديكي وه‌ك نه‌مه‌ي هه‌يه، و، په‌خنه‌گران
 حه‌قيان به ده‌سته‌وه ني‌يه).

ههروه‌ها فرمانی دابوو به مامۆستا مسته‌فا و پینی وتبوو که به ناوی منهوه ئه‌مه‌ی
بۆ بنوسه:

(سلاو و پیزی ته‌واوته‌ی و تاییه‌تیم بۆ "به‌دیعووززه‌مان" بنیرن. من به‌رده‌وام له
نزای خیری ئه‌وه دام که دانانی کتیبه‌کانتان ته‌واو بکه‌ن. له‌ره‌خه‌ی هه‌ندی زانای
خراپکار (علماء السوء) دلگران مه‌به، چونکه: (به‌ردگرتنه‌ دره‌خته‌کان بۆ که‌وتنه
خواره‌وه‌ی به‌روبوومه‌کانیان) په‌ندیکی به‌ناوبانگه‌!
له‌سه‌ر جیهادی خۆتان هه‌ر به‌رده‌وام بن. ئیمه‌ش له‌خوا ده‌پارینه‌وه که به
زوویی له‌ئامانجه‌که‌تدا سه‌رت بجات و هه‌ر له‌ئهمانه‌ت و پاریزگاریی خوای
گه‌وره‌دا بیت).

"أمین الفتوی"ی پیشوو

عه‌لی ره‌زا

به‌م جۆره‌ زانایه‌کی مه‌زن و ورده‌کاریکی به‌ریز و خاوه‌ن قسه‌ی ئه‌م زهمانه، له
رووی شه‌ریعه‌ت و قورئانی پیرۆزه‌وه، به‌پاری و ابووه. ده‌بێ قوتاییانی په‌یامه‌کانی
نووریش زمانیان به‌پاریزن و ناوی ئه‌و زانایه‌نه‌درکێن، به‌لکو له‌ناوه‌ندی
دوعا‌کانیاندا دوعا بۆ ئه‌ویش بکه‌ن.
سلاومان به‌هه‌موو به‌رایان بگه‌یه‌نن.

* * *

(بناغه‌کانی مامه‌له‌ کردن له‌گه‌ل ره‌خه‌گراندا)

باسمه‌ سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة‌ الله وبرکاته أبداً دائماً

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌ولیا پیاوچا که‌کان ناتوانن ئاگاداری غه‌یب ببن، گه‌ر خوا به
ئیلهام ئاگاداریان نه‌کات، چونکه‌ جگه‌ له‌ خوای گه‌وره‌ کس ئاگادار و شاره‌زای
غه‌یب نی‌یه. له‌به‌ر ئه‌وه، مه‌زنترین وه‌لی و پیاوچاک ناتوانیت هه‌قیقه‌تی حالی

وهلی‌یه کی تر بزانیّت، له‌وانه‌شه له‌بهر ئهم نه‌زانینه‌ی دوژمنایه‌تیی بکات. ئه‌وه‌ی له‌ نیوان هه‌ندێ هاه‌ولانی عه‌شه‌ره‌ی موبه‌ششه‌ره‌دا - خویان لێ پازی بیّت پرووی دا، پروونترین به‌لگه‌یه له‌سه‌ر ئهم ده‌ره‌نجامه‌ی که ئه‌گه‌ر وه‌لی‌یه‌ک په‌خنه‌ی له‌ وه‌لی‌یه‌کی تر گرت، ئهم کاره‌ هه‌یجیان له‌ په‌لوپایه‌ی ویلایه‌ت دانا‌گرێته‌ خواره‌وه‌، مه‌گه‌ر کارێک پرووبدات به‌ ته‌واوی پینچه‌وانه‌ی رواله‌تی شه‌رع بیّت.

جا ماده‌م وایه‌، ته‌وا:

۱- له‌بهر په‌فتار کردن به‌ ئایه‌تی پیروزی:

﴿وَالْكَافِرِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ﴾ (آل عمران: ۱۳۴).

۲- بۆ مه‌به‌ستی پارێزگاری کردنی ئیمانی ئیمانداران نه‌بادا که‌لینی تی بکه‌ویّت، ئه‌مه‌ش به‌وه‌ی که ئه‌و گومانه‌ باشه‌ی به‌ شیخ و گه‌وره‌کانیان هه‌یانه‌، هه‌ر مینیت.

۳- به‌پێی ئه‌وه‌ی که پینۆسته قوتایانی بینگه‌رد و ئه‌رکانی نور له‌: "توندوتیژی زیانه‌خشی تووره‌بوون" پارێزین - با له‌سه‌ر حه‌قیقش بن - به‌رامبه‌ر به‌وه‌ په‌خنه‌ نار‌ه‌وایانه‌ی ئاراسته‌یان ده‌کرین.

۴- بۆ مه‌به‌ستی دووره‌په‌ریزی له‌وه‌ی که ئه‌هلی ئیلحاد له‌وانه‌یه‌ سه‌رود و ده‌رفه‌ت له‌ ناکۆکی نیوان دوو تاقمی ئه‌هلی ئیمان وه‌ر بگرن، که ده‌گۆنجی هه‌ر به‌ چه‌کی ده‌ستی یه‌ کێکیان ئه‌وی تر زامدار بکه‌ن و په‌خنه‌ له‌ یه‌ کتر بگرن و، هه‌ر که‌سه‌یان به‌ به‌لگه‌کانی خۆی بریقه‌ی ئه‌وی تر بشاریته‌وه‌ و، ئه‌مه‌ش بیّت به‌ مایه‌ی تیاچوونی هه‌ر دوو کبان له‌ ئه‌نجامدا.

به‌پێی ئهم بناغانه‌ی پێشو، ده‌بیّت قوتایانی نور:

به‌ توندوتیژی پرووبه‌پرووی په‌خنه‌گران نه‌بنه‌وه‌ و، په‌فتاری "وه‌ک یه‌ک" یان له‌ گه‌لدا نه‌نۆین. به‌لکو ده‌بیّت ته‌نها به‌رگری له‌ خۆیان بکه‌ن، له‌ گه‌ل ده‌رخستنی گیانی ئاشته‌وایی و وه‌لامدانه‌وه‌ی ئه‌و خالانه‌ی که مایه‌ی په‌خنه‌بوون. چونکه‌ له‌م چه‌رخه‌ی خۆماندا "خزویستی مرؤف" به‌ چه‌شنیک به‌رجه‌سته‌ بووه‌ و ملی

دەر كېشاۋە كە ھىچ مرۇفنىك ئامادە نى يە خۇۋىستىيى خۇي - كە ۋەك شەختە سەھۇلنىك ۋايە ۋ بە ئەندازەي خۇيەتى - بىتۈيىتتەۋە ۋ نايەۋىت بىگۇرپىت، بەلكو ھەمىشە بەھانە ۋ پاساۋ بۇ خۇي دەھىيىتتەۋە. لەمەشەۋە ناكۇكى لە نىۋاندا دروست دەيىت ۋ، ناحەقپەرەۋان ۋ گومپرايىنىش، لەسەر حسابى حەقپەرەۋان ۋ ئىمانداران، بۇ خۇيان كەلك ۋ سوود ۋەردە گرن.

رپووداۋى ئىعتىرازە كەي ئەستەمبۇرل ئاماژە بۇ ئەۋە دە كات كە: ھەندى لەۋ زانايانەي لە مەشرەبە كانى خۇيان رازىن ۋ خۇپەرستانى ناۋ سۇفىيە كان ۋ ھەندى لە مورشىدان ۋ ئەھلى حەق لەۋانەي كە ھىشتا نەفسى ئەمارەي خۇيان نە كوشتوۋە ۋ، لە داۋى حەز لە پلەۋپايە رزگاربان نەبوۋە، بۇ مەبەستى پارىزگاربان كىردن ۋ برەۋدان بە مەشرەب ۋ رىيازە كانىيان ۋ، بەدەستەھىنانى رپووتىكىردنى شوپىنكەۋتوۋانپان، رەخنە لە "پەيامە كانى نوور" دە گرن، تەنانەت گرىمانىكى زۇر بەھىزىش ھەيە كە بە توندى رپووبەرۋويان بىنەۋە.

جالە كاتى رپوودانى ئەم چەشەنە رپووداۋانەدا، دەبى زۇر لەسەر خۇ ۋ ئارام ۋ خۇپراگر بن ۋ، بەسەر دەروونتاندا زال بن ۋ، دان بە خۇتاندا بگرن ۋ، خۇتان دوۋچارى دوژمنايەتى نە كەن ۋ، لە شان ۋ شكۇي سەرۇكە كانى دەستە ۋ تاقمانى رەخنە گران نە شكىنن.

خۇ ئە گەر بە فەرزى مەھال لە لايەن قوتىبى ئەعزەم ۋ لە مەككەي پىرۋىشەۋە رەخنەيەك لە پەيامە كانى نوور بگىرپت، ئەۋا قوتابىيانى پەيامە كانى نوور خۇيان رادە گرن ۋ لەرزەيان پى ناكەۋىت، بەلكو رەخنە كەي ئەۋ قوتبە ئەعزەمە ۋەك ئاۋر لىدانەۋەيە كى رىز ۋ سلاۋ لىكىردن ۋەردە گرن ۋ، ھەۋل دەدەن رپووتىكىردنى ئەۋ بەدەست بەھىنن ۋ، دەستە كانى ماچ بگەن ۋ، مايەي رەخنە كەش بۇ ئەۋ مامۇستا مەز نەيان رپوون بگەنەۋە.

(نه‌خوښی نهم چه‌رخه)

به‌لنی بر ایانم!

له ناوه‌ندی نهو ته‌وژمه سامناک و پرووداوانه‌ی که له‌رزهیان به‌ژیان و جیهان
خستوه، ده‌بیټ مرؤف له‌پراده‌به‌دهر دامه‌زراو بیټ و، له‌نه‌دازه‌به‌دهر خوږاگر
بیټ و، تاماده‌بوونیکي بی کۆتایی تیدا بیټ بو خوږه‌خت کردن.

که ئیمانداران فه‌زلی ژییانی دنیا به‌سه‌ر دواړوژدا ده‌دهن، له‌کاتیڅدا که
ده‌شزانن دواړوژ هیه و ئیمانیاں پی‌یه‌تی..

هه‌روه‌ها که به‌حه‌ز و ئاره‌زووی خوږیان نرخ و به‌ها بو ورده شووشه‌ی بی بایه‌خ
داده‌نین، که ده‌شزانن له‌لماس به‌نرخه‌ه..

هه‌روه‌ها که له‌زه‌تیکي کاتی و که‌می ئیستایان پی باشه‌ه له‌چاو چه‌ندین
له‌زه‌تی بیڅگردي له‌مه‌ولادا..

هژی هه‌موو ئه‌مانه: زال بوونی هانده‌ری هه‌سته ککو کویره‌کانه، که پاشه‌پروژ
نایین.

ئهمه نه‌خوښی‌یه‌کی سامناکه دوو چاری نهم چه‌رخه‌ بووه. به‌لکو په‌کیکه له
به‌لا و گرفته‌کانی سه‌رده‌م و، ناوه‌رؤکی ئاماژه‌ی نهم ئایه‌ته‌ پیروژه‌یه‌ که
ده‌فه‌رموټ:

﴿يَسْتَحِبُّونَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ﴾ (إبراهيم: ۳).

له‌ئهمجای نهم گرفته‌شوه ئیمانداره‌ راسته‌قینه‌کان هه‌ندی جار ده‌که‌ونه
هه‌لمیه‌کی گه‌وره‌ی وه‌ک "پشتگیری کردنی گومرایان!"

له‌خوای گه‌وره‌ ده‌پارینه‌وه که له‌هلی ئیمان و قوتایانی په‌یامه‌کانی نوور له
شه‌ر و زیانه‌کانی نهم موسیبه‌ته‌ پیاریزیت. ئامین.

سه‌عیدی نوورسی

(پۇزىي زانستخواز)

دوای نزيكەى هزار تاقىكر دنهوه قەناعەتى تەواوم بۇ دروست بوو كە:
 ھەر پۇزىك كار بۇ خزمەتى پەيامە كانى نورر ئەنجام بدەم، بە ئەندازەى پلەى
 ئەو خزمەتە، دل كراوھىي و خۇشحالى و پىت و بەرە كەت، لە دل و جەستە و
 مېشك و گوزەر اغدا دەبىنم. تا ئىستا تېبىنى ھەمان حالەتم لە برا زۇرە كانى ئىرە و
 ئەوئىشدا كردووه و، زۇرىك لەوان دان بەمەدا دەنن و دەلئىن: "ئىمەش لە خۇماندا
 ئەم ھەستە شك دەبەىن". تەنانەت من لەو باوەرە دام كە - وەك سالى پار بۇم
 نووسىن - نھىنى ژيانى كەفاف و ماىەى بۇيوم لەو بەرە كەتەوھەى.
 رىوايەتلك لە ئىمامى شافىعى يەوہ - خواى لىن رازى بىت - دە گىر نەوہ كە
 فەر موو يەتى:

"من زامنى پۇزىي قوتايىي راست و دلئوزى زانستم، چونكە فراوانى و پىت و
 بەرە كەت لە پۇزىيە كەياندا ھەىە".

مادەم راستى ئەمەىە و، قوتايىانى پەيامە كانى نوررىش لەم پۇزىگارەدا شاىستەى
 تەواوھەتى يان بۇ ناوى "قوتايىي زانست" پىنوہ دەر كەوتووه، ئەوا ناىت لە بەرامبەر
 ئەم قاتى و برسئىتى يە بلاوہدا واز لە خزمەتى پەيامە كانى نورر بەپىرئىت. دەبىت
 بىشزانرئىت كە باشترىن چارەسەر بۇ ئەم حالەتە برىتى يە لە "شوكر" و
 "قەناعەت" و، وابەستەى بە سىفەتى "قوتايىي پەيامە كانى نورر" و، واز نەھىنان لە
 خزمەت و، ھەلپە نە كردن بە دوای داخوازى يە كانى ژيان و گوزەر اندا، بە بيانووى
 "زەرورەت".

بەلئى، خەم و خەفەتى ژيان و گوزەر ان لە ھەموو لايە كەوہ دەورەى خەلكيان
 داوہ و، گومر ايانىش ئەم حالەى خەلكى دەقۇز نەوہ و، ئاىندار انىش پىيان واپە
 عوزريان بۇ دروست بووہ و دەلئىن: "چى بكەىن، ناچارى يە!"

لەبەر ئەوہ، دەبى قوتايىانى پەيامە كانى نورر بەم پەيامانە رووبەر ووى بەلاى
 "برسىتى" و "زەرورەت" بىنەوہ! چونكە ئەركى سەرشانى ھەموو يە كىنكى ئەو
 قوتايىانە تەنھا رزگار كردنى ئىمانە كەى خۇى نى يە، بەلكو لە گەل ئەوہ شدا دەبى

ئيمانى كه سانى ترى غەيرى خۆيشى پيارئزىت. ئەمەش تەنھا بەو دەبىي كە بە گەرموگورى و چالاكى لە خزمەتدا بەردەوام بىت.

زووتر بۆم نووسىن كە: بە "دوژمنايەتى" پروبەرووى نەيارە كان مەبنەو، بەلكو تا دەتوانن ھاوپىي ئەھلى تەقوا و زانست بن. دەبى ئەمەش بگرنە گوئى كە: هيج جۆرە كەسنىك مەخەنە ناو ريزە كاتتانهو، كە بگوئجىت زيان بە پەيامە كانى نوور بگەپەنىت و خۆى لە قەرەى توندوتۆلىي قوتايياني ئەو پەيامانە بدات، چونكە ئەو جۆرە كەسانە گەر بە نيازىكى بىنگەرد و خاوين نەپۆنە ناو ئەو بازنەپەو، لەوانەپە سستى و ساردوسپرى لە نيوان قوتايياندا بنينەو. خۆ ئەگەر خۆپەرسىتى و خۆشويستنى زاتى خۆى تىدا بىت، ئەو توندوتۆلىي قوتايياني پەيامە كانى نوور دەشكىنىت و سەرنجيان بۆ دەرەوہى بازنەپەيامە كانى نوور رادە كيشىت و بىريان پەرتەوازە دە كات. لەم كاتەى ئىستادا بىدارىي تەواوتى و وريايى كارىكى گەلىنى پىويستە.

سەعیدی نوورسى

(موعجيزەپەكى مەعنەوى)

"پەيامە كانى نوور" تەرىقەتى سۆفى نىن، بەلكو "حەقىقەت" ن. ھەر وہا نوورىنكىن لە ئايەتە كانى قورئانى پىرۆزەو بەھرەمەند بوون و، ھەرگىز لە ھونەر و زانستە كانى خۆرھەلات و خۆرئاوا و ھەرنەگىراون، بەلكو موعجيزەپەكى مەعنەويى قورئانى پىرۆزن كە تايپەتە بەم زەمانەو.

(گەران بە دواى ھەوالە كانى جەنگدا)

"وہ لأمى پرسیاریكە كە لە لایەن قوتايياني پەيامە كانى نوورەو ھەر ئاراستە كرابوو".

پرسیار:

سالی پار له پرسیارنکدا وئمان:

وا په‌نجا رۆژ تپه‌ری، که‌چی ئیوه هه‌ر هیشتا ئاورنیکتان نه‌دایه‌وه له‌م ته‌وژمانه‌ی که‌له‌ جیهاندا هه‌لده‌سوورن و پرسیارنیکتان له‌ باره‌وه نه‌کرد. هه‌ر ئه‌و کاتمه‌ش وه‌لامی ئه‌و پرسیاره‌ت داینه‌وه. خۆ هه‌رچه‌نده ئه‌و وه‌لامه‌ سه‌رتاپا راستی‌یه و سه‌روزیادیشه، به‌لام هه‌ر ده‌بوو هیچ نه‌بی له‌ گۆشه‌ی کار و خزمه‌تی په‌یامه‌کانی نوور و بلاو بوونه‌وه‌یان و سوود گه‌یاندن به‌ جیهانی ئیسلامی، ئاورنیکتان لێ نه‌دایه‌ته‌وه. جا ئایا له‌م گۆشه‌یه‌شه‌وه هه‌ر بایه‌خی پێ نه‌ده‌یت و پرسیا‌ری له‌ باره‌وه نا‌که‌یت؟

وه‌لام:

ئه‌و که‌سه‌ی که‌ ئه‌م جه‌نگه‌ رووخینه‌ره ده‌نیته‌وه و تیایدا به‌شداره‌، زۆر به‌ راستی و جوانی ئه‌م ئایه‌ته‌ پیرۆزه له‌ خۆیدا به‌رجه‌سته ده‌کات که‌ ده‌فه‌رمو‌یت:

﴿إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا﴾ (الأحزاب: ۷۲)!

له‌به‌ر ئه‌وه، دروست نی‌یه‌ مرۆف بۆ ئه‌و سته‌مه سه‌رسوور هینه‌رانه‌ بپروانیت، ج‌ج‌ای ئه‌وه‌ی پشتی ئه‌و ته‌وژمانه‌ بگرنیت و، به‌ دوای هه‌واله‌کانی‌اندا بگه‌رنیت و گوی له‌ پڕوپاگه‌نده‌ درۆ و ده‌له‌سه‌ خه‌له‌تینه‌ره‌کانیان پابگرنیت و، به‌ خه‌م و خه‌فه‌ته‌وه‌ سه‌یری جه‌نگه‌کانی نیوانیان بکات. چونکه‌ رازی بوون به‌ "سته‌م" هه‌ر سته‌مه‌ و، گه‌ر چه‌زیشی لێ بیت به‌ سته‌مکار داده‌نریت و، ئه‌گه‌ر پشتیشی بگرنیت ئه‌وا سه‌رزه‌نشتی ئه‌م ئایه‌ته‌ پیرۆزه‌ ده‌یگریته‌وه که‌ ده‌فه‌رمو‌یت:

﴿وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا تَمْسِكُمُ النَّارُ﴾ (هود: ۱۱۳)!

به‌لێ، ئه‌م جه‌نگه‌ رووخینه‌ره هه‌ر گیز بۆ جینگه‌ر کردنی "حه‌ق" و دامه‌زراندنی "راستی" و به‌رز کردنه‌وه‌ی بایه‌خی "ئایین" و سه‌قامگیر کردنی "دادگه‌ری" نی‌یه‌. به‌لکو پالی به‌ سه‌سه‌ختی و ده‌مارگیری نه‌ته‌وایه‌تی و، به‌رژه‌وه‌ندلی په‌گه‌زایه‌تی و، تیرکردنی خۆپه‌رستی ده‌روونه‌وه‌ داوه. له‌ ئه‌نجامی ئه‌مه‌شدا سته‌می

هینده چه پهل و، کاره ساتی شهونده نازار به‌خش شه‌نجام ده‌دریت که له جیهاندا هاوویننه‌یان نه‌بیراوه.

به‌لگمش له‌سهر شه‌مه:

له‌ناوبردنی منال و خیزان و پیر و بیماره بئ تاوانه‌کانه، به بیانوی بوونی ته‌نها بهک دوو سهربازی دوژمن له نیوانیاندا و.. به کگرتنی سهرسه‌خت‌ترین دیکتاتوریه بورژوازی‌یه‌کانه له‌گهل نازاوه‌چی و تیروریسته‌کاندا، که سؤشیاالیست و شیوعوی‌یه‌توندرپه‌وه‌کانن و.. رشتتی خوینی هزاران به‌لکو ملیونه‌ها که‌سی بئ تاوانه و.. به‌رده‌وام بوونه له‌م جه‌نگه‌دا که زیان به سهرجه‌می گروزی مرووف ده‌گه‌یه‌نیت و.. نه‌ویستن و پشتگویی خستنی رینکه‌کو‌تن و ناشتی‌یه.

له‌به‌ر شه‌وه، ئایینی ئیسلام و قورئانی پیروز - بئ هیچ گومانیک - له‌م چه‌شنه جه‌نگه‌رووخینه‌رانه به‌رین که نه له‌گهل هیچ یاسایه‌کی "دادپه‌ره‌ری" و نه له‌گهل "مرؤفایه‌تی" و نه له‌گهل هیچ ده‌ستووریککی "راستی" و "یاسای مافه‌کان" دا ناگورنجیت و بهک ناگرتیه‌وه..

هه‌روه‌ها ئایینی ئیسلام و قورئانی پیروز دانا‌به‌زنه‌ ئاستی شه‌وه‌زه‌لیلی‌یه‌ی که یارمه‌تی شه‌وانه‌بدن، چونکه فیرعه‌ونایه‌تی‌یه‌کی سامناک و به‌رزه‌وه‌ندی په‌رستی‌یه‌کی سه‌یر به‌سهر شه‌وه‌لایه‌نه‌شه‌رخوازه‌دا زال بووه، به‌چه‌شینیک که ده‌ستی یارمه‌تی بؤ قورئانی پیروز و ئایینی ئیسلام دریژ ناکهن، به‌لکو هه‌ولی شه‌وه‌ده‌دن که شه‌م دو‌انه به‌وینه‌ی دوو ئامراز له‌پیناوی ئامانجه‌کانی خویناندا بجه‌نه‌کار!

بئ گومان شه‌حقیقیه‌تی قورئانی پیروز هه‌رگیز مل بؤ شه‌وه‌نادات که پال به شمشیری سته‌مکارانیککی وهک شه‌وانه‌بداته‌وه، به‌لکو پیویسته له‌سهر شوینکه‌وتووانی ئیسلام و قورئان، له‌بری پالدانه‌وه‌یان به‌هیزیکه‌وه که به‌خوینی ملیونه‌ها بئ تاوان هه‌ویره‌که‌ی شیلراوه، پشت به‌توانست و میه‌ره‌بانیی خواوه‌ندی په‌روه‌دگاری هه‌موو جیهانه‌کانه‌وه‌به‌ستن!

هه‌رچه‌ند ئیلحاد به‌هۆی پالدانه‌وه‌یه‌وه به‌یه‌کیک له‌مو دوو هیزه‌شه‌رخوازه ئایینداران ده‌چه‌وسینیتیه‌وه و ده‌یانهاریت و، لایه‌ن گرتنی ته‌وژمه‌پنجه‌وانه‌که‌ی

ئىلھاد و زەندەقىش ۋەك ھۆكارىك بۆر زگار بون لە ستمى ئەوان لە پىش چاودا دەردە كەويت، كەچى تاقىكرەنە ۋە كان چەسپاندىان ئەو لايەنگر تەش - لەم كاتەدا - ھەروەك ھىچ سوودىكى نىيە، گەلىنى زىيانى زۆرىشى لى دەيىتە ۋە!

پاشان ئىلھاد بەھۇى نىفاقە ۋە تەنھا ھەر لە گەل بەرژە ۋەندى خۇيداىە، لە ھەر شۇيىنكە ۋە بەدەستى بەھىنىت. تەننەت ھاورىنكەت دەكات بە ھاوپەيمانى خۇى و پاشان دەيكات بە گۆى تۇدا. ئەو كاتەش ئەو كۆلى گوناھەت لەسەر شان گەلىنى قورس دەبن كە لە رېنى لايەن گرتە ۋە لە ئەستۆى خۆت ناون..

جا لەبەر ئەو ۋەى ئەركى سەرشانى قوتايىانى پەيامە كانى نوور تەنھا ھەر "ئيمان" ە، ئەو بايەخ بەو كاروبارانە نادەن كە لە "زىان" دا روو دەدەن و، خۇيانى تىدا ھەلئاقور تىنن و بە ھەز و شەوقە ۋە بۇيان ناروانن.

جا لەسەر بناغەى ئەم راستىيە، مەن مافى خۆمە كە نەك ھەر تەنھا سىازدە مانگ، بەلكو سىازدە سالى رەبەقىش بۇ ئەو شتانە نەروانم!

خۇ ئىوہ بۇ ئەو شتانە تان روانى، ئايا جگە لە گوناھ چى تان دەست كەوت؟

منىش كە سەيرم نە كر دوون چىم لە كىس چو ۋە؟

پرسيارى دوو ھەم:

ھۇى چىيە كە قوتايىانى تايبەتتى پەيامە كانى نوور بە ۋە تايبەتەندىن لە ناو ۋەندى ئەو دەستە و تاقەدا بن كە ئايەتى پىرۇزى: ﴿الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ﴾ سۇورەتى "فاتىحە" ناساندوونى و، لە رىزى ئەو دەستە مۇجاھىدەى ئاخىر زەمانىش دان كە فەر موودەى پىرۇزى "لا ترال طائفة من أمي"^(۱) پىناسەى كر دوون و، تاكىكن لە دانە و تاكە كانى واتاى ئامازەيى ئايەتى پىرۇزى: ﴿إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا﴾.. تا كۆتايى سۇورەتى "العصر"؟

(۱) فەر موودە كە صەحىحە و، بە چەند دەقىكى لە يەكتر نىزىك ھاتو ۋە، كە ئەمە يە كىنكيا نە: (لا ترال طائفة من أمي ظاهرين على الحق لا يضرهم من خذلهم حتى يأتي أمر الله وهم كذلك). رواه البخاري في كتاب الاعتصام، ومسلم في كتاب الإيمان برقم ۲۴۷ وكتاب الأمانة برقم ۱۷۰، ۱۷۳، ۱۷۴. (ۋەرگىز)

وه لآم:

هژی ئه‌مه بریتی به له‌وه‌ی که: په‌یامه‌کانی نوور نزیکه‌ی سه‌د دانه نه‌ینی ئاین و مه‌تلی راستی به‌کانی قورئانیان ئاشکرا و شی کردووه‌ته‌وه، به‌چه‌شنیك که نه‌زانیی به‌کیك له‌وه نه‌ینی و مه‌ته‌لانه که‌ساینکی زۆر دووچارای شوبه‌ه و گومان ده‌کات و، له‌ دوودلی رزگاریان ناییت، ته‌نانه‌ت له‌وانه‌شه ئیمان‌ه‌که‌یان له‌ده‌ست بده‌ن. به‌لام ئیستا و دوا‌ی ده‌رخستی ئه‌وه نه‌ینی‌یانه و کردنه‌وه‌ی ئه‌وه مه‌تل و گری کویزانه مولحیده کان ناتوانن سه‌ر که‌وتن به‌سه‌ر ئیمانداراندا به‌ده‌ست به‌ین، با له‌ نیوان خزیاندا پستی به‌کتیش بگرن.

له‌ مه‌کتوویی بیست و هه‌شتم (واته له‌ باسی جه‌وت چاودیری به‌کاندا) ئاماژه‌مان بۆ هه‌ندی له‌وه نه‌ینی و مه‌ته‌لانه کردووه. پشت به‌ خواله‌ کۆمه‌له‌ په‌یامیکی سه‌ر به‌خۆدا کۆ ده‌ کرینه‌وه.

* * *

(په‌یامه‌کانی نوور چهند بیدار کردنه‌وه‌یه‌کن له‌ دلدا ده‌ر که‌وتوون)
مه‌سه‌له و بابه‌ته‌کانی په‌یامه‌کانی نوور له‌ "زانست" و به‌گه‌ر خستی "بیر" و به‌کاره‌ینانی "نیاز و ویست و مه‌به‌ست" ه‌وه سه‌رچاوه‌یان نه‌ گرتووه، به‌لکو زۆربه‌ی په‌ه‌ای ئه‌وه په‌یامانه چهند بیدار کردنه‌وه و ختووره‌یه‌کن که به‌ دلدا هینراون و له‌سه‌ر دلدا ده‌ر که‌وتوون.

* * *

(چۆن له‌ نازاری شه‌فه‌قه‌ت رزگارم بوو)؟

برا ئازیز و به‌وه‌فاکام!

به‌ هانده‌ری سۆز و به‌زه‌یی مرۆفیتیمه‌وه هه‌ستم به‌ خه‌م و ئازاریکی گه‌لی زۆر کرد بۆ گه‌یژده‌ بوونی گه‌ری مرۆف له‌م زستانه سه‌خته‌ ماددی و زستانه مه‌عنه‌وی به‌ سامناکه‌دا که مرۆفایه‌تی خلتانی خوین کردووه. به‌کسه‌ر - وه‌ک له

زۆر شویتندا بە پروونی لینی دوام - دانست و میهره‌بانیی بەدیپهنەری بەخشنده، که "أرحم الراحمین" و "أحکم الحاکمین"ە، یارمەتیی دام و، ئەم واتایە هیئایە دلەمەو:

ئەم ئازارە زۆرەت وە کو پەرخنە گرتنیک وایە لە دانست و میهره‌بانیی خواوەندی دانای میهره‌بان!

خۆ - لە راستیدا - هیچ سۆز و بەزەییەکی نییە بتوانیت که پێش بەزەیی و میهره‌بانیی خواوەند بەداتەو و، هیچ دانستیکیش نییە لە دانستە پەرورەدگاری بە کەمی ئەو تەواوتر بیت. کەواتە بیر بکەرەو و بزانه که لەم بەلا و گرتەدا سەر سەخت و ملنەدەرە کان دوو چاری سزای خۆیان دەبن و، بێ تاوان و ستم لیکراو انیش "دە" هیندە ی گێر و گرتە کانیان پاداشت دەدرێنەو.

کەواتە دەبێ لە گۆشە ی "میهره‌بانی" و "دانست" و "دادگەری" و "پەرورەدگاریتی" ی خوای گەورەو پڕوانیتە ئەو پڕوداوانە ی که لە دەروە ی بازنە ی توانستی خۆتدان.

بەم جۆرە و بە فەزلی خوای گەورە، لە ئازاری سەختی هەلقولای "شەفەقەت" پزگارم بوو.

واله خوارەو وە لەلامینکی سەعیدی کۆن دەهینریت که هی پرسیارینکە و لە کتیبی "مونازەرەت" دا هیناویەتی، که سی سال پێش ئیستا چاپ کراو.

ئەو بوو سی سال پێش ئیستا لە کاتی گەپانی بە ناو تیرە و هۆزە کاندای ئەم پرسیارە ی لینی کرا:

پرسیار:

ئایا سکالا کردن لە "زەمان" و پەرخنە گرتن لە "پڕۆژگار" بە پەرخنە دانانریت لە سنەتە ناوازە کانی کردگاری مەزن؟

و لەلام:

نەخیر.. نەخیر. بەلکو لەوانە یە سکالا کردن ئەمە ی خوارەو بەگە یە نیت:

كەسى سكالآكار وەك ئەو واپە كە بلىت:

ماھىيەتى جىھان، كە بە دەستورى دانستى ئەزەلى رېك خراو، بۇ ئەنجامدانى ئەو شتەى من دەمەوئىت و ئەو حالەتەى حەزم لىيەتى ئامادە نى يە .. ئەو ياسايەى گەردوون كە بە دەستى چاودىرىى ئەزەلى نەخشىنراو، بواری پى نادات .. سروسى رۇزگار، كە لە چاپخانەى وىستى ئەزەلىدا چاپ كراو، لە گەلىدا يەك ناكەوئىت .. دانستى خواوہندىش، كە لەسەر بناغەى بەرژەوہندى يە گشتى يە كان بنىات نراو، روخسەتى نادات!

بۇيە، ئەو بەروبوومانەى كە ئىمە لە جىھانى "مومكىنات" دا بە ئەندازىارىى مېشكى خۇمان و حەزى ھەوا و ئارەزوو كائمان داواى دە كەين، دەستى توانستى پەروەردگار بە جىھانى مومكىناتى نابەخشىت. تەنانەت گەر "توانستى خوايى" ش ئەو بەروبوومانە بە مومكىنات بېەخشىت، ئەوا مومكىنات ناتوانن وەرى بگرن و پارىزگارىى لى بگەن. گەر بەروبوومە كان بۇ خۇيان دابكەوہنە خوارەو، ئەوا ھەر مومكىنات ناتوانن ھەلىان بگرن.

بەلى، ھەرگىز ناگونجىت لەبەر ئارەزووى كەسىك بازنەيە كى گەورە لە جوولە و بزوتنى گرنكى خۇى رابووەستىت!

ئىنجا پەيامە كانى نوور لە باسى بوومەلەرزەشدا بەم جۆرەى خوارەو پەراوئىزىك زىاد دەكات:

لە كاتىكدا كە ھەموو يە كىك لە توخمە كان و يەك بە يە كى رووداوە ماددى و مەعنەوى يە كانى وەك "زىستان" و "بوومەلەرزە" سەدان ئەنجام و ئامانجى باش و خىريان تىدايە، لە ھەمان كاتدا راگرتنى و بەرگرتن لە روودانى (لەبەر روونەدانى شەپ و ئەنجامە زىانبەخشە كان) لە راستىدا برىتى دەبىت لە ئەنجامدان و بەدەستەينانى سەدان شەپ و زىان كە لە ازەينان و دەست بەردار بوون لەو سەدان ئەنجامە خىرانەو پەيدا دەبن. خۇ ئەمەش پىچەوانەى "دانست" و "راستى" و "پەروەردگارىتى" يە.

سه‌بارەت بەو کەس و تاك تاكانەش کە لە یاسا گشتی یەکان وەپرس و بیزار دەبن، ئەوا خواوەندی میهرەبان بە چاودێری و یارمەتی و چاکە کاری تایبەتی خۆی یارمەتی هەموو یەکیکی لاواز و دەستەوسانی ئەوان دەدات و، دەرمانیەک بە هانای دەردەکیانەوه دەنیریت. بەلام نەک بەینی هەوا و ئارەزووی ئەو کەسە، بەلکو بەینی سوو دەراستەقینەکی. لەوانەشە لە بریی ئەو وردە شووشانەی کە ئەو کەسە لاوازه لە دنیا داوا ی کردوون، لەو دنیا دا ئەلماسی بەنرخێ پین بدریت!

* * *

(خەم و خەفەتی قورسی ژبان)

زۆر دلته‌نگ و نیگەرانی ئەوه بووم کە قوتاییانی پەيامەکانی نوور - کە زۆر بەیان هەزار و دەستکورتن - لە بەردەم ئەم حالەتە سامناکانەیی خەمی ژبان و گوزەراندای کە ئەستۆی هەزارانی قورس کردووه و، ئەم گرانی‌یەش کە - لە گەل زۆری رزق و رۆزیشدا - خەلکی پێوه گیرۆدە بوون و لەم زستانە ماددی و مەعنەوی یەدا گەیشتوو و تە چلە پۆپە، پشتگیری نیوانیان هەلبوو و شینیتەوه و لەرزەیی پین بکەویت..

چونکە ئێوه - ئەی بایانم! - لە دەمی ئەم زریانە سەختانەدا لە هەموو کاتێک زیاتر پێویست و ئەرکی سەرشاتانە کە پەمپوهندی و یە کیتی نیوانتان پاریزن و، چاوپۆشی لە کەموکوورپی بایانان بکەن و، پەخنە لە دژی یە کتری بلاو نە کەنەوه.

وریا بن.. وریا بن! هەرگیز کەستان لەوی تر بیزار نەبیت و پەخنەیی لێ نەگریت. دەنا دەرخستنی لاوازیی خۆتان - با کەمیش بیت - مونا فیکان دەبقۆزنەوه و زیانی زۆرتان پین دەگەینن.

دەبێ ئێوه لە بەرامبەر پێویستی یەکانی خەمی گوزەراندەوه هەرگیز لە "قەناعەت" و "دەست پێوه‌گرتن" لاندەن.

جاله بهر ئەوەى بەرژەو ەندى يە كانى دنيا گەلىنى كەسى ئەھلى حەقىقەت و تەرىقەتى بەرەو جۆرىكى مونا فەسە دا يە بەر، ئەوا لەم لايەنەو ە ترسم بۆ قوتايىانى نوورىش لىنى نىشتوو ە كە تا ئىستا - سوپاس بۆ خوا - لەرزەى پىنى نەخستوون. لە خواى گەورە دەپار يىنەو ە كە لە ئايىندە شدا لەرزەيان پىنى نەخات.

بەلام قوتايىان ەموويان لەسەرىك شىو ە پەشت و پەفتار نىن. جالە گەر ەندىكىان لە ناو ەندى باز نەى شەرعيدا بە دوای حەوانەو ەى خۆيدا گەرا، پەخنەى لىنى مەگرن. ئەو قوتايى يەش كە گىرژدەى بارى ناچارى بوو يىت، دەتوانىت "زەكات" ەربگرىت..

ەرو ەها جۆرىكى خزمەتى پەيامە كانى نوور يارمەتى زەكاتدانە بە "ئەركان" ى قوتايىانى نوور كە ەموو كاتىكى خۆيان بۆ خزمەت تەرخان كەردوو ە، بەوانەش كە لە خزمەتدا تىدە كۆشن. بەلكو پىويستە يارمەتى بەدىن. بەلام ناىت لە پىنى ەلپە و تەماع و داواى زمانى حالەو ە پىيان بەدىت، دەنا دەرگا بۆ دەستدريژى گومرايان دەخرىتە سەرىشت كە بلىن: "ئەوانە لە پىناو ە ەلپە و تەماعدا ئايىنە كەى خۆيان واز لىنى ەيناو ە". چونكە لە كاتىكى وادا دەچن لە چاويلكەى دەروونى بەدخوازى خۆيانەو ە بۆ ئىو ەش دەروانن و، بەو ە تۆمەتبارتان دەكەن كە بلىن: بەشىكى قوتايىانى نوور ئايىنە كەيان ەك ئامرازىك بۆ بەدەستەينانى دنيا كەيان بە كار ەيناو ە!

دەبى تاويك پەيامى "ئىخلاس" و "ئىقتىصاد" و تاويكى تر پەيامى "شەش ەيرشە كان" لە نىوان خۆتاندا بچو يىنەو ە.

خۆراگرى نوازە و، توندوتۆلى مەحكەم و، پىشتگىرى تەواو ەتى و، يەكگرتنى مەزنى نىوانتان، دەبىت بە ماىەى شانازى مەم و لاتە. تەنانەت دەشتوانىت دواپۇژتان پزگار بكات. وريابن ئەم زريانە نوئىيەى كە رووبەر وومان دىت، براپەتى نىوانتان تىك نەدات.

(راستی‌یهك كه په‌یوه‌ندی به زانا‌یانه‌وه هه‌به)

باسمه سبحانه

برایانی تازیم!

په‌یامی "الحزب النوری" که‌رامه‌تیک‌ی مع‌نه‌وی هه‌به که په‌یوه‌ندی به خۆمه‌وه‌یه. وایستا کاتی روونکردنه‌وی هاتوه:

بیست و سێ سال پیش ئیستا که "سه‌عیدی کۆن" گۆرا به "سه‌عیدی نوێ" و ریبازی "بیرکردنه‌وه"ی هه‌لیژارد، به دوا‌ی نه‌ینی "تفکر ساعة خیر من عبادة سنة" دا‌گه‌را. ئەوه‌بوو هه‌موو یه‌ك دوو سالیك ئەو نه‌ینی یه‌ شیوه‌که‌ی خۆ‌ی ده‌گۆری و، یان په‌یامیک‌ی عه‌ره‌بی یان په‌یامیک‌ی تورکی‌ی به‌ره‌م ده‌هینا. ئەم راستی‌یه‌ش هه‌ر له‌ په‌یامی عه‌ره‌بیی "قطرة" هه‌ه‌تا په‌یامی "الآية الكبرى" له‌سه‌ر شیوه‌گۆرینه‌ جو‌راو جو‌ره‌کانی خۆ‌ی به‌رده‌وام بوو، دوا‌ی ئەوه‌ شیوه‌ هه‌میشه‌یه‌که‌ی له‌ "الحزب النوری" دا‌گرته‌ خۆ.

وا‌ماوه‌ی بیست ساله‌ هه‌ر کاتیک دلته‌نگ ده‌م و، بیر و دلم ماندوو ده‌بن و، له‌ تاوا‌ پنا‌بو خویندنه‌وه‌ی ورد و له‌سه‌رخۆ و تیرامانی به‌شیک‌ی "الحزب النوری" ده‌به‌م، یه‌کسه‌ر دلته‌نگ‌ی و بیزاری و ماندوو‌بوونه‌که‌م ده‌ره‌وینیه‌وه. وا‌ ئەمه‌ هه‌زار جاریش دوو‌پات بووه‌وه و، خویندنه‌وه‌ی شه‌ش‌یه‌کی ئەو حیزبه‌ له‌ پیش نوێژی به‌یانیدا هه‌چ شوینه‌واریک‌ی بیزاری و ماندوو‌بوونی به‌جێ نه‌هیشت که ده‌بوو له‌ ئەنجامی خویندنه‌وه‌ی ماوه‌ی پینج شه‌ش سه‌عاتی شه‌ودا به‌جیی به‌هیشتایه. به‌لێ، ئەم حاله‌ته‌ تا ئیستاش هه‌ر به‌رده‌وامه‌.

به‌ بۆنه‌ی ئەم راستی‌یه‌وه، مه‌سه‌له‌ و حه‌قیقه‌تیک‌ی گه‌وره‌تان بۆ روون ده‌که‌مه‌وه که له‌م کاتانه‌دا په‌یوه‌ندی به‌ زانا‌یان و خه‌لکانی قوتابجانه‌ی شه‌رع‌ی یه‌وه هه‌یه:

شوینکه‌وتووانی قوتابجانه‌ی شه‌رع‌ی هه‌ر له‌ میژه‌ ملیان بۆ ته‌کیه‌ و خانه‌قا‌کانی سو‌فی‌یان که‌چ کرد. واته‌ بۆ ده‌ستخستنی به‌روبوومی ویلا‌یه‌ت و چیژه‌کانی ئیمان و نووره‌کانی حه‌قیقه‌ت شوینیان که‌وتن. به‌ راده‌یه‌ك که جاری وا‌هه‌بووه زانا‌یه‌کی مه‌زنی قوتابجانه‌ی شه‌رع‌ی ده‌ستی وه‌لی‌یه‌کی بچوو‌کی شیخی سو‌فی‌یانی

ماچ کردووه و شوینی کهوتووه. کهواته ئه‌و زانایانه له‌ناو ته‌کیه و خانه‌فکاندا به دوا‌ی ئه‌و سه‌رچاوه پر له‌ ئاوی ژبانهدا گه‌راون.

به‌لام په‌یامه‌کانی نوور - وه‌ک له‌ به‌رچاوتاندا به - به‌ موعجیزه‌ی معنه‌وی به‌ قورئانی پیروژ سه‌لمان‌دیان که‌ هه‌ر له‌ هه‌مان قوتابخانه‌ی شه‌رعیشدا ری‌یه‌کی کورت هه‌یه‌ مرؤف ده‌ گه‌یه‌نیه‌ نووره‌کانی حه‌قیقه‌ت و، کانیاوینکی بۆ زانسته‌کانی ئیمان تێدا به‌ که‌ له‌ هه‌رچی سه‌رچاوه و کانیی تره‌ن خاوینتزه‌ و، له‌ زانستی شه‌رعی و راستی به‌کانی ئیمان و زانستی که‌لامی ئه‌هلی سونه‌تدا ئه‌وه‌نده‌ کار و خواپه‌رستی و رینی ویلایه‌ت هه‌ن که‌ گه‌لنی به‌رزتر و شیرینتر و به‌هیزترن له‌وه‌ی که‌ له‌ ته‌ریقه‌تی سؤفیدا هه‌یه‌.

له‌ کاتێکدا که‌ له‌ هه‌موو شتێک پێویست‌تر هه‌ولدانی زانایانی قوتابخانه‌ی شه‌رعی به‌ که‌ به‌ شه‌وق و شانازی به‌وه‌ پشتی په‌یامه‌کانی نوور بگرن، که‌چی به‌ داخه‌وه‌ زۆربه‌یان نازانن که‌ ئه‌م گه‌نجینه‌ مه‌زن و نه‌پراوه‌ و سه‌رچاوه‌ به‌په‌ته‌ به‌خوهره‌م و ژبان به‌خشه‌، موئکی قوتابخانه‌که‌ی خۆیا نه‌ و.. به‌ دوایدا ناگه‌رین و.. هه‌ولی پارێزگاری لیکردنی ناده‌ن!

به‌لام - سوپاس بۆ خوا - وا ئیستا خه‌ریکه‌ نیشانه‌کانی ئه‌م پێزانینه‌ ده‌رده‌ که‌وت، چونکه‌ کۆمه‌له‌ په‌یامی "ته‌کان" زانایانی ئاین و مامۆستایانی قوتابخانه‌ی نوینی پێکه‌وه‌ به‌ره‌و نووره‌کان راکیشاهه‌.

* * *

(خه‌لکی گه‌لنی پێویستیان به‌ راستی به‌کانی ئیمان)

برایانی ئازیز و به‌وه‌فام!

شوکر و سوپاسی نه‌پراوه‌ بۆ خوای گه‌وره‌ که‌ پارێزگای ئیسپارته‌ی کرد به‌و قوتابخانه‌ی زه‌هرا و مزگه‌وتی ئه‌زه‌ره‌ی که‌ له‌ میژه‌ ئامانجی ئه‌ندیشه‌م بووه‌. چونکه‌ قه‌لمه‌ کانتان جینی چاپخانه‌یان بۆ په‌یامه‌کانی نوور گرتووه‌ته‌وه‌ و، بلاو بوونه‌وه‌ی ئه‌م ژماره‌ زۆره‌ی نوسخه‌ بی‌هه‌له‌ و خاوه‌ن ته‌وافوقانه‌ی که‌ به‌ رۆنیۆ و له‌

ماوه یه کی که مددا بلاوتان کردنه وه، ده عواکه ی منی چه سپاند که ئەم به یانی یه رامگه یاند و پاشان "ئەمین" یش که مینک پیش نیوه رۆ ئەم نوسرخانه ی هینا که به رو بوومی باخچه کانی به هه شەن. ده عواکه شم ئەوه یه که:

راستی یه کانی ئیمان - که په یامه کانی نوور خزمه تیان ده کهن - له هه موو شتیک گه وره ترن و له م کاته ی ئیستادا له راده به دەر پیوستن. به لام مولحیده کان له بهر ئەوه ی دلانی خۆیان مراندوو و دەر وونه کانی شیان به هه وا و ئاره زوو کان له ری ترازاندوو، ئینکاری ئەوه ده کهن که مرۆف پیوستی به "راستی ئیمان" هه بیئت و، ده لئین:

هه ر ته نها پیوستی و ئامانجه کانی دنیا یه که ئایینداران و زانایان ده بزویئیت!
به م جوړه، تۆمه تباریان ده کهن و به پنی ئەم تۆمه تمش سته مینکی توندوتیژیان ده دهنه پال.

جا ده مکوت کردنی ته واوتی و راسته قینه ی ئەو مولحیده به دبه ختانه، پیوستی به که سانیک گیانفیدای وه ها ده بیئت که گه وره ترین سه رقالی یه کانی دنیا پیوستی ئەوان بۆ راستی یه کانی ئیمان تیر نه کات، ته نانه ت زیانه سه خت و گه وره کانی دنیا ش له و خزمه ته دووریان نه خاته وه.

ئایا هیچ که سینک هه یه ئاوا بیئت؟

به لئی هه یه، ئەوه تا پاریز گای ئیسپارته و ده ورو به ری له پیش چاوتاندا یه!

(ده روونیککی به دخوازی تر)

(ئەمە ی خواره وه مه سه له یه کی ورده بۆ ییدار کردنه وه ی
یه کینک له برایانمان نووسرا که قسووری خۆی نه بیینی. وا ده بینیم
بۆتان به لکو سوودی بۆ ئیوه ش تیدا بیئت)

جاریکیان سه رنجم دا هه ندی له ئەولیا گه وره کان، له وانیه ی که له چلک و چه په لپی ده روونی به دخواز (نه فسی ئەماره) یان رزگاریان بووه، موجه ده ی

نفسیان ده‌که‌ن و سکالایانه له ده‌ستی! زۆر سه‌رم له‌مه سوورما.. به‌لام پاش ماوه‌یه‌کی زۆر بۆم ده‌رکه‌وت که جگه له "ده‌روونی به‌دخواز"ی راسته‌قینه و هۆکاره‌کانی، ده‌روونیکێ تری به‌دخوازی مه‌عنه‌وی هه‌یه، له‌وه‌ی به‌که‌م گه‌لنی سه‌ر سه‌خت و بێ گۆی تره‌ و، زیاتریش له‌ گۆپ‌را به‌لێی خوا‌ی گه‌وره‌ هه‌لدیت و، له‌ویش زیاتر به‌ره‌و به‌ په‌وشته‌ خراپه‌کان ده‌دات. ئەم ده‌روونه‌ ده‌روونیکێ تری دوو هه‌مه‌ و، ئاوێته‌یه‌ که له‌ هه‌مه‌س و هه‌ست و ته‌بیعه‌ته‌کان پێکهاتوو و، له‌ په‌گ و ده‌ماره‌کاندا به‌ قوولی رۆچوو و، دوا هه‌مین قه‌لایه‌ که "ده‌روونی به‌دخواز" په‌نای بێ ده‌بات و، هه‌ر ئه‌ویشه‌ که دوا‌ی پاک‌بوونی ده‌روونی به‌دخوازی پێشو، کار و فرمانه‌کانی ئه‌و ده‌گرێته‌ ئه‌ستۆ و، کارێک ده‌کات "موجه‌ده" هه‌تا کۆتایی ته‌مه‌ن به‌رده‌وام بێت.

کاتی ئەمهم دی، تینگه‌یشتم که ئه‌و پیاوچاک و ئه‌ولیا به‌رز و پیرزانه‌ سکالایان له‌ ده‌روونه‌ به‌دخوازه‌ راسته‌قینه‌ که نه‌بووه، به‌لکو سکالایان له‌ ده‌ست ده‌روونیکێ به‌دخوازی مه‌جازی‌یه. پاشان بیه‌نیم "ئیمامی ره‌ببانی"ش (ئه‌حمه‌دی فاروقیی سه‌ره‌ندی، خوا لێی رازی بێت)^(۱) له‌م ده‌روونه‌ مه‌جازی‌یه‌ دواوه.

(۱) "ئیمامی ره‌ببانی" (۹۷۱-۱۰۳۴ ک) ناوی (ئه‌حمه‌دی کورپی غه‌بلوله‌حمه‌د)ه‌ و خه‌لکی (سه‌ره‌ندی) هیندستانه‌ و نازناوی به‌ "فاروقی" بلأبووه‌ته‌وه‌ چونکه له‌ نه‌وه‌ی حه‌زرتی عومه‌ری کورپی خه‌تابه، خوا لێ رازی بێت. نوێکاری ئاین (مجدد) بووه له‌ سه‌ره‌تای هه‌زاره‌ی دوو هه‌می کۆچیدا و به‌ راستیش ئه‌رکی تازه‌ کردنه‌وه‌ی به‌جێ هیناوه. له‌ زانسته‌کانی سه‌رده‌می خۆیدا ده‌ستیکی تابه‌لێی بالای بووه، جگه له‌وه‌ی که خاوه‌نی ده‌روونیکێ پاک و ئیخلاصینکی که‌م وینه و رۆحینکی په‌روه‌رده‌کراو بووه له‌ به‌ندایه‌تییدا بۆ خوا‌ی گه‌وره‌ و، دلێکی هه‌میشه‌ یینداری بووه. چه‌ندین جار پله‌وپایه‌ی به‌رزی دراوه‌تی هه‌جیانی و هه‌رنه‌گرتوو. ئه‌و ئاشووبه‌ی (ئه‌که‌رشا)ی هیند بۆ له‌ناو بردنی ئیسلام هه‌لی گه‌ڕساند، ئەم زاته‌ توانی به‌ره‌نگاری بیه‌سه‌وه‌ و پووبه‌رووی رابوو سه‌تیت و ده‌ولته‌تی مه‌غۆل له‌ هیندستاندا له‌ "ئیلحاد" و "بێ بروایی" و "به‌ره‌می" یه‌ه‌ بگه‌ڕێته‌وه‌ بۆ باوه‌شی ئیسلام له‌ بێی بلأو کردنه‌وه‌ی په‌یره‌وی به‌یعه‌ت و برابه‌تی و پێنمایی خه‌لکی یه‌وه‌ و، توانی (ته‌صه‌ووف) له‌و شتانه‌ی تیکه‌لی بووبوون و لیلیان کردبوو، پاک بکاته‌وه‌. به‌م بێ‌یه‌ ئیمامی ره‌ببانی به‌ خۆری تیشکداری قوتابخانه‌ی نه‌قشه‌بندی ده‌ژمیریت له‌ ته‌صه‌ووفدا. بانگه‌وازه‌ که‌ی به‌ شیوه‌یه‌کی به‌ربلأو له‌ نیوه‌ دوورگه‌ی هیندا بلأو بووه‌وه‌ و، به‌ کێک له‌ به‌روبوومه‌کانی (ئۆرنگ زیب) شای خواناس بوو که له‌ سه‌رده‌می فرمانه‌وه‌ی ئه‌ودا سه‌ری ئیسلام و موسه‌لمانان به‌رز بووه‌وه‌ و کافرانیش

جالەبەر ئەۋەى ھەستيارە كانى ئەم دەروونە بەدخوازە دوۋەمە كەپ و كۆپىرن و، خواۋەنى ھەست كىردن نىن، ئەۋالە وتە كانى "زىرى" و ئامۇزگارى يە كانى "دل" بىن ئاگان و گوىيان بۇراناگرن، تاكو ئەۋىش چاك بىت و ھەست بە كەمو كورپى خۇى بكات..

لەبەر ئەۋە، واز لە خراپكارى ناھىنىت، مەگەر بە زىلەى تەمىن دان و، ئازار بىن چەشتن و، خۇبەخت كىردنى تەۋاۋەتى، بە چەشتىك كە لەبەر ئەۋ ئامانجەى لە پىناۋىدا تىدە كۆشيت ھەموو ھەست و نەستىكى تەنانت ھەموو شتىكى بەخت بكات و، بە تەۋاۋى واز لە خۇۋىستى خۇى بەھىنىت، ۋەك قوتابى يە تايەتى يە كانى نوور وازيان لى ھىنا.

لەم سەردەمە سەيرەدا، ھەردو دەروونە بەدخوازە كە (راستى و مەجازى) چەندىن دەرسى سامناك دادراون و، يە كىان گرتوۋە و، مرۇف ھان دەدەن كە بە ۋىست و ئارەزوۋى خۇى دوچارى گوناھ و تاۋانبارى بىت، گوناھى وا كە لەتاۋ گەرەبى تاۋانە كەياندا ھەموو بوۋنەۋەران تەزوۋ بە جەستەياندا دىت.

تەنانتەن من خۇم لە ماۋەى يەك خولە كدا و، بە بۇنەى تەنگانەى كى يە كجار كەمەۋە، لە نىۋان مۇجەھەدەى كى مەنەۋى مەزندا كە (دە) خولە كى خايدان، چاكەى كى گەلى مەزىم لە كىسى خۇم دا. ئەۋەبوۋ يە كىك لەۋانەى كە لە رىزى من و لە گەل مندا بوۋ، رىزى دوژمانى بە چەشتىك بىردابوۋ كە شىرى كىردبوۋن و دەتگوت چەندىن گوللە تۇپان تى دەگىت. ئالەم كاتەدا، ھەردو دەروونە بەدخوازە كە يە كىان گرت و، پىكەۋە دەرفەتەيان لەۋ بىن ئاگىيە كاتى يەم ھىنا و، ھەست بە بزوۋنى دەمارىك كىرد كە بۇ چەپەلترىن رىا و ھەسوۋدى لىى دەدا.

سەر شۇر كران. تەرىقەتە كەى بەۋى گەرە زانا و كەسايەتى بەناۋبانگى كورد: "مەۋلانا خالىدى نەقىشەندى" يەۋە (۱۱۹۲-۱۲۴۲ ك) لە ھەمرو جىھانى ئىسلامىدا بلاۋبوۋەتەۋە.. چەند بەرھەمىكى دواى خۇى بەجى ھىشتوۋە، بەناۋبانگە كەيان "مەكتوۋات"ە كە "مەمەد موراۋ مەزىلمەى" كىردوۋىتەى بە ەرىبى. ھەرۋەك لەم سالانەى دوايدان (سالى ۱۴۲۵ كۇچى) مامۇستا مەمەد ئەبىۋى گەنجى لە سە لىكۆلنەۋەى كى رىكۆپىكى لە دەقە فارسى يە كەى مەكتوۋاتدا بە ئەبۇم گەپاندوۋە و، لە لايەن ئىتىشاراتى صىدىقى لە زاھىدان بە چاينكى قەشەنگ و بەرگىكى جوان بلاۋ كراۋەتەۋە. خوا پاداشتى خىربان بداتەۋە. (ۋەرگىز)

چونکه له‌بەر خۆمه‌وه وتم: "بۆچی خۆم ئەو تۆپانەم نە‌هاویشت؟! ئەمە و هاوچەشنی لەو جۆرە هەستە ستم‌کارانە، لە بریی ئەو‌ی شوکرانە‌بژیری ئەو نیعمە‌تەم بک‌ردایە.

هەزار و یەك شوکر و سوپاس بۆ بە‌دیھێنەری بە‌خشنەدم که "پەيامە‌کانی نوور" بە‌تایبەتی پەيامە‌کانی "ئەخلاس" بە‌تە‌واوی فرۆفیلە‌کانی ئەو دوو دەر‌وونە‌یان نە‌هێشت و ئەو زامانە‌شیان ساریژ کرد که هینابوو‌یانە‌وه سۆ، ئەو حالە‌تانە‌شیان بە‌ تە‌واوی لا‌برد که لە‌ ماو‌ی یەك خولەك و دە‌خولە‌کدا ڕوویان دا. ئیتر - سوپاس بۆ‌خوا - بە‌قسووری خۆم زانی، ئەو زانی‌نە‌ی که ئیستیفارینکی مە‌عنە‌وی‌یە و، بە‌ فەزلی‌ خوای گە‌وره‌ لە‌ ئازار ڕزگارم بوو، که سزایە‌کی خیرای ئەو هە‌لە‌یە‌مه.

(نیگەرانی‌یەك کتو‌پر بە‌ دلدا هات)

وا بۆ‌تان باس دە‌کەم:

بۆم دەر‌کە‌وتوو و هەستم کردوو که: "گوم‌رایان" لە‌بەر ئە‌و‌ی نە‌یان‌توانی بە‌ر بە‌ستێك لە‌ بە‌ردەم شمشیرە‌ ئە‌لماسی‌یە‌کانی "پەيامە‌کانی نوور" دا بنیات بنین، هە‌ول دە‌دە‌ن لە‌رزە‌ بە‌ پە‌یو‌ە‌ندی توند‌وتۆلی نیوان قوتاییانی ئە‌و پە‌يامانە‌ بڅە‌ن. بۆ ئە‌م مە‌بە‌ستە‌ش تێدە‌کۆشن که سوود لە‌ چە‌ند دە‌مارینکی لا‌وازی لە‌مەر جیا‌وازی مە‌شرە‌ب و هەست و شعورە‌کان وەر‌بگرن و، پێ‌داویستی‌یە‌کانی گوزە‌ران و بێ‌ ئاگایی وەرزی بە‌هار بقۆزە‌نە‌وه.

دە‌سا‌وریان و ئاگاتان لە‌ خۆتان بێت، "جیا‌وازی" درز و کە‌لین نە‌خاتە‌ نیوانتانە‌وه. بزانی که مرۆف هیچ کاتێك لە‌ هە‌لە‌ بە‌دەر نی‌یە و، دەر‌گای تۆ‌بە و پە‌شیمانیش هە‌ردە‌م کراو‌تە‌وه. هەر کاتێك "دەر‌وونی بە‌دخواز" و "شە‌یتان" هانی ئی‌و‌ە‌یان دا که لە‌سەر هەر حە‌قیك ڕە‌خنە‌ لە‌ براکە‌تان بگرن، پێ‌یان بلین:

"ئیمە دە‌بێ‌ لە‌ پیناوی پش‌تگیری نیوانماندا - که پە‌یو‌ە‌ندی توند‌وتۆلی پە‌يامە‌کانی نوور - ژیان و ڕیز و بە‌ختە‌و‌ە‌ری دنیامان بە‌خشین، چ‌جای ئە‌و‌ی

ئاوړ له‌م کاروباره جوزئی‌یانه بده‌ینه‌وه. ئه‌ر کی سهرشانمان واز لئی هینان و به‌خت کردنی هم‌وو ئه‌و شتانه‌یه که په‌یوه‌ندی‌یان به‌ دنیا و خۆ‌په‌رستی مرؤفه‌وه بییت، له‌به‌ر ئه‌و ئه‌نجامه‌ مه‌زنانه‌ی که په‌یامه‌کانی نور ده‌ستی ئیمه‌یان ده‌خن".

بهم جۆره "ده‌روونی به‌دخواز" ده‌مکوت و بی ده‌نگ ده‌کن.

خۆ ئه‌گه‌ر گفغوگۆ و مشتومر له‌سهر ههر کیشه‌یه‌ک هاته‌ کایه‌وه، ئیوه له‌ نیوان خۆتاندا پرس و ږا به‌یه‌ کتر بکه‌ن و، توندوتیژی مه‌نوین و، نه‌رمونیان بن. چونکه‌ خه‌لکی له‌ رووی مه‌شره‌به‌وه هم‌وویان په‌ کسان نین. که‌واته‌ ده‌بی له‌م کاته‌ی ئیستادا چاو له‌یه‌ کتری پیوشن.

سلاومان به‌یه‌ک به‌یه‌کی هم‌وو بریایان بگه‌یه‌نن.

* * *

(له‌ نیوان خۆتاندا بو‌ار به‌ په‌خنه‌ مه‌ده‌ن)

برا ئازیز و به‌وه‌فاکام!

وریان.. وریا بن! له‌ نیوان خۆتاندا بو‌ار به‌ په‌خنه‌ مه‌ده‌ن، تاگو گو‌م‌پ‌ریان جیاوازی مه‌شره‌ب و ده‌ماری لاواز و پنداویستی په‌کانی ژیان و گوزه‌رانتان نه‌قۆزنه‌وه. هه‌ول بده‌ن به‌ دامه‌زراندنی "شورای شه‌ری" له‌ نیوان خۆتاندا کاریک بکه‌ن که‌ ږا و بۆچونه‌ کانتان جیاواز نه‌بییت. هه‌میشه‌ ده‌ستوره‌کانی "په‌یامی ئیخلاص" له‌ پینش چاوی خۆتان دا‌بنین. ده‌نا ئیختیلافیکی کم له‌م کاته‌دا ده‌توانییت زیانیکی زۆر به‌ په‌یامه‌کانی نور بگه‌یه‌نییت.

* * *

(چی رتی سیاسه‌تمان لئی ده‌گریت؟)

برا ئازیز و به‌وه‌فاکام!

ئهم‌رؤ سه‌لاحه‌ددین هات بۆ لام و، په‌ کینکیش له‌ به‌رپرسیانی ئاسایش که‌وتبووه‌ شوینی و، دوا‌ی ئه‌و خۆی کرد به‌ ژووره‌ که‌مدا!

منیش بهو جاسوسه‌ی حکوومه‌تم وت:

"په‌يامه‌کانی نوور" که ئيمه‌ده‌رسی ته‌واوه‌تیی له‌لا ده‌خوینین، هه‌رگیز ناکه‌ین به‌ئامرازیک بۆ ده‌ستخستنی هه‌موو دنیا، چ‌جای سیاسه‌ته‌که‌ی. خو ئيمه‌ده‌ست له‌دنیای ته‌هلی دنیا وه‌رناده‌ین، که‌واته‌مه‌ترسیی سه‌ره‌هلدانی زیان له‌لایه‌ن ئيمه‌وه، گیزی و گه‌لخوییه. چونکه:

یه‌که‌م:

قورئانی پیرۆز پئی سیاسه‌تی له‌ئيمه‌گرتوه، تاکو ئه‌و راستی‌پانه‌ی که‌هینده‌ی ته‌لماس به‌نرخن، له‌پیش‌چاوی ته‌هلی دنیا دا‌دانه‌بهنه‌ئاستی ورده‌شوشه‌بئی نرخه‌کان.

دووه‌م:

شه‌فه‌قه‌ت و ویزدان و حه‌قیقه‌تیش پئی سیاسه‌تمان لئ ده‌گرن. چونکه‌ئه‌گه‌ر ریزه‌ی ئه‌و مولحید و مونا‌فیکانه‌ی که‌شایانی سزا و تۆله‌ن، له‌نیوان ده‌که‌سدا ته‌نها دوو دا‌نه‌بی‌ت، ئه‌وا‌حه‌وت هه‌شت که‌س له‌خزم و که‌س و کاریان بئی تاوانن و، منال و خیزان و پیر و نه‌خۆشیان له‌نیواندا‌یه. جا‌ئه‌گه‌ر به‌لا و موسیبه‌ت دا‌یبارئیت، ئه‌وا‌هه‌شت که‌سه‌به‌ری و بی تاوانه‌که‌ش به‌و موسیبه‌ته‌وه‌گرفتار ده‌بن و، له‌وانه‌یه ته‌نها زیانیکی که‌م به‌و یه‌ك دوو مولحید و مونا‌فیکانه‌بگات. له‌به‌ر ئه‌وه، باش بزائن که‌ئه‌و شه‌فه‌قه‌ت و میه‌ره‌بانی و حه‌ق و راستی‌یه‌ی له‌ناوه‌رۆکی په‌يامه‌کانی نووردان، بو‌ارمان ناده‌ن که‌له‌پئی هۆکاره‌کانی شیواندنی پئسا و تیکدانی کارگیزی و لاته‌وه‌پرۆینه‌ناو سیاسه‌ته‌وه. جگه‌له‌وه‌ش، ئه‌و ئه‌نجامانه‌ی که‌له‌سیاسه‌ته‌وه‌چاوه‌روان ده‌کرین جینی گومانن بینهدی و، هه‌رگیز به‌چهند ئه‌نجامیکی یه‌قینی دانانرین.

سێهه‌م:

ئهم نیشتمان و نه‌ته‌وه و حکوومه‌ته، له‌سه‌ر هه‌ر شکه‌ل و شیوه‌یه‌ك بی‌ت، هه‌ر پئوستیی له‌را‌ده‌به‌ده‌ریان به‌"په‌يامه‌کانی نوور" ده‌بی‌ت. که‌واته‌سه‌رسه‌خت‌ترین

مولحیدیشیان ده‌بج لایه‌نی ئەو دەستوورانە‌ی پە‌یامە‌کانی نوور بگرتیت که له‌سه‌ر
 حەق و ئایین دامە‌زراون، چ‌جای ئە‌وه‌ی لێ‌یان بترسیت و هە‌لوێستی دوژمنایه‌تیان
 لێ‌ بگرتیت. مە‌گەر - خوا نە‌خواسته - مە‌به‌ستی خیا‌نه‌تیکی ئاشکرا بیت بە‌رامبەر
 نە‌ته‌وه و نیشتمان و فەرمان‌پەر‌ه‌وایه‌تی ئیسلام. چونکە‌ بزگار کردنی ئە‌م نە‌ته‌وه و
 نیشتمانە‌ له‌ ئازاوه و تیرۆر و مە‌ترسی‌یه‌ گە‌وره‌کان له‌ ژبانی کۆمه‌لایه‌تی و
 سیاسی‌یاندان، پینج‌ بناغه‌ی پینوێسته:

یه‌ که‌م: میهره‌بانی.

دووهم: ریزگرتن.

سێ‌هەم: ئاسایش و متمانه.

چوارهم: دووره‌په‌ریزی له‌و شتانه‌ی که‌ حەرمان و، له‌یه‌ک‌ جیا‌کردنه‌وه‌ی
 حەرمان و حە‌لال.

پینجەم: گوێ‌په‌له‌ی و واز‌هێنان له‌ به‌ربادی و به‌ره‌لایی.

جا "په‌یامه‌کانی نوور" کاتێ‌ که‌ ده‌روانه‌ ژبانی کۆمه‌لایه‌تی، ئە‌م پینج‌ بناغه‌یه‌
 ده‌هیننه‌ دی و، ستوون و پایه‌کانی رێسای ولاتیان پێ‌ جینگێ‌ ده‌که‌ن.
 ده‌سا با ئە‌وانه‌ی که‌ ده‌ستدریژی ده‌که‌نه‌ سه‌ر په‌یامه‌کانی نوورا باش بزائن که
 ئە‌م هە‌لوێسته‌یان دوژمنایه‌تی‌یه‌ له‌گه‌ڵ نیشتمان و نە‌ته‌وه و رێسای ولات له‌ پیناوی
 ئازاوه و تیرۆردا.

ئە‌مانە‌م به‌ کورتی به‌و جاسوسه‌ی حکوومه‌ت و ت.

هه‌روه‌ها پینم و ت:

هه‌موو ئە‌مانه‌ی که‌ بۆ‌م کاردیت بۆ‌ ئە‌و که‌سه‌یان بگێ‌په‌ره‌وه‌ که‌ تۆ‌ی بۆ‌ ئێ‌ره

ناردوو!

هه‌روه‌ها پینان بلێ:

ئە‌و که‌سه‌ی که‌ به‌ درێژایی هه‌ژده‌ سال بۆ‌ مە‌به‌ستی دابین‌کردنی حە‌وانه‌وه‌ی
 خۆ‌ی سه‌ری له‌ حکوومه‌ت نه‌داوه‌ و.. هیچ‌ زانیاری‌یه‌کی له‌ باره‌ی ئە‌م جه‌نگه‌وه
 نی‌یه‌ که‌ یازده‌ مانگه‌ دنیای سه‌ره‌وێ‌ر کردوو و.. نایه‌وێ‌ت هیچ‌ په‌یوه‌ندی‌یه‌کی

دۆستايه تي له گهل كه ساني پله و پايه به رزي دهوله تدا به ستيت .. پياويك كه هممه
حالي بيت، گهر هر كه سينك به جيني گوماني بزانيت و پيني وايت دهست ده خاته
ناو دنيا كه يان و، له سهر بناغهي هم مه ترسي يهش گوشاري بخريته سهر، هم
رهفتاره ي كه له گهل پياوي وادا بكرت، به چي لينك ده دريته وه و چ
به رزه وه ندي به كي تيدايه و چ ياسايهك ري هممه ده دات؟ خو ته نانهت كه ساني
گيژ و ده به نكيش ده زانن ده ستر يژي كردن بو سهر پياويكي وا، نه و پيري شيني و
گهلخويه.

هممه مان بين وت و، نجا رويته دهره وه!

(پتوه داني ميشووله سهر قالتان نه كات)

برا تازيزه كام!

له و باوه رهدام كه پتويستان به دهرس و پينمايي تازه ني، چونكه هم جار له
نيوان په يامه كاتاندا په يامه كاني "يخلاس" م دي، كه واته بو لاي وانه كاني نه و
په يامانه تان ده نيرم ..

به لام ده مه وئيت بو هممه ي خواره وه تاگادار و بيدارتان بكمه وه:

مادمه رپياري ئيمه پالي به ئيخلاسه وه داوه و، له سهر بناغهي راستي به كاني
ئيمان دامه زراوه، نه و به پيني هم رپيازه به پتويستي ده زانين كه له ئيشو كاري ژياني
كۆمه لايه تي و دنيا دا خو مان هه لئه فور تينين، گهر راپنج نه كرئين و ناچار نه يين ..
ده بيت به ته ووي ده سته ردار و دووره پهريز بين له و چه شنه حاله تانه ي كه
هه نجامه كه يان به ربه ره كاني و لايه ني خو گرتن بيت و قره و پره ي لي په يدا بيت.

جا هه زار جار تاخ و داخ بو كه ساني لاوازي خاوه ن ته قوا و زانست كه له م
كاتهي ئيستادا دوو چاري چه ندين هير شي سامناكي هه ژديها كان ده بن و هيچ
خه ميكي شي بو ناخون، كه چي به چه ند هه له به كي ساكاري چه شني نازاري

پنوه‌دانی می‌شووله خۆیان ده‌خلافینن و ئاورپک به لای ئەو هیرشانه‌دا ناده‌نموه که ده‌کرینه سەریان و، به‌ره‌خنه‌گرتیان له‌یه‌کتری یارمه‌تی ئەو مار و هه‌ژدیها سته‌مکار و ده‌ستدریژی‌که‌رانه و یاریده‌ی مونا‌فیکه‌ زه‌ندیکه‌ کان ده‌ده‌ن له‌ کاولکاری‌یاندا، ته‌نانه‌ت هاو‌کاری‌یان ده‌که‌ن بۆ له‌ناوبردنی خۆیشیان به‌ده‌ستی ئەو چه‌په‌لانه!

برای ته‌واو دلسۆزمان کاک "حه‌سه‌ن عاطف" له‌نامه‌که‌یدا ده‌ئیت:

مامۆستایه‌کی ئامۆژگار و زانا‌هه‌لو‌ئێستیکی نو‌اندوو‌ه که‌ زیان به‌ په‌یامه‌کانی نو‌ور بگه‌یه‌نیت، چونکه‌ ویستوو‌یه‌تی - له‌ پنی سوو‌کایه‌تی کرد‌نموه به‌ که‌سایه‌تی لاوازی من - ده‌ستدریژی بکاته‌ سه‌ر ئەو په‌یامانه، گوایا به‌ بیانوی ئەوه‌ی که‌ من سو‌ننه‌تیکی پی‌روزم (واته: ریش هه‌شته‌وه‌م) واز لێ هه‌نساوه. له‌ کاتیکدا که‌ جێ‌به‌جێ نه‌کردنی ئەو سو‌ننه‌ته‌ له‌ به‌ر دوو‌ عوزری گ‌رنگه:

یه‌که‌م:

با ئەو (که‌سه) بزانی‌ت، هه‌روه‌ها ئێه‌وش بزانی‌ت که: من خزمه‌تگوزاری په‌یامه‌کانی نو‌ورم و ده‌لالی ئەو دوو‌کانه‌م. په‌یامه‌کانی نو‌وریش ته‌فسیری راسته‌قینه‌ی قورئانی پی‌روژن و، په‌یوه‌ندی‌یه‌کی توند‌وتۆڵیان به‌ قورئانه‌وه‌ هه‌یه، که‌ ئه‌ویش کتێبیکه‌ به‌ عه‌رش‌ی هه‌رمه‌زنه‌وه‌ په‌یوه‌سته. که‌واته‌ هه‌له‌ و ناته‌واوی‌یه‌ که‌سی‌یه‌کانی من ئاراسته‌ی په‌یامه‌کان نا‌ک‌رین..

دوو‌هه‌م

له‌ وه‌کیلی منه‌وه‌ سه‌لام به‌و زانا‌ ئامۆژگاره‌ بگه‌یه‌نن. من به‌وپه‌ری سنگ‌ فراوانی‌یه‌وه‌ په‌خنه‌کانی وه‌رده‌گرم که‌ ئاراسته‌ی لایه‌نی (که‌سی) منی کردوون. ئێه‌وش له‌ لایه‌نی خۆتانه‌وه‌ ئەو زانا‌ به‌ریزه‌ و زانایانی تری هاو‌چه‌شنی به‌ره‌و مونا‌قه‌شه‌ رامه‌پنچن، خۆ ئه‌گه‌ر ده‌ستدریژمان بک‌رێته‌ سه‌ر، ئێه‌و ته‌نانه‌ت به‌ دو‌عا لیک‌ردنیش به‌ر په‌ر چیان مه‌ده‌نموه، چونکه‌ ئەو که‌سه‌ی ده‌ستدریژی ده‌کاته‌ سه‌رمان بیان په‌خنه‌مان لێ ده‌گ‌ریت، هه‌ر که‌س بی‌ت، ماده‌م ئیمانداره‌ ئەوا له‌ پرووی

ئیمان‌هوه برامانه. گهر ئه‌و دوزمنایه‌تیمان بکات، ئیمه به‌پئی رپیازی خۆمان ناتوانین - وه‌ك ئه‌و - هه‌لوئستی دوزمنایه‌تی لئی بگرین، چونکه چهنده‌ها دوزمنی درنده و ماری گهنزنده ههن (که بۆ ده‌رفه‌ت ده‌گه‌رپین).

ئیمه کوته‌ك هه‌لگه‌ر و گورز وه‌شین نین، جگه له "نوور" هه‌چی تر شك نابه‌ین، خۆ نووریش ئازار به‌خش نی‌یه، به‌لكو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی رووناکی‌یه، ئه‌وا نه‌رمونیا نه. به‌ تایه‌ت به‌رامه‌ر به‌ زانایان، نه‌که‌ن غرووری زانستی‌یان بورووژینن، گهر ئه‌وانه دارای غروور و خۆویستی بنا به‌لكو هه‌تا ده‌توانن به‌پئی ده‌ستووری ئه‌م ئایه‌ته پیرۆزه ره‌فتار بکه‌ن که ده‌فه‌رموی: ﴿وَإِذَا مَرَّوَا بِاللَّغْوِ مَرَّوَا كِرَامًا﴾ (الفرقان: ۷۲).

پاشان (ئه‌و که‌سه به‌رپزه) کاتی خۆی له‌ بازنه‌ی په‌یامه‌کانی نووردا و له‌ ده‌ستوووسی په‌یامه‌کاندا به‌شدار بووه، که‌واته خۆیشی له‌و بازنه‌ی‌دایه. له‌به‌ر ئه‌وه، با ئه‌و هه‌له‌یه‌کی فیکریشی هه‌بیت، ئیوه هه‌ر لئی خۆش بین.

ده‌بیت نه‌ك ته‌نها ئه‌م مرۆفه به‌رپزه و که‌سانی هاوچه‌شنی که‌خواه‌نی ئایین و ته‌قوان و سه‌ر به‌ ته‌ریقه‌ته‌ سۆفی‌یه‌کانن، به‌لكو ئه‌و ئیماندارانه‌ش که‌ سه‌ر به‌ پێر و تاقمه‌ گوهرپراکانیشن، له‌م سه‌رده‌مه سه‌یره‌دا، دژایه‌تی و رقه‌به‌رایه‌تی‌یان نه‌که‌ن. ته‌نا ته‌ له‌ گه‌ل "گاوران" یشدا، ماده‌م ئیمانیا‌ن به‌ خوا و دوا‌رۆژ هه‌یه، ناییت لایه‌نه‌کانی جی‌اوازی و ناکوکی بکرین به‌ مایه‌ی قسه و هه‌وینی مونا‌قه‌شه‌ کردن. ئه‌م چه‌رخه سه‌یره و.. ئه‌و رپیازه‌ی گرتوو مانه‌ته به‌ر و.. خزمه‌ته به‌رز و خاوینه‌که‌مان.. داخوازی ئه‌مه‌ن!

جا بۆ ئه‌وه‌ی بو‌ار به‌ سه‌ره‌هلدانی گه‌رو گه‌رفتی کۆمه‌لایه‌تی و سیاسی نه‌دریت له‌ به‌رده‌م پلاو بوونه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نوور له‌ جیهانی ئیسلامیدا، ئه‌وا ده‌بئی قوتایانی په‌یامه‌کانی نوور رپیازی سولح و ناشتی له‌ گه‌ل ئه‌وانه‌دا بگره‌ به‌ر. هه‌رگیز خۆتان له‌ نوێژی جومعه و جه‌ماعه‌تی زانایاندا^(۱) هه‌لمه‌قه‌ورتینن و په‌خنه‌ش له‌و که‌سه‌نه مه‌گرن که‌ تیا‌یاندا به‌شدارن.

(۱) چونکه بانگ و قامه‌ت و خوتبه به‌ زمانی تورکی بوون.

سه بارهت به قسه كه‌ي ئيمامي ره بيانيش كه فهرموويه تي: (مه‌رؤنه ئه شوينانه‌ي بيدعه تيان تيدا ده كرئت) مه به ستي ئه وه يه كه پاداشتي تيدا ني به. نهك به و اتايه‌ي كه نويز به تال ده كاته وه. چونكه به شيك له پياوچاكاني پيشين نويزيان له پشت سهري يه زيد و وه ليده وه خويندو وه.

به لام گهر مرؤف له ده مي رؤشتني بؤ مزگهوت و گهرانه وهيدا دوو چاري گوناھي كه بيره ده بوو، باشتر وايه هر له شويني مانه وه كهيدا بيت و نه‌ر واته ده ره وه.

ئهو برايهمان له نامه كهيدا باسي براياني نوئي و نازا و دامه زراومان ده كات.. ئيمه له گيان و هه ناوي خو مانه وه به براي خو مانيان قبول ده كين. به لام ئه وانهي كه دينه ناو باز نه‌ي په يامه كاني نووره وه، بؤ ئه وه‌ي ريزي راسته قينه و شايدان له نازايه تبي كه سبي خويان بگرن، ده بي به دامه زراوي به كي نه جوول و توندوتولي به كي مه حكهم و په يوه ندي به كي نه چچراو له گهل برايانيا، نازايه تي به كي بخاته كار. واته ده بي نازايه تي به كه سي به كي خزي، كه وهك چند پارچه شووشه يه كي شكاو وايه، بگوريت به ئه لماسي خؤ به ختكاربي صدديقانه كه به دواي حه قيقه تدا عه وداله.

به ئتي، گرنگترين بناغي ريبازه كه مان له دواي "ئبخلاسي ته واوه تي" برتي به له: "دامه زراوي" و "توندوتولي". ئهم توندوتولي بهش له چند رووداويكي زوردا چه سپاندي كه هه موو به كيني ئه و جوړه كه سانه‌ي ژياني خويان بؤ خزمه تي راستي به كاني په يامه كاني نوور به خت كردو وه، له به رامبهري سه د كه سه وه يه. چونكه بهك كه سي ئاسايي ئه مان كه ته مه ني له سي سال تيپه ر ناكات، پيشي چه ندين ئه وليا كه وتنه وه كه ته مه نيان له شه ست سال تيپه ريوه.

پاشان كه سيك كه زور نازا و جوامير بيت، دواي ئه وه‌ي كه رؤشته ناو كؤمه ئيكي هاو په يوه ندي توندوتوله وه، له بهر پاريزگاري كردني حه وانه وه‌ي كؤمه له كه‌ي و له رزه نه خستن پييان، ناتاويت ئه و نازايه تي به كه سي به‌ي به كار

بهینیت. کهواته ده‌بی بهینی فرموده‌ی پیروزی: "سیروا علی سیر اضعفکم" (۱) رهفتار بکریت و، ئەو بابەتانه‌ی که مایه‌ی ناکۆکین قسه‌یان تیدا نه‌کریت و، بابەتەکانی: شه‌پقه و، بانگ و، به‌کارهینانی ناو‌نیشانەکانی ده‌جال و سوفیانی له‌گه‌ل کهسانی نامۆدا نه‌خرینه‌ بهر باس و تووویژ، چونکه ده‌ییت بههۆی ئەوه‌ی که زانایان و ئەهلی سیاسەت هه‌لئۆیستی دوژمنایه‌تی و پرو به‌پروو بوونه‌وه بهرامبه‌ر به "په‌یامه‌کانی نوور" بنوینن. کهواته وریایی و دان به‌خۆدا گرتن له‌هه‌موو شتیک پیویست‌تره. ته‌نانه‌ت حه‌زه‌ر نه‌کردن له‌شتانی جوزئی کار ده‌کاته سەر ئیره‌ش!

"په‌یامه‌کانی نوور" ته‌نها یه‌ک بازنه‌ نین، به‌لکو چه‌ند چینیکی وه‌ک بازنه‌ هاوچه‌قه‌کانی هه‌یه. ئەوه‌تا چینەکانی ئەرکان و، خاوه‌نه‌کان و، خه‌واص و، بلاو که‌روه‌وان و، قوتاییان و، پشتگیران و، چینەکانی تری هاوچه‌شنی ئەمانه‌یان هه‌یه..

جا ئەگه‌ر یه‌کی شایانی ئەوه‌ نه‌بوو که بپرواته ناو‌چینی "ئەرکان" هه‌وه، له‌ بازنه‌که ده‌رناکریت، به‌مه‌رجی پستی ته‌وژمینکی پینچه‌وانه‌ی په‌یامه‌کانی نوور نه‌گریت. هه‌روه‌ها که‌سێک تایبه‌تکاری یه‌کانی "خه‌واص" ی تیدا نه‌ییت، ده‌توانیت بییت به‌"قوتایی" به‌مه‌رجیک دژه‌ رینبازیک نه‌گریته بهر.. ئەو که‌سه‌ش که ره‌فتار به‌ بیدعه‌ت (۲) ده‌کات ده‌گونجی بییت به‌"هاورپی" به‌مه‌رجی له‌دله‌وه پشتگیری ئەو بیدعه‌ته نه‌ییت.

له‌به‌ر ئەمه، هه‌یج که‌سێک، له‌به‌ر هه‌له‌یه‌کی که‌م، له‌بازنه‌که‌تان ده‌ر مه‌که‌ن، تاکو نه‌پرواته‌ پیزی دوژمنانه‌وه. به‌لام له‌گه‌ل ئەوه‌شدا ناییت ئەو جوژه‌ که‌سانه‌ له‌وه‌ ته‌گبیر و‌پا وردانه‌دا به‌شدار بکرین که "ئەرکان" و "خاوه‌نان" ی په‌یامه‌کانی نوور ته‌نجامیان ده‌ده‌ن.

(۱) قال في المقاصد: لا أعرفه بهذا اللفظ، ولكن معناه في قوله ﷺ: أقدر القوم بأضعفهم فإن فيهم الكبير والسقيم والبعيد وذو الحاجة. ورواه الشافعي في مسنده وكذا الترمذي وحسنه، وابن ماجه والحاكم وقال: على شرط مسلم، وابن خزيمة وصححه. (كشف الحفاء ١٥١٨ باختصار) (وهو رگبیر)

(۲) مه‌به‌ست بانگ و قامه‌ت و نوێژه به‌تورکی (وهو رگبیر)

(قوتاییانی نور "خزمهت" یان له "قوتیبهت" پی باشتره)

برا ئازیز و بهوه‌فاکام!

له‌م دوو پرۆزه‌ی رابوردوودا دوو شت روویان دا و چه‌ند مه‌سه‌له‌یه‌کیان هینایه
دل‌مه‌وه، که ئەمانه هه‌ندیکیان:

یه‌که‌میان:

برای به‌پرێزمان كاك "سه‌لاحه‌ددین" له ئەنقهره‌وه نووسیه‌یه‌تی که ده‌ستیان
داوه‌ته ده‌ستدریژی کردن بۆ سه‌ر شوینکه‌وتووانی ته‌ریقه‌ته‌ سۆفی‌یه‌کان. هه‌روه‌ك
له ئەنقهره و خۆره‌لاتدا هه‌لمه‌تیکی خه‌لك گرتن له‌سه‌ر ئەم مه‌سه‌له‌یه‌ ده‌ستی پی
کردووه. به‌لام قوتاییانی په‌یامه‌کانی نور، به‌چاودیری په‌روه‌ردگار، له‌هه‌موو
لایه‌که‌وه پارێزران. چونکه "ئیخلاسی پته‌ویان" و "په‌یه‌ندی توندوتۆلی
نیوانیان" و "به‌کاره‌ینانی حه‌زه‌ر" ئەو چاودیری‌یه‌ی په‌روه‌ردگاریان له‌سه‌ر
به‌رده‌وام ده‌کات.

دوو‌هه‌میان:

هه‌موو خه‌لكی له‌م پرۆزانه‌دا س‌کالا له‌ ده‌ست "دلته‌نگی" ده‌که‌ن که
دوو‌چاریان ده‌بینت. وه‌ك بلیتی "چه‌په‌ل بوونی هه‌وای مه‌عنه‌وی" نه‌خۆشی‌یه‌کی
بی‌زاری و دلته‌نگی ماددییی به‌ شیوه‌یه‌کی گشتی بلاو کردووه‌ته‌وه، ته‌نانه‌ت ئەم
نه‌خۆشی‌یه‌ بۆ ماوه‌ی یه‌ك پرۆژ منیشی گرت‌ه‌وه. جا له‌به‌ر ئەوه‌ی په‌یامه‌کانی نور
ده‌رمانی هه‌موو ئەو نه‌خۆشی و گه‌رو گه‌رفانه‌ن که دینه‌ پیمان، ئەوا ئەو که‌سانه‌ی
که پێنانه‌وه سه‌رقال ده‌بن، به‌ پشتیوانیی خوا تووشی ئەو نه‌خۆشی‌یه‌ نابن، یاخود به
سووکی به‌ریان ده‌که‌وێت.

.....

چواره‌میان:

له هه‌ندیکی ئەو نامانه‌دا که ره‌وانه‌ کرابوون، چه‌ند وه‌سفیکی له‌را‌ده‌به‌ده‌ر و
زیاد له‌ پێویستم سه‌باره‌ت به‌ مامۆستا‌که‌یان چاوپێکه‌وت. که پروانیمه‌ خۆم، بینیم
شایانی ته‌نانه‌ت زه‌کاتی ئەو وه‌سفانه‌ش نیم و، مافی ئەوه‌م نی‌یه‌ به‌ هی خۆمیان

بزام. له خۆم پرسی: ئەو برایانەم که عەودالی حەق و راستین، چ سوود و بەرزە وەندی یەك بەدەست دەهینن لەو زیادەپەرەوی یە که لە گومان باشیدا هەیانە، ئەو تا سەرباری بیدار کردنەوی یەك لە دواى یە کیشم بۆیان، که چی هەر لەسەری بەردەوامن؟

یە کسەر ئەمەى خوارەو هاتە دلەمەو:

ئەو برایانە و شارە کهیان که پارێزگای ئیسپارتە و دەورو بەریەتی، پست و بەرە که تی خۆش باوەری و گومان باشیی زۆریان بینووە، لەمەشدا شوین پینی ئەولیاکانی وەك: "عوسمانی خالیدی" و "شوکرى تۆپال"یان هەلگرتووە. که واتە ئەوان کاتى لەم گۆشە یەو پوانیوانە، هیچ زیادەپەرەوی یە کیان نە کردووە، چونکە "راستی"یان بینووە. بەلام هەر وەك که شفی ئەولیاکان پینوستان بە تەئویل و، خەونە کانش پینوستان بە تەعبیرە، بریارە "تایبەتی" یە کانش گەر بکرین بە "گشتی" ئەو لە پرویە کەو هەلەیان تیدا دەردە کهوینت. ئەو برادرانمش بە هەمان جۆرن، چونکە ئەو سوودەى که لە لایەن کەسى مەعنەوی پەيامە کانی نوورەو بەوان و بە شارە کهیان دراو، داویانەتە پال یە کیك لە نوینەرە کانی ئەو کەسە مەعنەوی یە که ئەم برایەى خۆتانە و ناوی "مامۆستا"یان لى ناو. ئیتر پروداوی سوودی ئەو شارەیان بە پروداویکی گشتی بینووە و لەو گۆشە یەو بۆیان پوانیو، لەمەشەو زیادەپەرەوی لەو گومان باشی یەدا دەر کهوتووە.

شەشم:

دوو سنی پۆز پینش ئیستا گوینم لە وتەى بیست و دوو هەم گرت لە دەمی راستکردنەوی هەلە کانیدا. بینیم که: زیکرینکی هەمە کی و، بیرینکی فراوان و، تەهللیکی زۆر و، وانیه کی ئیمانی بەهیز و، دل نامادە ییە کی بنی غەفلەت و، دانستیکی بەرز و، پەرستشینی فیکریی بلند و، نوورە کانی هاوچەشنی ئەمانەى تیدا یە. هەر وەك لە حیکمەتی ئەو هەش تینگە یشتەم که بۆچی بە شینکی قوتایان بە نیازی پەرستش پەيامە کان دەنووسنەو، یان دەیانخویننەو، یان گوئی یان لى

راده‌گرن. ئیتر منیش پشتی ئهو کاره‌یانم گرت و، دو‌عای پست و بهره‌کەت و سەر‌که‌وتنم له‌و ئەر‌که‌یاندا بۆ‌کردن.

به پوختی:

پیرۆزبایی و ده‌ست‌خۆشی له‌برایانی وه‌ك حافظ‌عه‌لی و خه‌سره‌و ده‌که‌ین که ته‌سدیقی ده‌عواکه‌ی میان کرد، که ده‌موت:

قوتایی‌یه‌راسته‌قینه‌کانی په‌یامه‌کانی نوور‌خزمه‌تی ئیمانیاں به‌لاوه‌له‌سه‌رووی هه‌موو شتی‌که‌وه‌یه. ته‌نانه‌ت گهر‌پله‌ی قوتیبه‌تیشیاں پئی بدریئت، هه‌ر له‌به‌ر پارێزگاری‌کردنی ئیخلاص، خزمه‌تی ئیمانیاں پئی باشتره‌.

* * *

(قوتابخانه‌یه‌کی مه‌عنه‌وی له‌به‌رزه‌خدا)

ئهو ده‌مه‌ی قوتایی بووم، له‌که‌سانی باوه‌ر پیکراوم ده‌بیست که له‌چه‌ند پیشه‌وايه‌کی مه‌زنه‌وه‌ده‌یانگێزایه‌وه‌و، ده‌یان وت:

(ئهو قوتایی‌یه‌چالاک و دل‌سۆزانه‌ی چه‌زیاں له‌زانسته‌و له‌کاتی خویندنی زانسته‌کاندا کۆچی دوا‌یی ده‌که‌ن، له‌به‌رزه‌خیشدا له‌ناو قوتابخانه‌یه‌کی مه‌عنه‌ویی چه‌شنی خویندنگه‌که‌ی پیشه‌وویاندا ده‌بن و، خوا‌ی گه‌وره‌حالیکیان پئی ده‌به‌خشیت که بۆ ئهو جیهانه‌بگونیئت).

ئهم گوفتاره‌له‌سه‌ر زمانی قوتاییانی زانستی ئهو کاته‌دا به‌زۆری ده‌وترایه‌وه‌. جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی قوتاییانی نوور‌له‌م کاتانه‌دا پوخته‌ی قوتاییانی زانسته‌کانن، ئه‌وا پئی هه‌یج گومانیک ئەرکی سه‌رشانی "مه‌مه‌د زوه‌دی" و "عاصم" و "لوتقی" و قوتایی‌یه‌کۆچ‌کردووه‌کانی هاوچه‌شنيان - خوا‌لییان خۆش‌بیست - هه‌ر به‌رده‌وامه‌، بۆ ئه‌وه‌ی به‌قه‌لمه‌مه‌عنه‌وی‌یه‌کانیاں، که پشت به‌خوا هه‌ر له‌کاری خویناندا به‌رده‌وامن، کرده‌وه‌ی چاکی تر له‌تۆماری چا که کاری‌یاندا زیاد بکه‌ن.

* * *

(پهرستشي فيكري نامانجي دنيابي پي داوا ناكريت)

"پيامه كاني نور" هر گيز نابن به "هو" ي دهستخستتي بهرزه ونديبي دنيابي و ناگونجي بكرين به قهلقان له پرووي زيانه كاني دنيا دا. چونكه هم پيامانه پهرستشيكي فيكري گرينگ و بايه خدارن. كه واته ناييت راسته وخو نامانج و مه بهسته كاني زياني دنيايان پي داوا بكرين. دهنا ئيخلاس ده شيويت و شيويه پهرستشه مه زنه كه يش ده گورين و، مرؤف - له حاله تيكي وهادا - وهك هو مناله نهفامانه ي لئ ديت كه له كاتي شهر دا جزمه كاني قورنان ده كه ن به قهلقان كه ده رسيان تيدا ده خوئين، چونكه پي هيچ گومانك هو زيانه ي بهر سري ده كهوت بهر جزمه كه ي ده كهويت! له بهر هو، ناييت له بهرامبهر هو دوژمنه نهيار و سهر سه ختانه وه "پيامه كاني نور" بكرين به قهلقان.

به لئ راسته، هوانه ي كه بوون به دوژمني پيامه كاني نور و دهستدرزيان كرده سهر، چهندين زلله ي تهمنيان ناراسته كرا. سهدان پرووداو ههن كه همه ده چه سپينن. به لام ناييت پيامه كان بو زلله ليدان به كار بهيترين و، هو زللاته شيان به نيازي زلله وه لئ نادريت، چونكه هوه كاريكي دزي ئيخلاس و به نديابه تبي بيگرده بو خواي گوره.

كه واته هر كس سته مان لئ بكات، حه واله ي پهروهر دگاري مه زغمان ي ده كه ين كه پاراستوويني و له خزمه تي پيامه كاني نور دا خستووينه تيه كار.

به لئ، گه لئ نه بنجامي نااسايي سهر به زياني دنيا له خزمه تي پيامه كاني نوره وه پيدا ده بن، به چه شني هوه ي كه له ويرده گرنگه كاندا هيه. به لام هو نه بنجامانه به داوا كردن به ده ست نايه ن، به لكو ده به خشرين! كه واته هو كار (عيلله ت) نين بو راپه راندي هو خزمه ته، هوهنده نه پي كه له وانه يه سوو دينكيان بييت. خو ته گهر به داوا كردن و به شوين گه راندا هاتنه دي، هو ده بن به هو كار. دياره هو كاتمش ئيخلاسه كه تيكدده ات و به شيك لهو پهرستشه به تال ده كاته وه.

به‌لئى، هۆى به‌ره‌نگار برونه‌وى سهر كه وتوانه‌ى په‌يامه‌كانى نوور به‌رامبه‌ر به‌و هممو ملنه‌ده‌ر و سهر سه‌خته زۆر و زه‌به‌ندانه، تهنه‌ها هى نه‌هينى ئىخلاسه‌ كه تىپاندايه و، هى نه‌وشه‌ كه "هۆكار" نين بۆ هيج ئامانج و مه‌به‌ستىك و، راسته‌وخز روويان له‌ به‌خته‌وره‌بى هممه‌شيه‌يه و، جگه‌ له‌ خزمه‌تى ئيمان به‌ شوين هيج مه‌به‌ستىكدا ناگه‌رين و، ئارپ به‌ لاي كه‌شف و كه‌رامه‌تى "كه‌سى" دا ناده‌نه‌وه، كه هه‌ندى له‌ شوينكه‌وتوانى ته‌رىقه‌ت بايه‌خى پى ده‌ده‌ن.. هه‌روه‌ها هى نه‌ويه‌يه كه‌ ئه‌م په‌يامانه هممو كار و ئه‌ركىكى خۆيان له‌ په‌خشاندنى نووره‌كانى ئيمان و رزگار كردنى ئيمانى باوه‌رداراندا چر كردوه‌ته‌وه. ئه‌مه‌شيان له‌ نه‌هينى ميراتگه‌رى پىغه‌مبه‌روه ﷺ بۆ ماوه‌ته‌وه، به‌ چه‌شنى هاوه‌له به‌ريزه‌كان كه‌ خاوه‌ن و هه‌لگه‌رى "ويلايه‌تى كوبرا"ن.

به‌لئى، ئه‌و دوو ئه‌نجامه‌ى كه‌ به‌ لىكۆلینه‌وه چه‌سپاون و له‌م كات و سه‌رده‌مه سامناكه‌دا په‌يامه‌كانى نوور به‌ قوتاييانى خۆيانى ده‌به‌خشن، شايانى بايه‌خ پى دانن و، له‌ هممو شتىك گرنگترن و له‌ راده‌يه‌كى ئه‌وتۆدان كه‌ هيج پىوستى‌يه‌ك ناھيلنه‌وه كه‌ مرؤف بۆ پله‌وپايه‌ معنه‌وى‌يه‌كان و كاروبارى تر بروائىت و چاويان بۆ بگه‌يرىت.

ئه‌نجامى‌يه‌ كه‌ميان نه‌ويه‌يه‌ كه‌:

هه‌ر كه‌سى به‌ وه‌فادارى‌يه‌كى راست و، قه‌ناعه‌تىكى ته‌واوه‌تى ده‌رواته‌ ناو بازنه‌ى "په‌يامه‌كانى نوور"ه‌وه، ژيانى به‌ باشى كۆتايى پى دىت. واته‌ به‌ ئيمان‌ه‌وه ده‌رواته‌ ناو گۆره‌كه‌يه‌وه! گه‌لى به‌لگه‌ى به‌هيز له‌سه‌ر ئه‌مه‌ هه‌ن.

ئه‌نجامى دووهمه‌شيان نه‌ويه‌يه‌ كه‌:

به‌شدارى معنه‌وى له‌ كاروبارى دواړۆژدا، كه‌ بى وىست و زانينى خۆمان ئيمه‌ى بۆ راپنج كراوين و له‌ بازنه‌ى خزمه‌ت به‌ په‌يامه‌كانى نووردا جىگه‌ر بووه و چه‌سپاوه، ئه‌م به‌شدارى‌يه‌، هممو قوتايى‌يه‌كى راستگۆ و راسته‌قينه‌ هان ده‌دات كه‌ به‌ هه‌زاران دل و زمان پيارىته‌وه و داواى لىبوردن بكات و خواپه‌رستى به‌جى به‌هينىت و، به‌ چل هه‌زار زمان - وه‌ك هه‌ندى مه‌لائيكه‌ت - ته‌سبيحانى

خوای گه‌وره بکات. هه‌روه‌ها ئه‌م به‌شداری کردنه هانی ده‌دات که به‌سه‌دان هه‌زار ده‌ستیش به‌دوای راستی‌یه به‌رز و بلنده‌کاندا بگه‌ریت، به‌چه‌شنی ئه‌وه‌ی که به‌دوای حه‌قیقه‌تی شه‌وی "قه‌در"ی ره‌مه‌زانداده‌گه‌ریت.

له‌به‌ر ئه‌م چه‌شنه ئه‌نجامه‌یه که "قوتایانی نوور" خزمه‌تی په‌یامه‌کانی نووریان گه‌لنی یی باشتره له‌پله‌ی "ویلایه‌ت" و، هه‌رگیز چاو بو "که‌شف و که‌رامه‌ت" ناگێرن و، هه‌ول ناده‌ن به‌روبوومی قیامه‌تیان له‌دنیا‌دا بچنن! ئنجا سه‌رکه‌وتیان له‌بلاو کردنه‌وه‌ی په‌یامه‌کاندا و، پیشوازیی خه‌لکی له‌م په‌یامانه و، به‌ه‌ودانیان پییان، پاشان ده‌سه‌تکه‌وتنی ناوبانگ و چیژه‌کان و چاودێریی خوای گه‌وره، که ئه‌مان شایسته‌یان و، هه‌ر شتیکی تری جگه له‌مانه‌ش که له‌ده‌ره‌وه‌ی بازنه‌ی ئه‌رک و فه‌رمانبه‌ریی سه‌رشانی ئه‌واندایه.. هه‌موو ئه‌وانه، ده‌ده‌نه ده‌ستی خوای گه‌وره و، خۆیان له‌و کاروباراندا هه‌لناقوریتین و، هه‌ول و کۆششیان له‌سه‌ر بناغه‌ی ئه‌و شانه بنیات نائین. به‌لکو به‌ئیخلاسیکی ییگه‌رد و ته‌واوه‌تی‌یه‌وه‌ کاری خۆیان ئه‌نجام ده‌ده‌ن و، ده‌لین: ئه‌وه‌نده‌مان سه‌روزیاده‌کار و فه‌رمانی خۆمان جی‌به‌جی بکه‌ین، که ئه‌ویش ته‌نها و ته‌نها خزمه‌تی ئیمان.

* * *

(هه‌ندی تاییه‌ته‌ندی په‌یامه‌کانی نوور)

* "په‌یامه‌کانی نوور" له‌م چه‌رخه‌دا و به‌تاییه‌ت له‌م کاته‌دا، ده‌ستاویزیکی مه‌حکه‌من. واته: زنجیریکی ئه‌وه‌نده به‌هیزن که هه‌رگیز ناچرین و، ئه‌و رسته‌ی په‌یمانیه که خوا دایناوه‌ لینی لانه‌ده‌ن. که‌واته هه‌ر که‌سێک ده‌ستی پێوه‌بگریت رزگاری بووه.

* "په‌یامه‌کانی نوور" به‌لگه‌یه‌کی روونی به‌هیز و، ته‌فسیریکی به‌نرخ و، یه‌کیک له‌بریسه‌کانه‌وه به‌شه‌وه‌که‌کانی ئیعبازی معنه‌ویی قورئانی پیرۆزن و، نیککی ئه‌و ده‌ریایه و، تیشکیکی ئه‌و خۆره‌ن و، راستی‌یه‌کن له‌گه‌نجینه‌ی زانستی

حەقیقەتەو ئیلهام کراون و، تەرجمەییە کی مەعنەویی ئەوتۆن که لە ریژنە کانی ئەووە هەتقولاون.

* "پەیمە کانی نوور" وەك كتیبه دانراوه کانی تر نین، که لە چەندەها سەرچاوهی جۆراوجۆری زانستی و هونەری یەو زانیاری وەر بگرن، نەخیر.. جگە لە قورئانی پیروز هیچ سەرچاوه و مامۆستایە کیان نی یە و، دانەرشیان لە کاتی دانانیاندا جگە لە قورئان هیچ کتیبکی تری لە لا نەبوو، واتە راستەوخۆ لە ریژنە قورئانی پیروزەو ئەم پەیمانە ئیلهام کراون. کەواتە لە ئاسمانی قورئان و ئەستیرە ی ئایەتە کانیهو نازل بوون.

* ئەوانە ی که وەلام و بەرپەرچی پەلپ و بیانووی مولحیدان دەدەنەو، که هەزار سالی پەبەقە بۆ شکاندنی بەها و شان و شکۆی قورئان ئامادە دە کرین.. ئەوانە ی دوودلی و گومانی فەیلەسووفە کافرە کان دەسپرنەو که زۆر لە میژە کەلە کهیان کردوو و ئیستا دەرفەتی بلاو بوونەو میان بۆ پەخساو.. هەر وەها ئەوانە ی که دەبن بە بەر بەستیک لە بەردەم رقی و کینە ی جوولە که کان که دوژمنایەتی و تۆلەسەندنەو میان لە نیازدایە بەرامبەر بەو قورئانە پیروزە ی بە توندی سەرزەنشتی کردوون.. ئەوانە ی که بەرامبەر هیرشی چەندین دیانی لەخۆبایی بۆ سەر قورئان رادەو ستن..

بەلێ، ئەوانە ی که بەرەنگاری هەموو ئەم هیرشانه دەبنەو و دەیانگێرنە دواو، چەند پالەوانیکی ئازا و چەندین قەلای مەعنەویی مەحکەمی قورئانی پیروزن، که لە هەموو چەرخیکدا بەردەوام بوون و هەن. بەلام ئەم چەرخ و سەردەمە ی ئەمپۆ گەلنی پیوستیی زیاتری بەو پالەوانانە هەیه، چونکە ژمارە ی هیرشەبران لە یەك دوو کەسەو گەیشتوو تە سەد و، ژمارە ی بەرگری کارائیش لە قورئانی پیروز لە سەدەو دابەزیو تە دوو سنی کەس! ئەمە سەرەرای ئەو ی که فیروونی راستی یە کانی ئیمان لە رپی زانستی کەلام و قوتابخانە شەری یە کانهو – بە گوێرە ی رپیازی زوو – کاتیکی درێژخایەنی دەوێت که بارودۆخی ئەمپۆ بواری بێ نادات. کەواتە ئەو دەر گایەش داخرا..

به‌لام "په‌يامه کانی نور" راستی به هره قووله کانی ئیمان فیزی گشت خه‌لکی ده‌کن، به شیوازیك که هه‌موو که‌سیک، له کورت‌ترین کاتیشدا، لییان تیده‌گه‌ن و فیزیان ده‌بن.

* په‌کیک له تایبه‌تمه‌ندی به‌روو نکه‌ره‌وه کانی "په‌يامه کانی نور" نه‌وه به‌که:
 لهم سه‌رده‌م و چه‌رخه سه‌یره‌دا، ئیمان و کوفر له زورانبازی نیوانیاندا په‌نا بو دو‌اهه‌مین قه‌لای خویان ده‌به‌ن و پشتی پی ده‌به‌سنا "په‌يامه کانی نور" یش نه‌وه دو‌اهه‌مین بناغه و پالپشتانه‌ی ئیمان به‌ شیوه‌یه‌کی گومان‌پر و به‌هیز پروو ده‌که‌نه‌وه. ئەم تایبه‌تمه‌ندی به‌ جوانترین شیوه له په‌یامی "الآیة الکبری" (۱) دا ده‌بیسرت، چونکه ئەم په‌يامه مملانی نیوان ئیمان و کوفر له ئاخیرین په‌نا و پالپشتیاندا ده‌خاته پروو.

با ئەمه به‌ئموونه‌یه‌ک پروو بکه‌ینه‌وه:

له مه‌یدانی جه‌نگینی گه‌لنی مه‌زن و کاتی کزبوونه‌وه‌ی سوپای زوری هه‌ردوو لادا، دوژمن په‌یتا په‌یتا چه‌ک و پنداویستی جه‌نگ بو‌تیپه‌که‌ی خوی ده‌نیرت، تا‌کو پشتی وره و هیزی معنه‌ویان پتر بگرت و، لهم پیناوه‌دا چیی له توانادا بی‌ت دریغی ناکات. په‌کیک له‌وانه: به‌که‌م پیشاندانی هیزی معنه‌وی و وره‌ی ئیماندارانه و، په‌ک خستن و تفروتونا کردنی په‌کیتی و په‌یوه‌ندی نیوانیانه. واته هه‌ر هۆکاریکی بیته ده‌ست بو‌نه‌هیشتنی وره‌ی معنه‌ویی ئیمانداران - که هیزیکی په‌ده‌ک و پشتگیری ئیماندارانه - له‌کیسی خوی نادات و که‌لکی لنی ورده‌گرت. به‌راده‌یه‌ک که ئەو دوژمنانه کۆمه‌لکی په‌کگرتوی په‌یوه‌ندیدار و خاوه‌ن گیانی کاری به‌کۆمه‌ل و رپنکخراوی تایبه‌تی بو‌سه‌ر تیپه‌کان و په‌ک به‌یه‌کی سوپای موسلمانان له‌و جه‌نگه‌ی نیوانیاندا ره‌وانه ده‌کن..

جا لهم کاته‌دا که دوژمن خه‌ریکه وره و هیزی معنه‌ویی تیپ موسلمانان له‌ناو بیات، په‌کینکی وه‌ک حه‌زره‌تی خضریان - دروودی له‌سه‌ر بی‌ت - لنی په‌یدا ده‌بی‌ت و ده‌لی‌ت:

(۱) واته په‌یامی (بیننه‌کانی گه‌شتیارنک) که تیشکی حه‌وته‌می کینی (تیشکه‌کان) ه (وه‌رگیز)

- (كاكى موسلمان! نائومىد مەبە! ئەو ەندە دالەدە و پالپەشتى توندوتۆلت ەبەبە كە ەرگىز جىيان پىن لىژ نايىت و، چەندىن سوپاى ەيندە زۆر و ەيزى يەدە كى ئەوتۆشت لە پەشتە كە تەواو نابن و لەبن نايەن و ەيچ ەيزىك ناتوانىت بەسەرياندا زال بىيت، بەرادەبەك كە ئەگەر ەمموو دىيا بە گەشتى لە دژيان كۆبىنەو، ئەنجا ناتوانن لە گەلياندا بگەونە زۆرانەو، بەلكو ەر ناشوړن بىنە مەيدانىانەو. مەگەر يە كىك بتوانىت ەمموو گەردوون برووخىنىت، دەنا كەس ناتوانىت تىكىان بشكىنىت.. ەزى تىكشكانى ئىستاشت ئەو ەبە تەنھا يەك سەربازت ناردووتە مەيدان كە بەرامبەر كۆمەلنىكى رىنكخراوى خاوەن كەسىتى مەعنىوى و گىيانى بە كۆمەل بچەنگىت.. كاكى موسلمان! ەول بەدە "يەك بە يە كى" سەربازە كانت لە حوكمى "كۆمەل" و "كەسىكى مەعنىوى"ى ئەوتۆدا بن كە ورە و ەيزى مەعنىوى خۆى لە بازە كانى دەورو بەرىەو ەربگرىت).

بەم جۆرە دلى ئەو موسلمانە بەم وتەبەبەى حەزرتى خضر - دروودى لەسەر بىت - لە قەناعەت و دلئايى و ئاسوودەبى پر دەبىت.

ەروەك ئەمە وایە، پەيامى "الآية الكبرى"ش بە ەمان جۆرە؛ چونكە ئەو گومرايانەى كە پەلامار و ەيرشى كۆپرى بۆ سەر ئىمانداران دەبەن، وەك گىيانىكى چەپەليان لى ەاتوو ەناو نەتەو ەدا و، كەسىتى يە كى مەعنىوين، داراى گىيانى بە كۆمەل و رىنكخراوى تايبەتەن و، خەرىكى تىكدانى دل و دەروونى خەلكن - بە گەشتى - لە جىهانى ئىسلامدا و، ئەو پەردە ئىسلامى بە بەرزە دەدپرىنن كە بىروباو ەرى تەقلىدى موسلمانى عوام دەپارىزىت و، ئەو ەست و شعوررەنەشيان دەسووتىنن كە لە باوك و باپىرانيانەو بۆيان ماونەتەو، ئەو ەست و نەستانەى كە ئەگەر بىمىن ژيانى ئىمانى ئەوان بە بەردەوامى دەهلىنەو.

جالە كاتىكدا كە ەمموو موسلمانىك ەولى نائومىدانە دەدات تاكو خۆى لەم ئاگرە سامناكە پارىزىت كە ەمموو جىهانى گرتووتەو، ئا لەم كاتەدا، پەيامە كانى نوور وەك حەزرتى خضر - دروودى لەسەر بىت - دىن و دەستى يارمەتبى بۆ درىژ دەكەن و، پەيامى: "الآية الكبرى"ش بە چەشنى سەربازىكى گوپرايەل و خاوەن

هیزی له عادهت بهدر، دەر دەر پەرتە مەیدان و، ئەو کۆمەك و یاریدە ماددی و مەعنەوی یەیی که هەر گیز بەرەنگاری ناکریت، لە یەك بە یەکی سوپا کانی خۆی وەر دەر گرت که هەموو گەردوونیان گرتووەتەو.

بۆ خۆتان خالە کانی تری نمونە که لە گەل ئەمەدا بەراورد بکەن، تا کو پوختەیی ئەم نەینی یەتان بۆ روون بیتهو.

* هەر وەها "پەيامە کانی نوور" تفاق و پروناکی یەکی ئەوتۆ نین که لە زانستە کانی خۆرەهلات و، فەلسەفە و هونەری خۆرئاوا وەر گیرابن، نەخیز. بەلکو لە عەرشی بلند و ئاسمان ئاسای پلەیی بەرزی قورئانی پیرۆزەو وەر گیراون که لە سەر ووی پۆزەهلات و پۆزئاواو یە.

* لیکۆلینەو و ئامادەسازی بۆ تیگەیشتن لە پەيامە کانی نوور - ئەو پەيامانەیی که پروناکیی مەعنەوین و، زانستیکن لە یەك کاتدا لەو پەری بەرزی و قوولیدان - پێویستی بە زۆر لەخۆکردن و ماندوو بوون و هینانی مامۆستای تری یە، چونکە هەموو کەسێک بە گۆیرەیی پلەیی تیگەیشتنی خۆی، لەو زانستە بەرزانە تێدەگات و بێ ئەوێ ئاگری ماندوو بوون دابگر سینیت پروناکیی مەعنەویی ئەو زانستانەیی دەستگیر دەبیت و، سوود بە خۆی دەگەیهنیت. تەنانەت لەوانەشە لە رێی ئەم پەيامانەو بەبیت بە زانایەکی لیکۆلەر!

* پرسیار:

بۆچی لە نیوان کتیبە بەنرخە کاندایا هەر پەيامە کانی نوور تاییەتەندن بە چەند ئاماژە و ئاوپلیدانەو یەکی قورئانی پیرۆز و، ریز و تەقدیری ئیمامی عەلی - خوای لێی رازی بیت - و، مژدە و بۆروانینی شیخی گەیلانی، قەدس سەرە؟ ئایا چ حیکمەتیک لە بایەخ پێدانی و ریزلینانی ئەم دوو مامۆستا بەرپۆزەدا هەبە - تا ئەم رادەییە - بە پەيامە کانی نوور؟

وەلام:

ئاشکرایە هەندێ جار تەنها یەك خولەك بە ئەندازەیی سەعاتیکێ تەواو بایەخدار دەبیت و، بە قەدەر ئەو سەعاتە تەنانەت ئەوەندەیی بەرھەمی پۆزیکێ تەواو، بەلکو

به ئەندازەي بەرھەمي چەندەھا ساليش بەييت و بەرەكەت و بەرھەمدار دەييت. هەندى جاري تريش تەنھا يەك سەعات بە ئەندازەي ساليكي تەمەن، تەنانەت هەموو تەمەنيش بەرھەم بەخش و بايەخدار دەييت.

بۆ نمونە:

ئەو كەسەي لە پڻي خوادا شەھيد دەييت - كە يەك خولەك دەخايەنييت - پلەي ئەوليایاني دەست دەكەويت.. هەروەھا ئەو كەسەي بۆ ماوەي تەنھا يەك سەعات لەسەر سنوورێك لە سنوورەكاني ولاتي ئيسلام و لە دەمي توندوتيزيي سەرما و سەختيي هيرشي ترسناكي دوزمندا ئيشك دەگرييت، لەوانەيە ئەوەندەي ساليكي تەواوي خواپەرستي كارەكەي بايەخدار ييت و بەو ئەندازەيە پاداشتي بۆ بنووسريت..

پەيامەكاني نووريش بە هەمان جۆرن.. چونكە هۆي ئەو گرنگي و بايەخەي بەدەستيان هيناو دەگەرپتەووە بۆ: گرنگي ئەو كات و چەرخەي تيايدان و.. سەختي و مەزنيي ئەو كاولكاري يانەي كە ئەم سەردەمە لە شەريعت و دروشمەكاني ئاييني پيغەمبەرماندا ﷺ ئەنجامي داوون و.. ئەم فيتنە و ئاشووبەي ئيستاى ئاخىر زەمان كە نەتەوەي ئيسلام هەر لە ميژە لەتاو مەترسي بەكاني پەنايان بە خوا گرتوو و.. لەو گۆشەپەشەووەيە كە ئەم پەيامانە ئيماني باوەر داران لە هيرش و پەلامارداني فيتنە و ئاشووبەكان رزگار دەكەن.

لەبەر هەموو ئەم هۆيانەيە كە "پەيامەكاني نوور" گرنگي بەكي يەكجار مەزنيان بەدەست هيناو. بە پادەيەك كە قورئاني پيروز ئاماژەي بەهيزي بۆ كردوون و ئاورپي بەنرخي لى داوونەتەو. هەروەك ئيمامي عەليش - خوالىي پازي ييت - بە سنى كەرامەت موزدەي هاتنى ئەو پەيامانەي راگەياندوو، و شينخي گەيلانيش - خوالىي پازي ييت - هەوالى خواوون كەرامەتي لەبارەيانەو راگەياندوو و دانەرەكەياني بۆ ئەو خزمەتە هان داو.

بەلنى، قەلأ تەقلیدی بەكاني ئيمان لە ئەنجامي هيرشە سامناكەكاني ئەم چەرخەو، تىكرا لەرزەيان پى كەوتوو، و درز و كەلينيان تيدا پەيدا بوو، و، لە

خه‌لکی دوور خراونه‌ته‌وه و، چه‌ندین په‌رده‌یان به‌سه‌ر ږوودا دادراوه‌ته‌وه. ئه‌مه‌ش داخوازی ئه‌وه‌یه که (همموو په کیڅک) له باوه‌ږداران خاوه‌نی ئیمانیکی ته‌حقیقی په‌کجار به‌هیز بیټ تاکو بتوانیت (هر به‌ته‌نھا خوی) به‌رامبر "هیرشی به‌کۆمه‌لی گوم‌رایان" به‌ره‌لستی بنوینیت و خوی پڼ راگیر بکړیت.

جا په‌یامه‌کانی نوور له تاریکترین و سامناکترین و پیوست‌ترین و ته‌نگانه‌ترین کاتدا ئم فەرمانبه‌ری و ئه‌ر که جی‌به‌جی ده‌کهن و، به‌شیوازیڅک که‌همموو که‌سیڅک لڼی تیڅگات خزمه‌تی ئیمانی خویان به‌جی ده‌هینن و، به‌چه‌ندین به‌لگه‌ی به‌هیز، قوولترین و وردترین و په‌نهانترین راستی په‌کانی قورئان و ئیمانان چه‌سپاندووه، به‌ږاده‌یکه که‌هر قوتایی په‌کی راست و وه‌فاداری په‌یامه‌کانی نوور ئیمانی ته‌حقیقی له‌دلی خویدا هه‌لگر بیټ، له‌ږوی خزمه‌تگوزاری په‌کانیه‌وه بۆ ئیمان وه‌کو "قوتب" ڼکی شارراوه‌ی ئه‌ولیاکان و ایه‌له‌و شار و دڼهاتانه‌ی تیاپاندا ده‌ژین، ئه‌وانه‌هر چه‌نده‌ناشکرا نڼ و نه‌ناسراون و هیچ که‌سیڅک ئاورپان لڼی ناداته‌وه و بایه‌خیان پڼی نادات، به‌لام‌هر په‌که‌یان به‌وه‌عقیده و بیروباوه‌ږه معنه‌وی‌یه‌ی هه‌په‌تی، وه‌ک هه‌فسه‌ریڅکی ئازای ناو سوپا وان، هیز و پیژ و یاریده‌ی معنه‌وی به‌دلی ئیمانداران ده‌به‌خشن و گیانی وره و ئازایه‌تی و حه‌ماسه‌تیاں تڼدا ده‌بزوینن.

* برا وه‌فادار و راست و نازیزه‌کانم! ئه‌ی ئه‌وانه‌ی مایه‌ی دلنه‌واایمن له‌م دنیاپه‌دا! ئه‌ی ئه‌و هاوه‌لانه‌م که‌له‌خزمه‌ت کردنی حه‌قیقه‌تدا سستی ناکهن و چوستی ده‌نوینن!

کاتی که‌له‌م ږوژانه‌دا په‌ژاره‌دایگر تبووم، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی زه‌ینم دوو چاری هه‌ندی سهرقایی به‌رگری کردن بوو له‌به‌رده‌م دادگاگاندا، ئه‌مه‌ی خواره‌وم - له‌م کاته‌دا - به‌دلدا هات:

(ئو سهرقال بوونش هر خه‌ریک بوونه‌به‌زانسته‌وه، چونکه‌خزمه‌تیڅکه‌له‌پڼاوی بلاو بوونه‌وه‌ی راستی په‌کانی ئیمان و هینانه‌دی سهربه‌ستی‌یان و ناشکرا کردیان. که‌واته‌له‌م ږووه‌وه‌ئو به‌رگری‌یانم به‌جوریڅکی په‌رستش داده‌نرڼن).

خۇيشم ھەر كاتتى دلتنىڭكى لە خۇمدا شك بىم، بەوپەرى لەزەت لىنى چەشتەنە دەست دەدەمە خۇيىندەنەۋەي پەيامە كانى نوور، ھەرچەندە سەد جارىش خۇيىندەنەنەۋە، بە رادەبەك كە بۆم دەر كەوت "بەرگىرە كانىش" ۋەك پەيامە زانستى پە كانى نوور وان.

پە كىك لە براپام پىنى وتم:

(ھەمىشە ھەست بە شەوق و پىويستى دە كەم بۇ خۇيىندەنەۋەي چەندىن جارى پەيامى حەشر "ھەرچەندەش سى جار خۇيىندەنەۋەتەۋە!)
لەم وتەيەي ئەم براپەۋە بۆم دەر كەوت كە:

پەيامە كانى نوور تەفسىرى بەنرخ و پەسەن و، ئاۋىنەي تىشك دەرەۋەي راستى پە كانى قورئانن و، تايپەتكارى پەكى بەرزى قورئاننى پىرۇزىان تىداپە، ئەۋىش بىزارنە بوۋنە لە خۇيىندەنەۋەيان.

* عەۋامى ئىماندارانى ئەم رۇزگارە، زۇر پىويستىيان بە خالىكى پىشت پىنى بەستەن ھەيە كە پالى پىۋە بەدەن. سوپاسى پىنى كۆتالى بۇ خۇيى گەرە لەسەر ئەۋەي كە ئەم خالەيان لە پەيامە كانى نووردا دۆزى پەۋە. چۈنكە پەيامە كانى نوور ناپن بە ھۆكار و دارەستى ھىچ شتىك، ھەرۋەك ھىچ مەبەست و ئامانچىك تىكەلىيان ناپىت و، بوارىش بە ھىچ شوبەھ و گومانىك نادەن كە پىراتە ناۋايانەۋە، ھىچ دوزمىنىكىش بەلگەي بۇ زامدار كىردن و ھەلۋە شاندىنەۋەيان دەست ناكەۋىت..

ئىنجا ئەۋ كەسانەش كە بۇ بلاۋ كىردەي ئەم پەيامانە لىنى دەپرىن، تەنھا لە پىناۋى راستى و حەقىقەتدا تىدە كۆشەن، پىنى ئەۋەي كە ئامانچە كانى دىنا تىكەلى ھەۋل و كۆشە كانىيان بىپىت.

ئەمانەش لەبەر ئەۋە دەخەينە روو، تاكو كەسانى دوور لەم پەيامانە لەۋ راستى پە دىنيا بىن و، باۋەر و متمانەي تەۋاۋە تىشىيان بە كەسانى راستگۆي بلاۋ كەرەۋەي ئەۋ پەيامانە بىپىت، تاكو ئىمانى خۇيان پىپارىزن، لە بەرامبەر ھىرشى زەندىق و مولخىدان و پەرخنە و ئىنكارىي فەيلە سوۋفە كانەۋە كە دەيكەنە سەر ئاپىن.

* بەلى، ئەۋ ئىماندارانە، بە زمانى خالىيان دەلىن:

(چه‌ندین دوزمنی درنده‌ی زور نه‌یانتوانی ئەم پراستی‌یه پووچەل بە‌کنه‌وه و
 ره‌خنه‌ی لێ بگرن.. قوتایانی ئەو پراستی‌یه‌ش له هه‌ول و ته‌قالایاندا هیچ نیازینکی
 تری جگه له خزمه‌تی حه‌قیان له دلدا نی‌یه. که‌واته ده‌بی ئەو پراستی‌یه حه‌ق و
 حه‌قیقه‌تی پرووت و بی گومان بی‌ت).

بەم جۆره، به‌ ته‌نها یه‌ك به‌لگه‌ی ئەوتۆ که له هه‌زار و یه‌ك به‌لگه به‌هیزتره،
 ئیمان‌ه‌که‌ی خۆیان به‌هیز و رزگار ده‌که‌ن و، دوا‌ی ئەوه هیچ گومانیک تو‌خنیان
 ناکه‌وێت.

* له‌به‌ر دلتیا کردنی ئیماندارانی عه‌وام و بۆ ئەوه‌ی که بی هیچ دوودلی‌یه‌ك
 پراستی‌یه‌کانی ئیمان وهر‌بگرن، له‌م کاته‌ی ئیستادا پینوست به‌ بوونی چه‌ند
 مامۆستایه‌کی ئەوتۆ هه‌یه که هینده‌ خۆنه‌ویست بن نه‌ك هه‌ر ته‌نها به‌رژه‌وه‌ندی و
 سووده‌کانی دنیا‌یان، به‌لکوو سوود و به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌کانی ئەو دنیا‌شیان له پیناوی
 سوودی دوا‌پۆزی ئەه‌لی ئیماندا به‌خت بکه‌ن. ئەو کاته‌ش ده‌سه ئیمان‌یه‌که
 هینده‌ خاوی‌ن و ییگه‌رد ده‌بی‌ت که هه‌رگیز بیر له سووده‌که‌سی‌یه‌کانی خۆیان
 نه‌که‌نه‌وه، هه‌ر چه‌نده و له هه‌ر راده‌یه‌ کیشدا بی‌ت. به‌لکو هه‌ول ده‌ده‌ن له پیناوی
 به‌ده‌سته‌پینانی ره‌زامه‌ندیی خوا و، له‌به‌ر عیشتی حه‌قیقه‌ت و، شه‌وق و تاسه‌مه‌ندی
 بۆ حه‌ق و، پراست و دروستی خزمه‌ت به‌ پراستی‌یه‌کان، خزمه‌تی ئیمان بکه‌ن.
 تا‌کو هه‌ر که‌سێک که پینوستی به‌ ئیمان به‌ ته‌واوی لێی دلتیا بی‌ت، بی ئەوه‌ی
 پینوست به‌ هینانه‌وه‌ی به‌لگه‌کان بکات. هه‌روه‌ها بۆ ئەوه‌ی نه‌لی‌ت: (ئەم که‌سه
 ده‌مان خه‌له‌تینیت و بۆ لای خۆی پامان ده‌کیشیت). هه‌روه‌ها بۆ ئەوه‌ش بزانی‌ت
 که "حەقیقه‌ت" خۆی له‌ خۆیدا هینده به‌هیزه که به‌ هیچ حال و شیوه‌یه‌ك له‌رزه‌ی
 بێ ناخربیت و ناشیبت به‌ نامراز و دارده‌ستی هیچ شتی‌ک..

ئەو کاته ئیمان‌ه‌که‌ی به‌هیز ده‌بی‌ت و ده‌لی‌ت:

"پراسته، ئەو وانه ئیمان‌یه‌ عه‌ینی حه‌قیقه‌ته".

ئیز هه‌موو وه‌سوه‌سه و گومانه‌کانی ده‌رۆن و ده‌پوو کینه‌وه.

پاشبندی

نیمیردغ

۱

(ئەو راپۇرتەي كە خەبەرە كانى ئەنقەرە بە يە كدەنگى خستيانە بەردەستى بەرپرسە كان):

ئىمە ناواخنى پىنج سىندووقى پەر لە كىيمان كردهوہ و خوئندمانەوہ. ئىنجا لە بەر ئەوہش دەسە لاتمان پى دراوہ كە لە ھەموو كىبە كانى ناو ئەو سىندووقانە ورد بىنەوہ و لىيان بىكۆلینەوہ، ئەوالە ئەنجامى لىكۆلینەوہ و وردبوونەوہ ماندا لىيان، بۇمان دەر كەوت كە برىتىن لە:

چەند كىبىكى چاپكراو كە سەئىدى نوورسى دايناون و.. چەند بەشىكى چاپ نە كراوى پەيامە كانى نوور و.. ھەندى نامەي زانستى و ئايىنى چەند كەسىك لە قوتايانى نوورسى و.. چەند نامەيە كى تىرى ئاسايى كە لە نىوان قوتايى يە كان خۇياندا يان لە نىوان ئەوان و سەئىدى نوورسىدا نووسراون و، كۆمەلە كلئشەيە كىش.

جا بۇ ئەوہى ناوەرۇكى ھەموو ئەمانە روون بىكەينەوہ، دەبى بىانكەين بە دوو بەشەوہ:

● ئەو پەيامانەي كە بۇ تەفسىرى ئايەتلك يان بۇ روونكردەنەوہى فەرموودەيە كى پىرۇز نووسراون، لەسەدا نەوہدى ناواخنى سىندووقە كان پىك دەھىتن.

ئەم پەيامانە بە روونى ئەو بىر و باوہ پانەيان لىكداوہتەوہ و روونيان كىردوونەتەوہ كە تايبەتن بە ئايىن و ئيمان بە خوا و بە پىغەمبەر ﷺ و بە قورئان و بە رۇزى دوايى، ھاودەم لە گەل ھىنانەوہى غوونە لەسەريان و، چەند تىروانىنىكى وردى زانستى و، ھەندى ئامۇزگارىي رەوشتى كە ئاراستەي پىران و لاوان كراون و، ھىنانى چەند رووداوينكى پەر لە پەند و عىرەت كە لە ژياندا بەسەرى ھاتوون و، باسى چەند شتىكى سوودبەخش بۇ خەلكى و كاسبكاران..

ئىنجا نووسەر لە ھەموو ئەم پەيامانەدا بە ھىچ جۇرىك لە "ئىخلاص" و "لىپران" و "زانست" لاي نەداوہ و، ھەرگىز شتىكى پىنچەوانەي بناغە كانى ئايىنى نەوتووہ.

ھەرۈەك زۆر پروون و ئاشكرايە كە ئەم پەيامانە شتىكى ئەوتۇيان تىدا نى يە كە رېساي ولات بشيۆنيتت و، بە پىكھىنانى "كۆمەلە" كان ئايىن بە كار بەھىنيتت و بىقۇزىتەوہ.

● ئەو نامە ئاسايانەش كە لە نىوان سەعيد نوورسى و قوتايانيدا بۇ يە كترى نووسراون، ئەوانيش ھەر لەم جۆرەن:

۱ - سەعيدى نوورسى دەلئيت: ئەو ناوبانگەي كە لە ئەستەمبوول بە دەستى ھىنا لە راستيدا خەويكى قوول و دېۈەزمەيە كى كاتى و بى ئاگايە كى رېيوارانە بوو. ھەرۈەھا لە ماوہى دوو سالى مانەوەيدا لە ئەستەمبوول لە رېي "زىرى" سى خۇيەوہ رۇشتوۈتە ناو سىياسەتەوہ و، ئەمەشى لە شيۈەي مردنى دنيادا باس كر دووہ. ھەر بەم بۇنەيەشەوہ دوو كەسايەتېي جياوازى خۇي لە يەك جيا دەكاتەوہ كە ناويان دەنيت "سەعيدى كۆن" و "سەعيدى نوئى". ھەرۈەھا ئەوہش دەلئيت كە دابەزىن بۇ كاروبارى سىياسەت، ھەلەيە.

۲ - لە بەشى موناجاتى گرنگترىن كتيبە كانى سەعيدى نوورسيدا كە ناوى "الحجة البالغة" يە ئەمەي خوارەوہى تىدايە:

ئەم دنيايە "بىراۈە" يە و، گرنگترىن خواستيش تيايدا بەدەستھىنانى جىھانى "نەبىراۈە" يە. خۇ ئەگەر باۈەرې مرۇف راست و دروست نەيىت ئەوا كىشە و دەعواكەي دەدۇرپنيتت. بەلنى، خواستى راستەقىنە ھەر ئەمەيە و، بايە خدانيش بە ھەر شتىكى دەرەوہى ئەم خواستە گەمە و كات بەزايە دانە. كەواتە ئەو كەسەي كە بە كاروبارى سىياسەتەوہ سەرقال دەيىت، لە راپەراندنى گەلنى ئەر كى گرنگى سەرشانى دوا دەكەويت و، لە ئەنجامى شەوق و حەز كر دىشى لە مەلەلانى سىياسى يە كان سەلامەتېي دلى خۇي لەدەست دەدات.

۳ - ھەرۈەھا لە بىرسكەي بىست و شەشەمىشدا لەوہ دوواۈە كە:

ئەر كى راستەقىنەي سەرشانى لەم دنييا پىر بووہدا، تەنھا بلاۈ كر دىوہى نەھنى يە كانى قورئانە و، دەلئيت: مەن لە پرووى ھەست و نەستى غىرەتې

ئىسلامى يەو پەيوەندىم بەم ولاتەو ھەيە، دەنا خانەولانەيەك، تەنانەت مال و منالېشم نى يە.

۴ - لە بريسكەي بېست و يەكەم و دەستورى يەكەمى ئەو ئامۇزگارى يانەدا كە ئاراستەي برايانى خۆي كروو، دەلېت:

ئەم دەستورە برىتى يە لەو ھى كە لە كارە كاتاندا تەنھا رەزامەندىي خواي گەورەتان مەبەست بىت. چونكە نايىت ئەو كارانە سوودى ماددى يان پنى بەدەست بەئىرت.

ھەروەھا دەلېت:

من سۆفى نىم و رېيازە كەشمان تەرىقەتى سۆفى نى يە و، ھەز كەردنىش لە پلەوپايە و، سەرنج پراكىشانى خەلكىش بۆلاي نەفس و زات نەخۆشى يە كى رۇحى يە و، ناوى دەنېت "شېركى پەنھان".

ھەروەھا دەلېت:

گەر رېيازە كەمان "شېخايەتى" بوايە ئەوايەك مەقام لە گۆرېدا دەبوو، پالتورواونىش ژمارەيان زۆر دەبوو. لە راستىدا رېيازمان "برايتى يە" و، ھېچ برايەك خۆي ناخاتە پلەي باوك و سېفەتى مورشىدەو سەبارەت بە براكەي خۆي.

* * *

(گفتو گۆيەك لە گەل دەروونى خۆمدا)

ئەم گفتو گۆيەي كە لە گەل دەروونى خۆمدا كروومە، دەيخەمە بەر دىدى ئىو، تاكو - دواي راستكردنەو و ھەلە گىرىي پىنوېست - بىدەن بە گوئى بەرپرسانى ئەنقەرەدا.

ئەگەر "حاكم" و "موددەعى" ھەريەك كەس بن، دەبى سكالاً بۆلاي كنى بىرت؟! زۆر لە مېزە سەرم لەم كىشەيە سوورپماو!

بەلئى، ھالى ئىستام كە لە بەندىخانە بەردراوم و چاودىرېم لەسەر دانراو، زۆر بەلامەو دژوارترە لەم پۇزگارانى كە لە بەندىخانەدا بووم! چونكە تەنھا يەك

رؤزی ئەم جۆره ژيانه له مانگيكي تهواوهتیی ئەو زیندانه تاكه كه سى به زیاتر ئازارم
دهدات..

ئەو ئەتا سەربارى پیری و لاوازیم، لەم زستانه سهخته دا هه موو شتیكم لى قهدهغه
كراوه و، مه گهر منالیک یان كه سىكى نهخۆش دهنه چاوم به هیچ كه سىك
ناكهویت، جگه له وهى كه واماوهى بیست سالیشه به بهندی و زیندانی
تاكه كه سى دووچار و گێژده كراوم.

تهنگ پنی هه لچین و چاودیژی دانانی زیاتریان له سهرم و دابهر كردم له
خهلكی، زیاد لهم پرادهیه، غیرهتی خواى گهوره دهو رووژینیت و، ئەنجامه كه شی
ترسناك ده بیته!

من ده لیم:

گرن گترین ئهركی ئەم حكومهته - به كار به دهستانی داد و بهرپرسانی
ئاسایشیهوه - كه رهفتاریكى مرۆفانه و بهویژدایم له گهل ده نوینن، بریتی به له وهى به
تهواوی پارێزگاریم لى بكات. چونكه حكومهت و سنى "دادگای عه دلى" دواى
لینكۆلینهوه و وردبوونهویان بۆ ماوهى نۆ مانگ له سهر ئەو كتیپ و نامانهم كه له
ماوهى بیست سالدا نووسیومن و دامناون، بریارى بى تاوانی و ئازادى یان بۆ
دهر كردین..

بهلام ئەو پینكخراوه نهینی بهی كه به دزی و په نامه كى ههول و تهقالا بۆ خزمهتی
بیانی به كان ده دات، دوودلی و گومانی خستوو ته دلی هه ندی له كارمه ندان و
دهنكه گه نى كى له بهر چاویاندا هیندهى گومەزىك به گهوره پيشان داوه، بۆ ئەوهى
ئازادبوونه كه مان لى تىك بدن. ئامانجیشیان له مه دا ئەوهیه كه ئارام لى بهریت و
بلیم: "به سه.. به سه!"

هۆكارى رق و توورپه یی ئیستایان له من: بى ده نگیم و خۆه له نه قورتاندم له
كاروبارى دنیا! وهك بلىی ده یانه ویت خۆم له و كاروبارانده هه لبقورتینم، تاكو
ئامانجه كه یان بۆ بیته دى!

واھەندى لىھو فىلانەي ئەوانتان بۇ پروون دەكەمەوۋە كە بە مەبەستى
ورووزاندنى شك و گومان لە دلى ھەندى كارمەندى حكومەتدا بە كارى
دەھىنن. چونكە پىيان دەلئىن:

(سەئىد لە ناوئەندە گشتى بە كاندا قسەي دەروات و، كىتەبە كانىشى زۇرن و،
كارىگەرىي لەرادە بە دەريان لە دل و دەروونى خەلكىدا ھەبە. ئەو تا ھەر كەسىك
لىي نزيك دەبىتەو، دەبىت بە ھاورپى. كەواتە دەبى ئەم توانا و دەستە لاتەي
بشكىنن و، لەم پىناوۋەدا لە ھەموو شتىك داىبەرىن و، سوو كاپەتەي پى بكەين و،
بايەخى پى نەدەين و، خەلكى لى دوور بۇخەينەو، و، خۇشەو پىستانىشى بتر سىنن!)
بەم جۇرە، حكومەت لەمەدا سەرسام ماوۋە و، لە تاوا زىاتر گۇشارم
دەخاتەسەر!

مىنىش دەلئىم:

ئەي ئەو برايانەي كە ئەم ولات و نەتەو ھەتەن خۇش دەوئىت!
بەلئى راستە، قسە رۇپىشەن و كارىگەرىيەك لە ئارادا ھەبە، وەك ئەو ھى كە
مونافىقان لىي دەدوئىن. بەلام دلئىيا بن كە ھى من نىيە، بەلكو ھى پەيامە كانى
نوورە! چونكە پەيامە كانى نوور پرووناكى بە كەن ھەر گىز ناكوژنەو، و، ھەر شتىك
توخنىان كەوتبىت و ھەر كاتىك دەست درىژىيان كراپتە سەر ھىژى پەيامە كانى
پىز پى زىاد بوو! ھەر وەك جگە لە بەرژەو ھەندى بە كانى ولات و نەتەو بۇ ھىچ
شتىكى تر بە كار نەھىنراون و بە كارىش ناھىنرەين.

وردبوونەو و لىكۆلىنەو ھى دە سالى رەبەقى دوو دادگاي ەدلى لەسەر ئەو
پەيامانەي كە لە ماوۋەي بىست سالدان نووسىومن، نەيتوانى ھىچ بيانوويە كى
راستەقىنە بۇ تاوانبار كەردغان بە دەستەو بەدات. ئەمەش بەلگەبە كى بى خەوش و
شاھەتەي كى راستە لەسەر دەعواكەمان.

بەلئى، ئەو كىتەبانە كارىگەرىيە كى لەرادە بە دەريان ھەبە، بەلام بۇ بەرژەو ھەندى و
سوودى ولات و نەتەو. ئەمەش لەو ھەدا دەبىنرەت كە رېنمىي سەد ھەزار كەسىان
بۇ ئىمانى تەحقىقى كەردو، بى ئەو ھى ھىچ خراپەبە كىان بەرامبەر بە ھىچ كەسىك

لسی وه شایسته وه. که واته کاریگه ریی ئهم په یامانه له ههول و تهقالایاندا به بز هینانه دیی به خته وه ریی دنیا و ژبانی هه تاهه تایی ئه و دنیای ئهم خه لکه.

سه دان به ند کر اوی حوکم له سه در او له به ندیخانه ی "ده نیزیلی" دا - که هه ندیکیان بریاری سزای سه ختیان له سه در ده رچو بوو - دوا ی ئه وه ی که هه ر ته نها په یامی "به ری دره ختی ئیمان" یان خوینده وه، بوون به ئاییندار و خاوه ن ره وشتی به رز. ته نانه ت ئه وانمش که قاتل بوون و سنی که سیان کوشتیوو، دوا ی خوینده وه ی ئه و په یامه، ده ستیان له کوشتی می شووله ی ناو جینگه که ی خویان ده گیر ایه وه! ئهم دیار ده یه ش به رپوره به ری به ندیخانه ی ناچار کرد دان به ودا بنیت که به ندیخانه که وه ک قو تا بخانه یه کی په روه رده یی لسی هاتروه!! هه موو ئه مانمش به لگه یه کی به هیژن له سه ر راستیی ده واکه مان.

به لئی، دوا ی پروون بوونه وه ی هه موو ئه مانه، ئیتر دامالین و بی به ش کردنم له هه موو مافه مرؤییه کانم له راستیدا سته م و سزایه کی دوو چه ندانه یه و، له هه مان کاتدا غه در و خیانه تیکیشه له م نه ته وه یه ی که هه ر چه ند تزیکه ی چل سال له ناویاندا ماموه به لام که سیان هیچ زیانیکیان له منه وه تووش نه بوو. چونکه به لگه ی گومان بر له سه ر ئه وه ی که ئهم نه ته وه ئایینداره پیوستی به هیژنکی مه عنه وی و دلدا نه وه یه کی مه زن هه یه، ئه وه یه که ئاور له و پرو پاگهنده چه پهل و رقاوی یانه ناده نه وه که له دژی من ده خرینه ناوه نده کانه وه. به لکو ئهم نه ته وه یه له هه موو شوینیکدا به حز و تاسه و شه و قه وه روو ده که نه په یامه کانی نوور و، ته نانه ت هینده رپزم لسی ده گرن که له شایسته یی خۆم سه د جار زیاتره و خۆم به شایانی ئه و رپزه یان نازانم.

بیستومه که به رپرسانی ده ولت رایی کردنی ژبان و گوزه رانی دنیایی میان به حکوومه تی ئهم ناو چه یه سپار دووه. من هاوکات له گه ل ده رپرینی سوپاسمدا بز ئه وان له سه ر ئهم هه لوینسته یان، ئه وه شیان پین راده گه یه نم که:

سه ره به ست کردنم له ئه بنجامدانی ئه رکی سه رشانم، له هه موو شتیگ به لامه وه گرن گزه. چونکه یه که م پایه ی ده ستووری ژبانم "سه ره به ستی" یه. به لام

لێ سەندنەوهی ئازادیم بە پروییانوری گومانی درۆینه، یان بەستنهوهی بە کۆت و زنجیره کانی ستم و نارەوایی، هاتم دەدات کە بە تەواوی ژیانم لە بەرچاودا ببیزریت، بە رادەیهک کە نەک هەر تەنھا زیندان و بەندی، بەلکۆ گۆرپیشم لەم حاله گەلنی پێ باشتر بیت. ئەو شتە یەکە و رەم پێ دەبەخشیت و بۆ ئارامی و خۆراگرتن هاتم دەدات تەنھا ئەو پاداشتە یەکە بە ئەندازە ی رادە ی ماندوو بوون لە پیناوی خزمەتی ئیماندا، بە مرووف دەبەخشیت.

ئەوانە ی کە نایانەویت ستمم لێ بکەن، دەپێ لە پیش هەموو شتیکدا ئازادی و سەربەستی خۆم بۆ بگیرنەوه و، بە هیچ نیازنکی خراب دەستی بۆ نەبەن. چونکە من دەتوانم بە پێ "خواردن" بژیم، بەلام ناتوانم بە پێ "ئازادی" ژیان بەسەر بەرم! بەلێ، ئەو کەسە ی کە بە درێژایی تۆزده سال بە بری دوو سەد لیره ی تورکی - نەک زیاتر - ژیاوه و، ئەوپەری دەست پێوه گرتن و وەرزشی رۆحیی توندوتیژی ئەنجام داوه، تاکو سەربەستی و عیززەتی زانستی خۆی پاریزیت، پێ ئەوهی خۆی لە قەرە ی زەلیلی سواڵ و وەرگرتنی سەدەقه و زە کات و مووچه و دیاری بە کان بدات.. پێ گومان ئەو کەسە، ئەمڕۆ زیاتر پێویستی بە ئازادی هەیه لە چوارچێوه ی دادگیردا، تا ژیاندن و بەرپێ کردنی گۆزە رانی!

وا لە بریی تەنھا "دە" کەس کە پێمان لێ دەگیریت یە کتر ببینین، دەیان هەزار بەلکۆ سەدان هەزار موسلمان هەن، کە پێ ئەوهی بایەخ بە هیچ جۆره بەر بەست و تە گەرەیهک بدەن، بۆ لیکۆلینەوه و لیکدانەوه ی پەیمە کانی نوور لێ دەپێن! هەموو یە کینکی ئەو هەزاران نوسخانە ی پەیمە کانی نووریش کە لە سەر انسەری ولات و جیهانی ئیسلامیدا بلا بوونەتەوه، جێی من - بەلکۆ لە من باشتریش - دە گرنەوه لە قسە و گوفتار و پروونکردنەوه دا، لە بەر ئەو راستی یە توندتۆل و سووده زۆرانە ی کە تیا یاندا یە. کەواته بە پێ دەنگ بوونی من هەر گیز پەیمە کان پێ دەنگ نابن، تەنانهت هیچ هیژنیک ناتوانیت لە دەنگ و گوفتاریان بجات!

(گفتوگويه كه له گهه وه زيرى داد و نهو دادوهرانه دا كه په يوه ندى يان به
په يامه كانى نووره وه هديه)

به پريزان!

بۇچى به بين هيج پيوستى و هويه كه خوتان به ئيمه و په يامه كانى نووره وه
سهرقال ده كه ن؟

وا من به و پيرى دنيا يوه وه ئيمه خواره وه تان بين راده گه به نم:

نه من و نه په يامه كانى نوور هيج كامان ململانينان له گه لدا ناكه بين، به لكو هر
بيريشتان لى ناكه ينه وه. ته نانه تيمه به كارينكى به دهر له ئهركى سهرشانى
خومانى داده نيين. چونكه په يامه كانى نوور و قوتابى به راسته قينه كانى خزمه تيكى
مهزن پيشكش به نه وهى داهاتوو ده كه ن كه له دواى په نجا سال دىن! ههروه ها بۇ
پاراستنى ئه وان له گير و گرتينكى گه و ره و، دهر باز كردنى ولات و نه ته وهش له
مه ترسى به كى سامناك هه ول دده ن..

كه واته ئه و كه سهى ئيستاخوى به ئيمه وه سهرقال ده كات، ئه و كاته له ناو
گورپه كه يدا پزيوه و جهستهى بووه ته وه به خاك! ته نانه تيمه گه ر وا دابنرئت ئهم
كارهى ئيمه - كه بۇ هينانه دى به خته وه رى و ئارامى به - زوران و ململانئى بيست
له گه ل ئيوه دا، ئه و ناين ئه و كه سانه بگرتيه وه كه ئه و كاته گلى ناو گورپه ده بن!

ئه و بايه خ پينه دانه كه مهى كه ئه ندامانى ئيتيحاد و ته ره قى له به رامبه ر زيانى
كۆمه لايه تى و ئايين و په وشته نه ته وه ييه كانه وه نوانديان، دواى نزيكهى سى سال
بوو به هوى سهره لدانى ئهم بارودۇ خانهى ئيستاي له مه ر ئايين و په وشت و
شهره ف و داوئىن ياكى. بين گومان ئه نجامى ئهم بارودۇ خانهى ئيستاش دواى په نجا
سال به سه ر نه وهى داهاتووى ئهم نه ته وه قاره مانه ئايينداره به شهره ف و غيره ته وه
ده رده كه ون! خۇ ئه و په وشت و په فتاره ئايينى و په وشتى و كۆمه لايه تى به هه رگيز
لاى ئيوه شارراوه نى به كه دواى په نجا سال له ناو ئهم نه ته وه يه دا سهره لده ن!
چونكه به شىك له نه وهى داهاتوو به چه ند په ليه كى ترسناك رابوردووى زيرپىنى

ههزار ساله‌ی ئهم نه تهوه گيانفیدایه چه په‌ل ده کات و، له‌وانه‌شه هه‌ر به ته‌واوی
- دوا‌ی په‌نجا سال - ئهو رابوردوه بسپرنه‌وه!

له‌به‌ر ئه‌وه، باشترین خزمه‌ت به‌م نه‌ته‌وه و نیشتمانه پاراستنی به‌شیک‌ی نه‌وه‌ی
داها ته‌وه له‌و نوشوستی به ترسناک و چاره‌روان کراوه، ئه‌ویش له‌ رینی ئه‌و
پاراستنی یانه‌ی که په‌یامه‌کانی نوور روونیان کردو نه‌ته‌وه. که‌واته ئیمه‌ رووی
گوفتارمان له‌ مرؤفی ئهم زهمان و رۆژگاره نی‌به، به‌لکو له‌ مرؤفی ئه‌و رۆژگاره‌یه!
به‌ئێ به‌رپزبان! هه‌رچه‌ند "په‌یامه‌کانی نوور" ته‌نها ده‌روانته ئه‌و دنیا و، ئاو‌ر له
شتی تر ناده‌نه‌وه و، جگه له‌ ره‌زامه‌ندی خوی گه‌وره و رزگار کردنی ئیمان هیچ
تامانجیک‌ی تریان نی‌به و، قوتایانیشی ته‌نها بۆ پاراستنی خۆیان و هاوولاتیانمان له
ئیعدامی هه‌میشه‌یی و به‌ندیخان‌ه‌ی تا که‌که‌سی هه‌تا هه‌تایی تیده‌کۆشن.. که‌چی له
هه‌مان کاتیشدا خزمه‌ته‌که‌یان هینده‌مه‌زنه که سووده‌که‌ی ده‌گه‌رپته‌وه بۆ ئهم
دنیا‌یه و، ولات و نه‌ته‌وه‌ش له‌ ئازاوه‌کان و نه‌وه‌ی داها ته‌وش له‌ که‌لبه و چرنووک‌ی
گو‌م‌رایی ره‌ها رزگار ده‌کن. چونکه موسلمان له‌ که‌سی تر ناچیت! ئه‌وه‌تا گه‌ر
ئاین له‌ ئه‌ستوی خۆی دایمانت، جگه له‌ گو‌م‌راییه‌کی ره‌ها هیچی تر له‌ به‌رده‌م
خۆیدا نایینته‌وه و، ده‌بیت به‌ که‌سینکی تۆقینه‌ری ئازاوه‌چی و، هه‌رگیز به‌ رینسا و
به‌رپه‌وه‌بردن به‌ره‌و گو‌م‌راییه‌لی و ملک‌ه‌چی نادرنه‌به‌را

به‌ئێ، له‌ کاتیکدا که‌ ده‌بینن له‌ سه‌دا په‌نجاهی ئه‌وانه‌ی له‌سه‌ر په‌روه‌رده‌ی کۆن
پینگه‌بشتبوون، بایه‌خ به‌ نه‌ریته‌ میلی و ئیسلامی‌یه‌کان ناده‌ن.. به‌ دلنیا‌یه‌وه په‌نجا
سال دوا‌ی ئیستا له‌ سه‌دا نه‌وه‌دیان، به‌ هانده‌ری ده‌روونی به‌دخوازی خۆیان، ئهم
نیشتمان و نه‌ته‌وه‌یه به‌ره‌و به‌ربادی و ئازاوه‌یه‌کی هه‌مه‌لایه‌نه ده‌ده‌نه به‌ر. بئێ گو‌مان
هه‌ر ته‌نها بیر کردنه‌وه‌م له‌م به‌لا و گه‌روگرفته‌مه‌زنه و دۆزینه‌وه‌ی هۆکاره‌کانی
به‌ره‌و دوا‌بردن و چاره‌سه‌ر کردنیان، بیست سال پینش ئیستا ده‌ستی منیان به‌ ته‌واوی
له‌ سیاسه‌ت داته‌کاند و، هانیان دام خۆم به‌ خه‌لکی ئهم کات و رۆژگاره‌وه
سه‌رقال نه‌که‌م! هه‌روه‌ک له‌به‌ر ئهم هۆکارانه بوو که‌ په‌یامه‌کانی نوور و قوتایانیشی

په‌یوه‌ندی‌یان به‌ کیشه و ململانی‌کانی ئەم پرۆژگار‌هوه پچیری و، ململانی‌یان له‌ گه‌لدا ناکه‌ن و پینانه‌وه سه‌رقال نابن.

ماده‌م راستی ئەمه‌یه، ئەوایه‌ که‌م ئەرکی سه‌رشانی "ده‌ز‌گای داد‌گه‌ری" تاوانبار کردنی من و قوتاییانی نوور نی‌یه، به‌لکو پاراستنی په‌یامه‌کانی نوور و قوتاییانه‌تی له‌ هه‌موو ده‌ستدریژی‌یه‌ک. له‌بهر ئەوه‌ی په‌یام و قوتاییانی نوور پارێز‌گاریی گه‌وره‌ترین مافی ولات و نه‌ته‌وه‌یان له‌ ئەستۆ‌گرتووه‌.

له‌ راستیدا هه‌ر دوژمنه‌ راسته‌قینه‌کانی ئەم ولات و نه‌ته‌وه‌یه‌ن که‌ هێرش بۆ سه‌ر په‌یامه‌کانی نوور ده‌به‌ن و، دوا‌ی ئەوه‌ی که‌ ده‌ز‌گای داد‌گه‌ری ده‌خه‌ته‌تین، هانی‌شیان ده‌ده‌ن تا‌کو ناشیرین‌ترین سته‌م و تاوانیان پێ ئەنجام به‌ن.

وا دوو نمونه‌ی بچوو‌کتان ده‌خه‌مه‌ به‌ر چاو:

یه‌ که‌م:

نامه‌ی هاو‌پێ‌یه‌ که‌ له‌ به‌ندی‌خانه‌دا که‌ هه‌وال پرسینی تیدا‌یه‌ و، ده‌ "به‌نکه‌نووت" یشی^(۱) له‌ گه‌لدا‌یه‌ که‌ نرخی نامیلکه‌یه‌کی عه‌ره‌ببی منه‌ تا‌کو بدریت به‌و که‌سه‌ی ئەرکی چاپه‌که‌ی له‌ ئیسپارته‌ له‌ ئەستۆ‌گرتووه‌. که‌چی حکوومه‌ت و فه‌رمانگه‌کانی داد‌له‌ ئەنجامی ئەم نامه‌یه‌وه‌ ته‌نگیان پێ هه‌لجینیم و مالی ئەو که‌سه‌شیان پشکنی که‌ بوو به‌هۆی چاپ کردنی ئەو په‌یامه‌..

جا به‌ گه‌وره‌ گرتنی مه‌سه‌له‌ی ئەم نامه‌یه‌ و با‌یه‌خ پێدانی - که‌ له‌ راستیدا شایانی ئەندازه‌ی باله‌ می‌شیک با‌یه‌خ پێدان نی‌یه‌ - که‌ تا‌قه‌ نامه‌یه‌ که‌ له‌ ماوه‌ی شمش مانگدا نێ‌راوه‌ و، به‌ هه‌ند وه‌ر گرتنی... بێ گومان ئەم کاره‌، شایانی شه‌ره‌ف و که‌رامه‌تی "ده‌ز‌گای داد" نی‌یه‌.

نمونه‌ی دووه‌م:

ترساندنی خه‌لکی له‌ که‌سه‌ی منی میوان و لاواز و پیر و نامۆ که‌ هه‌موو داد‌گا‌کان بریاری پێ تاوانی‌یان بۆ ده‌ر کردووم، ته‌نانه‌ت ترساندنی ئەو که‌سه‌نشه‌

(۱) به‌نکه‌نووت: له‌ تورکیا به‌ پاره‌ی وه‌ره‌قی ده‌لین. (وه‌ر‌گێ‌ر)

که له کاروباره تاییه‌تی‌یه کاغدا یارمه‌تیم دده‌ن، به پروپاگهنده‌ی چه‌په‌ل و به شیوه‌یه کی ره‌سمی. پاشان دوو چار کردنم به حاله‌تیکی نازار به‌خش، هر گیز نهم چه‌شنه ره‌فتاره شایانی غیره‌تی نه‌ته‌وایه‌تییی حکوومه‌تی نهم پارنیز گایه نی‌یه.

به‌لئی، بلاو کردنه‌وه‌ی پروپاگهنده‌ی رقاوی و چه‌په‌ل و، ترس هاویشتنه دلئی خه‌لکی و، پیشاندانی زیانکی و همیسی هیچ و پووج له شیوه‌ی زیانکی راسته‌قینه‌ی گه‌وره‌دا و، پرسینی به‌رده‌وامی نه‌وه‌ی که نایا چاوی به کنی ده‌که‌ویت؟ کنی سه‌ری لئی ده‌دات؟ هر وه‌ها پرسیاره کانی تری هاوشیوه‌ی نهمانه.. بی گومان ده‌بیئت دانایی و فرمانره‌وایه‌تییی حکوومه‌ت دانه‌به‌زیته ناستی نهم حاله‌ته سه‌یره‌وه.

به هر حال.. زور بابه‌ت هن - وه‌ک نهم دوو نمونه‌یه - کهسانی ناگادار لییان ده‌خه‌نه سه‌رسامی‌یه‌وه.

به‌رینان!

گومرایی و فساد گهر له نه‌زانی‌یه‌وه سه‌ریان هه‌لداییت له‌ناو بردن و چاره‌سه‌ر کردنیان ناسانه، به‌لام زور دژواره چاره‌سه‌ر بکرین ته‌گهر له‌سه‌ر بناغی زاینه‌وه هاتین و دامه‌زرا بیا!

جا "گومرایی" نهم رۆژگاره له "زانین" هوه‌یه. بۆیه هر که‌سیکی نه‌وه‌ی داهاتوو پیوه‌ی گهر زده‌ بیئت، مه‌گهر به‌ نووسراوینکی پر بایه‌خی وه‌ک "په‌یامه‌کانی نوور" ده‌نا ته‌و گومراییه لا نابریئت و ته‌و که‌سه‌ش له ده‌ستی رزگاری نابییئت.

به‌لگه‌ش له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که په‌یامه‌کانی نوور خاوه‌نی نهم نرخ و به‌هایه‌ن، نه‌وه‌یه که:

ماوه‌ی بیست ساله هیچ کام له نه‌یاره سه‌ر سه‌خته زوره‌کاتم و هیچ که‌سیکیش له فه‌یله‌سووفه ملنه‌ده‌ر و ئینکاره‌کان نه‌یانتوانیوه و ناشتوانن به‌ره‌نگاری په‌یامه‌کانی نوور بینه‌وه، یان زامداریان بکه‌ن.. هر وه‌ها سنی فرمانگه‌ی داد و کارشناسه‌کانی مه‌ل‌به‌ندی حکوومه‌ت دوا‌ی نو مانگی ره‌به‌قی پشکین و گهران به

ناو سهد کتیبدا، مادده‌یه کیان نه‌دۆزی‌یه‌وه پئی تاوانبار بین.. هه‌روه‌ها ئەم په‌یامانه قه‌ناعه‌تی ته‌واو به‌هه‌زاران قوتایی وردە کاری خزیان سه‌باره‌ت به‌ راستی‌یه‌کانیان ده‌به‌خشن.

به‌ئێ.. دوو داد‌گا و، مه‌لبه‌ندی حکوومه‌ت و، ئەفسه‌رانی ئاسایشی چه‌ند پارێز‌گایه‌ک و، داد‌گای ده‌نیزلی، له‌ ماوه‌ی ده‌ سالدا هیچ مادده‌یه‌ کیان له‌ په‌یامه‌ تایبه‌تی و گشتی‌یه‌کاندا نه‌دۆزی‌یه‌وه که سزایان به‌سه‌ردا به‌سه‌پینیت و زیان به‌ نه‌ته‌وه و نیشتمان بگه‌یه‌نیت. ئەم‌مه‌ش ده‌یسه‌لمینیت که په‌یامه‌کانی نوور چه‌ند "ماف" یکی گه‌وره و گشتی و هه‌مه‌کی‌یان له‌م نیشتماندا هه‌یه.

جال‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌رکی سه‌رشانی فه‌رمانگه‌کانی "داد" بریتی‌یه‌ له‌ پارێز‌گاری "مافه‌کان" و بو‌ارنه‌دان به‌ ده‌ستدریژی و سنوور شکاندن، ئه‌وا پشتگوێ خستی ئەم مافه‌ گه‌رنگانه و ده‌ست به‌سه‌ردا گرتی په‌یامه‌کان به‌ وینه‌ی کاغه‌زی ئاسایی و زه‌وت کردنی مافی نه‌ته‌وه و ئه‌و که‌سانه‌ش که پنیوستان به‌ رزگاری ئیمان، هاو‌ده‌م له‌ گه‌ل گه‌رنگی و بایه‌خدا به‌ مافی که‌سی ئاسایی.. دوای ئه‌وه‌ی که خزمه‌تی په‌یامه‌کانی نوور له‌ پیناوی به‌خته‌وه‌ریی سهد هه‌زار که‌س له‌ ماوه‌ی بیست سالدا، سه‌لما..

ئه‌وا من یادتان ده‌خه‌مه‌وه که ئەم کاره به‌ هیچ شیوه‌یه‌ک له‌ گه‌ل ناوه‌رۆکی ده‌زگای داد و راستی داد‌گه‌ریدا ناگۆنجیت.

ئیمه‌ ده‌ترسین له‌وه‌ی که ده‌ستدریژی بۆ سه‌ر په‌یامه‌کانی نوور و، گوێ نه‌دان به‌ کتیبه‌ زۆره‌کانی زه‌ندیقانی وه‌ک دکۆر "دۆزی" بییت به‌ هۆیه‌ک بۆ دابارینی غه‌زه‌یی خوای گه‌وره!

له‌ خوای گه‌وره‌ ده‌پارێنه‌وه که وێژدان و میه‌ره‌بانی به‌ ئیوه‌ و، ئارامی و خۆرا‌گریش به‌ ئیمه‌ بیه‌خشینت.

سه‌عیدی نوورسی

به‌ند کراو به‌ شیوه‌یه‌کی نا‌په‌سمی

له‌ زیندانی تا که که‌سیدا

(پرس و رايهك)

باسمه سبحانه

به مه به ستي شونكه وتني هم فرمانه خواييهي كه ده فرمويت: ﴿وَشَاوِرْهُمْ فِي الْأَمْرِ﴾ (آل عمران) به پيويستي ده زانم پرس و را به براي انم بكم.

برا تازيز و به وه فاكاتم!

من نيستا له به ردهم واقيعيكي دژوار دام. چونكه كار به دهستان فرمانيان داوه بر ي دوو به نكه نووت و نيو پاره بو خهر جي ژياني رږژانم ته ر خان بكرنت، له گهل خانويه كدا به كه ل و پهل و ناومالي پيويسته وه به و شيويه ي كه خوم بمه ويټ.. كه چي هو ده ستوروي ژيانم، كه نزيكهي شه ست ساله له سهري رږشتووم، داخوازي هويه شتي واقبول نه كم. چونكه نزيكهي دوو سال نه بيت كه له "دار الحكمة الإسلامية" دا نه ندام بووم، دهنا هيچ موو چيه كم وه رنه گرتووه، كه هويشم بو له چاپداني كتبه كاتم و پاشان دابهش كردنيان به سر خه لكيدا - به خورابي - خهرج كردووه و، له م رئي به وه داومه ته وه به خويان.

به لام گهر نيستا هم بره پاره به ناچاري وه ر بگرم، له بهر هويه كه ئيوه و پيامه كاني نور زياتان يي نه گات، به مهر جي له ناينده دا هو پاره به بده مه وه به خه لكي و، مه گهر كه ميكي نه بيت به نه ندازه ي "زه روره ت" ي ناچاري و يي گومان، دهنا هيچي لي خهرج نه كم.

بيستوشمه كه نه گهر ده ست به رووي هه مه وه بنيټم، هو او هو كه سانه دلگران ده ين كه له به رژه وه نديي ئيمه به تاييه ت بو ژيان و گوزه راني من هوول ده دن و تيده كوئن، له هه مان كاتدا نه ياره كانيش ده لين: كه واته گوزه راني هم كه سه له شونينيكي تر وه داين ده بيت! ده سا بزنان كه چنده هوانه له به ره كه تي گه وري "ده ست پيوه گرتن" يي ناگا و نه شاره زان! چونكه نه يان بينوه كه كوليره يه كي پنج

قورشي به شي دوو رږژم ده كات!

به لّام گهر قبولیشی بکهم ئەوا حەفتا سالی تەمەنی رابوردووم لیم بیزار دەبن، سەرباری دلگران بوونی ئیمامی عەلیش - خوای لئی پازی بیّت - که پای گەیاندوو: زانا خراپکاره کانی ئەم پوژگارە ئەوانەن لە پیناوی تیرکردنی ئارەزوو کانیاندا و لەبەر تەماعی مووچە وەرگرتن، خۆیان دوو چاری گوناھباری دە کەن و بە بیدعەتە کانەو دە گلین و چەپەل دەبن!

جگە لەمە، لایە نینکی تریش هەیه، که بریتی یە لەو هی ئیخلاسی راستەقینە و خاوینی "پەيامە کانی نور" تاوانی بی ئیخلاسی دەداتە پالم.

لەبەر ئەمانە، من ئیستا لەمەدا سەرسام ماوم.

هەر وەها بیستوو شمه که ئە گەر وەری نە گرم، گوشارم لەسەر زیاد دە کەن و، لەوانە شە پئی لە بلاو بوونەو هی پەيامە کان بگرن و، بە تەواوی هیچ سەربەستی یە کی بۆ نەهیلنەو. تەنانەت بۆم دەر کەوتوو که هەموو ئازار و گوشارینکی ئەوان بەرامبەر بە من بۆ ئەو یە که ناچاری قبولکردنی ئەم بۆنیوی یەم بکەن.

جا مادەم ئەمە وایە و، لەولاشو قاعیدە هی شەرعیی "الضرورات تبیح المحظورات" بوام پئی دەدات لە کاتی ناچاریدا وەری بگرم، ئەوا لە خوای گەورە دەپارێنەو که هیچ زیانیکمان پئی نەگات گەر کار گەیشته رادە هی "زەرورەت".
لەگەل ئەو شەدا، قبولم نە کرد... وائەم کارە بە شوورا و پرس و پای ئیو دەسپیرم.

برا ئازیزە کانم!

هیچ خەمی منتان نە بیّت. چونکه لە هەموو کارینکی سەختدا ئاسەوارینکی میهرەبانی و بریسکە یە کی چاودیریی خواوهند بە ئاشکرا دەبینم. کەواتە دلته‌نگ مەبن، چونکه کۆشش و هیممەت و یارمەتی ئیو بۆ من هەموو تەنگانە یە ک لا دەبات و هەمیشە خۆشی و شادمانی بلاو دە کاتەو.

(ئیمه له ژیر چاودیزی پهره‌دگار داین)

برایام!

هر گیز نیگه‌ران مه‌بن. چونکه فه‌ناعه‌تی ته‌واوم بۆ په‌یدا بووه که ئیمه له ژیر چاودیزی پهره‌دگار داین و، به‌ویستیکی غه‌یبی سه‌رووی ویست و ئیختیار و توانای خۆمان له‌کارینکی مه‌زنی تابلنی گه‌وره و بایه‌خداردا ده‌خرینه‌کار و، گه‌لنی جار نه‌یینی ئەم ئایه‌ته‌ پیرۆزه‌مان ده‌ست ده‌که‌وینت که ده‌فه‌رموینت:

﴿وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾ (البقرة: ۲۱۶).

به‌لنی، هه‌ر چه‌ند کاره‌که‌مان ماندوو بوونینکی که‌می تیدا به، که‌چی پادا شته‌که‌ی به‌که‌جار زۆره.

* * *

(هه‌ر چی به‌کتان له‌ده‌ست دیت در یغی لئی مه‌که‌ن!)

کاتنی که به‌روبوومه فیره‌دوسی و یووسفی به‌کانی قاره‌مانام پاکژ و بزار ده‌کرد، په‌یامی "به‌ری دره‌ختی ئیمان" له‌ناویاندا سه‌رنجی راکیشام. چونکه له‌و کاته‌دا گرنگی به‌که‌یم لئی ده‌ر که‌وت. ئیتر به‌ده‌نگی به‌رز و تم:

(گه‌رو گه‌رت و ماندوو بوونه‌کانی به‌ندیخانه گه‌ر سه‌د هینه‌ده‌ش زیاد بین، هه‌ر ئەم په‌یامه له‌وان زیاتر کاری خۆی ئەبجام داوه. چونکه ئەم په‌یامه بوو به‌هۆی ئه‌وه‌ی که له‌ناوه‌نده گشتی به‌کاندا بیخویننه‌وه، ته‌نانه‌ت سه‌ر سه‌خته‌کانیش به‌ره‌و ئیمان بداته به‌ر.

ده‌سا ئه‌ی ئه‌و به‌ده‌بختانه‌ی که هه‌میشه گوشار ده‌خه‌نه سه‌رم!

هه‌ر چیتان له‌ده‌ست دیت و چه‌ره‌فتارینکتان لئی ده‌وه‌شینه‌وه در یغی لئی مه‌که‌ن، چونکه هه‌ر هه‌ولیک بدنه‌هینشتا هه‌یج نرخیکی نی‌یه‌و، هه‌ر چی گه‌رفتیکیش بیته‌ریمان به‌شتیکی سووک و ئاسانی ده‌زانین، ته‌نانه‌ت به‌چاودیزی و میه‌ره‌بانی به‌کی بیگه‌ردی خوای گه‌وره‌ی داده‌نین).

ئەمەم وت و، دلتەوایی تەواوم تێدا بەدەست هینا.
 سلاومان بە ھەموو قوتاییانی نوور بگەین و، دوغای سەلامەتی یان بۆ دەگەین.
 سەعیدی نوورسی

* * *

(ئیمە بەر بەستێکی قورئانی دادەمەزرێنن)

شوگری لەرادە بەدەر و نەپراوە بۆ خوای گەورە لەسەر ئەوێی حالەتێکی
 رۆحیی ئەوتۆی پێ بەخشیم کە لە پیناوی حەوانەوێی لاوازەکان و لا بردنی ئەرک و
 گرفتێ سەر شانیاندا، ھەزاران شەرەف و کەرامەتی خۆم بەخت بکەم..
 بۆیە بپارم دا: گوێ بە ھیچ سووکایەتی پێی کردنیکی ئەوان نەدەم و، چاوە
 ھەموو نیازێکی چەپەلی دڵ و دەروونیان پێشەم، لە پیناوی سەقامگیر بوونی
 ئاسایش و پێسا لەم و لاتەدا، بە تاییەت بۆ حەوانەوێی منالانی بێ تاوان و پیرانی
 بەرپێز و نەخۆش و ھەزارە لاوازەکان و لەبەر بەختەوێی ھەردوو دنیایان.
 ئیمە بە ھەموو ھێزیکمانەوێ بۆ ئەو تێدە کۆشین کە لە بەردەم لافاوی ئاژاوە و
 تۆقاندن و خراپکاریدا بەر بەستێکی قورئانیی وەک بەر بەستە کە "زولقەرنەین"
 دایمەزرێنن..

کەواتە ئەو کەسانە دەستدرێژیمان دەکەن سەر - لە راستیدا - پێ بۆ
 ئاژاوە و شیوعییەت خۆش دەکەن.

بەلێ، گەر وەک داب و پەفتاری پێشووم - بە مەبەستی پاراستنی عیززەتی
 زانست - بەر پەرچی ھەموو سووکایەتی بە کم بەدایەتەوہ..

گەر ئەرکی راستەقینەیی سەر شام تەنھا بەند نەبۆیە بە کاروباری دواپۆژەوہ و،
 بە مەبەستی رزگار کردنی موسلمانان نەبۆیە لە ئیعدامی ھەمیشەیی مردن..

گەر بۆ بەدەستھێنانی شەمەکی قەلبی دنیا ھەولم بەدایە و، بە دوای کاروبارە
 سەلبی بە کانی سیاسەتدا رام بکەردایە.. ئەوا:

ئەو موناڧىقانى كە لە پىناوى ئازاۋە و تىرۇردا ھەول دەدەن، دەبوون بەھۆى سەرھەلدانى دەيان ڤووداۋى ۋەك ڤووداۋە كەى "مەئەن"^(۱) و بەسەرھاتى "شىخ سەئىد"^(۲).

بەلام كەسىكى ۋەك من - سوپاسى بىن پايان بۆ خىۋاى گەورە - ئىستا لەسەر لىۋارى گۆرە كەيدا ڤاۋەستاۋە ۋ، پەيوەندىي بە ھىچ شتىكى دىئاۋە نىيە و تەنانت دوور كەوتتوۋەتەۋە لىيى ۋ، لە ڤووتىكردن و رىزى خەلكى ھەلھاتوۋە ۋ، ھىچ ھەزىكى لە بەدەستەينانى ناۋبانگ و لە خۆڤرازى بوون و ڤياكانى ھاۋچەشنيان، نەماۋە..

ئىتر لەم ھالەدا ھىچ بايەخ و گرنكى يەك بۆ ئەو سوو كايەتى يە ناياسايە نەماۋەتەۋە كە بەرامبەر "كەس"ى من دەينوين.

بۆيە من ئەم ڤەفتارەى ئەوان بە خىۋاى گەورەى بەتوانا دەسپىرم ۋ، تەنھا بىر لەوانە دەكەمەۋە كە لەسەر بناغەى دوودلى و گومان ئازارىان دام ۋ، بە ڤاستى بەزەيىم بە ھالىاندا دىتەۋە ۋ، دەئىم:

ئەى ڤەروەردگار! ئىمانى ئەوانە بەھۆى پەيامە كانى نوورەۋە ڤزگار بگە ۋ، بە نەپتى قورئاننى مردنە كەيان لە "ئىعدامى ھەمىشەى" يەۋە بۆ بگۆرە بە "كارتى ڤايى بوون" يان لە ژيان!

(۱) ئەم ڤووداۋە زياتر لەۋە دەچىت ڤووداۋىكى دەست ھەلبەست و ئامادە كراۋ بوويت كە لە لاينە ھكۆومەتى مستەفا كەمالەۋە ساز كراينت. چونكە ۋا ڤاگەبەترا كە سەرىنچى يەكى ئىسلامى لە مەگەوتىكى ناۋچەى "مەئەن" دا بە سەرز كايەتى مەزۇنىكى شىتۇ كە سەرى ھەلدەۋە. ئىتر ئەمە كرا بە بيانوۋىكە و بەۋپەرى توندوتىژى دەست لە خەلكى شارە كە ۋەشنىراۋ، ڤووداۋە كە بۆ لىدانى ھەست و شعورى ئىسلامى قۇزرايەۋە. (ۋەرگىڤ)

(۲) مەبەست شىخ سەئىدى ڤىرانە كە شىخىكى كوردى تەرىقەتى نەقشەندىيە و باپىرىشى خەلىفەى مەولانا خالىد بوۋە. لە سەردەمى "مستەفا كەمال" دا بە ھاندەرى ئابىن سەر كرايەتى شۇرشىكى لە كوردستانى باكووردا لە دژى ڤژىمى ڤەرمانىرەۋا گرتە ئەستۇ بەرامبەر بە سىياسەتى دوزمنايەتى كوردى ئابىن و ماف خواردن و چەوساندەنەۋەى مىللەتە كەى. لە ۱۹۲۵/۲/۱ دا شۇرەش ھەلگىر سا و لە ۱۹۲۵/۴/۱۵ دا سەركوت كرا و شىخ سەئىد و چل و ھەموت كەسى ھاۋرپى و كەسوكارى لە ۱۹۲۵/۶/۲۹ دا لە ديار بە كر بە ڤىرارى دادگاي شۇرەشى مستەفا كەمال شەھىد كران. (ۋەرگىڤ)

ئەو كاتە منىش لە لايەنى خۆمەوە چاويان لى دەپۆشم و دەست لە مافى خۆم
هەلە گەرم.

سەعیدی نوورسى

* * *

(بۆچى دوعا گىرا نەبوو؟)

وہلامى پرسىارىنكە - بە ناوى زۆر كەسەوہ - يە كىك لەو قوتابى يە بچوو كانەى
نوور ئاراستەى كردم كە لە كاروبارە كەسى يە كانمدا يارمەتيم دەدات.

پرسىار:

مامۆستای بەرپۆزم! بۆچى ئەو نوێژ و دوعايە گىرا نەبوون كە بۆ باران بارين
كران، ئەوہوو چەند جارێك ھەورە كان كۆبوونەوہ، كەچى پاشان - بى ئەوہى
باران بياريت - رەوینتەوہ!

وہلام:

نەبارينى باران "كات"ى ئەم جۆرە دوعا و نوێژەيە و، ھەرگىز "عيللەت" و
"حىكمەت" يان نى يە! چونكە ھەر وەك نوێژى پۆژ گىران و مانگ گىران لە كاتى
گىرانى پۆژ و مانگدا ئەنجام دەدرين و، نوێژى مەغرەبىش لە كاتى ئاوابوونى خۆردا
دەكرين، بە ھەمان جۆر بى بارانیش "كات"ى خويندنى نوێژ و دوعاى
"ئىستىسقا" يە.

ئاشكرایە كە "ھۆ"ى پەرستش و پارانەوہ: فەرمانى خواى گەورەيە بە كردنيان.
ھەر وەك "ئەنجام" ە كەشيان: رەزامەندى خوايە و، سوودە كانيشيان لە دوارپۆژدايە..
جا ئەگەر نوێژ و عىبادەت تەنھا بە نيازى چەند ئامانجىكى دنيابى ئەنجام بدرين،
ئەوا نوێژ و پەرستشە كە گىرا نابن و قبوول ناكړين. چونكە ھەر وەك نوێژى شيوان
لەبەر خۆرئاوابوون و، نوێژى مانگ گىرانیش بۆ دەر كەوتنى مانگ ناكړين، بە
ھەمان جۆر نوێژە بارانیش گەر بۆ مەبەستى باران بارين بكرين كارينكى ھەلە
دەيانت، چونكە ئەو بارينە بە فەرمانى خواى گەورەيە و، واجبى ئىمە لە بەرامبەر

خواوهندهوه تهنهابه نديايتي و پارانهوه و دوعايه، بني نهوهي خويمان له كارنيكدا هلبقورتينين كه جلهوه كه ي به دهست خواي گهوره خويهوه بيت.

خو هر چهنده نهنجامي رواله تبي نويزه بارانتي بريتي يه له باران بارين، كه چي نهنجامه نهسلي و راسته قينه و سوود به خش و بهروبوومه خووش و جوانه كاني، بريتي يه لهوهي كه:

همومان ههست بكهن: نه دايك و باوكيان و، نه دوكان و كه سابه ته كه يان، پهروه ده يان ناكات و خوراكيان پي نابه خشيت، بهلكو نهو كه سه ده يان زينيت و روزه يان ده دات كه ههوره قورسه كان به كوتلي ناوي زوره وه ده نيريت. تهنانهت منالي بچوو كيش به ژيري يه بچوو كه كه ي خوي لهم و اتا فراوانه ده گات. چونكه راهاتوه له سه ر نهوهي كه هه ركات برسيي ده بيت، ده گري و ده پارپتهوه!

كه واته نهو و اتايه ي له نويزه بارانيدا هه يه، نهوه ده گه يه نيئت كه: نهو كه سه ي به وينه ي به رپه وه بر دني خانويه كي بچوو كه نه م دنيا گه وره يهش به رپه وه ده بات و، خوراك بو منيش و هموو مناله كان و سه رجه مي خاو و خيزان دابين ده كات و، روزه ي بويه كه به يه كمان ده نيريت، تهنه هه ر خواي گه وره يه. كه واته گه ر خواوه نده روزه ي نه دات، هيج كه سيك ناتوانيت بيدات و سوود بگه يه نيئت. له بهر نهوه، ده يني تهنه له و پارپينه وه. به م جوره مرؤف ئيمانه كه ي به هيز ده بيت.

وا به م بونه يه وه به پوختي شمش خال پروون ده كرينه وه:

● خالي يه كه م:

نرخي نيعمهت و ميهره بانبي خواي گه وره تهنه "شوكرانه بژيري" يه. به لام ئيمه مافي ره و امان به م شوكرانه بژيري يه نه دا.. ئنجا ههروه كه نرخ و به هاي شوكرانه ي نه م ميهره بانبي يه ي خواي گه وره مان نه دا، به سته م و سه رپنجيشمان، تووره بووني خواي گه وره مان هيتايه خرؤشان و، گرؤي مرؤف به و سته م و كاولكاري و كوفر و سه رپنجي يه ي به ئاشكرا ده ري ده برنت خوي شاياني سزا كرد و، له نهنجامي نه مانه شدا به چهنده جورنيكي سزا و نازاري توندوتيز سزا درا. بني گومان ئيمهش به شمان له و توله و سزايه دا ده بيت.

● خالی دووهم:

له واتای فەرمووده‌یه کی پرۆزدا ئەوه هاتووێه که:
 تەنانەت ماسی‌یه کانی ناو دەریاش لای خوای گه‌وره سکالاً له دەست یاخی و
 ستمکاران دە‌که‌ن، که به‌هۆی ستمی ئەوانه‌وه باران ناباریت و پرۆزی‌یان که‌م
 ده‌بێته‌وه!

به‌لێ، ستم و گونا‌هه کانی ئەم زه‌مان و پرۆزگاره له راده‌یه کدان که هیچ
 بواریکیان بۆ داوا کردنی میهره‌بانی له خوای گه‌وره نه‌هێشتووته‌وه! تەنانەت
 ئازە له بی‌تاوانه کانی به‌هۆیانه‌وه دوو چاری ئازار ده‌بن.

● خالی سێههم:

قورئانی پرۆز ده‌فه‌رمووت:

﴿وَاتَّقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَّ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً﴾ (الأنفال: ۲۵).

چونکه ئە‌گه‌ر به‌ شێوه‌یه‌کی ده‌راسا "بی‌تاوانه‌کان" له موسیبه‌تی گشتیدا
 رزگاریان ببوایه، ئە‌وا حیکمه‌تی ئاین که بریتی‌یه له "تاقیکردنه‌وه" له‌ده‌ست
 ده‌چووا ئە‌و کاتمه‌ش که سانی بی‌که‌لک و خراپی وه‌ک ئە‌بوو جه‌هل به‌ وێنه‌ی
 حه‌زه‌رتی ئە‌بوو به‌ کری صدیق - خوای لێ‌پازی بیت - راستی‌یه‌ کانی ئاینی
 ده‌سه‌لماندا! له‌به‌ر ئە‌وه، بی‌تاوانه‌کان به‌ گه‌رو گه‌رف و به‌لای موسیبه‌ته
 گشتی‌یه‌ کانه‌وه گه‌رۆده‌ ده‌کرین و پێوه‌ی ده‌تلینه‌وه.

● خالی چواره‌م:

له ئە‌نجامی په‌ره‌سه‌ندنی به‌رتیل و فرۆفیله‌وه، به‌ زۆری حه‌رام تیکه‌لی پرۆزی و
 مال و سامانه‌کان بووه‌و، جگه‌ له‌مه‌ش ستم و ناشکوری په‌ره‌ی سه‌ندوو، که
 هه‌موو ئە‌مانه‌ش بوون به‌هۆی ئە‌وه‌ی خه‌لکی مافی به‌زه‌یی پێداهاتنه‌وه له‌ده‌ست
 به‌دن.

● خالی پێنجه‌م:

"په‌یامه‌ کانی نوور" هۆ‌کاریکی گه‌رنگ بۆ دوورخستنه‌وه‌ی به‌لا و موسیبه‌ته‌کان
 له‌سه‌ر ئە‌نادۆل! چونکه هه‌روه‌ک "سه‌ده‌قه" به‌لا ده‌گه‌ڕێته‌ دواوه، بلاو کردنه‌وه و

خویندنه‌وهی په‌یامه‌کانی نووریش سه‌ده‌قه‌یه‌کی "همه‌کی" ن و هۆکارینکن بز
دوورخسته‌وهی به‌لاکانی ئاسمان و زه‌وی. که نه‌مش به‌چهند نیشانه
پرووداویکی زور دهر که‌وتوه. ته‌نانه‌ت به‌چهند ئاماژه‌یه‌کی قورئانی پیروز
هاتووه‌ته‌دی و به‌رجه‌سته‌بووه.

● خالی شه‌شم:

"بنی بارانی" به‌لا و موسیبه‌ت و سزای کارینکه. که‌واته‌ده‌بنی له‌به‌رامبه‌ر ئهم
موسیبه‌ت و سزایه‌وه‌مرؤف به: گریان و خهم و دلشکاو‌ی و لالانه‌وه‌ی به‌کول و
په‌شیمانیی راستی و تۆبه و داوای لینه‌خۆشبوونی گونا‌ه و به‌دوعا و به‌ندایه‌تی هانا
بۆ خوای گه‌وره‌بیات و، هه‌موو نه‌مانش له‌بازنه‌ی سوننه‌تی نه‌به‌ویدا ئه‌نجام
بدات و، له‌سه‌ر ئه‌و شیوه‌یه‌ی که‌شهریعت ده‌ستیشانی کردووه، بنی نه‌وه‌ی
بیدعه‌ته‌کان خۆیانی تیدا هه‌لبقورتین.

جاله‌به‌ر نه‌وه‌ی ئهم چه‌شنه‌موسیبه‌ته‌گشتی یانه‌ئه‌نجامی گونا‌هی زۆرینه‌ی
خه‌لکن، ئه‌وا ته‌نها به‌وه‌ده‌برینه‌دواوه‌که‌زۆربه‌ی خه‌لکی به‌تۆبه و په‌شیمانی
داوای لینه‌خۆشبوون له‌خوای گه‌وره‌بکه‌ن.

* * *

(نایین ناکه‌ین به‌هۆکار بۆ ده‌ستکه‌وته‌کانی دنیا)

باسمه‌سبحانه

السلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته

برا صددیق و نازیزه‌کاتم!

(ئهمه‌وه‌لامی پرسیارینکی ماددی و معنه‌وه‌یه‌که‌له‌چهند

لایه‌که‌وه‌لیم کرا، ناچار بووم بینووسم)

پرسیار:

بۆچی په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل لاینه‌کانی ناوه‌وه و دهره‌وه‌ی ولاتدا نابه‌ستیت، به
تایبه‌تی له‌گه‌ل ئه‌و کۆمه‌لانه‌ی که‌بایه‌خ به‌سیاسه‌ت ده‌ده‌ن، به‌لکو تا ده‌توانیت

دەست بە پرووی ئەمەو دەنئیت و، نایەلئیت قوتایانی نووریش بە هیچ جۆرئیک توخنی ئەو لایەنە بکەون! خۆ ئەگەر پەپوهندی یان لە گەلدا بەستت، ھەزاران کەس بە کۆمەل و تاك تاك دینە ناو بازنە ی "پەپامە کانی نوور" و بۆ بلاو کردنەوێ پراستی یە پراستگدارە کانی ئەم پەپامانە تێدە کۆشن. سەرەرای ئەوێش، تا ئەم پرادیە دوو چاری گێر و گرت و تەنگ پێ ھەلچینی ناپەوا ناییت؟

و ەلام:

گرنگترین ھۆی دوورەپەریزی و بایەخ نەدا ئمان بەو لایەنە: "ئیخلاس" ە، کە بناغە ی رپیازمانە. واتە ئیخلاس رپی ئەو ەمان لئ دە گرت. چونکە مرؤف لەم سەردەمی بئ ئاگایەدا، بە تاییەت ئەو کەسە ی ھەلگري چەند بیرو راپە کی ئەو تۆی سەر بە لایەنیکی دیاری کراو، ھەول دەدات ھەموو شتیک بکات بە دار دەستی ئەو بیرو ی خۆی، تەنانەت ئایین و کردارە کانیشی کە بۆ دوو رۆژ دەیانکات، ھەموو یان دەکات بە پلکانە و "ھۆ" بۆ ئەو رپیازە دنیا یە.

بەلام پراستی یە کانی ئیمان و خزمەتگوزاریی خاوینی "نوور" ھەرگیز خۆیان نادەن بە دەستەو تە بکرین بە "ھۆکار" بۆ ھیچ شتیک لە ھەموو گەردووندا و ناگو ئیخت جگە لە رەزەمانەندی خوا ی گەورە ھیچ ئامانجینی تریان بییت.

لە پراستییدا پارێزگاری کردنی نھینی "ئیخلاس" لە ناو ەندی مەملانی و کیشمە کیشی نیوان لایەنە کانی ئیستادا کاریکی گەلئ دژوارە. ھەر و ھا ئەو ەش کاریکی یە کجار سەخت و ئەستەمە کە ئایین نە کریت بە "ھۆکار" بۆ دەستخستنی دەستکەوتە کانی دنیا! لەبەر ئەو، باشترین چارەسەر بۆ ئەمە بریتی یە لە پشت بەستن بە چاودیری خوا ی گەورە و سپاردنی ئەم کارە بە تەو فیدانی پەر و دگاری عالە میان، لە بریی پالدا ئەو بە ھیزی دەستە و لایەنە کانی ئیستای دنیا.

یە کیکی تر لە ھۆکارە کانی ئەم دوورەپەریزی یەمان: "شەفەقەت" ە، کە یە کیکیە لە چوار بناغە کانی پەپامە کانی نوور و، بریتی یە لەو ە ی خۆمان لە ستم و زیانی کەسانی تر ەو نە گلینین و بە رەفتاری لەو جۆرە لە کەدار نەیین. چونکە مادەم

مرؤف گهلى ستمكار و نهرانه، وهك خواى گهوره ده فهرمويټ: ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَظَلُومٌ كَفَّارٌ﴾ (إبراهيم: ۳۴) ئەوا ده بيئين لهم سهردهمه دا بنى هيچ بهزه بيهك و به ستميكى يه كجار رهق و توندوتيز بهر په رچى ههلسوكه وتى بهرامبهره كهسى ده داتهوه و، به پيچهوانهى نايه تى پيرۆزى: ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ (الأنعام: ۱۶۴) كه ده ستورى ويستى خواى گهوره يه، په رفتار ده كات. چونكه زوربهى جار سوز و لايه نگرى بۆ لايه نيك به سهريدا زال ده بيت، ئەو كاتمش تهنها به دوژمنايه تى كردنى تاوانباره كهوه راناوه ستى، تهنانهت به تيوه گلاندنى هه موو خزم و كه سو كاريشى رازى نايټ، بهلكو ده يه ويټ ههر كه سى كه په يوه ندى يه كى دوور يان نزيكى به تاوانباره كهوه بيت، هه موويان سزا بدات، به راده يهك ئە گهر ده ستيلات و فهرمانيشى به ده ست بيت ئەوا له بهر تاوانى يهك دانه كهمس گونديكى ئەواو به "بؤمبا" ويران ده كات! له كاتيكدان ويزدان داخوازي ئەويه كه له بهر سه د تاوانباريش - نهك يه كيك - نايټ يهك كهسى بنى تاوان له ناو بيريټ و به هوى ئەوانهوه ستمى لى بكرټ. ئەم بارو دۆخه ي ئيستا پيچهوانهى ئەم نايه ته پيرۆزه يه؛ سه د كهسى بنى تاوان له چهندين به لا و زيانهوه ده گلينيټ، به هوى چهنه د كه سينيكى كه مى تاوانباره وه!

بؤ نمونه:

له ناو بردنى دايك و باوكى به تهمهن و، ده ربه ده ر كردنى منالانى ورد و، زه ليل و هه ژار كردنى هه موويان به بيانوى لايه نگرى لايه نيك، تهنها له بهر ئەوه ي خزميكيان هه له يه كى لى روودايټ.. ئەم كاره، به تهواوى دژى بناغه ي "شهفه قهت" ه بهرامبهر به ديهيتر اوانى خواى گهوره.

كهواته به لايه نگرى ئەم پير و ده سته و لايه نانهى كه ئيستا ههن، موسلمانه بنى تاوانه كان له ستم رزگاريان نايټ، بهلكو بهم لايه نگرته ستم - به جزونكى گشتى - بلاو ده بينتهوه، به تايهت له رنى ئەو هويانهى كه هاندهرى شله ژان و بهر پابوونى شوڤشه كانن.

خۆ ئەگەر ئیستا جیهادی ئیسلامی له گەل کافراندا له گۆریدا بوايه، ئەوا
 حوکمی منالی کافران، که لهو جیهادهدا ده کهوتنه دهستی موسلمانان، وهك خۆی
 ده‌مایه‌وه، له‌وانه‌یه به ده‌ستکهوتی جهنگ دابنرانیه و، موسلمانان ده‌یان‌توانی
 بیاخه‌نه ژیر سەرپه‌رشتی خۆیان، یاخود بیانکه‌ن به غولامیان. به‌لام ئەگەر
 موسلمانیکي ولاتی ئیسلام کافر بیئت، ئەوا به هیچ جزریك خاوه‌نی مناله‌کانی
 خۆی ناییت و، ناییت ده‌ستدریژی بۆ سەر مافی ئەو منالانه بکړیت. چونکه ئەو
 منالانه به بۆنه‌ی په‌یوه‌ندی ئیسلامه‌تی په‌وه، به ئایینی ئیسلام و کۆمه‌لی
 موسلمانانه‌وه په‌یوه‌ستن، ئەو په‌یوه‌ندی په‌ی که له گەل باو کیاندا بچرا له گەل
 ئەواندا هەر ماوه. هەرچی منالی کافرانیشن، هەرچهند ئەهلی نه‌جاتن، به‌لام له
 ماف و ژياناندا شوینکه‌وته‌ی باو کیانن. له‌بەر ئەوه، یان دیل ده‌بن یان له کاتی
 جیهاددا به به‌نده داده‌نرین.

* * *

(کورت‌ه‌وه‌لامیک له باره‌ی ته‌وافوقه‌وه)

گەر "ته‌وافوق" له هەر شتی‌کدا هه‌بوو، ئەوا به "نیشانه" په‌کی بچووک
 داده‌نریت. به‌و واتایه‌ی که ویست و ئامانجیک له‌و شته‌دا هه‌یه و به "رینکه‌وت"
 پرووی نه‌داوه.

خۆ ئەگەر ته‌وافوقه‌که له چهند لایه‌که‌وه بوو، ئەوا نیشانه‌که به‌هیز ده‌بیئت، به
 تایه‌ت گەر له نیوان دوو شتی تایه‌تیدا بوو که سه‌د ئیحتیمالی تری جگه‌له‌و
 ته‌وافوقه‌له ئارادا بیئت و ئەو دوو شته‌ش په‌یوه‌ندی په‌کی پته‌ویان له نیواندا
 بیئت. چونکه ئەو کاته ئاماژه‌که‌ی ئەو ته‌وافوقه‌له حوکمی "به‌لگه‌ی پاشکاو" دا
 ده‌بیئت و، ده‌رده‌که‌ویت که به ویست و ئامانجیک و، له‌بەر مه‌به‌ستیکی دیاری کراو
 پرووی داوه. که‌واته هەر گیز گریمانی "رینکه‌وت" ی تیدا نی‌یه.

* * *

(پئویستی فیطره‌ت)

برا نازیزه به‌وه‌فاکام!

"مناله خاویڤن و بی تاوانه‌کان" له پیشه‌کیی هه‌موو ئه‌وانه‌وه‌ن که ده‌بن به قوتایی راسته‌قینه‌ی په‌یامه‌کانی نوور، به‌پیی داخوازی سروشتیان و، رووداوه‌کانی سه‌رده‌م. چونکه ئه‌و مناله ئه‌گه‌ر هه‌ر له کاتی منالیدا وانه‌یه‌کی ئیمانیی به‌هیز وهرنه‌گریت، گه‌لسی دزواره‌ دوایی پایه‌کانی ئیمان و ئیسلام له رۆحیدا جینگیر بیئت، ته‌نانه‌ت کارنکی به‌کجار قورس و پر گپروگرفت ده‌بیئت، به‌چه‌شنی ئه‌وه‌ی داوا له ناموسلمانیک بکریت ئیسلام وهر بگریت! به‌لکو زیاتر له‌وه‌ش به‌لایه‌وه‌ نامۆ ده‌بیئت! به‌تایبه‌ت ئه‌گه‌ر دایک و باوکی خۆی به‌ته‌قوا و تایننداری‌یه‌وه‌ نه‌دییئت و، می‌شکیشی ته‌نها به‌زانسته‌دنیا‌یه‌کان ئاختراییت و گۆش کرایئت..

له‌م حاله‌تدا، ئه‌م مناله له‌بری ئه‌وه‌ی چاکه له‌گه‌ل دایک و باوکیدا بکات، به‌ ئه‌ر کیکێ قورسیان ده‌زانیت و چاوه‌پروانی مردنیان ده‌بیئت! له‌قیامه‌تیشدا شه‌فاعه‌تکاریان ناییت، به‌لکو سکالایان له‌ده‌سه‌ت ده‌کات و ده‌لیت:

(بۆچی ئیمانتان نه‌پاراستم و له‌سه‌ر ئیسلامه‌تی په‌روه‌ده‌تان نه‌کردم)؟!

جاله‌سه‌ر بناغه‌ی ئه‌م راستی‌یه:

به‌خته‌وه‌رتین منال ئه‌وانه‌ن که رۆشتوونه‌ته‌ ناو بازنه‌ی په‌یامه‌کانی نووره‌وه. چونکه ئه‌وان به‌رامبه‌ر باوکان و دایکانیان باش و خزمه‌تگوزاری بی‌وه‌ی و ئه‌مین ده‌بن بۆیان و، ریزی شایانیان ده‌گرن و، دوای مردنی باوکان و دایکانیشیان، به‌کرده‌وه‌ چاکه‌کانی خۆیان، چاکه له‌ده‌فته‌ری کرده‌وه‌کانی ئه‌و دایک و باوکانه‌دا تۆمار ده‌که‌ن و، له‌قیامه‌تیشدا - هه‌ر کس به‌پیی پله‌ی خۆی - شه‌فاعه‌تیان بۆ ده‌که‌ن.

به‌شی دووه‌می قوتاییانی نوور: ئه‌و ئافره‌تانه‌ن که له‌سروشتی خۆیاندا هه‌سه‌ت به‌پئویستی ده‌که‌ن بۆ په‌یامه‌کانی نوور. به‌تایبه‌ت ئه‌وانه‌ی که که‌میک له‌ دنیا دووره‌په‌ریزن. ته‌نانه‌ت ئه‌وانه‌ی ده‌ستیان لێ داته‌کاندووه، چونکه گه‌یشتوونه‌ته‌ پله‌یه‌کی به‌رزی ته‌مه‌ن.

په پيامه كانى نوور بۆ ئهوانه خۆراكيكى مهنهوى به، چونكه په كينك له بناغه كانى په پيامه كانى نوور "شهفهقت" ه، كه په كينكه له جيلوه كانى ناوى: "الرحيم" ى خواى گهوره و، له ههمان كاتيشدا ههوين و كاكله و گهوههرى تايبه تيبى ره گداكوتاوى ناو سروشتي ئافرهته و، تايبه تمه نديى سهره كى يانه.

به شى سنى ههم: ئهوه نه خووش و پيرانه ن كه به وينه ى پيوستى يان به نان و ده رمان، پيوستيان به په پيامه كانى نووره، با به شينويه كى ناسروشتيش بيت. چونكه په پيامه كانى نوور به وينه ى پرووناكيى خۆرى ناو جهر گه ى ئاسمان ژيانى ههميشه بيان بۆ پروون ده كاتهوه و ماهيه تى ژيانى فانى دنيايان پيش چاو ده خات. جا ئهوه كه سانه ى كه به هۆى "نه خووشى" يا "پيرى" يهوه ئازار به ژيانيان گه پشتووه و ئهوانه ش كه مردن به ئيعدامى ههميشه ى داده نين، به هۆى بنى ئاگابى و گو مپرابى دهورو به ريان، ههموو ئهوانه پيوستيان به و دلته واپى و دلته واپه و نوورى ئوميدده هيه كه له په پيامه كانى نوور دايه. به راده يهك كه "نه خووشى" و "پيرى" يان هينده له لا شيرين ده كات كه فهزلى به سهر "ته ندروستى" و "لاوى" دا بدنه!

سه عيدى نوورسى

* * *

(به نوورى قورئان تيده كوشين)

برا ئازيز و راسته كانم!

لهم وه رزى هاوين و، كاتى بنى ئاگابى و، ماوه ى سهرقالتى بووندا به خهمى گوزه ران و، به دهسته هينانى پاداشتى زۆرى خواپهرستى كه لهم سنى مانگهدا به جنى دههينرين و، لهم مملاننى راميارى به زريان ئاسايه ى كه گشت سهرزه وپى گرتووه تهوه، سهره پراى ئهوه مملاننى يهش كه به چهك ئه بنجام ده دريت.. ئا لهم كاته دا، گهر ئهوپه پرى هيز و توندوتولى و دامه زراوى له به جي هينانى خزمه تگوزارى نووردا به كار نههينرينت، ئهوا سستى و له كاروهستان پرووده دات، كه له بهرژه وه نديى "په پيامه كانى نوور" دا نى به.

برا نازیزه کاتم!

به‌وپری بی گومانی و دلنیاپیه‌وه بزائن که ئه‌و کار و فرمانه‌ی قوتاییانی نوور
سرگهرمن پنه‌وی (واته: په‌یامه‌کانی نوور) مه‌زن‌ترینی کیشه‌کانی تینک‌پرای گوی
زه‌وی‌یه.

که‌واته له‌م ئه‌ر که نه‌پراوه و نه‌فه‌وتاه‌تاندا هه‌رگیز سستی مه‌که‌ن و ئاور به‌لای
کیشه‌سهرنج را کیشه‌کانی دنیا‌دا مه‌ده‌نه‌وه.

مه‌سه‌له‌ی چواره‌می په‌یامی "به‌ری دره‌ختی ئیمان" به‌زوری بخویننه‌وه، تا‌کو
هیز و وره‌ی مه‌عنه‌ویتان سست و لاواز نه‌ییت.

به‌ئێ، هه‌موو ئه‌و مه‌سه‌له و کیشه‌گه‌وران‌ه‌ی که "ئه‌هلی دنیا" پینانه‌وه
سهر‌قالتن، هه‌ره‌موویان به‌پینی ده‌ستووری سته‌م‌کار و بی به‌زه‌ییانه‌ی "مشتوم‌پ و
ململانی" ن و، له‌ چوار‌چینه‌ی ژبانی فانیی دنیا‌دان، به‌ شی‌وه‌یه‌ک که له‌ پیناوی
ده‌ست‌که‌وتنی شه‌ک و تفاق‌ی بی‌نرخ و به‌های دنیا‌دا موقه‌ده‌ساتی ئایینی به‌خت
ده‌کری‌ن..

له‌به‌ر ئه‌وه، هه‌ر له‌ نیوان ئه‌و تا‌وانانه‌ی که ئه‌وانه ئه‌نجامیان ده‌ده‌ن، قه‌ده‌ری
خوای گه‌وره دوو‌چاری ئه‌شکه‌نجه‌ی دۆزه‌خینکی مه‌عنه‌وی‌یان ده‌کات.

به‌لام ئه‌وه‌ی که په‌یام و قوتاییانی نوور بۆ تیده‌کۆشن و ئه‌و ئه‌ر‌کانه‌ی خراوه‌ته
ئه‌ستۆیان بۆ ژبانیکی نه‌پراوه‌ی هه‌میشه‌یین له‌ بری ئه‌م ژبانه‌فانی‌یه‌ی دنیا. ئه‌ویش
ده‌رخستن و ئاشکرا کردنی راستیی "مردن" ه‌به‌وه‌ی که ده‌ری ده‌خه‌ن ئه‌و مردنه‌ی
دنیا‌په‌رستان تابلیی لینی ده‌ترسن و به‌ جه‌للادی ده‌زانن، له‌ راستیدا په‌رده‌یه‌که
به‌سه‌ر‌پرووی ژبانیکی هه‌میشه‌یی دادراوه‌ته‌وه. ئنجا چه‌سه‌پاندنی ئه‌م راستی‌یه‌شه‌ به
دلنیاپیه‌کی بی‌گومانی وه‌ک ئه‌وه‌ی که په‌کیک بیسه‌لمینت دوو‌جار (دوو) ده‌کاته
(چوار)!

په‌یامه‌کانی نوور تا ئیستا ئه‌م راستی‌یه‌یان چه‌سه‌پاندووه‌ که مردن و ئه‌جه‌ل‌ته‌نها
په‌رده و ه‌زن بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌هلی ئیمان به‌بخته‌وه‌ریی هه‌میشه‌یی بگه‌ن.

پوخته ی قسه:

گومرپان له پیناوی ژبیانیکی کاتیی دنیاا تیده کوشن، به لام ئیمه به نووری قورئان موجهده ی مردن ده کهین.. له بهر ئهوه، گهوره ترین کیشهی خهباتی ئهوان - له بهر ئهوه ی شتیکی کاتیی به - هیشتا بهرام بهر بچوو کترین کیشهی ئیمه ده ناچیت، چونکه کیشه کانی ئیمه پروویان له ژبیانی هه میسه یی و نه مری به.

ماده م ئهوان - به نه فامی و گیلی خویان - له کهلی شه پتان نایه نه خوار و، واز له خۆهه لقور تاندن ناهینن له کاروباره مهز نه کاغاندا، ئیتر بۆچی ئیمه به تاسه و گرنگی پیدانه وه به دوا ی هه والی کیشه بچووک و نزمه کانی ئهواندا بگه پین له سه ر حسایی فه رمان به ری به خاوین و به رزه کانی خۆمان؟!

بیر له م ئایه ته پیروزه بکه نه وه که ده فه رموی:

﴿لَا يَضُرُّكُمْ مَن ضَلَّ إِذَا اهْتَدَيْتُمْ﴾ (المائدة: ۱۰۵).

واته: گومرپای خه لکی زیان له هیدایه تی ئیوه نادات، که واته پینانه وه سه ر گه رم و خه ریک مه بن. هه روه ها بیر له م ده ستوره گرنگه ی ئوسوولی شه ریعت بکه نه وه که ده ئیت: "الراضی بالضرر لا یُنظر له". واته: ناییت به چاوی به زه یی و شه فه قه ته وه بۆ ئه و که سه بروانریت که به زیانی خۆی رازی بیت.

جا ماده م ئه م ئایه ته پیروزه و، ئه م ده ستوره به نرخه ریمان ناده ن به زه بیمان به وانده ا بیته وه که هه رچه ند ده شزانن زیان ده که ن که چی به زیانی خۆیان رازی ده بن، ئه و ده بیت هه موو کات و هیز و بایه خیکمان بۆ ئه ر که پیروز و خاوینه که ی خۆمان به کار به یین و، هه رچی یه که له چوار چیوه و باز نه ی ئه و کاره ی خۆمان به ده ر بیت، به کاری خۆمانی نه زانین و به مه به ستمانی دانه نین و کاته کانیشمانی تیدا به زایه نه ده یین. چونکه ئیمه ته نها "نور" مان هیه، نه که گورز و گۆپال. با له لایه ن ئیمه وه به هیه چ جووری ده ستریزی نه کریته سه ر مافی هیه که سیک. خۆ ئه گه ر ده ست درێشمان بکریته سه ر، ئه و "نور" پیشان ده ده یین و پروونی ده که ینه وه. که واته ئیمه له دۆخی جووره به رگری به کی نوورانیداین.

(راستی یە کانی قورئان لە پەيامەکاندا)

بەشە کانی پەيامە کانی نوور زیاتر لە سەد نەهینی ئایین و شەریعت و قورئانی پەرۆزیان ڕوون کردوووە تەو، سەر سەختترین کەسی ملنەدەر و مولحیدیشیان بۆر داو و لەغاویان لە دەم ناو و، بە چەشنی خۆری ڕووناکی ناوجەرگەیی ئاسمانیش ئەو راستی یانەیان چەسپاندوووە کە پێشتر وا گوومان دەبرای لە زێری یەو دەوورن، وەك: راستی یە کانی قورئان و، میعراجی پێغەمبەر ﷺ و، حەشری جیسمانی. هەموو ئەمانەیان بۆ سەر سەختترین و سەر کەشتین فەیلەسووف و زەندیقەکان چەسپاندوووە، بە ڕادەبەك کە هەندیک لەوانەشیان هیناوتە ناو بازنەیی ئیمانەو.

جا پەيام گەلیك ئەمە کاریان بێت، بێ هیچ گومانیک، هەر هەموو جیهان و دەورو بەری جیهانیش بە گشتی پەيوەندی یان لە گەلدا دەبێت و، گومانیش لەو هەدا نی یە کە ئەو پەيامانە راستی یە کە قورئانی ئەوتۆن کە ئەم چەرخە و ئاییندەش بە خۆیانەو سەرقال دە کەن و، سەرنجیان بە تەواوی بۆ لای خۆیان ڕادە کێشن و، بێ هیچ گومانیک شەشیرێکی ئەلماس ئاسای بە برشتن بە دەست ئەهلی ئیمانەو.

* * *

(پۆز لە دوو مەسەلەدا)

برایانی ئازیزم!

بۆ مەبەستی ڕزگار کردنی کەسانی لاوازی ناو قوتایانی نوور، یان ئەوانەیی کە تازە کە بەو پەيامانە ئاشنا بوون، لە داوی شوبهە و گوومانەکان، ئەمەیی خوارەو ڕوون دە کەمەو:

بە پێنماییی ئەو پیلانە زۆرانەیی کە چەند ڕینکخراوێکی نەهینی دایان ڕشتوو، هەندێ زانای ساویلکە و هەندێ کەسێش لە نەیارانی پەيامە کانی نوور و لایەنگری بیدعەتەکان، دە چن گەلنی هەلە و ناتەواویی کەسیی من - کە دانیان پێدا دە نییم - بلاو دە کەنەو و لە شان و بایەخم دادەشکێنن، تا کۆ لەم ڕێ یەو مەستە کۆلیکی

توندل له "په‌يامه کانی نور" بسره‌وینن و ری له راستی‌یه زامدار نه کراوه کانی ئه
په‌يامانه بگرن! چونکه له ماوه‌ی ئه‌م بیست سالتهدا بیست پروداوی گرننگ پرووی
داوه که پشتی ئه‌مه ده‌گرنیت، به‌راده‌یه‌ک که بوون به‌هژی ئه‌وه‌ی دوو جار بمانخه‌نه
به‌ندبخانه‌وه.

وا ئه‌مه‌ی خواره‌وه بۆ هه‌موو براده‌رانم و سه‌رجه‌می قوتایانی په‌يامه کانی نور
راده‌گه‌یه‌نم:

سوپاسی زۆرم بۆ په‌روه‌ردگارم له‌سه‌ر ئه‌وه‌ی که وای لێ نه‌کردووم له‌خۆم
پازی م، چ‌جای پیا‌ه‌لدان و خۆ‌مه‌دح کردن. هه‌روه‌ک ناته‌واوی و گونا‌هه کانی
خۆمی پین ناساندووم. بۆیه به‌شه‌رمه‌زاری‌یه‌وه داوای لێ‌خۆ‌شبوونی ئه‌و ناته‌واوی و
گونا‌هانم له‌خوای په‌روه‌ردگارم ده‌که‌م. هیوادارم ئی‌خلاس و لێ‌پیرانی قوتایی‌یه
په‌رۆزه کانی په‌يامه کانی نور و شه‌فاعه‌ته‌ معنه‌وی‌یه کانیان بۆ من بێن به‌که‌فاره‌تی
گونا‌هه کانم.

جا ئه‌وانه‌ی که په‌رخنم لێ ده‌گرن، له‌راستیدا ئا‌گایان له‌عه‌یبه‌ په‌نه‌ان و
نادیاره کانم نی‌یه، و، ته‌نها هه‌ندێ هه‌له‌ی روا‌له‌تیم وه‌ک به‌هانه و بی‌انوو به‌ده‌سته‌وه
ده‌گرن و، پێیان وایه که "په‌يامه کانی نور" مو‌لکی من بێن، بۆیه هه‌ول ده‌ده‌ن په‌رده
به‌سه‌ر پرووی ئه‌و نوورانهدا بگێرن و ته‌گه‌ره و کۆسپ له‌به‌رده‌م بلا‌وبوونه‌وه‌یاندا
دابێنن و، ده‌لێن:

سه‌عید نایه‌ت بۆ نوێژی جومعه‌ و، ریش ناهێ‌لێته‌وه و.. په‌خنه کانی تری
هاوچه‌شنی ئه‌مانه.

وه‌لام:

من له‌گه‌ل دان ناغدا به‌زۆری ته‌قسیر و گونا‌هی خۆمدا، که‌چی چه‌ند
عوزرێکم له‌م دوو مه‌سه‌له‌یه‌دا هه‌یه.

یه‌که‌م:

من شافیعی مه‌زه‌هم و، یه‌کیک له‌مه‌رجه کانی نوێژی جومعه‌ش - به‌پێی ئه‌م
مه‌زه‌به - ئه‌وه‌یه که چ‌ل که‌سی مه‌ئمووم سووره‌تی فاتیه‌ بخوینن، له‌گه‌ل چه‌ند

مهرجینکی تر دا. له‌بهر ئه‌وه، من لیره جومعمم له‌سهر فهرز نی‌یه. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا به ته‌قلیدی مه‌زه‌بی حه‌نه‌فی هه‌ر به سوننه‌ت جومعه‌کانم جی‌به‌جی ده‌که‌م.

دووهم:

ماوه‌ی بیست سا‌له رینی تیکه‌ل بوونیان له‌گه‌ل خه‌لکیدالنی گرتووم. ته‌نانه‌ت وا چوار مانگیشه‌ فه‌رمان به‌کار به‌ده‌سته به‌رپر سه‌کانی ئیره‌ دراوه‌ که‌ هیچ که‌سینکم لنی نزیك نه‌بیته‌وه! سه‌ره‌رای ئه‌وه‌ی که‌ بیست و پینج سالیشه‌ به‌گۆشه‌گیری و دووری له‌خه‌لك ده‌ژیم. له‌بهر ئه‌وه، من هه‌ر گیز له‌شوینه‌ پڕ له‌خه‌لك و جه‌نجاه‌ کاندایا نا‌حه‌ویمه‌وه، به‌پینی مه‌زه‌به‌به‌که‌شم ناتوانم له‌پشت سه‌ری هه‌موو پینش نوێژینکه‌وه به‌شدارای نوێژی جه‌ماعه‌ت م، چونکه‌ فریای خویندنی "فاتیحه" نا‌که‌وم، هینشتا نا‌گه‌مه‌ نی‌وه‌ی ئه‌و سووره‌ته‌ پینش‌نوێژه‌ که‌ ده‌رواته‌ ر‌کووعه‌وه. له‌ کاتینکدا که‌ خویندنی فاتیحه - له‌م مه‌زه‌به‌دا - یه‌ کینکه‌ له‌ رو‌کنه‌کانی نوێژ.

سه‌باره‌ت به‌ ریش هینشتنه‌وه‌ش، ئه‌وا: ریش هینشتنه‌وه‌ سوننه‌تینکی پیروزی پیغه‌مبه‌ره ﷺ، هه‌ر ته‌نه‌ها تایبه‌ت نی‌یه‌ به‌ زانایانه‌وه.

مینش هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه‌ ریشم نه‌هینشتنه‌وه‌وه، له‌ناو ژینگه‌ و کۆمه‌لینکدا گه‌وره‌ بووم که‌ له‌سه‌دا نه‌وه‌دیان ریش نا‌هیلنه‌وه.

له‌ لایه‌کی تریشه‌وه‌ دوژمنانمان هه‌میشه‌ هیرشمان ده‌که‌نه‌ سه‌ر، له‌ راستیشدا ریشی هه‌ندی له‌ خۆشه‌ویستانی میان تاشی. ئیتر له‌م چه‌شنه‌ رووداوانه‌وه‌ له‌ حیکمه‌تی ریش نه‌هینشتنه‌وه‌م تینگه‌یشتم، زانیم که‌ سه‌باره‌ت به‌ من چاودیری یه‌کی په‌روه‌ر دگا‌ره. چونکه‌ گه‌ر من ریشم به‌هینشتایه‌ته‌وه‌ و پاشان ئه‌وان بیانتاشیبا‌یه، ئه‌وا "په‌یامه‌کانی نوور" زیانیکی گه‌وره‌یان پنی ده‌گه‌یشت، چونکه‌ ئه‌م په‌فتاره‌م پنی قبوول نه‌ده‌ کرا و ده‌مردم!

هه‌ندیک له‌ زانایان و توویانه: دروست نی‌یه‌ ریش بتاشریت. مه‌به‌ستیان له‌ تاشینی ریشه‌ له‌ دوای هینشتنه‌وه‌ی. چونکه‌ تاشینی دوای هینشتنه‌وه‌ی حه‌رامه‌. به‌لام گه‌ر که‌سینک هه‌ر له‌ سه‌ره‌تاوه‌ نه‌یه‌هینشتنه‌وه‌، ئه‌وا سوننه‌تینکی جی‌به‌جی نه‌کردوه‌.

ئىمە والەبەر خۇپاراستىمان لە گەلىنى گوناھى كەبىرە، ماوھى بىست سالمان
بە ژيانىكى سەختى وەك بەندىخانەى تاكە كەسى بىردە سەر. لە خىواى گەورە
داواكارىن كە بۇمان بىكات بە كەفارەتى جىن بەجىن نە كىردنى ئەو سوننەتە پىرۇزە.

ھەر وەھا ئەمەش بە ئاشكرا و پاشكاوى و بىن گومانى رادە گەيەم كە:

پەيامە كانى نور مولكى قورئانى پىرۇزن، من جورئەتم لە كوى بوو لافى
خاوەندارىتياى لى بدەم!

لەبەر ئەو، ھەرگىز ھەلە و ناتەواوى بە كام نابن بە ھى ئەو پەيامانە، چونكە من
جگە لە خزمەتگوزارىكى گوناھبارى ئەو نوورە و بانگەواز كار و دەلالى ئەو
گەوھەر و ئەلماسانە، ھىچى تر نىم. كەواتە حالەتە پەشواوھە كانى من ھەرگىز كار
ناكەنە سەر ئەو پەيامانە، تەنانت ھەر نىزىكىشىيان نابنەوھە.

لە راستىدا ئەو وانەيەى كە لە پەيامە كانى نوورەوھە فىرى بووين بىرتى بە لە:
دەستگرتن بە ئىخلاسەوھە و، ازھىنان لە خۇويستى و، زانىنى ئەوھى كە
"نەفس" تەقسىر بارە و، خۇپاراستنى زۇرىش لەوھى كە لە خۇمان رازى بىن..
ئىمە ھەرگىز خۇمان دەرناخەين، بەلكو كەسىتى مەعنەوى "پەيامە كانى نور"
دەردەخەين و پرونى دە كەينەوھە.

ئىمە سوپاسى ھەر كەسىك دە كەين كە ناتەواوى بە كانى خۇمانان پىشان
دەدات، بە مەرجىك ناتەواوى راستەقىنە بىت و، پى دەئىن: خىواى گەورە لىت
رازى بىت. چونكە ھەر وەك سوپاسگوزارى ئەو كەسە دە بىن كە دووپشكىنمان
پنۇ دە بىنىت و فرى دەدات پىش ئەوھى پىمانەوھە بدات، بە پىشاندانى ناتەواوى و
كەمو كورى بە كانىشمان بە ھەمان جۇر رازى دە بىن و، سوپاسى ئەو كەسە دە كەين
كە ئاگادارمان بىكاتەوھە لىيان، بە مەرجى ئامانجى كەسى و سەرسەختى تىكەل
نەبىت و، نە كرىت بە ھۆكارىك بۇ يارمەتيدانى گومرايان و ئەھلى بىدەت.

(خواستنه‌کانی خزمه‌ت به نیمان)

ئه‌ی برایی‌نی نازیز و به‌وه‌فا و خۆراگر و دامه‌زراو و گیانفیدا و له‌ق نه‌بووم!
ده‌زانن که خه‌بیره‌کانی ئه‌نقه‌ره‌نه‌یان‌توانی ئینکاری‌ی که‌رامه‌ته‌کانی په‌یامه‌کانی
نوور و ئه‌و ئاماژه‌غهبیی‌یان‌مش بکه‌ن که په‌نج‌ه‌یان بۆ ئه‌م په‌یامانه‌را کیشاوه. به‌لام
- به‌هه‌له - په‌خنه‌یان له‌وه‌گرتبوو که گوا‌یا من به‌شم له‌و که‌رامه‌تانه‌دا بی‌یت و،
وتبوویان: ده‌بی ئه‌م جۆره‌ش‌تانه‌له‌کتییدا بلا‌و نه‌کریته‌وه، چونکه‌که‌رامه‌ت ناییت
ئاشکرا بکریت!

منیش له‌به‌رگری‌به‌کاغدا و له‌به‌رامبه‌ر ئه‌م په‌خنه‌سه‌رپێ‌یه‌وه، وه‌لامم
دانه‌وه، و تم:

ئه‌و که‌رامه‌تانه‌هی من نین و من مافی ئه‌وه‌م نی‌یه‌که‌خۆم به‌خاوه‌نیان دا‌بنیم.
به‌لکو که‌رامه‌تی ئه‌و په‌یامانه‌ی نوورن که‌چه‌ند بریسکه‌و نمیک‌ی موع‌جیزه‌ی
مه‌عنه‌ویی قورئان و ته‌فسیری راسته‌قینه‌ی ئه‌و قورئانه‌پیرۆزه‌ن که‌شیوه‌ی
که‌رامه‌تیان له‌خۆ‌گرتوه، تا‌کو و‌ره‌ی قوتایانی نوور به‌رز بی‌ته‌وه، له‌جۆری
ئیکرام و پێزلی‌نانه‌خوایبه‌کانن که‌ده‌رخستیان به‌شوکرانه‌بۆیری داده‌نریت و،
کاریکی راست و دروسته.

وا ئیستا له‌سه‌ر بناغه‌ی هۆیه‌کی گ‌رنگ، وه‌لامه‌که‌تا راده‌یه‌ک روون ده‌که‌مه‌وه.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئه‌م په‌رسیا‌ره‌ی خواره‌وه‌سه‌ری هه‌لدا:

بۆچی ئه‌و ئیکرام و پێزلی‌نانه‌خوایبه‌ده‌رده‌خه‌م و، له‌به‌رچی ئه‌م هه‌موو قسه‌و
گو‌فتاره‌یان له‌باره‌وه‌ده‌که‌م، ته‌نانه‌ت زۆربه‌ی نامه‌کانیش پرویان له‌و ئیکرامانه‌یه؟
وه‌لام: ئه‌و خزمه‌ت‌گوزاری‌یه‌ی ئیمان که‌له‌م کاته‌دا "په‌یامه‌کانی نوور" ئه‌نجامی
ده‌دن و له‌لایه‌ن هه‌زاران کاولکاره‌وه‌به‌ره‌ه‌ست ده‌کرین، پێویستی به‌سه‌دان
هه‌زار ئاوه‌دانکار و بنیانه‌ره‌هیه‌که‌به‌مه‌به‌ستی پشتگیری له‌پیزی ئه‌م په‌یامانه‌دا
بن و.. ده‌بی‌ت - به‌لای که‌مه‌وه - سه‌دان ک‌س یارمه‌تیده‌ر و نووسه‌ره‌وه‌م
له‌گه‌لدا بی‌ت و.. له‌نه‌ته‌وه‌و کاربه‌ده‌ستانی‌ش داخوازی ئه‌وه‌یه‌که‌به‌پێزلی‌نانه‌وه
ده‌ستی یارمه‌تی بۆ درێژبکه‌ن و، بۆ خزمه‌تی ئیمان ها‌مان بدن و، گ‌رنگی پێ

بدن و، په يوه نډې توندو ټول له گهڼم څخه مه ددا د لاسه زرين، نه ك د ووره پهريز بن و له مهيدان دوور بكه ونه وه. بهلكو ده بڼې ټيمانداران ښه پيامانه يان له سر قالي و سوو ده كاني ژياني دنيا گه لڼې پڼ باشتر بڼت، چونكه څخه تگوزاري ټيمان راسته و څو پروي له ژياني دواړو ژه.

جاله كاتيكدا كه ده بوو كاره كان بهم جوړه پرؤشتنايه، كه چي به پڼچه وانوه يه!

با څوم به نمونه به ښمه وه:

قه دهغه كردم له هه موو شتيك و، نه هيشتنې په يوه نډې له گه لمد او، بريني رينگه ي هه موو يارم ته يه كه لڼم، سه رباري كز كردني وره ي هاوړي يانم له رڼي هه لبه ستنې پرويا گه نډه ي چه پهل به هه موو هيز و توانايه كيانه وه و، به كار هيناني هه موو څو هؤ كارانه ي له ده سته لاندياندايه بو دوور خسته وه ي خهلكي له من و له "په يامه كاني نوور" ..

ده لڼم: داناني څه كڼي كه هه زاران كس له ژيريدا ده نالڼين له سه ر شاني كه سينكي ښاوا ده سته وساني لاوازي نه خؤش و پير و ښاوا وه ي وه ك مني دوور له خزم و كه سو كار، له م بارو دؤ خانه و له ناوه نډې ښه هل و مهر جانه ي خراڼه پروو، سه رباري دوور خسته وه ي خهلكي لڼم وه ك بلڼي دوو چاري نه خؤش يه كي گوازاوه (درم) بوو بڼتم، بو ښه وه ي ناچار م لڼيان دوور بكه ومه وه و ټيكه لڼيان نه م .. زياد له مانه ش؛ بلاو كردنه وه ي سام و دوو دلې و گومان خسته ناو دلې خهلكي له باره ي څخه تگوزاري ټيمان وه، بو ښه وه ي وره و هيزي معنه وه يان كه م بكه نه وه ..

له بهر امبه ر گشت ښه رينگرانه ي باس كران، كه هه ر هه موويان له ده ره وه ي ويستي ټيمه دان .. بهر امبه ر به مانه، پڼويسته چه ندين هيزي معنه وه ي له ده وري "په يامه كاني نوور" كو بگرينه وه. ښه مېش به وه ده بڼت كه هه موو څو ريز نانه خوايڼانه باس بكرڼين كه مايه ي هيز و پيزي معنه وه ي قوتاياني نوورن و .. پاشان به وه ده بڼت هيزي په يامه كاني نووريش بخريته پروو كه وه ك سوپايه كي مه زني ښه وتويه

هیچ پێوستی بە کێ بە یارمەتیی هیچ کەسێک لە خەلکی نییە، تەنانەت ھەر تەنیا ئەو پەيامانەن کە لە دۆژمن راپەرپون و بەرەنگاریان بوونەتووە.
بەلێ، لەبەر ئەم حیکمەتە ناوبراوانەییە، کە ئەو رێزلینانە خوازیانە و ھاوچەشنیان نووسران.

دەنا ئێمە پرۆپاگەندە بۆ خۆمان ناکەین و، بە دوای رێز و سەرنج راکێشانێی خەلکیدا ناگەرێین و، ھانیان نادەین مەدح و ستایشمان بکەن، بۆ ئەوێی ئیخلاسی کەمان پارێزین کە بناغەییە کێ گەرنگە لە بناغە کانی پەيامە کانی نوور.

* * *

(ھەستی پێش وەخت بە پەيامە کانی نوور)

برا ئازیزە کام!

قەناعەتێکی تەواوم بەو ھیناوە کە چل سال پێش سەرھەلدانی پەيامە کانی نوور، ئەو پەيامانە بە ھەستی کێ فراوانی پێش وەخت و بە شیوازیکی سەرسوورھینەر لە خۆم و گوندە کەمان (نوورس) و شارە کەمان (خیزان) دا خۆیان دەرخستبوو!

کاتی خۆی ھەزم دەکرد ئەم نەھێنییە لای برایام و قوتایانی پێشووم و ەك "شەفیق" و "عەبدولەجید" بدرکینم. بەلام وا ئیستا بۆ ئێوێی باس دەکەم، چونکە خۆی گەورە گەلێی کەسی و ەك "عەبدولەجید" و "عەبدوپرەحمان" ی بە ئێو بەخشیو.

کاتی کە لە تەمەنی دە سالییدا بووم ھالەتێکی بەخۆنازین و شانازیم لە "رۆح" ی خۆمدا دەبینی، تەنانەت ھەندێ جار لە شیوێی پێ خۆش بوونی مەدح و سەنادا ئەو ھالەتە دەر دەکەوت! ئەو بوو - بە پێچەوانەیی ھەز و ئارەزووی خۆم - و ەك پالەوانێکی گەورە و پێشەوايە کێ مەزن و خواوێن کارێکی گەرنگ خۆم پێشان دەدا! ھەر بۆ خۆیشم لە خۆم دەپرسی:

ئەم خۆدەر خستەن و فیز و دەمارەت لە بەر چى، بە تايبەت لە بواری ئازايە تيدا، لە کاتىکدا کە خۆت پىنج پارە ناهىنيت^(۱)؟ ئىتر بە سەرسامى دەمامەو و وەلامى ئەم پەرسىارەم نەدەزانی.

بەلام دوو مانگ پىش ئىستا بەمەى خوارەو وەلامى ئەو سەرسامى يەم درايبەو و:
"پەيامە کانی نوور" بە "هەستى پىش وەخت" هاتنى خۆيان بە گونى هەستى تۆدا چەپانە.

تۆ بۆ خۆت هەر تەنھا دەنکە تۆوینکى بچوو کى بىن بايبەخت، بەلام لە بەر ئەوەى پىش هاتن و سەرھەلدانى ئەو پەيامانە هەستت بە هاتنىان کردوو، ئەوا هیشوو بەهەشتى بە کانت (پەيامە کانی نوور) بە هى خۆت زانیو و شانازيت پىیانەو نواندوو.

سەبارەت بە گونە کە شمان (نوورس) ئەوا خەلکى ئەوئى و قوتابى يە دىرینە کانیشم ئاگادارن کە خەلکى ئەو گونە مەدح و ستایشیان گەلنى پىن خۆش بوو، تاکو دەرى بىخەن کە هەر ئەوان يە کەم کەس و پىشەنگى هەلمەت و ئازايە تىن!
بۆيە پىیان خۆش بوو لە شىوہى قارەماناندا خۆيان دەربىخەن، وەك بلىنى ولاتىکى گەورەيان فەتح کردىت!

ئىتر زۆر سەرم لە خۆم و گونە کەم سوور دەما. وا ئىستا لە رىنى ئاگادار کردنەو يە کى حەقىقى يەو لەو نەينى يە تىنگە بىشم کە:

ئەو خەلکانەى گوندى نوورس بۆيە شانازىيان دەنواند چونکە گونە کەيان لە دوایدا بەهۆى پەيامە کانی نوورەو شانازى يە کى مەزن بە دەست دەهينىت. تەنانەت ئەو کەسانەى کە زووتر ناوى پارىزگا و ناوچە کەشيان نەبىستوو، دوایى لە رىنى پەيامە کانەو و بە گرنکى پىدانەو بە گونە کەش ئاشنا دەبن.

کەواتە ئەو نوورسى يانە لە رىنى هەستىکى پىش وەختەو و لە شىوہى فەخر و شانازيدا، شوکرانە بۆ رىنى خۆيان بەرامبەر بەم نىعمەتە دەردەپرن.

(۱) چل "پارە" دە کاتە بەك "قورش" دە قورشيش دە کاتە بەك لىرەى تورکى (وەرگىز)

به‌لئ، له کاتیکدا که هه‌موو خه‌لکی کوردستان شانازی‌یان به زۆری قوتایان و زانایانه‌وه ده‌کرد، که به‌هۆی هیممه‌ت و تیکۆشانی مامۆستا مه‌لا "عه‌بدوڤره‌حمان"ی تاغی‌یه‌وه - که له ناوچه‌که‌مان (ئیسپاریت) و قه‌زا که‌مان (هیزان) به "سه‌یدا" به‌ناوبانگه - پینگه‌پشتیوون و کۆتایان به خویندن هینابوو.. منیش له نیوان ئه‌واندا و له ناوه‌ندی ئه‌و موناژه‌ره به‌رز و هیممه‌ته بلند و بازنه فراوانه زانستی و سوڤی‌یانه‌دا، و اه‌هستم ده‌کرد که ئه‌و زانایانه سه‌رانسه‌ری گۆی زه‌وی فه‌تح بکه‌ن!

ئه‌و کاته که من هیشتا له ده‌هه‌م سالی ته‌مه‌مدا بووم، کاتی مه‌ناقیبی زانایانی به‌ناوبانگی پینشین و ئه‌ولیا مه‌ز نه‌کان و قوتبه‌گه‌وره‌کاتم ده‌بیست، وام به‌دلدا ده‌هات که ئه‌م قوتایی و زانایانه‌ش گه‌لئ ئاسۆی فراوانی زانست و ئایین فه‌تح ده‌که‌ن. چونکه‌ گهر ههر کامیکیان نه‌ختی زیره‌کیی زیاتری تیندا بیست، ئه‌وا سه‌رنجی بایه‌خ پیدانی ئاراسته‌ده‌کریت و، گهر ههر کامیکیشیان له موناژه‌ره‌یه‌کی زانستیدا سه‌رکه‌وتن له ههر مه‌سه‌له‌یه‌کدا به‌ده‌ست به‌یئیت، گه‌لئ شانازی به‌و سه‌رکه‌وته‌یه‌وه ده‌رده‌پریت.

جا من سه‌رم له‌مه‌ سوور ده‌ما! چونکه‌ ئه‌و هه‌ستانه له خۆیشمدا هه‌بوون! ته‌نانه‌ت له نیوان شیخانی ته‌ریقه‌ت و بازنه‌ی ته‌سه‌ووفی ناوچه‌ و قه‌زا و پارێزگا که‌شماندا پینشپرکی‌یه‌کی سه‌ر سوور هین و سه‌رنج راکیش هه‌بوو که له هه‌ج شارنکی تردا به‌و راده‌یه‌ نه‌م بینوه!

وایستاقه‌ناعه‌تم هیناوه‌ به‌وه‌ی که:

رۆحیانه‌تی هاوڤی‌یانی قوتاییم و مامۆستایانی زانا و شیخ و رابه‌رانیشم له ئه‌ولیاکان - به "هه‌ستی پینش وه‌خت" و دوور له پیزانینی "ژیری" - هه‌ستیان کردبوو که له نیوان قوتایان و موریدانی ئه‌و مامۆستا و رابه‌رانه‌دا نوورینکی دره‌خشان - له کاتی پۆیستدا - سه‌ر هه‌لده‌دات، به‌چه‌شنیک که ئه‌و نوور و رووناکی‌یه‌ فریای ئیمانداران ده‌که‌ویت!

جا ٺو نيعمه ته خوابيهي كه ٺو كاته ههست ده كرا له ٺايندهدا و، له ناوهندي
چهند بارو دؤخنيكي له راده بهدر قورس و نامؤدا بيه خشريٺ و، له بهرامبر چهند
نهياريكي له ژماره بهدري سر سهخت و پرو به پروي گومر ايبهك كه ههزار ساله
په ده سينٺ و له نيوان دوزمنانينكدا كه ٺو په پري چه پهلتي و ساخته و فروفيليان
له ژير سر دايه، سر هه ليدات ..

ٺو نيعمه ته، تنها هه "په يامه كاني نور" ه كه دواي چهند ليكؤلينهويه كي
به رده وامي دوو دادگاي عه دلي و به شيويه كي ده راسا به سر دوزمناندا
سه ركه وتن و، پرو ناكي په كانيان به په نهاني ده دره و شيته وه و، به كويرايي چاوي
دوزمن و ملداني ناچاريان سر به ستي بلا بوونه ويان به دهست هينا ..
له هه مو ٺه مانه وه ده رده كه ويٺ كه:

په يامه كاني نور شاياني ٺو پله و پايه به رزن، به راده يهك كه خه لكي گوند و
ناوچه و پاريز گاهه شم - پيش وهخت - هه ستيان پي كرد و، دلخوشي و
شادمانيان بو ده رپري!

بؤيه ٺه نهيني په شم له لا در كاندن، چونكه ٺيوه به وينهي قوتاياني پيشينم و،
برايانم و، عه بدوله جيد و، عه بدور په حمان داده نيٺم.

به لتي، هه روهك من، له بهر هيزي شعور و ههستي ده ماره كاٺم به شي و ته پري،
بيست و چوار ساعات پيش ٺه وهي باران بباريٺ ههست به هاتني باران ده كه م، به
هه مان جور خه لكي گوند و ناوچه كه م و ته نانهت خويشم، به ههستيكي پيش
وهخت و، چل و چوار سال پيش سر هه لداني "په يامه كاني نور" هه ستمان به
باراني په حمه تي ٺو په يامانه كرد بو!!

سلاومان به هه مو برايان و هاوولا تياغمان بگه يه نن و، دوعاي خيريان بو
ده كه ين و، ٺوميده وارين ٺه و انيش دوعاي خيرمان بو بكن.

(باشماۋەي باسى ھەستە پىش ۋەختە كە)

برا ئازىز و بەۋەفا كاتم!

ئەم "باشماۋە" يە بە بۇنەي باسى ھەستە ھەمە كى يە پىش ۋەختە كەي سەر ھەلدانى پەيامە كانى نوورەۋە نووسرا. چونكە لە چۆنئىتى و جۆرى ژيانى بە شىكى قوتايى يە تايبەتمەندە كانى پەيامە كانى نوورەۋە دەردە كەۋىت و، ھەندىكىشىيان بۇ خۇيان دانى پىدا دەنئىن كە ژيانىان بۇ ئەنجامدانى ئەم خزمەتە مەزنە ساز و ئامادە كراۋە، بە وىنەي ئامادە كردنى "پەيامە كانى نوور" بۇ ئەم خزمەتە!

"ھەستى پىش ۋەخت" چ بە شىۋەيە كى ھەمە كى و چ بە شىۋەيە كى ھەندە كى لە ھەموو كەسىكدا، تەنانت لە ئازەلە كانىشدا ھەيە. بە شىكى گىرنگى خەونە راستە كان (الرؤيا الصادقة) جۆرىكن لەم ھەستە پىش ۋەختە. ھەروەك ھىزى ئەو ھەستە لە لاي ھەندىك دە گاتە پلەي كەرامەت..

ھەستەردنى منىش بە ھاتنى باران لە پىش بىست و چوار سەعاتدا، بەھۇي ئەو ھەستەي كە لە دەمارە كاغدا ھەيە بەرامبەر شى و تەرى، دە گونجىت لە لايە كەۋە بە "ھەستى پىش ۋەخت" دابىرئىت و، لە لايە كى تىرەشەۋە بەم ھەستە دانەنرئىت!

كاتى سەرنجى جۆرى ژيانى ئەو برايانەشم دا كە شوىيان لە خزمەتى پەيامە كانى نووردا ھەيە، بىنم رەوتى ژيانى ئەوانىش - ۋەك ھى من - بە جۆرىك ئامادە كراۋە و بەرى خراۋە كە ئەنجامىكى گەورەي ۋەك خزمەتى پەيامە كانى نوور بەرھەم بەئىت.

بەئى، شىۋازى ژيانى پىشۋى برايانم: "خەسرەۋ، فەيزى، حافظ ەلى، نەزىف" چەند بارودۇخىكى و ايان بۇ رىكخراۋە كە ئەم خزمەتە نوورىيە بەرھەم بەئىت. خۇشيان ھەست بەمە دە كەن!

ھەروەك دە بىنم برا يە كجار تايبەتە كانى ئىرەشم ژيانىان - ۋەك ھى من - بە چەشنىك رىك خراۋە كە ئەم بەروبوومە نوورانىيانە بگىرئىت. خۇ ئەوانەشيان كە ھەست بەمە ناكەن، گەر بە وردى سەرنج بەدن، ئەوانىش لە خۇياندا ھەستى پى دە كەن.

جاران به شینکی ئەو دیارده دەراسایانەیی که له سەردەمی پێشووێ ژیاغندا
دەردە کەوتن بە هی زنجیره کەرەمەتەکانی شینخی گەیلانیم - قەس سەرە - دەزانی،
بەلام وا ئیستا دەرکەوت که هی زنجیره کەرەمەتەکانی "پەيامەکانی نور"ن!

○ بۆ نمونە: کاتی - پێش سەردەمی سەر بەستی - هاتم بۆ ئەستەمبوول، هەندێ
کتیبی تاییەت بە "زانستی کەلام"م کەری و بە وردی خویندمنەوه. ئنجا که هاتم بۆ
ئەستەمبوول زانایان و مامۆستایانی قوتابخانە ئایینی یە کاتم بۆ مونا قەشە و وتووێژ
بانگه‌یشت کردو، پامگەیاندا که: "وەلامی هەموو پرسیارینکتان دەدرێتەوه". بەلام
لەوه‌دا سەرسام بووم که ئەو کەسانەیی دەهاتن بۆ سەرداتم پرسیاریان لە بارەیی ئەو
شتانەوه ئاراستە دەکردم که لە پێی سەفەری هاتندا بۆ ئەستەمبوول وەلامەکانیانم
خویندبوو، یان ئەوانە بوون که لە یادم ما بوون! چونکە هەموو ئەو مەسەلانەیی
که فەیلەسووفەکان بەرچاویان خستبوون لە زەینمدا ما بوونەوه و، پرسیارەکانی
ئەوانیش هەر لەو بابەتانەدا بوون!

وا ئیستا نەینیی ئەمەم بۆ پروون بوو تەوه و، تێدەگەم که ئەو سەرکەوتنە
ناشکرا و پراگەیاندا سەیرەم و، دەرپێنی رێز و سەرسوورمانی خەلکیش، که زۆر
لە سەرووی سنووری خۆمەوه بوون، تەنها لەبەر ئەوه بوو که ناوەندینکی گونجاو
بۆ وەرگرتنی "پەيامەکانی نور" لە ئەستەمبوول و لای زانایانی ئەوئ ساز و ئامادە
بکریت و، رادەیی گرنگی ئەو پەيامانە لەوئ بزانریت.

○ نمونەیی کی تر:

هەر لە منالیمەوه پاره و پوول و دیاری خەلکیم بە هیچ جۆرنیک لە هیچ
کەسێک وەر نەگرتوو، هەرچەندەش هەزار بووم و گەلنی پنیستم بە پاره بوو،
که چی هەرگیز بە خۆم پەوا نەبینیوه پنیستی یە کاتم لە لای خەلکی بدر کینم،
لەگەڵ ئەوه‌شدا زاھید و، سۆفی و، وەرزشکاری رۆحی و، خانەدان و خاوەن
نەسەب و دارای ناوبانگیش نەبووم!

بەرامبەر بەمە، خۆم و ئەو برادەرانی که دەیانناسیم سەریان سوور دەما و ئەم
حالتەمان بەلاوه سەیر بوو. پاش چەند سالی که له حیکمەتی ئەمە تیگەیشتم.

ئەو بوو بۆم دەر كەوت كە ئەو حالەتە رۇحى يە ناوبراوى خىواي گەورە پىنى بەخشىبووم، لەبەر ئەو بوو سەر بۆ پارە و تەماع دانەنەوئىم و، پاشانىش هېچ رەخنەيەك ئاراستەي "پەيامە كانى نوور" نە كرىت لەو مۇجەھەدانەي كە ئەم پەيامانە خستوويانەتە ئەستۆيان. دەنا دوژمنە سامنا كە كام لەو پروووە مشتە كۆلئىكى جەر گېريان تى دەسرەواندم.

○ ئىوونەيە كى تر:

ھەر چەند "سەعیدی كۆن" زۆر لە كاروبارى سىياسەتدا رۆچووبوو، ئىنجا "سەعیدی نوئى" ش گەلىنى پىوئىستى بە كەسانىك ھەبوو كە بە زۆرى پشت و لايەنى بگرن، كەچى زريان و گىژەتووكەي "سىياسەت" ھەر گىز بە خۆيانەووە سەرقاليان نە كرد و، نەيانتوانى سەرنجى رابكئىشن و، بە سەرىدا زال بىن و، ناچار بىت بايەخ بە زانىنى ھەوالى ئەم تۆفانە رامالەرە مەزىيە بەدات كە پىنج سال زياترە سەرجمەي گروى مەزىيە بە خۆيەووە سەرقال كردووە^(۱).

من لەم حالەي خۆم زۆر سەرسام بووم ھەروەك ئاشنا و ناسراوہ كانىشم لەمەدا سەريان سوورمابوو! تەنانەت لەبەر خۆمەووە بە خۆم دەوت: ئايا من شىت بووم وا بايەخ بەم حالە نادەم كە لەرزەي بە ھەموو دنيا خستووە؟ يان خەلكى ھەموويان شىت بوون؟ ئەمەم دەوت و، ھەر لەو سەرسامى يەشدا دەمامەووە! بەلام وا ئىستا بە ئاگادار كردنەوہيە كى مەعنەوى و بەو ھەستە پىنش وەختەي كە باسكرا و بەھۆي سەركەوتن و بەدەستھىنانى سەربەستى بۆ پەيامە كانى نوور، دەر كەوت كە ئەو حالەتە رۇحى يە سەيرەم بۆيە پى درا تاكو بۆ ھەموو خەلكى بچەسپىت كە ئەو راستى ئىخلاسى لە پەيامە كانى نووردايە جگە لە "رەزامەندىي خىواي گەورە" ھەر گىز ناگونجىت شوپنكەوتەي ھېچ شتىكى تر بىت و، جگە لە قورئانى پىرۇزىش ھېچ پالېشتىكى تىرى نىيە!

سەعیدی نوورسى

(۱) مەبەست دووھەم جەنگى جىھانىيە. (وەر گېر)

(نمو شتهی که شایانی بایه‌خ پیدانه)

برایانی تازیز و به‌وه‌فام!

له‌مه‌سه‌له‌ی چواره‌می په‌یامی "به‌ری دره‌ختی ئیمان" دا باسیك هه‌یه که ئه‌مه‌ی خواره‌وه پوخته که‌یه‌تی:

هۆی خۆه‌لنه‌قور تاندم له‌ کاروباره‌ سیاسی‌یه‌کانی گۆی زه‌ویدا ئه‌وه‌یه‌ که ئه‌رکی سه‌رشانی مرۆف له‌و بازنه‌ فراوانه‌دا یه‌ کجار که‌م و بچوو که‌، به‌لام سه‌رنجی ئه‌و که‌سانه‌ به‌لای خۆیاندا راده‌ کیشیت که‌ بایه‌خی پێ ده‌ده‌ن و حه‌زیان له‌ زانینی هه‌والتی رووداوه‌کانه‌، به‌ راده‌یه‌ك که‌ بایه‌خدانیان به‌و ئه‌رکانه‌ - که‌ له‌ پله‌ی دووه‌مه‌دا دین - کارمه‌ندی و ئه‌رکه‌ مه‌زن و راسته‌قینه‌کانی خۆیان له‌ بیر ده‌باته‌وه‌، یان به‌ ناته‌واوی پێیان به‌جێ ده‌هێلێت. ئه‌مه‌ جگه‌ له‌وه‌ی که‌ ئه‌و بازنه‌ فراوانانه‌ مرۆف راده‌پنچن که‌ لایه‌نگری لایه‌نیکێ له‌ دلدا دروست بێت و مه‌یلی به‌لایدا به‌جیت، ئه‌و کاتمه‌ش گۆی به‌ سته‌می سته‌مکارانی ئه‌و لایه‌نه‌ نادات که‌ مه‌یلی به‌ لایاندایه‌، به‌لکو له‌وانه‌یه‌ له‌ دل‌ه‌وه‌ ئه‌و سته‌مانه‌شی پێ خۆش بێت! دیاره‌ ئه‌و کاتمه‌ش ده‌بێته‌ به‌شدارێ تاوانه‌کانیان.

ده‌سا ئه‌ی ئه‌و به‌دبه‌ختانه‌ی که‌ له‌ ئه‌نجامی خۆه‌لقور تاندن و بایه‌خدانه‌وه‌ به‌و بازنه‌ دوورانه‌ له‌زه‌ت له‌و پێ‌ئاگاییه‌ مه‌ستکه‌ره‌ ده‌چێژن که‌ له‌ هه‌والتی زانینی رووداوه‌ ده‌ره‌کی‌یه‌کاندا هه‌یه‌!

گه‌ر خۆه‌لقور تاندن و بایه‌خدان و حه‌زی شت زانینی ناو سه‌روشتی مرۆف، له‌ "پرووی مرۆفایه‌تی" یه‌وه‌ و له‌سه‌ر حسابی کارمه‌ندی‌یه‌ مه‌زن و پێویسته‌کانی سه‌رشانتان، بۆ ئه‌م بایه‌خ پێندان و به‌ دوای هه‌والتی گه‌رانه‌دا هانتان ده‌دات و، ده‌لێن: ئه‌مه‌ش هه‌ر پێداویستی‌یه‌کی مه‌عنه‌ویی سه‌روشتی مرۆفه‌، ئه‌وا منیش ده‌لێم: هه‌روه‌ك خه‌لكی بایه‌خ و حه‌زی شت زانین و ئاگاداری‌یان تێدا ده‌هه‌ژیت کاتێ که‌ مرۆفیکێ دوو سه‌ریان سێ قاچ بێنن، که‌چی مرۆفی کاملی بێ عه‌یبی په‌ر له‌ موعجیزات سه‌رنجیان ناو رووژنیت و بایه‌خی پێ ناده‌ن..

به هه‌مان جۆر، ئەو پروداوانه‌ش که به‌سه‌ر گرووی مرۆفدا تێده‌په‌رن، سه‌رنجی مرۆف به‌لای خۆیاندا پرا‌ده‌کێشن. چونکه‌ پرۆبه‌ریکی فراوانی ده‌نگ و باس و هه‌واله‌کان ده‌گرن. له‌ کاتێکدا که هه‌موو ئەو پروداوانه: کاتی و فانی و ته‌نانه‌ت له‌م چه‌رخه‌دا پرۆخینه‌ریشن! که‌چی له‌ هه‌مان کاتدا سه‌ده‌هزار نه‌ته‌وه‌ی به‌دیها‌توانی وه‌ک په‌گه‌زی مرۆف له‌سه‌ر پرۆوی زه‌وی له‌گه‌ڵ مرۆفدا ده‌ژین که هه‌ر هه‌موویان شایانی سه‌رنج لێدان و بایه‌خ پێدانن، خۆ ته‌گه‌ر - بۆ ئه‌وه‌ - له‌ وه‌زی به‌هاردا ته‌نها سه‌یری په‌کێک له‌و نه‌ته‌وانه - با بلیین "هه‌نگ" یان "ترئ" - بکه‌ین ئەوا خۆمان له‌ به‌رده‌م گه‌لتی موعجی‌زات و کاری ده‌راسای هینده‌مه‌زندا ده‌بینینه‌وه که زۆر زیاتر و به‌چه‌ندین قات له‌ پروداوه‌کانی ناو گرووی مرۆف شایانترن بۆ سه‌رنج پرا‌کێشان و بایه‌خ پێدان! ته‌نانه‌ت کاتی که به‌ وردی سه‌رنجیان ده‌درئت، بایه‌خی مرۆف به‌ ته‌واوی ده‌جووتینن و، گه‌لتی چیژ و له‌زه‌تی پزوحی و مه‌عنه‌ویی ده‌رخوارد ده‌ده‌ن.

که‌واته‌ بایه‌خ پێنه‌دان و وازه‌یتان له‌و چیژ و له‌زه‌ته‌ مه‌عنه‌وی و پرا‌سته‌قینه‌وه، ئاو‌پدانه‌وه له‌ چه‌ند پروداویکی زیانه‌خشی خراپی رێبۆاری نا‌په‌سه‌نی ناو گرووی مرۆف، پاشان پا‌به‌ندکردنی "پزوح" و "ژیری" پێیان‌ه‌وه و، بایه‌خ پێدانی له‌پرا‌ده‌به‌ده‌ریان، هه‌رگیز کاریکی پرا‌ست و دروست نی‌یه‌.

به‌لئێ، ته‌گه‌ر دنیا هه‌میشه‌یی بوایه‌ و، ئەو پروداوانه‌ش به‌ به‌رده‌وامی بمانایه‌ته‌وه و، سوود و زیان له‌وانه‌وه به‌هاتایه‌ و، که‌سانی هه‌لسوورپنه‌ریشیان توانای به‌دیها‌نیان بوایه‌..

ئەوا ئەو کاته بایه‌خ پێدانیان به‌ کاریکی پرا‌ست و دروست داده‌نرا! که‌چی ئەو حاله‌تانه - به‌ وێنه‌ی هه‌لکردنی با - کتوپر و بی‌بار و رێبۆارن و، کاریگه‌ریی هۆکاره‌کانیشیان کاریگه‌ری‌یه‌کی لاوه‌کیی نا‌پرا‌سته‌قینه‌یه‌ و، خۆیشیان "جوژئی" ن و، سوود و زیانه‌کانیشیان نه‌ له‌ خۆره‌لات و نه‌ خۆرئاوا و نه‌ له‌ زه‌ریا‌کانه‌وه‌ نایه‌ت، به‌لکو له‌ لایه‌ن ئەو په‌روه‌ردگاره‌ مه‌زنه‌وه‌ دیت که له‌ په‌گه‌ی

لاملى خۆت نزيكتره و، دلى مرؤف له نيوان په نجه كانيدايه و، په روه ردهت ده كات و، كاروباره كانت رېنكده خات و ده يانساز نيئت.

جا ئايا بايه خ نه دانت به "په روه ردگارى" و "دانست" ه كهى ئه و خواوه ننده، به شيتى و نه فامى دانانرئيت؟

خۆ ئه گهر له گوشه ي ئيمان و حه قيقه ته وه برونينه مه سه له كه، ئه وا ده بينين ئه م چه شنه بايه خ پئدانانه گه لئى زيانى گه رهيان لئى ده بيته وه، چونكه مرؤف ده خه نه ناو گۆرپه پانئىكى فراوانى بن ياسا و ده ستورى ئه وتۆ كه ته نانهت مرؤف دوو چارى "بنى ئاگابى" و نوقمى كاروبارى دنيا ده كهن و، كار و ئه ركه راسته قينه كانى سه بارهت به دواپۆرژه وه، له بير ده به نه وه.

بئى گومان فراوانرئيتى ئه و باز نه به رينانه باز نه ي سياسهت و پرووداوه كانيه تى. به تايهت پرووداوه گشتى به كانى وهك جهنگ، كه "دل"ى مرؤف نوقمى بنى ئاگابى ده كهن ته نانهت ده يشى خنكينن! به راده يهك كه مه گهر به ئيمانئىكى دره خشانى وهك خۆر كه جئى ده ستى قه ده رى خواوه نند و توانستى په روه ردگار له هه موو شت و بارودۆخ و وه ستان و هجووولئىكدا بينئيت، بتوانرئيت ئه و دلّه له و گئىژاوه رزگار بكرئيت، تاكو له ناوه ندى تاريكستانه چروپره كاندا ئه و دلّه نوقم نه بيت و نوورى دره خشانى ئيمانه كهى نه كوژئته وه و "ژيرى" ش پئى بۆ چه مكى "سروش" و "رېنكهوت" نه خليسكئيت.

ئا ليره وه يه كه ده بينين "ئه هلى حه قيقهت" بۆ ئه وهى بگهن به راستى و پئى ناسينى خواى گه وره بدۆزنه وه، ههول ده دن باز نه ي زورى (الكثرة) له بير خۆپان بيه نه وه، تاكو "دل" و "بايه خدان" و "چيژ" و "شهوق" يان بهم لا و ئه ولادا په رته وازه نه بيت و هه موويان له شتانى پئويستدا به كار بهيئن، نهك شتانى فانى كه هه رگيز سه بارهت به مرؤفه وه پئويست نين.

هه ر له م نه پئى به ورده وه يه كه ده بينرئيت زۆر به ي مرؤفه سياسى به كان ته قواى كامليان تئدا نئيه و، ئه وانمش كه ته قوا و سه لاحه تى ته واويان تئدايه سياسى نين! جگه له هاوه له به ريزه كان و مواه يده كانى هاوچه شنيان له پياوچاكانى پئشين.

به و اتایه‌ی که: نهو که‌سانه‌ی سیاستیان کردووه به نامانچی خویان، نایین به لایانه‌وه له پله‌ی دووه‌مدا دیت و حوکمی شوینکه‌وته‌ی ده‌بیت. که‌چی نایینداری راسته‌قینه، به‌ندایه‌تی کردنی بۆ خوای گه‌وره به مه‌ز نترین نامانچی خوی ده‌ز انیت له گه‌ردووندا و، به چاری عاشقی شه‌یداوه بۆ سیاست ناروانیت، به‌لکو به‌پنی قوناعی نهو سیاسته‌له پله‌ی دووه‌م یان سنی‌همدا دایده‌نیت و، ده‌توانیت به وینه‌ی نامرازیکی خزمه‌تگوزار بۆ نایین و حقیقه‌ت به‌کاری به‌پنیت. ده‌نا - به پینچه‌وانه‌ی نه‌مه‌وه - له نرخ و به‌های نه‌لماسی به‌نرخ داده‌شکینیت و ده‌به‌پنیته ناستی ورده شووشه‌ی بی نرخه‌وه!

بوخته‌ی قسه:

هه‌روه‌ك حالته‌ی "مه‌ستی" له‌زه‌تیکی شوومی کاتی بۆ مرؤفی مه‌ست فه‌راهه‌م ده‌هینیت و، نهو نازارانه‌ی له بیر ده‌باته‌وه که له ده‌می نه‌بجامدانی نه‌ر که راسته‌قینه و پنداویستی‌یه‌کانی سه‌رشانیدا دینه‌رینی.. به‌هه‌مان جوور، بایه‌خدانیش به‌م جه‌نگه‌رووخینه‌ر و پرووداوه‌فانی‌یانه‌ش جووره "مه‌ستی"‌یه‌کی نه‌وتویه که به چه‌شنیکی کاتی پنداویستی‌یه‌کانی مرؤف بۆ نه‌ر که گرنگه‌کانی سه‌رشانی و نازاره‌کانی ماندوو‌بوونیشی به‌نه‌بجامدانی نهو نه‌ر کانه‌وه له بیر ده‌باته‌وه و، له‌زه‌تیکی شوومی ده‌داتی، یان دوو‌چاری نا‌ئومیدی‌یه‌کی پرووخینه‌ری ده‌کات. که نه‌مه‌ش پینچه‌وانه‌ی نهو فه‌رمانه‌ی خوای گه‌وره‌یه که ده‌فه‌رمویت:

﴿لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ﴾ (الزمر: ۵۳).

دیاره نهو کاتمه‌ش شایانی ته‌می کردن و تۆله‌ی نهو سه‌رزه‌نشته توندوتیژه‌خوایبه ده‌بیت که ده‌فه‌رمویت:

﴿وَلَا تَرْكَبُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَمَا تَمْسِكُمُ النَّارُ﴾ (هود: ۱۱۳).

چونکه به ویستی خوی و به شیوه‌یه‌کی ناوه‌کی له سته‌می سته‌مکاراندا به‌شداری کردووه، نیت سزای شایانی خوی له هه‌ردوو دنیا‌دا وه‌رده‌گریت.

(رژگار كردنى ئيمان مهزنترين چا كه به لهم سهرده مهدا)

باشترين كرده وهى چاك و مهزنترين فهرمانبهرى بهلامه وه - لهم سهرده مهدا -
 رژگار كردنى ئيمان و همولدانه بۇ بههيز كردنى ئيمانى كه سانى تر.
 كه واته - برا كه م! - و ربابه! نزيكى خۇويستى و له خۇبايى بوون مه بهروه وه،
 توخنى هيچ شتيك مه كه وه كه له مانه نزيكت بخاته وه. بهلكو ده بينت "ئه هلى
 حهقيقه تى ئم سهرده مه" به تهواوى خۇيان له بهشى دهروونى خۇيان دالمالن و واز
 له خۇويستى و له خۇبايى بوون بهينن، بهلكو ئمه له هه موو شتيك پئويست تره
 جئى به جئى بكه ن. چونكه مهزنترين مهترسى كه لهم سهرده مهدا روو ده كاته مروف
 له پئى خۇويستى و له خۇپرازى بوون وه دين. كه واته با هه موو به كيك له ئه هلى
 حهقيقه ت هه ميشه بۇ ناتهواوى و كه متر خه مى به كانى خۇى پروا ئيت و، به تهواوى
 خۇنهويستى بنوئيت.

پاريز گارىي ئيمان كه تان و به ندايه تيتان بۇ خواى گه وه، به پالئه وانئيتى به كى بئى
 وينه لهم بارودوخه دژواره دا، پله به كى گه لئى به رزه.

به لئى، په يامه كانى نوور له به رامبه ر هه موو هير شه درندانه كانى ئم چه ر خه وه
 هه ر گيز شكستيان نه هيناه وه، بهلكو سه سه سخت ترين ملنه ده ر و كه سانى نه ياريان به
 ره سمى ناچار كرد كه به بلا بوون وه يان پرازى بين. ته نانه ت وا ما وهى دوو ساله و
 دو اى ورد بوون وه و ليكۆلئينه وه له سه ر په يامه كان، به رپرسه گه وه ره كان و خا وه ن
 پله و پايه به رزه كانى وه زاره تى داد پئى يان به سه ر به سئى بلا بوون وه وه په يامه كانى
 نوور دا و، په يامه گشتى و نامه تايه تى به كانيان به خا وه نه كانيان دا به وه.

به كيك له و شتانه ي كه ده يچه سپئن په يامه كانى نوور مو عجز به به كى معنه ويى
 قورئانى پروون لهم چه ر خه دا، شكست نه هينانى رپيازى په يامه كانى نووره، وه ك
 ئه و شكسته ي كه به سه ر رپياز و ته ريقه ته سؤفى به كاندا هات، بهلكو
 سه ر كه وتيه تى به سه ر نه يار انيدا و هينانى زور كه سى ملنه ده ر و سه سه خته له
 لايه ن ئه و په يامانه وه بۇ ناو بازنه ي ئيسلام، كه ئه ممش گه لئى روو داوى زور شا به تن

له‌سه‌ری. ئەو پروداوانەش قەناعەتیان پێ داین کە خزمەتکردنی ئایین - بە زۆری لەم وڵاتەدا - لە دەره‌وه‌ی بازەنی پەیامەکانی نووردا هەرگیز خزمەتێکی کامل دەرناییت، چونکە هەولێکی تاییەتی و جوزئی و تاکە‌کەسی.. یان کارێکی شکست پێهاتووی پستی پەردە دەیت.. یان لە ناوهندی چەند تەحریف و تەئویلیکی نابەجێدا چاوپۆشی و نەرمونیانی لە بەرامبەر بیدعەتەکانەوه دەنوییت!

برام! مادەم تۆ هیممەتێکی بەرز و ئیمانێکی بەهیزی دامەزراوت هەیە، ئەوا بێ بە قوتایی پەیامەکانی نوور و، بە ئیخلاص و دامەزراوی و تەواووعی تەواوەتی‌یه‌وه دەستیان لێ گیر بکە، تاکو بیست بە هاوبەشی دەسکەوتە قیامەتی‌یه‌کانی هەزاران بەلکو سەدان هەزار قوتایی نوور، بەپێی دەستووری هاوبەشیی مەعنەوی و قیامەتی‌یانە‌ی کردارەکان. بەم کارەشت خێر و چاکە کانت لە کردەوه‌ی چاکی "جوزئی" و "تاکە‌کەسی"‌یه‌وه دەگۆریت بە خێر و چاکە‌ی "هەمە‌کی" و "بە‌کۆمە‌ل" و، قازانجی بازرگانی‌یه‌کی سوودبەخشت لەو دنیا‌دا دەست دەخات.

* * *

(چی هانی خەلکی دەدات بۆ نووسینەوه و لەبەرگرتنەوه‌ی پەیامەکان؟)

برا ئازیز و صددیقه‌کانم!

ئەم‌پ‌رۆ کۆمە‌لە پەیامێکم بینی لەوانە‌ی کە منالانی پێ گوناھ- و پیرە کاملە‌کان نووسیبووینانەوه و لە ناوهندی ئەو کۆمە‌لە پەیامانە‌دا بوون کە دوای دوو سالی وردبوونەوه و لیکۆلینەوه، لە لایەن دادگاوه درانەوه بە من.

بە بینینی ئەم کۆمە‌لە پەیامە خاوین و بیگەردانە، قەناعەتم هینا بەوه‌ی کە لەبەرگرتنەوه‌یان لە لایەن نەخویندە‌واره پێ گوناھ‌کانەوه بۆ بەر بەست دانان لە بەردەم گومانە‌کانی فەیلە‌سووف و گو‌م‌رایاندا^(۱)، گەورەترین هۆکارن بۆ

(۱) مەبەست ئەوه‌یه کە ئەوانە هەرچەند نەخویندە‌وار بوون، بەلام وه‌کو کێشانی نەخش و نیگار لەبەر پەیامە نووسراوه‌کانیان گرتووه‌تەوه، تاکو بەشدارێ خێری نووسینەوه و بلاو کردنەوه‌ی پەیامە‌کان بێن، دەنا خویندە‌نە‌میان ئەستم بووه! (وه‌رگێڕ)

سەرکه‌وتن به‌سەر نه‌یاره سەر سه‌خته‌کاندا و.. بۆ ناچار کردنی که‌سانی بی و یزدانیش تاکو ویژدان به‌کار بهینن.

جا ئهم به‌ش به‌ش و کۆمه‌له‌ په‌یامانه‌ی که‌ له‌ لایه‌ن نه‌خوینده‌واره‌ کانه‌وه نووسراونه‌ته‌وه، له‌ سێ به‌ر گدا کۆمان کردنه‌وه.

"په‌یامه‌ کانی نوور" هینده‌ چێژی مه‌عنه‌وی و پووناکیی سه‌رنج پراکیش و دلخۆشیی له‌پراده‌به‌ده‌ریان تێدایه‌ که‌ هانی گه‌وره‌ و بچووک ده‌ده‌ن بۆ نووسینه‌وه‌یان لێ بپین، به‌ پراده‌یه‌ک که‌ هیچ کام له‌ داهینانه‌ تازه‌ و هۆکاره‌ نوی‌یه‌ کانی هاندانی منال بۆ خوینده‌نه‌وه‌ و نووسین، ناگه‌نه‌ ئاستیان.

ئهمه‌ش ده‌ری ده‌خات که‌ په‌یامه‌ کانی نوور له‌ کاری خۆیاندا هه‌ر به‌رده‌وام ده‌بن و، په‌ گه‌ کانیان به‌ ناخی دل و ده‌روونه‌ کاندایاوه‌ که‌ نه‌وه‌ و، هه‌تا سه‌رده‌می نه‌وه‌ کانی داهاتووش ده‌میننه‌وه‌ و - پشت به‌ خوا - هیچ هیزیک ناتوانیت ریشه‌ که‌ نیان بکات.

ئنجاهه‌روه‌ک ده‌ستوو سه‌ کانی ئه‌و مناله‌ به‌ری و بی گوناها نه‌ له‌ چه‌ند به‌رگیکدا کۆکرانه‌وه‌، به‌ هه‌مان جۆر ده‌ستوو سه‌ کانی ئه‌و پیر و به‌ ته‌مه‌ نانه‌ش که‌ هاتوونه‌ته‌ ناو باز نه‌ی په‌یامه‌ کانی نووره‌وه‌ و له‌ دوا‌ی ته‌مه‌نی چل سالی‌یه‌وه‌ ده‌ستیان داوه‌ته‌ خوینده‌نه‌وه‌ و نووسین، خرا نه‌ چه‌ند به‌رگیکێ تره‌وه‌.

ئه‌و پیره‌ نه‌خوینده‌وارانه‌ی که‌ هه‌ندیکیان شوان و په‌وه‌ند و ده‌شته‌ کین، له‌م بارو دۆخه‌ سه‌خته‌دا و سه‌رباری هه‌موو ته‌نگ و چه‌له‌مه‌یه‌ک، کار و کۆششیان بۆ په‌یامه‌ کانی نوور و خزمه‌تی ئیمان له‌ هه‌موو شتیک به‌ لاوه‌ له‌ پشتر و پێ باشتره‌. ئهمه‌ش به‌ ئاشکرا ده‌ری ده‌خات که‌ پێوستی خه‌لکی به‌ "په‌یامه‌ کانی نوور" له‌ پێوستی‌یان به‌ "نان" زۆر زیاتره‌، ته‌نانه‌ت شوانه‌کان و جووتیاران و ئه‌وانه‌ی خه‌ریکی درویننه‌ن، بگه‌ ده‌شته‌کی په‌ کانی، خزمه‌تکردنی په‌یامه‌ کانیان له‌ پێداویستی‌یه‌ کانی خۆیان به‌ لاوه‌ پێوست تره‌.

کاتی خه‌ریکی پێداچوونه‌وه‌ و هه‌له‌ گێری ئه‌و په‌یامانه‌ بووم که‌ منالان و پیران نووسیویانته‌وه‌ و، به‌ ده‌ست که‌م و هه‌ختی‌یه‌وه‌ ده‌منالاند، ئهم خاتیره‌یه‌م به‌ دلدا هات:

پىۋىست بە دلتنەنگى و بىزارى ناكات، چونكە ئەو كەسانەى كە لەسەر خويندەنەۋەى پەلە راھاتون، بە خويندەنەۋەى نوسخە دەستنوسە كانى ئەمان ناچار دەبن لەسەر خۆ بياخويننەۋە! ئەم لەسەر خۆيەش دەبىتە ھۆى ئەۋەى كە ھەر يەك لە "ژىرى" و "دل" و "گيان" و "نەفس" و يەك بە يەكى ھەموو ھەستەكان راستى يە كانى ئەم پەيامانە بچىژن كە بۆ ئەوان ۋەك خۇراك وان. دەنا بە خويندەنەۋەى پەلە تەنھا "ژىرى" بەشى خۆى ۋەردە گرېت و، ئەوانى تر بى خۇراك دەمىننەۋە!

لەبەر ئەۋە، ناىت پەيامە كانى نوور بە چەشنى خويندەنەۋەى زانست و كىتەبە كانى تر بخويننەۋە، چونكە ئەو ئىمانە تەحقىقى يەى كە لەم پەيامانەدان، لە زانىارى يە كانى تر ناچن. كەۋاتە - جگە لە ژىرى - نوور و ھىزىكى يارمەتيدەرى گەلى "لەتائىفى" ترى مرۇفن.

بوختەى ئەم قسانە:

نووسىنەۋە ناتەۋاۋە كانى ئەو منالە بى گوناھ و پىرە نەخويندەۋارانە، دوو سووديان تىدايە:

يە كەمىان: خوينەر رادەھىنن كە بە وردى و لەسەر خۆ بياخويننەۋە!

دوۋ ھەمىان: مرۇف ھان دەدەن كە بە رىز و سەرسوورمانەۋە وانەى مەسەلە ورد و ناسك و بەلەزە تە كانى پەيامە كانى نوور بخويننەۋە، لەو زمانە پاك و بەرى و خاۋىنانەيان بىستىت.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعيدى نوورسى

* * *

(دەرسى حەقىقەتم لاي كنى خويندەۋە)؟

گومان باشىي زياد لە پىۋىستان بەرامبەر بە من ھىندە زور و لە سەرووى سنوورى خۆمەۋىيە كە ناتوانم قبولتى بكم، مەگەر بە ناۋى كەسى مەعنەۋىي

په‌يامه کانی نووره وه بیټ. دهناهر گیز له توانا و سنووری مندانیه که
تایه‌تکاریه‌یه کانی ئه‌و پله به‌رزانه دهر بخم!

پاشان رپیازی په‌يامه کانی نوور رپیازی ته‌ریقه‌تی سو‌فی نی‌یه، به‌لکو هی
حقیقه‌ته و، له نووری رپیازی هاوه‌له به‌ریزه‌کانه‌وه - خویان لئی رازی بیټ -
وه‌ر گیراوه!

ئهم رپوژگار و زهمانه هی ته‌ریقه‌تی سو‌فی نی‌یه، به‌لکو زهمانی رزگار کردنی
ئیمانیه.

سو‌پاس بۆ خوا په‌يامه کانی نوور تا کو ئیستا و له دژوارترین بارودوخدا ئهم
ئهر که‌ی سه‌رشانی خویان راپه‌راندووه.

بازنه‌ی په‌يامه کانی نوور له‌م رپوژگار ه‌دا بریتی‌یه له بازنه‌ی قوتایانی ئیمامی
عه‌لی و حه‌زرتی حه‌سه‌ن و حه‌سین و شینخی گه‌یلانی، خوا له هه‌موویان رازی
بیټ. چونکه له‌سه‌ر شیوازی وه‌یسی قه‌ره‌نی^(۱)، وانه‌ی حه‌قیقه‌تم‌راسته‌وخۆ لای
ئیمامی عه‌لی - خوای لئی رازی بیټ - و به‌هۆی شینخی گه‌یلانی و ئیمام
زه‌ینولعایدین و حه‌زرتی حه‌سه‌ن و حه‌سینه‌وه - خویان لئی رازی بیټ -
خویندووه! له‌به‌ر ئه‌وه، بازنه‌ی کار و خزمه‌ته‌کانی ئیمه‌ باز نه‌که‌ی ئه‌وانه.

پاشان من دان به‌وه‌دا ده‌نیم که به‌هیچ جۆرێک شایانی ئه‌و پله به‌رزه‌ نیم تا ئه‌و
به‌ر هه‌مه به‌نرخه‌ لای خوا وه‌ر گیراوه به‌هی خۆم دا بنیم. به‌لام به‌دییه‌نانی دره‌ختیکی
گه‌وره و به‌رز له‌ تۆوینکی یه‌که‌جار بچووک کارینکه له‌ توانستی خوای گه‌وره‌ به‌ده‌ر
نی‌یه و، به‌پینی یاسای کارای خوا وه‌ند له‌ گه‌ردووندا هه‌میشه‌ رایی ده‌ کریت و،
به‌لگه‌ی مه‌زنیی ئه‌و یاسایه‌ی خوا یه.

(۱) یه‌کێکه له‌ گه‌وره‌ مه‌ردانی تایمین و خه‌لکی یه‌مه‌نه. له‌ سه‌رده‌می پێغه‌مبه‌ردا ﷺ ژیاوه و
موسلمان بووه، به‌لام له‌به‌ر خزمه‌تکردنی دایکه‌ بیره‌که‌ی نه‌یتوانیوه له‌ مه‌دینه سه‌ردانی بکات و به
خزمه‌تی بگات. له‌ سه‌رده‌می حه‌زرتی عوممه‌ردا - خوالی رازی بیټ - هاتووه بۆ مه‌دینه و پاشان له
کووفه‌ نیشه‌جئ بووه. له‌ جه‌نگی "صیفین" له‌ گه‌ل حه‌زرتی عه‌لی‌دا بووه - خوالی رازی بیټ -
له‌مه‌ش ده‌جئ که هه‌ر له‌و جه‌نگه‌ و له‌ سالی ۳۷ی کۆچی‌دا شه‌هید بوویت. خوالی رازی بیټ.
به‌روانه: "أسد الغابة ۱/۱۷۹ حلیة الأولیاء ۲/۷۹ الأعلام ۲/۳۲". (وه‌ر گئی)

وا من سویندتان بۆ ده‌خۆم و دلنیا‌تان ده‌که‌م که مه‌به‌ستم له ستایشی په‌یامه‌کانی نوور: پشت‌گیری راستی‌یه‌کانی قورئان و چه‌سپاندن و بلاو‌کردنه‌وه‌ی پایه‌کانی ئیمان‌ه.

سوپاسی بێ پایان پێش‌کش به‌ په‌روه‌ر‌دگاری میه‌ره‌بانم که راپه‌نه‌هیناوم له‌خۆم رازی‌م، هه‌روه‌که‌ عه‌یب و ناته‌واوی‌یه‌کانی خۆمی به‌ راده‌یه‌که‌ پێشان‌داوم که هه‌ر‌گیز‌ حه‌زم‌له‌وه‌نی‌یه‌خۆم‌پێش‌چاوی‌خه‌لکی‌بخه‌م.

به‌لێ، که‌سێک‌له‌سه‌ر‌لیواری‌گۆر‌بێت، ئاو‌ر‌له‌و‌دنیا‌فانی‌یه‌ناداته‌وه‌که‌له‌پشتی‌خۆیه‌وه‌به‌جینی‌هێشتووه‌. خۆ‌ئه‌گه‌ر‌بۆ‌ی‌پروانیت‌و‌ئاو‌ری‌لێ‌بداته‌وه‌ئه‌وا‌کارێکی‌نه‌فامانه‌ی‌به‌ئه‌نجام‌گه‌یان‌دوووه‌و‌زیانیکی‌گه‌وره‌شی‌له‌خۆی‌داوه‌.

ده‌سا‌خوایه‌گیان!

له‌م‌چه‌شنه‌زیانانه‌بمان‌پاریزه‌. ئامین.

دوعا‌و‌سلاو‌مان‌به‌یه‌که‌به‌یه‌کی‌هه‌موو‌برایان‌بگه‌یه‌نن‌و، تکای‌دوعای‌خێریان‌لێ‌ده‌که‌ین.

* * *

(راستی "هه‌میشه‌ی" له‌سه‌ر‌شانی‌که‌سانی "فانی" بنیات‌نانریت)

... ئه‌بجاره‌یان‌پرسیاری‌له‌باره‌ی‌راستی‌یه‌کی‌هێنده‌مه‌زنه‌وه‌کردوو‌ه‌که‌هه‌زار‌جار‌له‌سه‌رووی‌پله‌و‌سنووری‌خۆمه‌وه‌یه‌و، له‌م‌پرسیاره‌شیدا‌پالتی‌به‌خۆش‌باوه‌رپی‌یه‌زیاد‌له‌پنویسته‌که‌یه‌وه‌داوه‌. ده‌یه‌و‌یت‌له‌گۆشه‌ی‌کارمه‌ندی‌به‌رز‌و‌مه‌زنی‌که‌سی‌معنه‌ویی‌په‌یامه‌کانی‌نوور‌و‌له‌گۆشه‌ی‌یه‌کی‌که‌له‌کارمه‌ندی‌یه‌به‌رز‌ه‌کانی‌خه‌لافه‌تی‌نبوه‌ته‌وه‌بۆ‌من‌پروانیت! چونکه‌له‌و‌پرووه‌که‌من‌مامۆستای‌ئوم‌تیشکیکی‌ئه‌و‌کارمه‌ندی‌یه‌ناو‌براو‌انه‌ی‌له‌مندا‌بینیوه‌و، هه‌و‌ل‌ده‌دات‌له‌گۆشه‌ی‌ئه‌و‌کارمه‌ندی‌یه‌موقه‌دده‌سه‌وه‌بۆ‌که‌سی‌ئاسایی‌من‌پروانیت‌و، ده‌یه‌و‌یت‌من‌به‌مه‌زه‌ریکی‌ئه‌و‌خه‌لافه‌ته‌معنه‌وی‌یه‌بینیت!

يه كه م:

"راستی نمر و هميشه ي" هر گيز له سر شانی كه سانی له ناو چوی "فانی" بنیات نانریټ، دهنا ستمینکی زور سره هلددهات. چونكه نهو هر كه گرنگی كه له هموو لایه كه وه سیفته تی بهرده و امی و كه مالی تیډا بیټ، نابئی بیه ستریت به كه سانیكه وه كه دوو چاری نهمان و گرفتاری سوو كایه تی ده بن. خو ته گهر به ستریت پیانوه نهو ا خودی نهو هر كه گرنگه تووشی زیانیکی زور ده بیټ.

دووه م:

په یامه كانی نوور زاده ی بیری دانهر نین كه به ریژنه ی قورثانی پیروز یا خود زمانی پینداویستی به رۇحی به كانی دانهره كه بیان هه تقولا بیټن. واته چند ریژنه و بهره كه تینکی نهو تو نین كه تنها پرویان له موحتاجی و توانا و لیها تنه كانی خودی دانهر بیټ. بهلكو له داوا كاری گوی بیستان و هاوړی به ریژ و بیگهر د و راست و توندو توله كانی دانهر وه له درسی قورثاندا، سرچاوه یان گرتووه، كه به "رۇح" داوا كاری نهو ریژنه و بهره كه تانه بوون و پر به دل سهلمان دوویانه و قبول و جی به جی یان كردووه. كه واته چند ریژنه یه كن كه زور له سهرووی توانا و لیها تنه كانی دانهر یانوه ن.

جا ههروهك نهو هاوړی و گوی بیستانه بوون به هوی سره هلدانی په یامه كانی نوور، هر نهو انیشن كه قوتایان و حقیقه تی كه سی معنه ویی په یامه كانی نوور پینكه هینن. به لام دانهر تنها به شینکی لهو راستی به دا هیه كه له وانیه بریتی بیټ له شهرفی رچه شكاندن و پیشكه و تن، گهر به بی ئیخلاسی پووچهلئ نه كاته وه.

سی هم:

هم زه مانه رۇژگار و زه مانی كۆمه له. چونكه نه گهر زیره کی و بلیمه تی یهك به یه کی تاكه كه سه كان بگاته راده ی "كاری ناا سایی" ش هیشتا هر له وانیه له بهرامهر زیره کیی كه سی معنه ویی كۆمه له وه شكست بخوات. بویه وهك نهو برا به ریژه ی كه نوو سیویه تی، منیش ده لیم: هر كینکی ئیمانی گرنگ و مهنی نهو تو كه له پروویه كه وه جیهانی ئیسلام پرووناك بكاته وه و له پرووناکی یه كانی

زيره كى به كى قودسى به وه سهرى ههلدا بئيت، ههر گيز ناخريته نه ستوى به ك كه سى لاوازى به رواهت شكست پنهاتوو، كه چه ندين دوزمنى له ژماره به دهر و رقه بهرى سهر سهخت له مه لاسدان بوى و، ده يانه وئيت به سوو كاپه تى پيكر دنى له شان و شكوى دابشكئينن. خؤ نه گهر نه و هر كه مه زنه بخريته نه ستوى نه و كه سه لاوازه وه و، نه وئيش له ژير ليډانى توندوتيزى نه و هه وه لى دوزمنانيدا له رزه ي پي بكه وئيت، نه و كؤلى سهر شانى لى ده كه وئيه خواره وه و ورد و پهراش ده بئيت.

* * *

(ئيمانداران پيوستيان به راستى به كى خاوينه)

برا ئازيز و صلديق و دامه زراو و دلسوز و بينگه رده كانم!

نه وانى په يوه ندى يان پئمانه وه هه يه، پر سيار نيكي گرنگى ماددى و معنه ويم لى ده كهن و، هه مان پر سيار به دهر وونى خؤيشمدا دئيت، كه نه مه يه:

بؤچى په فتارئك ده نوئيت كه تا ئيستا هيچ كه سينك له و جوړه په فتاره ي لى نه بينراوه؟ بؤ ئاورئك به لاي نه و هيژاندا ناده يته وه كه گه لى گرنگن و ده توانن له كار و باره كائندا يار مه تيت بدهن؟ بؤچى له م بابه ته دا هه لوئيست پيچه وانى خه لكى به؟ نه وه تا به ئاشكرا رايده گه يه نيت كه هيچ پيوستى به كت به وانى به؟

پاشان بؤچى به توندى ده ست به پرووى هه موو پله و پايه به كى به رزه وه ده نئيت كه قوتابى به تايبه تى به كانى نور - به يه كده ننگى - تؤ به شايانيان ده زانن، نه وه تا به هه موو توانايه كتوه له و پله و پايانه دوور ده كه وئيه وه، له كاتيكدا كه خه لكى ئاواتيان بؤ ده خوازن و به دواياندا ده گه رين! نه مه سهره پراى نه وه ي كه ده توانن چه ندين سوود و خزمه تى زؤر به بلاو كرده وه ي په يامه كانى نور بگه يهن و، رى بؤ فتو و حاتى نه م په يامانه ئاسان بكه ن؟

وه لام:

نه هلى ئيمان، له م كاته ي ئيستا دا، تابلنى پيوستيان به راستى به كى گه لى خاوين و بينگه رده كه ههر گيز نه گونجيت بينت به هؤى ده ستخستنى هيچ

دهسكه وتيڭ و، شويڭكه وتەي هيچ شتيڭ نه يئيت و، پليكانه نه يئيت بۆ تامانجينيكي تر و، هيچ مەبه ستيڭ نه توانيئت چلكن و چه پەلئى بكات و، فەلسەفە و گو مانە كانيش نه توانن خۇيانى له قەرە بدەن و زەفەرى پىن بېن..

ئيمانداران پيوستيان بە راستى يەكى ئاوا خاوين و يىڭەردە كە بەرە و راستى يە كانى ئيمان رېنمايان بكات. تاكو لەم سەردەمەي ئىستادا، كە هيرشى گو مپرايى تيدا سەخت بوو و گو مان و دوودليى هەزار سالى رەبەقى تيدا كۆبوو تەو، ئيمانى ئيمانداران پياريزيئت.

جا له پروانگەي ئەم خالەو كە باس كرا، باز نەي خزمەتى پەيامە كانى نوور ئاوپر لەو كەسانە نادا تەو كە دەستى يارمەتیی بۆ دريژ دە كەن، چ لە ناوەو هەي ولاتدا بن چ لە دەرەو هەي! هەر و هەا گوئى بەو هيزە بايە خدارە شيان نادا كە هەيانە، تەنانەت هەر بە شويڭشياندا ناگەرپيئت، تاكو لە بەرچاوى موسلماناندا نه يئيت بە هۆكارنيڭ بۆ دەستخستنى تامانجە دنيايە كان. چونكە ئەم پەيامانە هۆي ژيانىكي نە پراو هەي هەميشە يين و، جگە لە مە هيچ مەبه ستيڭى تريان نى يە.

مادەم ئەمە و ايه، ئەو پەيامە كانى نوور، بە بۆ نەي ليڭكۆلنەو هە عادەت بە دەر و هيزە ناوازە و پى و يئە كانيانەو، دە توانن ئەو هەموو گو مان و دوودلي يانە لا بېن كە هيرش بۆ سەر ئيمان دەهينن و، بە يە كجارى رايان بمانن.

* * *

پلەو پايە نوورانى يە كانى دوا رۆژ چەند پلەيە كى مەعنەوين و لە لاي تيڭكراي ئەهلى حەقىقەت بەرەوا دادە نرين، تەنانەت هەموويان ئارەزوومەندى ئەو پلەو پايانەن، كە هيچ زيانىكيان نى يە. برا دلسۆزە كانيشمان، لە بەر باو پەرى باشيان بەرامبەرت پييان رەوا بينيويت، كەواتە ئەگەر پييان رازى ييئت ئەوا نە زيان لە ئىخلاست دە كەويئت و نە ئەو برايانەشت پىيان ناخۆش دە يئيت، چونكە بەلگەي زۆريان لايە كە تۆ شايانى ئەو پلەو پايانەيتا كە چى لە گەل ئەمەشدا تۆ پييان رازى ناييت و، بە توورپەيى و توندوتىژى يەك دەست بە پرووى ئەو پلە و پايانەو دە يئيت

كە ھەر گىز بە تەوازۇع دانانرئىت. زىياد لەمانەش، دەچىت ھەستى ئەو برايانەشت زامدار دەكەيت كە ئەو مەقامانەت پىن رەوا دەبىنن..

جا ئايا بۆچى تا ئەم رادەيە و بەم شىۋە توندوتىژە دوورپەرىزى لەو پلەوپايانە دەنۆينىت؟

وہلام:

ھەر وہك مەردىكى بەغىرەت لە پىناۋى رزگار كردنى ژيانى ھاوپى كانىدا خۆى بەخت دەكات، بە ھەمان جۆر، لەبەر پاراستنى ژيانى ھەمىشەيى ئيمانداران لە بەرامبەر ھېرشى چەندىن دوژمنى ترسناكەو، گەر پىنۆست بىت (كە ئىستا ئەو پىنۆستى بە ھەيە) نەك تەنھا ئەو پلەوپايانەى شايانىان نىم، بەلكو چەندىن پلەوپايەى راستەقىنەى ژيانى ھەمىشەيىش لەو پىناۋەدا بەخت دەكەم. ئەمە لە پەيامە كانى نوورەو ھەيىر بووم كە برىتى بە لە "شەفەقەت" بەرامبەر بە خەلكى!

بەلنى، دەبىت لە ھەموو كاتىكدا ئەمە وا بىت. بە تايبەت لەم سەردەمەدا و، بە تايبەت ترىش لە دەمى پەرسەندنى ئەو پىن ئاگايەدا كە "گومراپى" لە ناۋەندى زال بوونى تەۋژمە سىياسى و بىرورا فەلسەفى بە كاندا، بۆ خەلكى فەراھەمى ھىناۋە..

لە چەرخىكى ۋەك ئەم چەرخەى ئىمەدا كە لەخۆبايى بوون و لەخۆپرازى بوونى تىدا ورووژاۋە، پلەوپايە بەرزە كان دەيانەۋىت ھەموو شتىك بكن بە ئامرازىكى گويپراپەلى بەردەستى خۇزىان و، ھەرچى شت ھەيە لە پىناۋى ئامانج و مەبەستە كانىاندا بە كاربەيىنن. تەنانەت موقەددە ساتىشىيان دە كەن بە ھۆكارى گەيشتىيان بەو پلەوپايانەى دنيا!

خۆ ئەگەر پلەوپايەى مەعنەۋى لە ئارادا ھەبىت، ئەوا پىتر دەرفەتى لىنى ۋەردە گىرئىت و، زياتر لە ھەموو شتىك دەتوانرئىت بىكرئىت بە ھۆبەكى كارىگەر بۆ گەيشتن بە مەبەستە كانىان!

لەبەر ئەو، ھەر كەسىك ئەو پلەوپايە مەعنەۋى بەيىت ھەمىشە بە تۆمەتبار تەماشادە كرىت و خەلكى دەلئىن:

ئەمە بۇ ئەوئەي لە بەرچاوی خەلكیدا پارئزگاریی خۆی بکات و، واپیشان بدات که شایانی ئەو پلەوپایانەیه، دەچیت چەندین خزمەتی پیروز و خاوین و راستیی بەرز ئەنجام دەدات، بەلام دەیانکات بە چەند هۆکار و پلیکانەبەک تاکو بە ئامانجەکانی خۆی بگات!

بەم چەشنە، دەردە کەوئیت که ئە گەر پلەوپایە مەعنەوی یەکان تەنها یەک پاداشتیان بۇ مرؤف و پلەکە ی تیدا بیت، هەزار و یەک زیانیان تیدا یە بۇ خەلکی و بۇ خودی راستی یەکانیش، بەهۆی ئەو بی رهواجی یە که لە گومان و دوودلی یەکانەوه پەیدا دەبن و دینەرنی ئەو راستی یانە!

پوختە ی ئەم قسانە:

"راستی ئیخلاص" نایەئیت توخنی هەر شتیک بکەوم که لەوانە بیت بقوزریتەوه بۇ دەستخستنی ناوبانگ و گەشتن بە پلەوپایە ماددی و مەعنەوی یەکان.

بەئتی، هەرچەند ئەمە زیانیکی زۆر بە خزمەتگوزاریی نوور دە گەپەئیت! بەلام ئە گەر مرؤف لە رینمای بیگەرد و راستەقینە ی (دە کەس) دا پلە ی خزمەتگورازیی هەبیت و راستی یەکانی ئیمانان تیگەپەئیت که لە سەرروی هەموو شتیکەوه، ئەو م گەلنی پنی باشترە لەوئە که مرؤف لە پلە ی "قوتبیککی مەزن" دا بیت و رینمای (هەزار کەس) بکات. چونکە "چۆنیتی" لە "چەندایەتی" باشترە و، ئەو دە کەسەش حەقیقەتەکانیان لە هەموو شتیک بەلاوه بەرز و باشتر دەبیت و، هەمیشە خۆراگر دەبن و، دە گونجیت دلانی ئەوان - که لە حوکمی "توو" دان - درەختیککی مەزنی زەبەلاحی لنی سەوز بیت. بەلام هەزار کەسە که لەوانە یە لەتاو ئەو هیرش و گومانانە ی که لە لایەنی ئەهلی دنیا و فەلسەفەوه پروو بە پرویان دەبنەوه، دەوری ئەو قوتبە مەزنی چۆل بکەن و بەم لا و ئەو لادا پەرتەوازه بین، چونکە لایان وایە ئەو قوتبە لە گوشە نیگای خۆی و پلەوپایە و هەستە تاییەتەکانیەوه دەوئیت!

لەبەر ئەوه، خزمەتکاریم پنی باشترە لەوئە ی خاوه ن پلەوپایە م!

تەنانەت من گەلنی دلگران بووم و لە خوای گەوره پارامەوه که ئەم جارە بیان ئەو مرؤفە دوو چاری هیچ شتیک نەکات که بۇ ئەنجامدانی پیلانی دوژمنانم و، بی

هیچ ری و شوینیکی یاسایی و به پینج شیوه و له رۆژانی جه ژندا سووکایه‌تی پیی کردم. چونکه باسه که له‌ناو خه‌لکیدا بلاو بووه ته‌وه و، ترسام گهر خوای گه‌وره دوو چاری گرفتیکی بکات، خه‌لکی پله‌وپایه‌م بۆ دابینن و، بلینن: نه‌مه‌ی دوو چاری نه‌وه که سه‌بوو نه‌نجامی که رامه‌تینکی له‌عاده‌ت به‌ده‌ره. له‌بهر نه‌وه، وتم:

"نه‌ی په‌روه‌ردگارم! ئیسلا‌حی‌حالی بکه، یان تۆله‌یه‌کی وای لئی بسینه‌روه که شایانی بیئت، بی نه‌وه‌ی نه‌وه تۆله‌سه‌ندنه‌وه‌یه به شیوه‌یه‌ک بیئت که رامه‌تینکی مه‌عنه‌وی بگه‌یه‌نیئت!"

* * *

(بۆ به‌ریژ به‌ریژه‌به‌ری ناسایشی گشتی له نه‌نقه‌ره)

نه‌گهر ده‌ته‌ویئت چاوپینکه‌وتن له‌گه‌ل که‌سینکی لاوازا ساز بکه‌یت که به شیوه‌یه‌کی ناره‌سمی ماوه‌ی بیست سالی په‌به‌قی له‌زیندانی تاکه که‌سی و داپر کردنی ته‌واوته‌ی له‌خه‌لکی بردیته‌سه‌ر و، ته‌نگ و چه‌لمه‌ه و گه‌رو گرفتیی بیی وینه‌ی تروش بوو بیئت و، له‌گه‌ل هه‌موو نه‌وانه‌شدا به بیی ده‌نگی دانیشتیئت.. گهر ده‌ته‌ویئت چاوپینکه‌وتینکی جیددی و راسته‌قینه‌ی ناره‌سمیی له‌گه‌ل نه‌وه که‌سه‌دا نه‌نجام بده‌یت، نه‌وا فه‌رموو و امن که‌مینک بۆ نه‌م مه‌به‌سته له‌گه‌لتدا ده‌دوینم.

یه‌که‌م: دوا‌ی وردبوونه‌وه و لیکۆلینه‌وه‌کانی دوو دادگا بۆ ماوه‌ی دوو سال له‌سه‌ر نه‌وه کتیب و نووسینه‌نم که له‌ماوه‌ی بیست سالی ژیا‌مندا دامناون، نه‌یان‌توانی هیچ ماده‌یه‌کیان تیدا بدۆزنه‌وه که خۆی له‌قه‌ره‌ی کاری به‌ریژه‌بردن و رژییمی ولات داییت، چونکه شتی وایان هه‌رگیز تیدا نی‌یه. به‌لگه‌ی بیی گومانیش له‌سه‌ر نه‌م ده‌عوایه نه‌وه‌یه که هه‌موو په‌یامه‌گشتی و نامه‌تایبه‌تی‌یه‌کانیان بۆ گه‌راینه‌وه و دایانه‌وه به‌خۆمان.

سه‌باره‌ت به‌ژیانی رابوردوی پینش نه‌وه بیست ساله‌شم، نه‌وا به‌خۆبه‌ختکاری و گیانفیدایی له‌پیناوی نه‌م ولات و نه‌ته‌وه‌یه‌دا به‌سه‌ر چووه.

باشترین به‌لگمش له‌سەر ئەمە، ریزلینانمە له‌ لایەن سەر‌کرده‌ی گشتی‌یه‌وه که له‌ جه‌نگی‌یه‌ که‌می جیهانیدا و له‌ ژێر چاودێری ئەودا سەر‌کردایه‌تی تێپه‌کانی یاریده‌ده‌رانی خۆبه‌ختکارم ده‌کرد.. هه‌روه‌ها ریز و ستایشی سەر‌وکه‌کانی ئەنقهریه‌ به‌رامبه‌ر به‌ خزمه‌تگوزاری‌یه‌ کام له‌ ده‌می جه‌نگی سەر‌به‌خۆیدا.. هه‌روه‌ها پێشوازی و ریزلینانمە له‌ لایەن ئەندامانی ئەنجومەنی په‌رله‌مانه‌وه کاتی که‌ رۆشتم بۆ لایان..

واته‌ ئەو ئەشکه‌نج و ئازاره‌ی که‌ به‌ درێژیی ئەم بیست ساله‌ تووشی بووم، مامه‌له‌یه‌کی نایاسایی و هه‌رهمه‌کی بووه‌. وا چل جه‌ژنی پیروزم له‌ ماوه‌ی بیست سالدایه‌ ته‌نیا و دوور له‌ خه‌لکی بردووته‌ سه‌را به‌لام وایستا ئەم مامه‌له‌ نایاساییه‌ گه‌یشتووته‌ راده‌به‌ك که‌ خه‌ریکه‌ ئارامم لاهه‌لبگریت. ناچارم مه‌که‌ن به‌م پیری‌یه‌ و له‌سه‌ر لیواری گۆره‌ که‌مه‌وه ئاو له‌ دنیا بده‌مه‌وه!

پاشان ئیوه‌ له‌و پرۆه‌وه که‌ پایه‌ی به‌رپۆه‌به‌ری گشتی ئاسایستان هه‌یه‌، ده‌بنی سۆزێك بۆ خزمه‌تگوزاری‌یه‌ کام بنوین. چونکه‌ وه‌ك بۆ دادگاكان سه‌لما: کاتیك وانه‌ی په‌یامه‌کانی نوور ده‌روانیه‌ دنیا ئەو پێ‌یه‌ پێشانی قوتاییانی ده‌دات که‌ هه‌تا ده‌توانن پارێزگاری پێسای ولات بکه‌ن و بواری به‌ سه‌ره‌لدانی گه‌نده‌لیی شۆرش و ئازاوه‌کان نه‌ده‌ن..

هه‌روه‌ك ئەفسه‌رانی ئاسایشی سنی پارێزگا هه‌ستیان به‌وه‌ که‌ کردووه‌ که‌ قوتاییانی په‌یامه‌کانی نوور له‌ حوكمی ئەفسه‌ری مه‌عنه‌ویی ئاسایشدان.

له‌م ماوانه‌ی دوایدا تیگه‌یشتم له‌وه‌ی که‌ بۆچی کارمه‌نده‌کان به‌ زۆری له‌ چاوپێکه‌وتنی من ده‌ترسین؟ تاكو ئەو ریز و پرووتینکردنه‌ی خه‌لکی له‌ من - که‌ له‌ سنووریکدا به‌ له‌ سه‌رووی توانمه‌وه‌یه‌ و پله‌یه‌ که‌ من شایانی نیم - که‌م بکه‌نه‌وه‌ و له‌ نرخ‌ی دا بگرن..

وا به‌و پیری روونی و بنی گومانی و، وه‌ك له‌ چه‌ند نامه‌یه‌کی تایبه‌تیدا بۆ برا تایبه‌تمه‌نده‌ کام نووسیوه‌ بۆ ئیوه‌شی روون ده‌که‌مه‌وه‌ که‌: هه‌رگیزاو هه‌رگیز پرووتینکردنی خه‌لکی به‌رامبه‌ر به‌ کس و زاتی خۆم قبوول ناکه‌م و به‌ توندی

دهست به پروویه ده نیم و ده یگپر مه دواوه، چونکه دژ و پیچه وانه ی ریباز و ئیخلاسمانه. ته نانهت ههستی گه لئی برای تایبه ئه ندم لهم پرووه زامدار کردووه.

به لام من له کتیه کاغدا هه والدانئ ئه مه مرده مهن و به ریزانهم نووسیوه که پیشتر له مهر گرنگی و نرخ و به های په یامه کانی نووره وه - که ته فسیری راسته قینه ی قورئانی حه کیمن - رایان گه یاندووه و، چه سپاندوومه که من ته نها خزمه تگوزاریکی ساده و ئاسایی قورئانی پرۆزم.

خۆ ئه گهر به فه رزی مه حالیش وا دابنریت که من حه زم له وه بیت خه لکی پرووم تیکهن، ئه وا ئهم پرووتیکردنه له خزمه تی سه قامگیر بوونی ریسادایه و، سووده که ی چ ئیوه و چ به رپر سه کانی تری هاووینه تان ده گرئته وه.

ماده م "مردن" له ناو نابریت و هه موو که سیک پروو به پرووی ده بیته وه، ئه وا به مه سه له یه کی گه لئی مه زنت له "ژیان" داده نریت. جا له کاتیکدا که له سه دا نه وه دی خه لکی بۆ سه لامه تیی ئهم "ژیانه" تیده کۆشن، که چی ئیمه ی قوتایانی په یامه کانی نوور جیهادی ئه وه هیرشه به هیزه ی "مردن" ده که ین که هه موو که سیک ده گرئته وه. که واته سوپاس بۆ خوای گه وره که په یامه کانی نوور تا ئیستا توانیویانه ئیعدامی هه تاهه تایی "مردن" سه باره ت به سه دان هه زار کس بگۆرن به پسووله ی ته واو کردنی کار. ده شتوانین سه دان هه زار شایه ت له سه ر ئه مه بڅه یه پیش چاو.

جا له کاتیکدا که ده بوو ئیوه و کهسانی هاووینه تان له وانه ی که نیشتمان و نه ته وه یان خۆش ده ویت، له گۆشه ی ئهم راسته یه وه، هانی ئیمه یان بۆ ئهم خزمه ته بدایه و پشتگیرمان بوونایه، که چی تاوانبار کردنمان له ئه بنجامی چه ند شو به ه و گومانیک و، پاشان بیزار کردنمان به چاودیری و موراقه به ی به رده وام، کاریکی گه لئی دووره له غیره ت و ویژدانه وه. چاره سه ری ئهم دیارده یه ش به ویژدانی به ریزتان ده سپیرین.

به ندکراو به شیوه یه کی ناره سمی

له به ندیخانیه تا که که سی

سه عیدی نوورسی

(بۆ به‌ریۆه‌به‌ری ئاسایشی پارێزگای نافییون)

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی متمانه‌م به‌ ویژدان و مرۆفایه‌تیتان هه‌یه‌، ئه‌وا کاروباره‌یه‌ کجار تایبه‌تی‌یه‌ کاتم بۆ ئیوه‌ پرۆون ده‌که‌مه‌وه‌. چونکه‌ به‌ حوکمی کارمه‌ندی و ئه‌رکی سه‌ر شانتان له‌ چه‌ند پرۆیه‌کی زۆره‌وه‌ په‌یوه‌ندیان به‌ ئیمه‌وه‌ هه‌یه‌. ئه‌وه‌تا له‌ ماوه‌ی بیست ساڵدا و له‌ لایه‌ن سه‌دان هه‌زار که‌سی قوتاییانی په‌یامه‌کانی نووره‌وه‌، ته‌نانه‌ت یه‌ك دانه‌ پرۆوداویش که‌ پێسای ولات بشیوینیت، پرۆوی نه‌داوه‌. به‌لگه‌ش له‌سه‌ر ئه‌مه‌: دان پێدانانی گه‌لنی ئه‌فسه‌ری ئاسایشه‌ و، تۆمار نه‌کردنی هه‌یج شتیکه‌ له‌ دژمان له‌ لایه‌نی ئه‌وانه‌وه‌.

له‌مێرد منداڵیکم بیست که‌ به‌ریۆه‌به‌ری ئاسایشی گشتی هاتوه‌وه‌ بۆ ئێره‌. وتم بێ گومان هه‌والی حالی منیش ده‌پرسیت. بۆیه‌ له‌ بریی قسه‌کردنم له‌ گه‌لی شتیکم بۆ نووسی، چونکه‌ به‌ده‌ست چه‌ند نه‌خۆشی‌یه‌ که‌وه‌ گیرۆده‌م. که‌چی کتوپر بیستم شاری به‌جی هه‌شتوه‌!

له‌به‌ر ئه‌وه‌ هاو‌ده‌م له‌ گه‌ل ئه‌م نامه‌یه‌دا ئه‌و نووسینه‌متان بۆ ده‌نێرم که‌ بۆ به‌ریۆه‌به‌ری گشتیم نووسیوو، ئه‌گه‌ر راتان له‌سه‌ری بوو، وه‌ك زانیاری‌یه‌ك، بۆی بنێرن.

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی چاو‌م به‌ کس نا‌که‌وینت و تینکه‌لی خه‌لکی نام، هه‌یج ئاگایه‌ کم له‌ کاروباری دنیا‌نی‌یه‌ و، لێره‌ش جگه‌ له‌ تۆ که‌سی ترم‌نی‌یه‌ راویژی بێ بکه‌م. ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ی که‌ تایبه‌ته‌ به‌ کس و زاتی خۆمه‌وه‌، شتیکی جوژنی‌یه‌ و به‌لامه‌وه‌ گرنگ‌نی‌یه‌. به‌لام ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ی که‌ په‌یوه‌ندیی به‌ په‌یامه‌کانی نووره‌وه‌ هه‌یه‌، سه‌باره‌ت به‌م نه‌ته‌وه‌ و نیشتمان‌ه‌وه‌ گه‌لنی گرنگه‌.

به‌قه‌ناعه‌تی‌یه‌قینی و دوور له‌ گومانی خۆم، که‌ له‌ چه‌ند نیشانه‌یه‌کی زۆره‌وه‌ هه‌ستم پنی کردوه‌، پێتان راده‌گه‌یه‌نم که‌ ئه‌م حکوومه‌ت و ولات و نه‌ته‌وه‌یه‌ له‌ نزیکترین کاتدا پێویستی‌یه‌کی زۆریان به‌ چه‌ند کتیبیکی وه‌ك په‌یامه‌کانی نوور ده‌ییت بۆ جیهانی ئیسلامی و هه‌موو دنیا‌به‌ گشتی. هه‌روه‌ها "بوون" و "پێز" و

"حورمەت" و "شانازی یەکانی میژووی خۆیان" بە دەرخسەن و پیشاندانی ئەم نووسینانە پیش چاودەخەن.

سەعیدی نوورسی

* * *

(لە بارەى نوێزى جهنازهوه)

مەبەست لە ئایەتی پیرۆزی: ﴿وَلَا تُصَلِّ عَلَىٰ أَحَدٍ مِّنْهُمْ مَاتَ أَبَدًا وَلَا تَقُمْ عَلَىٰ قَبْرِهِ﴾ (التوبة: ۸۴) ئەو موناڤیقانە یە کە لەو سەردەمەدا بە بنی گومانى نیڤاقە کەیان دەر کەوتبوو.

کەواتە نایبەت لەسەر بناغەى "گومان کردن لە نیڤاق" ی کە سێک نوێزى جهنازهى لەسەر نەخوینریت. چونکە مادەم بە زمان دەئیت: "لا إله إلا الله" ئەوا بە ئەهلى قبیلە دادەنریت و نوێزى لەسەر دەکریت، گەر تۆبەى لە کردارى خراپى کردبیت و، کوفرى ئاشکرا و راشکاوى لە زار دەرنەچوو بیت.

جا لەبەر ئەوهى عەلهوى یەکان بە زۆرى لەو گونەدا (عملى کۆى) هەن و، هەندیکیشیان پۆشتوو نەتە ناو رافزى یە کانهوه، ئەوا نایبەت هیچ کامیان بخریتە ریزی حەقیقەتى موناڤیقە کانهوه. چونکە موناڤیق ئەو کە سەیه کە ئیمانى نی یە و دلای بە "ئیمان" لى نادات و، ویزدانى تێدا نی یە تا ببزویت و، دوژمنایەتیی پیغمبەر ﷺ دەکات. بە وینەى زەندیقەکانى کاتى ئیستا.

بەلام عەلهوى و شیعه زیاد پۆچوو کە دوژمنایەتیی پیغمبەریان ﷺ لە دلدا نی یە، بەلکو خۆشەویستى یە کى زیاد لە پیوستیان بۆ "ئالی بەیت" لە دلدا یە! کەواتە ئەوان لە بەرامبەر گۆئى پین نەدان و قسوورى "موناڤیقان" هوه سەبارەت بە خۆشویستنى ئالی بەیت، دەچن زیاد لە پیوست خۆشیان دەون! خۆ کاتى کە سنوورى شەریعت دەبەزینن، ئەوا بە موناڤیق دانانرین، بەلکو بە فاسق و ئەهلى بیدعت دەژمیرین و، ناپۆنه ناو کۆمەلای زەندیقانەوه، گەر قسە بە سنی خەلیفە راشیدەکان (حەزرەتى ئەبووبەکر و عومەر و عوسمان) نەئین! کە خودى حەزرەتى

عەلی لییان رازی بووه و یارمه‌تیی داو، خوا له هه‌موویان رازی بیټ. هینده به‌سه که هه‌روه‌ک حه‌زه‌تی عەلی خۆشی ده‌ویستن، ئەمانیش خۆشیان بوین و نوێزه فه‌رزه‌کانیان چی‌به‌چی بکه‌ن.

گه‌وره‌ترین مامۆستای قوتاییانی په‌یامه‌کانی نوور، له‌ دوای پیغه‌مبه‌ر ﷺ حه‌زه‌تی عەلی‌یه، خوا‌ی لێ رازی بیټ. که‌واته‌ گه‌ر ئەو شیعه و عه‌له‌وی‌یانه‌ی که‌ خه‌لکی بۆ خۆشویستنی حه‌زه‌تی عەلی بانگ ده‌که‌ن، له‌ ئەه‌لی سونه‌ت زیاتر گوی بۆ په‌یامه‌کانی نوور پانه‌گرن، ئەوا لاف و ده‌عوای خۆشویستی‌یان بۆ ئەه‌لی به‌یت له‌ شوینی خۆیدا نی‌یه!

دوو ساڵ پێش ئیستا بیستم که‌ منالانی بی‌ گوناھی ئەو گونده، به‌ هیممه‌تی گه‌رم‌گو‌ر و شه‌وقی مه‌زنی سنی برا‌که‌ی ئەویمان، په‌یامه‌کانی نووریان نووسیوه‌ته‌وه. ئیتر له‌و کاته‌وه هه‌موو خه‌لکی گونده‌که‌م خستوه‌ته‌ ناو دو‌عا‌کانه‌وه. پشت به‌ خوا و، پاشان به‌ فه‌زلی هه‌ول و کۆششی ئەو برایانه‌مان، دو‌عا‌کام بۆ ئەو گونده، به‌ خۆرایی نارۆن و بی‌ ئامانج نابن و، ئەه‌لی سونه‌ت و عه‌له‌وی‌یه‌کانی ئەوی له‌ داها‌تو‌دا به‌ کده‌گرن!

* * *

(ژنه‌تیانی برایی خه‌واص)

کاک‌ صه‌لاحه‌ددینی برامان له‌ باره‌ی مه‌سه‌له‌یه‌کی تایبه‌تی خۆیه‌وه ده‌پرسی، که‌ ده‌یه‌وی ژن به‌ینی و بپرواته‌ ناو ژبانی دنیایی و کۆمه‌لایه‌تی‌یه‌وه. جا ماده‌م ئەم برایه‌یه‌ کێکه‌ له‌ "قوتایی‌یه‌ تایبه‌تمه‌نده‌کان" ی په‌یامه‌کانی نوور، ئەوا ناییت ژن به‌ینی گه‌ر ژن هینانه‌که‌ی زیان به‌ کاری په‌یامه‌کانی نوور بگه‌یه‌نیټ!

به‌لام گه‌ر ده‌زانیټ له‌ توانی‌دا‌یه‌ خیزانه‌که‌ی بکات به‌ یاری‌ده‌ده‌ری خۆی له‌م کار و خزمه‌ته‌دا - وه‌ک‌ حا‌لی ئیستا‌ی هه‌ندی له‌ برا‌ تایبه‌تمه‌نده‌کانمان - ئەوا ده‌توانیټ ژن به‌ینیټ. چونکه‌ ژبانی قوتایی‌یه‌ خه‌واصه‌کان تایبه‌ته‌ به‌ په‌یامه‌کانی

نووره وه و، به رای که سبی معنه وی قوتاییانی نووره وه به ستر اوه! خو ته گهر
 رهماهندی دایک و باو کیشی له گه لدا بیئت، نهوا باشتره و، پشت به خوازیانی
 ناییت.

* * *

(ری و شوینی کهرامهت له پیامه کاندا)

باسمه سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

برا تازیز و صددیقه کانم!

نهوهم به دلدا هیترا که چوار مهسه له تان بۆ پروون بکه مه وه:

یه که میان:

وه لأمی پرسیارینکه به زمانی حال و گوفتار و چه ند حالت و پرواله تینکی
 جؤراو جؤر، ده کریت و ده وتریت:

مادهم پیامه کانی نوور کهرامه تیان ههیه و، زیاتر له تهریقته سو فی یه کان
 پیشکوتن و بهرز بوونه وه له دهه کهوتنی راستی یه کانی ئیماندا به خوینهرانیان
 ده به خشن، ته نانهت هه ندئ له قوتایی یه راسته کانی نه م پیامانه - له پروویه که وه -
 نهولیا و پیاو چاکن.. ئیتر بۆچی چه ند پروالهت و چیژینکی رۆحی و که شفی
 معنه وی و کهرامه تی ماددی بهرجه سته ی وه که هی نهولیا کانیان پنه نایینریت،
 جگه له وهش هه ر به دوا ی نه م جؤره شتانه دا ناگه رین و بایه خی پنی ناده ن؟ ئایا
 حیکمهت له مه دا چی یه؟

وه لام:

یه که م:

هؤی نه مه نهینیی "ئیحلاس" ه! چونکه نه و که سانه ی که نه یان توائیه به سه ر
 ده روونی به دخوازی خو یاندا زال بین، چیژ و کهرامه ته فانی و کاتی یه کانی دنیایان

به‌لاوه ده‌بیت به‌ئامانجی سه‌ره‌کی و، به‌هاندهری‌ئهو چۆنه‌کاره‌کانی سه‌ر به‌ دوارپۆژیان راده‌په‌رینن! دیاره‌ئهمش "ئیخلاس" پووچه‌ل ده‌کاته‌وه. چونکه‌ناینت مرؤف له‌کاره‌کانی سه‌ر به‌ دوارپۆژدا به‌ دوا‌ئامانجه‌کانی دنیا و چۆزه‌کانیدا بگه‌رپت. خو‌گه‌ر داوایان بکات و به‌ دوا‌یاندا بگه‌رپت ئیخلاسه‌که‌ی تیک ده‌چیت و ده‌شیویت.

دوره‌هم:

که‌شف و که‌رامه‌ته‌کان بۆ ئه‌وه‌ن که‌ دلنیایی و متمانه‌ به‌ ده‌روونی رپیوارانی عه‌وامی ته‌ریقه‌ت بیه‌خشن، له‌وانه‌ی که‌ ئیمانیک‌ی ته‌قلیدی‌یان له‌ دلدا‌یه‌ و، نه‌گه‌بشتوو‌نه‌ته‌ پله‌ی ئیمانی ته‌حقیقی. هه‌روه‌ک هه‌ندئ جاریش بۆ به‌هیز کردنی ئیمانی ئه‌و که‌سه‌ لاوازان‌ن که‌ دوو‌چاری شوبه‌ه و گومان ده‌بن..

که‌چی ئه‌و به‌لگانه‌ی که‌ په‌یامه‌کانی نوور بۆ راستی‌یه‌کانی ئیمان ده‌یانه‌یننه‌وه، هینده‌ به‌هیز و دامه‌زران که‌ له‌ هیچ لایه‌ که‌وه هیچ بواریک بۆ سه‌ره‌لدانی شوبه‌ه و گومانه‌کان ناهیلنه‌وه. هه‌روه‌ک له‌م حاله‌دا هیچ پیویستی و داخواریک بۆ ئه‌و که‌شف و که‌رامه‌تانه‌ نامیننه‌وه که‌ له‌به‌ر دلنیا کردن و قه‌ناعه‌ت به‌خشین پيشانی مرؤف ده‌درین. چونکه‌ ئه‌و ئیمانه‌ ته‌حقیقی‌یه‌ی که‌ په‌یامه‌کانی نوور ده‌بیه‌خشن زۆر زیاتر له‌ که‌شف و که‌رامه‌ت و چۆزه‌کان به‌رزترن. بۆیه‌ قوتایی‌یه‌ راسته‌قینه‌کانی په‌یامه‌کانی نوور به‌ دوا‌ی ئه‌و چه‌شنه‌ که‌رامه‌تانه‌دا ناگه‌رین.

سێهه‌م:

یه‌کیک له‌ بناغه‌کانی په‌یامه‌کانی نوور بریتی‌یه‌ له‌وه‌ی که‌ مرؤف له‌ ناخی ده‌روونیدا شاره‌زای ناته‌واوی‌یه‌کانی خۆی بیت و، به‌ له‌خۆ‌بورده‌یی و خۆ‌به‌خت کردن و ته‌نها له‌ پیناوی ره‌زامه‌ندیی خوای گه‌وره‌دا بۆ خزمه‌تی ئیمان لێ بپریت، بئ‌ئوه‌ی ئاو‌ر له‌ هیچ که‌سینکی تری غه‌یری خوای گه‌وره‌ بداته‌وه.

که‌چی ئه‌و ئیختیلافه‌ی که‌ له‌ نێوان خاوه‌ن که‌شف و که‌رامه‌ته‌کانی ئه‌هلی ته‌ریقه‌تدا هه‌یه‌ و، سه‌سوودی و مونا‌فه‌سه‌ی نیوانیان، به‌ تایه‌ت له‌م چه‌رخه‌دا که‌

"خۆویستی" و "له خۆبایی بوون" تیایدا په‌ره‌ی سه‌ندووه، وای له گوم‌پرایان کردووه گومانی به‌د به‌و مه‌رده پاک و پیروزانه به‌بن و، به "خۆویست" ناوزه‌د و تۆمه‌تباریان بکه‌ن..

ئالیره‌وه تیده‌گه‌ین که بۆچی قوتاییانی نوور داوای که‌شف و که‌رامه‌ت بۆ که‌س و خودی خۆیان ناکه‌ن و، بۆمان ده‌رده‌که‌ویت که بۆچی هه‌لپه‌ و هه‌ناسه‌برکئی‌یان به‌ دوای ئەم جۆره‌ شتانه‌ تیدا نی‌یه‌ و، ده‌زانریت که ئەم په‌فتاره‌ له هه‌موو شتی‌ک بۆ ئەوان پیویست‌تره‌.

پاشان له‌ ریبازی په‌یامه‌کانی نووردا بایه‌خ و گرنگی به‌ "که‌س"ی مرۆف نادریت. چونکه‌ هه‌موان له‌ رووی هاو‌به‌شیی مه‌عنه‌ویی کرده‌وه‌کان و توانه‌وه‌ی هه‌ریه‌که‌یان له‌ برا‌کانیاندا، ئەو هه‌زاران که‌رامه‌ته‌ زانستی‌یه‌یان لێ سه‌روزیا‌ده‌ که‌ په‌یامه‌کانی نوور به‌ده‌ستیان هیناوه‌ له‌ رووی "ئاسانی بلا‌وبوونه‌وه‌ی راستی‌یه‌کانی ئیمان" و، له‌و پرووه‌شه‌وه‌ که‌ ئەو قوتاییانه‌ "به‌ره‌که‌ت له‌ ژیان و گوزه‌رانی خۆیاندا ده‌بینن" ..

به‌لێ، ئەمانه‌ و ریزلینانه‌ خوا‌یسه‌کانی تری هاو‌چه‌شینی ئەمانه‌یان به‌لاوه‌ سه‌روزیا‌ده‌، بۆیه‌ به‌ دوای که‌ماله‌ت و که‌رامه‌تی که‌سیدا ناگه‌رین.

چوارهم:

ئاشکرایه‌ که‌ هه‌زاران باخی دنیا ته‌نها تا‌قه‌ دره‌ختیکی به‌هه‌شت ناهینن، چونکه‌ یه‌که‌میان فانی و دوو‌هه‌میشیان نه‌پراوه‌ و هه‌میشه‌یه‌!

خۆ هه‌ست و نه‌سته‌ ماددی‌یه‌کانی مرۆف هینده‌ کول و کویرن که‌ چیژ و له‌زه‌تی خیرای دنیا‌یان پنی خۆشه‌ و، فه‌زلی "به‌ر"یککی ئاماده‌ی ئیستا به‌سه‌ر "باخ"یککی نه‌پراوه‌ی به‌هه‌شتی ئەو دنیا‌دا ده‌ده‌ن!

له‌به‌ر ئەوه‌یه‌ که‌ قوتاییانی نوور له‌م دنیا‌یه‌دا داوای چیژه‌ پۆحانی و که‌شف و که‌رامه‌ته‌ مه‌عنه‌ویی‌یه‌کان ناکه‌ن. ئیتر "ده‌روونی به‌دخواز" ئەم حاله‌ته‌ سه‌روشتی‌یه‌ی ناو ناخی مرۆف بۆ ئامانجه‌ تاییه‌تی‌یه‌کانی خۆی نا‌قۆزیته‌وه‌!

پووداوينك ههيه زۆر لهم حالتهى قوتايانى نوور ده چيئت.. ئەوه تا ده گيرنهوه كه:

سهختى زيان و قورسىي گوزهران زۆرى بۆ يه كيك له وهلى يه پياوچا كه كان و هاوسه ره خاوهن وهرع و تهقوا كهى هينا، كه ههردوو كيان پله و پايه يان لاي خواى گهوره هه بوو. به لام موحتاجى و ناچارى له راده به دهه و اى له هاوسه ره ئايينداره كهى ئەو پياوچا كه كرد كه به ميرده كهى بليت:

- ئيمه زۆر موحتاجين!

يه كسه ر خشتيكي زيپى خاليسيان خرايه بهردهم!

پياوه كه به خيزانه كهى وت:

- ئەم خشته له كۆشكه كهى بههه شتمانوه بۆمان نيرراوه!

ژنه خواناسه كهى كه ئەمەى بيست، يه كسه ر وتى:

- هه رچەند "هەژارى" ماندووى كردووين و زۆرى بۆ هيناوين و تا ئەم

رادهيهى كه له پيش چاوتدایه دهست كورت و بين گوزهرانين و، له ولاشهوه گهلى

خشتى زيپى وهك ئەمه مان له بههه شتدا ههيه. ئەوا دهترسم ئەم خشتهى بهههشت

لەم دنيا فانيه دا بهزايه بدهين. بۆيه - ئەى هاوسه ره نازيزه كهه! - تكات لى

ده كهه كه له خواى گهورهى بهخشنده پاريتتهوه ئەم خشته بنيرتتهوه بۆ شوينه كهى

خۆى له بهههشت و، ليره دا نامانهويت! ئەمەى وت و، يه كسه ر له پنى كهشفهوه

بينيان خشته كه رۆشتهوه بۆ شوينه كهى ناو بهههشتى.

پووداوه كه بهم جۆره ده گيرنهوه.

جا ئەم دوو پيشهروهى ئەهلى حهقيقهت، نموونهيه كى باش و پيشهنگيكي چاكن

بۆ قوتايانى نوور، لهوه دا كه ئەوانيش لهم دنيايه دا به دواى چيژ و كهرامهته كاندا

نه گهرين.

(خواستى باوك و فرزندايەتى)

گەلىنى دلخۇش بووم بەو نامە جوانە يىگەردانەى كە لە برايانى شارى
"ئەينەبۇلى" و دەورو بەرىەو ە ھاتبۇون، كە ماو ەبەك ناو نىشانى "ئىسپارتە بچكۆلە" ى
لەخۇ گرتبۇو. ەروەك لە ەموو شارىكى تر زىاتر لە كىشە كەى پىشوو ماندا
دوو چارى گرتى بەندىخانە بوون.

بەلام رىك نە كەوتتى تەواو ەتتى ئەو كوپ و باوكە، لەبەر جىاوازى
مەشرەبە كانىان - لە كاتىكدا كە ەردوو كىان دوو پالەوانى نىوان پالەوانە كانى
نوورن - نىگەرانى كردم. چونكە كوپ دەبىت رەزامەندى باوكى بەدەست
بەينىت، تەنانەت گەر باوكى لەسەر حەقىش نەبىت.. ەروەھا باوكىش ناىت
كوپرە كەى لە مېھر و سۆزى خۇى بى بەش بىكات، تەنانەت گەر خراپىش بىت
بەرامبەرى. بگرە ئەگەر جىاوازى نىوان ەردوو كىان زور دوورىش بىت و
گەبىشتىتە رادەى دوژمنايەتى.

جالە پىناوى پەيامە كانى نوور و.. ئەو "خۇنەبىستى" ەى كە لە نىوان قوتايىانى
نووردايە و.. نەگرتى رەخنە لە بەكتر و.. چاوپۇشىيان لە كەمو كوپى
بەكترى و.. دەستورە كانى ترى پەيامە كانى نوور، قوتايان ناچارن كە لە نىوان
خۇياندا بسازىن و ئاشت بىنەو ە. نەخوازەلا ئەم باوك و كوپرەى كە گەلىنى رەوشتى
جوان و رەفتارى بەرزيان تىدايە و، لە رىزى پىشكەوتووانى قوتايىانى پەيامە كانى
نووردان.

دەبىن ئەم دوو برايم چەند شتىكى سەر بە ەست و سۆزى جوزىبى دنيا نەكەن
بە مايەى قسە و باسى نىوان خۇيان و، ئەو رىز و مېھرەبانى ەى كە كوپ و
باوكايەتى داخوازەتى لە خۇياندا بەينەدى، سەرەپاى ئەو چاوپۇشى و لە ەلە
خۇشبوونەى كە سىفەتى قوتايى بوون بۇ پەيامە كانى نوور داخوازى دەبىت. دەبا
ئەو دوو برايم - كە زورم خۇش دەوین - لەبەر خاترى من دەستبەردارى رەخنە لە
بەكگرتن بىن و وازى لى بەين.

* * *

(تهرازووی قهناعهت و ههلهپه کردن)

برا بهوهفا و راسته کاتم!

پرسیار:

تۆ ناتهوویت له دهرهوهی بازنهی "نوور" دا پهپوهندی له گهل ئهو کهسانه دا بهسیت که گهلنی باوهپری باشیان پنت ههیه و پلهیه کی مهزنت بۆ داده نین، ههر چهنده ئهوان پهپوهندی به کی پتهویان به "پهيامه کانی نوور" هوه ههیه و، تۆش خۆ شهویستی یان له گهلدا ده گۆرپتهوه، به لکو پنت خۆ شه زیاتر له گهل ئهو کهسانه دابنیشیت و گفتو گۆ بکهیت که - وهك ئهوان - باوهپری باشی له پراده به دهریان به رامبهرت نییه. ئهوه تا بۆ ئه مانه زیاتر ده کریتتهوه و پتر پزریان لێ ده گریت.. هۆی ئه مه چییه؟

وهلام:

له مه کتووبی دووهه می وتهی سی و سێ هه مدا ئه وه مان باس کردووه که: خه لکی ئه م سه رده مه چاکه ی خۆیان به نرخیکی گران به موحتاجان ده فرۆشن. بۆ نمونه: کولتیرهیه کی ناخ ده داتی بۆ ئه وه ی دو عایه کی گهیرایان بۆ بکه م، گو مانیان وایه که گوایا من پیاوینکی سالحم! چاکه کاری به ک به م چه شنه و به م نرخیه گرانه بێت، ههر گیز نامه ویت! وهك پروغم کردووه ته وه ئه مه یه کینکه له هۆکاره کانی وه رنه گرتنی ئه و دیاری یانه ی پیشکه شم ده کرین.. که واته که سانی غهیری قوتاییانی نوور و ده زانن من دارای پلهیه کی مهزن و به رزم و، ئنجا پهپوهندی به کی به هیز و ئاماده بوونیان بۆ خزمهت ده رده پرن. به رامبه ر به مهش، ههر له م دنیا به دا، داوای ئه بنجامی نوورانیی وهك هی ئه ولیا کاتم لێ ده که ن. که واته ئه وان ئه مه یان ده ویت به رامبه ر به و چاکه معنه وه ی به ی که به پهپوهندی و خزمه ته که یان به رامبه رم ده ینوین!

جا له بهر ئه وه ی من هه یچ کام له و جۆره شتانه له خۆمدا شک نابهم که ئه وان به رامبه ر به چاکه کاری به معنه وه ی به کانیا ن له منیا ن ده ویت، ئه و له روویاندا

شەرمەزار دەم. ئەوانىش كە دەيىنن مەن داراي ئەمۇ تايىپە تىكارى يانە نىم كە گومانيان دەبرد، ئائومىد دەبن و لەوانەيە لە خزمە تىگوزارى سىست و سارد بىنەوہ.

ھەرچەندەش ھەلپە و ھەولدانى زۆر و بىن و چان بۆ كاروبارى دواپۇز - لە پروويە كەوہ - كارىكى خراپ نى يە.. بەلام لەم رىياز و خزمە تەي ئىمەدا لەوانەيە، لەبەر چەند لەمپەر و تە گەرەيەك، ھۆي ناشكورى و ئائومىدى بىت، نەك شوكرانە بۇيرى! چونكە مەزۇقى ھەلپە كار گەر ئەنجامى كەدەوہ كانى نە بىنىت، لەوانەيە ئائومىدى سەرى تى بىكات و، دووريش نى يە واز لە خزمە تىگوزارى ئىمان بەيىت. لەبەر ئەوہ، ئىمە بەيى رىياز و خزمە تىگوزارىمان و لە بازىنى "ئىخلاس" دا "قەناعەت" مان خراو تە ئەستۆ و، نايىت ھەلپە بۆ ئەنجام و بەرھەمى خزمە تىگوزارى يە كانغان بىكەين، ھەرچەندەش گەر موگورپى و لىپران و ھەولدانى زۆرمان لەم خزمە تەدا پىئوہ ديارە، چونكە "قەناعەت بوون بە ئەنجام" ھەمىشە بەرھەمە كەي "شوكرانە بۇيرى" و "دامەزراوى" دەيىت لەسەر ئەمۇ رى يە.

بۆ نمونە:

ئەنجامى خزمەت و ھەولداغان بۆ سەقامگىرى و دامەزراندى ئىمان لە دل و دەروونى ھەزاران ئىماندارى پارىز گاي "ئىسپار تە" دا، سەروزيادە بۆ ئەوہى قەناعەت كى تەواومان سەبارەت بە خزمە تە كەمان بىن بىەخشىت، بە رادەيە كى ئەوتۆ كە ئە گەر يە كىك بىت و پلەي دە "قوتب" ي ئەوليا سۇفى يە كانىشى بىت و بتوانىت ھەزاران كەس بگەيە نىتە پلەي "ويلايەت" ئەم كارەي ئەمۇ ھىچ شتىك لە گىرنگى و بايەخ و بەروبوومە كانى كارە كەي ئىمە كەم ناكاتەوہ!

لەبەر ئەوہ، قوتايانى نور لەوپەرى متمانە و دلنبايدان لەم چەشەنە بەروبووم و ئەنجامانە. چونكە ئەمۇ قەناعەتەي كە لە "دل" ي مورىدە كانى ئەمۇ قوتبە مەزەندايە لەو پلە و پايە بەرزەوہ سەرى ھەلداوہ كە مامۇستا و رابەرە كەيان ھەيەتى و ھى ئەمۇ بىرپارانەيەتى كە لە كىشە و پرووداوہ كاندا دەرى دە كات! بەلام "پەيامە كانى نور" قەناعەت كى ئەوتۆ لاي قوتايان دروست دە كەن كە گەلى لە قەناعەتى

موريدانى ئهو قوتبه مهز نه زياتر بئيت، بههؤى ئهو "بهلگه" گومان برانهى كه تياياندايه و، له قوتايانيهوه ده ماو دهه ده رۆن و به دلى كه سانى تر ده گهن و، سوود به وانيش ده به خشن و تنها له دل و دهروونى قوتايانى پهيامه كاندا نامينهوه..

كه چى ئهو قهناعه تهى له دل و دهروونى ئهو موريدانه دا ههيه قهناعه تىكى تايهت به خزيانه و، به چه شنى ئهو "بهلگانه" ي پهيامه كان نى به ههتا بر واته ناو دل و دهروونى كه سانى تر. چونكه وهك له زانستى "مهنتيق" دا پروون بووه تهوه: وهر گرتنى وتهى پياوانى مهزن، گهر بهلگه ي له گه لدا نه بئيت، دلنبايى و بئى گومانى به دلى مرؤف نابه خشيت، مه گهر لهو كيشه يه دا مرؤف خؤش باوه پرى و گومان باشى به كانى زال بئى و، له م رى به وه قهناعهت و متمانه ي بؤ دروست ببئت..

به لام قهناعه تهى راسته قينه ي پشت به ستوو به بهلگه - وهك له زانستى مهنتيقدا پروون كراوه تهوه - بؤ پله و پايه ي ئهو كه سه ناروانيت كه قسه كه ي له زار ده رده چئت، بهلكو بؤ ئهو بهلگه يه ده پروانيت كه ئه وه نده به هيزه زامدار ناكريت! جا هه موو بهلگه كانى "پهيامه كانى نوور" له م به شهن، واته "بهلگه ي به قينى" ن. چونكه ئهو حه قيقه تانه ي كه رېبوارانى رنى ويلايه تى سوڤيتى له ئه نجامى كردار و په رستن و سلووك و وه رزشى رؤحى بئيان ده گهن، ههروه ها ئهو راستى يانه ي ئيمان كه ئه وان له پشت په رده وه ده يانبئين، پهيامه كانى نووريش وهك ئه وان ده يانبئين و بئيان ده گهن. به لام ئه م پهيامانه رى به كى تريان بؤ ئه مه گرتوو ته بهر..

ئهو تا له شوينى "په رستش" دا رى به كيان له ناوه ندى "زانست" هوه بؤ گه يشتن به حه قيقهت دؤزيوه تهوه و گرتوو يانه ته بهر..

له شوينى "سلووك و ويره كان" دا رى به كيان له ناوه ندى "بهلگه مهنتيقى و زانستى" يه كانه وه لئداوه كه راسته وخؤ مرؤف ده گه به نيته راستى هه موو راستى به كان..

له جئى "ته سه ووف و ته ريقهت" دا رى به كى راسته وخؤيان بؤ ويلايه تى كو برا له باز نهى "زانستى كه لام و عه قيده و ئوسوولى دين" هوه دؤزيوه تهوه، كه به هؤيه وه

توانییان به‌سهر گوم‌پراییه کانی فلسه‌فه‌دا سهر بکه‌ون (ئهو فلسه‌فه‌یه‌ی که له‌م سهرده‌مه‌دا به‌سهر ته‌وژمی حه‌قیقه‌ت و ته‌ریقه‌تدا سهر که‌وت). که واقیع شایه‌ته له‌سهر ئه‌مه!

جا هه‌روه‌ك "پاستیی قورئان" که ئه‌وپه‌ری هیزی له‌خز گرتوو و گوفتاری راست و په‌وای خوایه، ئایینه‌کانی تریشی له‌هیرش و زال‌بوونی فلسه‌فه‌ی سروشتی رزگار کردوو و، له‌م پرووه‌و قورئان بووه به‌مایه‌ی هیز و وره و پشت پی به‌ستنی ئه‌و ئایینه‌ی تریش، که تا راده‌یه‌ك توانییان - به‌بۆنه‌ی قورئانه‌وه - ئه‌و چه‌شنه‌ بناغه و ئوسولانه‌ی خۆیان پپاریزن که ته‌نانه‌ت له‌عه‌قلیشه‌وه دوورن..

"په‌یامه‌ کانی نوور" یش به‌هه‌مان جۆرن، چونکه‌یه‌ کیکن له‌موعجیزه‌ کانی قورئانی پیروژ و، نووریکن له‌قورئانی پیروژه‌وه پرووه‌و ئه‌م سهرده‌مه‌ دره‌وشاونه‌ته‌وه و ئاراسته‌ کراون..

ئه‌م په‌یامانه‌ له‌ به‌رامبه‌ر هیرشیی ئه‌و گوم‌پراییه‌ سامناکه‌ زانستی‌یه‌ی که له‌ فلسه‌فه‌ی ماددی‌یه‌وه په‌یدا بووه، ئیمانی ته‌قلیدی باوه‌ردارانی عه‌وامیان پاراست و، بوون به‌خالی پشت پی به‌ستن و مایه‌ی هیز و وره‌ی هه‌موو ئیمانداریک و، به‌وینه‌ی قه‌لایه‌کی مه‌حکه‌می سه‌خت وان که ده‌ستی به‌سهردا ناگیرئ بۆ سه‌رجه‌می ئیمانداران به‌گشتی، چ دوور بن چ نزیک! به‌چه‌شنیک که له‌ناوه‌ندی ئه‌م گشت گوم‌پراییه‌ سامناکه‌ بی وینانه‌دا، باوه‌ری ئیمانداره‌ عه‌وامه‌ کانی له‌وه‌ش پاراستوو که گومان روو بکاته "ئیمان" ه‌که‌یان و، پروپاگه‌نده‌ به‌تال و ناره‌واکانیش ده‌کوژینه‌وه که ئاراسته‌ی "ئیسلامه‌تی" یه‌که‌یان ده‌کریت.

به‌لنی، هه‌ر ئیمانداریک له‌هه‌ر شوینیکی جیهاندا، ته‌نانه‌ت له‌چین و هیندستانیش، گه‌ر له‌ئه‌نجامی په‌ره‌سه‌ندن و زال بوونی گوم‌پراییی سه‌یر و سه‌مه‌ره‌ و سامناکی ئه‌م سهرده‌مه‌وه هه‌ر چه‌شنه‌ دوودلی و گومانیک به‌دلیدا بیست، له‌خۆی ده‌پرسیت:

تایا هیچ ناره‌وایه‌ك له‌تایینی ئیسلامدا هه‌یه‌ تا ئاوا‌ی لنی هاتوو؟

کاتنی ئەو لەو سەر سوورمانەدا دەبیت، یە کسەر دەبیستی که په یامێک ههیه به چه شینکی گومان بر هه موو راستی یه کانی ئیمان ده چه سپینیت و، پشتی فهلسه فه ده شکی نیت و، زمانی کوفر و ئیلحادیش لال ده کات.. ههر که ئەمه ده بیستیت، به یه کجاره کی گومان و دوودلی یه که ی ده ره و یته وه و، ئیمانە که ی له چنگی ئەو گومانە ده رباز ده کات و پتر زیاد و به هیز ده بیت .

* * *

(نهم هه موو به لنگه هینانه وه یه له بهر چی؟)

....

دووهم:

برای به ریزمان "عه لی یه بچکۆله ی رۆح بهرز" که یه کینکه له قاره مانه کان و، له جینی (عه بدورپه حمان و لوتفی و حافظ عه لی) دایه، پر سیاریکی ئاراسته کردووم که له سەدان شوینی په یامه کانی نووردا وه لآمی دراوه ته وه. ئەمەش پر سیاره که به تی:

بۆچی له په یامه کانی نووردا ئەم هه موو کۆمه له به لنگانه له سەر پایه کانی ئیمان ده هینزینه وه؟ خۆ وه که له زانا پینشینه کاغمان بیستووه: ئیمانی که سیکي ئیمانداري عه وام وه که هی وه لی یه کی گوره وایه! وه لام:

باسه کانی پله کانی ئیمان له په یامی "الآیة الکبری" دا و.. فه رمایشت و برپاره که ی ئیمامی ره بیانیی نوینکاری هه زاره ی دووه میش که ده فه رمویت:

"گرنگترین ئەنجامی تینکرای ته ریه ته سوؤفی یه کان بریتی یه له ده ر که وتن و ئاشکرابوونی راستی یه کانی ئیمان"

ههروه ها ئەوهش که فه رموویه تی:

"بروونبوونی مه سه له یه کی ئیمانم له هه زار که رامهت پین باشتره .."

ههروهه ها ئه و باسه ی که له کۆتایی په یامی "الآیة الکبری" دا ها تووه و.. مه سه له ی دهه می په یامی "به ری دره ختی ئیمان" یش که له پاشبهنده کانه وه وه گر اوه و، له باره ی حیکه مه تی دووپات بوونه وه کانی قورئان و هژی به لگه هینانه وه ی زوری قورئانه وه ده دویت سه باره ت به "پایه کانی ئیمان" به تایبه ت پایه ی "ته وحید" ..

هه موو ئه و حیکه مه تانه، له ته فسیره راسته قینه که ی قورئانیشدا هه یه که "په یامه کانی نور" ه!
ئه مه وه لامی پر سیاره که یه.

پاشان په یامه کانی نور هه موو به شه کانی ئیمانی (ته حقیقی و، ته قلیدی و، ئیجمالی و، ته فصیلی) و.. خۆپراگری ئیمانی شیان له به رامبه ر هه موو دوودلی و گومان و هیز شه درندانه کانی کوفره وه، به پروونی پینش چاو خستوه. جا ئه م پروونکر دنه وانیه په یامه کانی نور هه یچ پینووستی به کیان بۆ زیاده وه لامدانه وه ی برای ئازیزمان نه هیشته وه ته وه.

پرووی دووه می مه سه له که:

"ئیمان" ته نها پوخته باوه ر و ته سدیقیکی چاولینکه رانه نی یه، به لکو گه لنی پله ی یه کجار زوری چه شنی پله کانی نیوان "تۆوی گه شه کردوو" تا ده گاته "دره ختی به ردار" ی تیدا یه .. یان ئه و پلانه وه ک پله کانی دانه وه ی پرووناکی خۆر وان له ئاوینه بچوو که که ی ناو ده ستماندا هه تا ده گاته دانه وه ی ئه و پرووناکی یه له ته ختایی ده ریاکاندا و، ته نانه ت له خودی خۆریشدا.

"ئیمان" راستیی یه کجار زۆر و زه به نده ی هه یه. چونکه گه لنی حه قیقه ت له حه قیقه ته کانی هه زار و یه ک ناوی جوانی خوا ی گه وره و.. چه ندین راستیی پایه کانی تری ئیمانی ش، په یوه ندی یان به راستیی یه کانی گه ر دوونه وه هه یه. به راده یه ک که هه موو ئه هلی حه قیقه ت له سه ر ئه وه یه کیان گرتوه که به نر خترینی سه رجه می زانسته کان و لوتکه ی زانین و که مالی مرؤف له "ئیمان" و ئه و "خواناسی" یه به رز و قودسی یه دایه که به به لگه کانی "ئیمانی ته حقیقی" پروون کر اوه ته وه.

به لئ، "ئيمانى ته قلىدى" دوو چارى هيرشى وه هم و دوو دلى و گومانه كان ده يئت، به لام "ئيمانى ته حقيقى" زور له و فراوانتر و به هيز و قائمتره و، پلهى زوريشى ههيه..

يه كيك له وانه پلهى "علم اليقين"ه، كه به هيز و تواناي به لگه كانى خوى بهرهنگارى شوبهه و گومانه هيرش بهره كان ده يته وه. كه چى ئيمانى ته قلىدى له بهر ده م تنها يه ك گومانيشدا تواناي بهر گرى نامينيت!

پلهيه كى ترى برىته يه له پلهى "عين اليقين" كه ئه ويش چه ندين پلهى يه كچار زورى له خو گر توه و، له چه ندين ئاوينه ي به ئه ندازه ي ژماره ي ناوه جوانه كانى خواى گوره دا ده رده كه وىت. ته نانه ت به وينه ي خويندنه وه ي ئايه ته كانى قورئانى پيروز "گهردوون" ده خاته خويندنه وه ي ئايه ته كانى خواى گوره.

پلهيه كى ترى برىته يه له پلهى "حق اليقين". ئه ميش گه لى پلهى ترى له خو گر توه و، گه ر سوپاي هه موو گومانه كان هيرش به نه سه ر خاوه نى ئه م ئيمانه، ناتوانن زه فه رى هيج شتىكى پى به ن.

زانايانى زانستى "كه لام" له هه زاران بهر گى كتيبه كانى خوياندا، كه تياياندا پاليان به ژيرى و مه نتيقه وه داوه، له رنى هينانه وه ي به لگه ي عه قلى يه وه ئه و ناسينه ئيمانى يه يان پروون كرده وه ته وه.

ئه هلى "حه قيقه ت" و "ته سه ووف" يش له پروويه كى تره وه و به شيوه يه كى تر و له سه دان كتيبياندا - كه پاليان به كه شف و چيژى خويانه وه داوه - ئه و ناسينه ئيمانى يه يان رافه كرده وه.

به لام ريبازى ئيعجاز به خشى "قورئان" كه له هه موويان به رز و به هيز تره، به شيوه يه كى زور بلند و به هيز تر له چاو پروونكر دنه وه كانى ئه و زانا و ئه وليايانه راستى يه كانى "ئيمان" و "ناسينى خواى گه وره" يان خستوو ته پيش چاو.

جا "په يامه كانى نور" ته نها ئه م ريبازه به هيز و به رز و گشتى يه ي قورئانى پيروز ده گر نه بهر و پايه كانى ئيمانى پى رافه ده كه ن، هه ر به و ريباز هه ر پروو به پرووى ئه و ته وژمه گه نده ل و پرووخي نه ر و له رى لاده رانه ده بنه وه كه ئاراسته ي قورئانى پيروز

ده کرین و، ماوهی هزار ساله له پیناوی جیهانه کانی عهده مدا ده پانه ویت زیان به ئیسلام و مرو فایه تی بگه یه نن!

بئی گومان په یامه کانی نوور له بهرام بهر ئه و دوژمنه له ژماره به ده رانه وه پیوستیان به هینانه وه و که له که کردنی چه ندین به لگه ی بئی سنووره، تا کو بهم به لگانه ی که له ریژنه ی قور تانه وه سه رچاوه یان گرتو وه، بئی به هوی پاریز گاری کردنی ئیمانی باوه پرداران.

چونکه له فهرمووده ی پیروز دا هاتو وه که:

"فوالله لأن یهدی الله بک رجلاً واحداً خیر من أن یکون لک حمر النعم"^(۱).

ههروه ها:

"تفکر ساعة خیر من عبادة سنة".

جا بۆ گه یشتن بهم جوړه بیر کردنه وه یه، نه قشبه ندی یه کان بایه خینکی زور گه و ره به "زیکری خه فی" (واته یادی خوا به په نهانی) ده ده ن.

سلاو مان به یه که به یه کی هه موو برا خۆشه ویسته کا ئمان بگه یه نن و، دو عای خیر بۆ هه موویان ده که یین.

الباقی هو الباقی

سه عیدی نوورسی

* * *

(ری گرتن له هاتو چۆی مز گه وت)

برایانی نازیز و به وه فام!

چهند مانگی که پروفیل له دژم ساز ده کریت، وای ئیستا ئه و پروفیلانه ئاشکرا بوون و ده ر که وتن. به لام به فزلی چاودیری خوی گه و ره هه موویان به سووک و ئاسانی روشتن و به سه رچوون.

(۱) جزء من حدیث صحیح، أخرجه البخاری فی المغازی: باب غزوة خیر، وفی الجهاد: باب دعاء النبی ﷺ إلى الإسلام والنبوة، وباب فضل من أسلم علی یدیه رجل، وفی فضائل أصحاب النبی ﷺ: باب مناقب علی بن أبی طالب، رضی الله عنه. وأخرجه أحمد: ۳۳۳ / ۵، ومسلم برقم: ۲۴۰۶. (وهو گپ به له چاپه عه ره یی یه که وه).

له كاته چۆله كاندا جار به جار ده چووم بۆ مز گهوت و، قوتايانيش - به بى
ئاگادارى خۆم - زوورنىكى بچووكيان له تهخته له شوينى قورئان خوينه كاندا بۆ
دروست كردبووم، تاكو له سهرا ما بمپاريزيت، بپاريزشم دابوو كه ئيتر نه پۆم بۆ
مز گهوت. به لام كهفسه ره ناسراوه كهى ئاسايش نهو زووره بچوو كه تهخته يه لايبرد
و، به په سمى پييان راگه ياندم كه سهردانى مز گهوت نه كه م!

ئيجا بهوه شهوه نه وهستان.. بهلكو ههرا و هوربايه كيان له ناو خهلكيدا نايهوه و
رووداوه كه يان به شتىكى گهوره خسته پيش چاوى خهلكى و دهنگه گه ئمىكيان لى
كردن به گو مه زنىكى گهوره.

رووداوه كه هيج گرنكى و بايه خىكى نى يه. ئيوه نىگه ران مه بن. پىم وايه بۆيه
به م بپويانووه پپو پو و چانه سوو كايه تيم پى ده كه ن تاكو - له لايه كه وه -
سنوورنىك بۆ رووتىكر دنى خهلكى له من دابنين كه له راده يه كدايه زۆر له
شاىسته يى و تواناى خۆم زياتره.

ئهوان بۆ زيانى رابوردووم ده روانن و، چاوه روانى ئه وه ن كه به وينه ي زيانى
پيشووم سوو كايه تى پىكر دنى ئه وان قبول نه كه م. كه چى من ئىستا گه ره هموو
رۆژنىك ههزار و يهك جار سوو كايه تى به يترىته رىم (به مه رجى زيان به سه لامه تى
بلا بوو نه وهى په يامه كان نه گه يه نيت) ههروه ها ئه گه ر پتر له ممش گوشارم له سه ر
دابنين، هه ره ئىستا شوكرانه ي زياتر پيشكه شى خواى گهوره ده كه م.

جا بريايم!

ههروهك من بايه خم به م مه سه له يه نه دا، قوتايانى ئيره ش له رزه يان پى
نه كهوت و، ئه م رووداوه ش - كه چاوه روان بوو بىن روو بدات - سوپاس بۆ خوا به
سه لامه تى تىپه ر بوو.

دوعا و سلّو مان هه يه بۆ هموو يه كىك له بريايمان.

* * *

(سارد کردنه‌وه‌ی برایانی کارگوزار)

برایانی به‌وه‌فا و راست و تازیزم!

ئاگادار کردنه‌وه‌یه‌کی معنه‌وه‌ی و به‌هیز ئاراسته‌ی دل‌م کراوه‌ بۆ ئه‌وه‌ی که مه‌سه‌له‌یه‌کی په‌ کجار گرنگتان بۆ دوو پات بکه‌مه‌وه، هه‌ر چه‌نده‌ش زووتر به‌ پوختی بۆم باس کردوون. ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ش بریتی په‌ له‌مه‌ی خواره‌وه:

دوژمنه‌ مونا فیکه‌ کانی پشتی په‌رده، وه‌ک پیشه‌ی هه‌موو جارێکی تریان، فه‌رمانگه‌ کانی داد و سیاسه‌ت و کارگێری ده‌وله‌تیان وه‌ک ئامرازێکی له‌بار بۆ ئیلحادی ئاشکرا به‌ کار هیناوه‌، له‌ویوه‌ هه‌ر شه‌ کانی خۆیان کردووه‌ته‌ سه‌رمان. به‌لام به‌ فه‌زلی خوای گه‌وره‌ هه‌موو پلان و فروفیله‌ کانیان شکستیان هینا و نه‌زۆک ده‌رچوون. له‌به‌ر ئه‌وه، وازیان له‌و نه‌خشانه‌ی پیشوو هینا که‌ بوون به‌ مایه‌ی فتوحاتی په‌یامه‌ کانی نوور و، ئه‌م جاره‌ چه‌ند پلانیکی فیلبازانه‌ تر و زۆر چه‌په‌لتریان له‌وانه‌ی پیشوو دارشتوو، به‌ چه‌شنیک که‌ ته‌نانه‌ت شه‌یتانیش سه‌ری لییان سوور ده‌مینیت و، هه‌ندی له‌ نیشانه‌ کانی ئه‌م فرت و فیله‌ تازانه‌شیان لییه‌ ده‌رکه‌وتوو.

گرنگترین بناغه‌ کانی ئه‌و فیله‌ سامناکانه: سارد کردنه‌وه‌ی برا تایبه‌مه‌نده‌ دامه‌زراوه‌ کاغمانه‌ له‌ خزمه‌ت، بۆ ئه‌وه‌ی - گه‌ر بۆیان سه‌ر بگرت - وازیان له‌ په‌یامه‌ کانی نوور پێ به‌ینن..

ئه‌وه‌تا درۆ و ده‌له‌سه‌ی وه‌ه‌یان هه‌لبه‌ستوو و پیلان و فروفیلی ئه‌وتۆشیان رینکخستوو که‌ مرۆف سه‌ر سام ده‌بیت لییان. دیاره‌ پووبه‌روو بوونه‌وه‌ی ئه‌مه‌ش "دامه‌زراوی" و "توندوتۆلی" و "وه‌فا" په‌کی راست و بینگه‌رد و پته‌وی وه‌ک ئاسنی ده‌وینت، به‌ وینه‌ی قاره‌مانه‌ کانی ئه‌سپارته‌..

هه‌ندی جارێش له‌ پۆشاکێ هاوڕێیه‌تی و ئامۆژگاریدا به‌ ناو ریزه‌ کاتاندا بلاو ده‌بنه‌وه‌. یاخود ترس و وه‌همه‌ کان بلاو ده‌که‌نه‌وه، گه‌ر بزانیان بۆ ده‌گرت و کاریان بۆ ئاسان ده‌کات. ده‌بینیت بی نرختزین و بچوو کترین شتی وه‌ک ده‌نکه‌

گه‌م هينده‌ی گومەزێك به‌ گه‌وره‌ پيشان ده‌ده‌ن و، نامۆزگاريی لاوازه‌ كان به‌وه‌ ده‌ كه‌ن كه‌ پييان ده‌لێن: (توخنی سه‌عید مه‌ كه‌ون.. چاودیریی له‌ سه‌ر دانراوه‌.. چوارده‌وری به‌ جاسوسه‌ كانی حكومه‌ت گیراوه‌) تاكو بۆ وازه‌ینان له‌ په‌يامه‌ كانی نوور هانیان بدن. ته‌نانه‌ت چه‌ند كیژێکی تازه‌ پینگه‌یشتوو به‌ سه‌ر قوتاییه‌ لاوه‌ كاندا زال ده‌ كه‌ن، تاكو هه‌وا و ئاره‌زووی ده‌روونیان بوروژین..

هه‌روه‌ها ده‌چن لاوازی و ناته‌واوی به‌ كه‌سی به‌ كانی من بۆ قوتایی به‌ ئه‌ر كانه‌ كانی نوور باس ده‌ كه‌ن، هاو ده‌م له‌ گه‌ل باسی چه‌ند دیندارێکی به‌ناوبانگی ئه‌هلێ بیدعه‌تدا و پييان ده‌لێن: "ئه‌وه‌ تا ئیمه‌ش موسلمانین و، ئایین ته‌نها به‌ند نی به‌ ره‌بازه‌ كه‌ی سه‌عیده‌وه‌"!!

هه‌روه‌ها زانا و ئایینداره‌ ساویلکه‌ و خو‌ش باوه‌ره‌ كانیش ده‌خلافین و، وه‌ك ئامرازێك بۆ ئیلحاد و بلاو كردنه‌وه‌ی ئازاوه‌ و تۆقاندنی خه‌لكی هه‌لیان ده‌سوورپین..

به‌ پشتیوانیی خوا ئه‌وانه‌ له‌ هه‌وله‌ كانیادا نا ئومید ده‌بن و، هه‌موو نه‌خشه‌ و پلانه‌ كانیان پووچه‌ل ده‌بیته‌وه‌.

ده‌سا برایام!

ئیه‌ به‌و چه‌شنه‌ كه‌سه‌ زمانه‌ بلێن:

ئیمه‌ قوتایی په‌يامه‌ كانی نوورین و، سه‌عیدیش به‌ كێكه‌ له‌ ئیمه‌.. هه‌روه‌ها سه‌رچاوه‌ و گه‌نجینه‌ و بناغه‌ی په‌يامه‌ كانی نوور هه‌ر قورئانی پیرۆزه‌.. نرخ و به‌ها و سه‌ر كه‌وتنی ئه‌م په‌يامانه‌ش به‌ سه‌ر قین له‌ دلێزین دوژمندا سه‌لماوه‌ و ده‌ر كه‌وتوو، سه‌رباری ئه‌وه‌ی كه‌ ماوه‌ی بیست سال دوژمنان له‌و په‌يامانه‌یان كۆلی به‌وه‌ و شه‌ریان پێی فرۆشن و به‌ دوايانه‌وه‌ بوون.. ئنجا سه‌عیدی دانهر و خزمه‌تگوزاریشيان ته‌نانه‌ت گه‌ر - په‌نا به‌ خوا - بپرواته‌ به‌ره‌یه‌ کی دژ به‌و په‌يامانه‌ش هیشتا متمانه‌ و وه‌فامان بۆ "په‌يامه‌ كانی نوور" له‌رزهی پێی ناكه‌وینت و په‌یوه‌ندی توندو تۆلێشمان به‌و په‌يامانه‌وه‌ ناچرپیت.

بهم جوړه گوفتاران، دهر گایان له سهر داده خهن.
 هر وروها ده بیټ تا ده توانن به نووسینه ووه و خویندنه ووی په یامه کانی نور ووه
 خهریک بین و، بایه خ به پرو پاگه ننده گه ووه کراوه کان نه دهن و، هر ووه کو جارانی
 پینشووتان حمزه ری ته و او ته تی نه بنجام بدن.
 سلا ومان به په که په که ی بر ایانمان بگه یه نن.

سه عیدی نورسی

* * *

(موناقه شه له گهل زانایاندا مه کهن)

برایانی نازیز و به و ه فام!

ته ی میراتگره به ریز و بریکاره ته مینه کانم!

به کم:

به و په پری دنیا یی ووه پستان راده گه یه نم که چا و دیر یی په ووه ردگار و پشتگیری به
 صه مه دانی به که ی سه باره ت به نیمه و خزمه تی په یامه کانی نور هر هر برده و امه.
 چونکه له ژیر په رده به رواله ت ناشیرینه کانه ووه هندی نه بنجامی له و په پری جوانیدا
 هیه. له بهرام بهر یه ک زیانه ووه که پیمان ده گه یه نریت، سه د و یه ک سوودمان له
 لایه ن خوای گه ووه ووه پی ده به خشریت. که واته گوئی به گیر و گرفته ریبوار و
 بو و مه لرزه کاتی به کان مه دهن.

سی هم:

هر چند من لیره گه لنی بیزارم و دلتم تنگه، به لام که بیر له ه وول و کوششی
 بی و چان و برده و امی تیوه ده که موه و، نامه دلده ووه کانتانم به ده ست ده گات،
 هموو دلته نگگی و بیزاری به کم له سهر دهر و پته ووه. ته نانه ت ده بن به دلخوشی و
 شادمانی.

پیتجهم:

برایانم! ده بیټ ئه‌وپه‌ری چه‌زه‌ر و خۆپاراستن به‌کار به‌ئین. به‌هیچ جورینک ده‌رگای مونا‌قه‌شه له‌گه‌ل زانایاندا مه‌که‌نه‌وه. به‌لکو ده‌بی تا له‌ توانادایه‌ مامه‌له‌ی جوان و په‌فتاری باشیان له‌گه‌لدا بکرنیت و، هه‌ر گیز خۆتان له‌ قه‌ره‌ی غه‌روه‌ره‌ زانستی‌یه‌ که‌یان مه‌ده‌ن، ته‌نانه‌ت گه‌ر ئه‌و که‌سه‌ مه‌یلشی به‌لای بیدعه‌ت و شته‌ تازه‌ په‌یدا بووه‌ کانیدا بیټ^(١). چونکه‌ زه‌نده‌قه‌ و ئیلحادی سامناکمان له‌ به‌رامبه‌ره‌وه‌یه‌ و، نایټ ئه‌و زانا بیدعه‌تکارانه‌ بو‌ ناو ریزی مولحیدان پال پټوه‌ بنرین.

خۆ ئه‌گه‌ر "زانایانی په‌سمی" یان به‌ تایبه‌تی نارد بو‌ لاتان، ئیوه‌ هه‌ر گیز ده‌رگای قه‌ره‌ و مشتومریان له‌گه‌لدا مه‌که‌نه‌وه، چونکه‌ په‌خه‌ی ئه‌وان به‌ ناوی زانسته‌وه‌ ده‌بیټ به‌ بیانوو به‌ده‌ست مونا‌فیکانه‌وه.

ئیوه‌ ئاگاداری ئه‌و زیانه‌ن که‌ ئه‌و مه‌لا زانایه‌ی ئه‌سته‌مه‌بو‌ل نایه‌وه. هه‌تا ده‌توانن له‌ به‌رژه‌وه‌ندی په‌یامه‌کانی نووردا هه‌لی بگێرنه‌وه. سلاومان به‌ هه‌موو په‌کیکی برایانمان بگه‌یه‌نن.

* * *

(میه‌ره‌بانی خوای گه‌وره‌ له‌ ژێر په‌رده‌ی موسیبه‌ته‌کاندا)

برایانم!

یارمه‌تیدانی ئیوه‌ بو‌ من - له‌ دوو په‌وه‌وه‌ - زۆر گه‌وره‌ و ئاشکرايه‌..

یه‌ که‌میان:

هه‌ولی به‌رده‌وام و بێ وچانتان له‌ خه‌مه‌تی په‌یامه‌کانی نووردا، هه‌موو ته‌نگانه‌ و گه‌رو گه‌رفتیکم له‌سه‌ر لاده‌بات و ده‌یگۆرنیت به‌ خۆشی و شادمانی.

(١) مه‌به‌ست ئه‌و دوژمنایه‌تی کردنه‌ی رژیمی که‌مالیسته‌ به‌رامبه‌ر به‌ ئایینی ئیسلام له‌و قۆناغه‌دا، چه‌شنی سه‌پاندنی بانگ و نوێز و قورئان خویندن به‌ زمانی تورکی و.. هتد، که‌ به‌ داخه‌وه‌ هه‌ندی زانای ئایینی ساویلکه‌یان له‌و پټاوه‌دا کردبووه‌ دارده‌ستی خۆیان. (وه‌ر گێڕ)

دوو ههمیان:

به یه قین و دلنیا یه وه بزنان که دو عاکانی ئیوه ستمه ئازار به خشه کانی ئه وان ده گۆرن به چهند سۆز و میهره بانی یه کی پر له چاودیری و بهرژه وهندی. من هیچ گو مانیکم له مه دا نه ماوه.

بۆ نمونه: ترساندنی خه لکی له من و مه ترسی خسته دلی کارمهنده کانه وه تا کو تو خنم نه که ون، میان له گه لتی هه له و مه رای چهن دین حاله تی پینچه وانه ی ئیخلا س و کات بهزایه دان، رزگار کرد! ئه وه بوو "قه ده ر" له نا وه ندی سته می مرؤفدا داد گه ربی خوای گه وره ی سه باره ت به من ده ر خست.

جا به وینه ی ئه مه، هه رچی موسیبه ت و گهرو گه رتم دینه ری، هه ره موویان میهر و سۆزی خوا وه ندیان له پشته وه یه. بۆ نمونه: سه رقāl بوونیان ته نیا به منه وه، با زیانیکیشی بۆ من تیدا بیئت، که چی سه دان په یامی نوور رزگار ده کات.

له بهر ئه وه، هه ر گه یز ئیوه - برایانی به ریزم! - خه می منتان نه بیئت. ته نانه ت له و کاتانه دا که سوو کایه تی له راده به ده رم پین ده کهن و، زامی قوول ده که نه هه ست و نه سه کام و، له تاوا ده مه ویت دو عایان لئی بکه م، یه کسه ر ئه و مرده ی که ئه وان ئیعدام ده کات و، دوو چار بوونیان به سه زای گۆره کانیان که به ندیخانه ی تا که که سی یه و، ئنجا ئه و سوود و بهرژه وه ندی یانه ش که له ئه نجامی سوو کایه تی پین کردنه که ی ئه وان به م خزه ته مان ده گات..

هه موو ئه مانه، رینی ئه وه م لئی ده گرن که دو عایان لئی بکه م، بۆیه واز له و دو عایه ده هینم!

* * *

(له کاتی بیستی هه والی ناخۆشدا)

با ئه و برایه هه ر کاتیک هه والی ناخۆش ده بیستیت، وه کو باوکی خوا لئینخۆشبووم (میرزا) بکات، نه ک وه کو (نووریه) ی دایکم!

چونکه هەر کاتێ هه‌والی ناخۆش بۆ دایک و باوکم بیرییه، وه‌ک ئه‌وه‌ی یه‌کیک
 پێی بوتنایه: (کۆره‌که‌تان کۆژراوه.. یان لێی دراوه.. یان به‌ند کراوه) باوکم به
 بیستی ئهم چه‌شنه هه‌والانه دلخۆش ده‌بوو.. به‌ پێکه‌نینه‌وه ده‌یوت:
 - ماشاء الله! که‌واته کۆره‌که‌م هێنده گه‌وره بووه که قاره‌مانیتی بنوینیت و
 کارێکی وامه‌زن نه‌بجام بدات که خه‌لکی باسی بکه‌ن!
 که‌چی دایکم له به‌رامبه‌ر ئهم خۆشحالی‌یه‌ی باوکمه‌وه، به‌ کۆل ده‌گریا!
 دوا‌یی رۆژگار ده‌ری خست که زۆر جار باوکم له‌وه‌لویسته‌یدا له‌سه‌ر حه‌ق
 بووه!

* * *

(ته‌نویلی فه‌رمووده‌یه‌کی پیرۆز)

برا ئازیز و صددیقه‌کام!

راستی‌یه‌کی ئیمانی ده‌بینم که سه‌د هێنده زیاتر به‌لامه‌وه گرنه‌گه.

جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ماوه‌ی دانانی په‌یامه‌کان ته‌واو بووه، ئه‌وا هه‌رچه‌نده هه‌ولم دا
 ئه‌و راستی‌یه‌ ده‌ستگیر بکه‌م، سه‌رکه‌وتنم به‌ده‌ست نه‌هینا. ناچار چاوه‌روانی ئه‌وه‌م
 کرد که به‌هه‌ست و شعور په‌ی پێی بیهم، ئنجا به‌روونی ده‌ری بپریم. که‌چی
 له‌وه‌شدا سه‌رکه‌وتوو نه‌بووم! وا ئیستا به‌وپه‌ری پوختی و به‌ئاماژه‌یه‌کی یه‌که‌جار
 کورت له‌و راستی‌یه‌ ته‌واو فراوانه ده‌دوینم:

فه‌رمووده‌ی پیرۆزی: "إن الله خلق آدم على صورة الرحمن"^(١) یه‌کیکه‌ له "جوامع
 الکلم"^(٢) و حه‌دیسه‌ موته‌شاییه‌هه‌کان^(٣).

(١) "خلق الله عز وجل آدم على صورته..." حديث صحيح أخرجه البخاري برقم ٦٢٢٧ ومسلم برقم ٢٨٤١ وأحمد ٢ / ٣١٥ وابن خزيمة في التوحيد ص ٢٩. أما حديث "إن الله خلق آدم على صورة الرحمن" فقد عزاه الحافظ في الفتح ٥ / ١٨٣ لابن أبي عاصم في السنة والطبراني من حديث ابن عمر رضي الله عنهما، وقال الحافظ باسناد رجاله ثقات.

(٢) "جوامع الکلم" به‌و فه‌رموودانه‌ی پێغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌وتریت که وشه‌ی که‌میان تیدا به‌کار هاتوه‌وه، به‌لام گه‌لێ واتای زۆریان له‌خۆ گرتوه‌وه. (وه‌ر گێڕ)

(٣) واته: ئه‌و حه‌مدیسانه‌ی که وه‌ک ئایه‌تی موته‌شاییه‌ه‌وان، یان ده‌بێ بێ چه‌ند و چۆن و لێکه‌دانمه‌وه باوه‌ریان پێ بکریت به‌و شێوه‌یه‌ی پێغه‌مبه‌ر ﷺ مه‌به‌سته‌یه‌تی، یان ده‌بێ به‌و ده‌ستوره‌ زانستی‌یانه‌ی که زانایان پابه‌ندی بوون لێکه‌درینه‌وه. (وه‌ر گێڕ)

له ده‌می خویندنی "خلاصة الخلاصة" و "الجوشن الكبير" دا^(۱) سه‌رنجه گشتی و مه‌زنه‌کی هم فەر مووده‌یه له پرووی دلم دهر کهوت و، منیش به وینه‌ی په‌رله (شفره) و له نیوان په‌ی حه‌فده‌هم (شایه‌تی زمانی قورئان) و په‌ی هه‌ژده‌هم (شایه‌تی گهر دوون)ی "خلاصة الخلاصة" دا چه‌ند ئامازه‌یه کم بو داننا. ئه‌و ئامازه شفره ئاسایانمش به‌م جوژه‌ی خواره‌وه‌ن:

لا إله إلا الله الواجبُ الوجود الواحد الأحد بلسان الحقيقة الإنسانية، بكلمات: حياتها وحسياتها وسجياتها ومقياسيتها ومرآيتها.. وبكلمات: صفاتها وأخلاقها وفهرستيتها وأنانيتها.. وبكلمات: مخلوقيتها الجامعة وعبوديتها المتنوعة واحتياجاتها الكثيرة وفقرها وعجزها ونقصها الغير المحدودة واستعداداتها الغير المحصورة.

لا إله إلا الله بمحيط لسان الكائنات الكتاب الكبير الجسم والقرآن الجسماني المعظم، بكلمات: وارداتها وصرفياتها وسكنتها ومشمولاتها وتجديداتها وتبديلاتها بالإنظام والميزان.. وبكلمات: الحدوث والإمكان والتغير في سكنتها والتغيير والتصوير والتدبير بالإنظام في جميع مشمولاتها والتعاون والتساند والتناسب بالميزان في عموم أجزائها.

وا زۆر به پوختی واتای ئه‌م شفره کورته پروون ده‌که‌مه‌وه، ئیوه‌ش بیکه‌ن به په‌راویزی: "خلاصة الخلاصة".

به‌ئێ، له ده‌می خویندنی "خلاصة الخلاصة" دا گهر دوونی مه‌زن له به‌رچاومدا وه‌ك ئه‌لقه‌یه‌کی گه‌وره‌ی زیكری لئی دیت، به‌لام له‌به‌ر ئه‌وه‌ی زمانی هه‌موو یه‌كێك له‌ جوژه‌ کانی بوونه‌وه‌رانی گه‌ردوون گه‌لێ فراوانن، ئه‌وا "ژیری" له‌ پێی "بیر" هه‌وه‌ه‌ولێکی زۆر ده‌دات و تێده‌كۆشیت تاكو به‌ "علم اليقين" مل بو "ناو" و

(۱) "خلاصة الخلاصة" چه‌ند زیكر و ته‌هللil و تیفكرینیکی ئیمانی‌یه، مامۆستا نوورسی به‌رده‌وام خویندلووه‌تی و، پوخته‌ی په‌یامی (الآية الكبرى) و ویردی (الحزب الأكبر النوري)‌یه. به‌لام (الجوشن الكبير) نزا و پارانه‌وه‌یه‌که به‌ ناوه‌ جوانه‌ کانی خوای گه‌وره، له‌ پێشه‌وا زه‌هنولعابیدینه‌وه‌ په‌روایه‌ت کراوه‌ و، هه‌ندیکیشی له‌ (المستدرک)ی ئیمامی حاکمدا هه‌یه. (وه‌رگێز)

"سیفته‌ته کان"ی خواوه‌ند که چ بکات، ئنجا دوای ئەمه ده‌توانیت به پروونی ئەو راستی‌یه ببینیت.

به‌لام که "ژیری" له ناوه‌ندی ئەو پێوه‌ره گشتی و نه‌خشه بچووک و نمونه راست و ترازووه بچکۆله‌یه و، له وه‌سته‌کردنه‌دا به "مینتی" سه‌یری حه‌قیقه‌تی مرؤف ده‌کات، ئەوا به‌وپه‌ری ئیمان و دلنیاپی و وێژدانی ملکه‌ج و بینهر و، به‌وپه‌ری ئاسانی و، له رپی ئاوینه‌ ئاماده و نزیکه‌که‌ی خۆیه‌وه، بی ئه‌وه‌ی ناچاری گه‌شتی فیکری بییت، ئەو راستی‌یه ده‌سه‌لینیت و، له‌م رپی‌یه‌وه ئیمانی ته‌حقیقی به‌ده‌ست ده‌هینیت و، له ناوه‌رۆکی ئەم فهرموده‌یه تێده‌گات که ده‌فهرمویت: "إِنَّ اللَّهَ خَلَقَ آدَمَ عَلَى صُورَةِ الرَّحْمَنِ". چونکه مه‌به‌ست به "صورة" لیره‌دا: "سیره‌ت و، سیفته و، ره‌وشته‌کان"ه، له‌به‌ر ئەوه‌ی مه‌حاله‌ خوای گه‌وره "صورة" واته: (وینه‌ی بییت).

به‌لێ، هه‌روه‌ک رپه‌هوانی رپه‌زازی ته‌سه‌ووف بۆ ناسینی خوای گه‌وره‌ دوو رینگایان گرتووه‌ته‌ به‌ر، یه‌ کینکیان: ئافاقی و، ئەوی تریان: ئەنفوسی‌یه و، بۆیشیان ده‌رکه‌وتووه‌ که: کورتترین و ئاسانترین و به‌هیزترین و دلنیاترین رپی، رپی گه‌شتی "ئەنفوسی"‌یه، واته‌ ئەو گه‌شت و گه‌رانه‌یه که به "دل" و له‌ رپی زیکری په‌نه‌انه‌وه ئەنجام بدریت..

به‌هه‌مان جۆر، پایه‌ به‌رزانی ئەهلی حه‌قیقه‌تیش دوو رینگایان گرتووه‌ته‌ به‌ر، به‌لام نه‌ک به: "معرفة" و "تصور"، به‌لکه‌ به "ئیمان" و "ته‌سدیق"^(١) که گه‌لێ له‌وان به‌رزتر و شایانترن.

یه‌ که‌میان: ته‌ماشاکردنی ئاسۆکان (ئافاق)ه له‌ رپی خویندنه‌وه‌ی کتیبی گه‌ردوون. وه‌ک ئەوه‌ی له "الآية الكبرى"^(٢) و "الحزب الأكبر النوري" و "خلاصة الخلاصة" و هاووینه‌یاندا ده‌رده‌که‌ویت.

(١) بۆ زانینی واتای ئەم زاراوانه‌ پروانه‌ په‌راوێزی ل (٦٣٧)ی کتیبی (مه‌کئوبات). (وه‌رگێڕ)
(٢) که بریتی‌یه له تیشکی حه‌وته‌می کتیبی (تیشکه‌کان) و، به سه‌ره‌خۆیش به ناوی (بینینه‌کانی گه‌شتیارێک) بلاومان کردووه‌ته‌وه. (وه‌رگێڕ)

ئەوی تریان: بەرزبوونەوہیہ بۆ پلە ی ئەو ئیمانە ی کە هیچ چەشنە دوودلی و گومانیککی ئاویتە نەبوویت. ئەمەش لە رینی خویندەنەوہی نەخشە (خریطە) ی حەقیقەتی مرۆف و پیرستی "مینی" و ماھیەتی ئادەمیزادەوہ. کە ئەمەش - تا رادەہەک - بەہیزترین پلە ی و بجدانی و شعوری و شەوودی، چونکە تا پلە ی "حق الیقین" دلناییی دە بەخشیت، بە رادەہەک کە رووی لە نەینی: "ئەقرەبیەتی ئیلاھی" و "میراتگری پیغەمبەرایەتی" یە.

لە باسی "من" ی وتە ی سی ھەم و، پەنجەرە ی "ژیان" و پەنجەرە ی "مرۆف" لە مەکتووبی سی و سی ھەم و، گەلنی شوینی تری پەیا مە کاند، شتی کمان لە راستیی "بیر کردنەوہ ی ئەنفوسی" روون کردووە تەوہ.

* * *

(پەیا مە کان ئەرکی سەر شانیان رادە بەرین)

برا بەوہفا و راستە کام!

ھیچ خەمینکتان نەیت... من کە باسی ئەو نەخۆشی یە سەختە ی خۆمتان بۆ دە کەم، کە ئەنجامی ئەو ژەھرە بوو بە پیلان دەر خواردم درا، تەنھا لە بەر ئەوہیہ دوعا و نزاتام دەست بکەویت. کەواتە هیچ پیویست بە خەم و نیگەرانی ناکات، چونکە سوپاس بۆ خوای گەورە ئەو نەخۆشی یە رینی خویندنی ویردە کام و واجبی راست کردنەوہ ی ھەلە ی دەستوو سی پەیا مە کانی لێ نە گرتم.

لە خوای گەورە داوا کارم پاداشتی ئەو نەخۆشی یەم بۆ بنوسیت. خۆم - لە روویە کەوہ - بەم نەخۆشی یەم رازیم، کەواتە ئیوہش خەمی منتان نەیت. وا ئەرکی سەر شانم لە ژیاندا روو لە تەوا بوونە و، ھەر نوسخە یە کی پەیا مە کانی نووریش (بە تایبەتی کۆمەلە کانیان) زۆر لەو باوہرە باشە ی بە (سەعید) ھەتانە باشتر دەتوانن ئەرک و فرمانم بەرپۆہ بەن، بەلکۆ لە راستیشدا و بە کردار وا خەریکن بەرپۆہ ی دەبەن. ھەر قوتایی یە کی فیدا کاری تایبەتی نووریش دەتوانیت بە تەواوی کار و فرمانی ئەو (سەعید) ە جێ بە جێ بکات.

که واته ته گهر تنها يهك (سه‌عید) له ئیوه كهه بیتهوه، سه‌دان سه‌عیدی مه‌عنه‌وی (واته په‌یامه‌كان) و هه‌زاران سه‌عیدی ماددی (واته قوتاییانی نوور) هه‌ن كه ده‌توانن زۆر به‌باشی و پێكوپینکی ئه‌و ئه‌ر كه‌ بجه‌نه ته‌ستویان و ته‌بجافی بده‌ن. هه‌روه‌ك ئیستا له‌راستی و واقیعدا ته‌بجافی ده‌ده‌ن.

جاله‌سه‌ر بناغه‌ی ته‌م راستی‌یه، بایه‌خینکی ئه‌وتۆ به‌"كه‌س"ی من و ئه‌و رووداوانه‌ی دینه‌ پێم مه‌ده‌ن، به‌لكو هه‌میشه‌ به‌دوعا و نزاله‌ خوای گه‌وره‌ پاپرینه‌وه كه‌ له‌سه‌ر ئیخلاص راگیرمان بكات و، به‌م دوعایانه‌شتان - كه‌ گومان له‌ گیرابوو نیاندا نی‌یه! - یارمه‌تی منیش بده‌ن له‌به‌ر ته‌م پیری و ئازاره‌ زۆرانه‌ی دینه‌ پێم.

* * *

(ئه‌و فه‌لسه‌فه‌یه‌ی كه‌ په‌یامه‌كان هه‌رش ده‌كه‌نه‌ سه‌ری)

باسمه‌ سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة‌ الله وبرکاته‌ أبداً دائماً

برایانی ئازیز و صددیقم!

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نوور خه‌ریکن به‌ ئامیری "رۆنیۆ" بلاوده‌بنه‌وه‌ و، زۆر كه‌س له‌و قوتاییان و مامۆستایانه‌ش كه‌ له‌ قوتابخانه‌كاندا فه‌لسه‌فه‌ی نوێ ده‌خوینن، روویان له‌ خویندنه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نوور كردووه‌، ئه‌وا به‌ پێویستی ده‌زانم كه‌ ته‌م راستی‌یه‌ی خواره‌وه‌ روون بكه‌مه‌وه‌:

ئه‌و فه‌لسه‌فه‌یه‌ی كه‌ په‌یامه‌کانی نوور هه‌رشیان ده‌كه‌نه‌ سه‌ر و زلله‌ی توند و به‌هه‌زیان تی ده‌سه‌روینن، ته‌نها فه‌لسه‌فه‌ زیانبه‌خشه‌ كه‌یه‌ و تێكه‌رای فه‌لسه‌فه‌ نی‌یه‌. چونكه‌ به‌شی "حیكه‌ت" له‌ فه‌لسه‌فه‌دا، كه‌ خزمه‌تی ژبانی كۆمه‌لایه‌تی مرۆف ده‌كات و یارمه‌تی ئاكار و په‌وشته‌ به‌رزه‌كان ده‌دات و پێی بۆ پێشكه‌وتنی پێشه‌سازی خۆش ده‌كات، په‌یوه‌ندیی باشی له‌گه‌ڵ قورئاندا هه‌یه‌ و سازه‌ له‌گه‌ڵی،

به‌لکو خزمه‌تکاری حیكمه‌تی قورئانی پیروزه و له دژی راناوه‌ستیت، ته‌نانه‌ت هه‌ر ناشتوانیت له دژی رابوه‌ستیت. له‌به‌ر ئه‌وه، په‌یامه‌کانی نوور به‌ر له‌م به‌شی فه‌لسه‌فه ناگرن.

به‌لام به‌شی دوو‌هه‌می فه‌لسه‌فه، هه‌روه‌ك له لایه‌كه‌وه بووه به‌هژی به‌ربوونه‌وه‌ی خه‌لكی بۆ ناو‌گومرایی و ئیلحاد و لیتاوی بۆگه‌نی فه‌لسه‌فه‌ی سروشتی، له‌هه‌مان كاتدا و له‌لایه‌کی تریشه‌وه به‌هه‌رزه‌یی و گه‌مه و گالته‌وه مرؤف به‌ره‌و بئێ ناگایی و گومرایی ده‌داته به‌ر. ئنجا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی به‌و كاره‌ ده‌راسایانه‌ی خۆی كه‌ وه‌كو سیحر وان، سنگ له‌ راستی‌یه‌كانی موعجیزه‌ی قورئانی پیروز ده‌رده‌په‌رینیت، ئه‌وا په‌یامه‌کانی نوور له‌ زۆریه‌ی به‌شه‌كانیاندا و به‌ دامه‌زراندنی چه‌ندین ته‌رازووی ورد و ده‌ستووری توندوتۆل و، له‌ پئی سازدانی چه‌نده‌ها به‌راوردی پشت به‌ستوو به‌ به‌لگه‌ی به‌هیز، رووبه‌رووی ئه‌م به‌شه‌گومراییه‌ی فه‌لسه‌فه‌ده‌بنه‌وه و زلله‌ی توندوتیژی تی ده‌سره‌وینن، له‌ كاتیكدا كه‌ کاریان به‌سه‌ر به‌شه‌ راست و سوودبه‌خشه‌كه‌ی فه‌لسه‌فه‌وه‌ نی‌یه.

له‌م پروانگه‌یه‌وه‌یه كه‌ قوتایانی قوتابخانه‌ نوئی‌یه‌كان ره‌خنه‌ له‌ په‌یامه‌کانی نوور ناگرن، به‌لکو به‌ئێ هه‌یج دوودلی و دله‌راوكتی‌یه‌ك ده‌رۆنه‌ ژیر ئالاكه‌ی، پئوستیشه‌ كه‌ پرۆن.

به‌لام ئه‌و مونا‌فیکانه‌ی كه‌ له‌ پشتی په‌رده‌وه‌ چه‌ند زانایه‌کی ئایینی‌یان له‌ خسته‌ برد و له‌به‌ر چه‌ند هۆ‌كارینکی تا‌بلنی پرۆپووج و بی‌نرخ ئه‌وانیان كرد به‌ دوژمنی په‌یامه‌کانی نوور، له‌ كاتیكدا كه‌ په‌یامه‌كان كالا و تفاق قوتابخانه‌ شه‌رعی‌یه‌كان و ئه‌و زانایانه‌ش خاوه‌نی راسته‌قینه‌یانن.. دوور نی‌یه‌ هه‌ر ئه‌و مونا‌فیکانه‌ی پشتی په‌رده‌ به‌هه‌مان جۆر، هه‌ندیک له‌ كه‌سانی خاوه‌ن فه‌لسه‌فه‌ له‌ خسته‌ بیه‌ن و، غرووری زانستی‌یان له‌ لا‌بوروژنین و، بیانكه‌ن به‌ گژی په‌یامه‌کانی نووردا.

له‌به‌ر ئه‌وه، نووسینه‌وه‌ی ئه‌م راستی‌یه‌ له‌ پشه‌کی هه‌ردوو كۆمه‌له‌ په‌یامی "عه‌صای موسا" و "ذوالفقار" دا به‌ كارینکی زۆر پئوست و گونجاو ده‌زانم.

سه‌عیدی نوورسی

(نامه يهك بۆ زانايانى ئەزھەر)

له لايهني خۆمهوه پىنداچوونوه و ههله گىريم لهو دوو نوسخهيه دا نه كردوو كه ده بىررين بۆ زانايانى ئەزھەر. كهواته بنى گومان هه ندى ورد ههله و سه هوويان تىدا ده بىت، چ له رووى سه رو بۆرى وشه كان و چ له رووى دارشتنى دهسته واژه عه ره بى يه كانه وه، به تاييهت له "خلاصة الخلاصة" دا كه ده كه ويته كۆتايى. چونكه چهند ورده ههله يه كى لهم جۆره م له چهند نوسخه يه كى تر دا بىنى..

له بهر ئه وه، ههركاتى به گونجاوتان زانى و، دواى پىنداچوونوه و ههله گىرى له لايه ن زانايانى زمانى عه ره بى يه وه، سه رو نوسخه له كۆمه له په يامى "عه ساي مووسا" و "زولفه قار" يان بۆ بىرن و، ئه مه ي خواره وه شى له گه لدا بكه ن به هاويىچ:

(قوتابخانه ي زهراى "په يامه كانى نوور" گه لى پىويستى به مزگه وتى ئەزھەر ههيه، به ويته ي پىويستى منالى بچووك بۆ داىكه ميه ره بانه كه ي. بۆيه هه ميه سه داواى ئه وه ي لى ده كات كه له سۆز و شه فه قه تى خۆى پى به خشيت، چونكه په كى كه له قوتايانى و، وانى لى وه رگرتوو و، بووه به نيشانه ي تىرى گه لى دوژمنى درنده..

جا ئه م قوتابخانه ي زهرايه لقى كى بچوو ككراويه له لقه كانى ئه و مزگه وته مه زنه ي كه سه رو كايه تى سه رجه م قوتابخانه ئايىنى يه كانى له ئه ستؤدايه و، جيهانى ئىسلامى پى رووناك ده بىته وه..

له بهر ئه وه يه كه ئه م قوتايى يه بچوو كه چاره پرانى يارمه تى ئه و مامؤستا به ريز و باو كه ميه ره بان و رابه ره مه زنه يه تى و، تكاى وايه ده ستى يارمه تى بۆ دريؤ بكات).

(ده‌سکه‌وته‌کانی کار کردن بۆ په‌یامه‌کانی نور)

(یوزن مداد العلماء بدماء الشهداء)^(۱).

(من تمسک بسنتی عند فساد أمتی فله أجر مئة شهید)^(۲).

به ئیلهام وهر گرتن لهم دوو فرموده پیروزه، و اله نیوان سووده زوره دنیایی و قیامتیه‌کانی نووسینه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نوردا، که له به‌شه‌کانی نه‌و په‌یامانه‌دا باس کراون و به‌تهدیق و نه‌زموونی قوتایی په‌کانیان چه‌سپاوه، چه‌ند دانه‌یه‌ک پیش چاو ده‌خه‌ین:

پنج جزور عبادت:

۱ - نووسینه‌وه‌ی په‌یامه‌کان جهادی هه‌ره گرنگی مه‌عنه‌وین له به‌رامبه‌ر

گومر ایاندا.

۲ - نه‌و که‌سه‌ی که‌ ده‌یان نووسینه‌وه، خزمه‌تیک پیشکمش به‌ مامۆستا‌که‌ی

ده‌کات و له‌ بلاو کردنه‌وه‌ی "حه‌قیقه‌ت" یشدایارمه‌تیی ده‌دات.

۳ - له‌ پرووی ئیمان‌ه‌وه‌ خزمه‌تیکه‌ به‌ هه‌موو موسلمانان.

۴ - به‌ده‌سته‌ینانی زانسته‌ له‌ رینی نووسینه‌وه‌یانه‌وه.

۵ - عبادتیکه‌ی فیکریی نه‌وتۆیه‌ که‌ له‌وانه‌یه‌ ماوه‌ی یه‌ک سه‌عاتی وه‌ک یه‌ک سال

په‌رستش پادا‌شتی بۆ بنوو سرت.

(۱) نص الحدیث: (یوزن یوم القیامة مداد العلماء ودم الشهداء، فیرجع مداد العلماء علی دم الشهداء) رواه الشیرازی فی کتاب الألقاب عن أنس والموهبی فی فضل العلم عن عمران بن حصین وابن الجوزی فی کتاب العلل عن النعمان بن بشیر. قال المناوی فی فیض القدر (۶ / ۴۶۶) أسانیده ضعیفة لكن بقوي بعضها بعضا وذكره العجلوني فی كشف الخفاء (۲ / ۵۶۱) وأورده الغزالي فی الإحياء فی کتاب العلم قال العراقي: سنده ضعیف. وانظر السیوطی فی الجامع الصغیر (۱۰۰۲۶) وتمیز الطیب ۲۰۱ وضعیف الجامع الصغیر برقم ۶۴۶۴.

(۲) رواه ابن عدی فی الكامل وابن بشران فی الأمالی ۲ / ۱۹۳ و ۱۴۱ وعزاه المنذری فی الترغیب والترهیب للبیهقی. والثابت فی الحدیث الصحیح قوله ﷺ: "إن من ورائكم زمان صبر، للمتمسك فيه أجر خمسين شهيدا منكم" أخرجه الطبرانی فی الکبیر ۱۰۳۹۴ والبزار ۱ / ۳۷۸ وقال الهیثمی فی المجمع (۷ / ۲۸۲): ورجال البزار رجال الصحیح غیر سهل بن عامر البجلي وثقه ابن حبان. ۱ هـ. و فی الصحیحة (۴۹۴) قال عن إسناد الطبرانی: وهذا إسناد صحیح رجاله کلهم ثقات رجال مسلم.

پینج سوودی دنیایشی تیدایه:

- ۱ - بهره‌کەت له پرۆزیدا.
 - ۲ - دلخۆشی و شادمانی له دلدا.
 - ۳ - ئاسانی له زیان و گۆزه‌راندا.
 - ۴ - سەرکهوتن له کاروباردا.
 - ۵ - به‌شداربوون له دوعا تاییه‌ته‌کانی هه‌موو قوتاییانی نووردا، به‌هۆی به‌ده‌سته‌هێنانی ناو‌نیشانی "قوتایی زانست".
- دوو ئه‌نجامی گ‌رنگی کارکردن بۆ په‌یامه‌کانی نوور چ به‌ قه‌لم و چ به‌وه‌ی که مرۆف بیئت به‌ قوتاییان:

یه‌که‌م: عاقیبه‌ت خیری، وه‌ك ئایه‌ته‌کانی قورئانی پرۆز ئاماژه‌یان بۆ ده‌که‌ن! دووهم: به‌شداربوون له‌ ده‌سکه‌وته‌ معنه‌وی به‌کانی هه‌موو قوتاییانی نووردا، به‌پێی خواستی هاو‌به‌شیی معنه‌وی له‌ بازنه‌ی په‌یامه‌کانی نووردا و، به‌ده‌سته‌هێنانی به‌شی خۆی له‌ کرداره‌ چاکه‌کانی هه‌موویاندا.. هه‌روه‌ها پرۆشته‌ ناو بازنه‌ی "قوتاییانی زانست" له‌ زه‌مانه‌دا که قوتایی زانسته‌کانی تیدا نه‌ماوه.. هه‌روه‌ها به‌ده‌سته‌هێنانی ریزی شایانه‌ له‌ لایه‌ن مه‌لائیکه‌ته‌کانه‌وه^(۱)! ته‌نا‌ه‌ت به‌ده‌سته‌هێنانی ژبانی شه‌هیدانیشه‌ له‌ جیهانی به‌رزه‌خدا - گه‌ر بۆ ئه‌مه‌ یارمه‌تی بدریت و به‌ختیکی باشی هه‌بیئت - به‌ وینه‌ی ئه‌وه‌ی "حافظ‌عه‌لی" قوتایی به‌ناو‌بانگی په‌یامه‌کانی نوور به‌ده‌سته‌ستی هینا، که له‌ په‌یامی به‌ری دره‌ختی ئیماندا باس کرا!

* * *

(خزمه‌تگوزاری ئیمان وا ده‌خوازیت)

یه‌که‌م:

ئه‌گه‌ر له‌ مه‌که‌کی پرۆزیشدا یم پێویسته‌ و ده‌بیئت یم بۆ ئیره‌، له‌به‌ر پرزگار کردنی ئیمان و خزمه‌تکردنی قورئان. چونکه ئیره‌ زۆر پێویستی به‌م کاره‌ هه‌یه. جا

(۱) که به‌ بینینی هه‌ندێ ئه‌ولیای ئه‌هلی که‌شف به‌ بی‌گ‌رمانی چه‌سپاوه. (دانه‌ر)

ئەگەر هەزار و يەك گيانیشم بێت و، دوو چاری هەزار و يەك نەخۆشی بێم و، هەزاران جۆری ئازار و دەردی سەریم بێتەرئ، ئەوا بریاری خۆم و بریاری هەموو شمان: مانەو مانە لێرە بۆ خزمەتکردنی ئیمانی ئەم نەتەوێه و، هەولدان بۆ ئەوێ بەختەوهری هەمیشەیان دەست بخریت.

ئەمە ئەو دەرسەیه که له قورئانی پیرۆزهوه فیری بووین.

دووهم:

برای بەرپێزم! له باره‌ی ئەو سووکایه‌تی پێکردنه‌ی که له بری پێز و ئیحتیرام ده‌هینرێته پێم، نامەت بۆ نووسیووم، تیایدا ده‌لێیت:

"ئەگەر له (میسر) یان له (ئەمریکا) بوویتایه، به‌ شانازی و پێزه‌وه له‌ میژوودا ناوت ده‌هینرا".

برای ئازیز و تیگه‌یشتووم!

ئیمه‌ به‌ پێی داخواری رێبازه‌ که‌مان تا ده‌توانین له‌ ده‌ست پێز و ئیحتیرام و باوه‌رباشیی خه‌لکی و ئیعبایان پێمان، هه‌لدین! چونکه‌ پراکردن به‌ دوای ناوبانگدا، که‌ پریایه‌کی سه‌یره .. چوونه‌ ناو میژوو به‌ شانازی یه‌وه، که‌ له‌ خۆرازی بوونیکێ فیتنه‌ ئەنگیزه‌ .. هه‌ز له‌ خۆده‌رخستن و به‌ده‌سته‌ینانی ئیعبایی خه‌لکی .. هه‌موو ئەمانه، دژ و پینچه‌وانه‌ی "ئیخلاص" ن که‌ یه‌ کێکه‌ له‌ بناغه‌ و رێبازه‌ کانی په‌یامه‌ کانی نوور. که‌واته‌ ئیمه‌ (سه‌باره‌ت به‌ خۆمان) له‌م شتانه‌ راده‌چله‌ کێین و، به‌ ترسه‌وه‌ له‌ ده‌ستیان هه‌لدین، چ جای ئەوێ هه‌زیان لێ بکه‌ین.

به‌لام (سه‌باره‌ت به‌ په‌یامه‌ کانی نوور) که‌ له‌ پێژنه‌ی قورئانی پیرۆزه‌وه هه‌لقولاون و، بریسکانه‌وه‌ی ئیعبازی مه‌عنه‌وی و، ته‌فسیر و ده‌رخه‌ری راستی و نه‌هینی یه‌ کانی ئەو قورئانه‌ن .. سه‌باره‌ت به‌م په‌یامانه‌، ئیمه‌ له‌ میهره‌بانیی خوای گه‌وره‌ ئومیده‌وار و تکا‌کارین که‌ ره‌واج و بره‌ویان پێی بدات و، به‌ خه‌لکیی به‌سه‌لمێت که‌ پێوستیان پێانه‌ و، به‌ها و نرخ‌ی هه‌ره‌به‌رزی ئەم په‌یامانه‌ لای هه‌مووان ئاشکرا بکات و، سه‌رنجی پێز و قه‌درزانیان بۆ لارابکێشیت و،

که رامته معنه‌وی و یه کجار پروونه کانیان و سهر که وتیان به سهر هموو
 جزره کانی کوفر و ئیلحاددا - به هژی ئیمانوه - بۆ هموو که سنی دهر بخت.
 ئیمه ده‌مانه‌وئیت ئهم شتانه رابگه‌یه‌نین و، خه‌لکیان لسی تیگه‌یه‌نین و، ئهو
 تایبه‌تکاری یانه ئاشکرا بکه‌ین.. به‌ئنی، ئومینه‌واری هاتنه‌دی هموو ئه‌مانه‌ین له
 میهره‌بانیی خوای گه‌وره.

* * *

(یاد و په‌ندیک)

ئالم کاته‌دا که گه‌روگرفت و ته‌نگانه‌ ده‌وره‌ی داوین، "ده‌روون"ی شله‌ژاوی
 بین ئارام بیزاری کردم.. به‌لام ئهم بر گه‌یه‌ی خواره‌وه ده‌مکوت و بی ده‌نگی
 کرد و، خسته‌یه‌ دۆخی شو کرانه‌بژی‌ری یه‌وه.
 وا ئهم بر گه‌یه، که له پشتی سهرمه‌وه دانراوه، له گه‌ل ئهم نامه‌یه‌دا ده‌نیرم بۆتان،
 به‌لکو سوودی بۆ ئیوه‌ش تیندا بییت:

۱ - نه‌فسه‌که‌م! له‌و چی‌زانه‌ی که به‌ دوایاندا ده‌گه‌راییت، تۆ به‌شی خۆت به
 زیاده‌وه‌ وه‌ر گرتوه‌ له‌ چاو ئه‌وه‌ی که له‌ سه‌دا نه‌وه‌دی خه‌لکی وه‌ریان گرت.
 که‌واته‌ هیچ به‌شینکی تۆیان تیندا نه‌ماوه.

۲ - له‌ کاتیکدا "چی‌زه‌کان" هم‌موویان کاتی و له‌ناو‌چوون، که‌چی تۆ ده‌ته‌وئیت
 هه‌ر بئینه‌وه‌ و له‌ناو نه‌چن! له‌به‌ر ئه‌وه‌شه‌ که له‌ ئه‌نجامی پینکه‌نینیکدا یه‌ک خوله‌کی
 خایاندییت، ده‌سه‌عاتی ره‌به‌ق فرمیسک ده‌پژیت!

۳ - ئهو سته‌م و به‌لا و گه‌رفتنه‌ی هاتنه‌ریت و به‌سه‌رتا دابارین، داد‌گه‌ری
 قه‌ده‌ری خویان تیندایه‌. ئه‌وان له‌سه‌ر تاوانیک سته‌مت لسی ده‌که‌ن که ئه‌نجامت
 نه‌داوه، به‌لام قه‌ده‌ری خوا له‌سه‌ر "هه‌له‌ و گوناوه‌ نادیاره‌ کانت" به‌ده‌ستی به‌لا و
 موسیبه‌ته‌کان ته‌میت ده‌کات و، له‌م ریی‌یه‌وه‌ ئهو گه‌رفته‌ بۆ ده‌کات به‌که‌فاره‌تی
 هه‌له‌ کانت.

۴ - ئه‌ی نه‌فسه‌ بێ ئارامه‌که‌م! به‌هژی سه‌دان تاقیکردنه‌وه‌ی ژیا‌نی خۆت، دنیای
 بوو‌یت له‌وه‌ی که هموو به‌لا و گه‌رفته‌ رواله‌تی‌یه‌کان و ئه‌نجامه‌کانیان، له‌ پاشاندا

سهریان له چه ندين بهر و بوومی تابلیتی به تام و لهزه تی چاودیری خواوه نده وه
 دهرده چیت. چونکه ثایه تی پیروزی: ﴿وَعَسَىٰ أَنْ تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ﴾
 (البقرة: ۲۱۶) وانه ی راستی به كه ده لیته وه كه له و پیری بن گومانی و دلنیا یی دایه.
 كه واته با همیشه هم وانه یی قورنانی پیروزی له یاددا ییت. نه وهش بزانه كه نه و
 یاسا خوا یی هی گهر دون به پیوه ده بات - كه یاسایه کی فراوان و مه زنی قه ده ری
 خواوه نده - هر گیز له بهر خاتری تو ناگوریت!

۵ - ده ستوری: "مَنْ آمَنَ بِالْقَدْرِ آمِنَ مِنَ الْكَدْرِ" بکه به رابه ری خوت و.. وهك
 مندالی نه فام به دوا ی تام و چیژی بنی نرخی کاتیدا هه لپه مه كه و.. همیشه بیر
 بکه ره وه له وه ی كه چیژه له ناو چووه كان چه ندين خهم و په ژاره و نازاری
 مه عنه ویت بۆ به جی ده هیلن، به لام نازار و دهر دیسه ری به كان چه ندين تام و چیژی
 مه عنه وی و پاداشتی دوا روژت بۆ هه لده گرن. جا نه گهر وریا ییت و گیل نه ییت،
 نه واتا ده توانیت ته نها له بهر "شوکرانه بژییری خواوه ند" تام و چیژه کاتی به کانت
 بویت، چونکه ته نها له بهر شوکرانه بژییری خوا ی گه وره یه كه چیژ و تامه
 کاتی به کانی دنیا به مروّف به خشراون.

* * *

(گفتو گو یه كه له گه ل نه فسدا)

برا به وه فا و راست و نازیزه کاتم!

یه كه م: نه وه به دلدا هات كه نامه تان بۆ بنووسم، تاكو له و گفتو گو
 تاییه تی به ی نیوان خوم و "دهروون" م ناگادارتان بکه موه، كه نه مه ی خوا ره وه یه:
 نه و تابلوی به ی كه دهیزانن و له پشت سه رمه وه دانراوه، به ته وای "دهروونی
 به دخواز" م بنی دهنگ ده کات و ورته ی لی ده پریت. به لام نه مشه و هیر شیکم له
 لایه ن هانده رانی هه ست و نهسته کویره کانه وه کرایه سه ر كه زور سوورن له سه ر
 به کاره ی نانی چه کی دهروونی به دخواز. هم هیر شه کاری گه ری به کی زوری له
 ره گ و ده ماره کاتدا به جی هیشت.. له کاتیکدا كه خوم له حاله تیکی گه لنی
 سه ردا بووم، حاله تیک كه زاده ی نازاره کانی نه خو ش ی و زه هراوی بوون و

ههست ناسكى يه، جگه له كارىگه رىي چر په چر په كانى شه يتان به گونى دهرووندا و، خۆشويستنى ژيانىش كه له سروشتى مرؤفدا جيگير بووه و چه سپاوه.. له ناوهندى ئەم حاله ته دا برو كه ئەو ههست و نهسته كوړانه هير شيان كرده سەر "دل" و "رؤح" م و، ئەوهيان به گويمدا چرپاند كه له وانه يه بمرم و دنيا به جنى بهيلم!

بەم چه شنه، ناومىدى يه كى رهش و ئازارنىكى قووليان به سەر "دل" و "رؤح" مدا هيتا و، هانيان دام كه پتر له سەر ژيان سوور يم و چه زى پىن بكەم!
ئەو "دهروون" ه به دخوازه دوو هه مه له گەل "شه يتان" دا وتيان:

بۆچى بۆ چه وانه وەى ژيانى خۆت هه وول نادەيت؟ به لكو ده چيت دەست به رووى ئيسراحت و حه وانه وەى خۆته وه دە نييت؟ بۆچى به دواى ژيانىكى خۆش و خاويندا ناگه رىيت كه له باز نهى نووردا هه موو ته مه نتى تىدا به سەر به ريت، به لكو به مردن رازى ده بيت و داوايشى ده كه يت؟

كۆپر دوو راستىي توندوتيز و به هيز پهيدا بوون و، دهروونى به دخوازي دوو هه م و شه يتانيان ده مكوت كرد. ئەو دوو راستى يهش ئەمانه ي خواره وهن:
راستى يه كه م:

ماده م به هۆى مردنى منه وه كار و فرمانى پاك و پيروزي ئيمانيي "په يامه كانى نوور" به ئىخلاسىكى زياتر وه ده رده كه وىت و پروون ده يته وه، چونكه له هيج لايه كه وه به وه تاوانبار ناكريت كه ئامرازىك يىت بۆ ده ستخستنى دنيا و هۆيه ك يىت بۆ خۆويستى و له خۆرازي بوون و.. له دواى مردنم فرمان به رى و خزمه تگوزارىي ئيمان به ئىخلاسىكى زياتر و نزىكتر له كه ماله وه به رده وام ده بيت، چونكه شتىك نامى نييت كه په يوه ندىي به ژيانى كه سيمه وه بييت و، چه سوودىي چه سوودكاران بيزو نييت.

خۆ هه ر چه ندهش مانه وه م له ژياندا له وانه يه جوړه يارمه تىدانىكى تىدا يىت بۆ ره وتىي خزمه تگوزارى يه كه، به لام كه سىتى يه ساده كه شم چه سوودكار و ره خنه گرى گه لى زورى هه يه كه ده توانن چه ندين تۆمه ت بۆ ئەو كه سىتى يه م رىك

بخه و، به بۆنه‌ی بې ئیخلاسی یان هیرش بکه نه سهر په یامه کانی نورر تا کو بو
خو یان سوودی لنی وهر نه گرن و، کهسانی تریشیان لنی دوور بخه نه وه.

ئنجما ماده م پاسه وانی فرمانگه بکه گهر وه نهوز بیباته وه و خهوی لنی بکه ویت،
ئهو اغیره تمه ندانی ئهو فرمانگه نورانی په به وریایی راده پېرن و، له بریی ئهو په
دانه پاسه وانه ئاسایه، ههزاران پاسه وان و ئیشکگر له مهیداندا درده کهون..

له بهر ئه مه و له پیناوی هه موو ئه مانه دا، ده بیټ بهو مردنه ی که له مه ولا دیت،
بو تریت: "به خیر بیټ.. سهر چاوان!"

پاشان بۆچی - ئه ی دروونه کهم! - ده ته ویت له رووی به خشنده بیه وه له
که سانیکه زوری قوتایانی نورر دوا بکه ویت؟ ئایا ههر ئه وان نه بوون که سامان و
حه وانه وه و هه موو خۆشی په کی دنیا یان، ته نانه ت گهر پیویست بو ویت ژیا نیشیان
له پیناوی خزمه تگوزاریی نورر دا به خت کرد؟!

به و پېری بې گومانی په وه بزانه ئه ی نه فسه کهم! رازی بوون به مالتا وایی کردن
له ژیا نی فانی و ماندوویی پیری - گهر پیویست بیټ، یان کاتی بیټه پېشه وه - له
پیناوی ده ستخستنی ژیا نی هه می شه ییدا بۆ گه لنی که سی به د به خت و کلنول به هزی
په یامه کانی نورر وه، رازی بوون به مه له بریی ئه وه ی به ره و "نه مان" و "نه بوون"
برویت، شه ره فمه ندی په کی گه لنی مه زنه و، له و پېری له زه ت و خو شیدا یه .

راستی دوو هه م:

ئه گهر کۆلکی (ده) بائمانی بخریته سهرشانی په کینکی لاواز که له هه لگرتنی
په ک بائماندا ده سته و سان بیټ، ئنجما ها وه له کانیشی له بریی ئه وه ی یار مه تی بده ن
دا وای یار مه تی یان لنی کرد، چونکه له بهر ئه وه ی لاوازی په که ی ئه ویان لنی په نهان
بوو، وایان ده زانی مرؤفیکه ی به هیزه و توانای کۆل هه لگرتنی هه یه .. ئه م که سه
لاوازه له حاله تیکه وادا هه ول ددهات په کجار به هیز خۆی در بخت تا کو له
به رچاوی ها ورپی یانی نه که ویت و، گومانه که شیان به درؤ نه خاته وه و، لنی نا ئومید
نه بن. دیاره ئه مه ش ده یگه یه نیته ئه وه ی که دوو چاری "ته که للوف" بیټ و خۆی به

خواه‌نی هیزینکی واپیشان بدات که له راستیدا لیبی بی به‌شه. ئەمانه‌ش چه‌ند شتینکی قورس و بیزلینکراوی بی تام و چیژن.

جا هه‌روه‌ک حالی ئەم مرۆفه‌ وایه، تۆش - ئەی ده‌روونی به‌دخوازی دووه‌م و رۆچووی ناو قوولایی هه‌ست و نه‌سته کویره‌کان! - باش بزانه‌که:

ئەم که‌سیتی‌یه‌ ئاسایی و ساده‌یه‌ی من و توانا و لیهاتنم که دارای هیچ بایه‌خیک نی‌یه، وه‌ک "تۆو" وایه.. خۆ که‌سینک که به‌و جوژه‌ بینت هه‌رگیزاو هه‌رگیز هه‌رچاوه و کانگا و خولگه‌ی ئەو راستی‌یانه‌ی "په‌یامه‌کانی نوور" ناییت که له ده‌رمانخانه‌ی پاک و پیروزی قورئانه‌وه هه‌لقولاون و، به‌چاکه و سۆز و چاودیری خواوه‌ندی میه‌ره‌بان له‌م سه‌رده‌مه‌ تاریک و پر له‌ ده‌رد و ئازاره‌دا به‌ ده‌ستی ئیمه‌ سپیروون.

له‌ کاتینکدا که من ته‌نهما هه‌زار و لاواز و ده‌سته‌وسان و سوالکه‌ریکم له‌ ده‌رگای قورئانی پیروژدا و، هۆ کارینکم بۆ گه‌یاندنی به‌ موحتاجان، قوتایی‌یه‌ دلسۆز و بینگه‌رد و به‌وه‌فا و راست و پاک و فیداکاره‌کانی په‌یامی نوور، له‌ پرواباشی‌یاندا به‌رامبه‌رم، سه‌د هینده‌ی ئەوه‌ی له‌ توانای مندایه‌ زیاده‌په‌روی ده‌نوینن.

جا بۆ ئەوه‌ی له‌و گومانه‌یاندا ناو میدیان نه‌که‌م و هه‌سته‌کانیان ئازار نه‌ده‌م و، له‌و شه‌وقه‌دا که بۆ خزمه‌تی "نوور" هه‌یانه‌ ساردیان نه‌که‌مه‌وه و، ئاستی نزمی ئەو که‌سه‌ ده‌ر نه‌خه‌م که نازناوی "مامۆستا"یان لێ ناوه‌ و.. له‌ هه‌مان کاتیشدا دووچاری چه‌نده‌ها جوژی ته‌سه‌نوعی بیزلینکراوی ئازاروی نه‌م، ئەوا واز له‌ چاوپینکه‌وتنی خه‌لکی ده‌هینم، ته‌نانه‌ت به‌ گیان ناچار ده‌م وازی لێ به‌هینم، چونکه هه‌ست ده‌ که‌م هه‌زم له‌ تینکه‌ل بوونی خه‌لکی نی‌یه. ئەمه‌ش له‌و ژبانی تاکه‌که‌سی‌یه‌وه‌ په‌یدا بووه‌ که له‌ ماوه‌ی بیست سالی په‌به‌قدا برده‌ سه‌ر. به‌لکو واز له‌ بینینی براده‌رانیش ده‌هینم، مه‌گه‌ر په‌یوه‌ندی به‌ خزمه‌تگوزاری نووره‌وه‌ بییت. به‌م کاره‌ش له‌ ته‌که‌للووف رزگارم ده‌بییت و خۆم به‌ چه‌شینک پیشان ناده‌م

که له سه‌رووی نرخ و به‌های خۆمه‌وه بیټ و، له به‌رچاوی ئه‌و که‌سه‌انه‌ی که له
 بر‌وای باشیاندا به‌رام‌به‌رم گه‌لئێ رۆ‌چوون، خۆم به‌ که‌سینکی خاوه‌ن پله و پایه
 پیشان ناده‌م و، له "خۆ به‌گه‌وره‌ زانین" دووره‌په‌ریز ده‌م که به‌یه‌ که‌جاری دژی
 ئیخلاسه و، بیز له تام و چیژی خزویستی و له‌خۆبایی بوون ده‌که‌مه‌وه که له ژیر
 په‌رده‌ی "ویقار" دا دا‌پۆشراون.

ده‌سا ئه‌ی نه‌فسه‌ که‌م! ئه‌ی شه‌یدای ئه‌و تام و چیژانه!
 ئایا ئه‌م حاله‌تانه‌ی پیشوو سه‌رجه‌می ئه‌و چیژانه له‌ناو نابات؟
 ئه‌ی نه‌فسه‌ که‌م!

ئه‌ی داخ‌وازی‌یه‌ کانی هه‌ستی به‌دبه‌ختی نایینا و گرفتاری تام و چیژی دنیا!
 ته‌گه‌ر هه‌زاران جۆر تام و له‌زه‌تی خۆشی چه‌شنی له‌زه‌تی دنیا - به‌م حاله‌ت و
 باره‌ی باس کرا - به‌چیژی‌ت، ئه‌وا بزانه که هه‌ر هه‌موویان ر‌وو له نمانن و تیا‌ده‌چن،
 ته‌نانه‌ت ئه‌و چیژانه خۆیشیان ده‌بن به‌ ئازار!

ماده‌م له سه‌دا نه‌وه‌دی ئه‌و خۆشه‌ویستانه‌ رۆشتوون و که‌وتوونه‌ته
 ر‌ابوردوو‌ه‌وه، وه‌ک ب‌لئێ - له‌ راستیدا - منیش بۆ جیهانی به‌رزه‌خ بانگ ده‌که‌ن،
 ئه‌وا ناچارم له‌و "ده" هاو‌پ‌رێ‌یه‌ی ئیستم - که‌ لێ‌ره‌ ماون - هه‌لبێم. خۆ گومانیش
 له‌وه‌دا نێ‌یه‌ ژبانی مه‌عنه‌ویی به‌رزه‌خ له‌م ژبانی پیری و ته‌نیا‌یه‌ی ئێ‌ره‌ هه‌زاران جار
 باش‌تره‌.

به‌م جۆره‌، ئه‌م دوو ر‌استی‌یه‌، به‌ ته‌واوی ده‌روونی دوو‌هه‌می به‌دخ‌وازیان بێ
 ده‌نگ کرد. که‌واته‌ سوپاس و شوکرانه‌ی بێ کۆتایی بۆ خ‌وای گه‌وره‌، چونکه‌ ئێ‌تر
 "نه‌فس" به‌و چیژه‌ ر‌ازی بوو که له "دل" ه‌وه‌ دینت و ده‌چینه‌ ناو "رۆح" ه‌وه‌،
 "شه‌یتان" یش قسه‌ی نه‌ما و ده‌مکوت بوو، ته‌نانه‌ت ئه‌و نه‌خۆشی‌یه‌ ماده‌دی‌یه‌ش که
 له‌ناو ده‌ماره‌کاندا جینگیر بووه، ئه‌ویش گه‌لئێ کز و که‌م بووه‌وه!
 پوخته‌ی قسه‌:

گه‌ر من بم‌رم، ئه‌وا خزمه‌تگوزاریی نوور پ‌تر زیاده‌بیټ و، به‌ ئیخلاسنکی
 ته‌واوتره‌وه‌ ر‌وون ده‌بیته‌وه‌، چونکه‌ ئه‌و کاته‌ نه‌ که‌س حه‌سوودی پ‌تی ده‌بات و نه‌

تۆمەتیشى بۇ رېڭك دەخرىت. سەرەراي پزگار بوونىش لە ئازارى قورس و بىزلىنكر اوى تەكەلوف و، پزگار بوون لە كۆلى قورسى "لە خۇرازى بوون" و زىانە كانى "پياكارى" .. بەلى، لە ھەموو ئەمانە پزگارم دەبىت لە برىى لەزەتىكى ھەندە كى و كاتى - كە لەم زەمانەدا - من بە دوایدا ناگەرېم و، لە برىى ئەو لەزەتەش - كە بە گۆزىرەى پروانىنى دىيائى - لە فتوحاتى نوورەو بە دەست دىت و ھەستى پى دەكرىت.

پاشان - ئەى نەفسە كەم! - لەم سالددا بەناو ھەموو لاكانى رابوردوودا، تۆيش و رۇح و دل - با بۇ جارنىكىش بووبىت - گەشتى راستەقىنە و ئەندىشەبىتان بەو شارانەدا كەرد كە ژيانى بەتام و چىژى پىشوووم تىدا بەسەر بردبوون، بۇ بىنىنى ئەوانەى لە تاسەدا بوون بۇيان و چاوپىنكەوتنى ئەو خۇشەوستانەى كە ماپەى دلشادىي ماوہەكى ژيانم بوون، ئەو برايانەى كە گەلى خەفەتى پەر لە ئازارم بۇ جودايان چەشت ..

ئىوہ لەو گەشتەدا كە بەناو ئەو نىشتمانە خۇشەوستانەدا گەران، يەك دوانىڭ نەبىت، كەستان لەو خۇشەوستانە نەبىنى، چونكە ئەوانى تر كۆچيان بۇ جىھانى بەرزەخ كەردبوو! تابلۇكانى ئەو ژيانەش كە سەرانسەر لەزەت و خۇشى بوون، ھەموويان گۆر ابوون بە چەند تابلۇبەكى ئازار بەخشى ئەوتۇ كە خەم و پەژارەيان لى دەچۇرا. كەواتە ئەو نىشتمانانەى كە لەو خۇشەوستانە چۆل بووبن، جىيى نياز و شايانى سەرلىدان نىن!

جا لەبەر ئەم راستىيە، پىش ئەوہى ئەم ژيان و دىيائە ئىمە بەدەرنىت و پىمان بلىت: بېرۇن چۆلى بكن .. دەبىت ئىمە بە سەر بەرزى ئەواوہتى بەو بلىن:

خو ا حافىز .. خوات لە گەل.

بەلى، دەبىت عىززەت و سەر بەرزى خۇمان رابگرىن و بىپارىزىن و، واز لەو چىژە فانىيانە بەپىن.

ھەزار ھەزار دوعا و سلاو بۇ گەشت برايمان، لەم برا نەخۇشە دلخۇشەتانەوہ.

سەعیدى نوورسى

(جیاوازی نیوان نیمان و نینکاری نه‌کردن)!

برا تازیز و راست و به‌وه‌فاکاتم!

قاره‌مانه‌ تازاکانی په‌یامه‌کانی نوور!

نه‌وان بلاویان کردووه‌ته‌وه‌ که‌ گویا:

"خهلکی خوا ده‌ناسن.. هموو که‌ سیکي‌ ئاسایی به‌ وینه‌ی وه‌لی‌یه‌ کی‌ خواناس،

ئیمانی به‌ خوای گه‌وره‌ هه‌یه‌!"

ئه‌مه‌شیان بزیه‌ بلاو کردووه‌ته‌وه‌ تا‌کو له‌ نرخ و مه‌زینی په‌یامه‌کانی نوور - با به‌

ئه‌ندازه‌یه‌ کی‌ که‌م و بچوو کیش بی‌ت - که‌م بکه‌نه‌وه‌ و، وایشان بده‌ن که‌ پیوست

به‌وه‌ هموو به‌لگه‌ به‌هیز و به‌نرخانه‌ ناکات که‌ په‌یامه‌کانی نوور به‌ زوری

ده‌یانه‌نینه‌ته‌وه‌. وه‌ک بلیتی - به‌ لای نه‌وانه‌وه‌ - ئه‌م به‌لگه‌ هینانه‌وانه‌ کارینکی زیاد

بن!

ئه‌وه‌تا له‌ ئه‌سته‌مبوولدا ده‌سته‌یه‌ک له‌و مونا‌فیکانه‌ی که‌ دوو‌چاری کوفری

موتله‌قی ئاو‌پته‌ی ئاشووب و کاری تۆقاندن و ئیره‌هاب بوون، به‌ جو‌رینکی

سامناک، بره‌و به‌ وته‌یه‌کی له‌و جو‌ره‌ ده‌ده‌ن و ده‌لین:

"ئیمان پیوستی به‌ ده‌رسی زۆر نی‌یه‌، چونکه‌ هموو نه‌ته‌وه‌یه‌ک، ته‌نانه‌ت هموو

خهلکی به‌ گشتی، خوا ده‌ناسن."

ئه‌م‌م‌ش هه‌و‌ئیکه‌ نه‌وانه‌ ده‌یده‌ن بۆ مه‌به‌ستی به‌ر به‌ستی کردن له‌ (په‌یامه‌کانی

نوور) و بی‌به‌ش کردنی خهلکی له‌و راستی‌یانه‌ی ئیمان که‌ له‌و په‌یامانه‌دا هه‌ن، ئه‌و

راستی‌یانه‌ی که‌ خهلکی به‌ ئه‌ندازه‌ی پیوستی‌یان به‌ "نان" و تینویتی‌یان بۆ "ئاو"

پیوستیان پینانه‌ و تینوون بۆیان.

له‌ کاتی‌کدا "ناسینی خوای گه‌وره‌" و، ئیمان هینان به‌ راستی‌یه‌کانی: "لا إله

إلا الله" داخوازی ته‌سدیق کردنی دل و ئیمانی په‌ها و بی‌گومانه‌ به‌:

په‌روه‌ر دگاری‌نیتی گشتی و گشتگیری خوای گه‌وره‌ له‌ گه‌ردووندا و، به‌وه‌ی که‌:

کاروباری هموو شتیک - هه‌ر له‌ گه‌ردیله‌ کانه‌وه‌ تا ده‌گاته‌ گه‌له‌ستیره‌کان - به‌

همه‌کی و هه‌نده‌کی یانه‌وه، تینکرا له چنگی ده‌سته‌لاتی ئەو خواوه‌نده مه‌زنه‌دان و، تنها به توانست و ویستی ئەو به‌ریوه ده‌برین، چونکه هیچ هاوبه‌شینک له مولکی ئەو دا نی‌یه.

به‌لام وتنی سه‌رزاره‌کیی: "خواهیه" .. ئنجا سپاردنی کاروباری مولکی ئەم خواجه - به‌کرده‌وه - به‌ده‌ستی "هۆکاره" له‌ژماره‌به‌ده‌ره‌کان و "سروشت" و، بریاردانی چه‌ندین هاوبه‌ش بۆ خوای گه‌وره و، ئنجا تینه‌گه‌یشتن له‌زانستی ره‌ها و ویستی جی‌به‌جی کرای ئەو خواجه و ملکه‌چی هموو شتیک بۆ ئەو، پاشان بایه‌خ نه‌دان به‌ئهمر و نه‌هی‌یه‌کانی و، نه‌زانینی سیفه‌ته مه‌زنه‌کانی و، نه‌ناسینی ئەو پیغه‌مبه‌رانه‌ی که ئەو ناردوونی..

بێ گومان هموو ئەمانه، هیچ فرینکیان به‌سه‌ر ئیمان‌ه‌وه نی‌یه! خو ئەو که‌سه‌ی که به‌کردار ئەمه‌حالیه‌تی و به‌گوفتاریش ئەوه‌وته‌ی سه‌رزاریه‌تی، ده‌یه‌ویت دل‌ی خو‌ی به‌و چه‌شنه‌هه‌لو‌یستانه‌ بداته‌وه و خو‌ی له‌و ئەشکه‌نج و ئازاره‌ رۆحی‌یه‌ی دنیا‌رزگار بکات که کوفری موله‌ق - هه‌ر له‌ دنیا‌دا پیش قیامت - ده‌رخواری شوینکه‌وتووانی خو‌ی ده‌دات!

به‌لێ، "ئینکاری نه‌کردن" شتیکه و، "ئیمان" یه‌ش شتیکێ تری ته‌واو جیا‌وازه له‌وا چونکه هیچ خاوه‌ن هه‌ست و شعوریک ناتوانیت "ئینکاری" ی به‌ده‌یه‌نه‌ری شکۆمه‌ند بکات که هموو به‌شه‌کانی بوونه‌وه‌ران شایه‌تی له‌سه‌ر په‌روه‌دگاری و مه‌زنی و دانایی و جوانیی ئەو ده‌ده‌ن. خو ئە‌گه‌ر بیه‌ویت ئینکاری ئەو به‌ده‌یه‌نه‌ره بکات، ئەوا هموو بوونه‌وه‌ران رینی لێ ده‌گرن و، ئەویش ناچار لال و بێ ده‌نگ ده‌ییت و، له‌گه‌ردووندا به‌ته‌یایی و ئاواره‌یی و بێ پشتگیری ده‌مینته‌وه.

هه‌رچی "ئیمان" یشه، ئەوا قورئانی پی‌رۆز تینی گه‌یاندوین که بریتی‌یه‌ له‌: سه‌لماندن و ته‌سلیق کردنی "دل" سه‌باره‌ت به‌بوونی به‌ده‌یه‌نه‌ری مه‌زن، به‌هموو سیفه‌ته‌خاوین و پی‌رۆز و ناوه‌جوانه‌کانیه‌وه، که ئەمه‌ش سه‌لماندینکه شایه‌تی هموو گه‌ردوونی له‌پشته‌وه‌یه..

هه روه ها "ټيمان" جتي به جني كړدني ته و نه مړ و نه هي يانه يه كه پڼغه مېره
 بهر پڼزه كان - درو وديان له سهر بيت - له لايه ن خواي گه و روه هيناويانن. خو
 ته گهر "دهرووني به دخواز" مرؤفيكي دوو چاري كرده و به كي خراب كړد، ته وا
 ده رگاي توبه و په شيماني و گه رانه وه هميشه له سهر پشته. به لام ته گهر كه سينك به
 بڼي په روايي و بڼي هيچ بايه خ و گوئي دانيك به فهرانه كاني خواي گه و روه و بڼي
 په شيماني و گه رانه وه، تاوان و كرده و هي خراب ته بنجام بدات، ته م كار ه بڼي هيچ
 گو مانيك، به لگه ي بڼي ټيماني ته و مرؤفه يه!

* * *

(له باره ي خو شويستي نالي به يته وه)

براي نازيز و بهر پڼزم!

به گرنكي و بايه خ پندانه وه نامه پر له ټيبيني يه ورد و گهر مو گوره كه تانم
 خو پنده وه كه به ته ندازه ي تو پڼينه و به كي چرو پر زانباريي له خو گرتبو و.
 پشه كي ده ټيم: ټيمامي عه لي - خواي لي رازي بيت - مامؤستاي په يامه كاني
 نووره و، هه ر ته و پشه كه به چهنه هئما و ناماژه كه له قه سيده ي "البديعه" دا
 بايه خيكي گرنك و زوري به په يامه كاني نوور داوه و، مامؤستاي تايه ټيمه له
 راستي به كاني ټيماندا!

خو شويستي نالي به يته له قورناني پڼرؤزدا به ده قي ته م تايه ته پڼرؤزه داوا كراوه:

﴿قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى﴾ (الشورى: ۲۳).

ته م خو شويسته ي كه قورناني داواي كرده وه، بناغه ي په يامه كاني نوور و
 رپبازي ټيمه يه. ده بڼي قوتايي به راسته قينه كاني په يامه كاني نوور هيچ مه يليكيان
 به لاي دوژ منايه تي كړدني نالي به يتدا نه بيت. چونكه گو مړايي و ټيلحاد هميشه
 ټيختيلافه كاني ته م چهر خه بو نامانجه كاني خو يان ده قؤز نه وه. ته نانه ت چهنه
 ته وژميكي به هيژي ته و ته و ته م چهر خه دا بره ويان هه يه كه ټيمانداران له ناستياندا

سەرسام دەمینن! ئەوەتا بە ئاشکرا هەولی ئالوگۆر لە شەعائیرە کانی ئیسلامدا دەدریت و، هیرشیکێ دژواریش دەکرێتە سەر قورئان و ئیمان. لەبەر ئەوە، ناییت دەرگای و توویژ لەو کاروبارە جوژنی یانە بخریتە سەر پشت کە لە بەرامبەر ئەم دوژمنە سەرسەختەو جیاوازی و شەپزێی لە نیوان موسلماناندا دەنێنەو.

هەر وەها زەمی ئەو کەسانەش کە لە دنیا دەرچوون و کۆچیان بۆ ئەو دنیا و خانەیی سزا و پاداشتانەو کەردووە، هەر گێز پێویست نییە. چونکە خۆشویستنی ئالی بەیت - کە داوا کرانە لێمان - هیچ کاتی داخوازی ئەوە نییە کە قسوور و ناتەواوی بە کانی ئەوانی تر پێش چاوی بخریت و، کاری لەو جوژە هیچ سوودێکی تێدا نییە، بە لێکو زیانیشی لێ دەکەوێتەو. لەبەر هەموو ئەمانە بە کە "ئەهلی سوننەت و جماعت" پێیان بە لێدوان و موناڵەشەیی ئەو فیتنە و ئاشووبانە نەداوە کە لە سەردەمی هاوێڵە بەرپێژە کاندایان - خاویان لێ رازی بیت - پروویان داوە.

هەر وەها لەبەر بەشداریی کەسانی وەك حەزەرەتی زوبەیر و تەلخە کە مژدەیی بەهەشتیان دراوەتی و، حەزەرەتی عائیشەیی دایکیشمان - خاویان لێ رازی بیت - لە جەنگی "جەمەل" دا، ئەوا ئەهلی سوننەت و جماعت ئەو جەنگەیان بە ئەنجامی ئیجتیهاد دانانەو، پێیان وا بوو کە حەزەرەتی عەلی - خاوی لێ رازی بیت - لەم ئیجتیهادەیدا پێکاو بەتی و لەسەر حەق بوو و، ئەوانی تریش حەقیان نەپێکاوە. بەلام لەبەر ئەوەی پرووداوە کە ئەنجامی ئیجتیهاد بوو، چاویان لێ دەپۆشریت.

پاشان ئەهلی سوننەت و جماعت پێیان وایە کە باس و لێدوان لە کاری "باغی" یە کانی جەنگی "صَفِّین" زیانی هەیە، چونکە ئەو موناڵەشەییە دوو دژە لایەنگری دەرووژنیت: یە کێکیان دژی خۆشویستنی ئالی بەیت و، ئەوی تریشیان - بە وێنەیی رافزێی بە کان - لە خۆشویستنیاندا زیاد لە پێویست پۆ دەچیت! دیارە ئیسلامیش لە ئەنجامی ئەمەدا زیانی پێ دەگات.

سەعدی تەفتازانی، کە پێشەوايي زانستی کەلامە، و تۆویەتی:

(دروسته له‌عەت له‌یه‌زید و سەتەمکارە کانی هاوچەشنی وەك حەججاج و

وہلید بکریت).

بەلام نەپوتوۋە: لەعنەت لى كەردىيان واجبە.. يان خىر و چاكەيە.. يان پاداشتى تىدايە! چونكە ئەوانەى كە ئىنكارىي قورئانى پىرۆز و يىغەمبەر ﷺ دە كەن و، دان بە ھاوھەتتەي ھاوھەتە بەرپىزە كانى يىغەمبەردا ﷺ نائىن، ھىندە زۆرن كە لە ژمارە نايەن و، لە بەردەماندا دىن و دەپۆن.

بەپىي شەرع ئەگەر مەزۇف لەو كەسانە نەدوئىت كە شايانى لەعنەتن و ھەرگىز لەعنەتبان لى نەكات، ھىچ زىيانىكى بى ناگات، چونكە "زەم" و "لەعنەت" ۋە كو "مەدح" و "خۆشويستىن" نىن و، ناپۆنە رىزى كەردەو ۋە چاكە كانەو. بەلام گەر زىيان تىدا يىت ئەو زىيانىكى گەلى گەورە دەيىت!

لەم كاتەى ئىستاماندا مونافىقە كان ھەندى زانايان لە خىشتە بردوۋە و، ھەستىكى دژى ئالى بەيتان تىدا وروژاندوون. لە كاتىكدا كە ئەركى ئەستۆى زانايان پارىزگارى كەردنى ئىسلام و راستىيە كانى ئىمانە. جا ئەو زانايانەى كە لە خىشتە براون ھىندە لەم لايەنەدا رۆچوون كە ھىرش بۆ سەر "ئەھلى حەقىقەت" دەبەن و بە شوئىنكەوتەى "شىعە" تۆمەتباريان دە كەن! تا ئەو رادەيەى كە دوژمنايەتى لە نىوانياندا سەرى ھەلداۋە و، گەيشتوۋەتە ئەو ھى مونافىقە كان گورزى خۇيان لە ھەردوۋە كيان ۋە شاندىۋە و ھەردوۋە لايان لە بەرامبەرى يە كەو ۋە راگرتوۋە و، ھەرىكە شىيانى لە دژى ئەوى تر بە كار ھىناۋە!

جا ھەموو ئەوانەى كە موسلمانانيان بەم دەردە بردوۋە و، دەيانەوئىت گورزى جەرگىر و لەناوبەر لە ئىسلام بوۋە شىئىن، لە بەرچاوماندا دىن و دەپۆن. تۆ بۆ خۇيشت بە شىكى ئەمەت لە نامە كەتدا نووسىۋە.

برام! تۆ خۆت باش دەزانىت كە ئەو مونافىقانە چەپەلتىن ھۆكارى كارىگەريان لە دژى پەيامە كانى نوور و خودى من، كە تا ئىستاش بە كارى دەھىنن، لە لايەنى زاناکانەو دەست كەوت!

ھەندى لەو زانايانەى كە خۇيان لە چەپەلتىي بىدعەتە كانەو ھى گلاندىۋە، دەتوانن بە بيانوى ئىجتىھادە كەتەنەو، كە ئەنجامى خۆشويستى ئالى بەيتە و لەم كاتەدا

پئویست به دهر خستنی نی‌یه، ده‌ست لئی بووه‌شینن. چونکه ئەوانه له پشتی ئەو وه‌هاییه‌ته‌وه خزیان حەشار داوه که حوکمی هەردوو حەرەمی پیرۆزی له ده‌ستدایه! ئەو تا ماوه‌یه که له ئەسته‌مبوول چەند کتیبیکی سەرئنج پراکیشی "ابن تیمیة" که یه‌کینکه له بلیمه‌ته ناوداره کان و قوتابی‌یه که شی "ابن قیّم الجوزیة" له نیوانیاندا ده‌ستاوده‌ستی پێ ده‌کریت، به تایبەت دوا‌ی ئەوه‌ی که وا بلاو کرایه‌وه گواپا پرووکاری نووسینه‌کانیان له دژی ئەولیا‌یه و، مه‌شره‌به که‌شیان هەندی چاوپۆشی له بیدعه‌ته کان تێدایه!

جا مادهم هیچ فەرمانیکی شرع له باره‌ی "زەم نه‌کردن" و "ته‌کفیر نه‌کردن" له کایه‌دا نی‌یه، به‌لام "ته‌کفیر" و "زەم" حوکمی شرعی‌یان له باره‌وه هه‌یه، ئەوا ئەم ته‌کفیر و زەمه‌ گەلنی زیانه‌که‌یان گه‌وره‌ ده‌بیئت گەر به‌ ناحق بیئت. به‌لام هیچ پاداشتیکیان تێدا نی‌یه گەر مرۆف تیاياندا له‌سەر حق بیئت! چونکه گەلنی که‌سی له‌ژماره‌به‌ده‌ر هەن که شایانی زەم و ته‌کفیرن.

واته ته‌کفیر نه‌کردن و زەم نه‌کردن هیچ حوکمیکی شرعی‌یان له باره‌وه نی‌یه. هه‌روه‌ک مرۆف هیچ زیانیکی پێ ناگات گەر توخنیان نه‌که‌وێت. له‌به‌ر ئەم راستی‌یه، ئەهلی حەقیقه‌ت و سوننه‌ت، له‌ پێشه‌کی هه‌موویانه‌وه هەر چوار پێشه‌واکان و دوا‌زده‌ ئیمامه‌کانی ئالی به‌یت، ده‌ستوورینکی به‌رز و گرنگیان بۆ خۆیان داناوه، و، له‌مه‌شدا پالیان به‌و راستی‌یه‌وه داوه، و توویانه:

(باسکردنی ئەو فیتنه‌ و ئاشووبانه‌ی که له‌ نیوان موسلماناندا پرووی دا، دروست نی‌یه و کارینکی پێ سووده، ته‌نانه‌ت زیانیکی تێدایه).

پاشان هەرچی چۆن بیئت چەند هاوه‌لینکی به‌رپز له هەردوو لادا هەن. خۆ باسکردنی ئەو فیتنه‌ و ئاشووبانه‌ش هەندی لایه‌نگیری لایه‌نیک به‌ دلدا ده‌هینیت. ئەمەش ده‌بیئت به‌هۆی ئەوه‌ی که په‌خه‌ له‌و هاوه‌له‌ مه‌زنانه‌ی چه‌شنی ته‌لحه‌ و زوبه‌یر - خوایان لئی پرازی بیئت - که له "عه‌شه‌ره‌ی موبه‌شسه‌ره"ن، یان نه‌ویستیان، له‌ دلی مرۆفدا سه‌ره‌ه‌لبادات!

خۆ ته گهر نهوان دوو چاري هه ليه كيش بوو بئین مایه ی ره خنه بیست، نهوا
گریمانی به هیژیش هه یه که تۆ به یان لی کرد بیست.

هه رگیز شایانی ئیمان داری ژیر و به سه لیه و نه ر که خاوینه که ی سه ر شانی نی یه
که - به تاییه تی له م کاته دا - واز له و که سانه به ئینیت به کردار و پهفتاریان
گورزی به هیژ له ئیسلام ده وه شینن و، هه زاران جار شایسته ی زه م و له عنه ت
لینکردن و، پروات بۆ سه رده مانیکی دیرین و، به دوای چه ند حاله تیکی نه و تۆ دا
بگه ریت که هه رگیز شه ر فهرمانی به و گه ران و په شکینه نه دا وه و، له راستیدا
کارینکی بی سووده، به لکو زیانیسی تیدا به!

برام! نامه ویت نه وه ت لی بشارمه وه که مونا قه شه سوو که له و به چوو که که ی
نیوان تۆ و "سه بری" زیانیکی زۆر به په یامه کانی نوور و بلا بوونه وه ی
راستی په کانی ئیمان ده گه یه نیت. من لی ره وه هه ستم به و زیانه کردوو و نازارم بی
گه یشتوو. چونکه له و کاته دا که ئیمه به هانتی "سه بری" بۆ لاتان چا وه پنی نه وه
بووین هه ردوو کتان خزمه تیکی ئیمانی مه زن نه بجم بدن و هۆ کارینکی کاریه گه ر
بن بۆ بلا بوونه وه ی په یامه کانی نوور له وئی. که چی تۆی زانای لینکۆ له ر به
پنجه وانیه نه مه و له سنی رووه وه هه ستت به زیانیکی گه و ره کرد، به لکو نه و
زیانه شت به چاوی خۆت بیی.

له بهر خۆمه وه پرسیم: ئایا ده بی چی بوو بئیت به هژی ئهم زیانه؟ دوای سنی رۆژ
هه واتم بی گه یشت که سه بری مونا قه شه یه کی بی جی و بی سوودی له گه لدا
کردوویت و، تۆیش تا راده یه ک توور په یی به سه رتا زال بووه.
له لایه نی خۆمه وه زۆر خه فتم به مه خوارد و، وتم: ئاخ..

ئنجاله خوا پارامه وه و، وتم: خوا به گیان مونا قه شه ی نیوان ئهم دوو برایه
مه هیله که له نه زر رۆمه وه هاتوون، تا کو له خزمه تی ئیماندا یار مه تیم بدن.
هه روه ک له په یامی ئیخلا سدا هاتوو:

"ئه هلی حه قیقه ت و ئیمان" ی ئهم سه رده مه نه ک ته نها له نیوان خۆیاندا، به لکو
ده بی له گه ل گاوره راسته قینه کانیشدا یه ک بگرن و، به شیوه یه کی کاتی واز له و

شخانه بهینن که دووبه‌ره‌کی و موناغه‌شه‌یان له نیواندا بیزوینیت، بۆ ئه‌وه‌ی پال به دوژمنی هاوبه‌شیانه‌وه بهینن که ده‌ستدریژی کردووه‌ته سه‌ریان. چونکه کوفری ره‌ها هیرشیککی سه‌خت ده‌کاته سه‌ر ئیمان.

جاله‌غیره‌تی ئایینتان و ئەزمونه‌کانت له‌بواری زانستدا و له‌په‌یوه‌ندی‌به‌به‌هیزه‌کانتانه‌وه به‌په‌یامه‌کانی نوور، ئومیده‌وارم که ئه‌وه‌ی له‌نیوان تو و سه‌بریدا پرووی دا له‌بیری خۆتی به‌یته‌وه و چاوی لێ پۆشیت. چونکه سه‌بری به‌ژی‌ری خۆی بیری نه‌کردووه‌ته‌وه، به‌لکو به‌و موناغه‌شه‌بی جی و پئی‌پانه‌ی که له‌نیوان هه‌ندی زانای پیشیندا پرووی داوه.

تۆ بۆ خۆت باش ده‌زانیت که "چاکه‌ی گه‌وره" زۆر کرده‌وه‌ی "خراب" ده‌سپێته‌وه.

به‌لێ، سه‌بری برامان خزمه‌تیککی گه‌وره و راسته‌قینه‌ی پیشکەش به‌په‌یامه‌کانی نوور کردووه و، له‌م پئی‌یه‌شوه خزمه‌تیککی هینده‌مه‌زنی بۆ ئیمان ئه‌نجام داوه که هه‌زار هه‌له‌ی ئه‌و ده‌سپێته‌وه.

ئومیده‌وارم له‌پروانگه‌ی نه‌جابه‌تی خۆتان و له‌گۆشه‌ی خزمه‌ته‌مه‌زنه‌کانی ئه‌ویشه‌وه بۆ "نوور" پرواننه‌مه‌سه‌له‌که و، به‌برایه‌کی هاو‌پئی خزمه‌تی نووری دا‌بینن.

له‌ئه‌نجامی شوینکه‌وتنی "داد‌گه‌ری نیسی" و پیاده‌کردنی "پروخسه‌تی شرعی" یه‌وه‌هه‌ندی که‌سی هاوه‌له‌به‌رپێزه‌کان له‌و فیتنه و ئاشووبانه‌دا رۆشنبوونه‌ناو‌ریزی پینچه‌وانه‌ی ئیمامی عه‌لی‌یه‌وه، که ئه‌و له‌رێبازه‌که‌ی خۆیدا شوینکه‌وتنی "داد‌گه‌ری راسته‌قینه" و جی‌به‌جی کردنی "عه‌زیمه‌تی شرعی" ی خسته‌بووه‌ته‌ستۆی خۆی، هاو‌ده‌م له‌گه‌ل پیاده‌کردنی رێبازی زوهد و ئیستیغنا‌یه‌کی له‌پرا‌ده‌به‌ده‌ر و ژیا‌نیککی سه‌ختی زیاد له‌پنویستدا. جا ئه‌و هاوه‌له‌به‌رپێزانه‌له‌ئه‌نجامی ئه‌م ئیجتیهاده‌وه بوو که رێبازه‌که‌ی ئیمامی عه‌لی‌یان واز لێ هینا و رۆشنته‌ناو‌ریزه‌که‌ی به‌رامبه‌ریه‌وه. ته‌نانه‌ت "عه‌قیل" ی برای ئیمامی عه‌لی و "ئین عه‌بیاس" ی ئامۆزاشی که پئی ده‌وتریت زانای نه‌ته‌وه‌ی ئیسلام، تا ماوه‌یه‌ک له‌ناو‌ریزه‌که‌ی به‌رامبه‌ریدا بوون.

لەبەر هەموو ئەمانە، ئەهلی سوننەت و جماعت لەم بوارەدا شوێن دەستوورینکی بنچینهیی شەریی کەوتوون کە بریتی بە لەوێ رێیان بە باسی ئەو فیتنە و ئاشووبانە نەداوێ، و توویانە: "من محاسن الشريعة سدّ أبواب الفتن" هەر وەها: "طَهَّرَ اللهُ ايدينا فلنظهرُ ألسنتنا"^(۱) چونکە هەر چەندە کە سانیکیش هەبن شایانی رەخنە لێگرتن بن، بەلام حەز و هەستی لایەنگری لایەك ئەنجامە کە ی رەخنە گرتن دەبێت لە چەند هاوێلێکی بەرپزێی لاکە ی تر لەوانە ی کە مژدە ی بەهەشتیان دراوێتی، وەك حەزرەتی تەلحە و زوبەیر - خویان لێ پزازی بێت - و لە چەند کەسێکی ئالی بەیتیش کە لە پزێی نەیارە کاندای بوون. لە ئەنجامی ئەمەشدا دەماری دوژمنایەتی و زەم کردنیان لای کەسی رەخنە گراوە جووێت. بۆیە ئەهلی سوننەت داخستنی دەرگای باسی فیتنە و ئاشووبە کانیان لە کردنەوێ پێ باشترە.

تەنانەت سەعدی تەفتازانی کە یە کێکە لە پێشەوایانی زانستی کەلامی ئەهلی سوننەت و، بە لایەوێ دروستە یەزید و وەلید لەعنەت بکرین و بە گومرا دابنرێن، سەید شەریفی جورجانی - کە یە کێکە لە زانا مەزنە کانی ئەهلی سوننەت - رووبەرۆوی بوو تەوێ، و توویەتی:

(هەر چەندە یەزید و وەلید لە رێی لادەر ر و ستمکار و بێ وەفان، بەلام زانیی ئەوێ کە بە بێ ئیمانی کۆچیان بۆ ئەو دنیا کردی، شتیکی پەنجانە. جالەبەر ئەوێ هیچ کەسێک بە دلنیایی نازانی کە بە بێ ئیمانی دنیا یان بە جێ هیشتی و بەلگە ی بێ گومان و دەقی روون و راستە و خۆمان بۆ ئەمە بە دەستەوێ نی یە، و گریمانی تۆبە و پەشیمانی و کۆچ کردنیان لە دنیا بە ئیمانەوێ لە ئارادایە.. ئەوا لەبەر هەموو ئەمانە، دروست نی یە بەم چەشنە تاییەت و لەعنەتە شەخسی بە نەفرەتیان لێ بکری، بەلکو کاتی "لەعنەت" دروستە کە بە شیوێ کێ گشتی بێت، وەك ئەوێ بلیت: "لەعنەتی خوا لە ستمکاران و مونا فیقان". دەنا هیچ پێویستی بەك بەم جۆرە لەعنەتە نی یە و زیانیشی تێدایە).

(۱) "طَهَّرَ اللهُ ايدينا فلنظهرُ ألسنتنا" و تە ی خەلیفە عومەری کوری عەبدوڵعەزیزە. پروانە "البواقیست والخواهر" ی شەعرانی ۶۹/۲ هەر وەها "شرح جوهرة التوحید" للباجوری ص ۳۴. (وەرگێڕ)

بهم جوره، بهر پهرچی سه‌عه‌دینی ته‌فتازانی دواوه‌ته‌وه.
 به‌هژی نه‌خوشی زور و کار و هر که گرنه‌گه‌گانه‌وه نه‌متوانی وه‌لامینکی
 دوور و دریزی نامه‌ زانستی به‌ ورده‌ کانت بده‌مه‌وه و، هر ته‌نها هم ته‌ندازه
 سه‌رین‌یه‌م بۆ نووسرا.

الباقی هو الباقی
 سه‌عیدی نوورسی

(خوا ده‌ستی نیمه‌ی له‌و خویننه‌ پاراست ده‌با نیمه‌ش زمانمان پاك رابگرین)
 برای تازیز و به‌رینیم!

لیدوان و ته‌نانه‌ت بیر کردنه‌وش له‌و زامه‌ قووله‌ی که هه‌زار و سنی سه‌د سال
 پیش ئینستا جیهانی ئیسلامی خسته‌ گریان و، له‌هلی حقیقه‌تی دوو چاری
 حه‌سره‌ت و فرمیسک رشتن کرد، گه‌لنی تازارم ده‌دات و، مه‌شربی تایبه‌تیم هم
 کاره‌ی لا په‌سه‌ندنه‌ی، به‌ تایبه‌ت وایست ساله‌ خزمه‌تی راسته‌قینه‌ و به‌ ئیخلاسی
 ئیمان به‌ ته‌واوه‌تی منی له‌ مه‌یدانی هم‌وو جوره‌ کانی سیاست کیشاوه‌ته‌ دواوه‌ و،
 به‌ دریزی هم‌ ماوه‌یه‌ بۆ خویننده‌وه‌ی یه‌ک دانه‌ رۆژنامه‌ش هانی نه‌داوم. له‌ به‌ر ته‌وه‌،
 من حاله‌تینکی رۆحی ته‌وتۆم تیدایه‌ که ناچارم ده‌کات ئاور له‌ ژبانی سیاسی
 نه‌ده‌مه‌وه‌ و، ژبانی دیلی سهرتا‌پا ته‌شکه‌نجه‌ و تازار له‌ ماوه‌ی بیست سالی
 رابوردوودا هه‌ل‌ب‌رینیم و، جگه‌ له‌ به‌رگری به‌ کاتم له‌ به‌رده‌م داد‌گادا، به‌ هیچ جۆرینک
 سهردانی حکومه‌ت نه‌کم. بۆ ته‌وه‌ی هیچ ناته‌واوی یه‌ک له‌ خزمه‌تی ئیماندا په‌یدا
 نه‌یت و، ئیخلاسیش پاریزم تا‌کو درز و که‌لینی تی نه‌که‌ویت. ته‌نانه‌ت به‌ دریزی
 ده‌ سال با‌په‌خم به‌ ده‌نگوباسی جه‌نگی جیهانی نه‌دا و یادی که‌سیشم نه‌خسته‌وه‌،
 تا‌کو چلک و چه‌په‌لیی سیاستم به‌ر نه‌که‌ویت. پیوستی ئینستا ته‌نها رزگار کردنی
 ئیماندارانه‌ له‌ پیوه‌دانی چه‌ندین هه‌ژدیها و ماری سه‌رسه‌خت که هیرشی درنده‌انه
 بۆ سه‌ر راستی به‌ کانی ئیمان ده‌هینن و، له‌ پیش چاوی خۆماندا ژه‌هره‌ کانیان
 ده‌رژیننه‌ ناو بیر و هوشی زور که‌سی هم خه‌لکه‌وه‌!

جا مادهم بارودۇخى نهمرۇ بهم جۇرەيه، نەوا بهجنى هېشتنى نهم كات و رۇزگارەى ئىستا و، گەرانەوه بۇ چەند چەرخىكى دېرىن و، سەير كردنى نەو ستمه سامناكەى كه لهو سەردەمانەدا ئالى بهىتى پىنوه گىرۇده بوون، زىاتر رۇحم دەھارپىت و ورەم دادەبهزىنىت و، نازارنىكىشم دەدات كه له باس كردن ناپەت.

دەستوورى غەددارانەى سىياسىيە ستمەكارە كان برىتىيە لەوہى كه: "تاك و يە كه يە كهى خەلكى له پىناوى كۆمەلدا بەخت دە كرېن" ا نهم دەستوورە له ژىر ناوى هەلپۇاردنى "اھون الشرىن" دا، كه هەندى كار بەدەست وەك جۇرە دادگەرىيە كى نىسىبى و له بەرژەوہندىي مانەوہى حوكمە كه ياندا بە كاربان هېناوہ، گەلنى رپووداوى بى بەزەبى و ستمەكارانەى له مېژوودا هېناوہتە كايەوہ. تەنانەت لەم چەرخەى خۆشماندا و بە خواستى نهم دەستوورە، هى وايان هەيە تەنھا لەبەر هەلەى كه سىنك له گوندىكدا سەرتاپاى گونده كه تيا دەبات و، هەزاران كه سىش قەلاچۇ دە كات لەبەر گومانى پەيدا بوونى زىانىنك له نەنجامى نەيارىي تەنھا دە كه سەوہ!

جا لەبەر نەوہى نهم دەستوورە غەددارەى سىياسەت تا رادەيەك له چەرخە ئىسلامىيە دېرىنە كاندا رۇشتوورەتە ناو موسلمانانەوہ، نەوا پىنشىنانى پياوچاك له بەردەم نهم چەشنە دەستوورە سامناكانەدا ناچارى بى دەنگى بوون و، نەھلى سوننەت و جماعەتېش نەو چەشنە دەر گايانەيان بەوہ داخستوورە كه وتوويانە: "طَهَّرَ اللهُ أَيْدِينَا فَلنَطَهَّرْ أَلْسِنَتَنَا".

مادەم نەوانەى كه ستمەيان له ئالى بەيت كردوہ، ئىستا لەو دنيادا نازارىكى هېندە سەخت دەدرېن كه هېچ پىويستىيەك بە يارمەتيدانى ئىمە نامىنىتەوہ تا هېرشىيان بۇ بېمىن و.. ئالى بەىتى ستمە لىكر اويش له پاداشتى نازارىكى كاتىي دنيادا، پلەيەكى هېندە بەرز و فراوانيان بەدەست هېناوہ كه ژىرىي ئىمەى پىن ناگات..

نەوا باشتر وايە، له برىي بەزەبى پىدا هاتنەوہيان، هەزاران پىرۇزبايان لەسەر بەدەستھىنانى نەو مېھرەبانىيە فراوانە ئاراستە بكەين! چونكە هەروەك نەوان لە

بهرامبر چه‌ند سالتیکی سه‌خت و نازار به‌خشدا ملیؤنه‌ها پله و به‌خته‌وه‌ریی نه‌پراوه‌ی ئه‌ودنیایان به‌ده‌ست هیئا، به‌همان جور، هموو به‌کیکیشیان له‌جیهانی حه‌قیقه‌تدا بوو به‌گه‌وره و پئشه‌وا و پادشای مه‌عنه‌وی، له‌بری ده‌سته‌لاتیکی فانیی دنیا و فه‌رمانزه‌واپه‌تی‌یه‌کی کاتی و سیاسه‌تیکی شله‌زاوی بنی بایه‌خ، له‌ماوه‌ی ژیانی دنیا! هه‌روه‌ها له‌بری ئه‌وه‌ی بن به‌والیی ویلایه‌ته‌کانی دنیا، بوون به‌پئشه‌وا‌ی ئه‌ولیا و ئه‌قتابه‌کان. خۆ ئه‌م ده‌سکه‌وته‌یان به‌ملیؤنه‌ها جار له‌پله و پایه‌کانی دنیا گه‌وره‌تر و مه‌زن‌تره.

له‌به‌ر ئه‌م نه‌پنی‌یه‌رده، ئه‌و راستی‌یه‌ی پئشووم له‌مامؤستایانی سه‌عیدی نوئی وه‌رگرت، که‌بریتین له: ئیمامی په‌بیانی و شیخی گه‌یلانی و ئیمامی غه‌زالی و ئیمام زه‌ینولعابیدین - خویان لئی رازی بیټ - که‌مونا‌جاتی "الجوشن الکبیر"م به‌تایه‌تی له‌م دوو پئشه‌واپه‌ وه‌رگرتوه‌! هه‌روه‌ها حه‌زه‌تی حه‌سین و ئیمامی عه‌لی، خویان لئی رازی بیټ. جا ئه‌و وانه‌یه‌ی که‌له‌ده‌می په‌یه‌ه‌ندی مه‌عنه‌ویم له‌گه‌لیاندا و به‌هۆی "الجوشن الکبیر" وه‌له‌وانم وه‌رگرتوه‌، بریتی‌یه‌له‌م راستی‌یه‌. که‌واته‌مه‌شه‌یه‌ی ئیستم - که‌له‌په‌یامه‌کانی نووره‌وه‌هاتوه‌ - بریتی‌یه‌له‌و مه‌شه‌به‌ی که‌له‌سه‌رچاوه‌که‌ی ئه‌و زاتانه‌وه‌نۆشیومه‌. بۆیه‌سه‌یرکردنی غه‌دری سته‌مکاران و ته‌نانه‌ت بیر لیک‌کردنه‌وه‌شی له‌گه‌ل مه‌شه‌رماندا ناگونجیټ. چونکه‌ سته‌مکاران دوو چاری سزای خۆیان بوون و، سته‌م لیک‌راوانیش پاداشتیکیان به‌ده‌ست هیئا که‌له‌سه‌رووی توانای ژیرمانه‌وه‌یه‌. که‌واته‌سه‌رقال بوون و کات به‌زایه‌دان له‌و جوره‌مه‌سه‌لانه‌دا زیان به‌و کارمه‌ندی و ئه‌ر که‌قورئانی‌یه‌ده‌گه‌یه‌نیټ که‌خراوه‌ته‌ئه‌ستزمان، به‌تایه‌ت له‌م رۆژگاره‌ی ئیستادا که‌گیروگرفته‌کان یه‌که‌له‌دوای یه‌که‌به‌سه‌ر ئاییندا ده‌بارین.

زانایانی که‌لام و، پئشه‌واپانی ئوسوولی دین و، لیکۆله‌رانی به‌رزی ئه‌هلی سونه‌ت و جه‌ماعه‌ت، دوای گه‌لی و‌رده‌کاری و لیکۆلینه‌وه‌سه‌باره‌ت به‌بیر و باوه‌ری ئیسلام و، به‌کاره‌ینانی داوه‌ریی ژیری و دامه‌زراندنی ته‌رازوو کاری له‌پرووناکیی ئایه‌ت و فه‌رموده‌په‌رۆزه‌کاندا، چه‌ند ده‌ستووریک‌ی په‌سه‌ندیان له‌

زانستی ئوسوولی دیندا بپریار داوه، ئەو دەستوورانەش داخوازی پاراستنی ئەم مەشرەبە ی ئیستای پەیمامە کانی نوورن و زیاتر هیز و پیزی پنی دەدەن! بۆیە هیچ کەسێک لە هیچ شوپنیکدا - بە لاله ئەهلی بیدعەتیش بیست - ناتوانیت پەرخە لە مەشرەبە کەمان بگریت.

جا لە بەر ئەو ی "کاکلە ی ئیخلاص" بە تەواوەتی لەم مەشرەبەدا پارێزراوه، ئەوا هەموو جۆرە کانی ئەهلی ئیسلام دەتوانن بپۆنە ناو بازنە ی پەیمامە کانی نوورەوه. ئەو تە شیعە ی دەمارگیر لە شیعە ی تیدا و، وە هابی زیادە پەوه لە وە هابی تەدا و فەیلە سووفی ماددی تەواو پۆچوو لە ماددییەت و زانستدا و، زانای توندگیری زۆر خۆویست، هەر هەموویان، واپنکەوه خەریکن دینە ناو بازنە ی پەیمامی نوور و، ئیستا بە شیکیان لە ناو ئەو بازنە یدا بە برایەتی و خۆشەویستی دەژین. تەنانەت هەندێ نیشانە هەبە لە سەر ئەو ی که چەند موبە ششیرنکی نەصرانیش لە پۆحانی یە راستەقینە کان دینە ناو ئەو بازنە یوه! چونکە هەست بە پۆیستی هاو پە یوه‌ندی و گوونجان دە کەن و، بابە تە کانی دەمقالی و مشتومپی نیوان هەردوولا دەخەنە لاوه. واتە: پەیمامە کانی نوور که ئیمامی عەلی - خوای لێ پازی بیست - بە نزیکە ی چل ئامازە - که هەندیکیان لە پلە ی صەراحتدان - هەوالی لە بارەوه داون، تیماری زامە کانی ئەم سەردەمە ده کەن!! بۆیە ئەو بازنە ی سەروزیادمانە و لیبی نارۆینە دەرەوه.

باس کردنی کەسی حەزەرەتی عەلی - کرم الله وجهه - هەر وەها پەرخە گرتن لە ژیان و سیاسەتە کە ی که لە سەر بناغە ی دادگیری راستەقینە و بیگەرد بەرپی دە کرد، شتی که .. باسی که سایە تیبی مەعنە ویشی و پەرخە گرتن لە کە مالی زانست و پلە ی ویلایەت و میراتگیری پینغە مبرایەتیش لەودا، که هەزاران جار لە کە سایە تیبی یە روالە تیبی یە کە ی و ژبانی دنیایی و سیاسەتی کۆمە لایە تیبی ئەو بەر زترە، شتی که تری تەواو جیاوازه.. کئی دەتوانیت توخنی ئەمە یان بکەویت؟ یان پەرخە ی لیبی بگریت؟ تەنانەت شتی وا هەر نەوتراوه و ناشوترت.

تالیره‌وه مه‌ترسی گه‌وره‌ی کاری ئەوانه‌ ده‌رده‌ که‌وێت که‌ ده‌بانه‌وێت هه‌ردوو
 رووه‌ که‌ به‌یه‌ که‌وه‌ به‌ستن و هه‌رش بکه‌نه‌ سه‌ر چه‌زرتی عه‌لی! چونکه‌ ئەم کاره‌
 هه‌نده‌ سه‌رسامی و سه‌ر سوورمان له‌ ریزه‌کانی ئەهلی ئیماندا ده‌رووژنیت که‌
 بلین: ئایا ده‌ گونجیت فیتنه‌ی له‌م جوژه‌ له‌ نیوان ئیمانداراندا روو بدات؟!

خۆ جگه‌ له‌ چه‌ند که‌سینکی بی نرخی چه‌په‌لی وه‌ك به‌زید و وه‌لید، ده‌نا به‌شی
 زۆری ئەوانه‌ی که‌ له‌ باره‌ی ئیمامی عه‌لی‌یه‌وه‌ دواون، ته‌نها په‌خنه‌یان له‌ کارگیریی
 تاپه‌تی و ژبانه‌ کۆمه‌لایه‌تی‌یه‌ مرۆفانه‌ که‌ی گرتووه‌، که‌ له‌م په‌خنه‌یه‌شیاندا به‌
 هه‌له‌دا چوون، نه‌ك له‌ که‌مالات و که‌رامات و میراتگیری ئه‌رکی په‌غه‌مبه‌رايه‌ تیدا.
 له‌ کاتی هه‌رشه‌ی دوژمنه‌ ده‌ره‌ که‌ی په‌ گه‌وره‌کاندا پێویسته‌ واز له‌ سووکه‌له‌
 دوژمنایه‌تی‌یه‌ به‌چوو که‌ کانی ناوخۆ به‌هینیت، ده‌نا هه‌ر کارینکی پێچه‌وانه‌ی ئەمه‌
 وه‌ کو یارمه‌تیدانێك ده‌بیت بۆ دوژمنه‌ گه‌وره‌ ده‌ره‌ که‌ی په‌ که‌.

بۆیه‌ ده‌بێ ئەو موسلمانانه‌ی که‌ له‌ بازنه‌ی ئیسلامدا په‌ کێك له‌ لایه‌نه‌کانیان
 گرتووه‌، به‌پێی خواستی به‌رژه‌وه‌ندیی ئیسلام، جارێ دوژمنایه‌تی‌یه‌ ناوخۆیه‌ که‌یان
 له‌ بیر به‌نه‌وه‌.

* * *

(نامه‌یه‌ك بۆ سه‌كرتیری پارتی گه‌لی كۆماری)

بۆ به‌ریز حه‌لمی ئۆران!

وه‌زیری پێشوو‌ی ناوخۆ و سه‌كرتیری ئیستای پارتی گه‌لی كۆماری^(۱).

(۱) پارتی گه‌لی كۆماری: له‌ سالی ۱۹۲۳دا مسته‌فا که‌مال دايمه‌زاندوو، و، پاش ئەم "عصمه‌ت
 ئه‌بنه‌ز" سه‌ر که‌دايه‌تی له‌ ته‌ستو گرتوو، وه‌ك تاكه‌ حه‌زب و بێ نه‌يار به‌ زه‌هر و زه‌نگه‌وه‌ هه‌تا سالی
 ۱۹۵۰از حوكمی وڵاتی كرده‌وه‌. به‌لام له‌ هه‌له‌بۆاردنه‌کانی ئەم ساله‌دا ته‌نها شه‌ست و نۆ كورسی له‌
 كۆی چوار سه‌د و هه‌شتا و حه‌موت كورسی په‌رله‌ماندا به‌ده‌ست هه‌نا. په‌ کێك له‌ بنه‌ما
 سه‌ره‌ که‌ی په‌کانی ئەم پارتی بره‌یتی په‌ له‌ عملانییه‌ت به‌ واتای دوژمنایه‌تی کردنی ئه‌لین هه‌روه‌ها بانگه‌شه‌ بۆ
 نه‌توه‌ گه‌ریی تورك. له‌ ماوه‌ی حوكمه‌رانی ئەم حه‌زبه‌دا سه‌تمی نه‌توه‌ی له‌ كورد گه‌هسته‌ لوتکه‌ و
 پراگه‌زانی له‌ خاکی ده‌ستی پێكرد، قوتابخانه‌ و "په‌مانگای گونده‌کان" پشی دامه‌زراند بۆ
 پێگه‌باندنی مامۆستاينێك که‌ وانه‌ی ئه‌لحاد بله‌نه‌وه‌! (وه‌رگێڕ)

يەكەم:

لە ماوەى بىست سالددا لەو كاتەدا كە ئيوە وەزىرى ناوخۇ بوون، تەنھا يەك
 عەرزو حالتم بۇ نووسىن. بەلام بۇ ئەوەى لەو دەستورەى ژيانم لانە دەم كە پەفتارى
 پى دەكەم، عەرزو حالەكەم بۇ نەناردن. ئەگەر پىتان باشە ئىستا بۇتان
 دەخوینمەو، بە سىفەتى ئەوەى كە وەزىرىكى پىشووى ناوخۇ و سكرتېرى
 گشتىى حىزبن لەگەلتان دەدویم. تكایە يەك دوو سەعات بواری قسەم پى بدەن،
 چونكە كەسێك كە ماوەى بىست سال لەگەل حكومەتدا نەدوايىت، گەر دە
 سەعاتىش و تەنھا يەك جار لەگەل يەكێك لە پاىەكانى حكومەتدا و بە سىفەتى
 نوینەر اىتیی حكومەت بدویت، هیشتا هەر كەمە.

دووهم:

لەبەر ئەوەى بەرپۇزتان سكرتېرى ئىستای حىزبن، خۇم بە ناچار دەزانم كە ئەم
 راستى يەى خوارەوەتان بۇ روون بكەمەو:

ئەم پارتەى كە سكرتارىتیی بە ئيوە سپىراو، لە بەردەم گەلدا ئەركىكى
 گرنگى لە ئەستۇدايە، كە ئەمەى خوارەوەيە:

ئەم نەتەوەى تور كە و برايانى ئايىنىى ھاوړپىشى، ماوەى ھەزار سالە ئالای
 ئىسلاميان ھەلگرتووە، بە پالەوانىتیی خۇيان سەرجمى نەتەوەى ئىسلاميان
 مەنتار و سوپاسگوزارى خۇيان كردووە، يەكىتیی ئىسلامىيان پاراستووە، بە
 قورئانى پىرۇز و راستى يەكانى ئيمان گروى مرۇفيان لە كوفرى پەھا و گومرایی
 ترسىنەر و سامناك رزگار كردووە..

جا ئەگەر ئىستا ئەم نەتەوانە - بە وینەى مېژوو پىشوويان - بە لىپرانىكى
 قارەمانانە ئەركى پاراسەن و بلاو كردنەوەى راستى يەكانى ئيمان و قورئان نەخەنە
 ئەستۇى خۇيان و، ئيوەى غىرەمەندىش راستەوخۇ كەسانى ئەم نەتەوەيە بۇ
 راستى يەكانى قورئان و ئيمان ھان نەدەن، لە برىى ھەلەى سەردەمى پىشوو كە
 بانگەشەى بۇ شارستانىتیی خۇرئاوا تىدا دەكرا و گىيانى ئايىنىش بەرەو لاوازی

ده‌برا، ئەوامن مەترسی و ھەرپەشەیی بێ گومانێ دواپۆژنیکی سامناکتان پێش چاودەخەم و، ئەمەش بە چەندین بەلگەیی گومان بێ روون دەکەمەوه. چونکە ئەو کاتە: جیهانی ئیسلامی، لە بریی خۆشویستنی ئەم نەتەویە، نەفرەتی لێ دەکات، تەنانەت دەبێت بە دوژمنی بۆ پالەوانی نەتەوی تورکی و، ئیوەش لە بەردەم ئەو ئازاوه و تۆقاندنەیی کە لە ژێر پەردەیی ئەو کوفرە پەھایەدا خۆی مەلاس داوه کە بۆ لەناوبردنی جیهانی ئیسلامی تێدەکوژێت، شکست دەهێنن و دەبن بەھۆی لەت لەت بوون و شپەزیی نەتەوی تورک کە قەلای جیهانی ئیسلامیە و سوپا پالەوانەکەشی، ھەرۆک پێگا بۆ خۆسەپاندنی دینی درندەیی شیوعیەتیش بەسەر ئەم ولاتەدا خۆش دەکەن.

بەلێ، مەگەر تەنھا بە ھیزی قورئانی پیرۆز، دەنا ئەم نەتەوه قارەمانە ھەرگیز ناتوانیت لە بەردەم لافاوه‌کانی ئەو دوو تەوژمە سامناکەیی دەرەوه‌دا خۆی رابگریت. کەواتە ئەم لافاوه‌ رابەرەیی کوفر و.. ئیستبدادی رەھا و.. برەودان بە ھەرزەیی و.. موباح کردنی مائی خەلکی، تەنھا ئەو نەتەویە دەتوانیت بەر بەستی بکات کە گیانی لەگەڵ راستیەکانی ئیسلامدا ھیندە تەبا و تیکەڵ و ھەلشیلراو بێت کە بووینت بە بەشینک لە قەوارەکەیی و، نەتەویەیک بێت لەبەر پێژنان لە میژوویی رابوردوویی خۆی، شانازی بە ئیسلامەوه بکات.

بە پشتیوانیی خوا ئەھلی غیڕەت و مەردایەتی ئەم نەتەویە، لە پێی بلاو کردنەوه‌یی گیانی راستیەکانی قورئانەوه - کە بە ناو دەمارەکانی ئەم نەتەویەدا رۆچوو - ئەو تەوژمانە لە شوینی خۆیان رادەگرن و، لە بریی برەودان بە پەرۆردەیی شارستانییتی خۆرئاوا، قورئان دەکەن بە دەستووری ژبانی خۆیان.

تەوژمی دووھەم بریتیە لەوەی کە "دوژمن" ئەو شوینانەیی لە جیهانی ئیسلامیدا داگیری کردوون، بەلای خۆیدا رادەکێشیت و، بە پێوەندی بەکی توندوتۆڵ دەیانبەستیت بە خۆیەوه. تاکو دواي ئەوه‌ی کە ناو و ناتۆرەیی بێ دینی و ئیلحادی خستە شوین ئەم ولاتە، بتوانیت باوەر و متمانەیی جیهانی ئیسلامی بەم

ولاته و به پله و پایه مهر که ز یه که ی له جیهانی ئیسلامدا له ق بکات. که نهمه‌ش ده‌بیت به‌هۆی پچرانی په‌یوه‌ندی معنه‌ویی نیوان نهم ولاته و جیهانی ئیسلامی. ئنجا ئه‌و گیانی برایه‌تی‌یه‌ش که جیهانی ئیسلامی به‌رام‌به‌ر به‌م نه‌ته‌ویه‌ه‌لی گرتووه ده‌گۆرپیت بۆ دوژمنایه‌تی.. نهمه و پیلانه ترسناکه‌کانی تری هاوچه‌شنی، که تا ئیستا هه‌ندی سهر که وتیان تیدا به‌ده‌ست هیناوه..

به‌لام گهر نهم ته‌وژمه ژیر بیت و پیلانه ترسناکه‌کی بگۆرپیت و، وه‌ک نهرمونیانی له‌گه‌ل جیهانی ئیسلامیدا ده‌نوینیت، لیره‌ش له‌ ناو‌خۆ‌دا ره‌فتار و مامه‌له‌ی له‌گه‌ل ئایینی ئیسلامدا جوان بیت، ئه‌وا ده‌سکه‌وتیکی زۆر به‌ده‌ست ده‌هینتی و، پارێزگاری له‌ ده‌سکه‌وته‌کانی پێشووی ده‌کات و، نهم نه‌ته‌وه‌ و ولاته‌ش له‌ کاره‌ساتیکی رووخینەر رزگاریان ده‌بیت.

جا ئه‌گه‌ر ئیوه، که پله‌ی سکر تارپیتی ئه‌هلی غیره‌ت و نه‌ته‌وا یه‌تی تان گرتووه‌ته ئه‌ستۆ، هه‌ولتی پاراستنی ئه‌و بناغه و بنه‌مایانه‌ بده‌ن که موقه‌ده‌ساتی ئایینی نهم نه‌ته‌ویه‌ تیکده‌شکینن و، بره‌و به‌ شارستانپیتی خۆرئاوا ده‌ده‌ن و، لایه‌نه‌ چاکه‌کانی کاتی ئیستا و چاکه‌کاری یه‌کانی نهم کوده‌تایه‌ به‌ هی چهند که‌سینکی که‌م دابننن که به‌ ناوی کوده‌تاکه‌وه‌ هه‌لساون و، له‌ هه‌مان کاتدا ناته‌واوی و که‌مو کورپی‌یه‌ ترسناک و تاوانه‌ گه‌وره‌ کانش بخه‌نه ئه‌ستۆی نهم نه‌ته‌ویه‌وه.. ئه‌وا کرداره خراپه‌کانی چهند که‌سینکی که‌م ده‌خه‌نه ئه‌ستۆی هه‌موان و ده‌یانگه‌یه‌ننه‌ ملیۆنه‌ها کرده‌وه‌ی خراپ! دیاره‌ ئه‌و کاتمه‌ش ره‌فتاریکی دژ و پینچه‌وانه‌ی ئاواته‌کانی نهم نه‌ته‌وه‌ ئاییندار و قاره‌مانه‌ ئه‌بنجام ده‌ده‌ن و، بێ وه‌فایی بۆ سوپای ئیسلام ده‌نوینن و، به‌ روو کاریکی تری غه‌یری ئاراستگی سهرجه‌می نه‌ته‌وه‌دا ده‌پۆن و، پشت له‌ ملیۆنان پاله‌وانی مه‌ردی نهم نه‌ته‌ویه‌ هه‌لده‌کن که شه‌ره‌فی شه‌هیدی‌یان به‌ده‌ست هیناوه‌ و، ئازاری رۆحه‌ خاوینه‌کانیان ده‌ده‌ن و له‌ شان و شه‌ره‌فیان داده‌شکینن.

هه‌روه‌ها گهر ئه‌و چاکه‌کاری‌یانه‌ی که به‌ هیممه‌تی نه‌ته‌وه‌ و هیزی سوپا به‌ده‌ست هینراون، بدرینه‌ پال ئه‌و چهند که‌سه‌ که‌مه‌ کوده‌تاجی‌یه‌، ئه‌وا ملیۆنان

كردەۋەي چاك دەترنجىننە چەند چاكەيەكى كەمەۋە، كە بەۋەش دەپۈۋ كىنەۋە، لە ئەنجامدا نامىن و، ناشىن بە كەفارەتى ھەلە گەۋرە كانى راپوردوۋ.

سى ھەم:

بى گومان ئىۋە لە چەند لايبەنىكى ناوخۇ و دەرەۋە ناحەز و نەياری زۇرتان ھەيە. خۇ ھەر چەند ئىستا بەھۇي بايەخ نەدائىم بە دەنگوباسى دنيا و سياسەت لەۋ كاروبارانە بى ئاگام، بەلام لەبەر ئەۋەي ئەمسال زۇر تەنگيان پى ھەلچىم، ناچار بووم كە بۇ ھۇكارى ئەم سەخلەت كردنە بگەرپىم و، لەمەۋە زانىم كە نەياری و موعارەزەيەك پەيدا بوۋە.

جا ئەگەر ئەم موعارەزەيە پىشەۋايەكى شايستە و لىھاتوۋى بۇ برەخسىت و، بە ناۋى راستىيە كانى ئىمانەۋە پرواتە مەيدانەۋە، ئەۋايە كسەرى بەسەرتاندا سەردە كەۋىت! چونكە ۋا ماۋەي ھەزار سالە لە سەدا نەۋەدى ئەم نەتەۋەيە بە گيان و دل پابەندى داب و نەرىتە كانى ئىسلامن و، گەر بە پروالەتەش ملكەچى بۇ شتىكى پىچەۋانەي ئەم سروسشەي خۇيان پىشان بەن، ئەۋا ھەر گىز بە دل پابەندى نابن!!

پاشان "موسلمان" جىاۋازە لە كەسانى نەتەۋە كانى تر؛ چونكە ئەگەر موسلماننىك ۋاز لە ئايىنە كەي بەھىنىت ئەۋا ھىچ شتىك لە سنوۋرى خۇي رايئاگرىت و، تۇقىنەرىكى ئازاۋەچى لى دەردەچىت. تەنانەت بە ھىچ ھۇكارىكى پەرۋەردە و بەرپۈۋە بردن بەرپۈۋە نابرىت، مەگەر ئىستىدادى رەھا و بەرتىلى گشتىي بۇ بە كار بەھىنرىت. گەلى بەلگە و غمۋونەي زۇر ھەن كە ئەم راستىيە دەسەلمىن! لىرەدا بە كورتى لىيان دوام، پروونكردنەۋەيان بە وريايى و زىرە كىي خۇتان دەسپىرم.

نايىت ئىۋە لە دەۋلەتە ئەسكەندنافىە كان دوا بىكون كە لەم چەرخەدا ھەستيان بە پىۋىستىيەكى زۇر بۇ قورئانى پىرۇز كردوۋە، بەلكو دەبى ئىۋە پىشەنگى ئەۋانىش و دەۋلەتە كانى ترى ھاۋچەشنيان بن.

خۆ ئەگەر گوناھ و تاوانەکانی ئەم کودەتایە کە تا ئیستا ئەنجام دراون بۆخەنە ئەستۆی چەند کەسینکی کەمەو، ئنجا بۆ چاککردنەوێ ئەو کاولکاریانە هەول بەدەن کە بەهۆی بارودۆخی جەنگی جیهانی و چەند ئالوگۆزینکی ترەو پەیدا بوون، بە تاییەت ئەوانە ی کە سەبارەت بە داب و نەرتە ئاینی بە کان ئەنجام دراون، ئەو لە ئاینەدا ئەم هەولەتان بە شەرەفمەندی بە کێ گەورە بۆ دادەنریت و، کارە کەشتان دەبیت بە کەفارتی گوناھە گەورە کانتان. ئنجا لەبەر ئەو خزمەتە ی کە پیشکەشی نەتەو و نیشتمانی دە کەن شایانی ئەو دەبەن کە سیفەتی "غیرەمەندان" و "جوامیرانی نەتەو" تان پێ بدریت.

چوارەم:

مادەم "مردن" لەناو نایریت و "دەرگای گۆر" پش داناخزیت و.. ئیوێش وە ک هەر مرفۆئیککی تر دەبێ بە گورجی بەرەو گۆرە کانتان بپۆن.. ئنجا ئەو مردنەش کە دەبیت هەموو کەسێک بپچیزیت، بۆ گو مرایان "ئێعدامینکی هەتاھەتایی" یە و، سەد هەزار بانگەشە ی نیشتمان پەرورە ی و خۆشویستنی دنیا و دەسکەوتە سیاسی بە کان هەر گیز ناتوانن ئەو ئێعدامە هەمیشەییە بگۆرن، مەگەر قورئانی پیرۆز کە بۆ "ئەھلی ئیمان" دەیکات بە پسرولە ی پشوو دان و حەوانەو. وە ک ئەو پەيامانە ی نوور چەسپاندوویانە کە لە بەر دەستتاندایە و، هیچ فەیلە سووف و مولحدیک نەیتوانیو پەرخنەیان لێ بگریت، بە لکو هەر کەسێک لەو فەیلە سووفانە بە وردی و سەرنجەو ئەو پەيامانە ی خۆیندبیتەو پەيامە کان هیناویانە تە ناو باز نە ی ئیمانەو..

تەنانەت لە ماوێ ئەم چوار سالیەدا چ فەیلە سووفە کان و چ زانا خەبیرە کان و تەنانەت هەر چوار دادگا کانتان، جگە لە سەلماندن و سەر سوورمان و ریزلینان، شتیکی تریان بەرامبەر ئەو پەيامانە دەر نە بریو، و، هیچ پەرخنە یە کیان لەو بە لگە بەھیزانە ی راستی بە کانێ ئیمان نە گرتو، چ جایی ئەوێ زیانیکیان بۆ نەتەو و نیشتمان تیندا بیت. بە لکو ئەو پەيامانە وە کو بەر بە ستیککی قورئانی چەشنی بەر بە ستە کە ی "زولقەر نەین" وان لە بەردەم تەوژمە سامناکە هیر شەبەرە کاندان. سەد

هزار شايه تيشم لهم نه ته وهى تور كه، به تاييهت له گه نجه روشنيره كانى، له سر هم راستى به به ده سته وهيه..

له بهر هموو هم هؤكارانهى كه خرا نه روو، ئهركى بنه رته تيبى سه رشانتان برى تيبه له وهى كه به وپه رى گرنكى و بايه خ پندانوه بلاو كردنه وه و پشتگيرى هم بىر و بؤچوو نانهم بگر نه ته ستوى خؤتان.

خؤ ئيوه هميشه گوئى بىستى زؤر كه سى سياسى و دنيايى ده بن. ده با هم جاره - با بؤ ماوهيه كى كه مېش بىت - گوئى له كه سىكى لاوازى ده سته و سانى وهك من رابگرن، كه له سر لىوارى گؤره كهيدا بؤ حالى هاوولاتيانى ده گرى و، له پىناوى دوارؤزى شىدا له گه لتان ده دويت.

* * *

(گومانى باش به خؤم نابهم)

برا به وه فا و راسته كام!

(ئهمه وه لامى كه به دلدا هات بؤ پر سيارى كى ماددى و معنه وى)

ده و تريت:

بؤچى به پله و پايه و چه ند تاييه تكارى يهك بؤ خؤت رازى نا بىت، له كاتى كدا قوتاييانى نوور له راده به ده ر باوه رى باش و قه ناعه تى ته و او يان به رامبه رت هيه. خؤ گه ر به و پله و پايانه رازى بىت، ئه و ئاشكرايه كه شه و ق و لى پرائى ئه وان بؤ كار كردن له خزمه تى ئيماندا زياد ده بىت، كه چى ئه و پله و پايه تاييه تانه له خؤت دوور ده خه تيه وه و، به "په يامه كانى نوور" يان ده به خشىت و، خؤت به خزمه تگوزارى كى خاوه ن قسوور و ناته و او ي پى شان ده ده يت؟

وه لام:

هزاران شوكر و ستايشى بى كؤتايى بؤ خواى گه و ره، "په يامه كانى نوور" ئه وه نده پالپشتى به هيزى نه بزواوى زؤر و به لگه ي گومان بپرى ئاشكرا و روونيان

هه‌یه که هەر گیز ناکوژینه‌وه، به چه‌شنیک هیچ پیوستنیکیان به‌و قایلییه‌ت و تاییه‌تکاری‌یا نه‌ی به‌که وا گومان ده‌بریت له مندا هه‌بن. "په‌یامه‌کانی نوور" وه‌ک کتیب و به‌رهمه‌کانی تر نین تا گرنگی‌یان به‌لیهاتنی دانهره‌که‌یانه‌وه به‌سزاییت و باشی و هیژ و پیژیان هی‌ئهو بیت. نه‌خیر..

وا بیست ساله‌ئهم په‌یامانه‌پشتیان به‌ه‌لگه‌به‌هیژه‌کانی خۆیان به‌ستووه‌که‌به راده‌یه‌کن دوژمنه‌ماددی و مه‌عنه‌وی‌یه‌کانیان ناچاری ته‌سلیم بوون کردووه. ئەمەش له به‌رچاوی هه‌مواندا پروون و ئاشکرایه. جا ئە‌گەر که‌سیتی من خولگه‌ و پالپشتی گرنگی‌ئهو په‌یامانه‌بوایه، ئە‌وا دوژمنه‌مولحید و ناحه‌زه‌سته‌مکاره‌کانم، له‌رپی ده‌ست وه‌شانده‌نوه‌له‌منی خاوه‌ن قسووری گونا‌ه‌بار ده‌یان‌توانی زه‌برینکی توند‌ئاراسته‌ی "په‌یامه‌کانی نوور" بکه‌ن. به‌لام به‌هۆی هه‌له‌شایی و گیلی‌ی خۆیان، ده‌چن هه‌رچی فرت و فیئل و هۆکار و پیلانیان هه‌یه‌بو‌نرخ نه‌هیشتن و شکاندنی که‌سیتی من دایده‌رپژن. جا له‌و کاته‌دا که‌ئهو ان تیده‌کۆشن که‌س پرووم‌تی نه‌کات و لیم‌نزیک نه‌بیته‌وه، توانای‌ئهو‌ه‌یان‌نی‌یه‌رپی له‌"فتووحاتی ئیمانی په‌یامه‌کانی نوور" بگرن و له‌رپژ و نرخ و بایه‌خیان دابشکینن. ته‌نانه‌ت ناشتوانن خزمه‌تگوزاره‌نویکانی له‌م خزمه‌ته‌ئیمانی‌یه‌دوور بجه‌نه‌وه، هه‌رچه‌نده‌بینگه‌ردیی دل و زه‌ینی هه‌ندی له‌وانیان لیل کردبوو.

جا له‌به‌رئهم‌راستی‌یه‌و، له‌به‌ر په‌ره‌سه‌ندن و زال‌بوونی "خۆیستی" به‌چه‌شنیکی فراوان له‌م سه‌رده‌مه‌دا، هه‌رگیزاو هه‌رگیز به‌و گومان باشی‌یه‌له‌را ده‌به‌ده‌ره‌ی که‌خه‌لکی به‌رامبه‌ر من هه‌یانه‌و له‌سه‌رووی توانا و وزه‌ی خۆمه‌وه‌یه، پازی‌نام و ده‌ست به‌پروویه‌وه‌ده‌نیم. چونکه‌من وه‌کو برا‌کاتم و ام، گومانی باش به‌خۆم‌ناهم. سه‌ره‌پای‌ئهو‌ی که‌ئهو پله‌وپایانه‌ی دوا‌پوژ که‌برا‌کاتم به‌م هه‌زاره‌یان ره‌وا بینیه‌وه، ئە‌گەر پله‌ی راسته‌قینه‌ی ئایینی بیت و، منیش - خوا نه‌خواسته - ئە‌گەر پینی‌پازی‌م، ئە‌وا به‌لگه‌یه‌له‌سه‌ر نه‌بوونی ئە‌و پله‌وپایه‌یه! خۆ ئە‌گەر بیشزانم پله‌وپایه‌ی و ام‌نی‌یه، ئە‌وا ده‌بی - به‌پینی ئە‌و ده‌ستوره‌ی که‌له

"مه کتووبی دووهم" دا خراوته پروو - بهخشش و دیاریی ئهوان وهرنه گرم. ئه‌مه سهره‌پای ئه‌وه‌ی که ههر که سیک خۆی به خاوه‌ن پله بزائیت له‌وانه‌یه خۆویستی تیکه‌لی کاره‌که‌ی بییت.

* * *

(رێبازی په‌یامه‌کانی نوور ده‌سکه‌وته‌کانی ته‌ریقه‌تیش ده‌هیتیه‌ دی)

برایانی ئازیز و به‌وه‌فام!

برای ئازیز و پالنه‌وانم کاک سه‌بری!

له‌ خوای گه‌وره‌ ده‌پارێنه‌وه‌ که چه‌ند سه‌ربازیکێ گیانفیدای وه‌ک کاک "غالب" بو سوپای ئیسلام بنیریت. ئه‌م به‌رپزه له‌ خۆرئاوا و خۆرهلاندا به‌ وینه‌ی خزمه‌تگوزاری به‌ که‌ی خلوصی، خزمه‌تی ئیمانی پێشکەش ده‌کات و، تیده‌کۆشی له‌ رینی ته‌سه‌ووفه‌وه ئیمانداران له‌ ئیمانه‌که‌یان نزیك بخته‌وه‌ و له‌ گومرایی بیانپارێزیت..

ئه‌م به‌رپزه پێش ئه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نوور ببینیت هه‌ولێ دابوو له‌ رێبازی نووردا تیبکۆشیت. خۆ هه‌رکات په‌یوه‌ندی به‌ په‌یامه‌کانه‌وه‌ به‌هیز بکات، ئه‌وا ده‌توانیت کاری زیاتر ته‌نجام بدات. چونکه‌ بناغه‌ی رێبازی نوور بریتی به‌ له‌: حه‌قیقه‌ت و.. سوننه‌تی خاوینی پێغه‌مبه‌ر ﷺ و.. بایه‌خدان به‌ فه‌رزه‌کان و خۆپاراستن له‌ گوناوه‌کان. ئنجا له‌ پله‌ی دووهم و سێهه‌مدا ده‌روانیه‌ ته‌سه‌ووف.

به‌لام برای به‌رپزمان کاک "غالب" له‌ناو عه‌له‌وی به‌کاندا خزمه‌ته‌کانی به‌ ته‌نجام ده‌گه‌یه‌نیت و، بیر له‌وه‌ ده‌کاته‌وه‌ که چه‌ند وانه‌یه‌کیان له‌ ته‌ریقه‌تیکێ سوڤی پنی بلیت که پوخته‌ی ته‌ریقه‌ته‌کانی قادری و شازلی و رپه‌فایه‌یه‌ و، له‌ ناوه‌ندی سوننه‌تی نه‌به‌ویدا، به‌ مه‌رجی که به‌ خراپه‌ توخنی خه‌لیفه‌ پاشیده‌کان و عه‌شه‌ری موبه‌شسه‌ره‌ نه‌که‌وینت و، هه‌وله‌کانیشی هه‌ر له‌ بازنه‌ی خۆشویستی ئالی به‌یتدا بمینیه‌وه‌.

ئه‌م رێبازه به‌ ناوی حه‌قیقه‌ت و له‌ پیناوی پزگار کردنی ئیمان و پاراستنی له‌ بیدعه‌ت، زۆر سوودی گرنگی تیدا، به‌:

یە کەمیان:

سوودینکی گرنگی لەو ڕووە تێدایە کە نایەتیت تەوژمەکانی تر
عەلەوی یەکان بە لای خۆیاندا ڕابکێشن و، لە زیادە ڕەوی ڕافزی یەکان و تەوژمی
سیاسی بە کتاشی یەکانیش دەیانپاریزیت.

دوو هەمیان:

ئەو عەلەوی یانە یەکە خۆشویستنی ئالی بەیتیان داناو بە ڕێبازی خۆیان،
هەر چەندەش لەم خۆشویستەدا ڕۆبچن و تەنانت بێشبن بە ڕافزی هێشتا هەر
نارۆنە ناو کوفری ڕەهاو، چونکە تا خۆشویستنی ئالی بەیت زیاتر بە ناخی دلێاندا
ڕۆبچیت ئەوا پێر لەو کوفری دووریان دەخاتەو کە دوژمنایەتی پیغمبەر ﷺ و ئالی
بەیتی لەخۆ گرتوو. بەلکو بەهۆی ئەو خۆشەویستی یەو پێر دەست لە ئیسلام گیر
دەکن. کەواتە هێنانی ئەو جۆرە کەسانە لە ڕێی تەریقەتی سۆفی یەو بۆ ناو بازەنی
سونەتی نەبەوی بە سوودینکی گەلنی گەورە دادەنریت.

پاشان هێنانی عەلەوی یەکان بۆ ناو بازەنی نوور بەرژەو نەدی یەکی گەورە ی
تێدایە. بۆ ئەو ی چەند تەوژمینیکی سیاسی ئازایەتی یە سروشتی یە کەیان بە زیانی
یە کیتی ئەهلی ئیمان نەقوزیتەو. جا مادەم مامۆستای قوتاییانی پەيامەکانی نوور
ئیمامی عەلی یە - خوای لێ ڕازی بیت - و خۆشویستنی ئالی بەیتیش یە کینکە لە
بناغەکانی ڕێبازی نوور، ئەوا پێویستە عەلەوی یە ڕاستەقینەکان بە شەوق و
شادمانی یەکی تەواوەتی بێنە ناو بازەنی نوورەو.

ئەم زەمان و ڕۆژگارە زەمانی "ڕزگار کردنی ئیمان"ە. جا لەبەر ئەو ی لەم
سەردەمی بیدەتەدا گەلنی گیر و گرفت لە ڕێبازی سەیر و سلوکی تەریقەتی
سۆفیدا هەیە، ئەوا بازەنی نوور ڕێبازی حەقیقەت دەگریتە بەر و بەمش
سوودەکانی "تەریقەتی سۆفی" ش دەهینیتە دی.

ئەمە ی سەرەو بۆ ئەو بڕایەمان بنووسن و، پیرۆزبایی و سلاوی منیشی بە بۆنە ی
هاتنی مانگی ڕەمەزانەو پێ بگەینن. با ئەویش دوای خیر بۆ ئیمە بکات.

* * *

(ھەموو كەلەبەرىڭكى نەفسم گرتوۋە)

برا بەو ھەفا و راستە كانم!

لەو كاتەدا كە ئازارى نەخۇشى بە تەواۋى لەسەرم قورس بووبوو، چەند پزىشكىڭ لە "ئەركانى قوتايانى نوور" ھاتن بۆ لام، بەلام سەبارەت بە نەخۇشى بە سەختە كەمەو ھىچم لای ئەو قوتايى بە راست و دلسۆزانە نەدر كاند و چارەسەرم لىئ و ەرنە گرتن، تەنانت لە بارەى ئەو نەخۇشى يانەى گرفتاريان بووم ھەر ھىچ پەرس و پرايە كم پىن نە كردن، ھەر چەندەش لەو كاتەدا ئازارە كانى ئەو نەخۇشى يانە دەيانگوشىم و تابلىتى پىويستم بەوان ھەبو!

كە بىنيان بە ھىچ جۇرىڭ لە بارەى نەخۇشى بە كەمەو نادوئىم، دلگرائى و ماتەمىنى داىگرتن. لەبەر ئەو ھەر ناچار بووم راستى بە كيان بۆ روون بە كەمەو كە چىكەتىڭكى تىدايە، وا دەينىرم بۆتان بەلكو سوودى بۆ ئىووش تىدا يىت:

پىم و تن:

دوژمنە پەنھانە كانم و دەروونى بەدخووزم پىنكەو و بە فىتى شەيتان، بە دواى سروشت و دەمارىڭكى لاواز دە گەرىن لە مندا، تاكو بىگرن و لەو پرىيەو ەزىان بە خزمەتگوزارى بىنگەردانەى ئىمانم بەگەينەن و، كۆسپ بىخەنە پىنى بلاو بوونەو ەى پرووناكى بە كان.

بەلى راستە، لاوازترىن لايەن لە مروڤدا و، پەر لە مەترسىترىن پىنگرى كار "نەخۇشى" بە! چونكە ئەگەر "نەخۇش" بايەخى زۆر بە نەخۇشى بە كەى بدات، ھەستە كانى لەشى زياتر لەسەرى توند دەبن و پىز بە سەرىدا زال دەبن، ھەتا وای لىئ دىت دەلىت: "ئەمە پىويستى و ناچارى بە!" ئىتر بەم پى بە "رۇح" و "دل" لى لە قسە دەخات و، پزىشكە كەى بە وىنەى فەرمانپەر ەوايە كى خۆسە پىنەر ھىندە زال دەكات كە ناچارى گوپرايەلىى نامۇزگارى بە كانى بىت و، ئەو چارەسەرانەش بەجى بەنىت كە داياندەنىت بۆى. ئەمەش شتىكە زىان بە خزمەتگوزارى ئىمان دەگەينەت، كە داخووزى قوربانى و خۆبەختكارى و ئىخلاسى تەواو ەتى بە.

دوژمنه پهنهانه کاتم ویستیان سوود لهم لایه نه لاوازمه بیینن و، ئیستاش هر همول ددهن. جگه لهو هه دهیانه ویت دهرهت له سروشتی ترس و تهماع و ناوبانگ وهر بگرن. به لام لهم لایه نانه وه هیچ تامانجیکیان به دهست نه هینا و، بۆیان سه لما که ئیمه گوئی به هیچ شتیک، ته نانهت به ئیعدامیش، نادهین.

پاشان رهوشتیکی لاواز و ده مارینکی بنی هیزی مروف بایه خدانه به تهماع و خهم و خهفته تی گوزهران. لهم پروه شه وه گه لسی همولیان دا سوودیک وهر بگرن. به لام به فهزلی خوای گه و ره لهو لایه نه لاوازه شه وه هیچ دهسکه و تیکیان نه بوو. تاکو گه یشتنه نهو نه بنجامه ی که شمهک و که ره سه کانی دنیا، له وانه ی که خۆیان موقه دده ساتیان له پیناودا بهخت ده کهن، لای ئیمه نه وه نده بنی نرخن که به های هیچ شتیکیان نی یه. نه مهشیان به چه ندین پروداوی زور و زه به نده بۆ سه لما. به راده یهک که له ماوه ی نه م ده ساله ی رابوردودا، سه د جار زیاتر به شیوه یه کی ره سمی له به رپوه به رایه تی یه ناو خۆیه کانیان پرسیبوو: "به چی ده زی؟"

گه ران به دوای دهر کردنی ناوبانگدا و، چا و گپران بۆ پله و پایه، ده مار و لایه نیکی لاوازه له مرؤفدا. کار به دهستان فه رمانیان دابوو دهرهت لهو ده ماره لاوازمه وهر بگیریت. له بهر نه وه، هه موو جوړینکی زامدار کردنی هه ست و سوو کایه تی و نه شکه نجه و نازاریان هینایه ریم!

به لام - به فهزلی خوای گه و ره - هیچ شتیکیان به دهست نه هینا و، به ته واوی تیگه یشتن که نهو ناوبانگه دنیا یه ی نه وان تا راده ی په رستن شهیدا و عه ودالی بوون، ئیمه به ریا و له خۆرازی بوونینکی نهوتوی ده زانین که زیانی بۆ مروف تیدایه و، حه ز کردنیش له پله و پایه و ناوبانگی دنیا - که نه وان بایه خنی پنی ددهن - لای ئیمه فلسینکی قه لب ناهینیت، ته نانهت ئیمه لهم پروه وه نه وان به گیل و شیت داده نیین!

پاشان نهو لایه نه ی که له پرووی خزمه تگوزاری یه وه به لایه ن و ده مارینکی لاواز له ئیمه دا داده نریت، هه رچه ند له راستیدا به لای هه موو خه لکی یه وه باش و

ره‌وايه، به‌لكو له هه‌ناسه‌پر كئ و هه‌له‌په‌دان بۆ ده‌ستكه‌وتنى، كه برىتى به له‌وه‌ى مرؤف پله‌يه كى معنه‌هوى به‌رزى هه‌يىت و به‌مقامه‌كانى "ويلايه‌ت" دا سه‌ربكه‌ويت..

ئهم لايه‌نه، هه‌ر چه‌نده هيج زيانىكى تىدا نى به و جگه له قازانج هيجى تىرى لى ناوه‌شینه‌وه، به‌لام له‌مانه‌ى ئيمه‌دا كه خوويستى و خو په‌رستى ده‌سته‌لانى خوئى تىدا سه‌پاندووه و پرووى له به‌رزه‌وه‌ندى به‌كه‌سى به‌كانه، به‌پاده‌يه‌ك كه هه‌موو هه‌ست و نه‌ستىكى مرؤف له‌و بۆ ته‌يه‌دا قال بووه كه بىر ته‌نها له رزگار بوونى خوئى بكاته‌وه..

خزمه‌ت كردنى ئيمان تا له‌مانه‌دا، كه خزمه‌تىكه پالى به نهينى ئىخلاسه‌وه داوه و نايه‌ويت له لايه‌ن هيج كه‌سىكه‌وه بۆ هيج ئامانج و مه‌به‌ستىك به‌كار به‌ينىت.. ئهم خزمه‌ته، داخوازى ئه‌وه‌يه كه مرؤف به‌دواى پله‌وپايه‌ى معنه‌هوى كه‌سيدا نه‌گه‌رئىت، به‌لكو هه‌لسو كه‌وتيشى هه‌ر گىز ئه‌وه نه‌گه‌يه‌ئىت كه به‌دواياندا عه‌وداله و حه‌زى لىيانه، ته‌نانه‌ت ده‌يىت هه‌ر بىر شىيان لى نه‌كړيته‌وه، بۆ ئه‌وه‌ى ئه‌و نهينى به‌ى له ئىخلاسى راسته‌قىنه‌دا هه‌يه، تىك نه‌چىت و كه‌لىنى تى نه‌كه‌ويت.

ئه‌وانه‌ى تىده كۆشان ده‌رفه‌ت له‌مانه‌ لاوه‌نه لاوازه‌م بىينن، ئا لىره‌وه بۆيان ده‌ركه‌وت كه من له ده‌ره‌وه‌ى خزمه‌تگوزارى نووردا به‌دواى ئه‌و كه‌شف و كه‌رامه‌ت و پله و پايه و تايبه‌تكارى به‌رؤحى يانه‌شدا ناگه‌رئىم كه هه‌موو مرؤفئىك به‌دواياندا ده‌گه‌رئىت.

سلاومان به هه‌موو به‌كىكى برايمان بگه‌يه‌نن و، له خواى گه‌وره ده‌پارئينه‌وه به‌ميه‌ره‌بانى فراوانى خوئى ئهم "شه‌وى قه‌در" هى كه له پيماندا به‌بخاته برى هه‌شتا سال ته‌مه‌نى خوا په‌رستى بۆ به‌كه به‌كى قوتايىانى نسور و، حه‌قىقه‌تى ئه‌و شه‌وش ده‌كه‌ين به‌تكاكارمان له‌و نزا و پارانه‌وه‌يه‌ماندا.

(له باره‌ی روانینی حه‌رامه‌وه)

برا ئازیز و به‌وه‌فاکاتم!

کاتی ئه‌وه هاتوه که پرووداویکی ناسک و ئازار به‌خش و سه‌رسوورپه‌ینی ژبانی خۆمتان بۆ بگێرمه‌وه، له هه‌مان کاتیشدا ئه‌و بوختانه ده‌مه‌له‌سته چه‌په‌له‌ش بۆمه‌ پروو که دوژمنان بلاوی ده‌که‌نه‌وه و له‌ راده‌یه‌ کدایه که ته‌نانه‌ت شه‌یتان خۆپشی ناتوانیت هیچ که‌سینکی پێ ته‌فره‌ بدات.

ئهمه‌ش ده‌ری ده‌خات که دوژمنان هیچ چه‌کینکیان له‌ به‌رامبه‌ر نووره‌وه پێ نه‌ماوه.

به‌سه‌ره‌ات و میژووی ژبانم زۆر که‌س ده‌یزانن:

◆ ئه‌وه‌بوو دوا‌ی ئه‌وه‌ی که "عومه‌ر پاشا" هه‌ولینکی یه‌کجار زۆری له‌ گه‌ل دام برۆمه‌ مالیان، چونکه‌ رێزینکی زۆری له‌ زانست و زانایان ده‌گرت، دوو سال له‌ مالی خوالینخۆشبوو عومه‌ر پاشای ناوبراودا له "به‌دلیس" مامه‌وه..

ئهم پیاوه شه‌ش کچی هه‌بوو: سیانی بچووک و سیانی گه‌وره. جا هه‌ر چه‌نده‌ من ماوه‌ی دوو سال له‌و ماله‌دا ژبام، که‌چی که‌چه‌ گه‌وره‌کانیم نه‌ده‌ناسین، چونکه‌ بۆم نه‌ده‌پروانین تا بیان ناسم و لینکیان جیا بکه‌مه‌وه.

جارینکیان زانایه‌ک بوو به‌ میوانم، له‌ ماوه‌ی دوو رۆژدا ئه‌و کچانه‌ی ناسی و له‌ یه‌کی جیا کردنه‌وه!

ئه‌وانه‌ی له‌ ده‌ورو به‌رمدا بوون سه‌ریان سوورده‌ما له‌وه‌ی که‌ چۆن من نایان ناسم و.. پرسسیان:

بۆچی سه‌ریان ناکه‌یت؟

منیش پێم وتن:

"پارینگاری کردنی عیززه‌ت و سه‌ربه‌رزیی زانست نایه‌لینت سه‌یر بکه‌م!"

◆ له‌ یه‌کتی له‌و فیه‌ستیفالانه‌ی که‌ چل سال پێش ئیستا له‌ ئه‌سته‌مبوول ساز کرا، حه‌شاماتینکی زۆر ئاماده‌ بوون، له‌مبه‌ر و ئه‌وبه‌ری ئه‌و که‌نداوه‌ی که‌ ئه‌سته‌مبوول

ده کات به دوو به‌شوه ئافره‌تانی ئەسته‌میوول و ئافره‌ته رۆم و ئهرمه‌نی‌یه پۆشته و پرووته کان ریزیان به‌ستبوو.

منیش له‌گه‌ل کاک تاها و کاک ئیلیاسدا (که هه‌ردوو کیان ئەندامی په‌رله‌مان بوون) سواری به‌له‌میك بووین تا کو. مانگه‌یه‌نیته جیی ئاهه‌نگ گبیران له‌ کۆتایی که‌نداوه‌که‌دا.

به‌له‌مه‌که‌ به‌ به‌رده‌می ئەو ئافره‌تانه‌دا ده‌رۆیشت.. منیش ئاگاداری ئەوه‌ نه‌بووم که‌ مه‌لا تاها و حاجی ئیلیاس زووتر قسه‌یان کردوو به‌ یه‌ک که‌ به‌ نۆره‌ سه‌یرم بکه‌ن و تاقیم بکه‌نه‌وه‌ و بزانی بۆ ئافره‌ته‌کان ده‌روانم یان نا؟ دوای سه‌عاتیکی ته‌واوی گه‌شتی ناو ئاو به‌و به‌له‌مه‌ و به‌ناو ئەو ئافره‌تانه‌دا، خۆیان دانیان پیدادا نا و وتیان:

سه‌رمان له‌ تۆ سوورپماوه.. خۆ به‌ هیچ جۆری سه‌یرت نه‌کردن!

وتم:

"من ئەو تام و چیژه‌ کاتی و بێ نرخ و ئاوینته‌ی ئازارانهم‌ ناوینت.. چونکه‌ ئەنجامه‌کانیان ئازار و هه‌سه‌ره‌ته‌!"

پاشان هه‌موو هاوڕیانیانم و ئەو که‌سانه‌ش له‌ گه‌لما تیکه‌لن، به‌ باشی ده‌زانن که‌ من به‌ ته‌واوی توخنی وه‌رگرتنی دیاری‌یه‌کان نه‌که‌وتووم و، به‌ درێژایی هه‌موو ژیاانم نه‌رۆشتوو مه‌ته‌ ژیر منه‌تی هیچ که‌سینکی خیره‌ومه‌نده‌وه‌.

جا له‌ به‌ر پاراستنی ریزی په‌یامه‌کانی نوور و خزمه‌تی قورئان و پاراستنی سه‌لامه‌تییه‌ی ئەم خزمه‌ته‌، ازم له‌وه‌ هیناوه‌ که‌ گرنگی به‌ هه‌ر شتیک‌ بده‌م په‌یوه‌ندی به‌ چیژه‌ ماددی و کۆمه‌لایه‌تی و سیاسیی‌یه‌کانی دنیاوه‌ بیست و، بایه‌خیشم به‌ هه‌ره‌شه‌ و ته‌نانه‌ت ئیعدامه‌کانی که‌سانی خاوه‌ن ئامانج و مه‌به‌ستی که‌سی نه‌داوه‌. ئەمه‌ش به‌ پروونی له‌و بیست ساڵه‌دا ده‌رده‌که‌وینت که‌ به‌ په‌هه‌نده‌یی و ئازاری ئاواره‌یی و به‌ندیخانه‌ی ترسناک و له‌ دادگا کاندایه‌ سه‌رم بردوو.

له‌و کاته‌دا که‌ من به‌ درێژایی هه‌فتا و پینج ساڵ ئەم ده‌ستوره‌ مه‌زنه‌م پیداه‌ کردوو، که‌چی کارمه‌ندیکی خاوه‌ن مه‌نسه‌یی ناو حکوومه‌ت تۆمه‌تیکی هینده‌

چەپەلى بە مەبەستى شكاندىنى شان و شكۆى بەرزى پەيامەكانى نوور پىك
خستووە كە تەنانەت بە خەيالى شەيتانىشدا نايەت و، وتوويەتى: "بە شەودا
ئافرەتانى فاحىشە و خۆشترىن و بەلەزەتترىن خۇراكى بۇ دەچىت!"
لە كاتىكدا كە من بە شەودا دەرگا كەم لە ناوہو و دەرہو دەدەخرىت و،
كەسىكىش ھەيە كە بە فەرمانى ئەو كارمەندە بەدبەختە شەو تا بەيانى ناخەوئىت و
چاودىرىي ئەو دەرگايەى لە ئەستۇدایە و، دراوسى و ھاورىكانىش بە باشى
ئاگادارن كە ھەر لە بانگى عىشاوہ ھەتا رۇژ دەبىتەوہ بوارى سەرلىدانى ھىچ
كەسىك نادەم!

بى گومان ئەو كەسەى كە ئەم تۆمەتە ھەلدەبەستىت مروفىكى ھەرزە و
نەفامە و، ئەگەر يە كىك نەك ھەر بىت بە كەر بەلكو بىشېت بە شەيتان ھىشتا
گرىمانى وای بە ئەندىشەدا نايەت.

جا ئەو كەسە بوختان ھەلبەستە، دوای ئەوہى ھەستى بە ھەلەكەى خۆى كرد،
وازی لەم چەشنە فروفىلانە ھىنا و، ئەم شوئىنەى بەجى ھىشت و مىلى شكاند، بى
ئەوہى بگەرپتەوہ.

* * *

(ئەر كەكانى ھەزرەتى مەھدى)

برا ئازىز و بەوہفاكائىم!

يە كىك لەم قوتايانەى نوور كە شان و شكۆ و بەرەكەتى ھەيە - بە ناوى زۇر
كەسەوہ - ئەم پرسیارەى ئاراستە كردم:

بەشىك لەم قوتايانەى نوور كە شوئىيان ديارە و داراى ئىخلاسن، پىيان
وايە و سوورىشن لەسەر ئەم بۇچوونەيان كە تۆ ئەو رابەرە ھەرە مەزنى ئالى بەيتىت
كە لە ئاخىر زەماندا دىت و، ھەرچەندە خۇت لەمە پارىزىت ئەوان زياتر لەسەر
بۇچوونەكەيان سوور دەبن.. تۆش لە لايەنى خۇتەوہ لەسەر نەويستنى بىر و

بۇچونەكەى ئەوان سوور دەبىت و بە زۆرى خۆتى لى دەپاريزىت. بىن گومان ئەو
 برايانە حەقىقەتېكىيان پىيە و بەلگەيەكى بىن گومانىشيان بۇ ئەم بۇچونەيان
 بەدەستەويە! ئېومش بە ھەمان جۇر لە وەر نە گرتنى بۇچونەكەى ئەواندا پالتان بە
 راستى و حىكمەتېكەوۋە داوۋە. ديارە ئەم دوو ھەلوئىستەش پىنچەوانەى يە كترن.. بۇيە
 داواى پروونكر دنەوۋى ئەم دوو دژە ھەلوئىستە لە بەرپزتان دەكەين.
 لە وەلامى پرسيارەكەى ئەم برا بەرپزەدا، كە گەلى مەسەلەى لەخۇ گرتوۋە،
 دەلئىم:

ئەو قوتابى يە خەواصانەى نوور بەلگەيەكىيان بەدەستەويە، بەلام لە دوو پرووۋە
 پىوئىستى بە تەعبىر و لىنكدانەوۋە ھەيە:
 پرووى يەكەم:

چەندىن جار لە پەيامە كاندا نامازەم بەوۋە داوۋە كە حەزرەتى "مەھدى" نوئىنەرى
 كەسى مەعنەويى كۆمەلى مەزنى ئالى مەمەدە ﷺ و، سنى كارمەندىى لە ئەستۇدايە.
 ئىمە لە مېھرەبانىيى خواى گەورە ئومىدەوارىن كە كۆمەلەكەى حەزرەتى مەھدى و
 دەستەى سەيىدە بەرپزە كان، ئەو ئەرك و كارمەندىيانە جى بەجى بىكەن، ئەگەر
 كتوپر قىامەت بەرپانەبىت و گرۆى مرؤفېش بە تەواۋەتى پى لى ون نەبىت.
 سنى كارمەندىيەكەشى برىتىن لەمانەى خوارەوۋە:
 ❖ كارمەندىى يەكەم:

"رژگار كردنى ئيمان" ە. ئەمەش بە پوچەل كردنەوۋەى فەلسەفە و بىرى ماددى
 دەبىت لە پىش ھەموو شتىكدا. چونكە بە وىنەى بلاو بوونەوۋەى تاعوون بىرى
 ماددى و سروشتى يە كان لەناو گرۆى مرؤفدا پەرى سەندوۋە و زانست و
 فەلسەفەى ماددىش بەسەر بىر و زەينە كاندا زال بوۋە.

جا پاراستنى ئىمانداران لە شەر و زىانە كانى "گومرايى" پىوئىستى بە چەند
 لىكۆلئىنەويەكى فراوانى زانستى و باس و توئىئىنەوۋەى بەردەوام و يەك لە دواى يەك
 ھەيە كە ئەمەش داخوۋازى لىپرانىكى يە كجارى و دەستبەردار بوونى تەواۋەتى يە لە

ټرك و خهم و خهفته ته كانى دنيا. خو كات و بارودوخه كانيش بوارى ټوه نادهن كه خودى حهزرتى مههدى بو خوئى ټهم ټر كه جئ به جئ بكات! چونكه كاروبارى حو كمرانى خه لافه تى ټيسلامى هينده كاتى بو ناهيلنه وه كه به ټر كه وه خهريك بيټ. كه واته ده بئ پئش خوئى دهسته و تا قميك له شوينيكدا ټه و ټر كه راپه رپئن و، كاتى كه حهزرتى مههديش دئت نووسراوه كانى ټه وان ده كات به بهر نامه يه كى ټاماده كراوى خوئى و، بهم جوړه و به شيوه يه كى ته واره تى ټم ټر كه راده په رپئيت!

هيزى پالپشت و سوپاى معنه ويى ټه بنجامدانى ټم ټر كه قوتايانينكن كه به ته واره تى سيفه ته كانى ټيخلاس و وهفا و پشتگيرى و په يوه ندى يان له نيواندايه. جا ټه قوتايان هه رچه نده به ژمارهش كه م بن، به لام له ناوهرؤكدا هيز و گرنگيى سوپا يه كيان هه يه.

❖ كارمهندي دووهم:

بريتى به له زيندوو كرده وهى شه عايره كانى ټيسلام له كومه لدا به ناوى خه لافه تى محمه دى و، رزگار كرده نى گرؤى مرؤف له كاره ساته له ناوده ره ماددى و معنه ويى به كان و له غهزه بى خواى گه و ره. ټم كارهش به وه ټه بنجام ده دريت كه پشت به "يه كبونى جيهانى ټيسلامى" به سترت. ټم كارمهندي به به چهند كارگوزاريك به رپنوه ده چئت كه چهند سوپا يه كى وهها پئك به پئن ژماره يان به مليونه ها بيټ.

❖ كارمهندي سئهم:

حهزرتى مههدى بو پياده كرده نى شه ريعه تى ټيسلام و جئ به جئ كرده نى حو كه كانى قورټان تئده كو شئت، دواى ټه وهى كه له ټه بنجامى ټه و ټالو گوزرانه ي رؤزگار هينايان كاپه وه، جئ به جئ كرده نى زور فه رمانى قورټان و ياساى شه رعى تا راده يه ك له كار خران.

جا بو ټه بنجامدانى ټم ټر كه گرنگه ي سهرشانى، پشتگيرى به كى معنه ويى له لايه ن هه مرو ټيمانداران و يه كيتتى ټيسلامى به وه به ده ست ده هينيت و، زانايان و

ئهولیاکان به تایبەت ملیۆنه‌ها پالەوانی گیانفیدای ئالی بەیت که به زۆری و هیزه‌وه له ههموو سەردەمێکدا هەن، شوێنی دەکه‌ون و، هەر هەموویان له پیناوی ئەنجامدانی ئەم ئەر که هەرە مەزنەدا پەشتی دەگرن.

جا مادەم حەقیقەتی ئەم کارە بەم جۆرەیه! ئەوا پزگار کردنی ئیمان و پڕنمایێ راستەقینەیی خەلکی - بەگشتی - بۆ لای ئیمان، تەنانەت گۆڕینی ئیمانی تەقلیدی خەلکانی عەوام بۆ ئیمانی تەحقیقی، یە که‌مین ئەرک و بەرزترین رێبازی "حەزرەتی مەهدی"یە، هەر ئەم ئەر که‌شه که له وانا و راستیدا ناوی "المهدی" دەخوازێت.

جا له‌بەر ئەوەی "قوتایانی نوور" ئەنجامدانی ئەم ئەر که به تەواوەتی له "پەیامەکانی نوور" دا دەبینن! ئەوا دوو کارمەندی یە که‌ی تر له چاوی ئەم کارمەندی یەدا بەلایانەوه دینە پله‌ی دووهم و سێهەم. هەر له‌بەر ئەوە‌شه که وه‌ک جۆرە مەهدی یە که‌ دەروانە که‌سی مەعنەویی پەیامەکانی نوور و، لەمەشدا حەقیان پینکاوه!

ئەجا له‌بەر ئەوەی پینان وایە که ئەم لاوازه‌ی دانەری پەیامەکانی نوور نوێنەری ئەو که‌سایەتی یە مەعنەوی یە بی‌ت - که له پەشتگیری و هاو‌په‌یوه‌ندی قوتایانی نوور پینکها‌تووه - ئەوا هەندێ جار ئەو ناوه بۆ ئەویش به‌کار دەهێنن.

خۆ هەر چەند ئەم کارە لێ تینکچوون و سەهۆیکە ئەوان تێی که‌وتوون، به‌لام بەرپرس نین لێی! چونکه هەر له‌ دێر زەمانەوه زیادە‌په‌وی له گومان باشیدا بووه و په‌خنی لێ نه‌گیراوه. منیش له‌ لایەنی خۆمەوه، به‌ پروانینی دو‌عا و ئاواتە‌خوازی و نیشانه‌ی که‌ماتی بیروبا‌وه‌ری قوتایانی نوور، دە‌پروانە گومان باشی یە له‌پرا‌ده‌به‌ده‌ره که‌یان و، زۆر په‌خنیان لێ ناگرم!

بەم لیکۆلێنه‌وانە‌ی پێشوو، تەئویلی بینینی هەندێ له‌ ئەولیا‌یانی پێشین دە‌رده‌که‌وت که له‌ که‌شفه‌کانیاندا پەیامەکانی نووریان به‌ مەهدی ئاخ‌ر زەمان بینیه!

واتە ئالتۆزی له‌ دوو خالدا هه‌یه و پێوستیان به‌ لیک‌دانە‌وه‌یه:

یه که میان: دوو کارمندی یه که ی دوای نهمه (واته دووهمم و سنهمم) هرچهند له گۆشه ی پروانینی حهقیقه تموه هینده ی کارمندی یه کهم گرننگ نین! بهلام دامه زرانندی حوكمی ئیسلامی له سهر زهویدا به سوپاكانی خهلافه تی محهمدی و یه کیتی ئیسلامی، له بهرچاوی خه لکیدا هه زار جار له کارمندی یه کهم فراوانتره، به تابهت لای عهوامه کان و نههلی سیاسهت، به تابهت تر به لای بیر و بۆچوونه کانی نهم چهرخه وه. به رادهیهک که ههر ئهوه نده ی ناوی "مههدی" له که سینک نرا، یه کسه ر نهم دوو کارمندی یه به زهیندا دین، نهک یه کهم! که نهمهش و الهم ناوه ده کات که نامازه بیته بۆ واتایه کی سیاسی و، دوور نی یه واتای "لهخۆ رازی بوون" به زهیندا بهیئیت و، حهز و ئاره زووه کانی به دهسته پێنانی ناوبانگ و چاوگێران بۆ پله و پایه به رزه کان، سهر هه لیده ن!

ئنجاهه ر له دیر زه مانه وه و تانیستاش زۆر که سی ساویلکه و ئهوانهش که به دوای پله و پایه به رزه کاندایه گهرین، لافی ئهوه یان لێ داوه که ده بن به "مههدی"! خۆ ههرچهند گه لێ نوێکار و رابه ر له وانیه که خه لکی بۆ رینی راست رینماییه ده که ن، هاتوون و له مه و لاش دین، به لام هیه چ کامیان خۆ ی به و حه زه رته ی مههدی یه گه وره یه دانانیته که له ئاخه ر زه ماندا دیت، چونکه ئه و که سه هه ر ته نها یه کی که له و سن نهر که ی له شوینیکدا پین ئه بنجام ده دریت!! پاشان خه بیره کان له دادگای "ده نیرلی" دا، به پینی باوه ری هه ندیکیان، سه بارهت به قوتاییانی نووره وه وتیان:

گه ر سه عیدی نوورسی خۆ ی به "مههدی" له قه لهم بدات، ئه واهه موو قوتایی یه کانی به سنگینکی فراوانه وه قسه که ی ده سه لپین!
منیش له دادگادا پینم وتن:

من ناتوانم خۆم له ئالی بهیت دابینم، چونکه نه سه به کان لهم سه رده مه دا به جۆرینکی وایه که لێ یه که تر بوون که ناتوانریت له یه که جیا بکری نه وه، له کاتیکدا که مههدی ئاخه ر زه مان له ئالی بهیت ده بیته.

خۆ ھەرچەند لەو پرۆووە کە من وە کو کورپنکی مەعنەویی ھەزرەتی
 عەلیم - خوا لئی رازی بێت - و، وانەى حەقیقەتم لەلا خویندوووە، یە کێک لە
 واتا کانی "ئالی مەھمەد ﷺ" قوتابی یە راستەقینە کانی نوور دە گریتەووە، دە گونجی
 لەم پرۆووە لە ئالی بەیت دابنرێم.. بەلام ئەم زەمان و پرۆژگارە ھى کەسى
 مەعنەوی یە و، رێبازی پەيامی نووریش بە ھىچ جۆرنیک بوار بە ھەزى خۆویستی و
 خۆدەر خستەن نادات و، بە دواى پلەوپایەدا ناگەرێت و، جینی بەدەستھێنانی
 شەرەفمەندی و ناوبانگی تیدا نابیتەووە. چونکە ھەموو ئەمانە بە تەواوی دژی
 نەھینی ئیخلاسن.

کەواتە شوکر و سوپاسی بێ سنوور پێشکەش بە پەروردگاری شکۆمەندم
 لەسەر ئەوێ کە وای لێ کردووم لە خۆم رازی نەم. بۆیە ھەرگیز ئاوپ لەم
 چەشنە پلەوپایە کەسى یانە نادەمەووە، کە زۆر لە سەرۆکی توانا و پلەى خۆمەوون.
 تەنانەت گەر چەندین پلەى بەرزى سەر بە قیامەتیشم بەدریتى، ھەر ھیشتا خۆم بە
 ناچار دەزانم کە واز لە ھەموویان بەینم، تاکو ئەو ئیخلاسه زامدار نە کەم کە لە
 رێبازی پەيامە کانی نووردا ھەبە.

ئاوام بە خەبیرە کانی دادگاوت و، ئەوانیش بێ دەنگ بوون.

* * *

(بۆچی وازم لە سیاسەت ھێنا؟)

برای ئازیز و بەوھفام کاک رەئفەت!

یە کەم:

بە بۆنەى چەند پروداویکی جۆزئی یەو، کە ھەموومان پێکەووە دە گرنەووە، بە
 توندی ئەووم بە دلدا ھینرا کە ئەم راستی یەى خوارەووەتان بۆ پرۆون بکەمەووە:
 بێ گومان قوتابی یە کى نووری تاییەتیی وەك ئیوہ دەزانن کە پەيامە کانی نوور
 ھەرگیزا و ھەرگیز نابن بە ئامرازى دەستی ھىچ شتێک و، جگە لە پەزامەندیی
 خواى گەورە ھىچ ئامانجێکی تریان پێ ناهینریتە دى و، راستەوخۆ و پێش ھەموو

شتىك بۇ پروونكر دنهوى راستى يە كانى ئيمان تېدە كۆشن، تاكو ئيمانى كەسانى لاواز و خاوهن شك و گومان رزگار بكن.

دووهم:

گهوره ترين هيزى پيامه كانى نور له بهرامبهر نه ياره زوره كانيانه وه:
 "ئىخلاص" ه. جا ههروهك پيامه كان ههركيز نابن به داردهست و ئامرازى هيچ شتىكى دنيا، به هه مان جور بايه خ بهو تهوژمانهى دنياش نادهن كه له سهر بناغهى ههستى لايه نگرتن و پشتگيرى لايه نه كان به تايهت تهوژمه سياسى يه كان، بنيات نرابن. چونكه ده مارى لايه نگرتن "ئىخلاص" ده شيونينت و، رهنگى حهقيقه تيش ده گورنت..

تهنانهت هوى وازهينانم له سياسهت - سى سال پيش ئينستا - نهوه بوو كه زانايه كى پياوچاك به گهرمى ستايشى مونافىقنىكى كرد كه خاوهنى بيرىكى گونجاو بوو له گه ل بيره سياسى يه كهى ئەمدا و، له هه مان كاتيشدا ره خهيه كى هينده توندوتىژى له زانايه كى پياوچاك گرت كه بيره كانى پيچهوانهى بيرى ئەم بوون تا ئەو رادهيهى كه به "فاسق" ناوى ده برد!

بهو واتايهى كه ده مارى "مونافهسه" ئەگه ر لايه نگرى سياسى تىكه ل بىنت، ئەوا گه لى هه لهى سه رسوورپه نى وهك ئەمهى لى ده بىته وه. بۆيه وتم: "أعوذ بالله من الشيطان والسياسة"، لهو كاته وه وازم له سياسهت هينا!

له ئەنجامى ئەو حاله ته وه كه ئيوه باش شارهزا و ئاگادارن لىنى وا بىست ساله ته نها يهك رۆژنامه شم نه خوئندوه ته وه و، به دريژايى ده سالىش بايه خم به پروداوه كانى جهنگ نه دا و گوئيم بۇ رانه گرت و، به دواى هه واليشيدا نه گه رام، تهنانهت هه ره هولى ئەوه شم نه دا كه شتىكى له باره وه بزائم. ههروه ها به دريژايى بىست و دوو سالى ره به قى ئەشكه نجه و دىلى توخنى لايه نگرتنى هيچ لايه نيك نه كه وتووم و نه رۆشتوو مه ته ناو سياسه ته وه، تاكو زيان بهو ئىخلاسه نه گات كه له پيامه كانى نوردايه. ئەوه بوو، مه گه ر بۇ پروونكر دنهوى بهر گرى يه كانم له بهردهم

دادگادا، دهنه هرگیز بۆ حوانه‌وه‌ی خۆم سهردانی فه‌رمانگه‌کانی ده‌وله‌تم
نه‌کردوه.

سێهه‌م:

ده‌زانن من سه‌ده‌قه و یارمه‌تی وه‌رناگرم و، نام به‌هزی ئه‌و چه‌شنه
یارمه‌تی یانه‌ش. له‌بهر ئه‌وه، به‌رگ و پۆشاکی تایبه‌تی و شمه‌که پینوسته‌کانی خۆم
ده‌فرۆشم، تاکو به‌ پاره‌که‌یان ئه‌و کتێبانهم له‌ براکاتم بکرمه‌وه که ئه‌وان
نووسیویانته‌وه. ئه‌مه‌ش له‌بهر ئه‌وه‌ی نه‌یه‌لم سوود و به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌کانی دنیا
تێکه‌ل به‌ "په‌یامه‌کانی نوور" بین، تاکو زیان به‌و په‌یامانه‌ نه‌گات و برایانی تریش
په‌ند له‌مه‌ وه‌ر بگرن و، ئه‌وانیش په‌یامه‌کان نه‌کن به‌ "هۆکار" بۆ هه‌یج شتێک.

چواره‌م:

"په‌یامه‌کانی نوور" سه‌روزیادی قوتایانی راسته‌قینه‌ی نوورن! ده‌با پێی پازی
بن و لێی دلتیا بن... با که‌سیان ئاورپ به‌ لای پله‌وپایه‌ی به‌رزی تردا نه‌داته‌وه و، به
دوای هه‌یج سوود و به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌کی معنه‌وی و ماددیدا نه‌گه‌رین.

* * *

(له‌ باره‌ی مسته‌فا که‌ماله‌وه)

(پاشکۆی ئه‌و عه‌رزو‌حاله‌ی که‌ درا به‌

سه‌رۆک کۆمار، ناچار بووم بپنوسم)

هۆکاری بنه‌ره‌تیی هه‌یرشی داخ له‌ دلان له‌ دژی من ئه‌وه‌یه که‌ به‌ بیانوی
خۆشه‌ویستی و پشتگیری یان بۆ مسته‌فا که‌مال ده‌مه‌هاری و ئازارم ده‌ده‌ن!
وا منیش به‌و پقاوی و داخ له‌ دلانه‌ ده‌لیم:

من له‌ باره‌ی که‌سینکه‌وه که‌ مرد و کۆتایی پتی هات و په‌یوه‌ندی به
حکومه‌ته‌وه نه‌ما، و توومه: له‌ ئاخ‌ر زه‌ماندا که‌سینک په‌یدا ده‌ییت زیان به‌ قورئانی

پیرۆز ده گه به نیت! نه مه شم سى سال پینش پهیدا بوونی وت و، کاتی خوی له
 فرموده یه کی پیرۆزه وه هر مگر تبوو. پاشان رۆزگار ده ری خست که نهو که سه:
 "مستهفا که مال!!"

جا نهو رق له دلانهی که لایهن و پشتی مستهفا که مال ده گرن، و اما وهی بیست
 ساله، به چه ند پرو بیانویه کی پروپووج، نه شکه بنجه و نازارم ده دن، چونکه من
 ناچم کارینکی پینچه وانهی راستی بکه م و هموو سه ره برزی و شانازی و
 سهر که وتنه کانی نهو سو پایه ی پینج سه د ساله به قاره مانیتی و خۆ به ختکاری یه وه له
 پیناوی حه قدا ته حه ددای جیهانی کردوو، بده مه پال مستهفا که مال!
 به لئی، وهك له داد گادا چه سپاندم:

هموو شانازی و ده سه کوه وت و کرداره چا که ماددی و معنه وه ی یه کان ده بی
 بدرینه پال کۆمه ل و به سه ر نه واندا دابمش بکرتین، به لام تاوان و گونا هه کان و
 هه لسه کوه ته هه له کان ده بی بدرینه پال سه رۆ که که یان.

جا له بهر رووناکیی ئه م ده ستوره راسته قینه یه دا ده لیم: نهو شه ره ف و
 شانازی یانه ی که سوپا له رینی سهر که وتنه کانی خۆ یه وه به ده ستی هینان، به تایه ت
 هی نه فسه ره قاره مانه کان که سهر کردایه تیی سوپایان له نه ستۆدا بوو، نابنی به هی
 مستهفا که مال دابرتین، به لکو تنه نا هه له و ناته واوی و گونا هه کانی ده درینه پال!
 جا نهو که سانه ی که به خۆش نه ویستنی مستهفا که مال تۆمه تبارم ده که ن، له
 راستیدا سوو کایه تی به شان و شه ره ف و که رامه تی سوپا ده که ن. بۆ یه من به
 خیا نه تکارانی نه ته وه یان داده نیم و به و چا وه بۆ نهو سهر سه خته لایه نگرانه ی مستهفا
 که مال ده پروانم و، ئاماده شم ئه م راستی یه یان پنی به سه لیم، وهك له بهر ده م داد گادا
 چه سپاندم:

(من ملیۆنه ها سه رباز و نه فسه ری سوپای کۆلنه ده ری ئه م نه ته وه خا وینه م خۆش
 ده ویت و، هه تا بتوانم بۆ پاراستنی عیززه ت و که رامه ت و ریزیان تیده کۆشم.
 که چی ناحزه رق له دله کاتم که به رام بهرم را وه ستاون، له نا وه رۆ کدا سوو کایه تی

به شان و شكۆى مليۆنه‌ها كه سى ئەم سوپايه دەر دهبېرڻ و له پىناوى خۆشويستنى تهنه‌ها يەك كه سدا دوژمنايه تى يان ده كه ن).

به لى، به چهنه نيشانه يه كى زۆر بۆمان دەر كه وتوووه كه: تهنه‌ها له بهر ئەوه‌ى "مسته‌فا كه مال" م خۆش ناويت و نه يارى بووم، ئەو رِق له دلانه هيرشم ده كه نه سەر و، هۆكاره كانى تر هه موويان بپويانوى پپوپوچ و ده ست هه ليه ستن. بۆيه ناچار بووم كه به و نه يارانهم بلييم:

مسته‌فا كه مال خۆى بانگى كردم بۆ ئەنقهره تاكو پيزم لى بگريت و بمكات به واعيزى گشتى هه موو كوردستان (پاريز گاكانى خۆر هه لات). منيش پزوشتم بۆ ئەنقهره، به لآم ئەم سى ماددانه‌ى خواره وه هانيان دام و از له خۆشويستنى به ييم و، له ئەنجامى ئەم واز هينانه سدا بيست سالى په به قم به ئازارى ژيانى گوشه گيرى و پپ له ئەشكه نجه و ئازار برده سەر و، توخنى كاروباره دنيا ييه كانى ئەوان نه كه وتم:

مادده‌ى يه كه م:

به كردار و په فتاره كانى خۆى ده‌رى خست كه (مسته‌فا كه مال) ئەو كه سه يه فهرموده‌ى پيرۆز رايگه ياندووه: له ئاخى زه ماندا كه سيك په يدا ده ييت هه ولى زيان گه ياندن به داب و نه ريته ئيسلامى يه كان ده دات! من سى و شمش سال پيشتر ئەو فهرموده پيرۆزم ليكدا بووه وه. پاشان به ته ووى و اتا كه‌ى له م كه سه دا هاته دى! ئەمه شم له مادده‌ى سى هه مى به رگرى يه كانم له به رده م داد گادا، پروون كردوو هه ته وه.

مادده‌ى دووه م:

"بوون" و "بينا" و "ژيان" هه رشتيک به نده به بوونى هه موو پايه و هه ل و مه رجه كانى ئەو شته وه. به لآم "نه بوون" و "پرووخان" و "مردن" هه كه‌ى به تىكچوون يان نه هاته نده يى تهنه‌ها يەك مه رج پروو ده دات. ئەمه ش ده ستوور يىكى هينده راسته قينه يه كه له سه ر زمانى خه لكيدا ئەم قسه يه وه كه په ندى لى هاتوووه و ده لىن:

"وئرانكارى له ئاوه دانكر دنه وه ئاسانزه!"

جالەسەر بناغەى ئەم دەستورە بەهیز و توندوتۆلە:

هەرچى ناتەواوى و عەيبە و كاوكارىي پروالەتى و سامناك پروويان داو،
هەموويان ھى ھەلەكانى ئەو سەر كۆرەيەن! بەلام سەر كەوتتە درەخشانە كان ھى
قارەمانىيى سوپان.

جالە كاتىكدا كە دەبوو سەر جەمى خراپكارىيەكانى بديرىنە پال و، كۆردارە
چاكە كانىش بە ھى سوپا دابىزىن، كەچى ئەم پىويستىيە بە تەواوى پىچەوانە
كراو تەو، ئەو تە كۆردارە چاكەكانى كۆمەل دەدرىنە پال ئەو كەسەى كە خراوتە
پىشەو، و، خراپەكانى ئەويش دەدرىنە پال كۆمەل! ديارە ئەمەش سەمىنكى چەپەل و
ئابروو بەرە.

ماددەى سىئەم:

گىپرانەو ھى چاكەكارىيەكانى كۆمەل و سەر كەوتتەكانى سوپا بۆ سەر كۆردەى
فەرماندە، ھەروەھا گىپرانەو ھى گوناھەكانى ئەو فەرماندەيەش بۆ ھەموو كۆمەل،
ئەو دە گەيەنەت كە سووكايەتى بە شان و شكۆى ھەزاران كۆردەو ھى چاك
بكرىت و بەيترىنە ئاستى يەك دانە كۆردەو ھى چاك و، لە ھەمان كاتدا يەك كۆردارى
خراپىش بكرىت بە ھەزاران ھەلە و كۆردەو ھى خراپ..

چونكە ھەروەك ئە گەر تىپىكى سوپا دوژمىنكى سەرسەخت بكوژن، ئەوا
ھەموو يەكىكى سەربازەكانى ئەو تىپە پلەى موحاھىدىيان دەدرىتى، بەلام گەر ئەم
پلەيە تەنھا بە فەرماندەكەيان بديرىت، ئەوا ھەزار پلەى موحاھىد دادە بەزىترىنە تەنھا
يەك دانە پلە..

ھەروەھا گەر لە ئەنجامى ھەلەيەكى فەرماندەى ئەو تىپەو تەواينكى قەتل پروو
بەدات و پاشان ئەم تەواانە بخرىتە ئەستۆى ھەموو يەكىكى ئەو تىپەو، ئەوا يەك دانە
تەواانە كە زياد دەكات و لە حوكمى ھەزار تەوااندا دەيىت. چونكە ئەو كاتە - بۆ
ئەوونە - ھەزار سەرباز لەو تەواانە بەرپرس دەبن و شايانى ئەو دەبن كە سزا بديرىن
لەسەرى!

ههروهك ئەمه لهم نموونهيدا وايه، ئەم مەسەلەيەش بە هەمان جۆرە. چونكە هەلە گهوره كان زۆر ئاشكرا و لە بەرچاوان. جا ئەگەر نەخرينه ئەستۆي ئەو پياوه مردووهي كه هەر خۆي ئەنجامي داوان و، بەدرينه پال ئەو سوپا مەزنە بەرپزهي كه لە پيش چاوي هەموو جيهاندا جيهادي لە پيناوي هينانهديي حەقدا دەرخت و، بە خوئين و شمشيره كانيشي شايبهتبي سەربەري و بلند پراگرتني ئالاي قورئاني لە ماوهي پينج سەد بەلكو هەزار سالدا سەلماندا، ئەوا ئەو گوناھانە دەبن بە هەزاران گوناھ و بە ئەندازەي ژمارەي ئەرکانە کانی ئەو سوپايە بە شيوهيه کي سامناك چەپەل رابوردووي بەرز و مايه‌ي شانازيي ئەو سوپايە بە شيوهيه کي سامناك چەپەل دەبينت و دەشيويت و، ميژووه كەشي بە رادەيهك رەش دەبينت كە سوپاي ئەم چەرخە بەرپرس و شەرمەزار دەكات لە بەردەم سوپا پالەوانە کانی چەرخە کانی پيشوودا..

ههروه‌ها گەر سەرکوتنە درەخشانە کانی سوپا و شانازي و دەسکەوتە کانی ئينستاي بەدرينه پال تەنها يەك دانە کەس، ئەوا دەبن بە شتيکي جوزئي و، ئەو کردووه چاک و جيهادانهش كە هيندهي ژماره‌ي ئەرکان و سەربازە کانی سوپا دەبن، دینه خوار و دەچنە حوکمی چاکه‌ي يەك دانە کەسەوه. دياره لەو کاتەشدا ئەو رووناکی يە درەخشانە دەکوژیتەوه و نايبت بە کەفاره‌تي تاوان و گوناھە کان. لەبەر ئەم هۆکارانەيه کە وازم لە خۆشويستني ئەو پياوه هینا و، خۆشويستني ئەو سوپايەم دەسکەوت کە بە کردووه و بە جۆريکي کاربگەر و لە کاتيکي ناسکی سەخڵەتدا لە ريزه کانيدا خزمەتم کردووه. ههروهك بە پەيامە کانی نووريش ههولتي پاريزگاريي شەرفي ئەو سوپايەم داوه کە هەزار جار لە هەر تاکە کەسيك بەرز و بلندتره!!

سەعیدی نوورسی

لە ئەمیرداغ

پاشبندی

نیمیردغ

(بروانامه يهك)

براياني نازيز و به وفام!

پروزيبايي جه ژنتان لي ده كه م.. نهو شتان ده خه مه وه ياد كه زووتر
پنم را گه ياند بوون، كه له پني پشت به ستم به خاتيره يه كي معنه وي
هه ريه كه تامم - به پني پله ي خوي - به "سه عيد" يك و مير اتگريكي
خوم و پاريز گاريكي په يامه كاني نوور له بريي خوم، قبول كر دووه.
وا ئيستا جگه له وه، نهو شتان بو پروون ده كه مه وه كه:

مادم ئيوه له زانسته كاني ئيمان و خزمه تي قور ئاندا و له سه ر
بناغه ي گومان باشي يه له راده به دهره كه تان پله يه كي نهو تو ي
مامو ستاييتان به من به خشيوه كه زور له سه رووي توانا و سنووري
خوم وه يه، نهوا به وينه ي مامو ستاياني پيشين كه پروانامه ي
زانستي يان به قوتايي يه شايسته كاني خويان ده به خش ي، مينش پروانامه
به هه مو يه كيكي ئيوه ده به خشم و، به ويژدان و روح ي خوم و هه مو و
متمان ه به كم، پروزيباييتان لي ده كه م.

به راستي ئيوه تا ئيستا له پناوي "بلاو بوونه وه ي په يامه كاني
نوور" دا هاو دم له گه ل پابه ند بوونتان به "وه فا و ئيخلاسي ته واوه تي"
هه و ليكي له توانا به دهرتان داوه و، له مه ولاش به جوان ترين و
دره خشان ترين شيوه هه ر له سه ري به رده وام ده بن و، پشت به خوا ده بن
به هه زاران "سه عيد" ي به تواناي به هيز و گه رمو گو ر له نه ركي
سه ر شانتاندا، له بريي هم سه عيده ده سته وسانه لاوازه خانه نشينه.

سه عيد ي نوورسي

ئەو نامانەي كە دواي بەنديخانەي ئافيوون لە "ئەميرداغ" نووسران

باشبە سبجانە

(بۆ سەرۆكي كاروباري ئاييني)

برا ئازيز و بەوفاكاتم!

با يە كيكتان لە بریي من بروت بۆ سەرۆكايهتیی كاروباري ئايینی و، ریز و سلوم ئاراسته ی بەریز "ئەحمەد حمەدی" ی سەرۆك بکات و، ئەمە ی خوارەوەشی یی رابگه یه نیت:

جەنابتان دوو سال پینش ئیستا داوا ی کۆمەلێکی تەواوەتی "سەرجهمی پەيامە کانی نوور" تان کردبوو، منیش هەر ئەو کاتە بۆم ئامادە کردن. بەلام کتوپر خستینیانە بەنديخانەو، ئیتر بوارم بۆ نەرەخسا کە بەو کۆمەلە پەيامەدا پرۆمەو و هەلە گیری یان تیدا ئەنجام بدەم، بۆیە نەمتوانی بۆ بەریز تانی بنیرم. وا ئیستا سەرقالی راستکردنەو و پینداچوونەو ی ئەو کۆمەلە پەيامەم، بەلام وا دیارە لەبەر تیکچوونی باری تەندروستیم لە ئەنجامی ژەر پینداغەو نەتوانم بەم خیراییە تەواوی بکەم. پشت بە خوا هەر کە لە هەلە گیری و پینداچوونەو ی بوومەو، دەینیرم بۆ بەریز تان.

جا لەبەر ئەو ی هەر کە سینک دیاری وەر نە گریت دیاریش نادات، ئەوا نرخ ی ئەم تەفسیرە مەعنەو ی بە هادارە نرخیکی بەرزی مەعنەو ی دەیت! ئەویش هەولدان ی بەریز تانە بۆ بەدەستپینانی سەر بەستی بلاو بوونەو ی پەيامە کانی نوور، بە سیفەتی ئەو ی کە بەریز تان سەرۆکی زانایانی ئەم ولاتە ئیسلامی یەن. هەر وەها سنی جزمی موصحەفی پیرۆزیشی لە گەلدا دەنیرین کە زووتر پيشانمان داو، تکامان وایە هیممەت و تیکۆشان تان بۆ لە چاپدان ی بجنە کار.

بە روونی بۆ خودی ئیو ی بەریزی ئاشکرا دە کەم کە:

تا ئیستا لە میژوودا هیچ دەستدریژی یەکی غەددارانە و ئاشکرا بەرامبەر زانستی حەقیقەت و راستی یە کانی ئیمان رووی نەداو، بە وینە ی ئەو ی کە لەم کیشە یە ی

ئېمهدا پروو دەدات. لەبەر ئەو، دىوانى زانستى و پلەوپايەى سەرۆكايەتتىى بەرپزتان - پىش ھەموو شتىك - داخوازى جى بەجى كردنى ئەم ئەركە ئايىنى و زانستى بەيە. لە دەمى ژەر پىدانى دوايمدا بىرم لە ئەجەلى خۆم كردهو، دلى خۆم بەو دەپو، دە: دواى من "ئەحمەد ھەمدى" پەيامە كانى نوور لە برىى من دە گرئتە ئەستۆى خۆى.

ھەروەھا نوسخەپە كى تەواوى بەرگرى بە كانى بەردەم دادگاشم دەنېرم بۆتان كە عەينى ھەقىقەتە و پىشتر چەند بەشىكمان لى ناردوون بۆ دىوانى بەرپزتان، بەو ھىوايەى كە وەك مەرجه عىك بە دەستى ئەو كە سەو ەيىت كە لە ژىر سەرپەرشتىى ئېوهدا بۆ ئازادىى بلاو بوونەو ەى پەيامە كانى نوور تېدە كۆشيت.

* * *

(مژدەى بە چاپ گەياندى پەيامە كان)

"نامە كەى صونگورە لە ئەنقەرەو ە بۆ مامۇستا"

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يَسْبُحُ بِحَمْدِهِ﴾

بۆ مامۇستاي بەرپز و ئازىز و بەشەفەقەت و پىرۆز و خۆشەويستم! نامە پەنگىنە كە تانم لە گەل كۆمەلە پەيامىكدا بە دەستى مامۇستا "ئەحمەد ھەمدى" ى سەرۆكى كاروبارى ئايىنى گەياند، ئەوئش بە شادمانى بە كى لەرادە بەدەرەو ە خستىنە كئىبخانە تايبەتتى بە كەى خۆپەو ە، وتى: (پشت بە خوا ئەم كۆمەلە پەيامە دەدەم بە برا تايبەتتەندە كانم تاكو بياخوئىننەو ە، ھەولئش دەدەين، وردە وردە، لەسەر ئەم شىو ەپە لە چاپان بەدەين).

ھەروەھا ئەى مامۇستاي گەورە و خۆشەويستم! وتى: بەپنى ناو ەپزۆكى نامە كەى بەرپزتان بۆ ئەو مەبەستە تېدە كۆشم. چونكە چاپكردنى ئەم كۆمەلە پەيامانە بە يەك جار و لە كاتى ئىستادا لە توانادا نى بە. بەلام دەياندەم بە برا

تایبه‌تمه‌نده کانم تا کو بیانخویننه‌وه و، به پینی بایه‌خ پندان و داواکاری خه‌لکییش
په‌خشیان ده‌که‌ین و، به پشتیوانیی خوای گه‌وره به جوانترین شیوه‌ه‌ولی
بلاو‌کردنه‌ویان ده‌ده‌ین.

صونگور

* * *

(هه‌ولی وه‌گێرانی قورنانی پیروز)

ئهم سه‌رنج‌ه‌ی خواره‌وه، له پێشه‌کیی مه‌قامی دووه‌می مه‌کتووبی بیست و
نۆه‌م و، راسته‌وخۆ له دوا‌ی پرسیار و وه‌لامه‌که‌وه، بنوسریت:
هۆی دانانی ئهم په‌یامه، جوژه به‌ر په‌رچدانه‌وه‌یه‌کی ئه‌و پلانه سامناکه‌یه‌که
ده‌یه‌ویت ته‌رجه‌مه‌ی قورئان له بریی خودی قورئانی پیروز له مزگه‌وته‌کاندا
بخوینریت. به‌لام چه‌ند باس و درێژه‌پێدانیک هاتنه‌ ناو په‌یامه‌که‌وه که په‌یوه‌ندیان به
بابه‌ته‌ سه‌ره‌کی په‌که‌وه‌نی‌یه.. له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا مه‌قامی په‌که‌می مه‌کتووبی بیست و
نۆه‌م هاته‌وه‌ یاد و، وتم: ئه‌و مه‌قامه‌ گ‌رنگ و پنیوست و دره‌خشان و ده‌راسایه،
ناته‌واوی و ئیسرافه‌کانی ئهم مه‌قامی دووه‌مه‌ ده‌سپێته‌وه.
ئیتز به‌وپه‌ری دلخۆشی‌یه‌وه سوپاسی په‌روه‌ردگارم کرد و ئه‌و ناته‌واوی‌یانهم له
بیر چووه‌وه.

* * *

(نامه‌یه‌کی که‌سی و تایبه‌ت بۆ سه‌رۆکی کاروباری ئایینی)

باسمه‌ سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة‌ الله وبرکاته

بۆ به‌رێز جه‌نابی ئه‌حمده‌ حمدی!

واله‌ خواره‌وه‌ رووداویکی رۆحیتان بۆ باس ده‌که‌م که به‌سه‌ر خۆمدا هاته‌وه:

ماوهيه كى زورى پيش ئيستا وازهينان له "عهزعت" و بىرى شويىنكهوتنى "پوخسەتى شەرى" له سەر بناغەى زەرورەت، وهك ئەوهى جەنابتان و چەند زانايە كى تر له گەلتاندا گرتتانه بەر، له گەل بىرى مندا نەدە گونجا. بۆيه رقم له ئيوه و له وائيش هەلده سا و، توورە دەبووم لىتان و، دەموت: بۆچى واز له "عهزعت" دەهينن و شوين "پوخسەت" دەكهون؟ هەر له بەر ئەوش بوو كه راستهوخۆ پهيامه كانى نوورم بۆ نەدەناردن.

بهلام پيش نزيكهى چوار سال، داخينكى زورى پر له پهخنەم هاته دلەوه و، به كسەر ئەمەى خوارهوم به دلدا هات كه:

ئەو بەريزانە له پيش هەمووشيانەوه جەنابى "ئەحمەد حەمدى" دۆست و هاورپى خويندنى تۆن له قوتابخانەى شەرعيدا و، توانييان ئەو مەترسى يەى كه له سەر ئىسلام بوو تا رادهى چوار يەك كەم بكەنەوه. ئەوه بوو بەپى توانا بەشيني ئەر كه زانستى يە كهيان له بەردەم ويرانكارى يە سامناك و توند و تيژە كان و له پىناوى پاراستنى موقەدده ساتدا بەخت كرد و، لەمەشدا شوين دەستوورى شەرىعى "اختيار أهون الشرين" كهوتن و، پشت به خوا ئەم كارەيان دەبيت به كهفارهتى هەندى لەو قسوور و ناتەواوى يانەيان كه به ناچارى تووشى بوون.

ئيتر لەو كاتەوه به چاوى برايه تى راستەقىنەى جارى جارانهوه دەروانەوه ئيوه و زانايانى هاووينەتان. چونكه ئيوه برايانى قوتابخانەى شەرى و هاورپى خويندنى منن.

جا له بەر ئەوهى دواى ئەم ژەهرپيدانەى دوايم چاوه پروانى مردنى خۆم بووم، ئەوا سنى سال پيش ئيستا بپارم دا كۆمەله پهيامينكى تەواو تىتان پيشكەش بكەم، بەو هيوايەى كه له برى من، ئيوه ببن به خاوەنى راستەقىنە و پاريزگارى پهيامه كانى نوور. كه چى ئەو كۆمەله ئيستا ناماده نى يە و هەله گيرى تەواو يشى تيدا ئەنجام نەدراوه. بهلام نەختى راستكر دنەوم له كۆمەله پهيامينكى تەواودا به ئەنجام گەياند، كه زۆر بەى بەشه كانى پازده سال پيش ئيستا سنى قوتابى پايەدارى پهيامه كانى نوور نووسيو يانەتەوه و، گەر بۆ جەنابتان نەبوايه ئەم كۆمەله پهيامه

به نرخم به كهسى تر نه دءا، چونكه نووسينه وهيان له لايهن ئه و سنى كه سه نازيزه وه نرخم كهى گهيان دو وه ته ئاستى ده كۆمه له پهيامى ته وا وه تى ..

به رامبه ر به ممش نرخمى مه عنه ويى ئه م كۆمه له پهيامه بري تى به له سنى شت:
به كه م:

له بهر گرته وهى سى دانه له هه ريه ك له و پهيامانه له سه ر ئاميرى رۆنيۆ به پيته كۆنه كان - گه ر بگۆنجي ت - ده نا به پيته تازه كان و، پاشان دابه ش كرديان به سه ر لقه كانى سه رۆ كايه تى كاروبارى ئايي نى له سه رتاسه رى و لاتى دا، به مه رجي ك يه كي ك له به را تايه تمهنده كاغان يارمه تيدهرى هه له گيرى و سه ربه رشتي كاري ئه م كاره يي ت. چونكه بلا و كر دنه وهى ئه م چه شنه دانرا وانه به شي كه له ئه ركى سه رشانى سه رۆ كايه تى كاروبارى ئايي نى.

دو وه م:

له بهر ئه وهى پهيامه كانى نوور مولك و كه ره سهى قوتابخانهى شه رعين و، به ريزي شان بناغه و سه رۆ كى قوتايي انى ئه و قوتابخانه شه رعى يه ن، ئه وا پهيامه كانى نوور مولكى راسته قينهى ئيوه يه. كه وا ته راتان له سه ر بلا و كر دنه وهى هه ر پهيامي ك بو و په خشى بكه ن و، دو اخستنى هه ر پهيامي كي شان به باش زانى بلا و كر دنه وهى دو ابخه ن.

سى هم:

با به وينهى فۆتۆگرافى ئه و مو صه فه پيرۆزه چاپ بكر ني ت كه ته وافوقه كانى له مه ر "له فزى جه لاله" ده رده خات، تاكو بري سكهى ئيعجاز له و ته وافوقانه دا بي نزي ت. تكيه پي ناسه توركى يه كان، كه له سه ره تاي مو صه فه پيرۆزه كه دا له باره ي ته وافوقه كانه وه نوو سرا ون، له گه ل مو صه فه كه دا چاپ نه كر ين، به لكو باش تر وايه يان له ناميلكه يه كى سه ربه خۆدا به زمانى توركى له چاپ بدر ين، يان به وه ر گي ر اني كى ئه مين بكر ين به عه ره يى.

(نەھىئى ئىخلاس و ھەزەر كىردن لەم تەمەنەدا)

براينى ئازىز و بەھەفام! ئەو ھەم بە دىلدا ھات كە ھەندى مەسەلەتان بۇ پروون
بەكەمەھە كە تايەتن بە خودى خۆمەھە:
يە كەم:

نەھىئى ئىخلاس بە تەواوى رېنى ئەو ھەم لى دە گىرىت كە پەيامە كانى نوور و
خىزمەتى ئىمان ۋەك ئامپازىك بە كار بەھىنم بۇ دەسكەوتنى پلەھوپايەى دىنا و تەنەت
مەقامە كانى ئەودىنىش بۇ خودى خۆم. ھەر ۋەك بە ھىچ جۇرىك نامەوئە ئەو
خىزمەتە خاۋىنە بەكەم بە ھۇكارىك بۇ ھەوانەھەى تايەتتى خۆم و بەسەرىدىنى ژيانى
دىنام بە شادى و خۇشھالى. چۈنكە بە كار ھىنانى كىردەھە چاكە كانى
سەربەدوارپۇژ و بەروبوومە نەپراۋە كانىان لە پىناۋى بەدەستەھىنانى چەند تام و
لەزەتلىكى جۈزىيى ژيانىكى فانىدا، پىچەوانە و دژى نەھىئى ئىخلاسە. بۇيە بە
دىنبايى و پى داگر تەھە ئەمەى خوارەھەتان پىن رادە گەيەنم:

ئەگەر چەند خىزمەتگوزارىك لەو جىننىيە رۇحانىيانەى كە گۆشە گىران و
كەسانى دەست لەدنيا ھەلگرتوو خۇشھال دەبن بە بىننىيان، لە كاتى زامدارىمدا
ئامادە بىن و باشترىن دەرماتم بۇ بەھىنن، ھەر لەبەر ھىنانەدىي "ئىخلاسى راستەقىنە"
خۆم بە ناچار دەزائم كە لىيان ۋەرنەگرم! تەنەت گەر بەشىك لەو ئەولپايانەى كە
لە بەرزەخدان، بەرجەستە بىن و باشترىن جۇرى شىرىنىم پىن بىخەشەن، ئەوا ھاۋدەم
لە گەل ماچ كىردى دەستە كانىاندا ئەو دىيارىيەيان لى ۋەرنەگرم! بۇ ئەھەى
بەروبوومە باقىيە كانى ئەودىناي ھەمىشەيى لە دىنايەكى فانىدا نەخۆم و لەناۋيان
نەدەم! لە راستىدا "دەروون" ىشم بە ۋىنەى "دل" م رەزامەندىي خۇى لەم ۋەرنەگرتە
دەربىرى!

بەلام بە "رۇح" ى خۆم ئەو رېزىلىنەنە رەھمانىيانە ۋەردەگرم كە ۋەك بەرەكەت
ۋان و لە پرووى چاۋدىرىيى خاۋەندەھە بۇمان دىن، پى ئەھەى مەبەستمان بوۋىتىن و
لە نىيازماندا بوۋىن. بە مەرچى دەروونى بەدخواز خۇى تىباياندا ھەلنەقورتىنىت.
چۈنكە ئەو جۇرە رېزىلىنەنە رەھمانىيانە نىشانەى پەسەندى و لىن پارازى بوۋونى
خىزمەتە كەمانە.

به‌هر حال ئەم ئەندازه‌یه بۆ ئەم مەسەلە‌یه سەروزیاده.

دووهم:

له‌یه‌که‌م جه‌نگی جیهانیدا له‌گه‌ڵ شه‌هیدی خوالیخۆشبوو "مه‌لا حه‌یب" له‌ به‌ره‌ی "پاسینلەر" په‌لامار و هیزشمان بۆ سەر‌پرووسه‌کان ده‌برد و، تۆپخانه‌که‌ی ئەوانیش به‌رده‌وام له‌ ماوه‌ی هه‌موو یه‌ك دوو خوله‌ کینکدا سنی گولله‌ تۆپی تنی ده‌گرتین!

جارینکیان سنی دانه‌ له‌و گولله‌ تۆپانه‌ به‌ به‌رزایی دوو مه‌تر له‌ ئاستی سەرماندا تێپه‌رین و یه‌ کینکیان له‌ شیوه‌ که‌ی پشتمانه‌وه‌ ته‌قیه‌وه‌ و سەر‌بازه‌کانی ناو سه‌نگه‌ره‌کانیش کشانه‌ دواوه‌. منیش - بۆ تاقیکردنه‌وه‌ - به‌ مه‌لا حه‌یبم وت:
- تۆ چی ده‌لێیت مه‌لا حه‌یب؟ من خۆم له‌ گولله‌ تۆپی ئەو کافرا نه‌شارمه‌وه‌!
وتی:

- منیش وه‌ك تۆ ده‌که‌م و لێت دوا ناکه‌وم و جیا نایمه‌وه‌ لێت.

له‌م قسانه‌دا بووین که‌ گولله‌ تۆپی دووهم له‌ نزیکمانه‌وه‌ داکه‌وت. هاو‌ده‌م له‌ گه‌ڵ متمانه‌یه‌کی زۆردا به‌ پارێزگاریی خوای گه‌وره‌ سه‌باره‌ت به‌ ئیمه‌وه‌، به‌ مه‌لا حه‌یبم وت:

با به‌ره‌و پێشه‌وه‌ بپۆین.. گولله‌ تۆپی کافران نامانکوژیت و.. هه‌رگیز ئیمه‌ش دانا به‌زینه‌ ئاستی هه‌له‌هاتن و دواکه‌وتن!

هه‌مان شت له‌ جه‌نگه‌ که‌ی "به‌دلیس" و به‌ره‌ی پێشووی ئەو جه‌نگه‌ شدا پرووی دایه‌وه‌. چونکه‌ سنی گولله‌ی پرووسه‌کان به‌ر سنی شوینی کوشنده‌ی من که‌وتن و یه‌ کینکیشیان شه‌رواله‌ که‌ی کون کردم و له‌ نیوان هه‌ردوو پێمه‌وه‌ ده‌رچوو. من له‌و کات و بارودۆخه‌ پڕ له‌ مه‌ترسی‌یه‌دا حاله‌تینکی رۆحیی ئه‌وتۆم له‌ خۆمدا هه‌لگرتبوو که‌ پێم عار بوو دایه‌زمه‌ ناو سه‌نگه‌ره‌وه‌. ته‌نانه‌ت "گول‌عه‌لی"ی سەر‌کرده‌ و "مه‌مدووح"ی پارێزگار له‌ پشته‌وه‌ هاواریان لێ به‌رز بووه‌وه‌:

با بکشیته‌ دواوه‌.. یان خیرا برواته‌ ناو سه‌نگه‌ره‌ که‌وه‌!

جا هه‌رچه‌ند ئەوان ئاویان پێ ده‌وتم، من هه‌ر ده‌موت:

گوللە تۇپى دوژمان نامانكوژىت و، بايەخم نەدەدا بە حەزەر و خۇپاراستن و،
 ھەولى پاراستنى ژيانە رەنگىنە كەى رۇژگارى لاويم نەدا..

كەچى ئىستا لە تەمەنى ھەشتا سالىدا ئەوپەرى حەزەر و خۇپاراستن بۇ مەبەستى
 پارىزگارى لىنگردنى ژيانم بە كار دەھىنم، تەنانت بە ھەستىارى بەكى زۇرەوہ خۇم
 لە مەترسى بە كان دەپارىزم!

جا ھەر كەسىك سەرنج لەم دوو حالەتەم دەدات، دوو دژە ھەلوىستى سەپريان
 تىدا دەبىنىت. چونكە كەسىك بىن ھىچ دوودلى بەك رۇژگارنى ژيانى لاوبى خۇى
 بەخت بكات، كەچى بە ھەساسىيەتىكى زۇرەوہ ھەولى پاراستنى چەند سالىكى
 بى تام و چىژى ژيانى پىرى بدات، بى گومان ئەم كارەى لە ھىكەمەتىكەوہ
 سەرچاوى گرتووە و، دوو سى مەبەستى بەرزى تىدايە:

□ مەبەستى بە كەم:

ژيانى پىرى و لاوازىم - تا رادەبەك - دەبىت بەھۆى رزگار بوونى قوتايىانى
 پەيامە كانى نوور لەو پىلان و فروفىلانەى كە ستەمكارە رەسمى و نارەسمى بە كانى
 پشتى پەردە دەبىانگىرن و، لەو ھىر شانەشدا كە بە تايەتى ئاراستەى كەسى منى
 دە كەن. چونكە - لە نەزانى خۇياندا - پىيان وايە من شان و شكۆ بە كەم لەم
 كارەدا ھەبىت.. ئىز لە برى قوتايىانى پەيامە كانى نوور، خۇيان بە منەوہ سەرقال
 دە كەن!

□ مەبەستى دووھەم:

ھەرچەندە ھەموو بە كىكى برا تايەتمەندە كام خاوەنى پەيامە كانى نوورن و،
 ھەرىە كەيان "سەئىد" نىكە بۇ خۇى، بەلام لە گەل ئەو ھەشدا پارىزگارى لىنگردنى
 ژيانە نەخۇشە لاوازە پىرە كەى خۇم بە پىويست دەزام، بە مەبەستى دامەزراندن و
 قوول كەردنەوہى پشتگىرى و ھاوپەيوەندى نىوانىان كە لە دوای "ئىخلاص" بە
 مەزنىن ھىزى ئىمە دادەنرىت. تاكو لە ئەنجامى جىاوازى مەشرەبە كان و بە وىنەى
 پروداوہ كەى بەندىخانە ئەو پشتگىرى و ھاوپەيوەندى بە لىك نەترازىت، كە لەوانەى

لينكترازينكى لهو جوړه زياني گهوره به خزمه تي نوور بگه يه نيټ .. ههروه ها تاكو
 كزومه له په يامه كاني "وته كان" و "بريسكه كان" پيش چاو بخړين و .. گرفتسي
 ترساندنې زانايان له په يامه كاني نوور - كه هي ترس و كيښه ركيڼي نيوانيانه - له
 گزړيدا نه مينيت ..

چونكه به دريژايي هم تاقيركردنه وه دوور و دريژانه ي داد گاكان، دوژمنانم له
 دوژينه وه و بينيني ناته واوي و كه مو كوري يه په نهانه كاغدا ده ستمو سان مان و،
 به هؤي پاريز گاري و چاو ديري خوي گهوره وه نه يانتواني سوو كايه تي به رام بهرم
 بنوين. جا ههروه كه همميدان نه تواني، به هه مان جوړ ناشتوانن به سر په يامه كاني
 نوور دا زال بين. ئيستاش بؤيه ههولي پاراستني ژيانه بين بايه خه كه ي خوّم ده دم
 چونكه نيگه راني تهوم كه دوژمنانم له وانه يه بتوانن له رني سوو كايه تي به شان و
 شكؤي هه ندي له سه عيده لاهه مير اتگره كام و هه ليه ستنې بوختان بؤ ژياني
 كزومه لايه تي يان - له بهر چهند هؤ كارينكي نه زانراو - زيان به په يامه كاني نوور
 بگه يه نن. به راده يه كه به پيوستم زاني زياد له ده مانچه كه ي خوّم، يه كيكي
 تريس هه لبرگرم!

به پشتيواني خوي گهوره و بهر كه تي دوعاي برايام و، به وينه ي پو وچهل
 بوونه وي كاريگه ري ژهره كه، هه موو تهو پيلانانش پو وچهل ده بنه وه كه
 دوژمنان سازيان ده كن.

(نيشانه كاني سه ره له داني تهوژميكي نوي)

برا تازيز و به وه فاكام!

سي هم:

هه چهند من ماوه ي سي ساله بايه خم به رووداوه سياسي يه كان نه داوه و به
 دواياندا نه گه راوم، به لام ده ست به سه ردا گرتني تهو موصحه فه پروزه مان كه
 تهو افوقه كاني له مهر "له فزي جه لاله" ده رده خات و نه دانه وه ي پيمان .. ههروه ها تهو
 هه شكه نجه و تازاره نزمه ي كه به ده ست داد گاي ثافيو ونه وه چه شتمان و قه ده غه

کردني کتنبه کاغان له لايهن نهو دادگايه وه.. هه موو نه مانه، کار يگهري يه کي زور يان له سهر به جني هيشتووم و، له ماوه ي پازده رۇژدا دوو سني جار روانيمه دنياي سياست و، شتي سه يرم تيدا بيني..

بينيم نهو تهوژمي ئيلحاده ي که به ئيستبدادي ره ها و به رتيلي گشتي حوکمي گرتووه ته ده ست، له پيناوي رازي کردني ماسؤنييه ت و شيوعيه ت بۇ ئازاردان و له ناوبردغان تيده کؤشيت، وه ک نهوه ي که له به رگري يه کاغدا خستوومه ته روو. به لام نيشانه و مژده ي سهره لدان ي تهوژمي کي ترم دي که - پشت به خوا - هيژي تهوژمي يه که م ده شکينيت. ئيتر له مه زياتر نه مرواني يه نهو دنيايه، چونکه له پرووي ريبازه که مه وه رني نهو هم بين نه دراوه.

الباقى هو الباقى
براي نه خؤشتان
سه عيدي نوورسي

(بروسکه يه ک بۇ سه روک کؤمار)
بۇ سه روک کؤمار.. جه لال بايارا
پروژبايستان لني ده که ين و، له خواي گه وره ده پارئينه وه که بۇ خزمه تي ئيسلام و نيشتمان و نه ته وه يارمه تيتان بدات^(۱).

به ناوي قوتايياني نووره وه
سه عيدي نوورسي

(۱) شاياني باسه "جه لال بايار" يش نه م بروسکه وه لامه ي خواره وه ي بۇ مامؤستا نوورسي نارد:

به ديعوززه مان سه عيدي نوورسي - نهمير داغ

پروژبايه که تان که له دلوه نارد بو تان گه لني خؤشحالي کردين. زور سوياست ده که م.

جه لال بايار

(به راويزي وه رگيڭي)

(نامه‌یهك بۆ سه‌رۆك كۆمار)

بۆ به‌رپرز سه‌رۆك كۆمار و ئەندامانی ئەنجومەنی وەزیران لە ئەنقەرە!
ئیمەى قوتاییانى نوور چەندین جۆرى بىن وینەى ئەشكەنجە و سووکایەتیمان بە
دریژایی بیست سالی رەبەق هینرایە رى و، هەر ئیمەش بووین كە توانیمان لە
بەرامبەر یەوۀ ئارام و خۆراگرى بنوینین، هەتا خواى گەورە ئیوۀ بۆ یارمەتیدانى
ئیمە نارد.

دادگای تەمبیز و دادگای دەنیزلی هەردوو کیان شایەتەن لەسەر ئەوۀى كە
سووکایەتى كردن بە ئیمە لە ماوۀى بیست و پینج سالی رەبەقدا، لەسەر هیج
بناغەیه كى یاسایی نەبووۀ. چونكە دواى وردبوونەوۀ و لىكۆلینەوۀى سى دادگا لە
سەد و سى كىتب و هەزاران نامەدا، نەیانتوانى نە لە راستیدا و نە بە شیوۀیه كى
ئاسایی هیج هۆیهك بۆ ئەم سووکایەتى و ئەشكەنجە و ئازارەى ماوۀى بیست و پینج
سالی رابوردوومان بدۆزنەوۀ.

هەرچەندە من ماوۀى سى سالە وازم لە سیاسەت هیناوە، بەلام لە گەل ئەوۀ شدا
پیرۆزبایی خۆم پینشكەش بە سه‌رۆك كۆمار و ئەنجومەنى وەزیران دەكەم كە
سه‌رۆكایەتى ئازادینجوزان و سەربەستیان گرتە ئەستۆ. هاو دەم لە گەل
پیرۆزباییه كە شدا ئەم راستی یەى خوارەو هیان بۆ دەدر كینم:

ئەوانەى هیرشمان دەكەنە سەر و لە دادگاکاندا ئازارمان دەدەن، بیانویان
ئەوۀبوو كە دەیانوت: "ئەوانەیه قوتاییانى نوور ئاین لە پیناوى چەند ئامانجىكى
سیاسیدا بە كار بهینن". ئیمەش لە بەرگرى یە كانماندا بەو ستمكارانەمان وت و
دەشلیین و، پشتى ئەم وتەشمان بە هەزاران بەلگە دەگرین كە:

ئیمە "ئاین" ناکەین بە ئامرازى دەستى "سیاسەت" و، جگە لە رەزامەندى
خواى گەورە هیج ئامانجىكى ترمان نی یە و، رینبازە كەمان وایە كە ئاین نەكەین بە
داردەستى نە سیاسەت و نە دەسەلات و نە هەموو دنیا بە گشتى.

دوژمنانیشمان دواى لىكۆلینەوۀى رى لە دلانەى سى سالیان لە سى فەردەى پر
لە كىتب و نامەدا، بۆیان دەر كەوت كە ناتوانن ئەو تۆمەتەمان لەسەر بچەسپینن.

تهنانهت هيچ پروبيانوويهك بۇ ئو فەرمانه ههپره مه كي يانه شك نابهن كه ئيمه يان پى
حوكم داوه. جا له بهر ئه وهى هيچ به لگه به كي ان له دژمان نه دؤزى يه وه، ئه وا
"دادگاي ته ميز" ئه و حوكمه ي هه لوه شانده وه.

ئيمه هه رگيز ئايين ناكه ين به ئامرازىك بۇ سياسه ت، به لكو سياسه ت ده كه ين به
ئامرازىك له خزمه ت و به رژه وه ندىي ئاييندا و، ئاشتى و ته بابى ده خه ينه نيوانيه وه.
ئهمه ش ته نها له كاتىكدا كه ناچار ده بين برواينه سياسه ت له به رامبه ر ئه وانه وه كه
له پىناوى زيان گه ياندىنى زور و له راده به ده ر به م و لاته و به خه لكى ئهم نيشتمانه
سياسه تى خۆسه پىن و هك دارده ستى ئيلحاد به كارده هينن. كه واته كاره كه مان
په يوه ندى و په يوه ستىكى برايانه ده هينته دى بۇ سى سهد و په نجا مليۆن كس
له گه ل برايانان له م و لاتهدا.

بوخته ي ئهم قسانه:

له به رامبه ر ئه وانه وه كه سياسه تى خۆسه پىنيان كردوه به ئامرازى ده ستى
ئيلحاد و ئازريان داوين، ئيمه سياسه تمان كردوه به ئامرازىك بۇ خزمه ت و ته بابى
له گه ل ئاييندا و، به م كاره شمان بۇ به خته وه رىي ئهم و لات و نه ته وه يه تىكۆ شواين.

* * *

(مژده ي گيپرانه وه ي بانگى شه رعى)

باسمه سبحانه

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائماً

براينانى ئازيز و به وه فام!

يه كم:

پر به گيان و قهواره ي خۆمان پروزىبابى هاتنى مانگى په مه زانى پروزتان لى
ده كه ين كه هه شتا و ئه وه نده سالى ته مه نيكي نه پراوه ي پر له عيباده ت بۇ مرؤف
ده هينته دى. هه روه ها له خواى گه و ره ده پارىينه وه كه هه موو شه وينكى ئهم مانگه
پروزه مان وهك شه وى قه در بۇ بكات به شه وينكى به ره هم به خش.. هه روهك به
ميه ره بانى يه فراوانه كه شى لىي ده پارىينه وه كه برايه تىي راسته قينه و ئىخلاسى

كاملتان پىي بېخشىت، تاكو ھەموو قوتايى يەكى تايبەغەندى نورور - بەھۆى بەشدار كوردنى ھەول و تىكۆشانە كانەوہ - لە دەسكەوتە مەعنەوى يەكانى ھەموو قوتايانى نورودا بەشدار بىكات، وەك ئەوہى كە بە ھەزاران زمان پەرسىش و لە خوا پارانەوہ و ئىستىغفار و تەسبىحاتى ئەنجام دايت.

دووھەم:

لە گەل ئەوہدا كە پەيامە كانى نورور بە جۆرىكى مەعنەوى و تەواوہتى سەر كەوتىيان بەدەست ھىناوہ، كەچى ماسۆنى يە مولخىدە كان و شىوعى يە زەندىقە كان ھەولتى ئەوہ دەدەن كە شتى بچووك لە پىش چاودا گەورە بىكەن و، پىي لە سەر بەستىيى بلاو بوونەوہى پەيامە كانى نورور بىگرن. تەنانەت ئەم جارەش بوون بەھۆى ئەوہى كە دادگايى كردغان ماوہى سى و پىنج پۆژ دوا بىخەن و، قەرەقەر و غەلبەغەلبىيان لە گەل پارىزەرە كەماندا نايەوہ، تاكو نەھىلن موصحفە پىرۆزە كەمان بەدريتەوہ. بەلام چاودىرىيى خواى گەورە ھەموو نەخشە و پلانە كانى ئەوانى پووچەل كردهوہ. چونكە پەيامە كانى نورور لە ئەستەمبوول و ئەنقەرەدا خۆيان خستووہتە سەردەستى لاوہ كان كە بۆ پىي راست پىنماييان دەكەن و، ئەوانىش بە تاسە و شەوقىكى تەواوہتى يەوہ دەيانخويننەوہ. بە رادەيەك كە ئەم سەر كەوتە مەعنەوى يە بوو بەھۆى ئەوہى لە لاين سەدان لاوى پۆشنىرەوہ بروسكەى پىرۆزبايى و سوپاسگوزارى بۆ سەرۆك وەزيران پەوانە بىكرىت كە ھەولە كانى خۆى بۆ گىرپانەوہى بانگى محەمەدى ﷺ لەسەر شىوہى شەرىعى، خستبووہ گەر.

(ئىسپارتە سەبارەت بە من شوئىتىكى پىرۆزە)

برا ئازىز و بەوفاكاتم!

يەكەم:

بە بۆنەى گىرپانەوہ و بەرزبوونەوہى دەنگى "بانگى محەمەدى ﷺ" لەسەر دەيان ھەزار منارەى ئەم ولاتە، بەوپەرى خۆشحالى و شادمانى يەوہ پىرۆزبايىتان لىي

ده كه م. ههروهك ته مه مژده به كه بؤ پهيدا برونه وهى سه ره له نوئى شه عاتيره كانى ئيسلام لهم ولا ته دا، له هه مان كاتدا پيشه كى به كيشه بؤ چه ندين جه ژنى گه و رهى ئيوه و هم ولا ته و سه رانسهرى جيهانى ئيسلامى.

ئيمه له لايهن خؤمانه وه سه باره ت به په رستش و دوعا كاتنان ده ئين: "آمين. آمين. اللهم آمين" كه لهم مانگه پيروزهى ره مه زاندا پيشكه شى خواى گه و ره تان كر دوون، كه مانگيكه ده سمايهى ته مه نيكى هه شتا و ته وه نده ساليى پر له عياده ت ده ستى مرؤف ده خات. ههروهك له ميه ره بانى خوا وه نده ده پارئينه وه كه پادا شتى "شهوى قه در" به هه موو به كيك له شه وه كانى هم مانگه پيروزه تان به خشيت. تكام وايه له ئيوه ش كه ده ستى يار مه تى مه عنه ويم بؤ دريژ بكه ن، چونكه له بهر په ره سه ندى نه خو شى و زياد بوونى لاوازيم ناتوانم لهم مانگه دا له سه ر په رستش و دوعا كردن به رده وام م.

دوه هم:

ئاواتى گه و ره م ته وه به كه كو تايى ژيانم له "ئيسپارته" و ده و رو به ريدا به سه ر به م. چونكه به وينه ي پالنه وانه كه ي نوور وتى، مينش ده ئيم:

(شارى ئيسپارته، به خاك و به رد و ئاو و هه وا و هه موو شتيكيه وه، سه باره ت به من پيروزه)! ته نانه ت هه ركات له ما وهى هم بيست و پينج ساله دا له ته بنجامى ته و ئازار و سوو كايه تى پيكر دهنى كه له لايهن حكومه ته كانى پيشو وه وه ده هينرايه ريم، تووره ده بووم و ئارامم لا ده برا، هه رگيز له حكومه ت و به رپر سه كانى ئيسپارته تووره نه ده بووم، ته نانه ت له بهر خاترى هم شوينه خاوينه به رپر سه كانى تريشم له بير ده چوو وه وه دوعام لى نه ده كردن. به تاييه ت نيشتمان په روره راسته قينه كان كه ده ستيان دا وه ته بنيا تنانه وهى ته لايه نانه ي پيشتر ده روو خيئران، له و ئازاد يخوازانه ي كه پييان ده و تري ت دعو كر اسى به كان. من له لايه نى خؤمه وه زور سوپاسى ته و ئازاد يخوازانه ده كه م كه ريزى شايان له نوور و قوتايانى نوور ده گرن و، به زورى له خواى په روره دگار ده پارئمه وه كه پشتيان بگري ت و سه ريان بخات. پشت به خوا ته و ئازاد يخوازانه ئيستبدادى په ها له گوڤر ده نين و، ده بن به هؤ كار يكي سه ره له داني سه ره به ستيى شه رعى.

سىهم:

مانهوه ليره بۇ ماوهى چەند رۇژنىك لە دوای جەژن - لەبەر هۆيكە - كارىكى پىويستە. بەلام مانهوه لە دوای يەك دوو مانگ، بە دەست بپارى ئەرکانى قوتابخانەى زههرا و پەزمامەندىي سەعیدە لاوه كانى زانكۆى ئەستەمبوول و ئەنقەرەيه. ئەوان هەر شوپنىك بۇ مانهوهى من بە گونجاو دەزانن، من پىنى پارىم. چونكە لەبەر ئەوهى ئيوه ميراتگرى راستەقىنەن بۇ من و هەزار جار لە خۆم باشتر ئەرکى ئەم دنيايم رادەپەرتنن، ئەوا دوا مەزلەم لەم ژيانە فانى يەدا بە پراى ئيوه دەسپىرم.

چوارەم:

وەلامدانهوهى پىرۇزبایى و نامەكان بە ئيوه دەسپىرم، كە لە لاينە ئەو كەسانهوه هاتوون پەيوەندىي گەرموگورپى خۆيان بە پەيامە كانى نووره وه دەردەپرن.

(قوتابيانى نوور ژياننامەى مامۆستا كەيان دەنوسن)

برايانى ئازيز و بەوهفام!

يەكەم:

لە خواى گەورهى بەتوانا و ميهره بانى يە فراوانە كەى دەپارپينهوه كە شەونخوونىي يەك بە يەكى ئيوه و گشت قوتابيانى نوور لە شەوى "قەدر" دا قبوول بكات، كە شەونيكە هەشتا و ئەوهنده سالى پەرسەش دەستى مرؤف دەخات و، دەكەوتتە نيوهى دووهەمى رەمەزانەوه، بە تايبەت دە شەوى دواھەمىنى و، بەتايبەت تر شەوه تاكە كانى و، لەناو ئەوانيشدا شەوى يىست و حەوتەم. ئومىدەوارم ئەم برا لاواز و تەقسىر بار و نەخۆشەتان بچەنە ناوهندى دوعاكانتانهوه كە هەزاران "ئامىن" يان لە گەلدايه.

دووهەم:

قوتابيانى نوورى زانكۆ نوپنەرايه تىي چەند سەعیدىكى لاو دەكەن و، بە راستى ئەرکى سەرشانى "قوتابخانەى زههراء" چ لە ئەستەمبوول و چ لە ئەنقەرەدا رادەپەرتنن و، هيج ئەرکىك بۇ ئەم سەعیدە لاوازه ناهيلنەوه.

له هاوینچی ئەم نامەیدا بەیاننامە کە ی قوتاییانی زانکۆتان بۆ دەنیرین کە ئاراستە ی ئەندامانی پەرلەمانیان کردوو، و، نمونە بە ک پیشان دەدات بۆ روونکردنەوی ئەوە ی کە پەیامە کانی نوور سەروزیادن، لە گەل "میزووی ژیان" دا کە هەر ئەوان دایان ناو و بە دەست نوو سەراو تەو، تا کو بدیریت بە حەفتا ئەندامی پەرلەمان.

جا ئە گەر پراتان لە سەری بوو: ئەو بەیاننامە یە و، بەرگری بە کە ی مستەفا صونگور کە پینشکە شی وە زارە تی پەرور دە ی کردوو، و، عەرزو حالە کە ی مستەفا عوسمانیش کە پینشکە شی وە زارە تی دادی کردوو، بیانکەن بە پاشکۆ یە ک بۆ کتیبی "میزووی ژیان" کە بە دەست نوو سەراو تەو، یان لە "ئەینە بولو" بە رۆنیۆ راکیشراو.

سێ هەم:

ئەر کانی "قوتابخانە ی زەهراء" وە کیلی راستە قینە ی خودی خۆمن، کە واتە با وەلامی ئەو نامانە بە دەنەو کە ئاراستە ی خودی کە سی من کراون.

(برایانی موسلمان و قوتاییانی نوور)

برا ئازیز و بەو هفا کاتم!

یە کەم:

هەزار هەزار جار پیرۆزبایستان لێ ییت لە سەر ئەنجامدانی کۆمەلە پە یامی "وتە کان" لە جوانترین و رینکترین شیویدا. هەر وە ک سوپاسی زۆر پینشکە شی خوای گەورە لە سەر ئەوە ی کە بە شینکی کۆمەلە پە یامە کانتان لە زایە بوون و دەست بە سەرا گرتن رزگار کرد.

دوو هەم:

سە بارە ت بەو پیرۆزبایە ی کە ئەندامینکی "برایانی موسلمان" لە "حەلەب" هەو بۆ نوو سیبووم، ئیمەش لە بەرامبەر هەو پیرۆزبایی لێ دە کەین و، لە ناخی دل و گیانیشمان هەو پیرۆزبایی لە "برایانی موسلمان" دە کەین و، پینان دە لێین:

ھەزار جار "بارك الله" ..

"قوتايىنى نور" كە ۋەك جىگە دارىكى "ئىتىھادى مەھمەدى" ى جاران، نوپنەرى ئىتىھادى ئىسلامىي ناۋ ئەنادۆلن. بەلام لە ۋلاتە عەرەبىيە كاندا "براىانى مۇسلمان" نوپنەرى ئەو ئىتىھادە ئىسلامىيەن.

"قوتايىنى نور" و "براىانى مۇسلمان" لە نىۋان چەندىن دەستە و تاقمى تردا، دوو رىزى ھاوشان و ھاوتېروانىنى يە كتر لە ناۋەندى حىزىي قورئان و بازىنەي خاۋىنى ئىتىھادى ئىسلامىدا، پىنكەھىنن. گەلىنى دلخۇش بوۋىن بە بايەخدانى گەرموگورپان بە "پەيامە كانى نور" و نىازيان بۇ ۋەرگېرپانى ھەندىك لەو پەيامانە بۇ زمانى عەرەبى. ئىمە لە بەرامبەر ئەمەۋە ھەستى پىزانىن و ئەمە كدارىيان لە دلى خۇماندا بۇ ھەلدە گرېن. لەبەر ئەمە، ۋەلامىك بۇ ئەو كەسە بنىرنەۋە كە بە ناۋى كۆمەلەي "براىانى مۇسلمان" ۋە كارتى پىرۇزبايى بۇ ناردبووم. تكام واىە ئەوانىش لەۋى چاۋدىرىي قوتايان و پەيامە كانى نور بكن.

* * *

(سەئىدە لاۋە كان)

براى ئازىز و بەۋەفام عوسمان نورى!

بەھۇى نىازى بەرز و ئىخلاسى تەۋاۋەتپى خۇتان، خاۋى گەۋرە چەند سەئىدىكى لاۋى خاۋەن شان و شكۆى لە دەورت كۆ كىردوۋە تەۋە. جالەبەر ئەۋەى ئىۋە مانەۋەى من لە ئەنقەرە بە پىۋىست دەزانن، ئەۋا منىش لە لاپەنى خۇمەۋە نوسخە تايەتپى يە كانى خۇم لە پەيامە كانى نور، كە لەسەر مەسرهفى خۇم ئامادەم كىردوون - لە برىسى خۇم - دەنېرم بۇ ئەۋ قوتابخانە نورىيە بچكۆلەيە، تاكو بە ژمارەى ئەۋ نوسخانە ھاۋرپى و دراوسىت لە دەور كۆبىنەۋە ..

لە ھەمان كاتدا چەند سەئىدىكى لاۋت لەلا دادەنېم كە برىتېن لە: صونگور، جەيلان، صالح، عەبدوللا، ئەحمەد، ضياء. ئەمانە بە خزمەتگوزارى يە كانى خۇيان تا ئىستا چەسپاندوۋىيانە كە گىيانفېداى ئەم رېنگايەن و، زىاد لە ۋەفای كورپانىش بۇ

باوکیان بۆ ئەم خزمەتە وەفایان تێدایە و، ھەریە کەیان لە جینی دە "عەبدوڕپەرەحمان" دایە. بۆیە دەشیان نیرمە لات تا کو قوتایی و وە کیلی من بن و لە بریی منیش ئەرکی سەرپەرشتی کردنی ئەو قوتایخانە بچکۆلەییە بگرنە ئەستۆ و، بیکەن بە قوتایخانەییە کی بچوو کی نوور. ئەمەش بۆ رای ئیو بە جی دەھیلیم.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعیدی نوورسی

(رەخنە گرتنە کانی ئەھلی نیمان)

برایانی تازیز و بەوفا و پیرۆزم!

.....

دووھەم: ئەو رەخنە گرتنە سوو کە لانی کە ھەندی لە سوو فی یە کان ئاراستەمان دە کەن - وە کە لە نامی برا کە ی قۆنە دا ھاتوو - ھیچ گرنگی یە کی نی یە و، دە بی براییش پێیان ناخۆش نە ییت و، بە ھیچ جوړینک، حەق بە حەق، وە لامیان نە دە نەو. چونکە من ئەو رەخنە گرتنە ی ئەوان بە جوړینکی ئامۆژگاری و چە شتە ئاوێدانەو و ریزلینانیک دادە نییم کە لە لایە نی ئەوانەو ئاراستەمان کرابن. جا لە بەر ئەو ی ئەو رەخنە لە لایە ئەھلی ئیمانەو، بە تاییەت لە لایە شوینکە و تووانی تەریقە تە سوو فی یە کانەو، بە تاییەت تر ئەوانەیان کە راستەو خۆ کە سی من دە گرنەو، ئەو من لێیان خۆش دەم و چاویان لێ دە پۆشم. چونکە لە بەرامبەر ئەو زیانە سامناکانە ی کە ئیستا ئەھلی ئیلحاد دە یانە یینە ریمان، ئەو سوو کە لە رەخنە ی برایی نی ئەھلی ئیمان بە تاییەت ئەوانەیان کە خۆم دە گرنەو، بە وە سبەتی ھاوڕێ یە کیان دادە نییم کە وە ک ئاگاداریی حەزەر کردن وان.

الباقي هو الباقي

براتان

سەعیدی نوورسی

(هه‌ندی له خزمه‌تگوزاری یه کانی قوتایانی نوور)

ئهو خزمه‌تگوزاری یه ئیمانی یانه‌ی که "قوتایانی نوور" به تایبته "ئهرکانی قوتابجانه‌ی زه‌هراء" به تایبته "خه‌سرهو" پیشکه‌شی ئهم نه‌توهه و نیشتمانه و جیهانی ئیسلامیی ده‌که‌ن و، سنووریک له به‌رده‌م فرتوفیلی موحیده پرووخیته‌ره کاندایا دانه‌نین، به‌چهند کرده‌ویه‌کی چاکی هینده‌ مه‌زن دانه‌ترین که هه‌زاران کرده‌ویه‌ی خرایبان ده‌سپرتیه‌وه، گهر به‌فه‌رزی مه‌حال وا دابنریت کرده‌ویه‌ی خرایبان بییت..

له‌به‌ر ئه‌وه، ده‌بی ره‌خنه له هه‌لسو که‌وتی ئهو قوتایی یه ئهرکانانه، به‌تایبته خه‌سره‌وه، نه‌گیریت. به‌لکو ده‌بیته به‌ئیخلاسی ته‌واوته‌ی پشتیان بگهریت و به‌وه‌فای خاوین و بیگهردیش په‌یوه‌ندیی برابه‌تی یان له‌گه‌لدا به‌هیز بکهریت.

* * *

(له‌باره‌ی په‌یامی: چهند بریسکانه‌وه‌یه‌ک "لوامع" هوه)

برایانی ئازیز و به‌وه‌فام!

ئهی "ئهرکانی قوتابجانه‌ی زه‌هراء" و بلاو که‌ره‌وانی په‌یامه‌کانی نوورا

یه‌که‌م:

مه‌سه‌له‌یه‌کی گونج‌اومان بیینی و، وامان به‌دلدا هات که ئاراسته‌ی ئهرکانی قوتابجانه‌ی زه‌هراء بکه‌ین، تاکو رای خۆیانی له‌باره‌وه ده‌رپهرن. چونکه ئه‌وان خاوه‌نی را و سه‌لاحیه‌تن. ئه‌ویش به‌م جوهری خواره‌وه‌یه:

له‌به‌ر ئه‌وه‌ی سنی کس له‌و برایانه‌ی که له ئیشو کارمدا یارمه‌تیم ده‌ده‌ن، هه‌زیان ده‌کرد بۆ ماوه‌ی چهند رۆژیک ده‌رسینکی کاتیم له‌لا بخوین.. هه‌روه‌ها به‌تاسمه‌ندیی زیندوو کرده‌وه‌ی خاتهریه‌کی به‌نرخ که کاتی خۆی به‌قوتایانم وتبووه‌وه، ئه‌وا هه‌رچی رۆژه‌یه‌ک لاپه‌رهم له‌ په‌یامی "لوامع" ی چاپکراو پی ده‌وتن و، به‌رێز و سه‌رسوورمانه‌وه پیشوازمان له‌م په‌یامه‌ ده‌کرد. چونکه ئه‌وه‌مان به‌بیردا هات که هۆی ته‌واو بوونی ئهم په‌یامه‌ چاپکراوه و په‌یامه‌کانی تری

هاوچه شنى: نرخه بهرزه كه يانه كه دوزمنان پييان زانيوه و نه يان هيشتروه بلاو بيهته وه، دؤستانيش كه نا يانه وپت دهر فته ي ده ستخستن و كړيني له ده ستى خويان بدهن.

بينمان هم په يامه وهك ناوك و تزوى به شينكى گرنكى په يامه كانى نوور وايه، چونكه گه لى دانستى پوخت و ره وانى له خو گرتوه كه هر به كه يان گه لى راستى گه وړه كومه لايه تى يان تدايه و، به شيوازي "سه هلى مومته نيع" دارپژراوه كه لاسايى ناكړيته وه و، شيوه ي هؤنراونكى له په خشان چوروى له خو گرتوه كه هيج نه ديب و بيرياريك له نووسينى هاوچه شنيدا سر كه وتنى بده ست نه هيناوه و، خونهر به وپه رى ناسانى ده توانيت به "په خشان" بيخوينيته وه، بنى نه وه ي "هؤنين" ي به خه يالدا ييت.

هم په يامه سى و حوت سال پيش ئيستا له ماوه ي ييست رؤزى مانكى رهمه زانى پرؤز و به يهك دوو ساعات كار تيدا كرنى رؤزانه دانراوه و، له رووى نه ده بيشه وه له مه سنه ويى رؤمى ده چيت. هم په يامه نه وه ي راگه ياندووه كه دواى سى سال ناوهرؤ كه كه ي دپته دى. له سى شويندا تامازه مان له سر هم چه شنه هو الانه داوه. كه همش نه وه ده گه يه نيت: په يامى "لوامع" مژده ي سره هلدان و هاتنى په يامه كانى نوورى داوه و، پپرست و كينگه و نمونه ي نه وه په يامانه يه.

* * *

(مژده و بيدار كرده وه يهك)

(نامه يه كه تايه ته به "نهر كان" ي ئيستاى قورتا بجان ه ي زه هراء)

"مژده يه كى گرنكه بؤ پره ژنان و.. بيدارى به كيشه بؤ نه و كيوانه ي

كه ده يانه وپت شو نه كه ن"

ناوهرؤكى فهرمووده ي: "عليكم بدين العجائز" مرؤف هان ده دات چاو له پيره ژنان بكات. به و اتايه ي كه له ئاخو زه ماندا ئيمانى دامه زراو لاي پيره ژنان ده ييت.

له‌بەر ئه‌وه‌ی یه‌كێك له‌ چوار بناغه‌ كانی په‌یامه‌ كانی نوور "شه‌فه‌قه‌ت" ه‌ و..
ئافره‌تانیش رابه‌ر و پێشه‌وا‌ی شه‌فه‌قه‌ت و میه‌ره‌بانین، به‌ چه‌شنێ كه‌ ترسنۆك‌ترین
كه‌سیان له‌ پێناو‌ی رزگار كردنی مناله‌ كه‌یدا گیانی خۆی به‌خت ده‌كات و..
دایكان و خوشكانی به‌رپزیش لهم‌ چه‌شنه‌ كات و سه‌رده‌مه‌دا روه‌به‌رووی چه‌ندین
روه‌داو‌ی گه‌وره‌ گه‌وره‌ ده‌بنه‌وه‌..

له‌بەر ئه‌وه‌، ئهم‌ بێداری‌یه‌ی خواره‌وه‌ بۆ دلم‌ ئیله‌هام‌ كرا كه‌:

پێویسته‌ راستی‌یه‌ كه‌ی سروشتی تایبه‌ت به‌ كچان روه‌ن بكرێته‌وه‌، هه‌ر چه‌نده‌ش
نده‌بوو باس بكرایه‌ و بلاوبكرایه‌ته‌وه‌، چونكه‌ تایبه‌ته‌ به‌وه‌ ئافره‌تانه‌ی ده‌یانه‌وێت،
یاخود ناچار بوون، شوونه‌ كه‌ن. له‌بەر ئه‌وه‌، ده‌لێم:

كچه‌ كانم‌! خوشكه‌ كانم‌!

ئهم‌ زهمان و سه‌رده‌مه‌ی ئێمه‌ له‌ زهمان و سه‌رده‌مه‌ كانی پێشوو ناچیت، چونكه‌
وا ماوه‌ی نیو سه‌ده‌یه‌ په‌روه‌رده‌ی نوێی (ئه‌وروپایی) له‌ بریی په‌روه‌رده‌ی ئیسلامی
جینی خۆی له‌ كۆمه‌لدا كردوه‌ته‌وه‌. ده‌بینیت ئه‌وه‌ كه‌سه‌ی كه‌ ده‌بوو - به‌پێی
په‌روه‌رده‌ی ئیسلام - ژنی بۆ ئه‌وه‌ به‌ئینایه‌ خۆی له‌ گوناها‌ری پێی پیا‌رێزیت و،
بیکات به‌ هاوه‌ل و هاوسه‌ری هه‌میشه‌یی خۆی و، خولگه‌ی به‌خته‌وه‌ری ئهم
دنیا‌ی، كه‌چی ده‌بینیت - به‌ کاریگه‌ری په‌روه‌رده‌ی ئه‌وروپایی - ئه‌وه‌ هاوسه‌ره
لاواز و به‌دبه‌خته‌ی ژیا‌نی ده‌كات به‌ ژێر ده‌سته‌ی خۆسه‌پاندن و زالبوونی
به‌رده‌وامی خۆی و، ته‌نها له‌ تافی لاوی‌یه‌ كه‌یدا خۆشی ده‌وێت، ته‌نانه‌ت له‌وانه‌شه
گه‌لسێ زیاتر له‌وه‌وه‌یه‌ی بۆی ئاماده‌ كردوه‌ دوو چاری ماندوویی و
ده‌ردیسه‌ری ژیا‌نی بکات. ئیتر ژیا‌ن له‌وه‌ ئافره‌ته‌ بێچاره‌یه‌ به‌ ته‌شكه‌نجه‌ و ئازار
ده‌چێته‌ سه‌ر، به‌ تایبه‌ت ئه‌گه‌ر به‌پێی پێوه‌ری شه‌رع هاو كوروفی یه‌ك نه‌بن، چونكه‌
له‌وه‌ چه‌شنه‌ كاته‌دا هه‌چ چاودێری‌یه‌ كه‌ی مافه‌ شه‌رعی‌یه‌ كان ناكریت. خۆ ئه‌گه‌ر
مونا‌فه‌سه‌ و غیره‌ت و چاویلکه‌ریش تینكه‌ل به‌وه‌ ژیا‌نه‌ بێت، ئه‌وا گه‌رو گه‌رفته‌ كه‌
چه‌ندین جار زیاد ده‌بێت.

ته‌نها سێ هۆكار هه‌ن ئافره‌ت بۆ ئهم‌ شوو كردنه‌ هان ده‌ده‌ن:

□ هۆکاری یه کم:

دانایی خوای گهوره شوق و ئاره زووی له مرۆفدا بۆ وه چه خستهوه داناهه و، پاداشتیکیشی بۆ نه بجامدانی ئهوه فرمانبهری به سروشتی به پنی داوه که "لهزهت" ه. پیاو لهوانهیه له پیناوی ئهوه لهزهتهی که (ده) دهقیقه دهخایه نیت تهنها ئازار و ماندوویی یه که سهعاتی بیتهرئ - نه گهر حه لال بئیت - به لام ئافرهت به رامبهه به و تام و لهزهتهی که (ده) دهقیقه دهخایه نیت. نزیکه ی ده مانگ منال له سکیدا هه لده گریت، سه ره پای ئه وه ی که به دریزایی ده سالیس ئه رکی ده ر دیسه ری و ئازاری ژبانی مناله که ی ده که ویتته ئه ستۆ. واته: ئه وه لهزهته (ده) دهقیقه خایه نه گرنگیی ئه وه مه یل و شوق و ئاره زووه سروشتی به ده سپرته وه، چونکه ئه م ماندوویی و گهرو گرفته یه کجار زۆر و به رده و امانه ی لئ ده بیته وه.

که واته ناییت ههست و ئاره زووه کانی ئافرهت، ئه وه مه یله سروشتی به بۆ شوو کردن بیزوینن.

□ هۆکاری دووهه م:

ئافرهت، هه ره به سروشت و له بهر ئه وه لاوازی به ی له به دیهاتنیدا هه یه، پنیوستی به یه کینه که له کاروباری ژباندا یارمه تی بدات. جا باشتر وایه - وه که ئافره تانی لادی نشین - هه ول بدات به دهستی خۆی خه رجی و نه فه قه ی خۆی په یدا بکات. ئه مه ی ده یان جار باشتره له وه ی که ئه م پنیوستی به ناچار ی ملکه چ بوونی بکات بۆ دهسته لات و زه بهر و زالبوونی میردیک که - وه که باری ئیستامان - به پهروه رده یه کی جگه له پهروه رده ی ئیسلام پینگه یشتبیت و، له سه ر زۆر لیکردن و فه ساد راهاتبیت. چونکه لهوانه یه ئه وه ئافره ته به: "ریاکاری و تیکدانی په رسن و په وشته کانی خۆی" که خولگه ی ژبانی دنیا و قیامه تی ئه ون، هه ول بدات په زامه ندیی ئه وه میرده ی به دهست به یبیت. هه موو ئه مانه ش له پیناوی ئه وه گوزه رانه ساکار و که مه دا.

جا له بهر ئه وه ی به دیهینه ری به خشنده، به چه شنئ ئه وه رۆزی به ی له مه مکاندا بۆ بیچووانی ده نیریت، ئاوا رۆزی ئه وه ئافره تانه ش ده دات، ئه وا چاو گه پان بۆ میردی

نوږښنه كهرى به دره وشت و ملكه چ بوون بوى له پښاوى رۇزىدا، كارڼكه هر گيز له شان و شكوى "ئافره ته قوتايى په كانى نور" دانيه.

□ هژكارى سى هم:

"خوشويستن و گه مه و گالته كردن له گهل منالدا" له سروشتى ئافره تدا هه په. ئه و شتهش كه ئه م مهيله سروشتى په ئافره ت به هيز ده كات و بۇ شوو كردن هانى ده دات ئه وه په كه: له پاشاندا ئه و مناله له دنيا دا خزمه تى بكاته وه و، له قيامه تيشدا بيټ به شفاعه تكارى و، دواى مردنيشى چا كه ي بۇ بنيرت. به لام ئه و په روه رده ئه وروپاييه ي كه ئيستا جى په روه رده ي ئيسلامى گرتوه ته وه، كارڼكى واى كردوه مه گهر په كيك يان دوو له ناو (ده) كوردا له گهل داىكى خوږدا باش بيټ و، به دوعا و كرده وى باش "چا كه" له سهر لاپه رپه ي كرده وه كانى داىكي دا تۇمار بكات و، گهر پياو چاك ده رچيت، له قيامه تيشدا شفاعه تكارى بيټ و، به و پښه پاداشتى شهفه قه تى داىكى بداته وه.. به لام هه شت دانه كه ي تر، هه موو ئه م شتانه پشتگوښى ده خه ن.

كه واته نايټ ئه م مهيله سروشتى و تاسه دهروونى په خوشويستنى منال و گه مه و گالته له گهل يان، له م كات و سهرده مه دا، ئافره ت گيرۇده ي گيرو گرفته كانى ئه م ژيانه سه خته بكات، ئه گهر به ته واوى و به چه شنكى ته واو پښه گومان ناچار نه بيټ.

جا له سهر بناغهى ئه م راستى په پيشوو، روو ده كه مه كچام له قوتايانى نور، له وانى شوونه كردن يان پښه باشره، پښان ده ليم:

ده پښه خوږيان رووت نه كه ن و، جهسته يان ده رنه خه ن و، به و پښه په خوږيان هه رزان فرۇش نه كه ن، تاكو ميردڼكى ئيماندارى پياو چاكي ره وشت جوانيان ده ست ده كه ويټ كه به ته واوى بۇ ئه وان بگوښيت. به لكو ده پښه به كچى. يعننه وه، ئه گهر ميردڼكى هاو كورفيان ده ست نه كه وت، وهك پياوه پالنه وانه كانى قوتايانى نور كه ژنيان نه هيناوه، هه تا كه سيك داوايان ده كات له گهلدا بگوښيت له وانى به په روه رده ي ئيسلام په روه رده بوون و خاوه نى ويژدانى زيندوون. بۇ ئه وه ي ئه و

جزره میزده بییت به هاورینی ژیانیکی همیشیهی که شیایوی بییت و، تا کو له
پیناوی لهزه تینکی سهرینی دنیایدا به ختوهه ری دواروژی نه دؤرینیت و له
خراپکاری به کانی شارستانیتیدا نو قم نه بییت.

سه عیدی نورسی

(بلاو کردنهوی نورره کان)

برایانی نازیز و بهوه فام!

به کم:

پر به دل و رۆحی خۆمان پیروزبایی یادی له دایکبوونی پیغه مبهری
خۆ شهوستان ﷺ لی ده کهین.

دووه م:

پشت به خوا جیهانی ئیسلامی له مهولا پیروزبایی سهر کهوتنی رهنگیتان له
بلاو کردنهوی پروناکی به کانی په یامه کانی نووردا ناراسته ده کات و، سهره تایی
نهمش ئیستا دهر کهوتوه. و له خواره هدا نمونه په کیتان بۆ باس ده که م:

وهزیری په روه دهی پاکستان هات بۆ لام بۆ وهر گرتنی به شیک له په یامه کانی
نوور و، وتی: ههول دهدهم ئهم په یامه نورانی یانه له نیوان نهوه ملیۆن موسلماندا
بلاو بکه موه..

ئنجاهه رچه ندهش مونا فیه کان پروپاگهندهی چه په ل له دهورو بهرماندا بلاو
ده که نهوه، که چی له چند شوینیکی دووری وه که ئه وروپا و ئاسیا ئهم پروناکی یانه
بلاو ده بنهوه! ته نانهت دواي سهره لدانی کۆمه له په یامی "زولفه قار" لی ره، په کسه ر
له ئه لمانیا شدا سهری هه لدا..

ئنجاهه ناوخوی ولایتیدا خه لکی به و په پری چه ز و شه و قه وه و بی ته وهی بایه خ
به و قه ده غه کردنه بدن که سه رۆک وهزیران و وهزیری ناوخۆ به سه ر په یامه کانی
نووردا سه پاندوویانه، کۆمه له په یامی "عه صای موسا" و "زولفه قار"
ده خوینته وه و، زۆر بهی خوینهرانی شیان خه لکی ته نقه ره..

به رپنوه بهرى به نديخانه كانى گهلى پاريژگا و تبويان: له پيناوى چاكسازى و راستكرندهوى ربهفتارى به نديخانه كاندا، به نديخانه كان ده كهين به قوتابخانهى نوور، وهك نهوى له به نديخانهى "ده نيزلى" و "نافيوون" دارهفتارى به نديكراوان لهو رپنويهوه گزورا و به رهو باشى رپوشتا!

سى هم:

براي به رپيزمان كاك بورهان - خوالىي خوش بيت - يه كييك بوو له پالوهانه نه خويندهواره كانى په يامه كانى نوور، به بونهى له دنيا ده رچوونيهوه سه ره خوشى له خزمانى و له ئيسپارته و له قوتايياني "قوتابخانهى زه هراء" ده كه م. نزيكهى شمش رپوز پيش ئيستا هم هه والهم بيست و له ماوهى هم چهنرپوزه دا هه زار جار دوام بو كر دوه، چونكه پيشتريش له دوعا كاغدا و له ويردى "أجرنا من النار" دا نزيكهى چوارسه د جار ناوم ده هينا و پادا شتى هه موويانم ده كرد به ديارى و به "بورهان" م ده به خشى!

چوارهم:

به فه زلى خواى گهوره په يامه كانى نوور ده ستيان داوه ته رپووناك كردنهوى قوتابخانه نوئيه كان، چونكه نهو قوتاييانه يان هيناوه ته رپيزى قوتايياني په يامه كانى نوور و بلاو كه ره وهى نهو په يامانه زياتر له قوتايياني قوتابخانه شه رعى به كان، كه نهوانيش - پشت به خوا و ورده ورده - ده بن به قوتايي په يامه كانى نوور، چونكه "په يامه كانى نوور" كه ره سهى راسته قينه و داها تى قوتابخانه كانى نهوانه. وا ورده ورده خه ريكه حه ز و ئاره زووى گهلى موفتى و زانا بو په يامه كانى نوور ده رده كه وى ت. پنيوسته نه هلى ته كيه و خانه قاكانش، كه خاوه نى ته ريقه ته سو فى به كانن، نهو په يامانه رپووناك بكه نهوه.

پيشتر ده م وت: هم زه مان و رپوز گاره هى ته ريقه ت نيه، چونكه بيدعه ته كان رپن له وه ده گرن كه مرؤف خه ريكي ته ريقه ت بيت. كه نه مه شم دهوت ته نها بريم له "راستى به كانى ئيمان" ده كر دوه. كه چى رپوز گار ده رى خست كه ده بنى و ته نانه ت له هه موو شتيك پنيوست تره بو هه موو خاوه ن ته ريقه تيك كه به روا ته ناو

بازنەمی پەيامە کانی نوورەو، کە فراوانترین تەریقەتە کانه و هەر دوازدە تەریقەتە گرنەگە کانی ناو بازنەمی سوننەتی خاوینی لەخۆ گرتوو. چونکە هەر کەسینکی ئەهلی تەریقەت گەر نوقمی گوناھیش بووینت هەر گیز بە ئاسانی ناپرواتە ناو ئیلحادەو و دلی لە ئاستیدا شکست ناهینت، بۆیە هەر گیز لەرزەیان پنی ناکەوینت. کەواتە دەتوانن بین بە قوتایی راستەقینەمی پەيامە کانی نوور، بە مەر جیک - تا دەتوانن - نەرۆنە ناو بیدعەتە کانهو، ئەو گوناھانەش ئەنجام نەدەن کە رنی لە تەقوا دە گرن و زامداری دە کەن.

پینجەم:

ترسناکترین شت لەم زەمان و پرۆژ گارەدا: ئیلحاد و زەندەقە و ئازاوە و کاری تۆقاندنە..

خۆ جگە لە "دەستگرتن بە راستی یە کانی قورئانەو" هیچ چارەسەریکی تر نی یە بۆ مرۆف لە بەرامبەر ئەم مەترسی یانەو کە هەر پەشەمی لنی دە کەن. دەنا هەر گیز هیچ شتیک ناتوانینت پرۆبەروری ئەم موسیبه تە مرۆیە بپیتەو کە ولاتی چینی لە ماو یەکی کەمدا خستە باو هشی شیوعییه تەو. هەر وە ک ناتوانینت بە هیزە سیاسی و ماددی یە کانیش بپن دەنگ بکړینت. کەواتە هەر تەنھا "راستی یە کانی قورئانی پرۆژ" ن کە دەتوانن ئەو گپو گرتە بپنە دواو و دووری بچنەو.

(ئەرکی سەر شامان کار کردنە.. سەر کەوتینیش تەنھا لە لایەن خواو یە)

باسمە سبحانە

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته أبداً دائماً

برایانی ئازیز و بەو هفام!

ئەمی لاو پالموانە کانی نوور!

یە کەم:

پر بە گیان و هەتاومان پرۆژ بایی ئەو خزمەتە دەر اسا و مەزنانەتان لنی دە کەین کە لە ئەنقەرە و شوینە کانی تر دا ئەنجامیان دە دەن. بە راستی ئیو بون بەهوی

بیداری و رابوونیککی گرنگ و زیاد له ئاواتی چاوه‌روانکراوی ئیمه‌ش سه‌باره‌ت به زۆر کەس، به تاییه‌ت بۆ فیرخووانی قوتایخانه نوینکان.

ئەو خزمه‌تگوزاری‌یانه‌ی که تا ئیستا له ئەنقەرەدا ئەنجامتان داوان، مه‌گه‌ر به‌ده سال‌ده‌نا هه‌رگیز ناگوبجی ئەنجام بدریت. که‌واته‌ قه‌ناعه‌ت به‌م خزمه‌ته‌ گرنگانه‌ بکه‌ن که‌ جی‌به‌جی‌تان کردوون، تا‌کو‌له‌ ئەنجامی‌چه‌ند‌پروداوینکی‌بی‌نرخه‌وه‌ وره‌ و هی‌زی‌مه‌عه‌و‌یتان‌ دوو‌چاری‌ لاوازی‌ نه‌ییت. ته‌نانه‌ت‌ ده‌بی‌ ئەو‌ خزمه‌تانه‌ هۆیه‌ك‌ بن‌ بۆ‌ گه‌یشه‌ن‌ به‌ چه‌ند‌ه‌و‌ کارینکی‌ تر‌ که‌ هه‌ول‌ و‌ چالاکی‌تان‌ زیاد‌ بکات.

له‌و‌ چه‌شنه‌ شوینانه‌دا‌ که‌ زیاتر‌ له‌ بیست‌ ته‌وژمی‌ سیاسی‌ و‌ کۆمه‌لایه‌تی‌ له‌ پیناوی‌ به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌ که‌سی‌یه‌کاندا، یاخود‌ له‌ به‌ر‌ چه‌ندین‌ ئامانجی‌ جۆراوجۆر‌ مملانی‌ ده‌که‌ن، کاری‌ ئیوه‌ - له‌م‌ ناوه‌نده‌دا - له‌ پیناوی‌ قورئان‌ و‌ ئیماندا‌ و، پینسوازی‌ کردنی‌ قوتاییانی‌ زانکۆ‌ له‌ په‌یامه‌کانی‌ نوور‌ به‌وپه‌ری‌ پینز‌ و‌ سه‌رسوورمانه‌وه‌..

ئەم‌ کاره‌، دلخۆشی‌ به‌ هه‌موو‌ قوتاییانی‌ نوور‌ به‌خشی، ته‌نانه‌ت‌ دل‌ی‌ هه‌موو‌ جیهانی‌ ئیسلامی‌ش‌ خۆش‌ ده‌کات.

پادا‌شتی‌ ئیوه‌ له‌م‌ خزمه‌ته‌ گشتی‌یه‌تاندا‌ هینده‌ مه‌زنه‌ که‌ به‌ وینه‌ی‌ پادا‌شتی‌ ئینشکگر(المرايط) وایه‌ له‌ بارودۆخی‌ سه‌ختی‌ سه‌ر‌ سنووردا‌ له‌ به‌رامبه‌ر‌ دۆژمانه‌وه‌. چونکه‌ یه‌ك‌ سه‌عاتی‌ ئەو‌ ئینشکگرته‌ هاوتای‌ سالیکی‌ ته‌واوی‌ په‌رسته‌..

جا ئیوه‌ - هه‌روه‌ها‌ قوتاییانی‌ نووری‌ زانکۆ‌ی‌ ئەسته‌مبوول‌ - وه‌ك‌ ئەو‌ پاسه‌وان‌ و‌ ئینشکگرانه‌ له‌ ماوه‌یه‌کی‌ که‌مدا‌ گه‌لنی‌ کاری‌ گه‌وره‌تان‌ راپه‌راندووه‌. خۆ‌ ته‌گه‌ر‌ به‌ری‌ هه‌موو‌ په‌نجه‌ که‌تان‌ نه‌چنیه‌ته‌وه‌، ئەو‌ا‌ قه‌ناعه‌ت‌ به‌و‌ ئەندازه‌یه‌ بکه‌ن‌ که‌ هاتووه‌ته‌ به‌ر.

به‌لنی، هه‌روه‌ك‌ كێشانه‌وه‌ی‌ هه‌ندی‌ که‌سی‌ لاواز‌ له‌ کاتی‌ جیهاددا، هه‌ماسه‌ت‌ و‌ غیره‌تی‌ قاره‌مانانه‌ی‌ مرفه‌ ئازا‌ و‌ به‌غیره‌ته‌ کان‌ ده‌بزوینیت، ده‌بی‌ قوتایی‌یه‌ گیانفیدا‌کانی‌ په‌یامه‌کانی‌ نووریش، له‌ ده‌می‌ پاشه‌کشیی‌ که‌سانی‌ دوودلدا، زیاتر‌ به‌ره‌و‌ غیره‌ت‌ و‌ دامه‌زرایی‌ و‌ کۆششی‌ به‌رده‌وام‌ بپۆن.

به‌لنی، ئیوه له سروشتی خۆتاندا به پرنمایای پراستی‌یه‌کی مه‌زنی نیوان پراستی‌یه‌کانی "په‌یامه‌کانی نوور" هه‌نگاوتان ناوه. ده‌با ئه‌و پراستی‌یه‌هه‌میشه له پیش چاوتاندا بی‌ت که بریتی‌یه له‌مه‌ی خواره‌وه:

ئه‌رکی سه‌رشانی ئیمه‌ ته‌نهما کار کردنه به ئیخلاسه‌وه بۆ ئیمان و قورئان. به‌لام به‌ده‌سته‌ینانی سه‌ر که‌وتن له‌م کاره‌دا و.. قبول کردنی ئه‌م پراستی‌یانه له لایه‌ن خه‌لکی‌یه‌وه و.. دوور خسته‌وه‌ی نه‌یاره‌کانی ئه‌م خزمه‌ته.. ئه‌م کارانه، خوای گه‌وره‌ خۆی ئه‌نجامیان ده‌دات و له ئه‌ستۆی ئیمه‌ی نه‌ناون. ئیمه‌ خۆمان له‌و شتانه‌دا هه‌لناقور تینین که ئیشی خوای گه‌وره‌ن. ته‌نانه‌ت گه‌ر شکستیش به‌هینین هه‌ر کار ناکاته سه‌ر وره و هیزی مه‌عه‌وه‌ی و خزمه‌تگوزاری‌یه‌کاتمان.

کاتی که به جه‌لاله‌ددین خواره‌زم شای سه‌ر کرده‌ی مه‌زنیان وت: "به‌سه‌ر جه‌نگیز خاندان سه‌ر ده‌که‌ویت". وتی: "ئه‌رکی سه‌رشانی ئیمه‌ ته‌نهما جه‌هاد کردنه، به‌لام سه‌ر که‌وتیمان یان شکست هینانمان کاری خوای گه‌وره‌یه و، من خۆمی تیه‌هه‌لناقور تینم!"

جا ئیوه‌ش - براییانی به‌پرنم! - چاوتان له‌م پاله‌وانه‌ کردووه. پشت به‌خوا له‌مه‌ولاش هه‌ر به ئیخلاسه‌وه له‌ کاری خۆتاندا به‌رده‌وام ده‌بن، بی ئه‌وه‌ی "لاوازی" کارتان تی بکات.

* * *

(هیچ ناوه‌ندیك له نیوان ئیمان و کوفردا نی‌یه)

"ئیمان" و "کوفر" هیچ ناوه‌ندیکیان له نیواندا نی‌یه. ئه‌وه‌تاله به‌رامبه‌ر شیوعیه‌ته‌وه و بۆقه‌لاچۆ کردنی له‌م ولاتانه‌دا جگه له ئیسلام هیچ شتیکی تر و هیچ پینگایه‌کی ناوه‌ند نی‌یه. چونکه دابه‌شکردنی پینگاکان به "پراست" و "چه‌پ" و "ناوه‌پراست" داخوای ئه‌وه‌یه که سی پریاز له ئارادا بن. دیاره ئه‌مه‌ش لای ئینگلیز و فه‌ره‌نسی‌یه‌کان کارینکی پراست و دروست ده‌رده‌چی‌ت، چونکه ئه‌وان ده‌توانن بلین: پراست ئیسلامه و چه‌پ شیوعیه‌ته و ناوه‌پراستی‌یه نه‌صرانییه‌ته..

بهلام لهم ولاتانهى خۆماندا جگه له ئيمان و ئىسلام هيج ئايين و مهزهبه يىك نىيه كه پروبه پرووى شىوعىيهت بىئتهوه، مه گهر ههنگه پراڻهوه له ئايين و رۆشته ناو شىوعىيهت هوه! چونكه موسلمانى راسته قينه نه ده بىت به "گاور" نه ده شىيت به "جووله كه"، بهلكو - گهر واز له ئايينه كهى بهئىنت - مولحيدىكى ئازاوه چىي تۆقىنه رى لىي ده رده چىت.

جا ههروهك وهزىرى پهروه رده و وهزىرى داد لهم راستى به تىگه يشتن، پشت به خوا هه موو پايه كانى ترى حكومەت لىي تى ده گهن و، له برىسى "راست" و "چەپ" پال به هىزى: حق و حەقىقەت و قورئان و ئيمان هوه ده دن و، پشت به خوا ئهم نىشتمانه له كوفرى موتلهق و زهندهقه و كاو لكارىي تر سناكيان رزگار ده كه ن. ئىمش له لايه نى خۆمانه وه پر به هه موو گيان و هه ناوى خۆمان له خواى گه و ره ده پار ئىنه وه كه لهم هه و له دا سه ريان بخت.

(بروسكه يهك له فاتيكانه وه)

فاتيكان: ۲۲/شوبات/۱۹۵۱

مه قامى به رزى پاپا

سكرتىرى تاييهت

سه رۆ كايه تىي قه لىمى تاييهت ژماره ۲۳۲۲۴۷

گه و ره! له رىي وه كاله تى مه قامى پاپا وه له ئه سته مبول، كتيبه ده سنو سه جوانه كه تان (زولفه قار) گه يشته ده ستمان و پىشكه شى جه ناى پاپا كرا. ئه و يش ئومىدى ئه وهى خواست كه پىنخوشحالىي خۆيتان پىي رابگه يه نىن به رامبه ر به م ئاو رلىدانه وه ميه ره بانانهى به رىزتان، ها و ده م له گه ل پارانه وه ويدا له خواى گه و ره كه به ر لوتف و فه زلى خۆيتان بخت. ئىمش ئهم هه له ده قوزينه وه كه رىزى خۆمانتان پىشكه ش بكه ين.

ئىمزا

سه رۆ كايه تىي سكرتارىيى فاتيكان

(له باره‌ی: ﴿وَلَدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ هوه)

باسمه سبحانه

ئهو پروونکردنه وه یه یه ئایه تی پیروزی: ﴿وَلَدَانٌ مُّخَلَّدُونَ﴾ که له په یامی: "پرسه ی منالیک" دا باس کراوه جیا یه له وه ی که به شیک له ته فسیره کۆنه کان ده لئین: له بهه شتدا هه موو مرو فیک هه له بچوو کترین مناله وه تا گه وره ترین پیر، له ته مهنی سی و سنی سالیدا ده بن.

حقیقه تی ئه مه - والله أعلم - ئه مه ی خواره وه یه:

ئهم ئایه ته پیروزه به راشکاوی ده سته واژه ی: ﴿وَلَدَانٌ﴾ ی به کاره یناوه، که ئه مهش واده گه یه نیت: ئهو مناله بچوو کانه ی پیش بالغ بوونیان مردوون و، بۆ به جیه یئانی فه رزه کانی شرع زوریان لئنی نه کراوه و، خۆیشیان له پرووی سوننه ت و ته طه ووعوه ئهو فه رزانه یان ئه یجام نه داوه.. ئهو منالانه، له بهه شتدا هه ر به منالی و خۆشو یسترای و به هه میشه یی ده میننه وه، به چه شنیک شیای و بهه شت بیت.

به لام ئه وان ی گه یشتو نه ته ته مهنی حموت سالی و، دایک و باوکیان - له بهر فیر کردن و راهیئان - بۆ جی به جی کردنی فه رزه کان هانیان داون و له ده سالیدا زوریان لئنی کردوون، وه ک شرع داوای کردووه، ئه وانیش له حموت سالی یه وه تا بالغ بوون فه رزه کانیان - له و پرووه که بۆ ئه وان سوننه ته، نه ک فه رز - به جی هیناوه و، وه کو گه وره کان به پرووو بوون.. ئه وان، به چه شنی مرو فیه گه وره ئایینداره کان پاداشت ده درینه وه و، له بهه شتدا - وه ک ئه وان - له ته مهنی سی و سنی سالیدا ده بن.

هه ندی ته فسیر ئه مه یان کردووه به گشتی بۆ هه موو منالیک و، بی پروونکردنه وه ی ئه م راستی یه، له و گو مانه دان که حوکمی ئه م ئایه ته گشتی بیت، که چی تایبه تی یه.

سه عیدی نوورسی

(یادخستنه‌وی پەرله‌مانتاره نایندار و به‌غیره‌ته‌کان)

به‌رژه‌وه‌ندیی ئیسلام و ولات - پئش هموو شتیك - داخوازی ئه‌وه‌یه‌که: یاسای ئازادیی ئاینداران دلمه‌زریت و یه‌کسهری له‌قوتابخانه‌کاندا جئ‌به‌جئ بکریت. چونکه ئهم پشنگیری‌یه‌هیزی مه‌عنه‌ویی چل ملیۆن موسلمانن پرووسیا و چوار سهد ملیۆن موسلمانن جیهان به‌گشتی ده‌کات به‌هیزیکی مه‌زن و پشنگیر بۆ ئیمه. چونکه هیچ گومانیک له‌وه‌دانیه‌که ههر ته‌نها راستی‌یه‌کانی قورئان و ئیمان بوون ده‌ستدریژیی پرووسیايان له‌دژی ئیمه‌گێراییه‌ دو‌اوه‌که هه‌زار ساله‌ دوژمنایه‌تیمان ده‌کات، پئش ئه‌وه‌ی ده‌ستدریژی بکاته‌سه‌ر ئه‌مریکا و ئینگلیز..

له‌به‌ر ئه‌وه‌، ده‌ست‌گرتن به‌و راستی‌یانه‌ی قورئان و ئیمان‌ه‌وه‌، به‌کاره‌ینانیا‌ن وه‌ک به‌ر به‌ستیکی قورئانیی به‌هیزی چه‌شنی به‌ر به‌سته‌به‌هیزه‌که‌ی "زولقهرنه‌ین" بۆ به‌ره‌نگاریی ته‌وژمی ده‌ستدریژی‌که‌ری ئیلحاد، له‌هموو شتیك پئویست‌تره‌ بۆ به‌رژه‌وه‌ندیی ئهم ولاته‌. چونکه ئه‌و ئیلحاده‌ی که‌ ده‌ستی به‌سه‌ر هموو پرووسیا و نیوه‌ی چین - تا ئیستا - و نیوه‌ی ئه‌وروپادا گرت، له‌به‌رامه‌ر ئیمه‌وه‌ له‌سنووری خۆیدا پاره‌وستا و، ههر ته‌نها راستی‌یه‌کانی ئیمان و قورئانیش بوون که‌ له‌و سنووره‌دا رایانگرت..

ده‌نا ئه‌و دادگایانه‌ی که‌ له‌کۆی هه‌زار پرووخینه‌ردا مه‌گه‌ریه‌کیکیان پئی سزا بدریت، هه‌رگیز ناتوانن و ئه‌و هیزه‌ پئویسته‌شیا‌ن نی‌یه‌که‌ هیز و توانای مه‌عنه‌ویی کاولکاری پرووسیا له‌سنووری خۆیدا پابه‌گرن..

چونکه ئه‌و کاولکاری‌یه‌ مه‌عنه‌ویی‌یه‌ی که‌ ده‌رگای ما‌ل و سامانی ده‌وله‌مه‌ندان بۆ نه‌دارا و به‌ره‌لایان ده‌خاته‌سه‌ر پشست و، شه‌ره‌ف و نامووسی غیره‌مه‌ندان بۆ لاوانی به‌رباد موباح ده‌کات و، به‌ماوه‌یه‌کی کم به‌سه‌ر نیوه‌ی ئه‌وروپادا زال بوو، مه‌گه‌ر چه‌ند بۆمبایه‌کی مه‌عنه‌وی پرایه‌ه‌ستینیت که‌ به‌ته‌واوی هه‌لی بته‌کینن و له‌بج و ییخدا ده‌ری به‌ینن، که‌ چه‌ند بۆمبایه‌کی ئه‌تۆمی مه‌عنه‌وی و گه‌وره‌ی راستی‌یه‌کانی قورئان و ئیمانن، ئه‌و لافاوه‌ پاماله‌ره‌ له‌شوینی خۆیدا پاره‌گرن.

دهنا كارى پيچهوانه‌ي نهمه و، به سزادانى يهك له هزارانى نهموانه له لايهن دادگاكانه‌وه، ناتوانرئيت نهمه هيزه كاوكاره مهزنه له شوئينى خوئيدا رابووه ستيرئيت.

نهمه بيدارى يه‌ي له نهمنجامى همدوو جهنگه جيهانى يه كه دا چاوى گرؤى مرؤفى كرده‌وه، دهري خست كه هيچ نه‌توه يهك به بين تايين ژيانى بؤ ناروا ته سهر. كه واته پروسيا ناتوانرئيت به "بئى تايين" بمئيتته‌وه. دياره ناشگه رپته‌وه بؤ "نهمصرائيهت". له وانه يه يان له گه‌ل قورئاندا تاشته‌وايى بكات، يان به ته‌واوى شوئين نهمه كئيبه پروونه بكه‌ويت كه پشتى كوفرى ره‌ها ده‌شكئيت و پالى به حق و حه‌قيقهت و به‌لگه‌وه داوه و قه‌ناعهت به ژيرى و دلى مرؤف ده‌به‌خشيت. ئيتر نهمه كاتمش له گه‌ل چوارسه د مليؤن كه‌سى نهمه‌لى قورئاندا ناكه‌ويتته جهنگه‌وه.

سه‌عيدى نوورسى

(هممو شتيك نيشانه‌ي له‌سهر به‌ديهتته‌ر تئدايه)

براينى صيدديق و بيريار و نازيزم!

يه‌كه‌م:

له‌سهر بناغهى چهند نيشانه‌يه‌كى زؤر قه‌ناعه‌تى ته‌واوم پيدا كرد به‌وه‌ي كه: موخيدانى پشتى په‌رده همدئى له كارمه‌نده ره‌سمى يه‌كان ده‌خه‌له‌تئين و، له نيوان چهندين په‌يامى گه‌وره‌ي نووردا سوورن له‌سهر پيش چاو خستنى په‌يامى: "رابه‌رى لاوان" و ده‌يكه‌ن به مايه‌ي تومه‌تبار كردم! ئيتر نهمه‌وايش و ماوه‌ي سال و نيويكه نهمه‌شكه‌نجه و نازارم ده‌ر خوارد ده‌دهن و ته‌نگم بين هه‌لده‌چن..

ئيتستا به دنيايى بؤم ده‌ر كه‌وتوه كه هؤى سووربوونيان له‌سهر نهمه په‌يامه، باسئيكه تيايدا به ناو نيشانى: (سهرنجئيكى يه كئاناسى له وشه‌ي "هؤ" دا). چونكه نهمه باسه نه‌ئيتى ته‌وحيدى ده‌رخستوه و، هئنده به جوانى پروونى كردوه ته‌وه كه به ته‌واوى كوفرى ره‌ها قه‌لاچؤ ده‌كات و بوار بؤ هيچ چه‌شنه گومانئيك لاي به‌شئيكى نهمه‌وان ناهئيتته‌وه.

جا دواى ئه‌وه‌ى كه ئه‌و مولخيدانه‌ى پشتى پهرده له بهرامبهر ئه‌م باسه به‌ترخه‌وه هه‌يچ كارنيكان پى نه‌كرا، ده‌ستيان دايه سازداني فروفيل، تاكو نه‌هه‌يلن بلاو بيه‌ته‌وه و، به‌ره‌سمى له پيش‌چاودا لا بيريئ.

دوينى له باره‌ى هه‌ندى خالى ئه‌و باسه ناوبراوه ده‌رسىكم به‌ ئه‌ركانى "قوتابخانه‌ى زه‌هراء" وت، واته‌نها سى دانهيان بۆ ئيه‌وش باس ده‌كه‌م:

● خالى يه‌كه‌م:

يه‌كيك له‌ كارمه‌ندى يه‌ به‌رز و مه‌زنه‌كانى "هه‌وا" له‌وه‌دايه‌ كه‌ ده‌بيئ به‌هۆى بلاو بوونه‌وه‌ى وشه‌ خاوينه‌كان و گوفتاره‌ پر له‌ حه‌قيقه‌ت و دانست به‌خشه‌كانى ئيمان، وه‌ك ئه‌م ئايه‌ته‌ پيروژه‌ روونى كردوه‌ته‌وه‌ كه‌ ده‌فه‌رمويئ:

﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ...﴾ (فاطر: ١٠)..

به‌ راده‌يه‌ك كه‌ "هه‌وا" ده‌بيئ به‌ لا‌په‌ره‌يه‌كى ئه‌وتۆى توانستى خواى گه‌وره‌ كه‌ به‌ تيدانوسينى قه‌لمى قه‌ده‌ر و بلاو بوونه‌وه‌ى ئه‌و وشانه‌ تيايدا - به‌ ئيزن و فه‌رمانى خواى گه‌وره‌ - ئالوگۆرى به‌سه‌ردا ديئ، تاكو بدرين به‌ گوينى مه‌لائيكه‌ت و رۆحانى يه‌كاندا، هه‌ر له‌ناو گۆى هه‌واوه‌ تا به‌رز ده‌بنه‌وه‌ بۆ عه‌رشى ئه‌عه‌زم.

جا ماده‌م ئه‌ركى گرنگ و به‌رز و حيكمه‌تى به‌ديهينانى "هه‌وا" له‌مه‌دايه‌.. له‌ هه‌مان كاتيشدا به‌هۆى راديووه، كه‌ نيعمه‌تيكى مه‌زنى خواوه‌نده‌ و پيشكه‌ش به‌ مرؤف كراوه، گۆى زه‌وى وه‌كو يه‌ك خانه‌ و مه‌نزلى ليها‌تووه، ئه‌وا بن گومان رۆژيك ديئ كه‌ گرۆى مرؤف له‌ بهرامبهر ئه‌و نيعمه‌ته‌ مه‌زنه‌وه‌ شوكرانه‌يه‌كى گشتى و هه‌مه‌لايه‌نه‌ پيشكه‌ش به‌ په‌روه‌ر دگارى خۆى بكات و، نيعمه‌تى راديو پيش هه‌موو شتيك به‌هۆ كارنيكى گواسته‌نه‌وه‌ى وشه‌ جوانه‌كانى وه‌ك قورئانى پيروژ و راستى يه‌كانى ئه‌و قورئانه‌ به‌كاربه‌ينى و، به‌رده‌وام وانه‌كانى ئيمان و په‌وشتى جوان و گوفتارى پيوست و سوودبه‌خشى بۆ ژيانى مرؤف پى بلاو بكاته‌وه.

چونكه‌ ئه‌گه‌ر شوكرانه‌يه‌كى وه‌ك ئه‌مه‌ له‌سه‌ر ئه‌و نيعمه‌ته‌ پيشكه‌ش نه‌كريئ، ئه‌وا ده‌بيئ به‌ مايه‌ى سزا و نه‌هاتى بۆ گرۆى مرؤف. ئه‌وه‌تا هه‌روه‌ك مرؤف

پنویستی به بیستنی راستی په کانه، پنویستی به هندی گالتهو گپ و له هوروه، به لام ده پنی به شی هم گالتهو گپ و له هوروه پنویسته تنها پنچ په کی نهو شتانه بیت که "هوا" ده بانگو یزیته وه. دنا کاری پنچه واندهی همه دزی نهینی حکمه تی "هوا" ده بیت و، مرؤف ده خاته باوه شی ته مه لای و حه ز له حه وانده وه و خاوبرونه وه و هه زه پنی، هه روه که ده شییت به هزی ته وانه کردنی کار و هر که پنویسته کانی سرشانی و، و از لینه نیان به کچ و کالی و ناته واری. دیاره نهو کاتش نیعمه ته مه زنه که، له بهر نه وهی شه و قی مرؤفی بز کاری پنویست کز کردوه، ده بیت به مایه ی سزا و به لایه کی گوره.

به وردی سر پنجم له م رادیو بچو که ی به رده مم دا که هیناویانه بز ژوروه که م، تا کو له ور پی یه وه گوئی له قورثانی پرؤز را بگرم ..

بینیم هم رادیو په مه کینه په کی بچو کی ناو سندو و قی کی بچکو له په و، له نیوان ده به شی گالتهو گپ و له هودا تنها په که بش دانراوه بز گوفتاری جوان و وشه ی خاوین! ئیز زانیم که همه هه له په کی مرؤفه و، پشت به خواله ناینده دا هم هه له په ی خوی راست ده کاتوه و، رادیو ده گوړیت به قوتا بخانه په کی ئیمانی و، چوار له سر پنچی نهو به شاننه بز گوفتاری جوان و باش داده نیت و، به م کاره شی شو کرانه په کی گشتی به رام بهر به م نیعمه ته ی رادیو دهر ده بریت و، له بهر ژه وه ندی ی ژبانی هه همیشه یی مرؤفدا ناراسته ی ده کات.

● خالی دوو هم:

له په یامه کانی نووردا و تراوه که:

هر که سینک نه توانیت سر جه می گهر دوون به دی به نیت، هر گیز ناتوانیت تنها په که دانه گهر دیلمش به دی به نیت و، جگه له به دی به نری هم گهر دوونه که س ناتوانیت گهر دیله په که له شوینی گونجاوی خویدا دابنیت و، به رنکو پینکی به ره و نه بخامدانی هر کی سرشانی بیداته بهر.

وا له نیوان به لگه همه کی په کانی هم پرسته یه دا، په که به لگه ی جوزئی باس

ده که ی.

ئەم رادیۆیەى نزیكم هه‌گبیه‌ که‌ بۆ چه‌نده‌ها جۆرى وشه‌.. ئامیره‌ که‌ى ناویشی به‌شێکی یه‌ کجار که‌مى هه‌واى تێدايه‌. ده‌با سه‌رنج له‌م هه‌وا یه‌ کجار که‌مه‌ بده‌بن.. ئەو هه‌تا له‌ دواى سه‌رنجدان ئەمەى خواره‌وه‌مان بۆ روون ده‌کاته‌وه‌:

به‌پێى لیستی ئیستگا کان که‌ له‌ به‌رده‌مماندايه‌: نزیکه‌ى دووسه‌د مه‌لبه‌ندی په‌خشی ئیستگا هه‌یه‌ و، ئەم مه‌لبه‌ندانەش له‌ دوورى و نزیکیدا جیاوازن و، له‌وانه‌یه‌ سه‌عاتیک یان سالتیک لیمانه‌وه‌ دوور بن..

جا ئەگه‌ر هه‌موو گه‌ردیله‌یه‌کى هه‌وا هێزیکى بێ سنوور و ویستیکی نه‌براهه‌ و زانستیکی ته‌واوی هه‌مه‌لایه‌نگرى له‌ پشته‌وه‌ نه‌ییت که‌ ئاگای له‌ زمان و له‌هه‌جەى هه‌موو قسه‌ که‌رانى ئەو مه‌لبه‌ندانەى سه‌ر رووی هه‌موو زه‌وى بیست و.. گه‌ر بینینیکى تیزى گشتگیر نه‌ییت که‌ هه‌موو ئەوانه‌ بینیت و.. گه‌ر بیستینیکیش نه‌بوايه‌ که‌ له‌ یه‌ک کاتدا و بێ ئەوه‌ى شتیک رێی شتیکى تری لێ بگریت، هه‌موو شتیک بیستیت، ئەوا نه‌ده‌توانرا یه‌ک دانه‌ وشه‌ى قورئانیه‌ى - بۆ نمونه‌ وه‌ک "الحمد لله" - به‌ پیت و له‌هه‌جە و زمانى ته‌واوه‌تیبى خۆى و ته‌نانه‌ت به‌ نه‌به‌رى ده‌نگى قسه‌ که‌ر، هه‌ر له‌و خوله‌ که‌دا بگاته‌ گوێمان که‌ له‌ مه‌لبه‌نده‌ که‌وه‌ په‌خش کراوه‌، بێ ئەوه‌ى هه‌چ ئالوگۆرینیکى به‌سه‌ردا بیست. که‌ هه‌موو ئەمانه‌ش به‌هۆى ئەو گه‌ردیلانه‌وه‌یه‌ که‌ له‌ که‌میک "هه‌وا"ى ناو ئامیرى بچووکی رادیۆوه‌ ئەنجام ده‌درین.

واته‌ ته‌نها به‌و "توانسته‌ رها" و "سيفه‌ته‌ رها" یانه‌ى خواى گه‌وره‌یه‌ که‌ ده‌توانریت: وشه‌ جیاجیاکانى قورئان به‌ زایه‌له‌ و ده‌نگه‌ جیاجیاکان و بێ هه‌چ ئالوگۆرینیک، بگاته‌ به‌ر گوێمان. خۆ ئەگه‌ر ئەو توانست و سيفه‌ته‌ رها یانه‌ نه‌بوو نایه‌ ئەم موعجیزه‌ى توانستەش په‌یدا نه‌ده‌بوو.

واته‌ گه‌ردیله‌کانى هه‌واى ناو ئەم ئامیره‌ بچووکه‌، ته‌نها به‌ توانست و ویستی خاوه‌ن توانستیکی رها و زانا و بیسه‌ر و بینهرینیکى هه‌مه‌لایه‌نگر، که‌ هه‌چ شتیکى به‌لاوه‌ گران نیه‌ و، گه‌وره‌ترین شت له‌ به‌رده‌م توانستیدا وه‌ک بچوو کترین شت وایه‌، ده‌توانیت ئەو کاره‌ پر له‌ موعجیزاته‌ ئەنجام بدات و "موعجیزه‌ى توانست" پیش چا و بخت.

ده‌نا گپرانه‌وه‌ی ئەم کاره‌ ده‌راسایه‌ بۆ "پنکه‌وت"ی هه‌په‌مه‌کی و، "هه‌یز"ی کتو‌کوێر و، "سروش‌ت"ی که‌رولال - که‌ وا گومان ده‌بریت له‌ شه‌پۆله‌کانی هه‌وادا ببن - ئەوه‌ ده‌گه‌یه‌نیت که‌ هه‌موو یه‌کێک له‌ گه‌ردیله‌کانی هه‌وا و ئەو هه‌وايش که‌ ده‌ورانده‌وری گۆی زه‌ویی داوه‌، خاوه‌نی دانستیکی په‌های ئەوتۆ ببن که‌ هه‌موو شتیگ ببنیت و، هه‌نده‌ زاناش بێت که‌ هه‌یج شتیکی لێ ون نه‌بیت و، تواناشی به‌سه‌ر هه‌موو شتیگدا بشکیت! دیاره‌ ئەمه‌ش خورافه‌تیکی بیزلینکراوه‌ و، هه‌نده‌ مه‌حالی تێدایه‌ که‌ تابلیی له‌ بیر کردنه‌وه‌ی ژیری یه‌وه‌ دووره‌!

ده‌سا با گومرپایان ببن و ببینن که‌ رپه‌وه‌ که‌یان چه‌نده‌ له‌ ژیری یه‌وه‌ دووره‌!

● خالی سێ هه‌م:

ئەم "هه‌وا" یه‌ که‌جار که‌مه‌ی ناو ئامیری بچووکی رادیۆ، پۆلی گولدانێ گولی وشه‌ معنه‌وه‌ی یه‌ خاوینه‌کان ده‌ببنیت و، هه‌نده‌ موعجیزاتی توانستی خاوه‌نده‌ ده‌ده‌خات که‌ ده‌رده‌ که‌وێت هه‌موو گه‌ردیله‌یه‌کی ئەو هه‌وایه‌ "بوون"ی خوای گه‌وره‌ ده‌چه‌سپینیت و، زاتی پاک و سیفه‌ته‌ خاوینه‌کانی خاوه‌نده‌ به‌ خاوه‌ن هه‌ستان ده‌ناسینیت.

فه‌یله‌ سووفه‌ داناکان و زانا مه‌زنه‌کان به‌ ئەندیشه‌ی خۆیان به‌ناو هه‌موو سووچ و قوژبنیکی گه‌ردووندا گه‌ران و، هه‌رچی یه‌کی تێدایه‌ خستیانه‌ ژنر تیشکی ژیری یه‌وه‌، تاکو به‌ هه‌نانه‌وه‌ی چه‌ندین به‌لگه‌ی فراوان و مه‌زن "بوون" و "یه‌کتایی" خاوه‌نده‌ بچه‌سپینن و، دوا‌ی ئەوه‌ به‌ ناسینی راسته‌قینه‌ی خوای گه‌وره‌ به‌هه‌مه‌نده‌ ببن!

که‌چی حه‌قیقه‌تێک هه‌یه‌ بریتی یه‌ له‌مه‌ی خواره‌وه‌:

هه‌ر هه‌نده‌ی "خۆر" هه‌لدیت، ته‌نانه‌ت ورده‌ شووشه‌یه‌کی بچوو کیش به‌ وینه‌ی

ته‌ختایی رووی ده‌ریا، ئەو خۆره‌ ده‌رده‌خات و ده‌یناسینیت!

جا له‌سه‌ر بناغه‌ی ئەم راستی یه‌، هه‌موو گه‌ردیله‌یه‌کی هه‌وا‌ی ناو ئەم رادیۆیه‌

- خۆی له‌ خۆیدا - دره‌وشانه‌وه‌ی ته‌وحید و که‌مالی سیفه‌ته‌کانی خوای گه‌وره‌

دهرده خات. په يامه كاني نوور - كه په كينكن له بريسكانه وه كاني ئيعجازي
 معنه وي قورثاني پروز - بهوپه پري پرووني هم راستي په يان چه سپاندووه.
 له بهر نه وه، هر گيز قوتايي ورده كاري نوور خزي به ناچار نازانيت كه بليت:
 "لا موجود إلا هو" هه تا حوزووري قهلبی بهرده وامي دهست بكه ویت و هميشه
 ناسيني خواي له ياددا بيت.. ههروه ها وهك به شينكي ته هلي حه قيقه تيش پيوستي به
 وتي: "لا مشهود إلا هو" ني په تاكو به حوزووري قهلبی بهرده وام شاد بيت.
 بهلكو تنها هينده ي به سه كه په كجار له په نجره ي هم حه قيقه ته به رزه وه پروانيت
 كه ده ليت:

وفي كل شيء له آية تدلّ على أنه واحد!

پروونكر دنه وه ي هم دهسته واژه يهش به پوختي بهم جزوه ي خواره وه يه:
 هموو كه سينكي ناو هم جيهانه، جيهانينكي تايه تي و گهر دوونينكي تايه ت به
 خزي هيه. واته به نه ندازه ي ژماره ي خاوه ن ههستان، جيهان و گهر دووني
 تيهه لكيش هيه و، ژباني هموو كه سينكيش ستووني پراگير كهر ي دنيا
 تايه تي په كه ي نهو كه سه يه. به وينه ي نه وه ي كه نه گهر هر كه سه و ناوينه يه كي به
 دهسته وه بيت و پرووي ناوينه كه ي كرديته كوشكينكي مهزن و، هه ريه كه يان - له و
 رئي يه وه - بوويت به خاوه ني نهو كوشكه له ناوينه كه يدا. بويه به شينكي ته هلي
 حه قيقه ت به: "ئينكاري كردني دنيا تايه تي په كه ي خويان" و "وازه ينان له غه يري
 خوا" و وتي: "لا موجود إلا هو": حوزووري قهلبی بهرده واميان دهست
 ده كه ویت و به ناسيني خوا به هره مه ند ده بن..

به شينكي تري ته هلي حه قيقه ت، بويه وه ي بگن به ناسيني خوا و حوزووري
 قهلبی بهرده وام، ده لين: "لا مشهود إلا هو" ئيتر لهم رئي يه وه دنيا تايه تي په كه ي
 خزيان ده خه نه ناو به نديخانه ي له بير چوونه وه و، په رده ي "فه نا" ي به سه ردا
 داده ده نه وه و، لهم رئي يه وه دلغاماده بيان دهست ده كه ویت و، تمه ني خزيان ده خه نه
 حوكمي جزونينكي تايه تي عياده ته وه.

به‌لام لهم سه‌رده‌مه‌دا "په‌يامه‌کانی نوور" به‌هزی ئیعجازی معنه‌وی قورئانی
پروژه‌وه، نه‌ینیی هم ده‌سته‌واژه‌یان پروون کردووه‌ته‌وه که ده‌لیت:

وفي كل شيء له آية تدل على انه واحد!

واته "په‌يامه‌کانی نوور" ده‌ری ده‌خه‌ن که هر له گهر دیله‌کانه‌وه تا
گه‌له‌ستیره‌کان هینه‌ په‌بهره‌ی کراوه‌ هه‌ن که هم‌وو یه‌کیکیان به‌سه‌ر ته‌و‌حیددا
ده‌روانیت و، هه‌ریه‌ که‌شیان چه‌ندین نیشانه و به‌لگه‌ی راسته‌وخوی له‌سه‌ر زاتی
تاک و تنیا و سیفته‌ته‌ جوانه‌کانی خواوه‌ند تیدا‌یه.

جا (سه‌رنجیکی یه‌کتاناسی له‌ وشه‌ی "هو" دا) چه‌ند پوخته‌ ئاماژه‌یه‌ کی بو‌هم
راستی یه‌مه‌زنه‌ی ئیمان و دل‌ئاماده‌یی تیدا‌یه، که "په‌يامه‌کانی نوور" به‌چه‌شنیکی
پروون و بی‌گومان چه‌سپاندوو‌یانه، له‌ کاتیکدا که‌سانی ته‌هلی حه‌قیقه‌تی پیشین به‌
کورتی و پوختی، چه‌سپاندوو‌یانه و لئی دواون.

واته‌ هم‌ زه‌مان و پروژگاره‌ ترسناکه، له‌ هم‌وو کاتیکی تر زیاتر پیوستی به‌م
راستی یه‌هه‌یه، به‌ راده‌یه‌ک که‌ خوای گه‌وره، به‌هزی ئیعجازی قورئانی پروژه‌وه،
هم‌ نیعمه‌ته‌ی به‌خه‌لکی به‌خشیه‌وه، "په‌يامه‌کانی نوور" یش پروونیا‌ن
کردووه‌ته‌وه و، بوون به‌یه‌کیک له‌ بلاو‌که‌ره‌وه‌کانی.

الباقی هو الباقی

سه‌عیدی نوورسی

(ئیعجاز له‌ شتانی ناسایی و له‌ گه‌ل راهاتوودا)

باسمه‌ سبحانه

السلام علیکم ورحمة‌ الله وبرکاته‌ ابدأ دائماً

برایانی صیددیق و تازیم!

یه‌که‌م:

پر به‌ گیان و هه‌ناوی خو‌مان پروژبایی هاتی سنی مانگه‌ پروژه‌کانتان لنی
ده‌که‌ین، که‌ هه‌شتا سال ته‌مه‌نی معنه‌وی و هه‌میشه‌یی ده‌ستی مرؤف ده‌خه‌ن.

ههروهه ها شهوه پيروزه كانى ره غائب و ميعراج و بهرات و قه درتان لى پيروز
بىت و، له ميه ره بانى خواوه نده ده پارينه وه كه ده سكه وته معنه وى به كاتان و
دوعا كاتان بۆ بر اياتان و هه بگريست. ههروهه ها پيروز باى خزمه تگوزارى به
خاوينه كاتان و سه ر كه وتتان له بلاو كرده وهى نووردا ناراسته ده كه ين.

دووه هم:

موسيبه تى "له بير چوونه وهى ته واوه تى" كه له نه نجامى ژههر پى داتم تووشى بووم،
به فه زلى خواى گه و ره سه به رت به من بوو به نيعمهت و ميه ره بانى و كليلىك بۆ
كرده وه و ده ر كه وتنى گه لى حه قيقهت. بۆ به له ممش ناگادارتان ده كه مه وه تاكو
خه فه تى زورم بۆ نه خۆن، هه ر چه ندهش به هه موو تو انا به كه وه ئومبده وهارى
دوعا كاتانم.

به لى، هه ر ئىستا په يامى "مونا جات" م خوينده وه كه له سه ره تاى كۆمه له په يامى
"سراج النور" دا به. له م خويندنه وه به وه سه رنجم دا كه گه لى حه قيقهت هه ن له ژىر
په رده ي خوو پيوه گرتن و عادهت و راهاتن و پايى بوونى كارى ئاسايدا خۆيان
حه شار داوه!

جا له بهر ئه وهى موخيدانى بى ناگا و نه هلى سروشت و فه لسه فه به تا به تى،
زور له و مو عجز انا نه ي توانستى خواوه نده نا بينن كه له ژىر په رده ي ياسا
به رپوه چووه كانى خواى گه و ره له گه ر دووندا دا پو شر اون، نه و ده چن
"پراستى به كى مه زن" ده ده نه پال هۆ كارى كى بى نر خى ئاسا بى! به م كار ه شيان نه و
رئى به له خه لكى ده گرن كه له هه موو شتى كدا هه به و مرؤف ده گه به نيته ناسينى
خواوه ندى به تو انا. ته نانهت چاوى خۆيشيان له ئاستى بينينى نه و نيعمه تانه دا
ده نوو قينن و نا يان بينن كه نيعمهت به خش له هه موو شتى كدا دا ين او ن. له م
رئى به شه وه ده ر گا كانى سو پاس و شو كر انه بۆ زى له خۆيان و خه لكى داده خه ن!

بۆ نمونه:

"توانست"ى مه زنى خواى گه و ره هه ر وه كه ته نها به ك دانه وشه له به ك كاتدا و
به هۆى ده ر كه وتنى نه و شه به له سه ر لا په ره ي هه وادا به ك مليون جار به لكو به ك

مليار جار كڙپي ده كاتهوه، به هه مان جزر و به هيمای ثابته تي پرؤزي: ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ
الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ (فاطر: ۱۰) هه موو وشه يه كي خاوين و پرؤزيش له ناو گؤي هه وای
ده ورانده وري زه ويدا و به قه له مي توانستي خواي گه وره له يه ك كاتدا - كه هينده
خيرايه له حوكمي بين زه مانيدا يه - كڙپي ده كاتهوه. واته هر له زه ماني حه زره تي
ئاده موه - دروودي له سه رييت - تا ئيستا و له ژير په رده ي ئولفه ت و پراهاتندا،
موعجيزه يه كي سه رسوورپه نني توانستي خواي گه وره له ناو گؤي هه وادا - كه
وه ك تابلؤيه كي كوژانه وه و تيانو وسيني راستي به معنه وي به قبول كراره كان
وايه - له پيش چاوي بين ئاگاياندا شاراره وه!

ئهو موعجيزه هيش له م سه رده مهي ئيستا دا به هؤي ئامير نيكه وه چه سپاوه كه ناوي
"راديؤ" يان لئ ناوه، به راده يه ك كه ده ري ده خات ته نها يه ك دره وشانه وه ي
"توانستي په هاي نه زه لي" كه "زانست" و "دانست" و "ويستي په ها" شي له خو
گرتووه، ئاماده و تهماشاكاره له هه موو گه رديله يه كي هه وادا. چونكه وشه
جزراو جزوره بين سنوره كان، به بين هيچ نيكه ل بوون و لئ نيكچوون و ناته ووي و
سه ر لئ شيوانيك، ده رونه ناو گويني بچووكي گه رديله وه و ئنجا له زمانه
ورديله كه يه وه دينه ده ره وه.

به و اتايه ي كه نه گه ر هه موو "هؤكاره كان" كؤ بينه وه، هيشتا هر ناتوان
ده ركه وتني توانستي نه زه لبي له مه ر ئه م كارمهندي به سروشتي به ي يه ك دانه
گه رديله، پيش چاو بخهن.

جا له به ر نه وه ي هؤكاره كان هه رگيزاو هه رگيز ناتوان نه و سنعه ته ناوازه
ئيعجاز به خشه ده ر بخهن كه له گوئي و زمانه ورد و له ژماره به ده ره كان گه رديله دا
هه ن، نه و ا گو مپرايان و بين ئاگايان ده چن له ژير په رده ي: ئولفه ت و پراهاتن و
ئاسايي و ياسادا دا يده پؤشن و، ئنجا ناويكي ئاسايي لئ ده نين، تاكو به جزرينكي
كاتي خوياني بين بخه له تين!

بؤ نمونه، وه ك له په راويزي پاشكؤي و ته ي چواره هه مدا و تراوه:

گه ر وه ستايه كي كارامه سه د هؤقه خواره مهنبي جزراو جزور و سه د گه ز
كوتالي جياجيبي له پارچه ته خته يه كي به قه ده ر سه ري نينؤكيك دروست كرد و،

پاشان یه کینک وتی: ئەم کارانه تهنها ئەو پارچه تەختە بێ نرخە بە "رینکەوت" و بە چەند کاروباریکی "سروشتی" ئەنجامی داون، ئەمەش بۆ ئەوێ لە نرخێ کارە دەراسا کانی سنەتی ئەو وەستا کارامەیه دابشکینیت.. ئایا ئەم قسەیهی بە ورینه و خورافت و گومرایی دوور لە ژیری دانانریت؟

درەختی سنەو بەر یان هەنجیر و درەختە کانی هاوچەشنیان لەو هەزاران سنەتە ناوازانەیی خوای گەورە کە پەرن لە موعجیزاتی توانستی ئەو، بە هەمان جۆرن.. ئەو تا دەبینیت ئەو گومراییانە دەچن دەنکە تۆوی ئەو درەختانە پیش چاوە دەخەن و دەلین: ئەم درەختە گەورە و بەرزانە لەم تۆوانەوه پەیدا بوون!

هەر بە وینەیی ئەمانە، ئەم ئامێرەش بە هەمان جۆرە، کە هەوای دەوران دەوری گۆی زەویی گۆرپووه بە مەیدانی دەرس و وتاردان و، سەر پووی زەویشی کردووه بە قوتابخانە و فێرگەیی وانە کانی خواناسین و.. گەلنی نیعمەتی بێ سنووری لەخۆ گرتووه کە دەبێ شوکرانەیی بێ سنووریان لەسەر پیشکش بکریت و.. نموونەیه کی خیرای چاکە کاری بە کانی خوایه کە لەو دنیای هەمیشەیدا بە مەرفیان دەبەخشیت و.. بەلگەیه کی بێ گومان و دیاری بە کی میهرەبانیی خواوەندیسه کە راستەوخۆ لە گەنجینهی میهرەبانییە کە یەوه بە مەرف دەبەخشیت..

جا ناوانانی "رادپۆ" لەم دیارییە بەخشراوێ خواوەند، هەر و هە ناو لینانی "کارەبا" و "شەپۆله کانی هەوا" - لە راستیدا و بە وینەیی نموونە کە ی پێشوو - بریتی یە لە دادانەوهی پەردەیی کوفرانە و ناشکوری بەسەر ئەم نیعمەتە خواویانەدا کە لە سەدان هەزار تێپەر دەبن. تەنانەت گەو جاییه تی یە کی بێ سنووره ماددی و گومراییان تیی کە وتوون، بە رادەیه کە لە ئەنجامدا دەیانگەیه نیتە تاوانیکی نەپراوهی ئەوتۆ کە دووچار و شایستەیی سزایه کی نەپراوه یان دە کات.

بەلنی برایانم!

ئەم پۆ بە نیازی هەلە گیری و پێداچوونەوه، پەییامی "مونا جات" ی سەرەتای کۆمەلە پەییامی "سراج النور" م خویندەوه. بەلام لەبەر ئەوێ هیزی زەین و بێرم بە تەواوی لاواز بووه، ئەوا لە بەرامبەر ئەو راستی یانەیی پەییامی مونا جاتەوه خۆم وەکو

که‌سینگ ده‌بینی که تازه هاتیبته دنیاوه، هرچه‌ندهش تمه‌نم خۆی له هه‌شتا سال داوه. ئیتر ئه‌و پراهاتن و عاده‌ته زانراوانه سه‌باره‌ت به من نه‌بوون به پهرده له به‌رده‌م بیر و تیراماندا. بۆیه به شه‌وقینکی ته‌واوه‌تی‌یه‌وه ئه‌و مونا‌جاته‌م خوینده‌وه و، به فه‌زلی خ‌وای گه‌وره سوودینکی گه‌لنی زۆرم لئی وه‌رگرت و هه‌ستم کرد که - به راستی - په‌یامینکی ده‌راسایه و، زانیم که دوژمنه شارراوه کاغان ده‌چن له پشته پهرده‌وه هه‌ندی کارمه‌ندی په‌سمی ده‌خه‌له‌تینن له پیناوی ده‌ست به‌سه‌ردا‌گرتنی کۆمه‌له په‌یامی "سراج النور" دا. بۆ ئه‌م کاره‌شیان ئه‌و باسه‌ی له‌مه‌ر ده‌جال ده‌که‌ن به بیانوو که له کۆتاییه که‌یدایه! به‌لام من له‌و قه‌ناعه‌ته‌دام که هۆکه‌ی "په‌یامی مونا‌جات" بێت که له سه‌ره‌تا که‌یدایه! به‌ وینه‌ی هیرشی مولحیدان بۆ سه‌ر په‌یامی "پراهیری لاوان" له‌به‌ر باسی "سه‌رنجینکی په‌کتاناسی له وشه‌ی (هۆ) دا"!

سی‌هه‌م:

برایانم! به هه‌موو گیان و قه‌واره‌ی خۆمان مژده‌تان ده‌ده‌بینی که: ئیخلاسی ته‌واوه‌تی و، وه‌فای راسته‌قینه و گه‌رم‌گوپ و، پشتگیری نه‌جوولی نیوان قوتاییانی نوور - پشت به‌خوا - هه‌موو ئه‌و موسیبه‌تانه‌ی که له‌ پرووی خزمه‌تی ئیمان‌ه‌وه دینه‌ پیمان، ده‌گۆرن به‌چه‌ن‌دین نعه‌مه‌تی گه‌وره‌..

به‌لئی، فتوحاتی نوور به‌په‌نهانی و نادیار به‌شیوه‌به‌ك گه‌شه ده‌کات و فراوان ده‌بیت که له‌ئه‌ندیشه و حسابی که‌سدا نه‌بووه.

بۆ ئه‌وه‌:

ئه‌وان ناچار بوون که سه‌د لیره‌ی وه‌ره‌قی بدن به‌کرنی ئه‌و ئۆتۆمبیله‌ی له ئیسپاره‌ته‌وه منی هینا بۆ ئه‌م داد‌گایه‌ی که لیره‌ (ئه‌سته‌مبوول) ساز کراوه! باوه‌ر بکه‌ن - برایانم! - گه‌ر دووسه‌د لیره‌شم له‌گیرفانی خۆم ته‌نها بۆ ئه‌و ئه‌نجامانه‌ی خزمه‌تی ئیمان خه‌رج بکراوه که له‌م مه‌سه‌له‌یه‌وه سه‌ره‌له‌ده‌ن و تاییه‌تن به "پراهیری لاوان" هوه، یان تاییه‌تن به‌خودی خۆمه‌وه، ئه‌وا هیشتا ئه‌و په‌ره‌پاره خه‌رج کراوه له‌به‌رامبه‌ر ئه‌و ئه‌نجامه‌مه‌زنانه‌وه به‌که‌م ده‌زانی، چ‌جای ئه‌و ئه‌نجامانه‌ی که

په‌یوه‌ندی‌یان به‌سه‌رجه‌می قوتاییان و، هه‌موو خه‌لکی و، گشت مه‌سه‌له
هه‌مه‌کی به‌کانه‌وه هه‌یه!

الباقی هو الباقی

برای نه‌خۆش و ئومیده‌واری دو‌عا کانتان

سه‌عیدی نوورسی

* * *

(روانین بۆ به‌دیه‌تیراوانی خوا)

"په‌راویزیکه بۆ په‌یامی کلیلی جیهانی نوور".

رۆژنیکیان له‌گه‌ل دوو قوتایی نووری زانکۆدا به‌ئۆتۆمبیل له‌سه‌فه‌ریکدا
بووین و له‌رینی رادیۆی ئۆتۆمبیله‌که‌وه، که به‌هیچ په‌یوه‌ندی‌یه‌کی ته‌لی‌یه‌وه
په‌یوه‌ست نی‌یه، گویمان له‌ناهه‌نگی یادی له‌دایکبوونی پیغه‌مبه‌ر ﷺ ده‌گرت که
له‌شوینیکی دوور ساز کرابوو. به‌و دوو قوتایی‌یه‌ی زانکۆم وت:

به‌لگه‌ له‌سه‌ر ده‌ر که‌وتنی به‌دیهی و بی‌په‌رده‌ی "توانست"ی خواله
"پرووناکی"دا، به‌وینه‌ی ده‌ر که‌وتنی "ژیان" و "وجود"، ئەمه‌ی خواره‌وه‌یه:

ئهو هه‌وا و پرووناکی‌یه‌مه‌عنه‌وی‌یه‌یه‌که‌جار که‌مه‌ی که‌هینده‌ی سه‌ری نینۆکیک
ده‌بیست و له‌م نامیره‌ بچوو که‌دایه، ته‌نها وشه‌کانی ئەم مه‌ولووده‌ نه‌به‌وی‌یه
وه‌رناگریت و پاشان بیانلیتیه‌وه، به‌لکو له‌گه‌ل ئەمه‌شدا گوئی له‌هه‌زاران وشه
ده‌گریت و به‌وینه‌ی بیستنی ئەم مه‌ولووده‌ نه‌به‌وی‌یه‌هه‌موو ئهو وشانه‌ی تریشمان
به‌پروونی به‌گویندا ده‌دات که‌هه‌زاران ئیستگای جیهان په‌خشی ده‌کن.

به‌و واتایه‌ی که‌بچوو کترین بوونه‌وه‌ری "جوزئی" ده‌بیست به‌گه‌وره‌ترین شتی
"کوللی".

واته ئەم هه‌وا‌یه‌که‌جار که‌مه‌ به‌ئهن‌دازه‌ی کارمه‌ندی و ئه‌ر که‌کانی هه‌وای
ده‌ورانده‌ووری گۆی زه‌وی ئه‌رک و کار پاده‌په‌رینیت. واته بچوو کترین شتی
"جوزئی" هینده‌ی گۆی هه‌وای ده‌ورانده‌ووری زه‌وی "گه‌وره" ده‌بیست.

جا ئەگەر ئەم كارە بە درەوشانەۋەى "توانستى خواۋەند" دانەنرئىت، ئەۋا خورافەتئىكى ھىندە سەير سەرھەلدەدات كە ھىندە شتانى دژ بە يەكى تىدا كۆبوۋنەتەۋە جىيان لە ھىچ ئەندىشە يە كدا نەيئتەۋە! چونكە گۆران و ھەلگەر انەۋەى شتىك بۇ دژە كەى خۆى كارئىكى مەحالە، ئەى ئايا چۆن ئەم شتە جوزئى يەى كە بە ھەزاران پلە بچوو كە، بە ھەزاران جار دەيئت بە شتىكى گەورە و كوللى؟

ھەرۋەھا چۆن ئەم بىي گيانە دەستەۋسانەى كە ھەست بە ھىچ شتىك ناكات، دەيئت بە خواۋەن توانا و ھەست و ويست و پەى بردن؟
ديارە ئەمە خورافەتئىكە كە سەدان خورافەت و شتانى دژ بە يەكى بىي وينەى لە خۇدا ھەلگرتوۋە!

بەو واتايەى كە ئەم كارە - بە ئاشكرا و بەلگەنەويستى - لە پئى تبادەر كەوتنى "توانستى خواۋەند" ھەۋە ئەنجام دەدرئىت. ئەو شتەش كە ئەم درەوشانەۋە فراۋانە لە ھەۋادا بە گشتى دەنويئىت، واتاي ئەم فەرموۋدە پىرۆزە روۋنى دەكاتەۋە كە دەفەرموئىت:

"إِنَّ لَهِ مَلَكًا لَّهُ أَرْبَعُونَ أَلْفَ رَأْسٍ، فِي كُلِّ رَأْسٍ أَرْبَعُونَ أَلْفَ لِسَانٍ، يَسْبِحُ أَرْبَعِينَ أَلْفَ تَسْبِيحَةً بِكُلِّ لِسَانٍ..."

بەو واتايەى كە لە يەك چر كەدا شەست و چوار ترليۇن تەسبيحات دەكات. واتە ئەو ھەۋايەى كە دەوران دەۋرى زەۋبى داۋە، بە وينەى ئەم مەلائىكەتەيە. بە واتايەكى تر: بە ئەندازەى ژمارەى تەسبيحاتە كانى ئەم مەلائىكەتە وشەى خاۋىن و جوان لەسەر لاپەرەى ھەۋادا دەنوسئىت.

ھەۋاي دەوران دەۋرى زەۋى دەئىت: ئەم فەرموۋدە پىرۆزە ھەۋالى من و ئەو مەلائىكەتە رادە گەيەنئىت كە سەرپەرشتىي كارە كانى لە ئەستۇدايە. چونكە لە نيوان ھەموو وشە كانى مرؤف و دەنگە بىي سنوورە كانى تردا، ئەم وشە خاۋىنانە بە ھەموو پىتە كانيانەۋە و بىي ھىچ لىي تىكچوونىك و بە نەبرە و دەنگى جياۋازى قسە كەر، دەرۇنە ناۋ گويكانەۋە، ھەرچەندەش ئەو وشانە لە گەل ھەموو دەنگ و وشە كانى

تردا تینکه‌لی به کتری بوون. که واته هر گیز له توانادا نی به ثم کاره‌ی که به ههست و نه‌ستیک‌ی کامل و هه‌مه‌کی نه‌نجام ده‌دریت و هر کی سهرشانی ته‌نجا به‌ک دانه گهر دیله‌ی منه، بدریته پال من یان هر هژو کاریک‌ی ترا

واته ته‌نجا دره‌وشانه‌وه‌ی "توانستی نه‌زه‌لیی خواوند" هه‌مه‌کاره نه‌نجام ده‌دات، که "ویست" و "زانست" یک‌ی هه‌مه‌لایه‌نگری له‌خو گرتووه و، دره‌وشانه‌وه‌یه‌کی گشتی به هه‌موو شتی‌ک ده‌گرتیه‌وه و، به‌هژو دره‌وشانه‌وه‌ی "نه‌حه‌دییه‌ت" ی خواوندیشوه‌ه ناماده و بینره له هه‌موو شوینیکدا.

زیاتر له ملیژنه‌ها شایه‌تیده‌رمان له‌سهر ثم راستی به به ده‌سته‌وه‌یه، که به کینک له‌وانه "رادپۆ" یه.

ناوه‌رۆکی هه‌و به‌راورده‌ی "وته‌ی دوازده‌هه‌م" که له نیوان حیکمه‌تی قورئان و فهلسه‌فه‌ی مرۆفدا ساز کراوه، هه‌مه‌ی خواوه‌وه‌یه:

هه‌و فهلسه‌فه‌یه‌ی که مرۆف به‌ده‌ستی هیناوه، په‌رده‌ی عاده‌ت و راهاتن به‌سهر موعجیزاتی توانست و کاره‌ده‌راسا‌کانی میهره‌بان‌یی خوای گه‌وره‌دا ده‌داته‌وه و، به‌لگه‌کانی "یه‌کتایی" و هه‌و نیعمه‌ته‌مه‌زنانه‌ش نایینیت که له ژیر په‌رده‌ی هه‌و شته عاده‌تی‌یانه‌دا شارراونه‌ته‌وه و، ده‌ریان ناخات و رینمایی خه‌لکی‌یان بۆ لا ناکات. له کاتینکدا که هه‌گر هه‌ر شتی‌کی جوزئی و تاییه‌تی له‌ده‌روه‌ی کاره عاده‌تی‌یه‌کاندا بینیت، روویان تیده‌کات و بایه‌خیان یی ده‌دات..

بۆ نمونه:

"فهلسه‌فه" موعجیزاتی توانستی خوای گه‌وره له به‌دییه‌نانی مرۆفی ریکوپینکدا نایینیت و بایه‌خی پتی نادات، که‌چی به‌سهرسامی و سهرسوورمانه‌وه سهرنجی خه‌لکی بۆ لای مرۆفینک که دوو سهریان سنی قاچی هه‌بی راده‌کیشیت، که له ده‌روه‌ی یاسا گشتی به‌که‌دان! واته له ژیر په‌رده‌ی عاده‌تدا موعجیزاتی گشتی و هه‌مه‌کیی خوای گه‌وره ده‌شاریتیه‌وه و، له هه‌مان کاتدا هه‌و ماددانه‌ی که جوزئین و له‌هرکی سهرشانیان لایان داوه، ده‌کات به‌مایه‌ی په‌ند لئ وهرگرتن و تیرپامان!

ھەروەھا - بۇ ئىمرونە - ئەم موعجىزاتانە نايىنىت كە لە "ژياندن"ى منالى مرۇف و يېچووى زىندە ۋەراندا ھەن، بەلكو بە كارىنكى ئاسايان دادەنىت و بايەخيان پى نادات. بەلام بايەخ بە باسى مېروويەك دەدات كە لە بنى دەريادا لە دەستە و تاقمە كەى خۇى بەجى ماو ۋ "دەستى پارمەتى"ى رۇزىدەر گەلەپەكى سەوزى بە ھاناو ھەناردو ۋە تا پى بى ۋ، ئەم رۇودا ۋەش فرمىسكى بە چاوى راجىيانى ماسىدا ھىناو ۋ بەسەر سوورمانو ۋە لىنى دواون! تەنانەت لە كاتى خۇيدا يە كىك لە رۇزنامە كانى ئەمىركاش باسى كر دوو.

كەچى ھەزاران ھەزار موعجىزەى رۇزىدانى ۋەك ئەمە لە بچو كترىن زىندە ۋەردا ھەيە، چونكە شلەمەنىي ژيان لە مەمكى دايكانە ۋە بۇ ئەم وردىلانە ھەلدە قولتت. لە گەل ئەو ۋەشدا فەلسەفەى مرۇف ئەم موعجىزەى چاكە كارى و مېرەبانى يەى خواو ھەن نايىنىت ھەتا شو كرى لەسەر پىشكەش بكات و باو ۋ بە پەروەردگارى مېرەبان بەيىنىت تا شو كرانە بۇيرى بۇ دەر بېرىت.

بەم جۇرە، چىكەتى قورئانى پىرۇز ئەم پەردەى عادەت و راھاتە دەدرىنىت كە بەسەر رۇوى بوونە ۋەراندا دراو ۋ، گىرۇى مرۇف بەرە ۋ ئەم موعجىزاتە ھەمەكى و نىعمەتە گىشتى يانە رىنمايى دە كات كە خۇاى گەورە بە سەر جەمى بوونە ۋەرانى بەخىشون. ئىتر لەم رى يەو ۋە بوونە ۋەرانە پەروەردگارى خۇيان دەناسن و، "چىكەتى قورئان"ىش بەم كارەى خۇى ھەموان بەرە ۋ بەندايەتى كر دنى ھاودەم لە گەل شو كرانەدا بۇ خۇاى گەورە، دەداتە بەر.

كەواتە سەبىرتىن و نامۇرتىن ھەلەى فەلسەفەى مرۇف لەمەى خوارە ۋەدا دەردە كەوتت:

ئەم مرۇفەى كە "ويست" و "جوزئى ئىختىيارى" يە كەى خۇى بەشى كارىنكى يە كجار روالەتى و جوزئى ۋەك "ئاخاوتن" ناكات و ناتوانىت ئەم كارە بۇ خۇى بەدى بەيىنىت، بەلكو ھەر ھىندەى لە توانادايە كە ھەوا دە كاتە ژوورە ۋە بۇ ناو شوئى دەر چوونى پىتە كان و، ئىتر خۇاى گەورەش لەسەر بناغەى ئەم كەسبە

جوزئىيەي بەندە كەي وشە كان بەدى دەھىنئىت و ھەزاران نوسخەيان لە ھەوادا لەبەر دەگرئىتەوھ..

جا ئەم مەرفۇھى كە تا ئەم رادەيە دەستى لە "بەدبەھىنان" دا كورت و كۆتايە، بە ناولىنانى "بەدبەھىنانى مەرفۇف" لە موعجىزەيە كى ھەمە كىي توانستى خواوھەند، كە ھەموو ھۆكارە كانى گەردوون لە ئاستىدا دەستەوسان دەمىن، كارىكى ھىندە ھەلە ئەنجام دەدات كە ھەر كەسنىك بە ئەندازەي گەردىلەيەك ھەست و شعورى بىت پەي بەو ھەلەيە دەبات.

بۇ نەمۇنە:

مەرفۇھىكى دەستەوسان، بەھۇي ئىلھامىكى خوايىەو، واتە بە جۆرە گىرابوونىكى دوغاي فىعلى و كردار، لە رىنى دۆزىنەوئى ئامىرى "رادىئو" وە ياسايە كى خوايى - كە ھەزاران كارى دەراساي تىدايە - كردووە بەھۇي سوودگەياندن بە گرۆي مەرفۇف. جا بزانە كارىكى چەندە ھەلەيە كە مەرفۇف بلىت: (بەلئى، رادىئو فلان داھىنەر بەدىي ھىناوھ.. فلان كەس ھىزى كارەباي دروست كردوھ.. كەسانى ترىش ھەن بۇ دروست كردنى ماددەيەك ھەول دەدەن كە شتانى ناو مىشكى مەرفۇف بىخوئىتەوھ)!

بەلئى، خواي گەورە جىھانى وەك مىوانخانەيەك بەدى ھىناوھ كە شايانى مەرفۇف بىت و، ھەموو پىنداويستىيە كانىشى تىدا بۇ ئامادە كردوھ. ئىنجا وەك جۆرە خواستىكى ئەم مىواندارىيە، لە ھەندئى سەردەم و رۆزگاردا و لە ئەنجامى دوغاي فىعلى و كەردەوئى مەرفۇھوھ كە برىتىيە لە: توئىزىنەوھ و گەپانى يەك لە دوای يە كى بىرە كانى مەرفۇف بە دوای راستىيە كاندا، ھەندئى نىعمەتى پىن دەبەخشىت كە پىشتەر سەبارەت بەو پەنھان بوون.

جا لە كاتىكدا كە پىويست بوو مەرفۇف بەرامبەر بەم نىعمەتەنە سوپاسى پىشكەش بە پەروەردگارى خۆي بىكردايە، كە چى خۆي دووچارى كوفران و ناشكورىيە كى گەورە دەكات و لە بىرى دەچىت كە ئەم نىعمەتەي لە لايەن

خواوه‌نده‌وه یی به‌خشراوه و، به جزړیک بوی ده‌پروانیت که به‌دیها‌تووی مرؤفینکی
 ئاسایی و ده‌سته‌وسانی وه‌ک خوی ییت و، ده‌یداته پال کارامه‌یی نه‌و که‌سه!
 تهنانه‌ت له‌ بیری که‌سانی تریشیان ده‌باته‌وه که نه‌و نیعمه‌تانه‌ چهنده‌ کارینکی
 ده‌راسای چاکه‌کاری‌یه‌کی گشتین و، به "زانست" و "ویست" و "میهره‌بانی" و
 "هه‌ست و شعور" وه‌ به مرؤف به‌خشراون، چونکه‌ تهنه‌ها هؤ‌کار و دمه‌نیکي نه‌و
 چاکه‌کاری‌یه‌ ده‌بینیت و، نه‌و کاره‌ش به "رینکه‌وت" ی هه‌ره‌مه‌کی و "سروش‌ت" و
 "مادده‌ یی گیانه‌کان" ده‌سپیریت!

دیاره‌ نه‌م کاره‌ش ده‌رگای نه‌زانی و نه‌فامیی په‌های لئی ده‌خاته‌ سه‌رپشت که
 هه‌رگیز یو نه‌م مرؤفه‌ رینزلئی گیراوه‌ ناشیت که له‌ جوانترین نرخ و رینزدا به‌دی
 هینراوه.

له‌به‌ر نه‌وه، ده‌یی به‌ پروانینی "حرفی" نه‌ک "تیسمی" و به‌پیی ده‌ستووری:
 وفي كل شيء له آية تدل على أنه واحد
 سه‌یری بوونه‌وه‌ران بکرنیت، تا‌کو مرؤف به‌ جزړینکی راسته‌قینه‌ به‌ره‌و په‌له‌ و
 ئاستی شایسته‌ی ئاده‌میزاد به‌رز بیته‌وه!

﴿سُبْحَانَكَ لَا عِلْمَ لَنَا إِلَّا مَا عَلَّمْتَنَا إِنَّكَ أَنْتَ الْعَلِيمُ الْحَكِيمُ﴾.

(شیکردنه‌وه‌ی میژووی ژبانی دانهر)

باسمه‌ سبحانه

برایانی صیددیق و ئازیزم!

به‌که‌م:

پیروزی‌بایی یادی مه‌ولوودی نه‌به‌ویی پیروز و سه‌رکه‌وتتان له‌ کاره‌ کاتاندا لئی
 ده‌که‌مین و، مژده‌ی بلا‌بوونه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نوررتان له‌ ناوه‌نده‌ کانداه‌ به
 شیوه‌یه‌کی کاریگه‌ر و چاره‌پروان نه‌کراو ده‌ده‌ینیی و، به‌م بونه‌یه‌وه‌ پیروزبایی
 ئاراسته‌ی هه‌موو قوتایبانی نور ده‌که‌مین.

دووه‌م:

لهم شه‌وه پیرۆزه‌دا خاتیره‌یه‌کی به‌هیز هاته دل‌مه‌وه، که به‌م جۆره‌ی خواره‌وه‌یه: به‌بۆنه‌ی نووسینی ئەو کاره‌ده‌راسا(خوارق) یانه‌ی ژبانی سه‌عیدی کۆن و نوێ که قوتایانی زانکۆی ئەسته‌مبول له "میژووی ژبان" مدا نووسیویانه، دوو دانه پرا و بیر و بۆچوون له لای خوینهران سه‌ریان هه‌لداوه:

یه‌که‌میان:

باوه‌رباشی‌یه‌کی وه‌ک‌هی ویلایه‌ت و زۆر له سه‌رووی توانا و سنووری خۆمه‌وه بۆ "هاورپیاغان" دروست بوو.

دووه‌میان:

گومان و دوودلی‌یه‌کیش، که هه‌زار جار له توانای من به‌ده‌ره، له‌لای "نه‌یاران" و "ئه‌هلی فه‌لسه‌فه" په‌یدا بوو. چونکه پیاوان و ابوو که زیره‌کی و ده‌هائیکی په‌کجار ده‌راسا له مندا بیئت. ته‌نانه‌ت هه‌ندیکیان که‌وته وه‌همی ئەوه‌ی که سبخریکی په‌کجار به‌هیز له ئارادا بیئت!

له‌گه‌لێ شویندا چهند پرسیاریکم به‌م واتایانه‌ی پێشوو ئاراسته‌کراو، داوایان لێ کردم که به‌شێوه‌یه‌کی ماددی و معنه‌وی مه‌سه‌له‌که‌ روون بکه‌مه‌وه. وامنیش له‌لایه‌نی خۆمه‌وه ناچار بووم، له‌به‌ر ئەو خاتیره‌یه‌ی که ئەمشه‌وه‌هاته دل‌مه‌وه، حه‌قیقه‌تیک روون بکه‌مه‌وه که‌گه‌لێ پێشه‌کی هه‌یه.

پێشه‌کی یه‌که‌م:

تۆوی دره‌ختی سنه‌وهر، که قه‌باره‌که‌ی به‌ئهن‌دازه‌ی ده‌نکه‌گه‌نیکه، ده‌بیئت به‌هۆی په‌یدا بوونی دره‌ختیکی گه‌وره‌ی سنه‌وهر. واته‌توانستی خوای گه‌وره‌ئهو دره‌خته‌سه‌رسوور هه‌ینه‌ره‌له‌و تۆوه‌به‌دی ده‌هینیت..

له‌وانه‌شه‌ئهو تۆوه‌جگه‌له‌رێژه‌ی یه‌ک له‌میلیۆن هه‌یج به‌شینیکی تری له‌و به‌دییه‌نانه‌دا نه‌بیئت، چونکه قه‌له‌می توانستی خوایی پێرستیکی معنه‌ویی ئهو دره‌خته‌ی له‌و تۆوه‌دا تۆمار کردوه.

جا ئەگەر ئەم كارەھى تۈانستى خۋاى گەورە نەبىت، دەبىن پېر بە شارىنكى گەورە كارگەى زۆر و زەبەندە بۆ بەدېھىنانى ئەو درەختە ھەبىت، تاكو ئەو درەختە سەنوبەرە بە لق و پەلە كانىەوۋە دروست ببىت!

بەم جۆرە، يە كىك لە بەلگە كانى مەزنى و تۈانستى خۋاى گەورە لەو ەداپە كە لە شتىكى يە كجار بچووكى وەك "تۆو" گەلنى شتى مەزنى بە ئەندازەى چىاكان بەدى دەھىنيت.

جا بە وىنەى ئەم نمونەبە، وا من بە نىازىكى خاوين و قەناعەتىكى تەواوى ئەوتۆ كە ھىچ خۆنەبىستى و تەوازوعىكى دەستكردى تىندا نى يە، پراپدە گەبەم كە: خزمەتگوزارى يە كام و پروداوۋە كانى ژيانم لە حوكمى "تۆو" يكدان تاكو بىن بە سەرەتا و بنەماى خزمەتىكى ئىمانىي مەزن. ئەو ەتا چاودىرىي خۋاى گەورە لەم سەردەم و رۆژگارەدا درەختىكى بەردارى بە "پەيامە كانى نور" - كە لە قورئانى پىرۇزەوۋە سەرچاوەيان گرتوۋە - لەو تۆوۋە پىنگەياندوۋە و بەخشىوۋە.

جا بۆ ئەو ەى دلتىا بىن، سويندتان بۆ دەخۆم و دەلئىم:

ھەرگىز من ھىچ تۈانا و تايبەتكارى يە كەم لە خۆمدا شك نەدەبرد بۆ ئەو كارە دەراساىانەى كە بەسەر ژيانمدا ھاتن. بۆيە ھەر كاتى بىرم لى دە كىردنەو ە و، بۆ تۈانا و لىھاتنە كانى خۆم دەروانى توشى سەرسورپان دەبووم، تەنانەت ھىچ لىھاتنىكىشىم لە خۆمدا نەدەبىنى بۆ بەرىكردنى كاروبارە كانى ژيانى خۆم و پەيوەندى يە كام بە كۆمەلەو ە، چ جاي ئەو ەى خاوەنى دەھاء و زىرە كى و وىلايەتى نااساىى م!

بەلنى، چەند حالەت ك لە منەو ە دەر كەوتن كە سەرنجى خەلكى يان بۆ لا پراكىشام، بەلام ھەر ھەموريان لە دەرەو ەى وىست و ئىختىارى مندا بوون، كەچى بە چەشنىك پىش چاۋ دە كەوتن كە وەك بلنى جۆرنىك بن لە پراكىشانى سەرنجى خەلك بۆ لای من. لە پراستىشدا لەو پروو ەو ە بوون كە ئەو گومانە باشەى خەلكى بەرامبەر بە من ھەيان بوو، بە درۆ نەخرىتەو ە.

جا له بهر ئه وهى حيكمه تى ئه وهم نه ده زانى كه بۇچى من له راستيدا به و جوره نيم كه خهلكى به گومانى باشى خزيان بۇم ده پروانن و، بۇچى من هيچ سوودنيكم بۇ دنيا نى به و، كه چى خهلكيش پرويان تينكر دووم و هزار و يهك ئه وهنده ي پلهى خۇم بهر زتر بۇم ده پروانن.. له بهر ئه وه، هه ميشه ئه م كاره م به پيچه وانه ي ته وا وه تىي حه قيقه ته وه داده نا!

به لام هزار شوكر و سوپاس بۇ ئه و خوا وهنده گه وره يه ي كه به چا كه و به خششى خۇي له رۇزگارانى كۇتايى ژيانم و دواى به سهرچوونى نزيكه ي هه شتا سالى ته مه نم، شتيكى له حيكمه تى ئه م كاره تينگه ياندم!
وا ئامازه بۇ كه مينك له و حيكمه ته ده كه م و، به شينك له نمونه زۇره كانى پروون ده كه مه وه:

نمونه ي به كه م:

به پيى رى و ره سمى قوتابخانه ئايىنى به كان، ده بى مرؤف لانى كه م ما وهى پازده سال زانسته شه رعى به كان بخوينيست، تاكو راستى به كانى ئايىن و زانسته ئيسلامى به كان به ده ست به ينيست و فيريان بيست.

جا له و كاتانه دا، نهك هه ر ته نها زيره كى به كى نا ئاسايى و هيزنيكى معنه وهى، به لكو جگه له وه حاله تينكى سه رسوور هينه ريش له سه عيده وه ده ر كه وت و سه رى هه لدا، كه له ده ره وهى باز نه ي گشت توانا و ليها ته كانيه وه بوو. چونكه ته نها دواى چاو گپرانى به ناو با به ته سه ره تاييه كانى سه رف و نه حوو له ما وهى به ك دوو ساليكدا، ئه و حاله ته سه رسوور هينه ره سه رى هه لدا، وهك بلينى له ما وهى سنى مانگدا نزيكه ي په نجا كتيى خو يند بيست! ئه وه بوو له و ما وه يه دا له هه مو ويان تينگه يشت و ئيجازه و به لگه نامه ي ته وا و كر دنيا نى به ده ست هينا!

جا ئه م حاله ته، دواى شه ست سال له پروودانى، ده رى خست كه: ته فسيريك بۇ قورئانى پرووز پهيدا ده بيست و له ما وه يه كى كه مى ئه وتۇدا كه له چوار مانگ تپه ر ناكات هه موو زانسته ئيمانى به كان ده ستى خو ينه رى ده خات و، ئه و "سه عيد"ه لاوازش كار مه ند و خزمه تگوزارى ئه و ته فسيره ده بيست.

هەر له ده‌ماوده‌می ئەو بارودۆخەدا چەند واتایەك به‌ دلدا ده‌هاتن، وه‌ك بلینی
 ئاماژه‌ی غەیبی بن بۆ ئەوه‌ی كه‌: رۆژگارێك دیتە پێشوه‌ قوتابجخانه‌ ئایینی‌یه‌ كانی
 تێدا ده‌پوو كینه‌وه‌ و، ئیتر ناتوانریت نه‌ له‌ پازده‌ ساڵ و نه‌ له‌ یه‌ك سالی‌شدا زانسته‌
 ئیسلامی‌یه‌ كان ده‌ست بخزین.

نمونه‌ی دووه‌م:

گفتوگۆ و موناژه‌یه‌ی رۆژگارانی دێرینی "سه‌عید" كه‌ هێشتا منال بوو له‌ گه‌ل
 زانا به‌ پێز و پایه‌به‌رزه‌ كاندا.. هه‌روه‌ها وه‌لامدانه‌وه‌ی راست و دروستی بۆ
 پرسیاره‌ كانیان، بێ ئەوه‌ی خۆی هیچ پرسیارێك ئاراسته‌ی ئەوان بكات،
 هه‌رچهنده‌ش پرسیاره‌ كانیان له‌ قورس‌ترین بابەت و مه‌سه‌له‌دا هه‌لبژیرا بوون..

ئهم‌ حاله‌ته‌ی كه‌ ئەوسا به‌ منه‌وه‌ بیه‌را، پێ به‌ ده‌م ده‌لێم و دان به‌وه‌دا ده‌نێم كه‌ هی
 ئەوه‌ نه‌بوو خاوه‌نی زیره‌كی‌یه‌كی له‌پراده‌به‌ده‌ریان توانا و لی‌هاتنی‌کی نا‌ئاسایی م.
 نه‌خێر هی ئەوه‌ نه‌بوو، چونكه‌ من ئەو كاته‌ هێشتا منالێکی بچووك و گه‌رۆده‌ی زۆر
 ده‌ردیسه‌ری بووم و، تازه‌ ده‌ستم دا‌بووه‌ خویندن و، بیرم په‌رت‌ه‌وازه‌ و خۆیشم مایه‌ی
 وروژاندنی موناقه‌شه‌ی خه‌لكی بووم.

كه‌واته‌ من هه‌ر گه‌ز ئەوه‌م له‌ توانادا نه‌بوو كه‌ وه‌لامی پرسیارێ زانا پایه‌
 به‌رزه‌ كان بده‌مه‌وه‌، چونكه‌ من هه‌ر له‌و كاتانه‌دا هه‌ندێ جار له‌ موناقه‌شه‌ی زانا
 بچووكه‌ كان و قوتایانی بچووكی زانسته‌دا شكستم ده‌هینا و به‌سه‌رمدا
 سه‌رده‌ كه‌وتن!

له‌به‌ر ئەوه‌، قه‌ناعه‌تی ته‌واوم هه‌یه‌ به‌وه‌ی كه‌ وه‌لامه‌ راست و دروسته‌ كانی ئەو
 كاته‌م هی توانا و لی‌هاتنم و، له‌ زیره‌كیی خۆمه‌وه‌ نه‌بوون..

خۆیشم ماوه‌ی حه‌فتا ساڵی په‌به‌ق سه‌رم له‌م دیارده‌یه‌ سوور ما‌بوو. به‌لام‌ وا
 ئیستا - به‌ فه‌زل و به‌خشنده‌یی خ‌وای گه‌وره‌ - یه‌ كێك له‌ حه‌كمه‌ته‌ كانی ئەو
 دیارده‌یه‌ تێگه‌یشتم.

ئەویش بریتی‌یه‌ له‌مه‌ی خواره‌وه‌:

ئەو زانستانەى كە لەناو قوتابخانە تايىنى يە كاندا دەخوئندرين - كە وەك تۆوى
ئەو زانستانەن - درەختىكى بەردارىان لى پى دەگات و، خزمەتگوزارى ئەو
درەختەش گەلى حەسوود و نەيارى دەبىت..

جا ھەر وەك لە سەردەمە كانى پىشوردا "ئەھلى سوننەت" و "موعتەزىلە" لە دژى
يە كۆر دەوان و بۆ ھەلۆھەلۆ شاندنەوھى را و بۆ چوونە كانى يە كۆرى و سەر كەوتنىان
بەسەر ئەوى تردا كىتیبان دادەنا.. دەبوو - بەو پى يە - خاوەن مەشرەب و رىيازە
جىياجىا كانى موسلمانانى ئەم سەردەمەش پەخنەيان لە خزمەتگوزارى ئەو درەختە
- درەختى نوور - بگرتايە، بە تايبەت زانايانى ئايىن، كە چ لەبەر موناھەسە و چ
بەھۆى جىياوازى مەشرەب و چ لەبەر ئەوھى كە "پەيامە كانى نوور" گەلى جار
دەماریان دەور و ژىنىت، چاوەرپوان دە كرا پەخنەيان ئاراستە بكردايە..

جالە كاتىكدا كە دەبوو ئەمە پرووى بدايە.. كە چى خواى گەورە وىستى
لەسەر ئەوھ بوو كە بە پىچەوانەى ئەم عادەتە دىرینە يە ئەم كارە بەرپى بكات!
كەواتە ھەزار و يەك جار شوكر و سوپاس بۆ خواى گەورە لەسەر ئەم نىعمەتە
مەزنەى كە بە فەزلى خۆى بەخشىي.

ئىستا من باوەرپى تەواوم بەوھ ھەيە كە ھۆى نەنوسىنى ھىچ كىتیبك لە لايەنى
زانايانەوھ بۆ پەخنەگرتن لە "پەيامە كانى نوور"، وەلامدانەوھ راست و دروستە كانى
ئەوساى "سەعیدە بچكۆلە" يە بۆ زانا مەزنە كانى سەردەمى زووا چونكە وەلامە
راست و تەواوھ كانى ئەو كاتەى سەعید غىرەت و ئازايەتتى زانايانى ئىستاي بە
ئەندازە يەك خاوە كەردەوھ كە خۆيان لە قەرەى پەيامە كانى نوور نەدا و پرووبە پرووى
نەبوونەوھ! ھەرچەندەش مەشرەبىيان لە گەل ھى پەيامە كانى نووردا جىايە و، گىيانى
موناھەسە و غىرەتتى زانستىشيان لە خۆدا ھەلگرتوھ!

لەبەر ئەوھ، من لەو قەناعەتە تەواوھ دام كە ئەمە يە كىنكە لە حىكمەتە كانى ئەوھى
زانايان پەخنەيان لە پەيامە كانى نوور نەگرت. چونكە ئەگەر پەخنەيان لى
بگرتايە، ئەوا دوژمنە پەنھانە كانمان و مولحیدان و شوپنكەوتووانيان پەخنە كەى
ئەوانيان دەقۆز تەوھ و، بە وینەى بەلگە و بەھانە يە كى يە كجار گرنگ دەيانگرت

به‌ده‌سته‌وه، و، ئنجا بۆ شکاندنی شان و شکۆی "په‌يامه‌کان" و "زانایان" یش پینکه‌وه به‌کاریان ده‌هینا!

که‌واته سوپاسی نه‌پراوه و بئ کۆتایی بۆ خوای گه‌وره، که‌ته‌نانه‌ت له‌ لایه‌ن ئه‌و زانا په‌سه‌می یانه‌شوه که‌ په‌يامه‌کان گه‌لنی جار قسه‌ی به‌جینی تی سره‌واندوون، هیچ به‌ره‌نگاری و په‌خه‌به‌ک ئاراسته‌ی "په‌يامه‌کانی نوور" نه‌کران!
نموونه‌ی سنی هم:

هه‌رچه‌نده "سه‌عیدی کۆن" هه‌ر له‌ رۆژگارانی منالی‌یه‌وه فه‌قیر حال و باو کیشی ده‌ستکورت و هه‌ژار بو، که‌چی له‌ گه‌ل ئه‌وه‌شدا سه‌ده‌قه و دیاریی له‌ خه‌لکی وه‌رنه‌ده‌گرت. ته‌نانه‌ت هه‌ر نه‌یده‌توانی وه‌ری بگرت، مه‌گه‌ر له‌ به‌رامبه‌ر شتیکه‌وه، هه‌رچه‌نده‌ش له‌و کاتانه‌دا تابلتی موحتاج بو.. هه‌روه‌ها هیچ کاتیک "سه‌عید" نه‌ده‌رۆشت بۆ وه‌رگرتنی "نازووقه" یان - پینی بزانی‌ت - "زه‌کات" ی له‌ هیچ که‌سه‌یک وه‌رنه‌گرتوه، به‌ وینه‌ی داب و عاده‌تی ئه‌وسای کوردستان که‌ نازووقه‌ی قوتاییان له‌ لایه‌ن خه‌لکه‌ که‌وه‌ ده‌درا و خه‌رجیشیان له‌ زه‌کاتی ئه‌وان دا‌یین ده‌کرا..

جا ئیستا قه‌ناعه‌تیکی ته‌واوم هه‌یه به‌وه‌ی که‌ حیکمه‌تی ئه‌م دیارده‌یه‌ی ژبانی "سه‌عیدی کۆن" بریتی‌یه له‌وه‌ی که‌:

له‌ دوا رۆژه‌کانی ته‌مه‌ندا "په‌يامه‌کانی نوور" - که‌ خزمه‌تیکی به‌رز و بلند و بینگه‌ردن بۆ ئیمان و ناخه‌ره‌ت - نه‌که‌م به‌ هۆکار و پلێکانه‌به‌ک بۆ ده‌ستکه‌وته‌کانی دنیا و بیانوویه‌ک بۆ ده‌ستخستنی به‌رژه‌وه‌ندی‌یه‌ که‌سه‌یه‌کان!

له‌به‌ر ئه‌م حیکمه‌ته‌یه‌ که‌ ئه‌م حاله‌ته‌م پینی به‌خه‌شرا، که‌ حاله‌تی نه‌فه‌ره‌ت و دووره‌په‌ریزمه‌ له‌و په‌فتاره‌ بئ زیانه‌ و ده‌ست نه‌گرتنه‌وه‌یه له‌ خه‌لکی. ئه‌وه‌بوو من به‌ رۆژی مایه‌ی بژیو و فه‌قیری و هه‌ژاریی سه‌خت و گوزه‌رانی کوله‌مه‌رگی رازی بووم، تا‌کو ئه‌و ئیخلاسه‌ راسته‌قینه‌یه نه‌شیوئیت که‌ هیزی راسته‌قینه‌ی په‌يامه‌کانی نووره!

هه‌روه‌ها هه‌ست ده‌که‌م که‌ ئه‌م کاره‌ ئاماژه‌یه‌کی پڕ واتای وه‌ک ئه‌مه‌ی خواره‌وه‌شی تێدا‌یه:

هەر ئەم موحتاجی یه یه که زانایان ناچار ده کات نو قمی خەمی ژیان و گوزەران
بین، تالە ئەجمادا وایان لێ دیت دەستەلاتیان بەسەر خۆیاندا نامینیت و ژێردەستی
ئەم و ئەو دەبن!

نموونهی چوارەم:

لەو کاتەدا که "سەعیدی نوێ" لە رۆژگارانی پیری خۆیدا هەولی ئەو دەدات
بە تەواوی خزی لە سیاسەت و کاروباری دنیا دوورە پەریز بگریت، که چی بە
پنجهوانەیی هەموو یاسا و نەریت و ویژدانیک و تەنانەت بە پنجهوانەیی رەفتاری
مرۆیی شەو، ئەهلی دنیا بە درێزایی بیست و هەشت سالی رەبەق، توند و تیژترین
جۆرە چەپەلەکانی سەمیان لە گەلدا نواند..

لە ئەجمای ئەمەشدا ئەو سەعیدە لاوازی که پیشتر ئازاری مینشیکێ پنی
هەلنەدە گیرا، تالترین ئازار و سەخت‌ترین دەردیسەری ئەوانی بەو ئارامە مەزن و
خۆراگری یه بێ وینەیه قبوول کرد که خوای گەورە لە بەرامبەر ئازاری
سووکایەتی یه نابه‌جێ کانی ئەوان پنی بەخشیبوو..

خۆ هەر چەندە خاوەنی میزاجیکێ توورە و هەستیکی ناسکە و، هەر بە
سروش ترسی تێدا نی یه و، ئیمانیشی بە حەقیقەتی ئەو ی که (ئەجەل هەر
یه کێکە و ناگۆریت) جور ئەتیکێ لە پرا دە بە دەری داوەتی.. که چی ئارامی و بێ
دەنگی یه کی لە بەرامبەر ئەو هەموو ئازارنەو نواند که ئەو پەری مایە ی ترس و
بیمنا تەنانەت دوا ی چەشتی ئەو هەموو جۆرە ئازار و سووکایەتی پنی کردنە
خۆشحالی و شادمانی بە رۆحی بەخشان!

جا حیکمەتیکێ ئەم دیار دە یه وەك خۆم قەناعەتی تەواوم پنی کردوو، بریتی یه
لەو ی:

پەيامە کانی نوور - که تەفسیری راستی یه ئیمان یه کانی قورئانی پتروژن - بۆ
هیچ شتیکێ تری جگە لە رەزامەندی خوای گەورە بە کار نەهینرین! چونکە
"ئەهلی سیاسەت" شوبهەیی ئەو بیان بلاو کردووە که گوایا "سەعید" ئاین لە
پیناوی سیاسەتدا بە کار دەهینیت و، ئیتر بۆ ئەو ی ئاین نە کریت بە ئامرازی

سياست سه عید به ند کرا و بازار درا! به لام "قهدهری خوای گهوره" له ژیر په ردهی ئه و فرمانه ستمکارانه یهی نه هلی سیاستدا چند زللیه کی سوز و میهره بانیه له "سه عید" وه شانند، تا کو ئه و "ئیکلاس" ه تیک نه دات که له په یامه کانی نووره وه به دهستی هیناوه و، پنی وت:

"نه که ی په یامه کانی نوور - که تفسیری راستی به کانی ئیمانن - بکه میت به هژ کاریک بؤ ده ستختنی سووده که سی به کانی خوت، تهنانهت بؤ که مالاته معنه وی به کانیشت.. ههروه ها وریابه! ئه و په یامانه نه که میت به بیانویه که بؤ خوده ر باز کردن له به لا و بازار و زیانه کان، تا کو ئه و ئیکلاس په راسته قینه یه کی هیزی گهوره ی په یامه کانی نووره له هه موو که مو کووری و ناتهوای به که پاریزراو بیت".

جا ئیستا من قه ناعه تی ته و او م به وه هه یه که ئه و زللا نه چند زللیه کی میهره بانیه بوون له لایه ن قهدهری خواوه نده وه ئاراسته م کران. به لکو به ته وای دلتیا بووم له وه ی که هه رکات به تنها بؤ کاروباری دواړو ژی خوم لئی بېریم و، تنها سه رقالی په رسته تابه تی به کانی خوم بیم و، واز له خزمه تگوزاری به کام بؤ په یامه کانی نوور به ینم، په کسه ر - له م کاته دا - نه هلی دنیا خویانم به سه ردا زال ده که ن و بازار و نه شککه بجه م ده دن!

روونکر دنه وه ی ئه م نمونه ی چواره مه به دوا نامه م ده سپیرم که به ناو نیشانی: (هه ر تنها حقیقه ته که ده دویت) و تابه ته به روونکر دنه وه ی هوی ئه وه ی که نه هلی سیاست له بهر ئه وه "سه عید" ده خه نه به ندیخانه کانه وه تا کو نه هیلن ئاین بؤ کاروباری سیاست بقوزینه وه و، سه عیدش حکمه تی ئه م کاره تینگه یشتوه که بریتی به له چند زللیه کی میهره بانانه ی "قهدهری خوای گهوره" و، ئیتر دوا ی ئه وه چاوپوشی له وان کردوه و، له حکمه تی ئه و ئارامگرتن و خور اگری به له راده به دهره ش تینگه یشتوه که خوای گهوره پنی به خشویه.

نمونه ی پینجه م:

ئه م سه عیده هه ژاره هه ر چند پنیستی به کی له راده به دهری به نووسین و خه ت خو شی هه بوو، چونکه وا ماوه ی حفته ساله به و کاره وه سه رقاله و هه ندی جار

ناچاره رۆژانه دووسه د لاپه‌ره بخوینتیه‌وه و هه‌له‌کانیان راست بکاته‌وه.. که‌چی له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا هینده‌شاره‌زای نووسین و خه‌ت نی‌یه که منالینکی زیره‌کی ده سالی له‌ماوه‌ی ده‌رۆژدا فی‌ری ده‌بیت!

ئهم‌کاره - له‌راستیدا - جینی سه‌رسوورمانه! چونکه‌سه‌عید به‌ته‌واوی له‌توانا و لیهاتنه‌کان بی به‌هره‌نه‌بوو. جگه‌له‌وه‌ش، براکانی هه‌موویان خه‌تیا‌ن خۆشه و به‌باشی و جوانی ده‌نووسن.

وا ئیستا قه‌ناعه‌تینکی ته‌واوم په‌یدا کردووه به‌وه‌ی که‌حیکمه‌تی مانه‌وه‌م به‌"نیمچه‌خوینده‌وار" - له‌به‌ر خه‌ت ناخۆشیم - له‌م ماوه‌ دوور و درێژه‌ی ته‌مه‌غدا، سه‌رباری ئه‌و هه‌موو پیوستی‌یه‌شم به‌نووسین و خه‌ت خۆشی، ئه‌وه‌یه‌که:

رۆژگار و زه‌مانیک دینه‌پنیش که‌هیز و توانا و به‌هره‌که‌سی و جوزئی‌یه‌کان ناتوان به‌ره‌نگاری هینشی دوژمنه‌سامناکه‌کان بینه‌وه، له‌و رۆژگارهدا "سه‌عید" به‌وپه‌ری گه‌رموگورپی به‌دوای که‌سانیکدا ده‌گه‌رپت که‌به‌هره‌ی خه‌ت خۆشی‌یان هه‌بیت، تا‌کو له‌گه‌ل خۆی له‌خزمه‌تینکی گشتی و هه‌مه‌کی و به‌هیزدا به‌شداریان بکات و، پینکه‌وه‌هه‌زاران پینووس پینک به‌ینن که‌ئهو خزمه‌ته‌که‌سی و جوزئی‌یه‌بگۆرن به‌خزمه‌تینکی هه‌مه‌کی و گشتی و به‌هیز. چونکه‌هه‌موویان - به‌وینه‌ی کۆبوونه‌وه‌ی هه‌وا و پرووناکی و ئاو - له‌ده‌وری ئه‌و "تۆ" ه‌کۆده‌بنه‌وه و یارمه‌تی ئه‌و دره‌خته‌مه‌عنه‌وی‌یه‌ده‌ده‌ن.

ئنجاجگه‌له‌م حیکمه‌ته، حیکمه‌تینکی تر له‌م کارهدا هه‌یه و مرۆف به‌ره‌و خزمه‌تی ئیمان ده‌داته‌به‌ر، ئه‌ویش بریتی‌یه‌له: تواندنه‌وه‌ی خوویستی‌یه‌که‌ی له‌ناو‌حه‌وزی به‌پیت و پیروزی کۆمه‌لدا، به‌وینه‌ی تواندنه‌وه‌ی قالبی سه‌هۆل له‌ناو‌ئاودا. تا‌کو ئیخلاسی راسته‌قینه و ییگه‌رد به‌ده‌ست به‌ینیت.

ئهمه‌ش حیکمه‌تینکی تره و بۆ خزمه‌تی ئیمان ده‌مانداته‌به‌ر.

الباقی هو الباقی

سه‌عیدی نوورسی

(پەيامەكانى نوور ھىچ تاوان و گوناھىكىيان تىدا نى يە)

برا ئازىز و راستە كانم!

يە كەم:

لە ناخى گيان و قورلايى دلمانەوہ پىرۇزبايى ھاتنى جەزئتان لى دە كەين و، بە پىشتىوانىيى خىواي گەورە پۇرۇنك دىت كە جەزئىك دە بىنن سەر جەمى جىھانى ئىسلامى دە گرئىتەوہ. چونكە گەلى نىشانە ھەن دەرى دەخەن كە ئەو قورئانە پىرۇزەي سەر چاوەي ھەموو ياسا بەرزە كانى جەماوەرى يە كىگرتووى ئىسلامە، لە ئايندەدا زال و دەستەلاتدار دە بىت و، پشت بە خوا ئەو پۇزە دىتە پىنشەوہ كە جەزئى راستە قىنەي ھەموو موصلمانان و سەر جەمى مرۇفايەتى يە.

دو ھەم:

گومان لەو دەدا نى يە كە پەيام و قوتايىانى نوور لە ژىر چاودىرى و پارىز گارىي خىواي گەورەدان. چونكە دوژمنان سەربارى بارودۇخى وردى ئەم قۇناغە و سەرەپاي ياسا ھەرەمە كى يە كانيان و سەر سەختىي لەرادە بە دەريان و لە درىژايى ئەم ماوہ دوور و درىژەدا، مەگەر بە رىژەي لە سەدا يەك، دەنا نە يانتوانىوہ زىان بە قوتايىانى نوور بگەيەنن.

ئەو ھەتا سەرەپاي پلانە تر سناكە كانيان بۇ سەرقال كىردنى شەش سەد قوتايىيى چالاكى نوور بە دادگا يەك لە دوای يە كە كانەوہ، توانايان تەنھا بە سەر شەش قوتايىدا شكا! تەننەت - وەك پالەوانە كەي نوور باسى كىرد - بە درىژايى ماوہي لىكۆلئىنەوہ يەك لە دوای يە كە كانى بىست و پىنج دادگا ھىچ شتىكى ناياسايان لە ھەزاران پەيامى نوور و ھەزاران قوتايىيى نووردا نەدۇزى يەوہ! بەلگەي بى گومانىش لە سەر ئەم دەرەنجامە ئاشكرايە و تەي زۇر لە "فەرمانگە كانى داد" ھە كە و توويانە: پەيامەكانى نوور ھىچ تاوانىكىيان لە ئەستۇدا نى يە و شتىكى بى ياسايان تىدا شك ناپەين.

ئەمە جگە لەو ھى كە من لە دادگاى ئەستەمبوول و ئافىوون و دادگاكانى ترى ھاوچە شنىاندا بە پىنچەوانەي ياسا كانيان - كە دە گوئىت بۇ ئامانچى خراب بە كار بەيئىن - قسەم كىرد و، نەشيان توانى تاوانبارم بكنە.

سهره‌رای ئه‌مانه‌ش، داد‌گا‌کان نه‌یانتوانی هیچ تاوان و گونا‌هیک له په‌یامه‌کانی نووردا بدۆز‌نه‌وه که هه‌موو یاسا سته‌مکاره‌کانی شار‌ستانیتی ئه‌وروپایان هه‌له‌وه‌شاندوه‌ته‌وه.

هه‌موو ئه‌مانه به ئاشکرا ده‌ری ده‌خه‌ن که: راستی په‌کانی په‌یامه‌کانی نوور به‌هۆی سهر کهوتیان به‌سهر نه‌یاره‌کانیاندا فه‌رمانگه‌کانی دادیان هیناوه‌ته سهر به‌کاره‌ینانی ویزدان. که‌واته چاودیری خ‌وای گه‌وره‌په‌یامه‌کانی نووری له ژیر باله‌کانی خۆیدا هه‌لگرتوه و په‌نای داوه. ئه‌مه‌شت به‌لاوه سهر نه‌بیت، چونکه ئه‌م په‌یامانه په‌کین له موعجیزاتی قورئانی پی‌رۆز. سه‌باره‌ت به‌هیرشی نه‌یار و که‌سانی دژ به‌و په‌یامانه‌ش له‌سهر په‌یامه‌کان، ئه‌وا پشت به‌خوا ده‌بیت به‌هۆیه‌ک بۆ پتر تیشک‌دانه‌وه‌ی په‌یامه‌کان و بلا‌بوونه‌وه‌یان!

* * *

(له‌گه‌ل ئه‌فسه‌رانی ئاسایشدا)

مامۆستامان ده‌لێت:

(له‌ماوه‌ی بیست و هه‌شت ساڵدا چاوم به‌هه‌ر به‌رپر‌سینکی حکوومه‌ت که‌وتیبت ئازاری داوم، جگه‌له "ئه‌فسه‌رانی ئاسایش" که هه‌رگیز ته‌نگیان پی هه‌ل‌نه‌چینوم و دلگه‌رانیان نه‌کردوم، سهره‌رای ئه‌وه‌ی که هه‌ندیکیشیان به‌وینه‌ی "پاریزه‌ر" په‌فتاریان نواندوه‌وه و به‌رگری‌یان لێ کردوم. وا ئیستا حیکمه‌تی ئه‌و په‌فتاره‌ی ئه‌وان روون ده‌که‌مه‌وه:

به‌دنیایه‌وه‌ده‌ر که‌وتوه‌وه سه‌ملاوه‌که‌په‌یام و قوتایانی نوور چه‌ند ئه‌فرا‌دیکێ معنه‌ویی ئاسایشن و به‌بیروباوه‌په‌وه‌پاریزگاری له‌ئاسایش و پر‌ئسای ولات ده‌که‌ن و، له‌رپی رینمایی و ئامۆزگاری‌یه‌کانیان‌ه‌وه‌پاسه‌وانیکیان له‌دلی هه‌موو ئیمانداریکدا داناه. ئه‌فسه‌رانی ئاسایش به‌چه‌ش‌نیکێ معنه‌وی هه‌ستیان به‌مه‌کردوه‌وه، بۆیه‌له‌هه‌موو کاتیکدا رووی هاو‌پ‌ر‌پ‌یه‌تی‌یان بۆ ئی‌مه‌ده‌رخستوه‌وه.

نه‌ینی ئه‌م راستی‌یه‌ش بریتی‌یه‌له‌مه‌ی خواره‌وه:

یه کئی له یاسا بنه‌ره‌تی به کانی قورئانی پیروز نه‌وه‌یه که ده‌فهر مویت: ﴿وَلَا تَسْزِرُ
وَأَزْرَةَ وَزَرَ أَخْرَى﴾ (فاطر: ۱۸). قورئان به‌پئی نهم یاسایه رئی له هه‌ولئی تیکدانی
رئسا و ئاسایش ده‌گرت، تا کو له ده‌می له‌ناو بردنی "ده" تاوانباردا زیان به له سه‌دا
"نه‌وه‌د" ه‌که‌ی تری خه‌لکی نه‌گات..

جا له‌سه‌ر بناغهی نهم نه‌پئی به ورده: هه‌ر چه‌ند گه‌لنی هیزی معنه‌ویی ترسناک
هه‌ن هه‌ولئی تیکدانی رئسا و ئاسایش ده‌ده‌ن و له هه‌موو شوینیکی ولاتدا چالاکی
ده‌نوینن، ته‌نانه‌ت چالاکی به‌کانیان لی‌ره زور زیاتره له‌هی فه‌ره‌نسا و میسر و
مه‌غریب و ئیران، که‌چی له‌گه‌ل نه‌وه‌شدا نه‌یانتوانی ئاسایش لی‌ره تیک بدنه‌ن!
هۆکاری نهمه‌ش ته‌نها شمش سه‌د هه‌زار نوسخه‌ی په‌یامه‌کانی نوور و پینج سه‌د
هه‌زار قوتایی نووره که‌هیزیکی معنه‌ویی پشتگیر بۆ هیزی ئاسایش پیکده‌هینن،
تا کو به‌ره‌نگاری نه‌وه‌ هیزه‌ رووخینهر و ترسناکانه‌ بینه‌وه.

جا نه‌فسه‌رانی ئاسایش هه‌ستیان به‌مه‌ کردووه، بۆیه چه‌ند حاله‌تیک ده‌نوینن که
سۆز و ویژدان و میهره‌بانیان سه‌باره‌ت به "په‌یامه‌کانی نوور" تیدا‌یه. به
پینچه‌وانه‌ی کارمه‌نده‌ په‌سمی به‌کانی تر له‌ماوه‌ی نهم بیست و هه‌شت ساله‌دا).
هه‌روه‌ها مامۆستامان ده‌لیت:

(ده‌پئی یه‌ک به‌یه‌کی که‌سانی ئاسایش له‌زانیانی ته‌هلی ته‌سه‌ووف زور زیاتر
خاوه‌نی ته‌قوا و ئایین بن و، فه‌رزه‌کانیان جتی به‌جتی بکه‌ن و، خۆیان له‌گونا‌ه‌و
تاوان پیا‌رینن. چونکه‌، له‌به‌ر پیوستیی له‌پرا‌ده‌به‌ده‌ر، نهر که‌که‌ی سه‌رشانیان
نهمه‌یان لئی ده‌خوازیت، تا کو بتوانن له‌به‌رامبه‌ر نه‌وه‌ کاولکاری به‌سامناکه‌ی که
رووخینهره‌ معنه‌ویی به‌کان نه‌نجامی ده‌ده‌ن و له‌پیناوی راگیر کردنی رئسا و
ئاسایشدا، نهر که‌کانی سه‌رشانیان به‌ته‌واوه‌تی و رینکویینکی راپه‌رینن).

نه‌وه‌ قوتاییانه‌ی نوور
که‌له‌گه‌ل مامۆستادان

(هر تنها حقيقه ته كه ده دويت)

به يامه كانى نورور چه سپاندوويانه كه له دوو توينى "ستم" دا "داد گهرى" سره هلده دات!

واته هه ندى جار مرؤفنىك دوو چارى ستم و ناحه قى و گير و گرفتىك ده بىنت، يان بى هيچ تاوانىك برپارى به ندى كردنى له سهر دهرده كرىنت و ده خرىته به ندى بخانه وه. بى گومان ئهم چه شنه برپاره ستمىكى روون و ئاشكر ايه. به لام كاتى وا هه يه كه هر ئهم ستمه ده بىنت به هوى دهر كهوتن و سهره لدانى داد گهرى! چونكه قه ده رى خواى گوره هه ندى جار ستمكار به كار ده هينىنت بو ئاراسته كردنى سزايه ك به رامبه ر به كه سىك كه له بهر هوى كه تى تر شايسته بى ئه و سزايه ي به ده ست هينا وه! ئهمش به كىكه له جوړه كانى دهر كهوتنى "داد گهرى" ي خوا وه ندى.

جا ئىستا من لهم پروانگه يه وه بىر ده كه مه وه له وه ي كه:

ئايا بو چى به دريژا بى بىست و هه شت سال له داد گايه كه وه بو داد گايه كى تر و له پاريز گايه كه وه بو پاريز گايه كى دىكه و لهم شاره وه بو شارىكى تر ده دريمه به ر؟ چ تومه تىكم ئاراسته كرا وه له لايه ن ئه و كه سانه وه كه رازين به م جوړه سزا و ئه شكه بجه ستمكار انه يه مامه لهم له گه لدا بكن؟ ئايا تومه تى به كار هينانى ئايينه له پىناوى سياسه تدا؟ ئه ي ئايا بو چى ناتوانن بىچه سپىنن؟ دياره له بهر ئه وه ناتوانن تومه ته كه يان بچه سپىنن كه له راستى و واقيعدا شتىكى لهم جوړه له ئارادا نى به ..

ئه وه تا ده بىنىت داد گايه ك چه ندىن سال و مانگ له هه ولى دوزينه وه ي به لگه يه كدا كات به سهر ده بات كه منى پى تاوانبار بكات، كه چى ناتوانىنت به لگه يه كى له و جوړه بدوزينه وه .. دواى ئه وه يه كسهر داد گايه كى تر به هه مان تومه ت بو لىكوزينه وه و داد گايى كردن ده مDATE به ر و ئه وىش ما وه يه كى تر لهم هه ولدا و بو گوشار خسته سهرم كات به سهر ده بات و چه ندىن جوړى ئازار و ئه شكه بجه م ده هينىته رى. ئىتر كاتى كه نا گاته هيچ ئه بجمانىك بو تومه تبار كردنم، وازم لى ده هينىت .. به لام دواى ئه و داد گايه كى ترى سى هم به هه مان تومه ت به خهم بى ده گرىته وه!

بیست و ههشت سالی تهمم - بهم جزره - له گرفتیکهوه بویه کینکی ترو، له کیشهیه کهوه بۆ کیشهیه کی دی به سهر بردووه. تاله کۆتاییدا دلنیا بوون له وهی که هیچ راستی یه که لهو چهشنه تۆمه تانه دانی یه و ههموویان به ناحق دراونه ته پالم. من سه باره ت به خۆمه وه به دلنیا یه وه ده زانم که هیچ په یوه نندی یه کم بهم تۆمه ته وه نی یه، که چ به نه قهست و چ به هۆی وه هم و دوو دلی یه وه دراونه ته پالم. ههروه که ههموو کهسانی خاوه ن و یژدانیش ده زانن که من لهو جزره پیاوانه نیم ئاین بۆ هیچ ئامانجینکی سیاسی بقۆز مه وه. ته نانه ت ئه و که سانهش که تۆمه ته که یان ئاراسته کردووم، له ناخی دهروونی خۆیاندا، ئه م راستی یه ده زانن!

جا من ده پرسم:

که واته ئایا هۆی سوور بوونیا چیه له سهر ئه م سته مه ی که ده رحق به من ده یکه ن؟ بۆچی له گه ل ئه وه شدا که من له م مه سه له یه دا بنی تاوانم که چی هه ر دوو چاری ئه م سته م و ئازاره به رده وامه ده کریم؟ بۆچی نه متوانی له م موسیبه تانه رزگارم ببیت؟ ئایا ئه م حاله تانه پینچه وانیه داد گه ربی خواوه ند نین؟

به دریزایی چاره که سه ده یه که به دوای وه لامی ئه م پرسیارانهدا ده گه پرام و، ئه م گه پانه شم بنی ئاکام مایه وه .. به لام وای ئیستا هۆکاری راسته قینه ی ئه وم بۆ ده ر که وتووه که بۆچی سته مم لئی ده که ن و ئازارم ده دن! بویه - به داخه وه - ده ئیم:

گو ناهه که م له وه دایه که خزمه ته قورئانی یه کانه م ده که م به هۆ کاریک بۆ به رز بوونه وه ی معنه وه ی و "که مالاتی رۆحی" م. وای ئیستا به ته وای هه ست به مه ده که م و لینی تینه گم. بویه هه زاران جار شوکر و سوپاسم پینشکesh به خوای گه وره ده که م له سهر ئه وه ی که له ماوه ی ئه م ساله دوور و دریزانه دا چه ندین پینگری به هیزی معنه وه ی له ده ره وه ی ویستی خۆمدا هینایه ریم، تا کو خزمه تگوزاری یه ئیمانی یه کانه م نه که م به هۆیه که بۆ ته ره ققی و به رز بوونه وه ی ماددی و معنه وه ی، یان بۆ رزگار بوون له ئازار و ئاگری دۆزه خ، ته نانه ت بۆ به ده سته ئانی به خته وه ربی هه میشه بییشم یان له پیناوی هیچ ئامانجینکی تر دا.

ئەم ھەستە قوولانەى ناخى خۆم و ئەم ختوورە و ئەندىشە ئىلھامى يانە، منيان دوو چارى حەپەسان کرد. چونکە لە کاتىکدا ھەموو کەسێک مافى بەدەستھێنانى ئەو پلە و پایانەى ھەپە کە حەز دە کات پىيان بگات و، بوارى دراوەتى لە رىنى کردەوہ چاکە کانەوہ بەختەورەى ھەمىشەى بۆ خۆى بەدەست بەھىنیت، جگە لەو ھەش کە ئەم کارانە ھىچ زىانىکيان بۆ کەس تىدا نى بە.. کەچى لە گەل ئەو ھەشدا بىنیم "گيان" و "دل" م لەم چەشنە حالەتانە و لە گرتە بەرى ئەم رىنگايە قەدەغە دە کرىن و، ئەو ھەم لە بەر چاودا دانراوہ کە ھاو دەم لە گەل بەدەستھێنانى "رەزامەندىى خواو ھەند" دا، جگە لە "خزمەتى ئيمان" بايەخ بە ھىچ شتىكى تر نە دەم!

چونکە لەم زەمان و رۆژگارەى ئىستادا سەبارەت بەو کەسانەى کە لە رىنى سەروشتى بەندايەتى ناو ناخى خۆيانەوہ نە گەشتوون بەو راستى يانەى ئيمان کە لە سەرووى ھەموو شتىکەو ھەن و، ئەو کەسانەش کە پىوستيان بە تىنگەشتى ئەم راستى يانە ھەپە بە شىوہە کى کارىگەر، و تەوہى جۆرە دەر سىكى قورئانىى ئەوتۆ کە لە خزمەتى ھىچ ئامانجىكى تر دا نە بىت، کارىكى گەلنى پىوستە. بە جۆرێک کە لەم چەشنە دنيايەدا، کە ھەموو شتىكى تىدا تىکەل و ئالۆز بوو، ئەو دەر سە قورئانىى بە بتوانىت ئيمانى خەلکى رزگار بکات و، قەناعەت بە سەر سەختانىش بەخشىت و، دلنبايى لە دەروونياندا ببووزىنیتەوہ. بەمەش ئەو دەر سە دەتوانىت پشتى کوفرى موتلەق و گومرايى سەر سەخت و ملنەدەر بشکىنیت و، قەناعەتى تەواو ھەتى بە ھەموان بىەخشىت.

خۆ لەم بارودۆخانەى ئىستادا ھەر گىز ئەم چەشنە قەناعەتە پەيدا نا بىت، مە گەر لە کاتىکدا کە ھەول بەدرىت "ئايىن" نە کرىت بە ھۆيەک بۆ ھىچ ئامانجىكى ماددى يان مەعنىوى، ئىتر ئەو ئامانجە: کەسى، يان دنيايى، يان قىامەتى بىت!

خۆ ئە گەر ئەمە نەپەتەدى، ئەوا لە بەرامبەر ئەو تەوژمە تر سناکەى کە لە لايەن کۆمەلە و رىنکخراوہ نەپنى بە کانەوہ سەر ھەلەدەن، ھەموو کەسێک - لە ھەر پلە و پایەى کى مەعنىو یشدا بىت - ھەر دەستەو سان دەمىنیت و ناتوانىت ھەموو شوبەھ و گومانە کان قە لاچۆ بکات. چونکە لەو چەشنە کاتەدا دەروونى

به دخوازي ټمو كه سهى كه حهز ده كات بيته ناو بازنهى ټيمانوه به خوږى ده لټت:
 "ټمو كه سهى كه باسى ټاينمان بؤ ده كات به هؤى زيره كى و ټاستى به رزى خوږيه وه
 له بهر چاودا ده پرازينته وه و ده توانيت قه ناعه ټمان پنى بكات". ټمه ده لټت و، ټيتر
 شوبهه و گومانه كانى ههر له دلدا ده ميننه وه!

ده سا هزاران هزار جار شوكر و سوپاس بؤ خواى گه و ره كه ماوهى بيست و
 هشت سال و له دوو توږى تو مه تى "به كار هينانى ټاين له پناوى سياست" دا
 قه ده رى سهر تا پا داد گه رى خوا وه ند - به بنى ويست و پيترانينى خوږم - نه پي هشت
 ټاين بكه م به ټامرازيك بؤ هيچ ټامانچيكي كه سى و تايبه تى خوږم و، ده سته
 سته مكاره كانى مرؤفى بؤ زلله ليندام و وريابى و بيدار كرده وم به كار هينا، كه
 چهنه زلله يه كى سهر تا پا داد گه رى بوون و هره شه يان لى كردم كه: ههر گيز
 "پراستى يه كانى ټيمان" نه كه يت به ټامرازيك بؤ كه س و خودى خوږت. تا كو ټمو
 كه سانهى پنو سيستان به پراستى يه كانه ټينگه ن و بزنان كه ههر تنه ا حه قيقه ت و
 پراستى يه كانن له په يامه كاندا ده دوږن و قسه ده كه ن، نه ك شتى تر. ههروه ا بؤ
 ټموهى هيچ وه هم و گومانى كى نه فس و فرؤفيلينكى شه يتان له گؤرپدا نه مينيت و
 هه موويان بنى ده نك بين.

ټمه يه نه ينى كار يگه رى په يامه كانى نور له وروژاندى حه ماسه تى ناو
 "دل" و "گيانه كان" دا به وينهى شه پؤلى ده ر يا فرا وانه كان.

به لټ، نه ينى ټمو كار يگه رى يه ههر تنه ا ټمه يه و هيچى تر نى يه! ټموه تا
 ههر چهنه هزاران زانا هه ن كه ټمو پراستى يانهى په يامه كانى نور يان له سهدان
 هزار كنيپدا تو مار كرده وه كه زؤر زياتر له په يامه كانى نور په وانبيژى يان ټيدايه،
 كه چى نه يان توانى بهر به ستى ټمو كوفره ټاشكرايه بكه ن و له شوږنى خوږيدا پرايگرن!
 جا كه له كاتيكدا په يامه كانى نور له ژير سايهى ټهم بارو دؤخه سه ختانه دا و تا
 راده يه ك توانيپيتيان رو به پرووى ټهم كوفره ټاشكرايه بينه وه، ټمو نه ينى
 سهر كه وتنيان له وه دايه كه باسما ن كرد. واته نه "سه عيد" و نه توانا و لي هاتن و

قاييليه‌تى سەئيد بۆ ئەم كارە لە گۆرپدا نى، بەلكو ھەر تەنھا "حەقىقەت"ە لە بارەى خۆيەو دەدوئىت.. بەلنى، تەنھا حەقىقەتى ئيمانە كەوتوو تە گوفتارەو.

جا مادەم "پەيامە كانى نور" كارىگەرىيان لەو جۆرە دلانەدا ھەبە كە تىنووى "ئيمان" و "نوورى حەقىقەتە كان"ن، ئەوانەك ھەر تەنھا يەك "سەئيد" بەلكو ھەزار و يەك سەئيدىش لەو پىناوەدا بەخت دەكرىت و، ھەرچى ئەشكەنجە و ئازارىشم لە ماوہى ئەم بىست و ھەشت سالىدا تووش بوو گەردىيان ئازاد بىت و، ئەو كەسانەش ستميان لى كردم و لەم شارەو بۆ ئەو شار دەيانگواستمەو و، ئەوانەش كە دەيانويست جۆرەھا تۆمەت بەدەنە پال و چەندىن جۆرى سوو كايەتىيان ھىنايە رىم و زىندانى تاكە كەسىيان بۆ ئامادە دە كردم.. والە ھەموويان خۆش بووم و، وازم لە ھەموو مافىكى خۆم ھىنا لە ئەستۆياندا!

بە "قەدەرى داد گەر" ىش دەلئىم:

من شايانى زللە داد گەرە كانت بووم.. چونكە منىش وە كو خەلكى رىنگايە كم گرتەبەر كە خۆى لە خۆيدا رەوايە و ھىچ زيانىكى تىدا نى، لەم رىيەدا بىرم لە خودى خۆم كردهو. خۆ ئە گەر لە دەمى ئەنجامدانى خزمەتگوزارىيە كانم لە پىناوى پاراستى ئيماندا ھەست و نەستە كانى خۆم سەبارەت بە رىژنە و بەرە كەتە ماددى و مەعنەوىيە كانەو بەخت نە كردايە، ئەوا ئەم ھىزە مەعنەوىيە گەورەبەم لە دەست دەدا. بۆيە ھەموو شتىكم بەخت كرد و ھەموو ئازارىكىشم ھەلگرت. ھەر ئەمەش بوو بە ھۆكارى ئەوہى كە راستىيە كانى ئيمان لە ھەموو شوئىنىكدا بلاو بوونەو و، سەدان ھەزار تەنانت لەوانەيە مليۆنەھا قوتابى لە قوتابخانەى نووردا پىنگەيشەن و لە سەرچاوەى زانستە كانى نوورىيان ھەلگۆزى و، ھەر ئەوانىشن كە لەم رىنگەى خزمەتى ئيمانەدا ھەر بەردەوام دەبن و، لە بەختكردى ھەموو شتىكى ماددى و مەعنەويدا لەم رىنگەيەى من لانادەن، چونكە ھەول و كۆششيان تەنھا بۆ "خوای گەورە" دەبىت، نەك بۆ ھىچ شتىكى تر.

گەلنى كەس لە قوتايانم دوو چارى چەندىن جۆرى بەلا و موسىبەت بوون و، گرفتارى چەندەھا سەختى و ئازار و ئەشكەنجە كران و بە فەزلى خوای گەورەش

چەندىن تاقىكر دنەۋى سەختيان بېرى.. جا من داۋايان لى دە كەم كە ئەۋانېش بە
 ۋىنەى من چاۋپۇشى لەو كەسانە بىكەن كە ئەو سەمانەيان لى كىردوون و مافيان
 خوار دوون، چونكە ئەو سەمكارانە لە نەزائى خۇياندا ئەو پەفتارانەيان
 نواندوۋە، ئەۋانەش كە ئازار و ئەشكەنجەيان داين، بىنى ئەۋەى پەى بە
 درەوشانەۋەى نەھنى پەكانى "قەدەرى خواۋەند" بېن، يارمەتى بىلاۋبوۋنەۋەى
 راستى پەكانى ئىمانيان داۋە.. ئەركى سەرشانمان بەرامبەر بەو جۇرە كەسانە ئەۋەى
 كە ئومىدەۋارى هېداپەتدانىيان بىن.

ۋەسىيەتم بۇ قوتايىانم ئەۋەى كە هېچ كامىيان بە ئەندازەى تەننەت
 گەردىلەپە كېش گىيانى تۆلەسەندەۋە لە دلى خۇيدا هەلنە گرىت و، بە
 گەرموگورى و لىبىرانەۋە بۇ بىلاۋبوۋنەۋەى "پەيامەكانى نوور" تىبىكۇشن و
 پەيوەندى پەكى توندوتۇل و پتەو بەو پەيامانەۋە بېسەن.. من زۇر نەخۇشم، تواناى
 نووسىن و قسە كردىم نەماۋە. لەۋانەپە ئەمە دواھەمىن قسەم بىت. دەسا با قوتايىانى
 نوورى "قوتابخانەى زەھراء" ئەم ۋەسىيەتەى منىان لە بىر نەچچەتەۋە.

(نامەيەك بۇ سەرۆك ۋەزىران)

براىانم!

راستى پەكى يە كىجار گىرنگم بە دلدا هېنراۋە، ۋا بۇ ئىۋەشى پروون دە كەمەۋە و
 دەپخەمە بەردەستەن. جا ئەگەر راتان لەسەرى بوو، ئەۋا بە سەرۆك ۋەزىران
 (عەدنان مەندەرس) و ئەندامە ئايىندارەكانى پەرلەمانى بىگەپەنن.

پىشەكى:

لەبەر ئەۋەى من چىل سالە ۋازم لە گۆرەپانى سىياسەت هېناۋە، ۋ زۇر بەى
 رۇزگارانى ژيانىشم بە گۆشەگىرى بردوۋەتە سەر، ۋ تىكەلى ژيانى كۆمەلەپەتى و
 سىياسى نەبووم، ئەۋا نەمتوانىۋە مەترسى يە هېرش هېنەرە كەى ئىستا بىينم. بەلام لەم
 رۇزانەدا هەستەم كىرد كە بارودۇخ ئامادەى دابارىنى ئەۋ مەترسى و موسىبەتە
 يە كىجار گەۋرەپەن بەسەر نەتەۋەى ئىسلام و ئەم ۋلات و حكومەتە ئىسلامى يەدا.

وا سنی خال - که به جۆرنیکی مه‌عنه‌وی هاتنه دل‌مه‌وه - بۆ ئه‌و سیاسه‌مه‌دارانه روون ده‌که‌مه‌وه که له پیناوی به‌رژه‌وه‌ندیی نه‌ته‌وه‌ی ئیسلام و فه‌رمانبه‌رداریی ئایین و ده‌سته‌به‌ر کردنی ئاسایش و سه‌لامه‌تیی ولاتدا تینده‌کۆشن و، هه‌ولی پارێزگاری کردنی کۆمه‌لگای مرۆف ده‌ده‌ن:

■ خالی یه‌که‌م:

هه‌رچه‌ند گوئی له‌ رۆژنامه‌کان ناگرم، له‌ گه‌ل ئه‌وه‌شدا دوو سال پینش ئیستا تۆمه‌تی "کۆنه‌په‌رستی" م به‌ر گوئی که‌وت. یه‌که‌سه‌ر به‌ بیر کردنه‌وه و بۆچوونی "سه‌عیدی کۆن" بیرم له‌م دیارده‌یه‌ کرده‌وه و، بینیم:

ئه‌و دووژمانه‌ی ئیسلام که‌ سیاسه‌ت ده‌که‌ن به‌ ئامپرازی ده‌ستی ئیلحاد و، به‌ گه‌رموگۆری و لیبرانه‌وه و له‌ ژنیر په‌رده‌ی به‌رگری له‌ نیشتمان و نه‌ته‌وه، بۆ گێپانه‌وه‌ی گرۆی مرۆف به‌ره‌و یاسای ترسناکی جاهیلی هه‌ول ده‌ده‌ن، ده‌چن مو‌سلمانان و غیره‌مه‌ندان له‌سه‌ر ئایین به‌ تۆمه‌تی نا‌په‌وه‌ی "کۆنه‌په‌رستی" تاوانبار ده‌که‌ن. له‌ کاتیکدا که‌ مو‌سلمانان ته‌نها هانده‌ری ئیسلام و غیره‌ت له‌سه‌ر ئایینه‌که‌یان هانیان ده‌دات که‌ سیاسه‌ت بکه‌ن به‌ ئامپرازیکی له‌بار و گونجاو له‌ خزمه‌تی ئاییندا، بێ ئه‌وه‌ی ئیسلام بکه‌ن به‌ ئامپرازی ده‌ستی سیاسه‌ت. بۆیه‌ ئه‌م هه‌ولش ده‌ده‌ن تا‌کو به‌ هیزی مه‌عنه‌ویی ئیسلام پشتی ئه‌م حکومه‌ته‌ بگرن و هینده هیزی بێ بده‌ن که‌ له‌ راده‌ی هیزی چوارسه‌د ملیۆن باری راسته‌قینه و پشتگیردا بی‌ت، بۆ ئه‌وه‌ی سیاسه‌مه‌دارانی ئیستا رزگار بکه‌ن له‌ سوالی به‌رده‌م ده‌رگای سه‌مه‌کارانی ئه‌وروپا.

ئه‌م تۆمه‌ته‌ نا‌په‌وه‌یه، ناو و ناتۆره‌ی "کۆنه‌په‌رستی" ده‌داته پال ئه‌و غیره‌مه‌ندانه و، وه‌ک زیانده‌ر به‌ ولات و خه‌لکی پینش چاویان ده‌خات. به‌لام ئه‌مه‌ بوختانیکی گه‌وره و تۆمه‌تیککی یه‌که‌جار غه‌ددارانه و نا‌په‌وه‌یه.

ئه‌وه‌ش هه‌یه‌ که‌ "کۆنه‌په‌رستی" (ریجعییه‌ت) دوو جۆره و، هه‌ریه‌که‌شیان پالی به‌ یاسایه‌کی بنه‌په‌ته‌یه‌وه‌ داوه‌:

یه که‌م: کۆنه‌پهرستی راسته‌قینه‌یه. که کۆنه‌پهرستی‌یه کی سیاسی و کۆمه‌لایه‌تی‌یه و، یاسا بنه‌رته‌ی‌یه که‌شی ته‌وه‌ره‌ی گه‌لنی ستم و تاوانکاری‌یه. دووهم: بناغه‌ی پیشکه‌وتن و داد‌گه‌ری راسته‌قینه‌یه، به‌لام به‌ ناحق ناوی "کۆنه‌پهرستی" ی لئی نراوه.

■ خالی دووهم:

ئه‌و که‌سانه‌ی که هیرش ده‌که‌نه سهر ئایین، به ناوی شارستانیتی و به‌پیتی یاسا و ده‌ستوورینکی نیوان خۆیان، ده‌یانه‌ویت گروزی مرؤف به‌ره‌و سهرده‌مه‌کانی نه‌زانی و ژبانی ده‌شته‌کیتی بگێر نه‌وه. ئه‌و یاسایه‌شیان به‌خته‌وه‌ری و حه‌وانه‌وه و داد‌گه‌ری و ئاسایشی گروزی مرؤف له‌ناو ده‌بات، ئه‌وانه ده‌یانه‌ویت ئه‌م یاسایه‌ له ولاته‌ گه‌رۆده و کلۆله‌که‌ی ئیسه‌شدا پیاده‌ بکه‌ن و، له‌ رینی حیزبایه‌تی‌یه‌وه تۆوی دووبه‌ره‌کی و ئیختیلاف و بیر شه‌رزه‌یی بچینن، تا‌کو بگه‌ن به‌ مه‌رام و ئامانجه‌ که‌سه‌یه‌کانیان و، هه‌له‌په‌ و سهرسه‌ختی و عینادیی خۆیانی پنی تیر بکه‌ن. ئه‌و یاسایه‌شیان بریتی‌یه له‌وه‌ی که:

به‌ تاوانی یه‌ك تا‌قه‌ که‌س، هه‌موو یه‌كێك له‌ که‌سانی ده‌سته و کۆمه‌ل و هۆزه‌که‌ی ئه‌و که‌سه‌ تۆمه‌تبار ده‌کرین و، هه‌موویان به‌ تاوانبار و به‌رپرس له‌ قه‌لمه‌ ده‌درین! جا به‌پیتی ئه‌م یاسایه‌ ته‌نها یه‌ك دانه‌ گونا‌ه‌ ده‌ییت به‌ هه‌زاران هه‌زار گونا‌ه‌ و تاوان. دیاره‌ ئه‌مه‌ش هه‌موو پایه‌ و ستوونه‌کانی یه‌کیتی و یه‌کگرتنی کۆمه‌ل (چه‌شنی برایه‌تی و خۆشه‌ویستی و هاو‌نیشتمانی‌تی) له‌ناو ده‌بات و ده‌یانکات به‌ تۆزی با‌برده‌له‌.

به‌لنی، هیزه‌ سهرسه‌خت و به‌ یه‌ك ناحه‌زه‌کان کاتنی که‌ پروبه‌پرووی یه‌ک‌تر ده‌بنه‌وه، هه‌موو هیزه‌کانیان له‌و رییبه‌دا له‌ده‌ست ده‌ده‌ن و لاواز ده‌بن و به‌ بی‌ هیز ده‌میننه‌وه. خۆ کاتنی که‌ له‌ ئه‌نجامی ئه‌م پروبه‌پروو بوونه‌وه‌یه‌شدا دوو‌چاری لاوازی و دارمان ده‌بن، ناتوانن هیچ کارێک له‌ پیناوی ولات و نه‌ته‌وه‌دا به‌پیتی خواستی "داد‌گه‌ری" ئه‌نجام به‌ده‌ن. بۆیه‌ ناچار ده‌بن که‌ به‌رتیل به‌ده‌ن تا‌کو مولحیدان

بؤ ناو پرزه کانی خۆیان پرابکیشن و، ده‌چن ده‌ست له‌و یاسا سته‌مکاره درندانه‌یه گیر ده‌که‌ن که باس کرا، له بریی ئەو یاسا‌حق و داد‌گەر و ده‌ستوره ئاسمانی‌یه خاوینه‌ی خواوه‌ند که بریتی‌یه له ئایه‌تی پرۆزی: ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ (الأنعام: ۱۶۴) که ده‌ستوریکه خۆشه‌ویستی و برابه‌تی راسته‌قینه ده‌هینیته دی و، نه‌ته‌وه‌ی ئیسلام و ئەم و لاتمه‌ش له مه‌ترسی‌یه‌کان رزگار ده‌کات و، له ژیر سایه‌ی ئەم یاسایه‌دا هیچ که‌سیک به‌هاوبه‌شی تاوانی که‌سی تر دانانریت، با برای خۆی یان له تیره و تاقم و حیزبه‌که‌ی خۆیشیدا بیئت، مه‌گەر له کاتینکدا که مه‌یلی به‌لای ئەو تاوانه‌دا چوو بیئت و لایه‌نی گرت بیئت، دیاره له‌م چه‌شنه کاتانه‌دا تهنه‌له دواروژدا - نه‌ک له دنیا‌دا - به‌رپرس ده‌بیئت.

جا ئە‌گەر ئەم ده‌ستوره‌ی قورئان نه‌کریت به‌ یاسایه‌کی بنه‌په‌تی، ئە‌وا کۆمه‌لگای مرۆف له‌ رپیی "کۆنه‌په‌رستی"‌یه‌کی درندانه‌وه به‌ره‌و نزمترینی پله نزمه‌کان به‌ر ده‌بیته‌وه، به‌ وینه‌ی ئەو کاولکاری‌یه‌چه‌په‌ل و سامناکه‌ی که هه‌ردوو جه‌نگه جیهانی‌یه‌که به‌ره‌میان هینا.

ده‌سا بزانی ئەو که‌سانه‌ چه‌نده به‌دبه‌خه‌ن که ناوی "کۆنه‌په‌رستی" له‌م یاسایه‌ی قورئانی پرۆز ده‌نێن و، که‌چی به‌ یاسایه‌کی درندانه‌ی جاهیلی رازی ده‌بن و له‌ سیاسه‌ته‌کانیاندا پیاده و جێ‌به‌جێ ده‌که‌ن و، وه‌ک پایه و ستوونی به‌رپه‌رینه‌ی کاره‌کانیان دایه‌نێن و، به‌و پێ‌یه‌ قوربانی به‌ "ناکه‌ کەس" ده‌ده‌ن له‌ پیناوی "کۆمه‌ل"‌دا و، له‌ رپیی سه‌لامه‌تی نیشتماندا مافی که‌سان و تاک تا‌کانی خه‌لکی پشتگۆی ده‌خریت و، له‌به‌ر سه‌لامه‌تی سیاسه‌تی ده‌وله‌تیش گۆی به‌ سته‌مه جوزئی‌یه‌کان نادریت! ئە‌وه‌تا له‌سه‌ر بناغه‌ی ئەم یاسایه‌ شارینکی ته‌واوه‌تی به‌سه‌دان هه‌زار پێ تاوانی ناویه‌وه کاول ده‌کریت، تهنه‌له‌به‌ر تاوانی یه‌ک دانه‌ کەس! هه‌ر ئەم یاسایه‌ به‌لایه‌وه دروسته‌ که له‌به‌ر تاوانی یه‌ک دانه تاوانبار، هه‌زار کەس له‌ناو بریت و، هه‌زاران پێ تاوانیش دووچارێ ته‌نگانه و سه‌ختی و گه‌روگرفت ده‌کات تهنه‌له‌به‌ر زامیک که له‌ یه‌ک که‌سی به‌رامبه‌ردا کرایت!

جا به پىنى نهم به هانه و پرويسانووه، هيچ گويى يهك به كوشن و گولله بارانى دووسد كس نادريت، وهك نهوى له جهنگى جيهانى يه كه مدا له بهر سياستى ههله سى ههزار كس، سى مليون خهلك له ناو برا! بۇ خوت چاو بگيپه، ههزاران نمونى ترى وهك نهمه ده بينيت.

قوتايان و خزمه تگوزارنى قورئانيش له بهرامبر ستمكارى يه چه په له كانى نهم كونه پهرستى يه درندانه يه وه، سهدان ياساى بنه پهرتتى قورئانى پروزيان لايه له چه شنى: ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ كه داد گهرى راسته قينه و يه كيتى و برايتى ده هينته دى.

كه واته تومه تبار كردن و ناولينانى نهو ئيماندارانه يه كه داد گهرى و برايتى ده هينته دى به "كونه پهرست" وه كو نه وه وايه كه فەزلى ستمى يه زىدى له عنتهى بدرت به سهر داد گهرى حهزرتى عومهرى كورپى خه تبادا، خواى لى پازى بيت، ههروه ها وهك فەزلدانى "داد گاكاني پشكين" وايه به سهر "داد گهرى مهزنى قورئان" دا!

كه واته نهو سياسه نهمه دارانه يه كه بۇ پاراستنى ئاسايشى نهم ولاته و حكومه ته ئىسلامى يه كهى ههول ده دن، پئويسته نهم راستى يه بخه نه پش چاوى خويان و بايه خى پى بدن. دهنه ته وژمه نه ياره كانى حكومهت و سوور بوونيان له سهر موعارهزه كردنى نهم حكومه ته هه موو هيزه كان لاواز و ماندوو ده كهن. دياره نهو هيزه لاوازش به شى ده سته بهر كردنى بهرژه وه ندى يه كانى ولات و سه قامگير كردنى ريسا ناكات و، ته نانهت به ئىستبداديش ناتوانيت قهواره كهى رابگريت. نهمش - وهك ئاشكرايه - بوار به چاندنى توى شورشى فهره نسا لهم ولاته دا ده دات، كه كارنيكه شايانى نهويه مرؤفى پى نيگه ران بيت.

ماده له پيناوى جيگير كردنى سياستى بيانى يه كاندا له بهرامبر نهو يارمه تى يه كاتى و پى نرخانه يه كه پشكه شى ده كهن، به رتيلى ته نازولى يهك له دواى يه كى مه عنهى پشكش ده كريت، به هوى نهو لاوازي يه يه كه له نهمجامى جياوازي نيوانمانه وه پيدا بووه، به راده يهك كه گويى به برايتى چوارسه د مليون

موسلمان و بایه‌خ به ریپازی یه‌ک ملیار پیشینانی مه‌زن نادریت، ته‌نانه‌ت خوزیان به ناچار زانیوه‌که، به وینه‌ی مووچه‌ی کارمه‌ندان، چه‌ندین بره‌ پاره‌ی زور بده‌ن له پیناوی زیان نه‌دان له به‌رپویه‌بردنی ده‌ولت و ریپسای ولاتدا، بنی هیچ ئاوردانه‌ویه‌که له‌و ده‌ستکورتی و هه‌ژاری‌یه‌ی که خه‌لکی گه‌رژده‌ی بوون..

ماده‌م سیاسه‌مه‌دارانی ئیستای ئهم ولاته به‌رتیلی وا به‌خوزئاوا و بیانی‌یه‌کان ده‌ده‌ن و، ته‌نازولی سیاسی و مه‌عنه‌وی‌یان بۆ ده‌که‌ن، ئه‌وا ده‌بنی و پینویستیشه له‌سه‌ریان که ده‌هینه‌ی ئه‌وه بده‌ن له پیناوی برایه‌تیی چوارسه‌د ملیۆن موسلماندا که دوا‌یی له شیوه‌ی چه‌ند کۆماریکی ئیسلامیی یه‌کگرتوودا یه‌کده‌گرن. ئه‌مه‌ش له‌به‌ر سه‌لامه‌تیی ئهم ولاته و پاریزگاری کردنی قه‌واره‌ی ئهم نه‌ته‌ویه‌گه‌لنی پینویسته و، ئهم کاره به‌دیاری و باجینکی بنی زیان و پینویست داده‌نریت.

جا ئه‌و به‌رتیله واجب و دروست و یه‌کجار سوودبه‌خشه، ته‌نانه‌ت ره‌وا و پینویسته‌ش، بریتی‌یه‌ له‌وه‌ی که ده‌ستووره‌خاوتن و پرۆزه‌کان بکرنن به‌ریپازی کار. که چه‌ند ده‌ستووریکن بریتین له‌ بناغه‌ی هاوکاری ئیسلامی و، دیاری ئاسمانیی قورئانی پرۆزن و، په‌یوه‌ندی نیوان موسلمانان به‌هیز ده‌که‌ن و، ته‌نانه‌ت یاسای موقه‌دده‌سی بنه‌ره‌تیی موسلمانانیشن، که بریتین له:

﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ (الحجرات: ۱۰) ..

﴿وَأَعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا﴾ (آل عمران: ۱۰۳) ..

﴿وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا وَتَذْهَبَ رِيحُكُمْ﴾ (الأنفال: ۴۶) ..

تییینی:

له‌م شوینه‌ی ده‌قه‌تورکی‌یه‌که‌دا "إفاده المرام" و پیشه‌کیی ته‌فسیری سووره‌تی "فاتیحه" ی کئییی "نامازه‌کانی ئیعبجاز" دانراوه. تکایه‌با له شوینی خزی له کئییی ناوبراودا سه‌یر بکرنیت. (وه‌رگنیر)

(دوای نهووی که رۆشیتته ناو سیاستهوه بۆچی وازت لئی هینا؟)

باسمه سبحانه

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته أبداً دائماً

برایانی بهوفا و نازیز و راستم!

یه کهم:

پر به گیان و ویزدانی خۆمان پیروزبایی سهرجهم جهژنه ماددی و معنهوی و، رابوردوو و داهاتوو کان و، شهوه پیروزه خاوینه کانتان لئی ده کهین و، له میهره بانئی خواوه نندی به توانا ده لالینیه وه که به ندایه تی و گوپرایه لی و دوعا بیگهرده کانتان لئی وه بگریت.

دووهم:

ناچار بووم به جزونکی تایبه تی وه لامی دوو پرسیاره گرنگه که یان بده مه وه، چونکه ئەو دوو پرسیاره له زۆر لایه نه وه ده کرین.

پرسیاری یه که میان:

پیشتر تۆله سهره تای "سهرده می سهر به سستی" دا گه لئی تیکه لی سیاست ده بوویت و به گهرمی خۆت پتوه سهرقال کردبوو، که چی و اچل ساله به ته و اووی وازت له سیاست هیناوه. ئایا ئەمه بۆچی؟

وه لام:

یاسای بنه رته یی سیاستی مرۆف بریتی یه له وه ی که: "تاکه کس" له پیناوی سه لامه تی "نه ته وه" و پاریزگاری کردنی "کۆمه ل" دا به خت ده کریت و، هه موو شتیگ له پیناوی پاراستنی "نیشتمان" دا به کهم داده نریت.

هه رچی تاوانی چه په ل و ناره و ا تا ئیستا له میژووی مرۆفدا پرووی داوه، هه مووی به مۆی به کارهینانی خرابی ئەم یاسا و ده ستوو ره بنه رته تی یه وه بووه و، به ته و اووی له ممش دلنیام. جا ئەم ده ستوو ره بنه رته تی یه ی مرۆف، سنوورنکی تایبه تی و یاسایه کی تایبه تی نی یه که بیه ستیه وه و له و سنووره دا رایبگریت، بۆیه رنی خۆش کردوو بۆ نه وه ی که له به کارهینانیدا به زۆری یاری پی بگریت.

هه‌ردوو جه‌نگه‌ جیهانی‌یه‌ که، که‌ داهاتی‌ پینشکه‌وتنی‌ هه‌زار سالی‌ گروزی‌ مرۆفیان‌ به‌ ته‌واوی‌ له‌ناو‌برد، له‌ نه‌نجامی‌ به‌ کاره‌ینانی‌ خراپی‌ ئەم‌ یاسا‌ بنه‌رته‌تی‌یه‌ی‌ مرۆفوه‌ هه‌لگیرسان. هه‌روه‌ک‌ ئەم‌ یاسایه‌ بو‌ار و فه‌توا‌ ده‌دات‌ به‌ له‌ناو‌بردنی‌ نه‌وه‌د‌ که‌سی‌ بێ‌ تاوان‌ له‌ به‌ر تاوانی‌ ده‌ که‌سی‌ تاوانبار. هه‌روه‌ک‌ له‌ به‌ر تاوانی‌ یه‌ک‌ که‌س‌ رتی‌ به‌ کاول‌ کردنی‌ شارۆچکه‌یه‌ک‌ ده‌دات‌..

هه‌موو‌ ئەمانه‌ش‌ له‌ به‌ر "چه‌ند‌ ئامانجینکی‌ که‌سی‌" که‌ له‌ ژێر‌ ناوی‌ "به‌رژه‌وه‌ندلی‌ گشتی‌" دا‌ شارراو‌ نه‌ته‌وه‌!

جا‌ له‌ به‌ر‌ ئەوه‌ی‌ "په‌یامه‌کانی‌ نوور" له‌ زۆربه‌ی‌ به‌ شه‌کانیاندا‌ و له‌ "به‌رگری‌یه‌کان" ی‌شدا‌ ئەم‌ راستی‌یه‌یان‌ روون‌ کردووه‌ ته‌وه‌، ئەوا‌ پیمان‌ خۆشه‌ خوینته‌ری‌ به‌رپێز‌ ئەو‌ په‌یامانه‌ بخوینیته‌وه‌.

به‌م‌ جوژه‌ و له‌ بریی‌ ئەم‌ یاسا‌ بنه‌رته‌تی‌یه‌ غه‌ددار و نا‌ره‌وا‌یه‌ی‌ مرۆف، ئەو‌ یاسا‌ بنه‌رته‌تی‌یه‌ی‌ قورئانی‌ پیرۆزم‌ دۆزی‌یه‌وه‌ که‌ له‌ عه‌رش‌ی‌ هه‌ره‌مه‌زنه‌وه‌ هاتووه‌ و، له‌م‌ دوو‌ ئایه‌ته‌ پیرۆزه‌یدا‌ راپه‌گیان‌دوووه‌:

﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ (الأنعام: ۱۶۴)..

﴿مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا﴾ (المائدة: ۳۲)..

ئەم‌ دوو‌ ئایه‌ته‌ پیرۆزه‌ی‌ قورئان‌ مرۆف‌ فی‌ری‌ ئەم‌ ده‌ستووره‌ مه‌زنه‌ی‌ خواره‌وه‌ ده‌که‌ن:

هیچ‌ که‌سێک‌ به‌ تاوانی‌ که‌سی‌ تر‌ سزا‌ نادری‌ت. هه‌روه‌ک‌ هیچ‌ که‌سینکی‌ بێ‌ تاوان، به‌ بێ‌ ره‌زامه‌ندلی‌ خۆی، له‌ پیناوی‌ ته‌نانه‌ت‌ هه‌موو‌ خه‌لکیشدا‌ ناکری‌ت‌ به‌ قوربانی‌.

به‌لام‌ گه‌ر‌ به‌ ویست‌ و ره‌زامه‌ندلی‌ خۆی‌ بچیت‌ خۆی‌ به‌خت‌ بکات، ئەوا‌ کاره‌که‌ی‌ به‌ پله‌ی‌ "شه‌هیدی‌" داده‌نری‌ت.

دریژه‌ی‌ باسی‌ ئەم‌ ده‌ستووره‌ مه‌زنه‌ی‌ که‌ داد‌گه‌ری‌ راسته‌قینه‌ له‌ناو‌ گروزی‌ مرۆفدا‌ داده‌مه‌زینیت، به‌ "په‌یامه‌کانی‌ نوور" ده‌سه‌پێرم‌..

پرسیاری دووهه میان:

پیش ئیستا که تۆ به ناو تیره و هوززه لادی نشین و خیله کی به کانی خوزهللات (کوردستان) دا ده گه پرایت و گه شت ده کرد و سهرت لینه دان، داوای ژیانی شارستانیت لئی ده کردن و به شوق و تاسه مهندی و هه زینکی زوره وه به ره و ژیار و پیشکه وتن له بواره کانی گوزهران و ژیاندا هانت ده دان.. ئه دی بۆچی وا نزیکی چل ساله خۆت له ژیانی شارستانیتی سهردهم دور گرتووه و، ئه م شارستانیتی به ی رۆزگار ت په (ده نییهت) نهک (مه ده نییهت) - واته بنی میم - له قه له م داوه و، له ژیانی کۆمه لابه تی دور که وتوو یته وه و، خۆت ترنجاندوو ته گوزهرانی دووره به ریزی و گۆشه گیری!؟

وه لام:

ئه م شارستانیتی به خۆر ئاوا ییه ئیستا، له بهر ئه وه ی رپی به کی پینچه وانه ی یاسا و ده ستووره ئاسمانی به کانی گرتووه ته بهر و، به ره فتاره کانی له دژی ئه و یاسایانه راده وه ستی، ئه و اتای ته رازووی خراپه کانی به سه ر چاکه کانی و زیانه کانی به رامبه ر سووده کانیدا قورس و زال بووه! ئه وه تا به هۆی ئه و شارستانیتی به وه، ئاسایش و ئارامیی خه لکی شله ژاوه و حه وانه وه یان شیواوه و به خته وه ریی راسته قینه شیان هینده گه نیوه که بۆگه نی بلاو بووه ته وه و، به م پئی به ئامانجی راسته قینه ی "ژیانی شارستانیتی" تینکچوووه و له شوینی خۆیدا ترازاوه. چونکه هانده ره کانی هه له خه رجی و هه رزه یی، جینی ده ست پنه گرتن و قه ناعه تیان گرتووه ته وه و، مه یل و ئاره زووی ته مه لئی و پالدا نه وه ش له مرۆفدا کار و کۆششی له بهر چا و خستوووه.. ئه م شارستانیتی به، پۆشاکه هه ژاری به کی سه خت و بهر گینکی ترسناکی ته مه لئی و پال لیدانه وه ی به بهری مرۆف پۆشیوه.

جا له بهر ئه وه ی "په یامه کانی نوور" ئه و ده ستووره ی قورئانی په رۆزیان پروون کردوو ته وه که پرووی ده می له گرۆی مرۆفایه تی ده کات و له بانگه وازینکی بهرز و بلنددا پینان ده ئیت:

﴿وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا﴾ (الأعراف: ۳۱).

ههروهها:

﴿وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾ (النجم: ۳۹)..

ئهوا ئهه پهيامانه، له بهر تيشكى رووناكى و پړنمايى ئهه دوو ئايه ته پيروزه دا،
ئاماژه يان داوه بهوه ي كه "بهخته وه ربي ژيانى مرؤفايه تى" بهنده به:

◆ دهست پيوه گرتن و ئيسراف نه كردن..

◆ هاندان و ورووژاندنى هيممه ته كان بؤ ههول و كار و تيكؤشان.

ههروهها روونيان كرده وه ته وه كه ته نها بهم دوو مه رجه ده توانرئيت
"هاو كارى" و "له گهل يه كه گوښان" بخريته نيوان ههردوو چينى "خه واصل و
عهوام"ى مرؤفايه تى به وه.

له بهر ئهوه ي په يامه كان ئه ميان روون كرده وه ته وه، ئهوا ليره دا ته نها دوو
مه سه له و سه رنجى ورد و ناسك ده خه مه روو:

په كه ميان:

مرؤف له قؤناغى ده شته كيتى و خيلايه تيدا "سى" يان "چوار" دانه شتى
پيوست ده بوو بؤ گوزهران و ژيانى. ئنجا له ده كه سدا ته نها دوو كهس هه بوون
نه يانده توانى هه ر سى يان هه ر چوار شته كان به ده ست بهيئن..

به لام له م سه رده مه دا و له ژير پاله په ستؤى خو سه پينه رى شار ستانئيتى
خؤرئاو دا، كه شه قل و نيشانه جو دا كه ره وه كانى برئيتن له چهنه د سيفه تيكي وه كه:
ورووژاندنى لايه نى به كار هيئانى هه له و خرابى ده سكه وه ته كانى ژيان و.. هاندانى
خه لكى بؤ هه له خه رجى و.. هه ژاندنى هه وا و ئاره زووه كانى ده روون و.. له
قه له مدانى شتانى ناپيوست به چهنه د شتىكى يه كه جار پيوست و ناچاره كى..

ئالام سه رده مه دا و به پاله په ستؤى ئهه و شار ستانئيتى به ي كه ئه م خالانه
هه نديكن له تايه تكارى به كانى، مرؤف له رووى: "چاولي كه رى" و "خو
پيوه گرتن" وه، له برى چوار دانه پيوستى، بؤ بيست دانه ناچار كراوه! خو

مه‌گهر له‌ناو بیست که‌سدا ته‌نھا دو‌انیان بتوانن له‌سه‌رچاوه‌یه‌کی‌حه‌لال و به‌شیوه‌یه‌کی‌موباح‌ئهو‌بیست‌دانه‌پیداویستی‌یانه‌بۆ‌خو‌یان‌به‌ده‌ست‌به‌ینن،‌هه‌ژده‌که‌سه‌که‌ی‌تریان‌هه‌ر‌به‌هه‌ژاری‌و‌ده‌ست‌کورتی‌ده‌میننه‌وه!

که‌واته‌ئهم‌شارستانی‌یه‌ی‌ئێستا،‌به‌ته‌واوی‌مرۆف‌گیرۆده‌ی‌هه‌ژاری‌و‌ده‌ست‌کورتیی‌به‌رده‌وام‌ده‌کات.‌ئهو‌ه‌تا‌له‌رێی‌هان‌دانی‌خه‌لکی‌یه‌وه‌بۆ‌به‌ده‌سته‌ینانی‌ئهو‌پیداویستی‌یه‌داسه‌پاوانه،‌ئهم‌شارستانی‌یه،‌گرۆی‌مرۆفی‌به‌ره‌و‌حه‌رام‌خۆریی‌زیاتر‌و‌جۆره‌ها‌پیشیل‌کردنی‌حه‌ق‌و‌سته‌م‌و‌ناپه‌وایی‌دایه‌به‌ر‌و،‌چینی‌هه‌ژاری‌عه‌وامی‌بۆ‌ململانی‌و‌ده‌سته‌ویه‌خه‌برونی‌به‌رده‌وام‌هان‌دا‌له‌گه‌ل‌چینی‌خه‌واصدا،‌به‌هۆی‌پشتگویی‌خستنی‌ئهو‌یاسا‌بنه‌ره‌تی‌یه‌ی‌که‌قورئانی‌پیروژ‌دایر‌شتوه‌و‌بریتی‌یه‌له:‌واجب‌کردنی‌زه‌کات‌و‌حه‌رام‌کردنی‌سوود(پریا).‌که‌ئه‌گه‌ر‌ئهم‌یاسایه‌له‌ژياندا‌جێ‌به‌جێ‌بکرایه،‌ئهو‌ارێزی‌عامه‌ی‌خه‌لکی‌بۆ‌خه‌واص‌و‌سۆز‌و‌میهره‌بانی‌خه‌واصیش‌بۆ‌عامه‌ی‌خه‌لکی‌داین‌ده‌بوو..

به‌لام‌به‌پشتگویی‌خستنی‌ئهو‌یاسا‌بنه‌ره‌تی‌یه،‌شارستانی‌یه‌ی‌نوێ‌بورژوازی‌یه‌کانی‌هان‌دا‌سته‌م‌له‌هه‌ژاران‌بکه‌ن‌و‌به‌ناپه‌وا‌مافیان‌بخۆن‌و‌زه‌وتی‌بکه‌ن،‌هه‌روه‌ها‌هه‌ژارانی‌شی‌ناچار‌کرد‌له‌بورژوازی‌یه‌کان‌هه‌لبه‌گه‌رپنه‌وه‌و‌له‌دژیان‌رابوو‌ه‌ستن.‌ئێ‌تر‌له‌م‌رێ‌یه‌وه‌-‌ئهم‌شارستانی‌یه‌-‌حه‌وانه‌وه‌و‌به‌خته‌وه‌ریی‌له‌به‌ری‌مرۆف‌دامالی‌و‌ئارامی‌و‌ئاسایشی‌لێ‌تیکدا‌و‌گرفتاری‌ئهو‌باره‌ی‌ئێستای‌کرد‌که‌پێوه‌ی‌ده‌تلیته‌وه.

سه‌رنجی‌دوو‌هه‌میان:

ئهو‌کاره‌ده‌راسایانه‌(خوارق)‌ی‌که‌شارستانی‌یه‌ی‌نوێ‌له‌بواری‌زانستدا‌به‌ده‌ستی‌هیناون،‌له‌پاستیدا‌چهند‌نعمه‌تینکی‌گه‌وره‌ی‌په‌روه‌ردگاری‌به‌خشنده‌ن‌و،‌داخو‌ازی‌ئهو‌ن‌که‌مرۆف‌له‌به‌رامبه‌ریانه‌وه‌شوکرانه‌بژی‌ریی‌خاوین‌و‌ینگه‌رد‌پیشک‌ه‌ش‌بکات‌و،‌به‌چه‌شنیک‌ی‌شایسته‌و‌گونجاو‌له‌پیناوی‌سوود‌و‌به‌رژه‌وه‌ندیی‌مرۆف‌دا‌به‌کاریان‌به‌هینیت..

به‌لام ئەوێی که ئیمه له‌م پرۆژگاره‌دا ده‌بینین پێچه‌وانه‌ی ئەم داخوازی‌یه ناوبراوه‌یه، ده‌بینین ئەو کاره‌ ده‌راسایانه‌که‌سانیکێ بایه‌خدار و گرنگیان له‌ ژياندا به‌ره‌و ته‌مه‌لی و هه‌رزه‌یی داوه‌ته‌به‌ر، چونکه‌ هه‌رده‌م ئاگری هه‌وای ده‌روون داده‌گیرسێنن و ئاره‌زووه‌کانی ده‌رووژن، به‌مه‌ش پتر مرۆف له‌ هه‌ول و کۆشش دوور ده‌خه‌نه‌وه‌ و له‌ شه‌وقی کار و تیکۆشانیش سارد و سستی ده‌که‌نه‌وه‌، له‌ پێی بی‌قه‌ناعه‌تی و ده‌ست پێوه‌نه‌گرتیشه‌وه‌ به‌ره‌و: هه‌رزه‌یی و، هه‌له‌خه‌رجی و، سته‌م و، حه‌رام خۆریی ده‌به‌ن.

والله‌به‌دا نموونه‌یه‌ك بۆ ئەمه‌ ده‌هینمه‌وه‌ (وه‌ك له‌ په‌یامی: "کللی جیهانی نور" دا باسکراوه‌):

"رادیۆ" نيعمه‌تیکێ مه‌زنی خوای گه‌وره‌یه‌ که‌ به‌ گرووی مرۆفی به‌خشیوه‌. جاله‌ کاتیکدا که‌ ده‌بوو شوکرانه‌ی مه‌عنه‌ویمان له‌سه‌ر ئەو نيعمه‌ته‌ پێشککش به‌ خوا بکرايه، به‌وه‌ی که‌ له‌ به‌رژه‌وه‌ندیی سه‌رجه‌می مرۆفایه‌تیدا به‌کارمان به‌ینایه‌، که‌چی ده‌بینین چوار له‌سه‌ر پێنجی به‌کاره‌ینانی ئەو نيعمه‌ته‌ له‌ وروژاندنی هه‌وا و ئاره‌زووه‌ ده‌روونی‌یه‌کان و چه‌ندین شتی بی‌نرخدا - که‌ هه‌چ سوودیکیان بۆ مرۆف تیدا نی‌یه‌ - به‌کارده‌هێنرین! ئنجا ده‌بینین ئەم به‌کاره‌ینانه‌ هه‌له‌ و خراپه‌ی رادیۆ، شه‌وق و هه‌زی مرۆف بۆ کار و کۆشش له‌ بنج و په‌گدا ده‌رده‌هێنیت و گرفتاری ته‌مه‌لی و پالدانه‌وه‌ی ده‌کات به‌ مه‌به‌ستی حه‌وانه‌وه‌ و له‌زه‌ت بردن له‌وه‌ی گوێی لێ‌پا‌بگریت، به‌ راده‌یه‌ك مرۆف به‌ خۆیه‌وه‌ سه‌رقال ده‌کات که‌ بچیت له‌و پێناوه‌دا واز له‌ کارمه‌ندی و ئه‌رکی راسته‌قینه‌ی سه‌رشانی ژيانیشی به‌هێنیت، ته‌نها له‌به‌ر ئەوێی ئەو له‌زه‌ته‌ی له‌ کيس نه‌چیت!

واته‌ له‌ کاتیکدا که‌ پێویست بوو به‌شیکێ زۆری ئەو هۆکار و به‌ده‌سته‌هاته‌ ده‌راسایانه‌ له‌ پێناوی به‌رژه‌وه‌ندیی راسته‌قینه‌ی مرۆف و له‌ پێی هه‌ول و کار و کۆششدا بۆ خه‌یر و قازانجی مرۆفایه‌تی به‌کار به‌هێنرایه‌ و، پێداویستی‌یه‌کانی پێی نه‌هێلرایه‌ و گه‌یروگرفته‌کانیشی له‌و پێیه‌وه‌ چاره‌سه‌ر بکراي. که‌چی هه‌ر به‌

چاوی خۆم بینیم که: له نیوان ده دانهدا تنها یهك دواینکیان بۆ هینانهدی و دابین کردنی خواست و پیداوستی یه کانی مرۆف به کار دههینرین و، ههشت به شه که ی تریان له: کاری گالتهوگهپ و پئی راکیشان له وروژاندنی ههوا و ئاره زووی دهروون و، تمبهلی و پال لیدانهوه و، کات کوشندا به سهر دهبرین!

هزاران نمونه ی تری وهك نهم دوو نمونه بچوو که ههن.

بوخته ی نهم قسانه:

شارستانی تیی ئیستای خۆرئاوا، به تهواوی گوئی له ئاینه ئاسمانی یه کان پراناگریت. له بهر ئهوه، مرۆفایه تیی به ههزاری یه کی گهلی سهخته وه تلاندوه تهوه و، داخوازی و پیداوستی یه کانیشی به چه نندین قات له سهر زیاد کردوه.. ئنجا پتر له وروژاندنی ئاگری ههله خهرجی و، ههله کاری و، تماعیشدا پئی راده کیشیت، پاش ئهوه ی که بناغه ی دهست پئوه گرتن و قهناعه تی ههله کاند و، رینگا کانی ستم و حهرامکاری و حهرام خۆری له بهردهمدا والا کرد..

زیاد له مانهش - بهو هۆکارانه ی که رابورد - نهم مرۆفه ههزار و دهست کورته ی هاویشه ناو باوهشی تمبهلی و دهست به تالی یه کی پروو خینه ر و بئی به ره مه وه، دوا ی ئه وه ی که به ره و هۆکاره کانی "ههرزه یی" هانی دا و پالی پئوه نا.

بهم چه شنه، شوق و حزی کار کردنی له مرۆفدا ره وانده وه.

مرۆفیش لهم پئی یه وه ته مه نه به نرخه که ی خۆی له دهست دا و، به مفته له شوینکه وتنی ههرزه یی و، گالتهوگهپ و، ههوا و ئاره زووی شارستانی سهردهمدا، له ناوی برد.

جگه له مانهش، شارستانی تیی نهم رۆژگاره، مرۆفی ههزار و دهست به تالی دوو چاری چه نندین نهخۆشی و بیماری کرد و، له پئی ئیسراف و به کارهینانی ههله و خراپی دهسکه وته کانی وه، چه نده ها دهر د و په تالی له ناو گرۆی مرۆفی سهرانه ری گۆی زه ویدا بلاو کرده وه!

جگه له‌م سێ ده‌رده‌ی که "شارستانی" به‌ره‌می هیناون و بریتین له: پیوستیی له‌پرا‌ده‌به‌ده‌ر و، چه‌ز کردن له‌هه‌زه‌یی و، زۆریوونی ئەو نه‌خۆشی‌یانه‌ی که مردن یاد ده‌خه‌نه‌وه.. جگه له‌مانه، به‌بلا‌بوونه‌وه‌ی ئیلحاد و په‌ره‌سه‌ندنیشی له‌م شارستانی‌یه‌دا گرو‌ی مرۆف له‌خه‌وی بی‌ئاگایی بیدار بو‌وه‌وه و هه‌ستی کرد که ئەم شارستانی‌یه‌ به‌رده‌وام هه‌په‌شه‌ی لێ ده‌کات و مردنی له‌به‌رچاودا وه‌ک له‌ناودان و ئیعدامیکی هه‌میشه‌یی پیشان ده‌دات..

له‌ئه‌نجامی ئەمه‌شه‌وه شارستانی نو‌ی جو‌ره‌ سزایه‌کی دۆزه‌خی هه‌ر له‌م دنیا‌یه‌دا ده‌رخواردی گرو‌ی مرۆف دا.

جا به‌رامبه‌ر به‌م موسیبه‌ته‌ سامناکه‌ی که مرۆف دووچارای بو‌وه، "قورئانی پیرۆز" دیت و به‌هۆی رابوون و بیداربوونه‌وه‌ی قوتایی‌یه‌کانی، که له‌چوار سه‌د ملیۆن قوتایی تیپه‌ر ده‌بن و، له‌رێی یاسا ئاسمانی‌یه‌ موقه‌دده‌سه‌کانیه‌وه، هه‌رسی ده‌رد و زامه‌ قووله‌کان تیمار و چاره‌سه‌ر ده‌کات. چونکه هه‌روه‌ک هه‌زار و سێ سه‌د سا‌ل له‌مه‌وپێش شیفا و چاره‌سه‌ری به‌نه‌خۆشی‌یه‌کانی ئاده‌میزاد به‌خشی، ئیستاش به‌هه‌مان جو‌ر ئاماده‌یه‌ که له‌رێی یاسا بنه‌په‌تی‌یه‌ به‌رزه‌کانیه‌وه ئەو زامه‌ قوولانه‌ی ئەم رۆژگاره‌ش ساریژ بکات. ئەمه‌ سه‌ره‌پرای ئەوه‌ی که ئەم قورئانه‌ پیرۆزه‌ به‌خته‌وه‌ری هه‌ردوو دنیا بۆ مرۆف ده‌هینێته‌ دی، به‌مه‌رجیک قیامه‌تیکی کتوپری به‌رپا نه‌ییت.

زیاد له‌مانه‌ش، قورئانی پیرۆز مرۆف تێده‌گه‌یه‌نیت له‌وه‌ی که "مردن" ئیعدامی هه‌میشه‌یی نی‌یه، به‌لکو ته‌واو کردنی ئه‌رکی سه‌رشان و پسووله‌ی پوخته‌ت پێدانه، بۆ ئەوه‌ی ئەو که‌سه‌ پڕواته‌ ناو جیهانی پووناکی‌یه‌وه. هه‌روه‌ک تایی کرداره‌ چاکه‌کانی ئەو شارستانی‌یه‌ی که له‌قورئانه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ ده‌گریت، بی‌هیچ گومانیک و به‌وپه‌ری دنیایی، به‌سه‌ر تایی کرده‌وه‌ خراپه‌کانی شارستانی ئیستادا زال ده‌ییت، ته‌نانه‌ت شارستانی نو‌ی ده‌کاته شوینکه‌وته و خزمه‌تگوزار و یارمه‌تیده‌ری ئەو یاسا ئاسمانیانه، له‌بری ئەوه‌ی که به‌شیک ئایین بۆ به‌شیک

شارستانیتی واز لئی بهیتریت و فرمانه کانی ئایین بدریت به بهرتیل له پیناوی
 شارستانیتیدا، به وینهی نهوهی که ئیستا روو ده دات!
 هه موو نه مانه ی که باس کران، له هیما و ئامازه کانی قورئانی ئیعجاز به خشه وه
 وه ده گیریت و، گروژی مرؤفی به خه بهر هاتووی ئیستا به تکا و لالانه وه ی به کوئ
 نهو چاره سه ره قودسی به له میهره بانینی خوای گهوره داوا ده کات.

الباقي هو الباقي
 سه عیدی نوورسی

* * *

(با ماله کان بکرین به قوتابخانه ی نوور)

۱۹۵۱/۱۱/۱۸

باسمه سبحانه

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته أبداً دائماً

برا ئازیز و به وه فاکام!

ئه ی قوتایانی نوور له "قوتابخانه ی معنه ویی زه هراء" دا!

کاتی هاتم بو "ئیسپارته" بیستم که قوتابخانه یه کی ئاموژگاری و وتار و
 پینشوژیی تیدا ده کریته وه. به کسه ر نه وه م به دلدا هات که قوتابخانه یه کی نووریش
 له شوینه کانی نزیک و ده ورو بهری نهو قوتابخانه یه دا بکریته وه، تا کو نهویش بکریت
 به جو ره قوتابخانه یه کی نوور، چونکه زۆربه ی نهو که سانه ی که خۆیانی تیدا
 ناو نووس ده که ن له قوتایانی نوورن.

دوو رۆژ دوا ی هاتم بو ئیسپارته و، سه ردانی دهسته دهسته و دانه دانه ی
 ئافره تان و پیاوان بو ئهم شاره و، دوا ی بلا و بو نه وه ی هه واله که، وا ده زانرا که من
 وانیه کی گشتی به خه لکی ده ئیمه وه. ئنجا ههستم کرد که نه گه ر قوتابخانه یه کی
 نووری شیوه ره سمی و گشتی له و جو ره دا مه زری، نهوا قوتابخانه یه کی گه لنی پـر و

جه‌نجال دهرده‌چیت، وه‌ک ئه‌وه‌ی که له ده‌می رۆشتنمان بۆ "داد‌گای ئافیرون" رووی دا و ده‌سته ده‌سته‌ی خه‌لکی ده‌هاتن بۆ بینیمان.. جا له‌به‌ر گریمانی روودانی ئه‌م چه‌شنه کۆبوونه‌وه و قهره‌بالغی به‌ بنی جئی و بنی پری‌یه، وازم له‌و بۆ‌چوونه‌م هینا. به‌لام له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا ئه‌م راستی‌یه‌ی خواره‌وه‌م به‌ دلدا هات:

با هه‌موو که‌سیک ماله‌که‌ی خۆی بکات به‌ قوتابخانه‌یه‌کی نوور و، له‌گه‌ل خیزان و منال و که‌سوکاری خۆیدا ده‌رسی په‌یامه‌کانی نوور له‌ نیوان خۆیاندا بخویننه‌وه.

خۆ ئه‌گه‌ر ئه‌و که‌سه به‌ سه‌لتی ده‌ژیا و منال و خیزانی نه‌بوو، با له‌گه‌ل چه‌ند که‌سیکی دراوسیدا مالتیک بکه‌ن به‌ قوتابخانه‌یه‌کی نوور و، له‌و کاتانه‌دا که له‌ کار و ئه‌ر که‌کانی سه‌رشانیان لێ ده‌بنه‌وه په‌یامه‌کانی نووری تیدا بخویننه‌وه و گوئی‌یان لێ رابگرن و بیان‌نووسنه‌وه. چونکه‌ خۆخه‌ریک کردن به‌م په‌یامانه‌وه، ته‌نانه‌ت گه‌ر بۆ ماوه‌ی ده‌خوله‌کیش بیست، پاداشتی "قوتایی راسته‌قینه‌ی زانست" ده‌ستی ئه‌و که‌سه ده‌خات، جگه‌ له‌وه‌ی که پاداشتی پینج رووناکیی ئه‌و چه‌شنه په‌رستشانه‌ی ده‌ست ده‌خه‌ن که له "په‌یامی ئیخلاص" دا باس کراون و، به‌ وینه‌ی پاداشتی قوتایی زانست هه‌موو عاده‌ت و مامه‌له ئاساییه‌کانی خواستی ژیان و گوزه‌رانیشی بۆ ده‌بن به "په‌رستش" و پاداشت ده‌دریته‌وه له‌ سه‌ریان.

ئه‌م خاتیره‌یه‌م به‌م جوژه هاته‌ دل‌ه‌وه و، منیش له‌ لایه‌نی خۆمه‌وه ده‌بخه‌مه پینش چاوی برایانم.

الباقی هو الباقی

برای نه‌خۆشتان

سه‌عیدی نوورسی

(دەرسە كان جىڭگاي من دە گرنەوہ)

باسمە سبحانە

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائماً

برا ئازىز و بەوہ فاكانم!

يەكەم:

سەد ھەزار شوكر و سوپاس بۇ پەرورەدگارى مەزىنم لەسەر ئەوہى كە بە ئىوہى
"ئەركانى قوتابخانەى زەھراء" ئەو حەقىقەتە مەعنەوى يەى قوتابخانەى زەھراى
ھىنايەدى كە ماوہى پەنجى و پىنج سال ئامانجى ئەندىشە و ژيانم بووہ.

دووھەم:

لە ئەنجامى نەخۇشى و چەند ھۆكارىكى ترەوہ، لە كۆر و گەفتوگۆى برايانى
قوتاييانى نوورم بى بەش بووم. بۆيە لە برىي خۆم ئەو دەرسانە دەكەم بە برىكارم كە
"پەيامە كانى نوور" لە قوتابخانەى قورئاندا بە سەئىدى نوئىيان وتەوہ و، ئەوانەش
كە سەئىدى كۆن لە ژيانى كۆمەلايەتى وەرى گرتن، وەك وتارى شام و
پاشكۆكانى. جا ئەو دەرسانە دەكەم بە جىڭگەدارى ئەم برا لاواز و موشتاقەتان لە
برىي قسە و گوفتارە كانى.

سىھەم:

پرسە و سەرەخۇشى پىشكەشى قوتايى تايبەتمەند و بىگەرد و بلاو كەرەوہى
پەيامە كانى نوور "تاھىرى" (۱) قارەمان دەكەم، كە مائە كەى خۇى كەردووە بە
قوتابخانەى كى بچووكى نوور، بە بۇنەى كۆچى دوايى ئەو باوكە بەرپۇزەيەوہ كە
ئەمى بە بازەى نوور بەخشى. ھەر وەك سەرەخۇشى ئاراستەى خزم و كەسانى و
ئىسپار تە و بازەى پەيامە كانى نوور دەكەم و، لە خواى گەورەى بەتوانا داواكارم

(۱) تاھىرى مۇتلەو: يەككىكە لە قوتايى يە ھەرە ئىكەل و نرىكە كانى مامۇستا نوورسى و، لە گەلیدا
بەند كراوہ و، دواى وەفاتی مامۇستاش يەككىكە لەوانەى كاروبارى پەيامە كانى نوورىان لە ئەستۇدا
بووہ، ھەتا لە سالى ۱۹۷۷ز و لە تەمەنى حەفتا و حەوت سالىدا كۆچى دوايى كەردووە. (وەرگىز)

که به ئەندازه‌ی ژماره‌ی پیتته‌کانی په‌یامه‌کانی نوور سۆز و میهره‌بانایی خۆی به‌سه‌ر گیانی ئەو خوار لیخۆشبووه‌دا بیارینییت.

الباقی هو الباقی
برای نه‌خۆش‌شان
سه‌عیدی نوورسی

(ره‌خه‌ی وه‌لی‌یه‌کی مه‌زن)

باسمه‌ سبحانه

برا تازیزه‌ کام!

کتیپکی چاپکراوی سه‌عیدی کۆنم ده‌ست کهوت که ناوی "مونا‌زه‌رات"ه‌و، به‌ وردینی و تاسه‌مه‌ندی‌یه‌وه‌ تێم‌ پروانی. یه‌ کسه‌ر ئەم‌ بر‌گه‌یه‌ی خواره‌وه‌ هاته‌ دل‌مه‌وه‌:

یه‌ کهم:

ئهم‌ کتیپه‌ی که سالی ۱۳۲۹ک له‌ چاپخانه‌ی "أبو الضیاء" چاپ کراوه‌، بریتی‌یه‌ له‌وه‌رسه‌ی که له‌ سالی سنی‌هم‌می سه‌رده‌می سه‌ربه‌ستیدا و بۆ‌ئه‌وه‌ی هۆز و خیل‌له‌کان به‌ راستی و دروستی له‌ شوورای شه‌رعی تیگه‌ن و وه‌ری بگرن، سه‌عیدی کۆن به‌ عه‌شره‌ته‌کانی "ئه‌رتووش" به‌ تاییه‌ت "گه‌فه‌دان" و "مامه‌ خووران"ی و تووه‌ته‌وه‌. به‌لام‌ هه‌رچه‌ند سالی به‌ دوای ئەم‌ نووسراوه‌مدا ده‌گه‌رام‌ به‌ داخه‌وه‌ ده‌ستم‌ نه‌ کهوت، تا له‌م‌ نزیکانه‌دا یه‌ کێک‌ نوسخه‌یه‌کی ده‌ست کهوت و بۆی ناردم.

کتیپه‌ کهم‌ به‌ وردی و به‌ عه‌ق‌لی سه‌عیدی کۆن و به‌ سنووحاتی سه‌عیدی نوی خوینده‌وه‌. تیگه‌یشتم‌ که سه‌عیدی کۆن به‌ هه‌ستیکی سه‌یر و سه‌رسوور‌ه‌ینه‌ری پیش‌ وه‌خت‌ نزیکه‌ی چل‌ سالی پیش‌ ئیستا هه‌ستی به‌م‌ رووداوه‌ ماددی و مه‌عنه‌وی‌یانه‌ کردووه‌ که ئیستا روو ده‌ده‌ن. چونکه‌ له‌ پشت‌ په‌رده‌ی هۆز و

عشیره ته کورده کانوهه ئهو خیانه تکارانهی بینی که ئهم رۆژگار و زهمانهیان کردبوو به روویژشی خۆیان و، بریتین لهو مولید و جاهیله راسته قینه و کۆنه پهرستانهی که دهیانهوئیت له ژیر پهردهی نیشتمان پهروه ریدا ئهم نه تهویه به رهو داب و نهریته پیشینه کانی پیش سهردهمی ئیسلام بوونیان بگپرنهوه و، سهعیدی کۆنیش به توند و تیزی له گهلیان دواوه.

دووههم:

ئهو لاپهرا نهم لهم کتیبه دا خویندهوه که تیاياندا دهرده کهوئیت وهلییه کی گهوره له ناو گوئی بیستانی ئهو دهر سه مدا بیئت، بی ئهوهی من پئی بزاتم. چونکه لهو مهقامه دا ره خنهیه کی توندی گرت و وتی:

- تو زیاد له پیویست رۆ ده چیت و پئی لئی راده کیشتیت، چونکه "ئه ندیشه" به "حه قیقه ت" پیشان ده دهیت و، لهو پرووه که پئت وایه ئیمه "نهزان" بین. سوو کایه تیمان پئی ده کهیت. خۆ ئیمه له چه رخی ئاخو زهماندا این و فه ساد و خراپکاری په ره ده سینئیت و له مه و لاش له خراپه وه به ره و خراپتر سهرده کیشتیت. وهلامی ناو کتیبه کهش بهم جزوره بوو که:

بوچی ده بی دنیا بو هه موو که سینک گۆره پانی پیشکهوتن بیئت و، ته نها بو ئیمه مهیدانی دوا کهوتن بیئت؟! جا ئه گهر وایه، ئهوا سویند بیئت له گه ل ئیوه نه دویم و پشتتان لئی هه لبه کهم و، پرووی گو فتارم بکه مه ئهوانه ی که له ئاینده دا دین:

(ئهی ئهو که سه ی و له پشت چه رخیکی بلندی دوا ی سنی سه د سائه وه و به ئه سپایی و بی دهنگی گوئی له وته کانی "نور" راده گریت و، به ته ماشا کردنیکی غه بیی و په نهان بو مان ده روانیئت!

ئهی ئهوانه ی ناوتان: "سه عید و حه مزه و عومه ر و عوسمان و تاهیر و یووسف و ئه حمه د" و ئهم چه شنه ناوانه یه!

من له گه ل ئیوه ده دویم.. سهرتان بهرز بکه نه وه و ته سدیقم بکه ن و بلین: "راستت وت" با ئهم ته سدیق کردنش قهرز بیئت له ئه ستۆ تاندا!

با واز لهه هاوچهرخانهم بينين كه گوئی بۆ و ته كانم راناگرن، من له گهله ئیوه مه و، ههر له شیوه قووله كانی رابوردووه - كه ناوی میژووی لی نراوه - تا ده گاته لوتكه بلنده كانی ئایندهی ئیوه و، له رینی شه پۆله كانی "ئه ئیره وه" له گهلتان ده دویم..

چی بکه م؟ ناچار بووم زوو بيم و به دهستی خۆم نه بوو، ویستی قه ده ر وا بوو كه له زستانی ژياندا بيمه ناو ئهم ژيانه. به لام خۆز گهم به ئیوه، له به هاریکی خۆشی به ههشت ئاسادا دینه مهیدان و، ئهو تۆوانه ی "نوور" كه ئیستا ده چیترین، له زه ویسی ئیوه دا به چه ندين گولتی گهش ده میان ده پشکویت.

ئیمه به رامبه ر به خزمه تگوزاری به كانمان ته نها داوای ئه وه تان لی ده كه یین كه ههر كات هاتن و به قه ده پالی رابوردوودا گوزه رتان كرد، سه رێك له گۆره كانمان بدن و دیاری به كانی ئهو به هاره تان له سه ر لوتكه ی قه لاکه دا برۆینن).

(واته وه كه ئه وه ی له ئومیدی سیاز ده هه می "په یامی پیران" دا باس كراوه كه: به مردنی قوتابخانه ی خوړ خوړی ژیر قه لاکه سه خته كه ی وان، كه قوتابخانه یه کی سه ره تایی قوتابخانه ی زه هرایه و، به مردنی سه رجه می قوتابخانه شه رع ی به كانی ئه نادۆل، هه موو قوتابخانه كان مردن و گیانیان له ده ست دا. وه كه بلیی قه لاکه ی وان بووه به كیلێك بۆ گۆره مه زنه كه یان. ده سا ئه ی ئه وان ه ی كه دوای سێ سه د سال دین! گولتی قوتابخانه یه کی نوور له گه ل خۆ تاندا به یین و له سه ر لوتكه ی ئهم قه لایه بیروینن).

واته جه سه ته ی ئهو قوتابخانه ی زه هرایه بنیات بینن كه گیانه كه ی له ناوه ندی ده سه ته یه کی فراواندا ده ژی و هیشتا جه سه ته كه ی نه بوو ژاوه ته وه. ههر چه ند "سه عیدی كۆن" زۆره ی ژيانی له پیناوی هینانه دیی ئهو قوتابخانه یه دا به سه ر برد و، گه لنی راستی گرنگیشی - چ له باره ی دامه زراندن و چ له باره ی سووده كانی ئهو قوتابخانه یه - له و دانراوه یدا تۆمار كردوه.

جینی خۆشحالی و مایه ی گه شیبینی به كه دوای شكست هینانی زه بر و زه نگی ئهو ئیستبداده تر سنا كه ی كه بیست و پینج سالی خایاند و كۆتایی به ژيانی

قوتابخانە شەرىيەكان ھېنا، "تۇفيق ئىلەرى" ۋەزىرى پەروەردە بېرىرى دامەزراندنى قوتابخانەى زەھراى داوہ لە "وان" دا بە ناوى "زانكۆى خۇرەلات" و، "جەلال بايار" ى سەرۆك كۆمارىش - بى ئەوہى پىنى بزانىت - بېرپارەكەى ۋەزىرى پەسەند كىردوۋە و خىستوۋىيەتپە لىستى مەسەلە گىرنگەكانەوہ. خۇ ئەمەش ئەو شتەپە كە چل سال پىش ئىستا "سەعید" ئاۋاتەخۋازى بوو. پىشت بە خۋا ئاۋاتەكەى دىتە دى.

لىرەدا سى "راستى" بۇرۋونكىردنەوہى ئەو ۋەلامەى سەعیدى كۆن پىش چاۋ دەخەين كە چل و پىنچ سال پىش ئىستا داۋىيەتەوہ:
راستى يەكەم:

"سەعیدى كۆن" بە ھەستى پىش ۋەخت ھەستى بە دوو پروداۋى سەرسوۋرپىنەر كىردبوو، بەلام بە ۋىنەى خەونە راستەكان ئەو ھەستەش پىۋىستى بە تەعبىر بوو. چۈنكە ھەروەك ئەگەر كەسىك لە پىشت پەردەپەكى سوورەوہ سەپىرى شتىكى سېى بىكات بە سوور دەپىنىت، سەعیدى كۆنىش لە پىشت پەردەى سىياسەتى ئىسلامىيەوہ سەپىرى ئەو راستىيەى كىرد، ئىتر تا رادەپەك شىۋەى راستىيەكە لە بەرچاۋىدا گۇرا. ئەو ۋەلىيە پىۋاچاكەش كە ئامادەى كۆرەكە بوو، بەو ھەلەپەى سەعیدى كۆنى زانى و، لەو پروۋەوہ پەخنى لى گىرت.
ئەو راستىيەش دوو بەشە:

بەشى يەكەم:

"نوورىكى درەخشانى گەورە لە ۋلاتى دەۋلەتى عوسمانىدا سەرھەلدەدات".
تەنانت لە پىش سەردەمى سەربەستىدا سەعید چەندىن چار ئەم مژدەپەى - ۋەك دلدانەۋەپەك - بە قوتابىيەكانى داوہ..

ھەروەھا: "سەرەراى ئەو كاۋلكارى و فەسادەى لە پىش چاۋداپە، ئەو نوورە بەختەۋەرىپى ئەم نىشتمانە دەھىنىتە دى". ئەو ۋەبوو لە دۋاى چل سال "پەيامەكانى نور" ئەم راستىيەى تەنانت بۇ چاۋە ناينىكانىش دەرخت.

سه‌عیدی کۆن هه‌ستی به سووده مه‌زن و فراوانه‌کان و جزیره به‌رز و بلنده‌که‌ی
 ئەو نووره کردبوو، به‌لام له ناوه‌ندی "سیاسه‌ت" هه‌ بۆی روانی و، به چه‌شنیک
 لیککی دایه‌وه که وه‌ک بلیتی له هه‌موو ولاتی عوسمانیدا سه‌ره‌له‌بدا، بی ئەوه‌ی
 "چه‌ندا‌یه‌تی" یه‌ که‌مه‌که‌ی ئەو نووره و ئەندازه ته‌سکه‌که‌ی ره‌چاو بکات.

که‌واته سه‌عیدی کۆن تا راده‌یه‌ک حه‌قی پینکاوه و، ئەو وه‌لی‌یه‌ش هه‌ر له‌سه‌ر
 حه‌ق بووه که ره‌خه‌ی لێ گرتوو له‌وه‌دا که بازه ته‌سکه‌که‌ی به فراوانی بینوه..
 چونکه بازه ته‌سکه‌که‌ی "په‌یامه‌کانی نوور"، له پرووی پاراستنی ئیمان‌ه‌وه،
 گه‌لێ فراوانه، چونکه ژبانی هه‌میشه‌یی رزگار ده‌کات. ئەوه‌تا یه‌ک ملیۆن کس له
 قوتاییانی له حوکمی ملیاری‌نکدان. واته هه‌ولێ به‌خته‌وه‌ر کردنی ئەو دنیا‌ی هه‌زار
 کس زۆر چاک‌تره و، له ناوه‌رۆکدا گه‌لێ فراوان‌تره له‌وه‌ی که له ژبانی دنیا و
 شارستانیدا به‌خته‌وه‌ر بکری‌ن.

جا ئەمه ئەو راستی‌یه‌ بوو که "سه‌عیدی کۆن" به هه‌ستی پێش وه‌ختی چه‌شنی
 خه‌ونه راسته‌کان بینیی. واته ئەو نوور و پرووناکی‌یه‌ که‌م و ته‌سکه، ده‌ورانده‌وری
 سه‌رانسه‌ری ولاتی عوسمانی ده‌دات.

جینی ئومیده که خوای گه‌وره له پێی نه‌شوئما کردنی ئەو تۆوه نوورانی‌یانه‌ی که
 "په‌یامه‌کانی نوور" ده‌یانچینن، ئەو بازه فراوانه پرووناک بکاته‌وه. ئەو کاته‌ش
 راستیی ته‌عبیر و لیکدان‌ه‌وه هه‌له‌که‌ی سه‌عیدی کۆن ده‌رده‌که‌وێت.

راستی دووه‌م:

سه‌عیدی کۆن له نووسراوه کۆنه‌کانی و له "إفاده المرام" ی "إشارات الإعجاز" دا
 هه‌والی به قوتایی‌یه‌کانی ده‌دا و به دووپات کردنه‌وه‌ی یه‌ک له دوا‌ی یه‌ک پێی ده‌وتن
 که:

بوومه‌له‌رزیه‌کی ماددی و معنه‌ویی کۆمه‌لایه‌تی‌یه‌ که‌جار گه‌وره له‌ناو گه‌رۆی
 مرۆفدا پروو ده‌دات و، ئەو کاته‌ش خه‌لکی خۆزگه به‌گۆشه‌گیری و ژن نه‌هینانم
 ده‌خوازن.

تەننەت لە يەكەم سالى سەردەمى سەربەستىدا "شىخ بەخىت"ى موفتىي مىسر
لە "سەئىدى كۆن"ى پرسى:

- سەبارەت بەم سەربەستىيە دەولەتى عوسمانى و، شارستانىتى ئەوروپا، پات
چۆنە؟

سەئىدى كۆن وەلامى داپەو:

- دەولەتى عوسمانى سكى بە دەولەتىكى ئەوروپايى پەر بوو و پۇژىك دىت
دەزىت.. ئەوروپاش سكى بە ئىسلامەتى پەر بوو و پۇژىك دىت دەپىت!

شىخى بەرپىزىش وتى:

- منىش تەسلىقى قسە كەى دەكەم.

پاشان بە زانايانى دەروبەرى خۇى وت:

- من مونازەرەى ئەم لاوہ ناکەم و ناتواتم بەسەرىدا زال بىم.

ئەوہ بوو دوايى بە چاوى خۆمان لەدايکبوونى يەكەمان بىنى، كە برىتى بوو
لەوہى دەولەتى عوسمانى لە دوور کەوتنەو ەيدا لە ئايىن چارە كە سەدەيەك پىش
ئەوروپا كەوتەوہ!

بەلام لەدايکبوونى دووہەم - پىشت بە خوا - دواى نزيكەى سى سالىك دىتە
دى و، چ لە خۆرہەلات و چ لە خۆرئاوادا دەولەتىكى ئىسلامى پەيدا دەپىت.

راستى سىہەم:

سەئىدى كۆن و نوئى، بە ھەستىكى پىش وەخت و جەختىكى لەرادەبەدەر و
دووپات كەرنەوہ، ھەوالى پرووداينكى گەورەى ماددى و مەنەوى و
سەرھەلدانى بوومەلەرزىيەكى مرۆيى كۆمەلايەتى ترسناك و پرووخىنەرى لە
دەولەتى عوسمانىدا، رادەگەياندا.. ھەر بەو ھەستە پىش وەختەش ئەو پرووداوانەى
بازنە يەكجار فراوانەكەى لە بازنەيەكى بچوو كدا بىنى.

خۇ ھەرچەندە پۇژگار بە "جەنگى جىھانىي دووہەم" تەسلىقىكى تەواوہتىي
ئەو ھەوالەى كەرد، لەگەل ئەو ھەشدا ھەر "سەئىد" بۇ خۇى بىنىنى ئەو بازنە فراوانە
لە ولاتى عوسمانىدا بەمەى خوارەوہ لىك دەداتەوہ:

سهره پاي فراوانی له پراده به ده ری ئه و کاولکاری بهی که جهنگی جیهانی دووهم به ره می هینا، که چی هیشتا به که م. و بهر ته سک داده نریت له چاو ئه و کاولکاری بهی که له ده ولته تی عوسمانیدا پرووی دا. چونکه کاولکاری بهی که له مەر جهنگی جیهانی پرووی له ژبانی دنیا و شارستانی قهلب و ساخته به، به لام ئه وهی له ده ولته تی عوسمانیدا پرووی دا کاولکاری ژبانی نه پراوه و به خته وه ری هه همیشه به، له ناوه رۆ کدا بوومه له رزه به کی ئیسلامی گه لئی سهخت و تر سنا کتره له هی ئه و جهنگه!

بهم جۆره "سه عیدی نوئی" سه هووه کهی "سه عیدی کۆن" راست ده کاته وه و، خهونه راسته کهی لیک ده داته وه و، ههسته پش و خته کهی پش چاو ده خات و، له هه مان کاتیشدا بهر په رچی ره خنه کهی ئه و وه لی به بهر پز هه ده داته وه که و ا ده رده که ویت له سه ر حق بیت. به وهی که ده یچه سپینیت: ههسته پش و خته کهی سه عیدی کۆن له چاو ره خنه کهی ئه و زیاتر له سه ر حه قه.

(قوربانیدانی صیددیقانه)

ههردوو رۆژنامهی: "بیوک جههاد" (جههادی گه وره) و "سییل الرشاد" ئه و را گه یاندنه ی منیان بلاو کرده وه که:

من "ئیمان" و "ئاین" و "په یامه کانی نوور" ناکه م به ئامرازیک بۆ سیاسه تی دنیا یی، به تایبهت بۆ که مالاتی معنه وی و په وه پایه به رزه کان، ته نانهت بۆ به ده سه ته یانی به خته وه ری هه می شه یی و رزگار بوونیش له دۆزه خ، که هه موو که سینک هزی پین ده کات. به لکو ته نها خزمه تینکی خاوتین و بینگه رده بۆ خوا ی گه وره و ته نها له پیناوی ره زامه ندیی ئه و دایه و بۆ جی به جی کردنی فه رمانه کانیه تی. ئه و شته ش که ناچار ی ئه مه ی کردم ته نها "ئیخلاسی راسته قینه" به که هی زی راسته قینه ی په یامه کانی نووره، به ئومیدی ئه وه ی که به ره مه ندی

هینده‌ی گەردیلەیه‌ك له‌و خۆبەختکاری‌یه‌ به‌رزە‌ی حەزەرە‌تی صێسدیقی ئە‌کبەر -
خوای لێ‌ رازی بێت - بێم که‌ فەرموویە‌تی:

(له‌ خوای گە‌وره‌ ده‌ پارێمه‌وه‌ جه‌ستم هێنده‌ گە‌وره‌ بکات که‌ هه‌موو دۆزه‌خ پەر
بکاته‌وه‌، تا‌کو جیی هێچ ئیماندارێکی تێدا نه‌مینیته‌وه‌ و، من له‌ بریی ئە‌وان سزا
بدریم)!

منیش به‌ هه‌مان جۆر، رازیم برۆمه‌ ناو دۆزه‌خه‌وه‌، تا‌کو چه‌ند که‌سێکی خاوه‌ن
"ئیمان"ی لێ‌ ده‌رباز بکه‌م!

ئاشکراشه‌ که‌ نایبته‌ به‌ ته‌ماعی به‌هه‌شت و له‌ ترسی دۆزه‌خ "په‌رستش" ئە‌نجام
بدریت، به‌ئکو له‌ به‌ر فه‌رمانی په‌روه‌ر دگار و به‌ مه‌به‌ستی به‌ده‌سه‌ته‌ینانی ره‌زامه‌ندی
خاوه‌ند، جی‌به‌جی ده‌ کریت.

(له‌ باره‌ی "تخصیر الأرواح"ه‌وه‌)

باسمه‌ سبحانه‌

السلام علیکم ورحمة‌ الله وبرکاته‌ أبداً دائماً

برایانی ئازیز و به‌وه‌فام!

به‌ گه‌لێ‌ نیشانه‌ و پروداوی زۆر و جۆراو جۆر سه‌اماوه‌ که‌ دوژمنانی قوتایانی
نوور چه‌ندین پیلان رێکده‌خه‌ن تا‌کو هه‌ندێ‌ له‌ قوتایی‌یه‌ تایه‌مه‌نده‌ کانی نوور
ناچار بن واز له‌ خزمه‌تی نوور به‌ین، یاخود له‌ کاره‌که‌ یاندا سستیان ده‌ که‌نه‌وه‌. بۆ
ئهم مه‌به‌سته‌ش ده‌چن ده‌ماره‌ لاوازه‌ کانیان ده‌دۆزنه‌وه‌ و له‌ویوه‌ ده‌یانگرن!

وا له‌ خواره‌وه‌دا دوو نمونه‌ پیش چاو ده‌خه‌ین، تا‌کو بین به‌ مایه‌ی په‌ند لێ‌
وه‌رگرتن:

نمونه‌ی یه‌که‌م:

ئهم نمونه‌یه‌ بریتی‌یه‌ له‌وه‌ی که‌: ده‌چن سه‌رنجی هه‌ندێ‌ك له‌ قوتایی‌یه‌
تایه‌مه‌نده‌ کانی نوور، که‌ په‌یوه‌ندی‌یه‌کی به‌هێز و پته‌ویان به‌ خزمه‌تی نووره‌وه‌ هه‌یه‌،

بۆلای شتیکی تری غهیری خزمهت ږاده کیشن و، به چهنده مه شره بیکی ږو حانیی
ږر له چیژوهه سهرقالتیان ده کهن. که تمهش توندوتوئی و په یوه نندیی پتهوی نیوانیان
لاواز ده کات..

یان به ههوال وهر گرتن له مردوانهوه که پیی دهوتریت: "تحضیر الأرواح" و له
راستیدا گفتوگو کړدنه له گهل جنو که دا، سهرقالتیان ده کهن..

یان به ههوالدان له ږو وداوه کانی ئاینده، به وینه هی کاهینه پشوهه کان،
دهباخلافینن، گویا په یوه نندیی به کی چه شنی گفتوگوی ته له فونی له گهل چه ند
وهلی به کی مه زن، تنانته له گهل پیغمبرانیشدا - دروودیان له سهر بیت - نه بنجام
ده ده ن!..

ههروه ها فیله له خشته به ره کانی تری هاو چه شنی نه مانه.

له بهر نهوهی مه سه لهی "تحضیر الأرواح" و "ههوالدان له غهیب" له لایهن
بیانیی به کانهوه هاتووه و له فله سه فوهه سهری هه لداوه، نهوا له وانیه زیانی زور به
ئیمانداران بگه به نیت له و ږووهه که ده توانریت به شیوهی به کی خراب به کار
بهینریت، چونکه نه گهر به ک دانه "راست" ی تیدا بیت نهوا ده دانه "درو" شی
له گهل دایه و، هیچ مه حه ک و تهر ازوویه کیش بۆ لیک جیا کړدنهوهی ږاست و
دروی نهو بواره به ده سه توه نی به.

ههر بهم هۆکاره، نهو جیننی یانهی که یار مه تی ږو حیانه ته چه په له کان ده ده ن،
زیان به دلئی نهو که سهی که بهم مه سه لانهوه سهرقاله و، به ئاینی ئیسلامیش
پنکه وه ده گه به نن، چونکه ههر چه ند نه م چه شنه ههوال ږاگه یان دانانه به ناوی
کاروباری ږو حی و مه عنهوی یه وه نه بنجام ده ده ن و خو یان - که له راستیدا ږو حانیی
چه پهلن - به ږو حه خاوینه کان له قه لم ده ده ن، که چی ههواله کانیان پیچه وانیهی
ږاستی یه کانی ئیسلامه و دزی بیرو باوه ږه گشتی یه کانی ته، تنانته ههول ده ده ن
که بناغه کانی ئیسلام تیک بده ن، یان ده چن لاسایی ناوی چه ند نهولیا یه کی مه زن
ده که نهوه و ههندی و شه یان به ناوی نهوانهوه له زار دهر ده چیت.

بەم جۆرە و لەم ڕێیەوه، دەتوانن "راستی" لە پێش چاوی مەزۆفە ساویلکەکاندا بشیونین لەوانەى که دەبن بە قوربانیی فرۆفیلەکانى ئەوان.

خۆ ئەگەر درەوشانەوهى "خۆر" که بەسەر پارچە شووشەیه کى بچوو کەوه دەبێنریت، بە ناوی خۆرەوه بدوینت و بلینت: ڕووناکییە کەم سەرانسەرى دنیا دەگریتەوه و گەرمی بە کەشم هەموو شتێک گەرم دەکاتەوه و خۆیشم یەک ملیۆن جار لە گۆزى زەوى گەورەترم.. دیارە ئەم گوفتارەى گەلسنی پێنجەوانەى حەقیقەت دەبێت!

پێغەمبەرىش ﷺ که لە پلەى راستەقینە و بەرزى خۆیدا وه کو خۆرى درەخشان وایە، هەرگیز ناکریت لە دەمى هەوالدان لە ئاینده و "تحضیر الأرواح" دا "درەوشانەوه" کەى لە برى "خۆى" بدوینت. خۆ ئەگەر بە ناوی پێغەمبەرەوه دوا، ئەوا گوفتارە کەى بە سەدان قات و بە جۆرنێکی کوللی پێنجەوانەى واقع دەردەچینت. کەواتە هەرگیز ناکریت دەر کەوتنى درەوشانەوهیه کى جۆزئیی ئەو لە دەمى "تحضیر الأرواح" و هەوالدان لە ئاینده، بە ماهییهتى بەرز و بلندی خواوەنى وهى قیاس بکریت که بە وینەى "خۆرى مەعنەوى" وایە. کەواتە هەرگیز ناتوانریت ئەو حەقیقەتە مەزنە بهینریت و ئامادە بکریت، تەنانەت هەولێ هینان و ئامادە کردنى، جگە لە بێ ئەدەبى و سووکایەتى و بێ ڕیزی، هیچى تر نى بە!

لە راستیدا نزیک بوونەوه لەو پلەوپایە بەرزە تەنها بە سەیر و سلووک دەبێت و، هەر تەنها لەو ڕێیەوه مەزۆف دەتوانیت بەهرەمەندى کۆر و گفتوگۆى ئەو خۆرە راستەقینەیه بێت، وهک ئەوهى که بۆ "جەلالەددینی سیووتى" و چەند ئەولیاى کى تر ڕووى داوه.

ئىجا دەبێ بزانریت که تەنانەت ئەم بەرزبوونەوهیەش - وهک پەيامەکانى نوور چەسپاندووایانە - تەنها دانێشتن و گفتوگۆیه که لە گەل "ویلايەت" ی پێغەمبەردا ﷺ که بە پێى توانا و لێهاتنە زاتى یەکانى ئەو کەسانە دیتەدى که بەم سەیر و سلووکەدا بەرز دەبنەوه.

به لآم "حه قيقه تي پيغه مبرايه تي" له بهر شه وه ي گه لني بهر زو بلن دتره له "ويلايه ت"، شه وا هر گفغو گزيه كه له گه ليدا كه به هزي بهر زبو ونه وه ي رۇحي يان "تحضير الأرواح" شه به ده ست بهيئريت و گوفتاري لني وه ربگيريت، هر گيز ناگاته ناستي گفغو گزله گه ل كردن و وه گرتني راسته قينه و راسته وخو له پيغه مبره وه ﷺ و، هر گيز نايبت به مايه و شه وه ي حوكمه شرعي به كان.

شه "تحضير الأرواح" ه كه له ثابته وه وه رنه گيرا وه، به لكو له رۇچووني مرؤفه وه له ورده كاري فله سه فه كاندا سهر ي هه لدا وه، بزو وتنه وه يه كي پيچه وانه ي "حه قيقه ت" ه و، دزي شه ده ب و ريزي پيوست و شايانه! چونكه هيناني رۇحيانه تي شه كه سانه ي كه له "اعلى عليين" و پله ههره بهرزه خاوينه كاندان بو سهر ميزي "تحضير الأرواح" كه جي گالته و گه پ و درؤ و ده له سه يه و، له پله ي ههره نزمي "أسفل سافلين" دايه، له راستيدا سوو كايه تي به كي له راده به ده ر و بي شه ده بي و ريز نه زاني به كي روون و ناشكرايه.

حه قيقه تي راسته قينه و شه ده بي بينگه رد و ريزي شايان له و رووداوانه دايه كه بو مرده بهرزه كاني چه شني: جه لاله دديني سيوتني و جه لاله دديني رزمي و ئيمامي ره بياني، له رني سهر و سلوو كي رۇحي يه وه، به ده ستيان هينا و، گه يشته پله ي "نزكي" له و كه سه بهر زانه و، له وانه وه به هره مهندي ريزنه و به ره كه ته كان بوون.

شه يتان و گيانه چه په له كان هر گيز له خونه راسته كاندا بهر جه سته نابن، كه چي له "تحضير الأرواح" دا و به پيچه وانه ي فهرمانه كاني شرع و سوننه تي نه به وي پيرؤزه وه، ده گونجيت شه رۇحيانه ته چه په لانه به ناوي به كيك له پيغه مبرانه وه - درووديان له سهر بيت - بدوين و لاسايي بكه نه وه!

جا ته گه ر شه و سه كردنانه پيچه وانه ي فهرمانه كاني شرع و سوننه تي نه به وي بوون، شه و به لگه يه كي بي گومانه له سهر شه وه ي كه سه كه ر نه له گيانه خاوينه كانه و نه موسلمان و ئيمانداريشه، به لكو له گيانه چه په له كانه و، به و شيوه يه لاسايي گيانه خاوينه كان ده كاته وه!

دووهم:

ئىستا قوتايانى نور لهم جزره شتانه‌دا پيوستيان به رينمايى زياتر ني‌يه، چونكه "په‌يامه‌كاني نور" راستي هموو شتيكيان لهم باره‌وه يه كالا كر دوو ته‌وه و، پيوست به روونكر دنه‌وي تر نه‌ماوه. كه‌واته په‌يامه‌كاني نور سه‌روز ياد يانه. ئەوانه‌ش كه له ده‌ره‌وه‌ي قوتايانى په‌يامه‌كاني نووردان، پيوسته گوي لهم چه‌شنه پر و پاگه‌نده و ته‌لقينانه رانه‌گرن كه دژ و پيچه‌وانه‌ي فه‌رمانه‌كاني شرع و سوننه‌تي پيغه‌مبه‌رن ﷺ، ئيز چ له ربي "تحضير الأرواح" هوه بيت، يان له هه‌ر ربي يه‌كي تر هوه. ئەمه له هموو شتيك پيوست تره بزيان، دنا هه‌له‌يه كي گه‌لني گه‌وره روو ده‌دات.

بيدار كرده‌وه يه‌ك:

ئهم ره‌خنه‌ توند و تيژه‌ي كه لهم نامه‌يه‌دا ئاراسته‌ي گف‌توگوز كردن له‌گه‌ل گيانه‌كاندا كراوه، ته‌نهامه‌به‌ست لهو بزروتنه‌وه‌يه‌يه كه له فه‌لسه‌فه و زانسته‌وه سه‌رچاوه‌ي گرتووه و ناوي: "تحضير الأرواح" و "خه‌واندني موگناتيسي" و "هه‌والدان له ئاينده" ي لي نراوه.

واته ئەم ره‌خنه‌ توند و تيژه‌ ئاراسته‌ي ته‌سه‌ووف و ئەه‌لي ته‌ريقه‌ت نه‌كراوه كه له ئيسلامه‌وه سه‌رچاوه‌ي گرتووه و، كاره‌كه‌يان وه‌ك بروسكه و ته‌له‌فون وايه له‌گه‌ل گيانه‌كاندا و، به‌هۆي خۆ تيئه‌لقور تاندني كه‌ساني نائه‌له‌وه تاراده‌يه‌ك به خراپي به‌كار هينراوه. له‌گه‌ل ئەوه‌شدا له‌وانه‌يه ئەو بروسكه و ته‌له‌فون - له روويه‌كه‌وه - بۆ هه‌ندى كه‌س زياني تيدا بيت، به‌لام مرؤف به‌هه‌له‌دا نابات و مه‌به‌ست تيايدا زيان گه‌ياندن ني‌يه به ئيسلام.

جگه له‌مانه‌ش، ئەو مه‌شره‌به‌ي كه له لايه‌ني بياني يه‌كانه‌وه هاتووه پيچه‌وانه‌ي ته‌ريقه‌تي سوڤي و خودي ئاييني ئيسلاميشه، هه‌روه‌ك هه‌ولتي ئەوه ده‌دات كه ريبازي ته‌سه‌ووف پرووخييت و، له شان و شكۆي دابگريت و، وه‌ك شتيكي ئاسايي پيشاني بدات.

ده‌با‌ئو سوڤی‌یانه‌ی که له‌بەر لاوازیی خۆیان هیشتا به‌هره‌مندی شوینکه‌وتنی ته‌واوه‌تی سوننه‌تی نه‌به‌وی نه‌بوون، ئاگایان له‌خۆیان ییّت و هه‌ولتی لاسایی کردنه‌وی ئه‌وانه نه‌ده‌ن!

سه‌عیدی نوورسی

* * *

(پراستی‌یه‌کی تایبه‌ت به‌ژبانی کۆمه‌لایه‌تیمان به‌دلدا هینرا)
چوار حیزب له‌سه‌ر خاکی ئهم نیشتمان‌ده‌دا هه‌ن: حیزبی گه‌لی کۆماری^(۱)، حیزبی دیموکراتی^(۲)، حیزبی نه‌ته‌وه^(۳)، حیزبی یه‌کیتی ئیسلامی.
حیزبی یه‌کیتی ئیسلامی کاتیگ ده‌توانیّت حوکم بگه‌رێته ده‌ست که له‌سه‌دا شه‌ست تا له‌سه‌دا هه‌فتای ئه‌ندامه‌کانی ئایینداری ته‌واوه‌تی بن، تا‌کو ئاین نه‌کات به‌ئامه‌زی ده‌ستی سیاسه‌ت، به‌ئکو سیاسه‌ت له‌په‌ناوی ئاییندا به‌کار به‌یئیت. به‌لام پێویسته که ئهم حیزبه ئیستا حوکم نه‌گه‌رێته ده‌ست، چونکه له‌په‌ر و په‌ر و بوونه‌وی تاوان و خراپه‌کاری‌یه‌کانی ئیستای سیاسه‌تدا ناچار ده‌بیّت ئاین له‌ژێر

(۱) حیزبه‌که‌ی مسته‌فا که‌ماله، که رچه‌شکین و پینسپه‌ره‌وی هه‌موو ئه‌و تاوانانه‌یه به‌رامبه‌ر ئایینی ئیسلام و نه‌ته‌وه‌ی کورد کراوه و ده‌کری له‌تور کێدا. (وه‌رگێڕ)
(۲) له‌سالی ۱۹۴۶ دا له‌حیزبی گه‌لی کۆماری جیا بووه‌ته‌وه و سالی ۱۹۵۰ ز یه‌ش ده‌سه‌لاتی گه‌رتووه‌ته ده‌ست، دوا‌ی ئه‌وه‌ی که له‌کۆی ۴۵۰ ئه‌ندامی په‌رله‌ماندا ۴۰۸ ئه‌ندام له‌م حیزبه هه‌لبژێرا، "جه‌لال بایار" بوو به‌سه‌رۆکی حیزب و سه‌رۆک کۆمار و "عه‌دنان مه‌نده‌رس" یه‌ش بوو به‌سه‌رۆکی ئه‌نجومه‌نی وه‌زیران. هه‌ندئ له‌ده‌سه‌کۆته‌کانی سه‌رده‌می حوکمه‌رانیی ئهم حیزبه بریتی‌یه له: گێڕانه‌وه‌ی بانگی شه‌رعی و، زیاد کردنی وانه‌ی ئاین له‌قوتابخانه‌کاندا و، په‌خش کردنی به‌رنامه‌ی ئایینی و، به‌خشینی هه‌ندئ سه‌ر به‌ستی و ئازادی له‌بلاو کراوه‌کاندا. ئهم حیزبه ده‌سال له‌حوکمه‌دا مایه‌وه، تا سالی ۱۹۶۰ ز به‌کرده‌تایه‌کی سه‌ربازی لایرا و، عه‌دنان مه‌نده‌رس و هاوڕێکانی له‌سێداره‌دران. (وه‌رگێڕ)

(۳) ئهم حیزبه سالی ۱۹۴۸ دامه‌زراره و له‌حیزبی دیموکراتی جیا بووه‌ته‌وه و، له‌هه‌لبژاردنه‌کاندا ته‌نها یه‌که ئه‌ندامی په‌رله‌مانی به‌ده‌ست هیناوه! سالی ۱۹۵۴ به‌بیانوی به‌کاره‌ینانی ئاین بۆ ئامانجه سیاسی‌یه‌کان داخراوه. پاشان له‌ژێر چه‌ند ناوێکی جیا‌جیادا دروست کراوه‌ته‌وه. تا دوا‌یی له‌سالی ۱۹۷۷ دا به‌ته‌راوی خزی هه‌له‌وه‌شاندوه. (وه‌رگێڕ)

فهرمانی سیاستدا به کار بهینیت، لهو پرووهوه که زور له میژه "پهرووردهی ئیسلامی" پرووبه پرووی لاوازی و ناتهواوی بووه تهوه^(۱).

بهلام "حیزیبگی گهلی کۆماری" نهوا هرچی تاوانی له ماوهی بیست و ههشت سالدا نهنجام داوه و، تاوانه کانی غهیری خوژی و، تهنا نهت خراپکاری به کانی "ئیتحداد و ته رهقی" ش، به تایبته هی ماسۆنی به کانیان، هه موو ته مانه خراونه ته نهستۆ به وه. سه رباری ته م هه موو خراپکاری یانهش له م حیزیبه دا، که چی - له پرووبه که وه - له حوکمی زال و دهست رۆیشتوو دایه به سه رب کراتی به کاندادا! نه وه تا له ژیر په ردهی یاسادا به رتیلیکی سه رب و به له زهت ده ر خواردی هه ندی له کار مه ندان ده دات، چونکه به که م بوونه وهی "خواپه رستی" هه رده م "خۆپه رستی" ی مرۆف به هیز ده بیته و بانگهواز کارانی فیرعه و نایه تیبه نه فس پتر زیاده بن.

جاله م چه شنه رۆژگار و زه مانهی که "فیرعه و نیتیبه نه فس" ی تپدا زیاده بووه و په رهی سه ندووه، "کار مه ندیبه حکوومه ت" گیانی خۆسه پانندن و سه رب کردایه تی و فیرعه و نایه تی ده خاته ده روونه وه، له کاتی کدا که ته و کار مه ندی به له ناوه رۆ کدا ته نها بریتی به له خزمه تکردنی که سانی تر.

له شیوازی ته و مامه له و په فتاره ی که له گه ل مندا ده یکه ن، هه ستم کرد ته م حیزیبه پله ی "فه رمانه وه یایه تی" ی پر له هه ست و نه سستی سه رب سوورپه ینه ر و به تام و له زه ت - وه ک به رتیلیک - به ده روونی به شییک له کار مه نده کان ده به خشیت و، به م جووره و له پرووبه که وه ته م حیزیبه سه رب که و تن به سه رب کراتی به کاندادا به ده ست

(۱) ته م حیزیبه ی که مامۆستا لینی ده دویته، دانه مزراوه. مه به سستیبه پنی ته و هه سته گشتی به بووه که لای ته و گه له مو سلمانه و چه ند که سایه تی به کی حیزیبه پارێزگاره کاندادا سه ربی هه لداوه، دوا ی ته وه ی که هه ندی ئازادی یان له چالاکیدا بۆ په خسا. هه رچه نده که سانیکی غیره مه ند له سه رب ئیسلام هه وتی دامه زرانندی ته م حیزیبه بیان دا، به لام سه رب که وتیان تپدا به ده ست نه هیئا. ته و رنژه سه ربی بهش که مامۆستا باسی کرد تایبته به وانوه که به رنیه بردنی کاروباری ده ولته ت ده گرنه ته ستۆ. له وانیه مه به سستیبه له تایننداری ته واته له ت له ت نه کردنی شوولیه ته ی ئیسلام بیته، تا کو نه کریت به نامرازی ده سستی سیاست. (وه رگیب)

دەھىنئىت، سەرەپراي ئەو تاوانە ترسناكانەش كە ئەنجامى داۋن و، سەربارى دژە
بلاۋ كراۋە كانى ناۋ ئەو پوژنامانەش كە سەر بەۋ نىن.

لە راستىدا "كارمەندى"ى دەۋلەت برىتىيە لە خزمەت كىردى خەلك، بەپىي ئەو
دەستوورەي كە لە فەرموودەي پىرۇزدا ھاتوۋە: "سېد القوم خادىمهم"^(۱). چونكە
ئەگەر "ياسا" ھىزى تېدا نەيىت ئەوا ئەو ھىزە دە كەۋىتە دەستى كەسە كانەۋە، ئەو
كاتەش دەيىت بە ئىستېدادىكى ھەر مەكى، بە ھەموو واتايە كى ئەم وشەيە! كەۋاتە
چار نىيە دەپى ھەرىكە لە "دېموكراتىيەت" و "ئازادىي وىژدان" پال بەم دەستوورە
ئىسلامىيەۋە بدەن.

ھەرچى "ھىزىي نەتەۋە" شە، ئەوا گەر مەبەست بە نەتەۋە، بىرى "نەتەۋەي
ئىسلام" يىت، كە بناغەي يە كىتتى ئىسلامىيە و نەتەۋەي تور كىشى تېدا ئاۋىتەيە،
ئەوا ئەم واتايە لە واتا و ناۋەرۇكى ھىزىي دېموكراتىدا ھەيە و، كەسانى سەر بەم
ھىزىيە لە ئەنجامدا ناچار دەبن كە پوژنە رىزى دېموكراتىيە ئايندارە كانەۋە.

بەلام ئەم "پەگەز پەرسىي" يەي كە ئىمە بە دەردى سىلى خۇرئاۋاي دادەنئىن،
ئەوا بە وىنەي تاغۋون لە خۇرئاۋاۋە ھاتوۋەتە ناۋمان و ئەۋرۇپاي لە ئىمەدا مۇرتبە
كردوۋە، تاكو بتوانىت جىھانى ئىسلامىيە لەتۈپەت بىكات. ئەم دەردە ترسناكە
ھالەتتىكى پۇجىي خاۋەن جازىبىيەت پەرە پى دەسنىت، بە پادەيەك كە سەرەپراي
زىان و مەترسىيە پوۋخىنەر و ترسناكە كانى، كەچى ھەموو نەتەۋەيەك ھەز و
ئارەزوۋىيە كى كولىي يان جوزئىيەن لە ئاستىدا ھەيە!

جا ئەگەر بەھۇي زالبونى شارستانىتتىي خۇرئاۋاۋا لاۋازبونى "پەرۋەردەي
ئىسلامى" يەۋە ئەم ھىزىيە لەم پوۋۋە سەر كەۋتتىك بەدەست بەھىنئىت، ئەوا
پەگەزە كانى تىرى غەيرى تورك، كە لە سەدا ھەفتاي نەتەۋەي ئىسلام دەنۇئىن،
ناچار دەبن بەرەيە كى دژ بە تور كە راستەقىنە كان بگرن كە لە سەدا سى تېپەر

(۱) رواه عبدالرحمن السلمي في آداب الصحبة، ورواه الخطيب، وخرجه الديلمي، ورواه الطبراني ما
معناه.. فالحدیث ضعیف كما علمت. علی انه قد یقال انه حسن لغیره لتعدد طرقه كما مرّ فتدبر
باختصار عن كشف الخفاء ۲ / ۴۶۳). (ۋەرگىز - لە چاپە عەرەبىيە كەۋە)

ناکەن. دیارە ئەمەش پێچەوانەیی سەرورەیی ئیسلامە. چونکە ئایەتی پیرۆزی: ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ (فساطر: ۱۸) بە یەکیەک لە بناغەکانی یاساکانی ئیسلام دادەنرێت. واتە هیچ کەسیەک تەواوانی کەسی تری لە ئەستۆدا نییە. کەچی لە "پەگەزپەرستی" دا هەموو کەسیەک بە مافی خۆی دەزانێت کە بۆ یەکەم بۆ یەکەم تەواوان، یان خزمەکانی، تەنانەت کەسانی هۆز و عەشرەتە کەشی بکۆزێت! جا هەر وەک ئەمە هیچ دادگەری یەک ناهێنێتە دی، لە گەڵ ئەوە شەدا رینگا بۆ گەلێ ستمی چەپەل و ناشیرین خۆش دەکات. بەلام بپاری دەستووری ئیسلام وایە کە هیچ کەسیکی بێ تەواوان، تەنانەت لەبەر سەد تەواوانباریش، سزا نادرێت و بەخت ناکرێت.

ئەمە مەسەلەیه‌کی گەرمی ئەم وڵاتەیه‌و، سەبارەت بە سەرورەیی ئیسلامیشووە گەلێ جێی مەترسییە.

جا مادەم حەقیقەت ئەمەیه‌، ئەوا ئەی دیمو کراتی یە ئاییندارەکان و ئەی ئەو کەسانەش کە ریز لە هەست و نەست و بەها ئایینی یەکان دەگرن!

ئێوە - چ پێتان خۆش بێت و چ پێتان خۆش نەبێت - ناچارن کە راستی یەکانی "ئیسلام" بکەن بە پایە و پالپشتینکی خۆتان، چونکە لە پرووی جازیبیەتی ماددی و مەعنەوی یەوێ زۆر بەهێزترە لە چاوی جازیبیەت و هاندانی پایە و پالپشتەکانی ئەم دوو حیزبە. دەنا - بە پێچەوانەیی ئەمە - هەرچی تەواوان لە کۆنەو تەواوان تا ئێستا بەرامبەر بەم نەتەوێهێ کراون، با ئێوەش نەتان کردبن، وەک دەخرێنە ئەستۆی حیزبە کەمی پێشووی، دەخرێنە ئەستۆی ئێوەش. دیارە ئەو کاتەش حیزبی گەلی کۆماری "پەگەزپەرستی" دەقۆزێتەو و لەو رێی یەوێ بەسەر تاندا سەردە کەون. ئەمەش - وەک من هەستم بێ کردوو - گریمانینکی بەهێزە. بۆیە من بە ناوی ئیسلامەوێ زۆر لەم بارودۆخە نیکگەرانم^(۱).

(۱) لە ئەنجامی دەرکردنی یاسا هەرمەکی یەکان و جێبەجێ کردن و پیادە کردنی خرابی ئەو یاسایانە لە سەردەمی حیزبی پێشوودا، مەسەلەیی "ئێجانی" (۵) سەری هەلدا، جگە لەوێ کە خەڵکی شیانی

(چاوپینکه‌وتنی مامۆستا)

باسمه سبحانه

مامۆستامان ده‌لیت:

(ئهممهی خواره‌وه بۆ ههموو ئهو برا به‌رپزانه‌ پوون ده‌که‌مه‌وه که‌ه‌زیان له‌ چاوپینکه‌وتن و سەرلێدانمه‌:

ئەگەر زۆر پێویست نه‌کات، توانای چاوپینکه‌وتنی خه‌لکیم نه‌ماوه. چونکه‌ ئهم ژهر پێدانه‌ی ئیستام و، لاوازیی جه‌سته‌شم، هاوده‌م له‌ گه‌ل پیری و نه‌خۆشیدا،

وروزاند و هانیان دان. جا له‌ به‌ر ئه‌وه‌ی به‌رپر سياریی ئهم مه‌سه‌له‌یه‌ نه‌که‌وتنه‌ ته‌ستۆی دهمو کراتی به‌ ئایینداره‌کان و، هه‌ول بدریت له‌ پێش چاوی جیهانی ئیسلامیدا پزیزان نه‌شکیت، پێم وایه‌ تا که‌ پزیزان له‌وه‌دایه‌ که‌:

هه‌روه‌ک به‌ گێژانه‌وه‌ی بانگی شرعی ده‌هینده‌ی هێزه‌ که‌ی خۆیان هێزی تریان به‌ده‌ست هینا، ئه‌وا گێژانه‌وه‌ی "ئه‌یاصوفیا"ش بۆ دۆخی عیباده‌ت تێدا کردنی پێشوو، کاریگه‌ری به‌کی گه‌لێ باشی له‌ جیهانی ئیسلامیدا ده‌بێت و، بایه‌خدان و خۆشه‌ویستی جیهانی ئیسلامی بۆ خه‌لکی ئهم و لاته‌ ده‌سته‌به‌ر ده‌کات. هه‌روه‌ها پێویسته‌ دهمو کراتی به‌ ئایینداره‌کان ئازادیی بلابوو نه‌وه‌ی په‌یامه‌کانی نوور به‌ په‌سه‌می رابگه‌ینن. ئه‌و په‌یامانه‌ی که‌ دادگاکان به‌ درپزایی بیست و هه‌شت ساڵ شتیکیان تێدا نه‌دۆزی په‌وه‌ زبانی بۆ ولات تێدا بێت و، پێنج دانه‌ دادگاش برپاری بێ تواناییان بۆ دهر کردوون. ئیوه به‌م کاره‌تان ئهم زامه‌ سارپۆ ده‌که‌ن و، بایه‌خ پێدانی جیهانی ئیسلامی ده‌ستی خۆتان ده‌خه‌ن. سهره‌پای ئه‌مانه‌ش ستم و تاوانه‌کانی غه‌یری خۆشان ناخریته‌ ته‌ستۆ.

له‌ به‌ر خاتری دهمو کراتی به‌ ئایینداره‌کان، به‌ تابه‌ت به‌ پزیزانی وه‌ک "عه‌دنان مه‌نده‌رس" ماوه‌ی یه‌ک دوو رۆژێک روانیمه‌ کاروباره‌ سیاسی به‌کان، هه‌ر چه‌نده‌ش سی و پێنج سا له‌ وازم لێ هیناوه.

سه‌عیدی نوورسی

ئیمه‌ی قوتاییانی نوور شایه‌تین و ته‌سدیقی ئهم حه‌قیقه‌ته‌ ده‌که‌ین:

جه‌یلان، خه‌لیل، عوسمان، حمزه‌ و که‌سانی تریش.

(*) ئه‌و مه‌سه‌له‌یه‌ بریتی به‌ له‌وه‌ی که‌ شوینکه‌وتووانی "ته‌ریقه‌تی تیجانی" له‌ نیوان سا له‌کانی (۱۹۵۰- ۱۹۵۲) دا هه‌لمه‌تیکیان له‌ سهرانه‌ری تورکیادا کرد بۆ شکاندنی په‌یکه‌ره‌کانی مسته‌فا که‌مال و، له‌ ئه‌نجامی ئه‌مه‌شدا حوکم دران. یه‌که‌سه‌ر دواي ئه‌مه‌ یاسای "پاراستنی مسته‌فا که‌مال و ئالوگۆره‌کانی" دهرکرا و "مه‌مه‌د که‌مال پلاوئوغلو"ی سه‌رژکیان - دواي ته‌واوبوونی ماوه‌ی مه‌حکوومی به‌که‌ی - په‌هه‌نده‌ی دوورگه‌ی "بوزجا" کرا و هه‌تا کۆچی دواي له‌ ساڵی ۱۹۷۷ دا له‌هوی هه‌ر ده‌ست به‌سه‌ر بوو! (وه‌ر گێب)

بپرستي ئه وهيان لى پرپوم كه قسه ي زور بكهم. بۆيه به دلنبايه وه پيتان راده گه به نم
كه هه موو يه كيك له كتيبه كاني په يامه كاني نوور سه عيدنيكه بۆ خوي.
كه واته هه ر په ياميك بخويننه وه ده هينده ي چاوپنيكه وتني من سوودي لى
وه رده گرن..

ته نانه ت به جور يكي راسته قينه من له وه په يامه دا ده بينن و ديدارم له گه لدا
ده كه ن..

هه ر له بهر ئه وه، پرپارم داوه كه هه موو به ياني يه كه له ده مي خويندني دوعا و
ويرده كاغدا دوعا ي خي ر بۆ ئه واننش بكهم كه له بهر خوا ي گوره پيتان خوشه بينه
سه رليدان و ديدنه م. له بر ي ئه وه ي كه ناتوانن . بمبينن. پشت به خوا له سه ر ئه م
پرپاره شم هه ر به رده وام ده م).

وا ماوه ي دوو مانگه مامۆستامان ناتوانيت ته نانه ت له گه ل ئه وه كه سه شدا
بدويت كه له ئيش و كاره كانيدا يارمه تبي ده دات، چونكه هه ر هينده ي ده كه وئنه
قسه يه كسه ر پله ي گه رمي يه كه ي به رز ده بيته وه. خوئيشي له سه ر بناغه ي
"بيدار كردنه وه يه كي قه لبي" ده لئيت:

(حيكمه تي ئه مه بر يتي يه له وه ي كه په يامه كاني نوور هيج پويستي يه كه به من
ناهي لنه وه، كه واته پويست به قسه و گو فتار نه ماوه. سه ره راي ئه وه ي كه مه گه ر
له گه ل بيست سي دانه كس له خوشه ويستام ده نا له گه ل كه سدا نادوئم. له وان ه يه
رئي قسه كردم له گه ل ئه وانيشدا لى بگيريت، تاكو هه ست و سۆزي هه زاران
خوشه ويستي ترمان زامدار نه بيت.

ده سا با براي ام .مبوورن له بوار نه دام به چاوپنيكه وتنه تا يبه تي يه كان).

(گرنىگى قوتابخانەى زەھراء)

(چوار سال پىش ئىستا كە مامۇستامان بەھۆى نەخۇشى يە كەپەوہ منى دانا بە بريكارى خۇى بۇ بەدواداچوونەوہى كاروبارى "پەيامە كانى نور" لە دادگاكانى ئەنقەرەدا، ئەم نامە ھاوپىنچەى خوارەوہمان خستە بەردەست پەرلەمانتارە بەرپزە كان.

وا ئىستاش بەھۆى بەردەوامبوونى ھەمان مەسەلە، سەرلەنوئى پىشكەشى ئىوہ و ئەندامانى بەرپزى پەرلەمانى دە كەينەوہ، بە تايبەت دوای ئەو ھەولانەى كە لەم مانگانەى دواييدا بۇ دامەزراندنى زانكۆ تازە كەى پارىزگاكانى خۇرەلات دراوہ):

بلاوبوونەوہى فراوان و بەربلاوى "پەيامە كانى نور" لە ماوہى سى سالى رابوردو و چ لە ناوخۇ و چ لە دەرەوہى ولاتدا و كارىگەرىى باشيان لەسەر خەلكى.. ھەرۈھا ھەولدانى بەردەوامى پەنجا و پىنج سال پىش ئىستا بۇ دامەزراندنى زانكۆيەك لە پارىزگاكانى خۇرەلاتدا..

ئەمانە دوو مەسەلەى گرنىگى يەك لە دوای يەك و تەواو كەرى يە كترىن و، جىنى بايەخى جىھانى ئىسلامىن.

چونكە ئەم نەتەوہىيە (بە تايبەت خەلكى پارىزگاكانى خۇرەلات) و، چوار سەد مليۇن كەسى نەتەوہى ئىسلام و، جىھانى نەصرانىيەتى موحتاج بە ئاشتى لە سەرتاسەرى جىھاندا، بايەخ بەم دوو ئەنجامە مەزن و پرووداۋە گرنىگە دەدەن. لەبەر ئەوہى كە دوو سەرچاۋەى بەرفراوانن بۇ راگەياندىنى ئىسلام و بلاوبوونەوہى راستى يە كانى قورئان.

مامۇستاي بەرپزەمان پەنجا و پىنج سال پىش ئىستا بە ھىممەتلىكى يە كجار بەرز و لە رپنى بە كارھىناتى گەلى ھۇكارەوہ ھەولتى دامەزراندنى زانكۆيەكى ئىسلامىي ۋەك زانكۆى ئەزھەر و بە ناۋى قوتابخانەى زەھرائەوہ لە خۇرەلاتى ئەنادۇلدا

داۋە و، دەرى خستووە كە دامەزراندنى ئەم زانكۆيە گەلىنى پېويستە، ۋەك لە پىرۇزبايىە كەيدا بۇ سەرۆك كۆمار و سەرۆك ۋەزيران لەم روو ۋە وتوويەتى:

(ئەو زانكۆيەى خۆرەلەت بەھۆى ئەۋەى لە شوپىنىكى ناۋەندىى جىھانى ئىسلامىدايە، ئەۋا پلەۋپايەيە كى بەرزى لەناۋ موسلماناندا دەبىت. چونكە ھەموو ئەو خزمەتە ئايىنىيە مەزن و بەرزانىيە پىشىن و گىشت رەۋشەتە مەئەۋىيە نەمرە كانى ھەزاران باپىرى زانا و خواناس و شەھىد و لىكۆلەران كە لەو پارىزگايانەدا ئەسپەردە كراون، ھەموويان لەو زانكۆيەدا دەبوۋىنەۋە و بەرجەستە دەبنەۋە و، لە فراۋانترىن بوۋار و مەيداندا ئەر كە ئىمانىيە كانيان سەرلەنۇى رادەپەرىنن).

ئەۋۋانە بناغەيىش كە شايانى ئەۋەيە بەرنامە و پرۇگرامى ئەۋ زانكۆيەى خۆرەلەت بىت، بىرىيە لە "پەيامە كانى نور" كە تەفسىرى راستىيە ئىمانىيە كانى قورئانى پىرۇزن و، بەلگەى ژىرى و مەنتىقى و ئىمانى بۇ چەسپاندنى مەسەلە و بابەتە گەۋرە و گىرنگە كانى قورئان دەھىنەۋە.

كەۋاتە ئەم پەيامانە شايانى ئەۋەن كە لە زانكۆ و قوتابخانە نۇىيە كاندا بابەتى خويىندن و لىكۆلەنەۋە بن.

"پەيامە كانى نور" بەھۆى يە كىك لە قوتايىانى مامۇستايان و قوتابخانە ئايىنىيە زۇر و بلاۋە كانى سەرانسەرى خۆرەلەتەۋە سەريان ھەلداۋە و، ئەۋ سەرچاۋە مەئەۋىيانە شىيان تەقاندوۋەتەۋە كە مايەى ژيانن.

ئىمە بە ھەموو گىيان و قەۋارەيە كى خۇمان لە مېھرەبانىيە خواۋەند ئومىدەۋارىن كە ئەۋ مامۇستا بەرپۇزانە سەرلەنۇى ئەر كە كانى سەرشانىيان بگىرنەۋە ئەستۇ و، لە رپى بەرۋوبوۋمە رووناكە كانى ئىستاي ھەۋل و كۆششە كانيانەۋە بازنى كاره فىكرى و خزمەتگوزارىيە قورئانىيە كانيان فراۋان بگەن و، لەم رپىيەۋە بارودۇخە كانى لەمەر ژيان و كات و شوپىن و ئاشتى و ئاسايشى گىشتى، بۇ ھاتەدىيە ئەم ئاۋاتانەمان، ئامادە بىن.

به‌لئی، "په‌یامه‌کانی نور" که‌ته‌نهایه‌ک به‌روبووم و نه‌نجامی گه‌وره و همه‌مکیی چالاکی‌یه‌ زانستی‌یه‌کانی خۆره‌ه‌لاتن، شایانی‌نه‌ون که‌له‌ لایه‌ن کارگوزارانی ئیسلام و نه‌م نه‌ته‌وه‌یه و جیهانی ئیسلامی‌یه‌وه‌ بایه‌خیان ناراسته‌ بکریت. بایه‌خدان به‌ په‌یامه‌کان و قوتاییانی نور له‌ ئه‌م‌ریکا و ئه‌وروپادا و بلا‌وبو‌ونه‌ویان له‌و شوینانه‌دا، گرنگیی نه‌م داوا‌یهمان ده‌رده‌خات. مسته‌فا‌صونگور

* * *

(وه‌سپه‌تیک)

هه‌ر له‌ میژه‌ مامۆستامان له‌سه‌ر نه‌و ره‌فتاره‌ی ده‌روات که‌ بریتی‌یه‌ له‌وه‌ی به‌مه‌به‌ستی پاراستنی پله‌ی به‌رزی زانست هیچ‌کاتی زه‌للیسی له‌ به‌رده‌م گه‌وره‌ترین سه‌رۆک‌دا نه‌نواندوه‌و، ته‌نانه‌ت به‌ بی‌ به‌رامبه‌ر دیاری له‌ هیچ‌که‌سێک وه‌رنه‌گرتوه‌. ئیستاش له‌به‌ر نه‌و نه‌خۆشی‌یه‌ی که‌له‌ راده‌به‌ده‌ر لاوازی کردوه‌ دیاری له‌ که‌س وه‌رناگریت - که‌ زانایان پێیان وایه‌ زیان له‌ وه‌رگرتیدا نی‌یه‌ - بگه‌ر له‌ ئیمه‌شی وه‌رناگریت که‌ خزمه‌تی ده‌که‌ین، با زۆر بچوو‌کیش ییت. چونکه‌ به‌ چاوی خۆمان ده‌بینین که‌ هه‌رکات نه‌و دیاری‌یه‌ بخوات پێشکه‌شی ده‌که‌ین پێی نه‌خۆش ده‌که‌ویت!

ئێژ دنیایه‌ بووین له‌وه‌ی که‌ ئیله‌هامی دلێ کراوه‌ نابێ نه‌و ده‌ستوره‌ی درێژایی ژبانی بشکینیت، واته‌ نابێ "په‌یامه‌کانی نور" بکرین به‌ ئامراز بۆ هیچ‌شتیک. نه‌وه‌ش له‌ پیناوی پارێزگاری کردن له‌ ئیخلاسی ته‌واوه‌تیدا.

ئیمه‌ ئیستا له‌ وه‌رزه‌ جه‌ژنی په‌یامه‌کانی نوردا‌ین، که‌ بلا‌وبو‌ونه‌وه‌ی نه‌و په‌یامانه‌یه‌ له‌ هه‌موو لایه‌ک‌دا. که‌چی هه‌یشتا ده‌بینین مامۆستا له‌ گفتو‌گو وه‌رس ده‌ییت و، به‌ سه‌یرکردن و ته‌وقه‌ له‌ گه‌ل کردنیش ته‌نانه‌ت له‌ لایه‌ن تایه‌مه‌ندترین قوتایی و برای خۆیه‌وه‌ قه‌تس و بیزاره‌!

له‌م رۆژه‌ پیرۆزانه‌ی جه‌ژندا ده‌یوت:

(با گۆره کهم له شوینیکی تهواو په نهاندا بیست و، جگه له یه کدوو کهسی قوتایبام کهسی تر شوینه کهی نه زانی. ئەمه وه سیهته بۆتان. چونکه ئەو پراستی یه ی که له دنیا دا پئی گفتوگۆی لئی گرتم، بئی گومان دوای مردنیشم پئیم لئی ده گرت).

ئیمهش له لایه نی خۆمانه وه له مامۆستامان پرسی:

ئهو کهسه ی دینه سهر گۆره کهت، فاتیحه ده خوینیت و پاداشتی ئەو قورئان خویندنه ی دهست ده کهوئ. ئیتر چ حیکمه تیک له وه دا هیه پئی نه ده ن به وه ی سهردانی گۆره کهت بکرت؟
وه لایمی دایه وه:

(ئهو "بئی ئاگایی" یه ی که له م سهرده مه دا له "خۆویستی" و "خۆشویستی زات" وه سهری هه لدا وه، و له خه لکی ده کات که له ده می سهردانی گۆره کاندایه خ به پله و پایه و ناو بانگی دنیایی مردوو که بده ن، وه ک ئه وه ی له دیر زه ماندا فیرعه ونه کان ده چوون ته رمی مردوو کانیان به مۆمیا کراوی هه لده گرت و، په یکه ریان بۆ داده نان و، وینه کانیان بلاوده کردنه وه، تا کو سه رنجه کانیان بۆ رابکیشن. له ئەنجامی ئەمه شدا ئەو سه رنجانە ئاراسته ی واتای ئیسمی یه که - واته خودی که سه کان - کران، نه ک واتا حه رفی یه که ی، که له غه یری خودی که سه که دایه .. به هه مان جۆر ئه هلی دنیای ئەم کاته شمان پرووی بایه خیان ئاراسته ی خودی که سه مردوو که و پله و پایه ی دنیای ده که ن له ده می سهردانی گۆره که ی، له بریی ئه وه ی - وه کو جار ان - سهردانیکی شه رعیی ره و او به نیازی ره زامه ندیی خوا و پاداشتی دوا رۆژ بیست.

له بهر ئه وه .. وه سیه تان بۆ ده که م که شوینی گۆره که م ئاشکرا نه کرت، له بهر پارێزگاری نه یینی ئیخلاسی ته واه تی و، تا کو ئەو ئیخلاسه ش زامدار نه که م که له په یامه کانی نووردا هیه. ئیتر که سی که فاتیحه بخوینیت له هه ر شوینیکی خۆره لات یان خۆرئاوا بیست و، هه ر که سی بیست، پاداشته که ی به و رۆحه ده گات).

(بوار نەدان بە "پارتى گەل" كە حوكم بگرېتەو دەست)
 لە مامۇستامان پرسی: بۆچى كار بۇ مانەوەى "پارتى دېموكراتى" دە كەيت؟
 ئەویش بەمەى خوارەو وەلامى داينەو:

(ئەگەر حكوومەتى پارتى دېموكراتى بېرووخىت ئەوا پارتى گەلى كۆمارى، يان پارتى نەتەو جەلەوى فەرمانپەرەوايى دەگر نە دەست. لە كاتىكدا كە ھەرچى تاوانى خراپكارانى ئىتتىحاد و تەرەقى ھەيە و بەشى ھەرەگەرەى ئەو ئالوگۇرەنەش كە سەرۆك كۆمارى بەكەم بەپىيى "پەيمانى سېفەر" و ماوەى پازدە سال لە ژىرگوشار و پالەپەستۇدا و بە چەندىن فرۆفېلى سىياسى زۆر پىادە و جى بەجىيى كردن، ھەموو ئەم شتانە لە ئەستۆى "پارتى گەل" دا دانراون. لەبەر ئەو، نەتەوەى پەسەنى تورك ھەرگىز - بە ويستى خۆى - بوار بەو نادات كە پارتى گەل فەرمانپەرەوايەتى بگرېتەو دەست. چونكە ئەگەر ئەم پارتە دەستەلات بگرېتە دەست ئەوا بە ناوى ھەمان پارتەو ھىزى شىووعىيەت لە ولاتدا حوكم دەكات. ئاشكرايشە كە ھەرگىز موسلمان نابىت بە شىووعى، بەلكو - گەر لە پرى بىرازىت - دەپىت بە تۆقىنەرىكى ئازاوەچى و، لەمەشدا موسلمان لە گەل بىيانى بە كاندا بەراورد ناكرىت.

جا بۇ ئەوەى بوار بە چوونە سەر حوكمى پارتى گەل نەدرىت، كە مەترسى بەكى گەرە بۇ ژيانى كۆمەلەپەتيمان و ئەم نىشتمانە پىكەدەھىنىت، ئەوا بە ناوى قورئان و نىشتمان و ئاشتى بەو ھەول دەدەم پارىزگارى لە پارتى دېموكراتى بگرېت).

(لەزەتى بەھەشت لە دنيادا)

باسمە سبحانە

"ئەم نامەپە تايپەتە بەو لەزەتانەى بەھەشت كە تەنانەت لە دنياشدا "ئيمان" بۆم دەھىنىتەدى"

لە تەمەنى نۆ سالى بەو دايكى مېھرە بائىم نەدىو و بەھەرەمەندى لە گەل دانىشتن و گفتوگۆى نەبووم، بۆيە لەو خۆشەويستى بەررز و بلندە بى بەش بووم.

هروهها له تمهنی پازده سالیشمه وه نهمتوانیوه هر سنی خوشکه کهم بیینم، چونکه - به وینهی دایکم - کۆچیان بۆ جیهانی بهرزه خ کرد. بۆیه من له زۆر لوتف و سۆزی ریز و میهری ئه و چهشنه دانیشن و به یهك شاد بوونانهی "خوشك و برا" له دنیا دا بئ بهش بووم.

هروهها وا په نجا ساله دوام له سنی برا کاتم نه دیوه، خوا لییان خوش بیت. بهم جزره، من له و شادمانی و دلخۆشی به بئ بهش بووم که نهنجامی برایه تی پر سۆز و میهره بانی به و، له تیکه لئ و پیکه وه ژیانی ئه و ئازیزه زانا و خاوه ن تهوایانه وه مرۆف هستی بئ ده کات.

ئهمرۆ که له گه ل ئه و چوار که سه دا ده گه رام که له کار و باره کاغدا هاو کاریم ده که ن، به یه قین و دلنیا بییه وه به شیکم له و تۆوه ی به ههشت به دلدا هیئرا که له ئیماندا هه یه، وهك ئه وه ی "په یامه کانی نور" به روونی لئ دواون و پیش چاویان خستوه.

جا له بهر ئه وه ی من ژم نه هیئاوه و به بئ هاوسه ر ژیانم به سه ر بر دووه، ئه وا منالیشم نه بووه و، له چیژی خاوین و به راته تی منال و خۆشحالی و شادمانیان بئ بهش بووم.

که چی له گه ل ئه وه شدا هه ر گیز هه ستم بهم نه بوونی و که می به نه کردوه. هه ر ئهمرۆ خوا ی گه و ره و اتایه کی تابلی به تام و له زه تی بئ به خشیم و له سنی رووه وه هه ر چوار زامه ناو برا وه کانی بۆ تیمار کردم: رووی به که م:

له بری ئه و سۆز و میهره بانی به تایه تی به ی که له لایه ن دایکه مه وه ئاراسته م ده کرا، خوا ی گه و ره ی میهره بان، به چاکه و به خشنده بی خۆی، هه زاران دایکی ئه و تۆی پئ به خشیم که سوودی له راده به ده ر له په یامه کانی نور وه رده گرن و چه ندین تام و له زه تی رۆجی خاوین و بیگه ردی لئ ده چیژن. وهك فه رمووده ی: "علیکم بدین العجائز" ده ری خستوه که له په یامه کانی نووردا باس کراوه.

هه‌روه‌ها له بریی ئەو شادمانی و خۆش‌حالی و سۆزی خوشک و براه‌تی‌یه‌ی که ده‌بوو له تیکه‌لی و پیکه‌وه ژیان و له گه‌ل دانیشتی هه‌ر سنی خوشکه‌کانه‌وه - خوا لییان خۆش بی‌ت - به‌ده‌ستم به‌ینایه، خوای گه‌وره‌ی به‌خشنده‌هه‌زاران خوشکی به‌پێژ و لاوی پێی به‌خشیم. منیش هه‌زاران سوود و به‌روبوومی مه‌عنه‌وی و شادمانیی رۆحیم له‌ دو‌عا و نزا‌کانی ئەوان و په‌یوه‌ندی‌یان به‌ په‌یامه‌کانی نووره‌وه، ده‌ست ده‌که‌وێت. گه‌لی نیشانه‌ی زۆر هه‌ن له‌سه‌ر راستیی ئەم به‌ش‌ه‌ی دووه‌م که برا‌کام ده‌یانزانن و ئا‌گیان لێ‌یه‌تی.

هه‌روه‌ها له بریی ئەو یارمه‌تی‌یه‌ ماددی و مه‌عنه‌وی‌یه‌ی که چاو‌ه‌روان ده‌کرا ئەو دوو برا خوا لیخۆش‌ه‌بووم له‌ رووی سۆز و به‌زه‌یی و میه‌ره‌بانی‌یه‌وه‌ فریایان بختمایه و به‌ ده‌مه‌وه‌ به‌اتنایه، خوای گه‌وره - به‌ میه‌ره‌بانیی خۆی - سه‌دان هه‌زار برای راسته‌قینه و فیدا‌کاری له‌ خزمه‌تی په‌یامه‌کانی نووردا پێی به‌خشیم که خاوه‌نی سۆزی خاوین و بینگه‌ردن و یارمه‌تیم ده‌ده‌ن و، نه‌ک هه‌ر ته‌نها ژیا‌نی دنیا‌یان به‌لکو سه‌رمایه‌ی ژیا‌نی ئەو دنیا‌شیان له‌و پێناوه‌دا به‌خت ده‌که‌ن.

هه‌روه‌ها له به‌رامبه‌ر پێی به‌ش بوونم له‌ چیژی ئەو سۆز و به‌زه‌یه‌ی که مرۆف به‌رامبه‌ر مناله‌کانی هه‌ستی پێی ده‌کات، چونکه له‌ دنیا‌دا ژنم نه‌هیناوه و منالم نی‌یه، خوای گه‌وره - له بریی ئەوه - سه‌دان هه‌زار منالی بێ گونا‌ه و خاوین و به‌ریی پێی به‌خشیم له‌و رووه‌وه که له‌ ئاینده‌دا سوود له "په‌یامه‌کانی نوور" وهرده‌گرن. به‌م جۆره‌ خوای گه‌وره ئەم سنی جۆره‌ سۆز و شه‌فه‌قه‌ت و میه‌ر و به‌زه‌یه جوزه‌یی‌یه‌ی بۆ گۆریم به‌ سه‌دان هه‌زار سۆز و شه‌فه‌قه‌ت و میه‌ره‌بانی.

گه‌لی نیشانه‌ی سه‌باره‌ت به‌م به‌شه‌ هه‌ن. ته‌نانه‌ت ئەو براه‌انه‌ی که له‌ ئیش و کاره‌کانه‌دا یارمه‌تیم ده‌ده‌ن، ئا‌گاداری ئەوه‌ن که منالانی "ئه‌مه‌رداغ" و "بولفادین"^(۱) زۆر هۆ‌گرم ده‌بن و په‌یوه‌ندیم پێ‌وه ده‌که‌ن و زیاده‌ له‌ ریز‌گرتنی باوکیان ریز و په‌یوه‌ندیم بۆ ده‌نوێتن.

(۱) شارۆ‌چکه‌یه‌کی سه‌ر به‌ پارێز‌گای "ئافیوون" ه. (وه‌رگێز)

نومونەي ئەمە گەلىنى زۆرە، كە خىۋاي گەۋرە ئەم چىز و لەزەت و پىزە
مىھرە بانانەي لەم سۆزە جۈزئىيە كەسى يەۋە گۆرپوۋە بە ھەزاران سۆزى ھەمە كى
مىھرە بانىي گىشتى.

گىيانى ئەو مىنالە بىي گوناھانە بە ھەستىكى پىش ۋەختى ۋەك ھى ھەندى لە
گىيانلە بەرە پىرۋزە كان، ھەستىيان بەۋە كىردوۋە كە دىۋايى پەيامە كانى نور بە ۋىنەي
دايك و باوك لە دىيادا پەروەردەيان دە كات و لە بەلا و گىرو گىرفتە كان
دەيانپارىزىت، بۆيە زىياد لەۋ پىزەي كە بۆ باۋ كانى خۆيانى دەنۆينن پىزە لە
خىزە تىگوزارە كەي نور دە گىرن. تەنانەت كىزۆلەيەك كە تەمەنى لە سىي سالى تى
نەپەرىبوۋ بە را كىردنەۋە بەناۋ دىرك و دالدا ھات بۆ لام، ھەرچەندەش نەمدەناسى!
ئىنجا لە بەر زۆرىي مىنالە خۆشەۋىست و بىي گوناھە كانى "بولفادىن" تەنانەت ھى
شۆينە كانى تىرىش، بە ئاسانى نەماندەتوانى بە ئۆتۆمبىل بەناۋ شاردا بىرۆين،
ھەرچەندەش نەيانىنىوم و ھىچيان لە بارەۋە نەبىستوم.

جا ئەم سۆز و خۆشەۋىستىيەي كە بۆ مىنى دەنۆينن و گەلىنى زىياترە لەۋەي كە بۆ
باۋ كانى خۆيانى دەردە بىرن، ۋاي لى كىردم كە سەبارەت بە خۆم، تەنانەت لە
پىروى جەستە و ھەۋا و ئارەزۋوشەۋە، تۆۋى بەھەشت بە راستى لە "ئىمان" دا
بىينم!

(ئامازەيە كى كورت بۆ راستىيە كى گىرنگ)

چەند فەرموۋدەيە كى پىرۋز ئامازە دە كەن بۆ ئەۋەي كە: لە ئاخىر زەماندا
راستىيە كانى ئىمان لە لاي ئافرەتان پىرونز دەردە كەون، بە چەشنى كە - تا
پادەيەك - دەتوانن خۆيان لەۋ شتەنە پىارىزىن كە گومپايى ئەۋ سەردەمە مرۆقيان پىي
لەناۋدەبات. ھەرۋەھا ۋەك لە فەرموۋدەي: "علىكم بىدىن العجائز" دەبىينىن،
ھاندان ھەيە بۆ چاۋلىكەرىي پىرەژنان لە ئاخىر زەماندا.

ئەمەش ئەو دەگەيەنیت كە "ئىخلاس" ى ھەلقولالوى سۆز و شەفەقەتى ئافرەتان - كە پالەوان و پېشەواى سۆز و شەفەقەت و مېھرەبانىن - نايەلئىت دووچارى ئەو لەناوچوون و لەپرى ترازانە بىن كە لەم سەردەمەدا "گومرايى" گەوزاوى ناو رىكارى تووشى مرۇقى دەكات. بەم چەشەنە ئەوان دەست بە ئىسلامەتئى خۇيانەو دەگرن و وازى لئى ناهئىن.

فەرموودەيەكى تر ئەمەى تىدايە كە دەفەرموئىت: "إن أبا البنات مرزوق". واتە: لە ئاخىر زەماندا منالى كچ زۆر دەبن و ئەوانىش بىنگەرد و خاوين دەردەچىن و خواى گەورەش بەرەكەت دەخاتە رۆزىيانەو.

زورتر نەئىنى ئەم فەرموودەيە و ھاوچەشنىم نەدەزانى. بەلام - سوپاس بۆ خوا - لەم دوایبەدا شتىك لە نەئىنىيە كانىان تىنگەيشتم. وا بەوپەرى كورتى ئامازەى بۆ دەكەم:

منالى مرۇف وەك بىنچووى زىندەوەرەن نىن، چونكە لە كاتىكدا ئەو بىنچووانە لە ماوەى دوو يان سى مانگدا دەتوانن پىشت بە خۇيان بىەستن، منالى مرۇف پىوئىستى بە پارىزگارى و چاودىرىيەكى بەسۆز و مېھرەبانە كە (دە) سالى يان زىاتر دەخايەنئىت.

لەبەر ئەمە، دەبى دايكان بەوپەرى لىپرانەو پارىزگارى و شەفەقەتئان بۆ منالە كانىان بەردەوام بىت، كە ئەمەش خوو و رەوشتىكە لە مرۇفدا - بە پىنچەوانەى زىندەوەرەنى تر - پتر رەگى داكتاوە. بەلام دانلىى خواى گەورە خوو و رەوشتى "غىرەت و شەرەفمەندى" ى لە سروشتى پساواندا داناو، تاكو بتوانن يارمەتئى دايكانى لاواز و مندالانى دەستەپاچە و كۆلەوار بەن.

لە ناوەندى ئەم خوو و رەوشتى غىرەت و شەرەفمەندىيەدا پالەوانىيەكى بى وئىنە و بىنگەرد ھەيە كە بى ھىچ بەرامبەر و پاداشتىكە، بەلام ئىستا تارادەيەك تىكچووە و گۆرانى بەسەردا ھاتووە. لە ئەنجامى ئەمەشدا ئەو پالەوانىيە لە زۆربەى خەلكىدا لاواز بوو، كەچى ئەو خوو و رەوشتە سروشتىيەى ئافرەتان (كە شەفەقەت و مېھرەبانىيە) ھەر وەك خۆى ماوەتەو و تىك نەچووە.

ئافرىتان - بەم خوو و پەوشتە سروشتى بەيان - چەندىن خزمەتگوزارىي مەزن لە نيوان موسلمانانى ئاخىر زەماندا ئەنجام دەدەن. ئەو فەرموودە پىرۆزانەش بە ھيما ئاماژە دەكەن بۆ گىرنگىي ئەم خوو و پەوشتە سروشتى بە و كارىگەرىي لە كۆمەلدا و، بۆ ئەو ھىيەت كە چۆن دەبن بە بناغە و پشتىوان بۆ موسلمانان لە چوارچىو ھىيەت ئىسلامدا.

(شۆيىنگەوتنى سوننەت لە ژن ھىتاندا)

باسمە سبحانە

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته أبداً دائماً

ئەمە ۋەلامى پىرسىارىنكە لە پىرۆزنامەي ۋلاتە بيانىي بە كاندا بلاو كراۋەتەۋە^(۱).
ناۋەرۋكى پىرسىارە كە بەم جۆرە بە:

"بۇ چى بە پىچەۋانەي سوننەتى پىرۆزت كىرۋە و، تا ئىستا ژنت نە ھىتاۋە؟"

(۱) ۋالە خوارەۋە دەقى ئەو نامە بە دەھىنەن كە كاتى خۆي بە كىك بۆ مامۇستا نورسى ناردرۋە:
(چەند پىيامىكى نور و مېژۋوى ژيانتم خويندەۋە. لە بەسەرھانى ژيانتان بىنىم بە كىك لە كارە تايبەتەي بە كانتان "ژن نەھىنان" ۋ پەيدا نە كىرەن ھىچ پەيوەندى بە كە بە دنياۋە. ئەمەش كارى لە قوتايانى نوردا كىرۋە و لەوانىشدا دەر كەوتۋە. جا مادەم ئەمە لە گەل ئەو ئايەتەي سوررەتى "النساء" كە دەفەرمۇي: ﴿فَالْحُكْحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النَّسَاءِ﴾ و، فەرموودەي پىنغەمبەر ﷺ: "لا ترهب في الإسلام" ۋ "تناكحوا تكثرُوا فإني أباهي بكم الأمم يوم القيامة" دا ناگوئىجت، ئەو ۋام بە باش زانى داۋاي پوونكر دنەۋى ئەمەت لى بكم. لەو باۋەپەشدا ۋەلامى ئەم پىرسىارەم بەۋە دەدرىتەۋە گەر پوونى بكنەۋە كە قوتايانى نور - ژن و پىاويان - تا ئەمەنىكى دىبارى كراۋ دەبى ھاۋسەر نە گىر، لەبەر لىپران بۆ خزمەتگوزارىي قورئان و ئيمان لە ئەمەنى ھەرزە كارىي ۋ ھەرەتى لاۋىدا. بە پىويستى دەزام ئەمە باس بكنە لە گەل دەستىشان كىرەن ئەو ئەمەنى كە قوتايانى نور تىايدا دەتوانن ژن بەھىن.

بە ھەر حال، چاۋەروانى ۋەلامتان دەكەم، كە تومىدەۋارم - پشت بە خوا - ۋەلامىك بىت لە گەل ھەق و پراستىدا بە كاۋىك بىت).

ئەمەي سەرۋە لە نامىلكە بە كى بچرۋ كەۋە ھىنرا كە سالى ۱۹۵۳ ز لە بەغدا دەرچرۋە. (ۋەر گىر)

نامه‌که تمان بۆ مامۆستامان خوینده‌وه، که له سهخت‌ترین حاله‌تی نه‌خۆشیدا به.
 ئه‌ویش پئی وتین:

ئه‌گه‌ر له نه‌خۆشی‌یه‌کی ئاوا سهختدا نه‌بوو مایه، وه‌لامیکه‌ی دوور و درێژم بۆ ئه‌و
 برا به‌رێژ و خۆشه‌ویستانه‌م ده‌نووسی. به‌لام باری ناهه‌مواری ته‌ندروستیم بواری
 ئه‌وه‌م نادات. که‌واته به‌وپه‌ری کورتی و، له‌چه‌ند خالی‌کدا، بۆ ئه‌و برا باش و
 دل‌سۆزانه و، هاو‌په‌ری‌یانم له‌خزمه‌تگوزاری قورئاندا، بنووسن:
 یه‌که‌م:

له‌و کاته‌دا که ده‌بێ بۆ به‌ره‌نگاری کردنی هێرشی ئه‌و ئیلحاده سامناکه‌ی
 ماوه‌ی چل‌ساله‌ په‌لاماری ئیمان ده‌دات، چه‌ندین فیداکاری وا هه‌بن
 هه‌رچی به‌کیان هه‌یه به‌ختی بکه‌ن، به‌یارم دا که نه‌ک ته‌نها به‌خته‌وه‌ری دنیام به‌لکه‌و
 گه‌ر پێویست بێت به‌خته‌وه‌ری دوا‌پۆزیشم له‌ پیناوی حه‌قیقه‌تی قورئانی پیرۆزدا
 به‌خت بکه‌م.

جا له‌به‌ر ئه‌وه‌ی بتوانم به‌ ته‌واوی و به‌ ئیخلاسی راسته‌قینه‌وه بۆ خزمه‌تی قورئان
 لێ به‌رێژم، ناچار بووم واز له‌ ژن هینانی کاتی دنیایه‌نیم - که ده‌زام سونه‌تیکی
 پیرۆزی پینغه‌مبه‌ره ﷺ - ته‌نانه‌ت گه‌ر له‌م دنیایه‌دا (ده) دانه "حور العین" ی
 به‌هه‌شتیشم بده‌نێ، هه‌ر خۆم به‌ ناچار ده‌زام واز له‌ هه‌موویان به‌ینم، له‌ پیناوی ئه‌و
 راستی‌یه‌ (راستی قورئان) دا. چونکه ئه‌و رێکخه‌راوه سامناکانه‌ی مولحیدان
 چه‌ندین هێرشی سه‌روم و توندوتیژ بۆ سه‌ر ئه‌و راستی‌یه‌ ده‌به‌ن و چه‌نده‌ها پیلانی
 چه‌په‌لێشی له‌ دژ‌ساز ده‌که‌ن. که‌واته ئه‌وپه‌ری خۆبه‌خت کردن و فیداکاری بۆ
 به‌ره‌ستی ئه‌و هه‌وله‌ی ئه‌وان پێویسته و، ده‌بێ هه‌موو کاری که بۆ بلاو کردنه‌وه‌ی
 ئاین ده‌درێت خاوی‌ن و بیگه‌رد و ته‌نها بۆ ره‌زامه‌ندی خاوی گه‌وره‌ بێت، بێ
 ئه‌وه‌ی هۆیه‌ک بێت بۆ هه‌یج شتیکی تر.

چه‌نده‌ها زانای نه‌گه‌ت و که‌سانی خواناس له‌ ئه‌نجامی خه‌می ژیان و گوزه‌رانی
 خه‌یزان و منالیان، فه‌توایان بۆ بیدعه‌ت ده‌ر کرد، ته‌نانه‌ت له‌ شیوه‌ی پشتگیری
 بیدعه‌ت خوازانیشدا ده‌ر که‌وتن!

لەبەر ئەمە و لە بەرامبەر ئەو هێرشە سامناک و سەختە ی دەکرێتە سەر ئایین، دەبێ پێویست نەبوون بە خەڵکی و بەلکو بە هەموو شتێک، ئەنجام بدرێت. بە تایبەت دواى ماوه نەدان و نەهێشتنی و تنهوهی وانهی "ئایین" لە قوتابخانەکاندا و، گۆڕینی بانگی شەریعی.

لەبەر ئەوە، دەستم لە ژن هێنان هەلگرت، کە دەزایم "سوننەت" یکی پێغەمبەرە ﷺ، بۆ ئەوەی تووشی "حەرام" نەم و، بتوانم زۆر "واجب" و "فەرزی" ئەستۆم جێ بە جێ بکەم. چونکە ناکرێت لەبەر بەجێهێنانی "سوننەت" یەک مرۆف دوو چاری چەندین کرداری "حەرام" ببێت.

زانای زۆر هەبوون کە لە ماوهی ئەم چل سالددا ئەم سوننەتەیان بە جێ هێنا، بەلام ناچاریش بوون تووشی (دە) گوناھی کەبیرە و حەرام ببن و، واز لە بەشینکی فەرز و سوننەتەکان بهێنن!

دوو هەم:

ئایەتی پیرۆزی: ﴿فَانكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ...﴾ (النساء: ۳) و، فەرموودهی پیرۆزی: "تناکحوا تکاثراً"^(۱)، هەروەها فەرمانەکانی تری هاوچەشنیان، فەرمانی "واجب بوون" و هەمیشەیی نین، بەلکو فەرمانی "سوننەت" ن. جگە لەوەش کە بەندن بە چەند مەرجیکۆه دەبێ پێنەدی. لەوانەیه هەموو ئەو مەرجانە بۆ هەموو کەسیک و لە هەموو کاتی کدا کۆنەبەوه و نەیه نە دی.

(۱) تناکحوا تناسلوا فإني أباهي بكم الأمم يوم القيامة. رواه عبدالرزاق والبيهقي عن سعيد بن أبي هلال مرسلًا بلفظ: (تناکحوا تکاثراً فإني أباهي بكم الأمم يوم القيامة). قال في المقاصد: جاء معناه عن جماعة من الصحابة، فأخرج أبو داود والنسائي والبيهقي وغيرهم عن معقل بن يسار مرفوعاً: تزوجوا الولود الودود فإني مكاتر بكم الأمم يوم القيامة، ولأحمد وسعيد بن منصور والطبراني في الأوسط والبيهقي وآخرين عن أنس قال كان رسول الله ﷺ يأمر بالباءة وينهى عن التبطل فيما شديداً، ويقول: تزوجوا الولود الودود فإني مكاتر بكم الأمم يوم القيامة، وصححه ابن حبان والحاكم... الخ (باختصار عن كشف الخفاء للعجلوني ۱۰۲۱) والسيوطي في الجامع الصغير (۳۳۶۶). (وەر گێژ - لە چایێ عەرەبیی "اللمعات" هوه).

پاشان فرموده‌ی پیرۆزی: "لا رهبانية في الاسلام"^(۱) ئەوه ناگه‌یه‌نیت که ژن نه‌هینان و گۆشه‌گیری - وه‌ک ئەوه‌ی راهیبه‌کان - حه‌رامن و ناییت بین. به‌لکو ئەم فرموده‌یه هاندانه بۆ خه‌لکی تا‌کو له ژیان کۆمه‌لایه‌تیدا به‌شدار بن، وه‌ک له ناوه‌رۆکی ئەم فرموده‌یه‌دا هه‌یه که ده‌فرموی: "خير الناس أنفعهم للناس"^(۲)، ده‌نا هه‌زاران کهس له پیاوچا‌کانی پێشین، به‌جۆریکی کاتی، له خه‌لکی دوور کهوتوونه‌توه و، تا ماوه‌یه‌ک حه‌زیان له گۆشه‌گیری بووه و، ده‌ستیان له جوانیی دنیای فانی داشۆردوو و خۆیان لێ دامالیوه، تا‌کو بتوانن به‌ته‌واوی و راستی ژیان دوا‌پۆزی خۆیان بنیات بنین.

جا ماده‌م که‌سانیکی زۆری پیاوچا‌کانی پێشین، له‌به‌ر گه‌یشتن به‌که‌مالیکی نه‌براه و "تایبه‌ت به‌خۆیان" وازیان له دنیا و هه‌موو رازاوه‌یی و جوانی‌یه‌کی هیناوه، ده‌بێ ئەو که‌سه‌ی که بۆ "به‌خته‌وه‌ری هه‌میشه‌یی و نه‌براه‌ی چه‌نده‌ها لێقه‌وماو" لێ ده‌بێت و نایه‌تیت بکه‌ونه هه‌لدیری گوم‌رایه‌وه و، بۆ به‌هیز کردنی ئیمانێ ئەوان تێده‌کۆشیت له پیناوی خزمه‌ت کردنی راسته‌قینه‌ی ئیمان و قورئاندا و، له به‌رامبه‌ر هیزه‌ش ناکامه‌کانی ده‌ره‌وه و شالاره‌ ئاشکرا‌کانی ناو‌خۆدا خۆی راده‌گریته.. ئەو که‌سه‌ی ئەم کاره گشتی‌یه ته‌نجام ده‌دات - نه‌ک کاری تایبه‌تی بۆ خۆی - ره‌فتاری پێچه‌وانه‌ی سوننه‌تی پێغمه‌به‌ر ﷺ ناکات، به‌لکو به‌پێی حه‌قیقه‌تی سوننه‌تی پێغمه‌به‌ر ﷺ هه‌نگاو ده‌نیت.

پاشان ئەو په‌ری ئاواته‌خوایم که به‌ئه‌ندازه‌ی یه‌ک گه‌ردیله‌م له‌وه فرماشته راسته‌ی صیددیقی مه‌زن - خوا لێی رازی بێت - ده‌ست بکه‌ویته که ده‌فرموی: "با جه‌ستم له دۆزه‌خدا ئەوه‌نده گه‌وره‌ بێت که ئیتر جینی هه‌یج ئیماندارینکی تری تێدا نه‌بێته‌وه!"

(۱) قال ابن حجر: لم أره بهذا اللفظ، لكن حديث سعد بن أبي وقاص عند البيهقي: "إن الله أبدلنا بالرهبانية الخنيفة السمحة". كشف الخفاء: ۳۱۵۴

(۲) حديث حسن أخرجه القضاعي في مسند الشهاب وابن عساكر في تاريخ دمشق ۲/۴۲۰/۲ وانظر الصحيحة ۴۲۶ وصحيح الجامع الصغير وزيادته برقم ۶۵۳۸.

لەبەر ئەوەیە کە ئەم سەعییدە لاوازه "ژن نەهیتان" و پێویست نەبوونی بە خەلکی، لە درێژایی زیانیدا، بۆ خۆی هەلبژاردوو.

سێهەم:

ئێمە بە قوتایانی نوورمان نەوتوو: "ژن مەهینن و وازی لێ بهینن بۆ خەلکی"، و، نابێ پیشیان بوتری..

بەلام قوتایان لەناو خۆیاندا چەند پلە و چینیکن، هی وایان هەیە دەبێ تا دەتوانیت، لە ماوەیەکی تەمەنیدا، خۆی بە پێداویستی بەکانی دنیاوە نەبەستیت، تاکو بگات بە خۆبەخت کردن و دامەزرایی تەواوەتی و هەرە مەزن. خۆ ئەگەر ئافەرەتێکی وەهای لێ هەلکەوت لە خزمەتگوزاری ئیمان و قورئاندا یارمەتی بدات، ئەوە خێرێکە خوا داویەتی. چونکە ئەم چەشنە ژن هینانە رێی کار و خزمەتگوزاری قورئانی لێ ناگریت.

سوپاس بۆ خوا، زۆر کەسی و لەناو قوتایانی نووردا هەن و، هاوسەرەکانیشیان لە خزمەتگوزاری قورئان و ئیماندا هیچیان لەوان کەمتر نیە. تەنانەت کاتی واهەییە بە بۆنەي ئەو شەفەقەتە بێ بەرامبەر و بێ پاداشتی لە سروشتیاندا هەیه، پێش میژدەکانیشیان دەکەون و، بەم پالەوانیتهی یە پێیان بەخشاوه و بە ئیخلاسیکی تەواو کارەکانیان ئەنجام دەدەن.

ئەجی زۆر بەی قوتایی یە پیشینەکانی نوور ژنیان هیناوه و، بە تەواوی و رێکوپێکی ئەم سوننەتەیان جێ بەجێ کردوو. پەيامەکانی نووریش پروو دەکاتە ئەوانە و پێیان دەلێت:

"مالە کانتان بکەن بە قوتایانەیهکی بچووکی نوور و جێی وەرگرینی زانست و فیربوونی خواناسی. تاکو ئەو منالانەي کە بەرەمی ئەنجامدانی ئەم سوننەتەن، لەسەر ئیمان پەرورده ببن و، لە قیامەتیشدا شەفاعەتتان بۆ بکەن و، لە دنیا شدا کوپ و منال و جگەرگۆشەي باشتان بن. ئەو کاتە بە تەواوی ئەم سوننەتە پیرۆزەتان تێدا جێ بەجێ دەبیت.

دهنا ئه گهر مناله کان له سهر پهروه دهی ئه وروپایی گه شه بکهن و پین بگهن - وهك له ماوهی سی سالی رابوردوودا پرووی دا - ئه وازو ربهی ئه و منالانه له لایه كه وه سوودیان بۆ دنیاتان ناییت و، له و لاشه وه له قیامه تدا سكالاتان له ده ست ده كه ن، چونكه له و ئی پیتان ده لئین: "بۆچی ئیمانان نه پاراستین؟" ئیوهش به م وتهیه ی ئه وان په ژاره و په شیمانی داتان ده گریت، کاتی که په شیمانی دادی مرؤف نادات و سوودی ناییت. ئه مهش پشتگوئی خستنی ئه و حیکمه تهیه که له سونه تی پرۆزی پیغه مبه ردايه ﷺ.

* * *

(سهرنجیکی به کتانی له وشه ی "هوَ" دا)

باسمه سبحانه

﴿وَإِن مِّن شَيْءٍ إِلَّا يَسْبَحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته أبداً دائماً

برا نازیز و به وه فاکانم!

به جوریکی کتوپری و له گه شتیکی بیره کی و ئه ندیشه یی و، له کاتی موتالا کردنی لاپه ره ی "هوا" ته نها له لایه نه ماددی به کهیدا، سهرنجیکی جوانی "یه کتایی" م له وشه ی "هوَی": ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ دا بینی. له م سهرنجه وه بۆم ده رکه وت که: رپی "ئیمان" رپی به کی ئه وه نده ئاسانه که پیویسته بگریته بهر، به لام رپی "گومرایی" و "هاوه ل بریاردان" هینده مه حال و گپروگرفتی تیدا به که هیچ که سینک ناتوانیت بیگریته بهر.

وا به ئاماژه به کی به کجار کورت، ئه و سهرنجه جوان و درپژ و فراوانه پروون

ده که مه وه:

بەلئ، دە كرى مشتىك "گل" بىت بە جىي سەوز بوونى سەدان گول و پروەك، گەر يەك لە دواى يەك تىايدا بروينرين. جا ئە گەر ئەم كارە بە "سروش" و "هۆكارە كان" بسپيريت، ئەوا دە بىت سەدان، تەنانەت بە ئەندازەى ژمارەى گولە كان، كارگەى بچووك لەو مشتە گلەدا بين.. يان هەريەك لە گەردىلە كانى ئەو مشتە گلە بينا و پىكھاتن و تايبە تكارىي ئەو گولە جۇراو جۇرانە و ئەندام و كۆئەندامە زىندە كانيان بزائيت. واتە خاوەنى زانستىكى گشتگير و توانستىكى پرهەى چەشنى زانست و توانستى خواى گەورە بىت!

"هەوا"ش، كە يە كىكە لە عەرشە كانى فەرمان و ويستى خواى گەورە، بە هەمان جۇرە. چونكە هەموو بەشيك لە بەشە كانى "هەوا" و "سروە" و "با" تەنانەت ئەو هەوايەى كە لە بەشيكى كەمى هەناسەى مرؤفدايە كاتى وشەى: "هسو"ى لە زار دەردە چىت، چەندەها كار و فرمانى لە ژمارە بە دەرى لە ئەستۆدايە و هەموو پيشيان ئەنجام دەدات.

جا ئە گەر ئەم كار و فرمانانە بە "سروش" و "رپىكەوت" و "هۆكارە كان"ى بسپيريت، ئەوا دە بىت ئەو هەوايە يان چەندەها مەلەبەندى پەخش و وەرگرتنى بچووكى تىدا بىت بۆ هەرچى دەنگ و گەفتوگۆى بروسكە و تەلەفۆن و رادىۆ و هەرچى جۇرى دەنگى قسە و ئاخاوتنە لە ژمارە بە دەره كانى دنيا هەن و، بىشتوانيت لە يەك كاتدا هەموو ئەو كار و فرمانانە جى بە جى بكات..

يان ئەو هەوا كەمەى كە لە وشەى "هسو" و گشت تەنۆلكە و بەشيك لە بەشە كانى و هەموو يەكنى لە گەردىلە كانيدا هەيە، بە ئەندازەى ژمارەى هەموو ئەوانەى كە لە تەلەفۆندا قسە دە كەن و بروسكە جۇراو جۇرە كان لى دەدەن و بە رادىۆ كان و تە و گوفتارىان بلاو دە كەنەو، بەو ئەندازەى خاوەنى كە سىتتى مەعەنەوى و توانا و قابىليەت بن و، ئنجا زمان و لەهجەى يەك بە يە كيان بزائن و لە هەمان كاتيشدا ئەو زمان و لەهجانە فيرى گەردىلە كانى تريس بكن تاكو ئەو وتانە بلاو بكەنەو و بيانگەيەن!! چونكە بەشيكى ئەم حالەمان لە بەردەمدايە و بە

چاو ده بیینین و، هممو ته نزلکه و به شه کانی هموا ئهو توانا و لیهاتن و قایلیه ته پیش چاو ده خهن.

که واته نهک ته نها یهک دانه مه حال، به لکو به ئەندازه ی ژماره ی گهر دیله کانی "ههوا" مه حال و گهرو گرتی له ژماره به ده ره له پرسی کوفری ماددی به سروشتی به کانداهه به!

به لام ئە گهر ئەم کاره به دهستی به دیهینه ری مه زن بسپیریت، ئهوا ئهو ههوا به و هممو گهر دیله کانی ده بن به سه ربازی گوپرایه ل و چاوه پنی وهر گرتنی فه رمان. ئیتر ئهو کاته هممو گهر دیله کانی ههوا: به ئیزن و هیزی به دیهینه ریان و، به بۆنه ی نیسه تیان بۆ لای و پشت به ستیان پی و، به هوی دره وشانه وه ی کتوپری بروسکه ئاسا و یهک له دوا ی به کی توانستی ئهو به دیهینه ریان و، به وپری ئاسایی چه شنی ئه وه ی که یهک گهر دیله یان ته نها یهک دانه له کاره کانی ئەنجام بدات و، وهک ئاسایی وتی وشه ی: "هُوَ" و هاتو چۆی ههوا له وشه به دا. ئهو ههوا به و هممو گهر دیله کانی، به و راده و ئەندازه به، سه رجه م کار و فرمانه هه مه کی و جۆراو جۆره له ژماره به ده ره کانی خۆیان جی به جی ده کن.

واته ئهو کاته "ههوا" ده بیته به لاپه ره به کی فراوان بۆ نووسینه پیک و ناوازه و له ژماره به ده ره کانی قه لمه ی توانستی خوا ی گه وره و، گهر دیله کانیش ده بن به نووکی ئهو قه لمه و، کار و فرمانی گهر دیله کانیش ده بن به نوخته ی نووسینه کانی قه لمه ی توانستی خوا وه ند. له بهر ئه وه، ئەنجامدانی هممو کاره کانیان به ئەندازه ی ئەنجامدانی هه لسهو که وتی ته نها یهک دانه گهر دیله یان ئاسان ده بیته.

ئهم راستی بهم به ته واری و پرونی و به "عین الیقین" چاو پیکه وت، کاتی له گه شته فیکری به که مدا سهیر و موتالای جیهان و لاپه ره ی ههوام ده کرد و، بیرم له: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ ده کرده وه. ههروه ها به "علم الیقین" زانیم که به لگه به کی پرون له سهر "به کتابی" خوا ی گه وره هه به له و نه خته ههوا به ی که تیکه لی وشه ی "هُوَ" ده بیته، ههروهک له و اتا و ئامازه ی وشه ی "هُوَ" دا

دره و شانوهیه کی "ته نیایی" خواوه ند له و پهری پروونا کیدا و، به لگه یه کی "یه کتایی" له و پهری به هیژیدا هیه. چونکه نیشانه ی: ئاماژهی ره ها و نه زانراو له جیناو (ضمیر)ی "هُو" دا هیه. واته: ئایا ئهو "هُر" یه بۆ کئی ده گهر پتیه وه؟ ئیتر ئهو کاته تینگه یشتم که بۆچی قورئانی پرووز و زیکر خوینان له مه قامی "یه کتاناسی" دا ئهم وشه یه دووپات ده که نه وه.

به ئنی، ئه گهر که سیك بیهوئیت یهك "خال" له شوئینیکی تایبه تیی پهره کاغه زنیکی سپیدا دابنیت، ده توانیت به و پهری ئاسانی ئهم کاره ی ئه نجام بدات. به لام ئه گهر داوای لئی بکریت: له یهك کاتدا چه ندین "خال" له چه ند جئی یه کی جیا جیادا دابنیت، ئهوا کاره که ئالتوزی و گبرو گرفتی تی ده کهوئیت و بۆی ئه نجام نادریت..

که چی ده بینین زینده وه رینکی بچووک له تنها یهك کاتدا کۆلئی قورسی چه ندین کاروباری جیا جیا هه لده گریت، که ده بوو به مه رپسا که ی تیکه ل و پیکه ل ببوایه و، له گه ل هاتنه ده ره وه ی چه ندین وشه ی زۆر له یهك کاتدا و رۆیشتیان به یه که وه بۆ ناو گوئی کان، ئهو رپسایه پهر ته وازه و پهرش و بلاو ببوایه..

به لام من به "عین الیقین" و به به لگه ی وشه ی "هُو" که بوو به کلیل و قیبله ئمایهك بۆم، بینیم که هه زاران خال و پیت و وشه ی جۆراو جۆر له سه ره موو به شیک له به شه کانی ههوا - که به بیر گه شتی تیدا ده کهم - داده نرین، یاخود ده کریت تیاپاندا دابنرین. ته نانهت ده گوئجی هه موو ئه مانه له ئه ستۆی تنها یهك گهر دیله دابنرین، بئ ئه وه ی هیچ تیکه لئی و تیه لکیش بوون و رپسا تیکچوونیک پروودات.

ده بی ئه وه ش بزاین که جگه له م کارانه، ئهم گهر دیله یه ی ههوا چه ندین کار و ئهر کی زۆری تریش له هه مان کاتدا ئه نجام ده دات و هیچ کارنکیانی لئی تیک ناچیت و، چه نده ها کۆلئی قورسی له سه ره شان داده نریت بی ئه وه ی هیچ جۆره لاوازی و تمبه لئی یهك ده ربهریت. ئه وه تا هه میشه رپسای خۆی ده پاریزیت و هه رگیز نایبینین له ئه نجامدانی کار و ئهر که جۆراو جۆره کانی سه ره شانیدا

که‌مته‌رخ‌می بنوییت، چونکه هزاران هزار و شه و ده‌نگی جیاجیا و جوراوجور ده‌رژنه ناو‌ئو گهردیلانوه و به‌همان جزریش لییان ده‌چنه دهره‌وه، بی‌ئوه‌ی تیکه‌لی‌یه کتر بن و سهر له‌یه کتر بشیونین. وه‌ک بلسی‌ئو گهردیلان خاوه‌نی چه‌ندین گوئی بیسه‌ری بچوو‌کی به‌ئندازه‌ی خویان بن و گه‌لی‌ی زمانی وردی بچوو‌کیان بییت که له‌گه‌ل خویاندا له‌بار و شیاو بن و، له‌و ری‌یه‌وه‌ئو و شانه‌بچنه ناو‌ئو گوئی‌یانه‌وه و له‌و زمانه وردانه‌شه‌وه دهر بچن.

سهره‌رای ئم هموو کاروباره سهرانه‌ش، هموو گهردیله‌یه‌ک و هموو به‌شیک له‌به‌شه‌کانی "هه‌وا" به‌وپه‌ری سهر به‌ستی ده‌جوولین و به‌زمانی حال و له‌کاتی که‌یف و شادیی (جه‌زه و حال) دا‌زیکری به‌دیپه‌نهری خویان ده‌کن و به‌زمان و شایه‌تیدانی ئو‌راستی‌یه‌ی ئیستا باسما‌ن کرد و پر به‌دهم: ﴿لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ﴾ و ﴿قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ﴾ ده‌لینه‌وه..

خۆ‌کاتی که‌زریان و ره‌شه‌بای سه‌خت هه‌لده‌کات و، هه‌ور نه‌عه‌ته‌ی لنی ده‌بیته‌وه و، ئاسمانیش به‌رووناکیی هه‌وره بروسکه دهره‌وشینه‌وه.. ئاله‌وکاته‌دا ره‌وتی هه‌وا ده‌گوریت و ده‌بی به‌چهنده‌ها شه‌پۆلی تیکه‌ل و پیکه‌ل، که‌چی له‌گه‌ل ئه‌وه‌شدا و به‌هیچ جوریک رینسای گهردیله‌کان له‌کاتی ئه‌نجامدانی کاروباره‌کانیاندا تیکناچیت و هیچ کاریک رینی جی‌به‌جی کردنی کاریکی تری لنی ناگریت!! ئم‌راستی‌یه‌م به‌"عین‌الیقین" چاو پیکه‌وت.

که‌واته ده‌بی (گهر کاری هه‌وا به‌سروش و هۆ‌کاره‌کان بسپیریت) هموو گهردیله‌یه‌ک و هموو به‌شیک له‌به‌شه‌کانی "هه‌وا" خاوه‌نی زانست و دانست و ویست و هیزی ره‌ها بییت و، توانا و ده‌سته‌لاتی ته‌واوی به‌سه‌ر گشت گهردیله‌کاندا بییت، تا‌کو بتوانیت ئه‌وه‌وه‌وو کار و فرمانه‌ جوراوجورانه به‌ته‌واوی جی‌به‌جی بکات!! خۆ‌دیاره‌ئمه‌ش به‌ئندازه‌ی ژماره‌ی گهردیله‌کان به‌تال و مه‌حال و نه‌گونجاوه، ته‌نانه‌ت هیچ شه‌یتانیکیش شتی وای له‌دهم دهرناچیت.

کەواتە شتیکی ئەوپەری پروون و ئاشکرا و بەلگەنەویستە و، تەنانت بە "حق الیقین" و "عین الیقین" و "علم الیقین" دەزانرێت کە:

ئەم لاپەرەییە "هەوا" لاپەرەییەکی بگۆرە و، بەدیهێنەر بەبێ زانستی پەها و بە قەلەمی توانست و قەدەری خۆی، چینی بویت تیایدا دەنوو سیت و بەوپەری داناییەوه قەلەمی خۆی تیدا تار دەدات.. هەوا لاپەرەییە کە وەک تەختەییەکی کۆژانەوه و تیانوو سین وایە بۆ کاروبارە نووسراوه کانی لەمەر "لوح المحفوظ" لەناو جیهانی پر لە ئالوگۆری دنیا دا.

هەر وەک "هەوا" بەم کاروبارە سەر سوورپهینەرانی باس کران بەلگەییە لەسەر درەوشانەوهی "یەکتایی" خوای گەرە لە کاتی ئەنجامدانی تەنهایە ک دانە ئەرکی سەر شانیدا کە گواستنهوهی دەنگە کانه و، هەر لەو کاتەدا مەحاله لەژمارە بەدەرە کانی "رێی گومرایی" پروون دە کاتەوه.. لە هەمان کاتدا چەندین کاروباری لەوپەری گرنگی و پێکۆپینکی و بێ هیچ تیکەل بسوون و لێ تیکچوونیکیش ئەنجام دەدات، وەک:

گواستنهوهی ماددە ناسکە کانی چەشنی کارەبا و بکیش و پالتەر (الجاببة والدافعة) و پرووناکی..

لە هەمان کاتیشدا دەپواتە ناو پرووەک و گیاندارە کانهوه لە رێی هەناسە دانیانەوه و، لەویش بەوپەری وردی و پێکۆپینکی چەندین کاری سەبارەت بە ژیانی ئەو پرووەک و زیندەوهه رانه جێ بەجێ دە کات..

هەر وەها لە هەمان کاتدا ئەرکی پیتاندنی پرووەک دەخاتە ئەستۆیەوه و.. چەندەها کار و فرمانی تری بنه پەتیی وەک ئەمانە ئەنجام دەدات.

ئەمانە بە دلتیاییەکی تەواوەتی ئەوه دە چەسپین کە:

"هەوا" عەرشیکی مەزنی و هەهایە کە بە فرمان و ویستی مەزنی خوای گەرە دە جوولیتەوه و، بە "عین الیقین" دە چەسپینت کە هەر گیزاو هەر گیز هیچ گرمایێک لە کایەدا نی یە بۆ ئەوهی "رێکەوتی کتو کوپەر" و "هۆکارە بەرباد" و

"مادده کۆله‌وار و بئی گیان و ژبانه کان" ده‌ستیان له‌و نووسینه بئی وینیه‌یه ئه‌و
لاپه‌ره‌یه‌ی "هه‌وا" و له‌ نه‌بج‌مادانی کاره‌کانیدا بییت..

هه‌مه‌ی پێشوو، تا‌راده‌ی "عین‌الیقین" قه‌ناعه‌تی ته‌واوم په‌یدا کرد و زانیم که:
هه‌موو یه‌کی‌ک له‌ گه‌ردیله‌کانی هه‌وا، به‌ زمان‌ی حاالی خۆیان، هه‌رده‌م ﴿قل هو الله
أحد﴾ و ﴿لا إله إلا هو﴾ ده‌ئینه‌وه.

هه‌روه‌ک به‌م کلێله - واته‌ کلێلی: "هۆ" - ئەم هه‌موو کاروباره‌ سه‌یرانه‌م ته‌نها
له‌ پروه‌ ماددی‌یه‌که‌ی هه‌وادا بینی، تێک‌پرای توخمی هه‌وایش به‌ گشتی له‌
به‌رچاومدا وه‌ک وشه‌ی "هۆ"ی لێ هات و، بوو به‌ کلێلی‌ک بۆ جیهانی معنا و
میسال. چونکه‌ بۆم ده‌رکه‌وت که جیهانی میسال^(۱) وه‌ک کامیرایه‌کی یه‌که‌جار
مه‌زن وایه، له‌ یه‌ک کاتدا چه‌نده‌ها وینیه‌ی له‌ژماره‌به‌ده‌ری هه‌رچی پروداوی دنیا
هه‌یه‌ ده‌گریت، بئی ئه‌وه‌ی ئه‌و وینانه‌ تێکه‌لی یه‌ که‌تر بین یان تێک بچن و بئالۆزین. به‌
راده‌یه‌ک که ئەم جیهانی میساله‌ چه‌ندین دهمه‌نی مه‌زن و فراوانی دوا‌پۆژی به‌
ئه‌ندازه‌ی هه‌زاران هه‌زار دنیای تێدا کۆبووه‌ته‌وه، که چه‌ندین بارودۆخی فانیی
چه‌ند بوونه‌وه‌ریکی "فانی" و به‌ره‌می ژبانی سه‌رپێیی ئه‌وان له‌ چه‌ندین دهمه‌ن و
تابلۆی نه‌مر و به‌رده‌وام و له‌ به‌رده‌م ئه‌هلی به‌هه‌شت و به‌خته‌وه‌ری هه‌میشه‌یی و له‌
چه‌نده‌ها پێشانگای هه‌تاهه‌تاییدا، پێشان ده‌دات. به‌م کاره‌ش پروداوه‌کانی دنیا و
یادداشته‌ جوانه‌کانی رابوردوویان یاد ده‌خاته‌وه.

به‌لگه‌ی بئی گومانیش له‌سه‌ر بوونی "لوح‌المخفوظ" و جیهانی میسال و نمونه‌ی
بچووکی ئەم دوانه: هیژی پارێزگاری ناو که‌له‌سه‌ری مرۆف و توانای
ئه‌ندیشه‌یه‌تی. چونکه‌ هه‌رچه‌ند ئەم دوانه‌ ئه‌وه‌نده‌ بچووکن جینی تۆوه
خه‌رتله‌یه‌ کیش ناگرن، که‌چی کاروباره‌کانیان به‌ ته‌واوی و بئی تێکه‌ل بوون و لێ
تێکه‌چوون و به‌وه‌په‌ری ورده‌کاری و پێکی جێ‌به‌جێ ده‌که‌ن، به‌ راده‌یه‌ک که ده‌ئیی

(۱) لێزه‌دا به‌ کورتی باسکرا، چونکه‌ بارودۆخی ده‌رووبه‌رمان ده‌رفه‌تم نادات له‌ گه‌ل به‌لگه‌
گومان‌په‌ره‌کانیدا روونی بکه‌مه‌وه. (دانه‌ر)

هه‌ریه‌که‌یان کتیب‌خانه‌یه‌کی پر له زانیاری و به‌لگه‌نامه‌یان تیدایه. نه‌مه‌ش بۆمان ده‌چه‌سپینیت که نه‌م دوو هیزه‌ی مرؤف، دوو نمونه‌ی بچووکی "لوح المحفوظ" و "جیهانی میسال"ن.

به‌م جوړه و به "علم‌الیقین" زانرا که: "هه‌وا" و "ئاو" به‌تاییه‌ت شله‌ی "مه‌نی"، که دوو توخمی نه‌وتۆن گه‌لنی زیاتر له‌خۆیان ده‌بن به‌به‌لگه‌له‌سه‌ر بوونی خوای گه‌وره (وه‌ک له‌سه‌ره‌تای نه‌م بابه‌ته‌وه‌باس کرا).. زانرا که نه‌م دووانه‌ دوو لاپه‌ره‌ی فراوانن قه‌له‌می توانست و دانست نووسینیکی دانیانه و په‌وانیان تیدا ده‌نووسن و، ویست و، قه‌له‌می قه‌ده‌ر و، توانستی خواره‌ندیش تیاپاندا ده‌گه‌رین و دین و ده‌رۆن و.. ئیتر ده‌ست تیوه‌ردانی "رینکه‌وت" و "هیزی کتوکویر" و "سروشت‌ی که‌پر و" هۆکار "ه‌به‌ریاده‌بئی گیانه‌کان له‌و نووسینه‌پر له‌دانییه‌دا، کاریکی سه‌ده‌له‌سه‌ده‌مه‌حال و نه‌شیاو و نه‌گو‌نجاوه.

(پاشماوه‌ی نه‌م باسه‌له‌کاتی ئیستادا نه‌نووسرا)!

هه‌زار هه‌زار سلاو بۆ هه‌موان

سه‌عیدی نوورسی

(هه‌ندی له‌واتاکانی "ته‌حیات")

باسمه‌سبحانه

﴿وَإِنْ مِنْ شَيْءٍ إِلَّا يُسَبِّحُ بِحَمْدِهِ﴾

السلام علیکم ورحمة‌الله وبرکاته‌أبداً دائماً

برا ئازیز و راست و باشه‌کاتم!

پیمان باش بوو پوخته‌ی نه‌و ده‌رسه‌تان بۆ باس بکه‌ین که به "ئه‌رکان"ی

قوتابجانه‌ی زه‌رائمان و ته‌وه‌له‌سه‌ر داخوایی خۆیان. که بریتی‌یه‌له‌م باسه‌ی

خواره‌وه:

پنجه‌مبهری خۆ شه‌ویست ﷺ که مایه‌ی شانازی بوونه‌وه‌رانه و به‌روبوومی به‌دیها‌تنی جیهانه، له شه‌وی میعراجدا به ناوی سه‌رجه‌می گروژی مرۆف و ته‌نانه‌ت به ناوی هه‌موو زینده‌وه‌ران، به‌لکو به ناوی سه‌رانسه‌ری بوونه‌وه‌رانه‌وه له حوزووری خوای گه‌وره‌دا، له بریی وشه‌ی "السلام"، فه‌رمووی:

"التحياتُ المبارکاتُ الصَّلواتُ الطيباتُ لله!"

نه‌ته‌وه‌ی ئیسلامیش، له به‌ر ئه‌و و اتا هه‌مه‌کی‌یه‌ی که له‌م گو‌فتاره پیرۆزه‌دایه، هه‌رچی پیرۆزه‌چه‌ن‌دین جار له نوێزه‌کانیاندا دووپاتی ده‌که‌نه‌وه و، هه‌موو ئیماندارێک - له هه‌ر پله‌یه‌کی ئیماندا بی‌ت - به‌شیک‌ی له‌و گو‌فتاره‌دا هه‌یه.

زووتر له په‌راویزی باسی: (سه‌رنجیک‌ی یه‌کتاناسی له وشه‌ی "هو" دا) له‌و شوێنه‌دا که پرونمان کردووه‌ته‌وه: "رادیۆ" نيعمه‌تیک‌ی خواییه، باسی ئه‌و کاره ده‌راسایانه‌ی توانستی خاوه‌ندمان کردووه که له‌ناو توخمی "هه‌وا" دا هه‌ن. له‌به‌ر ئه‌وانه، وا هات به‌ دل‌مدا که:

ئه‌و خواپه‌رستی‌یه‌ی ئیماندار له‌م دنیا که‌م و ته‌مه‌نه‌ کورته‌دا ئه‌نجامی ده‌دات و، له‌و دنیا‌ی به‌خته‌وه‌ری هه‌میشه‌بیدا به‌ مو‌لک‌یک‌ی باقی و به‌رینی له دنیا فراوانتر پاداشتی ده‌دریته‌وه، په‌رستشیک‌ی هینده هه‌مه‌کی‌یه، ده‌ئێسی سه‌رانسه‌ری دنیا تایبه‌تی‌یه‌که‌شی ئه‌و په‌رستنه‌ی له‌گه‌لدا ئه‌نجام ده‌دات! چونکه به‌ ئه‌ندازه‌ی دنیا تایبه‌تی‌یه‌که‌ی پاداشت ده‌دریته‌وه.

مرۆف له ئاماژه‌کانی قورئانه‌وه له‌مه‌ ده‌گات. هه‌روه‌ک له کاتی باس کردنی زانستی خوایی، له مه‌قامی دووه‌می په‌یامی "الحجة الزهراء" دا، باس کراوه.

کاتی که له نوێژدا ته‌حیاتم ده‌خویند، و اتا هه‌مه‌کی‌یه‌کانی ئه‌و وشه‌یه بۆ رۆحم هاتن و له‌ رووی گیانمدا کرانه‌وه، یه‌کسه‌ر هه‌ر چوار توخمه‌کانی دنیا تایبه‌تی‌یه‌که‌م: "گل و ئاو و هه‌وا و پروناکی" له به‌رچاوی ئه‌ندیشه‌مدا بوون به چوار زمانی هه‌مه‌کی‌ی زیکر خوین که هه‌ر یه‌که‌یان ملیۆنه‌ها، به‌لکو بلیۆنه‌ها

میلیۆن، تەنانەت بە ژمارەیه کی له ئەندازه بەدەر زمانی حالیان تیدا بوو که هەموویان دەیانوت: "التحياتُ المباركاتُ الصلواتُ الطيباتُ لله!"

لهو ئەندیشه مەدا بەم جۆرە ی خوارەو ه ئەو چوار توخمە بینی:
 یه كێك لهم چوار توخمانه بریتی یه له: "گل" که له بەرچاوی ئەندیشه مەدا بوو بە
 زمانیکی زیکر گوو، هەموو زیندەو ریکیش بوو بە وشەیه کی خاوەن ژبانی ئەوتو
 که زیکر ی: "التحيات.. لله" یان دەوتەو..
 چونکه: دە کریت هەموو مشتە گلێک بییت بە شوینیک بۆ رواندن ی زۆر بە ی
 پروو ه که کان..

جا (بە پێوانە و بەراوردیکی بچووک):

یان ئەو یه هیندە کارگە ی مەعنەوی ی یه کجار بچووک لهو گلەدا هەیه که
 ژمارە یان لهو کارگانه زیاترە مرؤف لهم جیهانهدا دايمەزاندوون، تا کو بتوانیت
 ئەو پروو کانه بەرهم بهینیت، که ئەمەش مەحالیکی ئاشکرایه.. یان پروان و سەوز
 بوونی ئەو پروو کانه بە توانستی خاوەن توانایه کی پەها و له پنی زانسته گشتگیر و
 یسته گشتی و هەمە لایەنه که یهوه ئەنجام دەدریت و دیتەدی.

کهواته "گل" لهم ری یهوه به ئەندازه ی ژمارە ی گەردیلە و بەشە کانی، بەلگە
 لهسەر خوای گەورە دەخاتە پروو. لهبەر ئەوه، به بەر دەوامی "التحيات لله" دوویات
 دە کاتەوه.

واته دەلێت:

(ئەو ژبانە ی که به سەر جەمی زیندەو هەران بەخشاوه، هەر له ئەزەلەوه تا ئەبەد،
 تاییبەتە به زاتی خاوینی خوای گەورەوه).

هەر وهها توخمیکی تری دنیا تاییبەتی یه کهم - که هی دنیا ی خەلکی تریشه -
 بریتی یه له: "ئاو" ..

ئەم ئاوه له بەرچاودا بوو بە زمانیکی هەمەکی زیکر خوین که به زمانی حالی
 بارو دۆخە کانی و به سەر جەمی گەردیلە کانی، وشە ی پیروزی: "المباركات" ی
 دەوتەوه و، به میلیۆنهها، بەلکو به بلیۆنهها، تەنانەت بە ژمارەیه کی له ئەندازه بەدەر

به ناو هموو لايه كي بوونه وهراندا بلاوي ده كرده، به تايهت له بواري خزمهت كرنيدا بژياندن و گهشه پي كرندي زينده وهران..

چونكه ئه و كار و ئهركانهي دلۆپه ئاوه كان ئهنجاميان دهن، به تايهت له گهشه پي كرندي ئاوي مهني و ناوك و تۆوه كان و بيدار كرنه و هي هريهك له مانه بژ ئهنجامداني كاره سروشتي به كاني سهرشانيان..

هروه ها راپه راندني گهلي ئهركي مهزن له لايه ن ئه و بوونه وهره بچووك و جوانكيه و ناوازه و پيروزانه و به بارودوخه ناسك و نيانه كانيان و به وپهري وردى و ريكويكي ئه و تو كه خاوه ن ههست و شعوره كان له سهر سوورماندا ده خاته گوftar و هانيان ده دات كه چه ندين جاري له ژماره به دهر بليين: "بارك الله.. ماشاء الله.."

ئهنجامداني ئه و هموو كار و ئهركانه به و شيوه ورد و ريكويكه، داخوازي ئه و ده بيت كه هموو گهرديله به كي "ئاو" به ئه ندازه ي هزار هزار ئه فلاتوون زانياري بيت و، هزار هزار ئه و نده ي دانايي لوقماني حه كيميش خاوه ني دانايي بيت! خو ئه ممش به ژماره ي گهرديله كاني "ئاو" كاريكي مه حاله!

كه واته ئه و كاروباره پر له ورده كاري يانه به: (توانست و ويستي خاوه ن توانايه كي شكۆمهند و، سۆز و دانايي ميهره بانكي به به زه يي نه بيت ئه نجام نادرين).

جا ئه و زينده وهره خنجيله و پيروزانه ي كه ئه و موعجيزه له ژماره به دهرانه يان ده رخت، به ژماره ي خويان و به زماني حالي هه موويان، ئه م وشه هه مه كي به ي: "المباركات.. لله" دووپات ده كه نه وه.

ئا ليره و به كه به ره مه ي بهديه اتني جيهان، واته پيغهمبيري ئازيمان ﷺ، له شه وي ميحراجدا به ناوي هه موو ئه و بهديه اتووانه وه فرموي: "المباركات.. لله"، له حوزووري خواي گه و ره دا هه موو ئه و شته پيروزانه ي پيشكش كرد كه له ژماره نايه ن.

به‌و و اتایه‌ی که:

(سهرجه‌می ئهم بارودۆخه نیان و ناوازانه و، سهرانسهری ئهم ورده‌کاری و داهینانه بی وینانه‌ی که ههموو بینهریک ده‌خه‌نه سهرسوورمانه‌وه و وای لی ده‌که‌ن له تاوا بلیت: "بارک الله.. ما شاء الله".. ههموویان تهنها تایه‌تن به توانستی خواوه‌ندی شکۆمه‌نده‌وه).

هه‌روه‌ها "هه‌وا"ش، که سئ‌ههم توخمی دنیای ههموو که‌سینکه، به ههمان جۆره.. چونکه ههموو گهردیله‌یه‌کی ههر برپیک‌کی که‌م و بچوو‌کی هه‌وا، با به ئەندازه‌ی دهربرینی وشه‌ی "هه‌وا"ش بی‌ت، له ناوه‌ندی سهرقالتی و ئه‌نجامدانی ئه‌ر که زۆره‌کانیدا، به وینه‌ی مه‌لبه‌ندیکی وهرگرتن و گواستنه‌وه ههموو ئه‌و دوعا و سلاوات و لالانه‌وه و په‌رستشانه‌ش له گه‌ن خۆیدا هه‌لده‌گریت که ههر ههموویان به: "الصلوات" دهرده‌پررین. له‌م پرئ‌یه‌وه "هه‌وا" ده‌بی‌ت به زمانیک‌کی حالی ههمه‌کی و، به ئەندازه‌ی گهردیله له ژماره به‌ده‌ره‌کانی خۆی زیکری ئه‌و وشانه ده‌لیت و پیشکه‌شیان ده‌کات به به‌دییه‌نهری مه‌زنیان.

له‌به‌ر ئه‌وه، پئغه‌مه‌بری ئازیز ﷺ به ناوی ههموو ئه‌و گهردیله‌نه‌وه و بۆ دهربرینی ئه‌و و اتا ههمه‌کی‌یه، وشه‌ی "الصلوات لله"ی وت و پیشکه‌شی خواوه‌ندی مه‌زنی کرد. به‌و و اتایه‌ی که:

(سهرجه‌می ئه‌و دوعا و نزایانه‌ی که گه‌رۆده‌بووانی بیچاره‌ بیان ده‌لالینه‌وه و، ئه‌و شوکر و سوپاسگوزاری‌یانه‌ش که له‌سه‌ر نعه‌مه‌ته‌کان پیشکه‌ش ده‌کرین و، گشت په‌رستش و سلاواته‌کانیش که ئه‌نجام ده‌درین، ههره‌ههموویان تایه‌تن به خوای تاك و ته‌نیا که به‌دییه‌نهری ههموو شتیکه).

چونکه هه‌روه‌ك له‌و باسه ناویراوه‌دا و تراوه:

گهردیله‌کانی ههموو برپیک‌کی هه‌وا که به ئەندازه‌ی دهربرینی وشه‌ی "هه‌وا" بی‌ت، یان ئه‌وه‌یه ههموو زمانه‌کان به باشی ده‌زانیت و.. شوینی ئه‌و که‌سانه‌ش ده‌بینیت که به‌و زمانانه ده‌دوین و.. ههموو شتیکی نزیك و دوور ده‌بیستیت و.. ده‌توانیت به باشی به ههموو رینچه‌که زمانیک‌ قسه‌ بکات و پته‌کان وه‌ك خۆیان دهربه‌ینیت،

له گه‌ل ته‌نجامدانی گه‌لئ کار و ئهرکی تردا، بی تیکه‌ل بوون و لئ تیکچوون. بهو واتایه‌ی که هه‌موو یه کی‌ک له گهر دپله کانی ئه‌و هه‌وایه‌ خاوه‌نی توانست و ویستیکی ره‌ها بی‌ت! که ئه‌مه‌ش به ئه‌ندازه‌ی ژماره‌ی گهر دپله کانی هه‌وا مه‌حالی ئه‌نده‌ر مه‌حاله!

یان هه‌موو یه کی‌ک له‌و گهر دیلانه، به دلنیایی، ده‌بن به به‌لگه له‌سه‌ر به‌دیپهنه‌ری دانا و، به بی‌گومانیش شایه‌تی له‌سه‌ر هه‌موو سیفه‌ته مه‌زنه کانی ده‌ده‌ن. ته‌نانه‌ت ده‌لئی به پیوه‌رنکی بچووک جی‌گای سه‌ر جه‌م شایه‌تیدانه کانی جیهانی له‌سه‌ر به‌دیپهنه‌ری مه‌زن تیدا ده‌بیته‌وه.

واته ئه‌و سلأواتانه‌ی که به ژماره‌ی گهر دپله کان پیشک‌ش ده‌کرین و به "الصلوات لله" ده‌رده‌پرین، پیغه‌مبه‌ری خو‌شه‌ویست ﷺ به‌م واتا هه‌مه‌کی یه له شه‌وی معراجدا پیشک‌شی خوای گه‌وره‌ی کردوون!

هه‌روه‌ها کاتی وشه‌ی شیرین و پیروزی "الطیبات" ده‌وتریت، "ئاگر" و "پرووناکی" واته: توخمی ماددی و مه‌عنه‌ویی "پرووناکی" - گه‌رمیی له‌گه‌لدا بی‌ت یان نه‌بی‌ت - ده‌بی‌ت به زمانیکی هه‌مه‌کی زی‌کر خوینی ئه‌وتۆ که به چه‌ندین زمانی حالی له‌ژماره‌به‌ده‌ر وشه‌ی: "الطیبات لله" دووپات ده‌کاته‌وه. بهو واتایه‌ی که:

(هه‌موو وشه‌ پیروزه‌کان و واتا خاوینه‌کان و جوانی‌یه‌ ناوازه‌کان و ده‌روشانه‌وه کانی ناوه‌ جوانه‌ ئه‌زه‌لی یه‌کان، که به‌سه‌ر گۆنای بوونه‌وه‌ران و ئیمانی ئیماندارانه‌وه ده‌بریسکینه‌وه، له‌ پیشه‌کیی هه‌موویانه‌وه پیغه‌مبه‌ران - دروودیان له‌سه‌ر بی‌ت - و ئه‌ولیا و پیاوچاک و ئه‌صفیاکان.. هه‌روه‌ها گشت بریسکه‌یه‌کی جوانی که به‌هۆی ئیمان‌ه‌وه به‌سه‌ر روخساری به‌دیها‌تووان و بوونه‌وه‌رانه‌وه ده‌بیرین.. هه‌روه‌ها سه‌ر جه‌می ئه‌و وشه‌ خاوین و جوانانه‌ی که هه‌لقولاوی ئیمان و حمد و سه‌نا و شوکرانه و ته‌هللیل و ته‌سبیح و ته‌کیری ئیمانداران و به به‌لگه‌ی ئایه‌تی پیروزی: ﴿إِلَيْهِ يَصْعَدُ الْكَلِمُ الطَّيِّبُ﴾ (فاطر: ۱۰) بۆ عه‌رشه‌ی ئه‌عزه‌م به‌رز ده‌بنه‌وه.. سه‌ر جه‌می ئه‌م وشه‌ خاوینا‌نه‌ی که پروویان له‌ عه‌رشه‌ی ئه‌عزه‌مه و هاو‌ده‌م له‌گه‌ل هه‌موو شیوه‌ له‌ سنوور به‌ده‌ره‌ کانی "جوانی" و "خاوینی" و

"شیرینی" که له جوانترینی سێ پرۆه کهی دنیاوه سەریان هەلداوه که ئەو پرۆه یەتی ئاوینە ی ناوه جوانە کانی خوایه، له گەل چەندین "خیر" و "چاکە" و "بەر بوومی مەعنەوی" ی ئەوتۆدا که له پرۆی دوو هەمی دنیادا - که کێلگە ی دوا پرۆزه - چێراون و سەوز کراون.. ئەم هەموو "طیبات" ه، به تەواوی، تەنها تاییه تە به خوا ی تاک و تەنیا ی خوا ون توانستی رەها و پادشای ئەزەل و ئە بە دەوه!

جا ئەم و اتا هەمە کی یه، که به زمانی بە نڤایه تیی هەمە کیی "ئاگر" و "پرووناکی" دەر دەر پڕین، سەرداری گەردوون که پێغەمبەری ئازیزمانە ﷺ به ناوی هەموو ئەو بە دیهات و وانەوه له حوزووری پەرس تراوی شکۆ مە نندا به وشە ی پیرۆزی: "الطیبات لله" پێشکەشی کرد.

چونکه "پرووناکی" ی ماددی و مەعنەوی هینده بە لگه و شایه تیی هەندە کی و هەمە کی یان له سەر خوا ی گەوره له گەل خۆدا هە لگرتووه که له ژماره نایەن.

بە لێ، پرووناکی و ئاگر - وهك گیل و هەوا و ئاو - به چه شینکی بی گومان و بە لگه نەویست و له پێی ئەو نمونانەوه که باس کرا، بە لگه ن له سەر ئەوه ی که: سەر جەمی هۆ کاره کان تەنها چەند پەردە یه کن و، هەموو کاریگەری و بە دیهینانێک تەنها له لایەن خوا ی گەوره ی به توانای شکۆ مە نده وه یه.

چونکه "پرووناکی" - کتومت وهك "زیان" و "بوون" - به دەر چوونی راستەوخۆ ی له دەستی توانستی خوا ی گەوره وه "بوون" ی دەست ده که ویت و، له هیچ لایه که وه هۆ کاره پوالتی یه کان نابن به پەردە له نیوان "پرووناکی" و "توانستی خوا ی گەوره" دا. که واتە لهو پرۆه وه "پرووناکی" له نیوانی "وا حیدیهت" دا ده بیست به بە لگه له سەر "ئە حه دییهت" ا واته به کار مە ندی یه کی هەندە کیی یه کجار بچووک ئاماژه بۆ بە لگه یه کی فراوان و هەمە کیی ئە حه دییهت ده کات، وهك ئەوه ی به کورتی له باسی (سەر ئنجیکی یه کتanasی له وشە ی "هۆ" دا) چه سپێ تراوه.

لیرە دا و له نیوان ملیۆنەها ملیۆن نمونە دا، تەنها دوو دانە باس ده کەین:

○ غونەى يە كەم:

ئەم غونەى يە برىتى يە لەو شتەى كە لە بە شىكى كەمى برىسكانەوى نوورنىكى مەعنەوى و لە شىوہى زانستىك لە مىشكى مرۇفنىكدا دەردە كەوئىت كە بەھۇى ئەو ھىزى پارىزكار (حافظە) ھى بە ئەندازەى نىنۇكىك دەيىت، دەتوانىت شت لەبەر بكات.

ئەم مرۇفە وشە كانى نەو دە كىبىى لە مىشكى خۇيدا جەم كىرەو، ھەموو رۇژىك سى سەعات لە خويندەنەوى تەنھا ئەم بەشەى حافىزەيدا بەردەوام دەبى تا ماوہى سى مانگ ئىنجا تەواوى دەكات!

ھەر ئەم مرۇفە كاتى ھەر شىكى بوئىت، لەوانەى كە بىنىوونى يان بىستونى، يان ھەر شىوہ و واتايەك ھاتووتە پىش چاوى، يان ھەر وشە و گوفتارىك كە پىنى جوان بووہ ياخود سەرى لىنى سوورپ ماوہ، يان ھەر شىك حەزى لىنى بووہ، لە گەل سەر جەمى ئەو دەنگ و رەنگانەى كە ھاتووتە رى زىانى لە ماوہى تەمەنى خۇيدا كە خۇى لە ھەشتا سال داوہ، دەتوانىت لەو حافىزەى دەرى بەيىت!

ھەموو ئەو شتەنى ناويان برا لە لاپەرەى ئەو حافىزەىدا كۆكراونەتەوہ. لەبەر ئەوہ، پىنى وايە ئەو حافىزەى بە وىنەى كىبىخانەى كى گەورەى ئەوتۇ وايە كە بە شىوہەى كى رىكۇپىك زانىرى يە كانى تىدا رىكخراىن.

كەواتە ئەم حافىزەى كە جىگای قەبارەى تۆوہ خەر تەلەپەك ناگرىت و ھەموو بارودۇخىكى تىدا دەپارىزىت و دەنووسرىت، دەبى: بە ئەندازەى دەرىا فراوان بىت و، نوورنىكى ھەمەكى و پروناكى يە كى مەعنەوى ئەوتۇ بىت كە بە وىنەى پروناكى گىشتگىرى خۇر ھەموو لايەنىكى ئەو شتەنە بگرىتەوہ و، داراى چەندىن لاپەرەى گەورەى فراوانى بە ئەندازەى زەوى بىت. ديارە ئەمەش مەحالى ئەندەر مەحالە، تەنانت سەدان ھەزار مەحالى تىدايە.

كەواتە بى ھىچ گومانىك دەبى ئەم حافىزە يە كجار بچوو كە خواى گەورەى خاوەن زانستى رەھا بە زانست و دانست و توانستى خۇى لە مىشكى مرۇفدا

داینايیت و، به وینهی نمونیه کی بچووک به دبی هینايیت تا کو بیکات به نامازه و شایهت له سهر "له وحی مه محفوظ" که لاپه رهی قه دهر و قودره تی خۆیه تی.

○ نمونیه دووهه م:

که نمونیه کی جوزئی و به کجار بچوو که، بریتی به له "کاره با"! چونکه دواي نه وهی به کیك له گلۆبی کاره های کۆلی به وه و به وردی سهرنجی دا، بینیی نهو گهر دیله و ماددانهی که له ناو سه دان سوپج و وایهر و مهلبه ندی کاره بادان، هموویان بنی گیانن و هیچ کامینکیان خاوه نی ههست و شعور و جوولهی خۆیی نین، له گهل نه وه شدا له ماوهیه کی که مته له نیو چر که دا و دواي که مته له دهست لیډانیککی ئاسایی، دهیان کیلۆمه تر تاریکایی ده پره و نیتیه وه و پرووناکی یان له جینگه دا داده نیت! جا رۆشن و نه مانی کتوپریی نه م تاریکاییه له بهر چاوه و هاتنی پرووناکی به کی بینراو له بری و به نه ندازهی نهو تاریکی به - بی هیچ گومانیک - نه ندیشه نی به و کاریکه له بهر چاوه دایه ..

کهواته "به ریه ککه وتن" ی نهو گهر دیله بنی گیان و ههستانه، یان نه وهیه: هیز و پرووناکی به کی هینده زۆر و نه پراوهی بی به که نهو گهر دیلانه بتوانن دهست بۆ دووریی سه دان کیلۆمه تر درئۆر بکه ن و تاریکایی تیدا لا بهن و پری بکه ن له پرووناکی. خۆ نه مهش هینده مهحاله که ته نانهت "سۆفستائی" ش^(۱) قه ناعه تی پی

(۱) سۆفستائی به کان: دهستهیه ک بوون له فهیله سووفه کانی یۆنانی کۆن، که دواي قوتابخانهی "فیساکۆرس" و له نهجای نالۆزیی باری پامیاری و قهیرانی ئابووری پهیدا بوون. نه م دهستهیه ئینکاریی حهقیقه تی شتانیان کردوه و لایان و ابوهه که هیچ شتیك دارای حهقیقهت نی به. "گۆرگیاس" و "برۆتاگۆراس" به ناو بانگرتینی فهیله سووفه سۆفستائی به کان. نه م تا قه مش له ناو خۆیاندا چه ند به شیکن. کاتی خۆی "سوقرات" زۆر به توندی بهر په رچی داو نه ته وه. به لām نه وه نده ههیه که نه م جۆره کس و بیرو رایانه له هه موو سه رده مینکدا به کالای نوئی و ناوی جۆراو جۆروه پهیدا ده بنه وه. بۆ زیاده شاره زابوون سهیری نه م سه رچاوانه بکه: "شرح العقائد النسفیة" لسه عدالدین التفنازانی ص ۲۳-۲۵ طبعه ترکیا سنة ۱۳۲۶ هـ، "کشاف اصطلاحات الفنون" للتهانوی ج ۱/ص ۶۶۵ طبعه کلکته فی الهند عام ۱۸۶۲ م، "الموسوعة الفلسفیه المیسره" ج ۱/ص ۱۰۳۴ طبعه دار نهضه لبنان - بیروت سنة ۱۹۶۵ م. ههروه ها پینشه کیی (مهدی توحیدی پور) بۆ (نقحات الأونس) ی مولانای جامی ص ۶۹-۷۰ ناشر: کتافروشی سعدی. (وه رگیز)

ناکات، با هم‌موو شه‌یتانه‌کان و سه‌رجه‌می مولحید و ماددی‌یه‌کانیش هه‌ولئی له‌گه‌لدا بده‌ن^(۱)..

یان به: توانایی خوای گه‌وره‌ی خاوه‌ن توانستی په‌ها و زانای په‌نهانه‌کان و، به‌پیی دانایی ئەو خاوه‌نده‌ زانایه‌ی که له سه‌رانسه‌ری گه‌ردووندا حوکم و برپاره‌کانی جیی‌به‌جیی ده‌کریت، کاری ئەو کاره‌بایه‌ به‌پۆه‌ده‌چیت و، هه‌رچی رووناکی هه‌یه له ناوی "النور"ی ئەو به‌هه‌ره‌مه‌ندی ریژنه‌ی رووناکی ده‌ییت. که‌واته ئەو خاوه‌نده: (نور النور، خالق النور، مدبر النور)!

چهنده‌ها وینه و نموونه‌ی تری له‌ژماره‌به‌ده‌ری وه‌ک ئەم دوو نموونه‌یه هه‌ن. جا هه‌روه‌ک بوونه‌وه‌ران: سه‌رجه‌می رووناکی و، جوانی و، خاویینی و، وشه‌ی پاک و، چاکه و که‌مالاته‌کانی ناو‌خۆیان به‌زمانی حالی توخمی "رووناکی" و به: "الطیبات لله" پیشکه‌شی زاتی مه‌زنی خوای گه‌وره‌ده‌که‌ن..

(۱) تهنه‌ا بۆ مه‌به‌ستی فیئل لی‌کردن و خه‌لك خه‌له‌تانده‌ که ده‌چن ناویك له هه‌ندئێ راستیی یه‌كجار گه‌وره و مه‌زن ده‌نێن. وه‌ك بلیی به‌ ناو‌لینان ئەو راستی‌یه‌ مه‌زنه، زانراوه و لینی تیگه‌یشتون! به‌مه‌ش ئەو راستی‌یه‌ مه‌زنه نااسایه له پیش چاودا ده‌که‌ن به شتیکی له‌گه‌ل راهاتووی ئاسایی. بۆ نموونه که ده‌لین (ئهم شته پنی ده‌وتریت هیزی کاره‌با) ده‌بانه‌ویت ئەو راستی‌یه‌ مه‌زن و ورده وه‌ک کارنیکی له‌گه‌ل راهاتووی ئاسایی ده‌رخه‌ن. له‌ کاتیکدا که چه‌نده‌ها لاپه‌ره‌ی زۆر هینشتا به‌شی روونکردنه‌وه‌ی حیکمه‌ته‌کانی ئەو موعجیزه‌ ناوازه‌ی توانستی خوای گه‌وره‌ ناکات. که‌واته تهنه‌ا به ناو‌لینان و ناو‌نیشان دانان بۆ ئەو راستی‌یه، هم‌موو حیکمه‌ته‌ هه‌مه‌کی‌یه‌کانی داده‌پۆشرین و ماهیه‌ت و مه‌زنیی‌یه‌ که‌شی ده‌شاررینه‌وه و، راستی‌یه‌ که ده‌ییت به شتیکی ئاسایی. یان ده‌چن له جیگای ئەو راستی‌یه‌ مه‌زنه‌دا یه‌کیك له لایه‌نه‌ پو‌اله‌تی‌یه‌ ساکاره‌کانی داده‌نێن و، ئنجا ئەو ئاسه‌واره‌ ناوازه‌یه ده‌ده‌نه پال "هیز" و "رینکه‌وت" یکی کتو‌کویر و "سروش" یکی وه‌همی. به‌مه‌ش ده‌که‌ونه‌ خواره‌وه بۆ ناو که‌نده‌لانی نه‌زانی‌یه‌کی له‌وه‌ی ئەبووجه‌هل نزمتر.

جا یه‌کیك له‌و قانونانه‌ی خوای گه‌وره که له‌ گه‌ردووندا کار ده‌که‌ن و ناو‌نیشانی یاسا‌کانی ویستی خواین، مرۆف له‌به‌ر ئەوه‌ی نه‌یتوانیوه‌ په‌ی به‌ ماهیه‌ته‌که‌ی بیات ناوی "کاره‌با"ی لێ ناوه، به‌م ناو‌لینان‌ش موعجیزه‌ی ئەو توانسته‌ ده‌راسایه‌ رووناک که‌ره‌وه‌یه‌ی ئەم هیزی کاره‌بایه‌یان کردووه به شتیکی ساکار و ئاسایی. وه‌ک بلیی ئیتر به‌م ناو‌لینانه‌ بووه به شتیکی زانراو به لای هه‌موانه‌وه! به‌م چۆره‌ ده‌چن تهنه‌ا به ناو‌لینانیکی وه‌ک ناوی "هیزی کاره‌با" ئەم چه‌شنه‌ موعجیزه‌ ناوازانیه‌ی توانستی خوای گه‌وره‌ ده‌که‌ن به چه‌ند کارنیکی له‌گه‌ل راهاتووی ئاسایی. (دانه‌ر)

بەرھەمی بەدیھانتی بوونەوهران و هۆی دروست بوونی گەردوونیش، که پێغه‌مبەری خۆشەویستە ﷺ بە هەمان واتای هەمەکی و، بە ناوی سەرجهمی ئەو بوونەوهرانهی ناو گەردوون که ئەویان بۆ پەوانە کراوه، لە شەوی میعراج لە حوزووری خوای گەورەدا ئەمەیی راگەباند و، فەرمووی: "الطيبات لله!"

ئنجاش پاش ئەوێ که پێغه‌مبەری مەزن ﷺ لە شەوی میعراجدا لە بریی "السلام" بە ئەندازەیی گەردیلەکانی بوونەوهران ئەو چوار وشە جوانەیی لە حوزووری خوای گەورەدا فەرموو، پەروردگاری مەزنیش لە بەرامبەر ئەمەوه - وهك له پەيامەکانی نووردا پوون کراوەتەوه - به: "السلام عليك أيها النبي" وەلامی دایەوه، وهك به‌لگه‌یه‌ك له‌سه‌ر پەزەماندیی خۆی و وەرگرتنی ئەو تەحیات و سلاوێ که پێغه‌مبەر ﷺ پیشکەشی کرد و، لە هەمان کاتدا وهك ئاماژەیه‌ کیش بۆ نەتەوه‌ که‌ی که وهك بلیتی به‌ فەرمانی‌کی مەعنه‌وی داوایان لێ بکات ئەوانیش به‌ هەمان جوۆر بلیتین: "السلام عليك أيها النبي!"

ئنجاش پێغه‌مبەریش ﷺ راستەوخۆ فەرمووی: "السلام علينا وعلى عباد الله الصالحين". بەمەش ئەو سلاوێ خاوینەیی خوای گەورەیی کرد بە سلاوێکی گشتیی ئەوتۆ که خۆی و نەتەوه‌ که‌ی و پێغه‌مبەرائی هاوچەشنی - دروودی خاویان لەسه‌ر بیټ - و سەرجهمی بوونەوهران، که بۆ هەموویان نیڕاوه، بگرتەوه.

که‌واته‌ وته‌ی: "السلام عليك أيها النبي" که نەتەوه‌ که‌ی ئەم پێغه‌مبەرە ئازیزە ﷺ لە هەموو نوێژیکیاندا دەبلیتین، گوێپرایەتی کردنی ئەو فەرمانەیه‌ که‌ له‌ دوو توێی ئەو سەلامه‌ خاوییه‌ خاوینەدایه‌ و.. له‌ هەمان کاتدا پەیمان بەستنی‌شە له‌ گەڵ پێغه‌مبەردا ﷺ و تازە کردنەوه‌ی پڕۆژانەیی ئەو پەیمانەیه‌. واتە پزازی بوونە به‌ پێغه‌مبەرایەتی‌یه‌ که‌ی و، گوێپرایەتی و ملکەچ کردنە بۆ ئەو ئاینەیی هیناویەتی و، پڕۆژبایی و سلاو کردنە له‌ پێغه‌مبەرایەتی‌یه‌ که‌ی.. له‌ هەمان کاتدا شوکرانە و سوپاسیکە سەرجهمی جیهانی ئیسلامی پڕۆژانە پیشکەشی پێغه‌مبەری ﷺ دە که‌ن له‌ مزگینیی ئەو مژدەیی "بەختەوهریی هەمیشەیی" یەدا که‌ بۆی هیناون.

به‌لئ، هممو مرؤفئك به نهمانی خۆی و، پرووخانی خانوو كه‌ی و، كاوول بوونی شاره كه‌ی ئازار ده‌چۆئیت. تهنانهت به: جودایی و كۆچی دوایی خۆشه‌ویستانی، خهم و ئازاریکی زۆر به گه‌رووی دلیدا ده‌چیته‌ خوار. بگره‌ كاتی كه‌ بیر له‌ نهمان و كاوول بوونی ته‌واوه‌تیی دوا ئه‌نجامی دنیا تابه‌تی به‌ كه‌ی خۆی ده‌كاتوه‌ - كه‌ به‌ ئەندازه‌ی دنیا گه‌وره‌ و فراوانه‌ - پۆح و وێژدانی له‌ تاوا ئاگریان تئ به‌رده‌بیت و به‌ خهم و ئازاره‌وه‌ ده‌تلینه‌وه‌..

كه‌واته‌ هممو مرؤفئكی ژیر (واته‌ ئه‌و كه‌سه‌ی دل و گیان و ژیری له‌ ده‌ست نه‌دایت) بئ هیچ گومانئك مه‌ودای ئه‌و خۆشی و شادی به‌ ده‌زانیته‌ كه‌ له‌و دیاری به‌ بنرخ و مژده‌ مزن و دلخۆشكه‌ره‌دا هه‌ن كه‌ پئغه‌مبه‌ر ﷺ به‌ چاوی خۆی له‌ شه‌وی میعراجدا بینوونی، وه‌ك:

به‌خته‌وه‌ری هه‌میشه‌یی و.. خۆش گوزه‌رانیی ئه‌هلی ئیمان له‌ به‌هه‌شتیكی هه‌تاهه‌تاییدا و.. له‌ناونه‌چوونی خۆشه‌ویسته‌کانی مرؤف كه‌ په‌یوه‌ندی له‌ گه‌لیاندا هه‌یه‌ و، به‌یه‌ك شاد بوونه‌وه‌ی بئ گومانی دوا‌ی كۆچی دوا‌یان..

هه‌روه‌ها هممو مرؤفئكی ژیر تئده‌گات كه‌ هۆی چی‌یه‌ و اجیهانی ئیسلام به‌ وتنی: "السلام عليك أيها النبي" به‌ پئشوازی‌یه‌وه‌ به‌ره‌و پیری ئه‌و دیاری به‌ بنرخه‌ ده‌پۆن، هه‌روه‌ك هه‌موو بوونه‌وه‌رانیش، به‌ زمانی ئه‌م حه‌قیقه‌ته‌، له‌ واتا و ناوه‌رۆكدا ئه‌م سلاوه‌ی لئ ده‌كه‌ن. چونكه‌ به‌هۆی ئه‌و دیاری به‌ معنه‌وه‌ی به‌ی كه‌ ئه‌و هیئای، لاپه‌ره‌کانی بوونه‌وه‌ران ده‌بن به‌ چه‌ند نووسراویكی صه‌مه‌دانی و، به‌ بۆنه‌ی پئغه‌مبه‌رایه‌تی به‌ كه‌شیه‌وه‌ بنرخ و به‌های راسته‌قینه‌ و كه‌مالاتی بوونه‌وه‌ران ئاشكرا ده‌بن. تهنانهت ئه‌و "سلاو له‌ یه‌ كتر كردن" ه‌ی كه‌ وه‌ك سوننه‌تیكی پئغه‌مبه‌ر ﷺ و دروشمیکي ئیسلامی، نه‌ته‌وه‌ی ئیسلام له‌ناو خۆیاندا به‌ "السلام عليكم" ئاراسته‌ی به‌ كتری ده‌كه‌ن، تیشكئكی ئه‌و راستی به‌ هه‌ره‌ مه‌زنه‌یه‌.

الباقی هو الباقی

سه‌عیدی نوورسی

(نامەيەك بۆ سەرۆك كۆمار و سەرۆكى ۋەزيران)

پياۋنك لە ليۋارى گۆردايە و، تەمەنى لە ھەشتا سال تىپەپىوہ و، بە چەندىن
نەخۇشى جۇراو جۇرەوہ گىرۇدەيە و، پىرىكى غەرىب و لاوازە، دەلىت:
دەمەويت دوو راستىتان بۇ روون بىكەمەوہ:
يە كەميان:

پر بە گيان و ھەناوى خۇمان پىرۇزبايى تان ئاراستە دە كەين لەسەر ھاو كارىي
توندىو تۇلتان لە گەل غىراق و پاكستاندا. ئىوہ بەم ھاو كارىيە تان خۇشحالى و
شادمانىتان بە دلى ئەم نەتەوہيە بەخشى^(۱) و، بە پشتىوانىيى خواي گەورە ئەم
كارە تان پىشەكى يەك دەيىت بۇ سەقامگىر بوونى ئاشتى و ئاسايش لە نيوان چوار
سەد مليۇن موسلماندا، ھەرۋەك ئاشتىي گشتى و سەرتاسەرىش بۇ سەرجەمى
مرۇفايەتى دەستەبەر دەكات.

ئەم راستىيەشم لە گيانى خۇمدا ھەست پىن كرد و، بە پىويستىشم زانى كە
بينووسم بۇتان، چونكە راستىيە كە لە كاتى نوپۇز و لە دەمى زىكرە كانى دوای
نوپۇزدا ھاتە دلەمەوہ.

وہك ھەموان ئاگادارن: وازياتر لە چل سالە من وازم لە دنيا و لە سياسەت
ھىناوہ. بەلام ئەو شتەي كە ھانى دام ئەم بىدار كرنەوہ قەلبى و پەيوەندىيە
توندىو تۇلە روون بىكەمەوہ كە ھەستم پىن كرد، بىرىتىيە لە:

"پەيامە كانى نوور" كە واماوہى پەنجاسالە كورت ترين پىيان بۇرپزگار
كردنى ئيمان دۇزىوہ تەوہ و موعجىزەي مەعنەويى قورئانى پىرۇزن لەم سەردەمەدا..
ئەم پەيامانە، لە پاكستان و ولاتە غەرەبىيە كاندا زياتر كارىگەرىيان ھەيە تا
ولاتانى تر. تەنانتە ھەوائىكىمان پىن گەيشتوہ كە ژمارەي قوتايىانى نوور لەو
شوينانەدا سى ھىندەي ئەو ژمارەيە كە دادگاكانى ئىرە تۇمارىان كردوہ. بۇيە

(۱) پىن گومان ئەم پەيوەندى كرنەوہيەي تور كيا بە رووى ولاتە غەرەبىي و ئىسلامىيە كاندا، لە دوای
چارە كە سەدەيە كى داپرانى پەيوەندىيە كانى لە گەلياندا، بە موژدەيە كى مەزن دادەنرىت بۇ
موسلمانانى ئەو دەمەي ناو تور كيا. (وەر گىپ)

"گیان" م ناچار بوو ئەم ئەنجامه مەزنه بیینیټ و پروونی بکاته‌وه، هەرچه‌ندهش به‌سالآچووم و سەرم له‌گوئی گۆردا ده‌له‌رزیت.

دوو هه‌میان:

هەر له‌ سەرده‌می ئەمه‌وی به‌کانه‌وه زیانی بانگه‌شە‌ی نه‌ته‌وایه‌تی و ده‌مارگیری ده‌رکه‌وتوو، هەر وه‌که‌ له‌ سەره‌تای سەرده‌می "سەربه‌ستی" و "پاگه‌یاندن" ده‌ستور "یشدا خه‌لکی شپه‌زه و پارچه‌ پارچه‌ کرد. ئەوه‌بوو "یانه" و "کۆمه‌له" کان له‌و سەرده‌مه‌دا دامه‌زرێت. هەر وه‌که‌ سەرله‌نوێ بانگه‌شە‌ی نه‌ته‌وایه‌تی به‌کار هێتایه‌وه‌ بۆ دووبه‌ره‌کی نانه‌وه‌ له‌ نیوان براعه‌ره‌به‌ نه‌جیب و تورکه‌ موجه‌یده‌کاندا، له‌م پڕی‌یه‌وه‌ پشیوی هه‌موو لایه‌کی گرت‌وه‌ و حه‌وانه‌وه‌ش له‌ خه‌لکی سه‌نرایه‌وه‌ و زه‌وت کرا.

خۆ ئاشکرایشه‌ که‌ س‌روشتی "نه‌ته‌وایه‌تی" و "ده‌مارگیری" بریتی‌یه‌ له‌ زیاندان له‌ خه‌لکی له‌ پڕی ئەنجامدانی کاری سه‌لبی‌یه‌وه‌.

ئنجانه‌ته‌وه‌ی "تورك" یش له‌ هه‌موو شوێنیکی جیهاندا موسلمانن، واته‌ نه‌ته‌وایه‌تی‌یه‌ که‌ یان به‌ چه‌شنیک له‌ گه‌ل "ئیسلام" دا ئاویته‌ بووه‌ که‌ هەرگیز ناتوانریت لیک جیا بکریته‌وه‌. که‌واته‌ کاتی وترا: تورك: ئەوه‌ ده‌گه‌یه‌نیت که‌ ئەو که‌سه‌ موسلمانه‌. ته‌نانه‌ت ئەو توركانه‌ی که‌ موسلمان نین به‌ تورك له‌ قه‌لم نادرین.

"عه‌ره‌ب" یش به‌ هه‌مان جۆرن؛ چونکه‌ ئەوانیش نه‌ته‌وایه‌تی‌یه‌ که‌ یان ئاویته‌ی ئیسلام بووه‌ و نه‌ته‌وایه‌تی‌یه‌ راسته‌قینه‌یان بریتی‌یه‌ له‌ ئیسلام. واته‌ ئیسلام سه‌روزیا‌دیانه‌.

به‌لام ده‌مارگیری و بانگه‌شە‌ی نه‌ته‌وایه‌تی مه‌ترسی‌یه‌کی گه‌لی مەزنی تیدا‌یه‌. له‌ خ‌وای گه‌وره‌ ده‌پا‌رێنه‌وه‌ که‌ هاو‌کاریتان له‌ گه‌ل عی‌راق و پاک‌ستاندا زیانه‌کانی ئەم بانگه‌شە‌یه‌ بباته‌ دواوه‌، له‌ بری پینج ملیۆن که‌سی ده‌مارگیر چوار سه‌د ملیۆن برای موسلمان ده‌ستی تورکه‌کان بجات، و، له‌ هه‌مان کاتیشدا

هاوړی‌یه‌تیی هه‌شت سه‌د ملیۆن گاور و خاوه‌ن ئایینه‌کانی تریشیان بۆ ده‌سته‌به‌ر بکات له‌وانه‌ی که‌گه‌لنی پتۆیستیان به‌سه‌قامگیر کردنی "ناشتی" هه‌یه.

سێ‌هه‌م:

شه‌ست و پینج سال له‌مه‌و پینش یه‌کیک له‌ والی‌یه‌کان هه‌والی دامنی که: له‌ رۆژنامه‌یه‌ کدا و تاریکی وه‌زیری موسته‌عه‌مراتی به‌ریتانیای خویندوو ته‌وه‌ که‌ له‌و وتاره‌یدا نوسخه‌یه‌کی قورئانی پیروزی به‌ ده‌سته‌وه‌ گرتوو و وتوو یه‌تی:

(تا ئەم کتییبه‌ له‌ ناو ده‌ستی موسلماناندا عینیت، ناتوانین جله‌وی حوکم‌رانی‌یان بگرینه‌ ده‌ست، که‌واته‌ چار ته‌نها ئەوه‌یه‌ که‌ ئەم قورئانه‌ له‌ سه‌ر پرووی زه‌ویدا نه‌هیلین، یان په‌یوه‌ندی موسلمانانی پتۆه‌ بچ‌چرین).

به‌م جووره‌، پینک‌خراوه‌ خراپ‌کاره‌ ترسناکه‌کان به‌ گه‌رموگوری‌یه‌وه‌ هه‌ولیان دا ئەم دوو پلانه‌ له‌ زه‌مینه‌ی واقیعدا به‌پیننه‌ دی: شکاندنی شان و شکۆی قورئانی پیروز له‌ به‌رچاوی خه‌لکیدا و، دوورخستنه‌وه‌یان لینی. ئەوه‌بوو زۆر به‌ چوست و چالاکی له‌م بواره‌دا هه‌وله‌کانیان خسته‌کار تاکو زیان به‌م نه‌ته‌وه‌ خۆبه‌ختکاره‌ به‌ری و کلۆله‌ بگه‌یه‌نن.

منیش هه‌ر ئەو کاته‌ و شه‌ست و پینج سال پینش ئیستا بریارم دا پرووبه‌پرووی ئەم پیلانه‌ ترسناکانه‌ بيمه‌وه‌ و، بۆ ئەمه‌ش پشت به‌ قورئانی پیروز به‌ستم و، هیژ و پینز و پشت و په‌نا هه‌ر له‌ خۆی وه‌رگرم.

ئه‌وه‌بوو دلم ئیله‌ام و پینماییی پینگایه‌کی کورتی به‌ره‌و حه‌قیقه‌تی کردم و، بیرم له‌ دامه‌زراندنی زانکۆیه‌کی مه‌زن کرده‌وه‌.

ئیتز له‌و کاته‌وه‌ ئیمه‌ بۆ رزگار کردنی دوا‌رۆژمان تیده‌کۆشین. یه‌کتی له‌ به‌روبوومه‌کانی ئەم کاره‌ش له‌ دنیا‌دا بریتی‌یه‌ له‌ رزگاربوونی خه‌لکی له‌ "ئیس‌تیب‌ادی په‌ها" و، قوتار بوونیان له‌ ده‌رده‌ کوشنده‌کانی "گومراییی" و، په‌ره‌پێدانی په‌یوه‌ندی‌یه‌کانی "برایه‌تی" له‌ نیوان نه‌ته‌وه‌ موسلمانانه‌کاندا.

بۆ ئەم مه‌به‌سته‌ش و له‌م ریی‌یه‌دا دوو هۆکارمان گرت به‌رچاو:

□ هۆكارى به كه م:

"په يامه كانى نور" ه كه له رڼى به هيز كردنى ئيمان ه وه په يوه ندى به كانى برايه تىي
ئيمانىي نيوان ئيمانداران توندو تول ده كات.

به لگهش له سهر ه مه: دانان و نووسىنى ه وه په يامانه به له ده مى ستم و تهنگ و
چه له مه و گرو گرتى سه خندا و، كارى گه رى له راده به ده ريانه له هه موو شوئىكى
جيهانى ئىسلامى و هور وپا و هه مرىكا - له م كاته دا - و، زالبوونيانه به سهر
تيكه ده رانى ريسا و فله سه فهى مولخيد و ه وه چه مكه ئيلحادى يانه شدا كه له
بلاو بوونه وه و په ره سه نندنان، وهك: فله سه فهى سروشتى و ماددى، بى ه وهى له
هيج داد گايه ك يان ليژنه به كى خه بیره كاندا زامدار بكرين.

پشت به خوا كه سانى وهك ئيوه له وان هى كه كللى "برايه تىي ئىسلامى" يان
دۆز يوه ته وه، هه م په يامانه ده گرنه خۆيان كه نوورنىكى نيوان رووناكى به كانى
قورئانىي پيرۆز ده نوئين و، له سه رجه مى جيهانى ئىسلاميدا بلاويان ده كه نه وه.

□ هۆكارى دووه م:

شه ست و پينج سال له مه و پيش ويستم برۆم بۆ "مزگه وتى هه زهر" تاكو
زانسته كانى تندا هه لگۆزم، له و رووه وه كه هه زهر قوتابخانهى جيهانى ئىسلامه.
به لام ده رفه تى هه م كار هه م بۆ نه ره خسا و، له برىي ه وه خواى گه وه بۆ هينانه دىي
بيرىك رينمايى كردم كه برىي به له وهى:

مزگه وتى "هه زهر" قوتابخانه به كى گشتى به له كيشوه رى هه فرى قيدا. كه واته
كارنىكى گه لى پيوسته كه له كيشوه رى ئاسيا شدا قوتابخانه به كى وهك ه وه بنيات
برىت، ته نانه ت به رپژهى فراوانىي ئاسيا له چاو هه فرى قيدا هه م قوتابخانه به ش له چاو
هه زهر دا فراوان بىت. تاكو برى "ده مار په رستى" برايه تىي نيوان نه ته وه كانى و لات ه
عه ره بى به كان و هيندستان و ئيران و قه فقا س و تور كستان و كوردستان تىك
نه دات و، "گيانى ئىسلامه تى" ش - كه نه ته و ايه تىي راسته قينه و راست و دروست و
به رز و هه مه لايه نه به - له نيوانياندا بيووژ ئىرته وه و، شه ره فمه ندى هه م ده ستوره
قورئانىي به بن كه ده فه رموئىت: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ (المجرات: ١٠٠). هه ره وه ها بۆ

ئەوھش كە ئەو زانستانەي لە فەلسەفەوھ سەريان ھەلداوھ لە گەل ئايىندا دەست لە
ملى يە كترى بگەن و، شارستانىتى ئەو روپاش بە تەواوھتى لە گەل راستى يە كانى
ئىسلامدا بسازىن و، قوتابخانە تازە كانىش لە گەل قوتابخانە شەرى يە كانى ئەنادۇلدا
ھاو كار بن و پىك بگەون.

بۆيە ھەموو ھەول و توانايە كى خۆم بۆ دامەزراندنى ئەم زانكۆيە لە مەلبەندى
پارىزگاگانى خۆرھەلاتدا (كوردستان) خستە گەر كە ناوھندىكە لە نىوان:
ھىندستان و ولاتە ەرهەبى يە كان و ئىران و قەفقاس و توركستاندا و، ناوى
"قوتابخانە زەھراء"م لى نا، كە قوتابخانە يە كى نوئى و شەرى يە لە ھەمان كاتدا.
جا ھەرەك ھەموو ھەول و تەقالايە كى خۆم لە پىناوى دامەزراندنى ئەم
زانكۆيە دا خستە گەر، بە ھەمان جۆر بۆ بلاو كوردنەوھى "پەيامە كانى نور"يش ئەو
توانايەى خۆم خستە كار.

دەبى ئەوھش بىخەينە روو كە سولتان رەشاد - خوالىنى خۆش بىت - يە كەم
كەس بوو بايەخى بە دامەزراندنى ئەم زانكۆيە دا و بىست ھەزار لىرەى زىرپىشى
بۆ تەرخان كرد. خۆ كاتىكىش كە لە جەنگى جىھانىي يە كەمدا لە دىلى گەرەمەوھ،
سەد و شەست و سنى كەسى پەرلەمانتار لە نىوان دوو سەد پەرلەمانتاردا ئىمزاىان
لە سەر تەرخان كردنى سەد و پەنجا ھەزار لىرە كرد - بەو نرخە زۆرەى ئەو دەمەى
لىرە - بۆ ھەمان مەبەست، كە خودى مستەفا كەمال يە كىك بوو لەوانە. ئەمەش
ئىمان دە گەيە نىت كە ئەوان لە ھەموو شتىكى تر زياتر بايەخىان بە دامەزراندنى ئەم
زانكۆيە داوھ. تەنانەت ئەو پەرلەمانتارانەش كە لاسايى خۆرئاوايان دە كوردەوھ و
ھىچ بايەخىكيان لە دوور و نزىكەوھ بە ئايىن نەدەدا و پەيوەندىيان بە نەرىتە
ئىسلامى يە كانەوھ پچرا بوو، ھەموو ئەوانەش - دوانيان نەبىت - بىرپارە كەيان ئىمزا
كرد. بەلام ئەو دوو كەسەيان وتىان: ئىمە زياتر پىويستمان بە شارستانىتى
خۆرئاوايە تا ئەوھى پىويستمان بە كۆ كوردنەوھ و پىكەوھ گرىدانى زانستە ئايىنى و
زانستە نوپكان بىت.

منیش له لایه‌نی خۆمه‌وه پیم و تن:

با به فهرزی مه‌حال و اگریمان بکه‌ین که ئیوه پێویستان به‌مه‌ نی‌یه، به‌لام خۆ
سه‌ره‌لدانی زۆربه‌ی پێغه‌مبه‌ران - دروودیان له‌سه‌ر بی‌ت - له‌ کیشوهری ئاسیا و
خۆره‌لاتدا، هه‌روه‌ها په‌یدا بوونی زۆربه‌ی حه‌کیم و فه‌یله‌سووفه‌کانیش له
خۆرئاوادا، به‌لگه‌ی ئه‌وه‌یه که ئاسیا زیاتر هه‌ست و شعووری ئایینی به‌ره‌و
پێشکه‌وتنی راسته‌قینه‌ی ده‌بات تا فه‌لسه‌فه و زانسته‌کان.

جا ئه‌گه‌ر ئیوه ئه‌م یاسا سروشتی‌یه وه‌رنه‌گرن و، به‌ بیانووی لاسایی کردنه‌وه‌ی
خۆرئاوا، نه‌ریته ئیسلامی‌یه‌کان پشتگوێ ب‌خه‌ن و ده‌وله‌ته‌که‌تان له‌سه‌ر بناغه‌ی
ئیلحاد بنیات بنین، ئه‌وا هه‌یشتا هه‌ر له‌ پیناوی به‌رژه‌وه‌ندیی نیشتمان و نه‌ته‌وه‌دا
ناچارن که لایه‌نی ئیسلام بگرن، تاکو بتوانن ناشتی له‌ پارێزگاکانی
خۆره‌لاتدا (کوردستان) سه‌قامگیر بکه‌ن که که‌وتوو نه‌ته‌ نیوان چوار پینج ده‌وله‌تی
مه‌زنه‌وه!

واله‌ نیوان هه‌زاران نمونه‌دا یه‌ك نمونه‌تان پێش‌چاوه‌ده‌خه‌م:

کاتی که له‌ شاری "وان" بووم، به‌یه‌کی‌ک له‌ قوتایی‌یه‌ کورده‌ به‌غیره‌ته‌کانی
خۆم وت:

تور که‌کان گه‌لی خزمه‌تیان به‌ ئیسلام کردووه، رات به‌رامبه‌ریان چی‌یه؟
وتی:

(من تور کینکی موسلمانم پێ باشه‌ له‌ براهه‌کی فاسقی خۆم، ته‌نانه‌ت له‌به‌ر
ئه‌وه‌ی تور که‌که‌ خزمه‌تی ئیسلام ده‌کات له‌ باوکه‌م زیاتر په‌یوه‌ندی له‌ گه‌لدا
ده‌به‌ستم).

پاشان رۆژگار گۆرا و سالان هاتن و رۆشن.. هه‌ر ئه‌و قوتایی‌یه - خوالیی
خۆش بی‌ت - له‌ سه‌رده‌می دیلمدا رۆشنبوووه ناو قوتابخانه‌ نوێ‌یه‌که‌نه‌وه‌ له
ئه‌سته‌مبول. ئنجا پاش گه‌رانه‌وه‌م له‌ دیلی چاویم پێ که‌وته‌وه، هه‌ستم کرد له
ئه‌نجامی "ده‌مارگیری تورکی" له‌ لایه‌ن هه‌ندی که‌س له‌ مامۆستا کانیه‌وه "ده‌ماری
نه‌ته‌واپه‌تی کوردی" لای ئه‌میش بزواوه و، ده‌یوت:

(من ئىستا كوردىكى بە ئاشكرا فاسق، تەنەت مولحیدىشم لە تور كىكى
پياوچاك پى باشزە)!

پاشان چەند دانىشتىكم لە گەلدا ساز كرد و، بە ئىزنى خوالەو حالەتە رزگارم
كرد و، قەناعەتى بۆ دروست بوو كە: تور كە كان سەربازى پالەوانى ئەم نەتەوئەن.
دەسا ئەى پەرلەمانتارە پەرسىيار كەرە كان!

نزىكەى پىنج مىيۆن كورد و سەد مىيۆن ئىرانى و هىندى و حەفتا مىيۆن
عەرەب و چل مىيۆن قەفقاس لە خۆرەلەتدان و، هەموو وىشيان پەيوەندى يە كانى:
براىەتى و دراوسى يەتى و پىويستى يان بە يە كترى بە يە كەوە گرىيان دەدات..
جا من پەرسىيار لە ئىوئە دە كەم:

ئەم دوانە كامىان زياتر پىويستن: ئەو دەرس و وانەيەى كە قوتابى لە زانكۆكەى
"وان" دا دەپخوئىنيت كە قوتابخانەيە كە گەلان و نەتەوئە كان لە خۆدا كۆدە كاتەو..
يان ئەو وانەيەى كە نەفەرەت دەخاتە نىوان ئەو گەلانەو، بىرى ئەو قوتابى يە تەنھا
لە نەتەوئە كەى خۆيدا دەبەستىتەو، ئىنكارى براىەتى ئىسلامەتى دە كات و،
هەموو توانايە كى بۆ فېر برونى زانستە فەلسەفى يە كان دەخاتە كار و، هېچ بايە خىك
بۆ زانستە ئىسلامى يە كان دانائىت!؟

ئايا حالى ئەم يە كەيان وەك حالەتى دوو هەمى قوتابى يە كەم دەر ناچىت؟
دواى ئەم پەرسىيارە، ئەو پەرلەمانتارانەش كە شوپىن پىي خۆرئاوايان
هەلەدە گرت و دەستيان لە نەرىتە ئىسلامى يە كان داشۆردبوو، هەلسان و
بەربارە كەيان ئىمزا كرد. پىويست ناكات ناويان بەهېنم، چونكە كۆچى دوايان
كردوو. خوا لىيان خۆش بىت.

چوارەم:

"سەرۆك كۆمار" دامەزراندنى ئەو زانكۆيەى لە خۆرەلەتدا لە ناوئەندى بابەتە
سىياسى يە گەنگە كاندا دانا و، تەنەت وىستى ياسايەك دەربكات بۆ تەرخان
كردنى شەست مىيۆن لىرە، بۆ مەبەستى بنىاتنانى ئەو زانكۆيە.

ئەم زانكۆپە بەردیكى بناغەپە بۆ سەقامگەر كردنى ئاشتى لە خۆرەلاتى ناوەرەستدا و، دەپى بە قەلایەكى قاپى ئاشتى و ئاسایش لەویدا، ھەرۆك - بە پشتیوانى خۆى گەرە - گەلى سوودیش لە بەرژەوئەندى ئەم گەل و ولاتەدا بەرھەم دەھینیت.

زانستە ئىسلامى بە كان لەم زانكۆپەدا بناغەپى دەبن، چونكە ھیزە دەرەكى بە پرووختنەرە كان چەند ھیزىكى ئىلھادىن و "مەعنەویات" لەناو دەبەن. خۆ مەگەر ھیزىكى مەعنەویى گەرە و ھەك خۆى، دەنا ھىچ ھیزىك ناتوانیت لە پروویدا بووستیت، بەلكو تەنھا ئەو ھیزەپە كە بە وینەى بۆمباى ئەتۆمى بەسەر ئەو ھیزە ئىلھادى بەدا دەتەقیتەو.

ئێو خۆتان بە ناچار دەزانن لەم مەسەلە بەدا پراوێژ بە ئەمرىكا و ئەوروپا بكن، بەلام منیش بە مافى خۆمى دەزانم كە پراى خۆمى تیدا دەر بېرم، چونكە پەنج و پىنج سالى تەمەنى خۆم لە پىناویدا بەخت كردووە. تەننەت بە ناوى سەرجمى نەتەووە چاوەروانى ھىنانەدى ئەم ئاواتەین لە لایەن ئێووە.

سەعیدی نوورسى

(دواھەمین وانە سەبارەت بە كارى ئىجابى بنیاتنەر)

ئەم وانەپە دواھەمین وانە كانى مامۇستا نوورسى بە كە پىش وەفاتى بە قوتابیانى خۆى وتووەتەو.

برا ئازىزە كام!

ئەركى سەرشانى ئێمە كارى ئىجابى بنیاتنەرە، نەك تەقالاى كارى سەلبى پرووختنەر. ھەرۆھا خزمەتكردى ئیمانە لە بازەى رەزامەندى خۆى گەرەدا،

بئ ئەو هی خوۆمان له کارێکدا ب سه پینین که خوای گهوره خوۆی ئەنجامی ده دات. ئیمه له بهرامبەر هەر چه شنه تنگانە و گرفتێک بیتە پیمان ئەرکی خوۆراگری و شوکرانه مان خراوه ته ئەستۆ، ئەویش به ئەنجامدانی ئەو خزمه ته ئیمانی به بنیاتنه ره ی که پارێزگاری له ئاسایش و ئارامی ده کات.

وا خوۆم به نموونه ده هیمنه وه:

هەر له میژه هیچ کاتێک سهرم بۆ خوۆسه پاندنی هیچ که سیك نهوی نه کردوه. ئەمهش چه ندین رووداوی زۆری ژیا م ده یسه لمین.

بۆ نموونه: هه لئه سائم له بهر سهر کرده ی گشتیی پروس، ههروه ها وهك ئەو هی که هیچ بایه خیکم به پر سیاری پاشا (جنرال) کانی دیوانی دادگای سهر بازی نه دا که هه ره شه ی سیداره و کوشتیان لئ ده کردم..

ئهم په فتاره م بهرامبەر هەر چوار سهر کرده که پرونی ده کاته وه که خوۆسه پاندنی هیچ که سینکم بئ قبول نه کراوه.. که چی و ماوه ی سی سا له به رازی بوونه وه رووبه رووی هه موو ئەو مامه له نابه جی و نا په وایانه بوومه ته وه که له م ماوه یه دا له گه لم کراوه، تا کو هه وئ و ته قالا مان بۆ کاری ئیجایی بئت و، خوۆمان دوور بجهینه وه له کاری سه لبی، بۆ ئەو هی خوۆم له ئیشیکدا هه لئه قورتینم که هی خوای گهوره خوۆیه تی. ته نانه ت هه موو مامه له نابه جی و ناشیرینه کانی ئەم ماوه یه م به رازی بوون و ئارامگرتنیکی جوانه وه پئشوازی کردوه و، له مه شدا "جه رجیس پئغه مبه ر، دروودی خوای له سه ر بئت" و ها وه له به رپژه کانم - خوایان لی رازی بئت - دانا وه به سه رمه شق و پئشه نگی خوۆم. ئەوه بوو ها وه لان له جه نگی به در و ئو خوددا گه لئ سه ختیان چه شت.

بۆ نموونه: دو عام له و داواکاره گشتییه نه کرد که بریاری سته مکارانه ی بۆ ده رده کردین، هه رچه نده ش من هه شتا و یهك هه لئه م لئ گرت. له بهر ئەو هی ئەرک و بابه تی سه ره کیی ئەم پۆزگاره بریتییه له جیهادی مه عنه وی و دانانی به ربه سستی توندو توۆل له به رده م و ئرانکارییه مه عنه وی به کان و، یارمه تیدانی ئاسایشی ناوخۆ به هه موو هیزیکمان.

بهلني، پڙيازي ئيمه هيڙي تيدايه.. بهلام تنها بؤ دهسته بهر كردني ئاسايشي ناوخؤ به كارمان هينا. بؤيه به دريڙايي زيانم و به مه بهستي شوينكهوتني دهستوري هم ئايه ته پيروزه: ﴿وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى﴾ (واته نابني هيچ كه سني له سهر تاواني كه سي تر، تنانته براكه ييان خؤشه ويستاني، سزا بدرئيت) ئاسايشي ناوخؤم هينا وه ته دي.

هم هيڙه له دؤي هيڙشه دهره كي به كان نه بئي ناكريئ به كار بهيئريئ. ئهر كي سهر شامان - به پيئي هم ئايه ته پيروزه - يارمه تيداني پاراستني ئاسايشي ناوخؤيه به هم مو توانايه كمان. ههر له بهر ئه وشه كه له سهر انسه ري جيهاني ئيسلاميدا مه گهر به پيڙهي له سه دا يه كه له چاو شويناني تر دا، ده نا ئاگري شه ري ناوخؤ پرووي نه داوه كه ئاسايش تيك بدات. ئه و پيڙه كه ممش ئه بنجامي جياوازي ئيجتihad و بؤچرونه كان بووه.

مه زنرين مهرجي جيهادي معنه وي خؤه له نه قورتاننده له كار و فرماني خواي گه و ره دا. واته له كارنكدا كه هي خواي گه و ره خؤيه تي و به ئيمه نه سپيڙاوه. به و اتايهي ئهر كي سهر شاني ئيمه تنها خزمه ته، نه كه شتي تر. به لام هاتنه دبي ئه بنجامه كانئ ئه و خزمه ته به ده ست په و ره دگاري جيهانيانه و، ده بئي ئيمه تنها سهر قالي جي به جي كردني خزمه ته كه مان بين.

منيش به وينهي "جه لاله دين خواره زم شا" ده ليم:

(ئهر كي سهر شام خزمه تي ئيمانه.. سهر كه و تن و شكست له لايه ن خواي گه و ره ويه).

هه و ره ها وانه ي خؤ ته يار كردن "ئبخلاسي ته واره تي" م له قورئاني پيروز وهر گرتووه.

بهلني، هيڙشه دهره كي به كان ده بئي به "هيڙ" بهر گري بكرين، چونكه مال و وه چهي دوزمن له هيڙشي له و جوڙه دا وه كه ده سكه و تيكي جهنگ مامه له يان له گه ن ده كري. به لام له ناوخؤدا به و جوڙه ني، چونكه ده بئي به شيويه كي ئيجابي و

بنیاتنہر، واتہ بہ ٹیخلاسی تہواوہتی مرؤف پرووبہ پرووی ویرانکاری یہ معنہوی یہ کان بیٹتہوہ و، جیہادی دہرہوہ جیایہ لہ ہی ناوہوہ. خواہی گہورہش چہندین ملیؤن قوتابیہ راستہ قینہی پین بہ خشیم، بہ لام ٹیمہ بہ ہممو ہیزیکمان و لہ پیناوی دہستہ بہر کردنی ٹاسایشی ناوخؤدا کاری ٹیجایی و بنیاتنہر رادہ پیرینین. کہواتہ لہ سہردہمی ٹیستادا جیاوازی یہ کی مہزن ہہیہ لہ نیوان جیہادی ناوخؤ و ہی درہوہدا.

بایہ تیکئی تر ہہیہ لہ رادہ بہدہر گرنگہ و، بریتی یہ لہوہی کہ:

داخوازی یہ کانی مہدنیہنی دہنی (واتہ نزم سہبارت بہ فہرمانہ کانی قورئانی پروؤز) لہم پروؤگاری ٹیمہدا پنداویستی یہ ناچاری یہ کانی مرؤفی لہ "چوار" دانہوہ زیاد کردوہ و گہیانندوویہ تہ "بیست" دانہ پنداویستی! ٹہوہ تا بہ (زیادہ پرووی و خووی پٹوہ گرتن و لاسایی کردنہوہ) شتہ ناپٹویستہ کانی خستوہتہ شوینی شتی پیویست و، ہہندئی کس دہینی کہ ہہرچہندہش ٹیماندارہ، بہ لام لہ بہر سہرقال بوونی تہواوہتی بہ کارہ کانی گوزہرانی دنیا، کہ لہو گومانہدایہ پٹوست بن، دہچئی فہزلی ژیانی دنیای دہدات بہ سہر ہی دوارؤژدا!

چل سال پٹیش ٹیستا "سہر کردہیہ کی گشتی" چہند ٹہفسہرٹک و تہنانہت ہہندئی زانای پٹشہواہی نارد بو لام، بہو نیازہی کہ - تارادہیہک - ہمگپرنہوہ بو ناو کارہ کانی سہر بہ دنیا و، وتیان: "ٹیمہ ناچارین". واتہ: ناچارین لاسایی ہہندئی بنہمای ژیانی ٹہوروپایی و خواستہ کانی شارستانیتی بکہینہوہ، بہ پٹئی دہستووری زانراوی: (الضرورات تبیح المحظورات).

پٹم وتن:

ٹپوہ تہواو خہلہ تاون! چونکہ ٹہو "ناچاری" یہی کہ لہ ہہلٹژاردنی ہہلہی مرؤفہوہ پہیدا بوویست ہہرگیز شتانی حہرام ناکات بہ حہلال. بہ لام ٹہگہر ہؤکہی ویست و ہہلٹژاردنی ہہلہی مرؤف نہیبت، واتہ ناچاری یہ کہ لہ رینگاہیہ کی حہرامہوہ نہہاتیبیت، ٹہواو زبانی نی یہ. بو نمونہ: ٹہگہر کہسیک بہ

کاری ویست و هه‌لبژاردنی هه‌له‌ی خۆی مه‌ی بچواته‌وه و مه‌ست بییت، پاشان به‌و
 حالته‌وه تاوانیک ته‌نجام بدات، ته‌وا بریاری شه‌ری له‌سه‌ر ده‌رده کریت و سزا
 ده‌دریت و به‌بی تاوان دانانریت. به‌لام ته‌گه‌ر منالیک ژیری له‌ده‌ست داییت و له
 ده‌می تیکچوونی ژیری و نه‌مانی ئاوانیدا که‌سینکی کوشت، ته‌وا چاوی لێ
 ده‌پۆشری و سزا نادریت، چونکه‌ به‌ ویستی خۆی تاوانه‌که‌ی ته‌نجام نه‌داوه.

هه‌ر به‌م جۆره‌.. به‌و سه‌ر کرده و پیشه‌وایانه‌م وت:

ئایا جگه‌ له‌ خواردن و بژێو چی هه‌یه‌ ناچاری (زه‌رووره‌ت) بییت؟ خۆ هه‌یج
 کاتی ته‌و کردارانه‌ی که‌ له‌ ئیختیاری هه‌له‌ و له‌ حه‌ز و مه‌یله‌ نا‌ه‌واکانه‌وه‌ په‌یدا
 بووبن نابنه‌ به‌هانه‌ و پاساوینکی شیاو که‌ حه‌رامیان پێ حه‌لال بکریت. بۆ ئه‌وه‌:
 ته‌گه‌ر مرۆفیک به‌ زۆری خوی گرت به‌ شتینکی وه‌ک به‌دوادا گه‌رانی فلیمه‌کانی
 سینهما و سه‌ردانی شانۆگه‌ری و سه‌ما، که‌ هه‌یج کام له‌وانه‌ به‌ "ناچاری" دانانرین،
 به‌لکو خوو پێوه‌ گرتینکی ته‌نجامی هه‌لبژاردنی هه‌له‌ی ته‌و که‌سه‌ن، ته‌وا بیانوو په‌کی
 ته‌وتۆ نابن که‌ ده‌ست بدات بۆ حه‌لال کردنی شتی حه‌رام! ته‌نانه‌ت یاسای مرۆفیش
 ته‌م شتانه‌ی په‌چاو کردووه‌ و، "زه‌رووره‌ت" ی بێ گومانی به‌ده‌ر له‌ ئیختیاری
 مرۆفی جیا کردووه‌ ته‌وه‌ له‌و بریارانه‌ی که‌ ته‌نجامی هه‌لبژاردنی هه‌له‌ی مرۆفن.
 به‌لام یاسای خوایی به‌ شیوه‌یه‌کی بنه‌رته‌ی و توندوتۆڵ و تۆکه‌م و دامه‌زراو له
 په‌کی جیا کردووه‌ ته‌وه‌.

برایانم! هه‌یرش مه‌که‌نه‌ سه‌ر ته‌و زانایانه‌ی که‌ له‌و گومانه‌دا بوون هه‌ندئ
 ناچار کاری سه‌رده‌م به‌رواته‌ ناوه‌ندی "زه‌رووره‌ت" ه‌وه‌ و، لایه‌نی بیدعه‌تیان گرت.
 به‌لێ، رووبه‌رووی ته‌وه‌ هه‌زارانه‌ مه‌بنه‌وه‌ که‌ به‌ نه‌زانی لایان وابوو ته‌و کارانه
 "زه‌رووره‌ت" بن و، هه‌ر به‌و پێشه‌ش په‌فتاریان کرد. له‌به‌ر ته‌وه‌ی ئیمه‌ هه‌یزمان
 له‌ناوخۆدا ناخه‌ینه‌ کار. که‌واته‌ په‌خه‌یان پێ مه‌گرن و مه‌یان هه‌ژین، ته‌نانه‌ت ته‌گه‌ر
 نه‌یاره‌ کاغمان له‌ زانایانی پیشه‌واش بن.. من به‌ ته‌نها خۆم سه‌رجه‌م به‌ره‌هه‌ست و
 په‌رخه‌ و ته‌گه‌ره‌ کام خسته‌ ته‌ستۆمه‌وه‌ و، هه‌نده‌ی گه‌ردیله‌یه‌ کیش ساردوسپری و

که متهر خه ميم نه نواند و، به ئيزنی خوای گوره له و خز مه ته ئيمانی يه دا سر که وتم
به ده ست هينا. ئيستاش و پيرای بوونی ملیژنان قوتایی نوور، هر به کاری
ئيجایی به وه خه ریکم و، هموو ستم و هه ژاندن و سوو کایه تی به کان هه لده گرم.
ئیمه ئاور له دنیا نادهینه وه. خو ئه گهر سهیری دنياش بکهین جگه له
يار مه تیدانیان هه وئی هیچ شتیکی تر نادهین. ئه وه تا به شیوه یه کی ئيجایی له
ده سته بهر کردنی ئاسایشدا یار مه تیبیان ده دهین. هر له بهر ئه م چه شنه راستی یانه یه
که ئیمه هر دم چاویان لئ ده پو شین، ته نانه ت گهر ئه وان به سته ميس مامه له مان
ئه گه لدا بکه ن.

بلاو بوونه وه ی په یامه کان قه ناعه تیکی ته وا وه تیبی پی به خشییوین که
"تمو قراتی به کان" پشتی ئاین ده گرن و له دژی رانا وه ستن. له بهر ئه وه، ده سته پینانه
پیی په یامه کان له دژی سوودی نیشتمان و گه لدا یه.

وا ئه وونه یه کی بچوو کتان له سهر ئه و ده ستووره بو ده هینمه وه که ده لئ:
"زه ووه تیک له هه ئیژاردنی هه لئه وه په یدا بوو ییت نایته مایه ی حه لال کردنی
شتی حه رام":

په یامیکی نهینی و تایبه ت هه بوو که ریم به بلاو بوونه وه ی نه دا و، وه سیتیم بو
قوتایانم به جی هیشته که دوای له دنیا ده رچوو نم بلاوی بکه نه وه. به لام پشکینی
داد گاکان ئه و په یامه ی ده ر خست و، به وردی خویندیانه وه و، پاشان بریاری بی
تاوانیی په یامه که یان ده ر کرد و، داد گای ته میزیش پشتی ئه و بریاره ی گرت. ئه جا
دوای ئه وه منیش له پیناوی ده سته بهر کردنی ئاسایشی ناوخو و ری نه دان به وه ی
که له سه دا نه وه و پینجی بی تاوانه کان زیانیان پی بگات، و تم: دوای راویژ کردن
به یه کتری ئه جا ده کری بلاو بکریته وه.

مه سه له ی سی هه م:

"کوفری ره ها" ئیستا تیده کوشیت که دوزه خیکی مه عنه یی سامناک په ره پی
بدات و بلاوی بکاته وه، که ده پی هیچ مرز فیک له سهر تاسه ری جیهاندا لئ نزیک

نه بیتموه. به لآم یه کئی له نهینی یه کانی تهوی که قورئانی پیروز "میهره بان یه بۆ هموو جیهانیان" له وه دایه که ههروه که میهره بان یه بۆ سه رجهم موسلمانان، میهره بان یه بۆ کافران و گشت ئاده میزاده کانیش! چونکه گریانی بوونی قیامت و بوونی خوای گهوره بان له لادهه ژینیت و، بهم گریمانه هندی له تازاره کانی تهو دۆزه خه معنهوی یه بان له سه شان سووک ده کات که هه له م دنیا یه دا به تاگره که ی داخ ده بن!

تهمش نهینی یه کی وردی تهویه که قورئان بووه به: "میهره بان یه بۆ هموو جیهانیان".

به لآم به شی "گومرایی" له ناو زانست و فلسه فه دا، تهو فلسه فه و زانسته ی که هاو بۆ چوونی قورئان نی یه و له راسته شه قام لایداوه، دهستی داوته بلاو کردنه وه ی "کوفری ره ها" له سه ش یوازی شیروعی یه کان. تهو ته له پی زه ندیق و سونافیقان و به هزی هندی له سیاسه تمه داره کافره کانه وه خه ریکن تهو بۆ چوونه ی خۆیان له زهینی خه لکیدا مۆتور به ده که ن که ئازاوه و تۆقاندن به ره هم ده هینیت. له کاتیکدا که شتیکی پوون و زانراوه "زیان" ناگوینچی به بی "ئاین" به سه ر بچیت و، تهو بنه مایهش که ده لئ: (هیچ نه ته وه یه که به بی ئاین ژبانی نی یه) ئاماژه بۆ ته م خاله ده کات. چونکه - له راستیدا - ناگوینچی مرؤف به "کوفری ره ها" بژی..

له بهر تهوه، یه کئی له موعجیزه معنهوی یه کانی قورئانی حه کیم له وه دایه که ته م وانه یه ی به قوتاییسانی سوور به خشیه، تا کو له م سه رده م و پۆز گاره دا بینه بهر به ستیکی توندو تۆل له بهرده م کوفری ره ها و تیرۆر و تۆقاندندا. به لئ، به راستی "په یامه کان" رۆلی خۆیان بیی.

به لئ.. هه ره ته م وانه قورئانی یه بوو که ئیمه ی له م تهو ژمه پاماله ره پاراست که به سه ره موو ولاتی چین و نیوه ی تهو روپا و ده ولته کانی به لئ قاندا زال بوو.. ته م وانه یهش بوو که بهر به ستیکی له بهرده م تهو هیر شه دا بنیات نا. به م جوژه چاره سه رینکی باش و گونجاو پهیدا بوو بۆ وه ستان له بهرده م ته م مه ترسی یه کتوپره دا.

كەواتە ھەرگىز ناگوۋىچى "موسلمان" ۋاز ئە ئايىنە كەى بەھىئىت و بىئىت بە گاور، يان جوولە كە، يان بەلشەفېك. چونكە ئە گەر گاورىك بىئىت بە موسلمان خۆشەويستى بۇ ھەزەرتى عىسا - دروودى خوای لەسەر بىت - پەر زیاد دە بىت. ھەر ھەا جوولە كەش دوای موسلمان بوونى زىاتر ھەزەرتى مووساى - دروودى خوای لەسەر بىت - خۆش دەوېت

بەلام ئە گەر موسلمان پاشگەز بىئەھو و پەيوەندى ئەستۆى بە زنجىرەى پىغەمبەرى خۆشەويستەھە ﷺ بېچرىت و ۋاز لە ئايىنە كەى بەھىئىت، ناتوانى پرواتە ناو ئايىنىكى ترەھ، بەلكو دە بىتە تېرۇرىستىكى تۇقېنەر و ئازاھەچى و، ھېچ كام لە تاكارە بەرز و كاملە كان لەناو گىانى ئەودا نامىئىتەھە و، وېژدانىشى بە تەواوى دەرزىت و بە وېنەى ژەھرىكى كوشندەى لى دىت لە ژيانى كۆمەلايە تىدا.

لەبەر ئەھ، شوكر و ستايش و سوپاسى خۆمان پىشكەشى خوا گەورە دە كەين كە بە ناوى "پەيامە كانى نور" ھە پە كى لە ۋانە كانى قورئانى خواھن ئىعجاز بۇ رزگار كەردنى ئەم چەرخە لەناو مىللەتى تورك و عەرەبدا و بە ھەردوو زمانى توركى و عەرەبى بلا بوونەھە.

ئەھوش بە دلتىايى سەلماھە كە ھەر ھەك شازدە سال پىش ئىستا ئەم پەيامانە ئىمانى شەش سەد ھەزار كەسىان رزگار كەرد، ئىستاش ئەم ژمارە پە لەھە تىپەر بووھ و گەشتوھە تە مليۇنەھە كەس.

جا ھەر ھەك پەيامە كانى نور - تا پارادەيەك - بوون بەھۆى رزگار كەردنى مەرفاھەتى لە تۇقاندن و تېرۇر، بە ھەمان جۇر بوون بە ھۆى براپەتى و پە كىتى لە نىوان ھەردوو برا بەرپۇزە كەى ئىسلامدا كە عەرەب و توركن، تەنانەت بە تەسدىقى دوژمنانىشى بوون بە ھۆكارىكى پەخش بوونى فەرمانە بناغەيىسە كانى قورئانى پېرۇز.

جا مادەم "كوفرى پەھە" لەم سەردەمەدا دە بىتە بەر بەست لە بەردەم قورئانى پېرۇزدا و، "كوفر" یش بۇ خۆى ھەر لەم ژيانەى دنيادا دۆزەخىكى مەعنەھى زىاتر

نه دۆزه خى راسته قينه له خۆيدا هه لده گريټ، چونكه له توانادا نى به كه "مردن" بكوژى و له ناوبريټ، بگره هه موو رۆژى سى هه زار تهرم شايه تى له سه ر بهرده و امبوونى "مردن" ده دات..

ئه وائهم مردنه سه باره ت به و كه سهى كه دوو چارى "كوفرى په ها" بووه، ياخود پشتى ده گريټ، ده بيته دۆزه خيكي معنه ويى ئه وتو كه ده يان جار له دۆزه خى راسته قينه ئازارى زياتر بيټ. چونكه ئه و كه سه به هۆى كوفره په ها كه يه وه "مردن" به ئيعدام و له ناودانى هه ميشه يى ده زانيت، چ بۆ خۆى و چ بۆ هه موو خۆشه ويستانى پيشين و داها تووى. ئه وه تا هه روه ك مرؤف به خۆشى و به خته وه يى خۆشه ويستانى به خته وه ر و دلشاد ده يټ، به ئازار و ئه شكه نجه شيان ئازار ده چيژيټ. كه واته ئه و كه سهى باوه ر به بوونى خواى گه وره ناهينيټ، هه موو ئه و به خته وه ر بيانهى له كيس ده چيټ و ئازار ده چيټه جييان.

له بهر ئه وه، تاقانه چاره سه ر له م سه رده مه دا كه ئهم دۆزه خه معنه ويى به له سه ر دلى مرؤف هه لبگريټ ته نها هه ر "قورئانى پيرۆز" و، به شه كانى په يامه كانى نووره كه مو عجزيه به كى معنه ويى قورئانى پيرۆزن و، به ينى ئاستى تيگه شتى ئهم چهرخ و سه رده مه نوو سراون.

ئىستا ئيمه سوپاسى خواى گه وره ده كه ين كه - تاراده يه ك - يه كيټك له پارته سياسى به كان هه ستى به مه كردووه و، رپى له بلاو بوونه وهى په يامه كانى نوور نه گرتووه و، به ربه ستى له به رده م بلاو بوونه ويان دانه ناوه، ئه و په يامانهى كه ده يسه لينن: راستى به كانى ئيمان هه ر له م دنيا به دا تامى به هه شتىكى معنه ويى به ئه هلى ئيمان ده چيژن. به لكو بوارى بلاو بوونه وهى په يامه كانى دا و ده ستى له وه هه لگرت كه گوشار بخاته سه ر ئه وانهى په خشى ده كه ن.

برايانم! نه خۆشى به كه م زۆر توند بووه له سه رم و، له وانه يه به م نزيكانه كوچ بكه م. يان به ته وارى رپى قسه كردنم لى بگريټ، وه ك ئه وهى هه ندى جار ليم ده گيرا. له بهر ئه وه، ده ينى برايانى ئاخيره تم چاوپوشى بكه ن له هيرش بردنه سه ر

هەندئى كەسى ھەزار لەوانەى كەوتوونەتە ھەلەو، بە "أهون الشرين" (واتەسوو كەلەترين زيان)يان دابئین و، ھەميشە كارى ئىجابى ئەنجام بدەن، چونكە كارى سەلبى ئەركى سەرشانى ئىمە نى يە و، لەبەر ئەو ھەش كارى سەلبى لە ناوخۆدا تاوانىكە لىخۆشبوون ھەلناگرئى. خۆ مادەم بەشيك لە سياسەتەدارە كان زيان بە پەيامە كانى نوور ناگەيەنن، بگرە كەمىكيش چاوپۆشى دەنوئینن، ئەوا بە چاوى "أهون الشرين" بۆيان پروانن و، بە مەبەستى خۆ پرزگار كردن لە زيانى ھەرە گەورە ھىچ كاتئى زيان بەوان مەگەيەنن، بەلكو ھەول بدەن سوودتان ھەيئت بۆيان.

جىھادى مەعنەوى ناوخۆ برىتى يە لە تەقالا و تىكۆشان لە دژى ويرانكارى و پروو خاندەنە مەعنەوى يە كان و، ھەرگىز جىھادى ماددى نى يە. بەلكو داخوазى پىشكەش كردنى چەند خزمەتلىكى مەعنەوى يە. لەبەر ئەو، ھەر وەك ئىمە خۆمان لە ئىشو كارى ئەھلى سياسەتدا ھەلناقورتىنن، ئەھلى سياسەتەش مافى ئەو ھيان نى يە خۆيان بە ئىمەو سەرقال بکەن.

بۆ نمونە: من چاوپۆشىم لە ھەموو مافە خوراوہ كانى خۆم كرد و لە يە كىكى پارتە سياسى يە كان خۆش بووم، ھەرچەندەش بۆ ماوہى سى سال ھەزاران تەنگ و چەلمە و بەندىم لە لا يەن ئەو پارتەو ھاتە رئى، ھەموو ئەو تەنگانە و گوشارانەش بوون بە ھۆى پرزگار بوونى لە سەدا نەو ەد و پىنجى خەلكانى ھەزار لەو ەى كە دوو چارى گوشار و سەتم و پەخنە بىنەو ە. چونكە گوناھە كە درايە پال لە سەدا پىنجى ئەو پارتە، بە پىنى فەرمانى ئايەتى پىرۆزى: ﴿وَلَا تَسْرُ وَازِرَةً وَزَرَ أُخْرَى﴾. كەواتە ئەو پارتەى كە دژايەتى كردىن بە ھىچ شىو ەيەك مافى ئەو ەى نى يە سكالامان لە دەست بكات.

تەنانەت داواكارى گشتى بە كارىگەرى و ھەم و گومانى ھەلەى ھەندئى لە جاسووس و ھەوالگرە كان، لە دادگايە كدا داواى سەپاندنى پىرپارىكى دە كرد لەسەر ئىمە كە ھەفتا كەس بووين تۆمەتباريان كردبووين و، لەو ەشدا پىشتى بە

تینگه یشتنی نابه جتی و ههلهی خۆی و ورد نه بوونهوهی له ههواله كان به سستبوو. ههروهك و اتایه كی ههلهی دایه پال به شیکي په یامه كانی نوور. به هه لانهش، كه له هه شتا ههله زیاترن و هه موویانمان چه سپاند، تیده كۆشا كه بریارینكمان له دژ ده بکریت..

یه كتی له بریانتان كه له هه موو كهس زیاتر ئه و هیرشانهی ئاراسته كرا و خرابووه به نندیخانه، رۆژی له په نجه ره ی به نندیخانه كه یه وه كیژوله به كی منالی بینی، ههوالی پرسى كه منالی كتی به؟ كاتنی پینان وت: هى داواكارى گشتی به، ئه و له بهر خاتری ئه و مناله بی تاوانه ته نانهت دوعای له و داواكاره گشتی بهش نه كرد! ئومید وایه كه ئه و گرفت و پشویپیانیهی داواكارى گشتی ئیمه ی پنه گیرۆده كرد، هه موویان بوون به مایه ی خیر و میهره بانى، چونكه بوون به هۆی پتر بلا بوونهوهی په یامه كانی نوور كه موعجیزه به كی معنه و بی قورئانی پیروزه.

برایمان! له وانه به بهم نزیكانه بمرم. بزائن كه ئه م چه رخ و سهرده مه نه خۆشی به كی هیرشبهری تایهت به خۆی هه به، ئه ویش خۆپهرستی و خۆشویستنی زات و، جهزی برده سهری ژبانیکى خۆش و جوانه له سایه ی ئارایشت و زرق و برقه سهرنج راكیشه كانی شارستانیتی و، شتانی تری هاوشیوهیان له نه خۆشی به دریوخایه نه كان. جا ماده م ئه و وانه یه په یامه كانی نوور كه له قورئانی پیروزم وه گرتووه، ده ست هه لگرتنه له خۆپهرستی و خۆشویستنی زات، تاكو له پنی پابه ند بوون به ئیخلاسی راسته قینه وه بتوانریت، "ئیمان" رزگار بکریت. سوپاس بۆ خوای گهوره كه زۆر كهس هاتنه مهیدانه وه له وانه ی كه گه شتوونه ته ئیخلاسی هه ره مه زنی ته واته تی. ئه و ته كه سانیکی زۆر هه ن كه له پیناوی بچوو كترین باهتی ئیماندا خۆویستی و مه نسه ب و پله و پنگه ی خۆیان به خت كرد. ته نانهت له لایه ن میهره بانیهی خوای گهوره وه دهنگی به كێك له قوتایانی لاواز و هه ژاری نوور كز كرا كاتنی كه دوژمنانیهی بوون به دۆستی و، گفتوگۆی زۆری ئاراسته ده كرا، ههروهك ئازاری له روانیهی ئه وانه وه پنی ده گات كه به چاوی رینز و

سهر سوورمانهوه بۆي ده پوانن، ويزاي نهوهي كه به نه ندازه ي نازاري "زلله" تهوقه كردنيش نازاري بين ده گه يه نيت و لني بيزاره!
 كاتين كه پرسياي لني كرا: بۇچي وات به سهر هاتووه؟ خو هينده هاوريت هه به كه ژماره بيان له مليونه ها تپهر ده بن، نه ي بۇچي پاريز گاريي نه و ريز گرتنه بيان ناكه يت؟

وه لامي دانه وه: ماده م ريبازمان ئيخلاسي ته وا وه تي به، نه وا به پني خواستي نه و ئيخلاسه ده بين نهك تنها "خو پهرستي" به خت بكرت، به لكو نه گهر ده سته لاتي هه موو دنياشم بدرتني ههر ده بين فزلي بابه تيكي ئيمانيي "باقي" و هه ميشه يي بدرت به سهر نه و ده سته لاتهدا. له بهر نه وه ش بوو كه له ده سي جهنگ و له هيله كاني نيشه وه دا و له نيوان بۇمباراني دوژمناندا روونكر دنه وه ي سهرنجيكي وردى يهك نايه تي قورثاني به سهر هه موو شتيكدا پيش خست و، فرماني دا به "حه ييب" ي قوتايي خو ي كه: "ده فتره كه ت ده ربه ينه" و، يه كسهر به سواي نه سپه كه ي نه و سهرنجه قورثاني به ي پني وت تاكو نه و يش بينو وسينه وه. واته له به رامبه ر بۇمباراني دوژمناندا ته نانه ت يهك دانه پست و روونكر دنه وه ي يهك دانه سهرنجي وردى قورثاني پيروزي واز لني نه هينا و، فزلي نه وه ي دا به سهر پاراستني ژياني خو يدا.

كاتين له و برايهمان پرسى:

نهم ئيخلاسه بين وينه و سهر سوور هينه ره له كني فير بوويت؟

وتى: له دوو خاله وه:

يه كه ميان: له غه زاي به دردا كه مه ز نرين غه زاكاني ئيسلامه، هه ندي له مو جاهدان چه كه كانيان له به رده م خو ياندا دانا و بۇ نويزي جماعه ت ريزيان به ست، نه واني ترش به چه كه وه له حالي ناماده باشيدا راوه سستا بوون، پاشان نه مانيش فري اي نويزي جماعه ت كه و تن، تاكو پاداشتي نويزي به كو مه ليان ده ست بكه وي، وهك نه وه ي كه پتغمبه ري نازيز ﷺ فرماني پندان.

جا مادەم لە جەنگدا ئەم روخسەتە هەبێت و، مادەم فەزلی پاداشتی نوێژی جەماعەت - کە سوننەتە - درابەسەر گەورەترین رووداوی دنیا دا لە پیناوی چاودێری کردنی ئەو سوننەتە ی پێغمبەر ﷺ.. ئەوا ئێمەش وانە ی ئەم سەرئەنجام بەچووکە ی پێغمبەری مەزن ﷺ وەر دەگرن و، بە خۆمان و گیانمان شوینی دەکەوین.

دوو هەم: ئیمامی عەلی - خوای لێ رازی بێت - لە چەندین شوینی زۆری قەسیدە ی "البدیعة" دا، بە تاییەت لە کۆتاییە کە پێدا داوای لە خوای گەورە کردووە کە پارێزگاریکی بۆ بنێرێت بپارێزێت لە بێ ئاگایی، کاتێ بە خشووعەو لە نوێژدا رادەووەستی. ئەو تا لە خوای گەورە پاراوەتەو کە عیفریتیکی بۆ تەرخان بکات: بپارێزێت لە هەر ئالتۆزی یەك دۆژمانی بتوانن زەفەری بێ بیەن کاتێ بە دنیایی و خشووعەو نوێژ دەخوینێت.

ئەم برا هەژارەشتان کە پوختە و کاکلە ی ژبانی خۆی لە خۆ پەرستی ئەم سەردەمە دا بەسەر بردووە، ئەم دوو سەرئەنجام وەر دە ی لە سەر وەری گەردوون و هۆکاری بەدیھاتنی جیھان ﷺ و، لە شیر ی ئیسلام (ئیمامی عەلی) - خوای لێ رازی بێت - وەرگرت.

بەلێ، لە زەمانە دا ئەم هەژارە لاوازە گرنگیی بە نھینی یەکانی قورئان دا و، لە جەنگدا بایەخی بە پاراستنی خۆی نە دا، بە لکو تەنھا سەرئەنجامی یەك دانە پیتی قورئانی پیرۆزی روون کردووە.

سەعیدی نوورسی

پیرستی بابتہ کان

پېړستی بابه ته کان

لاپېره

بابه ت

پاشبه نده کان چین؟

به پینووسی: مامزستا ئیحسان قاسم صالحی ۵

پاشبه نده ی بارلا

- ۱۷ پېشه کی
- ۲۱ مه کتوویی بیست و جهونهم
- ۲۲ ئه رکی سهرشانی بانگه واز کار کوتایی پین نایه ت
- ۲۶ خوای گه وره ویستی له سهر ههر شتیک بوو، نه نجامی ده دات
- ۲۷ داخوای به کانی رزگار کردنی ئیمان
- ۲۸ ده پین گوتی بیست بز وانه ی په یامه کان بندوزمه وه
- ۳۰ له ننگه رگرتن له که ناری ئارامی و ئاسایشدا
- ۳۱ گرنگیی خویندنه وه ی په یامی: موعجیزاتی ئه حمده ی
- ۳۲ چه ندرابه ریکی معنه وه ی
- ۳۲ پله کانی خز شو یستن له پیناوی خوای گه وره دا
- ۳۳ نووره کان فه راموش ناکرین
- ۳۴ کاته پیروزه کان
- ۳۵ په نجه ره کانی نور
- ۳۵ په یامه کان پیویستی به کانی ئه م سهرده مه جی به جی ده که ن
- ۳۷ پله کانی سهر سوورمان و ریزنان له په یامه کان
- ۳۸ دوا نامه بز مامی به پریز

- ۴۱ چىڭزى كۆلەۋارى و ھەژارى
- ۴۳ لە بارەى وتەى بىست و يە كەمەو ھ
- ۴۴ پەيامە كان چۈن دەخوئىرنىنەو ھ؟
- ۴۵ كلىلى پروناكى يە كان
- ۴۷ ھىوا و ئاواتىك بۇ تىگەيشتن لە پەيامە كان
- ۴۷ لە بارەى پەيامى موغجىزاتى ئەحمەدى يەو ھ
- ۴۸ نوورى ميعراج
- ۵۰ رىنگايەكى ھاۋراز
- ۵۰ سى كەساپەتى
- ۵۴ پەيامە كان دەبن بە سروودى سەرزارە كان
- ۵۵ ماھىيەتى باشكۆ كان
- ۵۶ من بە دواى نوورى كىدا دە گە پرام
- ۵۷ سىفەتى دە لال
- ۵۸ نامەيەك بۇ پزىشكىك
- ۶۱ پەيامە كان نوقمى دەرياي نوورىان كردين
- ۶۲ پەيامە كان بى ئاگىيان رەواندوۋە تەو ھ
- ۶۵ پەيامە كان خوئىنەرانيان لە ھەست و نەستە نزمە كان دوور دەخەنەو ھ
- ۶۷ ئەو دەر گايەم دۆزى يەو ھ كە بۇى دە گە پرام
- ۶۹ ئايا شتىكت لە دلدا ھەلگرتو ھ؟
- ۷۱ پايە كانى ئىمان لە پەيامە كاندا
- ۷۴ ھۆى نار دنەو ھى ديارى يەك
- ۷۶ ھەستى بىنگەرد و خاۋىنى برايانە
- ۷۸ لە خوئىندنەو ھى پەيامە كان تىر نام
- ۷۹ تاقانە دلنەو اىى من
- ۸۰ لە بارەى پەيوەندى يە كانى نيوان مامۇستا و قوتايانى
- ۸۳ پر سيارىك لە بارەى رۆ ھو ھ
- ۸۵ ئەو پەيوەندى يەى كە كات و شوئىن ناتوانن سنوورى بۇ دابئىن

- ٨٨ چند مه سله و باهه تېنكي هه مه پره ننگ
مه سله ي يه كه م:
- ٨٨ (حېكمه تى زورى "سلاواتدان" له سهر پېغمبر ﷺ)
مه سله ي دوو هه م:
- ٨٩ (هم "سروش" ه چى يه كه پنى گومر ايانى بن خليسكاوه؟)
مه سله ي سى هه م:
- ٩١ ("كوفر" توى دوزه خىكى معنه وى به)
مه سله ي چوار هه م:
- ٩٢ (بوجى كافر و گومر ايان له م دنيا يه دا به سهر نه هلى هيدا يه تدا سهر ده كه ون؟)
مه سله ي شه شه م:
- ٩٤ (هوى ناوانى هم په يامانه به: په يامه كانى نور)
وه لامي پر سيارىك له باره ي بهر گ تىگرتنى ددانه وه
- ٩٥ له باره ي په يامى حه شروه وه
- ٩٦ خزمه تگوزارى كه سه چاوه پروان كراوه كه
- ١٠٠ له باره ي ته و افوقه كانى قورئانى پروزه وه
- ١٠١ په يامه كان له زانسته ئيمانى به كانن
- ١٠٤ به خته وه رى من به نده به دوعا كردنى ئيوه وه
- ١٠٥ په يامه كان رابه رن
- ١٠٦ خوئندنه وه ي په يامه كان په رستشيكى فېكرى به
- ١٠٨ له باره ي ئىسمى نه عزمه وه
- ١٠٩ من زانستم له روجى خؤمدا ده نووسى به وه
- ١١١ هوى ده سپىك
- ١١٢ په يامه كان قووت و خؤراكن
- ١١٣ له باره ي تا قمى "زه يدى" به وه
- ١١٤ ده توانن له كورى سه عيدا دا بنيشن
- ١١٥ له باره ي "ئالى عه باء" وه
- ١١٧ پروزبايى به بؤنه ي له داىك بوونى كىژوله يه ك

- ۱۱۹ هر ده له تائيفه كه
- ۱۲۰ واتای حهرفی و واتای ئیسمی
- ۱۲۱ موسلمانن بن ئیمان و ئیماندارن ناموسلمان
- ۱۲۳ فیهقی ته كبر و مهسهله فهرعی به كان
- ۱۲۵ مهسهله یهك كه تاییه ته به "دهست پیوه گرتن" هوه
- ۱۲۶ دوا ناگادار كردنه وه (ئینزار)ی موفتیی ته گریدر

پاشبه‌ندی قهسته‌مۆنی

- ۱۳۱ هاوه‌ئیتی ته هلی حهقیقه ت
- ۱۳۲ كات و سه‌رده می كۆمه‌ن
- ۱۳۴ چاره‌سه‌ر و حیکمه‌تی وه سه‌سه‌سه‌كان
- ۱۳۶ كام په‌یام باشتره؟
- ۱۳۸ ژیری و دل پینكه‌وه‌ن له په‌یامه‌كانی نووردا
- ۱۴۰ حیکمه‌تی دوویات بوونه‌وه‌كان
- ۱۴۲ په‌یامه‌كان به‌ خۆیان بلاو ده‌بنه‌وه
- ۱۴۳ ده‌رمانی موقه‌ده‌سه
- ۱۴۴ ته‌وانه‌ی په‌یامه‌كان بلاو ده‌كه‌نه‌وه
- ۱۴۴ قه‌بوول نه‌ كردنی زیاده‌ره‌وی
- ۱۴۴ سه‌ده‌قه‌ به‌لا ده‌گێرینه‌ دواوه
- ۱۴۶ سه‌عیدی سه‌عید
- ۱۴۶ دوو مه‌سه‌له
- مه‌سه‌له‌ی په‌كه‌م:
- ۱۴۷ (دوو نیشانه‌ بۆ عاقیبه‌ت خیری)
- مه‌سه‌له‌ی دووه‌م:
- ۱۴۹ (حیکمه‌تی شكست هینانی ده‌وله‌تی عوسمانی)
- ۱۵۰ چه‌ند ته‌نجامینیکی دنیایی له‌ کاری خزمه‌تگوزاریی په‌یامی نووردا

- ۱۵۱ دوعای گشتی
- ۱۵۲ به سوودترین کار لهم کاته ی ئیستادا
- ۱۵۲ ئهر کی سهرشانی ئهو کهسه ی په یوه ندیی به په یامه کانی نووره وه کردووه
- ۱۵۵ دوو مه سه له ی ورد
مه سه له ی په که م:
- ۱۵۵ (ئه بنجامی ساویلکه یی موسلمانان)
مه سه له ی دوو هه م:
- ۱۵۶ (ته ئویلی مژده یه ک)
- ۱۵۸ ئهر کی سهرشانی په یامه کانی نوور
- ۱۵۹ ئه بنجامی بایه خدان به ده نگ و باسه سیاسی په کان
- ۱۶۲ تینکچرون و پیس بوونی کهش و هه وای معنه وی
- ۱۶۳ گوناوه کان له ئاخو زه ماندا
- ۱۶۵ ئایا له بهر کردنی قورئان باشتره یان نووسینه وه ی په یامه کان؟! ..
- ۱۶۶ راستکردنه وه ی شفه قه تینکی زیاد له پیوست
- ۱۶۸ روانینیک به په یامی "مونازه رات" دا
- ۱۷۲ له باره ی کتیه کانی تره وه
- ۱۷۵ لینکدانه وه ی حه دیسینکی موته شایه
- ۱۷۹ هاوړی په تیبی پاله وانان
- ۱۸۱ ته رازوویه کی ورد له ناو گفتو گو په کدا
- ۱۸۴ هه ندیک له کار و ئهر که کانی حه زره تی مه هدی
- ۱۸۶ خه تمه ی به کومه ل
- ۱۸۷ به شداری له کاره کانی سهر به دواړوژدا
- ۱۸۸ ئافره تان له رنی خزمه تگوزاری نووردا
- ۱۹۰ دوو پرووداوی پر له په ند
په که میان:
- ۱۹۰ (پروو په روو بوونه وه ی گوناوه هیرش به ره کان)
دوو هه میان:
- ۱۹۱ (جوبیه که ی مه ولانا خالید)

- ١٩٢ دوو مهسهله كه هاتنه دلتهوه
 يه كه ميان:
- ١٩٣ (بوئو كه سهى كه تمبهلى له زيكره كانى نويزدا ده كات)
 مهسهلهى دوو ههم:
- ١٩٤ (بوچى فزلى دنيا به سهر دواروژدا ده دريستا؟)
- ١٩٧ نازار له ناو چيزه رواالتهى يه كاندا
- ١٩٩ خزمه تگوزارى ئيمان له سهرووى ههموو شتيكه وهيه
- ٢٠٠ داوى نايينداران
- ٢٠١ چاره نووسى كافرانى بن تاوان له به لا و كاره ساته كاندا
- ٢٠٣ كار كردن بو بناغه كانى ئيسلام له ههموو شتيك له ييشتره
- ٢٠٤ راستى يه كانى ئيمان يه كه م ئامانجن
- ٢٠٦ پيوستى به په يامه كانى نوور
- ٢٠٧ به خششى په يامه كانى نوور به قوتايانى
- ٢١٣ شهش مهسهلهى جياجيا كه هى شهش دانه كه سن
 يه كه م:
- ٢١٣ (قوتايى يه چالا كه كانى گونده كه)
 كه سى دوو ههم و مهسهله كهى:
- ٢١٤ (نه خوشيى له بير چوو نه وه)
 كه سى سى ههم و مهسهله كهى:
- ٢١٥ (ئه نجامى خزمه ته مه عنوى يه كان)
 چواره م:
- ٢١٦ (سكالاي نه مانى چيز و شهوقه كان)
 پينجه م:
- ٢١٨ (كار نه كردن بو "په يامه كانى نوور به بيانوى خهم و خهفتهى ژيان)!
 شه شه م:
- (ئه و ريز و خوشه ويستى يه خهلكى جهزى لى ده كه ن من هينده به لامه وه
- ٢١٨ قورس و قبه و نازار به خشن كه گرفتارى بيزاريم ده كه ن)

- ۲۱۹ تاكه چاره سهر په يامه كانى نووره
- ۲۲۰ هم خزمه ته مان بۇر زگار كردنى رېنسا و ئاسايش تينه كوشيت
- ۲۲۱ له باره ي بهرهمه كانى سه عىدى كۆن و نوى
- ۲۲۳ رۆلى برسيتى له فيتنه ي ئاخىر زه ماندا
- ۲۲۵ په يوه ندى كردن به په يامه كانى نووره وه
- ۲۲۶ كه سى معنه وى
- ۲۲۷ نازايه تىي خۇبه ختكاران
- ۲۲۸ بۇچى وه كه سىكى سياسه تمه دار بۇت دهر وانن؟
- ۲۳۲ سهر كه وتنى په يامه كانى نوور
- ۲۳۳ خۇ تىكه ل كردنيان له گه ل قوتايياني نووردا
- ۲۳۳ په يامه كان به پىتى لاتىنى
- ۲۳۴ ته قوا و كرده وى چاك
- ۲۳۸ بوار نهدان به خۇه ل قورتاندى دهر وون
- ۲۴۲ به دوعا و نزاكاتان يارمه تيمان بدن
- ۲۴۳ و توو يۇنك له گه ل كۆمه لىك لاودا
- ۲۴۹ راستى يه كه ده مكوتى ره خنه و ئيعتيرازه كان ده كات
- ۲۵۶ كورته پروونكر دنه و به كه له باره ي ئيعجازى قورئان
- ۲۶۳ به راوردىك له نيوان نه دهبى قورئان و نه دهبى خۇرئاو ادا
- ۲۶۸ ده سته كه وتى معنه وى به كۆمه ل
- ۲۶۹ بۇچى ههر ته نها به په يامه كانى نووره وه خهريك ده بين
- ۲۷۲ هۇكاره كانى رپاكارى و رېنگران لىنى
- ۲۷۵ له باره ي ئه ر كه كانى حه زرتى مه هدى يه وه
- ۲۷۶ وه لامى نامه يه كه
- ۲۷۸ ده ستى قه دهر و ده ستى مرؤف له پروودا وه كاندا
- ۲۷۸ فه تواي "امين الفتوى" !
- ۲۷۹ بناغه كانى مامه له كردن له گه ل ره خنه گراندا
- ۲۸۲ نه خۇشيبى هم چه ر خه

۲۸۳	پۇزىي زانستخواز
۲۸۴	موعجىزەيە كى مەعنەوى
۲۸۴	گەران بە دواى ھەوالە كانى جەنگدا
۲۸۸	پەيامە كانى نوور چەند بىدار كىردنەوہەيە كن لە دلدا دەر كەوتون
۲۸۸	چۆن لە تازارى شەفەقەت پزگارم بوو؟
۲۹۱	خەم و خەفەتى قورسى ژيان
۲۹۳	پراستى يەك كە پەيوەندىي بە زانايانەوہە ھەيە
۲۹۴	خەلكى گەلى پىنوستان بە پراستى يە كانى ئيمانە
۲۹۵	دەروونىكى بەدخوازى تر
۲۹۸	نىگەرانى يەك كىو پ بە دلدا ھات
۲۹۹	لە نىوان خۆتاندا بوار بە پەخنە مەدەن
۲۹۹	چى پنى سىياسەتمان لى دە گرىت؟
۳۰۲	پىوہەدانى مېشوو لە سەرقاتان نەكات!
۳۰۷	قوتايانى نوور "خزمەت" يان لە "قوتبىيەت" پى باشرە
۳۰۹	قوتايخانەيە كى مەعنەوى لە بەرزەخدا
۳۱۰	پەرسشى فېكرى تامانجى دىيالى پى داوا ناكرىت
۳۱۲	ھەندى تايبەتكارى پەيامە كانى نوور

پاشكۆي ئەمىرداغ - ۱

		ئەو راپۆرتەي كە خەبىرە كانى ئەنقەرە بە يە كدەنگى خىستيانە بەردەستى
۳۲۳	بەرپرسە كان
۳۲۵	گفتوگۆيەك لە گەل دەروونى خۆمدا
		گفتوگۆيەك لە گەل وەزىرى داد و ئەو دادوہرانەدا كە پەيوەندى يان بە
۳۳۰	پەيامە كانى نوورەوہە ھەيە
۳۳۵	پرس و رايەك

- ۳۳۷ ئېمه له ژیر چاودیریی په روه دگار دابین
- ۳۳۷ هر چی به کتان له ده ست دیت در یغیی لئی مه کهن!
- ۳۳۸ ئېمه بهر به سستیکی قورثانی داده مه زرتین
- ۳۴۰ بوجی دوعا گیرا نه بوو؟
- ۳۴۳ نایین ناکهین به هۆکار بۆ ده سکه و ته کانی دنیا
- ۳۴۶ کورته وه لأمینک له باره ی ته و افوقه وه
- ۳۴۷ پیوستیی فیطره ت
- ۳۴۸ به نووری قورثان تیده کوشین
- ۳۵۱ راستی به کانی قورثان له پیامه کاندا
- ۲۵۱ پوزش له دوو مه سه له دا
- ۳۵۵ خواسته کانی خزمهت به ئیمان
- ۳۵۷ ههستی پیش و هخت به پیامه کانی نور
- ۳۶۱ پاشاوه ی باسی ههسته پیش و هخته که
- ۳۶۴ نهو شته ی که شایانی بایه خ پندانه
- ۳۶۸ رزگار کردنی ئیمان مه زرتین چاکه یه له م سه رده مه دا
- ۳۶۹ چی هانی خه لکی ده دات بۆ نوو سینه وه و له بهر گرتنه وه ی پیامه کان؟
- ۳۷۱ ده رسی حه قیقه تم لای کئی خویندوو وه؟
- ۳۷۳ راستی "هه میسه یی" له سه ر شانی که سانی "فانی" بنیات نازرت
- ۳۷۵ ئیمانداران پیوستیان به راستی به کی خاوینه
- ۳۷۹ بۆ به ریز به رپوه به ری ئاسایشی گشتی له نه نقره
- ۳۸۲ بۆ به رپوه به ری ئاسایشی پاریز گای ئافیوون
- ۳۸۳ له باره ی نویژی جه نازه وه
- ۳۸۴ ژنه یانی یرایانی خه و اص
- ۳۸۵ ری و شوینی که رامهت له پیامه کاندا
- ۳۸۹ خواستی باوک و فرزه ندا به تی

- ۳۹۰ تەرازووی قەناعەت و ھەلپە کردن
- ۳۹۴ ئەم ھەموو بەلگە ھێنانەو ھیە لەبەر چی؟
- ۳۹۷ ڕێی گرتن لە ھاتوچۆزی مزگەوت
- ۳۹۹ سارد کردنەو ھێ برایانی کارگوزار
- ۴۰۱ مونا قەشە لە گەڵ زانایاندا مە کەن
- ۴۰۲ مېھرە بانێی خوای گەورە لە ژێر پەردە ی موسیبه تە کاندای
- ۴۰۳ لە کاتی بیستنی ھەوالتی ناخۆشدا!
- ۴۰۴ تەئویلی فەر موودە ھە کی پیرۆز
- ۴۰۷ پەيامە کان ئەر کی سەر شانیان ڕادە پەڕین
- ۴۰۸ ئەو فەلسە فە ھە ی کە پەيامە کان ھێرش دە کە نە سەری
- ۴۱۰ نامە ھە ک بۆ زانایانی ئەزھەر
- ۴۱۱ دەسکەوتە کانی کار کردن بۆ پەيامە کانی نوور
- ۴۱۲ خزمە تگوزاری ئیمان وادە خوازیت
- ۴۱۴ یاد و پەندێک
- ۴۱۵ گفتو گو ھە ک لە گەڵ نەفسدا
- ۴۲۱ جیاوازی نیوان ئیمان و ئینکاری نە کردن!
- ۴۲۳ لە بارە ی خۆ شو بیستنی ئالی بەیتەو ھ
- ۴۳۰ خوا دەستی ئیمە ی لەو خوینە پاراست دە با ئیمەش زامان پاک رابگرین
- ۴۳۴ نامە ھە ک بۆ سکر تیری پارتنی گەلی کۆماری
- ۴۴۰ گومانێ باش بە خۆم ناھەم
- ۴۴۲ ڕێبازی پەيامە کانی نوور دەسکەوتە کانی تەریقە تیش دە ھینتە دی
- ۴۴۴ ھەموو کە لە بەرینکی نەفسم گرتو ھ
- ۴۴۷ لە بارە ی ڕوانینی حەر امەو ھ
- ۴۴۹ ئەر کە کانی حەزرتی مە ھدی
- ۴۵۴ بۆ چی وازم لە سیاسەت ھینا؟
- ۴۵۶ لە بارە ی مستەفا کە مالمو ھ

باشكۆى ئەمىرداغ - ۲

- ۴۶۳ پروانامەيەك
- ۴۶۴ نامەيەك بۇ سەرۇكى كاروبارى ئايىنى
- ۴۶۵ مۇدەى بە چاپ گەياندىنى پەيامە كان
- ۴۶۶ ھەولتى ۋەر گىپرانى قورئانى پىرۇز
- ۴۶۶ نامەيەكى كەسى و تايەت بۇ سەرۇكى كاروبارى ئايىنى
- ۴۶۹ نەھىئى ئىخلاس و ھەزەر كردن لەم تەمەنەدا
- ۴۷۲ نىشانە كانى سەرھەلدىنى تەۋمىكى نوى
- ۴۷۳ بروسكەيەك بۇ سەرۇك كۆمار
- ۴۷۴ نامەيەك بۇ سەرۇك كۆمار و ئەندامانى ئەنجومەنى ۋەزىران
- ۴۷۵ مۇدەى گىپرانەۋەى بانگى شەرى
- ۴۷۶ ئىسپارتە سەبارەت بە من شوئىنىكى پىرۇزە
- ۴۷۸ قوتايىانى نوور ژياننامەى مامۇستا كەيان دەنووسن
- ۴۷۹ برايانى موسلمان و قوتايىانى نوور
- ۴۸۰ سەئىدە لاۋە كان
- ۴۸۱ پەخنە گرتە كانى ئەھلى ئىمان
- ۴۸۲ ھەندىن لە خزمەتگوزارى يە كانى قوتايىانى نوور
- ۴۸۲ لە بارەى پەيامى: چەند بريسكانەۋەيەك (لوامع) ھو
- ۴۸۳ مۇدە و بىدار كردنەۋەيەك
- ۴۸۷ بلاو كردنەۋەى نوورە كان
- ۴۸۹ ئەركى سەر شامان كار كردنە، سەر كەوتىش تەنھا لە لايەن خواۋەيە
- ۴۹۰ ھىچ ناۋەندىك لە نيوان ئىمان و كوفردانى يە!
- ۴۹۲ بروسكەيەك لە فاتىكانەۋە
- ۴۹۳ لە بارەى: ﴿وَلَدَانُ مُخَلَّدُونَ﴾ ھو
- ۴۹۴ يادخستنەۋەى پەرلەمانتارە ئايىندار و بەغىرەتە كان

- ۴۹۵ ههمو شتيك نيشانهى له سر بهديهتير تيدايه
- ۵۰۱ ئيعجاز له شتاني ئاسايى و له گهل راها تودا
- ۵۰۶ روانين بۇ بهديهتير اوانى خوراي گهوره
- ۵۱۱ شيكر دنهوى ميژووى ژيانى دانهر
- ۵۲۱ پيامه كانى نورر هيچ تاوان و گوناھيكيان تيدانى به
- ۵۲۲ له گهل ئفسه رانى ئاسايشدا
- ۵۲۴ هر تنها حهقيقه ته كه ده دويټ!
- ۵۲۹ نامه يهك بۇ سررؤك وه زيران
- ۵۳۵ دواى ئهوى كه رؤشيتته ناو سياسه تهوه بۇچى وازت لى هينا؟
- ۵۳۷ بۇچى خؤت له ژيانى شارستانيتى سردهم دوور گرتووه؟
- ۵۴۳ با ماله كان بكرين به قوتابخانهى نورر
- ۵۴۵ ده رسه كان جينگاي من ده گر نهوه
- ۵۴۶ ره خنهى وه ليه كي مه زن
- ۵۵۲ قوربانيدانى صيدديقانه
- ۵۵۳ له بارهى "تحضير الأرواح" هوه
- ۵۵۸ راستى به كي تايبهت به ژيانى كؤمه لايه تيمان
- ۵۶۲ چاوينكهوتنى مامؤستا
- ۵۶۴ گرنگى قوتابخانهى زه هراء
- ۵۶۶ وه سيه تى مامؤستا
- ۵۶۸ بوار نهدان به "پارتى گهل" كه حوكم بگريته وه ده ست
- ۵۶۸ له زه تى به ههشت له دنيا دا
- ۵۷۱ ئاماژه به كي كورت بۇ راستى به كي گرنگ
- ۵۷۳ شوينكهوتنى سوننهت له زن هيناندا
- ۵۷۸ سرنجيكي به كتاناسى له وشهى "هو" دا
- ۵۸۵ هه ندئ له و اتاكانى "ته حيات"
- ۵۹۷ نامه يهك بۇ سررؤك كؤمار و سررؤكى وه زيران
- ۶۰۴ دوا هه مين و انه سه بارهت به كارى ئيجايى بنيا تنه ر